De Nieuwe Belgische Illustratie. Jaargang 18

bron
De Nieuwe Belgische Illustratie. Jaargang 18. R. Wachtelaer-Debruyn, Antwerpen 1901

Zie voor verantwoording: https://www.dbnl.org/tekst/_nie244190101_01/colofon.php

Let op: boeken en tijdschriftjaargangen die korter dan 140 jaar geleden verschenen zijn, kunnen auteursrechtelijk beschermd zijn. Welke vormen van gebruik zijn toegestaan voor dit werk of delen ervan, lees je in de gebruiksvoorwaarden.

dbnl digitale bibliotheek voor de Nederlandse letteren

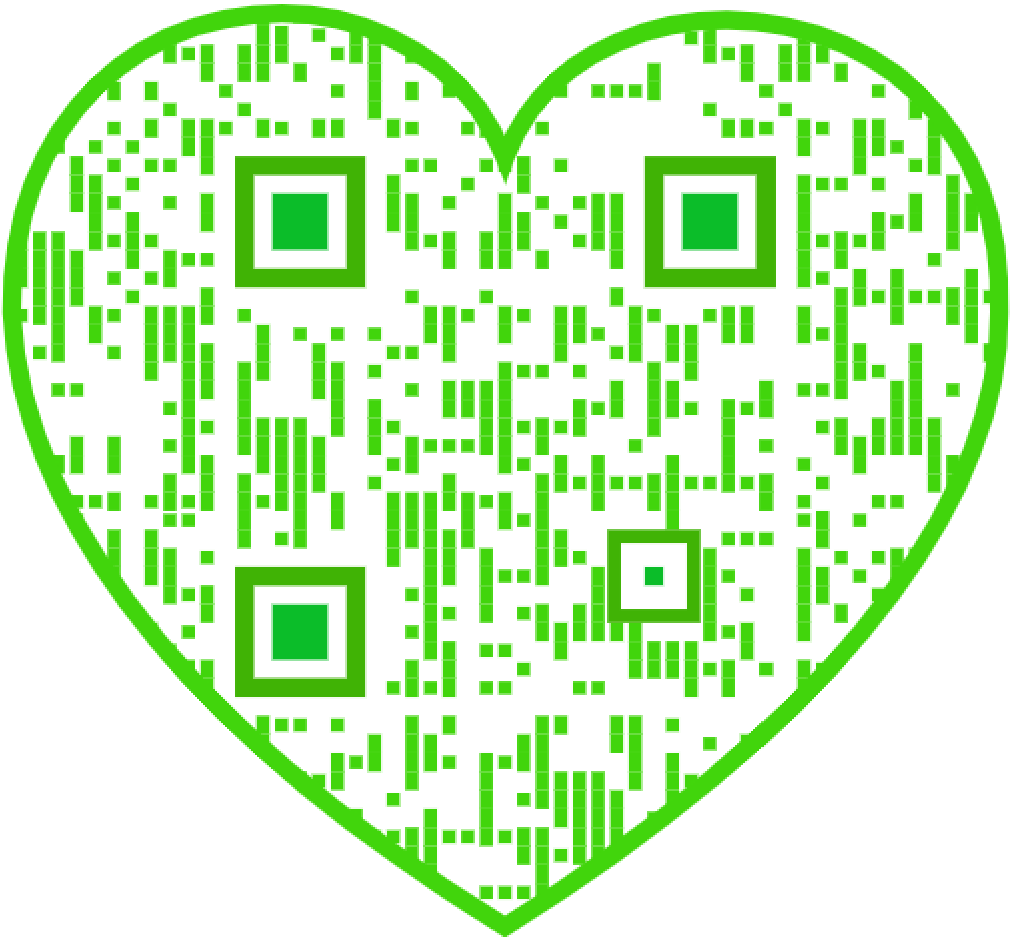

Bladwijzer.

	BLADZ.
Aan den lezer	2

Novellen, Verhalen, Schetsen, Humoresken.

	BLADZ.
Afleggertjes	63
Andernach (De dankbaarheid van)	110, 115
Antje Moyke	102
Asschepoes, door Agatha de Haan,	126, 133, 142, 146, 154, 162, 169, 177, 187, 202, 210, 218, 226
Boetedoening (Haar), door Anna van Zuyden	291, 298, 306
Candidatuur (Een dure), door Ravo,	2, 10, 18, 26, 33, 42, 65, 74, 82
Club (De artistieke), door V.S.	115
Dinny Muldoon (De verrijzenis van), door Alb. S.	302
Gorm de Noorman, door J. Vesters Jr.	330, 338, 346, 354, 374, 377, 385, 393, 402, 410
Houthakker (De)	199, 207
Huis (Naar), door Alb. S.	158, 167
Kerstherinnering (Een), door J.E.H. Menten	362
Kerstvertelling, door A.P. van Haghe	371
Koorrok (De oude), door J.J.G.W.	350, 358
Laat (Te), door Daniella	379
Levend begraven	136
Liefde verwon, door A.W. Bos,	222, 230, 235, 243, 254, 262, 270, 278
Lottie, door Daniella	233, 241, 250, 258, 266, 274, 282, 290, 298
Mandenmaker (De) van Chèvreloup	94
Martyrologium (Uit het), door Arnold Lauters	78
Meisje (Tusschen) en Bruid, door N. Weesman	166, 170

Millioenenoplichter (Een)	139
Molenaar (De) van het Brasemermeer, door C.R. de Klerk.	314, 323
Obelisk (De) van St. Pieter, door J.J.G. Wahlen	57
Opluchtings-syndicaat (Het), door W.L. Alders	174
Pachteres (De) van Martenshof, door Julie Russel	86, 90, 98, 106, 113, 121, 129, 137
Paul, de Leeuwendooder, door Alb. S.	283
Recht en liefde, door V.S.	251, 261, 267
Redevoering (Een mooie), door V.S.	195
Repetitie (Een noodlottige)	160
Rit (Een gevaarlijke)	119, 123
Souper (Een fijn), door Béha	318, 326, 334, 342
Tamasdan's vloek	286, 294
Testament (Het)	78
Tonny. Een Kerstvertelling, door Albertine Smulders	370
Tony (Kleine), door Magda	47
Umiltà, door J.J.G. Wahlen	181, 190, 198, 204
Verjaringsgeschenk (Een)	31
Vondeling en dievegge, door Christine	343, 347, 359, 382, 390, 398, 406, 414
Voor 't eerst en voor 't lest, door Gomarius Mes	149, 156
Vriend (De) van den wildstrooper, door F.J.A.L. Cordens	6, 14, 23, 30, 38, 46, 67
Wraak (De) van het brood, door Alb. S	230

Levensschetsen.

	BLADZ.
Baars (Z.D.H. Mgr. Ambrosius van)	83
Benoit (Peter)	72
Brahe (Tycho)	304
Maximiliaan (Keizer) van Mexico	103

Molière's (Uit) leven en werken	101
Nicolaas I (Vorst) van Montenegro	235
Nispen tot Sevenaer (Jhr. Mr. Leo van)	335
Schijndel (Pater H. van), door Dr. G. van Zinnicq Bergmann	274
Verdi (Giuseppe)	11
Victoria (Koningin)	7

Poëzie.

	BLADZ.
Ecce Homo, door E.P.H.	63
Kind (Dood), door Arnold Lauters	94
Kinderversjes, door W. Estor	293, 384
Kloosterintrede (Bij de), door R.G.W.H. Greven	155
Maand Mei, door M.R. Teijssen	107
Meiavond, door E.P.H.	135
Rosa Mystica, door H.J.M. Donders	131
XIIIe statie, door C.R. de Klerk	54
Teerspijze (H.), door E.P.H.	243
Voorbij! door H.J.M. Donders	331
Zusjes (Op) jaargetij, door C.R. de Klerk	358

Kunst.

	BLADZ.
Anna (Sinte), door Maria Viola	201
Avond (Vallende)	140
Bedeeling, door M.V.	398
Boer (Een Friesche), door M.V.	310
Boodschap (De) des Engels en St. Jozef met het Christuskind, door M.V.	43
Dag (Een zonnige), door M.V.	243

Engelen (Zingende en spelende), door M.V.	331
Hemelvaart, door M.V.	119
Joannes (De marteling van den H.).	105
Joannes (St.) de Dooper, door M.V.	162
Katjes (Muzikale), door M.V.	171
Kerstplaten (Bij onze), door Maria Viola	361
Koningin (De) van het Salve Regina, door M.V.	283
Kwakzalver (De), door M.V.	327
Leeuwarden (Het Kanselarijgebouwte) door Jac. v. Gils	322
Madonna, door M.V.	97
Mesdag (H.W.), door P. Raëskin	18
Michael (Sint), door M.V.	271
Moedertje (Een oud), door M.V.	343
Mor (Antonis) [Van Dashorst], door Maria Viola	185, 193, 203
Nalezen, door M.V.	390
Othello en Desdemona	81
Schaftuur, door M.V.	6
Schilder (Een Hollandsch) te Venetië, door J.R. van der Lans	238
Strand (Aan het), door M.V.	211
Weyden (Rogier van der), door Maria Viola	50
Wijk-bij-Duurstede (Riviergezicht bij)	241
Zoon (Een) van het oude volk, door Maria Viola	112

Godsdienst.

	BLADZ.
Heilige (De) der onmogelijke dingen, door p.f. H.H.M.T. van der Vloodt	151
Maria Maggiore (De Santa) en het wonder der sneeuw	342

Panagia-Capuli, door Elise van Esch	214, 219
Perpetua en Felicitas (De H.H.)	295

Kijkjes in Nederland.

	BLADZ.
Amsterdam (Kijkjes in), door F.C.	248
Dordrecht, door Dina Boers	353
Scheveningen (De wandelpier te), door A.J. Oostdam	141
Scheveningen (Kiekjes van) door P.B.	259

Land- en Volkenkunde.

	BLADZ.
Bergedorf en de Vierlande	3
Finland en de Finnen	111
Italiaansche meren (Een uitstapje naar de), door H.J.M. van den Heuvel	299, 310
Keulen aan den Rijn	145, 155
Munchen in de achttiende eeuw	179
Noordpoolexpeditie (De) van den hertog der Abruzzen	107
Poolijs (Een drama in het)	35
Spanje (Kijkjes in)	387, 395, 404
Theeland (Naar een), door L.t.B.	315
Tirol (Een boerenbruiloft in)	91

Geschiedenis van den dag.

	BLADZ.
Hulde-adres van Rolduc aan H.M. de koningin	64
Kamer (De leden der Tweede)	277

Koningspaar (Het nieuwe Engelsche)	9
Mac Kinley (President)	280
Monsabré (Het gouden priesterfeest van Pater), door p.M. Nieuwbarn, O.P.	209
Osnabrück en de Duitsche Katholiekendag	225
Paleizen (De) van koningin Victoria	15
Roosevelt (President)	287
Thomas à Kempis (Een nieuw monument voor)	217

Geschiedenis.

	BLADZ.
Communeros (De oorlog der)	302
Karthuizers (De) en de Grande Chartreuse	331, 337
Napoleon in de jaren 1813 en 1814	99
Oorlog (De Duitsch-Deensche)	27
Trappisten (De) van St. Paulus der Drie Fonteinen te Rome	163
Werth (Waar is Johan van) geboren?	211

Kennis der Natuur.

	BLADZ.
Bewoner (Een) van het hooge noorden	22
Bloedregen (De) op Sicilië	147
Bronnen (Levende)	307
Dressuur (Een wonder der)	87
Giraffe (De)	131
Kasuaris (De)	414

Wetenswaardig Allerlei.

	BLADZ.
Allerlei	87, 384
Postzegels (Een en ander over)	71
Spoorwegdiefstallen (Een en ander over)	246

Bij de Platen

BLADZ.

8, 16, 24, 32, 39, 48, 57, 72, 79, 87, 96, 111, 120, 128, 135, 144, 159, 168, 175, 184, 192, 200, 208, 216, 224, 240, 248, 256, 264, 272, 280, 288, 296, 304, 312, 320, 327, 335, 344, 352, 360, 376, 383, 392, 400, 408, 416

Alphabetische lijst der Gravures.

	BLADZ.
Aanbidding (De) der koningen	64
Aanbidding (De) van het Goddelijk Kind	368
Aanbidding (De) der Engelen	372
Aartshertogin Elisabeth van Oostenrijk	336
Afneming van het kruis	53
Afscheid (Het)	265
Altona (Het nieuw stedelijk museumte)	120
Amsterdam (Gezichten uit).	
Een achtergrachtje in de Jodenbuurt	245
De Jordaan	245
In de Jodenbuurt	248
Apenbrug (De)	81
Arabische (Een) feeststoet	125
Avond (Vallende)	140
Avondschemering te Amsterdam	13
Baars (Z.D.H. Mgr. Ambrosius van)	83
Balmoral-castle, de Schotsche zomerresidentie van koningin Victoria	16
Bedeeling	397
Begraven (Levend)	136
Benoit (Peter)	72
Beweening (De)	55
Binnenhuis (Finsch)	305
Binnenhuis in Morvan	137
Bloedregen (De) op Sicilië. Een priester tracht het ontstelde volk te kalmeeren	148
Boetekapel (De) van keizer Maximiliaan op den Cerro de las Companas bij Queretaro in Mexico	104
Boris (Prins) de Bulgaarsche troonopvolger	96
Boodschap (De) des Engels aan Maria	44

Boodschap (De) des Engels	361
Botha (Generaal Louis)	144
Botha (Generaal Louis), de opperbevelhebber der Boeren, en zijn ruiters	348
Brand (De) te Chicago van 7 tot 10 October 1871	405
Brahe (De sterrenkundige Tycho)	304
Brahe (Oraniënborg, de sterrenwacht van Tycho)	304
Bron (Bij de)	113
Bronnen (Levende)	308
Buckingham-paleis, de Londensche residentie van koningin Victoria	15
Campagna (In de Romeinsche)	349
Chartreuse (In de Grande)	329, 333, 337, 340
Chineesche vrouwen en kinderen	184
‘Casa cara’ (De villa) te Hilversum	144
Constantijn (Grootvorst) van Rusland en zijn gezin	176
Cronjé (Generaal) en een Engelsch bewakingscommando op St. Helena	172
Czaar (De dochtertjes van den)	96
Dag (Een zonnige)	244
De Wet (Het gezin van den Boerengeneraal Christiaan)	68
Dordrecht (Een straat in)	353
Dorpsschool (Een) in de Campagna	285
Dronk (Een) tot verkwikking	177
Duitsch-Deenschen oorlog (Uit den): Zeeslag bij Jasmund op Rügen tusschen een Deensch en een Pruisisch eskader op 17 Maart 1864	29
Ecce Homo	50
Eduard VII (Koning) en koningin Alexandra van Groot-Brittannië en Ierland	9
Elanden (Duikende)	88

Emmerich (De godvreezende Maagd Anna Katharina)	215
Engelen (Zingende en spelende)	332
Engelsche Parlement (De opening van het) door koning Eduard VII	45
Fin (Type van een)	112
Friedrich (Keizerin)	239
Friedrich (De begrafenis van keizerin): De weg van Friedrichshof naar Homburg, afgezet door huzaren en voetvolk	249
Gedenknaald te Apeldoorn, den 9n Maart jl. door H.M. koningin Wilhelmina onthuld	71
Gemak (Niet op zijn)	320
Gezin (Het keizerlijk) van Rusland	297
Giraffe (De)	132
Goudkeur (De)	69
Graflegging (De)	56
Haardvuur (Voor het)	345
Heiland (De verrezen)	61
Hemelvaart Christi	117
Herdenking (De) van het wonder der sneeuw in de basiliek van Santa Maria Maggiore te Rome	341
Herfstbloem (De)	352
Hohenlohe-Schillingsfürst (Prins Chlodwig zu)	207
Hondenfamilie (Een bezienswaardige)	233
Huis (Vaarwel aan het oude)	109
Hulde-adres van Rolduc aan H.M. de koningin	64
Huwelijk (Het) van H.M. de koningin:	
In de Groote Kerk vóór de huwelijksvoltrekking	33
De hofprediker, ds. Van der Flier, zegent het huwelijk in	37
Huwelijksmedaille van H.M. de koningin en hertog Hendrik	46

De Gouden Koets vóór den ingang der Groote Kerk	46
IJsberen thuis aan den maaltijd	21
Indringer (Een)	121
Inkoopen gedaan	360
Joannes (Sint) de Dooper	161
Joannes (Sint) in de kokende olie	105
Jozef (Sint) met het Christuskind	48
Kabylische schoone (Een jonge)	124
Kanaal (Aan het)	357
Kanselarijgebouw(Het)te Leeuwarden	321
Kasuaris (De)	412
Kathedraal (De nieuwe) te Westminster	253
Katjes (De)	293
Katjes (Muzikale)	173
Keizer Frans Jozef met zijn dochter Valerie en haar vier kinderen in het park te Schönnbrunn	324
Keizer (De) en de keizerin van Duitschland met hun oudste zoons	129
Kerstmisbeeld (Een)	376
Keulen aan den Rijn:	
Het inwendige van den dom te Keulen	145
Gezicht op Oud-Keulen	149
De dom van Keulen	149
Keulen van Deutz uit gezien	152
De Hanenpoortburcht te Keulen	156
Op den Keizer-Wilhelm-ring te Keulen	156
De Bayerntoren en omgeving te Keulen	156
Op den Keizer-Wilhelm-ring te Keulen	156
Het raadhuis te Keulen	157
De Jan van Werth-fontein op de oude Markt te Keulen	157
Kloostervrede	25
Koningin (De) van het Salve Regina	284

Kranz (Mevrouw), de echtgenoote van den Boeren-commandant Kranz	41
Kruger (President) ontvangt een Boeren-deputatie in den Uitvoerenden Raad	189
Kruger (Mevrouw)	223
Kruger's (President) kleindochters en achterkleinkinderen: mevrouw Eloff met haar kinderen en juffrouw Guttmann	20
Kruisiging (De)	52
Krijgsgevangenen (Engelsche) in een Boerenkamp	381
Kwakzalver (De)	328
Lagunen ('s Morgens in de)	408
Leegplunderen (Het) van een Engelsche bazaar	164
Leden (De) van de Tweede Kamer der Staten-Generaal	252, 260, 268, 276, 277, 320
Legerkamp (Een) van krijgsgevangen Boeren op St. Helena	172
Leuven (Middenpaneel van het Sint-Anna-altaar in de St.-Pieterskerk te)	201
Lied (Het oude)	12
Lieshout (De 101-jarige Jan) te Zundert	183
Lithauen (Vorst Witold von) zweert zijn land tegen de Duitsche ridders te zullen verdedigen	309
Lustrumfeesten (De) te Utrecht. Intocht van koning Karel VII te Reims	192
Luzerne en het feestgebouw voor het Bonds schuttersfeest	176
Maatjes (Goede)	400
Madonna met zeven heiligen	97
MacKinley (President William)	280
Marion Lenbach en Iphigenia Gysis	128
Markt (Op weg naar de)	393
Marktvrouwen (Hollandsche)	241
Mater Dolorosa	49
Michael (Sint)	272

Ministers (De nieuwe)	228
Mis (In de)	313
Moeder en Kind	1
Moeder en Kind	289
Moedertje (Oud)	65
Molière en zijn troep	101
Monsabré O.P. (Pater J M.L.)	209
Monster (De ruïne der afgebrande kerk te)	221
Montenegro (Vorst Nicolaas I van) en zijn be de zoons Danilo en Mirco	236
Mor (Antonis) [Van Dashorst]	
Portret der Utrechtsche domheeren	
Cornelis van Horn en Antonis Taets	185
Antonis Mor [Van Dashorst]. Zelfportret	188
Portret van Eduard VI, koning van Engeland	193
De dwerg van Karel V	196
Portret van een goudsmid	204
Portret van Hubertus Goltsius	205
Munchen in de achttiende eeuw	
De linnenkast der huisvrouw	179
Buffet met tinnen tafelgerei	180
Bibliotheek en zijkamer	180
Nalezen	389
Natuur (In de vrije)	292
Nieuwjaarsdag in Schotland	380
Nispen tot Sevenaer (Jhr. Mr. Leo van)	335
Noordpoolexpeditie (De) van den hertog der Abruzzen:	
Prins Lodewijk Amadeus van Savoye, hertog der Abruzzen	108
Kapitein Cagni plant de Italiaansche vlag op het hoogst bereikte punt in het Noorden	108
De *Stella Polare* in de Noordelijke IJszee	108
Opdracht (De) in den tempel	365

Omlijsting (Binnen de oude)	281
Onthulling (De) van het monument ter eere van den Goddelijken Verlosser op den berg Catria in Umbrië	336
Oorlog (De) der Communeros in Spanje: Maria Pacheco herdenkt den slag van Villalar, waarin haar echtgenoot Juan Padilla sneuvelde	301
Osborne-House op het eiland. Wight	16
Osnabrück en de Duitsche Katholiekendag:	
Het ‘Vereinhaus’ te Osnabrück,	225
De Bierstrasse te Osnabrück	229
Osnabrück in vogelvlucht gezien	229
Het raadhuis te Osnabrück	232
De dom te Osnabrück	232
Othello verdedigt zich tegen de aanklacht van Brabantio	81
Overgave (De) van Bergedorf aan de burgemeesters van Lübeck en Hamburg	4
Overtocht (De) der Russen over den Rijn bij Dusseldorf op 13 Jan. 1814	100
Panagia-Capuli; Het huisje der H. Maagd bij Ephese.	
Gezicht op de woning der H. Maagd	216
Bouwvallen van een oud kasteel in de nabijheid van de woning der H. Maagd	216
Gezicht op het inwendige der woning	224
De slaapkamer der H. Maagd	224
Pei-tang (Plechtig Te Deum in de kerk van den) door Mgr. Favier na het beleg	28
Poes (De lastige)	80
Pretendent (De)	89
Processie (De jaarlijksche) te Tunis ter nagedachtenis van de martelaressen Perpetua en Felicitas en haar gezellen	296
Prijsuitdeeling (Na de)	212
Repetitie (Een noodlottige)	160
Rita (De H.) van Cascia	151

Robinson-goudmijn (De door de Boeren vernielde) bij Johannesburg	68
Roosevelt (President Thecdoor)	288
Rozen uit het Zuiden	153
Rijpartijtje (Een) in Polen	325
Rust (Behaaglijke)	320
Samenspel (Muzikaal)	76
Schaftuur	5
Scheveningen (Kiekjes van).	
Aan het strand	261
Drukte bij de tentjes aan het strand	261
Het Scheveningsche duin	261
De voortrekkerswoning op het tentoonstellingsterrein	264
Schijndel S.J. (H. van)	273
Shakespeare (Standbeeld van) in de nationale bibliotheek te Washington	80
Sjanghai (Een kijkje op de markt te)	181
Smith (Intronisatie van Mgr. J.A.), bisschop van Dunkeld, als aartsbisschop van Edinburg en primaat van Schotland	36
Som (Een moeilijke)	277
Spanje (Kijkjes in):	
Burgos, de vroegere hoofdstad van Oud-Castilië	388
De kathedraal te Burgos	388
Het Escuriaal bij Madrid	388
Een straatje in Toledo	395
Toledo gezien van den oever der Taag	396
De Taag met de Alcantara-brug bij Toledo	396
De kathedraal van Toledo	396
De Puerta del Sol (Zonnepoort) te Toledo	403
De kloosterhof van San Juan de los Reyes te Toledo	404
De herberg te Toledo, waarin Cervantes gewoond heeft	404

Het inwendige der kerk Santa Maria la Blanca te Toledo	404
De kapel Santo Cristo de la Luz te Toledo	404
Strand (Aan het)	17
Strand (Aan het)	213
Strijders voor vrijheid en recht	73
Spinnewiel (Aan het)	133
Thee (Een kopje)	116
Theeland (Naar het)	316, 317, 318
Terechtstelling door middel van electriciteit: De stoel waarop de veroordeelde wordt vastgebonden	310
Terugkeer (De) der H. Vrouwen van het H. Graf	60
Tirol (Een boerenbruiloft in):	
Boer in feestdracht	91
De landstorm	92
De sledevaart naar de kerk	92
Het bruidspaar	92
De muziekkapel	93
Aan de bruiloftstafel	93
Thomas à Kempis (Een nieuw monument voor) in zijn geboorteplaats Kempen	217
Toeschouwers (Kleine)	200
Tonny. ‘En toen, tante, en toen?’	369
Trappisten (De) van de St. Paulus der Drie Fonteinen te Rome:	
De Broeder Trappist, bewaker van den eigendom	165
Werkzaamheden op het veld	165
Hoe de Trappisten den schafttijd doorbrengen	166
Het gebed der herders	168
De werkzaamheden aan de pomp	168
Trio (Een vroolijk)	276
Tsjoen (Prins), aan boord van het stoomschip *Bayern*	288

Turco's, in China op de varkensjacht	77
Uitstapje (Een) naar de Italiaansche meren:	
Lago di Como. Gezicht op het meer van uit Cadenabbia	300
Lago di Como. Algemeen gezicht op het meer met het eiland Comacina	300
Lago di Como. Gezicht op Bellaggio met de Villa Melzi en (op den berg) Villa Serbelloni	300
Lago di Como. Panorama der beide armen van het meer met Bellaggio	311
Lago Maggiore. Gezicht op de drie eilanden	312
Locarno aan het Lago Maggiore. De kerk van de Madonna del Sasso	312
Vaticaan (De H. Vader in de tuinen van het)	385
Venetië (Schetsen uit):	
De kerk van Maria della Salute aan het Canal Grande	237
Kijkje op de Riva del Vino	237, 240
Een gondelstation	240
Verbranden (Het) eener Boeren-hoeve in Zuid-Afrika	392
Verdi (Giuseppe)	11
Verschijning aan Maria	57
Verwoesting (De) van het klooster Walkenried in den Harz	356
Victoria (Koningin)	8
Vischhal (De) te Boulogne-sur-mer	169
Vischmarkt (De) te Amsterdam	413
Vloerkleed in de Groote Kerk bij de huwelijksinzegening der koningin	32
Vlucht (De) der H. Familie	7
Vorst op zee	377
‘Wallensteiner’ (Een)	208
Wandelpier (De) te Scheveningen:	

De winkelgalerij met de overbrugging van den strandboulevard	141
Gezicht op de pier van af de overbrugging boven op den strandboulevard	141
Waterrijwielen op het Havelmeer bij Grunewald	221
Weenen (Een beeld uit): Belanghebbenden bestudeeren de advertentiekolommen der dagbladen	220
Weer (Zwaar)	257
Wegwijzer (Een onvrijwillige)	256
Wildstrooper (Een) uit Beieren	344
Wilhelm (Groothertog) Ernst van Saksen-Weimar-Eisenach	24
Wilhelmina (Koningin) en hertog Hendrik	392
Windischgrätz (Otto prins zu)	336
Windsor (Het kasteel)	15
Wintergenoegens	401
Winterlandschap	416
Zitje (Een prettig) aan het stand	197
Zomeravond in het Zuiden	169

Bij No. 13 kunstbl. 7. Een zoon van het oude volk.

Bij No. 20 kunstbl. 8. Gezicht op Deventer.

Bij No. 26 kunstbl. 9. Oostpoort te Hoorn.

Bij No. 39 kunstbl. 10. Een Friesche boer.

Bij No. 43 kunstbl. 11. Een oud moedertje.

[Nummer 1]

MOEDER EN KIND, NAAR DE SCHILDERIJ VAN ELISABETH NOURSE.

Aan den Lezer.

Bij de intrede van den 35^{en} jaargang der *Belgische Illustratie* wenschen wij een kort woord tot onze lezers te richten. Waarom wij dit doen? Zeker niet om nog eens te herhalen wat in het prospectus reeds aangekondigd, toegezegd, in het vooruitzicht gesteld is. Waarom dan? Omdat wij het onhartelijk zouden vinden, indien op deze plaats geen woord van vriendelijke verwelkoming werd gesproken tot de vele duizenden, die ons zooveel jaren met hun waardeerend vertrouwen en gewaardeerde belangstelling hebben gevolgd, tot de - naar wij hopen - eveneens vele duizenden, die thans met ons tijdschrift wenschen kennis te maken.

Hun allen, ouden en nieuwen vrienden, een hartelijk welkom! Mogen wij vele aangename uren in elkanders gezelschap slijten. Moge hetgeen wij, door veler gewaardeerde en deskundige medewerking gesteund, ons voorstellen te geven aan gravures en tekst, genot schenken, leering bieden, en de *Belgische Illustratie* ook dit jaar weer voor onze katholieke gezinnen een geliefd en steeds welkom tijdschrift blijven.

Zullen wij onzerzijds onze beste krachten inspannen om de *Illustratie* aan de - voor ons vereerende - hooge verwachtingen te doen beantwoorden, die men er van koestert, wij durven daartoe op u aller onmisbaren steun, aanmoedigende belangstelling en - een enkele maal ook - heusche toegeeflijkheid rekenen.

DE REDACTIE.

Een dure Candidatuur.
Door Ravo.

Rentenier geworden.

De heer Leefgraag heeft wat men noemt zijn koetjes op het droge. Hij had vroeger in 's Rijks hoofdstad een welbeklante nering in kruidenierswaren en zich toen wijselijk bij zijn rijst en pruimedanten gehouden. De politiek kon hem, zooals hij zich uitdrukte, gestolen worden. Al wat daarmeê in betrekking stond, kwam maar neer op belasting betalen, steeds meer belasting betalen, hetzij men voor Kamer of voor gemeente zijn stem aan dezen of aan genen gaf. Eindelijk was hij er dan ook zelfs toe gekomen, te bedanken voor het lidmaatschap der liberale vereeniging *Burgerplicht*, waarvan hij vele jaren het sieraad, namelijk in den zin van décor, van derde coulisse, was geweest, en wilde hij niet eens meer stemmen. Van dien tijd af kwamen de stembiljetten niet verder meer dan den winkel, waar ze als peperhuisjes dienst deden voor rozijnen of zwarte klontjes; - bijna de vreeselijkste profanatie, welke een stembiljet kan ondergaan. Zijn liberale vrienden mochten hem zooveel zij wilden onder het oog brengen, dat hij, buiten het openbare leven staande, een slecht burger en een slecht vaderlander was, hij liet hen praten, op gevaar af dat hij er een of meer klanten door verliezen kon. En evenzoo verzette hij zich scherp tegen zijn vrouw, in wie, naar gelang ze door den bloei der affaire duurder hoeden en japonnen kon dragen, de eerzucht, die in haar sluimerde, was gaan werken. Mevrouw Leefgraag toch was de

dochter van een ambtenaar, eene geboren Van Bliekum, en haar bloed was dus vatbaarder voor het opnemen van eerzuchtsbacteriën dan dat van haar echtgenoot, 't welk alleen door een rul in de krenten of in de suiker en soortgelijke gebeurtenissen in zijn gevoelsleven aan het gisten raakte. Het hoogste streven van den braven man, den vijfde van een eerzaam kruideniersgeslacht, was, te zorgen, dat hij op zijn vijf-en vijftigste jaar zijn zaken aan kant kon doen, om vervolgens ergens op een buitentje een plantenleven te leiden tot aan zijn dood.

Meermalen had mevrouw Leefgraag eerst een schuchteren, later een meer open aanval gewaagd, om in haar man, ter bevrediging van haar ijdelheid, ‘politiek leven’ te wekken. Zijn vrienden hadden gelijk, oordeelde ze; het paste niet aan een man als *haar* man, zich van alles terug te trekken, hoegenaamd geen belang te stellen in den gang der openbare zaken. Op die wijze kon er immers nooit sprake van zijn, dat hij zelf ooit in aanmerking kwam als Kamerafgevaardigde, of minstens als gemeenteraadslid. Want raadslid kon hij worden, als hij maar wilde, evengoed als die Beuzelman, die nu al twee jaren in den raad zat en er nog niets had gedaan dan zitten en stemmen, - 'n vent van niks, terwijl hij, Leefgraag, in elk geval zou kunnen meepraten als deskundige, waar het koloniale belangen betrof.

Leefgraag's echtgenoote wist blijkbaar niet goed te onderscheiden tusschen koloniale belangen en koloniale waren, en begreep dus niet, dat men een uitstekend kruidenier kan wezen zonder zelfs het a.b.c. te kennen der koloniale politiek. En evenmin scheen ze te weten, dat koloniale belangen niet in een gemeenteraad worden behandeld.

Hoe zij het echter ook aanlegde, hetzij ze langs diplomatieken weg of rechtstreeks op haar doel afging, Leefgraag was en bleef doof aan dat oor. Aan argumenten, om den telkens hernieuwden aanval af te slaan, ontbrak het hem niet.

Vooreerst verstond hij geen jota van den ganschen politieken rommel en begeerde hij daarvan ook niets te weten. Dat was reeds afdoende, maar hij diende nu en dan zijn beweegredenen af te wisselen, ter voorkoming van het billijke verwijt: ‘Nou ja, datzelfde gezanik heb ik al zoo dikwijls gehoord.’

Als tweede argument gold derhalve, dat hij menigmaal winkeliers, die in de politiek gingen doen, hun zaken had zien verwaarloozen. En zijn derde argument - het meest hinderlijke voor zijn levensgezellin, omdat zij er een zijdelingsche beschuldiging achter zocht, dat zij het kruideniersgeslacht Leefgraag liet uitsterven - was, dat hij niet wist, waarvoor hij het doen zou, omdat hij geen kinderen had. - ‘Zoo,’ was zij hem bij het aanvoeren van dit laatste mo tief wel eens driftig in de rede gevallen. ‘Zoo, en tel je mij dan heelemaal voor niets?.... Denk je niet, dat het voor je vrouw ook wel aardig zou zijn, als haar man raadslid was?.... Die mevrouw Beuzelman is overal bij met haar neus, en dat zet een borst tegen mij op,.... zie je, bespottelijk!.... Laatst, toen de Koningin hier was, is ze ook op de “roet”[1] in het paleis geweest.... Toen ze in haar rijtuig stapte, zag ze me, maar denk je, dat ze me kennen wou.... zoo'n trotsche pauw!.... En wat is ze feitelijk?.... De dochter van een kapper, ze kan niet in de schaduw van de Van Bliekum's staan.... mijn overgrootvader kwam al aan het Hof!.... En daar heb jij nog wel voor gestemd, voor dien Beuzelman.... Zie je, zulke vernederingen zou ik dan toch niet meer behoeven te verdragen.... Maar dat kan jou niet schelen, als ze je vrouw beleedigen,.... dat laat jou koud,.... 't is God geklaagd!.... En jij zelf, jij hoeft ook niet voor dien Beuzelman onder te doen,.... je komt heelemaal niet meer in den winkel, daar heb je je bedienden voor, en als die Beuzelman met zijn kaskenade jaarlijks vier duizend gulden in zijn ijzerzaak verdient,

1) Raout of “instuif.”

dan zal 't mooi wezen.... nou, daar heb jij, die veel meer verdient, waarachtig niet voor op te staan....'

Wanneer mevrouw Leefgraag haar man met zulk grof geschut te lijf ging, wist hij, om een nederlaag te ontgaan, niet beter te doen dan naar zijn kantoortje achter den winkel te retireeren en te bedenken, op welke andere wijze dan door toe te geven hij den opgestoken storm zou kunnen bezweren. En steeds eindigde hij met zich te herinneren, dat zijn vrouw wel eens het verlangen naar dit of dat voor haar toilet of in haar huishouding had te kennen gegeven.

Wij willen mevrouw Leefgraag niet beschuldigen, daarop wel 'n beetje te hebben gespeculeerd - haar eerzucht was volstrekt niet gehuicheld -, maar het toeval trof wel eens, dat zij daags vóór zulk een huiselijk tooneeltje iets in een winkel had gezien, dat haar begeerlijkheid had opgewekt.

De heer Leefgraag was inmiddels zoo ongemerkt de vijftig ingestevend, en zijn geldelijke toestand was van dien aard, dat hij er aan kon gaan denken, den droom van zijn leven te verwezenlijken, in welk plan zijn gade, die ongeveer tien jaar jonger was en meer en meer aan het kruideniersvak een hekel had gekregen, hem allerminst dwarsboomde. Ofschoon pas 54 jaren - de 55jarige leeftijd was de traditioneele bij zijn voorvaders kruideniers geweest, om te gaan rusten -, begon hij bijgevolg reeds uit te zien naar een kooper van zijn zaak, met het recht den naam der oude firma eraan verbonden te laten blijven, wat, natuurlijk, de waarde der affaire aanmerkelijk verhoogde. De som, welke hij voor stand en inventaris hoopte te krijgen, vermeerderd met den verkoop- of huurprijs van zijn huis en met zijn in effecten, soliede oude Russen, belegd vermogen, zou hem ruimschoots in staat stellen, in de eene of andere kleine stad of in een groot dorp een onbezorgd en zelfs, zoo hij dat verkoos, weelderig leven te leiden. Het geluk, dat hem overigens steeds had achterna geloopen, bleef hem ook nu trouw. Weldra deed zich een serieus kooper op, die te naasten bij met de bedongen koopsom genoegen nam.

Niets behoefde het echtpaar nu nog te weerhouden, een plekje op Neerlands bodem te gaan zoeken, niet te woelig en niet te stil, waar het ongestoord zou kunnen genieten van wat vrouw Fortuna het in den loop der jaren in den schoot had gegooid. Leefgraag was meer voor een dorp gestemd, voor het landelijke, maar mevrouw pleitte voor een kleine stad, opdat, zei ze, het gemak van het stedelijke met het aardige van het landelijke zou samengaan. Bovendien - maar daar kwam zij niet voor uit - verkoos ze geen toilet voor boeren te maken en koesterde zij nog altijd den stillen wensch, haar man in de maatschappij een eerepost te zien bekleeden, niet om zijnentwil, nog minder in het belang van Rijk of Gemeente, maar voor haar eigen persoonlijke glorie. In een dorp zou weliswaar dit doel gemakkelijker kunnen worden bereikt dan in een stadje, maar haar eerzucht reikte verder dan de vrouw van een dorpsraadslid te zijn.

'*Ce que femme veut Dieu veut*,' zegt het spreekwoord, en mevrouw won derhalve haar pleit: een stadje zou de eer hebben de nieuwe renteniers te herbergen. Verschillende plattelandsstedekens passeerden de revue, en na lang wikken en wegen was de keuze geschied. De heef en mevrouw Leefgraag vertrokken naar.... den naam van het stadje houd ik liever geheim. Alleen wil ik er van zeggen, dat het in Gelderland ligt. Met dit hadden nog een paar andere op de voordracht gestaan, maar het toeval wilde, dat juist in het *Handelsblad* een fraai heerenhuis in het bewuste stadje - overigens lief gelegen, in een aan natuurschoon rijke streek - te koop of te huur werd aangeboden. Over de huur werd men het met den eigenaar spoedig eens; door koop wilde men zich niet binden aan de gekozen plaats. 't Mocht eens tegenvallen!

Twee maanden later was het echtpaar geinstalleerd in zijn geriefelijk ingerichte en overeenkomstig de eischen des tijds gemeubelde woning. Want van het vroegere mobilair, degelijk, doch verouderd, was slechts een enkel stuk meegenomen: het overige was naar de veiling gestuurd en had - alweer dat stom geluk! - veel meer opgebracht dan verwacht was.

Zooals het in kleine steden gaat, waren de nieuwe inwoners reeds weken vóór hun komst het onderwerp der gesprekken in den kring, waartoe zij, of althans het heerenhuis, behoorden, namelijk in een paar dameskransjes en op de sociëteit. Wie zouden ze zijn? Ze kwamen uit Amsterdam, dat was nagenoeg het

eenige, dat men wist, en uit de inrichting van hun woning viel op te maken, dat het menschen waren, die konden schuiven. Maar, meenden sommige voorzichtigen, daarop kon men niet te best vertrouwen, want men herinnerde zich een flesschentrekkersfamilie, die nog zoo lang niet geleden ook eenigen tijd veel vertoon had gemaakt en waarvan menigeen de dupe was geworden, wijl de vogels plotseling waren heengevlogen zonder eieren in het nest achter te laten. Vooral een wijnkooper van het plaatsje, die met een leelijk souvenir aan de familie Snijdersen was blijven zitten, was van meening, dat het zaak was, op zijn tellen te passen. 't Duurde intusschen niet lang, of het wantrouwen, waarmede de Leefgragen aanvankelijk werden behandeld, was verdwenen. De nieuwe familie betaalde alles contant, wat niet eens van allen, die tot voorzichtigheid hadden aangemaand, kon worden gezegd.

Natuurlijk liet Leefgraag zich al gauw voorhangen voor het lidmaatschap der groote sociëteit, het liberale heiligdom, en nadat visites van de notabele gehuwde dames waren ontvangen, werd mevrouw Leefgraag van haren kant aangezocht, om toe te treden tot een theekransje, dat den naam droeg van ‘het dubbele klaverblad’ - door het leelijke geslacht wel eens spottend ‘het dubbele klapperblad’ geheeten -, waarvan kort te voren een der leden was gestorven, een klaverblaadje van ongeveer honderd kilo. En hoe aardig, meende mevrouw Glazer, de vrouw van den door de Snijdersen bedotten wijnkooper, - hoe aardig, dat mevrouw Leefgraag door haar nogal lijvig postuur een levende herinnering zou blijven aan de lieve doode!

De eerste maanden gingen inderdaad aangenaam voorbij. De heer Leefgraag had het toen al zoo ver in de gunst der sociëteitsleden gebracht, dat in alle questieuze zaken in verband met pot- of kaartspel zijn advies werd ingewonnen, en hij bij de keuze van een nieuw bestuurslid vijf stemmen op zich zag uitgebracht, waaronder die van den wijnkooper, die juist daags te voren een aardige bestelling bij Leefgraag had opgenomen.

Ook mevrouw Leefgraag had spoedig zeer groote vorderingen in de vriendschap en achting van haar mede klaverblaadjes gemaakt. Dezen vonden haar allerliefst, allergezelligst, allergeestigst, allergevatst enz., welke qualiteiten de gevierde wel niet, of in zeer bescheiden mate, bezat, maar ze was zeer gul, en gulle menschen, die tevens het er niet op aanlegen, anderen de oogen uit te steken, hebben een gemakkelijk succes.

Bij mevrouw Leefgraag waren de dames het liefst. Ik wil niet beweren, dat niet enkelen in de diepste plooien van haar hart een zaadje van het stekelplantje jaloezie hadden voelen ontkiemen, maar dezen wisten het voor mevrouw Leefgraag zorgvuldig te verbergen. Alleen kregen de heeren echtgenooten er soms een prik van, wanneer zij van oordeel waren, dat die wekelijksche theekransjes, ongerekend andere minder onschuldige zaken, die een vrouwetong streelen, ook ten opzichte der uitgaven bij lange niet zoo onschuldig waren als de eenvoudige naam kransje deed vermoeden.

De ontvanger Snaters had zelfs uitgerekend, dat ze hem jaarlijks minstens honderd gulden kostten direct, ongerekend de indirecte uitgaven voor het toilet; want waar dames samenkomen, al zijn het ook maar ‘klaverblaadjes,’ kan de toilet-concurrentie niet uitblijven.

De verleiding.

't Is ruim een jaar later, en de tijd der periodieke verkiezingen voor de gemeenteraden is bijna aangebroken. Was in gewone tijden op de sociëteit het parool: zoo weinig mogelijk aan politiek, van welken aard ook, te doen, wijl politieke redetwisten de gezelligheid op de vlucht jagen en, in de plaats daarvan, ontstemdheid en verbittering kweeken, nu was het anders daarmeê gesteld. Reeds een paar maanden te voren waren de schermutselingen in vollen gang, en ging het menigmaal levendig, ja, heftig toe. Ditmaal scheen er dan ook werkelijk strijd bij de stembus te zullen wezen, wat sinds tal van jaren niet het geval was geweest, wijl de altredende liberalen steeds met vlag en wimpel waren herkozen, en een vacature met wiskunstige zekerheid weer door een liberaal werd bezet.

Het stadje was een liberaal bolwerkje, waar Katholieken en geloovige Protestanten, afzonderlijk optredend, hoegenaamd geen kans hadden, een der hunnen in den Raad te brengen. Nu evenwel was er ernstig sprake van samengaan der minderheden voor een door overlijden ontstane tusschentijds-vacature. Een ‘monsterverbond’ scheen op het getouw te worden gezet, er dreigde gevaar, dat de vijand door den Chineeschen muur, waarachter de liberalen de gemeentelijke zaken eigendunkelijk bedisselden, zou heenbreken. En dat mocht niet, tot geen prijs! Weliswaar beschikten Roomschen en orthodoxe Protestanten over pl. m. 400 stemmen - waarvan drie vijfden aan den kant der Katholieken-, maar volgens berekening van den candidaatnotaris Bollert, een liberaal ijveraar, telden de liberalen ongeveer 500 kiezers. Het gold dus slechts te zorgen, dat dezen trouw hun plicht vervulden, en om dit resultaat te verkrijgen was een candidaat noodig, die de achting van alle partijen genoot. Naar meening van vele sociëteitsleden was de aangewezen man Leefgraag.

‘Ik heb nooit aan politiek gedaan, toen ik nog in zaken was, en nu ik hier ben gekomen, om er mijn rust van te nemen, denk ik er nog minder aan,’ antwoordde Leefgraag op het eerste voorstel, dat hem werd gedaan.

‘Dat u niet aan politiek deed, toen u in zaken waart,’ zei toen dr. Bruishoofd, oudofficier van het Indische leger en zelf raadslid, ‘dat kan ik best begrijpen, daar men geen twee zaken te gelijker tijd goed kan doen; òf de eene òf de andere moet er onder lijden, althans in een groote stad, waar zooveel om handen is, dat men, om raadslid te zijn gelijk het behoort, zich wel uitsluitend aan de openbare zaak mag wijden. Maar hier staat de zaak anders. We kunnen het hier best op onze slofjes af; in geen twee jaren is hier een quaestie van veel beteekenis ter tafel gekomen, 't was allemaal gesneden brood. En buitendien, er is geen oppositie, geen tegenwerking, tenzij over ondergeschikte punten, en daarover loopt men vóór bittertijd niet warm. Maar wordt nu een Katholiek of een fijne gekozen, dan zijn de poppen aan het dansen. Hij kan, natuurlijk, als het op stemmen aankomt, met zijn ééne stem niets uitrichten, maar met de olympische rust, waarin tot dusver over de belangen van onze goede stad werd beraadslaagd en beslist, is het dan uit. De verkiezing van een niet-liberaal beteekent oppositie, de man zal moeten opponeeren, een soort van amok moeten maken zelfs daar, waar er niet de minste aanleiding toe bestaat. Anders zou hij door zijn geestverwanten verdacht worden, met de liberalen in één schuitje te varen, en aan het einde van zijn mandaat met een bewijs van onvermogen naar huis worden gestuurd, om door een meer weerbaren en strijdvaardigen domper te worden vervangen. Al die soesa nu kan worden voorkomen, mits gij, mijnbeer Leefgraag, u candidaat wilt laten stellen voor de vacature; het is wel een zetel voor niet meer dan bijna twee jaren; maar zit u eenmaal, dan, ik verzeker het u, blijft u zitten. Weigert u en moeten we iemand candidaat stellen, wiens persoonlijkheid niet genoeg gewicht in de schaal legt - waartoe wij zouden moeten komen, wijl het getal bruikbare

candidaten hoogst beperkt is -, dan bestaat alle kans, dat we voor dezen tusschentijdszetel worden geslagen. En is eenmaal in ons bolwerk een bres geschoten, dan zijn de gevolgen niet te overzien, daar de gecombineerde partijen, lekker en overmoedig geworden, in de toekomst zouden trachten ons nog meer den voet te lichten. Dit is hun proefballonnetje.'

'Dat wil ik allemaal toegeven,' hernam Leefgraag, 'maar ik voor mij zou het nu juist niet zoo verschrikkelijk onbillijk vinden, zoo er een Katholiek of een fijne van de onzen in den Raad kwam, daar wij immers toch over een krachtige meerderheid blijven beschikken, en die ook zouden behouden, al zaten, in plaats van één, drie niet liberalen in den Raad.'

'Ik breng hulde aan uw billijkheidsgevoel, om het eens zoo te noemen,' bracht de heer Bruishoofd in het midden, 'maar toch moet de niet-liberaal geweerd, en wel om deze politieke reden. Zoolang de Raad uitsluitend uit liberalen bestaat, dragen de besluiten, hoewel door liberalen genomen, niet den partijstempel. Dit wordt echter wèl het geval, wanneer er een meerderheid en een minderheid zal zijn; dan eerst komt de tegenstelling tusschen liberaal en anti liberaal aan het licht, dan is er een minderheid, die zich als verongelijkte, als verdrukte, als martelaar kan poseeren, als het slachtoffer van liberale willekeur. Daarin steekt het gevaar.'

Die hooge politiek was weinig duidelijker dan Hebreeuwsch voor de ooren van Leefgraag. Maar hij was nog diplomaat genoeg, om dat niet te zeggen, eenvoudig verklarend, dat hij bleef bij zijn besluit, om een hem eventueel aangeboden candidatuur af te wijzen. Begrijpend, dat voorloopig niets zou worden verkregen, drong men niet verder aan, doch toen Leefgraag was heengegaan en de achtergebleven heeren de koppen bijeenstaken, om nader te overwegen, hoe men Leefgraag zou lijmen, kreeg de candidaat notaris een lumineuzen inval.

(*Wordt vervolgd.*)

Bergedorf en de Vierlande.

Aan een bijrivier van de Elbe, de Bille, en aan de spoorlijn Berlijn - Hamburg ligt, vijftien kilometer ten zuidoosten van laatstgenoemde stad, het stadje Bergedorf met tusschen 4 en 5000 inwoners.

Bergedorf, in den ouden tijd een sterke vesting, behoorde tot Lauenburg tot het jaar 1420, toen het door de troepen der beide machtige handelssteden Lübeck en Hamburg belegerd en veroverd werd.

De Lübecksche kroniek van den Franciscaner monnik Detmar verhaalt omtrent die verovering het volgende:

'Die van Lübeck en Hamburg sloegen het beleg om de vesting Bergedorf drie dagen voor St. Margriet en telden bij de achthonderd man te paard en twee duizend te voet en duizend boogschutters. Vier dagen beschoten zij de vesting, zoodat de bezetting de wijk moest nemen binnen de muren van het slot. Ook dit werd bestormd, en toen de belegerden bemerkten, dat zij dit niet lang meer konden houden en hertog Erik (van Lauenburg) hen niet kwam ontzetten, gaven zij het slot over, onder beding, dat zij ongehinderd met hun bezittingen mochten aftrekken. Nadat dit door de belegeraars was toegezegd, werd het slot aan de burgemeesters Jordaan Plescowen van Lübeck en Henrik Hoyer van Hamburg overgegeven.'

Op de fraaie gravure naar Grotemeyer's schilderij zien wij de geweldige muren der vesting op den achtergrond; en op den voorgrond den parlementair der belegerden, die de sleutels der veste ter hand stelt aan de burgemeesters van het vijandelijk leger, door hun krijgslieden omstuwd.

Dat we hier met Hamburgsche en Lübecksche krijgers te doen hebben, herkennen wij aan de wapens op de banieren: voor Hamburg een zilveren muur met drie torens, de middelste met een kruis bekroond, de twee zijtorens met een daarboven zwevende zilveren ster; voor Lübeck een dubbelhoofdige adelaar, op welks borst een gedeeld schild, van boven zilver, beneden rood.

Bij het verdrag van Perleburg, in 1420 gesloten, kwam Bergedorf in het gemeenschappelijk bezit der beide steden en bleef dit tot in 1867, toen Hamburg het aandeel van Lübeck afkocht.

Het ambt Bergedorf, dat een oppervlakte van 85 vierkante kilometer beslaat, bevat be-

DE OVERGAVE VAN BERGEDORF AAN DE BURGEMEESTERS VAN LÜBECK EN HAMBURG, NAAR DE SCHILDERIJ VAN F. GROTEMEIJER.

halve het stadje van dien naam nog de vier rijke kerspelen Kirchwerder, Neuengamm, Altengamm en Curslack, die de zoogenaamde Vierlande vormen, en het geheel door Lauen-burgsch gebied ingesloten kerkdorp Geestnacht. De Vierlande, vier door dijken ingesloten dorpen, door de Bille, de Elbe en haar armen besproeid, door de van einde herfst tot begin lente durende overstroomingen met een vet slib bedekt, zijn beroemd wegens hun vruchtbaarheid en weelderigen plantengroei. Het land is bedekt met onafzienbare tarwevelden en weiden, groenten- en bloementuinen, kersen-, pruimen- en abrikozenboomen, heeft voortreffelijke koeien en levert prachtig gevogelte en slachtvee. Menig landman verzendt jaarlijks 20.000 tot 30.000 pond kersen naar Hamburg, en aan aardbeien wordt daar jaarlijks voor een bedrag van 50 tot 60.000 mark verkocht.

SCHAFTUUR, NAAR DE SCHILDERIJ VAN WALLY MOES.
Museum Boymans, Rotterdam.
(Naar een photogr. van C.M. Dewald, Den Haag.)

De bewoners der Vierlande stammen waarschijnlijk van kolonisten af, die in de twaalfde eeuw uit de Nederlanden herwaarts kwamen, en onderscheiden zich door hun kleederdracht,

hun zeden en gewoonten. Elk kerspel heeft zijn eigen dracht en kleur, waaraan de bewoners zich streng te houden hebben.

Vermelden wij nog, dat Bergedorf indertijd, in de jaren 1861 tot '67, zijn eigen postzegels heeft gehad, die, thans hoogst zeldzaam in gebruikten toestand te verkrijgen, zich door deze op dit gebied eenige eigenaardigheid onderscheidden, dat ze naar gelang van de waarde, die zij vertegenwoordigden, regelmatig grooter waren. Wie de gelukkige eigenaar is van een volledig stel (vijf) Bergedorfsche zegels, echt en gebruikt, versierd met de gehalveerde wapens van Hamburg en Lübeck, bezit in die onooglijke papiertjes een rond sommetje.

Schaftuur.
Naar de schilderij van Wally Moes in het Museum Boymans te Rotterdam.

Ze hebben juist hun sober maal genuttigd, de arme mandenmakers op onze plaat; hier ligt nog het leege boterhammenzakje met een kommetje er naast en daar staat het koffieketeltje met de schillen van een sinaasappel, die den jongens beter heeft gesmaakt dan menigen rijke zijn weelderig dessert. En nu, de rest van den schafttijd, nemen ze er eens lekkertjes hun gemak van: de een zit op een mat, in onverschillige houding tegen den muur geleund, 't rechterbeen opgetrokken, 't linker nonchalant-weg vooruitgestoken; zijn kameraad heeft het zich nòg makkelijker gemaakt: languit neergestrekt zoodat z'n ondergoed slordig komt uitkruipen tusschen de broek en 't opgeschorte vest, ligt hij te soezen - ja, waarover? Misschien over 't genot van zoo lekker lui te liggen, plat op den grond, en niet hoeven te werken en de vrije beschikking te hebben over je eigen armen en beenen, zoodat je er net mee doen kunt wat je zelf verkiest: één hand onder je hoofd, makkelijk, en met je bloote beenen te spelen liggen van louter behagelijkheid....

Dit of iets dergelijks heeft de schilderes wèl willen verbeelden, toen ze haar modellen stelde in deze houding en er de accessoires bij-schikte: de half-afgewerkte mand met de losse teenen er naast, het keteltje met kommetjes, boterhammenzakje en sinaasappelschillen; en daar nu het geheel als compositie en kleurcomplex behoorlijk in elkaar zit en de schilderes beschikt over een te waardeeren teeken-vaardigheid, is er een schilderij ontstaan, waarvoor de meeste bezoekers van het Museum Boymans aangename oogenblikken doorbrengen.

In den deftig-donkeren toon van het werk is de blanke partij - de linkermouw van den liggenden knaap - van weloverdachte, effectvolle werking, en een stilleven als dat van 't mooie rood koperen keteltje, 't diep blauw porselein van 't kommetje en 't fel-oranje der sinaasappelschillen, is altoos voornaam van kleur en verleent een rustige verlevendiging aan het sobere kleurengeheel.

Van Wally Moes terug tot Pieter Lastman is een heele sprong in achterwaartsche richting - ik meen natuurlijk wat betreft de tijdruimte, gelegen tusschen 1633, het jaar, waarin Lastman stierf, en 1885, waarmee Wally Moes haar schilderij teekende; want om de beide werken te beschouwen behoeft men slechts een paar Museumzalen te doorloopen. Dit is wel een heel andere kunst, zoowel wat keuze van sujet als opvatting en uitvoering betreft, en heel niet te vergelijken. Als we 't niet wisten of

vermoedden, zouden we in deze groep geen naar Egypte vluchtende H. Familie herkennen - uit welk feit we echter volstrekt geen gevolgtrekkingen omtrent de meerdere of mindere rechtgeloovigheid van den schilder maken mogen. Maar het innig-vrome gevoel, dat zelfs bij minder technische volko menheid zachtkens te zingen schijnt uit de werken der middeleeuwers, was verkild in de eeuw, wier weelde de kunst wenkte in andere richting, en er was Rembrandt's genie noodig om de gewijde tafreelen weer te doen verschijnen in waardiger glans; wel zou 't geen terugkeer zijn naar de sublieme ingetogenheid, de kinderlijk-devote, extatische ‘scouwinghe’ der primitieven, maar de lichte luister der nieuwe visioenen zou niet minder klaar-stralend vlammen van Rembrandt's doeken.

Het is juist door Rembrandt, die korten tijd werkte in Lastman's atelier, dat de naam van dezen schilder grooter bekendheid gekregen heeft, dan de waarde zijner schilderingen rechtvaardigt.

In den loop van dezen jaargang der *Illustratie* hopen we nog op hem terug te komen, vandaar dat we nu maar besluiten met de vermelding, dat de H. Maagd op de schilderij gekleed is in een rood gewaad, met om hoofd en schouders een witten doek geslagen; en dat haar mantel donker groen is. Het blonde Christuskindje draagt ze in den rechterarm, terwijl de linkerhand de teugels van 't ezeltje houdt. St. Jozef gaat te voet; hij draagt zijn timmermansgereedschap in een mand en is in grijs met rooden mantel. De achtergrond wordt gevormd door een landschap met boomen en rotsen en ver-weg een stad. Het geheel is - als gewoonlijk bij dezen schilder - zwaar van kleur en van teekening.

Onze Moeder de H. Kerk gedenkt de Vlucht van de H. Familie den 17en dezer maand.

M.V.

De vriend van den wildstrooper, door F.J.A.L. Cordens.

I.

Het was een kille Septemberavond. Zware druppels vielen ritselend van de bladeren der boomen en doorweekten het mos, dat den voet der eiken bedekte en langs de glibberige paden kroop van het bosch. Geen vogel zong meer in de twijgen, de schaarsche bloemen hadden haar kelken reeds lang gesloten en in plaats van den frisschen, harsachtigen geur der dennen heerschte er een benauwde, duffe walm van vermolmd hout en rottende planten. De zware, dicht bijeengegroeide boomstammen namen meer en meer een fantastisch voorkomen aan, onduidelijker, spookachtiger werden hun omtrekken, terwijl hun toppen zich verloren in den dichten nevel, die als een grauwe sluier langzaam nederdaalde. Het was onbehaaglijk en kil onder de druipende boomen, die zich nog ontlastten van den slagregen, die een uur geleden was gevallen, terwijl de mist in hun toppen zich eveneens in regen omzette. Bij helderen hemel zou het op dat uur nog goed licht zijn geweest, maar de wazige nevel, die tusschen de stammen zweefde, en het gewelf van takken en bladeren maakten de omgeving vrij duister en vernauwde den gezichtskring.

Twee mannen volgden met haastige schreden het pad, dat naar den uitgang van het bosch leidde. Beiden hadden een jachtgeweer over den schouder hangen en hun

welgevulde weitasch getuigde, dat zij niet vergeefs waren uit geweest; hun kleederen waren doornat, en het slijk spatte om hun hooge laarzen, maar zij schenen er zich niet om te bekommeren en dampten smakelijk uit een kort, aarden pijpje, waaruit nu en dan een grijsblauwe rookstreep langs hun gelaat slierde en zich in de uitwasemingen van den bodem oploste.

Aan den oudsten der twee mannen, die ruim dertig jaren telde, was het, zoover de schemering zulks toeliet, gemakkelijk te zien, dat voor hem de jacht niet gold als een aangename, tijdroovende en kostbare uitspanning, zooals welgestelde lieden zich kunnen veroorloven. Zijn kleeding was bepaald armoedig en verwaarloosd; zijn jachtgeweer was van oud maaksel en scheen hier of daar in een uitdragerswinkel te zijn gekocht. Ook zijn mager gelaat met de langs het voorhoofd sluipende zwarte haren, die van onder de vettige pet te voorschijn kwamen, lieten meer vermoeden, dat men met een wildstrooper te doen had, dan met iemand, die voor pure liefhebberij over eigen jachtgrond liep.

Zijn jonger gezel, die omstreeks twee en twintig jaren oud kon zijn, was beter en steviger gekleed, hoewel men aanstonds in hem den werkman herkende; zijn regelmatig gelaat en hoog voorhoofd, met blonde krullen bedekt, vormden een scherpe tegenstelling met de harde trekken van zijn jachtgenoot, wiens flikkerende oogen steeds op zoek waren naar wild of naar den houtvester schenen te speuren.

Zwijgend zetten zij hun weg voort; de oudste ging met vasten stap, als een geoefend boschtrapper, over de glibberige paden en ontweek behendig de neerbuigende takken, terwijl zijn gezel nu en dan uitgleed en moeite had het evenwicht te bewaren op het schuivende mos en de glimmende dennennaalden.

De jongste zag er misnoegd en ernstig uit.

‘Die ontmoeting van straks bevalt me toch niet,’ zoo verbrak hij eindelijk het stilzwijgen.

‘Kom, Willem, tob daar maar niet meer over; wat kan jou die boschwachter schelen,’ was het antwoord.

‘Dat is waar, Toon; ik had dien brutalen kerel graag bij zijn kraag gepakt; maar alles te zaam genomen vind ik het toch onaangenaam, dat hij me weer op verboden terrein gesnapt heeft.’

Toon glimlachte even en blies een groote rookwolk uit.

‘Hij heeft je toch niet zien jagen, dus hij kan je niets maken.’

‘Dat niet, maar als hij woord houdt en er vader over spreekt, krijg ik thuis weer ongenoegen, en dat is ook niet plezierig. Je weet, vader is tuinman bij den baron, en 't is bij hem altijd baron voor en baron na. Als hij nu hoort, dat ik al driemalen met het geweer bij me in de bosschen van den baron ben gezien, dan heb je de poppen aan 't dansen.’

De oudste lachte opnieuw, maar nu luider, zoodat het den jeugdigen Willem hoonend in de ooren klonk.

‘Arme jongen, je wordt hier door een hondsvot van een jachtopziener uitgescholden en bekeven, en nu krijg je er thuis van je vader nog eens van langs.’

Het gelaat van den jongen man werd vuurrood. ‘Toon, ik laat me niet voor den gek houden, ook door jou niet,’ klonk het driftig. ‘Ik had straks moeite genoeg om den groene niet aan te vliegen, toen hij daar stond te razen van: kwajongen, wilddief en ik weet niet wat al meer. Maar jij stond er net bij te kijken of het heele geval je niet aanging.’

‘Och, ik ontmoet bijna dagelijks van dat ontuig, en met den groene van den baron heb ik al zóó dikwijls ruzie gehad dat ik er heelemaal aan gewend ben. 't Verwondert

me dan ook niet, als ik hem hier of daar tegenkom. Natuurlijk zou ik in tijd van nood wel zorgen, dat hij mij geen kwaad kan doen....' Bij deze woorden sloeg hij veelbeteekenend met de hand een paar malen op den geweerkolf.

Willem bemerkte het niet en zwijgend stapten zij verder.

Het werd langzamerhand lichter onder de boomen, die op grooter afstand elkaar opvolgden; hun stammen waren niet zoo forsch als midden in het woud en de kleine gras- en heideperken wezen er op, dat zij zich aan den zoom van het bosch bevonden. Eensklaps ritselde er iets in de struiken en een konijn vluchtte met groote sprongen het bosch in. De jagers dachten er geen van beiden aan naar hun geweer te grijpen; Toon zag den vluchteling even na en merkte toen op:

‘'t Is jammer, dat je nu zoo bang zijt geworden van dien boschwachter.’

‘Ik ben niet bang,’ snauwde de andere.

Weer lachte de oude strooper.

‘Ah! ik zou je anders morgen getoond hebben, waar de herten gewoonlijk komen drinken en waar de beste gelegenheid is om ze te schieten; doch ik zal morgen maar alleen op de jacht gaan en me best weten te redden als ik den groene van den baron tegenkom.’

‘Wat maal je toch over den groene; wat kan mij die kerel schelen,’ riep Willem opgewonden. ‘Als ik lust heb morgen op jacht te gaan, dan ga ik.’

De strooper antwoordde niet, maar in zijn oogen flikkerde een zonderlinge gloed. Na een pooze sprak hij:

'Laat onze afspraak van straks ongedaan zijn. Maar in ieder geval ben ik morgen om klokslag halfacht aan den vijver in het bosch bij de vier eikeboomen. Als je lust hebt om te jagen, dan kom je daar ook, maar als je soms bang zijt van Gerrit den jachtopziener en liever niet op jacht gaat, dan blijf je maar thuis. In alle geval wacht ik tot kwart voor achten, dan ga ik naar de herten.'

'Toon!' riep de andere driftig, 'zanik nu niet, dat ik bang ben; ik ga voor den boschwachter geen voetbreed achteruit, geen voet, versta je!'

De twee jagers hadden den rand van het woud bereikt; vóór hen lag de onafzienbare heide, waarover een witte nevel zwalpte, terwijl in de verte de langs den grond kruipende dampwolken de plaats aanwezen van sloten en moerassen.

Toon stopte een versche pijp, hield een oogenblik stil om vuur te maken, stak zijn kameraad de hand toe en zeide, terwijl hij hem scherp in het gelaat zag: 'Je doet dan morgen, zooals je verkiest.'

De jonge man sloeg de oogen neer en antwoordde aarzelend: 'Tot ziens.'

'Dus ik zie je morgen?' en weer staarde Toon hem aan met zijn hoonenden glimlach.

'Ja, tot morgen!' klonk het toen beslist van de lippen des jonkmans.

'Bonjour!' Toon drukte hem de hand en stapte voort door het bruine heidekruid in de richting der Duitsche grenspalen.

Willem bleef hem nastaren, totdat hij in den nevel verdwenen was. Toen schudde hij bedenkelijk het hoofd, wierp nog een laatsten blik over de kale heide en sloeg den tegenovergestelden weg in, die naar het dorp voerde, waarvan de laatste huizen en hutten in het schemerdonker zichtbaar werden.

In gedachten verdiept schreed hij voort. Wat oefende die wildstrooper een vreemden, onverklaarbaren invloed op hem uit! Toon Wervers stond in het gansche dorp en nog verder bekend als een geoefend strooper en doortrapt smokkelaar, waartoe zijn woning, aan de uiterste grens van ons grondgebied, hem goede gelegenheid bood. Maar hoe kwam het dan, dat hij zoo onder den invloed geraakt was van dien man, sinds hij de eerste maal met het geweer onder den arm met hem de bosschen inging? Hoe kwam het, dat die ruwe boschlooper, op wien hij vroeger bijna met minachting had neergezien, hem zoodanig in zijn netten verstrikte, dat hij er zich met moeite aan kon ontworstelen? Het was toch niet uit dankbaarheid, omdat Toon Wervers hem alle geheimen leerde der jacht! Willem bezat een geoefend oog en een vaste hand en zou zichzelf met eenige oefening tot een uitstekend jager kunnen vormen. En wat had de strooper er mee vóór om hem, Willem Greeve, altijd te brengen op verboden terrein? Was het niet beter, alle betrekkingen af te breken met dien zonderlingen man, die bovendien toch algemeen in kwaden reuk stond, en was het niet verkieslijk bij het jagen zich alleen te bepalen tot de onafzienbare heide, waar hij vrij mocht schieten, dan zich bloot te stellen aan gevaarvolle ontmoetingen met boschwachters en houtvesters?

'Als je soms bang zijt, dan blijf je maar thuis.' Spottend klonken nog de woorden van den wilddief in zijn ooren. Zou hij zich bevreesd toonen tegenover zijn kameraad? Neen, dat nooit.

En toch, Willem Greeve kreeg een vaag voorgevoel, dat de omgang met dien man hem noodlottig kon worden; het raadselachtig gedrag van den strooper, die hem op

het jachtgoed van den baron aanhoudend den boschwachter deed ontmoeten, kwam hem duidelijker dan ooit in herinnering en boezemde hem een onoverwinnelijken afkeer in tegen dien man; morgen nog en morgen alleen zou hij met hem ter jacht gaan, alleen om zich niet bang te toonen, en dan zou hij voortaan het gevaarlijk gezelschap van Toon Wervers ontwijken zooveel hij kon. In zijn binnenste zeide hem een stem, dat het beter was ook van de jachtpartij van morgen af te zien; maar daar kwam zijn menschelijk opzicht tegen in verzet, hij mocht den schijn van vrees niet op zich laden, hij kon niet, hij wilde niet.

Ondertusschen had de jongeman het dorp bereikt en stapte de eerste huizen voorbij. Boven den schoorsteen, op het lage rieten dak, krulde een blauwe rookpluim en door de kleine, groene ruitjes zag hij de flikkering van het gezellige haardvuur, waarboven een groote ijzeren ketel dampte met het avondeten voor het gezin.

Er was niemand op straat. Hier en daar sloeg een bandhond aan of klonk het geloei van het vee in de stallen.

DE VLUCHT DER H. FAMILIE.
Naar de schilderij van Pieter Lastman.
Museum Boymans, Rotterdam.

Willem Greeve stapte haastig voort. De sombere gedachten van zooeven waren geheel uit zijn geest verdwenen, maar vroolijkheid was er niet voor in de plaats getreden, en onverschillig staarde hij naar de hem omringende voorwerpen. Zonder zelf juist te weten waarom, verlangde hij spoedig thuis te zijn. Was hij soms benieuwd te weten of de opzichter van den baron werkelijk met zijn vader had gesproken, of was het om te kunnen uitrusten van zijn vermoeienden tocht door de bosschen?

Hoe meer hij de kom van het dorp naderde, des te meer wezen de huizen op den welstand hunner bewoners. Willem begon aan de woningen, die hij voorbijging, meer opmerkzaamheid te wijden; als het beter weer was, zou hij hier ongetwijfeld vele bekenden hebben ontmoet, maar nu bleven allen binnen, om zich tegen den killen mist en regen te beschutten. Een groot, helder boerenhuis met pannen dak, met een groene staldeur en groene vensterluiken, scheen vooral zijn aandacht te trekken; hij matigde zelfs zijn schreden toen hij daar voorbij zou gaan en beproefde reeds van verre door de groote vensterruiten te zien of daarbinnen iemand was. Juist wilde hij voorbijgaan, toen de deur van den daartegenover liggenden kruidenierswinkel met een schel gerinkel van de bel werd geopend en een stevige boerin met een korfje aan de hand de straat overstak.

‘Goeden avond, Willem, heb je een goede jacht gehad?’

Willem bleef staan. ‘Ah! vrouw Hendriks, goeden avond. Ja, ik heb het vandaag nogal getroffen,’ antwoordde hij, terwijl bij op zijn weitasch wees.

‘Me dunkt, dat ge nog al heel wat geschoten hebt. Kom je niet even binnen goeden avond zeggen? Ik ben met Rika maar alleen thuis.’

‘Waar zijn de baas en Dina?’

‘Die zijn uitgegaan, ik weet niet waarheen; misschien zitten ze bij jou thuis, maar ik verwacht ze toch gauw. Wacht hier een oogenblik?’

‘Neen, ik ga naar huis. Goeden avond, vrouw Hendriks.’

‘Goeden avond, Willem,’ en de vrouw verdween in de groote hoeve.

Willem spoedde zich voort; zijn stap was nog gejaagder dan straks. Na een klein kwartier stond hij voor een niet onaardige woning, met klimop en wilde druif begroeid; de eene helft scheen dienst te doen als winkel, waar behalve kruidenierswaren, ook tuinzaden en bloembollen werden verkocht, terwijl het ander gedeelte als boerderij was ingericht. Aan de achterzijde van het huis ging hij binnen, zette zijn geweer in de klokkekast, ontdeed zich van zijn weitasch en bemodderde laarzen en begaf zich naar de huiskamer.

(*Wordt vervolgd.*)

Koningin Victoria.

In den avond van den 22en Januari jl. overleed in haar kasteel Osborne-House op het eiland Wight koningin Victoria in den ouderdom van ongeveer 82 jaar, in het 64e jaar harer regeering.

Het overlijden der hoogbejaarde vorstin, die langer dan een harer voorgangers over het Vereenigde Koninkrijk geregeerd heeft, beeft over heel de wereld oprechte deelneming verwekt, want al heeft Engeland zich allerwegen gehaat gemaakt door zijn onrechtvaardigen en wreeden oorlog tegen de Boeren, niemand weet het uitbreken en de hardnekkige voortzetting daarvan aan de grijze koningin, wier persoonlijke hoedanigheden en deugden steeds ieder achting en eerbied hebben afgedwongen. Als constitutioneele vorstin, als afgeleefde vrouw, gebogen door den last der jaren en de smart over het heengaan van zoovele verwanten en vrienden, die vóór haar het tijdelijk met het eeuwige verwisselden, was zij niet opgewassen tegen de oorlogzuchtige staa kunde harer raadslieden, van wier karakter niet te verwachten is, dat zij haar de waarheid, de volle waarheid en niets dan de waarheid zullen hebben gezegd. Zeker is het, dat de eindelooze duur van den oorlog, in den aanvang luchthartig als een militaire wandeling voorgesteld, en de zware verliezen, door de Engelschen geleden en die voor de koningin niet ten volle verborgen konden blijven, haar reeds geschokt gestel hebben ondermijnd en meegewerkt tot den doodelijken afloop, die nog betrekkelijk onverwacht is gekomen.

Is het jammer, dat het einde van haar regeering door een sombere, zwarte vlek is verduisterd, de regeering van slechts weinig vorsten is, over het algemeen, zoo voorspoedig, zoo roemrijk, zoo gezegend geweest, als die van koningin Victoria. Onder haar meer dan zestigjarig bestuur is Engeland op ongeëvenaarde wijze vooruitgegaan, en in dezelfde mate zijn macht en aanzien in de wereld toegenomen. Niet minder grootsch was de ontwikkeling van het reusachtig koloniaal bezit, en de titel ‘keizerin van Indië,’ haar in 1876 geschonken, was meer dan een titel, was het symbool van een macht, als vóór haar door geen souverein werd uitgeoefend.

Een regeering van vier en zestig jaar, - het is gauw en gemakkelijk gezegd, maar moeilijk is het ons er in te denken, wat dat beteekent, vooral in een zoo bewogen tijd als heel de negentiende eeuw geweest is.

Wat al gebeurtenissen op allerlei gebied,

wat al wijzigingen in den staatkundigen toestand heeft koningin Victoria beleefd, hoeveel koningen en keizers zien komen en gaan, machtige rijken zien vernederen en staten van den tweeden rang zich zien verheffen tot wereldmachten. Terwijl in Frankrijk het burger-koningschap plaats ruimde voor de republiek, deze voor het keizerrijk in kortstondigen, verblindenden glans, om daarna weggevaagd en weer vervangen te worden door de republiek, die reeds aan haar zevenden president is, bleef de *most gracious Queen*, als een eik het gewicht der jaren torsend, over het eilandenrijk regeeren. In alle andere landen volgden vorsten en vorstinnen elkaar op, alleen aan Victoria's regeering scheen geen einde te zullen komen. In Nederland heeft zij de drie koningen en koningin Wilhelmina, in Rusland vier czaren, in Pruisen vijf koningen aan het bewind gezien. Alles veranderde om haar heen, zij alleen bleef. Eindelijk is ook haar uur geslagen en is zij in het bestuur over een wereldrijk opgevolgd door haar zoon, reeds viermaal grootvader, een grijsaard bijna.

Victoria Alexandrina werd den 24en Mei 1819 geboren als het eenige kind van den hertog van Kent en van prinses Louise Victoria van Saksen-Coburg-Gotha. Door den dood van haar vader, den erfgenaam van zijn kinderloozen broeder, koning Willem IV, was zij de naaste erfgename van den Britschen troon, dien zij, nauwelijks achttien jaar oud, den 20en Juni 1837 besteeg. In 1840 trad zij in het huwelijk met prins Albert van Saksen-Coburg Gotha, met wien zij een en twintig jaar in gelukkigen echt is verbonden geweest. Nooit heeft zij den rouw over den aangebeden man, in den vollen bloei des levens van haar zijde gerukt, afgelegd. Uit haar huwelijk zijn negen kinderen gesproten: prinses Victoria, sedert 1888 weduwe van keizer Frederik III van Duitschland; prins Albert Eduard, thans koning Eduard VII, in 1841 geboren en in 1863 gehuwd met prinses Alexandra van Denemarken; prinses Alice, in 1862 gehuwd met den groothertog Lodewijk van Hessen en in 1878 overleden; prins Alfred, hertog van Edinburg, in 1893 hertog van Saksen Coburg-Gotha, en het vorig jaar overleden; prinses Helena, in 1866 gehuwd met prins Christiaan van Sleeswijk-Holstein; prinses Louise, gehuwd met den markies van Lorne, thans hertog van Argyll; prins Arthur, hertog van Connaught, in 1879 gehuwd met prinses Louise Margaretha van Pruisen; prins Leopold, hertog van Albany, in 1882 gehuwd met prinses Helena van Waldeck Pyrmont en in 1884 overleden; prinses Beatrice, in 1885 gehuwd met en sedert 1896 weduwe van prins Hendrik van Battenberg.

KONINGIN VICTORIA VAN GROOT-BRITTANNIË EN IERLAND, † 22 Januari.

Behalve negen kinderen heeft de koningin twee en dertig kleinkinderen gehad, van wie de meest bekende is keizer Wilhelm, en zes en twintig achterkleinkinderen.

Met Victoria is het Huis Hannover, dat bijna twee eeuwen - sedert 1714 - over Engeland geregeerd heeft en twee zijner leden meer dan 120 jaar aan het bewind zag - koning George III 60, koningin Victoria 63 jaar - in de rechte linie uitgestorven, en heeft met koning Eduard VII de linie Hannover-Saksen Coburg-Gotha den troon bestegen. Maar een der schitterendste bladzijden der Engelsche geschiedenis zal de regeering van koningin Victoria blijven, waarvan het alleen treurig is, dat haar laatste twee regeeringsjaren door den roemloozen oorlog in Zuid-Afrika zijn ontsierd.

Bij de Platen.

Moeder en kind. -

Voor dichter en schilder is er geen aantrekkelijker en dankbaarder onderwerp dan dit. De moederliefde is de hoogste en edelste liefde, die er op aarde bestaat, en de kunstenaars van alle tijden zijn daardoor tot hun schoonste scheppingen geïnspireerd.

De Amerikaansche artieste Elisabeth Nourse, naar wier schilderij de eerste gravure in dit nummer is vervaardigd, had geen buitengewoon pakkend gegeven noodig, om onze aandacht te trekken en te boeien. Wat zij schilderde is iets heel gewoons, iets alledaagsch: een moeder, die met naaien den kost moet verdienen, maar bij haar naaiwerk den kleinen lieveling in haar armen houdt en zijn rond hoofdje tegen haar wang laat rusten. Het mag haar eenigszins hinderen in haar bewegingen, haar armen mogen er vermoeid van worden, zij telt het niet, want het is voor haar kind, haar alles.

Welk een tegenstelling tusschen de ernstige trekken der moeder, die ingespannen naar haar werk tuurt, en de groote, vragende oogen van den kleinen jongen, maar die zich op moeders schoot zoo goed en zoo veilig voelt.

[Nummer 2]

H.H.M.M. KONING EDUARD VII EN KONINGIN ALEXANDRA VAN GROOT-BRITTANNIË EN IERLAND.

Het nieuwe Engelsche koningspaar.

Het is bijna een eeuw geleden, dat Engeland zich in het gelijktijdig bezit van een koning en een koningin heeft mogen verheugen. Koningin Victoria's gemaal, prins Albert, was geen koning, en haar twee onmiddellijke voorgangers op den troon, haar ooms de koningen Willem IV en George IV, waren beiden ongehuwd. Men moet tot George III, gehuwd met prinses Sophia van Mecklenburg-Strelitz, teruggaan, om den troon van Groot-Brittannië en Ierland door een koning en een koningin ingenomen te zien.

Ook thans kunnen de Engelschen weer spreken van hun koning en hun koningin. De nieuwe koning, Eduard VII, werd den 9en November 1841 in het Buckingham-paleis te Londen geboren, genoot zijn eerste onderricht onder toezicht van zijn vader, den prinsgemaal, en studeerde later te Cambridge, Oxford en Edinburg. De meeste bekendheid verwierf de prins van Wales door zijn liefhebberij voor allerlei soort sport, terwijl hij ook in de mannelijke mode wereld den toon aangaf. De achting en eerbied, die zijn koninklijke moeder van de geheele wereld ten deel viel, heeft de nieuwe koning als prins van Wales nooit genoten, en de hartelijkheid, door hem na den mislukten Jameson-inval jegens Rhodes en andere kornuiten aan den dag gelegd, hebben velen hem hoogst kwalijk genomen.

Den 10n Maart 1863 trad de toenmalige kroonprins in het huwelijk met prinses Alexandra, een dochter van koning Christiaan IX van Denemarken, een om haar

weldadigheid, beminnelijkheid en vroomheid algemeen geliefde prinses. Uit dat huwelijk zijn vijf kinderen geboren: de oudste zoon, Albert George, hertog van Clarence, is overleden, zoodat diens jongere broeder George thans kroonprins is geworden met den titel van hertog van Cornwallis en York. De andere kinderen zijn prinses Louise, gehuwd met den hertog van Fife, prinses Maud, gehuwd met prins Karel van Denemarken, en prinses Victoria, als wier toekomstige gemaal genoemd wordt prins George van Griekenland, de tegenwoordige gouverneur van Kreta.

Met het aannemen van den naam Eduard VII zet de nieuwe koning een naam voort, die reeds door vorsten uit de huizen Plantagenet en Tudor is gevoerd. De bekendste is wel Eduard III, die vijftig jaar regeerde en den zoogenaamden Honderdjarigen Oorlog met Frank-

rijk begon, waarin vooral zijn zoon, de Zwarte Prins, zich zoo roemrijk onderscheidde. De laatste was Eduard VI, een zoon uit het huwelijk van Hendrik VIII met Johanna Seymour, die na den dood zijns vaders als tienjarige knaap den troon besteeg en na een voortdurend ziekbed van zes jaren in 1553 overleed.

Koningin Victoria was de laatste vorstin uit het Huis Hannover, dat in 1714 bij het overlijden van koningin Anna den Engelschen troon besteeg. Keurvorst George Lodewijk's moeder was een kleindochter van koning Jacobus I van Engeland, waardoor hij de naaste erfgenaam van den troon was, daar de Stuarts van de erfopvolging waren uitgesloten.

Met koning Eduard VII is het Huis Saksen-Coburg-Gotha aan de regeering gekomen, dat, hoe bescheiden van afkomst ook, op het oogenblik in verscheidene landen regeert. Op de eerste plaats in Engeland ten gevolge van koningin Victoria's huwelijk met prins Albert, den tweeden zoon van hertog Ernst I. Op de tweede plaats in België, want koning Leopold I was eveneens een prins uit het Huis Coburg-Gotha en een jongere broeder van hertog Ernst I. Verder in Portugal, welks koningin Maria II da Gloria in 1836 in het huwelijk trad met prins Ferdinand, een neef van hertog Ernst. Ten slotte in Bulgarije, waar vorst Ferdinand regeert, wiens moeder, prinses Clémentine van Orleans, gehuwd was met prins August van Coburg-Gotha, eveneens een neef van den meergenoemden hertog Ernst.

Een dure Candidatuur.
Door Ravo.
(*Vervolg*.)

‘Weet je wat,’ zei de candidaat-notaris, ‘wat men van een man niet rechtstreeks kan gedaan krijgen, dat moet men door de vrouw des huizes zien te bewerken, ten minste als de heer en meester onder de plak van vrouwlief zit, en ik zou den bal al erg moeten misslaan, zoo mevrouw Leefgraag heelemaal geen pantoffelregeering zou voeren. Mevrouw Leefgraag, als ik haar goed heb doorgrond, heeft haar ambitietjes, en deze moeten dus worden gevleid en geprikkeld.’

‘Ja, dat is goed gezien,’ beaamden de burgemeester en de dokter, ‘maar hoe dat aan te leggen? Wij kunnen toch niet zelven naar mevrouw Leefgraag gaan, om haar onder den arm te nemen.’

‘Och,’ hernam de heer Bollert, ‘ik zie niet in, waarom niet, zoo we 't een beetje slim overleggen, maar dat is ook niet noodig. Mevrouw Leefgraag is immers lid van “Het dubbele Klaverblad?....” Nu, dáár moet het zaakje worden klaargespeeld.... begrepen? Weten de heeren, bij geval, bij wie het eerstvolgend theekransje wordt gehouden?’

‘O ja, bij mij;.... ik wil zeggen: bij mijn vrouw,’ haastte de dokter zich onder de hilariteit der aanwezigen, en ook zelf er om lachend, te verbeteren.

‘Goed,’ zei de heer Bollert, ‘zoo ooit, dan begrijp ik thans Schiller's: *Ehret die Frauen, sie flechten und weben....*’

‘Jawel, kousen en sokken,’ spotte de dokter prozaïsch.

‘Nu ja,’ lachte Bollert, ‘maar in dit geval zal haar toch een hooger levensdoel zijn weggelegd.... Als u van uw echtgenoote gedaan weet te krijgen, in het kransje handig

het balletje op te gooien, dan kon dat zaakje netjes door mevrouw Leefgraag worden opgeknapt.'

'Ja, dat denk ik ook wel,' bevestigde de dokter; 'aan handigheid, ik bedoel, natuurlijk, handigheid in figuurlijken zin, ontbreekt het mijn wederhelft allerminst..... Maar wat is de meening der heeren omtrent de *capacitas mentis* van onzen vriend Leefgraag? M.i. is hij een heel best mensch, maar naar het me voorkomt, heeft hij zich tot nu toe weinig of niet om het openbare leven bekommerd, en begrijpt hij er ook niet veel van. Laatst in een gesprek kwam ik tot de ontdekking, dat hij niet eens wist waartoe de Raad van State dient....'

'O, dat heeft niets te beduiden,' meende de heer Bollert, 'ook zonder die kennis kan 'n mensch altijd nog wel 'n draaglijk figuur in een gemeenteraad maken. Dat is waarlijk geen heksenwerk. Ik zou zelfs durven beweren, dat een niet diepgaand begrip van gemeentezaken de beste aanbeveling is.'

'Dat is een paradox,' merkte een der heeren, de voorzitter der kiesvereeniging, de heer Fijndraat, op.

'Neen, dat is het niet, als u me maar laat uitpraten. Ik heb toch meermalen opgemerkt, dat menschen, die een diepe kennis van zaken hebben, of meenen te hebben, zich altijd blind staren op één punt en hun opinie als onfeilbaar aan anderen opdringen. Zoodoende - gesteld dat zulke lieden in een gemeenteraad zitten, vooral in dien van een plattelandsstadje, waar éénoog vaak koning is - ontstaat een besluit niet uit wisseling en wrijving van gedachten, is dus eigenlijk niet het besluit van den Raad, maar dat van één persoon.... Nu geloof ik de heeren raadsleden niet te beleedigen, als ik beweer, dat zij geen autocraten zijn, als ik hen voor mannen houd, die oordeelen, dat er buiten hun eigen persoonlijkheid nog wel iemand zijn kan, die, ofschoon in het algemeen minder kennis van zaken bezittend, toch wel op deze of gene quaestie een goeden kijk kan hebben, nog beter dan zijzelven. Was nu de heer Leefgraag een diepkenner, dan zou ik zeggen: haal hem in 's hemels naam niet in den Raad, want, mijne heeren, dan zoudt gij uw eigen brein wel op sterk water kunnen zetten, en dat begeert gij toch zeker niet.'

'Ik kan niet zeggen, Bollert,' bracht de dokter ietwat wrevelig in het midden, 'dat die uiteenzetting erg vleiend voor ons raadsleden is, want er valt vrijwel uit te distilleeren, dat geen van ons veel van gemeentezaken weet. Ik meen toch dat de belangen der stad altijd naar behooren door ons zijn behartigd....'

'Heb ik dan het tegendeel beweerd? Viel niet veeleer uit 't geen ik gezegd heb de conclusie af te leiden, dat dit inderdaad is geschied?'

'Ja, maar op een wel wat zonderlinge manier....'

'Ja, dat vind ik ook,' stemde de wijnkooper driftig in, als steeds zwijgend raadslid op zijn teenen getrapt.

'Komaan,' suste de burgemeester, 'laten we nu in 's hemels naam niet beginnen met elkander te plukharen waar eensgezindheid en eenheid onder ons gebiedend noodzakelijk zijn, willen wij het pleit tegen het monsterverbond niet verliezen....'

'Nu, voorloopig schijnt het me nog niet meer dan een verbondsmonstertje toe,' viel de heer Fijndraat, die zooeven van paradox gesproken had, in de rede.

'Enfin, monstertje of monster,' hernam de burgemeester. 'ook monstertjes kunnen lastig genoeg zijn.... We blijven dus bij ons plan, niet waar, om te trachten Leefgraag over te halen, zich candidaat te stellen.... Maar hebben de heeren wel aan den ontvanger gedacht en aan de hem indertijd zoo half en half gedane toezegging, dat hij bij een eerstvolgende vacature in aanmerking zou komen?....'

‘Ja,’ antwoordde de dokter, ‘dat is zoo, maar daar zal wel een mouw aan te passen zijn. Snaters is onder de gegeven omstandigheden niet de man, dien we moeten hebben. Hij is om zijn isegrimmig humeur niet bijzonder bemind. Hem zou dus aan het verstand moeten worden gebracht, dat hij tegenover den candidaat der minderheden het loodje zou moeten leggen, terwijl Leefgraag in den korten tijd, dat hij hier woont, zich tot een populair man heeft gemaakt door zijn loyaal karakter, vriendelijk optreden, royale huishouding en menschlievendheid zonder onderscheid van partij of godsdienst. Nog onlangs heeft de pastoor bij de familie Barens zich over die laatste hoedanigheid van Leefgraag zeer waardeerend uitgelaten....’

‘Dat alles is goed en wel,’ hernam de bur gemeester, ‘maar ik vrees, dat de ontvanger er de man niet naar is, om al die superieure hoedanigheden van Leefgraag het offer van zijn eerzucht te brengen, of te gelooven, dat hij-zelf zoo'n Isegrim is!.... Intusschen, we zitten in het geval, en we moeten het probeeren ... Maar om nog eens op ons idée terug te komen, het dameskransje als bondgenoote onder den arm te nemen, - op de hulp van een der klaverblaadjes, van mevrouw Snaters namelijk, is allerminst te rekenen....’

‘O, dat valt heel goed,’ zei de dokter, ‘die is ongesteld en zal dus, mijn advies volgend, het eerstvolgend kransje wel niet bij wonen.... Die hinderpaal is dus uit den weg geruimd.... Bollert kan inmiddels den ontvanger prepareeren, door hem in vertrouwen meê te deelen, dat er nogal oppositie tegen hem is onder de liberale kiezers, dat hij stellig en vast een échec zou lijden, en wij met hem.’

‘O, wat dat betreft, dat neem ik voor mijn rekening,’ verklaarde de candidaat-notaris, ‘en hij moet al een erge stijfkop zijn, als ik hem niet bepraat.’

‘Dat is dus afgesproken,’ hernam de burgemeester; ‘voordat we verder gaan, zullen wij het resultaat der eerstvolgende bijeenkomst van de klaverblaadjes afwachten. Wij hebben nog ruim zes weken vóór den boeg, bij gevolg tijd te over, om, zoo Leefgraag pertinent blijft weigeren, den ontvanger weer andersom te bewerken.’

Na de verzekering van den dokter, dat hij aanstonds zijn vrouw hare rol in het politieke blijspel zou uitreiken, gingen de liberale albeschikkers heen.

In het dameskransje.

De gewichtige dag voor het dameskransje ten huize van den dokter is aangebroken. Alle klaverblaadjes, behalve één, de vrouw van den ontvanger Snaters, zijn bijeen en zetelen in al haar kleinsteedsche waardigheid om de theetafel. Mag ik u de dames, wier kransje geroepen is zulk een voornaam aandeel in de verkiezingen te nemen, even voorstellen?

Eén van haar, mevrouw Leefgraag, links van de gastvrouw gezeten, kent gij reeds. Wat haar betreft, kan ik dus volstaan met de mededeeling der merkwaardige bijzonderheid, dat zij sedert haar verblijf in het Geldersche stadje zich steeds meer eene Van Bliekum is gaan voelen en, ofschoon ze al vrij corpulent was, nog vijf kilo aan haar gewicht heeft toegevoegd, zoodoende meer en meer het quantum lichaam nabijkomend van de lieve doode, wier ledige plaats zij heeft ingenomen en die in de wandeling ‘de dikke Jet’ werd genoemd.

De gastvrouw zelve, met haar bleek, regelmatig gevormd gelaat en grijze haren, is een statige figuur. Zoo er een presidente van het kransje had moeten worden gekozen - wat men, om geen naijver op te wekken, wijselijk had vermeden - zou zij zeker het waardigst dit gewichtig ambt hebben bekleed, beter dan de rechts van haar gezeten burgemeestersvrouw, mevrouw Duiven, een klein, rond mevrouwtje, met

wangetjes als pioenrozen en een ietsje te veel wippend bolvormig neusje, waarin de cirkelvormige gaatjes met een boor schijnen te zijn aangebracht.

Het vierde klaverblaadje is de wijnkoopersvrouw, mevrouw Glazer, in tegenstelling met het bedrijf, door haar echtvriend uitgeoefend, en met dien blozenden echtvriend zelven, mager en tanig, met zwarte haren, waarin enkele zilveren streepjes glinsteren, een stekenden blik en een bijzonder lang, kapstokkerig bovenlijf, dat aan haar bewegingen iets hoekigs geeft. Zij neemt de plaats naast mevrouw Leefgraag in.

De vijfde eindelijk van het gezelschap, naast de burgemeestersvrouw, is de echtgenoote van den commissionnair in effecten, Bankers, de jongste en koketste, zich ook onderscheidend door een fijn gouden lorgnet, dat haar een eenigszins pedant air geeft.

Op de mutsen met de zware zijden keelbanden en de lodderijndoos na - de dames dragen allen gekapt haar, en de lodderijndoos behoort tot het verleden - gelijkt het kransje precies op de koffie- en theekransjes, waarvan

wijlen Bakker Korff's penseel zoo menig aardig tooneeltje schiep.

Natuurlijk is, zoodra de dames gezeten zijn, het eerste onderwerp van gesprek de ziekte van de lieve mevrouw Snaters, waardoor ‘Het dubbele Klaverblad’ onvoltallig bleef.

‘Hebben de dames nog iets omtrent haar toestand vernomen vandaag?’ informeert de burgemeestersche, terwijl mevrouw Bruishoofd de fijne Japansche theekopjes vult.

‘Ja, mevrouw,’ antwoordt mevrouw Bankers, ‘ik ben van morgen bij haar geweest. Mevrouw Snaters moest nog het bed houden, had de dokter gezegd, maar overigens was er geen gevaar, volstrekt geen gevaar, niet waar, mevrouw Bruishoofd?’

‘Neen, lieve, mijn man ziet er hoegenaamd geen gevaar in.’

‘Goddank,’ zucht mevrouw Glazer; ‘wij betreuren nog altijd onze lieve vriendin Ronders, en ik hoop van ganscher harte, dat ons kransje nog lang een nieuw pijnlijk verlies bespaard worde.’

‘Ja zeker,’ bevestigt mevrouw Leefgraag, ongetwijfeld in verband met het laatste, daar zij de lieve mevrouw Ronders niet heeft gekend, ‘ja zeker,.... wat scheelt mevrouw Snaters eigenlijk?’

‘Zenuwen, niets dan zenuwen,’ deelt de doktersvrouw mee; ‘daar heeft ze fameus veel last van, ze is een neurasthenica, zegt de dokter, dat is zooveel als iemand, die zwakke, prikkelbare zenuwen door overerving heeft gekregen....’

‘Ja, ja, dat is lastig,’ zegt mevrouw Bankers, ‘en als ze nu nog maar een man had met een opgewekt humeur, maar mijnheer Snaters is nogal gemelijk en brommerig uitgevallen. Enfin, dat brengt zijn ambt zoo meê.’

‘O, zegt u dat niet, mijn lieve Julie,’ protesteert de burgemeestersvrouw; ‘ten minste in de gemeente, waar mijn man burgemeester was, voordat hij hier werd benoemd, was de ontvanger een heel aangenaam mensch, zoo vriendelijk en voorkomend als men maar wenschen kan.’

‘En was die ook getrouwd?’ informeert mevrouw Bankers.

‘Neen, dat niet, maar je bedoelt daarmee toch niet, dat onze lieve vriendin....’

‘O neen, ik wil niet in het minst kwaad van mevrouw Snaters spreken, maar zenuwen.... enfin, zenuwen zijn 'n kruis.’

‘O zeker,’ valt de wijnkoopersvrouw in, ‘daar heb ik eens een frappant geval van gezien.... Dat was ook een raneusteneka....’

‘U bedoelt neurasthenica, lieve,’ verbetert de doktersvrouw.

‘Nu ja, nuirasteneka dan,’ herhaalt mevrouw Glazer, ietwat geërgerd, ‘men moet ook doktersvrouw zijn, om al die vreemde woorden te kunnen uitspreken zooals het behoort.... Ziet u, die neusratenika was een man....’

‘O, dan was het een neurasthenicus,’ corrigeert alweer de doktersvrouw.

‘Zoo, nu.... kus dan,’ herneemt de wijnkoopersvrouw, en een paar half onderdrukte gilletjes getuigen, dat men daarin een aardigheid vond, die de wijnkoopersvrouw toch heusch zoo niet bedoelde. ‘Als u me wilde laten uitpraten, lieve mevrouw.... Ja, dat was 'n raar geval.... De man was zóó prikkelbaar, dat het minste of geringste hem doldriftig deed worden.... zóó zelfs, dat hij.... ja, 't is heusch waar, zijn vrouw sloeg, en tòch was het geen kwade man, want na zijn driftbuien wist hij maar niet, hoe hij het weer bij zijn vrouw goed zou maken, en kon zij alles van hem gedaan krijgen.... Ze had dan ook hoeden en japonnen bij de vleet.’

‘Met dat al,’ zei mevrouw Leefgraag, ‘was die dame niet te benijden....’

‘Neen, dat ben ik volkomen met u eens, mijn beste mevrouw,’ merkt de gastvrouw op.... ‘Nog 'n kopje thee?.... U vindt ze toch naar uw smaak?’

‘O, superb.... deli....’

‘Maar om nog even op dat interessant geval, dat mevrouw Glazer daar verhaalde, terug te komen, wat moet u dan wel gelukkig zijn, mevrouw Leefgraag, want uw man schijnt heelemaal geen zenuwen te kennen. Dat is steeds de bedaardheid en de bezadigdheid zelve.’

‘Ja, die is inderdaad anders kalm genoeg,’ antwoordt de toegesprokene, ‘maar in de laatste dagen laat het toch iets te wenschen.... Hij schijnt zich nogal bezig te houden met de aanstaande Raadsverkiezingen.... Een paar dagen geleden - maar 't blijft onder ons - hoorde ik hem 's nachts hardop in zijn droom roepen: “Ik vraag het woord, mijnheer de voorzitter,” iets waaraan mijn man, zoo oud als hij is, zelfs nooit heeft gedacht.... Hij is altijd de bescheidenheid zelve geweest.... eigenlijk, naar mijn meening, *te* bescheiden....’

‘Juist, men kan ook *te* bescheiden wezen,’ beaamt de doktersvrouw en begint handig haar net uit te zetten. ‘Bescheidenheid is eene deugd, maar overdreven bescheidenheid wordt een gebrek, soms erger dan dat, zoo men namelijk door overmaat van bescheidenheid ware talenten renteloos laat.’

‘Zeker, lieve mevrouw, dat heb ik mijn man ook wel eens gezegd, maar tot dusver beeft het niet veel gegeven; hij liet me praten, of gaf me gelijk, maar in beide gevallen bereikte ik precies hetzelfde, namelijk niets....’

‘Dat is toch werkelijk jammer,’ vindt de doktersche, ‘want - ik weet niet of ik het verklappen mag, maar we zijn onder ons en 't is in vertrouwen dat ik het mededeel - ik heb zoo iets geboord van een plan, om hem candidaat te stellen voor den Gemeenteraad...’

GIUSEPPE VERDI, † 27 Jan. 1901.

‘Och hemeltje, dat neemt hij nooit aan,’ roept mevrouw Leefgraag leuk-openhartig uit.

‘Komaan, lieve mevrouw Leefgraag, nu onderschat u toch wel een beetje uw eigen krachten,.... ten minste als u het met mij eens is, dat mijnheer Leefgraag een candidatuur niet mag afwijzen. Wij vrouwen - laten we het maar bekennen - kunnen toch wel iets bereiken, als we het er op hebben gezet....’

Geen enkel: ‘O ja!’ wordt vernomen, maar op het gelaat van de wijnkoopersvrouw is het te lezen in een trek van zelfbewuste kracht, op dat der drie anderen in een welsprekend glimlachje. De doktersche gaat dan ook voort, alsof zij een bevestigend antwoord ontvangen heeft.

‘Dus, lieve mevrouw Leefgraag, hangt het alleen van u af, of uw man aanneemt, of niet. Mocht het laatste het geval wezen, dan - neem mij de conclusie niet kwalijk - dan zou dat een bewijs zijn, dat u òf uw beste krachten niet hebt ingespannen, òf dat uw tooverkracht is gebroken....’

‘Ja, ja, zeker,’ klinkt het thans uit aller mond - die van mevrouw Bankers alleen uitgezonderd -, ‘u moet er uw best voor doen; 't zou heusch jammer zijn, als mijnheer Leefgraag weigerde.’

‘Hé, ja,’ bevestigt nog extra de wijnkoopersvrouw, ‘mijn man heeft ook al menigmaal gezegd: zoo gauw er kans voor is, moet die mijnheer Leefgraag in den Raad. En nu het er om te doen is, een Katholiek te weren, mag hij zich zeker niet onttrekken....’

‘Wat zegt u, willen ze er een Katholiek in halen?’ vraagt mevrouw Leefgraag... ‘En wie willen dat doen?’

‘Wel, onze fijnen, die met de Katholieken wat men noemt een monsterverbond hebben aangegaan....’

‘Dat is erg,... 'n monsterverbond!... En wie is die Katholiek, is dat nog niet bekend?’

‘De gepensionneerde kapitein van het Indische leger Vuurling. Ziet u, het moet zóó zijn overeengekomen, dat de orthodoxen ditmaal de Katholieken zullen steunen... ja, 't is ongehoord, zegt u dat wèl...., omdat de Roomschen verreweg de sterksten zijn, ziet u, en bij een volgende gelegenheid zich eenzelfden dienst zullen laten bewijzen....’

‘En ik dacht,’ merkte mevrouw Bankers op, ‘dat onze fijnen uit beginsel bij een verkiezing nooit een Katholiek dadelijk steunden..’

‘Ja, ik weet niet, hoe dat eigenlijk zit, maar als dat zóó is, dan schijnen ze voor ditmaal hun beginsel te willen laten schieten.’

‘'n Knappe man overigens, die kapitein Vuurling,’ herneemt mevrouw Bankers, ‘'n heel knappe man zelfs, niet alleen van persoon, maar ook wat bekwaamheid aangaat, zegt mijn man, die nogal eens met hem heeft te doen gehad.... Doch dat mogen geen overwegingen zijn om hem in den Raad te brengen, zegt mijn man ook, en dat begrijp ik niet te best... Enfin, zooveel is zeker dat de man akelig fijn is, hij loopt de kerk letterlijk plat en is bij den pastoor, of hij komt er.... dat zie je niet dikwijls van Indische officieren.’

‘Zoo ziet u, lieve mevrouw Leefgraag,’ concludeert de doktersche, ‘dat wij allen - dat de kassiersvrouw nog geen teeken van instemming heeft gegeven, wordt als een zwijgende adhaesie beschouwd - dat wij allen het niet slechts erg aardig zouden vinden, zoo mijnheer Leefgraag zich beschikbaar wilde stellen, maar dat dit zelfs een gebiedende plicht voor hem is.... Dus kunnen we op u rekenen, dat u niets zult nalaten om uw echtvriend over het doode punt van zijn bescheidenheid te brengen?’

‘Ja, ziet u, ik wil heel graag mijn best daarvoor doen, mits u nu maar niet denkt, dat ik zelf er zoo bijzonder op gesteld ben.... Ik wil heel graag bekennen, dat ik niet zonder 'n tikje eerzucht ben, en zooals ik zei, heb ik dan ook al vroeger wel eens getracht, mijn man te bewegen, zich niet van alle openbare posten en ambten terug te trekken. Ziet u, dat zit bij mij zoo in het bloed. Van ouder tot ouder is dat in mijn familie, de Van Bliekums, heel anders geweest: mijn overgrootvader was baljuw, mijn grootvader burgemeester en mijn vader commies aan het ministerie van Financiën.... Maar als ik dacht, dat mijn man er niet de geschiktheid toe bezat en het alleen een quaestie was van eer, geloof me gerust, dan deed ik het niet....’

(*Wordt vervolgd.*)

Giuseppe Verdi.

In den vroegen morgen van den 27en Januari jl. overleed te Milaan in den ouderdom van 87 jaar Giuseppe Verdi, een der grootste toonkunstenaars van onzen tijd en een der gloriën van Italië.

Als zoo menig beroemd man was Verdi van zeer bescheiden afkomst. Hij werd den 9en October 1813 te Roncole, een dorpje bij Busseto, in het hertogdom Parma geboren, waar zijn vader herbergier was. Reeds zeer jong toonde hij aanleg voor de toonkunst, de stad Busseto schonk hem een beurs, een rijke kunstliefhebber vulde de som aan, die noodig was om hem in Milaan een muzikale opleiding te doen ontvangen. Maar de directeur van het Conservatoire aldaar vond zijn talent te middelmatig en weigerde hem. Verdi liet zich hierdoor gelukkig niet ontmoedigen, vond in Lavigna van den Scala-schouwburg een leermeester, die zich zijner aantrok, en begon een aantal kleine stukjes voor zang en orkest te schrijven. In 1839 gaf hij zijn eerste opera, die een tamelijk succes verwierf. Een tweede werk viel een minder goede ontvangst te beurt; daarentegen werd zijn reputatie voorgoed gevestigd door *Nabuccodonosor* en *I Lombardi alla prima crociata* (de Lombarden in

HET OUDE LIED, NAAR DE SCHILDERIJ VAN WALTHER FIRLE.

AVONDSCHEMERING TE AMSTERDAM, NAAR DE SCHILDERIJ VAN HEINRICH HERMANNS.

den eersten kruistocht), die in 1842 en 1843 verschenen.

De volgende zeven of acht jaren waren voor Verdi jaren van tegenspoed en teleurstelling, maar in 1851 opende zich voor hem een nieuw tijdperk van succes met zijn drie beroemde opera's *Il rigoletto* (de rij dans), *Il trovatore* (de troubadour) en *La traviata* (de verdoolde), waaraan in geheel Europa een warme ontvangst ten deel viel. Onder de latere beroemde werken van den grooten meester verdienen vermelding *Aïda*, in 1871 gecomponeerd op verzoek van den khedive van Egypte voor de opening van den schouwburg te Kaïro, *Otello* van 1889 en *Falstaff* van 1893. Verdi gaf de wereld het zeldzame en verbazingwekkende schouwspel te zien van een tachtigjarige, die zijn geest vernieuwde, inhoud en vorm zijner kunst wijzigde, en op een leeftijd, dat de meeste menschen hoogstens in staat zijn tot een herhaling van hetgeen zij vroeger gemaakt hebben, nieuwe en krachtige werken schiep, vol pit en leven. Verdi is een in de kunstgeschiedenis eenig voorbeeld van een kunstenaar, die tot het einde zijner levensdagen niet ophield vorderingen te maken, zijn stijl te verruimen en zijn gedachte te vergrooten.

Ondanks den roem, hem door landgenoot en vreemdeling op kwistige wijze geschonken, is Verdi altijd een eenvoudig, bescheiden man gebleven. Hij bezat ridderorden van alle landen van Europa, was sedert 1875 lid van den Italiaanschen Senaat, waar hij overigens zelden of nooit verscheen, en was vereerd met de zeer zeldzaam verleende Annonciade-orde, die hem recht gaf op den titel van neef des konings. Den hertogstitel, dien de koning van Italië hem wilde schenken, weigerde hij, en hoewel hij tot de hoogst aangeslagenen des lands behoorde, leefde hij zeer eenvoudig.

Ten einde zich aan de betoogingen zijner vereerders te onttrekken, leefde de grijze meester de laatste tien jaren rustig op zijn villa tusschen Bologna en Piacenza. In den winter bracht hij geregeld eenige weken te Milaan, altijd in hetzelfde hotel, in het voorjaar te Genua, in den zomer in de badplaats Montecatini door. In de laatste jaren had hij het plan gevormd, te Milaan een tehuis te stichten voor oude en behoeftige musici, en met den bouw, waarvoor hij aanzienlijke sommen had bestemd, was reeds begonnen.

Buitengewoon is de deelneming geweest, bij het overlijden van den grooten toonkunstenaar betoond, en de rouw over Verdi's verscheiden had te Rome, Milaan, Genua, kortom in geheel Italië de afmetingen aangenomen van een nationalen rouw.

De vriend van den wildstrooper,
door
F.J.A.L. Cordens.

II.

‘Goeden avond samen,’ riep Willem toen hij binnentrad.

‘Goeden avond,’ was de groet, waarmee hij ontvangen werd. Vrouw Greeve liep in het halfduister het vertrek op en neer om hier en daar wat te beredderen, en voor het vlammend vuur zaten drie personen te praten. In 't midden zat de oude Piet Hendriks en, aan weerszijden naast hem, zijn dochter Dina en de jonge Dirk Greeve,

een broer van Willem. De binnenkomende nam een stoel, ging naast Dina zitten en vroeg terwijl hij een pijp stopte, hoe het haar ging.

Het meisje zeide van goed, waarna zich een gesprek ontspon over de jacht en de oude Hendriks lachend opmerkte:

'Ge hebt zeker niet veel geschoten, dat je er niet mee durft binnenkomen; een jager moet altijd laten zien, wat hij thuisbrengt.'

'O, ik heb mijn weitasch achter neergelegd,' antwoordde bij gemelijk. 'Ik heb twee groote hazen en een konijn. Als je me niet gelooft, zal ik ze gaan halen,' voegde hij er bij, ofschoon volstrekt geen aanstalten makend om van zijn stoel op te staan.

'Blijf maar zitten, ik geloof het wel,' antwoordde Piet Hendriks, en wierp een paar stukken hout op 't vuur.

De twintigiarige Dina was blijkbaar vol bewondering, dat Willem zulk een goed jager was.

'Toe,' zei ze 'als je weer op jacht gaat, moet je voor mij ook eens iets meebrengen.'

Willem zag haar glimlachend aan. 'Wou je dat graag?' vroeg hij.

'Ja, al is het ook nog zoo'n klein dingetje.'

Willem wist, dat zij heel wat meer van hem wenschte dan een haasje of konijn, en hij was ook genegen haar alles te geven, wat zij wilde. Dina verlangde niet een geschenk, maar zij verlangde van hem datgene wat aan de kleinste gave haar waarde verleent; zij verzocht hem iets, om hem daarvoor te kunnen bedanken en daarin nieuwe aanleiding en gelegenheid te vinden om met hem in aanraking te komen.

De jonge Greeve gevoelde dat alles meer dan hij het begreep en antwoordde vriendelijk: 'Wat ik nu geschoten heb, is voor den poelier in de stad, maar het eerste wat ik nu schiet, is voor u. Ben je nu tevreden?'

'Ja; wanneer ga je weer op jacht?'

Willem aarzelde te antwoorden; die vraag had hij niet verwacht. 'Ik weet het niet,' stamelde hij, 'ik denk morgen.' Daarop wendde hij zich haastig tot zijn jongeren broer en vroeg: 'Dirk, is vader nog niet thuis geweest?'

Terwijl Dina tevergeefs beproefde een verklaring te vinden voor het vreemde doen van Willem, antwoordde de aangesprokene: 'Neen, nog niet.'

'Hij zal bij den baron misschien veel te doen hebben,' voegde moeder er bij; 'je weet, hij was met een nieuwe broeikas bezig.'

Willem vroeg niet verder. Met de voeten op de sporten van zijn stoel zat hij in gedachten verdiept en wierp nu en dan een blik uit het venster, dat op de straat uitzicht gaf. De mist trok langzamerhand op en snel begon de avond te vallen. Opeens werd Willem weer onrustig; buiten zag hij zijn vader aankomen, zichtbaar opgewonden, en naast hem ging Gerrit Scholtze, de jachtopziener van den baron in zijn bekende grijsgroene uniform.

De jonkman deed moeite om zich een goed voorkomen te geven en hield zich gereed voor de dingen, die komen zouden.

De deur werd geopend en de twee mannen traden binnen. Toen vader Greeve Piet Hendriks met zijn dochter aan den haard zag zitten, werd hij merkbaar kalmer; nochtans wilde hij zeggen, wat hij te zeggen had en sprak: 'Neem me niet kwalijk, Piet, maar ik heb een enkel woordje met Willem te spreken.' Daarop wendde hij zich tot den jongen man, die onverschillig op zijn stoel zat en begon:

'Willem, je valt me erg tegen; ik hoor, dat je met gemeene wilddieven op jacht gaat en dat je op verboden goed komt!'

Willem haalde de schouders op en knipte zenuwachtig met de oogen.

''t Is schande, driedubbele schande, zeg ik, dat je zoo handelt; ik geef je alle vrijheid in je doen en laten, maar je maakt er leelijk misbruik van. Maar 't zal nu uit zijn. Het doet me plezier, dat de jachtopziener me gewaarschuwd heeft; je had zijn raad dankbaar moeten volgen in plaats van zoo brutaal te zijn als je van middag tegen hem was.'

Willem was bleek, hij was van zijn stoel opgestaan en het geheele gezelschap hield de oogen op hem gevestigd.

'Hoor eens, vader,' sprak hij, zich met, moeite bedwingend, 'de boschwachter liegt, hij heeft me nooit een schot op verboden terrein zien doen.'

'Ik heb je niet zien schieten,' antwoordde Gerrit Scholtze. 'Als ik dat gezien had, zou ik mijn plicht hebben gedaan, een plicht, die voor jou en je vader onaangename gevolgen zou kunnen hebben. Maar ik heb je gewaarschuwd: je weet, de baron is goed, maar hij kan niet dulden, dat iemand zonder verlof op zijn land jaagt.'

'Hou je mond, laffe pluimstrijker,' siste Willem, 'je bedelt om de centen van den baron, door eenieder te verklikken, die even door zijn bosschen loopt. Als je me wat te zeggen hebt, kom het mij dan onder vier oogen vertellen, als je een hart in 't lijf hebt.'

Willem was rood van woede; de boschwachter glimlachte om de onnoozele uitdaging van den jongen Greeve; moeder en Piet keken hem bezorgd aan; ze wisten, dat hij driftig van aard was, maar zóó opvliegend hadden ze hem nog nooit gezien. Vader had al zijn bedaardheid teruggekregen en sprak:

'Jongen, het past je volstrekt niet zoo tegen den boschwachter te spreken: door mij je ontmoeting te vertellen heeft hij mij een grooten dienst bewezen en Gerrit kwam nu nog expres met me hier om je te waarschuwen voor dien Toon Wervers.'

'Ik wil je nu alleen nog maar zeggen,' sprak de boschwachter geraakt, 'dat het geraden voor je is....'

'Zwijg maar,' viel Willem hem in de rede; 'ik heb geen raad van je noodig,' Met deze woorden keerde hij hem den rug toe.

Gerrit Scholtze wendde zich schouderophalend tot den ouden Greeve. 'Tuinman,' zeide hij, 'de jongen is van avond niet goed te spreken, enfin, je weet er alles van. Goeden avond.'

De boschwachter trok de deur achter zich dicht en ging den straatweg op. Vlak voor het huis ontmoette hij den brigadier der maréchaussées, die hem, na een hartelijk: 'Bonsoir Gerrit,' vroeg: 'Wat was daarbinnen toch te doen? Het leek wel of je ruzie hadt.'

'Zoo iets ten minste; een jachtkwestie met den jongen Greeve.'

'Heb je hem op stroopen betrapt?'

'Nog niet; maar hij deed het toch en ik heb hem gewaarschuwd, want het zou jammer zijn voor den jongen en misschien ook voor zijn vader, als hij in 't net viel. Maar er is met dat jongmensch niet veel te beginnen: 't moet anders een goede jongen zijn, hoor ik, maar vandaag is hij bijzonder lastig.'

'Dat leert hij van dien Toon Wervers; die schoft bederft hem heelemaal,' zeide de brigadier. 'Ik wou maar dat de Duitsche kommiezen dien kerel eens te pakken kregen; maar hij is ze allemaal te glad af.'

'Hij weet ze goed om den tuin te leiden, maar 't zal misschien niet lang meer duren,' glimlachte de boschwachter, 'ze zijn zijn gangen ongeveer op het spoor.'

'Zoo! maar hij moet toch pas een voorraad alcohol opgedaan hebben om over de grens te brengen. We zullen zien, hoe het afloopt. - A propos, Gerrit, ga je nog een eind mee?'

‘Neen, ik moet even naar Dorus Verspeijck een boodschap brengen van den baron. De man woont aan het eind van het dorp aan de hei; ik heb dus nog een mooi eind te wandelen.’

‘Ja, een heel eind,’ sprak de andere, keek eens naar de lucht en vervolgde; ‘maar het weer is al opgeklaard, we zullen een mooien avond hebben. Bonsoir, Gerrit.’

‘Bonsoir, brigadier,’ en beide mannen namen van elkander afscheid.

Het weer was inderdaad opgeklaard. Helder stond de maan aan den hemel en tooverde een zilverglans op de lichte, vluchtige wolkjes, die als vlokken dons haar voorbijdreven. Als een lange lichtstreep lag de weg vóór hem, hier en daar onderbroken door de slagschaduwen van boomen en huizen. Het was een mooie najaarsavond geworden en welgemoed stapte Scholtze verder. Weinig menschen ontmoette hij; op de dorpen zijn de straten al vroeg eenzaam, de menschen gaan er bijtijds naar bed.

Na aan Dorus Verspeijck de boodschap te hebben afgegeven, keerde bij terug. Hij stopte zijn pijp en wandelde bedaard huiswaarts, met volle teugen van de avondlucht genietend; toch verlangde hij gauw thuis te zijn om nog een paar uren met vrouw en kinderen te kunnen doorbrengen, en sloeg daarom een zijpad in, dat een eindweegs langs de laatste huizen van het dorp liep en dan weer naar den grooten weg voerde. De karresporen stonden vol water van den regen; Gerrit nam het harde voetpad bezijden den weg, doch had nog maar weinige schreden gedaan, toen hij bij het helder maanlicht een man zag, die hem te gemoet kwam. De late wandelaar stapte met vlugge

schreden voort en droeg zijn stok, waaraan een groot pak bengelde, over den schouder.

BUCKINGHAM-PALEIS,
de Londensche residentie van Koningin Victoria.

‘Goeden avond,’ sprak Gerrit, die bij het vale maanlicht den laten wandelaar niet aanstonds herkende.

De andere beantwoordde dien groet niet, maar bleef eensklaps staan op het smalle voetpad, vlak voor den jachtopziener.

‘Kijk, ben jij het,’ sprak hij grinnikend, ‘ga je nog zoo laat op stroopers uit?’

Oogenblikkelijk had de boschwachter Toon Wervers herkend.

‘Neen, nu niet,’ antwoordde hij, ‘morgen misschien wel.’ Hij wilde doorgaan, maar de strooper stond nog altijd vóór hem en hernam:

‘Dus morgen; en wien zal je dan pakken, Willem Greeve of mij?’

‘Wil ik je eens wat zeggen, Toon. Je deed beter als je dien jongen met rust liet. Dat je zelf niet deugt, is jou zaak, maar je behoeft dien jongen niet te bederven. Eerst wil je er zeker een strooper van maken en dan een smokkelaar?’

‘Ha, ha, ha,’ lachte de andere en had er zulk een pleizier in, dat hij het pak bijna achter van zijn stok liet glijden. Onwillekeurig deed hij een stap zijwaarts om het evenwicht te herstellen en stond nu naast den boschwachter, die van de gelegenheid gebruik maakte een stap vooruit te doen. Gerrit Scholtze had eerst met grond vermoed, dat Toon niet voor hem zou willen uitwijken en van het voetpad afgaan, dan was het aller waarschijnlijkst tot een botsing gekomen: maar nu was door een kleinigheid de aanleiding tot den strijd verwijderd. Toon Wervers zelf voelde dat ook en herhaalde spottend: ‘Ha ha, een strooper en een smokkelaar: 't zou mooi zijn, maar ik smokkel immers niet meer.’

‘Niet?’ vroeg de boschwachter glimlachend. ‘Waarvoor heb je dan zooveel alcohol ingeslagen?’

‘Vervloekte hond!’ bulderde eensklaps de strooper, ‘hoe weet jij dat? Maar pas op, dat je je bek houdt en dat er de Duitsche kommiezen niets van hooren!’

‘De Duitsche kommiezen zullen je wel krijgen,’ sprak de boschwachter kalm en scheen er zich volstrekt niet aan te storen, dat Wervers krampachtig de vuist balde. ‘Misschien weten ze ook al,’ zoo vervolgde hij, ‘dat gij gewoonlijk langs het smalle pad kruipt, dat tusschen de struiken slingert in het bosch van den baron en bij de twee bruine beuken begint.’

Toon Wervers werd doodsbleek en zijn lippen trilden. ‘Ellendeling,’ siste hij, ‘de kommiezen weten er mets van of jij hebt me verraden. En dan pas op, kereltje,’ vervolgde hij, terwijl hij dreigend den vinger opstak, ‘dan spreken we elkaar nader.’

De boschwachter stoorde zich niet aan de beweging van Toon Wervers, maar ging bedaard zijns weegs, terwijl de smokkelaar met gebalde vuist en binnensmonds vloekend den weg naar de heide insloeg.

Toen de boschwachter de woning van den ouden Greeve verlaten had, werd er over het geval niet meer gesproken. De tuinman was in een heel andere stemming geraakt; de drift van zijn zoon had hem heelemaal onthutst en kalm dacht hij na, wat toch wel de reden kon zijn dat Willem in den laatsten tijd zoo veranderd was. Straks, als Piet Hendriks en zijn dochter weg waren, zou hij er nog wel eens op terugkomen en dan kon hij ook eens hooren wat moeder er van dacht, die tot nog toe er geen woord in had gesproken. De tuinman zette zich bij het vuur en begon met den ouden Hendriks een gesprek over het vee en de graanprijzen. Dina staarde naar Willem, maar met een uitdrukking van bezorgdheid op het gelaat; de jonge man poogde te glimlachen en een gesprek te beginnen over onverschillige onderwerpen.

(*Wordt vervolgd.*)

HET KASTEEL TE WINDSOR,
lievelingsverblijf van Koningin Victoria.

De paleizen van koningin Victoria.

Het zal den lezers allicht belang inboezemen, kennis te maken met eenige der paleizen, waarin wijlen koningin Victoria korter of langer tijd placht te vertoeven.

De Londensche residentie der koningin was het Buckingham paleis, tusschen St.-Jamespark en Greenpark gelegen, dat met ontzaglijke kosten versierd en vergroot werd, maar waarin H.M. nooit veel gewoond en sedert den dood van den prins-gemaal slechts zelden hof gehouden heeft. In dit paleis werd de tegenwoordige koning, Eduard VII, den 9 November 1841 geboren.

Verder heeft men in Londen nog het St.-Jamespaleis, ten noorden van het St.-Jamespark, dat er van buiten kazerneachtig-prozaïsch uitziet, maar door zijn pracht van binnen getuigenis aflegt van den luister der koningen, die hier sedert 1695 resideerden; het paleis van Whitehall, ten zuidwesten van het St.-Jamespark, tot Karel I, die vóór het slot onthoofd werd, en ook later nog de residentie der koningen; het Kensingtonpaleis, vroeger de residentie van den hertog en de hertogin van Kent, de ouders van koningin Victoria, die hier geboren werd; Marlborough House, de residentie van den prins en de prinses van Wales, eens de woning van den beroemden hertog van Marlborough.

Twintig kilometer ten westen van Londen ligt Windsor, beroemd om zijn op een verhevenheid gelegen koninklijk slot, dat door Willem den Veroveraar in de elfde eeuw werd gebouwd, en door Eduard III, die hier geboren werd, verbouwd. Ook Karel II deed veel voor de verfraaiing van het paleis, zoodat het sindsdien het lievelingsverblijf der Engelsche koningen en hun gewone zomer residentie is geweest, vooral van George III, voor wien hier een reusachtig standbeeld is opgericht. Groote sommen besteedde George IV aan de restauratie en verfraaiing van het slot.

Dit heeft een indrukwekkend, ouderwetsch voorkomen en twee hoofdpleinen, die door den zoogenaamden ronden toren, de woning van den commandant, van elkaar zijn gescheiden. Op het bovenplein bevindt zich een metalen standbeeld van Willem den Veroveraar, aan de noordzijde liggen de staatsie- en audiëntiezalen, aan de oostzijde de kamers der koningin, en naar het zuiden die der voornaamste

kroonbeambten. Het benedenplein is merkwaardig om de St.-Georgekapel, waarin het kapittel der orde van den Kousenband wordt gehouden en de ridders in die orde worden opgenomen. De zalen en kamers van het slot zijn weelderig ingericht en bijna alle met kostbare schilderijen versierd. De merkwaardigste is de zestig meter lange St.-Georgezaal, de banketzaal bij feestelijke gelegenheden, getooid met de beeltenissen der Engelsche koningen van Jacobus I tot George IV. Zoolang leden der koninklijke familie in het slot aanwezig zijn, waait van den toren de groote Engelsche vlag. Het mooiste punt van Windsor-Castle is het groote, in zijn soort eenige terras, dat zich langs de oostelijke en een deel der noordelijke zijde van het kasteel uitstrekt, 570 meter lang en naar verhouding breed is. Het uitzicht op den Theems, die zich hier door de vruchtbaarste streken van Engeland slingert, op de vele landhuizen, vlekken en dorpen, die zijn oevers verlevendigen, op het woud van Windsor, dat bij wijze van park is aangelegd, en de tuinen in de nabijheid, is verrukkelijk.

BALMORAL-CASTLE, DE SCHOTSCHE ZOMERRESIDENTIE VAN KONINGIN VICTORIA.

Bovendien ligt in het park nog de koninklijke villa Frogmore Lodge, die door prinses Helena, een van koningin Victoria's dochters, wordt bewoond. Na den dood van prins Albert werd bij Frogmore een prachtig mausoleum opgericht, waarin het stoffelijk overschot van den prins-gemaal, dat tot dusver in de St.-Georgekapel had gerust, werd bijgezet, en waar ook koningin Victoria den wensch had te kennen gegeven begraven te worden.

Niet minder bekend dan Windsor-Castle is Balmoral Castle, de Schotsche zomerresidentie der overleden vorstin. Het paleis ligt in een bergdal in het graafschap Aberdeen, 282 meter boven den waterspiegel der zee. De heerlijkheid Balmoral behoorde vroeger aan het hoofd van den clan Farquharson en ging van dezen op den graaf van Fife over, die ze in 1836 aan sir Robert Gordon, een broeder van lord Aberdeen, voor den tijd van 38 jaar verpachtte. Na den dood van sir Gordon, in 1848, nam de prins-gemaal het pachtcontract over en kocht in 1852 de heerlijkheid. Hij liet er den architect Smith te Aberdeen een kasteel bouwen, waarin hij jaarlijks met de koningin en de kinderen den nazomer doorbracht. Het slot is van graniet in oud-Schotschen-Gothischen stijl gebouwd en staat aan den oever der Dee. Van een twee en dertig meter hoogen toren heeft men een prachtig uitzicht op de Schotsche Hooglanden. In de nabijheid van Balmoral ligt de Ben Abourd, een der toppen van het Grampiangebergte, in welks nabijheid koningin Victoria in 1863 een gedenkteeken heeft laten oprichten voor haar overleden gemaal.

Op het eiland Wight ten slotte, dat Engelands tuin en de korenschuur der westelijke graafschappen wordt genoemd, ligt het landgoed Osborne-House, waar de koningin aan de zijde van prins Albert de gelukkigste dagen haars levens doorbracht en waar zij ook, door kinderen en kleinkinderen omgeven, den laatsten adem heeft uitgeblazen.

Geleidelijk dalen de met bosschen bedekte oevers naar de zee af, en op een open plek in het woud staat het koninklijk slot, ver zichtbaar over de zee tot de slechts zes mijlen verwijderde krijtrotsen der Engelsche kust. Alles in het slot en het park herinnert, evenals op Balmoral, aan het jeugdig echtelijk geluk der koningin. Naar de plannen en den smaak van den prins gemaal werd gebouwd, werden de kamers ingericht, werden de kunstschatten en kostbaarheden verzameld, die nu de vertrekken en zalen sieren.

In het uitgestrekte park staan de boomen, die de koningin, de prins-gemaal, de jonge kinderen en de doorluchtige gasten geplant hebben, en in de lente bloeien reeds de bloembedden, zooals zij naar het voorschrift en de teekeningen van prins Albert werden aangelegd. De kerk van Wippingham, het naburige dorp, is naar een ontwerp van prins Albert gebouwd, en in die kerk heeft de koningin na den dood van haar gemaal een medaljonportret van hem, en na den dood van haar jongsten schoonzoon, prins Hendrik van Battenburg, een kapel tot aandenken aan de dooden laten plaatsen.

OSBORNE-HOUSE OP HET EILAND WIGHT,
waar Koningin Victoria den 22n Jan. jl. overleed.

Aan Osborne is, behalve het overlijden van koningin Victoria, nog een geschiedkundige herinnering verbonden: bij een ontmoeting van de Engelsche koningin met keizer Napoleon III in Augustus 1857 werd op Osborne House het Engelsch-Fransche bondgenootschap, dat pas den te zamen gelukkig gevoerden Krimoorlog achter den rug had, vernieuwd.

Bij de Platen.

Avondschemering te Amsterdam. -

Schemeravond. De scherpe omtrekken, die het zonlicht zoo duidelijk afteekent, vervloeien tot een wazige donkerte; het schijnsel der lantaarns, een nachtpitje gelijk, dringt als omfloerst door de schemering heen en geeft enkel voldoende licht om te zien, niet om te onderscheiden. Tusschen de lichtplekken ligt een grauwe massa, soms somber en dreigend, altijd zwijgend.

Heinrich Hermann's Avondschemering te Amsterdam geeft die stemming van vaagheid uitmuntend weer. Ook van de menschen in hun drukke, gehaaste bedrijvigheid ziet men niet meer dan onzekere omtrekken, en de hooge, breede toren heeft iets visioennairs.

Het oude lied. -

Grootmoeders handen zijn te zwak geworden, om nog de vingers te laten glijden over de toetsen van het oude klavier, maar haar hart klopt nog warm voor de liederen uit haar jonge jaren, en het is haar een genoegen naar die zangen te luisteren, welke zooveel herinneringen, gelukkige en droevige, bij haar wakker roepen. Als ze de zilveren stem harer kleindochter het oude lied hoort zingen, denkt zij terug aan den tijd, toen ook zij eenmaal jong was en van het leven niets dan moois en heerlijks en gelukkigs droomde. De werkelijkheid heeft dien droom verstoord: teleurstellingen en tegenspoed zijn, als van alle menschenkinderen, ook haar deel geweest. Maar zij ziet zich zelf thans herleven in haar kleindochter, en dan, haar blijft de onverwoestbare hoop op een gelukkig en eeuwig wederzien hiernamaals.

[Nummer 3]

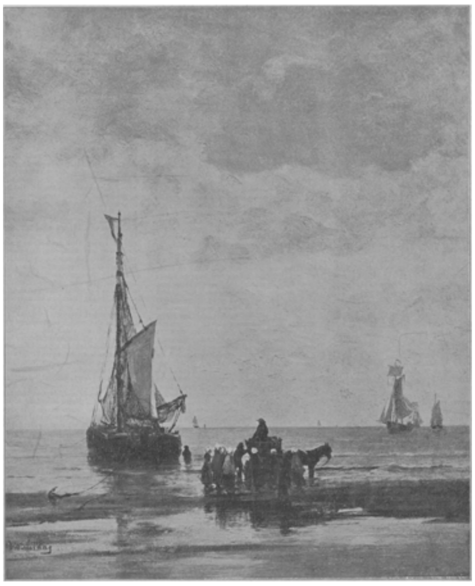

(Naar een photogr. van C.M. Parson, Den Haag.)
AAN HET STRAND, NAAR DE SCHILDERIJ VAN H.W. MESDAG.

H.W. Mesdag.

Groninger van geboorte, onwillige leerling op 's vaders kantoor; koelbloedige, in 't oog van anderen dwaze en onbegrijpelijke afbreker eener mooie handelscarrière, in welk beurswandalisme hij, naast de fiere koppigheid van het Noord-Nederlandsch bloed, nog gesteund werd door de aanmoedigende en tegen allen opwegende sympathie van zijn vrouw, die, zijn handelsweerzin en kunstbehoefte begrijpende, het rustige bezit van een goede zaak gaarne met hem wilde opofferen voor de onzekere, wisselvallige toekomst van elke kunstenaarsloopbaan; leermeesters heeft hij gehad, o.a. Roelofs, maar deze laatste zou, al had hij het gewild, van hem toch geen ‘kleinen Roelofs’ kunnen maken; beginneling nog op vijf-en-dertigjarigen leeftijd, maar door ruil van frissche buitenlucht voor versuffende kantooratmosfeer, weer opnieuw jong geworden, vol aspiraties van een achttienjarige, ziedaar Hendrik Willem Mesdag.

Er op voorbereid elk beginnend artist vooraan te zien staan in den strijd om 't bestaan, meenen wij, nu Anna Croiset van der Kop, in het *Schildersboek* Mesdag en zijn arbeiden in het zweet zijns aanschijns besprekend, nergens eenig onkruid van distelen en doornen, van armoe en teleurstelling aanwijst, de conclusie gewettigd, dat deze oude leerling met de kunst heeft geworsteld als Jacob met den engel, overwinnaar zoowel door eigen inspanning als door gemakkelijke medewerking eener gunstig-financieele omgeving. Bij hem geen sprake van zolderkamertjes, droog brood, reizen zonder geld en meer van die onvrijwillige kloostergeloften, die de kunst, strenge abdisse, gewoonlijk van haar jonge novicen vordert; hij gaat wonen waar en zooals hij wil, bouwt in een anderen stadshoek zijn atelier, als hij al het moois van het vroegere stadsgedeelte heeft afgezien; recipieert te Oosterbeek zoovelen hij kent als artisten, gaat naar Brussel zoodra hij vermoedt daar Bilders te ontmoeten, verlaat deze stad juist toen hij goed op streek begon te komen; Belgische vooruitzichten vaarwel zeggend - ik had haast geschreven: kunnende missen - om een woning te huren in de Anna-Paulownastraat, niet getrokken door het aanbod eener eervolle betrekking of het geroep van een kunstlievend en koopgraag publiek, maar wijl hij na lang zoeken gevonden had wat de leegte in zijn ziel kon aanvullen, al was 't maar één golf, één pink, één visscher; en dat kon hij vinden niet ver van Den Haag.

Voor elken artist komt eens de zekere openbaring van zijn genre; - weg nu met al dat vroegere: stratenstudies, stadsbuitenwijken, tuinmuren, akkerlanden.... de zee, de zee, dat andere was geen echt schilderwerk.

Dikwijls is aan dit ontdekken van een eigen Nieuwe Wereld voor elken Columbus-artist het gevaar verbonden, zóó diep in het nieuwe land te willen doordringen, dat niemand hem meer volgen wil, of volgen kan. Hij begeeft zich in zulk een doolhof en complex van phantasieën, dat ge niet recht weet waar ge staat of waar ge heen moet; dan komt dikwijls bij den toeschouwer een gevoel van verzadiging, een begin van verveling om de eeuwigen-altijd-dezelfde natuurtafereelen, vooral wanneer die artist b.v. een zeeschilder is uit den lateren tijd, d.w.z. één, die in verzet met de romantiek, geen drie- of vierdaagsche zeeslagen, geen tochten van Watergeuzen, of in de lucht gevlogen schepen weergeeft, maar alleen de klein-vaderlandsche historie van zijn eigen ziel, van zijn voelen in en met de natuur.

Maar Mesdag verveelt nooit!

Dankt hij zijn voortduren den bijval aan den Hollandschen landaard, die zich tot het water getrokken gevoelt? of aan zijn weergeven van het West-Nederlandsche grensland, natuur- en werkelijkheid getrouw zonder bizar-schijnende overdrijvingen? of aan de menschelijke liefde voor onverschillig welk brokstuk uit de natuur, zoodat zijn golven even goed hun recht op waardeering behouden als de schapen van Mauve en de herfsttinten van du Chattel? of aan den dichterlijken gloed, dien hij uitspreidt, zingend van morgen- en avondstond, van kalmte en storm, van golven en wolken, de kunst opheffend ver boven de schoollokalen van het aanschouwelijk onderwijs der vroegere zeestukken tot het hoogere gebied van lyrische poëzie der latere; zij schilderen hetgeen er gebeurd was *op* zee, voor de stadswallen, tusschen de vloten; hun nakomelingen hanteeren opnieuw den oud-Hollandschen bezem, vegen de zeeën schoon van die uitzeilende, vechtende, brandende gevaarten, geven de zee zooals zíj is, water naakt, en vertellen voornamelijk wat gebeurt *door* de zee, 't geen de zee zelf doet, 't geen de wolken doen; en dit moet iedereen meer grijpen in de ziel dan vaderlandsche episoden; want een mensch is meer dichter dan historicus, voelt meer voor de poëzie van het dagelijksche leven om hem heen, dan voor het geheugenwerk van geschiedkundige feiten, zal eerder getroffen worden door een Avondstond op zee, dan door 'het verbranden der Engelsche vloot voor Chattam'.

Mesdag bezielt u, imponeert u door de meesleepende voordracht van hetgeen hij zelf gevoeld heeft, begraaft u onder den gelukkigen overvloed van zijn rijke phantasie, die haar rustpunt gevonden heeft ver buiten de menschen, tusschen lucht en zee; daar fluistert of buldert hij 't geen hij bespied heeft en meegemaakt in die natuur; hij vraagt geen kennis om zijn tafereelen thuis te brengen in een of ander tijdvak, vordert geen memoriewerk.

Hij vertelt ons hetgeen hij gezien heeft in het opschuiven der lucht, gehoord uit de stemmen der golven. Hij blijft niet met Israëls in het dorp, niet met Artz op het duin, niet met Sadee aan het strand, niet met Blommers in het ondiepe speelterrein der kinderen; niet als regel, maar gewoonlijk zoekt hij zijn spel in het gestoei der golven; zijn strand in het gladeffene watervlak, zijn duinen in de groenende, schuim stuwende hoogten der golven bij storm, zijn dorpsomgeving in de blij-gezwollene zeilen thuiskeerend van de haringvangst, in den afscheidskus bij 't vertrek, of in het bidden der schipbreukelingen in nood.

Vergelijk zijn zeggingskracht met de uitdrukking der beide Schotels, vader en zoon; als het stormt bij deze drie kunt ge bij de twee laatsten elke golf lichten uit het geheel, àpart met uw loup bestudeeren, 't zijn honderd schilderijen op één doek, en op die gelijkvloers verdeelde vlakte, in mooier zeegroen-transparant dan bij Mesdag, ligt het prachtige schip, waarvan ge nooit wilt gelooven, dat het vergaan zal: want van de vlag in den mast tot den laatsten knoop aan het schippersbuis zijn er zooveel kleinigheden, die zich dermate opdringen aan uw aandacht, dat deze laatste de impressie van storm en verzinken is vergeten. Zíj gaven het proza van het vasteland in de even gevoelde poëzie der zee, Mesdag vergeet alles om alleen het idee storm te onthouden; een klein stukje doek, genomen uit zijn schilderij, zou een onoogelijke smeer verf wezen; ge moet niet nagaan hoe de touwen van den zinkenden mast loopen over hun katrollen, deze laatste zijn er niet; als de romp nòg eens opduikt, is het een zwarte verschijning, een onduidelijk spook in een bange omgeving; daar is hoegenaamd niets wat u vasten grond geeft onder de voeten, hij plaatst u niet naast een zee, maar midden in zijn storm.

En als hij stilte op zee wil zeggen, gebruikt hij niet de op een-hoop naast elkander liggende, doodbedaarde schepen van Waldorp vol Zondagsche kleeren, als een

vergadering na afloop der kerk; maar dan spreekt zijn rusteffect uit het rimpellooze water, uit onbewolkte lucht, of uit een pink of mensch in niets-doende eenzaamheid.

Wie of nu grooter is? Doe deze bekrompene vraag, die al zooveel gekibbel in de wereld gebracht heeft, niet al te dikwijls in de dingen der kunst; zeg geen comparatieven, waardoor ge een ander onnoodig kleineert: de Schotels zijn mooi, Waldorp is mooi, Mesdag is mooi: elk in zijn manier van voorstellen, in zijn verhaaltrant, in zijn dichtkeuze: Mesdag in den overweldigenden zielegreep, die uitgaat van zijn geheel schilderij, uit zijn 'Golf' (Mus. Boymans), 'Avondstond op Zee' (Mus. Teyler), of Zonsondergang (Mus. Suasso).

Vooral dit laatste is een gezegde van sublieme kunst, een onthulling van het meest intieme natuurleven, een zich volkomen onttrekken aan het vasteland, een ongestoorde, onafgeleide overgave van zich zelven aan de wegzinkende zon en haar nasleepende kleurenwereld.

P. RAËSKIN.

Een dure Candidatuur.
Door Ravo.
(*Vervolg*.)

'Die belangloosheid doet uw karakter alle eer aan, lieve mevrouw,' antwoordt de doktersche, met neergeslagen oogen - wellicht, om niet een blik te ontmoeten, die haar plechtigen ernst gevaar zou hebben doen loopen -; 'zóó is het: bij de poging, om de eerzucht van onze mannen wat te prikkelen, zoo zij dat noodig hebben - maar zoo heel dikwijls komt dat niet voor, veeleer het tegendeel -, moeten we toch steeds overtuigd zijn, er nut door te kunnen stichten. En is dat het geval, dan moeten we zelfs bereid zijn, een offer te brengen aan onze eigen bescheidenheid....'

Het ietwat spottende in deze Machiavellistische redeneering wordt door degene, wie ze geldt, blijkbaar niet begrepen, en evenmin door de burgemeestersche en de wijnkoopersvrouw; maar in de oogen van mevrouw Bankers tintelt het ondeugend, en even ondeugend zijn het vluchtige glimlachje, dat om haar lippen speelt, en de korte opmerking:

'Precies, mevrouw Bruishoofd, dat is ook mijne meening.... Waar het belang van het vaderland, van provincie of gemeente op het spel staat, daar zijn wij vrouwen geroepen zorg te dragen, dat die door onze mannen niet worden veronachtzaamd.... Zoolang ten minste de heeren der Schepping de vrouwen onbevoegd achten ook een woordje meê te spreken in den Raad der goden.'

De vier overige dames kijken allen verbaasd de spreekster aan, en er heerscht plotseling een pijnlijke stilte, die mevrouw Bankers wel noodzaakt, haar woorden ietwat toe te lichten.

'Verwondert het u zóó, dames?' vraagt ze. 'Zou het dan een zoo buitensporige dwaasheid zijn, indien de vrouw zich nog met andere dan huiselijke belangen bemoeide?'

'O, ook buiten die hooge belangen zijn er nog wel andere, die wij behartigen kunnen,' meent de doktersvrouw, 'b.v. op het gebied der liefdadigheid....'

'En der Zondagsschool,' vult mevrouw Glazer aan....

'Nu ja, dat behoeft daarom niet te worden verwaarloosd.... Neen, inderdaad,.... ik heb er heel wat over gelezen en vind de vrouwenbeweging nog niet zoo heelemaal

verwerpelijk.... Waarom zouden wij intellectueel bij de mannen achterstaan?.... En doen wij dat niet, waarom dan binnen een zóó beperkt kringetje onzen geest opgesloten?'

''t Is toch niet serieus gemeend, lieve mevrouw?' vraagt de doktersche. 'U bedoelt immers alleen maar een aardigheid met de verdediging van die theorieën der feministen?'

'Neen, volstrekt niet, ik meen het heusch, al kan ik niet ontkennen, dat er in de vrouwenbeweging zijn die sterk overdrijven....'

'Wat 'n malligheid,' zegt de vrouw van den wijnkooper tot mevrouw Leefgraag op gedempten toon, maar toch hard genoeg, dat mevrouw Bankers het heeft verstaan.

'Zoo, vindt u dat zoo'n malligheid, mevrouw Glazer? En waarom dat?' vraagt ze snibbig, met een rukje van het hoofd, dat haar gouden lorgnet van haar fijn neusje doet vallen.

'Omdat een vrouw, die niet geheel voor haar huishouding leeft, het ten slotte heelemaal niet meer doet. En wie moeten dan huishouden, de mannen bijgeval?' geeft me-

vrouw Glazer, ook niet zonder scherpte, ten antwoord.

‘U kunt er een loopje meê nemen, zooveel u wilt.... maar zulke argumenten, u moet me niet kwalijk nemen, vind ik erg achterlijke ideeën.... uit den pruikentijd. Oordeelt u er ook zoo niet over, mevrouw Leefgraag, u die van huis uit een ruimer gezichtsveld moet hebben?’

Mevrouw Leefgraag krijgt een kleur. Zij wil zich liefst buiten den strijd houden, daar ze evenmin voor achterlijk wenscht gehouden te worden als voor een ‘vrije vrouw,’ - zij, eene Van Bliekum!

‘Och mevrouw - zoo redt zij er zich eindelijk uit -, ronduit gezegd, heb ik me met die beweging nog weinig of niet beziggehouden. Misschien is er wel wat goeds in, maar ik moet er eerst wat meer van weten, voordat ik er mijn gevoelen over kan uitspreken.’

‘Mag ik u dan eens wat lectuur over dit onderwerp verschaffen?’

‘O!....’

‘Gekheid, mevrouwtje, verspil uw kostbaren tijd daarmeê maar niet, er zijn geen grooter verstoorders van ons levensgeluk dan die feministen, die zoogenaamde vrije vrouwen.... ze zijn me al te vrij,’ onderbreekt mevrouw Glazer, die nog een veer moet terughalen voor de ‘achterlijke ideeën.’ Bovendien krijgt de commissionair in effecten grootendeels zijn wijn van een neef van hem uit een groote stad.

‘Met uw permissie, mevrouw,’ luidt de bitse repliek van mevrouw Bankers, ‘met uw permissie, maar u legt iets bepaald kwetsends in den toon, waarop u van feministen - mevrouw Bankers legt den klemtoon op dat woord, om mevrouw Glazer haar verkeerde uitspraak er van te doen voelen - en van “vrije vrouwen” spreekt.... Ik ben overigens nog geen “vrije vrouw,” als ik de vrouwenbeweging niet als iets geheel onzinnigs verwerp....’

‘Komaan, dames,’ onderbreekt de doktersche, meenende dat men nu precies ver genoeg was gegaan, om er een stokje voor te steken, ‘we dwalen van ons onderwerp af.... Mag ik u nog een glas Meiwijn inschenken lieve mevrouw?’ vraagt zij voorts met een innemend lachje aan mevrouw Bankers,.... ‘ze smaakt u toch, hoop ik?....’

‘O, ze is overheerlijk.... Een enkel glaasje dan nog,.... ik dank u.’

‘Ja, waarlijk,’ beaamt de burgemeestersche, ‘we zijn heelemaal op een zijweg verdwaald geraakt. Laten we asjeblieft voet bij stuk houden.... We waren mevrouw Leefgraag aan het bewerken.... dat is immers de term?.... om haar man te doen besluiten, het offertje te brengen van zijn vrijheid,.... ten minste van zijn vrijen tijd.... En wij mogen er staat op maken, niet waar, mevrouw Leefgraag, dat u niets onbeproefd zult laten....’

‘O, wat dat betreft, met genoegen,.... ik heb dat overigens al reeds gezegd, maar ik betwijfel, of het wel gelukken zal.... mijn man lijdt beslist aan ambtenvrees.’

‘Kom, kom,’ moedigt de gastvrouw aan, ‘dat zal beter gaan dan u wel denkt. De historie is vol van groote en opofferende daden van mannen, welke eigenlijk aan de vrouwen te danken zijn. Dat is ook een nobele vrouwenbeweging, zou ik zoo zeggen, maar kijk,... daar begin ik nu waarlijk zelf weer over dat chapiter, en ik mag dus wel op mij toepassen het spreekwoord, dat ik mijn man wel eens heb hooren bezigen: *Medice, cura te ipsum*, geneesheer, genees u-zelven....’

‘Ik moet u mijn compliment maken over uw kennis van het Latijn, lieve mevrouw, uw man heeft bepaald een dankbare leerlinge aan u,’ zegt mevrouw Bankers, niet zonder een ironisch tintje. ‘Dat is het voorrecht, als men een dokter tot man heeft.’

‘Nu,’ antwoordt lachend de gastvrouw, ‘daartegenover staan ook wel andere dingen, die nu niet bepaald voorrechten kunnen heeten.... Hé, mijn lieve mevrouw Leefgraag, neem me niet kwalijk, dat ik mijn plichten van gastvrouw zoo slecht vervul.... Mag ik uw glas nog eens vullen?’

‘Neen, dank u, ik zal niet meer gebruiken,.... het stijgt me wat veel naar het hoofd,’

‘Dan toch zeker nog een vanillewafeltje?’

‘O ja, dat heel graag.’

Het vanillewafeltje brengt de dames op het terrein der zoetigheden, met de noodige vergelijkingen tusschen de eigenaardige producten van dien aard in verschillende plaatsen, als Utrechtsche theerandjes, Haagsche hopjes, Arnhemsche meisjes enz. enz. Wij kunnen thans voorloopig van de dames afscheid nemen, zonder de minste schade voor de verdere ontwikkeling van het verhaal.

Twee aanvallen.

De heer en mevrouw Leefgraag zitten den volgenden ochtend aan de ontbijttafel. Mijnheer Leefgraag is tamelijk onpleizierig gestemd. Hij heeft in den afgeloopen nacht zeer naar gedroomd en duizend angsten uitgestaan. Hij droomde namelijk, dat hij een redevoering afstak in den Raad, ten betooge dat het, met het oog op de toenemende vervalsching van de kruidenierswaren, gebiedend noodzakelijk was van gemeentewege een strenge contrôle in te stellen. Bij de opsomming van vervalschte artikelen aan de peper gekomen, raakte hij eensklaps den draad van zijn betoog kwijt, begon te stotteren.... en hoorde zich toen toedonderen: ‘Mijnheer Leefgraag, uw eigen geweten schijnt ook niet zoo geheel en al zuiver te zijn, dat gij....’

Met een schrik was hij ontwaakt, het angstzweet stond hem op het gezicht. Gelukkig, zijn vrouw sliep, van dien kant had hij dus geen nieuwsgierige vragen te vreezen. Ofschoon hij, weder ingeslapen, niet door een nieuwe nachtmerrie werd gekweld, was hij toch eenigszins onder den indruk van zijn droomspeech gebleven. Geen wonder derhalve, dat hij gemelijk van de courant, die hij las, opkeek, toen zijn vrouw haar aanval inleidde met de opmerking:

‘Het schijnt er nogal te zullen spannen bij de verkiezingen voor den Raad.’

‘Zou ze dan toch van nacht iets gemerkt hebben?’ vroeg Leefgraag zich af. Hij hield zich echter zoo goed mogelijk van den domme en antwoordde, schijnbaar onverschillig: ‘Hoe zoo?’

‘Nou, mannetje, speel jij nou maar den onnoozele niet,’ hernam zijn vrouw.

‘Ik den onnoozele spelen?.... Wat bedoel je?’

‘Wel, dat jouw naam ook wordt genoemd. Ik heb er gisterenavond van gehoord op ons kransje, en algemeen was men er meê ingenomen, dat je er wel ooren naar hadt, om je candidaat te stellen.... Foei, ik vind het lang niet mooi van je, dat je geheimen hebt voor je vrouw,.... dat ik dat het eerst van vreemden moet hooren.’

‘Wàblief?.... Nou, maar dan hebben je vriendinnen je beet gehad, hoor,.... ik denk er niet aan.’

‘Dus, dan is er toch iets van aan, dat ze je hebben aangezocht....’

‘Nou ja, dat is waar, maar omdat ik niet voornemens was, om toe te bijten, heb ik er jou onkundig van gelaten.’

‘Zoo, zoo, maar dat vind ik niets aardig van je.’

‘Wat vindt je niet aardig? Dat ik geen candidaat wil wezen?’

‘Ik vind het niet aardig van je, dat je zoo geheimzinnig bent, en ook vind ik niet aardig, dat je, precies als altijd, weer niet wilt.... ik begrijp je niet, man, heusch waar, ik begrijp je niet.’

‘Begrijp je me niet?.... Maar moet ik dan mijn rust, waarvoor ik meer dan dertig jaren heb gewerkt, prijsgeven door iets te worden, waarvoor ik me niet geschikt gevoel, en waarin ik ook hoegenaamd geen lust heb?....’

‘Wat die geschiktheid betreft, dat zou, dunkt me, nog wel gaan... Dat je er vroeger tegen opzag, dat had ten minste zin, want in 'n groote stad wordt nogal veel kunde vereischt, maar in 'n stadje als hier, waar alles van een leien dakje gaat, waar alle raadsleden vrienden zijn, och, daar zal je 't best op je slofjes afkunnen.’

‘Nou ja, dat zijn maar praatjes,... in elk geval mijn rust is er mêe gemoeid, en mijn rust is nummer één, daarvoor ben ik hier gekomen... Ik...’

‘Bovendien,’ viel mevrouw, geen acht gevend op dat rust-argument, hem in de rede, ‘bovendien is het eenvoudig je plicht.’

‘Wat zeg je, mijn plicht?...’

‘Ja, want anders komt er een katholiek in den Raad, en dat zou jouw schuld zijn.’

‘Gekheid..., plicht of geen plicht, maar ik bedank er voor - Leefgraag denkt aan zijn benauwenden droom van den jongsten nacht -, met dat gezanik, ik heb er al meer dan mijn bekomst van, en vandaag nog zal ik Bruis hoofd doen weten, dat ik beslist weiger.’

‘Dat zal je niet, man, al was het alleen voor mij.’

‘Voor jou, Marie? Wat heb jij dan met die zaak uitstaan?... Of wil je zeggen, dat je graag zien zou, dat ik Raadslid werd?’

‘Neen, dat niet,’ antwoordt mevrouw, geen bevrediging van haar eerzucht als beweegreden in het spel willende mengen, waarvan zij reeds meermalen het vruchtelooze ondervonden heeft, ‘neen, dat niet, maar om me niet beschaamd te maken.’

‘Jou beschaamd maken, en tegenover wie in 's hemels naam?’

‘Wel, tegenover de dames van het kransje.’

‘Maar wat kan dat die dames schelen, of ik me candidaat stel of niet?’

‘Schelen?... 'n heele boel; ten minste ik heb plechtig moeten beloven, dat ik alles zou doen wat ik kon, om je over te halen, je overdreven bescheidenheid, zooals ze het noemden, te overwinnen.’

‘Zoo, hebben ze dat gezegd: overdreven bescheidenheid,’ lachte Leefgraag, ‘nou, dan hebben ze 't glad mis, ik wil mijn rust hebben, dat is alles wat ik verlang...’

‘Maar als je het niet aanneemt, dan zullen ze mij verdenken, dat ik mijn woord niet heb gehouden, of....’ - in mevrouw Leefgraag's oogen welden tranen.

‘Nu, wat of, Marie?....’

‘Och niets, ik vind je akelig.’

Mevrouw Leefgraag schreide, 't Moest dus wèl erg zijn, wat achter dat geheimzinnige ‘of’ stak, meende Leefgraag. Hij stond op, naderde zijn vrouw en voegde haar teeder toe:

‘Kom, Marie, ben je nu heelemaal mal...., moet jij je dat nu zoo aantrekken?.... Je doet waarlijk, of je rampzalig zou zijn, als ik weigerde....’

‘Neen,.... dat.... niet,’ luidde het door korte snikjes onderbroken antwoord, ‘maar is het dan niets dat ze je.... je vrouw zullen uitlachen, mij, eene Van Bliekum, die niemand naar de oogen behoeft te kijken?’

‘Je uitlachen, jou, Marie?’

‘Ja, uitlachen, en vooral dat kokette nest van 'n mevrouw Bankers.... Die zal er in groeien, dat weet ik zeker, als ze hoort, dat je niet wil.’

‘Maar dat kan ze jou toch niet kwalijk nemen, als ik geen raadslid wil zijn?....’

‘Dat zal ze wèl, want die heeft heel hooge ideeën van de macht der vrouw....’

‘Ja, dat weet ik, want die macht past ze heel aardig toe op haar man, die totaal onder den pantoffel zit, zoodat hij haar zelfs eerst vergunning moet vragen, als hij in zijn eigen huiskamer een sigaar wil rooken, en 'n standje krijgt als hij haar 'n minuut laat wachten.’

‘Nu, dan begrijp je ook, hoe ik het mikpunt zal zijn van haar spot....’

‘Hoor eens, vrouw, je kunt alles van me krijgen wat je hart begeert, maar....’

‘Ik begeer niets..., en ik wil niets.... Maar dat zie ik wel, dat ik je onverschillig ben,.... dat je niet van me houdt....’

Andermaal vloeiden tranen uit de oogen van mevrouw Leefgraag-Van Bliekum, en de afwerende beweging, die zij maakte, toen haar man zijn arm om haar hals wilde slaan, ten bewijze van de ongegrondheid van haar verwijt, zei voldoende, dat aan haar smart vooreerst nog geen einde zou komen. De heer Leefgraag raakte werkelijk verlegen met het geval, dat eveneens zijn rust ernstig dreigde te zullen verstoren. Zóó had hij zijn vrouw nog nooit gezien, en hij begreep maar al te goed, dat ze ditmaal door een vergoeding in den vorm van een toiletartikel of van een kleinood niet zou te paaien zijn. Hij bedacht zich een oogenblik.

PRESIDENT KRUGER'S KLEINDOCHTERS EN ACHTERKLEINKINDEREN: MEVROUW ELOFF MET HAAR KINDEREN, EN MEJUFFROUW GUTTMANN.

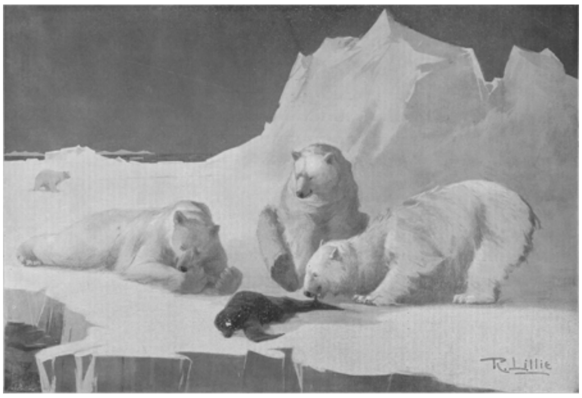

IJSBEREN THUIS AAN DEN MAALTIJD, NAAR DE TEEKENING VAN R. LILLIE.

‘Nu, vrouw, - dat was het resultaat van zijn korte overweging - als ik vóór het geval sta, dat er toch mijn rust meê gemoeid is, hetzij ik aanneem of weiger, dan wil ik maar liever raadslid zijn dan dat wij, die het zooveel jaren zoo goed met elkander hebben weten te vinden, voortaan in oneenigheid zouden leven.’

De rust in huis was hierdoor weer hersteld, en een uur later ging mevrouw naar de vrouw van den dokter, om met door ijdele zelfvoldoening hooggekleurd gelaat deze deelgenoote te maken van haar zegepraal, terwijl Leefgraag aan den burgemeester, voorloopig vertrouwelijk, meldde, dat hij geneigd was eene candidatuur aan te nemen.... Voordat hij die gewichtige verklaring schreef, aarzelde hij nog wel een oogenblik, en bij het verzenden van den brief had hij andermaal strijd te voeren met zich zelven, maar.... hij had zijn woord aan zijn vrouw gegeven. En was bovendien deze niet dadelijk de doktersvrouw gaan inlichten van.... zijn nederlaag?.... Aan terugkrabbelen viel dus niet te denken.... ‘Enfin, in 's hemelsnaam dan maar,’ mompelde de arme man met een zucht, om er medelijden meê te krijgen.

Op dienzelfden middag werd aan het einde van het diner in een andere woning van het anders zoo olympisch-rustige stadje een verkiezingsscène afgespeeld. Het zij mij vergund den lezer mijnheer en mevrouw Snaters voor te stellen. De heer Snaters is een lange, droge, don-quichotterige figuur, met een rug, waarin een ijzeren staaf schijnt te steken, in plaats van een ruggegraat. Aan het boveneinde van die staaf zit een kopje, veel te klein in verhouding tot romp en beenen, en met een gladgeschoren gezichtje, dat, omlijst door roodachtig haar, aan een vos doet denken. De uitdrukking is gemelijk, als van iemand, die geen vrede heeft met zich zelven, noch met anderen.

Tegenover hem zit zijn vrouwtje, even drukbewegelijk als haar echtvriend houterig is. Haar gelaat heeft scherpe trekken en is, ongeacht het zenuwachtig knippen met de oogen, geen twee seconden in volkomen rust, 't Is duidelijk, dat het kleine mevrouwtje - een kind bij haar man vergeleken - door de zenuwen wordt opgegeten, zooals men het noemt. We hebben trouwens in het dameskransje al de wetenschap opgedaan, dat zij een neurasthenica, een met hoogst prikkelbare zenuwen belaste is....

(*Wordt vervolgd.*)

Een bewoner van het hooge Noorden.

Een geheel afzonderlijk soort in de talrijke familie der beren vormt de ijsbeer, de bewoner van het ruwe en onherbergzame Noorden, van de ijsvelden in de Noordelijke IJszee en de Poolstreken. Hij is veruit de grootste van alle beren, want bij een schouderhoogte van 1.3 tot 1.4 meter bereikt hij een lengte van 2.5 tot 2.8 meter en een gewicht van 600, soms zelfs 800 kilogram.

Het lichaam van den ijsbeer is plomper, maar langer, de hals aanmerkelijk dunner dan van den gewonen beer, de kop betrekkelijk smal, het voorhoofd plat, de ooren klein en kort. Het haar is aan kop, hals en rug het kortst, aan buik en pooten het langst en bekleedt ook de voetzolen. Met uitzondering van een donkeren ring om de oogen, de kale punt van den neus, de randen van lippen en klauwen, draagt de ijsbeer een sneeuwen kleed, dat bij de jonge dieren zuiver zilverwit is, bij de oudere echter,

vermoedelijk ten gevolge van het traanrijke voedsel, een geelachtige tint krijgt. Het jaargetijde oefent niet den minsten invloed op de kleur uit.

De ijsbeer bewoont het hoogste Noorden, den eigenlijken ijsgordel der Pool, en wordt enkel daar aangetroffen waar het water een groot gedeelte van het jaar ijs is. Hoe ver hij zijn woonplaats tot het Noorden uitstrekt, kon tot dusver nog niet worden vastgesteld; maar zoo ver de mensch in die onherbergzame streken doordrong, vond hij ook den ijsbeer, die naar het Zuiden slechts bij uitzondering nog onder den 55en graad noorderbreedte wordt aangetroffen. Aan de oostkust van geheel Amerika, in de Baffins- en Hudsonsbaai, in Groenland en Labrador, op Spitsbergen en andere eilanden komt hij veelvuldig voor, zoowel op het vasteland als op drijfijs. Ook Lapland en IJsland worden door hem bezocht. Men heeft dikwijls ijsberen gezien, die op een ijsschots midden in overigens ijsvrij water en ver van de kust ronddreven. Vaak komen zij bij dozijnen of in nog veel grootere getallen te zamen voor.

Sevresby verhaalt, dat hij eens aan de kust van Groenland wel honderd ijsberen bijeen zag, waarvan er twintig konden worden gedood. Als een echt ijsberenland is het onbewoonde eiland St. Mattheus in de Beringzee te beschouwen, dat letterlijk van beren wemelt; honderden wonen hier ongestoord en afgesloten van de wereld. Ook ten noorden der Beringstraat komen zij veelvuldig voor. ‘Wij zagen,’ vertelt een onderzoekingsreiziger, ‘op een ijsveld een ongewoon talrijke verzameling beren, wat zeker een bijzondere oorzaak moest hebben. Deze bleef ons niet lang verborgen. Aan den rand van het ijsveld was het opgezwollen lijk van een walvisch aangedreven, en de beren smulden er aan. Over onze komst waren zij allesbehalve gesticht, en ze schenen wel lust te hebben, het naderend schip den buit te betwisten. Maar toen de grootste beer was neergeschoten en een tweede ernstig gewond, namen zij haastig de vlucht.’

De bewegingen van den ijsbeer zijn over het algemeen plomp, maar hij houdt het lang uit. Dit blijkt bij het zwemmen, waarin hij een volleerd meester is. De snelheid, waarmee hij zich urenlang zonder zichtbare inspanning in het water beweegt, schat Sevresby op vier tot vijf kilometer in het uur. De groote hoeveelheid vet komt hem daarbij uitmuntend te stade, daar hierdoor het gewicht van zijn lichaam met dat van het water tamelijk wel overeenkomt. Naar de waarnemingen van Pechuel-Losche begeeft hij zich, zoolang hij niet erg in het nauw wordt gebracht, steeds met het achterlichaam het eerst te water en laat zich zeer behoedzaam daarin glijden. Even uitmuntend als hij zich op de oppervlakte van het water beweegt, even goed verstaat hij de kunst van duiken: men heeft gezien, dat hij zalmen uit de zee gehaald heeft. Ook op het land is hij bij lange na niet zoo hulpeloos als men wellicht zou denken. Zijn gewone gang is wel langzaam en behoedzaam, maar als hij in zijn schijnbaar plompen pas of galop vervalt, beweegt hij zich zelfs op oneffen ijs of land met verrassende snelheid en weet daarbij met de grootste voorzichtigheid de gemakkelijkste wegen te vinden. Daarbij zijn zijn zintuigen buitengewoon scherp, vooral het gezicht en de reuk. Als hij over groote ijsvelden gaat, beklimt hij de ijsblokken en kijkt naar buit uit. Doode walvisschen of een in het vuur geworpen stuk spek speurt hij op ongelooflijke afstanden.

Het voedsel van den ijsbeer bestaat uit bijna alle dieren, die de zee of de arme kusten van zijn vaderland opleveren. Zijn verbazingwekkende kracht en zijn snelheid maken het hem tamelijk gemakkelijk aan den kost te komen. Zeehonden vormen zijn meest geliefkoosden buit en hij is sluw in de middelen om deze slimme en vlugge dieren te vangen. Als hij een rob uit de verte op het droge ziet liggen, glijdt hij behoedzaam in zee, zwemt tegen den wind naar hem toe, nadert hem met de meeste

voorzichtigheid en duikt plotseling vlak bij het dier op, dat haast onfeilbaar zijn prooi wordt. De robben zijn gewoon, dicht bij gaten en spleten in het ijs te liggen, waardoor zij den weg naar het water kunnen vinden. Deze openingen ontdekt de onder de oppervlakte der zee zwemmende ijsbeer met buitengewone zekerheid, en plotseling verschijnt de gevreesde kop van het roofdier om zoo te zeggen in hun eigen huis of in de eenige vluchtgang, waardoor zij zouden kunnen ontsnappen. Landdieren overvalt de ijsbeer alleen, wanneer hij gebrek heeft aan ander voedsel; rendieren, ijsvossen en vogels zijn evenwel volstrekt niet veilig voor hem. Osborne zag een berin, die steenblokken omkantelde, ten einde haar jongen met veldmuizen te voeden, en andere reizigers bemerkten, dat de beer groote menigten eieren van eidereenden opvrat. Hij pleegt zelfs moeilijk toegankelijke broedplaatsen van zeevogels geregeld te bezoeken, om zich aan de eieren en nestvogels te goed te doen. Dat is hem even welkom als versch vleesch, ja, hij moet zelfs het lijk van een anderen ijsbeer niet versmaden. In de zeeën, die door robbenvangers en walvischvaarders bezocht worden, leveren hem de afgestroopte en van het spek ontdane lijken van zeehonden en walvisschen overvloedig voedsel. Hij is evenwel niet uitsluitend vleeschetend, maar voedt zich ook met planten, als bessen, gras en mos.

Hoogstwaarschijnlijk houden de meeste beren geen winterslaap; zeker is, dat men ze den geheelen winter door ziet en jaagt. In den winter ook brengen de berinnen haar jongen ter wereld, die door haar zorgvuldig verpleegd, gevoed en beschermd worden. De moeder deelt ook dan nog, wanneer ze half of bijna geheel volwassen zijn, alle gevaren met hen: reeds in den eersten tijd der jeugd leert zij hun het vak, nl. zwemmen en visschen vangen. De kleine beertjes kennen spoedig het een zoowel als het ander, maar maken het zich zoo gemakkelijk mogelijk en rusten ook dan nog, wanneer ze reeds tamelijk groot zijn geworden, behaaglijk op den rug hunner moeder uit.

In oude reisverhalen wordt de gevaarlijkheid van den ijsbeer vaak erg overdreven voorgesteld. De ervaring van hen, die hem in de laatste kwarteeuw veel waargenomen en er jacht op gemaakt hebben, spreekt daarover een ander oordeel uit. Zoo schrijft Lamont, die veel reizen naar het hooge Noorden heeft ondernomen: ‘Ik houd den ijsbeer voor het sterkste roofdier ter wereld; evenals alle andere wilde dieren zal hij echter, zeer zeldzame gevallen uitgezonderd, den mensch niet aanvallen, zoo lang hij dien kan ontwijken.’ En Nordenskjöld zegt: ‘Ontmoet men ongewapend een ijsbeer, dan zijn gewoonlijk eenige krachtige bewegingen en kreten voldoende, om hem op de vlucht te jagen; vlucht men echter zelf, dan kan men er zeker van zijn, hem spoedig achter de hielen te hebben. Wordt de beer gewond, dan vlucht hij steeds. Dikwijls legt hij met zijn poot sneeuw op de wond, en graaft in zijn doodsstrijd met zijn klauwen een gat in de sneeuw, om daarin zijn kop te verbergen. Als men voor anker ligt, zwemt een beer soms naar het schip toe; slaat men in afgelegen streken zijn tent op, dan vindt men vaak 's morgens een beer in de buurt, die gedurende den nacht rondom de tent heeft gesnuffeld, maar het niet waagde binnen te dringen. Vroeger verwekte het gezicht van een ijsbeer schrik bij de Poolreizigers, maar tegenwoordig aarzelt men niet, dadelijk met de lans een aanval zelfs op een groote menigte beren te doen, Op het geweer verlaat men zich liever niet. Menigmaal heeft men in korten tijd tot twaalf stuks met de lans gedood. Ik ken maar een enkele gelegenheid, waarbij een Noor door een beer ernstig gewond werd’.

Op den ijsbeer wordt om zijn vleesch, vet en huid jacht gemaakt, waarbij veel jagers zich van de volgende list bedienen. Zij buigen een omtrent tien centimeter

breed en zestig centimeter lang vischbeen in den vorm van een vogelknip, omgeven het met een laag zeehondenvet en laten het dan bevriezen.

Daarna zoeken zij den beer op, tergen hem door een pijl op hem af te schieten, werpen hem den vetklomp toe en nemen de vlucht. De beer beruikt hem, slokt hem op en bereidt zich daardoor den dood, want in de warme maag ontdooit het vet, het vischbeen neemt zijn gewonen stand weer in en verscheurt hem de ingewanden.

Beren zijn onbescheiden genoeg, de voorraden, welke Poolreizigers hier en daar voor een latere gelegenheid neerleggen, te onderzoeken en zich toe te eigenen. De beste beschutting tegen hun rooverijen is zand, waarmee men den voorraad bedekt, terwijl men

er te gelijker tijd water over uitstort, totdat alles een dikke en harde ijskorst vormt. Houten huizen breken de beren af, kisten, vaten enz. open, en verslinden dan alles wat ze machtig kunnen worden. Kane verhaalt, dat de plunderaars behalve vleesch en scheepsbeschuit ook koffie, zeilen en de Amerikaansche vlag hadden opgegeten, en alleen de kist, die geheel van ijzer was, ongemoeid hadden gelaten. Een ijsbeer, die door Mac Cluré's mannen gedurende een expeditie, tot redding van Franklin uitgezonden, werd gedood, had zijn maag vol rozijnen, tabak, pekelvleesch en hechtpleisters.

Heel jong gevangen ijsberen laten zich temmen en tot op zekere hoogte ook africhten. In een groote ruimte met een breed en diep waterbekken, zooals men in diergaarden vindt, voelt een ijsbeer zich tamelijk op zijn gemak en speelt urenlang in het water met zijn medegevangenen of met blokken, bollen en dergelijke voorwerpen. Met de jaren wordt hij prikkelbaarder en woest.

Vleesch en spek der ijsberen wordt door de bewoners van het hooge Noorden met graagte gegeten. Ook de Noordpoolreizigers vinden het vleesch niet onaangenaam van smaak, maar beweren, dat het dikwijls ziekten ten gevolge heeft. De huid van den ijsbeer overtreft in waarde die van alle andere beren, en wordt naargelang van de grootte en fraaiheid met honderd tot driehonderd gulden betaald.

De vriend van den wildstrooper, door F.J.A.L. Cordens.

III.

Het gesprek wilde in het begin niet al te best vlotten, maar geholpen door moeder, die ondertusschen bij het vuur had plaats genomen, en door Dirk, ging het eindelijk goed en Willem toonde zich weer geheel van zijn goede zijde, zoodat Dina heimelijk meelijden kreeg, dat de goede jongen zoo verongelijkt was. De oude Hendriks bleef niet lang meer; toen hij opstond, geleidde Willem hem en zijn dochter tot buiten de deur en gaf beiden de hand.

‘Goeden avond, Willem!’ riep Hendriks. ‘Goeden avond Willem,’ herhaalde Dina en toen na een oogenblik aarzeling: ‘Je komt weer eens gauw bij ons, hé?’

‘Zeker, morgen zie ik je misschien weer. Goeden avond en wel thuis. Goeden avond Hendriks, de groeten aan de vrouw.’

‘Goeden avond, Willem.’

‘'t Is toch een rare jongen,’ sprak Hendriks tegen zijn dochter, toen zij een eindver weg waren, ‘ik wist niet, dat hij zoo driftig was.’

‘Och ja,’ antwoordde Dina, ‘maar die boschwachter stelde zich ook zoo vreemd aan; Willem had groot gelijk, dat bij hem goed te woord stond.’

‘Ja, maar Willem hoefde toch zóó niet tegen hem te spreken.’

‘'t Was toch zoo erg niet; en, Willem had toch niets gedaan.’

De oude Hendriks zweeg; hij voelde dat er met zijn dochter over Willem niet te redeneeren viel, en zwijgend dacht hij weer aan de praatjes, die in het dorp de ronde deden, dat Willem en zijn dochter elkaar graag mochten lijden en spoedig een paartje zouden zijn. Maar Hendriks timmerde niet hoog, hij was geen slim opmerker en had

van een inniger verstandhouding tusschen Dina en Willem slechts een vaag vermoeden. Hij bepaalde er zich toe, de geruchten tegen te spreken, zeggend, dat hij van niets wist, en gaf zich ook niet de moeite van een nauwkeurig onderzoek. Zijn dochter zou 't hem immers wel vertellen als dat waar was; of liever, daar moest moeder de vrouw maar voor zorgen, want hij had het druk genoeg met de boerderij. En daar hij bovendien Willem een geschikten jongen vond, maakte hij het zich om die aangelegenheid niet druk.

Geruimen tijd nog had Willem vader en dochter nagestaard en ging toen weer in huis, waar moeder middelerwijl het avondeten had klaar gezet. Toen het was afgeloopen, zetten allen zich weer aan den haard, vader stopte een pijp en begon:

‘Willem, laten we eens bedaard praten; er is geen boschwachter of iemand bij, wij zijn nu onder ons.’

De jonkman knikte met het hoofd.

‘Van middag,’ zoo vervolgde de oude Greeve, ‘stond ik in den tuin aan de nieuwe broeikas te werken, toen de baron kwam aangewandeld en mij riep. Hoor eens, zei hij, ik moet je eens spreken. Ik ging naar hem toe, hij nam mij een eind mee den tuin in en vertelde me toen, dat Gerrit Scholtze jou een paar keeren met het geweer in zijn bosschen gezien had. Ge kunt begrijpen, dat ik er van stond te kijken en ik zeide natuurlijk dat het niet zal geweest zijn om te jagen, maar om een korteren weg te nemen. Neen, neen, zei hij toen, je zoon gaat tegenwoordig met een bekenden strooper uit en die zal hem heelemaal van het goede pad afbrengen; mijn jachtopziener heeft den jongen al eens gewaarschuwd, maar 't schijnt niet veel te helpen. Ik wil niet hebben, dat er iemand op mijn goed jaagt, je weet, tegen stroopers ga ik streng te werk, en 't zou me spijten als je zoon onder die stroopers gevonden werd. Ik zei toen weer: Maar, mijnheer de baron, ik kan het haast niet gelooven; Willem is altijd zoo'n patente jongen geweest, die zal zich toch niet met dat leelijk volk afgeven.... Maar de baron liet me niet uitspreken, en zei kortaf: Hoor eens hier, zwijg daar nu maar over, ik meen goed te zijn ingelicht. Maar één ding wil ik je nog zeggen: Je zal natuurlijk in je gedachten houden, dat je bij mij als tuinman een goede positie hebt, en ik reken er op, dat je je zoon waarschuwt, niet meer van die dolle streken te begaan, daar kan jij als vader voor zorgen. Ik meende nog wat te zeggen, maar de baron keerde zich om en ging heen. Ik stond er van versuft, dat verzeker ik je. Verbeeld je, dat de baron mij eens ontsloeg, omdat jij.... Neen, Willem, dat zou te erg zijn, ik had ook niet van je gedacht, dat je zoo deed.’

Willem had uiterst kalm zijn vader laten uitspreken. Eindelijk zei hij:

‘De baron schijnt het nogal zwaar op te nemen, als iemand een konijntje in zijn bosschen schiet; maar maak u nergens ongerust over, vader. Wat gebeurd is, is toch zoo erg niet, maar je kunt er vast op rekenen, dat ik nooit meer een enkel schot zal lossen op het goed van den baron, nooit meer.’

‘Dus je hebt toch gestroopt?’ vroeg vader met een bezorgden blik.

‘Nu ja; maar wat beteekent dat? De hazen zijn toch niet voor den baron alleen geschapen. Het voornaamste is, dat Scholtze me nooit gesnapt heeft; maar komaan, ik zie in, dat ik er verkeerd aan gedaan heb en dat ik u daardoor in moeilijkheden kan brengen. 't Zal nu ook niet meer gebeuren.’

‘Willem, je bent van je ongelijk nog niet genoeg doordrongen, anders zou je zóó niet spreken. Maar kan ik er op rekenen, dat het met het stroopen gedaan is?’

‘Stellig, vader.’

Die woorden, op beslisten toon gesproken, stelden vader gerust; hij wist, dat zijn zoon nog nooit zijn woord gebroken had, indien hij iets beloofde, doch bij de gedachte

aan de bedreiging van den baron kon hij niet nalaten nog eens met bezorgdheid het hoofd te schudden en te zeggen: ‘Jongen, jongen, het zou toch iets zijn als ik bij den baron wegraakte.’

‘Och kom, maal daar maar niet meer over,’ antwoordde Willem een beetje kortaf en hartelijk wenschend, dat aan het gesprek een einde kwam; hij kon immers niet meer beloven dan hij al gedaan had.

Moeder was heimelijk blij, dat het gesprek zulk een wending had genomen. Een streng of liever een hard optreden tegen Willem zou toch vruchteloos zijn en als vader hem kortweg het jagen had verboden, zouden er met een karakter als dat van Willem, ook allicht onaangenaamheden zijn gevolgd. Toch had de oude Greeve het voornemen opgevat dat verbod uit te spreken; maar het beslist antwoord van den jongen man ontwapende hem en deed hem er in berusten.

Nu oordeelde de bezorgde vrouw het oogenblik gunstig om haar zoon eens te onderhouden over zijn omgang met Toon Wervers.

‘Willem,’ zei ze, ‘je moest dien strooper voortaan laten loopen en je niet meer met hem bemoeien; hij hoort in jou gezelschap niet thuis en jongen, je weet nooit wat de gevolgen kunnen zijn van den omgang met een kwaden vriend.’

Met een medelijdend lachje over die moederlijke bezorgdheid, antwoordde Willem:

‘Wees daar maar niet bezorgd over, moeder; Toon Wervers is mijn vriend niet en ik wil hem ook niet tot vriend hebben. Maar dat ik hem nu en dan toevalligerwijs ontmoet, is mijn schuld niet. Dat is nu enkele keeren gebeurd en dan was die kerel heel vriendelijk voor me, hij heeft me geleerd hazen en patrijzen te schieten, daar steekt toch niets in. Al pratende kwamen wij dan soms op het jachtgoed van den baron, dat aan de heide zoo slecht is afgepaald, en soms moesten wij er wel overheen om een grooten omweg te vermijden; en daar hebben we een paar keeren den boschwachter ontmoet, waar nu zulk een spektakel over geweest is.’

‘Och ja, maar als hij bij je komt, moet je maar van hem weg zien te komen; 't is geen goed gezelschap voor jou.’

‘Je kan er op rekenen, moeder, ik zal hem vermijden zooveel ik kan; maar als hij mij aanspreekt, kan ik hem natuurlijk niet wegjagen; wel zal ik hem te verstaan geven, dat ik niets met hem wil te doen hebben.’

Na deze verklaring viel er niet veel meer op te zeggen. Vader overdacht nog of het niet beter was, afdoende maatregelen te nemen dan zich met beloften tevreden te stellen. Maar om er nu weer op terug te komen, nu alles zoo bedaard was afgeloopen, neen, dat ging toch ook niet, en Willem was geen klein kind meer. Hij besloot dus zijn zoon voorloopig goed in 't oog te houden en dan naar omstandigheden te handelen.

Gemeenschappelijk werd de rozenkrans gebeden en allen gingen ter ruste, want vader moest den volgenden morgen weer vroegtijdig naar zijn werk.

Op zijn kamer gekomen, viel Willem op den eenigen rieten stoel neer, die met een bed, kleerkast en waschtafeltje het heele meubilair van zijn kleine slaapkamer uitmaakte. Lang bleef hij gedachteloos naar den grond staren, tot hij er zich eindelijk toe dwong het voorgevallene en gesprokene nogmaals te overdenken. Hij was kwaad op den baron, op den boschwachter, kwaad op Toon Wervers en niet minder op zichzelf.

Had hij comedie gespeeld tegenover zijn ouders door hun al die schoone beloften te doen? Herhaaldelijk stelde hij zich die vraag. Neen, hij was oprecht geweest, en hij zou zijn woord houden. Maar ook aan Toon Wervers had hij beloofd, morgen om halfacht in het bosch te zijn, en wat zou de strooper wel zeggen, als hij niet verscheen?

Hij zou hem immers overal belachelijk maken en zijn lafheid aan de kaak stellen. Doch aan moeder had hij gezegd, dat hij dien man zooveel mogelijk zou vermijden; moest hij het woord, aan zijn moeder gegeven, nu breken voor de afspraak met dien wilddief?

En weer verviel hij in zijn vorige gedachteloosheid om dan weer opeens te soezen over zijn samenzijn met de kleine Dina Hendriks, en dan keerde haar kinderlijke vraag om voor haar iets mee te brengen van de jacht, weer in zijn geheugen terug. Neen, zijn ouders hadden hem niet verboden op jacht te gaan. Hij had slechts beloofd niet te jagen op het goed van den baron en geen vriendschap te houden met Toon Wervers. En na lang peinzen meende hij het middel gevonden te hebben om zijn ouders tevreden te stellen, zonder aan de afspraak met den ouden wilddief te mankeeren. Den volgenden morgen zou hij op tijd met het geweer ter plaatse

zijn aan den vijver bij de vier eikeboomen. Als hij Toon Wervers ontmoette, zou hij voorgeven, in der haast zijn patronen te hebben vergeten en dus een goed voorwendsel hebben om onverrichterzake naar huis terug te keeren zonder een nieuwe afspraak te maken.

Wel zei hem een stem inwendig, dat het beter was zich heelemaal niet te bemoeien met dien raadselachtigen man en den raad van zijn ouders te volgen; maar neen, Willem Greeve oordeelde zich even wijs en verstandig en wilde, zooals hij het noemde, met goed fatsoen van den strooper afkomen.

Onder al die overpeinzingen was het al laat geworden en Willem ging naar bed, terwijl hem nog geruimen tijd allerlei gedachten door het hoofd speelden voor hij den slaap kon vatten.

GROOTHERTOG WILHELM ERNST VAN SAKSEN-WEIMAR-EISENACH.
Naar de photographic van Louis Held, hofphotograaf te Weimar.

IV.

Toen hij den volgenden morgen beneden kwam, was vader al naar zijn werk, terwijl moeder haar huishoudelijke bezigheden verrichtte.

‘Ik wilde mijn geweer wel even naar den smid gaan brengen,’ zei Willem tegen zijn moeder toen hij ontbeten had; ‘het slot zit wat te los, dat kan ik bij hem laten veranderen.’

‘Stel dat maar uit tot na den middag,’ antwoordde zij, ‘de smid woont zoo ver weg.’

‘Ja, maar ik heb van middag zooveel te doen en 't is zoo vroeg donker. Ik zal nu maar even gaan.’ Met deze woorden ging hij de kamer uit, nam zijn geweer uit de klokkekast en verliet het huis.

Moeder liet hem begaan; sinds het voorgevallene van den vorigen avond, had zij geen lust om het gesprek weer te brengen op de jacht en wat er mee in verband stond.

Willem liep met vlugge schreden het dorp door, inwendig blij, dat hij zulk een goed voorwendsel gevonden had om van huis te gaan en zijn afspraak te kunnen hou

den met den strooper, zonder tegenover zijn ouders zijn woord te breken. Maar hij was toch gejaagd en onrustig; hij voelde wel, dat hij niet loyaal handelde.

Toen hij langs de woning van den ouden Hendriks kwam, stond Dina voor de deur.

‘Dag Willem, ga je weer op jacht? Breng nu eens wat voor me mee, zooals je beloofd hebt.’

‘Neen, ik jaag vandaag niet, ik ga mijn geweer naar den smid brengen. - Tot ziens!’

Dina vond het vreemd, dat hij niet een oogenblik bij haar bleef staan praten, en wat zag hij er gejaagd uit! Hij had zeker nog woorden gehad met zijn vader.

Willem ging verder; hij liep de woning van den smid voorbij en sloeg den weg in over de heide, naar de bosschen van den baron, waar hij zich op klokslag halfacht ter afgesproken plaats aan den vijver bij de vier eikeboomen bevond. Het verwonderde hem, dat hij den wildstrooper nog niet zag en hij was er inwendig blij om. Zou hij nu niet aanstonds huiswaarts keeren? Hij kon immers zeggen, dat zijn jachtgenoot niet op tijd gekomen was. Doch hij wilde nog tien minuten blijven: Toon Wervers zou immers ook tot kwart voor achten bij de vier eiken gebleven zijn. De minuten vielen hem lang en ongeduldig liep hij heen en weer langs den vijver, welks droomend, stilstaand water het geboomte en de struiken klaar weerspiegelde; de doodsche stilte van het bosch, slechts nu en dan onderbroken door het ritselen der takken en het suizen van het riet, drukte en benauwde hem. Eindelijk had hij lang genoeg gewacht: Toon Wervers daagde niet op en met haastige schreden nam hij den terugweg aan.

Aan den rand van het bosch gekomen stond hij even stil. Hoorde hij niets? was het geen geweerschot?.... Ja, hij had zich niet vergist; opeens diep in het bosch knalde een tweede schot; toen verzonk alles weer in de doodsche stilte van den morgen.

Zou de strooper nog gekomen zijn of was misschien Gerrit Scholtze daar aan 't jagen? Maar wat ging hem dat aan! hij had nu op een goede manier met den wilddief alle betrekkingen afgebroken; hij was blij zijn afspraak te hebben gehouden, want nu kon hij zich tegenover hem rechtvaardigen; bijzonder verheugd was hij, dat hij den strooper niet had ontmoet en met verlicht gemoed spoedde hij zich terug, gaf hij den smid zijn geweer ter reparatie en ging tehuis zijn gewone bezigheden verrichten.

‘Je bent lang weggebleven, Willem,’ sprak moeder bij zijn thuiskomst; ‘je weet, er is nog heel wat werk.’

‘Ik heb nog al lang met den smid moeten praten,’ antwoordde hij, ‘want ik zou niet graag hebben, dat hij mijn geweer bedierf. Maar vooreerst ga ik toch met meer op jacht.’

Deze laatste woorden stelden moeder gerust; zij had nu zekerheid, dat er voorloopig geen onaangenaamheden meer tusschen Willem en zijn vader zouden voorvallen.

Des middags zette de kleine familie Greeve zich aan tafel behalve vader, die eerst tegen den avond van zijn werk thuiskwam, en vroolijk werd er gepraat over allerlei onverschillige dingen.

(*Wordt vervolgd.*)

Bij de Platen.

President Kruger's kleindochters en achterkleinkinderen. -

De levendige belangstelling in de zaak der Boeren, hun wakkere aanvoerders en hun nobelen president is in de zeventien maanden, sedert het uitbreken van den oorlog

verloopen, niet verminderd, veeleer nog toegenomen. Wij kunnen dan ook verzekerd zijn van aller sympathieke belangstelling voor de gravure op onze vierde bladzijde, voorstellende de kleindochters en achterkleinkinderen van president Kruger, die met hem sedert eenigen tijd onze gasten zijn, nadat zij onder de eersten hebben behoord, die den president bij diens aankomst in Frankrijk op zoo hartelijke wijze begroetten.

De dame met het kleine kind op haar schoot is mevrouw Eloff, de echtgenoote van den heer Frickie Eloff, president Kruger's kleinzoon en secretaris. De andere dame is haar zuster, mejuffrouw Guttmann, de verloofde van commandant Richiardi, den wakkeren aanvoerder van het Italiaansche korps, thans als redacteur verbonden aan een groot Italiaansch dagblad.

Groothertog Wilhelm Ernst van Saksen-Weimar-Eisenach. -

De grijze groothertog Karel Alexan der van Saksen-Weimar, den 5en Januari overleden, is opgevolgd door zijn 24jarigen kleinzoon Wilhelm Ernst, den 10en Juni 1876 te Weimar geboren als de zoon van den erfgroothertog Karel August en prinses Pauline van Saksen-Weimar.

De erfgroothertog overleed in 1894 te Kaap St. Martin bij Mentone, zoodat zijn zoon Wilhelm Ernst de vermoedelijke troonopvolger werd. Den 5en Januari aanvaardde deze bij het overlijden van zijn grootvader de regeering over het landje, waaraan de naam der onvergetelijke groothertogin Sophie, geboren prinses der Nederlanden, onafscheidelijk verbonden blijft.

[Nummer 4]

KLOOSTERVREDE, NAAR DE SCHILDERIJ VAN PAUL WAGNER.

Een dure Candidatuur.
Door Ravo.
(*Vervolg*.)

Zoo, zoo,’ krijscht de heer Snaters, met hooge stem, ‘heeft zij je gezegd, dat ze Leefgraag candidaat willen stellen?.... Ik heb er nog niets van gehoord; natuurlijk zullen ze er me wel zoo lang mogelijk onkundig van willen laten -, maar als Julie het je gezegd heeft, zal het wel waar zijn.... Nou, laat ze hun gang maar gaan.... Ik acht me te hoog, om een bedel candidaat te willen wezen.... Te gelegener tijd zal ik het hun wel betaald zetten, wacht maar....’

‘Dus je hebt plan,’ hapt mevrouw Snaters haar man toe, ‘om ze hun gang te laten gaan.... Maar ik zeg je, dat er niets van in staat. Ze hebben je beloofd, je bij de eerstvolgende verkiezing voor een vacature candidaat te stellen, en nu zou je je zoo waar op zij laten zetten. En dat voor een onbeduidend wezen als die Leefgraag, die voor niets deugt dan om fijne partijtjes te geven,.... geen denken aan, hoor!.... dat zou lafheid wezen.... Daarin heeft zeker die tafelschuimer van 'n Bollert weer de hand gehad!....’

Het weerlicht letterlijk beweginkjes op het gelaat van mevrouw Snaters.

‘Ik zei je immers, Lucie, dat ik mij te hoog acht....’

‘Och wat, te hoog acht.... Er is geen sprake van te hoog achten.... 't Spreekt van zelf, dat je je geen moeite moet geven om gedaan te krijgen, dat ze hun woord tegenover je houden... Dat zou ik ook niet willen, daargelaten dat het je toch niet zou helpen; tegenover Leefgraag's partijtjes moet jij het afleggen.... Maar dat wil daarom nog niet zeggen, dat je dat alles lijdelijk moet aanzien.... Neen, als ze dan toch niet anders willen, dan moet jij als tegencandidaat optreden.... Dat zei zooeven mevrouw Bankers ook, en haar man, zei ze, oordeelde er precies zoo over.’

‘Maar ik zou immers niet de minste kans hebben, te worden gekozen,’ opperde de heer Snaters, ‘want de groote hoop loopt, natuurlijk, met de kiesvereeniging meê.... En wat heb ik er aan, om te worden uitgelachen?’

‘Uitlachen!.... Neen, dat zal jij ze doen, want de stemmen, die jij krijgt, heeft Leefgraag niet, en zóó loopt hij gevaar, dat hij evenmin gekozen wordt. Tegenover zoo'n infame manier van handelen zou ik het niets erg vinden, als de katholieke candidaat gekozen werd....’

‘Ja, maar dat gaat toch niet, om op die wijze mede te werken aan de verkiezing van een politieken tegenstander, een paap van de zwartste soort!’

‘Hoor eens, man, tegenover menschen, die hun woord breken, behoef jij geen scrupulen te hebben. Ofschoon ik anders ook zeg: liever Turksch dan paapsch, in dit geval zou ik niet aarzelen, den katholiek indirect te steunen.... Dat lesje verdienen ze ruimschoots aan je.’

‘Dat is zeker.... maar je vergeet, Lucie, dat ik, door me aldus te wreken, verraad pleeg aan mijn beginsel, dat....’

De heer Snaters breekt zijn volzin af, wijl aan de huisschel wordt getrokken, wat, op dit uur, zijne bijzondere aandacht trekt.

Weldra verschijnt de meid met de boodschap, dat meneer de candidaat-notaris den heer Snaters, zoo mogelijk, - als 't meneer niet derangeert - een oogenblik wenscht te spreken.’

‘Daar heb je 't al,’ merkt mevrouw Snaters op, met een rukje van haar hoofd, waardoor het van het rompje dreigt te vallen.

‘Laat mijnheer maar in de zijkamer,’ bromt Snaters, ‘en zeg, dat ik dadelijk bij hem kom.’

‘Ik vertrouw’ - herneemt mevrouw, nadat de meid is heengegaan - ‘ik vertrouw, dat je dien boedelberedderaar eens goed de waarheid zult zeggen.’

‘Laat dat maar aan mij over....’

De heer Snaters wil zich verwijderen, doch mevrouw houdt hem nog even staande, ten einde hem dringend aan te bevelen niets te laten blijken van zijn plan - mevrouw houdt het reeds voor uitgemaakt, dat haar man haar zin zal doen -, om zich tegenover Leefgraag candidaat te stellen.

De begroeting tusschen de beide heeren is beleefd, doch stroef van de zijde des heeren Snaters, wat den candidaat-notaris doet begrijpen, dat de ontvanger al van de zaak weet, zooals hij overigens wel had voorzien.

‘Wat verschaft mij de eer van uw bezoek?’ vraagt de heer Snaters, daar de bezoeker na de begroeting zich een oogenblik schijnt te bedenken, hoe hij de kat de bel zal aanbinden.

‘Het betreft de aanstaande verkiezing, mijnheer Snaters.’

‘Dat dacht ik wel,’ luidt het ironische antwoord. ‘U komt me zeker het besluit van het bestuur der kiesvereeniging meedeelen, om mijn candidatuur voor te stellen?....’

‘De toestand is u bekend,’ herneemt de heer Bollert, eenigszins uit het veld geslagen door die blijkbaar sarcastische vraag,.... ‘voor de eerste maal loopen we gevaar, dat ons een zetel wordt ontfutseld, tenzij alle krachten worden ingespannen om dit te beletten....’

‘Dat is zoo....’

‘Het is dus een geheel exceptioneel geval.’

‘Volkomen juist, een geheel exceptioneel geval.’

‘Een geval, dat het absoluut noodzakelijk maakt, dat we met een candidaat voor den dag komen, die niet alleen de sympathie der liberalen, maar ook onder de andere partijen vrienden, of althans hem welwillend gezinden heeft.... En.... en met het oog hierop wenschten wij van u een offer te vragen in het algemeen belang....’

‘En dat is?....’

‘Dat u ditmaal er van af wilt zien, onze candidaat te zijn,.... ons niet zult noodzaken tot het inlossen van ons gegeven woord.... Zeker, wij betwisten allerminst uw rechten, en evenmin uw bekwaamheden, welke, ik aarzel niet dit te erkennen, grooter zijn dan die van den candidaat, welken wij op het oog hebben, maar een quaestie van tactiek noopt ons tot dien stap....’

‘Verklaar u nader, mijnheer.... Bedoelt gij daarmeê, dat door mijne candidatuur te stellen er gevaar zou bestaan voor een échec?’

‘Ronduit gesproken, ja, en dat is niet slechts mijn persoonlijke opinie, maar die van het gansche bestuur der kiesvereeniging, namens 't welk ik dan ook, zooals ik zei, in mijn qualiteit van secretaris tot u gekomen ben.’

‘Zoo, zoo, en wie is de bevoorrechte candidaat, die dat gevaar bezweren kan?’

‘De heer Leefgraag.’

‘Leefgraag?.... Een man, die een blauwen Maandag in ons stadje woont, terwijl ik reeds meer dan twintig jaren ingezetene ben, - een man, die, behoudens zijn goede eigenschappen als joviaal gastheer,.... ja, laat ik het kind maar bij zijn naam noemen, als staatsburger, versta me wèl, geen knip voor zijn neus waard is, die van rijks- of gemeentebelangen weinig meer weet dan mijn schoenpoetser, - moet ik tegenover

hem de vlag strijken?.... Weet u wel, wat die man geweest is, voordat hij hier kwam?.... Kruidenier, mijnheer, kruidenier!....'

De heer Snaters zette daarbij een gezicht, alsof hij een misdaad van den heer Leefgraag had onthuld.

'Van 't geen u daar zegt wil ik niet geheel de juistheid betwisten.... 't Is, zooals u zegt: de heer Leefgraag, een weinig ambitieus man, heeft zich tot nu toe niet bijzonder met de openbare zaak afgegeven - hij zegt dat trouwens zelf -, maar dat is voor het oogenblik een zaak van ondergeschikte beteekenis. Hoofdzaak is, dat de candidaat der tegenpartij worde geweerd.... En waarlijk, daartoe bestaat, volgens ons, alleen kans, zoo wij hem candideeren.... Hij is, als ik het zoo zeggen mag, een onschuldige candidaat.... U hebt tegen u, wat op zich zelf genomen een uitstekende qualitek is, doch onder de gegeven omstandigheden een nadeel oplevert. U staat namelijk bekend voor een vurig liberaal, met uitgesproken aspiratiën, een beslist vijand van alle geestverknechting en domperij, waarvan gij meermalen - 't zij tot uw eer gezegd - hebt doen blijken. Gij staat daardoor, zeer begrijpelijk, in een slecht blaadje bij de tegenstanders, die zeker alles op haren en snaren zouden zetten, om u, dien ze vreezen, uit den Raad te houden. Met den heer Leefgraag is het anders gesteld. Die is een uiterst tamme liberaal en heeft als zoodanig geen bepaalde vijanden onder de tegenpartij. Veel anti-liberalen achten hem zelfs om zijn vriendelijke manieren, terwijl wederom anderen hem ontzien, omdat bij bij het schenken van zijn klandizie niet naar godsdienstige of politieke geloofsbelijdenis vraagt. U daarentegen - 't strekt u alweer niet lot oneer, maar *in casu* is het een hinderpaal - begunstigt steeds bij voorkeur de huisgenooten des liberalen geloofs. Bovendien stelt zijn fortuin mijnheer Leefgraag in staat, veel goed te doen, en daarbij vraagt hij zich al even weinig af, voor wie zijne hulp wordt ingeroepen. Katholiek, protestant en jood, liberaal en niet-liberaal, - allen worden uit het oogpunt van liefdadigheid door hem geldelijk gesteund....'

'Kortom, de heer Leefgraag, de allemansvriend, is het puikje der candidaten,' onderbreekt de heer Snaters gemelijk.

'Onder de gegeven omstandigheden, mijnheer Snaters, in het gegeven geheel exceptioneele geval. In elk ander zouden wij zonder den minsten twijfel aan u de voorkeur geven.'

'Dank u wel voor uw goede opinie over mij in het niet gegeven geval,' merkt de heer Snaters spottend op.

De heer Bollert doet intusschen, of de dankbetuiging serieus ware gemeend.

'Dus,' vraagt hij, 'u is met ons van meening, dat exceptioneele toestanden exceptioneele maatregelen wettigen?....'

'Volstrekt niet.... Met al dat moois wat gij van den heer Leefgraag hebt opgesomd, kan niet worden goed gepraat, dat het bestuur der kiesvereeniging tegenover mij zijn woord wil schenden, dat het tevens vergeet, hoe ik bereids éénmaal - ook in een zoogenaamd exceptioneel geval - vrijwillig een offer gebracht heb.... Ik heb u alleen dit te zeggen, dat men er hier een eigenaardige manier op na houdt, om bewezen diensten te beloonen...'

'Maar bedenk dan toch, mijnheer Snaters...'

'Ik bedenk niets,' zegt deze, opstaande, ten teeken dat hij het onderhoud als geëindigd beschouwt - 'gij kunt wat ik u gezegd heb, aan de heeren overbrengen en hun tevens verklaren, dat ik hun de volle vrijheid laat, om te candideeren, wien ze willen, al ware 't den pastoor der zwarte bende in eigen persoon.... Ik voor mij heb een afschuw van een tactiek van knipoogjes geven aan de tegenstanders, om eenige

stemmen af te bedelen.... Een liberaal, die zich-zelven respecteert, gebruikt zulke kleine, onwaardige middelen niet.... Daarmeê hebt u mijn laatste woord.'

Geen wonder waarlijk, dat het afscheid nog stroever is, nu van beide kanten, dan de begroeting. De zending van den candidaat-notaris is geslaagd, maar zijn overwinning staat vrijwel gelijk met een nederlaag.

Noodweer.

Een paar weken later vergaderde de liberale kiesvereeniging, en zooals zich laat begrijpen, ging het er stormachtig toe, nu tegenover den candidaat van het bestuur, den heer Leefgraag, door tien leden de heer Snaters als candidaat was voorgesteld. De twee fracties bestookten elkander met allerlei verwijten; een anti-Snateriaan ging zelfs zoo ver den ontvanger een 'Isegrim in folio' te noemen, en de Broederredenaar der Loge *Fraternitas*, die, evenals bij alles, ook hier de Historie der Menschheid als uitgangspunt nam, om de voortreffelijkheid van den heer Snaters te bewijzen, werd doodgeschreeuwd, zoodat hij verontwaardigd van het woord afzag. Het resultaat der stemming was, dat Leefgraag met tamelijke meerderheid gekozen werd.

Daarmede was de beslissing gevallen, maar

de storm niet tot bedaren gekomen. Integendeel, het zou eerst voorgoed gaan waaien. Want al zei de president, overtuigd te zijn, dat, nu de vergadering uitspraak had gedaan, de eensgezindheid zou zijn teruggekeerd en zeker allen alles in het werk zouden stellen, om den gekozen candidaat te doen slagen, uit de koel-vijandige houding van sommigen bleek reeds vrij duidelijk, dat die overtuiging niet algemeen werd gedeeld. En dat kwam nog duidelijker aan het licht, toen twee dagen daarna de redactie van het liberale blad *De Gemeentestem*, verwijzend naar het den vorigen dag gegeven, voorzichtig gesteld, verslag, het noodig oordeelde, aan te dringen op eendrachtige samenwerking, daar het anders wel eens gebeuren kon, dat de zetel verloren ging. En hoe beschamend zou het zijn, zoo dit te wijten ware aan eigen schuld! En welk gevaar zou daardoor de eensgezindheid der partij ook in de toekomst dreigen! Immers, wederzijds zou men elkander de schuld geven van de nederlaag, er zou haat en nijd uit worden geboren, en dat alles tot groote schade van het hooge belang, 't welk ieder liberaal, ten koste zelfs van de zwaarste offers, afgezien van persoonlijke inzichten en wenschen, behoorde in het oog te houden. Kortom, er werd tijdig alarm gemaakt, om te beletten wat men maar al te zeer vreesde dat geschieden zou. Trouwens de president der kiesvereeniging had daags te voren een onderhoud gehad met den hoofdredacteur van *De Gemeentestem* en dezen de hooge noodzakelijkheid onder het oog gebracht, om dadelijk maar flink van leer te trekken en bij voorbaat de voorstanders der gevallen candidatuur-Snaters als verraders van de goede zaak te brandmerken, als zij zich niet neerlegden bij het gevallen besluit. Zoo zij een tegen-candidaat wilden stellen, hadden zij nog daarvoor te werken, hoe eer dus de alarmklok werd geluid, hoe beter.

Dat alles had de heer Leefgraaf met waren schrik vernomen. Bij de ontvangst van het schrijven, waarin hem kennis werd gegeven van zijn candidaat-stelling, had hij al een lichte huivering gevoeld, maar toen hij van den dokter en van den candidaat-notaris had vernomen, wat er te doen was geweest in de vergadering, en voornamelijk na het lezen van het redactioneele stukje in *De Gemeentestem*, sloeg hem de schrik om het hart. Dus hij, die slechts rust en vrede wilde en zocht, hij zou tegen wil en dank een twistappel worden in zijn partij, misschien zelfs oorzaak zijn, dat een nederlaag werd geleden! Hoe zou hij blootstaan aan allerlei aanvallen, waartegen hij zich zou moeten verdedigen... alleen de gedachte reeds daaraan perste hem, den eerzamen, rustlievenden oud kruidenier het angstzweet uit de poriën. Was hij daarvoor dan rentenier geworden?! Had hij daarvoor geleefd en gezwoegd?! Wat was hij toch dwaas geweest, om toe te geven aan de gril van zijn vrouw!... Voor de eerste maal in zijn leven betreurde hij een oogenblik, een echtvriendin te hebben. Als vrijgezel of weduwnaar zou hem die marteling bespaard zijn gebleven!... Zich betrappend op die spijt schrok hij echter, en de tranen schoten hem in de oogen... Ongeacht haar kleine eerzucht had Marie hem zoo lief, zij was altijd zoo goed voor hem, en nu... foei! Hij besloot dan ook zich-zelven voor die boosaardige gedachte - was het *zijn* gedachte wel geweest? - te straffen door haar een verrassing te bereiden... Die verrassing zou zelfs niet te groot kunnen zijn - b.v. die brillianten oorbellen, welke ze zoo beeldig vond! - zoo ze maar goedvond, dat hij zijn candidatuur introk... Zou ze dat willen? Leefgraag betwijfelde het. Maar als zij zag, dat hij er onder leed, zou zij dan geen medelijden met hem hebben?

Hij behoefde daarover niet lang in het onzekere te blijven, want al spoedig trad zijn vrouw, die een bezoek aan mevrouw Duiven had gebracht, de kamer binnen en bood hem een ongezochte gelegenheid zijn hart te luchten in het beantwoorden van de vraag, of hij zich nu niet een beetje trotsch voelde, dat hij niet slechts gekozen, maar na een heeten strijd overwinnaar gebleven was? - Een diepe zucht steeg op uit Leefgraag's borst.

‘Wa'blief, zucht je daarover? Doet je dat geen pleizier?’

‘Vrouw, je hebt *De Gemeentestem* nog niet gelezen...’

‘Dat heb ik wel niet, maar ik heb er bij den burgemeester al van gehoord.’

‘Zoo en hoe vin jij dat?’

‘Wel, volstrekt niet om van te zuchten. Als je er zóó komt - en daaraan is geen twijfel, zegt de burgemeestersvrouw -, dan vind ik dat nog heel wat eervoller dan dat je zonder slag of stoot in den raad kwam...’

‘Allemachtig, vrouw, wat ben jij strijdlustig! Zie je, ik wist wel, dat je eerzuchtig bent, maar strijdlust, neen, dien had ik nog niet in je ontdekt.’

‘Strijdlustig ben ik dan ook niet, man, maar als ik 'n man was, dan zou ik het zeker wel 'n beetje meer zijn dan jij.... Want, naar je houding te oordeelen, zou je zeker niets liever dan de zaak ongedaan maken, veronderstel ik?’

Al had Leefgraag het wel uit willen schreeuwen: ‘Ja! ja!’ tegenover de beslistheid van zijn vrouw durfde hij het niet wagen, die vraag bevestigend te beantwoorden.

‘Neen, dat niet, vrouw,’ - zegt hij aarzelend, want onwaarheid spreken ging hem slecht af - ‘maar ik weet het niet, ik heb er zoo'n voorgevoel van, dat ik me wel eens belachelijk kon maken, door er niet te komen. Jij moogt dat aardig vinden die tegenwerking, maar ik voor mij had liever, dat ze niet bestond. Die Snaters en zijn aanhang kunnen nog heel wat teweegbrengen.’

‘Och wat, maak je daarover maar niet ongerust... Je bent de candidaat der kiesvereeniging, en de *Gemeentestem* is op je hand.... En dan, wij vrouwen kunnen ook nog wel wat uitrichten... Vergeet niet, dat ook het dameskransje je candidaat heeft gesteld...’

‘Ja, maar niet met algemeene stemmen.... denk aan mevrouw Snaters en aan de commissionnairs-vrouw....’

‘Dat 's waar, maar wat zouden die tegen ons vieren vermogen?... Wacht maar, je zult eens zien, hoe we het vuur uit onze sloffen zullen loopen voor onzen candidaat.... Daar hebben we zoo onze eigen middeltjes voor.... De burgemeestersvrouw geeft Zondag over acht dagen 'n dineetje, waarop we, natuurlijk, ook worden genoodigd, en ze gaat zelf de verschillende bestellingen doen.’

‘Ik begrijp wel niet, hoe dat mijn candidatuur zou kunnen begunstigen, maar enfin, als jullie het maar weet, dan is het mij om het even.’

‘Zie je, man, dat komt omdat je nog maar een argeloos kind bent in de hooge politiek... die verstaan wij vrouwen beter...’

‘Ja, ja, jullie vrouwen bent bij-de-handjes, dat is zeker,’ lachte Leefgraag, die gaandeweg zijn goed humeur had teruggekregen... ‘Kom, ik ga 'reis in den tuin kijken, hoe het met de leiboompjes staat.’

Eenige minuten later heeft de heer Leefgraag zijn candidatuur vergeten en gaat hij op in zijn tuinliefhebberij, want zijn tuin ligt hem meer aan het hart, dan al de belangen van Rijk en gemeente te zamen. Terwijl hij bezig is een onderzoek naar den vermoedelijken perzikenoogst in te stellen, merkt hij in de buurt zijn tuinman, Jan Dooms, op.

‘Wel, Dooms, hoe gaat het je?’ vraagt hij, nader tredend.

‘Mijn best, meneer... Maar wat heb ik gehoord, meneer, bent u candidaat voor den Gemeenteraad geworden?’ vraagt Dooms, met de deur in huis vallend.

Dooms is een dikke vijftiger, met peperen zout-haar, een mager, vlekkerig rood gezicht, ietwat stekende oogen en een trek om den mond, die van energie kan getuigen, maar ook het kenmerk van koppigheid kan zijn.

‘Ja, Dooms, dat is zoo,’ antwoordt Leefgraag, ‘en wat zeg je daar wel van?’

‘Ik, meneer?’

‘Ja, jij.’

‘Nou, als ik m'n hart recht mag uitspreken - Dooms verschuift bij die woorden zijn tabakspruim van rechts naar links -, dan zou ik zoo zeggen, dat 't niks gedaan is.’

‘Niet, en waarom niet?’

‘Allemaal malligheid, zeg ik. Wat heb je 'r an, 'n boel geklets, niks waard, hoor.’ - En ten bewijze van zijn diepgevoelde overtuiging liet hij zijn tabakspruim opnieuw naar rechts verhuizen.

‘Zoo zoo, jij denkt er al raar over, Jan.... Maar er moet toch 'n Gemeenteraad zijn, zou ik denken, en hoe moet die er komen, als zich geen burgers laten vinden, om er lid van te wezen?’

‘'n Gemeenteraad mot er zijn, ik zeg niet nee, maar ik zeg ook, als 'n mensch kans ziet, om er buiten te blijven, dan mot ie dat doen, zeg ik maar. Dat is goed voor menschen, die zich vervelen, of die er nog wat weten uit te slaan, zooals meneer Glazer, maar 'n man als u, die dat niet noodig heeft en met zijn tijd wel raad weet, al doet u geen zaken,... zie je, ik zeg maar, ik zou er den brui van geven.... Waarachtig, meneer, je bent er te goed voor!’

‘Hoor 'reis Jan, ik verdenk je sterk, dat je niet belangeloos bent in je raad. Je bent katholiek, en nou wou je mij wel van de baan hebben, hè, om er den Roomschen candidaat te gemakkelijker in te krijgen?’

‘Waarachtig niet meneer, ik dacht dat u Jan beter kende, om dat van me te denken, ik ga altijd recht door zee, hoor - de tabakspruim schiet snel van bakboord naar stuurboord -, nee, waarachtig, dan kent u me niet. De heele rommel kan me niks schelen, hoor. Mijn kiesrecht kunnen ze krijgen voor één pijp tabak, want u weet, propjes, daar doet Jan niet aan....’

(*Wordt vervolgd.*)

De Duitsch-Deensche oorlog.

Toen tweehonderd jaar geleden de keurvorst van Brandenburg zich te Koningsbergen tot koning van Pruisen liet kronen, heeft hij niet kunnen denken, dat het nieuwe, kleine koninkrijk, welks gebied bovendien uit verschillende, van elkaar gescheiden landstreken bestond, zich in den loop van twee eeuwen zou opwerken tot een der meest geduchte en machtigste mogendheden.

Het grondgebied, door het oorspronkelijke koninkrijk Pruisen veroverd en geannexeerd, overtreft minstens tweemaal in grootte dat, waarover Frederik I in 1701 als koning de regeering aanvaardde.

Onder de landstreken, waarmee Pruisen door zijn weinig kieskeurige, vaak trouwelooze politiek zijn gebied vergrootte, behooren ook de groothertogdommen Sleeswijk, Holstein en Lauenburg, in 1864 aan Denemarken ontnomen.

Toen in 1448 het huis Oldenburg met Christiaan I den troon van Denemarken besteeg, kozen de hertogdommen Sleeswijk en Holstein hem tot hun hertog. In het jaar 1554 ontstonden er in het huis Oldenburg twee hoofdtakken, waarvan de een, de koninklijke, op den Deenschen troon bleef en het hertogdom Sleeswijk bestuurde, terwijl de andere, de hertogelijke of Gottorpsche (naar zijn residentie Gottorp genoemd) over Holstein regeerde. In 1773 stond czaar Paul van Rusland, die uit de linie Gottorp stamde, het overgeërfde Holstein aan Denemarken af in ruil voor de graafschappen Oldenburg en Delmenhorst, die toen nog Deensch waren.

Bij de ontbinding van het Duitsche rijk in 1806, werd Holstein, dat lid was gebleven van den Duitschen Bond, van die staatkundige betrekking losgescheurd en door Denemarken bij zijn ander gebied ingelijfd. Maar in 1815 werd de koning van Denemerken weer lid van den Duitschen Bond als hertog van Holstein en Lauenburg, welk laatste gebied het van Pruisen ontvangen had in ruil voor Zweedsch-Pommeren en het eiland Rügen, in 1814 door Zweden aan Denemarken afgestaan als schadeloosstelling voor het verlies van Noorwegen.

In 1848 rezen staatkundige moeilijkheden. Het koninklijke stamhuis in de rechte linie

PLECHTIG TE DEUM IN DE KERK VAN DEN PEI-TANG TE PEKING DOOR MGR. FAVIER NA HET ONTZET.

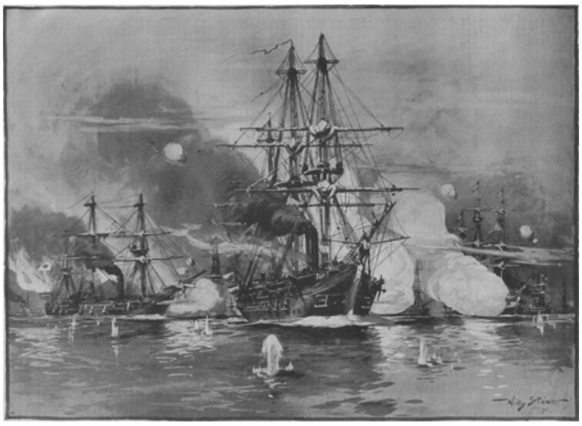

UIT DEN DUITSCH DEENSCHEN OORLOG: Zeeslag bij Jasmund op Rügen tusschen een Deensch en een Pruisisch eskader op 17 Maart 1864.
Naar de schilderij van Willy Stöwer.

stond op uitsterven, daar koning Christiaan VIII maar één zoon, kroonprins Frederik, en één broeder bezat, die beiden kinderloos waren. Erfgenamen van den vrouwelijken tak waren er wel, maar die mochten in Holstein niet opvolgen, waar nu de oudste tak der agnaten, de lijn van Augustenburg, het eerst in aanmerking kwam; in Denemarken en Sleeswijk echter wel, maar er bestond een oud staatsstuk, *constitutio Waldemariana* geheeten, waarin verklaard werd, dat Sleeswijk en Holstein nooit van elkaar mochten worden gescheiden.

Toen in 1848 koning Christiaan VIII overleed en opgevolgd werd door zijn zoon Frederik VII, barstte te Kiel een door Pruisische intriges voorbereide opstand uit, die zich snel over de beide hertogdommen verbreidde. Het Duitsche Parlement te Frankfort nam het wederrechtelijk besluit, Sleeswijk in den Duitschen Bond op te nemen en droeg Pruisen, dat niets liever wilde, de taak op, dat besluit ten uitvoer te brengen. Een Pruisisch leger onder generaal Wrangel trok den Eider, de grensrivier tusschen Holstein en Sleeswijk, over en maakte zich ook meester van Jutland, dat hij echter op de vertoogen der groote mogendheden weer moest ontruimen. Deze, Frankrijk, Rusland en Engeland, dwongen Pruisen ook tot den vrede, waarbij het Sleeswijk-Holstein aan hun lot moest overlaten. Denemarken bleef in het bezit der hertogdommen, die hun stenden, hun ministerie en hun constitutie behielden.

Ook de erfopvolgingskwestie werd bij een te Londen gesloten tractaat geregeld. Op voorstel van Rusland werd een prins uit de linie Glücksburg van het Oldenburgsche huis aanvaard en zou deze als Christiaan IX in Denemarken en in Sleeswijk-Holstein-Lauenburg opvolgen. Al de groote mogendheden, ook Pruisen en Oostenrijk, hadden met Ruslands voorstel haar instemming betuigd, zoodat de zaak thans voorgoed geregeld scheen.

In 1863 overleed Frederik VII en werd opgevolgd door Christiaan IX, maar terstond deed zich een pretendent op naar de hertogdommen in den persoon van Frederik van Augustenburg, een jongere linie uit het Oldenburgsche huis, hoewel zijn vader voor eenige millioenen guldens afstand had gedaan van alle rechten. Deze rechten betroffen alleen Holstein, maar daar volgens de oude constitutie Sleeswijk niet van Holstein mocht gescheiden worden, maakte hij ook aanspraak op het eerstgenoemde hertogdom. De Duitsche Bond steunde den Augustenburger, niet om hem aan de hertogdommen te helpen, maar om ze bij Duitschland in te lijven, of liever bij Pruisen, want dit was de drijver, en Oostenrijk deed enkel mee om te voorkomen, dat zijn mededinger alleen alle voordeelen van den buit zou plukken.

Nadat in December 1863 reeds een Saksisch en een Hannoveraansch legerkorps in opdracht van den Duitschen Bond Holstein waren binnengerukt, verschenen in Februari 1864 Pruisische en Oostenrijksche legerafdeelingen, die na korten tegenstand den Eider over- en Slees wijk binnentrokken, dat binnen enkele weken in handen der verbonden mogendheden was, met uitzondering van de Duppeler schansen en de eilanden. Ook die schansen, door de Denen met hardnekkigheid verdedigd, werden na langen en bloedigen strijd veroverd.

Ter zee behielden de Denen evenwel de overhand: den 17en Maart versloegen zij de Pruisen bij Jasmund in het noordoosten van het eiland Rügen op de Pommersche kust, en den 8en Mei bevochten zij bij Helgoland een schitterende overwinning op een Oostenrijksch eskader.

Een conferentie, door de Engelsche regeering bijeengeroepen, werkte niets uit; het eene voorstel na het andere werd verworpen, nu eens door de Denen, dan door

de Duitschers, en den 25en Juni ging zij uiteen. De vijandelijkheden werden hervat, het eiland Alsen door de Pruisen veroverd, Funen en Seeland bedreigd. De Deensche regeering sloeg alsnu een wapenstilstand voor, die den 18en Juli tot stand kwam, waarop te Weenen de vredesonderhandelingen werden geopend.

Den 30en October werd de vrede gesloten, waarbij de koning van Denemarken van al zijn rechten op de hertogdommen Sleeswijk, Holstein en Lauenburg afstand deed ter gunste van den koning van Pruisen en den keizer van Oostenrijk.

Kort daarop kregen de bondgenooten over den buit twist. Deze liep door Pruisens drijven zoo hoog, dat de korte, maar bloedige oorlog van 1866 er het gevolg van was, die eindigde met de nederlaag van Oostenrijk, dat aan Pruisen al zijn rechten op de hertogdommen overdroeg. Wel werd bij den vrede van Praag bepaald, dat een gedeelte van Sleeswijk, het noordelijkste, weer aan Denemarken zou worden afgestaan, indien de bevolking daartoe den wensch te kennen gaf, maar Pruisen heeft er natuurlijk nooit aan gedacht, die bepaling na te leven.

De vriend van den wildstrooper,
door
F.J.A.L. Cordens.
(*Vervolg*.)

Willem bracht kwansuis het gesprek op de kleine Dina Hendriks en hoorde met genoegen, dat zijn moeder slechts woorden van lof voor haar over had, toen plotseling de deur werd opengeworpen en de brigadier der marechaussee, door een zijner mannen en den veldwachter gevolgd, op den drempel stond.

Voordat de dischgenooten van hun verrassing bekomen waren, trad de brigadier op Willem Greeve toe, legde zijn zware hand op zijn schouder en zeide met gebiedende stem: 'In naam der wet, gij zijt mijn arrestant.'

Willem was doodsbleek van ontroering van zijn stoel opgesprongen; zijn moeder en zijn broer staarden hem sprakeloos aan. 'Wat is er te doen?' riep hij den marechaussee toe, 'wat beteekent dat?'

'Wat dat beteekent? Dat mag jij wel vragen,' antwoordde de brigadier, terwijl hij den jongen man scherp in de oogen zag. 'Verkies je oogenblikkelijk zonder verzet mee te gaan of moeten we geweld gebruiken?'

'Meegaan?' hernam Willem, die nog maar niet begrijpen kon, dat hij gearresteerd werd, 'waarom dan toch? wat heb ik gedaan?'

De brigadier beschouwde die vragen maar als veinzerij of als het gewone vergeesche middel om de justitie te verbidden en meende dat het nu lang genoeg geduurd had. 'Waarom je gearresteerd wordt,' sprak hij, 'zal je op het gemeentehuis wel vernemen, ik heb alleen mijn plicht te doen.' Terzelfder tijd wenkte hij den anderen gendarme, die naderbij trad en Willem bij den arm nam. Maar ondertusschen was moeder haar ontroering meester geworden; met haar arm om den hals van haar zoon geslagen, belette zij den marechaussee hem naar buiten te brengen. 'Laat hem los!' riep zij, 'hij heeft niets gedaan!' Dirk Greeve van zijn kant stond met tranen in de oogen dat tooneel aan te staren, maar waagde het niet zich er in te mengen.

De brigadier had medelijden met de arme vrouw, maar meende toch met alle kracht te moeten optreden. Hij haalde een paar handboeien te voorschijn, hield die den arrestant onder de oogen en sprak: 'Gaat ge nu gewillig mee of niet?' Zich daarop tot de ongelukkige moeder wendend, zeide hij: 'Goede vrouw, ik hoop van harte, dat de jongen niets gedaan heeft, des te beter voor hem; maar ik raad u aan, verzet

u niet tegen de politie.' Met zachte, doch krachtige hand verwijderde hij den arm, dien zij nog altijd om den hals van haar jongen geslagen hield, en deze begrijpende dat alle tegenstand nutteloos was, omhelsde zijn moeder en ging gewillig, met gebogen hoofd naar buiten, spoedig door den brigadier gevolgd. Voor de deur had zich reeds een aantal menschen, vooral kinderen, verzameld, om te weten wat de marechaussees bij Greeve gingen doen. Dien morgen hadden allerlei vreemde geruchten in het dorp de ronde gedaan, er was een moord gepleegd, werd er gefluisterd, en nieuwsgierig had men de gangen der marechaussees gevolgd.

'Kijk eens, hoe hij er uitziet? Zou hij het werkelijk gedaan hebben? Hoe is het mogelijk!' Deze en dergelijke opmerkingen werden gemaakt, toen Willem Greeve tusschen de twee marechaussees, gevolgd door den veldwachter, op den drempel verscheen en tusschen de menigte, die ruim baan maakte, den weg naar het raadhuis insloeg.

Zijn moeder kwam hem achterna gestormd: 'Willem! Willem!' kreet zij op hartverscheurenden toon. De jongeman wendde het hoofd om; hij had de oogen vol tranen en zag nog hoe zijn broer en een paar buren zijn moeder tegenhielden en haar op allerlei wijzen zochten te bewegen weer in huis te gaan.

'Maar wat is er toch gaande?' riep de arme vrouw. 'Waarom nemen ze mijn Willem mee; de jongen heeft niets gedaan!'

De mannen, die haar met veel moeite in huis hadden getroond, antwoordden niet en zagen elkaar vragend aan.

'Maar zeg mij dan toch, waarom Willem wordt meegenomen. Wat is er dan gebeurd?' hernam de ongelukkige.

Een der boeren, een oude vriend van haar man, nam haar bij de hand en zei: 'Vrouw Greeve, ik wil gelooven dat de jongen onschuldig is; ge weet misschien nog niet, wat er is gebeurd; luister dan: van morgen is Gerrit Scholtze, de jachtopziener van den baron, in het bosch doodgeschoten.'

Vrouw Greeve scheen den zin dier woorden niet te begrijpen. 'Willem is onschuldig!' riep zij herhaaldelijk, 'hij heeft niets gedaan;' daarna liet zij zich op een stoel neervallen en barstte in snikken uit.

Door een groot aantal dorpelingen gevolgd, voerden de marechaussees met groote schreden hun gevangene naar het gemeentehuis. Uit alle woningen kwamen de bewoners naar buiten om te hooren en te zien, want de meesten waren nog niet met den moord op den jachtopziener bekend of wisten althans niet, wie de dader er van kon zijn, terwijl de politie haar nasporingen zoolang mogelijk verborgen had gehouden.

De kleine Dina Hendriks was juist in de huiskamer aan het werk, toen haar vader binnenkwam met het nieuws van den moord. Hij wist te vertellen, dat Gerrit Scholtze in het bosch bij den vijver dood was gevonden met een schot groven hagel in de borst; zijn eigen geweer lag afgeschoten naast hem, dus hij had zich nog verdedigd; dat hij zich zelf een ongeluk had toegebracht, daaraan kon niet gedacht worden, want zijn geweer was, zooals uit het onderzoek bleek, met een kogel geladen geweest.

Een huivering liep het meisje door de leden; den avond te voren had zij hem nog gezond en wel gezien en met een onbestemden angst dacht zij weer aan den twist tusschen Willem Greeve en den jachtopziener, waarvan zij toen getuige was geweest. Eenige lieden, die haastig allen in dezelfde richting de woning voorbijliepen, trokken haar opmerkzaamheid; zij ging naar buiten en vroeg aan een voorbijkomende stalmeid wat er te doen was.

‘Ze hebben hem al, die Gerrit Scholze heeft doodgeschoten!’ riep deze en liep verder.

In de verte zag zij een menigte volks komen. Vader Hendriks was ook naar buiten gegaan en stond naast zijn dochter; door het gewoel konden zij den gevangene nog niet in het oog krijgen; daarom vroegen zij aan een kleinen jongen, die vooruitliep om overal het nieuws te vertellen, wie de schuldige was.

‘Willem Greeve,’ antwoordde de jongen vol vuur, blij dat hij door den voornamen boer Hendriks werd ondervraagd; ‘drie marechaussees hebben hem vast,’ voegde hij er bij om te laten zien dat hij goed op de hoogte was.

Dina was plotseling doodsbleek geworden. Willem Greeve een moordenaar? Willem, dien zij spoedig haar verloofde hoopte te kunnen noemen? Neen, het kon niet zijn. 't Was onmogelijk; die jongen had zeker niet goed gezien. Over al haar ledematen bevend bleef zij staan met uitgerekten hals; weldra zou de stoet haar woning voorbijkomen en dan kon

ze zich met eigen oogen overtuigen, dat die jongen onwaarheid had gesproken, dat de gevangene haar Willem niet was.

De oude Hendriks zag haar medelijdend aan; zou het dan mogelijk zijn, dat Willem Greeve een moordenaar was; hij kende het driftig karakter van den jongen man, maar tot een misdaad, neen, daartoe achtte hij hem niet in staat.

De volkshoop kwam voorbij, met de marechaussees en den gevangene in hun midden; Dina zag hem voortschrijden met neergebogen hoofd, somber naar den grond starend, doodsbleek. Toen was zij zich zelve niet meer meester; zij slaakte een luiden gil en vluchtte naar huis. Toen Hendriks zijn dochter achterna ging, lag zij in de kamer op een stoel met het hoofd op tafel geleund. Hij sprak haar aan, maar zij gaf geen antwoord; zij was in zwijm gevallen.

V.

In het heele dorp werd over niets anders gesproken dan over den moord op Gerrit Scholtze. Met ijver zette de justitie uit de naburige stad het onderzoek voort, tal van getuigen werden gedagvaard en meer en meer werd de schijn ten nadeele van Willem Greeve, die in voorloopige hechtenis werd gehouden. Toch konden de meeste menschen van het dorp niet gelooven, dat Willem, op wien tot dusver nooit iets aan te merken was geweest, zich aan zulk een misdaad zou hebben plichtig gemaakt; velen spraken onomwonden de meening uit, dat de dader niemand anders kon zijn dan Toon Wervers, die algemeen in kwaden reuk stond; maar anderen haalden de schouders op en zeiden op een toon van gewicht: ‘'t Is jammer voor den jongen! hoe is 't mogelijk! ik wil hopen, dat hij onschuldig is, maar....’

Het gerechtelijk onderzoek scheen deze laatsten in het gelijk te stellen.

De brigadier der marechaussee, die Willem gearresteerd had, wist vooral verzwarende omstandigheden bij te brengen. 's Avonds te voren was hij getuige geweest van den twist tusschen den jongen Greeve en den jachtopziener, en den morgen, waarop de moord was gepleegd, had hij van verre Willem met het geweer bij den smid gezien, en ook opgemerkt, dat hij van den kant der heide was gekomen.

Toen de brigadier twee uur later van den moord kennis kreeg, was zijn eerste werk naar den smid te gaan; deze bekende, dat Willem Greeve bij hem was geweest en zijn geweer ter reparatie had achtergelaten; het wapen werd onderzocht en bleek niet schoon te zijn. Deze omstandigheden, in verband met den tijd, waarop de misdaad was volvoerd, waren voor den brigadier als zoovele vermoedens-van schuld en spoedig had hij dan ook verlof gekregen om den verdachte in hechtenis te nemen.

Ook het verhoor, dat Willem Greeve onderging, viel in zijn nadeel uit. Hij moest bekennen, dat hij twist had gehad met den jachtopziener, dat hij dezen zelfs had bedreigd. Op de vraag wat hij 's morgens in het bosch was gaan doen, zeide hij, dat hij er alleen was heengegaan om Toon Wervers te ontmoeten, maar dat hij hem niet had gezien, dat hij niet van plan was geweest te jagen en zelfs geen patronen bij zich had.

De rechters fronsten de wenkbrauwen; die praatjes waren in hun oog even zoovele uitvluchten. Het was toch dwaasheid, Toon Wervers in het bosch te gaan afwachten op dat uur, en wat deed hij daar met een geweer bij zich, als hij niet van plan was te jagen?

Voor den armen Willem waren de herhaalde terechtzittingen en verhooren even zoovele martelingen; vooral de confrontatie met het lijk had hem geweldig aangegrepen; hij zag steeds den armen jachtopziener op een lange tafel uitgestrekt, met de bleekheid des doods op zijn mannelijk gelaat. ‘Ik ben onschuldig, ik ben onschuldig!’ riep hij dan in de eenzaamheid van zijn cel en deed alle moeite om dat akelig beeld uit zijn gedachten te verdrijven.

Met heete tranen betreurde de jonge man zijn onvoorzichtigheid; maar het was nu te laat, te laat misschien voor altijd. Waarom had hij niet naar goeden raad geluisterd? Waarom had hij zich mee laten slepen door dien wilddief? Toon Wervers, ja, die was de moordenaar, zijn hart zeide het hem; maar Wervers had het zóó weten aan te leggen, dat alle verdenking neerkwam op hem, die te dom was geweest om zijn laag karakter te doorgronden en te eigenwijs en te trotsch om van zijn ouders een goeden, welgemeenden raad aan te nemen.

Onder de getuigen bevond zich ook Piet Hendriks met zijn dochter. Het meisje brak in tranen los, toen zij Willem op de bank der beschuldigden zag zitten, bleek en ontdaan en met ingevallen wangen als een grijsaard. Zij werd opgeroepen om haar verklaring af te leggen en Willem zag haar aan, als hing zijn behoud van haar alleen af. Helaas, ook haar woorden hielden een beschuldiging in; zij had Willem vroeg in den morgen met zijn geweer gezien; zij had hem nagestaard en ook gemerkt, dat hij den smid voorbijliep. Uit het verhoor van den smid bleek, dat Willem eerst een uur later bij hem was gekomen, en in dien tusschentijd was de moord gepleegd.

Dina was blijde, toen de rechter haar verlof gaf om heen te gaan; zij wisselde met Willem geen enkelen blik, de atmosfeer der rechtzaal benauwde haar, zij kreeg een gevoel van onbeschrijflijke walging. Toen zij buiten kwam was zij geheel veranderd, zij had haar tranen gedroogd en was eensklaps ijzig kalm geworden. Onder het naar huis gaan begon haar vader eenige gissingen te maken over den loop van het onderzoek, maar Dina verzocht hem, over die zaak niet meer te spreken. Haar vader voldeed aan haar verlangen; de naam van Willem Greeve werd in huis niet meer genoemd, doch de oude Hendriks bemerkte maar al te goed, dat zijn dochter haar vroegere vroolijkheid had verloren, dat er geen gulle lach meer over haar lippen kwam.

Onder de getuigen, die opgeroepen waren, behoorde ook Toon Wervers, en zijn verklaring wekte in hooge mate de belangstelling. Of hij alles zeide wat hij wist, werd door velen betwijfeld, maar hij vond onverdachte getuigen om het voornaamste punt zijner verklaringen te bevestigen, zoodat de rechtbank geen termen vond hem in voorloopige hechtenis te houden.

Hij begon met nadrukkelijk te ontkennen, dat er tusschen hem en Willem Greeve een afspraak had bestaan, elkander aan den vijver te ontmoeten; wel had hij 's avonds te voren met Willem op de heide gejaagd en op den terugweg door het bosch hadden zij Scholtze ontmoet, maar er was toen niets bijzonders voorgevallen. Alleen had de jachtopziener hem toen voor stroopen gewaarschuwd; maar met stalen gezicht praatte de slimme smokkelaar daar vlot overheen, hij herhaalde nogmaals, dat er geen afspraak gemaakt was, want den volgenden dag was hij wegens bezigheden verhinderd. Het bleek wel is waar, dat die bezigheden bestonden in een poging tot smokkelen, maar juist dat maakte hem vrij van iedere verdenking van den gepleegden moord, en door vragen geprest, vertelde hij, waar hij dien morgen was geweest.

(*Wordt vervolgd.*)

Een
Verjaringsgeschenk.
Humoreske. naar het Duitsch.

In een restauratie zaten eenige *Einjährige* gemoedelijk en genoeglijk bijeen. Hun gesprek kwam ten slotte op militaire aangelegenheden en op hun vreeselijken chef, den *Feldwebel*. Uit hun uitlatingen sprak geen ware liefde, want maar al te dikwijls hadden zij onder de onverbiddelijke strengheid van den gevreesde te lijden, al lieten zij het ook aan stoffelijke blijken van hoogachting en vereering niet ontbreken. Bij zulke gelegenheden was hun chef iets minder norsch, en versmaadde hij het niet, met de jongelui een sigaar te rooken en een glas Rijnwijn te drinken; maar in den dienst bleef hij ongenaakbaar en weigerde zelfs, den *Einjährigen* af en toe kleine gemakken toe te staan, die hij hun, zonder aan zijn plicht te kort te komen, had kunnen veroorloven.

Menig plannetje werd bedacht, om hierin verandering te brengen. Daar nam de *Einjährige* Klaus het woord en begon: 'Waarde strijdmakkers, wij allen weten waar ons de schoen wringt, en ik zal er dus niet lang over uitweiden, maar u meedeelen, dat er vooruitzicht is, aan ons ondraaglijk lot een einde te maken. Onze chef is zoo genadig geweest mij te vertellen, dat zijn vrouw aanstaanden Zaterdag haar dertigsten verjaardag zal vieren, en dat hij met het oog op dit jubilé wel iets bijzonders zal moeten doen.'

Een algemeen gelach begroette deze mededeeling: het bewuste familiegeheim was den geheelen vriendenkring reeds bekend en door den *Feldwebel* aan ieder in het bijzonder op dezelfde manier verteld.

'Zooveel te beter,' vervolgde Klaus, 'dan heb ik minder tijd noodig om u mijn plan uiteen te zetten. Wij zullen door de vrouw het hart van den man trachten te winnen. Wij vereeren de jubilares op den gedenkwaardigen feestdag een fraai geschenk, waarvan wij gemeenschappelijk de kosten dragen. Ik heb prachtige gouden dameshorloges gezien, die al voor zestig mark te krijgen zijn; dat is per hoofd - wij zijn met ons vijven - twaalf mark. Die uitgaaf kunnen wij ons permitteeren, en ik stel er mij heuglijke gevolgen van voor.'

Het geniale voorstel vond instemming, - alleen opperde de *Einjährige* Fuchs de wenschelijkheid, dat de voorsteller op kiesche wijze bij den echtgenoot der jubilares zou informeeren, of deze niet reeds in het bezit van een gouden horloge was, en waarmee men haar in dat geval pleizier zou kunnen doen. Het noodige crediet werd toegestaan en daarna, ten hoogste voldaan over het resultaat der beraadslaging, de zitting opgeheven.

Na een paar dagen kwam het vijftal weer bijeen. De *Einjährige* Klaus bracht verslag uit over zijn diplomatieke zending. 'Ik heb jullie aardig nieuws mee te deelen. Onze chef heeft van ons voornemen genadig kennis genomen, als particulier natuurlijk, want als militair heeft hij niets gehoord en wil hij niets hooren. Wat nu echter het horloge betrof, moest hij opmerken, dat zijn vrouw indertijd een heel mooi remonto rhorloge als huwelijkscadeau had ontvangen. Bleven de heeren er echter bij, haar met een kleinigheid een genoegen te doen, dan mocht hij wel verklappen, dat haar innige wensch was, een.... piano te bezitten. Ik toonde mij hierdoor eerbiedig verrast en bedankte hem voor de vriendelijke inlichting.'

Een kreet van ontzetting ging in den kleinen vriendenkring op.

'Een piano noemt die kerel een kleinigheid!' jammerde Fuchs.

‘Financieel onmogelijk!’ betuigde een ander; ‘zoo'n meubel kost zelfs uit de hand een honderd of wat! Wij worden er door geruïneerd.’

‘Wanhoopt niet, kleinmoedigen,’ hernam Klaus, ‘het blijft bij de afgesproken som, en ik zorg voor de piano.’

Algemeene verbazing, nieuwsgierige vragen. Maar Klaus bleef zoo gesloten als een bus, en vol verwachting namen de jongelui van elkaar afscheid.

Op den feestdag kwamen de samenzweerders op het bepaalde uur bijeen. Achter Klaus strompelden vier mannen met een piano de trap op en zetten ze voor de huiskamer van den *Feldwebel* neer. Dankbaar namen ze de fooi in ontvangst en trokken af. Klaus wenkte zijn kameraden en trad daarna de kamer binnen. In welgekozen bewoordingen wenschte hij de jubilares geluk en deelde haar mee, dat de *Einjährige* der compagnie besloten hadden, de vereerde echtgenoote van hun vereerden *Feldwebel* te verrassen, en dat zij het instrument tot haar beschikking stelden.

Men schoof de piano de kamer binnen; zij bedankte diep geroeid, terwijl haar man met vriendelijk gezicht eenige woorden mompelde, waarvan de laatste waren: dat het dwaasheid was, zooveel geld weg te gooien.

's Middags waren de *Einjährige* bij de jubilares op de koffie genoodigd en brachten in de huiskamer van hun chef enkele gezellige uurtjes door.

De verhouding werd inderdaad beter; de *Feldwebel* drukte nu het rechter-, dan het linker- en soms beide oogen toe, als de *Einjährige* met een verzoek bij hem kwamen. Zoo ging de tijd snel voorbij, en na een half jaar namen de afgeëxerceerde krijgers afscheid, om voor hun ongeoefende opvolgers plaats te maken. Het afscheid van den *Feldwebel* en diens echtgenoote was hartelijk, en bescheiden wezen de jongelui den lof der dankbare vrouw af, die beweerde, dat er nog nooit zulke flinke jongens in de compagnie geweest waren....

Het was een paar dagen na Nieuwjaar. De juffrouw zat aan de piano en speelde: *Es wär' so schön gewesen...*, toen er geklopt werd, en op het 'binnen' van het hoofd des gezins, die juist aan een dienststuk bezig was, twee, drie, vier mannen de kamer binnenkwamen.

'Wat mot je?' snauwde de militair niet heel vriendelijk, terwijl zij verontwaardigd het beslijkte schoeisel der indringers bekeek.

'Neem ons niet kwalijk,' zei er een, 'wij moeten de piano komen halen. Meneer heeft drie dagen gewacht, of de huur niet vernieuwd zou worden, maar nu moeten wij ze meenemen.'

'Wat!' bulderde de *Feldwebel*, 'de piano gehuurd! Wat een gemeene streek!'

'Met uw verlof,' hernam de brave drager, 'meneer Klaus had ze voor de juffrouw gehuurd en de huur tot den 1n Januari betaald....'

Met de verzuchting: 'O, die *Einjährige!*' snelde de juffrouw de kamer uit.

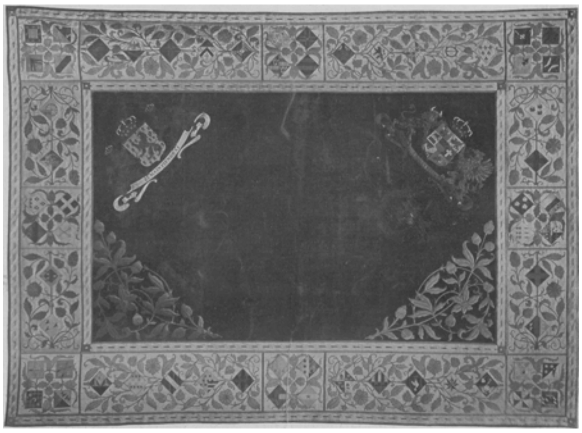

VLOERKLEED IN DE GROOTE KERK BIJ DE HUWELIJKSINZEGENING DER KONINGIN,

ontworpen en uitgevoerd door H. Fermin te 's-Gravenhage, geschenk van zestig Nederlandsche jonkvrouwen.

Bij de Platen.

Kloostervrede. -

Welk een tegenstelling: het rustelooze tobben en jagen en zwoegen in de wereld, en de rustige, vredige kalmte binnen de stille muren des kloosters.

Een nieuwe zuster doet haar intrede; ze heeft afscheid genomen van haar dierbaren en alles vaarwel gezegd wat haar eenmaal in de wereld toelachte. Met liefde heeft ze dat offer gebracht, maar dit neemt niet weg, dat haar jonge hart het pijnlijke der scheiding heeft gevoeld, dat de tranen harer ouders en verwanten ook bij haar tranen hebben doen vloeien. Weldra echter zal de smart vergeten zijn en zal zij zich in haar nieuwe omgeving, waar zachtheid en goedheid haar omringen, gelukkig voelen. Met bezorgde minzaamheid ontvangen haar heur medezusters, die vroeger zelf die pijnlijke oogenblikken hebben doorgemaakt.

Als zinnebeeld van den vrede, die in het klooster heerscht, zien wij op den voorgrond onzer gravure een jonge zuster, bij wie de duiven vertrouwelijk uit den schotel komen pikken.

Te Deum in de kerk van den Pei-tang te Peking na het ontzet. -

Wie het dagboek ‘Twee maanden belegerd’ heeft gelezen, dat Mgr. Favier, bisschop van Peking, heeft geschreven, is getroffen door de ellende, die de arme belegerden hebben verduurd, maar ook door de volharding en de onverschrokkenheid, waarmee zij aan beproevingen van allerlei aard het hoofd hebben geboden. Hoog was de nood gestegen, honger en ziekten hadden een groote sterfte vooral onder de kinderen aangericht, het overstelpend vuur der belegeraars had menige bres geschoten, die slechts met de uiterste krachtsinspanning kon worden gestopt, toen eindelijk den 16en Augustus de bevrijders de dappere schaar ontzetten, die reeds alle hoop op redding had opgegeven.

Als dankzegging voor deze wonderbare verlossing zong Mgr. Favter, de wakkere bisschop, wiens woord en voorbeeld zoo menigmaal den neergeslagen moed had verlevendigden de kerk van den Peitang een plechtig *Te Deum*, in tegenwoordigheid van het diplomatieke korps en van de officieren van het Fransche expeditiekorps, dat zich bij de pogingen tot bevrijding der landgenooten en Christenen zoo loffelijk had onderscheiden.

Een adellijk vloerkleed. -

Onder de geschenken, H.M. koningin Wilhelmina bij gelegenheid van haar huwelijk aangeboden, behoorde ook een vloerkleed, dat bij de huwelijksinzegening in de Groote Kerk onder de zetels van het vorstelijk echtpaar lag, en was aangeboden door een aantal Nederlandsche jonkvrouwen.

Het tapijt, dat een lengte heeft van 4.30 meter bij een breedte van 3.30 meter, werd door den kundigen Haagschen kunstborduurwerker Fermin ontworpen en uitgevoerd. Het middelvak is van rood zijden pluche, de benedenhoeken versierd met ornamenten, voorstellende gestyleerde oranjeappelen. In den rechterbovenhoek prijkt het wapen van H.M. de koningin, in den linkerbovenhoek dat van den hertog.

De rand van het kostbare kleed wordt gevormd door de familiewapens der zestig adellijke dames, die het hebben geschonken en, naar teekeningen van den ontwerper, haar wapens hebben geborduurd, - waarbij de kwartieren der oudste geslachten boven

worden aangetroffen. De rand is in applicatie-borduurwerk in echt goud op zilverbrocaat, alles gestyleerd in bladeren en bloemen, waartusschen de familiewapens gearrangeerd zijn. De zilveren rand is gesloten door een borduursel van zilver en goud op lichtblauwen grond.

[Nummer 5]

Een dure Candidatuur.
Door Ravo.
(*Vervolg*.)

Maar Jan, hoe heb ik 't nou met je?... En ik dacht nog wel, dat je blij met je kiesrecht was?'

'Ik?! 't Is mijn precies eender, wie in den Raad of in de Kamer komt, ik word er geen dubbeltje rijker door.'

'Dus jij zou er wat meê willen verdienen?... Erken je dan niet, Jan, dat 'n mensch burgerplichten heeft, die hij moet vervullen, al verdient hij er persoonlijk niets meê, al kost 't hem zelfs 'n offer?'

'Och, 't is allemaal maar larie.... Verleden jaar was ik geen kiezer en had ik geen burgerrechten, en nou heb ik die wèl, en ik ben precies dezelfde Jan Dooms van verleden jaar... Ik heb het zooveel jaren zonder burgerplichten gedaan, en kan het er nou ook wel buiten stellen.... 'n Mensch heeft zonder dat al meer dan genoeg plichten, zou ik denken.... Ja, daar zal ik nog m'n Zondagsche jas voor aantrekken, om te gaan stemmen, nee, hoor.... Jan Dooms zien ze niet op het Stadhuis....'

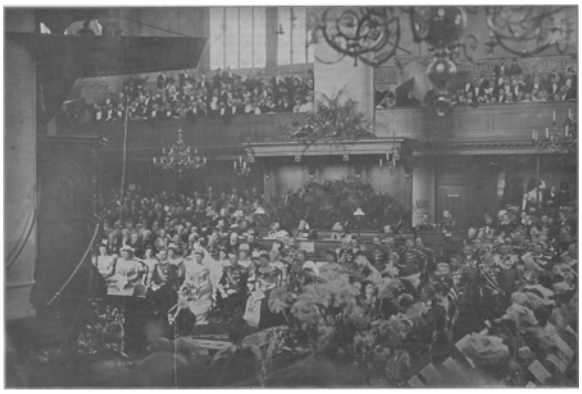

HET HUWELIJK VAN H.M. DE KONINGIN: In de Groote Kerk vóór de huwelijksvoltrekking.
Naar een photographie van M.M. Couvée te 's-Gravenhage.

''t Is maar goed, Jan, dat ze er allemaal niet zooveel tegen hebben, om hun Zondagsche jas aan te trekken....'

'Maar toch zijn er 'n heeleboel, meneer, die er totaliter zoo over denken als ik....'

'Zoo, en ik dacht, dat de werklui naar het kiesrecht hadden zitten snakken?'

'Och, laat je niks wijs maken, meneer.... Wat hebben ze er aan?.... Geef den werkman 'n stuk vleesch of spek in den pot.... maar wat maakt 'm zoo'n pampiertje, waar-ie nog geen lood koffie op kan krijgen?.... 'n Troepie opsnijjers en schreeuwers, die den meneer willen uithangen, en vooruit willen komen door den werkman.... 't is niks gedaan niet.... Laten ze den werkman eens laten kiezen tusschen één kwartje meer weekloon en het kiesrecht, en u zoudt 'reis zien, hoe 'n bitter beetje het laatste zou nemen....'

'Wat dat betreft, Jan, geloof ik, dat je gelijk hebt; ik zou ten minste niet graag wedden op het tegenovergestelde.... Maar dat neemt niet weg, dat wie eenmaal het kiesrecht heeft, graag of niet, als goed burger het niet ongebruikt mag laten....'

‘Nou, meneer, m'n kop af als u-zelf altijd zoo hebt gepraat!.... In Godsnaam dan maar 'n slecht burger!.... Ik wou aan al de slechte burgers niet graag den kost geven.’

‘Maar daarmeê is de zaak niet goed gepraat, Jan. Er zijn ook 'n massa dronkaards, maar daardoor wordt dronkenschap nog geen deugd.’

‘Nee verdompeld, maar ik blijf er bij, stemmen doen ik niet. Als ik het deê, dan, ik zeg het ronduit, dan stemde ik op u, als u dan toch in uw ongeluk wou.... Maar ik doen het niet.... Eén stem meer of minder maakt niet uit.’

‘Toch moet je de waarde van je stem niet te gering achten. Eén stem kan 't 'm doen....’ ‘Wat doen?’

‘Eén stem meer of minder kan over het lot van mijn candidatuur beslissen .. Bovendien, zooals je daareven zei, zijn er meer, die zoo

redeneeren als jij, en al die stemmen bij elkaar vormen 'n aardig cijfer.'

'Juistement! Dus al zou *ik* het doen, dan zouden het al die anderen nog laten.'

Tegenover die logica van Jan, die overigens sterk was in verrassende gevolgtrekkingen, gaf de heer Leefgraag het op, beseffend, dat het een hopeloos streven is, lieden te bekeeren, die niet bekeerd willen zijn. Trouwens, had Jan het niet bij het rechte eind gehad? Had hij zelf niet lange jaren geredeneerd als Jan? Had hij niet eveneens herhaaldelijk verzuimd zijn stembil et naar de stembus te brengen? Was Jan niet een ruwe copie van hem uit zijn kruideniersdagen? Was hij-zelf niet een bekeerling van gisteren, en was zijn ijver wel zoo geheel onverdacht, nu hij persoonlijk belang had bij de zaak?... Bij al die overwegingen over het eigen verleden oordeelde hij derhalve maar best, Jan te laten begaan, zooals hij verkoos... Had hij overigens niet ooit gelezen, dat er menschen waren vervolgd en gestraft geworden wegens het uitoefenen van pressie?.... Leefgraag schrikt onwillekeurig, als ware hij reeds op dergelijk vergrijp betrapt, en om aanstonds de stem van zijn ontwaakt politiek geweten tot zwijgen te brengen, voegde hij Jan toe:

'Nu, Jan, stem jij dan maar niet, jongen, als je dat beter vindt. We leven in een vrij land, en Nederland en onze gemeente zullen er niet om ten onder gaan...'

'Nee, waratjes, maar al zouden ze ook, dan weet ik niet, of ik het nòg wel deê,' bromt Jan, terwijl zijn meester zich langzaam door de breede laan verwijdert, hem achterna.

Toebereidselen voor den slag.

De opgave van de namen der candidaten ten Stadhuize heeft plaats gehad, en tot niet geringen schrik der voorstanders van de candidatuur-Leefgraag hebben het vereischt aantal kiezers den ontvanger tot liberalen tegen-candidaat gesteld, zoodat de strijd over drie personen zal loopen. Ofschoon het gevreesd en verwacht werd, maakte het feit desniettemin een verontrustenden indruk. Terstond kwamen de bestuursleden der kiesvereeniging bijeen, om te beraadslagen, wat te doen stond. Alsnog te pogen, den heer Snaters te bewegen, in het belang der zaak zijn candidatuur in te trekken, of liever, wijl dit niet kon, in *De Gemeentestem* bekend te maken, dat hij verzocht, niet op hem te stemmen, werd als een hopelooze onderneming beschouwd. Het was een personenquaestie geworden, en ze zou met alle mogelijke middelen moeten worden uitgevochten. De kas der vereeniging was echter niet te best voorzien, zoodat deze voor niet meer kon worden aangesproken dan voor de gebruikelijke kosten der advertenties in *De Gemeentestem*. Daarbij kon het intusschen ditmaal niet blijven, er moest worden gewerkt, ijverig gewerkt. Er moest een meeting belegd, er moesten circulaires worden verspreid en biljetten worden aangeplakt enz. enz. Niets mocht verzuimd om de tegenover de candidatuur van Vuurling door den afval van de Snaters-groep gevaar loopende candidatuur-Leefgraag te doen zegevieren....

Maar wie zou al die kosten betalen?.... De leden van het bestuur wilden ieder wel persoonlijk wat bijdragen, maar de uitgaven zouden vrij aanzienlijk worden. En Leefgraag daarvoor aan te spreken, dat ging niet. Vooreerst had men hem als ware het de candidatuur opgedrongen, en ten andere kon hij op die wijze niet zijn eigen candidatuur steunen, zonder de vereeniging en zichzelven te compromitteeren, zoo men er achter kwam.

‘Maar’, vroeg de candidaat notaris, ‘hoe zal men daarachter komen? We kunnen toch niet in *De Gemeentestem* aankondigen: de heer Leefgraag heeft ten behoeve van zijn candidatuur een paar honderd gulden ter beschikking van de kas der kiesvereeniging gesteld.... Lieve hemel, ik zal het rijk zijn wat in ons land door candidaten zelven wordt ten koste gelegd aan hun candidatuur. Mij is zelfs een geval bekend, waarin een heer, die gaarne raadslid werd, een poosje vóór de verkiezingen de aandacht op zijn bijzondere geschiktheid vestigde door een gift van honderd gulden aan de kas der vereeniging, waarvan hij lid was, te schenken. Er zijn genoeg volkomen ongevaarlijke wegen te bewandelen. B.v. wie zou het den heer Leefgraag na de verkiezing kwalijk kunnen nemen, zoo hij de kas met een extra bijdrage begiftigde? Laat dat maar aan mij over. Ik twijfel niet, of Leefgraag zal flink uit den hoek komen.’

Nog dienzelfden dag bracht de candidaatnotaris den heer Leefgraag een bezoek, en met het glansrijkst succes. Niet alleen had de candidaat verklaard, te gelegener tijd een ruime bijdrage te zullen schenken, maar hij wilde zelfs alle buitengewone kosten voor zijn rekening nemen. Als hij alles vooruit geweten had, zou niets hem hebben kunnen bewegen, zich candidaat te stellen, maar nu hij eenmaal in het schuitje zat, zou hij varen.

Na de van Leefgraag verkregen toezegging begaf Bollert zich naar het café *De Roskam*, om er te vragen, òf en wanneer de groote zaal kon worden afgehuurd voor het houden van een meeting. Natuurlijk moest hij daar iets extra's gebruiken, om den koffiehuishouder, die onder verdenking stond van Snatersianisme, gunstig te stemmen. Hij bestelde dus een fijne flesch. De kosten daarvan - die hij liet opschrijven - waren de eerste ten laste van Leefgraag onder den post: buitengewone uitgaven. Voor de moeite, welke hij zich gaf, kwam hem dat toe, meende Bollert, en hij nam zich zelfs voor, om de meeting op nog andere wijze dienstbaar te maken aan zijn portemonnaie, welke een versterking best verdragen kon. Met den koffiehuishouder speelde hij het klaar voor het afhuren van de zaal. Aanvankelijk maakte de kastelein wel eenig bezwaar, wijl de heer Snaters er met eenige vrienden een vast kaarttafeltje had, maar nu mijnheer Bollert, die ook hem een glas aanbood, zoo royaal uit den hoek kwam en nog andere royaliteiten in het verschiet stelde - Leefgraag was er immers goed voor! - liet hij zich eindelijk bepraten. Ook die zorg was bijgevolg van het hart.

Nu naar de drukkerij van *De Gemeentestem*, om naar den prijs van duizend circulaires en een vijftigtal biljetten te informeeren. De tekst daarvoor was nog wel niet gereed, maar die zou ongeveer zóóveel bedragen. Als candidaatnotaris genoot Bollert zeker rabat van alle drukwerken voor het notariaat, en dat dit ook voor deze bestelling het geval was, sprak van zelf. Ergo een benefietje!

Na een en ander te hebben afgehandeld, begaf hij zich naar de sociëteit, want het was inmiddels avond geworden. Natuurlijk liep daar het gesprek over den staat van zaken, die komen zouden - dat was sinds eenige dagen schering en inslag -, en wijl, voor zoover men wist, geen enkele Snatersiaan onder hen school, gaf men zijn hart terdeeg lucht over het verraad, aan de liberale belangen gepleegd.

Doch.... daar verschijnt de heer Bankers, de eerste der onderteekenaars van de candidatuur-Snaters, ten tooneele. Weliswaar wordt de hand, die hij enkelen heeren toesteekt, aangenomen, maar er heerscht gedurende eenige oogenblikken een stemming, alsof een koud stortbad over het gezelschap is uitgegoten.

De wijnkooper - men herinnert zich, dat Bankers niet tot zijn klanten behoort - is de eerste, die, na eenige koele opmerkingen van weerszijden, de vermetelheid heeft, de koe bij de horens te grijpen.

‘U kunt wel begrijpen, waarover wij het hadden, mijnheer Bankers, toen u binnenkwam,’ begint hij.

‘O ja, dat is gemakkelijk genoeg te raden, ook om de uitwerking van mijn komst. De heeren behoeven zich voor mij volstrekt niet te geneeren, zij kunnen hun gesprek voortzetten, alsof ik er niet bij was,’ antwoordt Bankers op licht spottenden toon.

‘Neen, die is goed,’ merkt Bollert lachend op.

‘Wat is goed, mijnheer Bollert?’

‘Wel om te doen, alsof u er niet bij was... Die is bepaald kostelijk!’

De notaris Penning, mede tot het gezelschap behoorend, kijkt den candidaat, die bij hem eerste klerk is, streng aan, als keurt hij af, dat deze kennelijk een dispuut van minder aangenamen aard uitlokt, doch de heer Bollert, ofschoon den blik van zijn patroon hebbende opgevangen, doet, alsof hij er niets bijzonders in gelezen heeft.

‘U zegt kostelijk?’ herneemt de heer Bankers. ‘Ik begrijp u niet.’

‘Wel, dat is nogal duidelijk, zou ik meenen.... Hoe zou het mogelijk wezen, om, de bewuste zaak besprekend, te doen, alsof u er niet bij was. U is toch geen onverschillige daaromtrent, wèl?’

‘Neen, niet geheel.... Ik geloof zelfs voor zoo iets als een verrader door te gaan.... voor zoo'n nieuwen Dreyfus.... Maar ik hield me al te lang met een interruptie bezig.... Mijnheer Glazer was zooeven aan het woord....’

De wijnkooper, door die plotselinge wending verrast, weet een oogenblik niet wat hij zeggen zal.... Hoog kleurend kijkt hij een paar seconden vóór zich en stottert dan:

‘Ja.... ja, ziet u.... ziet u, mijnheer Bankers, we hadden het over de verkiezingen, enne.... en het gevaar, dat de zaak loopt door.... door die tegen-candidatuur.’

‘Welke zaak?.... Uwe wijnzaak toch niet bijgeval?’ vraagt de heer Bankers met bijtenden spot.

‘Dat is flauw, Bankers,’ mengt zich thans dokter Bruishoofd in het gesprek. ‘....Ik had je voor te verstandig en te serieus gehouden, om in zulke quasi-geestigheden genoegen te vinden.’

‘Mijn waarde dokter,’ riposteert de heer Bankers vinnig, ‘houd me ten goede, dat ik, hoezeer ook uwe bekwaamheden als dokter huldigend, toch aan uw beoordeeling van mijn verstand minder waarde hecht.’

‘Zooals je wilt,’ antwoordt de dokter bedaard, ‘maar ik herhaal, je valt me tegen.’

‘U mij evenzeer.... Ik had van mijn kant u voor te loyaal gehouden, om met dat geknoei meê te doen.’

‘Welk geknoei, als ik je verzoeken mag? Want zoover ik weet, is er geen geknoei, waaraan ik medeplichtig zou kunnen zijn. Zoo je het candidaat-stellen van Leefgraag bedoelt, - dat is een loyale zaak, en veeleer zou ik met den naam “geknoei” mogen bestempelen wat na die eerlijke daad is geschied....’

‘Tot zulk een conclusie komend, moet gij òf onwetend zijn van den stand van zaken, òf dien vrijwillig verdraaien, en wijl het eerste niet is aan te nemen, moet ik het laatste wel gelooven....’

‘Dat is eenvoudig een impertinentie....’

‘Gij kunt dat nemen voor 't geen gij wilt,.... ik houd die woorden vol....’

‘Welnu, neem me dan niet kwalijk, dat ik met iemand, die zich dergelijke grove insinuaties veroorlooft, niet verder wensch te spreken.’

Na die woorden keert de dokter den heer Bankers den rug toe.

‘Maar, dokter,’ brengt de burgemeester kalmeerend in het midden, ‘gij vat de zaak nu wel wat al te ernstig op. Mijnheer Bankers kan onmogelijk overtuigd zijn, dat uw houding in deze quaestie unfair is, - daarvoor kent hij u, zou ik denken, te goed. Hij

kan dus ook niet de bedoeling hebben gehad om u te kwetsen.... Een ondoordacht woord, in opgewondenheid gesproken, ziedaar alles....'

De heer Bankers wil antwoorden, maar het binnentreden van den heer Leefgraag, de onvrijwillige oorzaak van een spanning op de sociëteit en in het stadje, zooals er nooit te voren werd beleefd, doet hem afzien van een repliek. In diens tegenwoordigheid de zaak verder te bespreken, ware onkiesch geweest. Na eenige oogenblikken staat hij op, groet koud-beleefd en gaat heen.

'Wat is er gaande?' vraagt Leefgraag aan een paar heeren, 'heb jullie ruzie met elkander gehad?'

'Och, een ietwat sterke wrijving van opinie, anders niet,' zegt Bollert.

'Zeker over de verkiezingen?.... Ik moet u zeggen, heeren, dat, als ik geweten had, dat het zóó geloopen zou zijn, ik er nooit in zou hebben toegestemd, mij candidaat te laten stellen. Gij weet hoe afkeerig ik ervan was,

en achteraf heb ik groote spijt, mij te hebben laten bepraten.'

'Och wat, malligheid,' brengt de heer Bollert in het midden, 'u behoeft u de dwaasheid van enkelen niet aan te trekken....'

'Neen, inderdaad niet,' bevestigt de dokter. ''t Ware, natuurlijk, wenschelijk, dat uw candidatuur niet met oppositie in eigen boezem te doen had, maar allerminst behoeft gij u daarvan eenig verwijt te maken, mijnheer Leefgraag.... Basta daarover dus!... Houden we ons liever bezig met 't geen behoort gedaan, om uwe verkiezing te verzekeren.... Hoe staat het met de meeting, Bollert?.... Want die moet worden gehouden.... we moeten toonen ook voor de oppositie onder de onzen niet bang te zijn.... Is er al een zaal gehuurd?....'

'Dat is in orde,' geeft de heer Bollert ten antwoord. 'Vos van *de Roskam* heeft me zijn lokaal voor vijftien gulden verhuurd....'

'En voor wanneer?'

'Voor aanstaanden Vrijdagavond.... 't Is nu Maandag; we hebben dus nog den tijd, om de leden der kiesvereeniging op te roepen...'

'Zeker, maar verder.... Is u bereid, mijnheer Leefgraag, om te spreken?.... 't Behoeft niet veel te zijn, maar ik acht het onmisbaar, dat u het woord voert, daar ik anders niet geheel onbezorgd over den afloop zou zijn.... Niet dat ik vrees, dat Snaters zou worden gekozen, maar het zou tot een herstemming kunnen leiden met den candidaat der tegenpartij, en in dat geval zou de mogelijkheid niet geheel zijn uitgesloten van een nederlaag, wijl de Snatersianen, om zich te wreken, hun stem zouden kunnen geven aan den antiliberalen candidaat....'

'Acht u zoo'n perfidie inderdaad mogelijk?' vraagt de notaris.

'Ronduit gesproken, ja.... Bankers schijnt een persoonlijke reden te hebben, om onzen vriend Leefgraag weinig gunstig gezind te zijn, - een reden, welke ik niet onderzoeken wil..., en....'

'Dat zou geen andere kunnen zijn,' onderbreekt de heer Leefgraag, 'dan dat ik mijn financiëele aangelegenheden rechtstreeks regel met Amsterdam, en niet met hem....'

'Doe het nog!' adviseert Bollert spottend.

'Laten we niet verder treden in deze quaestie,' herneemt Bruishoofd, 'misschien is het gevaar denkbeeldig, doch we dienen er ons op voor te bereiden en alles aan te wenden om een herstemming te voorkomen.... Hoe denkt u er over, mijnheer Leefgraag?.... Mogen we erop rekenen, dat u op de meeting een kleine speech zult afsteken?....'

'Nu ja,... in 's hemelsnaam, als het moet.... maar als ik er eenigszins buiten kan, dan wil ik liefst niet nog meer verdeeldheid in de gemeente brengen dan er al is....'

'In elk geval niet door uw toedoen, mijnheer Leefgraag.... 't Behoeft niet veel te zijn.... enkele algemeenheden.... enfin, u begrijpt me wel.'

(*Wordt vervolgd.*)

Een
Drama in het Poolijs.

Eenige jaren geleden vond de bemanning eener brigantijn, die van Hammerfest op de robbenjacht uitging, aan de oostkust van Spitsbergen een in linnen genaaide, met pik bestreken blikken bus, die van den Nieuw-Siberischen archipel daar was aangedreven.

Deze bus bevatte de volgende bekentenis van het laatst overleden lid eener Noordpoolexpeditie.

Ik, de laatst overlevende eener expeditie, die op een verlaten eiland in de Noordelijke IJszee heeft schipbreuk geleden, kan geen mondelinge bekentenis meer afleggen, en daarom zal ik hetgeen mijn geweten foltert aan het papier toevertrouwen eer het te laat is. Lang zal ik mijn lichamelijk en zedelijk lijden niet meer te dragen hebben, en ik hoop, dat God genade hebbe met mijn arme, schuldige ziel.

In wilde woede giert de sneeuwstorm om de bouwvallige hut. Slechts een kist beschuiten en een dozijn busjes met ingelegde groenten zijn over, ook het brandhout is nagenoeg op. Een week nog, misschien twee, en dan zal het gedaan zijn. De gedachten draaien in mijn gemarteld hoofd rond, toch zal ik beproeven het drama te verhalen, dat hier is afgespeeld.

Sedert een jaar waren Ellen en ik verloofd. Zij woonde met haar ouders in het stadje, waar mijn oudere broeder notaris was en ik, na voltooiing mijner studies, mij als arts had gevestigd. Maar met de praktijk wilde het naast een collega, die al sedert twintig jaar daar praktiseerde, niet vlotten, en toen mij een betrekking in een hospitaal te Londen werd aangeboden, nam ik ze aan. De scheiding van bruid en broeder viel mij zwaar, maar ik moest mij de middelen verschaffen om een huishouden te kunnen opzetten, daar ik geldelijk niet van Ellens ouders afhankelijk wilde zijn.

Te Londen kreeg ik van Ellen minstens iedere week een brief, maar reeds na eenige maanden miste ik den ouden, hartelijken toon, en de tijdruimte tusschen de brieven werd hoe langer hoe grooter. Vragen naar de reden van haar blijkbare ontstemdheid beantwoordde mijn bruid ontwijkend. Ten slotte wendde ik mij tot mijn broer, die mij zoo voorzichtig mogelijk zijn vrees meedeelde, dat Ellen voor mij verloren was. Drie maanden geleden was in het stadje een jonge man gekomen van innemend uiterlijk en hupsche manieren, die in de beste kringen verkeerde en ook in het huis van Ellens ouders een graag geziene gast was.

Den volgenden dag reeds ontving ik van Ellen een paar regels, die de vrees van mijn broer bevestigden. Zusterlijke genegenheid, schreef ze mij, zou ze voor den makker harer jeugd steeds bewaren, maar eerst nu was in haar hart een liefde ontwaakt, die ze tot dusver niet gekend had. Ze verzocht mij, haar te vergeven: zij kon niet anders.

Vergeven kon ik haar toen niet, de liefde voor haar uit mijn hart rukken, evenmin. Weg! riep een stem in mijn binnenste, weg! de wijde wereld in!

Het toeval kwam mij te hulp. Kort voor het vertrek der *Albatros* voor haar Poolreis verloor de scheepsdokter bij een spoorwegongeluk het leven. Men zocht een opvolger, ik meldde mij aan, kreeg de betrekking, en was veertien dagen na het afbreken mijner verloving reeds op zee, zonder te voren nader bericht uit mijn geboorteplaats ontvangen te hebben.

Tot de leden van het kleine kajuitgezelschap behoorde een jonge man van mijn leeftijd, die, naar hij zei, zich bij de Poolexpeditie hoofdzakelijk had aangesloten, om zijn door een langdurig verblijf in Australië verhit bloed af te koelen. Fred Spencer

was een knap man en een onderhoudend prater. Hij bezat een veelzijdige ontwikkeling, maar zijn groote zelfzucht, zijn hardheid van gemoed, waarmee hij tegenover ons vaak pronkte, maakte hem mij onsympathiek. Tusschen ons beiden heerschte van den beginne af een gespannen verhouding.

Op een der eerste avonden na het vertrek der *Albatros* zaten wij met ons vieren op het achterdek te keuvelen. Het gesprek kwam op Australië, wat Spencer aanleiding gaf, een en ander over Queensland te vertellen, waar hij een paar jaar gewoond had. Bijzonder veel genoegen had hij gevonden in de drijfjachten op de inboorlingen, die hij een aangename sport noemde. 'Ik zal je,' zei hij met een lachje van voldoening, 'eens zulk een drijfjacht schilderen. - Op zekeren dag meldt de opzichter van een plantage, dat een bende zwarten op ons gebied aan den oever der Waroemidgi gelegerd zijn. Haastig stijgen wij te paard en breken naar de aangeduide streek op. De zwarten hebben het schiereiland bezet, dat door de vereeniging van een bijrivier der Waroemidgi met deze gevormd wordt, en daar wij van de grondlijn van den driehoek oprijden, kan het wild ons niet ontkomen. Je had eens moeten zien, hoe ze door het hooge gras sprongen, ouden en jongen door elkaar, en wij er achter, met onze lansen neerstekend wat binnen ons bereik kwam. Na een jacht van een half uur werd het dorre gras in brand gestoken en het schiereiland in een vlammenzee veranderd. Voor ons, die, aan iederen kant een half dozijn sterk, onze paarden in de rivier hadden gedreven, bood zich nu een mooie gelegenheid aan, om ons in het revolverschieten te oefenen. De Queenslanders zijn goede duikers, maar wij pasten op en maar zelden misten onze kogels de hier en daar boven het water uitkomende koppen.'

Spencer hield een oogenblik op en stak een sigaar aan, waarbij hij zijn onberispelijk wit gebit liet zien, dat mij altijd aan dat van een roofdier deed denken.

'Wij begroetten,' vervolgde hij, 'dergelijke drijfjachten op wilden als een opwekkende afwisseling in de dikwijls saaie eentonigheid van het kolonistenleven. Het spreekt ook van zelf, dat men het nestelen van een diefachtig gezelschap in de nabijheid der plantages niet kan toelaten.'

'Toegegeven,' antwoordde ik, 'maar zulk een drijfjacht met lans en revolver is en blijft een barbaarschheid.'

'O gij gevoelmenschen,' spotte Spencer. 'Ge zoudt wel de beschaving willen zien uitbreiden en uitgestrekte wildernissen koloniseeren, maar voor een kras en doortastend optreden schrikt gij terug. De zwarte in Australië laat zich niet beschaven, hij moet verdwijnen, en de blanke kolonisten hebben er belang bij, dat dit zoo spoedig mogelijk geschiedt. Gij noemt die drijfjachten een barbaarschheid, ik noem ze een beschavingswerk.'

Wij allen protesteerden tegen deze opvatting, maar dat beviel hem juist. Geen enkele gelegenheid om onze gevoelens te kwetsen liet hij ongebruikt voorbijgaan. Maar soms ook kon hij zoo beminnelijk en voorkomend zijn, dat men eigenlijk niet goed wist, wat van hem te denken.

Toen Spencer op zekeren keer met mij op het dek den met het sleepnet gemaakten buit onderzocht, ontschoot hem bij het bukken een medaljon, dat aan een om den hals hangend koordje bevestigd was en aan den naar mij gekeerden kant onder glas een haarlok te zien gaf.

Spencer schoof het medaljon weer op zijn plaats en zei luchtig: 'Een souvenir van mijn meisje.'

Hij had dus een meisje, een bruid misschien. Arm kind, dacht ik, dat een zoo ongevoelig mensch tot man krijgt. Hardop zei ik: 'Als gij met een jonge dame

gelukkig verloofd zijt, dan begrijp ik niet, dat ge u bij deze expeditie hebt aangesloten.'

Hij zette kalm zijn onderzoek van de zeedieren voort en antwoordde op onverschilligen toon:

'Hoor eens, dokter, de zaak zit zoo. Wij, mijn aanstaande en ik, zouden op den wensch van mijn schoonvader *in spe* - de hemel weet, waarom hij daarop stond - eerst den volgenden zomer in het huwelijk treden. Al drie maanden had ik den smachtenden minnaar gespeeld, en hoe meer ik smachtte, des te vervelender werd mij de heele geschiedenis. Ik kon het ten slotte niet meer uithouden en zag naar een gelegenheid uit, die een verandering in mijn toestand teweegbracht, zonder aan onze verbintenis een einde te maken. Want mijn aanstaande schoonpapa zit er warmpjes bij. Het bericht van de uitrusting dezer expeditie kwam zeer gewenscht. Ik schreef, bood mijne diensten aan en werd aangenomen. Mijn aanstaande en haar familie vertelde ik, dat ik als reserve officier der marine de opdracht had ontvangen, de Poolreis mee te maken, en dat ik voor mijn fatsoen niet goed kon weigeren. Nu ben ik van alle complimentjes af en heb bovendien nog dit voordeel, dat ik geen brieven hoef te schrijven noch te lezen.'

Tegen half September werden wij door het ijs ingesloten, en in het begin van October

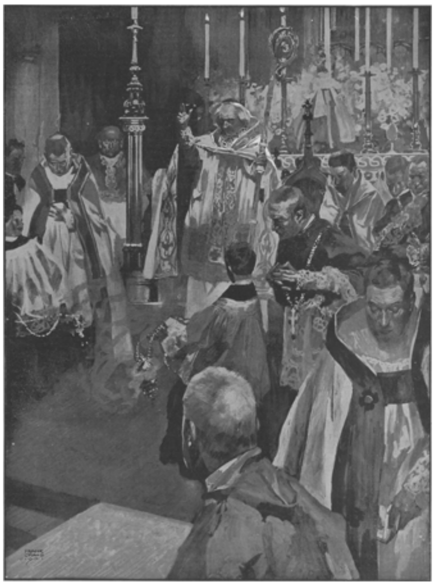

INTRONISATIE VAN MGR. J.A. SMITH, BISSCHOP VAN DUNKELD, ALS AARTSBISSCHOP VAN EDINBURG EN PRIMAAT VAN SCHOTLAND.
Naar een teekening van Frank Craig.

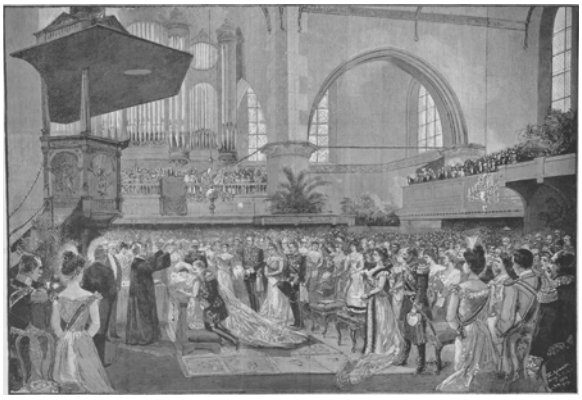

HET HUWELIJK VAN H.M. DE KONINGIN: De hofprediker, ds. Van der Flier, zegent het huwelijk in.
Naar een oorspronkelijke teekening van E. Limmer.

moesten wij de *Albatros* verlaten, daar haar flanken waren ingedrukt. Materialen om een hut te bouwen, wapenen, werktuigen, instrumenten, een boot en mondvoorraad konden gelukkig naar het Lynchow-eiland worden vervoerd, voordat het schip geheel werd verbrijzeld.

De lange Poolnacht ging voorbij zonder dat iemand ernstig ziek was geworden. In Maart echter werd Spencer door typhus aangetast en uit de gemeenschappelijke barak naar de kleine hut overgebracht, die wij als lazaret hadden ingericht.

Toen ik daar den zieke zoo gemakkelijk mogelijk te bed legde, kwam mij het medaljon in handen, dat hem indertijd bij het ledigen van het sleepnet was ontschoten. Aan den kant tegenover de haarlok bevatte het een photographie. De traanlamp verspreidde maar een zwak licht, doch genoeg, om mij het gezicht op het portretje te laten herkennen. Ik deinsde terug. - Ellen! - Zijn bruid, over wie hij zoo onverschillig had gesproken, die hij bedrogen had en toch nog tot zijn vrouw wilde maken, was mijn vroegere verloofde.

Had ik, reeds vóór ik wist wie zij was, het meisje beklaagd, dat Spencer tot man zou krijgen, nu raasde in mijn hart een verwoede storm. Krampachtig hield ik het medaljon omklemd en bracht het dicht voor de oogen van den half sluimerende. ‘Is dat de dame, met wie je wil trouwen?’ vroeg ik met bevende stem.

Spencer werd vroolijk en doorzag dadelijk de heele toedracht der zaak. ‘Dat is ze,’ gaf hij op zijn gewone, onverschillige manier ten antwoord. ‘Nu valt het mij ook in,’ vervolgde hij, ‘dat ze me verteld hebben, dat de man, met wien Ellen verloofd was voor ze mij leerde kennen, dokter was. Hm, dus u zijt de man, die voor mij de vlag heeft moeten strijken. Nu, dan biedt zich thans de schoonste gelegenheid aan, om uw zegevierenden mededinger naar de andere wereld te helpen.’

Het kookte in mijn binnenste, maar ik hield mij rustig en zweeg. Ik behandelde en verzorgde Spencer zoo goed als het onder de gegeven omstandigheden mogelijk was; maar in den grond van mijn ziel kwam de wensch op, dat hij niet zou genezen. Een tijdlang hing zijn leven slechts aan een draad, hij doorstond echter de crisis en begon te herstellen. Het was dus altijd nog mogelijk, dat hij zou terugkeeren en Ellen tot zijn vrouw maken.

Deze gedachte overspande mijn zenuwen zoodanig, dat zich ook bij mij verschijnselen van koorts voordeden. De kapitein, wien dit niet ontging, vreesde het uitbreken eener besmettelijke ziekte, waarom hij mij verzocht, zoo weinig mogelijk met de anderen in aanraking te komen en in de lazarethut mijn leger op te slaan. Het samenleven met Spencer alleen was voor mij een marteling, maar ik moest ze verduren.

Iederen avond placht ik uit mijn medicijnkistje een paar kininepoeders te nemen en ze voor ons nachtgebruik klaar te leggen.

In den nacht van den zevenden op den achtsten April werd ik uit een onrustigen slaap wakker en zag, dat Spencer zich in de hut heen en weer bewoog. Ik ging overeind zitten en riep hem toe, dat hij moest gaan liggen, daar hij nog te zwak was om zich zelf te helpen.

‘Wees onbezorgd, dokter,’ gaf hij op hartelijker toon ten antwoord dan ik hem ooit had hooren aanslaan, ‘ik voel mij sterk genoeg en wilde eens zien, of ge u niet bloot gewoeld hadt, daar ge u op uw bed heen en weer wierpt.’

Zonderling! Zou mijn zorgvuldige verpleging een gevoel van dankbaarheid bij hem hebben gewekt? Overspannen als ik was, sluimerde ik weer in, hoorde echter na een poos weer gedruisch. Ditmaal verroerde ik mij niet, doch keek enkel door mijn halfgeopende oogleden heen. Spencer zocht voorzichtig in mijn medicijnkistje rond. Misschien wil hij nog een extra-dosis kinine nemen, dacht ik, maar was te slaperig om het hem te vragen.

Tegen vier uur in den morgen werd ik als naar gewoonte wakker en stak de hand uit om mijn poeder te nemen. Vreemd, het voelde zoo grof van korrel. Ik nam een beetje tusschen vinger en duim en legde het op de punt van mijn tong: in plaats van een bitteren een flauwen smaak. Zou ik bij vergissing verkeerde poeders hebben klaar gemaakt? Een koude rilling liep mij over het lijf. Spencer had misschien al ingenomen. Als het eens vergift was geweest! - Ik wierp snel een blik op Spencer. Hij sliep schijnbaar rustig, maar toch scheen het mij toe, dat hij mij met halfgesloten oogen gadesloeg.

Plotseling schoot een gedachte mij door het hoofd: Spencer wil je vergiftigen! Gehaat had hij mij altijd, maar sedert hij wist, dat ik Ellen's verloofde was geweest, was zijn haat nog veel heviger geworden. Zijn blikken rustten op mij, daar twijfelde ik niet meer aan, en ik besloot hem te misleiden. Ik keerde mij om, deed of ik het poeder innam, en ging toen weer liggen, of er niets gebeurd was.

Het viel mij niet moeilijk wakker te blijven. Ik zag, hoe Spencer zich omdraaide, en een kwartier later verried zijn regelmatige ademhaling, dat hij vast was ingeslapen. Nu schudde ik het verdachte poeder op den band van een boek uit. Het was, zooals ik vermoed had: de kinine was door Spencer door arsenicum vervangen. Ik overlegde niet lang. De ellendeling heeft het vergif voor jou bestemd, zei ik bij mij zelf, nu zal hij het zelf innemen.

Zachtjes stond ik op en sloop naar Spencer's bed. In het vaste vertrouwen, dat zijn moordaanslag gelukt was, sliep hij gerust. Ik bracht het arsenicumpoeder weer in orde en verwisselde het voor het kininepoeder, dat naast Spencer's hoofdkussen lag. Daarna begaf ik mij weer naar bed en wachtte. Eindelijk verroerde Spencer zich, werd wakker en keek aanstonds naar mijn bed.

‘Wel, dokter!’ riep hij joviaal uit, ‘hoe gaat het van morgen? Ik hoop beter.’

Ik maakte hem wijs, dat ik hevige maagpijn had en wendde krampen voor.

Hij lachte eens. ‘O, dat heeft niets te beteekenen,’ troostte hij, ‘integendeel, het is een goed voorteeken. Eer bij mij beterschap intrad, heb ik ook hevige maagpijn gehad.’

Hij ging overeind zitten, nam den gereedliggenden lepel met stroop en strooide er het doodende poeder over uit.

Een koortsrilling voer door mijn lichaam. Ik zag nog, hoe Spencer de dosis inslikte, en zonk toen in onmacht op mijn bed neer.

Toen ik weer tot bewustzijn kwam, hoorde ik Spencer kreunen. Plotseling riep hij: ‘Dokter! dokter! vlug, een tegengift! Er moet een vergissing met de poeders gebeurd zijn. Ik geloof, dat ik arsenicum in plaats van kinine heb ingenomen.’

‘Dat kan niet zijn,’ antwoordde ik. ‘Ik heb je een van mijn eigen poeders, die bij mijn kussen lagen, gegeven.’

Hij vloog overeind. ‘Dat.... dat.... was arsenicum!’ hokte hij.

Er volgde geen verdere verklaring. Door berouw gefolterd, behandelde ik hem zoo goed mogelijk, maar het vergif had reeds te lang gewerkt, en tegen den avond gaf Spencer na een vreesdijken doodsstrijd den geest.

Ik kan nauwelijks meer schrijven, zoo zwak en rampzalig ben ik. In Juni hadden wij nog altijd geen open water, en de hoop op redding werd steeds kleiner. De scheurbuik en andere ziekten woedden, en de voorraden begonnen bedenkelijk te verminderen.

Spoedig had ik al mijn tochtgenooten onder behandeling, maar mijn hulp kon niet baten. Zij stierven de een na den ander, en ik alleen ben nog in leven, het eenige menschelijk wezen in deze troostelooze woestenij.

Het schrift op de beide laatste bladzijden van het manuscript was geheel onleesbaar. Wat de ongelukkige in zijn rampzaligen toestand, zijn wanhoop en berouw daarop nog had geschreven, is een geheim gebleven.

De vriend van den wildstrooper,
door
F.J.A.L. Cordens.
(*Vervolg*.)

Op den dag van den moord was Toon Wervers om halfzes des morgens in het bosch met het doel een hoeveelheid alcohol over de grens te brengen; de weg, dien hij nam, was een smal voetpad, dat sinds jaren niet meer werd gebruikt en een eindweegs door een aanplanting van jong eikenhout slingerde. Er waren ongetwijfeld kortere wegen om op Duitsch grondgebied te komen, maar de geoefende smokkelaar had dat pad als het veiligste leeren kennen. Toch was hij dien dag vol ongerustheid. De woorden van Gerrit Scholtze hadden hem niet veel goeds voorspeld; daaruit bleek, dat de jachtopziener zijn gangen op het spoor was en hem misschien aan de Duitsche kommiezen had verraden: Met de grootste behoedzaamheid kroop hij verder; hij had het Hollandsch grondgebied al achter zich, maar er bleef hem nog wel ruim een uur te gaan voor hij zich in veiligheid kon achten.

Hij bevond zich nog te midden van het dichte struikgewas, en de groote blikken bus met alcohol, die hij over den schouder droeg, hinderde hem aanhoudend in zijn bewegingen. Vlak voor hem verhieven zich een paar reusachtige beukeboomen, het lage hout werd ijler en als instinctmatig gevoelde de smokkelaar de nabijheid van gevaar; hij ging eenige schreden terug en wilde een kleinen omweg maken, doch het schuren der takken had zijn tegenwoordigheid verraden.

Eensklaps trad een grens-kommies achter de eiken te voorschijn en gebood halt; de smokkelaar bedacht zich geen oogenblik en was met een paar sprongen weer in het dichtste van het hout. Onmiddellijk daarop knalde een geweerschot en de kogel floot den vluchteling langs de ooren. Met de Pruisische kogels viel niet te spotten; in een oogwenk had hij zijn hinderlijke smokkelwaar neergeworpen en snelde terug. Toen het schot gevallen was, kwam er nog een grensbeambte opdagen en samen zetten zij Toon Wervers achterna. Deze was echter spoedig uit het oog verdwenen en na een vervolging van een half uur hadden zij zekerheid, dat hij weer op Hollandsch grondgebied in veiligheid was.

Beide kommiezen bevestigden het verhaal van Toon Wervers; volgens hen had de ontmoeting plaats gehad tusschen zeven uur en halfacht, terwijl de smokkelaar zelf een later uur opgaf. Hij ondernam met opzet zijn smokkelpartij zoo laat in den morgen, omdat de grenswacht dan was afgelost en de bewaking niet meer zoo streng was.

Hoe kon nu, als dit verhaal waarheid bevatte, de schuld der misdaad op den smokkelaar neerkomen? Een wapen had hij niet bij zich gehad, en zijn woning was te ver weg om zijn geweer te halen.

Maar onverwacht kwam er in het proces een gunstige wending voor den jongen Greeve. Ofschoon de plaats der misdaad herhaaldelijk was onderzocht, was er slechts één patroonhuls gevonden; die huls behoorde tot de munitie van Gerrit Scholtze, die blijkbaar zijn geweer tot zelfverdediging had afgeschoten. Maar nu was er ook een tweede huls ontdekt in de nabijheid der vier eikeboomen aan den vijver, en - zonderling genoeg - ze paste niet op het geweer van Willem Greeve. Uit de plaats, waar beide hulzen gevonden waren, kon men opmaken, dat de verslagene van den overkant van het water was doodgeschoten.

Er werd onderzocht, in welke winkels in den omtrek patronen van het aangegeven merk werden verkocht, en nu bleek het, dat een winkelier uit de stad er kort geleden van geleverd had aan een man, wiens signalement volkomen op Toon Wervers paste. Van bijzonder belang was ook het verhoor van de weduwe van Gerrit Scholtze. Deze was door de doodstijding van haar man diep geschokt geweest en ten gevolge daarvan door een ziekte overvallen, die aanvankelijk voor haar

leven deed vreezen. In het begin was er geen sprake van, dat zij een gerechtelijk verhoor zou kunnen ondergaan, maar nu was zij in zooverre hersteld, dat zij een verklaring kon afleggen. Zij verhaalde de ontmoeting, die haar man 's avonds vóór zijn dood, na zijn bezoek aan Greeve en zijn boodschap bij Verspeijck, met den wilddiet had gehad; ook zei ze, dat hij zich tehuis nog had vroolijk gemaakt om de drift van Toon Wervers en diens vrees voor de Duitsche kommiezen. Een en ander in verband met tegenspraak in de verklaringen van Wervers en Greeve en de ongunstige reputatie van den smokkelaar, deed de rechtbank besluiten een bevel tot inhechtenisneming tegen dezen uit te vaardigen. Maar toen de politie zich bij de hut van den wildstrooper vertoonde, was de vogel gevlogen, en niemand in het dorp wist, waar hij gebleven was.

In tegenwoordigheid der justitie had een huiszoeking plaats; het oude, roestige geweer van den strooper werd in beslag genomen, en wat vooral de aandacht trok, men vond ook een hoeveelheid patronen, volkomen gelijk aan die, welke bij de vier eiken was gevonden en waarmee allerwaarschijnlijkst op den houtvester het doodelijk schot was gelost. Had het gerecht een nieuw spoor gevonden?

VI.

Vrij, eindelijk vrij! De deuren der gevangenis gingen voor Willem Greeve open. - Hij had alle kwellingen geproefd van een pijnigend onderzoek, steeds voortgestuwd in éėne richting, omstrikt met vragen, verward in een net van getuigenissen, en dat alles om hem een bekentenis te ontlokken van de misdaad, die hij niet bedreven had. Vermoedens, verdenkingen hadden zich tegen hem opgestapeld, en als dan zijn afgemarteld, gepijnigd hoofd rust zocht in de eenzaamheid zijner gevangenis, overviel hem een benauwende angst voor den afloop van het geding, voor het verlies van zijn goeden naam en de eer van zijn familie.

Toen de verdenking zich ook tegen Toon Wervers keerde, kreeg hij hoop; maar nu rustte weer op hem het vermoeden van medeplichtigheid; hij was immers, zooals uit verschillende getuigenissen viel op te maken, de vriend van den wildstrooper. Dat pijnigde hem nog meer dan de beschuldiging van den moord zelve; hij, de eerlijke, werkzame jonge man, op wien niets viel aan te merken, de vriend van dien bandiet! Dan, na een schitterend pleidooi van zijn advocaat, velde de rechtbank haar vonnis: daar het wettig en overtuigend bewijs der misdaad niet was geleverd, werd Willem Greeve vrijgesproken en van alle rechtsvervolging ontslagen.

Nu zou hij weer terugkeeren in het maatschappelijk leven, vrienden en kennissen zouden hem de hand komen drukken en hem betuigen, dat zij altijd in zijn onschuld hadden geloofd, hij zou voortaan de steun zijn zijner ouders, die het zoo goed met hem meenden en wier wijzen raad hij tot eigen schade zoo lichtzinnig in den wind geslagen had. Een nieuw, gelukkig leven zou voor hem beginnen, den geleden smaad zou hij in de oogen zijner dorpsgenooten uitwisschen, hij zou omringd worden met de sympathie, waar de belasterde onschuld recht op heeft.

Zijn moeder kwam hem afhalen op den dag der invrijheidstelling. Wat had die vrouw veel geleden. Haar wangen waren ingevallen, zij was vermagerd en verbleekt van zorg en verdriet, maar in de innigheid harer moederlijke liefde viel zij haar

jongen, haar onschuldigen Willem om den hals, weenend van vreugde, dat zij haar kind weer terughad.

Samen keerden zij in het dorp terug; maar geen vriendenhand werd hun toegestoken, geen bemoedigend woord klonk hun tegen. Nieuwsgierig bleven de dorpelingen voor hun huizen staan, toen het paar voorbijging, maar geen van hun bekenden kwam hen te gemoet met een opbeurenden gelukwensch. Kinderen liepen hen achterna:

'Is hij dat, die den jachtopziener heeft doodgeschoten?'

'Niet waar! Hij heeft het niet gedaan!'

'Maar hij komt toch uit de gevangenis!'

Zoo werd er gefluisterd en gepraat met kinderlijke vrijmoedigheid. In de herbergen was de terugkeer van Willem het onderwerp der gesprekken. 'Hij was vrijgesproken, ja, maar bij gebrek aan bewijs en hij had een drommels knappen advocaat gehad, iemand, die praatte als Brugman,' zeiden de wijzen van het dorp.

Een moordenaar was hij niet, maar hij was toch de vriend van Toon Wervers, en je wordt toch zoo maar niet voor niets in zulk een zaakje betrokken en zoo lang in hechtenis gehouden, meenden anderen. En de groote meerderheid, die Willem voor onschuldig hield, knikte met het hoofd en durfde voor haar gevoelen niet uitkomen; wat de anderen zeiden viel immers niet tegen te spreken, ze hadden Greeve altijd voor een patenten jongen gehouden... maar... maar... je kon immers nooit weten, en wat hoefden ze er zich ook mee te bemoeien!

De terugkeer in de ouderlijke woning was voor Willem een nieuwe teleurstelling. De oude Greeve verwelkomde zijn zoon met hartelijke, vaderlijke liefde; maar er lagen diepe rimpels op zijn voorhoofd, rimpels van zorg voor de toekomst. Van den baron had hij gedaan gekregen; deze was aan zijn trouwen jachtopziener zeer gehecht, en of de jonge Greeve nu schuldig was of niet, het deed er niet toe, hij wilde van geen Greeve iets meer weten en de tuinman kreeg zijn ontslag. Vergeefs beriep deze er zich op, dat hèm althans de oorzaak niet kon geweten worden van het ongeluk, dat den boschwachter overkomen was; de baron was onvermurwbaar en wilde door de aanwezigheid van den tuinman niet telkens aan een misdaad herinnerd worden.

De oude was naar huis gegaan, navorschend wat hem te doen stond. De winkel en de zaadhandel leverde niet veel op, hij zou een stukje land huren, daarop tuinieren en de voortbrengselen van zijn arbeid in de naburige stad gaan verkoopen. Zijn vrouw gaf hem troost en hoop voor de toekomst; hij moest geen ellende maken vóór den tijd, met goed werken en zuinigheid zouden zij er best komen, ja, er bestond zelfs kans, dat alles veel beter zou gaan dan zij vermoedden. Dirk had een paar flinke armen, hij zou zijn vader ter zijde staan - en als Willem terugkwam!...

Willem was nu teruggekomen; onmiddellijk had hij den toestand begrepen en zich geheel ter beschikking zijner ouders gesteld; de hoop herleefde, de lang gemiste zoon was teruggekeerd, zij konden weer zonder schroom het hoofd opheffen te midden hunner medeburgers.

Er waren een paar dagen voorbijgegaan; nog niemand hunner vroegere kennissen was verschenen voor een vriendschappelijk bezoek om Willem geluk te wenschen met zijn invrijheidstelling; de menschen, met wie de oude Greeve in aanraking kwam, feliciteerden hem terloops, zij hadden meelijden met den man, maar spraken zoo weinig mogelijk over de zaak, die zooveel ellende in zijn huis had gebracht. Willem vermeed aanvankelijk zijn vroegere kennissen - later zou alles wel slijten, zouden de onaangename herinneringen worden uitgewischt. Hij was immers onschuldig, maar zijn dorpsgenooten schenen er nog niet genoeg van doordrongen; allengs zou

er wel toenadering komen, zou de oude vriendschap herleven. Hij kon het zich verklaren - al was het ook met zekere bitterheid - dat zijn vroegere vrienden niet aanstonds den omgang hernieuwden met iemand, die zoo pas uit de gevangenis kwam, al was hij daar ook onschuldig in gebracht.

's Zondags ging de familie Greeve naar de kerk; de mannen en de jongelui, die voor het kerkportaal stonden, maakten plaats, toen zij voorbijkwamen; hun gesprekken verstomden en nieuwsgierig keken zij Willem aan, die onder de omstanders zijn vroegere vrienden en kennissen zocht, maar beschaamd de oogen neersloeg, toen hij zag, dat hij onder hen geen vrienden meer telde.

Willem kon niet bidden; nu eens had hij willen schreien van woede en dan weer werd hij vervuld van een matelooze droefheid; waren allen dan tegen hem, die immers onschuldig was?

Toen de Mis geëindigd was, zag hij de menigte het kerkgebouw verlaten; mannen en vrouwen schuurden langs zijn plaats; dezen en genen zagen hem verwonderd aan, de meesten namen geen notitie van hem of zagen hem niet. Op eens werd zijn opmerkzaamheid gespannen; hij zag vrouw Hendriks komen, door Dina gevolgd. De stoere boerin zag hem aan met oogen vol medelijden, maar schuifelde voorbij; ook Dina zag hem, één oogenblik slechts, en toen wendde het meisje met een gloeienden blos op de wangen het hoofd af. Het sneed hem door de ziel; zou ook zij hem verlaten gelijk de anderen? Maar het kon niet zijn; wat behoefde zij dan te blozen als hij baar onverschillig was? Weldra zou alles terecht komen.

In den loop der week ging Willem met een boodschap van zijn vader naar Piet Hendriks, de jongeman had zich er mee willen belasten om zoo allengs weer onder de menschen te komen, die hem schenen te vermijden. Met kloppend hart lichtte hij de klink der deur van het groote boerenhuis; maar nauwelijks had hij een voet in het vertrek gezet of hij zag een tweede deur toeslaan en bespeurde nog vluchtig de schim van een japon. Was dat Dina, die hem ontvluchtte? Dat was zijn eerste gedachte; maar hij vermande zich en wilde niets laten blijken.

(*Wordt vervolgd.*)

Bij de Platen.

Het huwelijk onzer Koningin. -

Met zeer bijzondere belangstelling zullen door al onze lezers, ook door de weinige bevoorrechten, die van de plechtigheden zijn getuige geweest, de afbeeldingen bekeken worden, die op het huwelijk onzer beminde koningin met hertog Hendrik betrekking hebben.

Een beschrijving der feestelijkheden behoeven wij hier niet te geven na al de uitvoerige bijzonderheden, daaromtrent door de bladen meegedeeld. De 7e Februari 1901 zal voor al de trouwe onderdanen Harer Majesteit onvergetelijk blijven, en nog na jaren zal dit nummer der *Illustratie* een waardevolle herinnering zijn aan dien gewichtigen dag, onderpand van het heil en den zegen, die het Koninklijk Huis en Nederland te wachten staan.

De gravure op onze laatste bladzijde stelt het oogenblik voor, dat de Gouden Koets, waarin het hooge Bruidspaar was gezeten, aan den oostelijken ingang der Groote Kerk aankwam. Het vorstelijk rijtuig werd rechts door graaf Dumonceau, links door

den gouverneur der residentie begeleid en gevolgd door een commando veld-artillerie, dat als eere-escorte den stoet sloot. Aardig is hier ook het gezicht op de feestelijk versierde stad en de geestdriftige, juichende menigte, met moeite door de soldaten, die den weg hadden afgezet, in bedwang gehouden.

Onze voorpagina geeft een kijkje in de Groote Kerk vóór de huwelijksinzegening. H.M. de koningin, den bruidsbouquet in de hand, zit tusschen haar bruidegom, naast wien groothertogin Maria van Mecklenburg is gezeten, en groothertog Frederik Frans IV van Mecklenburg, die koningin Emma aan zijn rechterhand heeft. Verder de overige familieleden van het hooge Paar, de vorstelijke gasten en genoodigden, de gezanten, de leden van de beide Kamers der Staten-Generaal, hooggeplaatste militairen enz.

De derde gravure ten slotte geeft het beslissende oogenblik weer, waarop ds. Van der Flier, de hofprediker, omgeven door twee ouderlingen, den huwelijkszegen uitspreekt over het voor hem geknielde Paar, dat hij zooeven in treffende bewoordingen op de plichten van den echtelijken staat heeft gewezen. Het was een aangrijpend oogenblik, een, dat bij hen, die er getuige van mochten zijn, een onuitwischbaren indruk achterlaat.

Huwelijksmedaille van de koningin en hertog Hendrik. -

Onze beroemde landgenoot Pier Pander te Rome heeft, ter gelegenheid van het huwelijk onzer koningin met hertog Hendrik, een medaille ontworpen, die in de koninklijke zilverfabriek van C.J. Begeer te Utrecht is geslagen.

Hare Majesteit en Zijne Hoogheid hebben meermalen voor den beeldhouwer Pander geposeerd, zoodat de medaille niets te wenschen overlaat, en de hooge vorstelijke personen herhaaldelijk hun hooge ingenomenheid met gelijkenis en werk te kennen gaven.

De voorzijde der medaille vertoont de busten van koningin Wilhelmina en prins Hendrik, beiden naar links kijkend. De beide koppen zijn onberispelijk, en de zeer eenvoudige diadeem staat goed op het mooi gemodelleerde haar. De keerzijde geeft het huwelijksscheepje te zien met bolstaand zeil, wapperende vlag en zwierenden wimpel.

Velen zullen afslagen van deze medaille, die in zilver en brons tegen redelijken prijs bij den heer Begeer verkrijgbaar zijn, als een herinnering aan den 7en Februari van dit jaar willen bezitten.

Intronisatie van mgr. Smith als aartsbisschop van Edinburg en primaat van Schotland. -

Een der eerste regeeringsdaden van onzen roemrijk regeerenden Paus, Z.H. Leo XIII, was het herstel der bisschoppelijke hiërarchie in Schotland, een werk, dat de dood Z.H. Pius IX verhinderd had te voleinden. Dit werk van herstel scheen, zooals de H. Vader zich in zijn bul *Ex supremo apostolatus Apice* uitdrukte, een gelukkig voorteeken om de uitoefening van het Opperherderschap te beginnen. De geschiedenis van den alouden zetel van den H. Andreas in herinnering brengend, zei Leo XIII dat het hem een bijzondere voldoening was, ‘dezen uit het graf te doen verrijzen en in zijn metropolitaansrang te herstellen onder den titel van den zetel van Edinburg.’ In zijn eerste consistoriale toespraak op den 28en Maart 1878 zinspeelde de Paus nog eens op het herstel der Schotsche hiërarchie. ‘Wij vertrouwen,’ zei Z.H., ‘dat dit door den H. Stoel volbrachte werk overvloedige vruchten zal voortbrengen en dat door de voorspraak en de tusschenkomst der patroonheiligen van Schotland de bergen van dat land vrede zullen ademen en de heuvelen rechtvaardigheid.’

HUWELIJKSMEDAILLE VAN H.M. DE KONINGIN EN HERTOG HENDRIK.
Ontworpen door Pier Pander, uitgevoerd door C.J. Begeer te Utrecht.

HET HUWELIJK VAN H.M. DE KONINGIN: De Gouden Koets vóór den ingang der Groote Kerk. Naar een oorspronkelijke teekening van F. de Haenen.

Sedert het herstel der bisschoppelijke hiërarchie heeft de Kerk in Schotland verblijdende vorderingen gemaakt. Het aantal katholieke kerken en geestelijken is aanmerkelijk toegenomen, en de geest, die onder de Schotsche katholieken heerscht, mag voorbeeldig worden genoemd.

De metropolitaanszetel van Schotland heeft den titel van St. Andrews en Edinburg en is in laatstgenoemde stad, de hoofdstad des lands, gevestigd.

Onlangs nu is, als opvolger van Mgr. Aeneas Mac Donald, Mgr. Jacobus Augustinus Smith op plechtige wijze geïntroniseerd als aartsbisschop van St. Andrews en Edinburg en primaat van Schotland en met het pallium bekleed. Al de bisschoppen van Schotland, met uitzondering van den grijzen aartsbisschop van Glasgow, Mgr. Eyre, verleenden daarbij hun assistentie, en behalve een tallooze menigte geloovigen waren meer dan 130 geestelijken bij de plechtigheden tegenwoordig.

Mgr. Smith, den 18n October 1841 te Edinburg geboren, werd in 1890 tot bisschop van Dunkeld benoemd en in het jongste Consistorie op den primaatzetel van Schotland verheven.

[Nummer 6]

MEVROUW KRANZ, DE ECHTGENOOTE VAN DEN BOEREN COMMANDANT KRANZ.
Naar een photographie van Rudolf Steger te Pretoria.

Een dure Candidatuur.
Door Ravo.

Bondgenooten in den strijd.

Aan haren kant doen de dames van ‘Het dubbele klaverblad,’ die voor Leefgraag ijveren, al haar best om stemmen te winnen. Hier en daar zijn al bezoeken met een kleine bijbedoeling afgelegd, en de burgemeestersche bevindt zich thans in den winkel van een der voornaamste confiseurs, om de noodige bestellingen te doen voor het te houden diner.

‘Dus mevrouw verlangt een *vol-au-vent*,’ zegt de confiseur, ‘voor hoeveel personen als ik vragen mag?.... De vorige maal is het, meen ik, voor veertien geweest?’

‘Ja, en nu voor, laat ik 'reis kijken, voor tien.... hé, daar gaat mevrouw Leefgraag aan den overkant voorbij.... die bedient u ook, niet waar?’

‘Pardon, mevrouw, die is bij Koeker....’

‘Nu, maar dan zou het me niets verwonderen, of ze zal u spoedig met haar klandizie begunstigen, want laatst heeft ze nog te kennen gegeven, dat ze over haar confiseur niet tevreden was.... En binnenkort zal er zeker wel een groote partij worden gegeven....’

‘O, u bedoelt zeker na de verkiezingen,.... ja, dat denk ik ook wel,.... 'n beste man, die meneer Leefgraag.’

‘Dat is hij zeker, en 'n knap man ook.... Ziet u, dan moet ik ook, natuurlijk, ijs hebben, koffie-ijs....’

‘Best, mevrouw, en welke taart zal het wezen?’

‘Gateau de Vienne....’

‘Gateau de Vienne.... zeker, 'n knap man ook is mijnheer Leefgraag.... en wat wenscht u voor dessert, mevrouw?’

‘Dat laat ik geheel aan u over; zorg dat ik er eer meê inleg, want dit is zooveel als een voorpartijtje op het succes van mijnheer Leefgraag, en later zullen er nog wel meer volgen.... Zoo, zoo, u is dus ook een vriend van mijnheer Leefgraag. Ik geloof niet, dat mijnheer Snaters hem veel afbreuk zal doen...’

‘Dat geloof ik ook niet, mevrouw.... o, dat is waar, u moet ook gember hebben, niet waar, mevrouw, en perziken-compôte?.... Ik begrijp eigenlijk niet van mijnheer Snaters, dat hij zooveel drukte maakt voor niets,.... wat kan dat geven tegenover een zoo gezien man als mijnheer Leefgraag, die zooveel vrienden heeft?.... Ziet u eens hier, mevrouw, hier heb ik iets geheel nieuws voor dessert.... dat heb ik pas direct uit Parijs ontvangen.... u zoudt zweren dat het rozen, echte rozen zijn, vindt u niet?.... Dat garneert een tafel prachtig!’

‘En wat kosten die per stuk....’

‘O, maar zes stuivers....’

‘Nu dan, anderhalf dozijn daarvan....’

‘Uitstekend, mevrouw.... ja, ja, dat zal me drukte geven met de verkiezingen, zoo iets is in onze stad nog niet gezien....’

‘Mevrouw Snaters behoort ook tot uw klanten, is 't niet?’

‘Ja, maar 't is al lang geleden, sinds mevrouw haar laatste partijtje heeft gegeven.... U herinnert het u nog wel, mevrouw, want als ik me niet vergis, dan was u er ook bij.... kijk, daar komt mevrouw Snaters juist aan,.... als je van den duivel spreekt,

trap je 'm op zijn staart,' merkt de confiseur weinig beleefd op, wat hem intusschen, te oordeelen naar den glimlach der burgemeestersche, niet al te kwalijk genomen wordt.

Mevrouw Snaters, den winkel binnentredend, doet alsof ze verrast is, dáár de burgemeestersvrouw te vinden, ofschoon ze in werkelijkheid haar al van den overkant der straat heeft gezien.

'Wel, wel, mijn lieve mevrouw, u hier, dat is wel toevallig....', zegt zij met knipbeweginkjes van haar oogen haastig-zenuwachtig, 'en hoe maken het mijnheer en de kinderen?'

'O, dank u, superb, en bij u?'

'Evenzoo, dank u....'

'Nu, mijnheer Zoetmonder, u zult dan wel voor een en ander zorg dragen, niet waar,' zegt de burgemeestersche, er blijkbaar niet op gesteld, met de ontvangersvrouw een gesprek aan te knoopen... 'Dag, mijnheer Zoetmonder, dag mevrouw Snaters, 't spijt me, dat ik zoo weinig tijd heb, ik zou nog zoo graag wat met u hebben gepraat.... Nu, tot weerziens op ons kransje....'

'O zeker, bij u, niet waar?'

'Juist, dag mevrouw.'

'Dag mevrouw.'

De blik, welken mevrouw Snaters haar lieve vriendin achterna werpt, kan nu juist niet bijzonder welwillend heeten.

'Wel, wel, mevrouw, wat heb ik u in langen tijd niet bij me gezien,' begint de confiseur, nadat mevrouw Snaters zich met haar schokkend hoofdje naar de toonbank heeft gekeerd.... 'u is ongesteld geweest, naar ik gehoord heb?....'

'Ja, ik heb erg veel last van de zenuwen... Mevrouw Duiven heeft zeker een bestelling gedaan voor 'n dineetje, hè?'

'Juist, mevrouw, 'n voorpartijtje op het succes van mijnheer Leefgraag bij de verkiezingen, zei mevrouw.'

'Dat is wel wat voorbarig, zou ik denken, erg geanticipeerd....'

'Dus u meent, mevrouw, dat het nog wel eens mis kon loopen?....'

'Dat zeg ik niet, maar volgens het welbekende spreekwoord is het toch altijd gevaarlijk, de huid van den beer te verkoopen voordat men het dier geschoten heeft.'

'Dat 's zeker een wijs spreekwoord, en wat was er van uw orders, mevrouw?'

'Ik ben voornemens, morgen een soupeetje te geven voor niet meer dan zes personen.... Daarvoor had ik graag wat vanille-ijs, een roomtaart en eenig dessert.'

'Wat blieft mevrouw voor dessert: Pistaches, pralines, amandelen, rozijnen en nog zoo een en ander?'

'Neen, daarbij kan het blijven....'

'Ik heb hier anders nog iets heel fijns, 'n nouveauté van Parijs, daarvan heeft mevrouw Duiven ook besteld....'

'En wat is de prijs?'

'Zes stuivers.'

'Per stuk?!'

'Om u te dienen.'

'Dat is me te duur,.... 't is trouwens maar een familiaar soupeetje, meer niet.... Maar à propos, u sprak daar zooeven over de verkiezingen.... hoe denkt u daarover?....'

'O, daar denk ik heelemaal niet over, mevrouw,.... mijn vak laat er mij den tijd niet toe.... 't is werken van den morgen tot den avond....'

'Maar u zult toch wel weten, wat er gaande is....'

‘Ja, mevrouw Duiven heeft me er zoo iets van gezegd, er is ruzie onder de liberalen, gaf ze te verstaan....’

‘Zoo, heeft die u op de hoogte gebracht,... dat dacht ik wel.... Maar van ruzie gesproken, de ruziemakers zijn degenen, die mijnheer Leefgraag hebben candidaat gesteld, en nog wel tegen 's mans zin.... 't Is 'n schande,... 'n schande, zeg ik, zooals ze mijnheer Snaters hebben behandeld.... U bedient ons al zooveel jaren, mijnheer Zoetmonder, u kent dus mijn man.... Is u het niet volkomen met mij eens, dat het mijnheer Snaters veel meer toekomt in den Raad te zitten dan iemand, die nauwelijks een jaar hier woont, en die het bovendien niet begeert. Ik zal niets ten nadeele van mijnheer Leefgraag zeggen, niet het minst, hoor, want hij kan het waarlijk niet helpen....’

‘Neen, 'n beste man lijkt me die mijnheer Leefgraag toe....’

‘Dat zal niemand ontkennen, mijnheer Zoetmonder, maar men kan 'n best mensch wezen en toch voor dit of dat niet deugen.’

‘Precies, mevrouw, daar valt niets tegen in te brengen.... Zoo, zoo, is het werkelijk zoo min met mijnheer Leefgraag gesteld?....’

‘Dat woord hebt u mij niet hooren gebruiken,.... ik meen alleen, dat hij minder geschikt is voor het lidmaatschap van den Raad dan mijn man, daargelaten de aanspraken, die mijn man kan maken.’

‘Ja, mijnheer Snaters kan heel goed spreken.’

‘Zoo bedoel ik het niet, mijnheer Zoetmonder; ik bedoel de rechten, die hij op een zetel in den Raad heeft,’ riposteert mevrouw Snaters driftig, vermoedend, dat de confiseur een loopje met haar wil nemen.

‘O, was dat uw bedoeling,.... juist, nu begrijp ik het.... 't is zooveel als mijnheer uw man beloofd, wilt u zeggen....’

‘Precies.’

‘En belofte....’

‘Maakt schuld.... Het doet me genoegen, dat u ook die meening is toegedaan.... Wil u zoo goed zijn, mijnheer Zoetmonder, te zorgen, dat morgen-avond tegen tien uur alles bezorgd is.... Binnenkort denk ik meer noodig te hebben, daar ik dezer dagen een paar gasten krijg....’

‘Tot uw dienst, mevrouw, hoe meer hoe liever,.... mijn groeten asjeblieft aan mijnheer.’

‘Wat 'n gehengel!’ voegt de confiseur zijn vrouw lachend toe, nadat de tweede werfster is heengegaan. ‘Nou, als het maar partijtjes oplevert, dat is het voornaamste,.... wie het meeste bestelt, die heeft me.... Aan den kant van Snaters is het minste te halen, want van dat aanstaand diner, daar geloof ik niet veel van, dat was maar 'n lokvink.... En je hadt 'reis moeten zien, wat 'n oogen ze opzette, toen ik zei, dat die rozen, je weet wel, zes stuivers kostten!.... Dus in het vooruitzicht, dat ik Leefgraag krijg, die 'n vlotte vent is, is Leefgraag mijn man. Maar natuurlijk zal ik wel zoo slim zijn, om mevrouw Snaters in den waan te brengen, dat ik op háár man heb gestemd. Zóó snijdt het mes van twee kanten. Waarom zou ik dat zotte mensch dat pleiziertje niet gunnen?.... Wat je er van haalt, dat haal je er van. 't Is toch maar 'n heerlijk ding zoo'n geheime stemming!.... Maar al verloor ik ze ook, als ik er Leefgraag voor in de plaats krijg, dan zal ik dat verliesje best te boven komen. Bij Leefgraag is bovendien alles boter bij de visch, en bij Snaters kun je minstens een paar maanden op je geld wachten!.... Wat ben ik blij, dat ik me door Bankers niet heb laten lijmen, om onder de veertig te zijn, die den ontvanger candidaat zouden stellen. Dat zou me wat hebben gekost! Dan had ik Leefgraag nooit gekregen! En

nou kan ik van twee kanten mooi weer spelen,.... Zie je, vrouw, dat is nou je echte, hooge politiek!'

De middag voor het theekransje bij de burgemeestersche was gekomen, en ondanks de pogingen van haar echtgenoot, om er haar van terug te houden, had mevrouw Snaters vast besloten het te bezoeken. Zij had iets op haar hart, en dat moest er af! Mevrouw Bankers was haar komen afhalen, de oppositie trok derhalve vereenigd en moedig ten strijde.

't Kan niet ontkend, dat de overige klaverblaadjes ietwat vreemd opkeken, toen het tweetal door de meid werd aangediend. Zij hadden om den wille van den vrede heimelijk gehoopt, dat de 'lieve' vriendinnen te boos zouden zijn geweest, om te komen. Mevrouw Leefgraag had zelfs den wenk gegeven, tot nadere order de gezellige bijeenkomsten te verdagen, doch daarvan had de vrouw van den dokter niet willen hooren.

De beleefdheid vorderde, dat althans de eerste oogenblikken na de verschijning der oppositie 'lief' voorbijgingen. De reeds aanwezige dames feliciteerden mevrouw Snaters met haar herstel - dat paste zoo in het officieele kader van het kransje - en maakten mevrouw Bankers 'n complimentje over haar allerbeelderigst kostuum, waarvoor deze evenwel ditmaal niet bijzonder gevoelig scheen. Nadat de eerste plichtplegingen waren gewisseld, kon het aanroeren van de teere snaar niet lang meer uitblijven. Het binnenbrengen van *De Gemeentestem* gaf de naaste aanleiding.

'Die zal wel weer vol staan van de verkiezingen,' merkt mevrouw Bankers schijnbaar onverschillig op.

'Hé, ja, wat 'n drukte in onze anders zoo

rustige stad,' antwoordt de burgemeestersche, die als gastvrouw toch iets zeggen moet.

Er heerscht een paar seconden een pijnlijke stilte, maar het wiegelende kopje van mevrouw Snaters geeft duidelijk te kennen, dat op de punt van haar tong iets bijtends danst. Voordat het er af danst, brengt de wijnkoopersvrouw vrij onhandig in het midden: 'Och, maar daar behoeven wij dames ons niets van aan te trekken.'

Hoe goed ook bedoeld, hadden geen woorden kunnen worden gesproken, meer geschikt om den storm te ontketenen.

'Toch wel 'n beetje, zou ik denken,' zegt mevrouw Snaters, nogal vinnig; 'want u vergeet, dat hier de vrouwen zitten van elkander vijandige candidaten. Ik wil wel niet beweren, dat daarom ook de vrouwen dier candidaten elkander vijandschap behoeven toe te dragen, maar dat de verhouding nu juist pleizierig is, kan ik ook niet zeggen.'

'Kom, kom, laten we nu asjeblieft de politiek buiten ons kransje sluiten,' tracht de doktersche nog te sussen, maar het blijkt olie in het vuur gegoten.

'Maar die hebt u toch onlangs zelf er met vlag en wimpel ingehaald,' protesteert mevrouw Bankers snibbig.

'Dat is slechts tot zekere hoogte waar,' geeft de doktersche, waardig als altijd, ten antwoord. ''t Is b.v. waar, dat we bij mevrouw Leefgraag er op hebben aangedrongen, dat zij haar man zou bewegen, een hem aan te bieden candidatuur niet af te slaan, 't geen we niet zouden hebben gedaan, zoo we de gevolgen daarvan hadden kunnen voorzien... Maar wat de politiek in ons kransje binnenhalen betreft, moet ik mevrouw Bankers even herinneren aan het pleidooi, dat zij voor de vrouwenbeweging heeft gehouden, ook uit het oogpunt van bemoeiingen der vrouwen met de verkiezingen. Wat nu geschiedt is dus zeker wel een veroordeeling van haar eigen stelling.'

Mevrouw Bankers kreeg een kleur en beet een oogenblik op haar onderlip. Zij voelde het stekend-logische van die redeneering, maar zij was te veel zich zelve meester, om er zich den mond door te laten sluiten. Bovendien zag ze, dat mevrouw Snaters haar verbaasd aanstaarde. Want van de vrouwenbeweging was deze geen vereerster, al speelde zij practisch in menig geval den baas over haar man.

'Wat u zegt, mijn lieve mevrouw,' herneemt de aangevallene, 'is evenzeer slechts ten deele juist. U verliest namelijk uit het oog, dat ik wèl een lans heb gebroken voor de vrouwenbeweging in het algemeen, voor meer actie onder ons, maar dat ik mij in het gegeven geval geheel buiten de behandelde quaestie heb gehouden.'

'Nu ja, het moge waar zijn, dat u niet rechtstreeks uw meening hebt uitgesproken, maar uw zwijgen behoefde niet noodzakelijk als een protest te worden uitgelegd... ten minste zóó denk ik er over.'

'Precies, en ik ook,' bevestigt mevrouw Glazer. 'U ging nog heel wat verder met uw finemisten-beweging...'

'U bedoelt de feministen beweging zeker, mevrouw,' verbetert mevrouw Bankers met een spottend lachje, waarvan ook enkele andere gezichten niet vrij zijn.

'Maar er zijn ook nog andere middeltjes, om aan politieke agitatie te doen, meen ik,' zegt mevrouw Snaters giftig en kijkt daarbij de gastvrouw aan.

'Hoe bedoelt u dat?' vraagt deze.

'Wel, u herinnert u toch wel, dat ik u vóór enkele dagen bij den confiseur Zoetmonder heb aangetroffen.'

'Nu ja, en wat zou dat?'

‘Wat dat zou?!... Wel, u hebt het over de verkiezingen met hem gehad...’

‘Zoo, hoe weet u dat?’

‘Dat heeft me de man zelf gezegd.’

‘Ei, ei, maar dan schijnt u het daarover toch ook met den man te hebben gehad, want ik kan kwalijk aannemen, dat Zoetmonder het kan hebben verteld, zonder er naar te zijn gevraagd... Bovendien, wat ik gezegd heb mocht gij en iedereen gerust weten... Ik heb den man volstrekt niet verzocht, om het geheim te houden. Daarvoor was het van te onschuldigen aard.’

‘Och ja, dat is te begrijpen, 'n gelegenheidspraatje, van geen beteekenis, zooals er elken dag over alles en nog wat duizend worden gehouden,’ mengt de doktersvrouw er zich tusschen, pogende dit pijnlijke punt uit de steeds scherper discussie te verwijderen.

‘Met dat al vind ik het hoogst onaangenaam, om aldus van 'n soort van stemmenwerverij te worden beschuldigd... die bedoeling lag er toch blijkbaar in,’ hervat de burgemeestersche.

‘Toch,’ brengt nu mevrouw Bankers in het midden, ‘toch is u daarmeê niet geheel vrijgepleit, mevrouw Duiven. Of denkt u soms, dat ik niet weet, dat u en mevrouw Glazer ook bij kruidenier en vleeschhouwer, bakker en wie weet bij wien nog meer datzelfde, volgens mevrouw Bruishoofd doodonschuldige, onderwerp hebt besproken, m.a.w., ik zeg het ronduit, uw netten hebt uitgeworpen, om kiezerszieltjes te vangen. Uw vleeschhouwer is ook de mijne, en die man, die alleszins geloofwaardig is, heeft persoonlijk aan mijn man verteld, hoe breed u tegenover hem de goede hoedanigheden van mijnheer Leefgraag hebt uitgemeten.’

‘Komaan, dames,’ onderbreekt mevrouw Bruishoofd, ‘als ik u verzoeken mag, geen verwijten over en weer elkander gedaan.... 't Ligt voor de hand, dat in het gegeven geval achter de nietigste handelingen iets wordt gezocht... Laten we nu de discussie over deze quaestie sluiten... laat de verkiezing de verkiezing blijven, en bepalen wij ons, als naar gewoonte, tot het doel, waarvoor ons kransje is opgericht, want...’

‘Met uw verlof,’ valt mevrouw Glazer haar in de rede, ‘mevrouw Bankers heeft ook mijn naam genoemd, en nu zou ik wel gaarne weten, welken kruidenier, vleeschhouwer of bakker ik zou bewerkt hebben,... daar ben ik bepaald nieuwsgierig naar.’

‘Ik zal mevrouw Glazer daarover nadere verklaringen schuldig blijven,’ antwoordt mevrouw Bankers, met een tikje tegen haar lorgnet, uit de hoogte.

‘Dus u erkent, dat die beschuldiging ongegrond was?’

‘Neen, volstrekt niet.’

‘Maar dat is toch impertinent,’ stuift mevrouw Glazer op. ‘Als u iemand bij name beschuldigt, dan is u ook verplicht, die beschuldiging waar te maken.. Doet u dat niet, dan staat uw beschuldiging gelijk met laster. Als dat gewoonte is bij de mifenisten, ik wil zeggen: nime...’

‘Feministen,’ helpt de doktersche.

‘Nu ja, dat doet er ook niet toe, 't is poespas... maar ik herhaal: dan is dat laster.’

‘Neem het voor 't geen u goed zal dunken; ik herhaal dat ik mijn beschuldiging niet terugneem,’ zegt mevrouw Bankers, opstaande. ‘U begrijpt, mevrouw,’ - voegt zij vervolgens mevrouw Duiven toe -; ‘dat ik niet langer in het gezelschap kan blijven van een dame, die mij aldus beleedigt...’

‘Maar mijn lieve mevrouw,’ merkt nu mevrouw Leefgraag op, die, hoewel een geboren Van Bliekum met respectabelen stamboom, al dien tijd op heete kolen heeft

gezeten. ‘U neemt waarlijk de zaak te hoog op... Gij zijt beiden eenigszins opgewonden, en dan zegt men al licht iets, dat zoo kwaad niet is gemeend!’

‘Dat is mij om het even, mevrouw Leefgraag; om u spijt het me, dat dit is voorgevallen, maar heusch, ik verlang niet langer te blijven.’

‘En ik evenmin,’ stemt mevrouw Snaters haar bij, ‘ik houd niet van intriges, en het is me duidelijk, dat men er hier niet vrij van is.’

Koel-beleefd nemen de twee dames afscheid. Het is duidelijk, dat er een breuk is gekomen in het ‘Dubbele Klaverblad’, en wel een zoo ernstige, dat waarschijnlijk nog hoogstens één klaverblad van vieren zal overblijven. Gesteld echter dat geen gewelddadige afscheuring van twee blaadjes volgt, de geest van eensgezindheid en gezelligheid is in elk geval verdwenen, en waar die niet meer bestaat, is de kiem der ontbinding.

‘'t Doet me leed, lieve mevrouw,’ zegt mevrouw Bruishoofd, zoodra de oppositie het veld heeft geruimd, tot mevrouw Glazer, ‘het doet me leed, dat u het er maar niet bij hebt gelaten, wijl het dan wellicht niet tot zulk een scène zou gekomen zijn.’

‘Och wat,’ geeft mevrouw Glazer, nog boos, ten antwoord, ‘'t was er duidelijk op aangelegd om zoo'n sjène uit te lokken.’

‘Ik zeg niet neen, maar dat had ons niet behoeven te beletten, te trachten, ze te vermijden.... Enfin, 't is nu eenmaal niet anders.... Ware de storm nu niet opgestoken, een anderen keer zou hij toch zijn losgebarsten. Ons “dubbel klaverblad” heeft, vrees ik, zijn langsten tijd geleefd....’

‘O, ik kan niet zeggen, hoe het me spijt, dat ik onwillekeurig de oorzaak ben geweest van dat alles!’ zucht mevrouw Leefgraag, alweer vergetend, dat zij eene Van Bliekum is, die van een baljuw, een burgemeester en een commies aan het ministerie van Financiën afstamt. ‘Had ik vooruit geweten, dat het zoo loopen zou, ik zou waarlijk niet....’

‘Och kom,’ onderbreekt mevrouw Glazer, ‘maak u daarover maar geen zorg, mijn lieve mevrouw Leefgraag.... Ronduit gezegd, ben ik zelfs blij, dat het zoo ver is gekomen, want die zenuwachtige mevrouw Snaters, die narusteneca, - of hoe is 't ook weer? - is nu juist niet wat men noemt een beminnelijke vrouw, en mevrouw Bankers met haar malle ideeën omtrent de roeping der vrouw kunnen we ook wel missen. Dat kwam er waarlijk nog aan te kort, dat we vrije vrouwen werden! Daar zal ik altijd *ventre à terre* tegen zijn!’

‘Toch spijt het me meer dan ik zeggen kan,’ houdt mevrouw Leefgraag vol.

‘Inderdaad, lieve, mevrouw Glazer heeft gelijk,’ verklaart thans ook mevrouw Bruishoofd, die, evenals mevrouw Duiven, bij het *ventre à terre* van de wijnkoopersvrouw alle moeite heeft gehad, om het niet uit te proesten, ‘gij moet er u heusch niets van aantrekken. Wat wij deden, was volkomen geoorloofd, en dat dit niet in den smaak valt van de twee dames, is haar eigen zaak. Ik had u voor moedig genoeg gehouden, lieve, om u door zoo'n bagatel niet te laten afschrikken. Het is nu eenmaal onafscheidelijk van verkiezingen, ten minste als het werkelijk verkiezingen en niet bloote benoemingen zijn, dat er haken en oogen van komen.’

Men nam zich voor van het *à propos* af te stappen en nog een uurtje gezellig aan de gebruikelijke onderwerpen van behandeling te wijden, maar het wilde niet vlotten, de oppositie had haar schaduw achtergelaten, en veel vroeger dan anders werd het kransje opgebroken.

(*Wordt vervolgd*.)

De boodschap des Engels en Sint Jozef met het Christuskind. Naar Murillo.

Het is niet de eerste maal, dat de *Illustratie* haar lezers een religieuze voorstelling naar den grooten zeventiend'eeuwschen schilder Murillo bewonderen laat. Velen zullen zich nog herinneren zijn *Ten-Hemel-opneming der Allerheiligste Maagd* en meerderen zeker de vóórlaatst gegeven premie-plaat: *Sint Antonius met het Christuskind*.

Wie deze *Boodschap* ziet herkent daarin dadelijk een compositie van den beroemden Spanjaard, wiens werken, minder dan die van zijn tijdgenoot Valasquez, een zoo specifiek Spaansch karakter dragen, dat men zonder diepere indenking in het gevoels- en gedachtenleven van dit volk, hun bizonderen aard niet aanstonds begrijpen kan. Murillo heeft niet uitsluitend geschilderd voor zijn eigen volk: de schoonheid zijner verbeeldingen was een zóó algemeen-menschelijke, dat ondanks de wisseling der kunst ideeën de bloeiende pracht zijner werken de tijden dóór een blijvende verblijding geweest is voor de kunst-gevoeligen aller volken.

Murillo is de verheerlijker der zoete devotiën, welker godvruchtige oefening het Room-

sche volk bovenal lief is: van de vereering der Allerheiligste Maagd en van het Kindje Jesus; hij is de schilder van Maria's Vreugden, van het blijde Moederschap. Zijn Madonna is geen Mater Dolorosa, maar een zoete, zachte Vrouwe, tot wie de ernstige Aartsengel komt, eerbiedig, waardig, maar zonder de diep nijgende verdeemoediging voor de Verkorene des Hemelschen Konings; Zij is de levensblije Moeder met het mooie, mollige Kindje, dartelend op haar schoot of rustig sluimerend in Zijn kribbe; Zij is de verheerlijkte Moeder, gedragen op lichtwolken, zalig opvarend tot de Stad der eeuwige verheuging, waar haar Jesus wacht; de barmhartige Hemel-Koningin - altoos een lieve, mooie, innig-vrouwelijke Vrouw.

Zoo op onze plaat: niet de wel-bewuste waardigheid van de Bruid des H. Geestes, die den Gezant haars Bruidegoms aanhoort, maar de stille ingetogenheid van 's Heeren Dienstmaagd, die aanstonds het *fiat* fluisteren zal: dat mijns Heeren wil geschiede.... en dan, als de Engel haar zal verlaten hebben, weer zal voortbidden uit het opengeslagen boek, of het mandje met naaigerei, dat aan haar voeten staat, zal opnemen, gansch gelaten, wijl het Heilige in haar gebeurende is, verbeidend de komst van het wonderbare Kindje, dat de Engel haar beloofd heeft. En ze zal zich niet verwonderen, als de kleine mollige Engeltjes, die met den Aartsengel zijn meegezweefd, in haar kamertje spelend en stoeiend ronddartelen, wijl ze er rustig-bezig heen en weer gaat: met stillen lach zal ze 't aanzien, wetend dat het de lieve gespeelkens van 't Hemelsche Knaapje zijn, die hun kleinen makker wachten.

DE BOODSCHAP DES ENGELS AAN MARIA, NAAR DE SCHILDERIJ VAN MURILLO. (Rijksmuseum Amsterdam).

En de vreemde glansen, die om haar heen de daagsche dingen omlichten met schijn van heiligheid, zullen haar niet heffen doen in verbazing het omluisterd hoofd, want ze weet wel, dat telkens, als de poorten des Hemels opendroomen en de stoeiende stoeten naar buiten wieken, een blonde gulp hemellicht neerwaast naar de aarde....

Het lieve Christuskind, hoe zacht, hoe teederlijk heeft Murillo het verbeeld in zijn blinkend wit kleedje, het blanke halsje en de voetjes bloot, de stralende aureool zoetjes gespreid om zijn lokkig hoofdje, spelend met Sint Jozefs leliënstengel. Niets van den alwetenden Kind-God, van den stillen, wijzen Koning-in-de-kribbe is er in dezen kleinen Zaligmaker: Hij is een zacht-aanhankelijk Kindje, dat vleit om een

liefkoozing, een zoet Jongske van Zijn vader, die Het met den eenen arm omvat houdt en met den anderen het lief Lijfje steunt, fier-bewust, dat dit Kleine bij hem bescherming zoekt, dat dit hulpeloos-Zwakke steunt op zijn kracht, dat hij moet zwoegen en zorgen voor dit jonge, teere leven - zijn God ...

M.V.

DE OPENING VAN HET ENGELSCHE PARLEMENT DOOR KONING EDUARD VII.

De vriend van den wildstrooper, door F.J.A.L. Cordens. (*Vervolg*.)

Vader Hendriks was alleen binnen; hij zat bij het vuur, met een krant in de hand, soezend over hooge politiek, althans hij hield zich zoo; maar als de jonge Greeve kalmer was geweest, had hij kunnen bemerken, dat de oude Hendriks pas zooeven die houding had aangenomen, want hij hield de krant onderstboven en zijn pijp lag nog rookend op tafel buiten zijn bereik. De oude keek als verwonderd op; zwijgend wisselden zij een groet, de woorden stokten Willem in de keel. Eindelijk, trachtend onverschillig te doen, verrichtte hij zijn boodschap en Hendriks trok een stoel bij het vuur, een stomme uitnoodiging om plaats te nemen.

'Vader heeft je in langen tijd niet meer gezien,' begon Willem, toen het ijs gebroken was.

'Dat is waar, maar ik heb het druk, erg druk. Eerst de boerderij, zie je, en dan willen ze hier een boerenbond oprichten, waarover druk vergaderd wordt, en dan de verkiezingen. Ze hebben me candidaat gesteld voor den gemeenteraad, weet je?'

Greeve wenschte hem geluk en goed succes, zich verwonderend wie dommer was: de partij, die Hendriks candidaat stelde, of de oude Hendriks zelf, - maar 't was een rijke boer, zijn vader was óók lid van den raad geweest en waarom hij dan niet?

Juist stokte het gesprek, toen het binnenkomen van moeder Hendriks een welkome afleiding bood.

'Hoe gaat het, Willem?' vroeg zij, terwijl zij hem met eenige aarzeling de hand reikte.

'Goed, heel goed,' zei hij flauwtjes, en de woorden bestierven op zijn lippen voor den koelen blik van den ouden boer. Hij had zijn woede wel willen uitschreeuwen, hij had die twee willen overstelpen met beleedigende verwijten, dat zij hem, den onschuldige, nog aanzagen alsof hij een misdadiger was; maar zijn ontroering openbaarde zich enkel door de vale bleekheid van zijn gelaat.

'Je hebt een kwaden tijd achter den rug,' zei Piet Hendriks met zijn krakende stem, 'ik hoop voor je, dat ze dien Toon Wervers gauw te pakken krijgen en dat dan alles aan het licht komt.'

'Ik hoop het ook,' zei Willem opgewonden. 'Maar is het al niet erg genoeg, dat ik zooveel heb geleden om dien schurk? Is het niet erg genoeg, dat mijn goede naam is geschonden, dat de eer van mijn familie op straat is gegooid, dat mijn vader zijn betrekking heeft verloren en zelfs bang was voor gebrek? En waarom? Omdat ze me de schande hebben aangedaan van een lange gevangenschap, omdat ze me behandeld hebben als een boef. Willem Greeve heeft gezeten, zeggen ze in het dorp, en dan zijn er natuurlijk, die te stom zijn om te begrijpen, dat men ook onschuldig in de gevangenis kan raken. De rechtbank moet erkennen, dat ze niets tegen me heeft en laat me vrij; maar wat heb ik aan die vrijheid? Ik wil erkenning van mijn onschuld! Ik wil het herstel van mijn goeden naam! Ik wil niet langer aangegaapt worden als een ontsnapte bandiet!'

‘Dat zal allemaal wel anders worden als ze dien Toon maar kunnen krijgen. Dan komt alles uit; maar zooals de zaak nu in elkaar zit, moet je 't de menschen niet kwalijk nemen, als ze denken, dat je niet heel zuiver op de graat bent.’

‘En dat durf jij me zeggen!’ stoof Willem op. ‘Jij twijfelt dus aan mijn onschuld, jij, de vrouw en Dina misschien ook?’

De boer zag hem aan met zijn onverschilligdom gezicht, niet wetend wat hij zeggen zou. Toen keerde Willem zich om en zonder te groeten, doodsbleek, wankelde hij naar de deur.

‘Man, hoe kon je toch zoo iets zeggen?’ zei vrouw Hendriks.

‘Wat zeggen? Ik heb niets te veel gezegd! Je weet net zoo goed als ik, dat ze Willem enkel hebben losgelaten, omdat ze niet konden bewijzen, dat hij het gedaan had; maar dat wil niet zeggen, dat hij heelemaal onschuldig is.’

‘Maar je gelooft toch niet?....’

‘Dat zeg ik ook niet. Maar ik wil er mij niet mee bemoeien en eenvoudig afwachten. Vooral nu ze me in den gemeenteraad willen hebben, moet ik dubbel voorzichtig zijn. Als het duidelijk gebleken is, dat Toon Wervers alleen de dader is, zal ik tegenover Willem weer net zijn als vroeger; maar nu houd ik mij liever op een afstand. Ook wil ik niet hebben, dat Dina hem aankijkt. Een mooi ding: de dochter van een raadslid, die omgaat met.... ja, hoe zal ik het zeggen? Dan is de zoon van den mulder een heel andere partij voor haar: de mulder heeft geld, hij kan me in den raad helpen.’

De deur der achterkamer ging open. ‘Ik wil den mulder niet,’ snikte Dina. ‘Willem is onschuldig, vader, ik weet het zeker, dat hij onschuldig is!’

Terwijl het meisje de partij voor hem opnam, stapte Willem langs den eenzamen klinkerweg naar zijn woning, verkroppend de bitterheid zijns harten en zijn haat tegen de menschen.

VII.

In het huis der Greeves was een groote verandering gekomen. Willem was heengegaan, hij kon het niet meer uithouden in het dorp, waar hij niet de volle erkenning genoot zijner onschuld; zijn eerlijk hart kwam in opstand tegen de verdenking van schuldig of medeschuldig te zijn aan een misdaad, waarover nog altijd een geheimzinnige sluier hing.

Zijn besluit had zijn ouders veel tranen gekost; wat zou er van hem worden als hij de wijde wereld inging, hij, een jongen zonder ondervinding, die nooit verder geweest was dan de naaste omgeving van zijn dorp! Maar Willem had zelfvertrouwen en te veel eergevoel om zich medelijdend of spottend te laten aangapen door zijn dorpsgenooten; hij was voor een dorpsjongen goed ontwikkeld, had een flink voorkomen en beschaafde manieren - overal elders zou het hem beter gaan dan in zijn kleingeestige omgeving.

Door op een advertentie te schrijven was hij in aanraking gekomen met een bloemist in Holland, die hem in dienst wilde nemen, en Willem was vertrokken, heel in de vroegte, tot aan de naburige stad door zijn schreiende moeder vergezeld.

Zijn vertrek liet in huis een groote leegte achter; met hem verdween een deel der huiselijke gezelligheid en miste vader een flinke werkkracht. De oude tuinman had het druk; het was alsof er zegen neerdaalde op zijn ondernemingen, alsof God hem stoffelijke vergoeding wilde geven voor al het leed, dat Willem gedragen had. De baron had zijn tuinman wel is waar ontslagen, maar hij droeg hem geen wrok toe; integendeel, hij voelde eenige spijt over zijn handelwijze, waardoor hij misschien

een gezin in het ongeluk stortte. Hem weer in dienst nemen ging echter niet, daarentegen belastte hij hem met alle leveranties, die hij vroeger door bloemisten uit de stad liet uitvoeren. Daardoor kwam Greeve in uitgebreider handelsconnecties en zijn zaken, op bescheiden voet begonnen, namen spoedig in bloei toe.

Dat troostte hem echter niet over het gemis van zijn Willem, en zijn grootste vreugde was, als er brieven kwamen van zijn zoon, waarin deze hem meldde, dat hij het goed maakte, flink geld verdiende en nu - wat meer waard was - een uitstekende leerschool had. Willem verzweeg echter zijn heimwee der eerste dagen, zijn verlatenheid te midden eener hem vreemde omgeving, zijn diepgevoelde spijt, dat hij het slachtoffer was zijner eigen onvoorzichtigheid en eigenwijsheid. Toen er negen maanden voorbij waren, kwam er een brief, dat Willem naar België was gegaan, in dienst van een der voornaamste orchideeënkweekers.

Deze was voor zaken bij Willem's patroon geweest, had den ijverigen, vluggen jongen opgemerkt en hem door mooie voorstellen aan zijn dienst weten te verbinden. Toen was in hem het idee ontwaakt, dat hij meer kon worden dan een boeren tuiniertje, dat hij bij hard werken een toekomst had; ook het verlangen om buitenslands zijn gezichtsveld te verruimen en nieuwe kennis op te doen was niet zonder invloed gebleven op zijn besluit. Willem deelde dat in zijn schrijven mee; gaarne had hij zijn ouders opgezocht alvorens naar België te gaan, maar hij wilde niet opnieuw het voorwerp zijn der onbescheiden nieuwsgierigheid zijner dorpsgenooten; hij zou terugkeeren als hij zijn weg had gevonden, als hij in de wereld een man geworden was, waar zijn ouders trotsch op konden zijn, als hij zeker was, ook zijn vroegere kennissen achting te kunnen afdwingen. Toch gelukte het hem niet, zijn verlangen naar huis geheel te onderdrukken; hij vroeg naar vroegere vrienden, ook naar Hendriks.

Vrouw Greeve, die met haar fijngevoelig moederhart de geheimste gedachten van haar jongen raadde, vermoedde aanstonds, dat Willem nog aan de kleine Dina dacht. Zij liet niets blijken van haar vermoeden, maar het pijnigde haar, dat Willem nog een hoop scheen te koesteren, die nooit in vervulling zou gaan.

Hendriks was lid van den raad geworden, hij had nog geërfd van een kinderloozen broer en was een der voornaamste boeren van het dorp. Zijn vriendschap met de Greeves had hij afgebroken; de omgang met den vader van iemand, die.... nu, ja, die, op zijn zachtst genomen, met het gerecht in aanraking was geweest, kon immers slechts schaden aan zijn prestige, en bovendien hij had vrienden en onderdanige dienaars genoeg. Wel gunde hij den ouden Greeve de klandizie, maar als hij met hem in aanraking kwam, was het enkel over handelszaken. Voor zijn dochter had hij een goede partij op het oog, den zoon nl. van den molenaar; die had óók geld en hij twijfelde niet of Dina zou zich naar zijn wenschen voegen.

Tot zijn verwondering gebeurde dat echter niet; Dina wilde van den molenaarszoon niets weten en op de herhaalde aanmaningen van haar vader antwoordde zij kort en goed, dat zij er niet aan dacht te trouwen, en als zij het ooit deed, zou zij toch nooit haar hand schenken aan dien houten Klaas van den molen.

Vader Hendriks was een en al verbazing. Wat zoo'n meisje toch dwaze nukken kan hebben! Maar doe er eens wat aan! Enfin, hij had het zoo druk met allerhande dingen, vooral nu hij raadslid was, en wat die trouwgeschiedenis aanging, daar zou moeder de vrouw wel voor zorgen. In zijn vrouw vond hij echter een heel slechte bondgenoote; ook zij hield niet van den molenaarszoon, wiens vader niet al te kerksch was en meestal op gespannen voet stond met den pastoor. Maar er was nog meer; het wilde bij haar niet uit de gedachte, dat Dina Willem Greeve niet vergeten kon.

Het meisje sprak nooit over hem, met geen enkel woord verried zij, dat Willem een plaats had ingenomen in haar hart; maar toch, indien er soms over hem gesproken werd, kleurden haar wangen en bracht zij, min of meer onhandig, het gesprek aanstonds op een ander onderwerp, als om de herinnering te vermijden aan iets, dat haar pijnlijk aandeed. Meer dan eens had vrouw Hendriks haar dochter onder vier oogen gesproken, haar vlakweg gevraagd of zij van Willem hield.

'Hoe kan je dat toch vragen, moeder?' zei ze dan soms met eenige bitterheid. 'Willem is immers lang weg en ik weet niet eens waar hij is. Heusch, ik heb geen zin in trouwen, ik voel mij thuis heel gelukkig.' Dan ging zij weer aan haar bezigheden, stil en in zich zelf gekeerd, zooals zij in den laatsten tijd gewoon was.

Inderdaad had Dina zich aanvankelijk trachten wijs te maken, dat zij voor Willem onverschillig was. Kon en mocht zij wel houden van iemand, die onder verdenking stond eener

zware schuld? Toen Willem zich in hechtenis bevond, toen alle vermoedens zich tegen hem keerden, had zij een diepen afkeer tegen hem opgevat; zij gloeide van verontwaardiging bij de gedachte, dat zij haar genegenheid had weggeschonken aan iemand, die tot zulk een misdaad in staat werd geacht. Later, toen Willem in vrijheid gesteld was, ontweek zij hem; wel verheugde zij zich over zijn bevrijding, maar het afdoend bewijs zijner volkomen onschuld was niet geleverd en dit onthield haar van alle toenadering. Misschien zou alles weer goed komen, zij hoopte het en bad er vurig voor. Haar afkeer was veranderd in een diep medelijden, doch daaraan uiting geven wilde zij niet; zij zou wachten tot alles was opgehelderd, tot de verantwoordelijkheid voor den gepleegden moord ontwijfelbaar was vastgesteld; tot zoo lang zou zij den jongen Greeve ontwijken, hem niet aanzien zelfs, want zij mocht haar jong leven niet wegschenken aan iemand, op wien de minste verdenking rustte; zóó immers was het beter, èn voor haar, èn voor hem.

En toch, als zij hem zag des Zondags in de kerk, als zij hem voorbij zag gaan door het dorp, schoot haar gemoed soms vol; zij voelde zijn lijden, zij had hem willen toeroepen, dat zij hem voor onschuldig hield, maar in haar kleine hoofdje huisde wilskracht, zij bedwong zich en bleef wachten, wachten, wachten, levend in een angstige spanning, te pijnlijker voor haar, daar zij die voor haar ouders verbergen wilde.

Op zekeren dag hoorde zij vertellen, dat Willem het dorp verlaten had. Sommigen gaven den jongen gelijk. ‘Al heeft hij ook niets gedaan,’ zeiden ze, ‘hij heeft toch een nare geschiedenis achter den rug en hij doet verstandig, dat hij weggaat, totdat alles vergeten is.’ Anderen, onder wie de molenaarsfamilie, grinnikten: ‘Zie je wel, 't is toch niet recht pluis met hem; wat hoeft hij anders weg te loopen? Dat doe je toch niet als je heelemaal geen schuld hebt!’

Den volgenden dag, na de vroegmis, sprak Dina met moeder Greeve; met tranen in de oogen vertelde haar de vrouw van Willems heengaan en van zijn toekomstplannen. Kalm hoorde Dina haar aan en nam van haar afscheid; maar op den eenzamen weg naar huis barstte zij in tranen uit.

Thans koesterde zij geen twijfel meer aan zijn onschuld; al wat er gebeurd was stond haar nu opeens voor oogen in een heel ander licht. Willem was heengegaan, omdat niemand hem den troost had gegeven van een vriendelijk woord, ook zij niet; nù had zij hem toe willen roepen, dat zij geloofde in zijn vlekkeloozen naam, dat zij even zeker was van zijn onschuld als van haar zelve. Maar het was te laat; Willem dwaalde rond in den vreemde, mede door haar toedoen; en wie weet of zij hem nog ooit zou wederzien? Het was alsof in haar binnenste iets brak, alsof met Willem het geluk en de hoop van haar jong hart was heengegaan. Toen hij nog in het dorp was, zag zij hem nu en dan, al sprak zij hem ook niet; thans begreep zij, dat juist die kleine voldoening haar had staande gehouden in de beproeving; maar ook deze vreugde was haar ontnomen, Willem was weg, misschien voor altijd.

Thuis ging zij aan haar bezigheden, nog stiller, nog meer afgetrokken dan gewoonlijk; haar ouders bemerkten spoedig, dat haar iets scheelde, zij had geen eetlust en zag opvallend bleek, maar met een matten glimlach zei ze, dat zij zich wèl gevoelde.

Dagen, weken gingen voorbij; Dina had veel verdriet doorworsteld, het meest nog, als vader weer sprak over den molenaarszoon; toen opeens was zij driftig opgesprongen en had trillend van woede uitgeroepen, dat zij die plagerijen moede

was en dat zij nooit, nooit meer iets van den molenaar wilde hooren. Haar ouders stonden verbaasd, zij hadden reeds lang een groote verandering bij hun dochter waargenomen, maar dat zij zóó spreken kon, was een verrassing. Haar kinderlijkheid van vroeger was weg, zij was rijper geworden in haar denken en oordeelen, het verdriet had haar ouder en zelfstandiger gemaakt. Maar daar zij niemand deelgenoot maakte van haar inwendig leed, had het lijden haar ook van de menschen vervreemd en haar zelfs in haar naaste omgeving vereenzaamd.

Zij stond alleen, hopeloos alleen, in een leven zonder toekomst. Soms maakte zij toespelingen, dat zij naar het klooster wilde; zelfs sprak zij er over met den pastoor. Maar deze schudde het grijze hoofd: 'Kind,' zei hij, 'denk er nog eens goed over na; als gij u geheel aan God toe wilt wijden, als gij naar het klooster wilt gaan uitsluitend om God te dienen zonder zelfzuchtige bijbedoeling, dan vind ik het goed. Maar als gij u zelve zoekt, als gij naar het klooster wilt om daar vergoeding te vinden voor geleden teleurstellingen, om daar het genot te zoeken van een rustig leven, om u in een stille omgeving te verbergen voor de onaangenaamheden des levens, omdat gij het in één woord pleizieriger vindt van alle wereldsche zorgen af te zijn, dan zeg ik u: ga niet. Maar vooral, bid, opdat God u verlichte.'

Dina had gebeden, veel en vurig. Het verlangen naar het klooster was allengs verdwenen, een groote rust was in haar hart neergedaald. Zij deed haar best om goed te zijn voor haar ouders en was een troost voor de armen; maar van geen enkelen jongen man liet zij zich eenige attentie welgevallen, en met verwondering sprak men soms in het dorp over de rijke dochter van boer Hendriks, die zoo menige goede partij kon doen, en maar niet wilde.

VIII.

Het was een mooie nazomer. In de kweekerij van den ouden Greeve, die zijn zaken meer en meer had uitgebreid, stond alles nog in bloei en beloofde een voordeelig jaar. Maar terwijl de natuur schitterde in haar volle pracht en het gezang der vogelen tot blijheid stemde, heerschte er stilte in de groen omrankte tuinmanswoning, waar moeder Greeve te sterven lag.

Haar man en jongste zoon bevonden zich in de kamer; één ontbrak er nog: Willem was nog niet gekomen, maar komen zou hij, en moeder zou de oogen niet sluiten alvorens zij haar jongen had gezien. Willem moest een groote reis maken, hij moest heel uit Frankrijk komen, waar hij door zijn patroon was heengezonden om tijdelijk het bestuur van een filiaal op zich te nemen.

Hij was tijdig gewaarschuwd omtrent deziekte zijner moeder en uit eigen beweging had hij zijn onmiddellijke overkomst bericht. In der haast had hij zijn toebereidselen gemaakt voor de reis; maar eenmaal in den trein kon hij zich den ernst van den toestand niet meer voorstellen; hij ging naar zijn moeder, die hem in jaren niet meer gezien had, die zoozeer naar hem verlangde, en er kwam een gevoel van groote blijheid over hem. Het wederzien zou haar goed doen; wat zou zij hem omhelzen, haar Willem, die in korte jaren een man geworden was, die zich van eenvoudigen boerenjongen had opgewerkt tot een mooie positie. Met zijn patroon had hij alles geregeld; na een dag oponthoud spoorde hij naar Brussel en van daar over Antwerpen naar de Hollandsche grens.

Met een krant bij zich hoopte hij de verveling te dooden van den eentonigen rit en met belangstelling zocht hij in het Belgische blad naar de schaarsche berichten

uit Holland. Het nieuws uit Zuid-Afrika, de oorlogstelegrammen snel even doorgekeken, dan - kijk, hoe toevallig - 's avonds te voren was er te Vlissingen weer een schip binnengeloopen met uitgewezenen uit Transvaal. Vandaag ontscheepten ze, en misschien zou hij onderweg nog wel eenige van die stoere mannen zien, ongelukkige slachtoffers van een onrechtvaardigen oorlog.

Eindelijk Rozendaal, - het was verbazend druk aan het station, het wemelde van mannen met breedgerande hoeden, lange baarden, verbrande gezichten en sprekende een taal, die kinderlijk klonk in den mond van die forsche kerels. Het waren Boeren, spoorweg- en staatsbeambten uit de beide Republieken, die daags te voren waren aangekomen; er waren ook eenige vrouwen en kinderen onder hen, en ieders gelaat getuigde van lijden, ontbering en slechte behandeling aan boord van het Engelsch transportschip, dat hen had overgebracht.

Uit de douane-zaal gekomen zocht Willem Greeve zijn trein op en liep langs de waggons. Het was vol in den trein, maar eindelijk vond hij toch een coupé naar zijn zin; er waren slechts vier reizigers, naar hun uiterlijk te oordeelen, Transvalers. Zij waren in vroolijke stemming na het genot van goed eten en drinken, dat zij zoo lang hadden ontbeerd. Van hun mede-reiziger namen zij weinig notitie en Willem van zijn kant sprak niet met hen, want zonder iets te vragen hoorde hij voorloopig genoeg; gemakkelijk in de kussens geleund luisterde hij hun gesprekken af.

(*Wordt vervolgd.*)

Kleine Tony.

Op een kouden, donkeren Decemberavond hadden ze hem gevonden, het arme ventje. Heel verkleumd van den snijdend-kouden noordenwind zat hij in een hoekje van het nauwe steegje in de groote stad, terwijl hij zijn verkleumde paars-roode handjes met zijn adem trachtte te verwarmen.

Een sjouwerman, die voorbijging, had hem opgemerkt. ‘Wat doe je daar? waarom ga je niet naar huis?’ had hij hem een beetje barsch toegevoegd. Maar de kleine had geen antwoord gegeven. Als een bang vogeltje was hij in zijn hoekje teruggekropen, met zijn groote donkere oogen angstig den man aanstarend. Langzamerhand waren er meer menschen bij komen staan, tuk op een standje.

‘Waarom sta je niet op, kind, moet je bevriezen? - Wie ben je? - Waar hoor je thuis?’ riep men door elkaar.

De kleine begon te huilen. ‘Mère, petite mère,’ snikte hij zachtkens.

‘Kleine moeder, zeit ie,’ riep een slagersjongen, die zich nog een paar woorden Fransch van zijn schooljaren herinnerde.

‘Waar is petite mère?’ vroeg hij zich over den kleine heenbuigende.

‘Elle est morte,’ antwoordde het ventje zacht.

‘Hij zegt dat ze dood is. Zie je, hij spreekt Fransch,’ verklaarde de slagersjongen, blij dat hij zoo'n persoon van gewicht geworden was en trotsch op zijn taalkennis.

Hij wilde het jongske nog meer vragen, maar een vrouw was hem voor. Met een hooge, schelle stem riep ze: ‘Kom jongen, allo, ga maar mee, dan krijg je eten, een boterham en een kom koffie! Ach, de sukkel verstaat het niet! Kom, dan krijg je eten,’ en ze maakte de beweging van voedsel naar den mond brengen.

Het kind begreep haar nu en liet zich gewillig door het goedige mensch voorttrekken, terwijl de toeschouwers uit elkaar gingen....

En nu was hij sinds veertien dagen bij de vrouw in huis. De buren hadden haar aangeraden het kind naar het politiebureau te brengen, maar met den aangeboren tegenzin van de volksklasse voor alles wat met ‘het gerecht’ in betrekking staat, had ze geantwoord dat ze niks met de politie wilde uit te staan hebben.

‘Waar zes monden eten kan er nog wel een zevende bij, en als wij niks hebben, heeft hij ook maar niks,’ zei de ruwe maar goedhartige vrouw.

Haar kinderen hadden zich eerst nog al met het vreemde jongske bemoeid. Ze dachten in hem een speelkameraadje te vinden, maar spoedig bemerkten ze, dat het kleine, stille jongske niet paste bij hun wilde, woeste spelen, en ze lieten hem links liggen.

Vrouw Jansen, zijn pleegmoeder, was goed voor hem, maar had geen tijd om zich veel met hem bezig te houden, en zoo zat hij dan meestal alleen het arme ventje, alleen in zijn

hoekske. Niemand verstond hem, en daar het hun op den duur begon te vervelen hem alles met gebaren duidelijk te maken, liet men hem maar stil zitten. Alleen 's avonds, wanneer de kinderen moesten bidden vóór ze naar bed gingen, dan knielde ook hij neer en bad in zijn taal. Voor 't eerst had een lachje zijn gezicht verhelderd, toen hij op een plankje aan den muur een beeld van de Moeder Gods met het Kindje op den arm gezien had.

'La sainte Vierge et le petit Jesus!' had hij vroolijk uitgeroepen.

'Kijk,' zei toen vrouw Jansen tot haar man, 'hij schijnt toch van fatsoenlijke kom af en Roomsch te zijn, want hij kan bidden en het kruisteeken maken.'

Het was Zaterdagmiddag. De kleine Tony zat bij de kachel aardappelen te schillen, wat de vrouw hem geleerd had. Praten deed hij niet, men kon hem immers toch niet verstaan, maar denken zooveel te meer. En traan op traan rolde over zijn magere wangen, wanneer hij aan zijn arm gestorven moedertje dacht.

SINT JOZEF MET HET CHRISTUSKIND.
Naar de schilderij van Murillo.

Met een kermiswagen was hij in de stad gekomen. Zijn vader, een ruwe klant, die bijna altijd dronken was en dan zijn vrouw en kind mishandelde, was op een goeden dag verdwenen om niet meer terug te keeren, en zijn arme, zieke moeder moest nu alleen voor zich en haar kleinen Tony zorgen. Ze was een net, fatsoenlijk burgermeisje, toen ze de dwaasheid had gehad, tegen de waarschuwingen en vermaningen van ouders en geestelijken in, te huwen met den eigenaar van een kermistentje. Het arme schepsel had wel hard geboet voor haar onbezonnenheid! In haar jeugd had ze naaien geleerd, daarmee trachtte ze nu het brood voor zich en haar kind te verdienen, maar daar ze in de groote stad geheel onbekend was en men daarbij nog haar taal niet verstond, wilde dat niet goed gelukken. Bedelen wilde ze niet, dat kon ze niet van zich verkrijgen, en zoo was ze van verdriet en ontbering gestorven en de kleine Tony was alleen achter gebleven.

Alleen op de wereld en zeven jaar oud!

Vrouw Jansen kwam het vertrek binnen.

'Zoo, ben je klaar met aardappelsschillen? Ach, 't is waar ook, hij verstaat me niet! 't Is toch een last, 't kind neemt ook niks aan; hoe dom, hij moest al lang Hollandsch kunnen spreken.'

Zij meende 't zoo kwaad niet, de goede ziel, maar ze was dien dag erg uit haar humeur. Alles liep haar tegen. Daar juist had ze gehoord, dat het brood weer een cent

was opgeslagen en nu was de kachel uitgegaan, onderwijl ze boodschappen was gaan doen.

‘Kan jij dan ook niet eens naar het vuur kijken, zoo'n groote lummel,’ snauwde ze het kleine ventje toe. ‘Kom, ga buiten spelen, je zit me hier in den weg,’ en ruw nam ze het jongske bij den arm en zette hem op straat.

De arme kleine Tony, die zijn pleegmoeder nog nooit zoo boos gezien en haar woorden niet verstaan had, meende dat hij onwetend het een of ander misdaan had en nu het huis werd uitgejaagd. In zijn angst zette hij het op een loopen tot hij eindelijk uitgeput van vermoeienis stil bleef staan.

Angstig kijkt hij om of hij niet achtervolgd wordt, maar er is in de stille straat bijna niemand te zien. Weer loopt hij zoo hard hij kan een paar straten en stegen door. Hij weet niet waar hij is, hij kent den weg niet in de groote stad. Rillend van koude, want hij is blootshoofds, schept hij even adem. Waar moet hij heen? Naar vrouw Jansen durft hij niet meer terugkeeren, hij is immers weggejaagd! Nog beeft hij bij de herinnering aan het booze gezicht en de ruwe woorden.... Snikkend loopt hij weer door. Zachtkensaan begint het te schemeren, een fijne, koude sneeuw valt op Tony's arm, ongedekt hoofdje, en dringt door zijn schamele kleertjes. Er is bijna geen mensch op straat.

Door de reten der ramen dringt een vroolijk licht, dat doet denken aan een helder-verlichte kamer en een smakelijk avondmaal. Een paar heeren, die van hun kantoor komen, loopen elkaar, in den kraag van hun jas gedoken, voorbij. ‘Koud weertje, amice, ik zal blij zijn als ik thuis bij de kachel ben.’ - ‘Smakelijk eten.’ - ‘Dank je, hetzelfde.’ En met vluggen tred spoeden zij zich huiswaarts.

De kleine Tony wordt door niemand opgemerkt. Werktuiglijk beweegt hij zich voort. Zijn handjes zijn bijna bevroren en zijn verkleumde voetjes weigeren hem den dienst.

Daar komt hij langs een kerk. Hij herinnert zich, dat hij met zijn moeder een paar keeren in zoo'n gebouw is geweest en dat zij toen zeide: ‘Hier woont Onze Lieve Heer.’

Hij gaat de trapjes op en treedt het kerkgebouw binnen, dat flauw verlicht wordt door de Godslamp. De kerk is geheel leeg.... Aarzelend loopt het kind door de gangen en staart met angstige oogen door de groote, holle ruimte.

Daar valt zijn blik op een Moeder-Godsbeeld, verlicht door eenige kaarsen, vrome offers van de vereerders der heilige Maagd.

Uitgeput zinkt Tony op het bidbankje neer en vouwt smeekend de magere, kleine, koude handjes.

‘Lieve Moeder Maria,’ zegt hij met zijn fijn kinderstemmetje half fluisterend in zijn eigen schoone, welluidende taal.

‘Lieve Moeder Maria, ik weet niet waar ik naar toe moet gaan. Moedertje is dood en vader is weg. Toe, lieve, lieve Moeder Maria, neem mij maar bij U in den Hemel. Ik kan wel niets doen dan aardappelen schillen, en dat zal in den Hemel wel niet noodig zijn, maar Onze Lieve Heer en U hebt misschien wel wat anders voor me te doen. Ik wil alles leeren en heel gehoorzaam zijn en alles doen wat U zegt!... Ach, lieve Moeder Gods, neem mij maar bij U! Laat mij in den Hemel uw kleine dienaar zijn!...’ Snikkend leunt hij met het hoofdje tegen den steenen muur....

't Is of het schoone gelaat van de lieve Vrouwe glimlachend neerziet op het jongske, dat met zóóveel liefde en vertrouwen tot Haar zijn toevlucht neemt en zoo kinderlijk-eenvoudig tot Haar bidt.

De koster komt de lichten uitdoen en sluit de kerk, maar hij merkt de kleine gestalte niet op, die daar geknield ligt in het schemerduister.

De geestelijke, die den volgenden morgen een half uur vóór den vroegdienst in de kerk kwam, om bij het Moeder-Godsbeeld te bidden, zag daar een klein knaapje op den grond liggen. Hij beurde het op; het lichaampje was koud en stijf.... Maria had het gebed van het jongske verhoord, en haar kleinen dienaar tot zich genomen in den Hemel.

MAGDA.

Bij de Platen.

Mevrouw Kranz, de echtgenoote van den Boeren commandant Kranz. -

De Boeren vrouwen zijn in den rampzaligen oorlog, door de Chamberlain's, de Milner's, de Rhodes'sen en anderen over de Zuid-Afrikaansche Republieken ontketend, bewonderenswaardig geweest in moed, in toewijding, in zelfopoffering en volharding. Zij vuurden niet alleen de mannen aan, en dwongen de kleinmoedigen naar hun commando's terug te keeren, maar hebben zelf ook den gehaten vijand zooveel afbreuk gedaan als zij maar konden. Meer dan één dier wakkere vrouwen heeft het geweer gegrepen en is echtgenoot of broeder op het slagveld gevolgd. Onder dezen behoort ook mevrouw Kranz, de echtgenoote van den commandant van dien naam. Drie maanden lang heeft zij, die reeds vermaard was om de zekerheid van haar schot, aan de zijde van haar man gestreden.

Wij zijn er zeker van, dat het fraaie portret dezer wakkere strijdster door lezeressen en lezers met belangstelling zal worden beschouwd, en men eerbied zal gevoelen voor zooveel wilskracht en moed, als door deze vrouw tegen den vijand van haar land werd tentoongespreid.

De opening van het Engelsche parlement door koning Eduard VII. -

Op de begrafenis van koningin Victoria, die overeenkomstig haar wensch met den meesten eenvoud was geschied, volgde met buitengewonen luister de opening van het Parlement door den nieuwen koning.

Die opening ging vergezeld van een aantal ceremoniën, die de Engelschen bijna vergeten waren, want sedert 1886 had de oude koningin niet meer persoonlijk de zitting van het Parlement geopend en was dus ook de daarbij behoorende praal achterwege gebleven.

Op den 14en Februari zag men weer naar het oude gebruik, dat van het zoogenaamde buskruitverraad in 1605 dagteekent, lieden in de kleederdracht van dien tijd vóór de zitting de kelders van Westminster bezoeken; - zag men weer mannen van wapenen, herauten en pages in overvloed, allen in gewaden uit de zestiende eeuw, de edele lords in scharlaken mantels, met goud omzoomd, lord Wolseley met den gouden staf in de hand, lord Londonderry met beide handen het rijkszwaard zwaaiend.

Maar de schitterendste verschijning was die van den koning. Hij kwam met de koningin in een staatsiekoets, geheel verguld en beschilderd en getrokken door acht Isabella-kleurige paarden. Zoodra hij in het paleis was aangekomen, werd hem boven

zijn uniform van veldmaarschalk een zware mantel van karmozijn fluweel en hermelijn omgeslagen, zooals de Stuarts dien droegen in de zeventiende eeuw. Zoo uitgedost nam de koning te midden van een schitterend gevolg, met de koningin aan zijn linkerhand, plaats in een Gothieken zetel, nam den Parlementsleden den eed van trouw af en las daarna de openingstoespraak voor.

[Nummer 7-8]

National Gallery, Londen.
Naar een photographie van Frans Hanfstaengl, Munchen.
MATER DOLOROSA.

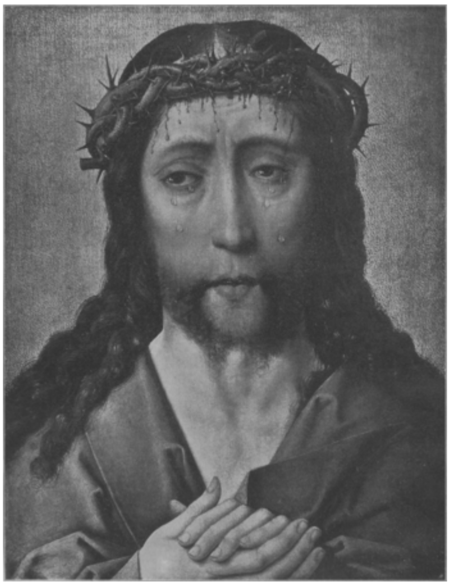

National Gallery, Londen.
Naar een photographie van Frans Hanfstaengl, Munchen.
ECCE HOMO.

Rogier van der Weyden.

Zoo ooit een kunstenaar met zijn kunst gestaan heeft midden in het intellectueel leven van zijn tijd, van zijn volk, - begrepen, gewaardeerd is geworden in zijn tijd en dóór zijn volk, dan zeker Rogier van der Weyden, aan wiens schilderingen de reproducties in dit Lijdensnummer der *Belgische Illustratie* zijn ontleend.

Rogier van der Weyden (1399/1400-1464) was zeker een der grootste meesters, die de 15- en 16d'eeuwsche Nederlandsche schilderschool heeft opgeleverd; grooter dan hij waren de beroemde broeders Hubert en Jan van Eyck - met wie deze kunstperiode gerekend wordt te beginnen - populairder dan zij was Rogier.

Toen hij omstreeks 1432 in zijn geboortestad Doornik als meester in het gilde werd opgenomen en dus als zelfstandig werkend kunstenaar kort daarna naar Brussel kwam, had Jan van Eyck reeds het groote werk voltooid, waaraan hij met zijn overleden broeder jarenlang gearbeid had: het Genter Altaar, dat het onovertroffen meesterstuk en de glorie der school blijven zou. Maar wat Hubert's arbeid niet had teweeggebracht, wat Jan's karakteristieke portretten niet te wekken vermochten, dat viel ten deel aan v.d. Weyden's Passieen Kersttafreelen: de grage bewondering van gansch het volk.

Wat Rogier's tijdgenoot Jan van Eyck subliems gaf in zijn onstertelijke kunst behoefde het volk niet, wist het niet genoegzaam te waardeeren, maar bleef een verfijnde zielegenieting

voor slechts enkelen. Jan was de schilder van het hof en de hoogere geestelijkheid; Rogier was de man van het volk, zijn kunst was de vertolking der pieuze gevoelens, levend in de ziel der groote menigte; hij gaf ze, waaraan ze behoefte had: de duidelijke, klare veraanschouwelijking van wat haar zielebloei tot dagelijksch brood was: de overweging van Jesus' lijdende liefde, van Maria's vreugden en weeën. Niet Van Eyck's dichterlijker schoonheid kon de groote massa brengen tot inniger bewust wording van een dieper bestaan, geleefd in het daagsche - maar het hevig-ontroerende van Rogier's lijdenstafreelen deed in deernis om Goddelijke smart eigen lijden lichter dragen.

Het kenmerkende verschil tusschen de beide tijdgenooten is een verschil in kunstenaarsaard, zich uitend in beider artistieke bestreving. Jan van Eyck is vóór alles kunstenaar; een, wiens bedoelingen standvastelijk gaan in de richting der schoonheid. Hij is portretschilder, hij schildert Madonna's, Heiligen, Engelen, landschappen; maar niet de inhoud zijner werken gaat hem uitsluitend ter harte, óók de dichterlijke werking van blonde en diepe tonen in zijn interieurs; het zoet vervloeien van het licht langs 't lelieblank voorhoofd zijner Heiligen; de gloeiende kleurfonkeling in de zwaar vallende vouwen van rijke brokaatgewaden en ruischende statiestolen; het effect van welbedachten licht-val op een oudmannen gezicht; het zachte glansgesprankel over wijd-uitliggende verre stad. Deze heerlijkheden zijn de weelden zijner kunstenaarsziel en vertegenwoordigen mèt de vertolking van het sentiment de poëtische waarden zijner schilderingen, die, naarmate ze hooger zijn opgevoerd, de meerdere kunst-kracht van den artist bepalen.

Rogier van derWeyden, hoewel mede strevend naar schoonheids-verzinnelijking, tracht naar ander doel; hij wil allereerst ontroeren, niet door de schoonheid zijner verbeeldingen, maar door het treffende der gebeurtenis, die hij weergeeft. Vanzelf voert hem dit in de richting der uitsluitend voor de kerk bestemde kunst, waarbij dus de eischen der artistieke schoonheid ondergeschikt worden aan die van stichting en onderrichting. Zoo dikwijls de kerkelijke schilderkunst afweek van dit beginsel - b.v. in Rubens' kerkstukken - ontstonden er schilderijen met religieuze voorstellingen, die ophielden kerkelijk te zijn. En schoon nu Jan van Eyck's werken doortrokken zijn van het innig-vroom gevoel der school, bezitten de religieuze tafereelen van v.d. Weyden alle eigenschappen, waardoor ze op het volk een meer directen indruk teweegbrengen moesten.

Bij v.d. Weyden wordt elk motief aangewend ter bereiking van zijn godsdienstige doeleinden; de door Van Eyck krachtens zijn meer of minder bewust zich uitende zuiverder kunstbegrippen gebezigde middelen kunnen Rogier niet alle dienen; alleen zijn knappe techniek maakt hij zich in zooverre eigen, als hem nuttig kan zijn; hij zoekt zijn kracht allereerst in de voorstelling en daarmee samengaande grootere afmeting van het geheel; voorts in effectvolle kleuren, die toch altijd een zeer harmonischen indruk te weeg brengen; een heldere vleeschtoon, uitdrukkingsvolle gelaatstrekken, expressieve houdingen. Met zijn onderwerpen staat hij al dadelijk midden in het religieus leven van zijn tijd. Terwijl Van Eyck slechts afzonderlijke figuren schilderde en daarbij meer rekening hield met eigen kunst-begeerten dan met de vrome verlangens eener groote menigte, die nòch zijn buitengewone qualiteiten van factuur, nòch het superieure zijner opvatting genoegzaam benaderen kon, ontwierp v.d. Weyden groote bijbelsche tafreelen, veraanschouwelijkingen der Evangelische verhalen. Van Eyck bleef de schilder van 't hof en der hooge geestelijke heeren: zijn

gelukzaligen, in rust van loutere heiligheid, wachten onbewogen de vereering van knielende prinsen en officieerende prelaten; Rogier's Heiligen zijn volksheiligen: ze lijden en strijden als de menschen op aarde, ze schreien en bezwijken schier van smart. Waar Van Eyck door de pracht en de sterke intensiteit van zijn visie de werkelijkheid verheerlijkt in glans van 't boven-aardsche, laat Rogier het Goddelijke verschijnen in mensch-gedaante: zijn Christus is Man van Smarten, met doornen gekroond, bloedend, stervend in smaad en schande; een versteven vaal-bleek lijk in de armen der weenende Moeder; zijn Madonna is een afgemartelde, diep verslagen vrouw, bezwijmend aan de borst van Sint Joannes. Hij is de schilder van 's Heeren bittere passie; zijn lijdenstafreelen beschouwend, is het, alsof we den middeleeuwschen monnik vermanen hoorden:

'Och mensche, sla op dijn oghen ende siet an dat holt des cruces, daer dijn salicheit an hanghet ende die verlossinge der goedwillige menschen! Och, sijn ghebenedide hoeft is vol doernen beset! Sijn ghebenedide vel is al doerslagen en doerwondet! Dat aensicht is bebloedet ende opgheswollen. Die oghen sijn verdonkert ende sien niet, nochtan en is sijnre Gotheit niet verborgen. Die oren en horen niet; nochtan weet hi alle dinc, eert gheschiet. Och, die nese en ruket niet, nochtan gheeft hi den bloemen soeticheit des rokes. Den smaec heeft hi verloren, die daer is het broet des levens. Och, hi en spreket niet, die daer is dat ewige woert. Dat aensichte, dat klaerre is dan die sonne, dat is nu mitter doodverwe bevangen. Die ghebenedide handen sijn mit nagelen vaste doernagelt. Och die heilighe leden sijn verstorven en de verstivet. Och die aderen sijn gescoert. Alle leden syn gequetst ende mit bloede beronnen ende dat bloet is verherdet. Dat lichaem is vol wonden. Dochter van Jherusalem, uw Lief, gisteren blinkende en blosende, is nu vael, bleec, dootverwich, beronnen mit bloede....'

Zóó als de monnik klaaglijk vermaant, gevend een nauwkeurig exposé van Jesus' jammerlijk verminkt Lichaam, zóó is v.d. Weyden de getrouwe vertolker der door het Christenvolk ijverigst beoefende devotie: de vereering van 's Heeren bittere passie. En het volk heeft hem begrepen, gewaardeerd; méér dan poëtische lichtwerking, karakteristiek *clair-obscur*, stelde het op prijs Rogier's klare, egale belichting, waarin niets van wat het zien wilde op zijn geliefde lijdenstafreelen, nauwkeurig naspeuren met vrome deernis, verborgen of onzeker aangeduid bleef; het geheel ligt steeds in koelen morgentoon, zoodat de figuren streng en scherpomlijnd uitkomen, iedere kleinigheid verantwoord, alles duidelijk geaccentueerd is. Hij trachtte naar de wedergave van beweging in zijn figuren, voor zoover dit te bereiken mogelijk was met de beperkte middelen, waarover men in die tijden beschikken kon; want eerst met de nauwgezette bestudeering der Italianen komt men tot het besef van de groote waarde der anatomische en andere theoretische studiën. Hoewel v.d. Weyden een reis naar Italië maakte ter bijwoning van het jubilee, schijnt de buitenlandsche schilderwijze maar heel weinig invloed op zijn manier te hebben uitgeoefend. De als in beweging voorgestelde figuren krijgen dan ook iets stijfs, onnatuurlijk gedwongens; de handen en voeten zijn buiten verhouding groot, de lichamen veelal mager; maar de groepeering en houding der figuren is berekend op het wekken der gewenschte ontroering.

De beide schilderingen, voorkomende op pag. 49 en 50, *Ecce Homo* en *Mater Dolorosa*, die thans nog bewaard worden in de *National Gallery* te *Londen*, moeten stellig een grooten indruk gemaakt hebben op de vroom-geloovige middeleeuwers: de Christus, met een uitdrukking van gelaten droefenis op het zacht gelaat, waarlangs heldere tranen traaglijk neerdruppelen: een God, weenend om der menschen zonden.

De doornenkroon is vast en diep gedreven in Zijn bleeke hoofd en het roode levende bloed druipt in bevende stralen van de dorre doornen; de handen saamgeklemd, de oogen betogen met een tranenwaas, staart Hij rustig uit over het woeste volksgewoel, waaruit de kreet *Kruisigt Hem* luider en luider opgalmt, en van Zijn even opene lippen schijnt de verzuchting te sidderen: *Popule mens, quid feci tibi?*

Deze Christuskop is, evenals die der bedroefde Moeder, subliem van teekening en sober van dramatisch effect; beide werken zijn van een rustig meditatief karakter, waardoor ze harmonischer lijken dan die met figuren in actiestanden, zoo als de meeste zijner grootere schilderingen. Bij de *Mater Dolorosa* is mooi vertolkt de inwendige meditatie der Moeder, die, diep in haar ziel het Kruis-mysterie overwegend, haar stervend Kind vereert met vromelijk saamgelegde vingeren.

In zijn lijdenstafreelen komt het trachten naar dramatische werking meer uit dan in de enkele beelden, die Rogier zelden schilderde. Wel zijn er van hem eenige portretten, waaronder dat van Karel den Stoute in het Museum te Berlijn; maar Rogier was geen portretschilder van Jan van Eyck's kracht: hij kon zich niet genoeg vrij-maken van het eenigszins steriotyp uiterlijk zijner religieuze figuren, om diep in te dringen in de eigenindividualiteit van verschillende modellen. Van der Weyden blijft de strenge kerkschilder, die alles weert wat de vrome aandacht der toeschouwers zou kunnen afleiden van het verbeelde feit. Eenmaal slechts behandelde hij in den vorm van een vleugelaltaar een wereldlijk onderwerp: tafreelen op de rechtspleging betrekking hebbende, ter versiering van het Brusselsche raadhuis; Rogier was toen stadsschilder en ontving van de overheid de opdracht tot dit werk; het is echter in later tijden door brand vernield.

Een zijner meest bekende kerkschilderingen, waarvan men het ontstaan bij benadering stelt op 1440, is de Afneming van het Kruis (pag. 53) met levensgroote figuren (Madrid, Escuriaal). Hij ontving deze opdracht uit Leuven van een Broederschap, die haar kerk met een schilderij van den beroemden meester verrijken wilde. Ongetwijfeld moeten de lastgevers met de schilderij hoogelijk ingenomen geweest zijn, want alles werkt hier samen tot een geheel van diep aangrijpende tragiek: het doode Lichaam des Heeren, dat Simon van Cyrene van 't kruis heeft afgelaten, onder de armen opgehouden door Jozef van Arimathea, aan de beenen door Nicodemus; Maria, neerzijgend, bezwijmend van smart, vol meelij opgehouden door Sint Joannes en Maria Salome; achter hen Maria van Kleophas, snikkend; rechts van 't kruis Maria Magdalena, verzonken in eindelooze droefenis, terwijl Petrus haar vaas met welriekende zalven in de hand houdt. Dit tafreel met levensgroote figuren was wel geschikt om het meegevoel des volks te wekken: deze Heiligen vereeren niet in eerbiedvolle ingetogenheid den dooden Meester - ze schreien, ze kermen, ze zijn radeloos van smart, ontroostbaar....

Zóó wenschte het volk zijn Heiligen te zien lijden, zóó echt menschelijk, dat was de jammer, die het begrijpen kon in haar menschelijke behoefte aan uiting, die wellen deed naar de lippen woorden van deernis en troost tot de droeve Moeder en de verslagen vrienden, van rouwmoedige liefde voor een God, Die zóó ziel en lichaam folteren liet en stierf den smadelijksten dood om menschen zalig te maken. Zóó was Rogier als de vastenprediker, die roept, roept met van emotie trillende stem en tranen van godsvrucht om liefde, liefde, liefde - tot straks met gebogen hoofden en sidderend saamgeklemde handen de snikkende menigte strompelen zal naar de plaats, waar het kruisbeeld hangt en, neerzinkend in een verzaliging van deemoed, kussen de kille voeten van 't beeld, het levenlooze....

In verhevener houding staan de figuren van Maria en Joannes op de *Kruisiging*, die in het *Prado* te *Madrid* bewaard wordt (pag. 52). De sobere architectonische omlijsting bij de Kruisafneming is hier uitgewerkt tot een kerkinterieur, dat weer afgesloten wordt door ter weerszijden aangebrachte en met groote uitvoerigheid bewerkte tafereelen, terwijl in de Gothieke overboging, steunend op twee pijlers op den voorgrond der schildering, zes voorstellingen, aan 's Heeren lijden ontleend, geschilderd zijn. De eerste van dit zestal stelt voor Jesus in den Olijvenhof met de slapende jongeren; dan volgen de Geeseling, de Kruisdraging met de ontmoeting van Maria, de afneming van het Kruis, de Graflegging en de Glorieuze Verrijzenis. Links en rechts zijn de

H. Sacramenten drie aan drie verbeeld: het Doopsel, het Vormsel, de Priesterwijding, het Huwelijk, de Biecht en het H. Sacrament der stervenden, terwijl aan het H. Sacrament des Altaars het middendeel der schildering is gewijd in de voorstelling van het bloedig Offer des Kruises op den voorgrond en van de H. Communie, door een priester op den achtergrond aan den voor hem knielenden geloovige uitgereikt. Rechts op den achtergrond is de voltrekking van het geheimzinnig en onbloedig Offer der H. Mis veraanschouwelijkt: een priester heft er de H. Hostie ter aanbidding op.

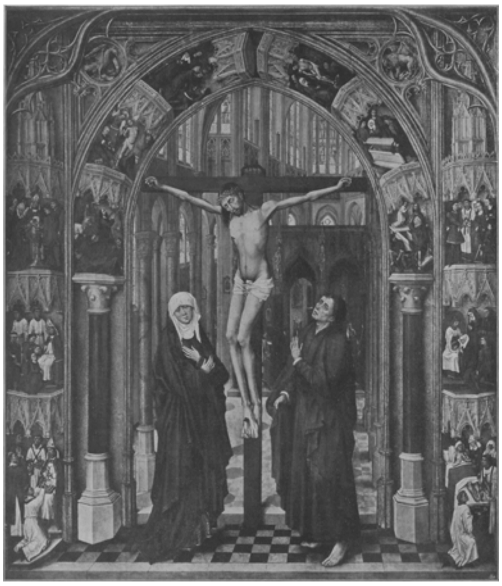

Prado, Madrid.
Naar een photographie van Braun, Clément en Co., Dornach (i E.), Parijs en New-York.
DE KRUISIGING.

De houding der bedroefde Moeder is hier een zeer waardige; Ze is diep in droeve gepeinzen verzonken, - de handen gekruist over de borst, de oogleden neer om de rust der overweging onbewogen te houden. 't Gelaat is van edele belijning en kalm-vrome expressie. Sint Joannes staart met van angstsmart vertrokken trekken op naar 't kruis, waaraan het Lichaam van den geliefden Meester machteloos te verbloeden hangt; hij kàn niet berusten in 't verschrikkelijke, dat daar voltrokken is voor zijn oogen; hij heeft het niet willen gelooven, toen de Meester het hem voorzeide - en nu is het tòch gebeurd, en 't is geen droom, geen schrik visioen in bangen nacht bevend aanschouwd: het is werkelijkheid, ontzettend-tragische werkelijkheid.

Het H. Lichaam vertoont hier meer spo ren van doorgestane foltering dan bij de *Kruisafneming;* het is mager, met gerekte leden, het gelaat ingevallen en afgepijnd, bebloed; uit de zijdewond stroomt een zware gulp bloed langs het lichaam en de beenen; hoofd, handen en voeten zijn met bloedstralen beloopen, die van het kruis neersijpelen op den grond; het geheel is van

fel-realistische kracht en hevig dramatische werking.

Escuriaal, Madrid.
Naar een photographie van Frans Hanfstaengl, Munchen.
AFNEMING VAN HET KRUIS.

In het aanbrengen van een reeks, op het verbeelde onderwerp betrekking hebbende tafreelen bij wijze van omlijsting der hoofdscène, zien we weer de aanwending van het leerend element, zooals het in Rogier's werken sterk op den voorgrond treedt, wat zoo juist past in het plan der bedoelingen, welker verwezenlijking bij voor de kerk bestemde werken streng moet worden in 't oog gehouden. Als de gebroeders Van Eyck in het middendeel van hun groote altaarstuk: *de Aanbidding des Lams*, treden op het gebied der uitsluitend kerkelijke kunst, schilderen zij een mystieke voorstelling, waaraan zeer ingewikkelde dogmatische gegevens ten grondslag liggen. Het is een geleerd, diepzinnig kunstwerk, dat zonder verklarende uitlegging moeielijk te begrijpen is, zelfs voor een met geloofsmysteriën symboliseerende kunst opgegroeid en vertrouwd middeleeuwsch geslacht. Van der Weyden geeft eenvoudig in beeld gebrachte bijbelsche geschiedenis, voorstellingen, wier beteekenis ieder terstond duidelijk is.

De *Beweening* op pag. 55 zal zeker velen onzer lezers bekend zijn, daar de schilderij op het Mauritshuis te 's-Gravenhage berust. Ze staat geëxposeerd in een der kleine beneden-kabinetten, dicht bij een raam, zoodat het volle licht het werk overschijnen kan. 't Is een stuk van aangrijpend tragische werking: op den voorgrond het Lichaam des Heeren, geel-bleek, stram, met strak-versteven leden en nog bloedende wonden. Het is van 't Kruis afgenomen en neergelegd op een wit lijnwaad en wordt aan 't hoofde-eind ondersteund door Jozef van Arimathea en aanbeden door Maria, die bij haar dooden Zoon is neergeknield, wijl Sint Jan haar meelijdend zacht de handen op de schouders legt. Ter linkerzijde staan de weenende vrouwen, op den voorgrond is Magdalena - de meest dichterlijk opgevatte figuur van vele zijner lijdenstafreelen - bijna be-

zwijmend neergezonken; haar linkerhand beroert met een half bewast smart-gebaar den versteven rechterarm van het lijk, de rechter drukt ze tegen de borst, waar ze 't vlijmen voelt van fel zielewee. De beide andere Maria's staan achter haar, schreiend toeziend hoe men 't vereerenswaardige Lichaam eerbiediglijk neervlijt op de witte doodswade. Rechts zien we vier figuren; 't dichtst bij het Kruis bevindt zich Nicodemus; hij houdt in de linkerhand een slip van de lijkwâ; op den voorgrond knielt de schenker in praalgewaad. Het was een vrome gewoonte dier dagen zich in biddende houding te laten portretteeren op de schilderij, die men aan een of andere kerk ten geschenke gaf. Veelal werden dan, zooals ook hier geschiedde, de patroon heiligen mede afgebeeld. De abt ligt geknield, zijn staf tusschen de biddend geheven, gehandschoende handen; hij is in vol ornaat, rijk versierd met kostbaar borduurwerk en schitterende edelgesteenten. Met groote uitvoerigheid is deze staatsie-kleedij behandeld: Rogier hield van kleederpracht en kleurenpraal. Achter den schenker staan zijn schutsheiligen, de apostelen Petrus en Paulus; de eerste houdt in de linkerhand een gouden en een zilveren sleutel, de H. Paulus leunt op een in de scheede rustend zwaard. Op den achtergrond rijst een heuvelachtig landschap, met groote zorgvuldigheid in rustigen dag-toon geschilderd; in 't midden daarvan onderscheiden we duidelijk een kasteel, waarlangs een rivier; een weg slingert zich door het landschap, waarin we een ruiterfiguur onderscheiden; tegen de blanke lucht staan donkere boomgroepen, het gansche verschiet baadt in blonden morgenglans.

Deze liefde voor de conscientieuze en intieme vertolking van het landschap als achtergrond of omgeving der figuren is een kenmerkende karaktertrek der geheele school; niet uitsluitend de figuren als representeerende bepaalde persoonlijkheden, omvattend het eigenlijke onderwerp der schildering, máár ook de rondomme natuur, de geheele werkelijkheid wordt door het talent dier oude meesters opgevoerd in één sublieme verloutering.

XIII statie.

Maria's ziel is meegeademd
Met Jesus' geest, die henenzucht
Van 't Kruisaltaar uit de aardsche lucht
En 't licht met offergeur doorwademt,
Waar de Eeuwigë alleen omvademt
Zijns Hoogepriesters Offerand;
Maria ziet den blanken brand
Der vlammen, Jesus' ziel omwaaiend
En Gods Gerechtigheid zich paaiend
Met Zijner liefde glorie-schand'.
Maria ziet het openluiken
Der zielen, die, in sluimerdood
Verwachtende het morgenrood
Van 't aanschijn Gods, zich plots ontpluiken
Op 't blij geklapwiek en het tjuiken
Van Hemelvog'len, die beneên
Gaan jub'len Lente's zaligheên
En Jesus' ziel om-spelemeien,
Waar Hij de velden door gaat weien,
Die hadden om Zijn Zon gebeên.

Maria's ziel keert in hare oogen,
Die staarden star langs 't Offerhout,
Zij ziet weêr 't Lichaam, rood bedauwd
En 't droeve hoofd haar toegebogen....
In smarte-glorie opgetogen,
Slaakt zij de ving'ren, saamgeprangd
Sinds Jesus daar te lijden hangt,
En legt de lelies van haar handen
Op Zijner wonden roode randen,
Tot zij Hem aan haar borst ontvangt.

Amsterdam.
C.R. DE KLERK.

Rogier van der Weyden. [Vervolg van p. 54.]

Ook bij de *Graflegging* (Officien, Florence) is de achtergrond met liefdevolle toewijding uitgewerkt tot een breed tafereel van verre wijking, met huizengroepen en kasteelen, boomen en heuvelen, waarlangs lichte paden slingeren naar vaag verschiet. Een dier wegen leidt langs den Calvarieberg omhoog, waar de drie kruisen zich tragisch ten hemel heffen; ter linkerzijde naderen de beide Maria's langs een pad, dat door een hekje is afgescheiden van Jozef's hot, waarin men aanstonds het Lichaam des Heeren begraven zal. Met vrome handen, schromend te beroeren het heilig lijk, hebben Jozef van Arimathea en Nicodemus den Heer Jesus in witte windselen opgenomen; dadelijk zullen ze Hem neerleggen in het rotsgraf en het sluiten met den zwaren steen, waarop de voeten rusten. En nu voor 't laatst komen de Moeder en de leerling, dien Hij liefhad, en nemen teederlijk ieder een der bleek verbloede handen en drukken er zacht en eerbiedig de bevende lippen op. Aan Jesus' voeten ligt Magdalena en ziet het aan - o, ze heeft geweend, geweend wijl men 't lieve lijk heendroeg ter grafsteê; snikkend heeft ze 't zien gebeuren, hoe men voor 't laatst wiesch de bloedende kwetsuren en optilde vóór de grafspelonk zijn arm verminkt Lichaam om het te leggen in donkere duisternis, weg voor altoos... toen is ze neergezegen; haar oogen, strak-open, staren traanloos in oneindige wijdte van wee, de geopende mond wil het uitgillen van smart - maar blijft sprakeloos; de sidderende handen verheffen zich langzaam in onbewust wanhoopsgebaar - Maria schouwt, schouwt een ontzettend toekomst-visioen: haar eigen leven, leeg, lichtloos, want haar Jesus is dood...

De dramatische kracht van Rogier's verbeeldingen raakt hier aan 't sublieme: dit is de opperste smart-vervoering, extase van smart.

En ziet eens wat innigheid van expressie hier bereikt is door de pieuze uitvoerigheid, waarmee ook de kleinste onderdeelen van het geheel zijn behandeld: de welige bloemenpracht van den grond, waarin de blanke smartfiguur is neergezonken; hoe innig diep is de kunstenaar hier doorgedrongen in het onbewuste leven der natuur, wijl uit het blije bloeisel der vol-levende aarde een aroom van godsvrucht schijnt op te droomen naar den hoogen Doode, Die 't al leven gaf.

Hoog op de bergen rijzen recht ten hemel de plechtige palmen, die 't Mysterie aanzagen, het zóó droeve, als nooit nog menschen met smart-verbazing geslagen had: een God, stervend voor Zijn schepselen...

Over de gansche omgeving der lijdensgroep ligt een wijding van paradijslijke rust, een zachte verzaliging, zooals de vrome meesters dier tijden zoo heerlijk te

verzinnelijken wisten en welke Van der Weyden in deze Graflegging tot een wondere innigheid heeft verdiept.

Het heeft den schilder, die in 1464 te Brussel stierf, niet ontbroken aan de waardeering der menigte, die zoo weinigen kunstenaars ten deel valt en zeker aan zijn grooteren tijdgenoot Jan van Eyck niet in gelijke mate is geschonken; Van Eyck moet ook in die tijden van zuiverder

Mauritshuis, 's-Gravenhage.
Naar een photographie van C.M. de Wald, Den Haag.
DE BEWEENING.

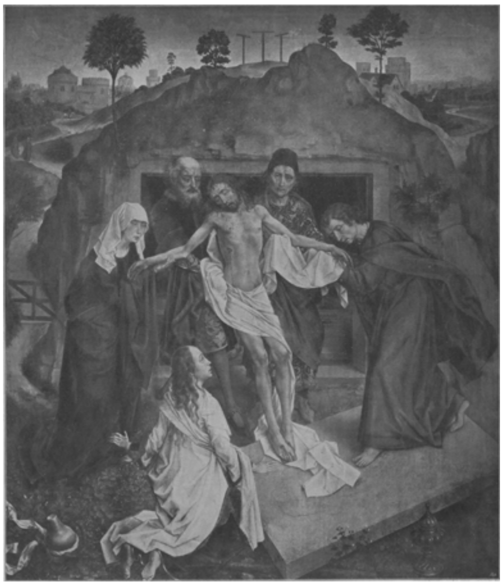

Officien, Florence.
Naar een photographie van Braun, Clément en Co., Dornach (i E.), Parijs en New-York.
DE GRAFLEGGING.

en meer tot in alle lagen der samenleving doorgedrongen kunstgevoel gebleven zijn de meester voor de meer subliem-voelenden, de artistiek aangelegden onder zijne tijdgenooten, die de volheid van zijn wonderbaar talent volkomen waardeeren konden; voor de meesten zullen wel enkele zijden van zijn genie een verheuging geweest zijn, maar de diepere waarden van poëtische visie en eigen-sentiment, die de weerspiegeling zijn van de ziel des kunstenaars, zullen ongetwijfeld slechts enkelen zijn geopenbaard. Het kunstenaarstemperament van Van der Weyden noopte meer tot een uitings-wijze, die van directe werking was ook op minder artistiek aangelegden en dus te voelen en te begrijpen door een breeder schare, dan bij Van Eyck's aanleg mogelijk was.

Men heeft *Magister Rogerus van der Weyden excellens pictor cum uxore*, begraven in de Sint Gudule te Brussel ‘over Sinte Catalijnen autaer, onder eenen blaauwen steen.’ Zijn graftombe draagt het volgende opschrift:

Exanimis saxo recubas, Rogere, sub isto. - Qui rerum formas pingere doctus eras; - Morte tua Bruxella dolet, quia in arte peritum - Artificem similem non reperire timet. - Ars etiam moeret, tanto viduata magistro, - Cui par pingendi nullus in arte fuit.

D.i.: Onder dezen steen, Rogier, rust gij levenloos. - Gij, die de vormen der dingen zoo wel te verbeelden wist. - Brussel beweent uwen dood en vreest nooit te vinden een kunstenaar u gelijk. Ook de kunst is terneêrgeslagen, van zulk een meester verweduwd, die in de schilderkunst nimmer zijn weergâ vond.

MARIA VIOLA.

Bij de Platen.

Ze hebben den Heer Jesus begraven in Jozef's hof - en nu keeren ze terug naar de Godsstad, die haar God gegeeseld, gekruisigd heeft: Jesus' Moeder, Magdalena, de beide andere Maria's en Joannes de Apostel. O, ze zijn wèl bedroefd; langzaam gaan ze stedewaarts, de handen gevouwen of kruiselings gelegd over de borst, de bevende lippen prevelend gebeden van liefde, die geen kruisdood verbreken kon; en ze weenen, weenen om den lieven Doode. Zie Jesus' Moeder, hoe ze moeitevol zich voortsleept de wegen langs, geleid door den leerling; zoo lang is het lijdenspad en zoo duister, nu het Licht haars levens bezweek op Golgotha - maar ze zàl bidden blijven, opdat biddend haar vinde de Verrezene....

Koninkl. Museum Berlijn.
Naar een photogr. van Frans Hanfstaengl, Munchen.
VERSCHIJNING AAN MARIA.

En zóó geschiedt het; wijl Maria biddend nederzit hoort ze 't zacht gerucht van lichte schreden en, zich omwendend, ontwaart ze Jesus, die Zijn glorieuze wonden haar toont, aanziend haar met zoo zacht gelaat als wilde Hij zeggen: Vrees niet, Ik ben het, Uw Zoon; en zij, die wèl wist dat dit gebeuren zou, maar wier vrome weten toch niet weren kon het schrikgezicht van Golgotha: - haar Kind, bebloed, gekruisigd, gestorven, een versteven lijk in haar sidderende armen - als van heel dichtbij ze hoort den zoeten klank Zijner schreden beeft ze van angstvolle verwachting, en wendt het hoofd - en o, dan ziet ze Hem: een zachte Heiland in Zijn verheerlijking. Zijn wonden, bloedend eens, lichten nu met zoo wonderbaren glans, blinkend als blonde bloemen van licht in zijn vergloriede leden - en ze aanbidt Hem.

Deze beide tafreelen, aan 't leven der Moeder Gods ontleend, wijzen op eenzelfde kunst-uiting; de *Terugkeer der H. Vrouwen van het Graf* (Mus. Antwerpen), is van Jan Gossaert (pl. m. 1470-1541), naar zijn geboortestreek Mabeuze ook wel Jan van Mabuse genaamd. Toch behoort deze meester niet tot de groote school, die, met de gebroeders Van Eyck begonnen, door Rogier van der Weyden en diens grooten leerling Hans Memlinck waardiglijk vertegenwoordigd werd; met Gossaert zijn we in het door de Italianen beïnvloede tijdperk, dat als het Romantieke wordt aangeduid en de overgang vormt tusschen de Gothiek en den glorieuzen kunstbloei der zeventiende eeuw, waarvan Rubens de schitterende verpersoonlijking is. Het hier gereproduceerde werk sluit zich aan bij de oude school: de houding der figuren, de expressie der gelaatstrekken, de geheele opvatting duiden op vaderlandsche invloeden. Doch zijn beroemdheid dankt Gossaert aan de werken, waarin hij de kunstbeginselen, welke hij in den vreemde had leeren kennen, op effectvolle en door zijn tijdgenooten

veel bewonderde wijze in toepassing bracht. Zijn Italiaansche reis maakte de meester in 1508, in 't gevolg des Utrechtschen bisschops Philips van Bourgondië, die hem zeer genegen was. Gossaert heeft in verschillende Nederlandsche steden verblijf gehouden, o.a. te Middelburg aan 't hof van Maximiliaan van Bourgondië; hij stierf te Antwerpen, waar hij reeds in 1503 als meester in 't St.-Lucasgilde was ingeschreven.

De *Verschijning* des Heeren aan Maria op deze bladzijde is naar een der vroegst bekende werken van Rogier van der Weyden; het is een deel van een vleugelaltaar; de beide andere, hier niet gereproduceerde deelen stellen voor de beweening (middenstuk) en de Geboorte des Heeren (linkervleugel). Hier heeft de schilder wederom zijn groepen gesteld in omlijsting van Gothieke bogen, rijk versierd met figuren, grauw in grauw geschilderd. De beide rechts en links verbeelden de heiligen Paulus en Markus; de kleine groepen in den boog stellen voor, beginnend van boven links, de drie Maria's verkondigend 's Heeren Moeder de Verrijzenis; 's Heeren Hemelvaart en de nederdaling van den H. Geest; ter rechterzijde naar boven opgaand: de Engel boodschapt Maria haar nabijzijnden dood, het sterven der Allerheiligste Maagd en haar kroning in den Hemel; in 't midden zweeft een Engel met een spreukband in de eene en een kroon in de andere hand. Het hoofddeel der schildering vormt de verrezen Zaligmaker, verschijnend aan Zijn Moeder.

De schilder heeft ons het moment van ontsteltenis in 't plotseling herkennen afgebeeld; verweg schouwen we in een kalm landschap, te midden waarvan we de H. Vrouwen zien, opweg naar het graf, waaruit zooeven de Heer is opgestaan; de wijde lucht tintelt van zachtblank licht....

Het vleugelaltaar behoort thans tot de verzameling van het Berlijnsch Museum en was vóór 1850 het eigendom van onzen koning, uit wiens bezit het in bovengenoemde collectie overging.

De plaat op pag. 61 stelt voor den verrezen Heiland. Sla nu even een paar bladen der *Illustratie* terug en vergelijk de beide Christuskoppen van Rogier van der Weyden en Jan van Eyck. Koning der koningen noemde de kunstenaar zijn Christus; koningen - dat waren in zijn tijd de sterken, hoog te paard in hel-blinkend harnas, zwaaiend het zwaard in de gepantserde vuist; de geweldigen, uitgetogen aan de spits der statige stoeten van strijdbare helden, werelden winnend waar de verdelgende praal hunner wapenen en de schittering hunner fier-gedragen banieren blinkend verscheen en neersloeg de volkeren in 't stof der wegen, wijd-stuivend bij de steigering hunner oorlogsrossen.

Wèl kende hij ze, de hoveling-schilder: die koningen en heeren en grooten; en nu zal hij voor hen schilderen aller koningen Koning - en zijn wijze kunst geeft hun den Wijze, wiens Rijk niet dezer wereld was, een hooge, stille Koning van louter goedertierenheid, een Vorst van vrede....

Wonder-diepzinnig onderscheidt zich Van Eyck's kunst van die van Rogier van der Weyden: bij dezen de lijdende God-*mensch*, meegevoel vragend van de scharen met betraand gelaat en bloedend hoofd - bij genen de glorie-rijke mensch-*God*, Die 't leven weet en 't lijden, rustig triomfeerend; het eeuwige Woord, wijs tronend in ondeerlijke heerlijkheid....

Hoe moet het 's kunstenaars tijdgenooten wel te moede geweest zijn, opziend naar dit wondere werk, onder den blik dier milde en o zoo klare, zacht-lichtende oogen, starend naar dien stillen mond, die zwijgend bewaart de wijsheid veler dingen, die het menschengeslacht niet dragen kan.... Zouden ze niet zijn neergezonken in verteedering van deemoed, uitsnikkend: *Deus meus et omnia?*

Het hoofd des Heeren is omgeven van een Gothisch gestyleerden nimbus in kruisvorm, wat Goddelijkheid beteekent; op den rand van het roode gewaad de woorden *Rex Regum;* op den groenen achtergrond bovenaan de letters A. en O. (*Alpha* en *Omega*) en ter weerszijden van het hoofd I. en F. (*Initium* en *Finis*). In de steenacht g behandelde omlijsting lezen we de woorden: *Via, Veritas, Via* en onderaan *Primus et Novissimus*, benevens een Latijnsch opschrift, luidend: *Joannes de Eyck me fecit et applevit anno* 1438, 31 *January*, met 's meesters devies: *Ame ich chan* (zoo goed ik kan).

M.V.

De obelisk van Sint Pieter.

I.
In 't land der pharao's.

Het was in den tijd, dat de nog onverloste wereld in de diepste duisternis lag. De zoete naam des Zaligmakers, Jesus Christus, voor wien alle knieën zich buigen in den hemel, op de aarde en in de onderwereld, was nog door geen menschelijke lippen uitgesproken. Ternauwernood glom nog hier en daar in een deugdzaam, verlicht hart de in het paradijs gedane voorspelling zachtkens voort, de voorspelling, dat er een dag zou aanbreken, waarop alle weeën en ellenden van de aarde weggenomen, alle menschen gelukkig en met God verzoend zouden zijn. De millioenen menschen, die in deze tijden leefden, wisten niets meer van zonde en schuld, van God en eeuwigheid af; de diepste, donkerste nacht lag over hun geest. De machtigen misbruikten hardvochtig en gewetenloos hun macht tegenover hun medemenschen, en het dienstbare volk bezat geen anderen troost dan den slaap, die het althans rust en misschien ook aangename droomen bezorgde. En regelmatig, als volgens stalen wet, verliepen voor de menschheid de dagen der diep-gezonkenheid, der vernedering, van het afgrijselijkste heidendom, langzaam, eentonig, troosteloos, zonder liefde en licht van boven. Het was nog bijna twee duizend jaar vóór die zalige nacht aanbrak, waarin te Bethlehem eindelijk het Heil der wereld zou geboren worden. In stomme, radelooze wanhoop leefde de lage, arme volksklasse voort, uitgezogen, afgebeuld, in diepste slavernij geklonken, en de hoogergeplaatsten maakten meedoogenloos misbruik van hun macht en hun gezag, evenals het sterke dier het zwakkere onbarmhartig en gevoelloos berooft van alle voedsel.

In de zeventiende eeuw vóór Jesus Christus uit Maria de Maagd geboren werd, vierde men

te Heliopolis, de Egyptische zonnestad, een groot feest.

Ramses, de machtige koning, had voor den zonnegod Phra een grootsch gedenkteeken opgericht: een blok graniet van negentig voet hoogte. Dit had men uit het Libysche gebergte gehouwen en achtereenvolgens hadden duizenden arbeiders, kleinkinderen en nakomelingen van Abraham, zonen van het volk Gods, het bekapt, glad gemaakt en zóólang gepolijst, dat de koning zijn eigen beeltenis uit den spiegel van het blanke politoer zag glinsteren. Toen hadden zij met onuitsprekelijk veel moeite op alle vier de zijden van boven tot onder de opschriften gegraveerd; geen beitelsteek mocht een haarbreedte de aangegeven lijn overschrijden, wilde de ongelukkige werkman niet met zweepslagen doodgegeeseld worden. In zijn geweldige lengte lag de steenreus, door tal van wachters omringd, op het plein, met doeken overdekt, reeds hangende in de touwen en gordels, welke hem morgen moesten oprichten.

En hij werd opgericht.

Een heel leger van Israëlieten, in verscheidene, onafzienbare rijen afgedeeld, was in de strengen gespannen; de koning, die in onbeschrijfelijke pracht met zijn hofstoet verschenen was, gaf het teeken; de duizenden zwarte opzichters hieven allen te gelijk hun vreeselijke stokken op, de zweepslagen suisden neer op de gebruinde ruggen der arme menschelijke lastdieren; kreunend en hijgend, hun uiterste krachten inspannend, trokken die tienduizenden aan, en langzaam, zeer langzaam begon die ontzettende last omhoog te gaan. Er heerschte doodsche stilte; sprakeloos en stom als het willooze vee werkte die menschenmassa; alleen de onophoudelijke zweepslagen, die als hagelsteenen op hen neerkletterden, werden vernomen. Het overige volk, de kasten der krijgslieden en die der priesters, stonden kijkend in het rond.

De obelisk verhief zich al hooger en hooger, zijn vlakken weerkaatsten glanzend het zonnelicht - nu helde hij langzaam voorover... thans daalde hij op het voetstuk, trilde nog even en toen stond hij vast.

De koning hief de hand op, de muziek viel thans in met geweldigen klank, er weergalmde een duizendstemmige kreet, welke langgerekt en machtig door 't luchtruim daverde. Onbeweeglijk stonden de Israëlietische werklieden daar; van dezen en genen leekte het bloed van arm, rug of hoofd. In tegenwoordigheid des konings mocht niemand het wagen, zich het bloed af te wisschen, zelfs niet een vinger te verroeren.

De Pharao trad naar voren en sprak plechtig vele woorden tot den steen. ‘Aan den god, die aarde en hemel bestuurt en in stand houdt, die alles bezielt en voedt, aan den god der zon, Phra, den allerhoogste zijt gij toegewijd in eeuwigheid!’ aldus sprak hij.

‘In eeuwigheid!’ herhaalde de opperpriester plechtig.

‘In eeuwigheid!’ dus zongen de overige priesters.

‘In eeuwigheid!’ zoo sprak het volk eerbiedig en godvruchtig volgens zijn begrip.

En de bouwmeester meldde, dat de steen stond en wel zóó vast stond, dat hij voor altijd moest blijven staan.

Maar beneden, in den afgrond der hel, wentelde er zich een in uitbundige, woeste, zwarte blijdschap. Het was de gevallen Lucifer, dien haat en hoogmoed tot duivel hadden gemaakt; hij verheugde zich er over, dat daarboven in Heliopolis de levende

en drieëenige God vergeten en in diens plaats de verafgode natuur en schepping gesteld was.

‘Dat is mijn altaar!’ hoonde hij woedend, ‘en het zal het mijne blijven voor altijd!’

‘Voor altijd!’ weergalmde het in huiveringwekkende echo uit de eeuwige afgronden der duisternis.

Het was nacht; in een hut van de stadswijk, waar de Israëlietische slaven woonden, weerklonken weeklachten en geween. Naässon, de eerwaardige grijsaard, een achterkleinzoon van Judas, den zoon van Jakob, lag op sterven. Reeds sedert maanden was hij al zwakker en zwakker geworden, maar de opzichters hadden hem niet ontzien. Tachtig jaren lang had hij hand- en spandiensten verricht en gewerkt voor de Egyptenaren. Hij had geen vrij uurtje gekend, niets dan arbeid en onmeedoogende behandeling, honger, smaad en wonden door de ontelbare geeselstriemen. Ook vandaag had hij mee moeten helpen, maar hij was gestruikeld en een verschrikkelijke slag met een dikken palmstok had hem doodelijk gewond. Zijn naastbestaanden omringden hem. Zij vermoedden niet, dat zij aan de legerstede stonden van een der voorouders van den Zaligmaker.

Langen tijd had hij daar zoo gelegen. Over zijn gelaat, dat de zijnen nooit vertoornd of vergramd hadden gezien, lag de verheerlijking van een hemelsch visioen; om zijn mond, waaruit nooit een woord van wraak, maar slechts van gebed en troost, van goedheid en geduld was gevloeid, zweefde een onbeschrijflijk zoete lach.

Thans sloeg hij de oogen op.

‘Werpt u ter aarde!’ gebood hij op den meest plechtigen toon en diep ontroerd. Toen rees hij met inspanning zijner laatste krachten overeind en staarde naar buiten in den donkeren nacht. De Nijl ruischte eentonig zijn overoud lied en in het heldere maanlicht straalde van de overzijde, hoog naar boven strevend, de obelisk, dien men vandaag voor eeuwig aan den zonnegod had toegewijd. Hij wees met de hand naar buiten, naar de zuil.

‘Gij zijt het eigendom van den waren God. Aan Hem alleen wijdt Zijn uitverkoren volk, dat u uit den schoot der aarde gedolven, u gepolijst en opgesteld heeft, u toe. Aan u kleven het bloed en de tranen van de zonen Israëls: als spruit van Judas, uit wiens naam het heil moet komen, wijd ik u voor eeuwig aan den waren God toe, aan den God des hemels en der aarde, aan den God onzer vaderen. Gij zult voor alle tijden, en voor de heele wereld een teeken zijn, dat er één God is, die de Zijnen niet verlaat, voor Wien duizend jaren zijn gelijk één dag; en een troost voor de kinderen Gods: want gij zult aanschouwen Dengene, die Zijn volk zal redden.’

Plotseling hield de aartsvader op - met verrukking keek hij naar buiten naar den obelisk; vertoonde God hem de toekomst?.... een vreugdekreet - Naässon viel achterover en stierf.

De obelisk heeft den redder van Israël aanschouwd.

Tweehonderd jaar later wandelde die schoone jongeling, welke door Pharao's dochter als kind in het water gevonden en door haar opgevoed werd, hem dagelijks voorbij en vaak schouwde hij peinzend naar de zuil op, alsof hij uit het ziellooze graniet een wondervollen klank vernam.... En lang nadien - de jongeling was middelerwijl een grijsaard geworden - zag de obelisk hem weer; aan de spits van 600.000 man trok de grijsaard bij nacht weg uit het land, waar Israël gedurende vierhonderd jaar als slaaf behandeld was geworden. Die grijsaard was Mozes, Israëls grootste en heiligste man uit het Oude Verbond. En de obelisk zag spoedig daarna de droefheid en rouw en hoorde het weeklagen van Egypte, toen het heele leger van Pharao in de Roode Zee was omgekomen: Israël was vrij.

En de Pharao moest vluchten en werd vermoord; andere geslachten volgden; de Perzen kwamen en veroverden het land, Alexander kwam en Ptolemeus; vreemde Grieksche mannen namen den troon der Pharao's in, en reeds naderden de Romeinen, aan wie de schepter van Israël was overgegaan.

Vijftienhonderd jaren waren reeds lang verstreken, de obelisk stond er nog altijd, schoon en fier, zuiver en glanzend als de onvergankelijkheid, een beeld van den Eeuwige zelf, aan wien tijd en eeuwigheid spoorloos voorbijgaan.

Daar toog in een lentenacht een vreemde man bedaard en nederig voorbij de zuil; hij trok een vermoeiden muilezel met zich voort; daarop zat een jonge moeder, met heur kind aan 't harte gedrukt; zij was in een stil, innig gebed verdiept, een goddelijk waas van zoeten vrede en kalme heiligheid omgaf dat drietal.

En het Kindje sloeg zijn oogen op en keek den obelisk aan met een blik vol goddelijke almacht en genade.

En toen steeg er een wonderbare toon uit hem op, zacht en diep als de klank eener klok, vol van smachtend verlangen als het verzuchten der onverloste schepping naar den Heiland, en jubelvol groetend, als een huldebetuiging aan den Heer van hemel en aarde.

De obelisk had den Verlosser gezien, het waren Jozef, Maria en het Kindje Jesus, die in den stillen nacht, hun toevlucht in Egypte zoekend, hem voorbij gegaan waren. De voorspelling van Naässon was thans geheel vervuld.

Maar den volgenden morgen vonden de priesters van den zonnegod diens afgodsbeeld in den tempel te Heliopolis van zijn voetstuk getuimeld en in honderd stukken vergruisd.

De Heer des hemels en der aarde, de Zoon Gods, was Egypte binnengetrokken, de afgoden moesten derhalve wijken.

Dicht bij Heliopolis, zoo niet in de stad zelve, heeft de Zoon Gods vertoefd met Zijn heilige Moeder Maria en Zijn voedstervader Jozef. Aan den voet van den reusachtigen getuige der verdrukking Israels, waar eens Mozes opgroeide, heeft ook het Kindje Jesus Zijn eerste schreden gezet, is het opgewassen in ballingschap, totdat het na den dood van Herodes in Zijn land mocht terugkeeren. De Pharao's rustten in de pyramiden en graven, de zonnegod was gevallen; in plaats van het schepsel en diens afgodische vereering had thans de Schepper, in de beminnenswaardige, aanvallige gedaante van een Kindje, Zijn intocht op aarde gehouden: de ware, eeuwige zon der gerechtigheid was opgegaan, en de obelisk, thans het gedenkteeken en de getuigenis van het menschgeworden Woord en der heiligste kindsheid van Jesus, heeft nu zijn bestemming bereikt, waarop hij gedurende de zeventienhonderd jaren, dat hij reeds tot dat tijdstip daar ter plaatse stond, gewacht had.

Voor den Eeuwige zijn duizend jaren gelijk één dag.

II.
In de tuinen van Nero.

Het was een klare, heldere nacht in 't midden van de joodsche maand Nisan.[1] Het zal ongeveer dertig jaar geleden zijn, dat het goddelijk Kind met Zijn Moeder en den heiligen voedstervader Jozef op zekeren dag voor het laatst de schaduw van den obelisk in het Egyptische Heliopolis voorbij waren getrokken. Herodes was dood, en zij konden uit de ballingschap van ettelijke jaren in een vreemd land weer naar Palestina terugkeeren.

1) Overeenkomende met de laatste helft van Maart en de eerste helft van April.

Dertig jaren dus waren er sedert verstreken, het Kind was tot een man opgegroeid.

Klaar was de nacht, de bijna volle maan overgoot de aarde met rustig licht. Maar een zonderlinge treurigheid, een zacht geklaag scheen er door het luchtruim te varen. En de aanbrekende volgende dag... hoe vreemd, door en door droevig was hij! Hij werd al naargeestiger en somberder, en toen de zon in 't zenith moest staan, toen daalde er een allengs diepere duisternis, als een rouwgordijn, van den hemel op de aarde. De vogels zwegen, de groote dieren begonnen te beven en verborgen zich, de menschen staarden naar den zwarten hemel en vroegen bang zich af: ‘Wat is er toch gebeurd?’ en overal heerschte vrees, smart en droefenis. De wereld giste wel, dat er iets ontzettends voorviel, maar zij wist niet, dat op dit uur de Heer des hemels en der aarde, de zachtmoedigste en ootmoedigste Jesus, Gods eeniggeboren Zoon, in onuitsprekelijke foltering aan het kruis hing, ginds buiten Jerusalem, en worstelde met den dood.

Drie uren na den middag doorliep een lichte siddering en een gerommel de ingewanden der aarde: Jesus Christus had Zijn hoofd al stervende gebogen; de menschheid was verlost, hel en dood waren overwonnen.

Ook onder den obelisk, die verlaten, onbegrepen te midden van het Romeinsch gewor-

den Heliopolis stond, bewoog de aarde zich. Zij golfde op en neer, het reusachtige steengevaarte trilde en gaf geluid - zou het omvervallen?

Neen, door een der voorzaten van Christus was de obelisk aan den toekomstigen Heiland van Israël gewijd: hij mocht nog niet ten gronde gaan. Pharao en zijn volk sluimerden reeds lang in de graven, en de Egyptische zonnegod Phra, aan wien Pharao de zuil ‘in eeuwigheid’ had toegewijd, was vergeten en verzonken. Het nieuwe geslacht, dat in de oude Egyptische hoofdstad krioelde, wist niet meer, wat de steen te beteekenen had. Zijn tijd van bestaan in Egypte was afgeloopen. Hij, het grootste gedenkteeken des Verlossers, moest ginds in het land van 't Oosten blijven, zoo lang het Oude Verbond duurde. Nu was het voorhangsel des tempels gescheurd, het Nieuwe Verbond aangebroken; noch Palestina, noch Egypte zou het middelpunt worden. Reeds had Petrus, de visscher, van den Zoon Gods het bevel ontvangen, de lammeren en schapen te weiden en de broeders te versterken, reeds was in zijn hart de apostolische zucht om rond te zwerven en naar 't Westen, naar Rome te trekken, neergelegd, en de oude hoofdstad der wereld wachtte reeds op den Verlosser, om Zijn nieuw Jerusalem te worden.

In diezelfde dagen liet Tiberius, de Romeinsche keizer, een lijst opmaken van alle gedenkteekenen van kunst, welke in het thans aan Rome toebehoorende Egypte aanwezig waren. Toen werd ook het vonnis geveld over den obelisk in Heliopolis: deze moest met andere werken naar Rome overgebracht worden.

In het zesde jaar na den dood van Christus werd het bevel uitgevoerd. Keizer Caligula zond een zeer groot schip met bouwmeesters en slaven over zee, de kolos werd met onbeschrijfelijk veel inspanning in touwen en kettingen geslagen, vervolgens van zijn omvangrijk voetstuk getild en daarna op rollen naar den Nijl gebracht. Meer dan vijftienhonderd jaar had hij hier gestaan; thans droeg het schip der veroveraars hem naar Rome.

Hier was de plaats reeds bepaald, welke hij voortaan zou innemen. Aan gene zijde van den Tiber, waar eerst slechts weinige huizen stonden, strekten zich prachtige tuinen uit. In het midden er van lag een reusachtig, effengemaakt plein, omgeven door kolossale muren met zitplaatsen en loges voor de bezoekers. Het was een ronde schouwplaats, waar schitterende wedrennen gehouden werden. Caligula had die renbaan met alle denkbare pracht laten bouwen. Slechts één ding had er tot dusverre aan ontbroken: een middelpunt van het uitgestrekte ronde veld. Hiertoe werd de obelisk van Heliopolis uitverkoren.

Met onnoemelijk veel moeite werd hij opgesteld. De keizer met zijn hof was er bij tegenwoordig; half Rome had, in feestgewaad gedost, om de renbaan plaats genomen.

En toen eindelijk het steenen gevaarte stond en hoog in de lucht stak, toen wenkte de jonge, bleeke keizer met zijn blanke hand, en alles zweeg vol eerbied. En hij sprak: ‘Aan den goddelijken Augustus,[1] aan den eersten imperator[2] der eeuwige stad, die den aardbol aan haar onderdanig gemaakt en vrede aan de heele wereld geschonken

1) Bedoeld wordt hier: keizer Augustus, onder wiens regeering Christus geboren werd. Hij stierf in het veertiende jaar na Christus' geboorte. Hem volgde op Tiberius, onder wien de Zaligmaker gekruisigd werd, en daarna Caligula, die in het jaar 39 na Christus' geboorte den obelisk in bedoelde arena liet opstellen en aan Augustus toewijdde.
2) Imperator d.i.: oppermachtig bestuurder.

heeft - aan de godheid van keizer Augustus, onzen voorganger, zijt gij toegewijd in eeuwigheid!'

'In eeuwigheid!' zegden de priesters en Vestaalsche maagden hem na.

'In eeuwigheid!' zoo juichte het volk, terwijl luidruchtige muziek inviel.

En evenals vóór zeventienhonderd jaar, toen Pharao deze zuil voor eeuwig aan den zonnegod Phra had toegewijd, de hel van blijdschap opsprong, omdat in plaats van den levenden God, diens schepping, de zon, werd aanbeden, zoo schreeuwde ook thans in woeste, satanische uitgelatenheid de booze geest in den afgrond het uit in luid gejubel, omdat voortaan in plaats van God een mensch, de keizer, zou worden aanbeden.

'Ha!' kreet hij in toomelooze bespotting en grinnekend van leedvermaak, 'de vergoddelijking van den mensch... dat brengt mij nog veel meer zielen aan dan die der natuur. - Sta, zuil, sta in eeuwigheid - want gij zijt mij toegewijd, gij behoort mij toe! En gij zult er getuige van zijn, wat ik uit den vergoddelijkten mensch weet te maken! Gij zult er getuige van zijn, hoe ik aan uw voet die paar aanhangers van den Gekruiste van den aardbodem verdelg; en gij zult hier, in het middelpunt der wereld, in Rome blijven staan als een teeken, dat ik, Satan, de heer en meester ben van de aarde!'

Beneden aan den Tiber lag een huisje, waarbinnen eenige personen vergaderd waren, namelijk: de heer des huizes, een man met sterk sprekende Oostersche trekken, zijn echtgenoote, twee dochters en drie zonen, alsmede vier andere mannen en eenige vrouwen, eveneens met een Joodsch uiterlijk.

De heldere maan straalde in den openstaanden voorhof en bescheen de aanwezigen met een eigenaardig licht. Zij allen hadden staande met half luide stem een psalm gezongen, terwijl zij de handen eerbiedig ten hemel hieven - een onuitsprekelijke vrede en diepe godsvrucht lag over allen uitgespreid. Alsnu teekende de heer des huizes zich met een groot kruis, van het voorhoofd af tot op de borst en van den linkerschouder tot den rechter. Daarna stonden zij van tafel op.

Wij bevinden ons in een christelijke familie, waarde lezer.

Hoewel het pas zes jaren geleden was, sedert Christus de Heer te Jerusalem aan 't kruishout stierf, bezat Rome toch al reeds eenige Christenen binnen zijn muren. Hoe zich dat heeft toegedragen kan men vernemen uit de Handelingen der Apostelen, waar geschreven staat, dat er onder de toehoorders van den H. Petrus bij diens prediking op het eerste Pinksterfeest van het jaar 34 ook Romeinen (Joden) geweest waren. Dat had men ook kunnen opmaken uit de gesprekken van den heer des huizes en zijn vrienden op dezen avond. Want evenals bijna elken avond, wisten zij ook nu weer te vertellen van die indrukwekkende predikatie, en hoe zich daarna drie duizend Joden lieten doopen, van den aanblik der heilige apostelen, bijzonderlijk van het uiterlijk des heiligen Petrus en hoe hij beloofd had, de leerlingen van Christus in Rome te bezoeken.

Met gespannen oplettendheid luisterde elkeen naar dit verhaal. En vooral toen Elias, de oudste, vertelde, hoe hij, zes jaar geleden, den Zaligmaker zelven gezien had, toen Christus, gevolgd door Zijn discipelen, naar den tempel opging, en hoe hij met eerbied en verbazing vervuld werd, als hij Hem zag en Zijn stem hoorde, toen hielden allen den adem in en de oogen van de jonge kinderen des huizes hingen als gloeiende kolen aan de lippen van den spreker.

Nog een gemeenschappelijk zegengebed, en toen scheidde men en werd het weldra rustig in dat huis. Maar de vader des huisgezins stond nog lang naar den obelisk

buiten te staren, welks spits donker tegen den helderen nachtelijken hemel afstak. Wellicht dacht hij aan de tijden van Mozes, die deze zuil gezien hadden.

'Wat al zult gij nog aanschouwen, overoud steengevaarte?' mompelde hij. 'Zult gij den dag zien, waarop het Kruis van Christus over heel de wereld zal hebben gezegepraald?' Hij bevroedde niet, wat hij zelf nog aan den voet van den obelisk zou beleven.

Keizer Caligula en zijn opvolger Claudius waren vermoord. Nero zat op den troon, het afschuwelijkste monster, dat ooit een troon bezoedeld en onteerd heeft. De deugniet zwierf 's nachts door de straten, bezocht de gemeenste kroegen, wentelde zich in het slijk der zonde en baadde zich in bloed. Toen hij nog slechts achttien jaar oud was, vergiftigde hij zijn eigen broeder bij een maaltijd, vermoordde zijn eerste gemalin, alsmede zijn tweede, door een schop met den voet, liet haar onschuldig kind, zijn stiefzoon, een aardigen jongen, in zee stooten, doodde zijn twee leermeesters en liet, twee en twintig jaar oud. zijn eigen moeder met knuppels afmaken, nadat het hem mislukt was, haar te verdrinken Nu bestonden er voor hem geen grenzen meer. Nero ging als een dolleman te keer, bedwelmd door het vele bloedvergieten, waanzinnig door de opeenstapeling van misdaden, en heel Rome moest meedoen. Geen huisgezin was voor hem meer heilig, geen beletsel werd door hem geëerbiedigd. Op den 19n Juli van het jaar 64 stond des nachts Rome aan alle hoeken en uiteinden in brand: de hoofdstad der wereld verteerde tot asch - en haar keizer was de brandstichter! Met duivelachtig vermaak aanschouwde hij van een veilige hoogte die ijzingwekkend schoone vlammenzee en haar ontzettende gloeiende branding. Rome lag voor twee derden in asch en puin.

Maar het naspel volgde.

Veertien dagen na den brand liet Nero bekend maken, dat hij het Romeinsche volk uitnoodigde in zijn tuinen en renbaan te komen, waar hij zou trachten hen het ongeluk te doen vergeten door hun een feest aan te bieden, als zij nog nooit hadden bijgewoond.

Met heele scharen stroomde het volk naar de tuinen; in koortsachtig geprikkelde nieuwsgierigheid zagen die duizenden van hun zitplaatsen neer op de uitgestrekte, met zand bestrooide vlakte van den circus, in welks midden de obelisk ernstig en eenzaam omhoog rees.

De keizer verscheen en gaf het teeken om te beginnen. Een kudde wilde beesten, leeuwen, tijgers, wolven, werd in het renperk gejaagd. Maar wat waren dat voor dieren?.... Hoe vreemd en zonderling bewogen zij zich! Zij lieten geen gebrul, geen geluid hooren, maar bleven zwijgend in het midden staan - rondom den obelisk. De menigte fluistert: 'het zijn Christenen' en huivert; die arme slachtoffers waren in de huiden der wilde dieren genaaid. En nu vliegen een vijftig of zestig reusachtige bloedhonden naar binnen. Men hitst ze aan op de 'wilde beesten.' Zij vallen deze aan, een rochelen, zuchten, hier en daar een doodssnik - en dan is het stil. Die honderd Christenen hebben opgehouden te lijden, de bloedhonden hebben hun werk goed gedaan. Gretig lekken zij het bloed op, dat het zand rood gekleurd heeft.

Thans verkondigt een heraut, dat de keizer zelf met een met twaalf paarden bespannen wagen zich als menner in het renperk zal vertoonen en wel bij een verlichting van driehonderd fakkels, welke hij zelf had uitgevonden.

Het is donker geworden. Duizend slaven brengen lange groote palen binnen en verdeelen ze bij de reeds gemaakte kuilen, om ze daar in te laten. Nu worden er driehonderd menschen in het renpark gebracht: grijsaards, fiere, edele mannen,

jongelingen, deftige bedaagde dames, vrouwen, bloeiende maagden en knapen, en meisjes nauwelijks de kinderschoenen ontwassen.

'Christenen!' mompelt de menigte en wacht op de dingen, die komen moeten.

Bij elken paal wordt een Christen gebracht. Schielijk worden diens handen en voeten gebonden en hem een prop in den mond gestoken. Vervolgens werpt men zware linnen mantels over hen heen, welke met was en pek gedrenkt zijn, zoodat alleen het hoofd vrij blijft, bindt aan hun voeten een grooten takkenbos, bevestigt hen boven aan de palen, zet deze in den grond, en sprakeloos, met ontzetting ziet het volk thans die driehonderd lantaarnpalen in een reusachtigen kring rondom den obelisk opgericht met de daaraan hangende levende, ademende menschen, die het oogenblik moeten afwachten, waarop Nero het teeken zal geven, dat de illuminatie kan beginnen.

Zwijgend blikken de geboeide offers, hoog in de lucht zwevend, naar elkander, en spreken door de taal der oogen elkaar moed en troost in.

Ook de Christen geworden Iraëliet met zijn heele familie, die wij vóór vijf en twintig jaar hebben leeren kennen, behoort tot de offers. Zijn witte baard fladdert spookachtig in de

nachtlucht; zijn oog zwerft van paal tot paal: het zoekt voor de laatste maal de zijnen. Langzamerhand heeft hij ze allemaal gevonden. Daar is zijn lievelingsdochter, ginds ontwaart hij zijn zonen met hun vrouwen; zijn echtgenoote schijnt door de boeien bewusteloos te zijn geworden, want heur hoofd hangt slap op haar schouder. En naast hem, - ach, daar hangt zijn oudste kleinzoon gebonden, een knaap van dertien jaren. Er welt een traan in zijn oog op, nu hij dat kind ziet, wiens hoofd zich uit het dikke omhulsel omhoog tracht te werken, en dat zoo kalm en vriendelijk naar hem kijkt, alsof het een blijspel was en niet een ontzettend, akelig doodsuur.

Museum, Antwerpen.
Naar een photographie van Braun, Clément en Co., Dornach (i E.), Parijs en New-York.
DE TERUGKEER DER H. VROUWEN VAN HET GRAF, VAN JAN GOSSAERT.

Maar het gaat immers naar den hemel - binnen een kwartier zijn zij misschien reeds daar!

Nu geeft Nero het teeken.

In een oogwenk vlammen driehonderd toortsen aan de palen: de Christenen branden. En de keizer laat de teugels van zijn twaalfspan vieren, de zweep knalt, muziek weergalmt en hij vliegt met zijn karos, in stofen rookwolken gehuld, langs de reusachtige baan van het renperk voorwaarts, onder de brandende menschen door, die in vreeselijke doodsfolteringen zich krampachtig wringen. De haren van de ongelukkigen vlammen hoog op, er weerklinken verstikte jammerkreten,

weeklachten, doodsgillen, gebeden en stervensgereutel; men ziet hoe zij het hoofd in onuitsprekelijke kwelling heen en weer bewegen; sommigen zijn in walm gehuld, anderen ziet men, schril verlicht, stervend het hoofd buigen, ziet hun laatsten blik ten hemel richten, hun glimlach, waarmee zij de martelkroon reeds in ontvangst nemen. Zij zien den hemel open.

Langzamerhand ontstaat er stilte; de Christenen hebben hun lijden voleind. Bedaard vreet het gulzige element des vuurs voort, knetterend sist het bloed uit de lichamen in de vlammen; hier en daar valt een vormelooze klomp van den paal naar beneden, een benauwde reuk vervult de plaats.

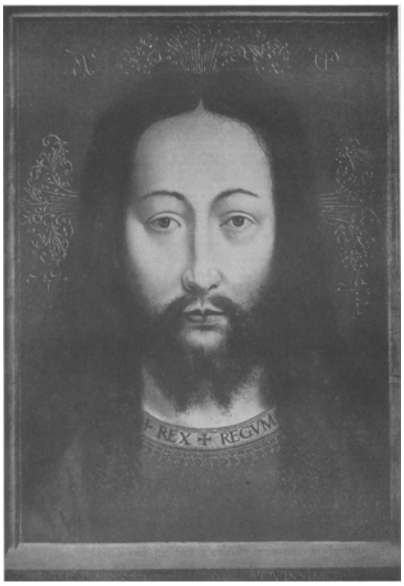

Koninklijk Museum, Berlijn.
Naar een photographie van Frans Hanfstaengl, Munchen.
DE VERREZEN HEILAND, VAN JAN VAN EYCK.

Nero geeft het teeken, dat het schouwspel geëindigd is; een algemeen, donderend bijvalsgeschreeuw is zijn belooning; dan noodigt hij het volk voor morgenavond uit; het schouwspel zou alsdan herhaald worden. - En dat gebeurde; op den 27^{en}, 28^{en}, 29^{en} en 30^{en} Juli van het jaar 64 hebben die vertooningen, aan den overkant van den Tiber, in de tuinen van Nero plaats gehad. De grond, waarop de obelisk stond, werd letterlijk met martelaarsbloed gedrenkt, het bloed bespatte zelfs de zuil en deze stond te midden van de menschelijke fakkels.

En deze vervolging der Christenen, onder Nero begonnen, werd in dienzelfden geest

voortgezet. Het renperk van Nero zag nog duizenden en nog eens duizenden sterven, onthoofd, door wilde dieren verscheurd, doodgegeeseld, verbrand.

En de Christenen? Zij werden des te heiliger, hoe feller de vervolgers woedden: zij hoopten enkel in den hemel te komen, van de wereld verlangden zij niets meer.

Maar zij zorgden voor hun dierbare dooden. Des nachts kwamen zij heimelijk en droegen de verkoolde lijken weg en verdwenen er mee onder den grond. Vlak bij de renbaan van Nero, bijna onder den obelisk, hadden zij een hunner catacomben: daar borgen zij hun dooden en hielden hun godsdienstoefeningen. En vooral één man hield hen met kracht in geloof en liefde bijeen, het was een eerbiedwaardige, heilige grijsaard, dien zij onuitsprekelijk vereerden; hij was immers de eerste apostel van den Zaligmaker: Petrus. Hoe dikwijls stapte hij den obelisk voorbij naar de graven der martelaars! En op zekeren dag gebeurde het - dertien jaar later: toen droeg men ook zijn heilig ontzield lichaam den obelisk voorbij naar beneden. Op den naburigen heuvel Janiculus, die uit de hoogte op de renbaan neerziet, hadden zij hem gekruisigd met het hoofd omlaag. Ook hij werd begraven in de catacomben bij de tuinen van Nero: de opvolger en plaatsvervanger des Heeren, de grootste en voornaamste machthebbende na Christus den Heer - de arme visscher van Galilea.

Eerst verrees er een kapel, later een grootsch bedehuis boven het graf van den apostel; eeuwen kwamen en vervlogen, roovers en plunderaars, brand en verwoesting voltooiden hun werk aan de kerk, de Gothen en Vandalen kwamen, de groote volksverhuizing woelde over het graf van Petrus, Alerik en Genserik, Leo en Karel de Groote stonden daar, de stad werd geplunderd en vernield: maar bij het graf van Petrus stond rotsvast als uit erts gegoten, onwrikbaar, door aardbeving noch macht der menschen geschokt, gelijk aan het eeuwige raadsbesluit, aan de onveranderlijkheid van God, dat reusachtige steenblok uit Egypte, de overoude kolos. Hij had Mozes en de redding van Israël aanschouwd, hij had den Zaligmaker en Maria en Jozef gezien; hij was de door God zelf aangestelde schildwacht en grafzuil van den vorst der apostelen door de eeuwen heen, totdat er een nieuwe tijd zou aanbreken.

Voor God zijn duizend jaren gelijk één dag.

III.
Voor de St. Pieter.

Ten tijde van het heidensche keizerrijk stonden er in Rome twee en veertig Egyptische obelisken, welke zich fier ten hemel verhieven. Maar toen er duizend jaar verstreken waren sedert den dood van den heiligen Petrus, lagen alle, alle in puin - slechts één had al de middeleeuwen door hoog en stevig op zijn plaats gestaan, dat was de groote obelisk in de oude tuinen van Nero, de wachter aan het graf van den prins der apostelen. In zijn onmiddellijke nabijheid was boven het graf van den heiligen Petrus en de graven der andere martelaars de oude, reusachtige St.-Pieterskerk verrezen: zij stond daar twaalf eeuwen lang; millioenen pelgrims gingen en kwamen; Pausen werden gekozen en stierven; machtige tegenstanders der Kerk traden op; Juliaan, de afvallige, de Byzantijnsche keizers, de Gothen en Vandalen, de Saracenen, Barbarossa en zijn opvolgers en de Fransche koningen, die gedurende zeventig jaren de Pausen te Avignon gevangen hielden. Maar zij stierven en gingen voorbij, gelijk de

schaduwen der wolken voor de zon. En de St.-Pieterskerk werd oud en bouwvallig: de dag brak aan, waarop men het dak er van afnam, de kolommen omverhaalde en de muren sloopte.

Met het jaar 1500 was een nieuw tijdvak aangebroken, de tijd, waartoe ook onze eeuw nog behoort. Het heidendom in Europa was overwonnen, de macht der Saracenen zou ook weldra gefnuikt worden, maar reeds stak een nieuwe vijand der Kerk het hoofd op. Voor den bloedigen moord in massa en de verwoesting van het heiligdom en van de christelijke landen, zou van nu af de macht van logen en verdachtmaking, belastering en beleediging in de plaats treden, om op die manier de volkeren van de Kerk los te scheuren. Een zondvloed van schotschriften van 't allerlaagste allooi, vaak zóó walgelijk, dat heden ten dage het menschelijk gevoel met afschuw en verontwaardiging zich er van afkeert, brak eerst over Duitschland en gedeeltelijk ook over Italië los, hij verwekte een tienmaal grooteren zondvloed van afval en van verraad aan de aloude Kerk, van heiligschennis en breken van geloften, van algemeenen opstand tegen de Kerk Gods. En toen het vreeselijk Godsgericht, dat de Heer op deze revolutie liet volgen - de dertigjarige oorlog - eindelijk had uitgewoed, toen maakte de geest van ontkenning en van menschelijken hoogmoed zich reeds ten tweeden male gereed tot een nog heviger bestorming van Petrus' rots: de Fransche godloochening onder Voltaire, welke als een nieuwe zondvloed van haat en lastering jegens God voornamelijk zich over Frankrijk, Duitschland en Spanje uitstrekte. En toen de straf daarvoor, de vijf en twintig jaren der omwenteling en der oorlogen ten tijde van Napoleon, verstreken was, heeft heden ten dage de leugen tegen de Kerk en haar verachtelijkmaking zich over alle landen uitgestrekt; uit den zondvloed is een wereldzee ontstaan, millioenen boeken en tijdschriften, tongen en kelen, pennen en penseelen, beitels en hamers werken tegen de heilige Kerk Gods en tegen Christus en Zijn waarheid en leer. Velen zijn zich hun vijandschap en hun anti Christendom bewust, maar nog meer volgen op sleeptouw, zonder zulks te weten; zij zijn meegesleurd in de zee van den zoogenaamden ‘modernen geest,’ dat wil zeggen, in de zee der wereld, en als de genade aan hen geen wonder uitwerkt, dan verdrinken zij er in. Wat echter het Godsgericht voor dezen algemeenen wereldopstand tegen Christus, den Heer, zal zijn, daarvan zijn reeds huiveringwekkende voorteekenen aanwezig; maar wanneer het zal losbarsten, in welke mate en hoe lang het zal duren, dàt weet geen sterveling. Dit is nochtans zeker, dat aan de vreeselijke, algemeene bestrijding van de Kerk Gods, welke sedert 's Heeren geboorte nog nooit in die mate heeft bestaan, de straf evenredig zal zijn, wanneer de menschheid niet zelf vrijwillig in groote menigte zich bekeert. En ten tweede is dit óók zeker, dat Christus, de Heer, weer als Overwinnaar uit den reusachtigen strijd zal te voorschijn treden, dat de rots van Petrus ook dezen keer door de poorten der hel niet overweldigd zal worden en dat de heilige Kerk als ark van God met de haren enkel en alleen zal overblijven.

Dit is het n i e u w e tijdvak, welks einde wij wel nabij zijn. En om aan de volkeren der wereld ook zichtbaar de grootheid, schoonheid, algemeenheid en waarheid der heilige Kerk en van haar alleenzaligmakende leer voor oogen te stellen, heeft God in het begin van dit nieuwe tijdvak de grootste, tot heden nog onovertroffen kunstenaars verwekt, ten einde voor Zijn heilige Kerk een zichtbaren gemeenschappelijken tempel te bouwen, welke haar waardig zou wezen.

Zoo geschiedde het, volgens Gods beschikking, dat een Bramante, Michel Angelo, Rafaël, Maderno, Fontana en anderen den heiligen dom van Sint Pieter moesten bouwen, tot op den huidigen dag het grootste en schoonste gebouw der wereld.

Door een onbestemd gevoel gedreven, zijn, duizenden jaren geleden, de menschen, toen zij nog één geheel vormden en één taal spraken, begonnen te bouwen; zij wilden ten teeken van hunne eenheid en kracht een reusachtig gebouw voor elkander stichten, dat tot den hemel moest reiken. Op de velden van Sinear bij Babylon richtten zij het op; maar God trok Zijn hand van hen af, zij werden het oneens, de torenbouw gaf aanleiding tot onderlinge scheiding, en de toren van Babel, een onmetelijke berg van puin en steenbrokken geworden, is tot heden het kenteeken van verwarring, van tweespalt, van gemis aan zegen en onvruchtbaarheid der menschheid vóór Christus, die zonder en tegen God werkte.

Daartegenover heeft Christus zelf, het onzichtbare, eeuwige hoofd der Kerk, door Zijn zichtbaren Plaatsbekleeder op aarde in het Nieuwe Verbond den dom van Sint Pieter doen stichten: het edelste meesterwerk van schoonheid, regelmaat, pracht, majesteit en kunst, volmaakt en grootsch tot in de kleinste bijzonderheden der enkele deelen. En zijn reuzenkoepel, het afbeeldsel van het alles onder zich bevattend gewelf des hemels, met zijn kruisvormige, naar de vier hemelstreken zich uitstrekkende ontzaglijke beuken, zooals hij daar kalm en majestueus zich in de lucht verheft, alsof hij op engelenhanden zweeft, predikt aan de wereld, dat hij de grootsche toren Gods is, de torenbouw van Christus, waarin en waarom de aarde zonder onderscheid van naties en werelddeelen eindelijk weer zich vereenigt in den vrede Gods, en als het volk van God, als één kudde onder één herder moet en zal bijeenkomen. En wie van goeden wille is, die redt zich uit deze wereld en vlucht tot haar; en er zijn duizenden en nog eens duizenden, die, vroeger dwalende in de woestijn, door den Geest gedreven, tot haar vluchten, nu zij zien, dat bij haar alleen volledige en ware eenheid woont.

De aloude obelisk stond nog altijd op de plek, waar eens keizer Caligula hem had doen plaatsen. Hij had gezien, hoe Paus Julius II in het jaar 1506 plechtig den eersten steen voor den huidigen Sint-Pietersdom legde; hij zag aan zijn voet tachtig jaren lang de muren van alle kanten zich fier verheffen, totdat zij hooger waren dan hij; hij zag Rafaël en Michel Angelo dagelijks beneden voorbijgaan en in den warhoop van muren staan; hij zag langzaam en ontzagwekkend den koepel ten hemel rijzen.

Eindelijk had ook voor hem het uur geslagen, en hij zou op de plaats komen, welke de eeuwige en onveranderlijke God reeds vóór drie duizend jaar, toen hij door het volk van Israël bekapt en gepolijst werd, als zijn juiste en laatste standplaats voor hem bestemd had.

Voor het indrukwekkend front van Sint Pieter strekt zich, door ontzaglijke zuilengangen kringvormig omsloten, het Sint-Pietersplein uit, dat het grootste openbare plein ter wereld is. In het midden er van, aldus had Paus Sixtus V bepaald, moest thans de obelisk geplaatst worden, want op zijn oude standplaats stond hij vlak tegen den zuidermuur der kerk, waar men hem ternauwernood kon zien.

Dit geschiedde in het jaar 1586, dus nu meer dan driehonderd jaar geleden.

De toenmalige bouwmeester Giovanni Fontana had aan den H. Vader verzekerd, kans te zien, dit reusachtige steenen gevaarte van zijn tegenwoordige standplaats te halen en op zijn nieuw bestemmingsoord weder op te richten, zonder hem te beschadigen.

Doch daartoe waren twee dingen noodig: ten eerste veel geld voor de toebereidselen en werktuigen om den obelisk te laten zakken en weer op zijn voetstuk te plaatsen, zoo om en bij veertig duizend scudi, ongeveer honderdduizend gulden. Er werd hem verzekerd, dat alles betaald zou worden.

‘En het tweede is, dat ik persoonlijk mijn bevelen geef; wanneer derhalve de zuil wordt overgebracht, moet er volkomen stilte heerschen, opdat de duizend werklieden elk oogenblik mijn stem kunnen hooren.’ Er werd beloofd, dat het onder de vreeselijkste straffen aan het volk verboden zou worden, ook maar één kik te geven.

Zoo brak dan de dag aan, dat de Egyptische kolos van over de drie duizend jaar oud op de plaats gebracht werd, welke hij tegenwoordig inneemt. Hij lag in zijn vervaarlijke lengte op het Sint-Pietersplein; een net van touwwerk en kettingen omgaf hem, ontzaglijke stellages waren opgeslagen voor de machinerieën, duizend werklieden stonden op hun post.

Eerst trad de H. Vader met een schaar van priesters naar voren. De obelisk werd met wijwater besproeid, vervolgens legde de Paus in het groote metalen kruis, hetwelk op de spits van de naald was aangebracht, een stuk

van het heilige kruis van Christus zelve, en sloot en verzegelde daarna de opening zorgvuldig. Daarna wijdde hij met luider stemme den steen, welke Egypte en het oude Rome had aanschouwd, die eens aan den zonnegod en den goddelijken keizer van het heidendom was toegewijd, thans Dengene toe, van Wien de zon haar licht en aanzijn heeft ontvangen en Die de Koning der koningen is, Jesus Christus, den grooten, eenigen God, den Heer van hemel en aarde - aan Hem wijdde de zichtbare plaatsbekleeder van Christus de zuil toe voor alle eeuwigheid.

Nu knielden allen neder, en de onafzienbare menigte, welke in het rond geschaard stond, bad met den Paus, opdat God Zijn zegen aan den arbeid zou verleenen.

Alsnu verkondigden de herauten nogmaals, dat de doodstraf dengene zou treffen, die door een overluid gesproken woord het nu beginnende werk zou trachten te hinderen. De Paus schonk aan alle werklieden zijn zegen en met de woorden: *Christus vincit, Christus regnat, Christus imperat!*[1] gaf hij het teeken, om met het opstellen te beginnen.

Het was doodstil toen de arbeiders en lastdieren aanlegden. Langzaam en statig rees het reusachtig steengevaarte omhoog; nu was het reeds op twee derden van zijn hoogte - daar bleef het werk steken.

Fontana gaf zijn bevelen - de zuil rees weer een weinig; maar langzaam, bijna onmerkbaar begon zij te zakken. De werklieden hadden er geen schuld aan. In een oogwenk had de bouwmeester ingezien, dat de machines weigerden langer haar plicht te doen. De touwen en kabels, waarin het blok graniet hing, gaven mee en rekten zich dermate uit, dat zij langzamerhand moesten breken; de ontzettende last was te zwaar.

Allen werden door ontsteltenis aangegrepen.

Fontana was doodsbleek; het koude zweet parelde op zijn voorhoofd. Elk oogenblik konden de touwen springen - dan zou de zuil vallen en in gruizelementen uiteenspatten.

Er werd geen ademhaling vernomen, sprakeloos van angst en schrik staarde het volk naar den hoog in de lucht zwevenden kolos, welke in de langzaam rekkende en omlaag gaande touwen hing te wiegelen.

Maar de hel triomfeerde, en beneden in den diepsten poel zich wentelend hoonlachte de gevallen Lucifer: ‘Ha, de zuil valt te pletter! Tweemaal heb ik haar helpen opstellen, in Egypte en vóór vijftienhonderd jaar hier, en hij stond - maar dezen keer ben ik er niet bij, en zij zullen door haar beschaamd gemaakt worden. De obelisk behoort aan mij, hij is mijn gedenkteeken, het teeken mijner heerschappij en ik zal hem laten vergruizelen!’

Maar Christus overwint en regeert.

Ternauwernood had al hetgeen wij verhaalden drie minuten geduurd. Fontana stond op 't punt in zwijm te vallen, elk oogenblik kon het steenen gevaarte naar beneden storten.

‘*Acqua alle corde!*’[2] galmde plotseling een machtige stem uit het midden des volks door de doodsche stilte en nog eens en ten derden male weerklonk die kreet - en hij was niet vergeefsch.

1) ‘Christus zegeviert, Christus regeert, Christus alleen is de Heer.’ Deze woorden staan nog heden ten dage in den obelisk gegrift.

2) ‘Water op de touwen!’

‘Water!’ schreeuwde Fontana buiten zich zelven; in een ommezien waren er emmers en kruiken met water bij de hand; men begoot de warm geloopen, half verschroeide touwen en kabels; deze krompen ineen: een nieuw bevel, de zuil rees weer; met kracht trok het werkvolk aan - de obelisk kwam schielijk en gemakkelijk heel boven; thans zweefde hij loodrecht boven het voetstuk; nu liet men hem langzaam zakken - daar stond hij.

De H. Vader stond op.

‘*Christus vincit!*’ riep hij diep ontroerd uit, en er glinsterden tranen van blijdschap in zijn oogen.

En in bruisend gejubel weerklonk het duizendvoudig van alle kanten: ‘*Christus vincit, Christus regnat, Christus imperat, Amen, Amen*!’

Maar wie was hij, die de reddende woorden had geroepen? Een werkman, Bresca geheeten. Men had hem onmiddellijk gevangen genomen en wegens overtreding van het gebod voor den Paus gebracht. Deze evenwel ontving hem als een zoon en schonk hem rijkelijk dank en belooning, in plaats van straf. En toen de H. Vader hem ten slotte vroeg, of hij ook voor zich een bijzondere gunst wilde verzoeken, toen sprak Bresca vrijmoedig: ‘Ja, allerheiligste Vader, ik en mijn huisgezin, weet u, kennen het palmvlechten zóó goed, als niemand anders in Rome. En wanneer ik voor mij iets mocht verzoeken, dan zou 't de toestemming zijn, dat onze familie voor altijd het recht zal bezitten, op Palmzondag voor den H. Vader en de geheele Sint-Pieterskerk de gevlochten palmtakken te leveren.’

Met welgevallen nam de Paus dat voorstel aan, waardoor aan die familie een aanzienlijk inkomen verzekerd was. En tot op den huidigen dag is de familie Bresca in Rome in 't bezit van dat recht en oefent het ook nog steeds uit.

Sedert zijn ruim driehonderd jaren verstreken, en de obelisk staat nog op zijn voetstuk, waarop Giovanni Fontana hem geplaatst heeft. Onder den Italiaanschen hemel werpt hij zijn reusachtige schaduw over het ronde Sint-Pietersplein, in welks plaveisel van roode en groene porfiersteenen een zonnewijzer rondom den obelisk is geteekend, de grootste der wereld. En hij wijst in een hoogere beteekenis op den tijd Gods, de eeuwigheid, welke alleen onvergankelijk is, en op de zon der waarheid in de heilige, éêne en groote katholieke Kerk.

De verschrikkingen der vervlogen honderden en duizenden jaren omwaren den pelgrim, wanneer hij dezen gedenksteen voorbijgaat, dien Mozes nog is voorbijgegaan, in welks nabijheid het heilig Huisgezin in zijn verbanning vertoefde, in welks schaduwen en aan welks voet de eerste Christenen gemarteld werden, in welks omtrek reeds millioenen pelgrims geknield en den pauselijken zegen ontvangen hebben, die van het groote balkon der St. Pieterskerk gegeven wordt. En wanneer de pelgrim dan den ontzaglijken dom van Sint Pieter binnentreedt en tot zich zelven zegt: op deze plaats was eens de renbaan van Nero, deze plek gronds heeft duizendwerf martelaarsbloed gedronken, en het fundament van dit gebouw wordt gedeeltelijk nog gevormd door de reusachtige muurblokken van Nero's circus, maar in het midden er van rust degene, dien Christus tot rotssteen voor Zijn Kerk heeft gemaakt, omgeven door ontelbare belijders en martelaren der eerste Christentijden: dan omwaren hem de verschrikkingen der eeuwigheid, te gelijk troostend en vreedzaam en grootsch en ernstig. En dáár komt ons de wereld en wat zij doet zoo klein en nietig voor, en men leert rekenen met de gebeurtenissen, gelijk de Kerk Gods er mede rekent, en men leert haar geringheid en onbeduidendheid meten aan het graniet van den ouden obelisk. En wanneer men het gouden kruis, dat thans op zijn spits prijkt, helder in

het zonnelicht ziet fonkelen, dan roept de pelgrim, terwijl hij het eerbiedig begroet, blijder harte en met vast vertrouwen uit: '*Ave crux, spes unica* - wees gegroet, o heilig kruis, gij eenige hoop:' gij alleen zijt de ware wijzer op het uurwerk des levens en der wereld, gij alleen het teeken van onzen vrede, gij alleen de maatstaf der deugd, gij de eeuwige boom der kennis van goed en kwaad. Gij hebt gezegepraald over dien tijd, toen de van God vervreemde menschheid de schepping aanbad, gij hebt dat tijdperk overwonnen, waarin een verdorven wereld aan een schepsel goddelijke eer bewees, gij zult ook zegepralend neerzien op het einde van onze loopbaan en op dat der moderne wereld, welke de natuur, beroemde personen en hare eigen zelfzucht aanbidt. En wat ook de jaren en dagen mogen brengen: opgang of ondergang, alles wordt één lofzang voor Hem, - er bestaat slechts één Heer der wereld, op wien God de Vader de macht en heerschappij heeft overgedragen, namelijk: Christus en Christus, dit verkondigd de drie en dertig honderd jaren oude obelisk vóór de Sint-Pieterskerk:

Christus vincit, Christus regnat, Christus imperat!

J.J.G. WAHLEN.

Naar K. Kümmel.

Ecce homo!

O Koning met Uw lijdenskroon
   Van fellen hoon
En haat! Hoe spot dat purpren kleed
   Zoo droef, zoo wreed,
Hoe schendt en hoont dat riet, o Heer,
   Uw koningseer!
Hoe stroomt uit breede wond die vloed
   Van Godlijk bloed,....
Dat dooft, ontglanst het aangezicht
   Dat blonk van licht, -
Wèl staat Gij daar verguisd, bespot!....
   Voor zulk een lot.
Wat toch hebt Gij, met smart belaân,
   O God! misdaan?

En droevig staart Zijn blik op mij
   Met medelij....

E.P.H.

Afleggertjes.

Toen zij kwam maakte zij precies het dozijn vol.

Als een pop zag zij er uit, zoo aardig en klein was zij. Haar oudste zusje ontfermde zich liefderijk over de kleine, daar ze juist had opgehouden met haar poppen te spelen, - toen speelden meisjes nog tot haar vijftiende jaar met poppen.

Zij vond het grappig, dat het aardige kleine ding de kleertjes van haar groote Zondagsche pop pasten. Toen baby grooter werd, kreeg ze nog geen nieuw draadje aan haar lijfje, want de afleggers der elf ouderen leverden materiaal genoeg op, om ze te kleeden.

Toch groeide ze voorspoedig op tot groot gejuich van haar elf broers en zusters, die dol op haar waren en ze tooiden met strikjes en kwikjes, uit alle mogelijke laden bijeengezocht.

Hemdjes, rokjes, kousjes en schoentjes hadden steeds voorgangers gehad, die ze hadden gebruikt, vóór ze aan haar lijfje kwamen. Van de afgedragen kleeren harer oudere zusters was altijd nog iets voor haar te maken. Het kon zóó niet zijn, of de oudste zuster bracht er nog iets draaglijks van terecht.

De kleine werd grooter, maar iets nieuws kreeg ze niet. Haar kleedde alles goed, ze zag er altijd netjes en aardig uit. Bijzonder ingenomen was ze evenwel niet met deze manier om in haar toilet te voorzien, en haar vurigste wensch was, spoedig zoo groot te worden, dat ze boven allen uitstak, die haar zoo edelmoedig heur garderobe afstonden.

Bij haar eerste Communie hoopte ze althans een nieuwe jurk te krijgen. En werkelijk werd er een groote familieraad gehouden, of het neteldoek of zij zou zijn.

De kleine droomde drie dagen en drie nachten van de nieuwe japon. Ze zou met neteldoek al heel tevreden zijn geweest, als ze maar nieuw was. Hoe heerlijk moest het zijn, iets te dragen, wat nog geen mensch had aangehad!

Nieuwe laarsjes had ze al, ook handschoenen; de rokken waren erfstukken van haar zusters; r u alleen nog maar een nieuwe japon, en als een koningin zou ze naar de Communiebank zijn gegaan.

Maar het mocht niet zijn.

Een tante stuurde een zwart zijden kleed, dat uit de mode was geraakt. De stof was nog opperbest, en zoo prijkte ze ook op dezen feestdag in een toilet, dat een ander had afgelegd.

De oudste zuster was al lang gehuwd. Maar daar ze vijf jongens had, erfde haar jongste zuster, haar lieveling, nog altijd haar kleeren. Ze bleef ook zoo klein, dat haar alles moest passen. Ze schikte zich in haar lot en droeg den eenen aflegger na den andere.

Zij werd de bruid.

HULDE-ADRES VAN ROLDUC AAN H.M. DE KONINGIN.
Naar een photographie.

'Nu zal er een eind aan komen,' juichte zij, 'eindelijk, eindelijk wat nieuws, - een bruidskleed.'

Haar bruidegom was weduwnaar en had veel van zijn overleden vrouw gehouden.

'Lief kind, je mag niet boos worden, maar ik heb je een groot verzoek te doen.'

'Met alle genoegen zal ik het inwilligen.' Ze was zoo blij, dat ze hem een verzoek kon toestaan.

'Draag dan op onzen huwelijksdag het bruidskleed van mijn overleden vrouw.'

Met groote oogen keek ze hem aan. Daarna vulden die zich met tranen, welke langzaam over haar wangen vloeiden.

Maar ze knikte, ze hield van hem, en hij hield de tranen van ontgoocheling voor tranen van ontroering en kuste ze weg.

Gelaten en zwijgend droeg ze al de kleeren van haar voorgangster, die een welvoorziene garderobe had nagelaten.

Maar daar kwam toch een dag, waarop ze een nieuw kleed droeg, haar eerste. Het was zwart, - een rouwkleed.

Vol tegenzin deed ze het aan, zoo koud, zoo vreemd, zoo ongewoon was het haar. Zij droeg het voor de eerste maal, toen ze haar echtgenoot begroef, toen niemand het waagde haar een oud aan te bieden.

Zij had nu een zonderlingen afkeer van nieuwe kleeren. Zij was niet arm; zij had als andere vrouwen ieder seizoen een of twee nieuwe japonnen kunnen koopen. Maar ze vergat het, ze verlangde er niet naar, en aan haar beurs werden allerlei andere eischen gesteld. Zij ondersteunde neven, die op studie waren, gaf een bruidschat aan

haar nichtjes, en daar zij zelf geen kinderen had, zorgde zij voor de kinderen van haar broers en zusters.

Meer dan eens zag ze in, dat ze zich een nieuwe japon moest aanschaffen, en ze sprak er over met haar zusters en vriendinnen; maar dan kwam er gewoonlijk wat tusschen en besteedde ze het geld voor een nieuwe japon voor een beter doel.

'Neem me niet kwalijk, maar ge kunt je zoo niet meer laten zien; deze japon is mij te eng, ze past je voortreffelijk, kom, neem ze aan; je zorgt niet voor je zelf, je denkt alleen aan anderen...'

Zoo ging het jaar in, jaar uit.

Eens, tegen Kerstmis, ging ze met een stralend gezicht uit en kocht eindelijk een nieuwe japon. Grijze wol, heel bescheiden.

Zij had een onderhoud met de naaister, paste, en eindelijk, 's avonds voor Kerstmis, lag de japon vóór haar.

Een beetje zenuwachtig deed zij ze aan. Van voren te nauw, de mouwen te kort, de rok te lang. Ze keek in den spiegel, neen, ze kon ze niet dragen. Spoedig trok ze de japon uit.

Toen haar dienstmeisje binnenkwam, nam ze haar van het hoofd tot de voeten op. De japon zou haar passen! Het meisje bedankte haar met innige warmte.

Zij zou geen nieuwe meer dragen. Haar hart hing niet aan uiterlijkheden, ze had zooveel anders te denken en te doen. In haar groote familie - haar elf broers en zusters waren allen rijk met kinderen gezegend - viel altijd wat voor, droevigs of vroolijks; alles leefde zij mee, de goede tante, de lieveling van groot en klein.

Overal was zij welkom, en vele handen schikten haar op met allerlei mooie, soms ook kostbare oude dingen.

Zij was tevreden, zij liet zich opschikken en glimlachte.

Zij glimlachte ook nog, toen alle anderen schreiden. Het was, toen zij in haar wit, zwaar, zijden bruidskleed, hetzelfde, dat ze na de eerste vrouw van haar man gedragen had, in de kist lag.

Zij glimlachte - een hemelsche glimlach - toen tal van kransen haar kist dekten, en men aarzelend den deksel sloot boven haar lief, zacht, goed gezicht.

Het hulde-adres van Rolduc aan H.M. de koningin.

Onder de geschenken, H.M. de koningin bij gelegenheid van haar bezoek aan de hoofdstad aangeboden, neemt het nationaal huldeblijk, de kostbare diadeem, natuurlijk de eerste plaats in. Maar onder de overige geschenken, evenveel getuigen van de aanhankelijkheid en liefde van ons volk voor zijn innig beminde vorstin, wordt een eigenaardige en waardige plaats ingenomen door het adres van hulde en gelukwenschen, H.M. aangeboden door de zoo gunstig bekende inrichting van onderwijs te Rolduc.

Het adres werd vervaardigd door den heer R.A. van de Pavert in de kunstwerkplaatsen van dr. P.J.H. Cuypers te Roermond.

Het eerste blad perkament is een plaat, waarvan het middelvak wordt ingenomen door de opdracht in fraai-Gothieke letters met sierlijke initialen: 'Hulde aan Hare Majesteit Koningin Wilhelmina der Nederlanden, bij gelegenheid van Hoogstderzelver Huwelijk met Hertog Hendrik van Mecklenburg-Schwerin, door Directeur, leeraren en leerlingen van Rolduc.' Daaronder prijkt, in kleuren geteekend, Rolduc zelf in vogelvlucht, terwijl in den rechter bovenhoek aangebracht is het wapen van den

tegenwoordigen directeur, den zeereerwaarden heer R. Corten, met de zinspreuk ‘Cort en goet.’

Om dit middelvak loopt een breede, fijn gestileerde, sierlijke lijst van loofwerk en bloemen in teere kleurenschakeeringen en tinten. Daartusschen zijn aangebracht aan den rechter- en den linkerkant de wapens der voornaamste abten van de voormalige beroemde abdij van Rolduc, aan den benedenkant de wapens der laatste Roermondsche bisschoppen, Mgr. Paredis, Mgr. Boermans en Mgr. Drehmanns, afwisselend met die der drie vorige directeuren van de onderwijs-inrichting, Mgr. Peters, Mgr. Janssen en Mgr. Everts.

Aan den bovenkant prijken in sierlijke medaljons op gouden grond de stichter van Rolduc, Albert d'Antoing, met zijn broeder, die den grond afbakent om het grootsche werk te beginnen, de H. Gerlacus, die de oude abdij dikwijls bezocht, de H. Norbertus, die er eens op wonderbare wijze gered werd, de H. Daphné, wier overblijfselen, uit de catacomben herkomstig, er met godvruchtigen eerbied bewaard worden. Te midden dier voorstellingen prijkt het wapen van Rolduc, voorstellende de boodschap des Engels aan Maria met de zinspreuk: *Te Duce ad Christum*.

[Nummer 9]

Een dure Candidatuur.
Door Ravo.

De meeting.

OUD MOEDERTJE, NAAR DE SCHILDERIJ VAN F. PRÖLSZ.

Overeenkomstig zijn belofte had de candidaat-notaris voor Leefgraag een redevoerinkje in elkaar gezet, dat deze op den avond der meeting zou afsteken, en een paar malen bracht hij den avond bij Leefgraag door, om het dezen te doen instudeeren. De heer Leefgraag had nooit een speech gehouden, behalve aan een feestdisch of als president van een kegelclub, en dàn op een oogenblik, dat er al aardig wat wijn in hem en in de andere feestgenooten zat, zoodat op vorm of inhoud van het gesprokene niet meer bijzonder werd gelet. Maar nu was het heel wat anders, want al zouden zijn vrienden toegevend genoeg zijn en zich zelfs al tevreden stellen, zoo hij eenvoudig zei: ‘Mijne heeren, ik verklaar de belangen der gemeente naar mijn beste krachten te zullen behartigen,’ - de oppositie verwachtte, natuurlijk, meer, en zou niet nalaten

er partij van te trekken, zoo de candidaat der Kiesvereeniging er zich met een paar phrasen afmaakte. Had zij zelve geen sprekers van eenige beteekenis, dan zou het zoo'n vaart niet loopen, maar Snaters en Bankers waren beiden welbespraakt. 't Gold dus, zoo al geen schitterend, ten minste geen mal figuur te maken.

Andermaal bevindt zich de heer Bollert ten huize van den candidaat. Tegen zijn gewoonte ziet hij er ietwat betrokken uit, 't geen Leefgraag doet vragen, of bijgeval de oppositie weer een nieuwe streek heeft uitgehaald. De goede man droomt dag en nacht van de oppositie, die voor hem van lieverlede het karakter heeft gekregen van een op hem loerende slang. 't Minste ongewone dan ook, dat hij bij zijn vrouw of vrienden meent op te merken, brengt hij dadelijk in verband met zijn candidaatschap.

‘O neen, voor zoover ik weet niet,... behalve de hatelijke artikeltjes in de *Klok*,’ geeft de heer Bollert ten antwoord.

‘Ja, dat is laag,’ merkt Leefgraag kregelig op. ‘Nooit heb ik iemand iets in den weg gelegd, ik heb iedereen gegeven wat hem toekomt, en ik word uitgemaakt voor niet veel minder dan een schurk of een gek. Wat heeft nu in 's hemels naam mijn vroeger bedrijf met deze verkiezing uitstaan?... Is het kruideniersbedrijf niet even eerzaam als elk ander?...’

‘Bovendien,’ herneemt Bollert, ‘een groote kruideniersaffaire in de hoofdstad van ons Rijk, zooals u gehad hebt, is niet te vergelijken bij de kruidenierszaakjes van òns stadje.’

‘Met dat al is het ellendig, daarover te worden lastig gevallen, en mijn vrouw heeft het er van op haar zenuwen gehad... Geloof me, mijn beste heer Bollert, er zou een molensteen van mijn hart worden gewenteld, als de zaak uit was, of als ik... als ik nog terug kon.’

‘Wat het laatste betreft, daar is geen denken aan..., dat zou gelijk staan met de vesting over te geven aan den vijand... Maar als u het goedvindt, mijnheer Leefgraag, dan zou ik graag aanvangen met de laatste repetitie, want, zooals u weet, is het morgen de dag der meeting... Wil u maar beginnen...’

‘U bent haastig vandaag, mijnheer Bollert... Ik weet niet, maar er hindert u bepaald iets.... Misschien is het onbescheiden van me....’

‘Och, 'n persoonlijke zaak,’ mompelt Bollert, ‘een ietwat ontijdige en dus ongelegen aanmaning....’

‘Des te beter zoo het niet van ernstigen aard is.... Als ik u bij geval van dienst kan zijn, dan ben ik gaarne daartoe bereid.... U geeft u zooveel moeite voor mij....’

‘Och, ziet u, ik zou het mijn patroon wel hebben kunnen vragen, maar dat doe ik niet graag, want door leeningen bij een patroon te sluiten geeft men een gedeelte van zijn betrekkelijke onafhankelijkheid prijs.’

‘Wel, hoeveel is het?....’

‘Honderd-en-vijftig gulden.’

‘Komaan, zet dan die zorg maar van uw hart.... Voordat gij heengaat, zal ik ze u geven, maar doe me één pleizier en spreek er met niemand over, want dat zou door de tegenpartij, als het die ter oore kwam, wellicht worden uitgelegd als.... omkooperij, en daar ben ik zoo bang voor als voor den dood.... Er is toch niets van uitgelekt, dat ik goed heb gesproken voor de extra-kosten?’

‘Niet het minst; wèl echter heb ik een praatje weten uit te strooien, dat de burgemeester en de dokter een buitengewone gift hebben toegezegd.’

‘Maar zullen ze er later niet achter komen?’

‘Maak u volstrekt niet ongerust, daarvoor zullen we onze maatregelen wel weten te nemen. En ook wat onze particuliere bijeenkomsten betreft, daar zal geen haan naar kraaien.’

Leefgraag zet zich nu in postuur en begint:

‘Mijne heeren.... Ik stel voorop, dat ik niet een candidatuur voor uwen Raad uit eerzucht heb aangenomen. Zoo ik mijn persoonlijk candidaatschap.... ehum, ik wil zeggen: zoo ik mijn persoonlijke neiging gevolgd had, zou ik het candidaatschap hebben.... hebben afgewezen. Dat offer echter meende ik in de gegeven omstandigheden te moeten brengen....’

‘Pardon, dat ik u even interrumpeer,’ merkt de candidaat-notaris op, ‘dezen volzin moet u met wat meer stemverheffing zeggen, en vooral behoort u op het woord ‘offer’ te drukken. Dat lokt altijd applaus uit, als het goed gezegd wordt.

De heer Leefgraag herhaalt den volzin met geen andere stemverheffing dan dat hij de woorden wat harder uitgalmt en gaat alsdan voort:

‘Ik zeg, mijne heeren, in de gegeven omstandigheden, die hier nieuw waren. Immers, tot nu toe heeft onze candidaat... ik bedoel: heeft onze gemeente geen andere liberale.... ik wil zeggen: geen andere candidaten dan de door de liberalen gestelde gekend, maar thans...’

‘Met uw permissie, vooral drukken op ‘thans’, onderbreekt de heer Bollert.

‘...maar thàns is de toestand anders geworden; thàns binden de anti-liberalen den strijd tegen ons aan, en waar dat gevaar is...’

‘Ik meen dat ik “dreigt” heb geschreven.’

Leefgraag werpt een blik op het handschrift, dat hij, hoewel uit het hoofd sprekend, in de hand houdt en herhaalt:

‘...waar dat gevaar dreigt, daar mag niemand, die het wèl meent met de liberale zaak, voor een offer van zijn rust en zijn voorliefde terug.... terugdeinzen...’

‘Heel goed,’ zegt de heer Bollert, ‘maar met nog wat meer warmte, met de geestdrift der overtuiging... Vergeet u niet, dat in die woorden, mits juist gesproken, een wegsleepende kracht ligt...’

‘Ik vrees dat ik dat niet zal kunnen, want daartoe zou ik werkelijk overtuiging moeten hebben, en ik kom er rond voor uit: die heb ik niet...’

‘Enfin, doe uw best, en ga voort, asjeblieft.’

‘Dáárom, mijne heeren, en dáárom alleen, sta ik hier, na aanvankelijk... (Leefgraag raadpleegt de kopij) ...na aanvankelijk weifelen, vóór u als de candidaat uwer Kiesvereeniging.’

‘'t Kan niet uitblijven, of daar zal het noodige applaus op volgen, mijnheer Leefgraag... Daar beloof ik me succes van... Als ik u verzoeken mag...’

‘En nu, mijne heeren, wat verwacht gij van mij, wanneer ik een amendement van u...’

Bollert heeft moeite niet in een lach te schieten, doch houdt zich goed.... ‘Permitteer me, u bedoelt zeker mandaat....’

‘O ja,’ antwoordt Leefgraag zichtbaar verlegen, ‘ik wilde zeggen “mandaat”.... wanneer ik eenmaal een mandaat van u zal hebben ontvangen. Geen groote dingen, niet waar? Daarvoor zal zich de gelegenheid wel niet voordoen, maar deed zij zich voor, dan nog zouden waarschijnlijk mijn geringe krachten te kort schieten, om ze te kunnen uitvoeren.’

‘Ziet u, dat zal waarschijnlijk tegenspraak uitlokken, die bescheidenheid,’ merkt de candidaat-notaris op. ‘Bescheidenheid, verstandig toegepast, treft altijd doel, als men in de hoogte wil worden gestoken.’

‘Ja, maar dat begeer ik niet...’

‘Dat weet ik wel, mijnheer Leefgraag, dat dat uw persoonlijke begeerte niet is, 't is eenvoudig een diplomatieke zet in het belang der zaak... Maar ik heb u al te lang opgehouden... Gaat u voort...’

‘Laat 'reis zien, waar zijn we nou gebleven?’

‘Zouden waarschijnlijk mijn geringe krachten te kort schieten, om ze te kunnen volvoeren...’

‘Precies... en dan volgt: 'Maar tòch kan ik met passenden wil en goe... ik wil zeggen: goeden wil en passenden ijver voor de ons allen dierbare gemeentebelangen nuttig werkzaam zijn. Aan... op dien goeden wil en dien ijver nu kunt gij rekenen; aan het vertrouwen, dat gij in mij stellen mocht, zal ik steeds trachten te beantwoorden. Al leef ik nog slechts betrekkelijk kort in uw midden, zoo meen ik evenwel reeds getoond te hebben, dat uwe stad mij lief is en... en een nieuw bewijs geef ik u daarvan door mijn persoonlijk belang... belang... ik wil zeggen: mijn persoonlijke wenschen achter te stellen bij het algemeen belang. - Ik heb gezegd!’

‘Mooi zoo, bravo!’ roept de heer Bollert uit, nadat de speech is afgestoken. ‘Dat zal best van stapel loopen! Dat zal inslaan! U hebt het nog maar een paar malen over te lezen, dan gaat het van een leien dakje, en ik waarborg u een schitterend succes. Aan applaus zal het niet ontbreken....’

‘Zou u denken?’

‘Dat weet ik zeker, ik ken mijn Pappenheimers.’

Leefgraag voelt op dat oogenblik voor het eerst iets van voldoening over zijn Candida tuur. In opgewekte stemming dan ook voegt hij zijn politieken leeraar toe: ‘En nu zal ik even die kleinigheid gaan halen, waarover we straks gesproken hebben.’

Zoodra Leefgraag was heengegaan, had er een heele omkeer plaats op 's heeren Bollert's gelaat, doch het nam eensklaps weder den vroegeren plooi van ernst aan, toen Leefgraag hem de bankbiljetten overhandigde.

‘Mijn hartelijksten dank,’ zegt Bollert, ‘en ik hoop weldra in staat te zijn het u terug te geven.’

‘O, zit daarover maar niet in,’ luidt het gulle antwoord.... ‘Dat heeft volstrekt geen haast, hoor.... De eene dienst is den anderen waard.’

Dat was waarlijk aan geen doovemans oor gezegd.

't Is Vrijdagavond, de van beide zijden met spanning verbeide avond der meeting, met te meer spanning, nu zoo iets een volslagen nieuwigheid in het stadje is. Zelfs bij verkiezingen voor de Tweede Kamer werd het nooit beleefd.

De groote zaal van ‘De Roskam’ is stampvol. Het bestuur is reeds aanwezig en vooraan worden de corypheeën opgemerkt. Snaters en Bankers zitten in de eerste rij, en uit het handjes reiken aan enkelen in hun omgeving en het vriendschappelijk geknik rechts en links valt af te leiden, dat de oppositie nogal sterk vertegenwoordigd is.

Alleen de heer Leefgraag laat nog op zich wachten, ofschoon het voor de bijeenkomst bepaalde uur van achten al geslagen heeft. Het bestuur zit op heete kolen, en de heer Bollert heeft reeds enkele malen onrustig naar de deur gekeken.... Zou hij niet komen? Zou hem op het laatste oogenblik de angst om het hart geslagen zijn?... Om hun verlegenheid te verbergen, knoopen de bestuursleden met elkander een praatje aan, maar het ontgaat hun niet, dat de tegenpartij zich al verkneukelt in het vooruitzicht, dat den candidaat het hart in de schoenen is gezonken.

Vijf minuten over achten, en nog altijd niets... Meer en meer bekruipt het bestuur de angst, dat het fiasco zal maken met zijn meeting... ha, daar is eenig gedrang aan de deur... dat zal hij zijn! En inderdaad, hij is het, de heer Leefgraag... Aan de bestuurstafel fleuren de gezichten weer op, terwijl bij de oppositie de opgewekte stemming eenige graden zakt.

Nadat de heer Leefgraag den hem wachtenden zetel heeft ingenomen, opent de voorzitter - de heer Fijndraat, voorzitter der Kiesvereeniging - de vergadering en zet in het kort uiteen, waarom men hier is.

Daarna geeft hij het woord aan den heer Leefgraag, den candidaat der Kiesvereeniging. Deze staat onder eenig applaus op, plaatst zich met hooggekleurd gelaat vóór den lagen katheder en steekt de speech af, die de lezer kent. Aanvankelijk hakkelt hij wel een weinig, maar allengs verstout hij zich, komt gelukkig heen over het struikelblok ‘mandaat’, en het slot getuigt zelfs van een ietsje oratorisch talent.

Het door Bollert beloofde succes is dan ook werkelijk verkregen. In den loop van zijn rede werd Leefgraag herhaaldelijk toegejuicht en, zooals Bollert voorzien had, dáár, waar hij zijn krachten op een minimum schatte, tegengesproken. Onder die tegensprekers was Bollert overigens zelf! Na de slottiraden was het applaus daverend.

De bestuursleden kijken elkander tevreden aan en Bollert's gelaat glimt van glorie over den heer Leefgraag, of van zelfvoldaanheid over zijn eigen handigheid, dat is niet precies te zeggen. Terwijl de heer Leefgraag, door het spreken opgewonden, zijn plaats weder in-

neemt, worden hem van verschillende kanten handen toegestoken.

Na een kort woord van dank van den voorzitter aan den geachten candidaat voor de even bescheiden als waardige wijze, waarop hij zijn candidatuur heeft besproken, waarna alweer applaus weerklinkt, vraagt de heer Snaters het woord.

'Ik begin met te zeggen' - vangt hij aan - 'dat ik den heer Leefgraag, die zooeven zijn candidatuur verdedigde, hoogacht, en dat ik me overtuigd houd van zijn goeden wil en vast besluit, om overeenkomstig zijne krachten de belangen onzer gemeente te behartigen. Maar, mijne heeren, tusschen willen en kunnen ligt vaak een onoverkomelijke klove. De heer Leefgraag heeft die zelf aangewezen: "Al leef ik nog slechts betrekkelijk kort in uw midden, zoo meen ik u reeds getoond te hebben, dat uwe stad mij lief is," heeft hij gezegd. Dat onze stad hem lief is, wel niemand, die daaraan twijfelt, ik allerminst, maar is dat voldoende, vraag ik, om daaruit te concludeeren, dat de heer Leefgraag, behalve goed burger onzer stad, ook goed raadslid zal zijn? Liefde voor de stad, voor de gemeente, moet zeker beiden sieren; men kan echter een uitstekend burger zijn en toch de hoedanigheden missen, om naar behooren een mandaat als raadslid te vervullen. In dat geval nu verkeert, meen ik, de heer Leefgraag Tot dusver - hij was bescheiden genoeg om dat zelf te bekennen - heeft hij zich weinig of niet met het openbaar leven bemoeid en is hij derhalve niet op de hoogte daarvan (een paar stemmen: "Oho!"). Doch al ware dat zoo niet, al had hij zich in het openbaar leven meer bewogen dan hij deed, dan nog zou met recht mogen gevraagd, of hij in de weinige maanden ("Ruim een jaar!" wordt geroepen), welke hij in ons midden toefde, de belangen en behoeften ònzer gemeente genoegzaam heeft kunnen leeren kennen, wat te moeilijker voor hem was, wijl hij uit een groote stad tot ons is gekomen, waar de toestanden zoo geheel anders zijn dan in een kleine. Dat is de reden, mijne heeren, waarom ik mij op het dringend verzoek van verscheiden ingezetenen heb bereid verklaard (gelach), om eene mij aangeboden candidatuur te aanvaarden ("Dat lieg je!" roept een stem)... Ik zal me tegenover zulke grofheden als een aanwezige zich hier durft veroorloven niet verdedigen... ("Dat kan je ook niet!" roept dezelfde stem. De voorzitter klopt met zijn hamer op de tafel en verzoekt stilte.)... Ik vertrouw, mijne heeren, dat gij mijne motieven zult billijken, dat gij zult beseffen, dat een burger, die meer dan twintig jaren onder u woont ("helaas!" wordt weer achter in de zaal gebromd) en met de toestanden hier volkomen vertrouwd is, ik zal niet zeggen: meer aanspraak mag maken op een mandaat, maar dat er meer kans bestaat, dat hij uw belangen naar behooren zal behartigen. Bovendien is het schier een openbaar geheim, dat gij den heer Leefgraag persoonlijk geen ondienst zoudt bewijzen door hem uwe stemmen te onthouden. ("Ba!... Foei!") Ik hoor daar afkeurende uitroepen, maar die weerspreken niet de juistheid van 't geen ik beweer (nieuwe protesten)... Meer zal ik niet zeggen, mijne heeren, maar wèl wil ik ten slotte nog mijn spijt betuigen, dat een onberaden stap van eenigen uwer aanleiding heeft gegeven tot oneenigheden en onaangenaamheden onder onze partij, die steeds door een treffende eensgezindheid en den besten geest heeft uitgeblonken.' ('Dat is jouw schuld!' roept alweer die onvriendelijke stem.)

De heer Snaters reageert daarop echter niet en keert naar zijn plaats terug, onder eenig applaus.

Op de vraag van den voorzitter, of nog een der aanwezigen verlangt de eene of de andere candidatuur te steunen, verzoekt de heer Bollen het woord.

‘Mijnheer de voorzitter, mijne heeren! De geachte tegencandidaat - dat moet erkend - heeft de zaak breed opgezet. De belangen onzer gemeente zijn waarlijk niet door hem onderschat (gelach). Als men hem hoort, dan zou men waarlijk meenen, dat het heil onzer gemeente staat of valt met het al of niet slagen van zijn candidatuur. Ik voor mij - en menigeen uwer wellicht ook - ben niet geheel en al die zienswijze toegedaan; ik ga zelfs zoo ver te beweren, dat, mocht de heer Snaters niet worden gekozen, de dierbare belangen onzer gemeente er geen zier door zouden worden geschaad (gelach), waaruit men intusschen niet distilleere eenige minachting mijnerzijds van 's heeren Snaters' bekwaamheden en kennis der locale toestanden, noch van zijn brandende begeerte, om die aan het welzijn onzer gemeente dienstbaar te maken. Neen, mijne heeren! dat lag allerminst in mijne bedoeling (“Dank je wel!” zegt de heer Bankers ironisch, het voor zijn vriend opvattend). Ik wilde alleen maar doen uitkomen, dat we nog verscheiden raadsleden bezitten, die het gevaar van mogelijke benadeeling der gemeentelijke belangen zouden weten af te wenden (gelach). Dit argument van den geachten vorigen spreker mag dus niet wegen tegenover den candidaat der Kiesvereeniging, en zal dat ook wel niet bij velen uwer, die onze gemeentelijke belangen kennen (gelach). Te minder, wiji, naar mijne innigste overtuiging die belangen bij den heer Leefgraag, omtrent wiens achtbaarheid de vorige spreker zulk een loffelijk en zeker onverdacht (gelach) getuigenis heeft afgelegd, volkomen veilig zijn, even veilig als bij wien ook. Ik ben derhalve van oordeel, dat allen, die het goed meenen èn met de belangen onzer gemeente, èn met die van onze partij, aan den heer Leefgraag een schitterende overwinning zullen bezorgen, ik zeg niet: op den liberalen tegencandidaat - want een overwinning op dezen behaald kan, met het oog op de in onze partij geslopen oneenigheid, niet tot vreugde stemmen -, maar op het voor de eerste maal met een Vuurling in het vuur komend monsterverbond.’ (Gelach en langdurig applaus).

De kansen van den heer Snaters, gesteld dat hij die heeft gehad, zijn sterk aan het dalen.

De heer Bankers staat desniettemin op, om te trachten ze weer te doen stijgen.

‘Met zijn bekende, ook nu weder naar verdienste gehuldigde geestigheid - zegt hij - heeft de heer Bollert het opgenomen voor de candidatuur-Leefgraag; maar met een variant op een bekende uitdrukking, moet ik tot mijn spijt zeggen: *Der geistreichen Rede armer Sinn*, het pleidooi had niets om het lijf. Voorts weet ik niet, of het hem wel tot zoo groote eer strekt, een loopje te nemen met onze gemeentebelangen en daardoor met hen, die daaraan een eenigszins gewichtiger karakter toekennen dan hij. Want waarlijk, zoo men den heer Bollert gelooven mag, dan zijn die belangen zoo licht, ik zou haast zeggen: zoo negatief, dat iedere schooljongen ze wel zou kunnen behartigen. Dit nu, mijne heeren, is een gevaarlijke geringschatting. Er zijn meermalen quaesties behandeld - en dit zal zeker ook in de toekomst het geval zijn -, voor welker goede oplossing meer noodig was dan goede wil en passende ijver, welke woorden ik ontleen aan de rede van den heer Leefgraag; waarvoor vereischt werden grondige kennis van de toestanden, een goede kijk daarop en meer dan gewone bekendheid met de wetten, regelende de verhoudingen tusschen Rijk en Gemeente. Wie nu in dat raderwerk niet thuis is, zal nooit een eigen oordeel kunnen vellen, en dit toch acht ik een allereerst vereischte voor iemand, die naar behooren een mandaat als raadslid wil vervullen. Ik oordeel het niet noodig, mijne heeren, hierover verder uit te weiden, want wie de juistheid mijner redeneering niet voelt, die wil eenvoudig niet begrijpen en blijft koppig vasthouden aan een eenmaal genomen besluit. Evenwel koester ik omtrent u, mijne heeren, een betere meening,

en ik vertrouw dus dat gij, mij begrepen hebbende, uwe stem zult geven aan de candidatuur van den heer Snaters.' (Zwak applaus).

(*Wordt vervolgd.*)

De vriend van den wildstrooper, door F.J.A.L. Cordens. (*Vervolg en slot.*)

Een der reizigers was spoorwegbeambte, de ander telegrafist, beiden Hollanders van afkomst, maar na jarenlangen dienst in Transvaal geheel verafrikaanscht. Wat de twee anderen waren was Willem niet duidelijk, maar vaak tuurde hij naar den spoorwegbeambte, een oogenschijnlijk nog jonge man al vertoonden zich reeds grijze haren in zijn baard, en wiens energiek voorkomen nog verhoogd werd door een breed litteeken boven de linker slaap.

'Dus jullie gaat niet met ons mee naar Amsterdam?' vroegen hem de beide Afrikaanders in hun eigenaardig dialect.

'Neen,' klonk het beslist, 'je weet wat we aan dien armen Gerard Scholtze hebben beloofd. We moeten ons woord houden.'

'Ja, die kerel is ongelukkig aan zijn eind gekomen,' merkte de telegrafist op.

- Gerard Scholtze! In het hoekje van zijn coupé leunend, voer Willem Greeve opeens een schok door de leden. De naam Scholtze herinnerde hem aan een droevige gebeurtenis; zou de moord op den jachtopziener in zijn dorp al vergeten zijn? Zou Toon Wervers zijn gearresteerd? Zou de onschuld van hem, den onschuldig betichte, aan het licht zijn gekomen. Neen, het kon niet zijn, zijn ouders hadden er hem niets van geschreven. Te veel met zijn eigen gedachten bezig lette hij niet meer op het gesprek zijner reisgenooten. Terwijl hij strak uit het portierraam staarde, vlogen boomen, velden en huizen hem voorbij; iedere slag der raderen, iedere trilling van den waggon bracht hem dichter bij zijn dorp, dat hij vrijwillig als balling had verlaten. Hoe zou men hem nu ontvangen?

Toen hij zijn opmerkzaamheid weer aan zijn reisgenooten wijdde, waren zij nog altijd in druk gesprek, blijkbaar over hetzelfde onderwerp. De spoorwegambtenaar had weer het woord. 'Ik geloof, dat het een vreemde sinjeur was,' zei hij, 'en dat hij hier in Holland een verdachte historie achter den rug had....'

Greeve luisterde weer aandachtig toe, zich schijnbaar in zijn krant verdiepend.

'Maar daar hebben we niets mee te maken,' vervolgde de spreker, 'het was een kerel, die Transvaal goed gediend heeft en die op roekelooze wijze zijn leven voor zijn nieuw vaderland veil had. Nooit zal ik vergeten, hoe hij als rapportrijder op zijn afgejaagd paard in ons lager kwam; bloedend uit verscheiden wonden, doodsbleek en uitgeput viel hij voor mijn tent uit den zadel. Met zijn depêches was hij te midden van een kogelregen dwars door de Engelsche liniën heen gereden en hij had den dood getrotseerd om zijn berichten aan onzen commandant te overhandigen. Een uur later braken wij op; zijn zelfopoffering was de redding van ons commando geweest, zonder zijn kranige daad zouden er vijftienhonderd der onzen ontwijfelbaar omsingeld en gevangen genomen zijn.

In den ambulance trein brachten we hem naar Pretoria, hij was den dood nabij, maar het verblijf in het hospitaal deed hem goed. Tot ieders verwondering herstelde

hij in zoo verre, dat hij weer op een paar krukken kon voortstrompelen; maar hij had te veelgeleden en zoetjesaan openbaarden zich bij hem de verschijnselen van longtering. Je weet wat er verder gebeurde; de spoorwegbeambten, die niet in Engelschen dienst wilden overgaan, toen de Rooineks het beheer der lijnen op zich namen, kregen aanzegging, het land te verlaten; ik verkocht wat ik nog bezat en ging afscheid nemen van mijn nieuwen vriend. Bij die gelegenheid gaf hij me de boodschap mee, die ik je verteld heb.'

De aandacht der reizigers werd afgeleid bij de nadering van een groot station; de trein stampte en schokte over de wissels en vloog gillend en fluitend langs fabrieksgebouwen en eindelooze rijen arbeiderswoningen. Te Tilburg

HET GEZIN VAN DEN BOEREN GENERAAL CHRISTIAAN DE WET.

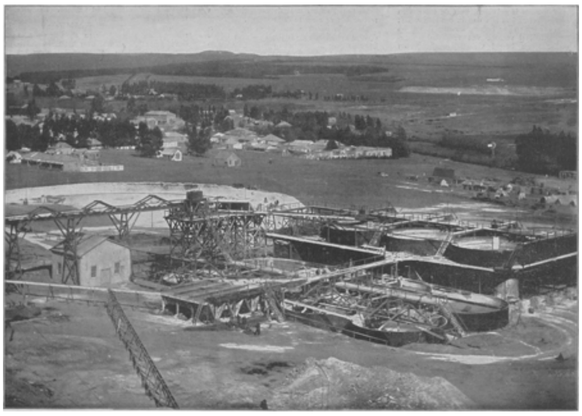

DE DOOR DE BOEREN VERNIELDE ROBINSON-GOUDMIJN BIJ JOHANNESBURG.

werd van trein verwisseld en Willem Greeve verloor zijn reisgenooten uit het oog.

IX.

De avondzon wierp haar roode stralen in het kleine vertrek en tooverde een lichten blos op het van geluk stralend gelaat van vrouw Greeve, die, in de kussens geleund, overeind zat, hand in hand met haar oudsten zoon. Zij sprak niet meer, zij had haar vreugde over het weerzien geuit in onverstaanbare klanken of in onsamenhangende uitingen van moederlijke teederheid. Nu was zij rustig, de aandoening had haar vermoeid, maar zwijgend hield zij de oogen niet af van haar Willem; zij bestudeerde iederen trek van zijn mannelijk gelaat, zij ondervond een geluk als zij in jaren niet gekend had, en als nu en dan een traan langs haar wangen vloeide, verried een lichte drukking harer hand, hoe lief zij hem had. Vader Greeve en zijn jongste zoon stonden bij hem en luisterden met belangstelling naar het verhaal van zijn wedervaren in den vreemde en van zijn terugkeer in het dorp, waar hij zonder moeite den weg naar de ouderlijke woning had gevonden, aangegaapt door de kinderen en nagestaard door dezen en genen, die in den stadschen heer hun vroegeren dorpsgenoot niet herkenden.

DE GOUDKEUR, NAAR DE SCHILDERIJ VAN Z. LOEFFY.

De avond begon te grauwen, moeder was van vermoeidheid in een lichte sluimering gevallen, de gesprekken werden slechts op gedempten toon gevoerd, onderbroken door langgerekte rustpoozen. Op een oogenblik, dat alles stil was, klonken buiten voetstappen, de klink der voordeur werd opgetild en zacht werd er aan de deur geklopt. Dirk deed open en zag verwonderd naar den burgemeester van het dorp, die door twee baardige mannen gevolgd op den drempel staan bleef en den ouden Greeve wenkte.

Met één oogslag herkende Willem zijn reisgenooten van dien ochtend, hij schrok, hij voelde zich bleek worden, en als bij ingeving begreep hij, dat dit bezoek hem zelf gold. Zacht maakte hij de hand zijner moeder uit de zijne los, wenkte zijn jongeren broer, dat

hij bij haar zou blijven en vergezelde zijn vader met de drie bezoekers naar de aangrenzende kamer.

'Zoo, is u Willem Greeve zelf?' zei de burgemeester hem de hand toestekend en hem met een onderzoekenden blik met welgevallen monsterend, 'ik zou u niet meer herkend hebben. Nu, dat treft, ik heb een goede tijding voor u.'

De twee Transvaalsche heeren hadden insgelijks hun reisgenoot herkend en stelden zich aan hem en aan zijn vader voor.

'Ik zal uw geduld niet op de proef stellen,' hernam de burgemeester; 'deze heeren zijn bij mij gekomen met een hoogst gewichtige boodschap, met een brief nl. van Toon Wervers.'

'Van Toon Wervers?' riep de oude Greeve verrast.

'Ja. - 't Is niet noodig, op dit oogenblik in den breede uit te weiden over wat gebeurd is; maar ik wil u alvast meedeelen, dat Toon Wervers in Zuid-Afrika is overleden en dat hij mij omstandig meedeelt, dat hij alleen en niemand anders de oorzaak was van den dood van Gerrit Scholtze. Indertijd hebt gij, mijnheer Willem, daardoor groote onaangenaamheden te verduren gehad; maar de laatste twijfel aan uw schuld, zoo die nog mocht bestaan, zal worden weggenomen. Morgen zal ik den officier van justitie persoonlijk van alles op de hoogte brengen en dan moge iedereen weten, dat de oude Toon Wervers op het laatst van zijn leven nog een daad van rechtvaardigheid heeft verricht door een onschuldige van alle verdenking te zuiveren.'

Willem had het willen uitjubelen; zoodra hij de beide Transvalers herkend had, had hij gevoeld, dat iets dergelijks komen moest; maar nu het groote woord, dat hem vrijpleitte, gesproken was, voelde hij zich op eens als een ander mensch; de smet der verdenking was nu voorgoed van hem weggenomen, de eer zijner familie gehandhaafd, en vol ontroering drukte hij sprakeloos de hand zijner bezoekers.

De burgemeester wilde zich verwijderen, maar vader Greeve hield hem terug; de oude man was zoo gelukkig om hetgeen hij vernomen had, hij wilde nog meer, hij wilde alles weten en hij dwong zijn bezoekers hem althans in het kort iets mee te deelen omtrent de toedracht der zaak.

De burgemeester voldeed aan zijn verzoek en las hem eenige bijzonderheden voor uit den brief van Toon Wervers. Deze begon met een uitvoerig verhaal van den moord. Op den bewusten dag was Toon met zijn smokkelwaar naar het bosch gegaan, maar had ook zijn geweer meegenomen. Hij was onrustig, hij wantrouwde den goeden afloop van zijn smokkelpartij, vooral nu de boschwachter Gerrit Scholtze zoo nauwkeurig zijn wegen kende. Al geruimen tijd had hij het doen voorkomen, dat hij niet meer aan smokkelen deed; ook nu wilde hij als zoodanig den onschuldige spelen. Met Willem Greeve had hij afgesproken, dat zij elkaar tegen acht uur bij den vijver zouden ontmoeten, op dat uur kon hij alweer in het bosch terug zijn, hij hoefde dan zijn geweer maar te nemen uit het hol, waar hij het zorgvuldig had verborgen, en niemand zou dan tegen hem kunnen volhouden, dat hij zoo juist over de grens was geweest. Hij was immers op jacht en hij kon zich steeds beroepen op zijn afspraak met den jongen Greeve.

Zijn tocht duurde echter langer dan hij gedacht had, en toen hij met achterlating van zijn smokkelwaar en door de Duitsche kommiezen vervolgd, weer het bosch in vluchtte, kende zijn woede tegen den boschwachter, die hem, naar hij meende, verraden had, geen grenzen meer. Hij haalde zijn geweer voor den dag en ging naar den vijver; Willem Greeve was er niet, het afgesproken uur van samenkomst was

verstreken; maar wel ontmoette hij een oogenblik later Gerrit Scholtze, die zich aan den overkant van den vijver door de struiken werkte en hem spottend vroeg of hij geen kommiezen ontmoet had.

Op dat oogenblik vlamde al zijn haat tegen den boschwachter op; met een vloek hief hij zijn geweer op, en zonder zich rekenschap te geven van wat hij deed, legde hij aan en brandde los. Gerrit Scholtze wankelde, met bevende hand vuurde hij een schot af in de richting van zijn aanvaller en viel toen voorover op den grond.

Toon Wervers stond een oogenblik versuft; zijn eerste gedachte was te vluchten en zich te onttrekken aan de nasporingen van het gerecht. Langzamerhand bezon hij zich echter; de vlucht zou slechts een erkenning zijn van zijn schuld en de politie zou hem spoedig hebben opgespoord. Het was daarom beter, dat hij afwachtte; niemand was van den moord getuige geweest en misschien viel de verdenking wel op een ander - misschien wel op Willem Greeve, die pas kort geleden de plaats van samenkomst kon verlaten hebben. Dit was een lichtstraal voor hem; hij begroef opnieuw zijn geweer en wilde huiswaarts keeren. Doch eerst wierp hij nog een blik op zijn ongelukkig slachtoffer.

Gerrit Scholtze was dood; het schot was hem door het hart gegaan en hij lag met het gelaat in het heidekruid. Even boven den zak van zijn uniformjas schemerde het roodop-snee van zijn notitieboekje; voorzichtig nam Wervers het er uit en opende het. Er stonden eenige aanteekeningen in, die hem van geen belang waren, maar vooraan tusschen de kaft lag een gevouwen papier, het paspoort van den vermoorde. Wervers dacht een oogenblik na, stak het papier bij zich en stopte het notitieboekje weer in den zak van den verslagene.

Zooals hij gedacht had, gebeurde het ook. Op Willem Greeve viel de verdenking, en de sluwe strooper stelde alles in het werk om die verdenking nog te verzwaren. Ten laatste echter, toen de vermoedens zich tegen hem zelf begonnen te keeren, toen hij inzag, dat zijn gevangenneming door een veroordeeling zou worden gevolgd, nam hij de vlucht. Langs een omweg wist hij België te bereiken, van waar hij te Antwerpen als tusschendekspassagier scheep ging naar Amerika. Zijn valsche pas bewees hem daar goede diensten, onder den naam Scholtze zwierf hij rond door de straten van New-York en verteerde er zijn laatste geld. Wat nu te doen? Werk hoefde hij niet te zoeken, daar deugde hij toch niet voor, en gebrek lijden beviel hem evenmin. Het toeval bracht hem in aanraking met een paar Duitsch-Amerikanen, die naar Transvaal gingen om zich aan te sluiten bij het Boerenleger. Dat was een lichtstraal voor hem. De belangstelling voor de zaak der Boeren was groot te New-York, vooral de Iersche comité's werkten onverpoosd, en het kostte Toon Wervers weinig moeite zich aan te sluiten bij een troep vrijwilligers, die als goudzoekers of werklieden naar Lourenço Marques gingen, om van daar over Portugeesch grondgebied de grens der Zuid Afrikaansche Republiek te bereiken.

Als Gerard Scholtze nam de strooper dienst in het Boeren-leger; aanvankelijk deed hij het om uit de handen der justitie te blijven en om tegen gebrek gevrijwaard te zijn. Maar later had hij andere beweegredenen. Met zijn verleden had hij gebroken, de maatschappij had hem uitgestooten, zich zelf had hij buiten de wet gesteld. Onbekend leefde hij te midden van een vreemd volk. Wat had zijn leven nog nut? Waartoe diende zijn bestaan, waarop de dubbele vloek rustte eener misdaad en eener valsche verdachtmaking? Hij trachtte zijn wroeging te sussen en zijn geweten tot rust te brengen door zich met hart en ziel te wijden aan de groote zaak van het land, dat hem had opgenomen. De oude strooper was een der koelbloedigste strijders bij zijn commando, wiens schot maar zelden faalde en die een doodsverachting ten toon

spreidde, welke te meer verbazing wekte, daar zijn omgeving niet beseffen kon, hoe weinig hem aan het leven gelegen lag.

Eindelijk, bij het overbrengen van gewichtige depeches dwars door de Engelsche liniën heen, werd hij gevaarlijk gewond, en in het hospitaal den dood voelende naderen, besloot hij althans eenigermate goed te maken wat hij jegens Greeve misdaan had. Tot een eerlijke erkenning van zijn misdrijf, tot een openlijke zelfbeschuldiging in het bijzijn van getuigen kwam hij niet, - die zelfoverwinning kon hij niet van zich verkrijgen -; maar wat hij te zeggen had schreef hij op en liet de twee beambten, die op het punt stonden naar Europa te vertrekken, bij zijn sterfbed beloven, dat zij den brief, dien hij hun toevertrouwde, onmiddellijk na hun aankomst in Holland aan den burgemeester van zijn dorp zouden ter hand stellen.

De burgemeester stond op en de beide Greeves lieten hun bezoekers uit. Toen zij in de ziekenkamer terugkeerden, wilde een bezoekster, die onderwijl gekomen was, zich juist verwijderen.

'Zoo, Dina, ben jij het?' vroeg vader Greeve.

'Ik kwam uit de kerk eens hooren, hoe de vrouw het maakt. Dirk vertelde me zoo even, dat Willem gekomen is, ik wil je dus niet langer ophouden.'

Maar Greeve hoorde haar niet, hij snelde op het bed van zijn vrouw toe en riep: 'Vrouw, de burgemeester is er geweest. Toon Wervers heeft bekend, dat hij de moordenaar van Gerrit Scholtze was!'

Alvorens Dina Hendriks de kamer verlaten kon, trad Willem Greeve binnen. Beiden zagen elkaar aan; toen sloeg het meisje met een blos de oogen neer voor den man, die vóór haar stond en in wiens blikken zij een stil verwijt las. En terwijl moeder Greeve onverstaanbare woorden stamelde en Dirk op zijn broeder toevloog en hem onstuimig gelukwenschte, stak Dina hem haar kleine hand toe en fluisterde in het ontwaken harer oude genegenheid: 'Geloof me, Willem, dat ik je vóór dezen reeds voor onschuldig hield.'

Alle herinneringen aan het verleden drongen zich onstuimig bij hem op, krampachtig drukte hij die kleine hand, het doorgestane leed smolt weg in de vreugde van het oogenblik, zijn lang vergeten geluksdroom ging werkelijkheid worden.

***

Moeder Greeve kwam haar ziekte een weinig te boven en de dokter constateerde een onverklaarbare beterschap. Intusschen was het dorp vol van het nieuws, dat de burgemeester van Toon Wervers had ontvangen; iedereen kwam om strijd vader en zoon gelukwenschen en - merkwaardig genoeg - allen hielden zich alsof zij nooit den minsten twijfel aan Willems onschuld hadden gekoesterd. Ook de oude Hendriks bracht, vergezeld van zijn vrouw en dochter, een vriendschappelijk bezoek, welk bezoek echter door Willem slechts om de laatste reden werd gewaardeerd.

Iederen dag kwam Dina hooren of vrouw Greeve in beterschap toenam, en dan sprak ze lang met Willem over het verleden en over de toekomst.

....'Dan gaan we in Holland wonen,' zei Willem, 'ver van hier, ver van dit kleingeestig dorp. Mijn patroon doet groote zaken met Hollandsche bloemisten, hij zal er niet op tegen zijn, dat ik een eigen zaak vestig, en onze wederzijdsche betrekkingen zullen zoowel voor hem als voor mij voordeelig zijn. Dirk kan met vader hier de zaak aanhouden; wat ze nu bij anderen moeten koopen, zal ik ze evengoed kunnen leveren of misschien nog goedkooper, en wederkeerig kan ik van hen een goed afnemer worden.'

‘Maar moeder?...’

Er vloog een schaduw langs het voorhoofd van den jongen man. Moeder was opnieuw ingestort, en ofschoon haar toestand voor het oogenblik niet verontrustend was, zei hem een bang voorgevoel, dat zijn geluk duur zou worden gekocht.

‘Willem,’ fluisterde de zieke.

De jonge man trad aan het bed, door Dina gevolgd.

Vrouw Greeve schudde het hoofd. ‘Jongen,’ zei ze, ‘het gaat slecht met me, ik voel het. Maar ik heb God gebeden, dat gij gelukkig zoudt zijn, Hij heeft me verhoord, meer nog dan ik gehoopt had. Houd veel van Dina; God zegene u beiden.’

De oude Greeve trad binnen en zag de

verandering in den toestand der zieke. Op een wenk van Willem vloog een der knechts naar den pastoor en Dirk werd geroepen....

Drie dagen later klepte het klokje der kleine dorpskerk, toen vrouw Greeve begraven werd.

Een en ander over postzegels.

Het verzamelen van postzegels is tegenwoordig zoo algemeen, dat het ook voor leeken niet onaardig moet zijn, een en ander omtrent dit zoo uitgebreide studieveld te vernemen.

Als wij in onzen tijd een postzegel op een brief plakken en dezen in de naastbijzijnde brievenbus werpen, schijnt ons dit zoo eenvoudig, natuurlijk, als van zelf hoorend toe, dat de gedachte niet bij ons opkomt, dat dit vroeger niet mogelijk was en wij hier met een vinding van den nieuweren tijd te doen hebben.

GEDENKNAALD TE APELDOORN, den 9en Maart jl. door H.M. koningin Wilhelmina onthuld.

Toch is het zoo. Het is nog maar zestig jaar geleden, dat er geen postzegels waren en iedere brief op het postkantoor zelf moest worden gefrankeerd. Hier te lande duurde het zelfs tot 1852, eer men tot het vervaardigen van postzegels overging.

Den 6en Mei 1840 werden in Engeland de eerste postzegels, alsmede gefrankeerde briefomslagen uitgegeven. Wat de laatste betreft, had reeds in het jaar 1834 Charles Knight te Londen, die wenschte, dat het port voor dagbladen vooruit geheven kon worden, omslagen voorgesteld, die met een ingedrukten 1 penny-stempel waren voorzien. Rowland Hill greep later dit denkbeeld aan en wist het uitgeven van gefrankeerde briefomslagen door te zetten, maar niet zeker is het, of hij inderdaad als de uitvinder der postzegels moet beschouwd worden. Tot 1880 twijfelde daar niemand aan, toen in 1881 plotseling Patrick Chalmers op die eer aanspraak maakte voor zijn vader James Chalmers, een in 1853 te Dundee in Schotland overleden boekhandelaar. Een verbitterde pennestrijd werd hierover gevoerd tusschen Patrick Chalmers en Pearson Hill, den zoon van Rowland Hill, zonder dat de kwestie feitelijk werd uitgemaakt. Zeker is, dat James Chalmers reeds in 1834 proeven van postzegels in zijn eigen drukkerij liet vervaardigen, en dat hij, toen het ministerie van Financiën in 1839 een prijsvraag voor postzegels uitschreef, aan den wedstrijd deelnam; maar even zeker is, dat het door hem ingezonden model niet werd aangenomen. Goedgekeurd werd de teekening van Cheverton en voor de briefomslagen die van Mulready, - als Mulready couverts zijn thans nog de eerste Engelsche briefomslagen

bekend, die geen ingedrukt zegel bevatten, maar in een uitvoerige teekening de beteekenis der brievenpost voor heel de wereld niet onaardig symboliseeren.

Als wij de postwaardeteekens wat nader beschouwen, dan zien wij, dat ze in twee groote groepen kunnen worden verdeeld: de eigenlijke postzegels, die men opplakt, en de zoogenaamde *Ganzsachen* (in het Fransch *entiers*, in het Engelsch *entires* geheeten, en waarvoor wij in het Nederlandsch geen anderen naam weten dan 'geheele stukken'). De eerste bestaan uitsluitend uit het waardeteeken, terwijl dit bij de laatste slechts een kleine plaats inneemt, - maar beide hebben het waardeteeken gemeen.

Zoowel van de postzegels als van de geheele stukken bestaan er een aantal soorten, die aan de behoeften van het practische leven hun ontstaan hebben te danken. Tot de eerste behooren de krantenzegels, de portzegels, de dienst- en departementzegels, de pakketzegels, de zeepostzegels, zegels voor aangeteekende stukken, voor expresse bestelling enz. Niet ieder land maakt van al deze soorten gebruik. Zoo hebben wij enkel onze gewone postzegels, waarmee wij alle te verzenden stukken kunnen frankeeren, en portzegels, die gebezigd worden, wanneer de brieven enz. niet gefrankeerd zijn of de frankeering ontoereikend is. Wel is er, zooals men voor eenigen tijd in de bladen kon lezen, sprake van, dienstzegels in te voeren, zooals men die in Engeland, Denemarken, Zweden en andere staten gebruikt. Maar afzonderlijke krantenzegels, postpakketzegels, zegels voor aangeteekende stukken en expresse bestelling kennen wij niet. Evenmin afzonderlijke zegels ter frankeering van een stuk, waardoor den afzender de goede ontvangst gemeld wordt, in het Duitsch *Rückscheine* genoemd.

Bijzondere vermelding verdienen eenige zegels, die aan bepaalde toestanden, gebeurtenissen en omstandigheden hun ontstaan te danken hebben. Van de zoogenaamde jubilézegels, in de laatste tien jaren bij massa's uitgegeven, spreken wij hier niet. Daarmee wordt in den regel niets anders beoogd dan een speculatie op de beurzen van verzamelaars, die heele series gestempeld (maar nooit gebruikt!) voor een appel en een ei kunnen krijgen. Maar het feit, dat de stroom dier jubilé-zegels niet ophield te vloeien, integendeel steeds breeder en grooter werd, heeft er de klad in gebracht, en serieuze verzamelaars nemen dergelijke prentjes niet meer in hun albums op. Werd dit voorbeeld door allen gevolgd, dan zou de liefhebberij van om een haverklap herinneringszegels uit te geven, die een specialiteit van de Middel Amerikaansche en een paar Zuid-Amerikaansche Staten is, maar waaraan in Europa ook Portugal en Montenegro meedoen, spoedig bekoelen.

Merkwaardig daarentegen zijn de zegels, in 1850, tijdens den opstand van Sleeswijk-Holstein tegen Denemarken, door de voorloopige regeering te Kiel uitgegeven; de zegels van Elzas-Lotharingen, die in 1870-71 ten tijde der bezetting door de Duitschers in gebruik waren; de zegels der Geconfedereerde Staten gedurende den grooten Amerikaanschen secessieoorlog (1861-65); de zegels van Guadalajara, die Juarez na den aftocht der Fransche troepen uit Mexico (1867) in het door zijn troepen bezette gebied uitgaf; de Spaansche zegels met den kop van koningin Isabella, die in 1868 na den val der monarchie onder de voorloopige regeering van maarschalk Serrano werden uitgegeven en met den opdruk *Habilitado por la nacion* voorzien.

Nog merkwaardiger zijn de Fransche 'ballonzegels', die dezen naam dragen, omdat daarmee de brieven werden gefrankeerd, die gedurende het beleg van Parijs per luchtballon werden verzonden. Dit zijn geen afzonderlijke zegels, maar de toenmalige Fransche zegels met den gelauwerden kop van Napoleon en de half October 1870 in omloop gebrachte zegels der republiek van 10, 20 en 40 centiem, die den datumstempel van 17 September 1870 tot 28 Januari 1871 moeten dragen, daar op

eerstgenoemden dag de insluiting van Parijs begon en op laatstgenoemden dag de laatste ballon met poststukken werd opgelaten.

Merkwaardig ook is het zegel, waarmee de Fransche krijgsgevangenen op Zwitsersch grondgebied gedurende den oorlog van '70 hun correspondentie konden frankeeren. Het bestaat uit een liggend rechthoekje, waarin de woorden: *Militaires Français internés en Suisse*, Fransche militairen, in Zwitserland geïnterneerd.

Van de ‘geheele stukken’ zijn de voornaamste briefkaarten, briefomslagen of couverts, postbladen en kruisbanden, die natuurlijk van een ingedrukt zegel moeten zijn voorzien. Officieele kruisbanden, zooals men die bij voorbeeld in de Vereenigde Staten heeft, kennen wij hier niet. Daarentegen wel briefomslagen en postbladen, maar hiervan wordt naar verhouding bitter weinig gebruik gemaakt, van de postbladen wel hoofdzakelijk, omdat zij van veel te dun papier zijn, in plaats van van stevig papier, zooals de postbladen of kaartbrieven van Duitschland, Denemarken, België en andere staten.

Het gebruik van briefkaarten is ontzaglijk groot geworden, vooral sedert het verzamelen van postprenten (geïllustreerde briefkaarten) in zwang is gekomen en in korten tijd een verbazende vlucht heeft genomen.

Het eerste denkbeeld van briefkaarten ging uit van wijlen dr. Heinrich von Stephan, den Duitschen postmeester-generaal, maar dr. Emmanuel Hermann, raadsheer in het ministerie van Handel te Weenen, gaf ze den vorm en de inrichting, die haar algemeene verbreiding over den geheelen aardbol ten gevolge had. Den 1en October 1869 werd de briefkaart het eerst in Oostenrijk ingevoerd.

Hoewel er sedert de eerste uitgifte van postzegels nog maar zestig jaar verloopen zijn, kan toch zonder overdrijving gezegd worden, dat hun invoering tot de zegenrijkste instellingen van den nieuweren tijd Dehoort. Door de postzegels werd het mogelijk, het briefporto te verlagen, daar de kosten van inning daarvan goedkooper werden, en daardoor weer het verkeer, vooral het handelsverkeer bevorderd en de volken nader tot elkaar gebracht werden.

Wat de vervaardiging van postzegels betreft, waartoe tot dusver uitsluitend papier is gebezigd, deze geschiedt of door boekdruk, of door steendruk, of door middel van staalof kopergravure. De meeste zegels worden door boekdruk vervaardigd; zeldzaam is de staalgravure, nog zeldzamer de steendruk (lithographie) en de kopergravure.

Peter Benoit.

Kort na den grooten Italiaanschen meester Giuseppe Verdi heeft de Belgische toondichter Peter Lenaart Leopold Benoit, de lieveling van het Vlaamsche land, het tijdelijke met het eeuwige verwisseld.

Evenals Verdi was Benoit een kind uit het volk: de zoon van een eenvoudigen brugwachter te Harlebeke. Daar hij vlug en bevattelijk was, was hij eerst voor onderwijzer bestemd, maar op zijn onophoudelijk aandringen werd hij met zijn zestiende jaar, in 1850, naar het Conservatoire royal te Brussel gezonden. Hier behaalde hij den grooten prijs voor compositie, den prijs van Rome, die hem veroorloofde op staatskosten een kunstreis te maken door Duitschland, Bohemen en Tirol, door Engeland, Frankrijk en ons land.

PETER BENOIT, † 8 Maart 1901.

Te Brussel teruggekeerd, schreef hij er zijn Quadrilogie (Kerstnacht, Mis, Te Deum en Requiem), en spoedig daarop zijn Lucifer (tekst van Hiel), die in het hertogelijk paleis te Brussel werd uitgevoerd.

Dank zij Benoit is het Vlaamsche karakter ook in de muziek opgestaan en heeft Vlaanderenland de uitheemsche vormen afgeschud, die er zoo lang in eere waren geweest, die men uit sleur en gewoonte had nageaapt, omdat het nationaal bewustzijn nog sluimerde. Evenals Conscience zijn volk leerde lezen, zoo deed Benoit het liefde opvatten voor het Vlaamsche lied, voor Vlaamsche muziek.

In 1867 benoemde de stad Antwerpen Benoit tot bestuurder harer Vlaamsche muziekschool, die hierdoor het middelpunt van de opbeuring, de herleving der muziek werd, ook ver buiten de stad. Benoit's eene schepping volgde op de andere: na Lucifer kwam het oratorium De Schelde, gevolgd door de cantate De Oorlog, het drama Charlotte Corday, - om van religieuze muziek, vele klavier composities, tal van liederen, mannenkoren, openingsstukken enz. maar te zwijgen, alles getuigend van een buitengewone scheppingskracht, een verrassende frischheid en rijkdom van talent. Had Benoit zich met De Schelde bij zijn volk geliefd gemaakt, de uitvoering van De Rijn (dichtstuk van De Geyter), een rijp werk uit zijn latere periode, was een triomf.

Tweemaal is de meester op waarlijk grootsche wijze gevierd geworden. Het eerst in 1892, bij gelegenheid van het vijf-en-twintigjarig feest zijner Muziekschool, toen tweehonderd vereenigingen in optocht langs het lokaal trokken, waar Benoit omringd was door de stedelijke overheid en het leeraarspersoneel. De tweede maal in September 1897, toen Benoit's dierbare wensch vervuld werd en de Vlaamsche Muziekschool van Antwerpen tot Koninklijk Vlaamsch Conservatorium verheven werd. In den optocht van driehonderd vereenigingen, uit het gansche land

saamgestroomd, gingen de gouverneur der provincie, de burgemeester, generaals van leger en burgerwacht, kunstenaars en letterkundigen vooraan.

Niet minder grootsch ten slotte was de hulde, den overleden meester gebracht. Het gemeentebestuur van Antwerpen had op zich genomen, de plechtigheid der begrafenis te regelen en de kosten te dragen, en de deelneming van het Vlaamsche volk bewees, dat die officieele hulde uitsprak wat in ieders hart lag.

De groote zaal van het Conservatorium was in een lijkkapel herschapen, en twee uur lang stroomde het publiek binnen, om den grooten doode een laatste hulde te brengen. De gouverneur der provincie, de burgemeester van Antwerpen en tal van anderen voerden het woord en schetsten de verdiensten van den grooten nationalen kunstenaar. De burgemeester besloot zijn redevoering met de verklaring, dat hij dien avond in de zitting van den gemeenteraad zou voorstellen, op een van Antwerpens openbare pleinen een monument ter eere van Benoit op te richten.

Om twaalf uur begaf de lange, onafzienbare stoet zich naar de hoofdkerk, waar een indrukwekkende lijkdienst, met statigen Gregoriaanschen zang en roerend orgelspel, werd opgedragen voor de zielerust van den overledene.

Het Vlaamsche volk zal Peter Benoit niet vergeten!

Bij de Platen.

Oud moedertje. -

Met welk een heerlijke, benijdenswaardige rust en vrede des gemoeds zit het oude moedertje daar in haar gemakkelijken leunstoel, de voeten op het bankje, haar mand met breiwerk naast zich, het groote, geliefkoosde boek met duidelijke letters op den schoot.

Hoe prettig valt het licht door de ruiten in het vertrek, waaraan de vriendelijke bloemen, met zooveel liefde verzorgd, een zoo echt gemoedelijk, intiem karakter geven.

Hoe vriendelijk-sympathiek vooral is het gezicht van het oude moedertje, met heur zilveren haren, waarvan het binnenstroomend licht den glans nog verhoogt.

En de voortreffelijke houtsneê geeft alles met een scherpte weer, als door de nieuwere vindingen op het gebied der reproductie slechts zelden bereikt wordt.

Van het oorlogstooneel in Zuid-Afrika. -

Om het goud is de oorlog in Zuid-Afrika ondernomen, en de Engelschen hadden niet meer dan hun verdiende loon gehad, indien de Boeren indertijd gevolg hadden gegeven aan hun bedreiging, de goudmijnen, oorzaak van al de ellende, te verwoesten.

Men herinnert zich het woord van president Kruger, dat vóór de inneming van Johannesburg door den vijand dingen zouden gebeuren, die de wereld zouden doen verbazen. Hiermee was de verwoesting der goudmijnen bedoeld; en waarom die achterwege bleef was langen tijd een raadsel. Dit is thans opgelost, daar men door de mededeelingen van een Duitsch officier, die aan de zijde der Boeren heeft gevochten, de toedracht der zaal is te weten gekomen.

President Kruger en andere leden van den Volksraad hadden het plan, toen Johannesburg bedreigd scheen, de mijnen met dynamiet te laten springen, en er waren daartoe reeds maatregelen genomen. Men wachtte enkel nog op het rechtstreeksch bevel van den president. Dit echter bleef uit, want Kruger had in den Volksraad over

de vraag laten stemmen, en een meerderheid van twee stemmen had zich tegen de verwoesting verklaard.

Zoo bleven de mijnen voor het grootste gedeelte gespaard. Evenwel zijn later door Boeren-commando's nog enkele mijnen vernield, o.a. de Robinson-goudmijn bij Johannesburg, waarvan wij in dit nummer een afbeelding geven.

Onder de gezinnen van in 't veld staande Boeren, die door de Engelschen worden gevangen gehouden, bevindt zich ook dat van den onversaagden generaal Christiaan de Wet, die vroeger te Pretoria een uitgebreiden veehandel dreef. Zijn gezin bestaat uit vrouw en acht kinderen, vier jongens en vier meisjes, die allen te Johannesburg worden gevangen gehouden.

De goudkeur. -

Ook dit is een bijzonder goede gravure, en de twee krachtige koppen - typen van zeventiend' eeuwers - met grooten mond, breeden neus en slim-onderzoekende oogen, zijn het bezichtigen alleszins waard. Met de uiterste nauwkeurigheid, zooals bij een zoo kostbaar metaal ook hoort, worden de goudstukken op een zeer gevoelige balans gewogen en op hun gewicht gekeurd.

Ook de verdere stoffeering van de schilderij, allereerst de kleeding der beide mannen, is zeer goed en in overeenstemming met den tijd, waarin de voorstelling ons verplaatst.

De gedenknaald te Apeldoorn. -

Zaterdag den 9en Maart keerde H.M. de koningin met haar doorluchtigen gemaal uit Amsterdam, waar zij door de bevolking der hoofdstad op zoo schitterende wijze waren gehuldigd, naar Het Loo terug. Piartelijk als steeds was de ontvangst te Apeldoorn. In den namiddag werd daar door H.M. de koningin een gedenknaald onthuld, door de bevolking dier gemeente ter gedachtenis van wijlen koning Willem III en koningin Emma opgericht.

Nadat de vorstelijke personen in de keurig versierde tribune hadden plaats genomen, hield de burgemeester van Apeldoorn, de heer Tutein Nolthenius, een toespraak, waarin hij herinnerde aan hetgeen zijn gemeente aan koning Willem III en koningin Emma had te danken. Uit alle deelen der gemeente was met groote sympathie voor de gedenknaald bijgedragen, die hij H.M. de koningin eerbiedig verzocht te willen onthullen.

Hare Majesteit drukte op een knopje, het omhulsel zakte van de gedenknaald af, die thans door den burgemeester H.M. werd aangeboden. De koningin bedankte met heldere stem voor dit huldeblijk van de ingezetenen van Apeldoorn. Zij stelde het denkbeeld om deze gedenknaald te stichten ter herinnering aan haar geliefde ouders, die zoo bij voorkeur deze plaats bewoonden, welke door zooveel hechte banden aantrekkelijk werd gemaakt, op hoogen prijs.

De naald is van hardsteen en zeventien meter hoog. In het voetstuk is een bronzen plaat aangebracht, waarop de medaljon-portretten van wijlen Z.M. koning Willem III en van H.M. koningin Emma, waarboven de koninklijke kroon met linten, waarop

rechts: *Je Maintiendrai* (Ik zal handhaven) en links: *Palma sub pondere crescit* (de palm groeit onder den druk).

Op het voetstuk staat,

op de rechterzijde:	op de linkerzijde:
Aangeboden aan Hare Majesteit Koningin Wilhelmina bij gelegenheid van H.D. Huwelijk met Zijne Hoogheid Hendrik Hertog van Mecklenburg op den 7 Februari 1901	Gesticht door de Ingezetenen der Gemeente Apeldoorn als een dankbare Hulde aan de Doorluchtige Ouders van Hare Majesteit Koningin Wilhelmina.

en aan de zijde gericht naar het koninklijk paleis komt voor het Rijkswapen, in brons gegoten, waaromheen staat: ‘Onthuld door Hare Majesteit Koningin Wilhelmina op den 9en Maart 1901.’

[Nummer 10]

Commandant Kreutzinger.
Commandant de Wet.
Generaal de la Rey.
Commandant Hertzog.
STRIJDERS VOOR VRIJHEID EN RECHT.

Een dure Candidatuur.
Door Ravo.
(*Vervolg*.)

Op de vraag van den voorzitter, of nog iemand voor de eene of de andere candidatuur iets verlangt in het midden te brengen, klinkt het luide achter in de zaal, ter hoogte, waar zooeven de interrupties gehoord werden: 'Ik, mijnheer de president.'

'Wie is u?'

'Zwaardman.'

'De heer Zwaardman heeft het woord.'

'Ik wou alleen den heer Snaters de vraag stellen, meneer de president, of hij werkelijk denkt, dat hij ook maar de minste kans heeft van te worden gekozen.'

'Zulk een dwaze, beleedigende vraag weiger ik te beantwoorden,' zegt de heer Snaters.

'Dan zal ik het voor u doen,' herneemt de heer Zwaardman, 'en mijn antwoord is een beslist "neen!" Ik durf wedden tien tegen één, dat gij geen zestig stemmen haalt, ik....'

'Ik verzoek den heer Zwaardman, niet op deze wijze voort te gaan,' onderbreekt de voorzitter, 'anders zal ik mij genoodzaakt zien, hem het woord te ontnemen.... Hebt u nog iets over de zaak zelve te zeggen, mijnheer, afgescheiden van personaliteiten?'

'Neen, mijnheer de voorzitter,' luidt het antwoord, 'wat ik gezegd heb, is, geloof ik, van belang genoeg, want het beteekent, dat het partijtje van meneer Snaters een onzinnige, tot niets leidende oppositie voert, die onze partij slechts schaden kan; dat het niet het belang der gemeente, dat met het onze vereenzelvigd is, in het oog houdt, maar dit veeleer tegenwerkt, ter voldoening van gekrenkte ijdelheid....'

'Mijnheer!' roepen Snaters en Bankers te gelijk, van hun plaatsen opspringend, 'mijnheer de voorzitter....'

De voorzitter heeft inmiddels met zijn hamer heftig op de tafel geklopt en gezegd, den spreker het woord te ontnemen, wat luide bravo's uitlokt.

'O, met pleizier sta ik het af aan iemand, die als ik den spijker op den kop wil slaan,' roept de disciplinair gestrafte spottend, voordat hij gaat zitten.

'Mijnheer de voorzitter,' zegt thans de heer Snaters, met van verontwaardiging trillende stem, 'de beleediging, die mij zooeven door een der hier aanwezigen naar het hoofd werd geslingerd, is zoo grof, zoo onbetamelijk....'

'Mijnheer Snaters,' valt hem de president in de rede, 'ik meen u voldoening te hebben verschaft door den spreker het woord te ontnemen. Het alleszins onaangenaam incident is afgehandeld, en ik zal, zoo zich geen spreker meer aanmeldt, de meeting sluiten....'

'Mijnheer de voorzitter,' roept nog een stem.

'Uw naam?'

'Waarzegers.'

'De heer Waarzegers heeft het woord.'

'Ook ik wenschte een vraag te stellen, mijnheer de voorzitter, en wel aan beide heeren candidaten. Ik zou namelijk gaarne van hen weten, of ze niet tot een vergelijk zouden kunnen komen, door beiden zich van het strijdterrein terug te trekken en hun

steun te geven aan den candidaat der anti-liberalen, den heer Vuurling. Met het herstel van den vrede in uw eigen gelederen zou daardoor tevens een daad van billijkheid, van eerlijkheid worden verricht. (Gelach).... De heer Vuurling....'

De voorzitter: 'Mag ik spreker doen opmerken, dat deze meeting is belegd ter bespreking van de liberale candidaturen, niet van die der tegenpartij.'

'Dan zal ik mij bepalen tot het bespreken van die candidaturen, en verklaren dat ik geen van beide in het belang der gemeente acht.' (Een paar stemmen: 'Zoo, zoo, wat je zegt!')

De voorzitter: 'Zoolang de heer Waarzegers zich aan de orde houdt, verzoek ik stilte.'

'En ik zal u zeggen, waarom niet, mijnheer de voorzitter.... Bestaat de gemeente uit louter liberalen, of is er ook een gedeelte van de bevolking, en wel een aanzienlijk gedeelte, dat andere beginselen is toegedaan?.... Dit laatste nu in aanmerking genomen, vraag ik, is het billijk, is het rechtvaardig, op de belangen van dat gedeelte der bevolking niet te letten, eenvoudig te doen, alsof het niet bestond?.... Zóó kunnen de gemeentelijke belangen slechts op eenzijdige wijze worden gediend.... Gij zult misschien zeggen, dat er geen quaesties aanhangig waren, zijn, of zullen komen, die met dergelijke beginselquaestie, welke ik hier stel, iets hebben uitstaan, maar het onderwijs dan b.v., om iets te noemen.... Ik zou zoo zeggen: wilt gij liberalen beslag leggen op alle raadszetels, als u rechtens toekomend, wilt gij alle lusten, hebt dan minstens de kieschheid, om ook alle lasten te dragen en voor de burgers, die niet tot uwe partij behooren, de belastingbiljetten, althans de gemeentelijke, te voldoen (gelach en geroep: "Oho!"), of, beter nog, ze hun niet thuis te sturen. Dat alleen, mijne heeren, meende ik met al de bescheidenheid van een *non-valeur* u even onder het oog te moeten brengen.' (Gesis, maar ook eenig applaus, vermoedelijk van enkele gelijkgezinde vreemde eenden in de bijt).

De heer Bruishoofd belast zich ermee den laatsten spreker te beantwoorden. Hij verdedigt de onzedelijke en onredelijke macht van de helft plus één, stelt op zijne beurt de vraag, of de anti-liberalen, over een meerderheid beschikkend, de lieve attentie zouden hebben, welke de vorige spreker van de liberalen opvorderde, en nu op die vraag de heer Waarzegers een beslist 'ja!' laat hooren, herinnert hij lachend aan die goede menschen, die men wel eens tot elkander hoort zeggen - en dan meenen ze het oprecht -: 'als ik de honderdduizend uit de loterij trek, krijg jij duizend gulden van me.' Wilde echter het toeval, dat het groote lot door zulk een bij anticipatie goedgeefsch mensch werd getrokken, en men wees hem op zijn belofte, wat denkt men dan wel dat hij doen zou? Neen, mijnheer Waarzegers - gaat Bruishoofd voort -, wij zouden van uwe goedhartigheid niets verwachten; doe gij het ook niet van de onze. 't Geldt een strijd tusschen beginselen, die lijnrecht tegenover elkander staan; zonder strijd den vijand binnen de veste te halen, is niet het werk van een verstandig man, overtuigd van de deugdelijkheid zijner beginselen, welke hij in het organisme van Staat en gemeente wenscht gehuldigd te zien. Voor zoover gij eene zending mocht hebben gekregen van uwe partij, om hier propaganda voor den clericalen candidaat te maken, of liever: om ons hier eenige onaangenaamheden te komen zeggen, moogt gij haar gerust boodschappen, dat zij totaal mislukt is (luide bravo's en handgeklap).... Gij hoort het, dat is het negatieve succes, 't welk gij met uw oratie hebt behaald (gelach). Ik eindig, mijne heeren, met nogmaals er met alle kracht bij u op aan te dringen, te ijveren voor het welslagen van de candidatuur uwer Kiesvereeniging. Wilt gij in de kaart spelen van de tegenpartij, steunt de candidatuur-Snaters; wilt gij dat niet, staat dan schouder aan schouder tegenover den

gemeenschappelijken vijand en stemt op den heer Leefgraag.' (Lang aanhoudend applaus).

De liberale oppositie schijnt van oordeel, dat de slag verloren is; ten minste geen van haar leden staat meer op ter verdediging van baar candidatuur, en de voormannen Snaters en Bankers kijken strak-ernstig vóór zich.

De verkiezingsdag.

De gewichtige dag der stemming is gekomen, en alles doet verwachten, dat de kamp heet zal zijn. Op het laatste oogenblik zijn biljetten aangeplakt tot aanbeveling, in reusachtige letters, van de candidatuur-Leefgraag, maar ook tot bestrijding daarvan, en wel op een wijze, die het duidelijk maakt, dat ze het werk zijn van dezelfde lieden, die in *De Klok*, een socialistisch getint blaadje, den heer Leefgraag zoozeer hadden verguisd en bespot.

'Wilt gij iemand, die precies op de hoogte is van de prijzen van rijst, bruine suiker en kaneel,' heette het, 'kiest dan den Amsterdamschen ex-kruidenier, maar verlangt gij iemand af te vaardigen, die zelf kan spreken, die geen redevoeringen herkauwt, welke anderen hem voorpraten, kiest dan den heer Snaters, die, al gaan we niet in alles met hem meê, ten minste iemand is. Dat is geen allemansvriend, geen water-en-melkman, die zelfs op de stemmen der clericalen speculeert.'

Nog andere biljetten bevalen de candidatuur-Snaters aan, zoodat mocht verondersteld, dat Snaters en zijn aanhang - al juichten ze den onwaardigen aanval van de *Klok*-partij wellicht in hun hart toe - toch daaraan direct noch indirect medeplichtig konden worden geacht.

Ook de anti-liberale partij had biljetten ter aanbeveling van den heer Vuurling doen aanplakken, - kortom, schier het gansche stadje was beplakt, behangen met papieren van allerlei inhoud en kleur.

Het fonkelnieuwe van het geval deed de inwoners er in groepjes vóór stilstaan, en daarbij ontbrak het, zeer begrijpelijk, niet aan de noodige glossen en commentaren ten koste van dezen of genen. Vooral echter de heer Snaters moest het misgelden. Aan zijn adres werden ontboezemingen gericht, geheel en al in den geest van den weinig hoffelijken bestrijder in de vergadering der liberale Kiesvereeniging en op de meeting. Er waren blijkbaar veel belastingschuldigen, die met de minder aangename zijde van zijn karakter hadden kennis gemaakt.

In sommige groepjes veroorzaakten die luide opmerkingen heftige woordenwisselingen, en hier en daar vielen zelfs enkele klappen. O.a. was dat het geval bij een groepje, waarin Jan Dooms met zichtbare verbazing stond te lezen, wat ter aanprijzing van zijn meester zooal werd gezegd.

'Nou,' merkte een buurman, waarschijnlijk een Snatersiaan of een Klokkenist, lachend op, 'daar mot je over lezen in het rooje biljet hier vlakbij, wat die Leefgraag 'n verbazend knap man in de rijstebrij met kaneel en suiker moet zijn!' - Jan Dooms verschoot van kleur, keek den spreker een oogenblik strak aan, spoot een bruin straaltje op den grond, en voegde hem vervolgens op weinig malschen toon toe: 'Ik zou die flauwe praatjes maar bij me houwen, als ik jou was.' - 'Wel man, waar bemoei jij je meê?' luidde het niet minder bitse antwoord. - 'Waar ik me meê bemoei?.... ik werk bij mijnheer Leefgraag, en dat is 'n veel te beste man, om hem te bespotten, versta je?....' - 'Natuurlijk, wiens brood men eet, diens woord men'... - voordat het laatste woord eruit was, had de tegenstander al een muilpeer gekregen, die klonk als een klok, en ofschoon die handeling wel geen toelichting behoefde, beet Dooms hem

toe: 'Zie je,... ik zelf hoop, dat ze mijnheer Leefgraag niet kiezen, omdat-ie er veel te goed voor is, om raadslid te zijn, maar je mot niet aan hem raken, hoor, of je krijgt met mijn te doen.'

Gelukkig voor Jan Dooms bleek de aangevallene geen held te zijn, zoodat de klinkende repliek uitbleef en het standje met wederzijdsche scheldwoorden verliep. Jan Dooms manoeuvreerde daarbij geweldig met zijn tabakspruim en spoog links en rechts, ten bewijze van de minachting, die hij voor zijn tegenpartij koesterde, of ten gevolge van een buitengewone werking van Jan's speekselklieren in een toestand van toorn.

Een en ander geeft eenig denkbeeld van de ongekend woelige bedrijvigheid in het stadje. Ook bij de stembus is het zeer druk. Het stembureau, anders zijn zaken kalmpjes kunnende afdoen, heeft nu volop werk. Een ware verkiezingskoorts heeft de rustige burgerij, gemeenlijk voor meer dan de helft thuis blijvend, aangegrepen. Wien men echter ziet, niet Jan Dooms, die heeft, zooals men weet, van zijn 'stem' al op andere wijze gebruik gemaakt.

Zeer begrijpelijk wordt de uitslag van de telling der stemmen in de grootste spanning verbeid. Op het gewichtige oogenblik is de zaal, waar het stembureau zitting houdt, stamp-

vol. Van de 916 kiezers hebben 867 gestemd. Het getal geldige stemmen is 860. Daarvan zijn er 404 uitgebracht op den heer Leefgraag, 368 op den heer Vuurling en 88 op den heer Snaters. Wijl dus geen der candidaten de vereischte meerderheid van 431 stemmen behaalde, moet herstemming plaats hebben tusschen de twee eerstgenoemden.

Dat stond voor de liberalen nagenoeg gelijk met een nederlaag. De partij van Leefgraag was woedend, en 's avonds stormde het geweldig op de sociëteit. De lieflijkheden, tusschen Leefgragianen en Snatersianen gewisseld, ontaardden schier in een formeele vechtpartij. Leefgraag was wijselijk thuisgebleven. Hij verkeerde overigens volstrekt niet in een stemming, om zich in het openbaar te vertoonen. Hij schaamde zich over de tegen hem gerichte aanvallen en vreesde dat hij, op straat komend, zou worden uitgejouwd.

En evenzoo was het met mevrouw Leefgraag gesteld, wier Van Bliekum-waardigheid zoo pijnlijk was gekrenkt. Hoe zou zij haar vriendinnen nog onder de oogen durven komen? Die zouden haar immers uitlachen, zoo niet in haar gezicht, dan toch achter haar rug, stelde zij zich voor in haar zenuwachtige opgewondenheid. Wat was zij toch begonnen, toen zij, toegevend aan haar gevleide ijdelheid, zich had laten overhalen, om haar man te bewerken. Maar hoe had zij zulk een afloop ook kunnen verwachten? Alles liet zich zoo eenvoudig aanzien, en nu,... nu waren ze het mikpunt geworden van den wreedsten spot met het bedrijf, eenmaal door haar man uitgeoefend.

Zoo zaten zij dien avond zwijgend tegenover elkander, ieder zich pijnigend met zijn gedachten, toen bezoek van den dokter en zijn echtgenoote werd aangekondigd. Beiden hadden liefst belet gegeven, wenschend met hun leed alleen te blijven, maar de meid had al gezegd, dat ze thuis waren, en er restte dus niets dan te ontvangen.

‘Wel, mijn beste Leefgraag,’ zegt de dokter, den heer des huizes gul de hand toestekend, ‘dat is minder goed gegaan dan ik alle reden had, om te verwachten. Slechts 27 stemmen meer en je was gekozen geweest. Ik had niet gedacht, dat de ontvanger nog 88 stemmen zou halen, ik had het op hoogstens 60 geschat.... Maar, enfin, daar is niets aan te veranderen.... Met de herstemming kom je er in elk geval zeker.’

‘Zou dat wel zoo zeker zijn, dokter?’ vraagt Leefgraag aarzelend.... ‘Bovendien, de lage, ploertige manier, waarop men mij heeft bestreden, doet me er ernstig aan denken me terug te trekken....’

‘Terugtrekken? Vooreerst kan dat niet, en als het kon, dan zou het, dat moet je me niet kwalijk nemen, een pyramidale dwaasheid zijn.... terugtrekken, waar denk je aan?.... En dat om wat geschreeuw en flauwiteiten van enkele nietswaardige lieden in een orgaan, dat geen fatsoenlijk mensch in zijn huis duldt! Geloof me, mijn waarde, dat je bij niemand, die je kent, ook maar in het minst in achting bent gedaald. Integendeel, ieder rechtschapen mensch spreekt er schande over, tot zelfs de oppositie en de tegenpartij. Ik heb Katholieken gesproken, die met verontwaardiging gewaagden van de aanvallen op je persoon in *De Klok* en van den even belachelijken als ellendigen inhoud van het aanplakbiljet, dat, natuurlijk, uit dezelfde troebele bron afkomstig was. En naar ik gehoord heb, heeft een man uit het volk, ook een Katholiek, een kerel, die zich een ongepaste aardigheid over u veroorloofde, een slag in het gezicht gegeven....’

‘Ja, daar heb ik ook van vernomen.... dat is Jan Dooms geweest, mijn tuinier....’

‘Dat doet er niet toe, maar nogmaals, geloof me, Leefgraag, dat een ieder de handelingen van de kerels van *De Klok* hartgrondig verfoeit.... Buitendien, wie of wat wordt bij een werkelijken verkiezingsstrijd gespaard? Heeft men ook den candidaat der tegenpartij niet met slijk geworpen, zijn verleden in Indië verdacht gemaakt?.... En Snaters dan?.... Is die niet evenzoo het mikpunt geweest van den venijnigsten spot?.... Kom, kom, daarvan moogt ge u niets aantrekken...., en ook u niet, mevrouw’ - gaat de dokter voort, nu zijn aandacht door het schreien van mevrouw Leefgraag getrokken werd -, ‘'t is onaangenaam, zeker, dat geef ik toe, maar verkiezingsonaangenaamheden hebben een geheel ander soortelijk gewicht dan gewone. Ik verzeker u, dat u hier de sympathie en de achting van alle weldenkenden bezit.’

‘Inderdaad, lieve Marie’ - bevestigt mevrouw Bruishoofd, voor de eerste maal haar vriendin vertrouwelijk bij haar voornaam noemend -, ‘ik heb zooeven nog mevrouw Bankers gesproken, en ook zij heeft mij hare verontwaardiging over de gedragingen der socialisten betuigd. Toe, mijn beste, je nu geen muizenissen in het hoofd gehaald, want er is waarlijk geen reden voor. 't Is naar, dat de strijd nu nog enkele dagen moet voortduren, maar 't is eenmaal niet anders.... Weet je wat, ik kom je morgen afhalen, dan gaan we samen eens prettig een uurtje wandelen.... Ik geloof zoo waar, dat je in de laatste drie dagen niet het huis uit bent geweest....’

‘Neen,’ snikt mevrouw Leefgraag, ‘dat ben ik ook niet.’

‘Nu maar, dat kan zoo niet, niet waar, dokter?....’

‘Neen, neen, daar moet een einde aan komen, gij zoudt beiden waarlijk nog ziek worden, en nu geef ik u toch wel een bewijs van vriendelijke belangstelling, als ik, met benadeeling van mijn eigen belangen, dat niet wil, is dat niet zoo, mevrouw?’

‘Zeker, zeker, dokter,’ antwoordde deze, en een flauwe glimlach om haar lippen getuigde, dat de crisis bezworen was.

Inderdaad was het Leefgraag en zijn vrouw na dit bezoek van den dokter en zijn vrouw wat minder bang om het hart geworden. Zouden ze werkelijk de zaak te zwaar hebben getild? De dokter verzekerde hun immers zoo stellig, dat niemand, die niet tot de bende van *De Klok* behoorde, er in het minst aan dacht den spot met hen te drijven, dat integendeel ieder fatsoenlijk mensch de lage manoeuvres dier bende verfoeide; en was hij bovendien niet vol moed, dat het ten slotte nog goed zou afloopen?

De eindstrijd.

Na de eerste dagen, volgend op de stemming en, behoudens het lawaai van *De Klok*, vrij rustig, begonnen zich andermaal teekenen te vertoonen van bedrijvig gemeentelijk leven. Aan beide zijden werden de koppen weder bijeengestoken, om te beraadslagen wat voor de herstemming te doen viel.

De Gemeentestem hamerde weer op de noodzakelijkheid van eenheid in de liberale partij en bezwoer de Snatersianen om die te herstellen, door, nu de Stembus tusschen den heer Leefgraag en den heer Snaters uitspraak had gedaan, loyaal hun stemmen aan eerstgenoemde te geven. De mogelijkheid, dat er stemmen van liberalen op den katholieken candidaat konden worden uitgebracht, nam het blad niet aan, maar ook in onthouding dreigde gevaar, te meer nu de lieden van *De Klok* reeds hadden verkondigd, dat zij er niet aan dachten, verder aan de grappenmakerij meê te doen. Nu de strijd nog slechts liep tusschen den zoeten, onbeduidenden Leefgraag, den

tammen kruidenier, en den Indischen vuurvreter, een der moordenaars van Atjeh, moesten die twee kapitalistische nullen het met elkander maar uitvechten.

Het getal socialisten op 30 stellend, die bij de stemming de candidatuur van den heer Snaters hadden gesteund, bleef dus de hoop der liberalen gevestigd op de 58 der hunnen, welke aan dien heer hunne stem gaven. Al onthielden zich die allen, dan zou volgens de stemmenverhouding de zaak voor de liberalen nog verre van hopeloos staan, maar zouden zij dat ook in werkelijkheid doen? Zouden niet minstens eenigen thans hun stem op Vuurling uitbrengen? De heer Bruishoofd had weliswaar zijn vriend Leefgraag te kennen gegeven, dat deze zonder den minsten twijfel slagen zou, maar scheen er toch minder gerust op te zijn. Althans deed hij in een bestuursvergadering der kiesvereeniging het voorstel, om een deputatie naar den heer Snaters te zenden, ten einde hem tot verzoening te stemmen, en dat voorstel werd aangenomen.. De voorzitter en hij zouden zich voor dat doel naar Snaters' woning begeven; want Bollert werd in het gegeven geval, na al wat gebeurd was, een minder geschikt vrederechter geoordeeld. 't Was een onaangename taak, welke de twee heeren op zich namen, doch door den zuren appel moest in Godsnaam heengebeten. Had het een ander dan Leefgraag gegolden, dan zou de dokter wellicht minder ijver hebben getoond, maar hij had werkelijk met den man te doen, en geen moeite was hem te veel, om Leefgraag ten minste eenige vergoeding voor zijn leed te schenken in zijn verkiezing.

De heer Snaters ontving de heeren met strakken ernst. - ‘Ik begrijp het doel van uwe komst, heeren,’ sprak hij niet zonder sarcasme in den toon. ‘Gij wilt mij komen vertellen van het onredelijke en onzedelijke, dat er in zou gelegen zijn, zoo ik mijne stem aan den vijandigen candidaat zou geven en daardoor zou bijdragen tot den val van den candidaat onzer partij. Weest gerust, ik zal dat niet doen, maar zal mij eenvoudig onthouden, - dat steek ik niet onder stoelen of banken....’

‘Wij moeten uw besluit, hoezeer het ons leed doet, eerbiedigen,’ antwoordde de heer Fijndraat. ‘Evenwel, ook bij dit besluit volhardend, zoudt gij aan de partij een uitnemenden dienst bewijzen door van uw invloed gebruik te maken, om hen, die u steunden, mede tot onthouding te adviseeren, zoo zij het althans niet van zich kunnen verkrijgen, op den heer Leefgraag te stemmen.’

‘Neem me niet kwalijk, mijnheer Fijndraat,’ hernam de ontvanger, ‘zelfs zoo ik dat wilde, zou ik het niet kunnen. Ik ken er wel enkelen, die mij met hun stem vereerden, maar verreweg de meesten niet, en ik kan toch slecht in de courant een beroep doen op mijn onbekende vrienden. Uw verzoek is, u houde het mij ten goede, eenigszins ongerijmd....’

‘Minder dan u het doet voorkomen, mijnheer Snaters,’ merkte de heer Bruishoofd op, ‘maar ook de juistheid aangenomen van 't geen u zegt, zou u dan minstens uw invloed willen aanwenden bij degenen, die u kent?’

‘Neen, mijnheer, dat zal ik niet,’ gaf de heer Snaters beslist ten antwoord. ‘Ik laat ieder handelen gelijk hij verkiest. Het zij voor u voldoende te weten, dat ik zelf niet rechtstreeks zal medewerken aan de eventueele nederlaag van den heer Leefgraag, waarvan gij overigens zelven de schuld zoudt dragen, daar gij hem niet hadt moeten candideeren.’

‘Mijnheer Snaters, laten we daarover nu, als ik u verzoeken mag, niet napleiten,’ bracht de heer Fijndraat in het midden, ‘dat dient tot niets; het geldt alleen, dunkt mij, te zorgen, dat in elk geval de niet-liberaal worde geweerd. Het spijt me, maar ik had een betere opinie van u gehad; ik had tot dusver gemeend, dat bij u vóór alles de partijbelangen gingen; naar het schijnt heb ik me daarin vergist....’

‘Wil u daarmeê zeggen, dat ik mijn persoonlijke belangen voortrek?’

‘Ik zeg niets dan dat ik me in u heb vergist.’

‘Dan kunnen we elkander hetzelfde compliment maken, mijnheer,’ stoof de heer Snaters op, ‘ook ik heb mij in u vergist, ik dacht dat gij mannen waart van uw woord, mannen van eer, en tot mijn groote teleurstelling moest ik ondervinden, dat gij woordbreukigen zijt....’

‘Ik verzoek u beleefd, uw woorden wat beter te wegen,’ riposteerde nu Bruishoofd driftig, ‘u is nooit een rechtstreeksche toezegging gedaan, en al ware dat zoo, het belang van de partij is het zwaarst, en een waarlijk onbaatzuchtig partijgenoot moet daarvoor een persoonlijk offer weten te brengen.’

‘Mijnheer Bruishoofd, ik heb allerminst van u les te nemen in 't geen al of niet betaamt, gij, die de waarheid in het aangezicht durft slaan met een driestheid, die haar weerga niet gevonden heeft. Hebt gij-zelf niet indertijd

woordelijk tot mij gezegd, dat ik voor de eerstvolgende vacature de aangewezen man was?'

'Ik herinner me niet precies, of ik die woorden inderdaad heb gebezigd, maar gesteld van ja, dan deed ik dat onder geheel andere omstandigheden dan die zich nu hebben voorgedaan, en die destijds niet te voorzien waren. Toen toch was er geen sprake van strijd bij de stembus, thans echter wèl; en eigenlijk moest gij mij dankbaar zijn dat ik der partij en u-zelven een gevoelig échec heb willen besparen; want dat, zoo gij onze candidaat waart geweest, de candidaat der anti-liberalen reeds terstond zou hebben gezegevierd, daarvan houd ik mij overtuigd.'

'Een goedkoope en een beleedigende bewering, mijnheer, waarvan gij de juistheid niet bewijzen kunt. Ik van mijn kant zou ook te uwen opzichte kunnen insinueeren, maar daar acht ik me te fatsoenlijk voor, mijnheer, ja, te fatsoenlijk!'

De heer Fijndraat was zoo wijs aan dien onverkwikkelijken twist een einde te maken door de opmerking, dat zij als afgevaardigden van de Kiesvereeniging hun zending als volbracht konden beschouwen, ofschoon hij altijd nog hoopte, dat de heer Snaters, bij nadere ernstige overweging van 't geen op het spel stond, tot andere inzichten zou komen.

MUZIKAAL SAMENSPEL, NAAR DE SCHILDERIJ VAN ETIENNE AZAMBRE.

De heer Snaters antwoordde, dat zijn besluit berustte op een zeer ernstige overweging en dus verdere overweging noodeloos was. Daarna gingen de heeren, koel beleefd groetend, heen. Bij zijn echtgenoote in de huiskamer vond de heer Snaters mevrouw Bankers, die beiden met eenige spanning op hem wachtten.

'Natuurlijk waren ze daar, om me te bepraten,' voegde Snaters de dames toe. 'Eerst iemand voor het hoofd stooten en beleedigen en dan zoete broodjes bakken, dat kennen we. Maar ik heb hun de waarheid gezegd!'

'Zoo man, en wat wilden ze... vroegen ze dat je op Leefgraag zou stemmen?' vroeg mevrouw Snaters, met geweldig trillend kopje.

'Dat 't liefst, dat spreekt van zelf, maar ze wilden zich ook wel met het mindere tevreden stellen, met mijn onthouding en mijn invloed op degenen, die op mij stemden, om evenzoo te doen.... 't Is om te lachen!'.... - En de heer Snaters lachte, of liever: grinnikte inderdaad.

‘Gelijk hebt u gehad, groot gelijk,’ beaamde mevrouw Bankers. ‘Ik zei al zooeven tot mevrouw, dat ik hoopte, dat u voet bij stuk zoudt houden. 't Ga hoe het ga, een gevoelige les hebben ze wel verdiend’...

(*Slot volgt*.)

TURCO'S, IN CHINA OP DE VARKENSJACHT, NAAR EEN SCHETS VAN AUREY, GETEEKEND DOOR W.T. MAUD.

Uit het Martyrologium.

Altijd, àltijd staat ge voor me, hoog-geliefd Coliseum, wanneer der geestdrift lichtende wieken àl het daagsche voor mijn oogen verzwinden, gelijk de uchtend stralen de nevelen vóórtjagen boven het gelaat der blauwe meren!

Glorieus hebben binnen uwe muren gestreden voor Jesus Christus mijne vaders en broeders en zusters in het Geloof; gij werdt gekerstend in den purperen doop van hun martelie, en daarom begroet ik u telkens, telkens wèèr met vernieuwde vereering en jubel in het hart....

Als Jacob met den Engel hebt gij geworsteld met den Tijd, - zijn vuist sloeg de marmeren pracht van uwe lendenen.

Maar in uwe grijsheid omknelt ge vast, vàst in uw steenen armen, de ovale arena, doortrokken met het harte-bloed uwer kinderen: zoo kon ook de Aartsvader maar niet scheiden van den rooden rok des veel-geliefden Jozefs.

In de ure van peinzens-weelde sla ik open mijn Martyrologium en kus de bladen van dat onversierd-heerlijke, Roomsche Heldendicht; dan zie ik mijne lieve Martyrs weer uitgaan, staan en sterven voor het Geloof, dat mij door Gods genade gegeven is vrij-uit te belijden!

‘Pudentiana, de zuster van Sint Praxedes, de dochter van Pudens, den consul,....’

***

In het milde morgen-licht glansen de witmarmeren beelden van den schouwburg-kolos als ongeaderd albast en zijn de bronzen schilden als goud.

En daar binnen springen zuivere fonteinen en sproeien frischheid in onbedwongen lust.

Tusschen de onwrikbare bogen is een dicht gedrang van plebejers, op de marmeren gangen harde klank van drukke voetstappen, en vol is de lucht van lachende en joelende en twistende stemmen.

Straks konden de klaroenen de komst van Commodus, den Imperator, langzaam voortgedragen op de schouderen zijner praetorianen.

Hem volgen vele senatoren in sierlijk-geplooid purper getoogd, en gezanten van verre volkeren met bewonderende oogen, en priesteressen van Vesta, die in kille kuischheid voeden het heilige vuur.

En als hij is gezeten onder het ranke pulvinar, schitterend van goud en getwijnd purper, blauwt de wierook omhoog, en huldigen hem allen als den zoon der onsterfelijke goden....

En zie - als een vlucht witte duiven, die langzaam nederzeilen in eene vesting vol krijgsgeroep, zoo verschijnen Pudentiana en hare genooten in 't luidruchtige Coliseum.

Daar komt stemming tusschen de woelige rijen en vele gestalten buigen neer over de borst-weringen.

Rustig schrijden ze voort, hand in hand, in slepende gewaden, blanker dan de bloesemtrossen van amandelen in Caesars tuinen.

De aan Vesta gewijden slaan snel de oogen neer en staren als in diep gepeins voor zich uit, wanneer de Christus-bruiden haar voorbijtrekken met hoog-geheven voorhoofd: zoo duiken de sterren bij het òpvaren der zon.

In het midden der arena staan ze stil.

En al wederom spreekt men haar van de enkele wierookkorrelen, te werpen op Diana's brandenden drievoet,.... van de machtige, wereld-richtende goden, hóóg te vereeren boven den dwaas beminden, aan 't kruis geslagen Galileeër,.... van het weelderig bloeiende leven, dat gaat sterven in smadelijken dood....

En wederom schudden zij de lange, losse lokken.

Maar als koud-kalm het vonnis wordt uitgesproken ‘Voor de leeuwen!’ tintelt haar geestdrift uit in oogen-gloed en wangen-blos, en glimlachend in hare zielsverrassing zeggen zij allen: ‘O gaarne willen wij voor den lieven Bruidegom sterven!’

Na deze woorden van blij-ernstig belijden, kruisen zij de slanke armen over de rustige borst en zien omhoog naar den hemel, blauw als haar oogen, zuiver als hare zielen.

En van hare lippen gaat afstroom en een lied, dat zilverig opklinkt tusschen de massieve muren, als tusschen de Alpen wanden het klingelen van bellen, die bengelen aan de halzen der blanke lammeren in 't dal.

Zij hooren niet het ontgrendelen van ijzer over ijzer, en niet de stemmen van hen, die de leeuwen doen opschrikken met geweldigen sprong.

Zij zien niet heur koninklijke lijfwacht, als rondom haar de gebieders van woestijnen en wouden zich neerleggen, den reuzigen kop op de vast-gewortelde vóórklauwen, aandachtigluisterend met toegesloten oogen.

Want in het plechtig rijzend lied wiekt daar heen haar kuische liefdeklacht naar den onzichtbaren Bruidegom, dien zij wachtend weten met ringen van eeuwige trouw....

Een mompelen van wild-wreed verwachten gromt òm door den circus, als een lictor toetreedt met een trillend-wit gegloeide speer.

Dof ploft ze in de zijde van den leeuw, die Pudentiana's heiligheid vereerend, aan hare voeten ligt neergestrekt in majestueuze rust.

In woeste woede òpheffend den ontzàg-wekkenden kop met vuur-spattende oogen, snerpt hij uit een vlijmenden wraakkreet, die versterft in uitgehijgd, heesch gehuil.

En Pudentiana, ontwakend uit haar zieledroom, slaat de groote, heldere oogen naar beneden, en woelt koozend met de kleine, fijne hand in z'n glanzende manen-weelde, - en haar ter wille vergeeft en vergeet hij, vorstelijkgrootmoedig.

Even speelt een zoete lach om hare lippen, dan stuwt ze haar stem weer in het heilige koor harer zusteren.

‘Onze Beminde is blank en rood, uit duizenden is Hij verkoren!’

‘Van allerzuiverst goud is Zijn gelaat; Zijn lokken zijn als kronen van palmen en zwart als raven.

‘Zijne oogen zijn als duivekens langs waterbeekjes, die in melk zijn gewasschen en wonen aan zèèr-volle stroomen....

‘Zijn lippen zijn lelie-bladeren, die keur van myrrhe laten afdroppelen.

‘Als van goud zijn Zijne handen gevormd, vol hyacinthen’...[1)]

1) Uit het vijfde deel van Het Lied der Liederen.

Haast in eerbiedige aandacht schouwen de heidenen toe, en de huivering van het geheimnisvolle doorrilt hun leden.
Is dan de God der Christenen zóó machtig, dat Hij zachtmoedigheid wekt onder de leeuwen en heldenmoed in maagden?...

Op een wenk des keizers treden toe zeven Egyptenaren, vast-vertrouwende en trotsch op hun sierlijke bogen, gesneden uit de veerkrachtige eiken van hun land.
Langzaam verheffen zij de bogen, en nog langzamer halen ze de pijlen voor het scherpberekenend oog... kreunend krommen zich de bogen tot halve cirkels....
En onbeweeglijk stil staat daar der maagden statige stoet; star staren hare oogen bij het trillen der lippen.
‘O ziet, onze Beminde daalt af in Zijn lusthof om er te weiden en leliën te plukken.
‘Wij behooren aan onzen Beminde en Hij behoort aan ons; Hij weidt onder de leliën...
‘O, Zijn linkerhand legt Hij onder ons hoofd, en Zijn rechter slaat Hij om ons heen’...[2)]
Plotseling breken de stemmen àf, en even wankelend zijgen de zeven ter aarde, onbewust steunend in elkanders armen.
Heftig staan de pijlen in heur boezems te sidderen.... en het zuivere offerbloed kleurt warm haar witte waden....
Maar voor hen, die zijn gezeten op de hoogste en verste rijen, en niet hoorden de snel-snorrende pijlen, voor hen is het, als hadden de maagden zich in-ééns ter ruste gelegd op het witte zand, en als overstrooiden onzichtbare handen haar met rozen, met donker-roode rozen....
En de Imperator en z'n senatoren staan op in hooge zelfvoldaanheid, en de duizenden juichen met machtigen jubel, en de Vestaalschen klappen in de handen, dat fonkelen in 't zonnelicht haar ringen en armbanden vol juweelen, - want heerlijk zijn gewroken de groote, de onsterfelijke goden!
Maar hoog boven-uit klinkt het brullen der leeuwen, die toornend zijn opgesprongen en met gebogen kop aanrennen op de hooge afsluiting....
O heilige Maagden, bidt voor mij, gij, die den Heer Jesus hebt beleden in de armen des doods!

⁎

Zoo traden zij na veel bekommering in het heer der Martelaren Gods, dal in het veld des Hemels staat opgesteld in wijde schaduw van wèl verworven palmen.
Die palmen verkleuren niet en zij verdorren nooit!
En tusschen hen gaat rond der Martelaren Koning, Jesus Christus, die leed en stierf ten dage, dat Pilatus, de Romein, voogdij droeg over Judea.
In diepe veneratie kussen ze Zijn verheerlijkte stigmata aan handen en voeten en zijde, en àldoor houden ze met Hem zoete samensprake.
O, zoo zoet was het samen-zijn niet van Adam en Eva met Jahve, als Hij in de koelte van den middag met hen wandelde door de lanen des Paradijzes!

ARNOLD LAUTERS.

Het testament.

2) Uit het zesde en zevende deel.

Waarde Neef,

Ik vervul hiermee den treurigen plicht, je den dood van onzen ouden oom Schimmelman mee te deelen. Daar hij de eenige broer van je moeder was, veronderstel ik dat je het als een plicht van piëteit zal beschouwen, zijn begrafenis, waarvan ik de kosten draag, bij te wonen. Dag en uur zal ik je bijtijds meedeelen. Hartelijk gegroet van

Je neef

FRANS.

Waarde Neef,

Ik dank je wel voor je attentie. Oom Schimmeiman heeft dus het tijdelijke gezegend! Ik wensch hem ook aan gene zijde van het graf alle goeds toe. Door dringende bezigheden ben ik evenwel verhinderd zijn begrafenis bij te wonen, hetgeen ik bovendien meer als een daad van huichelarij dan van piëteit zou moeten beschouwen. Ik zeg het je ronduit: bloedverwantschap zonder genegenheid beteekent voor mij niets. Tusschen den overledene en mij bestond sedert jaren niet de minste betrekking, zoodat hij voor mij niet meer is dan een vreemde.

Neem me mijn rondborstigheid niet kwalijk, waarde neef, maar de waarheid boven alles!

Je neef

RUDOLF.

Waarde Neef,

Tot mijn leedwezen wijs je mijn uitnoodiging af om ooms begrafenis, die morgenvoormiddag om 11 uur plaats heeft, bij te wonen. Of uw opvatting omtrent bloedverwantschap reden van bestaan heeft tegenover een man, die je na den dood van je vader opgevoed en je moeder zoo edelmoedig bijgestaan heeft, laat ik je zelf beoordeelen; maar sta mij toe uit uw naam een krans te leggen op de lijkkist van den overledene. Het is om de menschen, die weten, dat jij buiten mij de eenige bloedverwant bent van den armen leeraar Schimmeiman.

Terloops wil ik je nog vertellen, dat notaris Zwart, wiens origineele persoonlijkheid je van vroeger nog wel bekend zal zijn, mij vandaag tegenkwam en naar je adres informeerde. Toen

ik wilde weten waarom, vroeg hij mij of ik niet wist, dat oom Schimmelman een testament had achtergelaten. Ik antwoordde ontkennend en voegde er bij, dat het mij ook weinig waarschijnlijk voorkwam, daar oom het in de laatste jaren allesbehalve breed had gehad. De notaris glimlachte even, heel diplomatiek.

Uw neef
FRANS.

Telegram:
Wil mij morgenvroeg acht uur station afhalen.

RUDOLF.

Op den aangegeven tijd stapte neef Rudolf uit den trein, die aan het kleine station maar een minuut stil hield. Hij hield een grooten, prachtigen krans in de hand, en werd, zooals hij verzocht had, door zijn neef Frans afgehaald en verwelkomd.

'Het doet me genoegen, Rudolf, dat je toch gekomen bent. Oom....'

'Geen woord daarover, beste Frans. Het spreek vanzelf, dat ik oom, voor wien ik in het leven zoo weinig kon zijn, de laatste eer bewijs. Mijn brief, moet je weten, werd in een allernaarsten gemoedstoestand geschreven. Ik had allerlei onaangenaamheden en wist zelf niet wat ik in mijn booze bui op het papier bracht.'

'Dat dacht ik wel met het oog op alles, wat je oom voor je gedaan heeft.'

'Ja wel, en geloof me, dat ik het nooit vergeten heb, ook niet ondankbaar geweest ben, maar.... de wereld, je betrekking, de verplichtingen van het leven brengen de menschen uit elkaar. Nu doe ik me zelf verwijten. Ik had toch veel voor den ouden man kunnen doen, te meer daar hij het, zooals je schreef, allesbehalve breed heeft gehad. Op mijn woord, ik wist daar niets van.'

'Het schijnt bijna, of dat niet het geval is geweest en de goede man ons allemaal min of meer om den tuin heeft geleid. Men spreekt er namelijk, nu hij dood is, algemeen over, dat hij een aanzienlijk vermogen achtergelaten en ook de stad rijkelijk bedacht heeft. Hoe dat gerucht plotseling ontstaan is, of 't het gevolg is van wat de notaris mij verteld heeft omtrent een testament, heb ik niet kunnen achterhalen.'

'Och ja, het testament! Ik was het heelemaal vergeten. Heb je 't al laten openen?'

'Het ging niet, de termijn is op morgen bepaald. Het spijt me om jou. Je was er misschien graag bij tegenwoordig geweest?'

'Ik heb het zoo ingericht, dat ik twee dagen kan wegblijven en ben dus morgen nog hier. Het is mij waarlijk een behoefte, de herinnering aan mijn ouden oom en aan den ouden tijd weer eens te verfrisschen, de plekjes weer te zien, waar ik als kind en jongeling gespeeld en gedroomd heb....'

'Ik kan je niet zeggen, hoe me dat genoegen doet, neef. Je bent natuurlijk mijn gast, maar je moet het met mijn vrijgezellenkwartier voor lief nemen.'

Een paar uur later had de begrafenis plaats, en wel met een praal, die een schrille tegenstelling vormde met de weinige égards, die men den ouden leeraar tijdens zijn leven betoond had. De stad was door den burgemeester en verscheiden raadsleden, het natuuren letterkundig genootschap door zijn bestuur vertegenwoordigd; een talrijke menigte uit alle standen volgde de lijkbaar, waarachter de beide neven van den overledene met gebogen hoofd voortschreden. Iedereen prees hen, vooral den

oudste, die in zijn piëteit zelfs de verre reis niet geschroomd had, om den ouden man de laatste eer te bewijzen.

Van het kerkhof keerden de beide neven naar het sterfhuis terug, waar de huishoudster ondanks haar oprecht verdriet en haar overvloedige tranen voor een goed dejeuner had gezorgd. Het was een oud vrouwtje, dat den overledene meer dan twintig jaar trouw gediend, zijn kleine luimen en nukken geduldig verdragen en zijn laatste lijden zooveel mogelijk verzacht had. Zij was nu maar al te gaarne bereid, den heeren allerlei merkwaardigheden uit het leven van haar meester te vertellen, waarbij ze zoozeer op haar praatstoel kwam - een kleine zwakheid der goede vrouw - dat het einde van haar relaas niet te voorzien scheen. Neef Frans, die dit bij ervaring wist, riep daarom uit:

‘Ja, ja, en wat ik je nog zeggen wilde, Truitje, alles blijft voorloopig zooals het geweest is, en over de toekomst hoef je je niet bezorgd te maken. Daar wordt voor gezorgd, niet waar neef?’

Neef Rudolf gaf door een knikje met het hoofd zijn instemming te kennen, maar wendde zich, toen ze de woning verlaten hadden, tot Frans met de vraag:

‘Is het werkelijk je bedoeling, Trui in het huishouden, zooals het daar reilt en zeilt, te laten zitten? Ze kan daar immers niets mee beginnen. Me dunkt, dat het al mooi is, als we ze een en ander van het meubilair cadeau doen, en de rest....’

‘Daar spreken we later over, neef,’ viel Frans hem in de rede. ‘Van een verkooping kan moeilijk iets komen, dat zal je toch wel met me eens zijn? Dat zou ons slecht passen. En bovendien weten wij niet eens, of wij wel het recht hebben, daarover te beschikken. Je vergeet het testament.’

Hij zei het met een glimlach. Ook neef Rudolf glimlachte, toen hij antwoordde:

‘Inderdaad, het testament. Laten wij dus afwachten.’

Toen de notaris het testament van den leeraar Frans Richard Schimmelman in de hand nam en zich gereed maakte de vijf zegels, waarmee het dichtgelakt was, te verbreken, stond neef Rudolf in een passende houding van rouw en droefheid op, om den laatsten wil van zijn oom staande te aanhooren. Neef Frans volgde niet zonder verwondering zijn voorbeeld; hij kon zich de uitdrukking van spanning niet verklaren, die op het gezicht van den anderen duidelijk te lezen stond. Intusschen had de notaris het document uit de enveloppe genomen en opengevouwen, en las nu, nadat hij zich een paar maal de keel geschraapt had, het volgende:

‘Ook den minste is het eenmaal beschoren, vrijgevig te zijn als een koning. Dit gebeurt, wanneer hij tot zijn Schepper terugkeert. Want dan heeft hij niet meer al de goederen noodig, waaraan hij in het leven behoefte had, en hij kan ze met beide handen uitdeelen tot het laatste stuk toe.

‘In troostvolle afwachting van dit oogenblik wil ik nu met verheugd gemoed mijn schatten uitdeelen, want ik bezit er, zooals menigeen met verbazing vernemen zal. De geachte raad dezer stad heeft haar leeraar met een zeer karig pensioen afgescheept, maar mijn behoeften en wenschen waren nog geringer. En zoo is het mij mogelijk geweest, in den loop der vele jaren, die God mij - wel niet tot genoegen van den geachten raad - schonk, een klein kapitaal te besparen, dat in soliede papieren belegd en in de Bank op mijn naam gedeponeerd is.

‘Dit kapitaal zou ik mijn beiden neven, als mijn eenige bloedverwanten, moeten nalaten, indien zij er behoefte aan hadden. Daar zij evenwel in de gelukkige positie verkeeren, een zoo geringe toelage te kunnen missen, vermaak ik alles aan mejuffrouw Geertruide van Os, mijn huishoudster, die het ruimschoots verdiend en evenzeer noodig heeft. Ik druk haar op het hart, het kapitaaltje te gebruiken, om zich in haar

oude dagen zij het dan ook maar half zoo goed te verplegen, als zij het mij altijd gedaan heeft.

'Verder wensch ik, dat mejuffrouw Geertruide van Os in het bezit blijve van alles wat zich in mijn huishouden bevindt, en onthoud mij van een opsomming der verschillende stukken, daar dit licht tot vergissingen aanleiding kon geven. Ik zonder alleen mijn boekenschat uit, dien ik aan deze stad vermaak. Er zijn boeken onder, waaruit ik eenmaal de wijsheid heb geput, waarmee ik geslacht na geslacht trouw heb gelaafd. De andere hebben mij in jonge en oude dagen veel stille vreugde en menig edel genot bezorgd, en zullen dit ook anderen doen. Indien de geachte raad mijn voorstel wil nakomen, bestemme hij deze boeken tot grondslag eener volksbibliotheek.

'Wat nu mijn beide neven betreft, zoo reik ik in gedachten mijn waarden neef Frans de hand tot afscheid en zegen hem met mijn beste wenschen, als den hartelijksten vriend, dien God mij op mijn ouden dag geschonken heeft. Mijn neef Rudolf, dien tot mijn spijt zijn betrekking belette, zich mijner nog te herinneren, vermaak ik de brieven, die hij mij in zijn jonge jaren van de universiteit en in den eersten tijd van zijn doktersspraktijk geschreven heeft, en die zich, zorgvuldig verzameld en naar tijdsorde gerangschikt, in mijn schrijfbureau bevinden. Zij zijn een sprekend getuigenis van trouwe dankbaarheid voor de offers aan tijd, moeite en zorgen, die ik voor hem en zijn moeder, mijn goede zuster Constance gebracht heb. Ook zijn ze in zoo gekuischten stijl geschreven, dat het hem een voldoening en genot zal zijn, ze te herlezen.

'En nu wensch ik allen, die mij na mijn dood zullen gedenken, toe, dat God hun datgene schenke, waarmee Hij mijn leven gelukkig heeft gemaakt: vreugde in het leven en hoop op de eeuwigheid'....

Zoo luidde het testament van den leeraar Schimmelman.

Bij de Platen.

Strijders voor vrijheid en recht. -

Hoe ook de oorlog in Zuid-Afrika moge eindigen, zeker is het, dat, lang nadat de namen der Engelsche generaals vergeten zullen zijn, die der Boeren bevelhebbers nog in geschiedenis en legende zullen voortleven naast die der kundigste veldheeren en tactici, waarvan de historie gewag maakt.

Is Zuid-Afrika voor meer dan één Engelsch krijgsoverste het graf van zijn reputatie geweest, de faam van stoute daden en koene ondernemingen, van bewonderenswaardig beleid en onbuigbaren moed heeft de namen van tal van Transvalers en Vrijstaters, tot voor korten tijd geheel onbekend, naar alle hoeken der wereld verspreid en hun een groote en welverdiende vermaardheid doen verwerven. Namen, die zelfs bij den glans, welke die van den onverschrokken de Wet, den heldhaftigen president Steyn, den kalmen, koelberekenenden Louis Botha omgeeft, niet verbleeken. Men denke maar aan Koos de la Rey, die den Engelschen in de Magaliesbergen slag op slag toebracht, aan commandant de Wet, een bloedverwant van den grooten generaal, aan de wakkere commandanten Kreutzinger en Hertzog, die den stouten inval in de Kaapkolonie ondernamen.

Men is ongetwijfeld verlangend, met die helden kennis te maken, en daarom is het voor de *Illustratie* een genoegen, in dit nummer de portretten van dit viertal wakkere commandanten te kunnen geven.

Muzikaal samenspel. -

Een echt huiselijk tafereeltje: ren jong meisje, dat viool speelt, terwijl de vader haar op de piano accompagneert en de andere zusters in stille verrukking luisteren naar de heerlijke tonen, aan de instrumenten ontlokt.

Ook niet-muzikale naturen zullen de harmonie in het geheel bewonderen en den eenvoud loven, waarmee de schilder zijn sympathiek gegeven heeft uitgewerkt tot een werkelijk fraaie schilderij.

Turco's, in China op de varkensjacht. -

Ook in een oorlog komen wel eens grappige tooneeltjes voor, die stof tot lachen en scherts aanbieden, ter afwisseling van het bloedige en dramatische, dat den krijg tot een der vreeselijkste geesels stempelt.

Onze gravure met bovenstaand opschrift verplaatst ons naar het Hemelsche Rijk, waar al de groote mogendheden van Europa met Japan en de Vereenigde Staten hun contingenten hebben, van wier optreden en werkzaamheden we sedert maanden nagenoeg niets hebben vernomen.

Tot de Fransche troepen behoort ook een afdeeling Turco's, kleine, rappe, beweeglijke kereltjes, die in hun wijde roode broeken een schilderachtigen aanblik opleveren. Sommigen hunner achtervolgen een varken, dat aan het commissariaat moet worden afgeleverd. De geïmproviseerde jacht om den knorrenden viervoeter machtig te worden was een dankbaar onderwerp voor een typische schets, en de jagers hebben een schik, of ze in hun eigen land in vollen vrede zich aan 't vermaken zijn, en niet in een vreemd rijk, waar de oorlog hen ieder uur van den dag aan den dood blootstelt.

DE LASTIGE POES.
HUMORESKE IN ZES TAFEREELEN.
1

DE LASTIGE POES.
HUMORESKE IN ZES TAFEREELEN.
2

DE LASTIGE POES.
HUMORESKE IN ZES TAFEREELEN.
3

DE LASTIGE POES.
HUMORESKE IN ZES TAFEREELEN.
4

DE LASTIGE POES.
HUMORESKE IN ZES TAFEREELEN.
5

DE LASTIGE POES.
HUMORESKE IN ZES TAFEREELEN.
6

[Nummer 11]

Othello en Desdemona.

In den 24en jaargang, bladzijden 92 en 93, gaven wij een gravure, voorstellende een der treffendste tooneelen uit het eerste bedrijf van *Othello*, een der meesterlijkste treurspelen van Shakespeare. ‘Desdemona rechtvaardigt haar vlucht’ was het onderschrift dier gravure, welke ons de jonge en schoone dochter van den senator Brabantio te zien gaf, die voor den Raad van Venetië haar vlucht uit het vaderlijk huis en haar huwelijk met Othello, den veldheer der republiek, verdedigde.

OTHELLO VERDEDIGT ZICH TEGEN DE AANKLACHT VAN BRABANTIO, NAAR DE SCHILDERIJ VAN C. BECKER.

De gravure in dit nummer brengt hetzelfde tooneel in beeld, met dit onderscheid, dat het nu niet Desdemona is, die het woord voert, maar Othello, die voor den doge en diens raadsheeren zijn houding tracht te rechtvaardigen.

Op het gerucht, dat een Turksche vloot koers zet naar Cyprus, een bezitting van Venetië, is Othello voor den Senaat ontboden en verschijnt er te gelijk met Brabantio, den vader van Desdemona. Terwijl de doge Othello verwelkomt en diens hulp en raad inroept, klaagt Brabantio dezen aan en beschuldigt hem, zijn dochter geschaakt te hebben.

Hierop deelt Othello mee, hoe hij het hart van Desdemona heeft veroverd. Haar vader hield van hem en noodigde hem dikwijls uit. Hij verhaalde dan de geschiedenis van zijn leven, zijn krijgsbedrijven en oorlogsdaden, zijn lotgevallen en avonturen. Desdemona beminde hem om de gevaren, die hij had geloopen, en Othello beminde haar om het medegevoel, dat zij daarvoor toonde.

De doge antwoordt, dat dit verhaal ook het hart zijner dochter zou hebben gewonnen, en geeft Brabantio den raad, de zaak van den besten kant op te nemen.

Nadat nu nog Desdemona, op Othello's verzoek ontboden, verklaard heeft, dat haar kinderplicht moet wijken voor dien van echt-

genoote, legt Brabantio zich er bij neer en verzoekt met bewonderenswaardige kalmte en zelfbeheersching den doge, over te gaan tot de staatszaken.

Dit geschiedt. De doge deelt Othello mee, dat hij tot gouverneur van Cyprus is benoemd. De generaal verzoekt den Senaat, voor zijn echtgenoote te willen zorg dragen gedurende zijn afwezigheid, waarop Desdemona als een gunst vraagt hem te mogen vergezellen, welke bede door den doge wordt ingewilligd.

Bij het afscheid voegt Brabantio zijn schoonzoon toe: ‘Bewaak Desdemona, Moor, zij heeft haar vader bedrogen, zij zou ook u kunnen bedriegen.’

Dit woord is opgevangen door Jago, den vaandrig van Othello en diens boozen geest, die de ijverzucht in het hart van den Moor doet ontkiemen en hem in een afschuwelijk en listig gespannen weefsel van argwaan en achterdocht ten opzichte zijner even reine als schoone echtgenoote verstrikt, zoodat Othello ten slotte in zijn rampzalige verblinding aan de ontrouw van Desdemona gelooft en haar met eigen hand om het leven brengt.

***

In dit nummer geven wij tevens een reproductie van een standbeeld van den grooten treurspeldichter, naar een prent van Droeshent uit het jaar 1623, ontworpen en uitgevoerd door den Amerikaanschen beeldhouwer Frederik Mac-Monnies.

Het standbeeld stelt Shakespeare voor in de schilderachtige kleeding van zijn tijd, met hoog voorhoofd en peinzende oogen, de schrijfstift in de eene, het boek, waarin hij zijn geniale werken zal neerschrijven, in de andere hand.

De bibliotheek te Washington is in het bezit van het standbeeld, van massief zilver gemaakt, terwijl het oorspronkelijke pleister op de wereldtentoonstelling te Parijs is geëxposeerd geweest en daar een *Grand Prix* heeft verworven.

Een dure Candidatuur.
Door Ravo.
(*Vervolg en slot.*)

‘Ja, maar toch zou het me spijten,’ hernam de heer Snaters, in wien na den baatzuchtigen mensch de even baatzuchtige liberaal zijn rechten begon te doen gelden, ‘zoo die domperige katholiek gekozen werd... Enfin, als het mocht gebeuren, dan hebben ze het zich-zelven te wijten, ik wasch mijn handen...’ - in onschuld, wilde hij zeggen, maar hij deed het in thee, doordien zijn zenuwachtig vrouwtje op dat moment haar theekopje omverwierp en de inhoud er van Snaters' handen overstroomde.

Na de kleine opschudding, welke dit incident had veroorzaakt, werd op het onderwerp teruggekomen, en verklaarden de dames het met de zienswijze van den heer des huizes eens te zijn. Overigens vonden zij het ijselijk jammer, zoo Leefgraagen zijn vrouw - want die had immers dapper meêgedaan! - het slachtoffer werden. Die menschen waren waarlijk zoo kwaad niet, en men had hun zulk een pijnlijk échec moeten besparen. In die zaak had vooral Bollert de hand gehad, en die zou wel hebben geweten, waarom. Onbaatzuchtigheid was dien man bij zijn daden onbekend. Voor

die meeting speech, die hij Leefgraag had laten afsteken, zou hij zich wel hebben laten betalen, en voor zijn overige bemoeiingen evenzeer.

‘Maar is dat nu wel zeker, dat Bollert die speech voor Leefgraag heeft gemaakt?’ vroeg mevrouw Bankers.

‘Of dat zeker is?’ antwoordde Snaters. ‘Vooreerst acht ik het een onmogelijkheid voor Leefgraag, om zoo'n ding, hoe onbeduidend ook, zelf in elkaar te zetten. Bovendien, 't is gezien, dat Bollert meer dan eens vóór de meeting bij Leefgraag aan huis is geweest, en ook, dat hij in de laatste dagen op de sociëteit grove verteringen maakte en, wat meer zegt, die ook betaalde. Eindelijk zou ook, zegt men, de tuinman van Leefgraag, die met de candidatuur van zijn meester niets op heeft, iets hebben uitgelaten, dat ze bezig waren met zijn mijnheer tot raadslid te dresseeren.’

Terwijl dat gesprek plaats had, waren de vier overige klaverblaadjes - het kransje was wel feitelijk, maar nog niet definitief ontbonden - bijeen bij mevrouw Leefgraag, om - zooals mevrouw Bruishoofd zei en ook meende - een familieraad te houden, wijl zij de zaak inderdaad als een familiezaak beschouwden.

‘Onze mannen,’ hervatte mevrouw Bruishoofd, ‘zijn bezig met eenige twijfelachtige gevallen. Mijn man heeft vandaag een nieuwen hoed gekocht bij Voeringa, die sterk verdacht wordt zijn stem aan Snaters te hebben gegeven, en zoo zal ieder zijn best doen om, natuurlijk voorzichtig, hier en daar te polsen en te ijveren. En dan zullen ze ook, naar ik gehoord heb, op den dag der herstemming 'n stuk of wat oudjes, die bij de stemming zouden zijn thuis gebleven, per rijtuig laten afhalen, uit vrees, dat ze opnieuw wegblijven.’

‘En mijn man,’ vulde de vrouw van den wijnkooper aan, ‘heeft aan bakker Leenders, die al lang een rekening bij ons heeft staan, en wien hij eergisteren gedreigd had te zullen vervolgen, als hij niet betaalde, in antwoord op een nieuw schrijven om uitstel, dit uitstel gegeven, en hij is hem dat zelf gaan zeggen.’

‘En zoo moeten wij, vrouwtjes,’ hernam de doktersche, ‘ook van onzen kant blijven doen wat we kunnen. Er is wel geen ernstig gevaar, dat de anti liberaal wordt gekozen, maar 't is toch zaak om op zijn hoede te zijn. Zoo zal ik als regentes van het weeshuis eens een hartig woordje gaan spreken met den huismeester, die ook niet zuiver in zijn schoenen moet staan. Hij heeft me laatst verzocht, om een goed woordje voor hem te doen, dat zijn toelage met honderd gulden zou worden verhoogd. Dat is een perfect middeltje, om hem tot zijn plicht te brengen.’

De burgemeestersche van haren kant beloofde mede, van haren invloed in een paar gezinnen te zullen gebruik maken, en waar haar vriendinnen zoo haar best deden, daar wilde ook mevrouw Leefgraag niet nalaten, te trachten minstens nog één stem bij te brengen, namelijk die van Jan Dooms, die, naar zij van haar man had vernomen, pertinent had geweigerd zijn stembiljet te gebruiken, hoewel verklarende dat hij anders op Leefgraag zou hebben gestemd.

Den volgenden dag gaf zij uitvoering aan dit plan, buiten weten van Leefgraag, die het, met zijn gevoelig candidaatsgeweten, haar zeker zou hebben ontraden. Zij vond Jan bezig met de doperwtjes te verzorgen en begon diplomatisch met hem haar compliment te maken, dat de bloementuin en de moestuin er zoo keurig uitzagen.

Jan keek wel wat vreemd op bij dit complimentje, daar er nooit te klagen was geweest, maar rook nog geen lont.

‘Wel, mevrouw,’ zei Jan, even tegen zijn pet tikkend, waarvan de klep over zijn eene oor hing, en te gelijker tijd met een vlugge beweging zijn tabakspruim in zijn hand latende verdwijnen, ‘men zou haast zeggen, dat uwes dat niet gewend is van Jan.’

‘Wel zeker ben ik dat gewend, Dooms, maar vandaag valt het me toch bijzonder op. Ik ben dan ook zeer tevreden over je, en mijnheer ook.’

‘Zoo, mevrouw, dat doet Jan pleizier,’ gaf Dooms ten antwoord, en hij voegde er met zijn gebruikelijke vrijmoedigheid aan toe: ‘maar, ziet u, voor mijnheer, dat spijt me.’

‘Wat spijt je, Jan? Dat mijnheer tevreden over je is, toch niet?’

‘Neen, dat niet, maar dat andere, ziet u..., dat mijnheer zoo mal is geweest, zich te laten bepraten, om zich candidaat te laten stellen... Dat heeft-ie er nou van. Nou belakken ze 'm van alle kanten, en ziet u, dat hindert me, meer dan ik u zeggen kan, en als een van die fielten van *De Klok* me ooit in de knuisten valt, dan zal-ie weten, met wie-ie te doen heit, dat zal-ie!’

‘Hoor eens, Jan,’ sprak mevrouw Leefgraag, blijde dat Jan zelf de zaak ter sprake had gebracht, ‘ik vind het heel mooi van je, dat je voor mijnheer zoo partij trekt, maar,... maar ik meen, dat je dat op 'n andere manier met meer succes zou kunnen doen...’

‘Nog op 'n andere manier dan door die ellendige kerels onder handen te nemen?... ik begrijp u niet...’

‘Zeg liever, dat je me niet wilt begrijpen.’

‘Waarachtig niet, mevrouw,’ protesteerde Jan krachtig, bij vergissing zijn achterbaks gehouden pruim weer in zijn mond stekend en er zoo duchtig op kauwend, dat een verdacht straaltje langs een van zijn mondhoeken zijpelde. Mevrouw Leefgraag, die anders van pruimen een afschuw had, 't geen Dooms zeer goed wist, dacht er onder de gegeven omstandigheden niet aan, daarvan te doen blijken.

‘Toch is het zoo moeilijk niet te begrijpen wat ik bedoel,’ zei mevrouw.... ‘Als ik me niet vergis - ik geloof, dat mijnheer mij dat heeft gezegd - heb je den eersten keer niet gestemd....’

‘Neen, dat is waar, en dat doe ik nooit!...’

‘Ook niet, als je mijnheer en mij daarmeê een genoegen kunt doen?....’

Jan krabde even over de kale plek van zijn schedel.... ‘Hoor 'reis, mevrouw,’ antwoordde hij vervolgens, ‘ik wil niets liever dan mijnheer en u 'n dienst bewijzen, maar dàt, nee, dat kan ik niet doen....’

‘Maar waarom dan toch niet in 's hemelsnaam?’

‘Omdat ik - de pruim in Jan's mond kwam weer in laveerende beweging -, omdat ik het niet doe.... ik wil niet, dat meneer in zijn ongeluk loopt....’

‘Wat zeg je: dat mijnheer in zijn ongeluk loopt?.... Maar Jan, hoe heb ik het nou met je?.... Ik zei je immers, dat je er mijnheer een dienst door zou bewijzen.... En die zal toch zelf wel het best weten, of hij in zijn ongeluk loopt, of niet....’

‘Och, dat meent u maar, mevrouw,.... waarachtig....’

‘Foei, Jan, dat leelijke woord weer....’

‘Nou, waratjes dan, als u dat mooier vindt, 't is mijn één pot nat, maar gelooft u me, meneer is er veel te goed voor, om in den Raad te zitten, dat heb ik hem zelf ook aan zijn verstand gebracht.... En eigenlijk gezegd, begrijp ik niet, dat u er niet even hard tegen bent als ik, want als mijnheer raadslid is, dan is het - neem me niet kwalijk - met uw gezelligheid gedaan; die lui hebben altijd wat te bekonkelen.... Die zijn meestal van honk....’

‘Door 'reis, Jan, ik vind dat je nou je mond wel wat voorbijpraat,’ onderbrak mevrouw Leefgraag, eenigszins geraakt, doch terstond inziende, dat ze aldus hare zaak hopeloos verloor, ging zij op zachteren toon voort: ‘maar ik ben overtuigd, dat je het goed meent met mijnheer, al kies je daarvoor een verkeerd middel. Heusch,

Jan, je bent hierin 'n beetje eigenzinnig. Mijnheer was er zelf niet zoo bijzonder op gesteld, dat ze hem als ware het dwongen, zich een candidatuur te laten welgevallen, en ik zelf ook niet - de eigenaardige wijze, waarop Jan haar aankeek, deed mevrouw een oogenblik over haar jokkentje blozen -, maar nu het eenmaal zoo ver gekomen is, hoop ik om hem, dat hij slaagt. Als hij niet gekozen werd - en enkele stemmen kunnen beslissen - dan zou hem en mij dat leed doen....'

Jan krabde voor de tweede maal over zijn hoofd, als haalde hij daar de kracht, om stand vastig te blijven, en zweeg.

'Nu, Jan,' ging mevrouw na een paar seconden voort, 'nu weet je er alles van.... Heb ik niet gehoord, dat je geit dood is?....'

'Ja, mevrouw, maar al waren er ook tien geiten van me dood, zal ik maar 'reis zeggen, en al kon ik er honderd voor in de plaats krijgen,' antwoordde Dooms, 'naar de Stembus ga ik niet...., dat heb ik eenmaal besloten, en daaraan is niets te veranderen....'

Mevrouw Leefgraag was nu werkelijk boos, en haar stem trilde een weinig, toen ze zei, dat zoo iets eenvoudig stijfhoofdigheid was. Ze had beter van Dooms verwacht en zou

geen verdere pogingen doen, maar drong er op aan, dat mijnheer onkundig zou blijven van haar stap.

'O, wees daar maar gerust over, mevrouw,' luidde het antwoord, 'Jan kan zijn eigen weg gaan, maar Jan kan zwijgen als het moet.'

Mevrouw Leefgraag keerde ontstemd terug. Zoo'n verregaande koppigheid, dat ging haar begrip te boven. Ze was niet slechts wrevelig over haar teleurstelling, maar ook over het échec, dat haar persoonlijke waardigheid door die hardnekkige weigering geleden had. Een en ander droeg er niet toe bij, om de opmontering van Leefgraag, die weer wat moed had gekregen, voedsel te geven; want zijn moed wortelde eigenlijk in dien van zijn vrouw Was daarvan de thermometerstand laag, dan zakte de zijne onder nul. En thans te eer, nu hij zooeven weder van een nieuwe bespotting der mannen van *De Klok* had kennis genomen. Op verscheiden punten van het stadje waren toch opnieuw biljetten aangeplakt, ditmaal met 't volgend versje onder een caricatuur, die blijkbaar hem moest voorstellen:

Een nul verm-eerderd met een nul
Blijft altijd nog een nul,
En kiest tot Raadslid men een sul,
Hij is en blijft een sul.
Geef, zoo ge dàt wilt, burgerij,
Dan morgen uwe stem aan mij.

Z.D.H. MGR. AMBROSIUS VAN BAARS,
titulair-bisschop van Teuchiris en apostolisch-vicaris van Curaçao.

Leefgraag zei er zijn vrouw niets van, evenmin als zij hem in het vertrouwen had genomen omtrent Jan, maar beider stemming was, zeer begrijpelijk, nog bitterder geworden.

'Ik wou dat ik hier nooit gekomen was, vrouw,' zei Leefgraag eindelijk met een bangen zucht, 'zooveel verdriet als ik hier in vier weken had, heb ik in mijn gansche leven niet ondervonden...' En de goede man schreide.

Dat deed mevrouw Leefgraag plotseling haar eigen leed vergeten, zij sloeg haar arm om zijn hals, kuste hem en schreide meê... 'Nu, man,' antwoordde ze, nadat het hevigste van de uitbarsting voorbij was, 'de marteling zal nu gauw genoeg geleden

zijn.... Over vier en twintig uren ben je raadslid..., en wie het laatst lacht, lacht het best.'

De beslissing is gevallen, en met de beslissing Leefgraag. De heer Vuurling werd gekozen met de meerderheid van één stem. Leefgraag verkeerde in een toestand van versuftheid, die hem noch smart, noch verlichting deed gevoelen. Mevrouw Leefgraag daarentegen was in haar gekrenkten Van Bliekum's trots woedend op iedereen en alles, maar vooral op den ellendigen tuinman, den koppigen kerel, die door te stemmen de schaal ter gunste van Leefgraag zou hebben doen overhellen, daar deze, bij gelijk aantal stemmen, als oudste in jaren, gekozen ware geweest. Eerst huilde ze van teleurstelling, en toen ze eenigszins tot bedaren was gekomen, was haar eerste daad, van haar man te eischen, dat hij Dooms op staanden voet weg zou jagen. Leefgraag antwoordde niet.

'En,' ging de vertoornde vrouw, dat zwijgen als een weigering uitleggend, voort, 'en, als jij het niet doet, dan doe ik het, ik kan dien akeligen stijfkop niet meer zien.'

Daar zij naar de tuindeur liep, om de daad bij het woord te voegen, wilde Leefgraag, uit zijn stompzinnigheid ontwakend, nog ten behoeve van zijn knecht tusschenbeide komen, doch dit werkte als olie in het vuur. 'Wat!' kreet mevrouw, 'spreek jij dien vent nog voor!.... Geen oogenblik blijft hij meer, die... die....' - Weg was mevrouw, den tuin in, en Leefgraag miste alle geestkracht, om haar achterna te loopen en haar te beletten een grove onbillijkheid te begaan.

Eenige oogenblikken later verscheen Jan Dooms met vochtige oogen in de huiskamer en stamelde:

'Mevrouw heeft me mijn dienst opgezegd, meneer.... Ze heeft Jan letterlijk weggejaagd... Vindt u dat nou mooi, meneer?.... Ik kan het niet gelooven.... Jan heeft u toch altijd trouw en eerlijk gediend, meneer....'

'Hoor eens, Jan,' sprak Leefgraag, en zijn stem beefde, 'het spijt me voor je, maar ik kan er niets aan doen, mijn vrouw wil het zoo,.... en 't is wellicht ook beter.... ze kan het je toch nooit vergeven.'

'Dat heeft 'n mensch er nou van als hij kiezer is,' bromde Jan en zijn tabakspruim raakte in slingerende beweging, 'dan wordt hem het brood uit den mond gestooten.... ik wou voor mijn part, dat ze in Den Haag...' - hier bezigde Jan in zijn drift een heel leelijk woord.

Leefgraag nam hem dat echter niet kwalijk. Integendeel verzekerde hij den in ongenade gevallen man, dat hij hem, zoolang Jan geen anderen meester gevonden had, zou steunen,.... 'maar,' voegde hij er aan toe, 'het gaat buiten mijn vrouw om, hoor.'

Dat verzoende Jan, die zijn meester oprecht vereerde, wel niet met zijn lot, maar toch goot het een droppel balsem in zijn wonde, en nu het schrijnende daarvan zich minder deed gevoelen, ontwaakte in hem de hoop, dat mevrouw, met wie hij het immers ook altijd zoo best had kunnen vinden, weldra spijt zou hebben van haar streng besluit. - 'En in dat geval, meneer,' sprak hij, 'staat Jan altijd klaar, al moest hij ook naar het andere einde van de wereld, om bij u te komen.'

'Dat weet ik, Jan,' antwoordde Leefgraag, zijn ex tuinman ontroerd de hand reikend.

'En doet u de komplementen aan mevrouw, en zeg u haar, asjeblieft, dat Jan niet kwaad op haar is.... waarachtig niet, meneer, want ook mevrouw is altijd goed voor Jan geweest.'

Leefgraag beloofde den groet te zullen overbrengen, en toen de trouwe stijfkop was heengegaan, wischte zijn meester een traan weg.

Jan's ontslag zou niet het eenige onaangename gevolg van den verloren verkiezingsstrijd blijven. Leefgraag was menschenschuw geworden. Slechts met de grootste moeite kon zijn vrouw van hem gedaan krijgen, dat hij 's avonds eenige oogenblikken ging wandelen, en de pogingen van zijn vrienden, om hem wat op te monteren, mislukten geheel. Urenlang zat hij in gedachten verdiept, antwoordde niet of te nauwernood, en het zeer natuurlijk gevolg van dien toestand was, dat hij zoo spoedig mogelijk verlangde de plaats, waar hij rust gezocht, maar slechts onrust en zelfs marteling gevonden had, te verlaten. Ook zijn vrouw wilde niets liever. Zij was van haar grootheidsdroomen voorgoed genezen; het aanhangsel van haar naam: geboren Van Bliekum, vroeger zoo vol beteekenis, was thans niet meer dan een zinledig formulier.

In het stadje zelf echter, dat de Leefgragen om verschillende redenen noode zag heengaan, duren de naweeën van het verkiezingsdrama nog voort. Onder de liberalen is het na eenig verder gekibbel gekomen tot een formeels scheiding; er zijn thans twee groepen, zoogenaamde conservatieve liberalen, de oude garde, en vooruitstrevenden, aan wier hoofd de heer Bankers staat. En zonderling genoeg is de candidaat notaris ingevolge eenige oneenigheid bij het berekenen van de kosten van den strijd voor Leefgraag, welke men in het gegeven geval op dezen niet meer durfde verhalen, naar den vijand overgelopen.

Het dameskransje ‘het dubbele Klaverblad’ bestaat niet meer; de drie mevrouwen, die er van overbleven en nog slechts een enkel klaverblad vormen, zijn geslagen vijandinnen van de twee ‘lieve’ mevrouwen der oppositie.

‘Wat 'n rampen van allerlei aard veroorzaakt door zoo'n erbarmelijke tusschentijds candidatuur,’ bromde later nog menigmaal deze of gene liberaal. En er was waarlijk reden voor; want toen kort daarop de wijnkooper het tijdelijke met het eeuwige had verwisseld, werd door de verkiezing van een anti revolutionnair alweer bres in den ‘Chineeschen muur’ geschoten.

Maar het hardst bromde Jan Dooms, zeker wel het onschuldigste slachtoffer. Gelukkig voor den armen kerel duurde zijn onverdiende straf niet lang. Toen namelijk Leefgraag zich elders in dezelfde provincie, in den omtrek van Arnhem, had gevestigd, herstelde hij zijn gewezen tuinman op zijn post. En van nu af was tusschen Jan en hem of zijn vrouw geen ongenoegen meer mogelijk, wijl Leefgraag, met goedvinden van zijn vrouw, niet alleen had gezworen, eventueele nieuwe aanzoeken, om zich candidaat te stellen, met de meeste beslistheid te zullen afwijzen, maar ook, evenals Jan, zelfs zijn kiesrecht ongebruikt liet. Nog erger: de meid kreeg in last, elk stembiljet, dat aan huis werd bezorgd, onmiddellijk te verscheuren. Nog slechts in zijn droomen hield Leefgraag zich soms bezig met verkiezingen, en dan schrikte hij wakker, met het angstzweet op zijn gelaat. Benauwender nachtmerrie kende hij niet.

Z.D.H. Mgr. Ambrosius van Baars, Apostolisch-vicaris van Curaçao.

Geruimen tijd heeft Z.D.H. Mgr. J.J.A. van Baars, titulair bisschop van Teuchiris en

apostolisch-vicaris van Curaçao, in ons midden vertoefd, van die gelegenheid gebruik makende, om persoonlijk ten behoeve zijner arme missie een beroep te doen op de zich nooit verloochenende edelmoedigheid van Nederlands katholieken.

Nu Z.D.H. op het punt staat, den vaderlandschen bodem te verlaten en terug te keeren naar zijn vicariaat, zal het velen aangenaam zijn, het portret van den doorluchtigen kerkvoogd in de *Illustratie* aan te treffen, de vriendelijk-ernstige trekken van den man, die reeds een viertal jaren den staf voert, aan de hand van den diep betreurden Mgr. Joosten ontvallen.

STANDBEELD VAN SHAKESPEARE IN DE NATIONALE BIBLIOTHEEK TE WASHINGTON.
Ontworpen en uitgevoerd door Frederik Mac-Monnies.

Den 6en April 1845 werd Mgr. Van Baars te Tiel geboren, den 15en Augustus 1879 priester gewijd. Na twee jaar als leeraar werkzaam te zijn geweest aan het college der Dominicanen te Nijmegen, vertrok de eerw. pater Van Baars in Mei 1881 naar Curaçao, waar hij als missionaris in verschillende bedieningen arbeidde, tot hij Mgr. Frederiks als pastoor der hoofdkerk opvolgde. In 't begin van 1895

DE APENBRUG, NAAR DE SCHILDERIJ VAN A. WECZERZICK.

werd de hoogeerwaarde heer Van Baars door Mgr. Joosten, die wegens ziekte naar Nederland moest vertrekken, tot provicarius der Missie benoemd.

Den 18en December 1896 overleed in het St.-Elisabeths gesticht te Arnhem Mgr. Joosten als een heilige en martelaar, en den 15en Februari 1897 werd Mgr. J.J.A. van Baars door Z.H. den Paus tot diens opvolger over het vicariaat Curaçao benoemd, onder den titel van bisschop van Teuchiris.

Den 1en April van dat jaar nam Mgr. Van Baars op plechtige wijze bezit van zijn vicariaat. In de St.-Annakerk te Otrabanda, de hoofdkerk van het vicariaat, was de geestelijkheid van Otrabanda en Pietermaai, de gouverneur der kolonie en een talrijke menigte bijeen. De zeereerwaarde pater F. Helling las de bulle der bisschopsbenoeming voor, en alle aanwezige priesters knielden afzonderlijk voor den bisschoppelijken troon neer, om hem gehoorzaamheid en onderwerping te betuigen en tot den handkus te worden toegelaten.

Den 23en Mei van hetzelfde jaar had te Port of Spain, de hoofdstad van het eiland Trinidad, de plechtige bisschopswijding plaats van Mgr. Van Baars, die verricht werd door Mgr. Flood, aartsbisschop van Port of Spain, met assistentie van Mgr. Naughten, bisschop van Roseau op het eiland Dominica, en Mgr. Wulfingh, bisschop van Cambysopolis, apostolisch vicaris van Suriname.

Den 5en Juni d.a.v. deed Mgr. Van Baars zijn plechtigen intocht op Curaçao als nieuwgewijd bisschop, en den eersten Pinksterdag van dat jaar droeg Z.D.H. in de St.-Annakerk zijn eerste pontificale H. Mis op.

Sedert dien dag zijn ongeveer vier jaar verloopen, gedurende welken tijd Mgr. Van Baars met wijs beleid en vaderlijke zorg zijn diocees bestuurd en de belangen zijner onderhoorigen heeft behartigd. Niets grieft den ijvervollen kerkvoogd meer dan de zorgelijke financieele toestand, waarin zijn Missie verkeert, en zijn eenig verdriet is niet in staat te zijn, alle ellende te lenigen, in alle behoeften te voorzien.

Moge deze korte herinnering aan den nood, die in het vicariaat Curaçao heerscht, voor veel katholieken een spoorslag zijn, bij het heilige liefdewerk van aalmoezen geven ook de Missie van Mgr. Van Baars te gedenken.

De pachteres van Martenshof, door Julie Russel.

Vrouw Berends, de pachteres van Martenshof, was een groote, sterke vrouw, van even in de vijftig, uit wier donkere oogen wilskracht, uit wier bewegingen arbeidslust sprak. De dunne, samengeperste lippen getuigden van onverzettelijkheid, de plooien om den mond en de rimpels op het voorhoofd van harde jaren en zorgvolle dagen. Deze hadden echter niet het hoofd, trotsch gedragen, gebogen. Het gelaat was streng, de trekken duidden geen zachtheid, minder nog weekheid des gemoeds aan. Met den eersten oogopslag zag men, dat de vrouw gewend was te bevelen en ook gehoorzaamd te worden.

Sedert den dood van haar man had ze het alleen bestier der hoeve. En ze oefende dit uit op een wijze, dat de omtrek haar bewonderde, en haar vijf kinderen - twee jongens en drie meisjes - en de drie dienstboden, wier hulp de ruime, goed voorziene stallen en de belangrijke boerderij vereischten, haar achtten en vreesden.

Alles bloeide onder haar beheer.
De welvaart, die verdwenen was na de eerste jaren van haar huwelijk - want Berends hield te veel van procedeeren en bezocht liever de herberg dan naarstig met den ploeg om te gaan en het oog te houden op de ondergeschikten - keerde terug, toen ze eenige jaren weduwe was. Het toezicht der vrouw hield de hofstede in orde, de stallen gevuld en zindelijk; de weiden werden, waar dit noodig was, met jonge boomen beplant, en de akkers op tijd bebouwd en ingezaaid.
De kinderen groeiden braaf en werkzaam op. De oudste, Mieke, was een aardig, stemmig, twee-en-twintigjarig meisje, dat de moeder ijverig bijstond, en met haar drie jaren jongere zuster Betje van den morgen tot den avond in huis en stal bezig was.
Driek, die op Mieke volgde, was moeders oogappel, en het voorwerp der bewondering van de dorpsjeugd, hetzij hij in het veld met zekere hand den kouter door de zware klei stuurde en deze met diepe voren doorsneed; hetzij hij zijn forsche gestalte en gebruind gelaat, met scherp geteekende trekken en zwarte, fonkelende oogen, 's Zondags na de hoogmis vertoonde te midden der dorpelingen aan de kerk, of bij de schietwedstrijden, waar hij en Teunis Wolf den roep deelden van de beste schutters, uren ver in den omtrek, te zijn.
De twaalfjarige Ties, de jongste der kinderen, aardde meer naar Mieke. De bevoorrechte misdienaar van den pastoor, was hij van plan, moeders vurigen wensch in vervulling te doen gaan: priester te worden, zooals de heeroom van vrouw Berends.
De pachteres praatte graag over haar familie en verhaalde dan van haar heeroom, den pastoor, van zijn kundigheden, van het aanzien, dat hij genoot. Maar ze vergat daarbij te wijzen op zijn liefdadigheid en nederigheid, en vergat nog meer ze na te volgen.
Ze was een weinig beneden haar stand getrouwd, door Berends, den zoon van een kleinen pachter, tot man te nemen. Door haar niet onaanzienlijk fortuintje waren ze in staat geweest de hoeve te pachten en het benoodigde aan te schaffen. Maar haar eenige zuster had een veel betere partij gedaan; ze was de meesteres geworden op een groote hofstede, het eigendom van haar man.
Dit griefde vrouw Berends, en dikwijls had haar man van haar aanmerkingen moeten hooren op zijn afkomst en zijn gemis aan vermogen. Ze spoorde haar kinderen steeds aan, zich op te werken, hun welgestelde neven en nichten voor oogen te hebben, ‘en vooral,’ zei ze op strengen toon, met fonkelende oogen in het rond ziende, ‘dat nooit een kind van mij beneden zijn stand huwe!’
Het jongste der meisjes, Trieneke, had juist de school verlaten, hielp moeder en de oudere zusters, en was de vertrouwelinge van Ties, die haar de toekomstplannen meedeelde, welke hij moeder niet durfde toevertrouwen, en waarnaar Mieke niet kon luisteren, daar zij te veel werk had.
Alles blonk en schitterde den bezoeker tegen op Martenshof. De weiden met haar malsch gras en de appelboomen met hun dikke roode appels, die tusschen de bladeren kwamen uitkijken of ze zonder veel omhaal op zijde schoven om hun eironde wangetjes te toonen, zagen er aanlokkelijk uit. De wit en zwart gevlekte koeien glansden in het zonlicht, of vormden, waar de schaduw der boomen er op viel, één gladde, gevulde massa. De bandhond blafte niet grimmig, hoewel hij waakvol aansloeg, als iemand het erf betrad; maar rustte, wel doorvoed, gewoonlijk op zijn lauweren, bij te warm of te koud weer in het groen geschilderd hok en anders, behaaglijk ineengerold, vóór zijn woning. Daar volgde hij met beschermende,

goedmoedige blikken de klokhen, die met haar kuikenschaar rondwandelde en ze nu en dan bijeenriep om het lekkere hapje, dat ze gevonden had, te verorberen.

Toen de vrouw, uit de weide terugkeerend, de keuken binnentrad, vond ze er den pastoor.

'O, mijnheer pastoor,' zei ze verlegen, terwijl ze haastig met haar voorschoot een stoel afveegde en dien den bezoeker aanbood, 'waarom gaat u niet in de kamer?.... Mieke, je moest toch beter weten,' vervolgde ze op berispenden toon tot haar dochter.

'Uw keuken is zoo helder, vrouw Berends,' zei de herder, 'dat ik er wel eens graag in zit.' - De vrouw glimlachte vergenoegd; want ze was fier op haar huis. - 'Daarbij heb ik ook niet veel tijd. Ik moet naar Meulers, die erg ziek is.... Zoo komt voor ieder onzer de tijd van scheiden,' zei hij, zijn doordringende blikken ernstig op haar vestigende. 'Wel mogen wij zorgen bereid te zijn, als wij voor onzen Rechter verschijnen.'

Mieke luisterde nu zoo aandachtig, dat zij vergat met haar werk door te gaan.

Een bittere trek kwam om den mond der vrouw, en hard klonk de toon, waarop ze antwoordde:

'Meulers zal moeite hebben in den Hemel te komen, mijnheer pastoor, met al het bijeengescharrelde geld. Al was het maar voor den molen van Frans.'

'Kom, vrouw Berends, we moeten niet zoo hard oordeelen. Ik zie niet in, dat Meulers onrechtvaardig behoefde te zijn om zijn fortuin bijeen te krijgen. Hij was zoo zuinig en spaarzaam, dat hij heel wat kon overleggen... Laten we vergeven en vergeten, opdat ook wij vergiffenis erlangen.'

'Ik denk, dat dit Frans moeilijk zal vallen, mijnheer pastoor. Hoe kan hij ook vergeten, daar hij als een osseboertje moet tobben in een huisje, en de vroegere osseboer Meulers in een groot huis woont en eigenaar is van den schoonen Beekmolen?'

'Laat hem zijn best doen om te vergeten en het zal hem gelukken.... Misschien komt de molen weer in de familie....' En de priester keek glimlachend naar Mieke. 'Kom, ik moet gaan. Houd je goed. Hoe gaat het met Driek? Ik zie, dat Betje altijd flink bezig is. Naar mijn goeden Ties hoef ik niet te vragen. Dien zie ik dagelijks, en hij wordt met den dag braver. Ge zult nog veel genoegen aan den jongen beleven. Nu, dag vrouw Berends, dag Mieke.' En de herder vertrok.

Het jonge meisje kleurde, toen hij haar aankeek, en zuchtte. Ze kende haar moeder en vreesde, dat deze het niet goed zou opnemen, wat Karel Meulers haar verzocht had aan de pachteres te zeggen, en zij tot dusver steeds had uitgesteld.

De pastoor richtte zijn schreden naar de boerderij, waar Meulers woonde, die ruim zoo groot was als die van vrouw Berends en hem in eigendom toebehoorde.

De zieke ijlde. De holle oogen staarden wezenloos in de ruimte. Hij sprak van percenten en schuldbrieven, van interesten en geldbeleggingen. Met de gekromde vingers scharrelde hij over de dekens, alsof hij geld naar zich toe haalde. De weinige, sluike, grijze haren, die den schedel bedekten, kleefden er aan, en de dikke zweetdroppels, die op het gele, berimpelde en ingezonken voorhoofd parelden, waren klaarblijkelijk het gevolg van de inspanning der hersenen.

De huishoudster zat verschrikt aan het bed en dacht er niet aan, haar meester het voorgeschreven drankje toe te dienen.

De zoon, een slanke, tengere jonge man van ongeveer vijf en twintig jaren, met blauwe oogen, die niet veel geestkracht aanduidden, aschblonde haren en een zacht, vriendelijk gelaat, hield somber en zwijgend den blik op zijn vader gevestigd, en slaakte een zucht van verlichting, toen de priester binnenkwam.

‘IJlt vader nog altijd, Karel?’ vroeg de herder.

‘Ja, mijnheer pastoor,’ was het antwoord. ‘Het is niets beter.’

‘En wat zegt de dokter?’

‘Hij geeft weinig hoop.... Kwam vader maar bij kennis, vóórdat hij stierf,’ zei hij droevig. ‘Zóó de eeuwigheid ingaan!.... Het is zoo'n vreeselijke gedachte!.... Mijnheer pastoor,’ vroeg hij fluisterend, toen de huishoudster zich even verwijderde. ‘Gelooft u ook, dat vader zijn fortuin door onrechtvaardige middelen verkregen heeft?.... Ik hoor de menschen soms mompelen van.... woekeraar.’ Dit woord, dat hem als een spookbeeld vervolgde, kwam er aarzelend uit, hoewel het hem op de lippen brandde.

‘Beste Karel,’ en de priester legde liefdevol de hand op den schouder van den spreker, ‘ik geloof niet, dat vader onrechtvaardig was. Maar,’ zei hij langzaam, ‘wat toegelaten wordt door de wet, is niet altijd rechtvaardig in de oogen van den goeden God, die ons gebiedt menschlievend te zijn jegens den evennaaste en hem in zijn nood bij te staan. Als wij

den laatsten penning vorderen van den armen medebroeder, hoe zal het ons dan vergaan voor Gods rechterstoel, indien daar dezelfde wet op ons wordt toegepast? Maar aan strikte onrechtvaardigheid van vader geloof ik niet.... Laten we eens goed bidden, dat God hem barmhartig zij.'

Priester en zoon vouwden de handen en murmelden een vurig gebed.

Meulers was een tijdje stil. Alleen scharrelde hij nog met de magere, knokerige vingeren. Daarna scheen hij zeer benauwd te worden. Het was alsof hem het angstzweet uitbrak. Eensklaps richtte hij zich halverwege op. Hij wierp de dekens, die de hijgende borst bedekten, terug. Met de hand veegde hij zich het klamme zweet van het voorhoofd. Zijn oogen stonden wijd open, en angstig keek hij naar den voet van het bed, alsof daar een schrikwekkend beschuldiger stond. Met schorre, deemoedige stem zei hij, als om op beschuldigingen te antwoorden:

'Wat kan ik er aan doen, dat vrouw Janssen in de kou op de straat zat met de kinderen? Ik had het geld geleend, en het moest toch teruggegeven worden. Dat is niet meer dan billijk.... Ze vroeg me uitstel.... Nog zes weken maar, smeekte ze. Ik had al zoolang gewacht.... Daarvoor heb ik interest gerekend. Natuurlijk rekent men interest. Men leent zijn geld niet voor niets.... Was het zoo erg, een paar percenten meer op te schrijven? Zij bood ze mij zelf aan, als ik wilde wachten. Het was niet mijn schuld, dat de vrouw arm was. Ze moest maar naar haar broer gaan om hulp.... Dat zich geen kooper opdeed voor het huisje, was mijn schuld niet. Dat was geen reden voor mij om meer te geven dan het eerste bod.... Wat komen ze me nu allemaal verwijten?.... Jan, gij ook?.... En gij, Pieters! En gij, Jansen?....' Hij uitte een kreet. 'Neen,.... neen, neen, ga weg!....' riep hij, het grijze, waggelende hoofd schuddend. Rauwe klanken kwamen uit den tandeloozen mond, en afwerend stak hij de handen uit. Toen viel hij achterover op het kussen, het gelaat akelig verwrongen.

'Vraag dr. Brands een kalmeerend drankje, Karel,' zei de pastoor.

Toen de zieke een weinig rustig was, vertrok de priester. Hij drukte den jongen man de hand. 'Vanavond kom ik nog eens kijken. Als hij niet meer ijlt, laat me dan roepen.'

Eenige passen verder ontmoette hij vrouw Janssen, de weduwe, wier huisje Meulers den vorigen winter had laten verkoopen.

Ze had een ziekelijk kind van anderhalf jaar op den arm, en een meisje met blozende wangen, dat een jaar of drie kon tellen, hield haar bij den voorschoot vast en beet met zichtbaar welbehagen in een dikken, groenen appel.

'Hoe gaat het, vrouw Janssen?' vroeg de herder, terwijl hij bleef staan.

'Truitje gaat het, Goddank, wat beter, mijnheer pastoor,' antwoordde ze, het zieke kind, dat het hoofd op haar schouder liet rusten, recht zettend. 'De menschen zijn goed voor ons. Boer Hannes geeft mij tien cent meer dan aan de andere helpsters, als ik in het veld werk; en de vrouw heeft altijd iets voor de kinderen, als ik naar huis ga.... Behalve Truitje zijn ze dan ook allen gezond.... Wel wat slecht in de kleertjes. Maar dat zal met Sint Nicolaas wel weer verholpen worden. Mieke van Martenshof heeft me een lam beloofd, en mijn broer zal er een stal voor timmeren.'

'Onze Lieve Heer zal wel helpen. Maar goeden moed hebben. Vergeet ook niet Krelis te sturen om soep voor Truitje.'

'Ja, mijnheer pastoor.... Leenke, geef mijnheer pastoor eens een handje....' Het kind, dat stevig op zijn korte beentjes stond, keek met zijn schrandere oogen den geestelijke vrijmoedig aan, en reikte hem een vuile, kleine hand. 'Een kushandje,

Leenke,' zei de moeder.... Het kind trok de hand terug, zoende de bruine, ronde vingers, en stak ze weer uit.

De priester nam ze glimlachend en met een hoofdknik dankend aan, en vervolgde zijn weg.

Drie dagen later was de begrafenis van Meulers. De man had ijlende de laatste H. Sacramenten ontvangen en was ijlende den dood ingegaan.

Karel Meulers, die nooit veel achting of liefde had kunnen gevoelen voor den man, die zijn moeder slecht behandeld had en haar het noodige niet dan met scherpe aanmerkingen had toegestaan, had de huishoudster order gegeven voor de begrafenis te zorgen.

De familieleden van den overledene, trotsch op den rijken bloedverwant, waren in grooten getale aanwezig. Maar droefheid was buitengesloten. Men volgde onverschillig; hier en daar praatte men zelfs opgewekt over koetjes en kalfjes, het mooie weer en de vooruitzichten van den oogst.

'Een mooie dienst,' zei de smid bewonderend, toen men in het sterfhuis was teruggekeerd en zich daar aan koffie met vla vergastte.

'Hij heeft geld genoeg bijeengeschraapt, om er dat van te kunnen hebben,' zei een pachter bitter, op gedempten toon.

'Het is een geluk voor het dorp, dat we van den bloedzuiger verlost zijn,' voegde een buurman halfluid er bij.

'Ja, ja,' riep men van alle kanten, nu luider.

'Ik ademde ruimer, toen ik hoorde, dat hij gestorven was,' zei de bakker, een mager, teringachtig uitziend man, van wien iedereen wist, dat het hem slecht ging. 'Ik weet niet, hoe het kwam, maar ik ging voor een kleine som naar hem toe, en sedert kon ik er niet meer uit. Ze werd grooter en grooter. Hoe we ook werkten, het hielp niet.... En toch had ik veel te doen. Juist vandaag moest de interest betaald worden, en ik wist niet waar het geld te halen. Mijn vrouw zei: "Stil, Jan, onze Lieve Heer zal wel helpen." En Hij heeft geholpen; want ze zeggen, dat Karel niet zoo erg zal zijn.... En mijn huis was er misschien aan gegaan; en wat moest ik dan aanvangen met mijn tien kinderen?'

'Zoo vaartje, zoo aartje,' riep een stem aan het benedeneinde der tafel. 'Wat een dunne koffie en slechte vla! Die, welke ze bij ons in den oogst voor het werkvolk klaar maken, is nog beter.'

'Neen, neen,' riepen sommigen, 'Karel lijkt op zijn moeder.'

Maar anderen schudden het hoofd en zeiden:

'Het was maar het best, ook uit Karel zijn handen te blijven.'

Vrouw Janssen trok den bakker bij de mouw van zijn tot op den draad versleten jas en fluisterde hem toe: 'Ge hoeft niet bang te zijn voor Karel, meester Pieter. Hij is niet kwaad.'

(*Wordt vervolgd.*)

Bij de Platen.

De apenbrug. -

Een der meest bekende en verbreide apensoorten zijn de makaken, die hoofdzakelijk in Zuidoost-Azië worden aangetroffen. Zij vormen den overgang tusschen de meerkatten en de bavianen, worden meer dan een halven meter lang, zijn op den rug

bruinachtig groen, op den buik witgrijs gekleurd, hebben een blauwgrijzen kop en zijn even schuw als sluw.

De makaken huizen vooral op de Soenda-eilanden, waar zij meestal bij kudden bijeenleven. Worden zij achtervolgd, dan trachten zij zich door moerassen en rivieren heen op de reuzenboomen in het oerwoud in veiligheid te stellen. Origineel is de manier, waarop zij daarbij hun jongen, die meestal nog niet in staat zijn, groote einden te zwemmen, te hulp te komen. De oude apen vor men van den oever tot aan het doel, dat ze op het oog hebben, een lange keten door elkaar bij den staart of aan de schouders vast te houden en zoodoende het aankomend apengeslacht een tamelijk veiligen weg over het water aan te bieden.

Onze gravure stelt zulk een overtocht in zijn typische leukheid heel getrouw voor.

Allerlei.

Een goochelaars-gauwigheid. -

Een der beroemdste goochelaars was Torrini, die te Rome zijnde, op zekeren keer werd uitgenoodigd, aan het pauselijk hof een voorstelling te geven. Toevallig had hij den dag te voren bij een horlogemaker een horloge gezien, waarvan deze hem verzekerd had, dat het het eenige pendant was van het beroemde horloge van kardinaal X. en pas daags te voren uit Parijs was aangekomen. Torrini kocht het horloge voor een zeer hoogen prijs.

Aan het slot van zijn voorstelling voor het pauselijk hof verzocht Torrini, hem een zeer kostbaar, zoo mogelijk op de geheele wereld eenig voorwerp te geven. Dit verzoek had voor gevolg, dat de kardinaal op den wensch des Pausen den goochelaar zijn horloge ter hand stelde. Nu liet Torrini zich een mortier en een stamper geven en stiet tot ontzetting van alle aanwezigen het onwaardeerbare kleinood in gruizelementen.

De kardinaal verklaarde met sidderende stem, dat van een verwisseling geen sprake kon zijn, daar hij in de overblijfselen zijn horloge maar al te goed herkende; in werkelijkheid was natuurlijk het pendant door den handigen goochelaar verbrijzeld.

Van dit oogenblik van algemeene ontroering maakte Torrini gebruik, om ongemerkt het eerste horloge in den zak des Pausen te laten glijden. Zoodra het weer kalm was geworden, noodigde de goochelaar de aanwezigen uit, iemand aan te wijzen, die stellig niet kon worden verdacht, met hem in betrekking te staan. Zooals hij wenschte, werd de H. Vader aangewezen.

‘Goed,’ zei Torrini, ‘ik wil, dat het horloge zich geheel gerepareerd in den zak van Zijne Heiligheid bevinde.’ De Paus tastte in zijn zak en haalde er natuurlijk het horloge uit te voorschijn, dat hij den verbluften kardinaal ter hand stelde.

Een Croesus der twintigste eeuw. -

Indien het vooruitzicht op ongehoorde rijkdommen een geluk is, dan is het gelukkigste kind der wereld zonder twijfel de kleine zoon van Harry Whitney te New-York, die zich op een grooter aantal bloedverwanten-millionnairs kan beroemen dan eenig ander menschenkind. Onder deze bloedverwanten waren ten tijde der geboorte van den kleinen Whitney twee grootvaders, die samen het aardige jaarlijksche inkomen hadden van 18 millioen gulden. Het vermogen van zijn grootvader aan moeders zijde, den bekenden Cornelius Vanderbilt, werd op 250 millioen gulden geschat, en dat

van zijn grootvader aan vaderszijde, William Whitney, moet ook honderd millioen bedragen. Het vermogen van een oud-oom, W.K. Vanderbilt, kan ook niet kleiner dan 250 millioen zijn, en een anderen oud-oom schat men op minstens veertig millioen. Bij deze benijdenswaardige bloedverwanten kan de kleine millionnair nog twee oud-ooms voegen met ieder een kapitaaltje van een zestig millioen gulden; verder twee oud-tantes, die beiden ieder over een kleine veertig millioen beschikken, en dan nog een klein legertje verwijderde bloedverwanten, die ook niet arm zijn! Onder dezen zijn een hertog en een hertogin en ook een vorst en een vorstin.

De wieg van dezen kleinen Croesus bestaat geheel uit goud en is met kostbare edelsteenen versierd. Het gelukskind heeft halssnoeren van koraal en diamanten en goud en juweelen als straatsteenen.

Goede baantjes. -

Toen onlangs aan een kellner van een hotel in San Francisco tegen veertig dollars (ongeveer honderd gulden) maandelijks, behalve vrije kost en inwoning, een dienst werd aangeboden, bedankte hij daar heel vriendelijk voor, zeggende, dat het drinkgeld in zijn tegenwoordige betrekking, het loon en de voordeelen, die men hem aanbood, ver overtrof.

Landverhuizing. -

Dertig millioen menschen hebben in den loop der vorige eeuw Europa den rug gekeerd om in andere werelddeelen hun geluk te beproeven.

Een wonder der dressuur.

Tot dusver is nog wel nooit een poging ge daan om elanden te dresseeren, en dat deze taak bijzonder moeilijk is, zal geen verwondering wekken als men bedenkt, hoe schuw alle hertensoorten zijn, en hoe vooral de eland, zoowel de Europeesche als de Amerikaansche, zich steeds uit de nabijheid van menschelijke nederzettingen in het dichtst der wouden terugtrekt.

Aan de buitengewone volharding en het taaie geduld van een Amerikaan, mr. W.H. Barnes, is het evenwel na een moeilijken arbeid van twee jaar gelukt, drie Amerikaansche elanden tot een hoogen graad van gedresseerdheid te brengen. Deze dieren, met wie de eigenaar thans een rondreis door Europa heeft onder-

nomen, werden vóór eenigen tijd in het Kristallen Paleis te Londen vertoond, nadat zij reeds op de wereldtentoonstelling te Parijs groot opzien hadden verwekt.

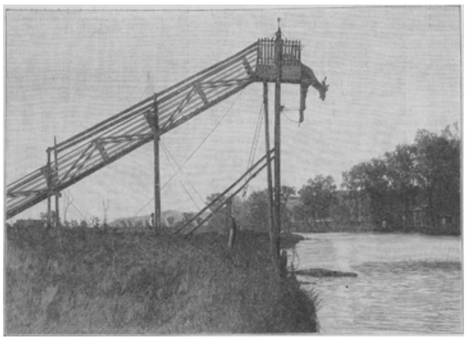

Voorbereiding tot den sprong.

Hun voornaamste toer is de sprong van een tien meter hoog platform in een betrekkelijk klein maar diep waterbekken, waarbij zij gedurende eenige oogenblikken volkomen onder den spiegel daarvan verdwijnen. Ze doen dit zonder bijzonderen dwang van den kant van hun meester en met een verbazingwekkende gerustheid en bevalligheid.

De sprong.
DUIKENDE ELANDEN, NAAR PHOTOGRAPHISCHE INSTANTANÉ'S.

Mr. Barnes vertelt, dat hij heel toevallig op de gedachte is gekomen, elanden af te richten, en hij schijnt daarvoor een bij zondere begaafdheid te hebben, want ondanks allerlei proef nemingen is het tot dusver geen tweede gelukt, een dergelijk resultaat met een eland te bereiken.

Voor de toeren, die de dieren van mr. Barnes in het Kristallen Paleis te Londen verrichtten, waren in de groote zaal geen andere maatregelen genomen, dan dat van een der bovenste galerijen uit een gang was ge bouwd, waardoor de elanden werden binnengelaten. Daaronder bevond zich een vier meter diep reservoir, waar de elanden in sprongen.

De twee jongste, Rex en Reno, zijn nog maar een jaar oud; zij hebben echter hun taak vlug geleerd, terwijl het andere hert, Ringlet, hun een goed leermees ter was. Aarzelend en angstig zagen ze in het begin naar hun ouderen collega, maar toen ze bemerkten, dat dezen niets over kwam, dat hij integendeel na iedere voorstelling van zijn baas een belooning kreeg in den vorm van een stuk suiker, deden zij den sprong met groote bereidvaardigheid na.

Alle drie de elanden werden in het Rotsgebergte in den staat Montana gevangen, waar mr. Barnes vallen groef en ze ving zonder dat de fraaie dieren eenig letsel

hadden gekregen. Het vangen der dieren alleen reeds heeft langen tijd in beslag genomen en veel moeite gekost, daar de elanden ook in Amerika al zeldzaam geworden en het uitsterven nabij zijn.

Ringlet is een buitengewoon prachtig hert, dat een gewicht van meer dan 400 kilogram heeft bereikt. Zijn gewei zou, indien men het liet groeien, al een spanwijdte van minstens zeven Engelsche voeten bereikt hebben. Daar zijn zaak evenwel meebrengt van den trein gebruik te maken er ook in Amerika geen speciale elandenwagens te krijgen zijn, moest het gewei worden klein gehouden. Mr. Barnes wrijft het daarom elk voorjaar met een bijtende stof in, die den verderen groei tegenhoudt. Deze maatregel schaadt het dier niet; mr. Barnes is zelfs van oordeel, dat de buitengewone kracht van het hert en zijn blakende gezondheid daaraan zijn toe te schrijven.

De elanden worden ook als trekdieren gebezigd en door hun meester voor een wagen gespannen. Wel verwekt het duiken bij het publiek het meeste opzien, maar het trekken van den wagen is eigenlijk de sterkste toer. Zulke schuwe, in het woud opgegroeide dieren kunnen er maar moeilijk aan gewend worden, zich een tuig te laten aanleggen en een wagen te trekken. Het oude hert Ringlet verzette zich meer dan een jaar lang halsstarrig tegen alle pogingen om het in het juk te spannen. Mr. Barnes zegt, dat de ongelukken nauwelijks te tellen zijn, die hij er bij dergelijke gelegenheden mee gehad heeft; maar thans is een tochtje in een elandwagen even veilig als in een rijtuig.

Ook de verpleging der dieren kost veel moeite en werk. Na het duiken moeten zij altijd met pijnlijke zorgvuldigheid worden gewreven en afgedroogd. Zoodra zij het water hebben verlaten, worden zij onmiddellijk in groote dekens gewikkeld en zoo lang gewreven tot ze volkomen droog en warm zijn; daarna worden ze met warme dekens toegedekt. Ook ten opzichte der voeding moeten de grootste voorzorgsmaatregelen worden genomen, zoodat de verpleging van een eland haast even kostbaar is en evenveel zorg eischt als van een renpaard.

[Nummer 12]

DE PRETENDENT, NAAR DE SCHILDERIJ VAN J. MARCOUX.

De pachteres van Martenshof, door Julie Russel.

II.

Mieke Berends kwam uit de stad. Ze had er boter en eieren ter markt gebracht en ging nu met den korf, zwaar met kruidenierswaren beladen, weer naar huis.

Ze droeg niet meer zooals haar moeder de witte kanten muts met linten en grooten bloemkrans, die aan het oudste gelaat nog iets jeugdigs geeft en het frissche, ronde gezicht zoo aardig kan omlijsten. Ze had een kleine zwarte muts, met rozen opgemaakt, op het blonde haar, dat van voren in het midden gescheiden was, en dat ze van achteren in twee vlechten in een kroontje had opgenomen. Om de schouders had ze het zedig zwart pelerientje dier streken, met franje versierd, en daaronder kwam het bruin merino's kleed uit, dat ze vroeger enkel Zondags had gedragen.

Ze had zich gehaast om klaar te zijn en was de eerste op den terugweg. Even buiten de stad hoorde ze haar naam roepen. Ze stond stil en wachtte.

Eenige oogenblikken daarna was Karel Meulers aan haar zijde. ‘Ik heb hard moeten loopen, Mieke. Ik dacht niet, dat ge zoo vroeg naar huis zoudt gaan,’ zei hij geheel buiten adem.

‘Ik had mij gehaast voor u, Karel... Maar,’ zei ze haperend, ‘het was, dunkt me, beter, indien we elkaar niet zoo dikwijls troffen.’

‘Het is de eerste keer, Mieke, sedert vaders dood,’ zei de jonge man smeekend. ‘En ik heb niemand, waar ik mijn hart voor kan uitstorten.... Het is zoo'n nare gedachte, dat vader gestorven is zonder bij kennis te zijn gekomen. Vindt ge dat ook niet?’ vroeg hij huiverend.

‘Laten we het beste hopen....’ antwoordde ze ontwijkend. ‘Ik heb moeder nog niet gesproken. Ik meende er laatst over te beginnen; maar toen ik uw naam uitsprak, maakte ze zich weer zoo boos over den molen, dat ik het raadzaam vond een geschikter tijd af te wachten.... Karel, zoudt ge niet wat teruggeven aan de vroegere schuldenaars van uw vader?’ vroeg ze zacht.

‘Zoudt ge denken, dat uw moeder haar toestemming eerder zou geven, als ik uw oom den molen teruggaf.... Ik ben niet aan het geld gehecht, Mieke. Oprecht gesproken drukt het mij ook. En als gij dus met mij tevreden zijt ook zonder den schoonen Beekmolen, is mij dat goed.... Maar wat zullen de menschen er van zeggen?’

‘Aan wat de menschen zeggen hoeven we ons niet te storen, als wij onzen plicht doen... Ik zou niet met een gerust hart kunnen genieten van het geld, waarover ik zooveel woorden van haat en wrok heb gehoord uit den mond van menschen, die voor geldzaken met uw vader in aanraking waren geweest.’

Hij verbleekte en zei:

‘Ge bedenkt niet, Mieke, dat ik zoo doende stilzwijgend een blaam werp op zijn nagedachtenis.’

‘Ik weet ook niet, Karel, hoe ge dat zoudt moeten aanleggen zonder uw vader in opspraak te brengen.... En toch, één cent van het vermogen van uw vader zou me drukken. Ik kan niet met u het groote, schoone huis betreden, dat ik heb hooren vervloeken door pachter Franssen; en de huur ontvangen van het huisje, waar ze

vrouw Janssen in den winter uitgezet hebben,' zei ze weenend. 'Het zijn harde woorden, Karel, maar ik moet ze spreken. Ik begin te gelooven, dat het verkeerd was uw liefde aan te nemen, hoe zoet me dat ook was, en u te beloven uw vrouw te worden, als moeder toestemde. Ik vrees, dat daar niets van zal komen.'

Hij werd beurtelings bleek en rood, en kromp ineen bij ieder gezegde betreffende de nalatenschap van zijn vader.

'Mieke, ik zal alles doen, wat ge verlangt.... Maar ik had nooit gedacht, dat ge het eens gegeven woord zoudt willen terugnemen,' vervolgde hij verwijtend.

'Ik wil het niet terugnemen. Niemand dan u zal ik liefhebben. Maar ik zie te veel struikelblokken om ernstig hoop te koesteren, eens mijn belofte te kunnen gestand doen. Het ziet er zoo duister uit, dat zich de gedachte aan me opdringt, dat het ondoordacht was toe te geven aan de genegenheid, die in mijn hart voor u opkwam.... Moeder keek verstoord, als men toespelingen maakte op onze ontmoetingen. Ik meende haar langzamerhand te kunnen overhalen, zij zou niet weigeren, als ze zag, dat mijn geluk er van afhing, maakte ik me diets. Nu geloof ik daar niet meer aan.' - Ze deelde Meulers daar niet de reden van mee; hij was toch reeds terneergeslagen. - 'En ik heb bij den dood van uw vader zooveel hooren spreken over zijn fortuin, dat ik niet kan denken, dat daar zegen op rust.... Toch, hoewel ik u aanraad, de door de menschen geleden schade op de een of andere manier te vergoeden, weet ik niet, of dat moeder meer genegen zal maken om ons te laten trouwen.'

'Mieke, hebt ge niets beters voor mij, die meende nu mijn wensch in vervulling te zien gaan?....' vroeg hij toornig wordend. 'Ik zal het huis betrekken, waar vader bij zijn huwelijk moeder bracht, en enkel het land behouden, waarmee ze begonnen zijn; maar dan moet gij meegaan.'

'Ik ben bang, dat moeder niet zal willen.... Om mij genoegen te doen, moet ge u evenwel niet van alles berooven. Doe wat rechtvaardig is ter wille der rechtvaardigheid, en het zal u voldoening geven.'

Zijn verstoordheid verdween even spoedig als ze opgekomen was.

'Als ge mij ter zijde wilt staan, kan ik alles doen, Mieke, doch alléén niet.... Wat zouden de menschen zeggen, indien ik het huis verkocht?'

'De braven zullen uwe daad goedkeuren, en laat de anderen maar praten, Karel.... Nu moet ik gaan. Moeder kan ons van hier zien, en ze heeft niet graag, dat men zijn tijd verpraat; er is zoo veel te doen.'

'Ge hebt me niet meer lief, Mieke,' zei hij wantrouwend. 'Zou het waar zijn, dat ik een mededinger heb in Klaas van den Kastanjehof?'

'Indien ik u niet liefhad, zou ik u zulk een raad niet geven,' antwoordde ze beleedigd. 'Ge moogt er op rekenen, dat ik nooit Klaas van den Kastanjehof zal trouwen.'

'Dan misschien een ander,' mompelde hij bitter.

'Ge doet me onrecht, Karel. Ik vergeef het u, omdat ge zooveel verdriet hebt; maar eens zult ge me anders beoordeelen. Vaarwel.'

Ze was reeds halverwege het zijpad bij de laatste woorden en spoedde zich huiswaarts.

'Met wien waart ge daar aan het praten?' vroeg vrouw Berends scherp, toen het meisje het erf betrad.

'Met Karel Meulers, moeder,' zei ze met opgeheven hoofd en gloeiende wangen. Het verdriet van den jongen man had haar moed geschonken. Nu of nooit, dacht ze. 'Moeder,' ging ze voort, toen ze zag, dat er niemand in de keuken was, 'hij zei me, dat hij van me hield, en ik kon hem niet verhelen, dat ook ik hem liefheb. Moeder,

mag ik hem zeggen, dat gij er niets tegen hebt? Ik houd zooveel van hem.’ Ze zag haar moeder smeekend aan, en in haar oogen blonken tranen.

De vrouw wendde den blik af en antwoordde norsch:

‘Wat een onzin! Denk je, dat ik je met den zoon van den woekeraar Meulers laat trouwen?’

‘Op Karel is toch niets te zeggen, moeder. Daarenboven wil hij goed maken, wat zijn vader misdreef door misschien al te zeer op geld en goed uit te zijn.’

‘Ik zou me schamen, als ik u was, te zeggen, dat ge van een Meulers houdt, den zoon van den man, die knecht was van uw grootvader. Denk je, dat ik daarvoor zwoeg en tob en mijn kinderen fatsoenlijk groot breng?’

‘En tante Lena!’ wilde het meisje tegenwerpen; - deze was de zuster van Berends en diende in de stad - maar ze wist, dat het niet hielp, met haar moeder te redeneeren.

‘Het is toch zoo'n brave jongen, moeder,’ hernam ze zacht. ‘En we houden zooveel van elkaar.’

‘Zwijg. Ik wil er niets van hooren,’ zei de pachteres op beslisten toon. ‘Zorg maar, dal Klaas van den Kastanjehof niets van die geschiedenis verneemt, anders komt hij niet eens meer terug voor een meisje, dat zich zoo wil wegwerpen.’

‘Moeder, dus is het waar, dat Klaas om mij komt?’ kreet ze. ‘En daarom dus zijt ge zoo erg tegen dien armen Karel?.... Moeder, ik kan met Klaas niet trouwen en wil hem niet trouwen,’ klonk het op zoo beslisten toon, dat de vrouw verbaasd opkeek, want dien had ze nooit hooren aannemen door het altijd zoo gehoorzame en gewillige Mieke.

‘Doe zooals ge wilt. Strek me tot schande...’

‘Ik zal u niet tot schande strekken, moeder,’ onderbrak het meisje. ‘Maar indien ge me niet met Karel wilt laten trouwen, spreek me dan ook niet van een ander,’ bad ze.

‘Dat ik zoo iets van mijn kinderen moet beleven!’ riep de vrouw uit, terwijl ze de handen ineensloeg.

‘Wat heb ik toch misdaan, moeder?’ riep Mieke uit. ‘Vroeger hebt ge toch niets gezegd, als Karel somtijds met me naar huis kwam.’

‘Ik verbied je nog daarover te spreken,’ zei de vrouw vertoornd. ‘Ik verbied je omgang met Meulers te hebben. Verstaat ge me?’

‘Ja, moeder,’ antwoordde ze met bevende lippen.

Vrouw Berends was dien dag norsch en knorrig. Ze wist, dat ze ongelijk had. Zoolang zich geen ander opdeed voor haar oudste dochter, had ze oogluikend toegestaan, dat Karel Meulers deze het hof maakte. Het verdroot haar wel is waar, dat de oude Meulers knecht was geweest; maar het vele geld, dat hij nu bezat, - hoe de dorpelingen daar ook over spraken - maakte den jongen tot een begeerenswaardige partij; en ter wille van het vermogen zou ze zelfs den wrok vergeten hebben tegen den vader, die door meer of minder rechtvaardige middelen in het bezit was geraakt van den schoonen molen, welke tot dusver steeds haar familie had toebehoord. Ze zou zich hebben laten bidden en haar toestemming door Karel of door Meulers hebben laten afsmeeken als een gunst; maar inwendig zou ze niet ontevreden zijn geweest over den schoonzoon.

Maar nu Klaas, bijgenaamd roode Klaas, wegens zijn rossige haren, een der twee kinderen van den rijken boer van den Kastanjehof, Mieke zocht, veranderden de zaken, en kwam haar kwade gezindheid tegen Meulers met verdubbelde hevigheid boven. Het bewustzijn, dat zij geen reden had om hard tegen haar kind te zijn, stemde haar niet gunstiger jegens Karel Meulers.

Sedert het reeds half gedane aanzoek van Klaas had ze de gedachte aan Meulers ver weggeworpen, en ze had zich in het hoofd gezet, dat Mieke meesteres op den Kastanjehof zou worden. Fina, de zuster van Klaas, was een goede vrouw voor Driek. Ze zou op Martenshof introuwen, en later zou het jonge paar, door het erfdeel der jonge vrouw en de spaarpenningen van vrouw Berends daartoe in staat gesteld, eigenaar kunnen worden van de hoeve, die zij als pachteres bewoond had.

Zoo had vrouw Berends de toekomst van haar twee oudsten in haar gedachten geregeld, en Miekes mededeeling kwam haar plan verstoren. 'De tijd brengt raad en hulp,' zei ze bij zich zelf. 'Het meisje moet mettertijd inzien, dat Klaas een geschikt echtgenoot is.'

Ze wist, dat haar dochter haar verbod zou nakomen; en als ze dus Karel niet meer sprak, zou deze spoedig vergeten zijn. Tegen den avond had ze het tooneeltje van den morgen bijna vergeten, en als altijd liep ze bedrijvig heen en weer, hier berispende, daar prijzende, het avondeten klaar zettend en haar rondgang makend, om zich te overtuigen dat alles in orde was.

Eenige dagen later kwam haar schoonzuster Beek verheugd en buiten adem ingeloopen, uitroepende:

Siska, we gaan naar den molen terug. Karel Meulers heeft hem ons komen aanbieden voor de helft der som, waarvoor zijn vader hem gekocht heeft, en het geld kan op den molen blijven staan.... We konden onze ooren niet gelooven, Siska, Frans is buiten zich zelf van blijdschap en de meisjes ook.... Die goede Karel Meulers!'

De pachteres was onthutst, maar ze herstelde zich spoedig. De lofspraak op Meulers deed haar verbittering ten top stijgen. Nu hij onwillekeurig haar plannen gedwarsboomd had, begon ze wrok tegen hem te gevoelen, en het wrong haar, dat heur bloedverwanten hem dankbaarheid verschuldigd waren. Daarbij was de fiere, verheugde blik, dien Mieke, wier treurig gelaat verhelderde, op haar wierp, niet het rechte middel om haar gunstiger te stemmen.

Scherp klonk het uit haar mond:

'Nu moet Frans ook maar zorgen hem te houden. Anders krijgt Meulers hem weer in handen.'

'O, zeker,' zei deemoedig de vrouw, die haar blijmoedigheid grootendeels voelde verdwijnen bij de onheusche woorden, op ijskouden toon gesproken. 'De arme Frans heeft geleerd door den tegenspoed.'

'En de kinderen moet ge goed nagaan, opdat ze niet in slecht gezelschap geraken. Dat is verkeerd,' ging vrouw Berends op harden toon voort.

'Heeft iemand iets gezegd van Treeske, of Netje, of Lina?' stamelde de vrouw, nu gansch terneergeslagen. Ze wist niet, dat haar schoonzuster op Mieke doelde, en meende, dat iemand kwaad gesproken had van haar brave dochters, die zoo ijverig en naarstig en zoo goed voor haar ouders waren.

'Neen, dat niet. Maar zie toe, dat ze daar ook geen aanleiding toe geven.'

Vrouw Beek was met een hart vol vreugde en rooskleurige plannen naar haar verwante geloopen, om die het heuglijk nieuws mee te deelen. En ze keerde met treurige gedachten, bedrukt gelaat en langzame schreden naar huis terug, waar gelukkig de opgeruimde gezichten van man en kinderen haar goed humeur terugbrachten.

Een veertien dagen later kwam Driek met het verrassend bericht, dat Meulers alles verkocht had, behalve het huis, vroeger door zijn ouders bewoond. En eenigen tijd nadien knikte menige dorpeling, na een bezoek te hebben ontvangen van den pastoor, vergenoegd tegen Karel.

Vrouw Janssen trok op zekeren keer Mieke, die Karel opvallend ontweken had, bij haar japon en vroeg:

'Komt u niet eens kijken naar mijn woning? Ik ben weer in het oude huis. Van middag ben ik net thuis.'

'Ik zal komen, vrouw Janssen,' antwoordde het meisje, dat merkelijk vermagerd was in den laatsten tijd.

De vroegere bezitting der vrouw was opgeknapt; en fier liet ze aan haar bezoekster de nieuwgeverfde deuren en vensters, het herstelde dak, het stevige afdak, dat naast den stal aangebracht was, en een menigte verbeteringen zien. 'Dat heeft Karel Meulers laten doen,' zei ze telkens bij iedere verandering, en keek dan zijdelings naar Mieke, die stil en droef naar de vrouw luisterde. Op het laatst opende deze, geheimzinnig lachend, de staldeur: naast het lam, geschonken door Mieke, die daarom lang had moeten aanhouden bij haar moeder, stond een schoon rund. 'Dat is ook van Karel Meulers,' klonk het vol vreugde van de lippen der vrouw.

De kinderen stonden bewonderend rondom de moeder geschaard en keken haar de woorden, waarmee ze al de schoonheden en hoedanigheden van het geschenk opsomde, uit den mond. Het dier ontving allerlei lieflijke namen en de oudste jongen een klap om de ooren, omdat hij het waagde het rund op den hals te kloppen, en Lienke werd zachtjes teruggeduwd, toen zij eenige stappen vooruit zette om den nieuwen stalgast beter te kunnen aanstaren.

Daarop keerde men naar de keuken terug, onderwijl de weduwe zich uitputte in lofbetuigingen over haar weldoener.

Ze opende eenigszins aarzelend de keukendeur en zei aan de kinderen buiten te gaan spelen.

In het vertrek stond Karel Meulers.

'Ik kan niet, Karel, - ik mag u niet meer zien, heeft moeder gezegd,' zei Mieke snel op hem toetredend, diep ontroerd. 'Maar heb geduld. Moeder zal toegeven, als ze ziet, hoeveel ik van u houd. Tot zoolang echter mag ik geen omgang meer met u hebben... Karel, heb goeden moed, alles zal terecht komen,' troostte ze.

'Ik zag, dat ge me ontweekt, en wilde uit uw mond vernemen waarom.... Het leven valt mij hard, zoo alléén, Mieke.... Mijn gemoed is lichter sedert ik veel van het geld teruggegeven heb; maar ik merk ook, dat de menschen er over praten.... Toch betreur ik het niet, uw raad opgevolgd te hebben.... Maar, Mieke, zult ge me nu alleen laten zitten in het kleine huis, waar zooveel treurige herinneringen aan verbonden zijn? Als uw moeder onbillijk is, zal ik daar dan zoo hard voor moeten boeten?'

'Ge zult me toch niet aanraden ongehoorzaam te zijn aan mijn ouders, Karel? Ik kan niet, ik mag niet. Ik had zelfs niet naar u mogen luisteren. Laat dit onze laatste samenkomst zijn voor het oogenblik, en laten we dan op betere tijden hopen. Iets zegt me, dat ik eens uw vrouw zal worden.'

'Ik kan niet, Mieke. Ik wil niet van u afzien,' riep Meulers hartstochtelijk uit. 'Ge hebt me niet lief, anders zoudt ge niet naar het onrechtvaardig verbod uwer moeder luisteren.'

'Verschillende keeren reeds heb ik u gezegd, hoe lief ik u heb,' zei het meisje zacht. 'Wind u niet zoo op, Karel. Alles zal een goeden keer nemen. Voor alles moeten we strijden en lijden. Zooveel te meer zullen we het begeerde op prijs stellen, als we het verkrijgen.'

'Indien gij zoo veel van mij hieldt, als ik van u, zoudt ge over de bezwaren heenstappen. Ik heb have en goed verkocht om u genoegen te doen. Neen, nu word ik ook onrechtvaardig. Ik heb enkel voldoening over mijn daad. Maar, Mieke, ik kan het niet uithouden, als ik Klaas van den Kastanjehof naar Martenshof zie gaan, en hem hoor pochen, dat hij spoedig het mooie Mieke Berends zal trouwen.'

'Plaag je toch niet met zulke gedachten, beste Karel. Klaas zal wel gauw thuis blijven; hij komt nu al minder.... Laten we afscheid nemen. Eens zal alles terecht komen.'

De opwelling van drift was weer voorbij en de jongen man stak met gebogen hoofd de hand uit ten afscheid. Ze legde er de hare in, die hij drukte, en ging toen heen.

Buiten gekomen ontmoette ze de zuster van haar vader, tante Lena, die volgens gewoonte haar maandelijksch bezoek bij haar schoonzuster kwam afleggen.

'Wat is er, Mieke?' vroeg tante Lena, een vriendelijke vrouw, van middelbaren leeftijd, met een zacht en opgeruimd uiterlijk. Ze zag dat het meisje verdriet had.

Mieke voelde behoefte haar leed te klagen, en ze vertelde het aan haar tante, van wie ze altijd veel gehouden had.

‘Den moed niet opgeven, Mieke. Moeder is onverstandig. Ge moet het me vergeven, dat ik het zeg; maar ze is soms onredelijk. Meulers is een brave jongen, die u gelukkig zal maken. En als ge hem liefhebt, moet ge geen ander nemen. Ge moet natuurlijk naar moeder luisteren, en tegen haar wil moogt ge niet trouwen; maar daarom hoeft ge niet tegen uw zin te huwen. Ik zal eens met moeder praten.’

Het gewenschte oogenblik om vrouw Berends alleen te hebben, bleef lang uit. En toen dit eindelijk gekomen was, had haar bezoekster veel van heur moed verloren. Voor den blik der pachteres, die zoo resoluut was en zoo toornig kon worden, was ook Lena Berends bevreesd; en met haar moed was tevens een groot gedeelte van haar hoop op welslagen verdwenen.

‘Mijn kinderen zullen niet beneden hun stand trouwen,’ antwoordde de vrouw op korten, stroeven toon, toen haar zwagerin haar pleitrede geëindigd had.

‘Is het dan zoo erg, dat de oude Meulers knecht is geweest?’

‘Er zijn door mijn huwelijk meiden en knechts genoeg in de familie gekomen,’ klonk het bits.

De oogen van Lena Berends flikkerden.

‘Dat was een ongelukkige dag, zwagerin,’ zei ze scherp. ‘En niet het minst voor mijn broer....’ De tranen kwamen haar in de oogen bij de gedachte aan den overledene, die niet kwaad was geweest vóór hij huwde, maar door de verwijten en hooghartige woorden zijner vrouw naar de herberg was gejaagd. ‘Maar laten we de dooden rusten, Siska....’ vervolgde ze op verzoenenden toon. ‘Me dunkt echter, dat Meulers een goede partij zou zijn voor Mieke. Waarom zoo hoog te willen vliegen? Daar is het geluk niet te vinden.’

‘Een goede partij!’ zei de vrouw hoonend. ‘Ze kan Klaas van den Kastanjehof krijgen... Daarenboven moet ik ook het best weten, wat me te doen staat.’

‘Zeker, zeker, Siska.... Maar als ge Mieke met Karel wilt laten trouwen, zal ik haar tot mijn erfgename maken; ze is mijn petekind. Mijn spaarduitje is niet onaanzienlijk.’

‘Mijn kinderen hoeven niet op uw spaarduitje te wachten. De pachteres van Martenshof zal ze niet met leege handen laten heengaan. Maar ze zullen ook niet minder mogen huwen en zich niet op één lijn mogen stellen met hun bloedverwanten van vaderszijde.’

Dat was te veel voor de bezoekster. Het bloed steeg haar naar de wangen. ‘Moge het u wèl gaan, zwagerin. Maar denk er aan: hoogmoed komt voor den val,’ zei ze opstaande, de linten van haar muts vasthoudende en zich gereedmakende om te vertrekken.

Het onderhoud met haar schoonzuster had de pachteres niet zachter gestemd en nog minder toegevend. Ze had geen woord meer voor Mieke, die nog stiller dan vroeger haar taak verrichtte.

Klaas van den Kastanjehof kwam niet meer zoo dikwijls als voorheen, hoewel de moeder hem aanmoedigde, en dit maakte haar nog wreveliger tegen haar dochter.

(*Wordt vervolgd.*)

Een boerenbruiloft in Tirol.
Met afbeeldingen van Frits Bergen.

BOER IN FEESTDRACHT.

De eigenaardige pracht en feestelijke gebruiken, waarmee in vroeger tijd de groote boerenbruiloften in heel Tirol werden gevierd, had ik dikwijls met veel geestdrift en tot in de kleinstebijzonderheden hooren verhalen. Steeds had trien de menigte gasten geroemd, die tot dergelijke feestelijkheden waren bijeengekomen, de uitstekende hoedanigheden en den kwistigen overvloed van het bruiloftsmaal en de pracht der inheemsche klederdrachten, die zich hier steeds

in al haar kleurenrijkdom en -verscheidenheid hadden ontvouwd.

DE LANDSTORM.

Hoe levendig ook bij al deze aanlokkelijke schilderingen mijn wensch en die van mijn vriend was, ook eens zoo'n groot Tiroler bruiloftsfeest mee te maken, gedurende geruimen tijd bood zich daartoe geen gelegenheid aan. Want wat in vroeger tijd in heel het land gebruik was, is thans in het door vreemdelingen druk bezochte, door alle nieuwe middelen van verkeer doorsneden land tot betrekkelijk kleine dorpen beperkt. De laatste twintig, dertig jaar der vervlogen eeuw hebben ook in Tirol veel gelijk gemaakt, en evenals de spoorwegen het platteland dichter bij de steden brachten, zoo naderden ook veel der landelijke gewoonten en zeden die der stad, terwijl andere zich terugtrokken en zich voor den alles egaliseerenden vooruitgang verscholen in enkele stille, afgelegen Alpendalen.

Zulk een schuilplaats voor de oude Tyroler volkszeden is de gemeente Kastelruth, waar een krachtig slag van menschen met ge zonden zin en goeden humor de erfenis zijner vaderen bewaart en menig persoon van invloed het behoud van het eerbiedwaardig verleden krachtig steunt.

HET BRUIDSPAAR.

Met levendige voldoening vernamen wij in den afgeloopen winter de tijding, dat een groote boerenbruiloft te Kastelruth in het vooruitzicht was en dat ook wij ons tot de gasten van den Heisbäck-boer mochten rekenen. Alles wat ons omtrent de op til zijnde bruiloft ter oore kwam, deed ons onze verwachtingen hoog spannen. Acht paartjes zouden te Kastelruth gelijktijdig in den echt vereenigd worden, en ook hierin volgde men de oude zede, die er op stond, steeds een aantal paren te gelijk naar het altaar te voeren.

Den 5en Februari was het de dag van het feest, en reeds vroeg, met de eerste morgenschemering, waren wij onderweg.

Buiten heerschte een heldere koude, en als keurdiamanten glinsterde de rijp aan de boomen langs den weg, over welks sneeuwkleed onze slede voortjoeg. De voren

in de sneeuw wezen ons den weg naar Kastelruth en waren tevens een teeken, dat al menige slee ons was voorgegaan.

Aan den tol in het Tisenser dal wachtte ons de eerste groet van onzen gastheer. Een stevige, reeds bejaarde boer in de schilderachtige volksdracht ontving ons daar, drukte ons krachtig de hand ter verwelkoming, en kweet zich, terwijl wij uitstapten, van zijn boodschap: 'De bruidegom laat u allen hartelijk groeten.'

Met onzen nieuwen kennis gingen wij een paar oogenblikken de herberg binnen, en terwijl buiten de paarden eens uitbliezen en wij ons binnen met een eenvoudig ontbijt versterkten, namen wij de kleederdracht van den ouden boer wat nader in oogenschouw. Een reusachtige cilinderhoed sierde zijn hoofd. De hoed droeg een breeden band en was met bonte linten, bloemen en veeren versierd. Breede groene bretels liepen over het roodzijden, gebloemde vest, en een rijk gestikte leeren gordel omsloot zijn middel. Een jas droeg de man niet, maar de ruime mouwen van het wit linnen hemd, de korte, zwarte leeren broek, de witte kousen en de glimmende laarzen leverden een schilderachtigen aanblik op.

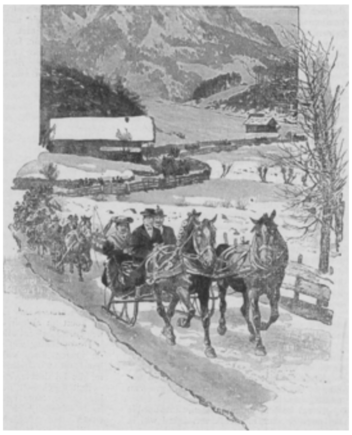

DE SLEDEVAART NAAR DE KERK.

Bij een glas Terlaner werd hij ook spraakzaam en vertelde heelwat van de groote toebereidselen, die al sedert dagen voor de bruiloft gemaakt werden, en van de gasten, die men verwachtte. De heele omgeving scheen het feest te willen meevieren. Uit het Eisackdal, uit Völs, Meran, Bozen en Gries zouden vrienden en kennissen komen; niet minder dan 140 gasten waren genoodigd, en bovendien rekende men op wel 600 vreemdelingen, die de oude Tiroler bruiloftsgebruiken, waarover zooveel gesproken werd, eens met eigen oogen wilden zien.

Met zekere fierheid vertelde onze zegsman ons dit alles. Maar wij hadden niet veel tijd, naar zijn gebabbel te luisteren, want reeds deed onze koetsier buiten zijn zweep knallen. Dit was het teeken, dat de paarden onrustig werden van het staan. Wij namen dus afscheid en zetten onzen tocht door het heerlijke winterlandschap voort.

Steeds bekoorlijker werd de aanblik, dien wij genoten. Het dal werd voortdurend smaller, spoedig rezen aan beide zijden de rotswanden loodrecht omhoog, en kwamen ten slotte zoo dicht bij elkaar, dat er nauwelijks ruimte overbleef voor den straatweg en de dichtgevroren Tisenser beek. Van de rotsen hingen reusachtige ijskegels omlaag, in den zonneschijn schitterend als bergkristal. Langzaam bereikten wij de hoogte van het middel-gebergte, waar zich aan den voet van den Schler, tegenover den Rittnerberg, de vriendelijke landerijen der gemeente Kastelruth uitstrekken. Nog een korte kromming van den weg, en voor

onze oogen lag het dorp zelf, met op den achtergrond de met sneeuw en ijs bedekte toppen van den Schler.

DE MUZIEKKAPEL.

Voor de herberg van den postmeester en waard Peter Mayregger hielden de dampende paarden stil. Nauwelijks waren wij uitgestapt, of de landstorm kwam ter begroeting der steedsche gasten den dorpsweg van Seis af. Hoog op een ezel reed de generaal, en op hem volgde een bont gewapende menigte, die wat haar het eerst onder de hand kwam: rieken, zeisen, oude vuurroeren of desnoods een stevigen knuppel had opgenomen. Onder een luid hoera-geroep maakte de troep front, de generaal reed naar voren en begroette de gasten met een hoffelijken zwaai met zijn sabel. Daarna voerde hij zijn troep naar Seis terug.

Wij bevalen den koetsier, zich met onze slee bij den troep aan te sluiten, want wij hadden gehoord, dat de voornaamste bruidsstoet - die van onzen gastheer, den Heisbäck-boer - van Seis zou uittrekken; en wij wilden ook die gebruiken leeren kennen, welke aan het ouderlijk huis der bruid verbonden zijn. Zoo reden wij dan naar het ongeveer een half uur verwijderde Seis, terwijl van den hoogen toren van Kastelruth wijd galmend klokgelui den feestdag plechtig aankondigde. Achtmaal drong het gelui der klokken tot ons door, telkens door kleine tusschenruimten onderbroken, want voor ieder der acht paren, die heden in den echt zouden worden verbonden, luidden de klokken een afzonderlijken groet.

Wij waren den landstorm nog niet ver gevolgd, toen een van den troep, een aardige, frissche jongen, die dicht bij onze paarden marcheerde, met ons een gesprek aanknoopte. Wij noodigden hem uit, bij ons in de slee plaats te nemen, en een oogenblik later zat hij er al in en glimlachte vergenoegd tegen zijn verder marcheerende makkers. Maar wij wilden ook wat hebben voor het gratis ritje, dat wij hem bezorgden, en zoo verzochten wij hem, van de gebruiken, die de bruiloft voorafgaan, een en ander te vertellen, - een verzoek, waaraan hij met de meeste bereidwilligheid voldeed.

Wanneer de bruidegom met zijn aanstaande alles in orde heeft gebracht, gaat hij op het aanzoek uit. In den regel neemt hij een vriend mee, die goed kan praten, want hij zelf behoeft geen woord te zeggen. In het huis der bruid is alles op dit bezoek voorbereid, waarbij de vriend een aantal vragen stelt en ten slotte om een *Straubn* - een botergebak - verzoekt. Is dit gebak goed uitgevallen, dan beteekent dat geluk en zegen voor de jongelui.

Nadat de beide vrienden het gebak hebben meegekregen, gaan zij vol goede hoop naar huis. Korten tijd daarna moet de bruid in een koffiehuis van haar dorp een middag- en een avondmaal bestellen. Op de beide laatste der drie Zondagen, waarop in de kerk de roepen worden afgekondigd, eten bruid en bruidegom 's middags in een herberg. De waard en de meid moeten het paar uit de kerk afhalen; vroeger mogen zij deze niet verlaten.

In de week vóór het huwelijk rijdt de ‘bruidsjonker’ in een galaslee en onder het afvuren der kleine kanonnetjes met het bruidshemd naar den bruidegom, om hem dat uit naam der bruid ter hand te stellen. De bruid is verplicht het hemd zelf te vervaardigen, terwijl de bruidegom, ook wanneer hij geen schoenmaker van beroep is, zelf de bruidsschoenen moet maken. Zou een van beiden zich van vreemde hulp bedienen en dit ontdekt worden, dan kan men op een ketelmuziek-traktatie rekenen.

Gedurende de laatste week rijdt het paar in gala rond, om verwanten en vrienden ter bruiloft te noodigen. Bij deze gelegenheid wordt het overal rijkelijk onthaald en de donderbussen worden onophoudelijk afgeschoten.

Onder de vertelling van onzen jongen vriend was de korte tijd van den rit ons nog korter gevallen, en wij waren niet weinig verrast, toen de koetsier zich naar ons keerde en, met de zweep voor zich uit wijzend, verklaarde, dat wij er zóó zouden zijn. Met een sprong uit de slee en een hartelijk ‘God loone het u!’ nam de Tiroler afscheid, om zich weer bij zijn kameraden te voegen.

AAN DE BRUILOFTSTAFEL.

Hartelijk was de ontvangst, die wij in het huis der bruid vonden. Hier zaten reeds alle door bruid en bruidegom genoodigde gasten om de ‘vroegsoep’, - een zeer respectabel ontbijt, dat uit soep met worst, gebraden rundvleesch met zuurkool en pannekoeken bestond. Ook aan wijn ontbrak het niet, en wij lieten ons de voortreffelijke gerechten uitstekend smaken.

Maar hoe wij ook rondkeken, bruid en bruidegom kregen wij nog niet te zien. Reeds wilden wij naar hen vragen, toen plotseling de kamerdeur openging en een oude vrouw, ‘de wilde bruid,’ klagend en schreiend binnenkwam en tegen het voorgenomen huwelijk protesteerde. Met een vloed van woorden vertelde zij aan den bruidsjonker, die op haar toe was getreden, dat zij de echte bruid was, liet hem verwelkte bloemen, allerlei geschenken en oude brieven zien, die zij voorgaf van den bruidegom te hebben ontvangen, en hield stokstijf vol, dat deze al wel honderd keer haar beloofd had, met haar te zullen trouwen. Met een flinke fooi stopte de bruidsjonker haar den mond, waarop zij ten laatste afdroop en het huis verliet.

Nu wachtte den bruidsjonker een nieuwe taak: in een lange toespraak, bestaande uit stereotiepe zegswijzen en spreuken, moest hij uit naam van den bruidegom aanzoek doen om de hand der bruid. Nadat deze - een bloeiend jong meisje - was binnengekomen en aan de hoede van den bruidsjonker toevertrouwd, braken allen op om den bruidegom te gaan afhalen. Gedurende dezen rit en ook gedurende het verdere verloop van het feest, mag - zooals men ons vertelde - de bruidsjonker de hem toevertrouwde bruid geen oogenblik verlaten, want anders kon ze hem gemakkelijk door de andere jongelui ‘ontroofd’ worden, en zou hij verplicht zijn haar af te staan. Zelfs de bruidegom mag zijn bruid niet aanraken, voordat de priester aan het altaar hun handen in elkaar gelegd heeft.

Voor het huis van den bruidegom werd de feeststoet samengesteld. In de eerste slede reden eenige meisjes, die bloemen moesten strooien, daarop volgden de naaste buren, de bruidegom met zijn peetoom, de bruid met den bruidsjonker, de overige buren en gasten en ten laatste de gehuwde vrouwen.

Alle sleden, behalve die der bruid, welke twee paarden vóór had, werden door een sterk paard getrokken, waarvan het tuig met bloemen en strikken rijk was versierd. In draf ging het naar Kastelruth, en de lange reeks van versierde sleden en de kleurenrijkdom der typische kleederdrachten leverden een verrassenden aanblik op.

Op het dorpsplein werd de stoet door de muziekkapel, met een banierdrager aan het hoofd, ontvangen. De muzikanten hadden groote, ronde, geelgroene hoeden op met breeden, naar links omgebogen rand, waarvan de onderkant met donkergroene zijde was gevoerd. Van achteren vielen twee groenzijden linten, met goudborduursel afgezet, omtrent een decimeter naar beneden. Twee pauweveeren en een haneveer sierden den hoed. Ook de overige kleeding was prachtig van kleuren en eigenaardig mooi. Ze droegen korte zwartlakensche jassen met roode omslagen, een grooten, witten, met kant afgezetten kraag, een fraai en rijk versierden gordel, een korte zwarte broek, witte kousen en lage schoenen van wit leer, met een rand van goudborduursel omzoomd.

Voor de herberg ‘Zum Lamm,’ waarvan de eigenaar tevens als kapelmeester fungeerde, hielden de sleden stil, en de paren traden de met bruiloftstafels versierde vertrekken binnen, om zich hier vóór den gang naar de kerk door een dronk wijns te verkwikken.

De bruiloftstafel zag er keurig uit. In elk der beide kamers, die op verschillende verdiepingen lagen, was voor ongeveer zeventig personen gedekt en de tafels bezweken bijna onder de taarten en de heele reeksen van schotels met allerlei zoetigheden. De servetten waren kunstig gevouwen en ruikers van kunstbloemen tooiden de tafels.

Toen men een glas wijn gedronken had, toog de stoet naar de kerk. Voorop schreed de muziek onder het spelen van opgewekte deuntjes, daarna volgden de bruidsjonker, de strooistertjes, de bruidegom, de getuigen en de bruiloftsgasten. Bij het binnentreden der kerk nam de bruidsjonker den hoed des bruidegoms in bewaring, dien hij gedurende de plechtigheid bij zich moest houden. Aan het hoofdaltaar werden de verschillende paren achtereenvolgens in den echt verbonden. Toen het laatste huwelijk was voltrokken, bood de koster den bruidsparen een beker gezegenden wijn, en na hen dronken ook de getuigen en ten slotte de genoodigde gasten. Hierna legden de genoodigden een offergave op twee bij het hoogaltaar staande schalen.

Nu haalde de muziek de paren aan het hoofdportaal der kerk weer af, en de stoet keerde in dezelfde volgorde naar de herberg terug.

Toen wij daar aankwamen, was het middelerwijl ongeveer halftwaalf geworden, en de paren, de getuigen, bloedverwanten en genoodigden namen aan de bruiloftstafel plaats, waarvan het eerste deel tot tegen twee uren duurde. De spijskaart, die, zooals mijn buurman mij vertelde, bij bruiloften altijd precies dezelfde is, bracht in de eerste helft van den maaltijd zes gerechten: boter en pannekoek met koud gebraad, daarna soep en worst, gebraden en gebakken lever, kalfskop, gebakken kalfsvleesch met kwetsen.

Nauwelijks waren deze gerechten genuttigd, toen een luid geklingel aankondigde, dat de sleden weer waren ingespannen, en onmiddellijk brak alles op om de 'Marendleut' af te halen. Dezen hadden aan het eerste deel van het feestmaal niet kunnen deelnemen, omdat zij in dien tijd den uitzet der bruid naar het huis van den bruidegom hadden moeten brengen. Hun naam wordt afgeleid van de omstandigheid, dat zij eerst bij het namiddageten (Marende) aan tafel kunnen komen. Een eigenaardige verrassing wachtte ons, toen wij buiten kwamen: naast onze eigen sleden stonden er nog een veertigtal van de Rodel club, die zooeven uit het naburige Grödenerdal was aangekomen en zich nu bij den bruiloftsstoet aansloot, welke thans alles te zamen twee en zeventig sleden telde.

Met muziek aan het hoofd keerden wij tegen drie uur met de 'Marendleuten' terug, en opnieuw ging men nu aan tafel, waar thans allen aanzaten, met uitzondering der beide schoonmoeders, die op huis moesten passen, maar daarvoor acht dagen later werden schadeloos gesteld door een maaltijd in de herberg.

Ditmaal verschenen er op tafel negen gerechten, waaronder varkensvleesch in alle denkbare vormen en verscheidenheid, hazenpeper, taarten en ingelegde vruchten een eerste rol speelden.

Van de zoetigheden, die het overrijke maal besloten, werd niets gebruikt. Het is namelijk gewoonte, die als herinnering aan het feest mee naar huis te nemen. Bij sommige gerechten gingen enkele gasten naar buiten, om hun pistolen af te schieten; bij andere moesten de mannen hun hoed opzetten. Onder de eigenaardige huwelijksgebruiken behoort ook dit, dat mannen en vrouwen verplicht zijn, nieuwe, ongewasschen linnen hemden te dragen, en dat het een beleediging voor de gasten is, wanneer bruid of bruidegom gedurende den maaltijd onvergezeld de tafel verlaat. De bruidsjonker of de strooistertjes moeten ze steeds vergezellen.

Zoo was het ten slotte halfelf in den avond geworden, toen de maaltijd ten einde was en het bruidspaar aanstalten maakte om naar huis te gaan. Nu eerst werd de bruid door den bruidsjonker met een uitvoerige toespraak aan den jongen echtgenoot overgegeven.

Onder de tonen van een afscheidsmarsch stapten de gasten in hun sleden, en onder het gerinkel der bellen gleden deze over de pas gevallen sneeuw. Wij spraken over de nieuwe indrukken, die wij hadden opgedaan, en over het door niets gestoorde verloop van het zoo welgeslaagde feest, dat ons de bewoners van het Tisenser-dal getoond had in hun trouw vasthouden aan voorvaderlijke zeden.

Dood kind.

De wolken spreien sneeuw op weg en weien.
   Op wit satijn de blanke doode ligt
   Zoo stil en kil in 't kistjen, 't lief gezicht
In bleeken glans van ranke kaarsen-reien.

Vóór negen jaren was hier groot verblijen
   Toen zij verscheen als troostloos-weenend wicht,
   Nu sloot ze met een glimlach de oogjes dicht
En laat aan ons het schreien om het scheien....

Judea's kindren liepen Jesus tegen
   In blije rij, en minzaam lachend liet
Hij hen weer gaan, verengeld door Zijn zegen.

   Onze engel keert niet weer; in 't Godsgebied
Van warmte en liefde is veer-licht ze opgestegen:
   Hier was 't haar vèèl te koud - al sneeuwde 't nièt!

ARNOLD LAUTERS.

De mandenmaker van Chèvreloup.

In 1789 stond bij den vijver van Chèvreloup, ten noordwesten van Trianon, en in de nabijheid van een uitgestrekt rijsbosch, de hut van vader Panier, meester mandenmaker, drie mijlen in het rond bekend om zijn bekwaamheid in het vlechten van mooie korfjes. De brave man was verlamd in de beenen, maar zijn handen hadden niets van haar vaar digberd verloren, en zijn zoon, die een winkeltje dreef op de markt te Versailles, was een niet minder goed werkman dan hij.

Het derde en het vierde geslacht der Panier's bestond uit den kleinzoon, Noël Panier, diens vrouw Babet, een jonge en bij-de-hande huishoudster, en hun vier kinderen, waarvan de oudste, Marguerite, acht jaar, de tweede, Rose, zes jaar, en de twee kleine jongens, een tweeling, één jaar oud waren.

Het was half Juni. Op zekeren morgen zei Babet tegen haar dochtertjes, nadat zij ze had aangekleed: ‘Margoton, Rosichon, neem ieder een mandje met eieren en breng ze bij grootmoeder Berty aan de poort Saint Antoine. Vraag haar, ze zoo goed ze kan met de hare te verkoopen. Loop voorzichtig ten einde de eieren niet te breken, volg de laan en ga niet in de wei ravotten. Als ge vermoeid zijt kunt ge wat uitrusten, maar laat je eieren niet in den steek. Pataud gaat mee en zal het korfje met aardbeien dragen, die ge grootmoeder ook moet vragen te willen verkoopen. - Hier, Pataud!’

Pataud, die enkel een groote hond was, maar hetgeen gesproken werd perfect verstond, kwam blij aangeloopen. Babet droeg hem op, goed op zijn kleine meesteressen te passen, stak het handvatsel van het mandje in zijn bek en nam afscheid van de kleine karavaan.

Zij oogde geruimen tijd haar aardige dochtertjes na met heur zwart en wit gestreepte rokjes, heur groote strooien hoeden, heur roode schortjes en heur blauwe kousjes, die coquet uitkwamen boven de kleine schoentjes met gespen. Toen ze bij een kromming van den weg een kushandje tegen haar hadden gemaakt, en achter de haag van witte meidoorn waren verdwenen, keerde de jonge moeder naar haar beide kleintjes terug.

Het werd al knapjes warm, en nauwelijks halverwege vroeg de kleine Rose reeds om te mogen rusten. Margot vond het goed, op voorwaarde dat ze eerst nog een honderd passen verder zouden gaan, tot ze bij een open plek kwamen, van waar men het gezicht had op de tuinen van Trianon. Rosichon probeerde het, maar verzekerde al heel gauw, dat ze niet verder kon, als ze niet eerst een kwartiertje uitrustten.

'Zet je mand daar neer, Pataud!' zei Margoton. Pataud, die graag gauw bij zijn kameraadjes van Berty wilde zijn, had eenige moeite om te gehoorzamen, maar eindelijk schikte hij er zich in en vlijde zich bij de kinderen neer.

Dezen keken naar de donkere laan van

beukeboomen tegenover haar en bewonderden haar geheimzinnige schoonheid. 'Wat een bloemen op dat grasperk!' zei Marguerite. 'Kijk eens, zusje, er zijn er bijna meer dan gras. Zie je wat er aan het eind van die laan is?'

'Een mooie roode en witte boom,' zei Rosichon.

'Dat moet een oranjeboom in bloei zijn,' zei Margot.

'Kijk eens naar die gele vlinders, die uit de boomen neerkomen en zachtjes ronddraaien.'

'Dat zijn geen vlinders, dat zijn bladeren.'

'Bladeren zijn groen,' hernam Rosichon. 'Ik ben zeker, dat het vlinders zijn, en als ik over de sloot kon springen, zou ik ze vangen. Maar waarom is er niemand in dien mooien tuin?'

'Misschien slapen ze allemaal nog te Trianon. Het is net zeven uur geslagen, ik heb de slagen geteld.'

'O,' zei Rosichon, 'als wij den koning eens konden zien! Ik heb grootvader Berty hooren zeggen, dat hij heel vroeg opstond. Kijk eens, daar komen juffrouwen aan.'

En inderdaad verschenen achter in de laan twee dames in het wit gekleed. Naar gelang ze naderden, konden de jonge meisjes ze beter onderscheiden. Een der dames had een kind van vier jaar, blond en mooi als een engel, aan de hand.

'Als dat de koningin eens was!' fluisterde Rosichon.

'Dat kan niet,' verklaarde Margoton, 'ze draagt geen kroon, en haar hoed is net als de mijne, van stroo.'

Dit afdoend argument sloot Rosichon den mond.

De dames waren in de omniddellijke nabijheid. Zij bemerkten de kinderen en de dame met het jongske zei vriendelijk: 'Wat doet ge daar, kinderen?'

'Wij rusten wat uit, mevrouw,' zei Margot, terwijl ze opstond en een buiging maakte. 'We moeten eieren en aardbeien naar grootmoeder brengen, om ze op de markt te Versailles te verkoopen, en daar mijn zusje moe was, zijn we gaan zitten om uit te rusten. Dat is toch niet verboden?'

'Volstrekt niet, lief kind,' zei de dame, 'maar daar je zusje moe is, zullen we haar de rest van den weg besparen. Wil je mij je eieren en aardbeien verkoopen?'

'Graag, mevrouw; ik ken de markt wel niet, maar u zal ze immers behoorlijk betalen?'

'Zeker, kind, wacht aan gindsch bruggetje op mij.'

Marguerite en Rose lieten het zich geen tweemaal zeggen. Zij namen haar last weer op, Pataud volgde ijverig heur voorbeeld, en een oogenblik later stonden zij voor de poort van het bruggetje. Deze werd weldra geopend, de dame verscheen met haar zoon en haar gezellin, liet de kinderen de manden op een bank zetten en gaf haar elk een goudstuk. Bij het zien van zulk een schat zetten de meisjes groote oogen op. 'Is dat genoeg?' vroeg de dame.

'O, veel te veel,' zei Margoton. 'Mag ik u uit dank de mandjes aanbieden?'

'Heel graag,' antwoordde de dame met een vriendelijken lach. 'Kijk eens, Diane, hoeveel geluk ik van morgen heb! Die mandjes zijn heel mooi. Maak jij ze, lief kind?'

'Neen, mevrouw, mijn overgrootvader, die nog erg bij de hand is, al is hij ook honderd jaar.'

'Honderd jaar? Is het mogelijk! Ben je daar wel zeker van, kind?'

'Zeker, mevrouw, vader heeft het gezegd, en die liegt nooit. Mijnheer pastoor van Fontenoy zegt zelfs, dat hij een heilig man is.'

‘Een heilige honderdjarige, en die manden maakt. Ik wil dat wonder zien. Breng me bij je ouders, lief kind. - Vind je het niet aardig, een honderdjarige te zien, Charles, en gij, Diane?’

‘Verrukkelijk, mevrouw,’ antwoordde deze, terwijl ze een geeuw achter haar waaier verborg. Wat Charles betreft, die was zoo druk bezig met Pataud en Rosichon te spelen, dat hij de vraag niet hoorde.

Een musketier stond in de buurt op schildwacht.

‘Mijnheer de Varicourt,’ zei de dame, ‘wil een oogje houden op mijn inkoopen. Ik kom spoedig terug.’

Hij salueerde, en de dame, die het jonge volkje naar buiten had laten gaan, sloot de deur en stak den sleutel bij zich.

Na tien minuten zei de kleine Marguerite tot de dames, die reeds over den grooten afstand begonnen te klagen: ‘Ginds ligt ons huisje.’

Een tweetal reusachtige eikeboomen beschaduwden het huis van den mandenmaker. Het rieten dak werd bekroond met bloeiende irissen, en de rozelaren en de wijnstok, die tegen de muren oprankten, de heldere ruiten, de vroolijk groen geverfde blinden gaven aan de bescheiden woning een voorspoedig en feestelijk aanzien.

‘O, wat een aardig huisje,’ riep de dame uit; ‘niet een van Trianon is zoo lief.’

Toen de meisjes dicht bij huis waren, begonnen zij hard te loopen: Pataud rende blaffende vooruit, en toen de dames, wier laarsjes met hooge hakken ze bij iederen stap op den steenachtigen grond deden uitschuiven, bij den mandenmaker aankwamen, had Babet reeds stoelen klaar gezet en over de tafel een helder laken gespreid, waarop ze een pot versche melk en glazen had geplaatst.

De dames traden binnen; Babet maakte een eerbiedige buiging, en de grootvader, zijn mooi wit hoofd ontblootend, verwelkomde haar, zich verontschuldigend, dat hij niet kon opstaan.

De bezoeksters gingen zitten en namen een glas melk aan, die ze heerlijk vonden, Babet kreeg een compliment over haar aardige dochtertjes. ‘Ze zijn zoo mooi als rozen; waarom breng je ze 's Zondags niet naar Trianon? De koningin ziet graag al de kinderen uit den omtrek om zich heen en laat ze dan dansen. De kleintjes zouden er schik hebben. Je komt immers, kindjes?’

‘Neen!’ zei Babet, rood wordend. ‘De kinderen van een mandenmaker hoeven die fratsen niet te leeren, het zijn geen prinsessen, en ze zullen gauw genoeg weten, dat ze mooi zijn.’

Een beetje beschaamd, dat ze dit tegen zoo'n voorname dame had durven zeggen, ging ze haastig een der kleine jongens wiegen, die was wakker geworden.

De aandacht der dames vestigde zich nu op den eerbiedwaardigen grijsaard. Onder den schoorsteenmantel in een grooten teenen stoel gezeten, de beenen uitgestrekt en warm ingewikkeld, vlocht hij een mand; en een zonnestraal, door een half geopende blind in het vertrek vallend, scheen zijn lange witte haren met een aureool te omgeven.

‘Is het waar, goede man, dat ge honderd jaar oud zijt?’ vroeg hem gravin Diane.

‘Ik ben er zelfs honderd en een, mevrouw,’ antwoordde de grijsaard. ‘Ik ben in het jaar 1688 geboren, het jaar der tweede Engelsche revolutie, en God geve, dat ik moge sterven, alvorens er een in Frankrijk te zien.’

‘Verontrust je niet, goede man, alles gaat goed. Maar zeg eens, ge hebt koning Lodewijk XIV moeten zien.’

‘Inderdaad, mevrouw, en meer dan eens, als hij dezen kant uit kwam jagen. De hertogin van Borgondië trad eens, toen de regen haar overvallen had, deze hut binnen. Het was een beminnenswaardige prinses. Zij wilde meter zijn van een mijner zusters,

die juist dien dag geboren was. Zij had beloofd, haar later in haar dienst te nemen, maar de dood kwam en maaide die koninklijke bloem af.'

'Je bent niet altijd mandenmaker geweest, is het wel?' zei de dame, verrast den grijsaard zoo te hooren spreken. 'Vertel ons uw geschiedenis. Die moet even interessant zijn als een roman.'

'Zij is even kort als mijn leven lang is geweest, mevrouw. Ik had twee oudere broeders, die met mijn vader zich aan het mandenmakersvak wijdden, dat sedert eeuwen door onze familie is beoefend. Ik wilde priester worden en studeerde op het seminarie te Chartres, toen mijn vader en mijn broers in acht dagen tijds door de pokken werden weggerukt. Ik kwam terug om mijn moeder en mijn jonge zusters te troosten. De ellende klopte aan onze deur en zoo werd ik mandenmaker, om voor mijn moeder en zusters den kost te verdienen. Ik bracht ze groot en huwde ze alle vijf uit, en daarna trouwde ik zelf ook. Mijn beide oudste zonen werden priester, en zoo gaf ik aan de Kerk meer terug dan ik haar ontnomen had. De jongste mijner zonen woont te Versailles, en mijn kleinzoon, zijn vrouw en kinderen maken de vreugde van mijn laatste dagen uit.'

'Gij zijt een der eerbiedwaardigste en deugdzaamste menschen, die ik ooit gezien heb, goede man.'

'Ik ben maar een zondaar, mevrouw, doch ik heb altijd vertrouwen gehad in God, en Hij heeft mij nooit verlaten.'

'Gij werkt nu nog altijd?' vroeg gravin Diane. 'Me dunkt, dat de tijd van rusten voor u reeds lang is aangebroken.'

'Ik rust 's Zondags, mevrouw, en den overigen tijd werk ik, ten einde het voorbeeld te geven aan mijn kleinkinderen.'

'Ik bewonder je, goede man. Als ge wilt, zal ik u en uw familie een woning te Trianon geven, in het mooiste huis van het dorp der koningin, en ik zal je verzoeken, mijn zoon het mandenmaken te leeren.'

'Op mijn leeftijd, mevrouw,' zei de grijsaard met een glimlach, 'verhuist men maar éénmaal meer, en wanneer de hand van dezen jopgen edelman sterk genoeg zal zijn, om de teenen te buigen en te vlechten, zullen de mijne voor altijd zijn verstijfd. Bovendien heeft een kind van zijn stand wel iets anders te leeren dan zulk een vak.'

'De fortuin heeft zonderlinge grillen,' zei de dame, 'en ik zou wenschen, dat mijn zoon door handenarbeid den kost wist te verdienen. Zou je niet graag mooie mandjes willen leeren maken, mijn kind?'

'Waarom niet, mama? Papa de koning maakt wel sloten.'

Bij deze woorden riep de grijsaard uit: 'Ik heb dus de eer, met de koningin van Frankrijk te spreken! Dat God u bescherme, mevrouw! Wil mij toestaan, uw hand te kussen. Komt, kinderen, begroet Hare Majesteit!'

Met haar bekoorlijke bevalligheid, die zelfs den luister der kroon overschaduwde, omhelsde Maria Antoinette de moeder en de kinderen en reikte den grijsaard de hand. Terwijl hij die met tranen in de oogen kuste, vroeg de koningin: 'Weigert ge nu nog, de leermeester van den dauphin te zijn?'

'Ja, mevrouw, en meer dan ooit,' zei de honderdjarige vastberaden. 'Het ambt van den koning is zwaar en moeilijk. Monseigneur de dauphin zal aan heel zijn leven, al ware het zoolang als het mijne, niet te veel hebben om het te leeren. Dat Uwe Majesteit de openhartigheid van den oudste en meest verknochte harer onderdanen vergeve, maar als de koningen het werk van het volk willen doen, krijgt het volk lust, dat van de koningen over te nemen.'

‘Goede man,’ riep gravin Diane uit, ‘gij vergeet tot wie ge spreekt.’

‘Ik weet, dat ik tot de grootste vorstin ter wereld spreek, mevrouw, maar als men een eeuw op de aarde heeft doorgebracht, weet men ook dat de zeldzaamste en kostbaarste gave, die den koningen kan worden aangeboden, de waarheid is.’

‘Ik dank u, vader,’ zei de koningin. ‘Ik bewonder uw openhartigheid, en ik kom eens met den koning terug. Zegen mijn zoon.... ik wil het.’

Zij liet den kleinen dauphin naderkomen. De oude mandenmaker strekte de hand uit en mompelde de Latijnsche woorden van den zegen, maar hij kon ze niet voltooien: een profetische droefheid beklemde zijn hart, en tranen verstikten zijn stem. De koningin, die zelf ontroerd was, haastte zich het sein tot vertrekken te geven.

Marie Antoinette en haar hofdame schreden een poos zwijgend voort. ‘Diane,’ zei de koningin, ‘hoe vindt ge dien philosoof?’

‘Zoo vervelend mogelijk,’ zei de gravin. ‘Ik heb een hekel aan die oude mummies.

Is u waarlijk van plan, mevrouw, dien ouden suffer weer te gaan opzoeken?'

'Zeker. Ik ben overtuigd, dat hij den koning zal vermaken met zijn verhalen uit den ouden tijd. Bovendien moet een koningin haar woord houden, en ik heb het beloofd.'

Arme koningin! zij kon haar belofte niet nakomen.

Eenige dagen later werden de Staten-Generaal geopend, en de revolutionnaire storm brak los.

In de hut hoopte men altijd nog de koningin te zien terugkomen. - 'De koning zal ook komen!' zeiden de kleine meisjes, terwijl ze hun vader van het bezoek vertelden, dat hij niet gezien had.

'O,' antwoordde Noël Panier, terwijl hij het hoofd schudde, 'ik vrees, dat de koning en de koningin niet veel meer zullen wandelen. Het gaat te Versailles slecht, nog slechter dan te Parijs. De menschen schijnen door den duivel bezeten. Zeg er niets van aan grootvader. Als hij hoorde wat men op straat en tot op het voorhof der kasteden zegt, zou hij het besterven. Je hoeft de kinderen niet alle dagen zoo op hun Zondagsch op te schikken, vrouw. Noch de koning, noch de koningin zullen meer bij ons komen.'

Den 6en October drong het rumoer van den opstand tot in Trianon door. Noël snelde naar Versailles, om de verdedigers van het slot te helpen, maar toen hij kwam was alles afgeloopen. Tevergeefs had het bloed van den dapperen Varicourt den drempel van het vertrek der koningin overstroomd, het kasteel werd ingenomen en heel de koninklijke familie naar Parijs gevoerd.

Noël kwam eerst 's avonds thuis. Zijn vrouw, halfdood van angst, wachtte hem op den drempel, daar zij den ouden vader en de in slaap gevallen kinderen niet durfde verlaten. Hij vertelde haar wat hij gezien had. 'Ik heb een aandenken aan de koningin meegebracht. De ellendelingen hebben op de place d'Armes haar japonnen, haar kanten, tot zelfs haar schoenen verkocht, die zóó klein zijn, dat niemand ze kan aandoen. Ik heb er twee gekocht; men verkocht ze voor een stuiver het stuk. De verwarring was zóó groot, dat ik niet een bij elkaar hoorend paar kon krijgen.'

Hij stelde Babet twee zijden schoentjes ter hand, het eene rose, het andere blauw. Terwijl zij ze kuste als een reliquie, brak ze in snikken uit.

De oude vader hoorde het en wilde alles weten. Hij zei slechts deze woorden: 'Arme koningin, arm Frankrijk!' en sedert dien dag sprak hij niet meer.

Hij leefde nog tot 1793, maar gaf zoo weinig teekenen van bewustzijn, dat men in zijn tegenwoordigheid onbeschroomd al de treurige berichten besprak, die uit Parijs kwamen. Niets scheen hem meer te ontroeren.

DE DOCHTERTJES VAN DEN CZAAR, DE PRINSESJES OLGA, TATJANA EN MARIA.

DE BULGAARSCHE TROONOPVOLGER, PRINS BORIS.

In den avond van den 21en Januari kwam Noël bleek als een doode uit Versailles terug en zei tegen zijn vrouw: 'Ze hebben den koning geguillotineerd.'

De oude vader, die scheen te slapen, hief het hoofd op, vouwde de handen en bad met bevende stem het *De Profundis*. Zijn kinderen vielen op de knieën en antwoordden weenende: Amen. Hij stierf dien nacht zonder meer een woord gesproken te hebben.

De eiken, die zijn hut beschutten, werden op bevel der Conventie omgehakt. Bij het vellen viel een der boomen op het huis, dat instortte. Maar het gezin van den mandenmaker bewoonde het al niet meer en was naar Versailles gevlucht, daar eerlijke menschen op het platteland niet meer veilig waren.

Toen in 1867 op bevel van keizerin Eugénie op Klein-Trianon alles werd bijeengebracht wat aan Marie Antoinette had toebehoord, schonk Rose - de eenige van al de personen uit deze geschiedenis, die nog in leven was - de schoentjes, die zij zorgvuldig en eerbiedig had bewaard. Op den arm van een achterkleinzoon geleund, bezocht de vier-en-tachtigjarige vrouw Trianon en bezichtigde met smartelijke aandoening de honderden voorwerpen, die eens het eigendom waren geweest van de ongelukkigste der koninginnen.

Bij de Platen.

De pretendent. -

De vroolijke heer op onze eerste gravure, die er naar onze tegenwoordige opvatting raar toegetakeld uitziet, verplaatst ons naar de tweede helft der achttiende eeuw, toen de heeren - waarin ze overigens ook bij die uit onze dagen mogen achterstaan - aan hun toilet minstens evenveel zorg besteedden als thans. En ze deden dit vooral, wanneer ze op een zoo gewichtige expeditie uitgingen, als de heer op onze afbeelding onderneemt. Hij wil het hart eener dame gaan veroveren, waarop hij een gunstigen indruk hoopt te maken door haar op heur verjaardag met een ruiker en een vogelkooi te verrassen. Men zou zoo zeggen, dat de pretendent zich overtuigd houdt, dat zijn gaven en zijn persoonlijkheid onweerstaanbaar zullen blijken; maar het ware de eerste maal niet, dat een aldus vastelijk gekoesterde hoop deerlijk beschaamd werd.

De dochtertjes van den czaar. -

Men herinnert zich, dat czaar Nicolaas II in 1894, hetzelfde jaar waarin hij na het overlijden van Alexander III de regeering aanvaardde, in het huwelijk trad met prinses Alice van Hessen. Uit dit huwelijk is tot dusver geen zoon, maar zijn drie dochtertjes

geboren, de prinsesjes Olga, Tatjana en Maria, van wie men op deze bladzijde een aardig groepje aantreft.

Daar in Rusland bij de troonopvolging mannelijk oir den voorrang heeft boven vrouwelijk, is op het oogenblik de drie-en-twintigjarige prins Michaël, een jongere broer van den czaar, de vermoedelijke troonopvolger. Een tijdlang is dit de zeven jaar oudere grootvorst George geweest, die na een lang ziekbed door de tering werd weggerukt.

Prins Boris, de troonopvolger in Bulgarije. -

De ernstige ziekte, waarvan hij thans weer hersteld is, bracht den naam van het Bulgaarsche prinsje Boris weer in de herinnering terug.

Aan dien naam is een treurige geschiedenis verbonden. In 1894 uit katholieke ouders geboren: vorst Ferdinand van Bulgarije en diens gemalin prinses Maria Louisa van Parma, waren beiden katholiek - werd prins Boris in den katholieken godsdienst opgevoed, tot de vader er in 1896 in toestemde, dat zijn zoontje tot den Grieksch-schismatieken godsdienst overging. Deze geloofsafval is de oorzaak geweest van den vroegtijdigen dood zijner moeder, een godvreezende vorstin en afstammelinge der Bourbons van Parma.

Kroonprins Boris is op het oogenblik zeven jaar oud. Een paar jaar jonger is zijn broertje Cyrillus, die, daar hij niet tot den troon is geroepen, in den godsdienst zijner ouders is opgevoed.

[Nummer 13]

Madonna.

Was er waardiger wijding denkbaar voor de Mei-aflevering onzer *Illustratie* dan te dragen op haar eerste bladzijde de beeltenis der verheven Vrouwe, te wier eere wij deze maand ons door overweging harer deugden gelouterde leven en streven den Hemelschen Vader aanbieden?

Door alle tijden is de schoone afbeelding der Moeder-Maagd met het Goddelijk Kind het doel geweest, dat de Christen-kunstenaars met de innigheid van hun vroom-geloovend gemoed en de macht van hun talent hebben nagestreefd als de hoogst en heerlijkst bereikbare glorie van hun kunstenaar-zijn, en niet het minst zijn hierin geslaagd de Italiaansche meesters der middeleeuwen, wier pracht-volle en verheven verbeeldingen nog heden onze diepste bewondering wekken.

Of is ze niet wonder-voornaam, Carlo Crivelli's *Madonna met zeven Heiligen*, zooals ze in kleurlooze reproductie deze aflevering siert? Zeker, ze is anders dan ònze Madonna's; ze is hoofscher en vorstelijk-bevalliger dan het ‘Maegdetje suver en net’ der Vlaamsche en Hollandsche meesters; ze is fijner, ranker, edel jonkvrouwelijker in de houding van haar koninklijk-gekroonde hoofd, genadiglijk genegen naar den Apostel, in 't gratie-vol gebaren harer blanke handen, in heur wel-bewuste waardigheid van verheven Vorstinne. En het Kindje op haar knieën - 't is een klein prinsje, zijn schatten weg-schenkend naar eigen wil en welbehagen.

Koninklijk Museum, Berlijn.
Photogr. Fr. Hanfstaengl, München.
MADONNA MET ZEVEN HEILIGEN. CARLO CRIVELLI (1430/40-1493).

Deze kunst leeft uit een traditie van edelrein en vorstelijk vrouwe-schoon, van schier Oostersche kleuren-weelde en schittering van edelsteenen, overstralend de plechtige pracht der weidsche gewaden-statie.

Naast den H. Petrus, knielend aan de voeten der Moeder-Maagd, staan ter linkerzijde van den troon de H. bisschop Emidius, schutspatroon van Ascoli, welker Predikheeren kerk de schilderij hoogstwaarschijnlijk tot altaarstuk gediend heeft; de H. Franciscus, kenbaar aan het wonde-teeken in de zichtbare rechterhand, en rechts van dezen de H. Joannes Capistranus, kruisvaarder, dragend de banier der Christenstrijders.

Aan de andere zijde der Madonna zien we den H. Lodewijk van Toulouse in een met de leliën van Frankrijk doorweven gewaad, en achter dezen de heiligen Bonaventura en Bernardus.

De omvangrijke schilderij - de figuren zijn levensgroot - is een der waardevolste werken van den meester en behoort tot de Koninklijke Berlijnsche verzameling.

M.V.

De pachteres van Martenshof,
door
Julie Russel.

III.

Men was aan het laatste gedeelte van den strijd, dien revolutie en vrijmetselarij sedert jaren, openlijk of in het geheim, met woord en schrift of met de wapenen in de vuist, tegen de Kerkelijke Staten voerde.

De katholieken hadden den oproepingskreet van Pius IX vernomen, doch slechts een betrekkelijk klein aantal hadden er gehoor aan gegeven, hoewel men zou verwacht hebben, dat het verzoek van den Opperherder als hoogere macht nog had gegolden dan de jaarlijks terugkeerende opvordering voor de kazerne, en dat ieder christen gezin het zich tot plicht zou hebben gerekend, één zoon af te staan om het erfgoed van Petrus te verdedigen.

Karel Meulers las de oproeping. Hij voelde geestdrift voor het denkbeeld, het zijne bij te dragen voor het behoud der Kerkelijke Staten. Maar de nu weer verdwijnende, dan weer opflikkerende hoop, Mieke in zijn bescheiden huis binnen te voeren, kon hem niet doen besluiten, het dorp te verlaten om het misschien nooit weer te zien.

Hij ging op zekeren dag moedeloos naar het veld, en de gedachte om naar Rome te vertrekken kwam weer bij hem op.

Daar zag hij Mieke. Zij was alleen en kwam zijn kant uit. Zijn besluit was genomen. Hij liet het paard stilhouden en ging haar schoorvoetend te gemoet.

Ze schrikte uit haar gepeinzen op, toen ze hem van verre zag aankomen en bleef staan.

'Ik mag niet met u spreken, Karel,' riep ze. 'Laat me niet ongehoorzaam worden.'

'Als ge niet met me trouwen wilt, word ik zouaaf,' zei hij uitdagend, en niettegenstaande haar verzoek, nader tredend.

‘U in gevaar te weten zal me hard vallen, Karel, maar uw voornemen kan ik niet afkeuren,’ zei ze.

‘Dus ziet ge me graag vertrekken?’ vroeg hij bitter.

‘Hoe kunt ge u en mij zoo pijnigen,’ antwoordde ze op verwijtenden toon. ‘Maar ik ben beschaamd over mijn dorp, dat er slechts één jongen van vertrokken is, en zal er trotsch op zijn, dat ge voor den Paus vecht; hoewel ik ieder oogenblik zal beven, dat ge niet meer terugkomt. Geen dag zal er voorbijgaan, of ik zal bidden, dat de goede God u bescherme en beware.’

‘Ge bent beter dan ik, Mieke,’ zei hij getroffen. ‘Ik denk alleen aan mij zelven.... Als ge me nu nog eens wilt beloven, dat ge me nooit zult vergeten, vertrek ik getroost en vol goeden moed.’

‘Ik beloof het u, Karel,’ zei ze ontroerd.

Dien middag was het dorp vol van het zouaaf worden van Karel Meulers.

Driek Berends kwam opgewonden thuis en riep bij het binnenkomen:

‘Moeder, Karel Meulers wordt zouaaf, mag ik het ook worden? Ik kan schieten als de beste en zal menigen roodhemd het licht uitblazen.’

‘Zet zulke gekke gedachten uit je hoofd, Driek. De Paus zal er wel genoeg vinden, die vechten willen. Eén man meer of minder kan het ook niet maken.’

‘Maar, moeder, waarom zou ik thuis moeten blijven? En Meulers, een van de slechtste schutters, die nauwelijks fatsoenlijk het geweer kan vasthouden, vertrekt.’

‘Meulers heeft geen mensch, die bij zijn vertrek verliest’ - ‘behalve ik,’ murmelde Mieke, terwijl er iets als bitterheid tegen haar moeder in haar hart kwam. - ‘En gij zijt hier noodig.’

‘Ge hebt het zoolang zonder mij gedaan, moeder. Waarom zoudt ge het niet weer voor een tijdje doen?’

‘En als ze u doodschieten, Driek?’

‘Ze schieten mij zoo gauw niet dood,’ lachte hij zorgeloos.

‘Kom, kom, houd op met die gekkepraat. De kinderen willen het tegenwoordig beter weten dan de ouders. Ge gaat niet.’

De jonge boer zweeg. Hij wist, dat zijn moeder geen tegenspraak duldde. Maar voor het eerst van zijn leven morde hij inwendig tegen haar uitspraak.

De beweegreden, die den gevoeligen, voor indrukken zoo licht vatbaren Meulers bezielde, en die hem het zware van het afscheid van zijn geboortedorp en van alles, wat hij lief had, lichter maakte, was Berends vreemd. Deze in zijn zelfbewuste kracht en levenslust schouderde met vreugde het geweer, daarbij geestdriftig bewogen door de gedachte van zijn schietkunst dienstbaar te maken aan zulk een groote, schoone zaak.

Nog twee andere dorpelingen vertrokken met Meulers. En spoedig kwamen opgetogen brieven, hun aankomst te Rome en hun eerste treffen met den vijand beschrijvende.

De tijdingen van daarginder maakten Driek des te norscher. Het was of een kwade geest in hem gevaren was, sedert zijn moeder hem verboden had zouaaf te worden. Hij, steeds zoo gewillig en opgeruimd, werd onhandelbaar en in zich zelf gekeerd; en de vrouw moest dikwijls voorwenden de opmerking niet gehoord te hebben, die Driek tusschen de tanden bromde, als ze volgens zijn inzien, hem iets te moeilijks oplegde.

Het huis werd er niet te aangenamer op. Mieke was stil en ernstig en leed zichtbaar. Met den vroeger zoo vroolijken oudsten zoon werd het nu dikwijls moeilijk den vrede te bewaren. De pachteres was wrevelig en korzelig, zoodat de knecht zijn dienst

opzei, omdat hij haar niet meer kon voldoen, en ook een meid aankondigde, dat ze met Paschen wenschte te vertrekken. De heele huishouding was gedrukt onder de stemming.

Vrouw Berends verontschuldigde telkens haar Driek. Ze kon geen kwaad in haar zoon zien. En ze gaf inwendig de schuld aan Mieke. Het jonge meisje verdroeg alles geduldig en verrichtte haar werkzaamheden met de meeste zorg en nauwkeurigheid.

Eén groot genoegen had ze: alle maanden kwam er een brief uit Italië voor vrouw Janssen. De weduwe zweeg daarover tegen de buren, maar verzocht dan Mieke haar te komen bezoeken. Ze las hem dan van het begin tot het einde voor, en in de eerstkomende weinige regels, die ze voor den afwezige op het papier zette, verhaalde ze geregeld die bijzonderheid.

Vrouw Berends had ook een troost in haar wederwaardigheden: Driek toonde zich niet onwillig de dochter van den Kastanjehof te vragen, en Klaas kwam weer druk het hof maken op Martenshof; en nu hij niet goed ontvangen werd door Mieke, beproefde hij zijn kans bij Betje, die niet ongenegen scheen Martenshof voor den mooien Kastanjehof te verruilen.

IV.

Het was snikheet. De verblindende zonnestralen schoten uit een azuurblauwen hemel loodrecht op het troepje soldaten, dat zich ten aanval gereed maakte.

Afgemat en uitgeput waren de krijgslieden. Maar dit was vergeten, als het geweer gericht werd of de sabel getrokken om de belagers van Petrus' erfgoed te bevechten.

Het doel van den tocht was een versterkte toren, door den vijand bezet. Een jonge, rijzige officier, met den zwarten sik, het levendig gelaat en de vlugge bewegingen, die den Franschman deden kennen, voerde het bevel. Zijn flikkerend oog ging vol geestdrift over de kleine schare waarvan ook Meulers deel uitmaakte.

‘Voorwaarts, makkers! Verdrijven we hen uit hun roofnest,’ klonk het, en hij wees met de sabel naar de gedeeltelijk ingestorte, maar nog sterke muren, waar niets de aanwezigheid van levende wezens verried. ‘Vooruit!’

De officier ging met getrokken sabel aan het hoofd van zijn mannen. De trompetter blies ten aanval, het staal schitterde en fonkelde in de zonnestralen, een luid hoera-geroep weerklonk, en in den stormpas ging het de hoogte op, opgewekt en vol geestdrift.

Geweerloopen verschijnen in de openingen, hier en daar komt even een hoofd te voorschijn, een salvo musketvuur ratelt, de geweren verdwijnen even snel, als ze gekomen zijn en... zes, acht ledige plaatsen zijn er in de gelederen.

De aanvallers zijn verrast. Onthutst doen ze een stap achterwaarts. ‘Vooruit!.... Voor den Paus!.... Wie zal daarvoor wijken?’ roept met donderende, geestdriftige stem de aanvoerder, die een stekende pijn in den schouder voelt.

Het schetterend instrument van den kleinen, dapperen trompetter is verstomd. De vaandeldrager is gevallen. Meulers rukt hem den gebroken stok uit de verstijvende hand.

‘Leve de Paus!’ klinkt het, en voorwaarts gaat het met de bajonet. Dichter, dichter naderen zij den toren. Hier en daar komt een nieuwe leegte in de rijen; maar ook menig hoofd, dat boven de borstwering komt uitkijken, verdwijnt, om niet weer terug te keeren.

Ze zijn boven.

Nu wordt het een gevecht van man tegen man. De geweerkolven dalen beukend neer. Verwenschingen worden gehoord. Aanvallers en verdedigers rollen op den grond. Gewonden kreunen en stervenden reutelen, met een akte van berouw of een bede om vergiffenis op de lippen de eeuwigheid ingaande, of ter helle varende een laatste godslastering uitbrakende.

De jeugdige bevelhebber doet wonderen van dapperheid, totdat een vijandelijk schot hem het wapen uit de hand doet vallen.

'Leve de Paus!' roept Meulers. 'De overwinning is ons!' En hij plant de pauselijke kleuren op de muren. Eensklaps wordt hij duizelig. Een bloedstroom golft hem uit de borst. Hij ziet alles rondom zich draaien: hij hoort nog roepen: 'Victorie, victorie;' hij valt tegen den muur, die, naar het hem toeschijnt, hem geen steun meer biedt, en zakt op den grond.

Niet lang waait de pauselijke vlag op de kleine sterkte. Een aanzienlijke troep vijanden wordt bemerkt aan den gezichteinder, en zwichtende voor de groote overmacht, moeten de overwinnaars terugtrekken, met achterlating hunner dooden, waaronder ook Meulers gerekend wordt.

Het is avond, als deze de loodzware oogleden oplicht. De maan schijnt helder en vriendelijk aan het hemelgewelf. Vredige kalmte heerscht rondom; maar een akelige reuk stijgt op in zijn nabijheid.

Een brandende dorst verschroeit zijn koortsige lippen. Een nevel is voor zijn oogen. Hij beproeft tevergeefs het hoofd op te richten. Voor zijn verhitte verbeelding trekken tafe-

reelen van thuis, van zijn kinderjaren, van Mieke Berends en van zijn eerste jeugd voorbij. Aan den troosteloozen tijd in het groote huis tusschen den onverschilligen vader en de knorrige vreemde, die men huishoudster noemde, wordt hij niet herinnerd. Wel aan de zoete oogenblikken, dat 'hij op den schoot zijner moeder zat of in haar gezelschap doorbracht.

Al de liefde der moeder had zich op den knaap vereenigd, daar haar echtgenoot haar genegenheid eer afwees dan aanmoedigde. De zwakke vrouw zag de hebzucht van haar man, maar bezat niet den moed er tegen op te komen. Ze trok zich langzamerhand terug van de wereld, die zij voelde, dat den vader van haar kind moest laken en veroordeelen, en haar zoon werd haar wereld, het eenige voorwerp, dat waarde gaf aan haar bestaan. De jongen stelde haar schadeloos door zich innig aan haar te hechten, maar werd daarbij een overgevoelig wezen, dat gekwetst werd door de minste ruwe aanraking van de buitenwereld, die zoo uiterst ruw kan zijn.

De tweede liefde van den knaap was Mieke Berends, het blonde meisje van Martenshof, sedert ze hem op zekeren dag getroost had, toen hij door een zijner schoolmakkers zonder mededoogen er aan herinnerd werd, dat hij de zoon was van den algemeen verfoeiden woekeraar Meulers.

Na den dood zijner moeder bracht hij de genegenheid, die hij voor de overledene koesterde, grootendeels op Mieke over, die zijn toevlucht en zijn troosteres werd, als hij van de anderen harde bejegening moest verduren.

Toen de knaap jongeling geworden was, sloop een teerder gevoel in zijn hart voor de vriendin en beschermster zijner kinderjaren; en hoe klopte het, als hij het oogenblik herdacht, waarop zij hem blozend bekend had zijn liefde te beantwoorden.

Heerlijke visioenen van het verleden trokken zijn geest voorbij.

Hoorde hij daar geen gerucht?.... Hij richtte het hoofd op.... Wat deed hem dat pijn!.... Dorst verteerde hem.... Hij beproefde rond te kijken.... Ja, daar aan den rechterkant naderde een zwarte gestalte.... Ze kwam naar de plaats, waar hij lag.... ‘Drinken,’ steunde hij.

‘Sprak daar iemand?’ vroeg een bevende stem.

‘Ja.... Ik heb zoo'n dorst....’ murmelde hij krachteloos. Hij hoorde nog een onduidelijk antwoord, voelde, dat men iets aan zijn lippen bracht, en verloor het bewustzijn.

Op een morgen werd hij wakker. Hij sloeg de oogen verbaasd om zich heen. Hij lag op een bed met keurig helder linnen, iets zoo bijzonders in Rome en omstreken, dat hij waande in zijn geboorteplaats te zijn. Maar de oude Italiaansche, die, den Rozenkrans prevelend, aan den voet van de legerstede zat, herinnerde hem, dat hij zich op vreemden bodem bevond. Ook de meubelen en de in richting der woning brachten hem tot de werkelijkheid terug.

Het zonnetje speelde vroolijk op de bonte, kleurenrijke omgeving en het windje stoeide met de bladeren van den wijngaard, die zich om het kleine venster met de in lood gevatte ruitjes geslingerd had, en welks welige ranken dartelden en zich wiegden, en zich heen en weer bewogen, en den zieke groetten en toeknikten en zich weerden om door het geopende venster hun zacht, fluisterend stemmeke tot hem te doen komen.

Meulers luisterde er niet naar. Hij droomde juist van zijn geboorteplaats, en teleurgesteld wendde hij het hoofd af van de schilderachtige omgeving, om zijn blik te vestigen op de oude vrouw.

Nu herinnerde hij zich het gevecht bij den toren en zijn verwonding.

'Waar ben ik?' vroeg hij.

'*Caro mio!* Goddank hij is gered!' riep de vrouw uit en hief de handen op. 'Teresa, de zouaaf heeft gesproken....' riep ze in het venster. 'Ik heb u gevonden bij den toren,' vervolgde ze, zich nu tot Karel wendend. 'Ge zijt bij mij, vrouw Martino. Wees maar gerust. Nu moogt ge niet meer spreken. Als de dokter hier is geweest, vertel ik u alles.'

Hij moest geduld oefenen. De vrouw was te zeer beangst, dat hij zich zou vermoeien.

Dien avond vernam hij, dat zij en haar kleindochter hem gevonden hadden bij den toren, waar ze met een buurman was heengegaan om de dooden te begraven. Haar eenige kleinzoon streed voor den Paus en viel, en nu was haar voornaamste bezigheid werken van barmhartigheid aan de slachtoffers van den oorlog.

Zij en haar buurman hadden hem naar haar huis gebracht, zonder veel hoop te hebben op zijn herstel. Geruimen tijd had hij daar buiten kennis gelegen, verpleegd door vrouw Martino en haar kleindochter.

Het eerst, wat Karel deed, was pen en papier te verzoeken om naar vrouw Janssen te schrijven. Hij ontving geen antwoord op zijn brief.

Een maand ging voorbij, en hij zond een tweeden. Maar ook ditmaal kwam geen antwoord voor den reikhalzend wachtende.

Vrouw Martino las op het gelaat van haar gast zijn verdriet. Omzichtig lokte ze een verklaring uit.

Met bitterheid verhaalde hij haar de reden van zijn vertrek. 'Ze is me ontrouw geworden,' zei hij. 'En dat durft vrouw Janssen me niet laten weten. Haar moeder zal zoo lang aangehouden hebben, tot ze strijdensmoede er in toestemde, Klaas te huwen, toen ze meende, dat ik dood was, wijl ze niets meer van me hoorde.... Maar kon ze niet een paar maanden wachten....' murmelde hij bij zich zelven. 'Ook zal ze er tegen opgezien hebben, den door zoovelen verwenschten naam van mijn vader te dragen.... O, vader! wat moet ik hard boeten voor uw hebzucht... Nu heb ik niets meer, vrouw Martino,' zei hij tot de oude vrouw, die zijn van aandoening bevende hand genomen had, en die zachtjes drukte; 'noch moeder, noch bruid.'

Zijn hoofd zonk op zijn borst.

'Blijf bij mij, Carlo,' antwoordde ze. 'Ik heb mijn Luigi voor den Paus gegeven; neem gij zijn plaats in.... Ge ziet, ik moet vreemde hulp inroepen om het weinige land te bebouwen, dat ik niet verpacht heb. Doe gij dat, en word een huisgenoot, waar ge nu een zoo beminde gast zijt.'

Ze sprak nog lang om hem te troosten en op te beuren, en.... Karel Meulers bleef op de kleine hoeve, waar grootmoeder en kleinkind zich om strijd beijverden, den vreemdeling zijn leed te doen vergeten.

(*Wordt vervolgd.*)

Napoleon in de jaren 1813 en 1814.

Nadat in 1812 Napoleons leger in de steppen en sneeuwvelden van Rusland was vernietigd, verbond Europa zich om het juk van den geweldenaar af te schudden. Maar reeds in het voorjaar van 1813 had Napoleon weer een talrijk leger in het veld gebracht, vertrok den 15en April van Parijs naar Mainz, nam het opperbevel op zich

en versloeg de verbonden Pruisisch-Russische legers den 2en Mei bij Gross-Görschen, den 20en en 21en Mei bij Bautzen. Toch achtte hij het geraden, de bemiddeling van Oostenrijk aan te nemen en den 4en Juni een wapenstilstand te sluiten, waarop te Praag vredesonderhandelingen werden geopend.

Tevergeefs trachtte Napoleon de bondgenooten te scheiden en Oostenrijk voor zich te winnen. Ten slotte stelde men hem een ultimatum, dat hem de Rijngrens en Italië liet, en toen Napoleon dit van de hand wees, trad ook Oostenrijk tot het bondgenootschap toe, dat reeds tusschen Pruisen, Rusland, Zweden en Engeland was gesloten.

Nu begon de oorlog opnieuw. Den 26en en 27en Augustus bevocht Napoleon bij Dresden een schitterende overwinning op de bondgenooten, terwijl zijn maarschalken en generaals bij Grossbeeren, aan de Katzbach en bij Kulm werden verslagen. De verbondenen rukten van alle kanten nader, en de beslissende slag van den 16en tot den 18en October te Leipzig, als de Volkerenslag in de geschiedenis bekend, eindigde met een volkomen nederlaag der Franschen. Napoleon moest den terugtocht naar Frankrijk aanvaarden. Nadat hij den 30en en 31en October bij Hanau den Beierschen generaal Wrede, die hem den weg wilde versperren, had verslagen, bereikte hij de Rijngrens. Maar zijn leger was op door onophoudelijke gevechten, ziekten en ontberingen. Toch was de eerbied voor Napoleons naam zoo groot, dat de bondgenooten voor den Rijn bleven staan en te Frankfort nieuwe onderhandelingen aanknoopten. Zij verklaarden zich bereid, Frankrijk zijn natuurlijke grenzen, den Rijn, de Alpen en de Pyreneeën, te laten, en eischten slechts, dat Napoleon van alle gezag over Duitschland, Holland, Spanje en Italië zou afstand doen en het herstel der oude dynastieën in die landen zou erkennen. Toen hierop een ontwijkend antwoord volgde, bezetten de verbondenen in December Zwitserland en Holland en trokken in Januari 1814 over den Rijn, de Pruisen onder Blücher op Nieuwjaarsdag bij Kaub, de Russen onder Winzigerode den 13en Januari bij Dusseldorf.

Dezen laatsten overtocht brengt onze gravure op blz. 100 in beeld. Scherp teekent zich op den achtergrond de silhouette der stad tegen den somberen hemel af. Op den voorgrond zijn wij van een levendig schouwspel getuige. Het inschepen van manschappen en geschut is uitmuntend weergegeven, karakteristiek vooral is het type van den Kozak met zijn breede muts, langen mantel en langen baard, - beeld van stoere, onverzettelijke kracht.

Napoleon hoopte nog, dat zijn schoonvader, de keizer van Oostenrijk, te zijner gunste zou tusschenbeide komen, maar de laatste hoop verdween, toen Metternich in een brief aan den Franschen gezant Caulaincourt schreef: ‘Indien een onzalige verblinding den Franschen keizer voor de stem van zijn volk en voor die van geheel Europa doof mocht maken, dan zal mijn keizer het lot zijner dochter wel beklagen, maar daarom den tocht van zijn leger naar Parijs niet tegenhouden.’

Na de eerste gevechten op Franschen bodem, te Brienne op 29 Januari en te La Rothière op 1 Februari, werd opnieuw een vredescongres te Châtillon geopend, en de verbondenen verklaarden zich bereid, Frankrijk de grenzen van 1792 te laten. Maar de keizer, die na eenige voordeelen op Blücher behaald te hebben, zijn ouden overmoed had teruggekregen, wees de voorslagen af en wilde enkel op den grondslag der bepalingen te Frankfort onderhandelen. Van alle kanten drongen nu de legers der bondgenooten naar Parijs op, en de bloedige veldslagen bij Barsur Aube, 27 Februari, Laon, 7 en 9 Maart, en bij Arcis sur-Aube, 20 en 21 Maart, vielen ongunstig voor de Fransche wapens uit.

Napoleon nam nu het wanhopig besluit, zich in Lotharingen in den rug zijner vijanden te werpen en hun verbindingen met den Rijn te bedreigen, waardoor hij hoopte hen tot den terugtocht te nopen. Maar de verbondenen vergenoegden zich er mee, hem een observatie-korps na te zenden, en trokken met hun hoofdmacht verder naar Parijs, dat zich den 31en Maart aan hen overgaf.

Op het bericht, dat de vijand de hoofdstad naderde, ijlde Napoleon er heen, maar kwam eenige uren te laat voor de capitulatie en trok zich naar Fontainebleau terug. Nadat de Senaat den 3en April de vervallenverklaring van den keizer had uitgesproken, deed Napoleon afstand ter gunste van zijn zoon; toen dit werd verworpen, deed hij onvoorwaardelijk afstand. Daarentegen zou hij het eiland Elba als souverein en een jaarrente van twee millioen franks ontvangen; ook mochten 400 man van zijn garde hem als vrijwilligers volgen. Den 20en April verliet Napoleon Fontainebleau, scheepte zich den 28en in en landde den 4en Mei op Elba.

Napoleons ontsnapping van dit eiland in Februari 1815, zijn zegevierende tocht door Frankrijk, de geschiedenis der Honderd Dagen, eindigend met de nederlaag te Waterloo, zijn verbanning naar St. Helena, waar hij den 5en Mei 1821 stierf, zijn te algemeen bekend, dan dat wij die hier nog behoeven te schetsen.

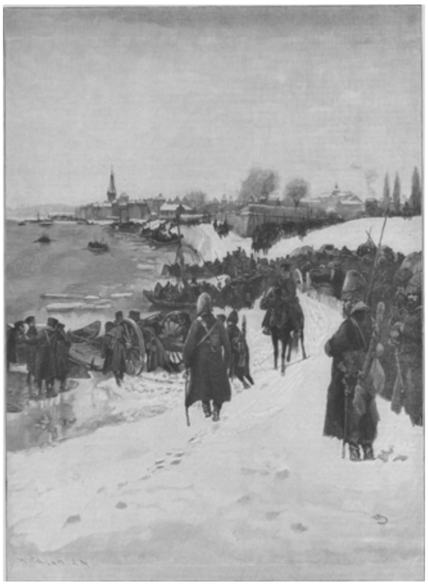

DE OVERTOCHT DER RUSSEN OVER DEN RIJN BIJ DUSSELDORF OP 13 JANUARI 1814, NAAR DE SCHILDERIJ VAN WILH. SCHREUER.

Uit Molière's leven en werken.

Jean-Baptiste Poquelin zal voor velen een onbekende naam zijn; Molière daarentegen kent iedereen, al ware het maar alleen uit de brokstukken zijner blijspelen, welke men in elke bloemlezing vindt.

Molière, die blijspeldichter en tooneelspeler te gelijker tijd was, werd in 1622 te Parijs geboren, waar zijn vader, Jean Poquelin, kamerdienaar was bij den koning. De jeugdige Jean-Baptiste verloor al op tienjarigen leeftijd zijn moeder, wier vader na haar dood zich met de opvoeding van den veelbelovenden knaap belastte en hem dikwijls meenam naar de voorstellingen in het Hôtel de Bourgogne, hetgeen hem reeds vroegtijdig smaak deed krijgen in tooneelvoorstellingen.

Veertien jaar oud, bezocht Jean-Baptiste het college de Clermont (thans Louis le Grand), door de paters Jesuïeten bestuurd, waar hij zich door zijn buitengewone talenten onderscheidde en den beroemden Gassendi, een der gloriën van den menschelijken geest in alle takken van wetenschap, tot leermeester had.

MOLIÈRE EN ZIJN TROEP, NAAR DE SCHILDERIJ VAN G. MÉLINGUE.

Nadat hij zijn studiën voltooid had, stelde hij zich aan het hoofd van een troep rondreizende tooneelspelers en trok het land door onder het pseudoniem van Molière, daar hij vreesde zijn vader te bedroeven door diens naam op de planken te brengen. Ongeveer dertien jaren leidde hij dit zwervend leven en voerde een aantal kluchten op, meestal navolgingen van Italiaansche en Spaansche stukken. Er kwamen reeds goede zetten en vernuftige vondsten in voor, maar de versificatie was nog onbeholpen en de taal dikwijls gebrekkig.

In 1658 kwam Molière op bevel van koning Lodewijk XIV te Parijs terug. Zijn troep genoot de bescherming van den broeder des konings, mocht den titel voeren van *troupe de Monsieur*[1)] en gaf in de zaal van het Petit Bourbon druk bezochte voorstell ngen. De

1) Monsieur was de titel van den oudsten broeder der Fransche koningen.

koning zelf kende den dichter een jaargeld van 9000 franks toe.

Molière liet nu ook de bij vreemden afgekeken kluchten varen en legde zich op het blijspel toe. Toen hij zich zelf voelde worden, riep hij uit: 'Wat hoef ik Plautus en Terentius te bestudeeren en de fragmenten van Menander uit te pluizen; laat ik de wereld bestudeeren.' Hij volgde nu niet langer Latijnsche en Grieksche, Italiaansche en Spaansche schrijvers slaafs na, maar begon zijn inspiraties te putten uit de samenleving dier dagen en leidde aldus het zeden- en karakterblijspel in.

Onbarmhartig maar geestig geeselde hij de dwaasheden en gebreken van zijn tijd: de pedanterie der blauwkousen, de belachelijke aanmatiging der parvenu's, de opgeblazen verwaandheid van sommige edelen.

Neem bij voorbeeld zijn *Précieuses ridicules*[1]. De dichter veronderstelt, dat twee jonge dames, die aan de dwaasheid van den tijd offeren, te Parijs zijn aangekomen. Gorgibus, vader van de een en oom van de andere, een gezeten burger, zou de jonge dames, die zijn moeizaam verworven vermogen aan allerlei beuzelarijen opmaken, graag gauw getrouwd zien en heeft voor beiden een goede partij gevonden. Maar Cathos en Madelon hebben de jongelui, die niet 'modern' waren, afgescheept. Om zich hierover te wreken, steken dezen hun bedienden Mascarille en Jodelet in fraaie kleeren en sturen ze uit om de jonge dames het hof te maken. De beide snaken kennen in de perfectie het jargon, dat men moet spreken om aan de *précieuses* te behagen. Ze spelen hun rol voortreffelijk; Cathos en Madelon zijn in de wolken over het bezit der beide *beaux esprits*, die zich als 'markies' de Mascarille en 'vicomte' de Jodelit hebben laten aandienen, en staan hun toe, muzikanten te ontbieden en een geïmproviseerd bal te geven. Midden in de pret komen de beide pretendenten, die een blauwtje hebben geloopen, met een stok in de hand binnen en ranselen hun bedienden de deur uit, waardoor de grap aan het licht komt en het stuk met de beschaming der beide *précieuses* eindigt.

Geestig is ook in *Le bourgeois gentilhomme* mijnheer Jourdain geteekend, die, gehuwd met een verstandige vrouw en vader van een volwassen dochter, met zijn geld niets beters weet te doen dan den omgang te zoeken van menschen van rang en stand, die den gek met hem steken en aanzienlijke bedragen van hem leenen, zonder er ooit aan te denken ze hem terug te geven. Hoewel hij naar zijn jaren grootvader kon zijn, wil mijnheer Jourdain, wiens opvoeding in zijn jeugd niet bijzonder verzorgd is geweest, zich met zijn geld een vernis van geleerdheid en fijne manieren verschaffen. Hij heeft een professor genomen om hem philosophie, een ander om hem muziek, een derde om hem dansen, en een vierde om hem schermen te leeren. Deze vier heeren zijn erg naijverig op elkaar, vliegen elkander in het haar over de meerdere voortreffelijkheid der wetenschap of kunst, die zij onderwijzen, maar zijn het volkomen eens om hun leerling voor den mal te houden en hem te plukken dat het een aard heeft.

In 1672, een jaar voor zijn dood, schiep Molière nog een meesterstuk, *Les femmes savantes* (de blauwkousen), waarin hij hetzelfde onderwerp als in *Les précieuses ridicules*, maar breeder en ruimer behandelde. Bijzonder grappig is hier dat tooneel

1) In de eerste helft der zeventiende eeuw werd de naam *précieuses* (vrouwen met gemaakte manieren en taal) niet in ongunstigen zin bedoeld. De dames, die deel uitmaakten van de bijeenkomsten in het Hótel de Rambouillet, gaven zich zelf dien naam. Weldra echter kregen deze *précieuses* van hoogen rang belachelijke navolgsters, en dezen trof Molière met de vlijm zijner satire.

uit het tweede bedrijf, waarin Philaminte, de vrouw des huizes, haar dochter Armande en haar schoonzuster Bélise - drie *précieuses* van het zuiverste water - zich beijveren, Martine, de meid, die ieder oogenblik tegen de spraakkunst zondigt, de regels van Vaugelas in te prenten.

Laten wij uit dat gesprek een paar regels afschrijven. Nadat Martine is terecht gewezen over haar totaal gemis aan eerbied voor alle mogelijke taalregels, roept ze, fout op fout stapelend, met haar vermakelijke plattelandsrondborstigheid uit....

MARTINE: Mon Dieu, je n' avons pas étugué comme vous, Et je parlons tout droit comme on parle cheuz nous.

PHILAMINTE. Ah, peut-on y tenir?
BÉLISE. Quel solécisme horrible!
PHILAMINTE. En voilà pour tuer une oreille sensible!
BÉLISE. Ton esprit, je l'avoue, est bien matériel:
Je n'est qu'un singulier, *avons* est pluriel.
Veux-tu toute ta vie offenser la grammaire?
MARTINE. Qui parle d'offenser grand' mère ni grand' père?

Molière overleed in 1673, in den ouderdom van 51 jaar. Sedert geruimen tijd reeds leed hij aan een borstaandoening, die hem somtijds bloed deed opgeven. In deze omstandigheden had hij zich moeten ontzien en, naar den raad zijner vrienden, zijn beroep van tooneelspeler moeten opgeven, dat zijn krachten ondermijnde en de deuren der Academie voor hem sloot. Molière bood weerstand aan dien aandrang. Bij de vierde opvoering van den *Malade imaginaire* (ingebeelde zieke) werd hij door een hevige neusbloeding overvallen op het oogenblik, dat hij in de eindplechtigheid van zijn blijspel het woord *juro* uitsprak. Men droeg hem van het tooneel, maar hij stierf reeds weinige uren later, den 17en Februari 1673.

Een eeuw later plaatste de Fransche Academie zijn borstbeeld in de zittingzaal met dit opschrift: ‘Niets ontbreekt aan zijn roem, hij ontbrak aan den onze,’ en in 1844 werd voor hem te Parijs een gedenkteeken opgericht tegenover het huis, waar hij is gestorven.

Antje Moyke.
Een vertelling van de zee.

Antje Moyke is de schutsengel van een der afgelegen Oost Friesche eilandjes. Zij staat geheel alleen op de wereld: haar bloedverwanten slapen op het kleine kerkhof, en wat haar het dierbaarst is, ligt onder wier en gras in den schoot der wilde, onstuimige zee begraven. Maar Antje is niet stil en afgetrokken geworden: zij bezit een grooten schat van liefde in haar oud hart. Die schat is met de jaren steeds grooter geworden en zij heeft hem binnengedragen in de arme visschershutten naar de hulpelooze kleinen en ouden. Maar het meest heeft zij de weduwen der visschers lief, die arme verlatenen, die op Allerzielendag geen graf te versieren hebben en wie toch het geruisch der golven en het lied van den storm zonder ophouden den afscheidsgroet harer dooden toeroepen. Antje troost haar met zoete woorden en helpt haar met het werk harer handen. Zij geeft den kinderen onderricht in het spinnen en breien en vertelt hun de door haar zelf verzonnen sprookjes. Niemand in heel het dorp kan zoo mooi vertellen als Antje; zelfs Jan-Oom Teerling, die toch in de warme landen is geweest, waar de menschen zwarte gezichten hebben en waar de groene

papagaaien vrij over de palmen vliegen, zelfs Jan Oom kan niet half zoo mooi vertellen. Hoe hangen de kinderen aan haar lippen, als zij van de witte nimfen verhaalt, die in de stille maannachten over de zandbanken, ginds heel ver in de zee, kijken, waar dag en nacht de branding klotst, of als zij van den Zeekoning vertelt, die met zeven mooie dochters onder op den bodem der zee woont in een paleis van groen glas, - van den wreeden Zeekoning, die de menschen haat en wien de booze zeemonsters, de storm en de onstuimige golven gehoorzamen. De kleine Evert Wijbrands balde bij het hooren dezer geschiedenis de kleine bruine vuist en verzekerde, dat hij den boozen Zeekoning zou dooden, indien hij eenmaal met de grooten op de walvischvangst mocht - maar dat duurde nog lang. - De dochters van den Zeekoning hadden alle kinderen lief, want Moyke vertelde van haar, dat zij de verdronken menschen begraven en bonte lichtjes op hun graven ontsteken, en daarvan kwam het zonderlinge lichten der zee in de stille, warme zomernachten.

'Wie heeft u dat alles verteld, Moyke?' vroegen nu en dan wel eens de weetgierige groote meisjes, terwijl zij, om de vertelster geschaard, boven op den dijk zaten, van waar zij het uitzicht hadden op de zee.

'De wind en de golven,' antwoordde dan Moyke, en staarde met haar nadenkende, blauwe oogen over de eindelooze watervlakte.

Indien Moyke zóó naar de zee keek, wisten de kinderen, dat het met het vertellen voor dien dag gedaan was. Zij hielden op met vragen en gingen uiteen.

Antje echter dacht aan vervlogen tijden. Zij dacht aan haar jeugd en aan haar liefde. Zij zag alles zoo nauwkeurig als op een schilderij, en de wind, die met heur haren speelde, vertelde haar de oude geschiedenis.

Het was op een zomerdag in de vroegte. Een jong meisje met lichtblauwe oogen schrijdt voort op den smallen weg langs den dijk, die naar de weide voert. Heur blond haar fladdert in den wind, haar wangen gloeien en op haar ronde schouders draagt zij licht het houten juk met de groote koperen melkemmers.

Hoog in de lucht boven haar zingt de leeuwerik zijn zacht, weemoedig lied; maar Antje, het mooiste en vroolijkste meisje van heel het dorp, kent geen weemoed, zij zingt met heldere stem....

Als zij weldra daarna met de gevulde emmers terugkeert, komt haar een slanke jongeman tegen. Het is Haye Folkers, de loods, die de vreemde schepen voorbij de gevaarlijke zandbank voert. Haye is slechts de zoon van den ouden vuurtorenwachter; maar hij is een oppassende en flinke jongeman en heeft als onderstuurman op vreemde koopvaardijschepen een mooien stuiver verdiend. Sinds den vorigen winter heeft hij zich niet meer verhuurd; hij heeft de betrekking van loods in zijn geboortedorp gekregen, daar de oude loods gestorven was. Haye heeft er genoeg van, dag en nacht op zee rond te zwalken, en denkt er aan, een eigen haard te vestigen, - en Antje zal zijn vrouw zijn.

Als het meisje hem ziet, kleurt een vluchtig rood haar wangen. De jonge zeeman groet haar kortaf.

'Gij hebt zooveel te dragen, Antje, laat mij je helpen,' zegt hij.

Reeds heeft hij het zware juk op zijn schouders genomen en draagt het met lichten tred over den dijk. Geen woord wordt in het begin gesproken en toch verstaan zij elkaar.

Ginds ligt eenzaam de boerderij van Antjes vader. De knecht drenkt de paarden en uit de groote keuken weerklinkt het gezang der meid, die het haardvuur aansteekt.

Antje treedt het huis binnen om de emmers te ledigen, en onder den groenen esch op het erf wacht Haye haar terugkeer af.

Als zij met de leege emmers terugkomt, om de laatste melk uit de weide te halen, vraagt zij blozend: ‘Waarom gingt gij niet mee in huis, Haye?’

‘Omdat ik tot Zondag moet wachten, alvorens ik met uw vader spreek, Antje. Zondag ga ik naar Emden, naar den scheepsbouwer Wiard Balker. Dan zal de koop van het schip worden gesloten. Want alleen als eigenaar van een schip wil ik uw vader uw hand vragen. Het schip zal den mooisten naam van de geheele wereld hebben: “Antje” zal het heeten.’

Het hart van het meisje klopt van vreugde. Maar half terughoudend, half overmoedig, vraagt zij ontwijkend: ‘Wilt gij Zondag naar Emden? Hebt gij dan vergeten, dat het Zondag kermis is?’

‘Het spijt mij genoeg, Antje, maar het kan niet anders. De bouwmeester heeft den dag bepaald. Maandag vertrekt hij naar Bremen om hout op te doen.’

‘Vandaag is het Vrijdag, ga dan morgen.’ ‘Morgen moet ik een schoener van Noorwegen loodsen.’

‘En vandaag?’

‘Vandaag is het te laat om nog te gaan, want ik zou eerst heel laat terug zijn, en van avond heb ik bij vader in den vuurtoren werkzaamheden.’

Antje zwijgt een oogenblik; daarna zegt zij trotsch: ‘Gij kunt het toch wel veranderen, Haye; met wien zal ik anders dansen?’

‘Ik kan het niet meer veranderen, Antje.’ De stem van den jongenman klinkt vastbeslo-

ten, maar in zijn oogen ligt iets droevigs, als hij er langzaam bijvoegt: ‘Er zijn toch dansers genoeg, indien mijn bruid zonder mij wil dansen!’

‘Zeker,’ zegt het meisje en werpt het hoofd trotsch in den nek. ‘Ik blijf niet zitten, Haye... Daar hebt je Evert Kievit, de beste danser in heel Friesland, hij...’

Verrast blijft Haye staan. ‘Antje, met allemaal, maar niet met hem! Verstaat ge? Ge weet, hoe die menschen praten...’

‘Moet ik u vragen, met wien ik mag dansen, indien gij zelf niet wilt?’

‘Gij weet, dat ik niet kan, Antje.’ De stem van den man klinkt smeekend. ‘Het is immers voor ons geluk. Ik heb geen rust, vóór ik u in mijn huis kan binnenleiden. Het is mij dikwijls, alsof er iets tusschenbeide kon komen, en ik heb zoo lang op mijn geluk gewacht, Antje.’

‘Reis dan naar Emden, Haye, en ik dans met Evert! Dan hebben we beiden onzen zin!’

Zonder groet wendt ze zich om, maar met kloppend hart en brandende tranen in de oogen.

‘Antje!’ roept Haye haar na, ‘Antje, kunt gij zóó van mij heengaan?’ De stem klinkt zoo smartelijk, dat het meisje een oogenblik verschrikt blijft staan en zich omwendt.

Daar staat Haye boven op den dijk; de handen heeft hij uitgestrekt, als wil hij haar terughouden. Door haar hoofd gaat plotseling de gedachte, hem deemoedig te zeggen: ‘Ja, Haye, zooals gij wilt!’ - maar daar komt haar trots tegen op en zegt: ‘Indien hij thans al niet uw wil doet, hoe zal het dan later gaan?’

En Antje, die toch innig veel van Haye houdt, volgt de stem van den hoogmoed. Zonder nog eens om te kijken, snelt zij heen.

***

‘Zie toe, dat de vensterluiken goed gesloten worden, Antje,’ zei dienzelfden avond de oude boer tot zijn dochter. ‘Hoor eens, hoe de wind huilt! De stormvogels komen naar het land; God moge ons helpen, het zal wel noodweer worden!’

Antje had zonder vrees menigen storm zien opkomen, maar heden was haar hart zoo vreeselijk beklemd. Het angstgeschreeuw der meeuwen weerklonk in haar hart, het was als herhaalden zij allen: ‘Antje, Antje, kunt gij zóó van mij gaan?’

Zij keek naar buiten in de richting, waar het huisje van den loods lag. Of Haye wel thuis zou zijn op dit uur?

Een namelooze angst maakte zich van Antjes hart meester. Zij kon het in vaders huis niet meer uithouden. Onbemerkt verliet zij de boerderij en snelde naar het loodshuisje. De oude meid zat alleen in het halfdonkere kamertje.

‘Gerritje, Gerritje!’ riep zij, ‘waar is Haye?’ De oude dienstmeid keek het meisje verbaasd aan. ‘Zoudt gij dat niet weten, Antje?’ vroeg ze ontwijkend.

Antje kon niet antwoorden; zij schudde het hoofd.

‘De jonge meester deed zoo vreemd, toen hij van morgen van den dijk kwam,’ vervolgde de oude vrouw. ‘Hij liet zijn eten staan en zei tot zijn vader, dat hij vandaag nog naar Emden moest in plaats van Zondag.... Maar, kind, waar ziet gij er uit? Gij zijt zoo bleek als de kalk aan den muur... Kom, ga een oogenblikje zitten...’

Antje hoorde niet, wat Gerritje zei. Zij hief de gevouwen handen in doodsangst omhoog en vroeg: ‘Waarom, waarom is hij vandaag gegaan?’

‘Hij praatte allerlei zonderlinge dingen door elkaar. Ook over Evert Kievit heeft hij gesproken, maar wij begrepen hem niet. Om acht uur is hij van morgen met Klaas Aggen in diens zeilboot vertrokken. Tegen tien uur van avond dachten zij terug te zijn. - God moge hen bijstaan! De storm zal hier zijn, eer zij de zandbank achter den rug hebben!’

Antje had de laatste woorden niet meer gehoord. Zij was naar buiten gesneld in de vreeselijke duisternis.

Boven op den vuurtoren stond Haye's grijze vader. Hij was aan zijn plicht gebonden; hij kon zijn zoon niet helpen. Wie kon het ook behalve God?

‘Barmhartige Jesus, help, help, help, laat hem niet omkomen!’ bad hij.

Het meisje op den dijk had zich op de knieën geworpen. Zij meende met uitgerekte armen de hulp des Hemels te moeten aftrekken over Haye, dien haar kinderachtige trots in doodsgevaar had gebracht.

Zij keek over den wijden watervloed, maar niets was te bespeuren dan de schrikkelijke duisternis en het spookachtig glinsterend schuim der golven.

Plotseling weerklonk boven het gehuil van den storm een kanonschot. Een vreemd schip in nood. Een smeekbede om de reddingsboot.

Ademloos luisterde Antje. Maar zij hoorde niets meer dan het woeste brullen van den storm. - En toch! Daar ging de boot in zee. Zij zag de lichten als vuurvonken tusschen de golvenbergen glinsteren.

Of zij ook haar Haye zullen redden?.... ‘Barmhartige God, help, help! Neem mijn leven in plaats van het zijne. Laat mij hem nog één goed woordje toespreken!’

De angst dreef haar den dijk af naar het strand. De storm benam haar den adem en wierp haar op den grond. Op handen en voeten kroop zij verder over den vochtigen bodem. Steeds verder ging zij tot dicht bij den hoogen, donkeren doodsmuur, die zich tusschen haar en Haye heen en weer slingerde.

‘Haye! Haye!’ gilde zij. Maar de storm en het bruisen der golven overstemden haar geluid. En diep in haar hart weerklonk het klagende woord van Haye: ‘Antje, Antje, kunt gij zóó van mij gaan?...’

Reeds ging een golf van den springvloed over haar heen. Zij lette er niet op. Een schipper, die geholpen had, de reddingsboot in gereedheid te brengen, vond haar en droeg haar naar huis.

Na een bang uur kwam de reddingsboot terug. Allen waren aan het graf der golven ontrukt; ook Klaas Aggen, wiens schip verbrijzeld op de zandbank lag. Alleen de kapitein van het vreemde schip en Haye, de loods, ontbraken. Zelfs hun lijken heeft de hebzuchtige zee nooit teruggegeven....

Toen Antje na wekenlange koorts weer bijkwam, was zij alleen. Alleen voor een lang leven met haar groote liefde, met de treurige vraag in het hart, die altijd zonder antwoord zal blijven: ‘Haye, Haye, hebt gij mij vergeven?...’

Antje is stil en nederig geworden nadat de storm van het lijden over haar heen is gegaan. Zij zou de voeten van Haye kussen en elken wensch van den braven man vervullen, indien God hem haar teruggaf.

Maar ook thans, daar hij nooit komt, om den gouden schat harer liefde te eischen, heeft zij dien niet nutteloos begraven, maar hem dagelijks opnieuw omgezet in de kleine zilveren munt van werkdadige naastenliefde.

Keizer Maximiliaan van Mexico.

Tweemaal in de afgeloopen eeuw, beide keeren voor slechts zeer korten tijd, is Mexico een keizerrijk geweest, en beide keeren ook hield het keizerschap op met den gewelddadigen dood van den keizer.

Het is thans bijna vier eeuwen geleden, dat Europa door de berichten der Spaansche zeevaarders Solis en Pinzon, die in 1508 Yucatan ontdekten, kennis kreeg van het bestaan van Mexico. Eerst in 1518 werd de oostkust van Anahuac door Grijalva ontdekt; in 1519 landde er de koene Hernando Cortez en veroverde met een handvol onverschrokken avonturiers het reusachtige rijk der Azteken, dat, onder den naam van Nieuw-Spanje, onder Spaansche heerschappij kwam en door onderkoningen werd geregeerd, die alle vijf jaar werden vervangen.

Drie eeuwen bleef Mexico een Spaansche bezitting, tot in 1810 een opstand uitbrak, die, jarenlang met afwisselend geluk gevoerd, met de verdrijving der Spanjaarden eindigde.

Een der Mexicanen, die het meest tot de vrijmaking van zijn land had bijgedragen, was Iturbide, die eerst aan de zijde der Spanjaarden streed, in 1821 zelfs tot opperbevelhebber van het geheele koninklijk leger werd benoemd, maar zich bij de opstandelingen aansloot en zich aan hun hoofd stelde. Hij eischte de invoering van een constitutioneele regeering, en daar de onderkoning op dezen eisch niet inging, besteeg Iturbide den 18en Mei 1822 onder den naam Augustinus I als keizer den troon van Mexico en werd als zoodanig, nadat het Congres eenparig de keizerlijke waardigheid in Iturbide's familie erfelijk had verklaard, den 21en Juli gekroond. Spoedig echter rees er verzet, verscheidene invloedrijke generaals spanden samen om hem ten val te brengen, en den 20en Maart 1823 legde Iturbide de kroon neer. Het Congres kende hem en zijn familie een jaargeld toe, onder voorwaarde dat hij in Italië zou verblijf houden, waarop een schip hem naar Livorno bracht. Intusschen behield Iturbide in Mexico veel aanhangers, die een samenzwering op touw zetten. In 1824 vertrok de ex-keizer naar Londen, ten einde van hier naar Mexico terug te keeren. Het Congres verklaarde hem alsnu vogelvrij en beval, dat hij, indien hij mocht landen, op staanden voet zou worden ter dood gebracht. Toch betrad Iturbide den 16en Juli 1824 vermomd den Mexicaanschen bodem, maar werd door generaal Garza herkend, gevangen genomen en den 19en Juli bij Padilla doodgeschoten.

Van Iturbide's afstammelingen heeft alleen een zijner kleinzonen een oogenblikkelijke bekendheid gekregen, doordat keizer Maximiliaan, die kinderloos was, hem als vermoedelijk troonopvolger had aangenomen.

De laatste strook gronds, die Spanje nog in Mexico bezat, het fort San Juan de Ulloa op de reede van Veracruz, moest den 19en November 1825 capituleeren. Mexico was een vrij land, en het zou zich, dank zijn rijke hulpmiddelen, machtig hebben kunnen ontwikkelen, indien het niet onophoudelijk door burgertwisten ware verscheurd geweest. Spanje maakte hiervan gebruik, om in 1829 een poging tot herovering van Mexico te wagen, maar het Spaansche leger, dat te Havana was uitgerust, werd te Tampico, waarvan het zich had meester gemaakt, ingesloten en moest zich na een verdediging van ruim een maand overgeven.

Intusschen woedde de burgeroorlog voort; de eene president volgde op den anderen, en een ongelukkige oorlog met de Vereenigde Staten had voor gevolg, dat aan deze machtige republiek Texas, Nieuw-Mexico en Nieuw-Californië moesten worden afgestaan.

In 1861, toen de oorlog tusschen de noordelijke en de zuidelijke staten der Unie was uitgebroken en de onverbiddelijke Juarez tot president van Mexico en tevens tot dictator was benoemd, vereenigden zich op Napoleons aandrang Spanje, Engeland

en Frankrijk om in Mexico tusschenbeide te komen. Tegen het einde van dat jaar kwamen de vijandelijke eskaders aan de Mexicaansche kust aan. Maar reeds in Februari 1862 werd het bondgenootschap verbroken, en Engeland en Spanje trokken zich terug. Het 7 a 8000 man sterke Fransche legerkorps onder generaal Lorencez begon den strijd met het Mexicaansche leger, dat onder bevel van Zaragosa stond. Den 5en Mei liepen de Franschen storm op de sterke vesting Puebla, maar waren genoodzaakt naar Orizaba terug te trekken. Eerst nadat het Fransche expeditiekorps op 45.000 man was gebracht, rukte het onder bevel van generaal Forey opnieuw verder en begon in Maart 1863 het beleg van Puebla. Ortega, die inmiddels het opperbevel over het Mexicaansche leger had aanvaard, bood wel dapperen tegenstand, maar moest zich den 18en Mei overgeven, nadat reeds tien dagen vroeger een afdeeling onder Comonfort in de nabijheid der stad door den Franschen generaal Bazaine was verslagen.

De Franschen zetten nu den tocht naar de hoofdstad Mexico voort en hielden hier den 10en Juni hun intocht, nadat Juarez den 31en

Mei de stad met het overschot van zijn leger had verlaten, om den zetel der regeering naar San Luis Potosi over te brengen. Een door generaal Forey bijeengeroepen vergadering van notabelen, bestaande uit 215 personen, proclameerde het Mexicaansche keizerrijk en bood, op aansporen van Napoleon III, den Oostenrijkschen aartshertog Maximiliaan de keizerskroon aan.

Aartshertog Ferdinand Jozef Maximiliaan, den 6en Juli 1832 te Weenen geboren, was de tweede zoon van aartshertog Frans Karel en een broer van keizer Frans Jozef. Hij legde zich op het zeewezen toe, bezocht sedert 1850 de kustlanden der Middellandsche Zee, kreeg in 1852 het commando over de korvet *Minerva* en trad in 1854 als admiraal aan het hoofd der Oostenrijksche marine, die onder zijn leiding aanmerkelijk versterkt werd. In 1855 maakte de aartshertog een reis naar Grieken land, Syrië en Egypte, bezocht in 1856 Parijs en de marine inrichtingen te Cherbourg, Havre en Calais en leerde op de terugreis te Brussel prinses Charlotte, een dochter van koning Leopold I, kennen, met wie hij in 1857 in het huwelijk trad, nadat hij te voren tot gouverneur generaal van het Lombardijsch-Venetiaansch koninkrijk was benoemd. In den winter van 1859 vergezelde hij zijn gemalin naar Madeira en ondernam van daar uit een reis naar Brazilië. Na zijn terugkeer verbleef hij meestentijds opzijn kasteel Miramar bij Triëst, tot de gebeurtenissen, aan de verovering van Mexico door de Franschen verbonden, hem noopten, uit zijn eenzaamheid te voorschijn te komen.

Toen een deputatie uit Mexico hem te Miramar de keizerskroon kwam aanbieden, verklaarde hij zich bereid die te aanvaarden. Den 9en April 1864 deed hij afstand van zijn rechten op den Oostenrijkschen troon, scheepte zich, na te Rome den zegen des Pausen te hebben ontvangen, den 14en April met zijn gemalin te Civita Vecchia in, landde den 28en Mei te Veracruz, en hield den 12en Juni zijn intocht in de hoofdstad Mexico.

In een reeds vroeger te Miramar gesloten verdrag had keizer Napoleon zich verplicht, 25.000 man in Mexico te laten, tot Maximiliaan uit vreemdelingen en Mexicanen een eigen leger zou hebben georganiseerd. Maar Maximiliaan kon geen vasten voet krijgen in het land en de onder president Juarez strijdende republikeinsche partij niet onderwerpen. Wel was Juarez dikwijls gedwongen, naar het uiterste Noorden te vluchten, maar hij kwam telkens weer terug en behaalde ten slotte belangrijke voordeelen.

De toestand van Maximiliaan werd sedert het einde van den secessie oorlog in de Vereenigde Staten hopeloos. De Unie weigerde niet alleen hem te erkennen, maar beschouwde Juarez en de republiek als de rechtmatige regeering des lands. Bovendien oefende het kabinet te Washington een zoo sterken druk op Napoleon III uit, dat deze zich in April 1866 verbond, al zijn troepen in drie halfjaarlijksche afdeelingen vóór November 1867 uit het land terug te trekken. Reeds den 16en Maart 1867 scheepten zich de laatste Fransche soldaten te Veracruz in.

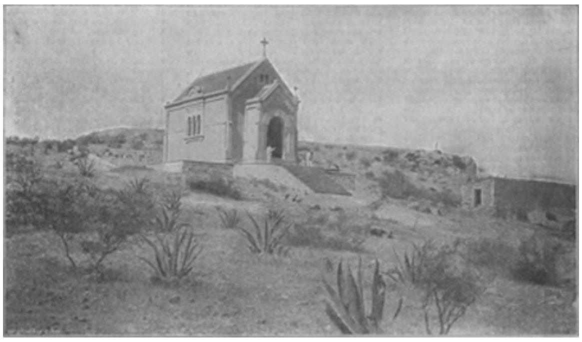

DE BOETEKAPEL VAN KEIZER MAXIMILIAAN OP DEN CERRO DE LAS CAMPANAS BIJ QUERETARO IN MEXICO.

In den zomer van 1866 was keizerin Charlotte naar Europa gegaan, om Napoleon te smeeken, haar echtgenoot niet aan zijn lot over te laten, maar de keizer der Franschen bleef, uit vrees voor de Vereenigde Staten, doof voor haar smeekingen. Hierop verviel de keizerin in een toestand van krankzinnigheid, waarin de rampzalige vorstin, die te Laeken bij Brussel haar verblijf houdt, thans nog verkeert.

Alleen de provinciën en steden Mexico, Puebla, Queretaro en Veracruz waren in het begin van 1867 nog aan het gezag van keizer Maximiliaan onderworpen. Reeds den 2en April evenwel nam de Mexicaansche generaal Porfirio Diaz stormenderhand Puebla in. De keizer trok zich nu met zijn aanhangers in de bergstad Queretaro terug en verdedigde zich daar tot het uiterste, maar viel door het verraad van kolonel Lopez den 15en Mei in handen van generaal Escobedo. Een krijgsraad veroordeelde den 14en Juni keizer Maximiliaan en zijn beide generaals Miramon en Mejia ter dood, en vijf dagen later werden zij doodgeschoten. De keizer stierf met man nelijken moed als een Habsburger en Christen.

Alsnu opende den 21en Juni de stad Mexico haar poorten voor generaal Porfirio Diaz, en vier dagen later gaf ook Veracruz zich over. Hiermee was de republiek in Mexico hersteld en werd Juarez in binnen- en buitenland als president erkend.

Een uitzondering slechts maakte Oostenrijk, dat den moord, op den broeder des keizers gepleegd, niet kon vergeten, alle diplomatieke en handelsbetrekkingen met Mexico afbrak en tot op onze dagen niet weer aanknoopte.

De regeering van Mexico nu heeft den eersten stap tot verzoening gedaan, door op de plaats, waar de ongelukkige keizer werd doodgeschoten, de Cerro de las Campanas bij Queretaro, een boetekapel op te richten. Toen de keizer van Oostenrijk met dezen stap was in kennis gesteld, vaardigde hij den vorst zu Khevenhüller-Metsch en den vorst zu Fürstenberg af, om de plechtige inwijding der kapel bij te wonen en een altaarschildering, door keizer Frans Jozef voor de boetekapel bestemd, over te brengen.

Tot eer van het Mexicaansche volk moet worden gezegd, dat het de nagedachtenis van keizer Maximiliaan in godvruchtige herinnering heeft gehouden. Den 19en Juni van ieder jaar, den sterfdag des keizers, ondernemen vele Mexicanen uit alle standen een bedevaart naar den Cerro de las Campanas, om een krans te leggen op den steen, die de plaats aanduidt, waar Maximiliaan den geest gaf. Zelfs in de hoofdstad Mexico, den zetel der regeering, wordt die dag herdacht en voor de zielerust des keizers een H. Mis opgedragen. Ook te Cuernavaca, de hoofdstad van den staat Morelos, zijn de Borda tuin, het lievelingsverblijf van keizerin Charlotte, en het jachtslot (Casa de Emperador Maximilian) nog in onze dagen druk bezochte bedevaartplaatsen der Mexicanen.

Het stoffelijk overschot van keizer Maximiliaan, door de regeering van Mexico aan den Oostenrijkschen admiraal Tegetthoff uitgeleverd, werd den 18en Januari 1868 in het keizersgraf in de Capucijnenkerk te Weenen bijgezet. Een standbeeld van Maximiliaan werd in 1871 op het voornaamste plein te Hietzing bij Weenen opgericht, en in 1875 een bronzen beeld op de Piazza Giuseppina te Triëst voor den ongelukkigen keizer onthuld.

[Nummer 14]

De marteling van den H. Joannes.

Den 6en dezer maand gedenkt de H. Kerk de marteling en wonderbare behoudenis van 's Heeren apostel Joannes, welke gedachtenisviering aanleiding gaf tot de opname eener reproductie naar een van de beroemdste werken onzer Nederlandsche schilderschool. Het is een deel - rechter binnen vleugel - van de tryptiek, die Quinten Massijs in 1511 voltooide voor het altaar van het schrijnwerkersgilde in de O.-L.-Vrouwekerk te Antwerpen en die thans terecht gesteld is op een eereplaats in 't museum der stad. Met Quinten Massijs toch begint de bloei der Antwerpsche school, nadat te Brugge en te Gent de glans der Gothieken had uitgestraald en den naam der Residentie Rogier's roem groot gemaakt.

Met Massijs neemt een nieuwe periode in de Nederlandsche kunst een aanvang; men begint, geleerd door het voorbeeld der Italianen, de schoonheid van het menschelijke als kunstelement meer te waardeeren en te trachten naar nieuwe effecten, door verwezenlijking der in den vreemde verworven inzichten. Beter dan zijn tijdgenooten wist Massijs ze tot wel overwogen, artistieke werking te brengen en, met behoud van het beste der oude traditie, den eigen-aard zijner kunst zuiver te bewaren.

De beide binnen-vleugels, waarvan ééne hier gereproduceerd is, behooren tot de meest kenmerkende uitingen van Massijs' talent: de twee stoere kerels op den voorgrond, werkend met duivelenwoede om de olie in den ketel te stoken tot kook-hitte, zijn van zóó fel realistische uitbeeldingskracht, zóó karakteristiek Vlaamsch van opvatting, met zóó zorgvolle uitvoerigheid en toch forsche breedheid behandeld als geen modern realist het den ouden meester verbeteren zou.

Ook de houding en gelaatsuitdrukking van den H. Joannes is innig waar van menschelijkheid: een gelaten martelaar te midden der menigte, saâmgeloopen om den Christen te zien branden, nieuwsgierig aan te staren het stuiptrekken zijner stervende leden, te grijnslachen bij 't laatste angstgeschrei uit zijn verschroeide borst.

Laaiend lekken de vlammen het metaal en in gespannen aandacht speuren de beulen op het gelaat van den lijder het eerste samenwringen der spieren in onduldbare pijn. En wijl de kokende massa borrelend en bruisend zijn leden omspat, blijft vreezeloos de heilige; hij ziet niet de tergende tronies, hij hoort de krijschende kreten niet en 't triomfantelijk steken der klaroenen; diep in den glans van den wijd-open Hemel schouwt hij zijn verheerlijkten Meester, en, oogen en handen geheven ten gebede, smeekt hij in twijfelloos vertrouwen den Vriend, Die machtig is hem te helpen - en nu vermogen vuur noch vlammen te deren den leerling, dien Jesus liefheeft.

De verbeelde gebeurtenis had plaats in het jaar '95 onder de regeering van keizer Domitianus, die den wonderbaar behoudene verwees naar het eiland Patmos, waar God zijn ballingschap verzaligde door het gezicht der hemelsche visioenen, welker beschrijving ons in het Boek der Openbaringen is bewaard gebleven.

M.V.

Museum Antwerpen.
Photogr. Braun, Clément & Co., Parijs. Dornach i.E., New-York.
SINT JOANNES IN DE KOKENDE OLIE, NAAR QUINTEN MASSIIS.

De pachteres van Martenshof, door Julie Russel.

V.

De hoeve van vrouw Berends was in diepe rust gedompeld. Alleen Mieke wierp zich vermoeid op haar legerstede heen en weer. Haar zwaar, kloppend hoofd kon geen rust vinden. Karel Meulers was nu zes maanden weg, en in den laatsten tijd was op het gewone tijdstip geen brief gekomen. Nu eens verweet ze zich, dat zoo hij het leven gelaten had, zij de oorzaak was van zijn dood; dan troostte ze zich met de gedachte, dat hij was gevallen in den dienst van ons aller Vader. Een andermaal liet ze het moegetobde hoofd zinken, zeggende, dat haar moeder toch nooit heur toestemming zou hebben gegeven; het was eerder te verwachten, dat zij hoe langer hoe ongunstiger zou oordeelen over een huwelijk van haar dochter met Karel Meulers.... Maar toch, het leven is zoet.... Ze begon te wenschen, dat de jonge man haar mocht vergeten en, ongedeerd terugkomende, een gelukkigen haard mocht stichten met een andere....

Ze zocht tevergeefs eenige rust. Ze stelde zich Meulers voor, stervend op het slagveld liggend, ondraaglijke pijn lijdend en roepend om eenige lafenis.

Ze stond behoedzaam op om Betje niet te wekken, die naast haar sliep, en opende het venster. Met welbehagen verkoelde ze het brandend hoofd in de avondlucht, die, hoewel zwoel, niet zoo drukkend was als die in huis. Geen windje bewoog zich. Een verre bliksemstraal verlichtte nu en dan de duisternis, die vol was van onheilspellende voorteekenen.

Miekes boezem hijgde. Zij voelde zich zoo bang te moede. Het was haar, of het ongeluk in aantocht was. Ze staarde naar buiten zonder iets te zien. Visioenen van het eens gedroomde geluk wisselden af met beelden van een heerlijken blauwen hemel, die zoo meedoogenloos kon zijn voor den armen gekwetste, hulpeloos en uitgeput neerliggend, smachtend naar een dronk water en een liefdevol woord uit een vriendenmond.

Hoorde ze daar niet gerucht in de stallen? Ze maakte haar zuster zachtjes wakker en ging met haar naar beneden. Een paard had zich losgewrongen. De meisjes gingen haar moeder waarschuwen.

‘Roept Driek,’ zei de vrouw.

Ze riepen en kregen geen antwoord.

De pachteres opende de deur zijner slaapkamer. Het bed was ledig en onaangeroerd.

Vrouw Berends verbleekte.

‘Moeder,’ zei Mieke aarzelend, ‘ik vrees dat hij.... stroopen is.... Ik heb zoo iets hooren mompelen van hem en Teunis Wolf.’

‘Zwijg.... Laster je broer niet,’ zei de vrouw barsch, wier neusgaten trilden van ingehouden drift en opgewondenheid. ‘Ge denkt zoodoende zeker je zelf te verschoonen.... Driek zal zijn afwezigheid wel kunnen verklaren.’

Het meisje kwamen de tranen in de oogen bij die onrechtvaardige woorden. Zij, die zooveel hield van haar broeder! Maar zij wist, dat deze in den laatsten tijd niet meer zoo zorgvuldig den rechten weg bewandelde. Ze had haar moeder willen

waarschuwen, nadat Driek haar goedgemeende, minzame terechtwijzing in den wind geslagen had. De vrees echter, die haar moeder haar inboezemde, en heur stugge behandeling hadden haar weerhouden.

De pachteres keerde zich om en begaf zich met vasten stap naar de stalling.

'Ik zal zelf het paard vastmaken,' zei ze kort. Niettegenstaande haar weinige kennis daarvan, ging ze tusschen de verschrikte dieren.

'Gaat slapen,' beval ze, toen ze het paard had vastgemaakt, 'ik zal op Driek wachten.'

Die laatste woorden kwamen schor uit haar mond. Het was alsof haar keel toegenepen werd. Haar krachten begaven haar, en ze dreigde te bezwijken. De woorden van Mieke, hoewel ze veinsde er geen geloof aan te slaan, deden voor haar geest een menigte kleine voorvallen komen, waaraan ze tot dusver geen gewicht had gehecht. De schillen vielen haar van de oogen, en ze kromp ineen bij de gedachte, dat haar dochter waarheid gesproken had. Met haar strenge beginselen hield ze het vergrijp, waarvan haar zoon verdacht werd, nog voor veel ernstiger dan het inderdaad was. Haar zoon een strooper!

Ze wachtte totdat de meisjes verdwenen waren en wankelde toen naar binnen.

Het licht der lantaren hinderde haar; ze draaide het naar den anderen kant. Maar nu schitterde het ver in de duisternis; het trok de aandacht en gat aanleiding tot het vermoeden, dat men iemand wachtte.... Ze huiverde.... Haar oudste, haar trots, haar Driek, op wien ze altijd zoo fier was geweest, dien ze zoo dikwijls, in den hoogmoed haars harten, tot voorbeeld had gesteld aan de dorpsjeugd! Hij had iets te verbergen!.... Ze mocht het licht zijn weg niet laten beschijnen!.... Hij moest komen aansluipen als een dief, opdat de menschen hem niet bemerkten!.... Hij moest zorgen, dat zijn voetstappen uitgewischt werden!.... Het oog der menschen moest hij schuwen!....

Haar hart kromp ineen. Met sidderende hand verplaatste ze de lantaren, zoodat men van buiten nog slechts een zwak schijnsel kon zien; en met moeite stond ze op, verliet den grooten, ouden leunstoel, die steeds haar plaats was na het eindigen der dagtaak, en liet zich neer op een houten stoel aan den anderen kant van den haard.

In de verte klonk dondergerommel.

Ze zat roerloos, de gevouwen handen in den schoot. Voor haar geest gingen beelden voorbij van het heden, beelden van het verleden.

Ze zag, hoe ze haar man het bijna onmerkbaar verschil in afkomst zoo dikwijls voor de voeten geworpen had, zijn gemis aan vermogen, dat ze zoo zwaar had doen wegen tegen het handjevol goud, dat zij meebracht ten huwelijk. Ze zag hoe de flinke, knappe man langzamerhand al vaker de herberg binnenging, om er bij het jeneverglas de harde woorden te vergeten, die zij hem toevoegde voor ieder beuzelachtig vergrijp, of zelfs maar, als hij met haar in denkwijze verschilde. Ze zag hem als een dronkaard, met rood opgezet gelaat, glansloos oog, hortend en stootend een bevel geven aan den knecht, zoodat zij zich met walging van hem afkeerde, en met tranen van woede in de oogen zich naar binnen begaf, haar schoonzuster Lena een zottin noemend, daar deze den man met zachte woorden naar zijn kamer trachtte te krijgen en hem wist te overreden, daar zijn roes uit te slapen, opdat kinderen en dienstboden zijn treurigen toestand niet zouden opmerken.

Het trotsche hoofd der vrouw boog zich onwillekeurig.

Daar buiten loeide de storm. Bliksemflitsen doorkliefden de lucht, de donder deed het huis schudden, de boomen kraakten, de wind kermde en huilde in de takken, alsof de geesten van de overleden Beek's en Berendsen steunden en jammerden overeen ongeluk, dat hun nakomelingen wachtte, en dat ze onmachtig waren af te weren. De

zware stem van den donder klonk daartusschen, als een telkens opnieuw uitgesproken vonnis.

Nu eens ging de wind door den schoorsteen, alsof ook hij nog weende over den treurigen staat, waartoe Berends in de laatste jaren van zijn leven was gezonken. Dan draaide en kronkelde hij weeklagend in de enge gevangenis, alsof hij haast had, het tot den ondergang gedoemde huis te verlaten.

De twijgen van de lindeboomen klopten nu spookachtig tegen het venster, alsof ze het geweten der vrouw wilden wakker schudden; dan sloegen ze wild in het rond, alsof ze haar droefheid over iets lucht gaven, of neigden zich verschrikt tegen elkaar, als om elkander een vreeselijk voorval mee te deelen.

De donder ratelde en de bliksem verlichtte de kamer en hulde in een spookachtig licht de vrouw, die ineengedoken op den stoel zat, en die noch het angstwekkend geloei, noch het onheilspellend telkens verdwijnend en telkens terugkeerend verblindend schijnsel scheen op te merken. Ze had het oor gespitst op een gerucht van voetstappen, dat ze bij iedere pauze tusschen de zware stem van den donder meende op te vangen.

De jaren gingen voorbij, en ze zag zich zelve werkend, zwoegend, slavend zonder ophouden, zonder rust noch duur, om meer te worden, meer te verzamelen, hooger te komen. Toen de welstand der eerste jaren van haar huwelijk teruggekomen was, was deze haar niet meer voldoende. Ze wilde haar kinderen rijk zien.... Altijd hooger, altijd hooger.... Haar gedachten waren voornamelijk gericht op vooruitkomen, op geldsparen.... Dit was het voorschrift, dat ze haar gezin trachtte in te prenten.... Haar heele leven was één jacht naar aanzien.

Haar hoogmoed vervreemdde haar van de nederige verwanten van haar man, en deed haar met minachting op deze neerzien. Ze ging alleen door de wereld. Vrienden maakte ze zich niet. Haar stugheid en haar hoogmoed keerden de bloedverwanten van haar af. Geacht was ze door een ieder om haar onberispelijken levenswandel, onkreukbare eerlijkheid en haar flink en verstandig ontreden als pachteres; doch bemind door niemand, behalve door haar kinderen, wien ze echter meer ontzag dan liefde inboezemde, en die met meer toegenegenheid dachten aan den zachtzinnigen, levenslustigen vader, met wien ze speelden en stoeiden en veel vertrouwelijker omgingen, dan met de koele, strenge, ernstige moeder.

Voor de dienstboden was ze een veeleischende meesteres, die geen nalatigheid duldde, die wel is waar uiterst waakzaam was, opdat ze een onbesproken naam behielden, maar die zich niet om hun nooden bekommerde, of ze aanmoedigde haar raad in te winnen.

Voor de weinige armen, die op Martenshof aanklopten, was ze een karige bedeelster. De snede brood was zoo dun, die deze ontvingen, als de vrouw ze afsneed; en de gift zoo uiterst klein, als een zwakke behoeftige haar smeekte, hem iets te laten verdienen.

Het onweer, dat een weinig bedaard was, brak los met hernieuwde kracht. De wind klaagde en huilde heviger dan ooit dezen nacht, wierp den regen kletterend tegen de vensterruiten, rammelde aan de blinden, dreigde het dak af te rukken en brak met groot geweld takken van de fruitboomen, die krakend en treurend met hun last op den zwarten bodem zonken.

Een knetterende donderslag deed het huis waggelen. De vrouw meende de deur te zien opengaan. Een bliksemstraal verlichtte de kamer, - en voor haar stoel lag haar zoon.

‘Moeder, vergiffenis!’ riep hij op onderdrukten toon. ‘Vergiffenis, moeder!’ Hij hief de hand smeekend tot haar op.

Haar blik rustte star op hem.

‘Moeder, ik betreur nog meer het leed, dat ik over u breng, dan mijn verwoest leven.

God is mijn getuige,’ zei hij wild.

‘Spreek niet van God, Dien ge zoozeer beleedigt,’ klonk het stroef van haar lippen, zonder dat er eenige andere beweging merkbaar was in haar wezen.

‘Moeder, ze hebben mij betrapt.... Ze zullen me gevangen nemen, moeder,’ riep hij uit.

Ze weerde hem af en sprong op als door een electrischen schok getroffen.

‘Je gevangen nemen?’ vroeg ze met vreemde stem.

Hij scheen haar woorden niet te hooren; hij bleef nog altijd geknield liggen en hief de handen tot haar op.

‘Berg betrapte me. Teunis was in de nabijheid. Ik hoorde een schot en zag den boschwachter vallen. Waarom Teunis dat deed, weet ik niet, want nu zullen ze ons nog harder straffen. Ik vluchtte; want Sleutels kwam op het schot toegeloopen. Die heeft me dus ook gezien.... O, moeder! het ging niet meer goed, sedert ge me niet naar Rome wilde laten gaan.... Teunis had me al vroeger verzocht mee te doen. Ik weigerde steeds, doch nu kon ik de verleiding niet meer weerstand bieden. Ik ging om mijn verdriet te vergeten.... Moeder, stoot me niet weg. Zeg, dat ge me vergeeft. Anders laat ik me gevangen nemen. Mijn toekomst is verwoest, en het leven zal me een last worden.’

Het gelaat der vrouw vertrok krampachtig. 'Weg!' riep ze. 'Zorg, dat ze je niet krijgen!.... Wilt ge nog meer schande over ons brengen?.... Weg! En dat ik je nooit meer zie.... Ge hebt mij onteerd, uw zusters, den naam, dien uw vader zoo eerlijk gedragen heeft.' Bij de her[i]nnering aan Berends ontspanden zich haar trekken. Ze sloeg de handen voor het gelaat en barstte in snikken los.

'Ik vergeef je, Driek....' zei ze op weeken toon. 'En Fina, je aanstaande?....'

De jonge man, die zich opgericht had, glimlachte bitter.

'Om u genoegen te doen, heb ik haar gevraagd; maar van haar houden kon ik niet. Het is niet voor haar, dat ik dezen nacht betreur. - Moeder, ik zal gaan,' vervolgde hij op zachten toon, zooals ze nog nooit van hem vernomen had. 'Zeg nog eenmaal, dat ge me het groote leed vergeeft, dat ik u aandoe.... Als de tijd verstreken is, en ze me niets meer kunnen doen, en ik onherkenbaar geworden ben, zal ik terugkeeren om u te bezoeken.... Maar dit zal zoo lang duren....'

'Waar wilt ge heen?' onderbrak ze, sidderend van koortsachtige onrust, nu haar liefde voor haar zoon weer boven kwam.

'Naar Amerika, moeder.'

'Maak haast, maak haast. Vlucht, vlucht.

Ik zal je geld geven.'

Ze deed haar schoenen uit, ging naar de kast in de groote kamer en greep er de helft van de som, weggelegd om de pacht te betalen. Middelerwijl maakte Driek haastig een bundeltje van zijn beste kleeren.

'Nu naar de Maas,' zei hij. 'Ik zal de veerpont losmaken en ze aan den anderen oever vastleggen.'

'Ze zullen dan ontdekken, dat ge daar zijt overgegaan, en ze zullen je vatten.... Ik ga mee, dan breng ik ze terug.'

Hij was te opgewonden om eenige tegenwerping te maken; de vrouw trok de huisdeur geruischloos dicht, en verdween met hem in den somberen nacht.

De wind joeg haar den regen in het gelaat.

Ze huiverde en rilde en trok werktuiglijk den dunnen doek, dien ze altijd in huis droeg, vaster om de schouders.

De storm woedde, woedde. Spoedig was ze doornat. Heur haren hingen ordeloos om haar voorhoofd, haar lage schoenen waren doorweekt en loodzwaar door de klei.

'Voort, voort,' zei ze, geen vermoeidheid voelend. 'Over de weiden. Anders vinden ze ons spoor.'

Hij nam haar bij de hand, opdat ze elkaar niet zouden verliezen in de dichte duisternis.

Nu door het hooge gras, hier over een karweg. Ze viel in een diep wagenspoor. Ze richtte zich pijnlijk op.

'Vlug, vlug,' hijgde ze, tegen den storm worstelend.

Ze bezeerde zich de handen aan de splinters eener vermolmde heining, waaraan ze zich vastgreep, toen een rukwind er haar tegen aan wierp.

Haar schoenen werden te zwaar. Ze trok ze uit, waadde blootsvoets door het gras, zonk in den kleverigen bodem, en spoedde zich voort in den zwarten nacht, die hen verborg voor ieder menschenoog.

Geen van beiden sprak, behalve een enkel woord tot aansporing om meer haast te maken.

Eindelijk!.... Voor hun blikken vertoont zich ten lichte streep: dat is de Maas.

Hij tast naar het bootje. Zij stapt er in en neemt zijn bundeltje; hij volgt.

Met forsche hand slaat hij de riemen in het water, maar de wind striemt de golven; deze slaan tegen het kleine vaartuig; zijn hand is onzeker, teugelloos draait het bootje in het rond en laat zich door de rivier meeslepen.

Moeder en zoon zwijgen. De een voelt, dat de ander met vrees den gang van het broze scheepje volgt.

De wind verdubbelt zijn woede; de witgekuifde golfjes slaan hooger en hooger tegen den lichten last; de regen benevelt den blik van den roeier, en weer toomloos dwarrelt het schuitje op den opgezweepten waterplas.

(*Wordt vervolgd.*)

Maand mei.

Lief beekje ruischt zijn zilver door de dreven,
Zoet keuv'lend kust het donsen grasveldzoomen;
Ten huif is 't lisp'lend elzengroen geweven
Blanke anemonen onder 't lommer droomen.

Een gouden straal, door 't looverdak geschoten,
Komt spart'lend zich in 't klare water baden,....
Wipt heen - keert weer - stoeit met de jonge loten,
Glanst zachtkens langs hun licht-groen' lente-waden.

Blank madelief, ranonkels blinkend-gele
Beluist'ren 't lisp'lend vliet- en loofgefluister,
Geluidloos wiegend 't kopje op teng're stelen
Begluren zij 't gekoos, wijl 't windje ruischt er,

Zoel' zefier vlindert over 't Mei-tooneeltje
Van speelsche beek en dart'le lente-kindjes;
Juichend ontsluit grijs-bonte mees haar keeltje
En wildzang stoeit met lente-koele windjes.

Uden.
M.R. TEIJSSEN.

De Noordpoolexpeditie van den hertog der Abruzzen.

De Noordpool te bereiken is in de afgeloopen eeuw het doel geweest van tal van ontdekkingstochten; maar al heeft nog niemand den voet gezet op dat uiterste punt van den aardbol, wel is men het voortdurend nader gekomen. Voor eenige jaren drong de beroemde Nansen in door honden getrokken sleden op het ijs tot 86° 13 noorderbreedte door; en het vorig jaar heeft de expeditie van den hertog der Abruzzen dit record geslagen en de Italiaansche vlag geplant op 86° 33′49″.

Lodewijk, hertog der Abruzzen, is de derde zoon van wijlen hertog Amadeus van Aosta en een neef van wijlen koning Humbert van Italië. De jonge hertog werd in 1873 geboren en vatte in Januari 1899, toen hij in Noorwegen vertoefde en daar met Nansen sprak, het plan op, van Frans Jozefland den verderen tocht over het ijs met hondensleden te ondernemen.

Een walvischvaarder, behoorlijk toegerust, was volkomen berekend om Frans-Jozefland, op 80° noorderbreedte gelegen, te bereiken. De keus viel op de *Jason*, die den naam *Stella Polare* verkreeg. De sleden werden in Noorwegen gebouwd, de levensmiddelen in luchtdicht gesloten bussen verpakt, en niet minder dan 120 honden vooruitgezonden naar Archangel.

Den 12en Juni 1899 verliet de *Stella Polare* Christiania en kreeg den eersten ijsdoop onder haar nieuwen naam bij het binnenvaren der Witte Zee. Achttien dagen na haar vertrek, den 30en Juni, wierp de *Stella Polare* te Archangel het anker uit, waar de Italiaansche gezant te St.-Petersburg en grootvorst Wladimir, die toevallig te Archangel vertoefde, van den prins afscheid kwamen nemen.

Den 12en Juli bij zonsondergang werden de 120 honden aan boord de *Stella Polare* overgebracht, die den volgenden dag het anker lichtte en koers zette naar de witte ijsvelden van Frans-Jozefland.

Deze archipel werd in 1873 door de Oostenrijksche Noordpoolexpeditie van Weyprecht en Payer ontdekt. De noordelijkste dier eilanden kreeg den naam van Kroonprins-Rudolfland. Nog noordelijker meende men andere eilanden te vinden, die reeds den naam kregen van Koning-Oscarland en Petermannland; maar latere navorschingen hebben bewezen, dat daar geen land voorhanden is.

Toen de *Stella Polare* Archangel verliet, was de Witte Zee plotseling vrij van ijs, zoodat het schip met volle kracht de Barendszee kon binnenvaren. In den avond van den 20en Juli kreeg men de vage omtrekken van het Northbrook-eiland, de zuidelijkste punt van Frans Jozefland, in zicht. Bij Kaap Flora ging de expeditie aan land en legde levensmiddelen op voor het geval het schip een ongeluk mocht overkomen. Den 26en werd het eiland verlaten en de tocht door de zeeëngte van Nightingale voortgezet. In alle richtingen zag men thans niets meer dan ijs, en niet dan zeer langzaam kon men vorderen: men had soms uren noodig om een honderd meter of zoo vooruit te komen. Den 5en Augustus kreeg men een schip in zicht: de *Capella*, waarop zich de expeditie Wellman had ingescheept, die, het vorig jaar vertrokken, niet verder had kunnen komen dan Kroonprins-Rudolfland en thans op de terugreis was.

Den 9en Augustus bereikte de *Stella Polare* bedoeld eiland op 82° 4′ noorderbreedte. Daar ten noorden geen land ontdekt werd, waarheen men met het schip had kunnen koers zetten, werd besloten op het eiland te overwinteren en het anker uitgeworpen in de eerste baai, die men aan de kust vond en welke van Payer reeds den naam Teplitzbaai had gekregen. Hoewel de zomer nog niet ten einde was, boezemde het ijs den hertog bezorgdheid in, dat, indien hij zich niet uit de baai verwijderde, de terugweg misschien afgesneden kon worden. In de eerste dagen van September was de sneeuw vaster geworden, en wij ondernamen een eersten tocht per slede, om Kroonprins-Rudolfland in oogenschouw te nemen, hoofdzakelijk echter om het nog onbekende noordoostelijk gedeelte te onderzoeken. Den 13en September raakte het schip in het ijs beklemd, en werd een heele dag en nacht met alle kracht gewerkt om levensmiddelen, kleederen en materiaal uit de *Stella Polare* te halen en op het eiland in veiligheid te brengen. De expeditie was voor voorkomende gevallen van twee tenten voorzien, die - wij volgen hier het verslag van den hertog der Abruzzen zelf - ons nu tot woning moesten dienen en die wij zoo wisten in te richten, dat ze ook bij zeer lage temperaturen bewoonbaar bleven. De kachels, die we hadden meegenomen, onze veldbedden en slaapzakken maakten het verblijf in de hutten heel aangenaam. Zelfs bij de strengste koude gedurende den winter, ook wanneer de kachels van acht uur 's avonds tot zeven uur 's morgens niet gestookt werden, daalde de temperatuur in de tenten nooit onder nul.

De dagen werden zienderoogen korter. De zon was wel reeds sedert den 14en October verdwenen, maar wij hadden toch nog eenige uren licht per dag. In de tweede helft van November was er enkel tegen den middag een lichtere tint in het Zuiden te bemerken, maar overigens bestond er zoo goed als geen onderscheid tusschen dag en nacht. De Poolnacht begon en duurde tot einde Januari. Bij maneschijn was het licht genoeg om op en neer te kunnen gaan; zonder maneschijn moest het noodzakelijkste werk bij het licht van lantarens worden verricht.

In December begonnen de voorbereidende werkzaamheden voor de sleden expeditie naar het Noorden. Het was mijn plan, de expeditie in de eerste helft van Februari, zoodra het weer licht begon te worden, te laten vertrekken. Wij begonnen daarom de honden, die we tot dusver met rust hadden gelaten, voor de sleden te spannen en te traineeren: iederen dag werden twee, drie of meer oefeningen gehouden op het gladde ijs der baai. Bij een dezer gelegenheden verdwaalden de hertog en zijn metgezel kapitein Cagni en stortten met hun sleden van een zes tot zeven meter hoogen ijsmuur. Bij dit uitstapje bevroren een paar vingers van den hertog, wat hem verhinderde aan de sleden-expeditie naar het Noorden deel te nemen, waarover hij nu het commando aan den korvetkapitein Cagni opdroeg.

Voor deze expeditie was alles met de meeste zorg in gereedheid gebracht. Dr. Cavalli had bepaald, dat ieder rantsoen, de verpakking meegerekend, uit 1400 gram zou bestaan. Pemmican (een mengsel van gedroogd fijn gestampt vleesch en ossenvet), vleesch en beschuit maakten er de hoofdbestanddeelen van uit; verder boter, Liebig's vleeschextract, melk, koffie, thee, suiker en zout. De levensmiddelen werden in drie hoopen verdeeld en iedere hoop zoowel door de kleur der verpakking als door nummers duidelijk aangewezen, om gemakkelijk te kunnen onderscheiden, aan welke der drie groepen, waaruit de expeditie bestond,

een en ander toebehoorde. Elk der uit drie mannen bestaande groepen beschikte over vier sleden met 180 rantsoenen voor mannen en 1150 voor honden. De eerste groep moest de heele expeditie veertien dagen lang van levensmiddelen voorzien en dan terugkeeren. De tweede groep had daarna de levensmiddelen voor de derde groep te leveren en moest eveneens na veertien dagen den terugtocht aanvaarden. Hiermee werd bereikt, dat de derde groep, die het verst naar het Noorden moest doordringen, haar eigen rantsoenen eerst na dertig dagen hoefde aan te spreken, daarmee veertien dagen toe kon en dan nog genoeg overhield voor een terugtocht van vijf en veertig dagen.

Prins Lodewijk Amadeus van Savoye, hertog der Abruzzen

Den 19en Februari, op een Maandag, vertrok de expeditie, nadat de hertog de laatste aanwijzingen had gegeven en kapitein Cagni uit naam zijner mannen eenige woorden van afscheid tot den hertog had gericht. De tocht over het ijs ging met groote moeilijkheden gepaard, de koude was onverdraaglijk: 47, 49, een enkele maal zelfs 52° Celsius onder nul. Cagni zag de onmogelijkheid in, eenig resultaat te bereiken en besloot den 23en Februari tot den terugtocht. Maar den 11en Maart werd de tocht hervat. Het was thans minder koud: de temperatuur wisselde af tusschen 30 en 33 graden onder nul, en toen de thermometer eens tot 28 graden steeg, had men een gevoel, of het warm begon te worden. Doch dit duurde niet lang: den 15en en den 16en Maart daalde de thermometer weer tot 43, 45, zelfs tot 50 graden. Reeds de eenvoudigste arbeid werd door de koude moeilijk of onmogelijk; te leven zonder te bevriezen was de eenige gedachte, die ons bezig hield, aldus verhaalt kapitein Cagni. Het oogenblik, waarin het leven ons draaglijk toescheen, was dat, wanneer wij de kom met kokende soep in onze handen hielden. Dat was een genot, waarvan wij zoo lang mogelijk profiteerden, maar dat toch slechts kort duurde, want bij de laatste lepels vroor de soep al aan den bodem der kom vast. Wij wierpen ons dan in de stijf bevroren slaapzakken, die zoo hard waren als hout, vervingen de schoenen door dikke Jäger kousen, klappertandden drie of vier uur en gingen dicht bij elkaar liggen, tot eindelijk het ijs ontdooide, en wij, in de natte, maar betrekkelijk warme kleeren gehuld, een weinig konden sluimeren. Zonder aanwending van al onze wilskracht zouden wij nooit uit onze slaapzakken zijn gekropen, die weinig behaaglijks hadden, maar waarin het toch draaglijk was. Nauwelijks waren wij een half uur op, of onze kleeren waren een ijskuras, onze laarzen zoo hard als hout, en onze handschoenen zagen er uit als die der ridders in de Middeleeuwen. Met het toenemen der kou werd ook de moeilijkheid grooter om de dermate omgeven, dat wij ondanks al onze inspanning onze legerplaats nauwelijks op duizend meter moesten opslaan van de plaats, waar wij den vorigen nacht hadden doorgebracht. De kanalen vroren echter spoedig weer toe, want de temperatuur bleef 40 graden onder nul. In de laatste dagen der maand kwamen wij betrekkelijk goed vooruit, ja, den 28en Maart legden wij

zelfs dertig kilometer af en vonden tamelijk effen ijs en geen hinderpalen, wat bij ons de stoutste verwachtingen deed ontstaan.

Kapitein Cagni plant de Italiaansche vlag op het hoogst bereikte punt in het Noorden.

Den 31en Maart moest ik de tweede groep terugzenden, die drie sleden met 24 honden, 50 rantsoenen voor de mannen en 100 kilogram pemmican voor de honden meekreeg. Het afscheid viel ons hard, want de drie mannen, die ons verlieten, vormden voor ons den laatsten verbindingsschakel met het vaderland, ja, met de wereld. Dokter Cavalli, het hoofd der vertrekkende groep, zwaaide met een vlag, wij hoorden nog hun afscheidsgroeten, maar de stem begaf ons, toen wij honden in te spannen en de tenten op te slaan en op te rollen. Het opslaan en opbreken van ons kamp, het repareeren der sleden, die dagelijks in slechter toestand geraakten, nam iederen dag vijf of zes uren in beslag. Wij legden gemiddeld per dag maar acht mijlen af, wat veel te weinig was in verhouding tot hetgeen wij gehoopt hadden, om ons ideaal te naderen, waarvoor wij zooveel offers hadden gebracht.

De *Stella Polare* in de Noordelijke Ijszee.

Den 23en Maart keerde de eerste groep terug, die onder leiding stond van den scheepsluitenant Querini. Wij gaven ze 30 rantsoenen voor mannen en 35 kilogram pemmican voor tien honden, wapenen, instrumenten, kleederen enz. mee, en de groeten voor den hertog. Terwijl wij verder naar het Noorden trokken, nam Querini's groep den terugweg naar het Zuiden aan. Wij wuifden nog eens met onze mutsen, daarna verdween het drietal achter de hooge ijsblokken. Helaas, wij zouden onze makkers in nood en strijd nooit weerzien!

De volgende dagen kwamen wij slechts langzaam verder. De wind, die zich plotseling nu eens naar het Zuiden, dan weer naar het Noorden wendde, dreef het ijs uiteen, zoodat er overal kanalen ontstonden. Den 25en Maart waren wij door zulke kanalen

VAARWEL AAN HET OUDE HUIS, NAAR DE TEEKENING VAN LASCELLES.

wilden antwoorden, en wij ijlden naar onze sleden, om onze ontroering te verbergen. Dien dag legden wij weer bijna dertig kilometer af. Gedurende den nacht woedde een vreeselijke sneeuwstorm, zoodat wij den volgenden dag in onze tent waren opgesloten. Eerst in den middag van den 2en April konden wij ons weer op weg begeven, maar werden spoedig opnieuw door een geweldigen sneeuwstorm overvallen, die nog den geheelen nacht duurde, zoodat wij twee dagen in onze tent bleven opgesloten.

Wij verminderden onze dagelijksche rantsoenen met een derde, zoodat wij op de levensmiddelen, die wij nog voor 45 dagen bezaten, zooveel konden besparen, dat wij het nog een week langer dan bepaald was konden uithouden. Het bleef hard waaien en de sneeuw hield ons als in een wolk gehuld. Dikwijls gingen onze gedachten terug naar de tweede groep, die misschien met nog grooter moeilijkheden zou hebben te worstelen dan wij. Van de eerste spraken wij niet meer, want wij namen voor vast aan, dat die al einde Maart in het kamp van den hertog moest zijn aangekomen.

In den avond van den 7en April vierden wij het overschrijden van den 84en breedtegraad. Wij berekenden, dat wij, indien we dagelijks 16 a 17 kilometer bleven afleggen, den 25en April den 86en breedtegraad zouden hebben overschreden. Den 17en April bereikten wij den 85en graad. In den avond van den 21 en April, toen wij dien dag 33 a 34 kilometer hadden afgelegd, beraadslaagde ik met mijn drie makkers over wat ons te doen stond. Strikt genomen hadden wij reeds drie dagen vroeger moeten terugkeeren, maar ik was er voor, nog verder naar het Noorden te trekken. Ik legde intusschen mijn metgezellen den stand van zaken bloot, zei hun hoeveel levensmiddelen wij nog bezaten, wees hen op de gevaren, die wij konden ontmoeten, op de ontberingen, waaraan wij ons blootstelden; maar eenparig antwoordden zij: ‘Vooruit! vooruit!’

Zij spraken er zelfs van, te trachten, den 87en graad te bereiken, en wanneer dat binnen eenige dagen mocht gelukken, zelfs nog verder door te dringen. Maar in den nacht werden de gouden droomen van dit onbereikbaar ideaal door de nuchtere overweging der werkelijkheid verstoord. Toen ik nogmaals alles naging, de beschikbare levensmiddelen en den afstand berekende, verder het buitengewoon gevaar overwoog, zoo oneindig ver van land door stormen en dooiweer verrast te worden bracht ik al mijn eerzucht ten offer en bepaalde het desideratum van onzen tocht op 86° 30′. Nog vijftig mijlen! Zou ons dat gelukken?

Den 22en April om twaalf uur waren wij op 85° 48′ noorderbreedte. Daar wij het ijs vóór ons in zeer goeden toestand zagen, kwamen wij overeen, slechts korten tijd te rusten en om twee uur op te breken, ten einde te trachten, nog dien avond den 86en graad te bereiken. De honden waren nog nooit zoo vlug geweest als toen; het scheen haast, of zij onzen vurigsten wensch deelden. Onverpoosd gingen wij verder, en eerst om halfnegen sloegen wij onze tenten op naast een alleenstaanden sneeuwheuvel, die ons voor den zuidwestenwind beschutte.

Den 23en April hadden wij weer noordenwind, waarvan wij on middellijk de uitwerking gewaar werden aan het ijs, dat zich bewoog, scheurde en spleet, en meren en kanalen vormde. Om drie uur waren menschen en honden uitgeput. Maar om twaalf uur had ik 86° 5′ geconstateerd, en vóór ons lag een groote, effen ijsvlakte, die zich zoowel naar het Noorden als naar het Oosten en Westen uitstrekte. Nog vier

uren marcheerens! Als wij tot halfnegen over deze eenzame woestenij voortgingen, zouden wij de hoogste breedte van Nansen hebben bereikt. De bekoring was grooter dan de vermoeienis, en na een half uur rust togen wij weer op weg. Niemand sprak, zelfs dan niet, wanneer wij een oogenblik bleven staan, wat slechts in lange tusschenpoozen gebeurde.

Deze tocht leeft in mijn herinnering als een droom. Men voelde de vermoeidheid niet; het scheen, of het leven op deze witte, einde looze vlakte enkel hierin bestond, den eenen voet voor den anderen te verzetten, en alsof deze werktuiglijke beweging ons de rust naar lichaam en geest hergaf. Het werd zeven uur, acht uur, negen uur, en nog altijd gingen wij verder. Eerst tegen tien uur maakten wij halt.

Ik haalde onze vlag te voorschijn en zwaaide ze onder den kreet: ‘Leve de koning! Leve Italië! Leve de hertog der Abruzzen!’ Deze kreet werd door mijn makkers herhaald met de vreugde van een behaalde overwinning. De avond werd feestelijk doorgebracht onder het drinken van een glas cognac uit onze apotheek en onder het ophalen van herinneringen aan het verre vaderland en onze familiën.

Den volgenden dag, den 24en April, waren wij dicht bij twaalf uur marschvaardig. Wij wachtten nog, want ik wilde precies om twaalf uur de geographische breedte meten. Het antwoord van den sextant was: 86° 19′; de hoogst bereikte breedte was met zes minuten overschreden. Wij trokken verder naar het Noorden en marcheerden aan één stuk door tot zes uur 's avonds, toen een kanaal ons den weg versperde. Aan gene zijde daarvan vonden wij broos ijs en zooveel kanalen, dat een tocht van uren ons maar weinig verder zou hebben gebracht en het derhalve niet de moeite waard was, menschen en honden uit te putten en misschien eenige sleden te verliezen. Ik was bovendien zeker, dat wij 86° 30′ bereikt hadden. Ik liet derhalve het kamp opslaan achter eenige kleine heuvels, waar wij voor den noordenwind beschut waren. Op den noordelijksten heuvel plantten wij onze vlag. Terwijl de tent werd opgeslagen, mat ik de geographische lengte: wij bevonden ons 64° 35′ ten oosten van Greenwich. Wij bleven nog lang in opgewekte stemming bij elkaar zitten, welke haar ontstaan dankte zoowel aan het gevoel van vervulden plicht, als aan de gedachte, dat wij den volgenden morgen den terugtocht zouden aannemen en zoo den eersten stap zetten, om onze geliefden weer te zien.

De lucht was zeer helder. Tusschen het noorden en het westen teekenden zich donkerblauw en wit de dikwijls grillig gevormde omtrekken der ijsblokken af. In de verte, tegen den horizon, een blauwige muur, die ons onoverschrijdbaar toescheen. Het was voor ons het ‘Ultima Thule.’ In het zuiden, door de middernachtzon verlicht, strekte zich de groote vlakte in verblindend witten glans uit.

Den volgenden middag constateerde ik, dat wij ons op 86° 33′ 49″ noorderbreedte bevonden. In drie blikken bussen, die ik in de sneeuw liet liggen, is de beschrijving van onzen sledentocht bewaard. Eenige minuten later aanvaardden wij met levensmiddelen voor dertig dagen, 200 kilogram pemmican en 34 honden, den tocht naar het Zuiden, waarbij wij de sporen van den vorigen dag volgden. De honden begrepen, dat wij op den terugtocht waren, want zij liepen zoo snel, dat wij hen nauwelijks konden volgen. Ik liet mijn mannen in de sleden plaats nemen, en voor het eerst veroorloofden wij ons de weelde, ons te laten trekken. Vóór vijf uur hadden wij al de le gerplaats van den 23en bereikt, dus zes kilometer in een uur afgelegd. Toen wij tegen tien uur ons kamp opsloegen, waren wij 45 kilometer gevorderd, de grootste afstand, in één dag afgelegd.

Spoedig kwam evenwel de tegenspoed. Had de tocht naar het Noorden van den 11en Maart tot den 24en April geduurd, de terug tocht duurde van den 25en April

tot den 22en Juni. In deze zestig dagen heeft het kleine groepje dappere mannen allerlei ellende en ontbering uitgestaan, moest zich ten laatste met hondenvleesch voeden en had menigmaal geen ander vooruitzicht dan den dood.

Onbeschrijflijk was dan ook de vreugde, toen de koene ontdekkingsreizigers den 22en juni de zuidkust van Kroonprins-Rudolfland be reikten en kapitein Cagni den hertog der Abruzzen de kleine driekleurige vlag ter hand stelde, die op de hoogste tot dusver bereikte geographische breedte had gewapperd.

Toen de expeditie onder kapitein Cagni van Kroonprins-Rudolfland naar de Pool opbrak, was de hertog met zes gezellen achtergebleven.

Den 28en Maart begaf hij zich met een slede en twee mannen naar Kaap Fligely, om daar op de terugkomst der eerste groep te wachten, welke op den 5en April was bepaald. Langzaam gingen de dagen voorbij. Het uitblijven der eerste groep veroorzaakte mij - verhaalt de hertog - levendige bezorgdheid, niet alleen betreffende haar zelf, maar betreffende de heele onderneming. In den morgen van den 18en April werd ik door de stem van Cardenti gewekt.

‘Wie is bij u?’ vroeg ik gejaagd.

‘Dokter Cavalli en Savoye,’ antwoordde hij.

‘Dus de eerste groep?’

‘Neen, de tweede,’ luidde het antwoord;

‘de eerste groep onder bevel van luitenant Querini heeft den 23en Maart de expeditie verlaten.’

Wij gingen nu dokter Cavalli te gemoet, die ons zijn lotgevallen verhaalde. Maar onverklaarbaar bleef ons het uitblijven van Querini, die, met zijn mannen in den besten toestand vertrokken, reeds veertien dagen geladen had moeten zijn aangekomen. Wij rustten een hulp expeditie uit, die achttien dagen wegbleef en eerst terugkeerde toen de levensmiddelen op waren en alle zoeken vruchteloos was gebleven. Toch gaf ik de hoop niet op, de vermisten zich den een of anderen dag weer bij ons te zien voegen, want zij waren rijkelijk van voorraden en honden voorzien geweest. Nu verwachtten wij Cagni, en van den 19en Mei tot den 23en Juni ondernamen wij dagelijks verkenningstochten. Geen woord werd meer in de hut gesproken: aller gedachten waren bij de verre makkers, over wier lot wij ons reeds ernstig ongerust maakten. Men stelle zich mijn vreugde voor, toen mij in den avond van den 22en Juni reeds uit de verte werd toegeroepen: ‘Cagni is terug!’

‘En zijn makkers ook?’ vroeg ik.

‘Ja, en ze hebben 86° 33′ bereikt.″

Den volgenden morgen sloot ik Cagni en diens mannen in mijn armen na een scheiding van 104 dagen. De lichamelijke toestand van Cagni en de zijnen en de overgehouden honden bewees duidelijk, hoeveel ze hadden uitgestaan. De vreugde van het weerzien was niet onvermengd, want met weemoed dachten wij aan de vermiste makkers.

Einde Juli begon de sneeuw te smelten, en den 8en Augustus, elf maanden nadat wij het schip hadden moeten verlaten, gelukte het ons, de *Stella Polare* vlot te maken. Toch duurde het nog bijna drie weken voordat het vaarwater vrij was. Den 31en Augustus bereikten wij Kaap Flora, het zuidelijkste punt van Frans-Jozefland, en in den morgen van den 2en September zagen wij aan den verren horizon de laatste ijsschollen. Onze tocht was verder voorspoedig, en den 5en kregen wij de noordkust van Noorwegen in het gezicht. Het zoo vurig verlangde oogenblik naderde, waarop wij tijding krijgen en bericht geven konden.

De *Hertha*, die wij op de reede van Hammerfest ontmoetten, bracht ons echter een treurige tijding: de moord op koning Humbert....

Kapitein Cagni heeft op zijn tocht streken doorkruist, waar volgens Payer Petermannland en Koning-Oscarland moesten liggen. Hij heeft daar evenwel geen land gezien, zoodat als zeker mag worden aangenomen, dat die landen niet bestaan en van de kaarten moeten worden geschrapt.

De dankbaarheid van Andernach.
Een geschiedenis uit het Duitsche stadsleven in de middeleeuwen.

In het schilderachtige, aan den Rijn gelegen Andernach staan voor de stadspoort, die nog uit de Middeleeuwen behouden gebleven is, twee overoude beelden van zandsteen, die een jongen man en een meisje voorstellen. Meer kan men er echter niet van maken, daar beide beelden erg verweerd zijn. De gelaatstrekken zijn door den tijd geheel uitgewischt; alleen

de middeleeuwsche kleederdracht kan men nog herkennen.

De menschen, die hier dagelijks in- en uitgaan, weten dan ook niets van deze twee beelden te verhalen. Het is ook zeer lang geleden, dat zij op deze plaats nabij de stadspoort plechtig werden opgericht. Het vuistrecht heerschte nog in de Duitsche landen; elke stad was een vesting met hooge muren en sombere torens, en overal, waar men het met elkaar niet goed eens kon worden, greep men aanstonds naar het zwaard en den strijdknots en werd de oorlog verklaard; hier door ridders, daar door poorters. Zoo was er overal strijd en twist, dikwijls om de onnoozelste aanleiding. Ook de goede stad Andernach had onder dezen zucht naar oorlog en roof veel te lijden en menigen bitteren tijd door te maken, en aan één van die zware kwellingen herinneren die twee beelden aan de stadspoort. De menschen van den tegenwoordigen tijd zijn dat wel is waar vergeten, maar de volgende regelen mogen het weer eens verhalen, vooral ook, omdat het een van de mooiste deugden der menschen, de dankbaarheid was, die deze beelden liet oprichten.

Het was in den herfst van het jaar 1206. De middagzon glinsterde op de golven van den Rijn en in de kleine, ronde vensterruiten der stad Andernach. Ook door het venster van het deftige huis, dat de burgemeester Hegewald bewoonde, scheen de zon. De statige heer des huizes echter, die in zijn achterkamertje zat en ernstig in een grooten foliant keek, lette niet op het vriendelijke herfstzonnetje, dat hem omstraalde, als wilde het hem uit de dompige kamer buiten naar Gods vrije natuur lokken.

In het boek, dat de burgemeester doorbladerde, stonden lange rijen cijfers geschreven en aan het einde van elke rij prijkte een groot, dik geschreven getal.

Het was het gemeente-huishoudboek, dat de burgemeester voor zich had, en hij schoof den dikken wijsvinger dikwijls naar boven en beneden om de getallen te verifieeren en ze daarna op te tellen. Dat was voor hem een heele inspanning, want rekenen en cijferen in boeken ging hem niet te best van de hand. In het practische leven was hij heel bekwaam, maar die schrijverij en optellerij wenschte hij dikwijls naar den drommel. En toch moest dat bij een welgeordende stadshuishouding, waarvan hij de burgers rekenschap moest afleggen, zoo zijn. Al keek hij soms somber als hij voor zijn dikke boeken zat, gewoonlijk helderde zijn gelaat spoedig op. Het stond goed met de financiën van Andernach, ondanks de aanzienlijke bouwkosten, die voor de groote kerk ter eere der H. Genoveva voortdurend noodig waren.

Eenige gierige burgers hadden gemopperd, dat er te veel voor den bouw werd uitgegeven en men zich nog ten slotte de vijandschap van Linz op den hals zou halen, daar men hun den bouwmeester, meester Gerhard, ontnomen had. De burgemeester had, toen hem de klachten der ontevredenen werden meegedeeld, deze in overweging genomen en nu had hij uitgerekend, dat de middelen nog voor langen tijd toereikend waren. En dat moesten zij ook! Hij had zich liever een duim afgebeten, dan het werk aan de kerk te doen ophouden. Geheel zijn hart hing aan den bouw. Deze zou een der prachtigste aan den geheelen Rijn worden. Alle reizigers, die over de rivier kwamen, zouden verbaasd staan over hetgeen Andernach tot stand had kunnen brengen, en ver in den omtrek zouden de vier prachtige torens te zien zijn. En hoe heerlijk zou het dan ook zijn, als de fraaie kerk der H. Genoveva gewijd zou worden, die zich ginds in het woud, niet ver van de stad, eens zes jaar met haar zoontje Smartenrijk verborg, nadat haar heur gemaal, de paltsgraaf Siegfried von Mayenfeld op de valsche aanklacht van den gewetenloozen hofmeester Golo verstooten had. Maar bij een jachtpartij in de omstreken van Andernach vond de paltsgraaf haar op

zekeren dag terug, erkende nu haar onschuld en leidde ze naar Andernach, waar hij God, die hem klaarblijkelijk geleid had, een groot dankoffer bracht.

Als nu de nieuwe kerk aan de edele Iijderes zou worden toegewijd, moest de goede God dat uit den Hemel met welgevallen aanzien en zou Hij Andernach ook meer in het bijzonder beschermen. Dat was de vaste overtuiging van den burgemeester - en nu moest het niemand wagen hem te komen zeggen: de bouw kost te veel en geeft wellicht aanleiding tot oneenigheid met Linz, en meer van die praatjes! De rijke stad Andernach was goed in staat zulk een mooi Godshuis te bouwen!

Hoogst tevreden klapte hij het dikke boek dicht en als na een zwaren arbeid haalde hij diep adem. Hij voelde zich afgemat en nu moest hij zich eerst voor zijn nieuwe bezigheden wat opfrisschen.

‘Bärbel!’ riep hij luid, maar geen antwoord volgde.

‘Waar zij nu weer mag zitten,’ bromde hij bij zich zelf. ‘Ik heb in den laatsten tijd herhaaldelijk opgemerkt, dat zij -ja- wie weet waar ze is, maar niet in de keuken of kamer.’

Hij riep nog eens; daar werd eindelijk de deur vlug geopend en een jong meisje trad binnen.

‘Je bent nooit thuis!’ bromde hij.

‘Ik had in den tuin de wasch op te hangen,’ antwoordde het meisje, terwijl een lichte blos over haar wangen vloog. ‘Verlangt u iets, vader?’

De ontevredenheid van den vader was reeds weer voorbij, toen hij het lieve kind aankeek. Ja, zij was wel het mooiste meisje van heel Andernach, en daarbij zoo goed, zoo vriendelijk en ook zoo bedreven in het huishouden! Sinds zijn vrouw gestorven was, bestierde zij het, en deed dit zoo zorgvuldig, dat het een lust was om te zien. Ja, wie haar eenmaal tot vrouw kreeg - maar neen, voorloopig zou dat nog niet gebeuren, hij had reeds eenige pretendenten afgewezen. Zou hij dan alleen moeten gaan zitten; had hij haar daarom zoo degelijk opgevoed om haar zoo maar dadelijk af te staan?

Deze gedachten speelden den vader steeds door het hoofd, zoo dikwijls hij het meisje voor zich zag staan. Zijn voortdurende zorg was, dat hij haar al te vroeg zou verliezen.

‘Ik ben vermoeid geworden van al dat snuffelen in de boeken,’ zei hij eindelijk, ‘haal een flesch van dien rooden wijn; ge weet wel, waar hij ligt.’

‘Zeker!’ antwoordde zij, en weg was ze al. Spoedig hoorde men haar de houten keldertrap afspringen.

‘Net een jonge ree!’ mompelde de vader met een gelukkig lachje. En toen de oude roode wijn in een tinnen beker voor hem stond, werd hij zeer plechtig; hij hief den beker in de hoogte en zei:

‘God moge haar beschermen; men weet toch nooit, wat zoo'n kind nog in dit leven kan overkomen, waar zooveel anders gebeurt dan men denkt en hoopt.’

Daarna stond hij op, en terwijl hij het huis verliet, riep hij zijn dochter in de keuken nog toe: ‘Bärbel, ik ga naar den kerkbouw kijken, indien soms iemand naar mij mocht vragen.’

In de straten, die hij doorging, groette men hem allerwegen eerbiedig, want hij was een zeer geacht man; onder zijn bestuur was de stad Andernach tot hoogen bloei gestegen.

Op de bouwplaats voor de prachtige kerk, die echter nog slechts ten halve was voltooid, vond hij meester Gerhard niet aanstonds.

‘Hij is achter in het koor,’ zeiden de werklieden. ‘Er moet wat zijn voorgevallen.’

Toen hij zich naar het koor begaf, zag hij reeds van verre, hoe de opzichter bij verscheidene steenkappers stond en opgewonden tot hen sprak.

‘Het is goed, dat u komt,’ riep de bouwmeester hem tegen, toen hij hem zag binnentreden. ‘'t Zijn toch onuitstaanbare menschen, die Linzers! Zij schijnen zich van spijt en afgunst niet meer te kunnen inhouden. Zij hebben van morgen onze voerlui uit de steengroeven aan den Dattenberg gejaagd en hen gezegd, dat zij niet meer dulden, dat Andernach daar nog verder steenen vandaan haalt.’

‘Dat zullen we voor den drommel eens....’ vloog de burgemeester op.

‘En ook de dorpen aan den Rijn, Hönningen, Rheinbrohl, Lauterdorf, hebben ze tegen ons opgehitst. Andernach, zeggen zij, verrijkt zich steeds meer en meer, heeft allen handel in zijn hand, richt in zijn hoogmoed kostbare gebouwen op en ontneemt andere steden hun bouwmeesters.’

(*Wordt vervolgd.*)

Bij de Platen.

Vaarwel aan het oude huis. -

Vijftig jaar geleden hebben zij als man en vrouw het huis betrokken, waarin zij gelukkige en droevige dagen hebben doorgebracht, waarin voorspoed en tegenspoed hen afwisselend hebben bezocht. Wat al herinneringen zijn er in den loop der jaren aan verbonden, hoe lief is hun elk hoekje geworden. Neen, ze zouden het niet voor een koningspaleis willen verruilen....

Thans, op hun ouden dag, dwingt de harde noodzakelijkheid hen tot gaan. Hoe zuinig zij het ook aanleggen, zij kunnen de huur niet meer opbrengen, en na lang aarzelen zijn ze naar een bescheidener woning gaan omzien.

De dag van vertrek is aangebroken, voor de laatste maal hebben ze alle vertrekken, alle zoo dierbaar geworden plekjes bezocht van het huis, waar zij het liefste deel van hun zelf zullen achterlaten. De oude man strompelt de uitgesleten treden af; zijn vrouw sluit de deur, en als de sleutel voor de laatste maal in het slot knarst, stijgt uit haar hart een snik van onuitsprekelijken weemoed op.

Arme oudjes, hoe tragisch is uw in stilte gedragen lot, tragischer dan de smart van velen, die zich in luid misbaar en gejammer uit!

Finland en de finnen.

Heeft Rusland langen tijd den naam van ‘beul van Polen’ gedragen, in de laatste jaren zijn het vooral de Finnen geweest, wier plechtig bezworen rechten en vrijheden op ergerlijke wijze werden vertrapt door hardvochtige Russische ambtenaren. Duidelijk was de toeleg zichtbaar, van de Finnen Russen te maken, - een hopelooze onderneming, daar de Finnen een afzonderlijk volk uitmaken, en ondanks alle maatregelen van geweld en onderdrukking vastbesloten zijn, hun eigen karakter te handhaven.

Finland is eeuwenlang een deel van Zweden geweest: ook thans nog bestaat een aanzienlijk deel der bevolking (ruim dertien percent), vooral in de steden en aan de kust, uit Zweden. In de twaalfde eeuw veroverde koning Erik de Heilige Finland en voerde er het Christendom in. Onder de regeering van koningin Ulrike Eleonora moest Zweden in 1721 Lijfland, Estland, Ingermanland en het zuidelijk deel van

Finland, Karelië, aan Rusland afstaan. In 1741 begon Zweden een nieuwen oorlog met Rusland, ten einde de verloren provinciën terug te winnen, maar verloor bij den vrede van Abo een nieuw stuk van Finland. In 1809 eindelijk verloor Zweden het overige deel.

De in de zeventiende eeuw gemaakte veroveringen behielden onder Catharina II haar oud bestuur, en toen er nieuwe veroveringen bij kwamen, werden alle landen tot een grootvorstendom Finland vereenigd. Door de inlijvingsakte van 27 November 1809 werden aan Finland belangrijke voorrechten toegekend, zoodat het niet alleen zijn eigen, van den Russischen regeeringsvorm afwijkend bestuur had, met een volksvertegenwoordiging, waarin de vier standen: ridderschap, geestelijkheid, steden en boeren, zitting hadden, maar ook eigen wetten en financiën, eigen beheer en rechtspleging en een eigen nationale militie verkreeg. Alle staatsambtenaren moesten ingezetenen zijn, en de gouverneur-generaal te Helsingfors en de minister voor Finland te St.-Petersburg werden door den czaar benoemd. Het bestuur berustte bij den Senaat te Helsingfors, waarvan de gouverneur-generaal rechtens voorzitter was. De drie gerechtshoven te Abo, Wasa en Wiborg zouden in hoogste instantie beslissen, en de universiteit te Helsingfors de draagster en het symbool zijn der Finsche wetenschap.

Al deze vrijheden werden achtereenvolgens beknibbeld, aan de voorrechten der Finnen op ruwe wijze getornd, de wrevel en verontwaardiging der vrijheidlievende bevolking opgewekt door het eigendunkelijk, grof optreden van Russische beambten, die tot opdracht hadden, in den Fin den Fin te dooden.

Wat de gesteldheid van het land betreft, deze wordt door den naam Finland, in het Finsch Suomi, d.w.z. Sumpfland, moerasland, tamelijk duidelijk aangewezen. Meren en moerassen beslaan niet minder dan een derde der geheele oppervlakte. Van de overige 65 procent van den grond wordt 57 procent door hout bedekt, zoodat er voor weiden maar 5, voor bouwgrond zelfs maar 2.3 procent overblijft.

TYPE VAN EEN FIN, NAAR DE TEEKENING VAN A. EDUFETT.

Met het oog hierop kan de dichtheid der bevolking niet groot zijn: op een oppervlakte, welke die van ons land ruim tienmaal overtreft, wonen dan ook maar twee en een half millioen inwoners. Deze zijn voor 86 procent Finnen, voor 13 procent Zweden; de Russen, Duitschers, Lappen zijn maar ettelijke duizenden sterk. Wat den godsdienst betreft, is geheel Finland Luthersch, met uitzondering van 45000 Grieksch schismatieken en enkele honderden katholieken.

De voornaamste steden zijn Helsingfors, de zetel der regeering, met 65.000 inwoners, de oude hoofdstad Abo met 31.000, Wiborg en Tammerfors ieder met 20.000, en Wasa met 10.000 inwoners.

De Finnen zijn van sterken lichaamsbouw, middelmatige gestalte en hebben een plat gezicht met vooruitspringende jukbeenderen. Het in de jeugd lichtblonde haar gaat later in een bruine kleur over. De baard is dun, de oogen zijn meestal donkergrijs, de gelaatskleur is vaal, dikwijls geelachtig. Aan geestesgaven ontbreekt het den Finnen niet; zij bezitten een rijke en mooie volkspoëzie en hun literatuur wordt onder de belangwekkendste van Europa gerekend.

Een zoon van het oude volk.

Het is niet mijn doel bij het kunstblad, aan het vorige nummer toegevoegd, te geven een uitvoerige karakteristiek van Israëls' persoonlijkheid: later hoop ik gelegenheid te vinden voor de lezers der *Illustratie* een meer volledige bespreking te wijden aan de werken van dezen grooten tijdgenoot, en, geholpen door een reeks reproducties, te trachten het wezen zijner kunst klaar en zuiver naar voren te brengen uit de kunstverschijning van dezen tijd. Voor ditmaal wil ik alleen het licht vallen laten op

de eigenaardige neiging van zijn kunstenaarskarakter, welke zich uit in een keuze van onderwerpen als het hier behandelde.

Ik stel me voor, dat onder onze lezers velen vragen zullen, bij 't zien dezer plaat: Waarom kiest een geniaal artist als Israëls nu juist dezen leelijken, vuil-uitzienden jood te midden van zijn armelijk gedoetje tot sujet zijner schilderij? Wat moois ter wereld kan er wezen voor wie uitgaat op zoek naar mooie dingen aan dit haveloos individu, neergeplakt tusschen oudroest rommel en vunzige vodden op zijn versleten stoel? Wat kleuren-weelde schittert er aan 't schunnig pak, dat hem sliert om de leden, aan de slonzige sloffen, waarin zijn groote voeten steken?

Wat is er verheffends in deze kunst: adoratie van het leelijke in zijn schamelste verschijning?

Wie zóó spreken - en men dóet het nog in dézen tijd - verkeeren in dwaling.

Wat toch heeft Israels hier geschilderd?

Een vieze jood te midden van zijn armzalig uitdragerszoodje: wat afgedragen kleeren, potjes en kandelaars, een bouwvallig geworden Amsterdamsche ‘besteedster’, en eenig gehavend huisraad?

Volstrekt niet.-Want als Israels dit had willen laten zien, zou hij zich de moeite van schilderen wel bespaard kunnen hebben: een ‘kiekje,’ genomen in een der steegjes van Amsterdams jodenkwartier, ware voldoende geweest; en als we dan in onze *Illustratie* dit kiekje hadden gereproduceerd, mij dunkt dat we duidelijker en precieser nog de dingen gezien hadden, en vollediger stellig - want wie verzekert ons dat de schilder niet hier en daar een kannetje of pulletje uit den rommel heeft weggelaten, waarvan de verbeelding hem voor de werking van het kunst-geheel waardeloos of misschien schadelijk leek?

Wat Israels dan wèl schildert?

Dood eenvoudig wat Rembrandt en de realisten aller tijden schilderden: hun prachtige *visie* en hun fijn en diep *gevoel* van het leven; niet dus de nuchtere dingen zelf, nauwgezet nagebootst, maar de door de mysterie-werking van hun kunstenaar zijn verheerlijkte verschijning ervan. Israels, op zijn speurtochten door dezelfde jodenbuurt, waar zijn groote zeventiend'eeuwsche Meester op zoek ging naar schoonheid, heeft dit subliem gevalletje ontdekt en is er ineens voor blijven staan in bevende bewondering; niet voor het joodje met zijn oude jassen en jurken, zijn potjes en pannetjes, maar voor de heerlijkheden van licht en kleur, de blonde weelde van wemelende tinten op den verlichten muur, het geschemer van confuse kleuren in de dommeligdonkere winkeldiepte, waar blank de mannekop tegenuit komt.

Denkt ge, dat hij maar één moment leelijk en terugstootend gevonden heeft dit armelijk levensgeval? Dat hij in zich zelf is gaan redeneeren over de vuilheid der vodden en de vieze geur, die diep in 't duistere winkeltje hangen moet? Over het lage peil der levenseischen van dezen mensch, die zich op z'n gemak voelen kan in zoo'n omgeving? Dat hij is gaan filosofeeren over de noodzakelijkheid van betere woningen, meer lucht en licht voor dezen misdeelde?

Geen denken aan: hij heeft dit sujet, sâamgegroeid met zijn karakteristieke miserie-omgeving prachtig gevonden, onverbeterlijk mooi; hij zou dien man en zijn rommeltje niet anders gewild hebben; de vuile dingen hinderen hem niet, omdat ze zoo vorstelijk belicht zijn, en hun vale schaduw-kleuren van zoo harmonieuze werking zijn in het gamma, waarin te schilderen zijn lust is. Diep in zijn ziel heeft hij den indruk bewaard en thuis gekomen is hij aan 't werk gegaan; hij heeft geschilderd - neen: geploeterd, gesmeerd, geveegd; afgeschrapt en weer overgeschilderd, geworsteld en gewurmd; niet, wijl hij de techniek van zijn kunst niet volkomen beheerscht, maar

om te geraken tot een gelijkwaardige wedergave van de nobele fijnheid zijner visie, den diep-brandenden passie-gloed zijner liefde; en zóó is het geworden, uit één spanning van kunstemotie, uit één vervoering van levensadoratie, wat hij wilde dat het worden zou: niet de angstvallig getrouwe afbeelding van 't uitdragertje en zijn spulletjes, maar de verzinnelijking van 's kunstenaars diep in-het-wezen-der-dingen-indringende, verwonderlijkmooie zien ervan, de ontroerend-ware verbeelding van zóó innig gevoelde tragedie: het jammerlijke verval van Gods verkoren volk....

Wie Israëls' kunst ziet, hij ziet Israëls' eeuwig jonge liefde, een liefde zóó schoon, dat dóór de tijden haar luister lichten zal in glans en glorie onsterfelijk.

MARIA VIOLA.

[Nummer 15]

De pachteres van Martenshof, door Julie Russel. (*Vervolg.*)

Beilige Maagd! Hulp der hopeloozen, help ons!' klinkt het als een noodkreet uit den mond der vrouw.

De roeispanen vallen gelijkmatiger in de baren; het zwakke vaartuigje dobbert onmerkbaar naar den overkant; een laatste krachtsinspanning van den jongen man, en hij is den oever dicht genoeg genaderd om op het kiezel te springen en het scheepje behouden aan land te trekken.

BIJ DE BRON, NAAR DE SCHILDERIJ VAN H. DEDNDORFF.

Uit het hart der vrouw stijgt een dankgebed tot de Hulp in allen nood, en zij stapt ook uit.

Nu ze haar zoon misschien voorden laatsten keer ziet, verdwijnt haar terughoudendheid.

'God moge je vergeven, zooals ik je vergeef.... Doe boete voor het verledene, en tracht het te doen vergeten door een voorbeeldig gedrag,' zegt ze teeder en legt haar hand op zijn schouder.

'Dat beloof ik u, moeder,' antwoordde hij met ontroerde stem.

'God zegene je, Driek.'

'Dank u, moeder.'

'Ga gauw nu, ga gauw,' riep ze uit, zich snikkend aan hem vastklemmend.

De jonge man omhelsde haar, maakte zich zachtjes los uit haar omarming, en vluchtte als opgejaagd wild, met groote stappen, in de richting van België.

De storm was gaan liggen.

De maan scheen tusschen de openingen der sombere wolken en wierp haar licht op de zich ijlings verwijderende gestalte.

Ze oogde hem na, de weinige minuten, dat ze hem nog zien kon; stapte toen in het bootje en roeide naar den anderen oever.

Gelukkig dat de wind was gaan liggen; anders hadden haar onervaren handen te zwaar werk gehad.

Wat was die weg naar huis lang! Haar beenen weigerden haar te dragen.

Voortdurend moest ze stilstaan om uit te rusten. Ze strompelde vooruit, afgetobd naar ziel en lichaam, en ze bereikte haar woning, na voor den terugweg tweemaal zooveel tijd te hebben gebruikt als voor den heenweg.

Nu trad, wat haar met den morgenstond wachtte, levendig voor haar geest.

Er kwam iets als medelijden in haar hart op voor haar andere kinderen, die zoo hard zouden getroffen worden door de gevolgen van Drieks daad. Ze voelde zich zachter gestemd jegens Mieke. Hoe onbeduidend was haar vergrijp tegenover dat van haar lieveling! zei ze bij zich zelf. Had Meulers voor haar gestaan, ze zou denkelijk ja hebben gezegd. Maar misschien zou hij de zuster van een strooper, waarvoor Mieke spoedig zou bekend staan, niet meer willen, zei ze bitter bij de gedachte aan Karel Meulers.

Maar niet voor de zuster van een strooper maar van een moordenaar zou Mieke worden gehouden.

De ongelukkige Berg was gestorven zonder het bewustzijn te hebben herkregen, en zijn collega Sleutels moest Driek Berends wel beschouwen als dengene, die het schot gelost had.

De voortvluchtige werd dan ook algemeen voor den schuldige gehouden, en ook bij verstek als zoodanig veroordeeld, daar alles te zijnen nadeele getuigde.

De beweringen van vrouw Berends werden met een medelijdend schouderophalen aangehoord, maar men sloeg er in het geheel geen geloof aan. En van haar zoon werd algemeen met afschuw gesproken. Het heele dorp verklaarde zich tegen den eens zoo gevierden Driek. Daar was gedeeltelijk naijver en gekrenkte trots bij, want de flinke jonge boer had zijn makkers steeds in de schaduw gesteld, en zijn moeder had menigeen beleedigd door haar koele, hoogmoedige manieren.

Voor het oog der menschen hield de pachteres zich goed, doch thuis rustten haar vlijtige handen dikwijls in den schoot, en haar oog was niet meer zoo waakzaam op erf en veld.

Men zag haar niet zelden den weg naar den molen opgaan, hoewel ze vermeed gezien te worden en het uitgaan tot het hoogst noodige beperkte. Dan moest ze langs het huisje, waar Teunis Wolf met zijn moeder woonde. Ze koos het uur, dat de arbeider van zijn werk kwam, keek hem dan, als hij voorbijging, doordringend aan en murmelde: moordenaar.

De eerste maal verschoot de man van kleur en beefde, maar den volgenden keer hield hij het hoofd opgeheven, een spotlach speelde om zijn lippen, en een uitdagende blik beantwoordde den haren.

Ze doorkruiste het bosch in alle richtingen, onderzocht telkens en telkens den weg, dien Driek en zijn metgezel genomen hadden, doch ontdekte geen enkel bewijs, dat vreemden eenigen grond kon geven voor de zekerheid, die zij bezat, van de schuld van Wolf.

Mieke trok zich meer de hoeve aan en werd hierin goed bijgestaan door Betje, die evenals haar moeder uitvoer tegen de houding der dorpelingen, maar Klaas van den Kastanjehof niet betreurde, die niet meer terugkwam en met zijn zuster Fina het hevigst uitvoer tegen Driek Berends.

We zullen samen blijven en samen werken, moeder,' zei ze snikkend, toen men het vonnis meedeelde aan de vrouw, die bleek en bevend in den leunstoel den uitslag afwachtte.

'Ja, moeder,' zei Mieke, naast haar moeder knielend. 'En zijn onschuld zal eenmaal blijken, wees daar zeker van. Onze Lieve Heer verlaat ons niet.'

De vrouw zocht aarzelend naar de hand van het meisje en drukte ze.

VI.

De nachtschel ging over bij dokter Brands. 'Men heeft toch nooit rust,' mompelde de geneesheer, terwijl hij uit het bed strompelde en het venster opende.

'Ge moet op Martenshof komen, mijnheer de dokter,' schreeuwde een ruwe stem van beneden, toen het raam openging.

'Ze kunnen wel wachten tot morgen,' protesteerde de echtgenoote van den geneesheer.

'Ge gaat niet uit in dat hondenweer. Ik wil het niet.... Waarom ze 's nachts ook niet driemaal zooveel laten betalen als overdag?' pruttelde ze. 'Ge wilt nooit hooren. Dat was gisterennacht en eergisterennacht, en nu weer. Het is ongehoord.'

'Die arme menschen moeten het geld zoo hard verdienen,' zei de dokter verschoonend.

'Ik zal hun echter zeggen meer over dag te komen.... Wie is er ziek, vriend? Wacht, de knecht komt openmaken.'

'Wie zou er ziek zijn....' bromde mevrouw.

'Ze zullen er beter tegen kunnen tot morgen te wachten, dan dat gij door dat weer gaat. Het paard zou er ziek van worden.'

'Ik wilde ook te voet gaan, Marie. De arme bles is toch al moe genoeg.'

'De kleine Ties heeft een bloedspuwing gekregen. Haast u, mijnheer de dokter. De vrouw is zoo vreeselijk ongerust,' riep men van buiten.

'Ziet ge wel, dat het erg is, Marie.... Ik ga gauw.'

'Ja, en reken een kwartje voor het bezoek, en loop te voet.... Laat dan toch ten minste inspannen.'

'Vrouw Berends kan een gulden betalen. Maar wat het rijtuig betreft, het zal beter te voet gaan.'

Mevrouw was al op en schelde den knecht om de tilbury in te spannen.

'De man beneden zegt, dat de grond doorweekt is, en men met een rijtuig moeilijk door de veldwegen zal komen, mevrouw,' gaf de knecht ten antwoord. 'Daarenboven is het paard schrikachtig als het bliksemt, en het onweer is nog niet voorbij.'

'Doe een dikke jas aan, Jan, en neem de lantaren,' zei zijn meester, die zich naar de apotheek begaf.

'In hemelsnaam dan,' zuchtte mevrouw.

'Hoe lang zult ge dat nog uithouden, Frits?'

'Nog een heelen tijd, Marie,' lachte haar echtgenoot. 'Ten minste nog totdat onze Willem mijn plaats komt innemen.'

'Ik zal wel zorgen, dat hij geen dorpsdokter wordt. In de stad is men ten minste niet ieders ondergeschikte.'

‘De stad heeft haar donkere zijde, evenals een dorp zijn lichtpunten heeft,’ zei troostend de dokter, de kamer verlatend.

Dokter Brands was een man van minder dan middelmatige grootte, eerder mager dan gezet. Schrandere, blauwe oogen keken vertrouwen-inboezemend achter de heldere brilleglazen. Ze flikkerden schalksch in het opgewekt gesprek, en staarden zacht en liefdevol op den lijdende neder. De juiste woorden van troost en aanmoediging wist hij steeds voor den zieke te vinden, en niet het minst voor den arme. Zijn verschijnen was reeds voldoende om een straal van hoop op het gelaat van den kranke te voorschijn te roepen, en om diens bedroefde omgeving op te beuren.

Wind, regen en zonneschijn hadden het gelaat gebruind. En de twee eersten hadden niets onbeproefd gelaten om de beenen van den zestigjarige stram te maken. Dit lukte hun echter niet. Door flinke tochtjes te voet wist hij er de lenigheid in te houden, en zijn sober, geregeld leven hield den stap veerkrachtig.

Of de dokter veel dankbaarheid oogstte?

Allen waren hem aandoenlijk dankbaar, zoolang zij zijn bijstand noodig hadden, in zekeren zin van hem afhankelijk waren, en de uitwerking zijner velerlei weldaden onmiddellijk ondervonden. Eén enkele bleef groote vereering voor hem gevoelen, ook nadat zijn zorgen niet meer vereischt werden; maar in het algemeen dacht men zich van alle verplichtingen ontheven, als men met Nieuwjaar spoedig de kleine rekening voldeed. En zoo dit eerst na zes of negen maanden of na twee jaar gebeurde, begon de klant te denken, dat die dokter Brands toch wel wat minder had kunnen rekenen.

Vaders en moeders van groote gezinnen meenden op meer dan de gewone beleefdheidsvormen van hem aanspraak te kunnen maken, want: ‘die dokter heeft wat stukken[1] van ons ontvangen,’ zeiden ze, den groet van den goeden, vriendelijken dokter achteloos beantwoordend.

‘Die brave Ties!’ zei de dokter hoofdschuddend, toen hij naast den vrijpostigen afgezant van vrouw Berends door de glibberige klei ploeterde, nu in een karrespoor vallend, dan in een plas water stappend, zoodat de modderige sprenkels hem tot op den bril spatten.

‘Hierheen, mijnheer,’ zei Jan, naar den anderen kant van den weg springend.

Het licht der lantaren scheen ver vooruit, maar deed het gedeelte van den weg achter den knecht des te duisterder voorkomen.

De dokter volgde de aanwijzing, en kwam in de drijvende klei van een omgeploegden akkerkant terecht, zoodat hij alle krachten moest inspannen om zijn voeten uil den kleverigen bodem te trekken.

‘Die arme vrouw Berends,’ ging hij voort, toen hij een weinig op adem was gekomen. ‘Ze heeft toch al zooveel verdriet.... Heeft de jongen veel bloed opgegeven?’

‘Een waschkom vol,’ bromde de boerenknecht norsch.

‘Hm, hm,’ zei dr. Brands op een toon, die niet veel hoop te kennen gaf.

Vrouw Berends had niet veel keuze meer voor dienstboden. Ze was om zoo te zeggen genoodzaakt te nemen, wie zich aanbood. De ondergeschikten toonden geen ontzag of eerbied meer voor de meesteres; en deze moest zich openlijke aanmerkingen op haar bevelen en tekortkomingen op het werk oogluikend laten welgevallen.

Ze veel opmerken of er zich veel van aantrekken deed ze niet. Haar gedachten schenen voornamelijk gericht op het nagaan en het uitvorschen van het doen en laten van Teunis Wolf.

1) Rijksdaalders of vijffrankstukken.

Deze keek, als hij haar ontmoette, in den laatsten tijd niet meer zoo brutaal als vroeger. Zijn blik was schuw geworden en ontweek haar doordringend oog; en hij schrikte zenuwachtig op, als zij onverwachts voor hem stond.

In de zich langzaam voortbewegende vrouw met grijze haren en de magere, scherp geteekende gelaatstrekken, was het moeielijk, de fleurige, knappe pachteres van voorheen te herkennen.

Mieke voerde meer en meer met ijverige hand de teugels van het bewind, doch het gelukte haar niet op de hoeve de welvaart van voorheen te doen heerschen. Met veel moeite hielden zij en Betje het bedrijf gaande, zoodat aan het einde van het jaar alles betaald was. Van overleggen echter was geen sprake, daarvoor moest te veel door vreemden verricht worden.

Van Driek was twee maanden na zijn vertrek een brief uit Amerika gekomen. De vrouw kleurde, toen de postbode hem haar overreikte. Ze maakte bevend een kruis voor ze hem openbrak, en scheurde toen den omslag stuk.

De jonge man smeekte nogmaals om vergiffenis voor het leed, dat hij hun berokkend had, dan verzocht hij hem te laten weten, hoe zijn moeder en de anderen het maakten, en hoe het afgeloopen was met Berg en de ontdekking van zijn vergrijp. Hij was tamelijk ver het land ingetrokken, schreef hij, wijl in New-York handen te over waren, en hij diende nu bij een landbouwer.

Zijn moeder kon er niet toe komen, hem mee te deelen, voor welke zware misdaad hij veroordeeld was. Ze wilde het aan den tijd en vooral aan de Voorzienigheid overlaten, om daarvoor een oplossing te vinden, en zijn onschuld - voegde ze er met een smeekbede tot ons aller Vader bij - te doen blijken.

Ze begon nu een geregelde briefwisseling met hem, en naar zijn schrijven te oordeelen, hield hij de belofte, haar gedaan, om door zijn volgend gedrag zijn misslag uit te boeten.

Van Karel Meulers vernam Mieke niets meer. Zij treurde om hem als om een doode en bevochtigde menigen nacht haar legerstede met heur tranen.

Haar moeder sprak nooit over hem, maar toonde door haar handelwijze, dat zij de smart van het jonge meisje vermoedde en er medelijden mee had.

‘Mijn Ties, mijn lieveling, het liefste wat ik bezit, mijnheer de dokter, genees hem!’ riep ze uit, toen dr. Brands binnentrad. En ze stak smeekend de handen naar hem uit. ‘O, onze Lieve Heer slaat me hard!’ kwam het als een smartkreet van haar lippen, terwijl ze het gelaat in haar handen verborg.

‘Men sterft niet van een bloedspuwing, vrouw Berends,’ zei troostend de geneesheer, naderbij tredend. ‘Ons Tieske zal zoo gauw niet van zijn moeder weggaan.’

De meegebrachte geneesmiddelen deden het bloed opgeven ophouden. De geneesheer praatte zoo lang en bemoedigend tegen de vrouw, dat deze ten laatste hoopvol het hoofd opbeurde. Hij zag echter, dat eerlang woorden van berusting zouden moeten worden gesproken, en dat de jeugdige zieke niet lang meer hier beneden zou vertoeven.

Hij bleef een uur aan het ziekbed en vertrok niet voordat de jongen een weinig beter was, zijn moeder kalm, en Mieke en Betje goed ingelicht waren nopens haar taak als ziekenverpleegsters, die ze bij beurten zouden waarnemen.

De ijskorst om het hart der vrouw was volkomen gesmolten. Deemoedig zat ze aan het voeteneinde van het ledikant en ontlastte zoo voor den geneesheer haar hart van het lang verkropt verdriet. Moederliefde maakte haar zoo welsprekend, dat de dokter op het laatst begon te wankelen in zijn geloof aan de schuld van Driek, wiens

daad zoo verklaarbaar was door den angst voor ontdekking, welke hem zijn bezinning moest hebben doen verliezen.

‘Goeden moed houden, vrouw Berends,’ zei hij bij het afscheid. ‘De goede God zal alles wel terecht doen komen.’

Daarop sukkelde hij huiswaarts naast Jan, die het in de keuken, in den grooten leunstoel van de pachteres zittende, beter had gehad dan zijn meester. De knecht had behaaglijk uitgerust naast een brandende kachel, die zijn kleeren en laarzen droogde, en bij een flinke kan bier, die hem nieuwe krachten schonk, terwijl dr. Brands den heelen tijd slechts aan anderen gedacht had, en dientengevolge nu maar slecht vooruitkwam met zijn doorweekte schoenen.

‘Zou je het nu over je kunnen krijgen, Marie,’ zei hij, thuisgekomen, zijn natte kleeren uittrekkend, ‘vrouw Berends veel in rekening te brengen? Er heerscht krimp in dat huis, waar vroeger zoo veel overvloed was.... Dat zag ik met den eersten oogopslag... De vrouw is nog maar een schim tegen vroeger. De meisjes zien er overwerkt en afgetobd uit.’

‘Ja,’ mompelde mevrouw slaapdronken, ‘dan moet je ze maar niet veel laten betalen.’

‘Ik dacht al niets op te schrijven voor de visites, en alleen de medicijnen te rekenen.... Een rekening moet ik sturen, anders is ze beleedigd.’

‘Och, als het zoo'n armoe is, doe het dan maar,’ klonk het. ‘We zullen er toch wel komen.’

(*Wordt vervolgd.*)

De artistieke club.

Zoo luidde de nieuwe naam van het oude ‘Schilder- en teekenkundig Genootschap’, dat dezen naam ruim honderd jaar met eere had gedragen. Het scheen, dat steeds de naam het kruis der vereeniging moest zijn. Want ook die van ‘Schilder- en teekenkundig Genootschap’ was, niet dan na moeilijken strijd, ‘het opschrift der kunstbanier geworden - zooals bij 't vijftigjarig bestaan de redenaar verklaarde - die sindsdien tot vreugde der burgeren in de deftige wereld van 't stedeke A. had gewapperd.’

De moeilijkheid had een eeuw geleden de vraag betroffen, of het dubbel adjectief den uitgang ‘kundig’ dan wel ‘kunstig’ hebben moest, en toen na een half dozijn vertoogen het eerste was gekozen, op grond dat het niet een genootschap van kunstenaars, maar van kunstliefhebbers gold, waren onmiddellijk de stadsteekenmeester en eenige zijner leerlingen uitgetreden, daar zij zich kunstenaars, geen liefhebbers gevoelden.

En ook thans was de naamsverandering niet zonder ‘vertoogen,’ in dit geval ingezonden stukken, gegaan en had eveneens ten gevolge gehad, dat er een aantal waren uitgetreden.

Maar thans was de toestand zuiver: alle ouderwetsche menschen, allen die nog praatten van ‘schoon’ en ‘mooi’ en ‘goed’, waren als onwaardigen uitgeworpen en alleen degenen, die behoorlijk wisten te spreken van ‘artistiek’ en ‘gevoeld’ en ‘gedaan’, alleen zij waren overgebleven. Neen, toch niet alleen zij: één van de oude garde was in 't kamp der jongeren gebleven, een gepensionneerd officier, die zelf schilderde met groote technische vaardigheid, maar heelemaal on-modern.

Het nieuwe bestuur had liever gezien, dat de oude president ook maar was heengegaan, men had in 't reglement een bepaling gemaakt, die men meende, dat ook voor hem onaannemelijk zou zijn, men had bij de bestuursverkiezing hem eerst na twee herstemmingen gekozen en hem de minst hooge waardigheid toebedeeld. Maar hij was voor alle beleedigingen ongevoelig gebleven en had zelfs diepgevoelig dank betuigd voor de eer, hem door de jonge garde, de hoop der kunst, bewezen.

Tevens had hij daarbij blijk gegeven, heel moderne woorden te kunnen zeggen; met heel moderne uitspraak en gebaren had hij gesproken van onartistiek maakwerk en ongevoelde techniek, en dat gedaan in zinnen die voor taalkundige ontleding zoo totaal onvatbaar waren, dat de jongeren elkaar aankeken en dachten: spot hii of is hij bekeerd?

Hij scheen echter werkelijk goed modern te zijn en won zoozeer 't vertrouwen, dat hij ook in de jury werd gekozen voor de tentoonstelling van moderne meesters, die de verjongde artistieke club ging houden.

Het was op zijn voorstel, dat in de regelingsvergadering werd besloten als voorzitter der jury den bekenden schilder M. uit te noodigen en dezen tevens te verzoeken, een zijner doeken tot opluistering der expositie af te staan.

Alles ging uitstekend: de groote man beloofde een schilderij en zijn tegenwoordigheid op den dag der opening, een aantal jongeren zeiden inzendingen toe en de leden der artistieke club, voor zoover ze zelf artisten waren, voelden heel diep en zetten dat diepzinnig gevoel in vreemde lijnen en kleuren op hun doeken, die daarop in de vergaderingen der jury werden gebracht, en na veel beschouwingen op verschillende afstanden en veel bewegingen van verschillende gelaatsspieren,

artistiek werden bevonden. Alle werden de eer waardig gekeurd, op de tentoonstelling te hangen en kans te loopen op een prijs.

Het was erg gelukkig en gemakkelijk, dat van de oude uitgetreden leden niemand inzond, zoodat niets behoefde te worden geweigerd. De ouderen wilden zelf een tentoonstelling organiseeren, verluidde het, en de eenige vrees, die nog overbleef, was, dat de majoor inzenden zou. Want hij was, dit bleek uit allerlei stekelige opmerkingen op de juryvergaderingen, toch de ware broeder niet; hij wou een schilderij weigeren, omdat niemand wist, wat 't voorstelde, en een ander, omdat de lucht daarop groen en de weide paars-blauw was geschilderd. Alsof dat niet veel artistieker was dan een banale blauwe lucht en nog ouderwetscher groene wei.

Het zou wel een beetje moeilijk zijn, maar als hij inzond, het zou geweigerd worden, daarover was men het eens. En waarlijk, op den voorlaatsten keuringsmiddag, nadat weer eenige producten van leden der club, in één week gedacht en gemaakt, waren aangenomen, deelde de majoor mee, dat ook hij iets had en het in de laatste vergadering aan de jury zou voorleggen.

Tevens deelde hij mee, dat te zijnen huize was aangekomen het stuk van den president, den meester M. Nog terstond gingen een paar juryleden mee naar zijn huis, om 't heerlijk gedane landschap reeds nu even te bewonderen.

Ze vonden 't prachtig, heerlijk. 't Was een weide en daarin op den voorgrond allerlei hel gekleurde bloemen, van de meest grillige vormen, terwijl op den achtergrond vee liep, zoo.... natuurlijk, neen dat zou al te gewoon zijn, zoo artistiek, zoo gevoeld, enfin, 't was subliem.

Ze wilden weggaan, minachtende blikken werpend op 't maaksel van den majoor, dat in de kamer hing, toen deze vroeg: ‘En willen de heeren mijn stuk niet eens zien, dat ik denk in te zenden? Ten minste als het wordt toegelaten.’

Nu, men wilde wel zoo genadig zijn, om 't stuk, dat de volgende week hun critischen ernst zou ondervinden, even te bekijken.

Ze volgden den majoor naar 't atelier.

‘Niet erg modern,’ zei de schilder gastheer, ‘dat is misschien een bezwaar.’

Ja, dat was zeker een bezwaar, dachten de heeren.

't Was verschrikkelijk gewoon, een paar heel gewone koeien, zwartbont, in een heel gewone groene weide. De lucht was blauw, de wolken wit, alles even ordinair.

Zwijgend werd er even een blik op geworpen, men keek elkaar aan, en 't vonnis was geveld. De majoor zag het en.... lachte heel even.

Het ging zooals te verwachten was geweest op den laatsten keuringsmiddag. Het werk van den majoor was 't eenige wat nog ingezonden was, en daar hij zelf kieschheidshalve afwezig was, konden de overige juryleden, waaronder ook een paar zeer modern artistieke dames, naar hartelust critiseeren. En ze haalden het hart op; dat was nog eens heerlijk, iets af te wijzen, daar haalde toelaten niet bij, al gebeurde dat ook nog zoo gewichtig.

Nadat het noodige omtrent opvatting, visie en gedaanheid was gezegd, werd eenparig besloten, dit stuk als der tentoonstelling onwaardig, te weigeren.

Daarop ging men over tot het zoeken van een goede plaats voor 't stuk van den grooten meester, de paarse weide met de groene bloemen en 't oranje-roode vee.

Eindelijk hing het en nog lang bleef men in verrukking kijken naar dat meesterwerk, terwijl de werkende leden besloten, deze manier eens zelf te gaan beoefenen, en de anderen, niets meer mooi te vinden, wat niet zoo was gedaan.

De dag der opening kwam.

De majoo was heelemaal niet boos geweest over de afwijzing, maar had verklaard, dat ze eigenlijk gelijk hadden; hij hoorde niet tot hen en na de tentoonstelling zou hij maar bedanken. Nu hij echter de correspondentie met den president der jury, den grooten schilder M., had gevoerd, wilde hij nog zoolang aanblijven, opdat hij dezen toch kon begroeten.

Eindelijk was 't lang verbeide oogenblik aangebroken. In 't vertrek, waar de commissie van toelating vergaderd had, zaten alle leden der vereeniging in spanning, tot M., die door een paar leden was afgehaald, zou komen.

En daar kwam hij, een imposante verschijning, met genialen blik rondstarend. Plotseling scheen hij van iets te schrikken. Onder een zijtafeltje op den vloer tegen den muur stond het schilderij van den majoor, de bonte koeien in de groene wei, het stuk, dat der tentoonstelling onwaardig was gekeurd.

‘Maar, mijne heeren....’ zei de groote man, op dat schilderij wijzend.

‘O, dat is een stuk, dat we hebben geweigerd, 't was wel van een onzer juryleden, maar de kunstprincipes....’

‘Hebben geweigerd?’ vroeg de groote man.

‘Neem me niet kwalijk, dat ik u in de rede val,’ zei de majoor. ‘Ik heb een kleine vergissing begaan. Dát stuk is van mijnheer M., en;t geen op de eereplaats der tentoonstelling hangt, is van mij....’

V.S.

De dankbaarheid van Andernach.
Een geschiedenis uit het Duitsche stadsleven in de middeleeuwen.
(*Vervolg en slot.*)

‘Ja, ja, dat gaat u aan, meester!’ viel hier de burgemeester den spreker in de rede.

‘Natuurlijk,’ antwoordde meester Gerhard,

‘en ik zal er mij wel voor wachten, ver uit de stad te gaan, anders nemen ze mij nog gevangen. Ik ben blij, dat ik uit hun handen ben gekomen, ik heb niet den minsten lust, hun raadhuis, waarop zij van achteren en van voren willen bezuinigen, verder af te bouwen.’

‘'t Is een verwenschte geschiedenis,’ mompelde de burgemeester, de handen in de zij plaatsend, ‘men moest dat gepeupel kort en klein slaan!’

Nog had hij het laatste woord niet uitgesproken, toen zijn oude meid, Christine, op hem kwam toegeloopen, en hem toeriep, aanstonds naar huis te komen, daar een troep ruiters met een witte vlag voor zijn deur stilstonden en hem een grooten brief wilden afgeven.

De burgemeester keek haar eerst een oogenblik sprakeloos aan.

‘Willen de Linzers ons soms uitdagen?’ riep hij daarna driftig uit. ‘Maar dan zullen zij ondervinden, dat Andernach niet met zich laat spotten.’

Snel nam hij afscheid van meester Gerhard, en met groote schreden liep hij naar huis terug.

Reeds van verre zag hij de kleine ruiterbende voor zijn huis staan. Een heele kring van nieuwsgierigen had er zich al om heen verzameld. Ook de wapens op de schabrakken der paarden herkende hij spoedig. Ja, het waren de kleuren van Linz met den keurvorstenhoed van den aartsbisschop van Keulen.

De aanvoerder der ruiterbende, die aan een langen stok een witte vlag droeg, groette, toen de burgemeester naderde, en reikte hem daarna een papieren rol over, die met een groot lak verzegeld was.

Met korten groet nam de burgemeester de rol aan en vouwde ze open. Nauwelijks echter had hij de eerste regels gelezen, toen zijn gezicht een sombere uitdrukking kreeg.

'Van ouds af,' riep hij, 'is de steengroeve aan den Dattenberg algemeen eigendom geweest. Ieder, die steenen noodig had, kon ze daar breken. Maar gij misgunt ze ons, en daarom beroept gij er u op, dat de groeve in uw gebied ligt en verlangt ge een onbeschaamden prijs voor elke scheepslading. Maar dat is nog niet genoeg - ook onzen bouwmeester, die u ontloopen is, omdat ge hem misbruikt hebt als een lastdier en niet gewaardeerd als een door God begenadigd meester, moeten wij uitleveren. Daarbij zijt gij ook nog onbeschaamd en verklaart gij ons den oorlog, indien wij niet aanstonds aan uw verlangens voldoen. Verneemt daarom mijn antwoord: De Linzers moeten het geld, dat zij van de bewoners van Andernach willen hebben, ook voor alle steenen, die wij reeds uit den Dattenberg gebroken hebben, maar komen halen, en ook meester Gerhard; maar zij moeten toezien, hoe zij de stad binnenkomen en ook

weer heelhuids verlaten. Zegt dat aan hen, die u gezonden hebben!'

De ruiters keken elkaar een beetje verbluft aan over deze krasse woorden, maar zeiden niets. De aanvoerder zwaaide weer met zijn witte vlag, daarna keerde de kleine ruiterbende zich om en reed de stad uit. Zij wisten genoeg.

De burgemeester zag hen somber na. Hij had eigenlijk, eer hij dit bescheid gaf, eerst den raad der stad bijeen moeten roepen, maar hij wist, dat deze niet anders zou besloten hebben, en zoo had hij zonder bedenken de geheele verantwoordelijkheid op zich genomen; hij begreep, dat zulk een snel en bondig antwoord in Linz zijn uitwerking niet zou missen.

EEN KOPJE THEE, NAAR DE SCHILDERIJ VAN PAUL PARFONRY.

Toen echter de ruiters uit het gezicht verdwenen waren, trad hij snel zijn huis binnen en zond naar alle zijden boden uit, om de raadsheeren tot een vergadering bijeen te roepen. Daarna dacht hij er over na, welke toebereidselen moesten gemaakt worden, om de Linzers uit de stad te houden. De poorten konden snel versperd en de stadsgrachten met water gevuld worden - daar viel het hem in, dat ook zijn bijen in veiligheid moesten worden gebracht. Hij was van jongsaf een groot bijenliefhebber geweest en langzamerhand had hij een aantal kostbare bijenkorven gekregen. In de vallei naar Andel, op een zonnige en voor den wind beschutte plaats, had hij een bijentuin aangelegd en daar stonden in goedgetimmerde hutten lange rijen van dikke bijenkorven, waaromheen het den ganschen dag vroolijk zoemde. Voor de hutten strekte zich een lief bloementuintje uit, waar een menigte leliën en anjelieren bloeiden, waaruit de bijen haar voedsel haalden. Van een bankje, dat dicht in de nabijheid stond, sloeg de oude heer elken morgen een uurtje de drukke be drijvigheid van zijn volkje gade, en wat hij daarbij overlegde en overdacht tot welzijn der stad, dat was gewoonlijk het beste.

Deze bijenkorven moest hij voor het uitbreken van den krijg in veiligheid brengen, anders zouden de Linzers de kostbare korven spoedig als een welkome buit meenemen. Indien hij zich spoedde, kon hij, eer de raads-

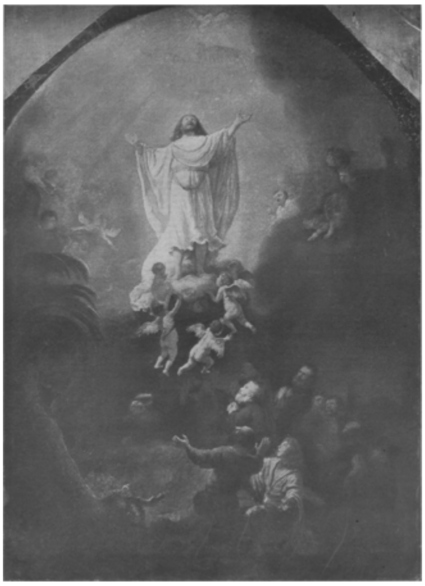

Oude Pinakotheek te München.
Photogr. van Frans Hanfstaengl, München.
HEMELVAART CHRISTI, NAAR REMBRANDT.

leden kwamen, nog eenmaal door het kleine poortje in den stadsmuur naar den bijentuin gaan en daar zien, hoe hij de korven het best in de stad zou overbrengen. Dus geen tijd verloren - reeds was hij door het poortje buiten de stad en stond weldra voor den bijentuin. Juist wilde hij den sleutel uit den zak halen, om de tuindeur te openen, toen hij deze tot zijn verwondering al open vond.

'Heilige Sebastianus! Zouden de Linzers reeds....'

Voorzichtig duwde hij de deur open en keek in het tuintje. Alles was stil; de bijen zoemden. Hij wendde den blik naar het bankje - goede God, het was hem alsof hij door een beroerte werd getroffen: daar zat zijn dochter Bärbel en naast haar George, de knecht van den bakker, zijn buurman. Deze had het dus gewaagd een oog op zijn dochter te slaan, en zij, het onervaren kind - ja ja, thans wist hij, waarom zij in den laatsten tijd zoo dikwijls en zoo lang in den tuin de wasch had op te hangen, en men genoodzaakt was, haar herhaaldelijk te roepen, als men ze noodig had. Dan maakte zij over den tuinmuur een praatje met den bakkersknecht. Maar hij zou daar een einde aan maken!

Met harde schreden trad hij nader, en toen beide jongelieden verschrikt opzagen, hield hij voor hen een philippica, dat zij bleek werden als arme zondaars.

George wilde zich nog verontschuldigen. Hij zei, dat ze slechts een praatje hadden gemaakt, maar ook dat stond de strenge vader niet toe, en het liefst had hij den 'brutalen jongen,' zooals hij hem noemde, de stad uitgejaagd, maar met het oog op den oorlog wilde hij zich toch niet van den krachtigen jongenman ontdoen; men kon niet weten, hoe noodig later elke man kon zijn. Hij wees hem dus alleen barsch uit den bijentuin, en eenige oogenblikken daarna ging ook hij met zijn dochter naar huis. In zijn toorn was hem alle lust, om zich met de bijen bezig te houden, vergaan.

Thuisgekomen vond hij reeds verscheidene raadsleden, die hem aanstonds het voorgevallene voor een oogenblik deden vergeten. Ja, zij waren het er allen over eens, dat alleen afgunst de Linzers tot de onbezonnen oorlogsverklaring gevoerd had, en zij keurden eenparig het moedige en fiere optreden van hun burgemeester goed.

Na kort beraad was besloten, hoe de stad in staat van verdediging zou worden gebracht en nog dienzelfden nacht werden, nadat de burgerij door den omroeper van den stand van zaken kennis had gekregen, alle maatregelen tegen een insluiting der stad genomen. Alvorens echter het kleine poortje in den westelijken stadsmuur gebarricadeerd werd, liet de burgemeester nog inderhaast zijn bijenkorven in de stad brengen. Waar zouden echter die vele korven geplaatst worden? In den tuin van den burgemeester, waar zij des winters stonden, lag het reeds vol met allerlei krijgsmateriaal, en daarbij zou het hier weldra al te rumoerig toegaan - het was werkelijk een onaangename geschiedenis!

Daar kwam een der mannen op een gelukkige gedachte. Naast de Rijnpoort was voor eenige jaren achter de borstwering van den stadsmuur een breede gang gebouwd, om daar in geval van oorlog een wacht van verscheidene personen te kunnen opstellen en ook om daar steenen kogels en werpgeschut op te stapelen. Daar nu de stad aan de Rijnpoort het moeilijkst was in te sluiten, was het niet waarschijnlijk, dat hier spoedig een gevecht zou worden geleverd; men kon dus hier de bijenkorven achter de borstwering veilig neerzetten.

Weldra stonden zij dan ook gezamenlijk boven, stil en vreedzaam, terwijl beneden in de straten den ganschen dag door levendige bedrijvigheid heerschte. Iedereen wist,

wat een beleg te beteekenen had, en al hoopte men ook, de Linzers weldra met gevoelige verliezen af te slaan, dat waren toch maar verwachtingen: de krijgskans kan soms won derlijke luimen hebben.

En die luimen zouden zich ook werkelijk toonen. Daar verscheidene plaatsen, zooals meester Gerhard gezegd had, zich door de Linzers hadden laten overhalen aan den oorlog tegen Andernach deel te nemen, legerde zich weldra een groote menigte gewapend volk om de stad en bestookte de belegerden voortdurend; maar het was slechts ongeoefend en ongeschikt krijgsvolk, dat nooit een grooten slag kon slaan. Voor de belegerden was de toestand echter ook niet rooskleurig; de bezetting deed verscheidene uitvallen, maar bij het groote getal belegeraars kon dit geen gevolg hebben. Daarbij werden de levensmiddelen in de stad voortdurend schaarscher en de winter stond met zijn guur weer voor de deur.

Ook voor de arme Bärbel was die tijd een zware beproeving. Haar vader bevond zich meest in groote opgewondenheid en toonde zich barsch en driftig. Zij durfde daarom nooit wagen, ook maar het geringste van haar verdriet te laten merken en had ook slechts zeer zelden gelegenheid, George te zien. Maar dit stond bij haar vast: trouw bleef ze hem tot in den dood, wat er ook mocht gebeuren. Hij was een brave, flinke jongen, aan wiens zijde zij door het leven wilde gaan, al bezat hij ook maar weinig aan geld en goed.

Haar vader had over haar verhouding tot George geen woord meer met haar gesproken, maar hij had wel spoedig bij de toebereidselen en ook later gezien, dat George zeer dapper en verstandig was; herhaaldelijk had hij hem op gewichtige punten geplaatst en hem ten slotte boven op de gaanderij bij de Rijnpoort laten post vatten, van waar men het kamp der Linzers kon overzien en al hun bewegingen gadeslaan. Hier moest altijd een opmerkzame en wakkere schildwacht staan, en niemand was daar beter voor geschikt dan George. Het was geen plezierig baantje, daarboven uren en uren in den kouden wind en regen de wacht te houden, maar George verdroeg zonder morren de ongemakken van het gure weer en was, uitgezonderd een korte aflossing gedurende den dag, voortdurend met groote waakzaamheid op zijn post.

Als de stad zich des avonds ter ruste had begeven, en ook de burgemeester zich eenige uren slaap gunde, werd geregeld zacht de huisdeur van den burgemeester geopend en sloop een donkere gedaante door de straten. Een keteltje droeg zij in de linkerhand en met de rechter tastte zij in de duisternis voor zich uit. Dan besteeg zij de steenen trap, die naar de Rijnpoort leidde, en was weldra bij George, die haar reeds wachtte.

Het was Bärbel, die hem bij dit gure weer een keteltje warme, krachtige soep kwam brengen. Terwijl hij zich die goed liet smaken, kon zij met hem praten en luchtkasteelen bouwen.

Zoo kwam zij ook op een donkeren Novemberavond; de scherpe wind floot om haar ooren, maar zij bekommerde zich daar niet om; des te meer was het noodig, dat zij George de warme soep bracht. En hoe blij was hij als zij kwam; reeds had hij getwijfeld, of zij bij dezen storm den tocht wel zou durven ondernemen. Hij verweet zich eigenlijk, dat hij haar bezoek in dit gure jaargetijde nog steeds toeliet; maar het vervulde hem toch ook met trots, dat zij zoo'n dapper meisje was.

‘Vandaag moogt gij niet gaan zitten, Bärbel!’ zei hij tot haar. ‘Het is een hondenweer, ik zal gauw de soep opeten en dan kunt gij snel huiswaarts keeren.’

‘Dat zou een karige belooning zijn,’ antwoordde zij lachend. ‘Ik ben niet bang voor een beetje storm, en ik moet je ook nog wat van de oude Christine vertellen.

Zij heeft namelijk wat van de soep bemerkt, die ik elken avond kook, en zij vroeg mij, voor wie die was. Ik zei haar eenigszins boos, dat zij in zoo'n ernstige tijden niet zoo'n overbodige vragen moest doen. Toen liep ik snel de keuken uit, als had ik iets te doen, dat groote haast had, en was blij, dat ik er zoo afkwam. Van nu af aan zal ik wat voorzichtiger moeten zijn....'

George lachte. 'Die oude, nieuwsgierige hen! Nu, ik zal ze later wel eens....'

Hij voltooide den zin niet. 'Wat is dat?' vroeg hij zacht.

Snel greep hij de nachtlantaren. 'Hebt gij geen geruisch gehoord, Bärbel?' vroeg hij.

Nog een oogenblik luisterde hij. 'Ik hoor gefluister van stemmen en een zacht gedruisch,' mompelde hij.

Met één sprong was hij op de borstwering en hief de lantaren omhoog. Twee, drie pijlen snorden door de lucht.

'Goede hemel,' riep het meisje verschrikt, 'kom er toch af!'

'Het geheele leger moet op de been zijn!' antwoordde George. 'Zij maken van de duisternis van den nacht gebruik, om hier deze muren te beklimmen, die zij tot nu toe ongemoeid lieten en die zij wellicht voor geheel onbewaakt hielden. Maar zij vergissen zich!'

Vlug sprong hij weer van de borstwering, greep den alarmhoorn en blies zoo hard hij kon. Maar de storm woedde zoo, dat het geluid van den hoorn verloren ging. George snelde daarna de trap af en blies beneden uit alle kracht door de straten. Dat werd ook door eenige andere wachten vernomen; van verschillende zijden weerklonk thans het alarmsignaal. Maar toch ging de alarmeering nog niet snel genoeg.

George geraakte in koortsachtige opgewondenheid. Hij snelde weer naar zijn post. Daar was Bärbel in doodsangst op de knieën gezonken en bad.

Met de lantaren in de hand boog zich George weer over de borstwering. Op balken, die over de stadsgracht werden geworpen, kwamen gewapende krijgers met stormladders aansnellen, die zij tegen den muur plaatsten.

'Om Godswil!' riep hij, 'voordat er hulp van de onzen komt zijn zij boven.'

Nog eens blies hij alarm en keek om zich heen.

'Bärbel, God moge ons genadig zijn,' schreeuwde hij. Hij zag, hoe zes, zeven gewapende mannen de ladders beklommen. Wanhopig keek hij om zich heen.

'Bärbel, de bijenkorven, *zij* moeten ons redden,' riep hij.

In een oogwenk was zij opgesprongen; de eerste de beste korf werd gegrepen en den krijgers, die reeds bijna de borstwering bereikt hadden, op het hoofd geslingerd.

Een doordringende angstkreet werd gehoord.

'De volgende hier!' riep George, greep hem uit de handen van Bärbel en slingerde hem eveneens in de diepte.

'Alle hier, op de rij af,' schreeuwde hij. Een voor een schoof zij ze naar hem toe en met krachtige armen wierp hij ze op de hoofden der belegeraars. Hij hoorde, hoe de korven onder op hen neerplotten, en hij hoorde ook het gehuil der getroffenen, het geschreeuw der verschrikte menigte, die zich plotseling te midden van woedende bijenzwermen zag.

Toen de laatste korf in de diepte verdwenen was, keek George over de borstwering en zag, hoe allen in groote wanorde wegvluchtten, ten einde aan de woedend geworden bijen te ontkomen.

Thans kwam ook hulp uit de stad. Maar George lachte tegen de verschrikte, nog slaapdronken lieden.

‘Gij komt te laat,’ riep hij, ‘de dans is al voorbij! Geheel andere spiesjes dan de uwe hebben ons gered. Indien ik evenwel dat moedige meisje niet had gehad, zou het een zware strijd geweest zijn.’

Dat gaf iedereen bereidwillig toe, toen de wonderbare redding in het kort verteld was. Ook de burgemeester erkende dit, nu trotsch op de onversaagdheid zijner dochter, en draalde niet langer, de hand van Bärbel in die van den wakkeren George te leggen, vooral toen hij den volgenden morgen zag, hoe George met zijn dappere verdediging de stad ook van de belegering verlost had. De Linzers hadden in dien Novembernacht de laatste poging gedaan om Andernach te nemen; en toen hun ook dit mislukte en met zoo noodlottig gevolg, trokken zij den volgenden morgen af en sloten vrede.

Het dankbare Andernach echter droeg mees ter Gerhard op, een standbeeld voor George en Bärbel ter eeuwige herinnering te vervaardigen.

Aan de Rijnpoort werden de twee beelden

geplaatst. Eeuwen zijn voorbijgegaan, niets weet men verder van Bärbel en George, maar de mare van hun dappere daad spreekt nog heden uit hun beelden.

Hemelvaart.

De avond is reeds gevallen als de Heer Jesus, Jerusalem verlatende, Zijn leerlingen leidt tot Sina, den heiligen berg.

Langzaam en zwijgend treden ze voort, overwegend de woorden, welke Hij zooeven, bij de nuttiging des Avondmaals, tot hen gesproken heeft: vreemd-droeve woorden van scheiden, en blijde beloften van vreugde, als de Trooster, wiens komst zij biddend verbeiden moeten, zal verschenen zijn. Zóó vaderlijk is Jesus' vermaan geweest, zóó plechtig heeft geklonken Zijn stem, toen Hij hen stelde tot predikers Zijner leer en werkers Zijner wonderen, dat in hun zielen ontwaakt is het smart-bewustzijn van niet te weren leed, de weemoed naar nog ongeweten heerlijkheid, waarop Jesus' woorden te duiden schenen.

Eerbiediglijk volgen zij het licht-pad, dat 's Meesters verheerlijkte voeten treden door de duisternis, tot ze den berg bereikt hebben, waar de Heer hen doet nederzitten.

En nu voelen ze, dat het komen gaat: het wondere, wondere, dat Hij voorzeide - en ze weten niet, of het vreugde of vreeze is, waarvan hun harten branden en verlangens wellen naar hun te spreken schromende lippen.

Stil staren ze in verre verte, waar de torens en tinnen der Godsstad even nog glansen in den wijkenden dag en ten laatste roereloos rijzen in het nacht-mysterie.... dan doorvaart een huivering van verlangen hun zielen en opeens breekt hijgend uit de lang-weerhouden heimwee-klacht:

‘Heer, zult Gij nu het Rijk van Israël herstellen?....’

Doffe snikken schokken op uit de donkere groep - dan wordt het stil - op den heiligen berg weent de ziel van Israël om verloren weelden....

Dan klinkt Jesus' stem, zacht, als van een eindeloos goeden en wijzen vader, die zijn onwetende kinderen vermaant:

‘Het komt u niet toe de tijden of stonden te kennen, die de Vader in Zijn macht heeft voorbehouden; maar gij zult de Kracht ontvangen van den Heiligen Geest, die over u zal komen, en Mij tot getuigen zijn in Jerusalem, in geheel Judea en Samaria, tot aan de grenzen der aarde.’

En als Hij dit gezegd heeft, strekt Hij de handen zegenend uit over hun nu deemoedig genegen hoofden, en uit den donkeren nachthemel zijgt langzaam een wonder-wit licht en spant zijn lelie-schijn wijd-uit langs de luchten; een zoete muziek als van heel verre harpen doorruischt de stilte met goudene geluiden, en als de biddende hoofden der leerlingen zich heffen, zien ze Jesus midden in den glans; lichtwolken omwemelen Hem, robijn-rood fonkelen de wonden in Zijn zegenend gestrekte handen; Zijn oogen zien geen aarde meer, maar schouwen recht in de glorie van Zijn licht-schoon Rijk....

Zóó vaart Hij hemelwaarts, hóóg uit den aarde-nacht, van geheimzinnig-zonne licht omvloeid, van engelen-vluchten omzwermd - en de jongeren zien het aan en kunnen den luister niet verdragen, die hun hoofden omgloriet en hun zielen verzaligt van eindeloos vrede-gevoel....

Deze schilderij behoort tot een zestal aan het leven des Heeren ontleende en door pracht van licht-werking uitmuntende tafreelen, die Rembrandt in 1638 voltooide op bestelling van stadhouder Frederik Hendrik; door erfenis kwamen ze later terecht in het vorstelijke Dusseldorfer Museum, van waar ze later naar München zijn overgebracht.

M.V.

Een gevaarlijke rit.
Uit de herinneringen van een grensbeambte.

Het kan zoo wat vijftien jaar geleden zijn. Ik bekleedde reeds ongeveer tien maanden in het minst gastvrije gedeelte van het Saksische Ertsgebergte de betrekking van grenscontroleur, nadat ik te voren in het Vogtland was werkzaam geweest. Ik had slechts enkele lieden onder mijn bevelen en de dienst eischte veel inspanning, daar het gebied tamelijk uitgestrekt was, maar alles te zamen hadden wij toch niet te klagen, want het smokkelen en stroopen was in den laatsten tijd veel minder geworden.

Op ongeveer vier uren afstands lag, gemakkelijk langs den grooten weg te bereiken, die meestal door bosschen voerde, een ijzersmelterij, waarin een groot aantal personen uit den verren omtrek hun brood verdienden. Uit Saksen en uit Bohemen kwamen de menschen hier werken. De ijzersmelterij zelf lag nog in Saksen, doch op nauwelijks vijf minuten van de grens.

Ongeveer een dozijn beambten woonden in de inrichting zelf of in de onmiddellijke nabijheid, en het lag voor de hand, dat zij, die evenals wij, dikwijls in geen maanden in de stad kwamen, een drukke conversatie onderhielden met de grensbeambten. Ik was nog geen veertien dagen op mijn nieuwen post, of ik ging met het personeel der ijzersmelterij om, of wij oude kennissen waren.

Behalve den gezelligen omgang met beschaafde menschen in onze eenzaamheid trok mij - ik mag het nu wel bekennen - nog een andere omstandigheid naar de ijzersmelterij: de twintigjarige knappe, vroolijke en ijverige dochter van den kassier Braun, die al bijna een kwarteeuw de financieele zaken der onderneming bestuurde. Al was het nog niet tot een verklaring tusschen ons gekomen, toch meende ik, dat Marie mij niet ongaarne zag, en het waren de gelukkigste uren, die ik in den kring harer huisgenooten en in haar tegenwoordigheid mocht doorbrengen. In het huis eener middelerwijl overleden tante had Marie een voortreffelijke opvoeding genoten en daarbij ook het huishouden in den grond geleerd.

Men begrijpt, dat ik de uren telde tot de Zaterdagmiddag kwam, waarop ik mij, als geen dringende dienstzaken dat beletten, naar de ijzersmelterij begaf. Zondagavond moest ik weer op mijn post zijn, dien ik in den tusschentijd aan mijn eersten ondergeschikte met alle gerustheid kon toevertrouwen.

Het was in het midden van November, en een verscheidene voeten dik sneeuwkleed bedekte het landschap. In phantastische vormen teekenden zich de onder hun zwaren witten last buigende takken der naaldboomen af, waarmee, zoo ver het oog reikte, de hellingen der bergen begroeid waren.

Het was weer Zaterdag. Het had 's nachts gevroren, en de weg was een prachtige sledebaan. Ik had alle werkzaamheden geregeld, en in flinken draf ging het over den spiegelgladden weg naar de ijzersmelterij.

Mijn dienstpaard, dat ik voor de slede gespannen had, die ik zelf bestuurde, kende den weg, en ik kon mij dus geheel aan mijn gedachten en droomerijen overgeven.

Wie weet, of zich morgen niet een geschikte gelegenheid zou voordoen, om Marie en haar vader mijn gevoelens mede te deelen. Ik dacht aan het geluk, dat het jawoord van haar lippen mij zou verschaffen.

Nu begon het in zilveren vlokken te sneeuwen. De ondergaande zon overgoot nog eens het sneeuwveld met haar gouden licht, toen viel langzamerhand de schemering in. Wij hadden ongeveer de helft van den weg afgelegd; ik had tijd en omgeving bijna geheel vergeten, toen ik plotseling door een levendige beweging van het paard en zijn luid hinniken uit mijn overpeinzingen gewekt werd.

Ik kende de gewoonten van mijn trouw dier, dat dag en nacht bijzonder waakzaam was, zoodat ik mij zelfs in mij geheel vreemde streken volkomen op zijn instinct kon verlaten. Ik keek oplettend om mij heen. Zou er iets niet in den haak zijn? Onwillekeurig tastte mijn rechterhand in den borstzak van mijn pels, dien ik over mijn uniform droeg, maar vond de revolver niet, die ik anders altijd bij me had. Nu herinnerde ik mij, dat ik ze thuis schoongemaakt, maar vergeten had ze bij me te steken. Gelukkig voelde ik, dat ik althans mijn sabel had aangegespt.

Ik trachtte nu, de toenemende duisternis te doorboren, maar een zekeren blik had ik niet, daar de wind mij, toen wij op hetzelfde oogenblik aan een open ruimte in het woud kwamen, de vlokken recht in het gezicht joeg. Toch gelukte het mij, een lange, zwarte gestalte te onderscheiden, die tegen een hoop sneeuw rechts van den weg duidelijk afstak. Toen mijn slede op tien schreden afstands van den vreemdeling was, kwam er leven in de tot dusver beweginglooze verschijning; zij boog zich en deed een stap naar voren, als wilde ze mij te gemoet springen. Een breedgerande vilten hoed, tot over oogen en ooren getrokken, en een dikke das beletten mij hem te herkennen. Geen woord kwam over zijn lippen. Wij waren nog slechts enkele schreden van elkaar verwijderd; ik riep hem een luid ‘halt!’ toe en trok mijn sabel. Mijn paard, door den onverwachten klank mijner stem verschrikt, trok aan, zoodat de slede den raadselachtigen vreemdeling sneller voorbijgleed dan ik bedoelde. De man scheen zelf even verrast als verschrikt, want een paar onverstaanbare woorden mompelend, vloog hij achteruit en was in twee sprongen in het middelerwijl volslagen donker geworden woud verdwenen.

Dat hij niet veel goeds in den zin had, werd mij duidelijk, toen ik mij van het voorgevallene rekenschap gaf. Tevergeefs trachtte ik onder de lieden, die ik in mijn dienst had leeren kennen, iemand te vinden, op wien het beeld van den geheimzinnigen man had kunnen passen; maar hoe ik mij ook inspande, het wilde mij niet gelukken. Ik besloot echter na mijn terugkeer de zaak verder te onderzoeken. Intusschen had de sneeuwjacht opgehouden, en daar nu de maan met haar wit licht het landschap overgoot, leverde het overige van mijn rit geen verdere moeilijkheden op.

In gestrekten draf reed ik op het blok huizen bij de ijzersmelterij toe. Onwillekeurig vestigde zich mijn blik op het venster van Maries kamer, en mijn hart klopte, toen op het gedruisch der naderende slede het raam geopend werd. ‘Zij heeft mij dus verwacht,’ mompelde ik opgeruimd bij mij zelf.

Daar klonk haar welluidende stem: ‘Vader, is u daar?’

Zij had dus niet op mij gewacht! Ik riep haar toe, dat ik het maar was, en het venster werd nu gesloten. Ik trad nu het koffiehuis binnen, waar de meeste beambten reeds bijeen waren. Een dichte tabaksrook vulde het niet te groote vertrek, en ik had moeite, de heeren te herkennen en te begroeten. Aan het hoofd der tafel zat de directeur Weber.

Een glas grog werd mij aangeboden, en ik ledigde het dankbaar, want nu eerst voelde ik, dat ik onder het rijden door en door koud was geworden. Juist wilde ik

naar den kastelein omzien, ten einde hem de zorg voor mijn paard op te dragen, toen ik, naar de deur z[i]ende, Marie gewaar werd, die mij wenkte en mij blijkbaar wenschte te spreken.

'Zijt ge onzen kassier niet tegengekomen, mijnheer de controleur?' vroeg me op dit oogenblik de directeur. 'Hij is naar C. gereden, en ge hebt het laatste eind van den weg samen....'

'Den kassier?' vroeg ik verwonderd, 'neen, ik heb hem niet gezien. Maar... goede God...' Ik kon den zin niet voltooien, want nu had ik de oplossing van het raadsel gevonden. Op weinige schreden afstands van mij stond de dochter van den kassier, die vermoedelijk mijn verbleeken bij de vraag van den directeur gezien had, want zij was angstig dichterbij gekomen.

'Mijnheer de controleur,' kwam het sidderend over haar lippen; 'om Gods wil, zeg het toch: is vader iets overkomen? Wat weet

u er van? Spreek op; laat mij niet zoo in onzekerheid.'

'Onze kassier moest eigenlijk al lang terug zijn,' zei de directeur. 'Hij is, zooals hij alle drie maanden pleegt te doen, naar de hoofddirectie te C. gereden, om de gewone afrekening te houden en de salarissen voor de beambten en de werklieden mee te brengen.'

Mijn vermoeden was dus juist. 'Is mijnheer Braun alleen uitgereden?' vroeg ik ademloos.

'Ja, ge kent den eigenzinnigen man. Hij wil geen begeleider tot bescherming hebben. Sedert vijftien jaar heeft hij, zonder dat hem daarbij ooit iets overkomen is, het beetje geld alleen bezorgd, en dat wilde hij ook in het vervolg blijven doen, heeft hij ons op onze ernstige waarschuwingen vandaag weer gezegd,' antwoordde de directeur.

'Ik zelf heb hem ook dringend verzocht, niet alleen uit te rijden,' deelde mij Marie zacht mee, 'maar op dit punt is hij onverbeterlijk. En nog nooit heb ik zooveel angst uitgestaan als vandaag.'

Met weinig woorden vertelde ik nu aan het gezelschap het gebeurde van dien middag. Niet op mij, den grensbeambte, had de vreemdeling gewacht, maar op den ouden man, die onvoorzichtig genoeg was, met duizenden thalers bij zich alleen een zoo langen en eenzamen weg af te leggen, terwijl men natuurlijk in den omtrek op de hoogte moest zijn van het doel dier regelmatige uitstapjes.

De aanwezigen deelden mijn vermoeden, dat het op den kassier was gemunt geweest, en nadat de eerste verwarring was bedaard, werd besloten, den bedreigde te gemoet te gaan. Maar het kon nog wel tien tot vijftien minuten duren vóór de sleden waren ingespannen, terwijl het hier toch, om een dreigend gevaar te keeren, op een minuut kon aankomen. Ik herinnerde mij nu, dat mijn slede nog ingespannen en wel voor de deur stond. Haastig deelde ik Marie mijn besluit mee, niet op de anderen te wachten, maar aanstonds te vertrekken.

'Ik rijd mee,' zei zij vastberaden. Met een paar sprongen was zij de trap opgeijld, had een doek gegrepen en stond een oogenblik later weer bij mij.

Snel ging het nu weer denzelfden weg terug, dien ik voor een kwartier had afgelegd. De slede, voor één persoon berekend, bood slechts weinig ruimte voor ons beiden. Ik wikkelde intusschen Marie zoo goed ik kon in mijn pels en verzocht haar, zooveel mogelijk naar achteren te schuiven, daar ik de armen moest vrij hebben, om op den eenigszins hellenden weg het paard stevig in de teugels te kunnen houden.

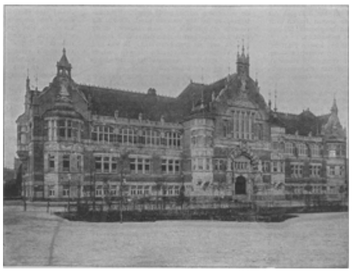

HET NIEUWE STEDELIJK MUSEUM TE ALTONA, NAAR EEN PHOTOGRAPHIE.

De maan verlichtte met haar helder, wit schijnsel den weg, waarover wij in vliegenden galop voortjoegen. Met gespannen aandacht luisterden wij, of wij niet uit de verte het bellengeklingel van een naderende slee vernamen, maar tevergeefs. Alleen het knerpen der sneeuw en het snuiven van het paard, van welks rug een witte

wolk in de koude nachtlucht opsteeg, was te hooren. Ik bemerkte, hoe angstig mijn gezellin was, en hoewel ik haar de mogelijkheid voorhield, dat een toeval haar vader dezen keer langer in de stad kon hebben opgehouden, geloofde ik toch zelf niet aan die mogelijkheid.

(*Slot volgt.*)

Bij de Platen.

Bij de bron. -

De kleine waterschepster vertoont in kleeding en uiterlijk het type van een echte Italiaansche, het meest misschien nog door het droomerig dwepende in den blik harer gitzwarte oogen. Een aardig groepje vormen de meisjes, die op den rotsachtigen grond, terwijl de grootste naar de bron gaat om haar pot met het heldere, klaterende water te vullen, heel genoeglijk zitten te keuvelen. In de verte zien wij een volwassen meisje of vrouw, die, den gevulden pot op het hoofd, huiswaarts keert.

Het landschap schijnt ruw, maar als de zon het met haar gouden stralen overstroomt, zal alles fonkelen in rijke kleurenpracht.

Een kopje thee. -

Een vriendelijk interieur en een jong paar in de wittebroodsweken, de echtelijke hemel nog door geen enkel wolkje verduisterd. Met een gracieuze handbeweging biedt het jonge vrouwtje haar man een kopje thee aan, - dit is het heele onderwerp. Maar de schilder heeft het op gelukkige wijze tot een fraaie, aantrekkelijke schilderij weten te verwerken.

Het nieuwe museum te Altona. -

De bij Hamburg gelegen stad Altona bezat tot dusver geen eigen museum. De stedelijke kunstschatten, natuurwetenschappelijke verzamelingen enz. waren zonder eenige orde of rangschikking in een klein huisje onder dak gebracht. Thans is de stad in het bezit van een waardig gebouw met drie verdiepingen. In de onderste zijn de werkkamers, de woning van den portier en een groote zaal gelegen, waarin de verzamelingen van de Duitsche Zeevisscherij-vereeniging een plaats vinden. De middelste, die eveneens een groote zaal heeft met een oppervlakte van meer dan vierhonderd vierkante meter, is voor de dierkundige verzamelingen en de bibliotheek bestemd; de hoogste voor de verzamelingen, die op de beschavingsgeschiedenis betrekking hebben.

Wat de zoölogische verzamelingen betreft, is de inheemsche vogelwereld er door ongeveer 170 grootere en kleinere groepen vertegenwoordigd, terwijl ook de insecten, kruipende dieren en amphibieën niet ontbreken.

De beschavingsgeschiedenis heeft vooral de kleederdrachten, de woonhuizen, de weverij, de aardewerk-industrie en andere takken van nijverheid uit de provincie Sleeswijk-Holstein tot onderwerp.

[Nummer 16]

De pachteres van Martenshof, door Julie Russel.

VII.

Bet was de Zondag volgende op het feest van het H. Sacrament, en de processie zou uittrekken. De vanen fladderden vroolijk in den wind en tikten van tijd tot tijd met haar uiteinden tegen de vensters, waarachter een crucifix of heiligenbeeld, omgeven met al de bloemenpracht, die men had kunnen bijeenhalen, op een verhevenheid stond.

Tusschen den tooi, door de natuur mild geleverd, pronkten de koperen kandelaars, erfstukken van ouders op kinderen overgegaan, en die prachtig blonken, dank zij de herhaalde en nogmaals herhaalde opwrijvingskuur, waaraan ze zich hadden moeten onderwerpen. Ook glinsterden tusschen de geraniums en andere nederige bloemen en planten, glazen kaarsendragers, die vooruitgang of een jonger huishouden aanduidden, en die evenals hun meer tegen den tijd bestande medebroeders, getooid waren met een kleurig, lang afhangend papieren versiersel.

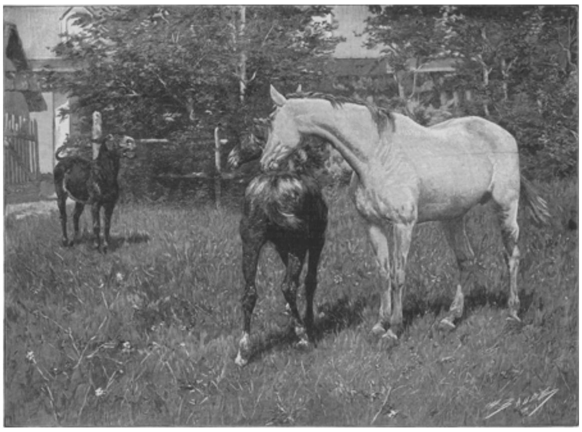

EEN INDRINGER, NAAR DE SCHILDERIJ VAN PÂRIS.

Bij enkele notabelen prijkten vijfarmige kandelaars, het voorwerp der bewondering van de meer bescheiden omgeving.

Vele vensters hadden slechts één licht; nummer twee van het paar moest dienen voor het raam aan de andere zijde der deur; want aan geen enkel venster van het huis en zelfs van de armste hut, waar het Allerheiligste in zege- en zegeningstocht langs gedragen wordt, mogen kaars en bloemen ontbreken.

Alle soorten van heiligenbeelden waren vertegenwoordigd; zoowel het aloud uit hout gesneden Lieve-Vrouwe-beeld als het gipsen voortbrengsel van den nieuweren tijd. Tal van wassen beeldjes, de Moeder Gods of het Goddelijk Kind voorstellend, zag men in glazen kastjes. Het wordt voor die gelegenheid behoedzaam van kast, schoorsteenmantel of latafel genomen en, behoorlijk afgestoft, trotsch door de huisvrouw of haar dochter op een helderen witten doek in het geopend venster

geplaatst, waar de zon nog hier en daar een glim ontlokt aan het getaande goud van den wijden mantel, die het geheele beeldje, behalve het hoofd, in zijn plooien verbergt.

Vóór de huizen vormen denneboompjes één groene, geurige laan. Den avond te voren zijn die na het eindigen der vermoeiende dagtaak nog vlug door een der mannelijke leden van het gezin in het bosch gehaald. Het plaatsen er van is ook de taak der mannen, evenals het oprichten en versieren der eere-

bogen. Dit laatste geschiedt onder het toezicht en de aanwijzingen der vrouwen.

De inwoners wedijveren om den boog hunner buurt het schoonst te hebben. De jonge dochters, waaronder de landelijke hoofschheid ook de ongehuwde vijftig- en zestigjarigen en denkelijk ook nog ouderen rekent, komen reeds avonden voor den processiedag bijeen, om gezamenlijk, al pratend en keuvelend, de houten palen en vele meters koord met groen te omwinden.

Eindelijk is de groote dag genaderd.

De buren hebben, hoe slecht de beurs ook voorzien was, ieder nog een klein offertje gebracht, dat ongeteld in den zak van een der vrouwen verdwenen is.

Nu komt deze met de aankoopen, in de stad gedaan, te voorschijn. Geen mensch denkt er aan, naar den prijs te vragen. Ze weten, dat hun lasthebster van onkreukbare eerlijkheid is en zij in haar een onbeperkt vertrouwen kunnen stellen. Ze komt echter zelf met den prijs voor den dag; want ze is fier op de groote vazen, die slechts zeven stuivers gekost hebben, en de twee el gordijnstof, waarvoor ze een kwartje gegeven heeft.

De staken worden gebracht, uiterst voorzichtig gedragen. Groote gaten worden in den grond gemaakt. Daar worden ze in neergelaten; terwijl de vrouwen met angstige oogen de plaatsing van haar kunstwerk volgen, dat nu van boven door touwen stevig aaneengebonden wordt.

'Meer naar rechts,' roept Jan de schoenmaker, die vergrijsd is in het vak van den buurt-eereboog voor de processie mee op te richten, en die dientengevolge het opperbevel op zich neemt, wat de anderen als een zaak, die van zelf spreekt, beschouwen.

De vrouwen geven haar instemming met zijn uitspraak te kennen door te roepen of goedkeurend met het hoofd te knikken.

'Nog meer,' roept hij, zonder medelijden voor den uitvoerder zijner orders, die van de ladder naar beneden dreigt te komen, omdat hij te zeer voorover moet buigen.

De vasthouders van de ladder zweeten van inspanning en de bijstaansters van angst. Evenwel niet uit vrees voor den man, die zoo juist met levensgevaar het kruis van palm en papieren rozen aan den top vastgehecht heeft; maar voor de kroon, hun van gaas en neteldoek en opgemaakte bloemen vervaardigd meesterstuk, dat met den nieuwen glazen bal prijkt, ook uit de stad meegebracht, en die blinkt en schittert en alle ballen in alle kronen van het dorp de loef zal afsteken. Deze kroon moet nu vastgemaakt worden.

'Zou het koord wel sterk genoeg zijn?' oppert een vrouw.

De schoenmaker glimlacht medelijdend en geruststellend, want onder zijne leiding is geen ongeluk aan den eereboog te vreezen.

'De ring schijnt me zoo onstevig,' zegt haar buurvrouw, als een wenk aan den bevelvoerder.

'Sterk genoeg om mij er aan op te hijschen.' En al de toeschouwers lachen luidkeels over de geestigheid van den schoenmaker, die bekend is om zijn grappigheid.

Daar rijst de kroon.

'Goed vasthouden.' - 'Pas op.' - 'Wees toch voorzichtig,' klinkt het uit ieders mond.

Ze stijgt, statig en plechtig.

Alle monden zijn open, behalve die van Jan, die vergenoegd glimlachend, fier en zelfbewust, met kennersblik het gevaarte langzaam zijn opwaartsche beweging laat maken.

Nu is het klaar. Verheugde, bewonderende uitroepen weerklinken. Maar eensklaps wordt het stil. In de verte zag men Ties van Martenshof aankomen, dien de knecht in een rolstoel voortduwde.

‘Moeder, ik had zoo graag de processie gezien aan het kapelleke. Mag de knecht me daar heen rijden; ik ben veel beter vandaag,’ had hij gezegd.

En de moeder had ja geknikt. Ze geloofde werkelijk aan zijn beterschap. De koorts, die de uitgeteerde wangen kleurde, zag ze voor terugkomende gezondheid aan.

‘Zulk een groot offer zal God niet van me vragen,’ zei ze, huiverend bij de gedachte aan de mogelijkheid er van.

‘Wij moeten het beste aan Hem kunnen afstaan, vrouw Berends,’ zei de pastoor liefdevol. ‘Is er dan zooveel geluk op deze wereld, dat mijn brave misdienaar geen begeerenswaardigen ruil zou doen door ze reeds vroegtijdig te verwisselen voor den schoonen hemel?’

Maar de pachteres weigerde te gelooven aan den mogelijk slechten afloop der ziekte van het kind. En zoo zag ze, zich illusies makende omtrent een spoedig herstel, hem door den knecht naar het kapelleke rijden, waar de zegen zou worden gegeven.

‘Wat is het schoon!’ zei de jongen als verrukt, toen de priester zijn tocht onder den processiehemel hernam. Met vochtig oog volgde hij de biddende menigte, de wapperende banieren, den pastoor in zijn schitterende koorkap, den kapelaan met den surplis met de beste kant aan; de misdienaars in hun rood kleed, met goud afgezet, de vergulde wierookvaten zwaaiend, dat de welriekende wierookwolkjes hoog boven den hemel kronkelden; de schoolkinderen, die hij allen kende; de jonge meisjes met zedig, frisch gelaat, zwart kleed en blauw lint, stichtend voortschrijdend; de moeders, die zoo ijverig en vurig den rozenkrans door de vingeren lieten glijden, om zegen voor allen, die haar dierbaar waren, af te smeeken; de bruidjes in haar bescheiden Eerste-Communiekleed, lange voile en klein kransje; dan de mannen, wier gelaat gebruind en wier rug reeds vroeg gekromd was door den harden dagelijkschen arbeid, maar die er zoo recht feestelijk uitzagen in hun beste spullen; daarna kwamen de zangvereeniging, de harmonie, de burgemeester met zijn sjerp, de wethouders, de schutters met hun groene mutsen....

De natuur had met de landelijke bevolking gewedijverd om zich feestelijk op te smukken. De vogelen zongen, de bloemen fleurden, haag en veld was groen en kleurrijk, de zon overgoot bonte processie en heerlijke omlijsting met haar glanzend licht; alles geurde, schitterde, vereenigde zich om een veelstemmig loflied te zingen op den Allerhoogste en dezen dag des Heeren te maken tot een der schoonste van het jaar.

De zon deed de monstrans fonkelen, en omgaf den herder met een stralenkrans, toen deze het Allerheiligste omhoog hief, om het ootmoedig neergeknield landvolk te zegenen.

De jongen kon den blik niet afwenden van het zachtmoedig gelaat des priesters, waaruit schranderheid en eenvoud sprak, die eenvoud, welke het Evangelie noemt armoede des geestes, en die toch zooveel meer uitricht dan de wijsheid der wereld.

De herder scheen den vroegeren misdienaar op dat oogenblik meer dan ooit een hooger wezen, en verlangend bleven zijn oogen hangen aan de zich verwijderende gestalte.

Ondersteund door Mieke en door Betje, had hij geknield den zegen ontvangen. De eerste, die de ontroering van den knaap opmerkte en vreesde, dat hij zich te zeer zou vermoeien, vroeg zacht:

'Zullen we gaan, Tieske?'

'Nog een oogenblik, Mieke. O, hoe mooi!.... Hoor eens, hoe mooi ze spelen.'

Het meisje liet hem nog eenige minuten knielen en herhaalde toen haar vraag.

Hij richtte zich langzaam op, en zei, toen zijn zuster het kussen in den stoel schikte en de knecht zich klaar maakte om hem voort te duwen:

'Als gij en Betje mij kunt dragen, had ik dat toch liever, dan kan Koen naar huis gaan.... Ik zou nog graag een paar minuten hier blijven, totdat ik niets meer van de processie kan zien.'

Ze voldeden aan zijn verlangen, en Betje ging middelerwijl naar de versiering aan het kapelleke kijken.

'Mieke,' zei hij, toen ze alleen waren, haar hand vattend, 'moeder meent dat ik nog beter word; maar ik zal niet beter worden.... En toch hoe schoon zou het zijn, priester te worden; zooals mijnheer pastoor zegenend en weldoende door het leven te gaan!.... Vóór een jaar heb ik het offer mijns levens aangeboden; maar nu onze Lieve Heer het aanneemt, valt het me toch somtijds zwaar, en bijzonder vandaag.... Ik wist niet, dat het me zooveel zou kosten, mijn hartewensch priester te worden, op te geven....'

'En waarom wilt ge sterven, Tieske?' zei het meisje getroffen. 'Ge weet toch, dat moeder zooveel van u houdt. En indien we in den laatsten tijd veel verdriet hebben, dat zal ook wel weer beteren.'

'Daarom niet Mieke. En al' heeft moeder me lief, ze houdt nog meer van Driek. Ik vroeg God me weg te nemen, en daarvoor Driek te laten terugkomen, en ook Karel Meulers.'

'Dat hadt ge niet moeten doen, Tieske.... Daarbij, dooden komen niet terug.' En met moeite onderdrukte ze de snikken, die in haar keel opstegen.

'Jawel, Karel komt terug, Mieke, en ook Driek....' antwoordde hij beslist en zich opwindend. 'Onze Lieve Heer heeft mijn offer aangenomen en Hij zal thuis het verdwenen geluk laten wederkeeren.... Ik heb gedroomd, dat ze beiden terugkwamen.... Karel is niet dood,' voegde hij er halfluid en als voor zich zelven bij.

Het jonge meisje schudde treurig het hoofd. Ze hechtte geen belang aan zijn woorden, doch wilde hem niet tegenspreken. Betje kwam juist aan, en nu droegen ze den zieke naar huis.

Dien dag was hij minder wel. Tegen den avond kwam er eenige flikkering in het oog, dat den heelen middag zoo mat was geweest.

'Moeder,' zei hij zacht tot de vrouw, die alleen in het vertrek was, 'als Meulers terugkomt, laat ge Mieke met hem trouwen, niet waar?'

'Als Meulers terugkomt?....' herhaalde ze werktuiglijk. 'Ja, Tieske.'

'Ge zult niet te zeer weenen, als ik sterf, niet waar, moeder?'

'Ge zult niet sterven, Tieske,' riep de vrouw uit, en zag hem verschrikt aan.

'Maar, als het gebeurde?' vervolgde hij.

Haar hart kwam in opstand, haar oude heftigheid kwam boven.

'Ik wil niet, dat ge sterft,' zei ze bevend van ingehouden opwinding. 'Ge moogt niet sterven. Ik wil het niet.'

De jongen zweeg droef.

Het werd duister. De meisjes waren in de keuken bezig, en in de kamer vernam men slechts het eentonig getik der klok, en het licht gerucht, dat er uit het belendend vertrek in doordrong. Ties scheen ingesluimerd.

Het werd de vrouw zoo bang in die stille kamer, dat ze besloot niet te wachten tot men de lamp zou brengen, maar ze te gaan halen.

'Tieske, het is tijd voor de medicijnen,' zei ze zacht, toen ze terugkwam.

Hij gaf geen antwoord.

Ze ging met het drankje naar hem toe.

Hij opende de oogen en keek haar met zulk een vreemden blik aan, dat ze, doodelijk verschrikt, Mieke riep. Deze kwam toegeloopen. De jongen glimlachte zwakjes tegen zijn moeder en tegen zijn zuster, legde het hoofd achterover als om te rusten, en toen verbrak, bijna onmerkbaar, de ziel de zwakke banden, waardoor ze nog aan het teere omhulsel gebonden was.

Vrouw Berends stond eenige oogenblikken als versteend, slaakte een kreet en viel mach teloos in de armen harer dochter.

IX.

Twee dagen later zat de pachteres hulpeloos in den stoel, dien de knaap verlaten had. Aan de eene zijde was ze verlamd, en alleen halfverstaanbare woorden kwamen over haar lippen.

Van daaruit volgde ze de schare dorpelingen, die achter de kleine doodkist, aandachtig biddend, voortschreden. Groot was de deelneming. Men begreep de grootte van den slag, die de vrouw trof, en iedereen beklaagde haar van harte.

Vrouw Berends was geheel veranderd. Zoo hard en onverbiddelijk als ze vroeger geweest was, zoo zacht en toegevend was ze nu. Alleen beklaagde ze zich, niet meer te kunnen werken, om bewijzen te ontdekken voor de onschuld van haar zoon.

'Nu zullen we nooit meer in eere hersteld

worden,' jammerde ze, 'nu werkt er niemand voor.'

'Als er een vergissing heeft plaats gehad, zal God die wel doen blijken,' zei de pastoor, dien ze ook had weten te doen twijfelen aan de schuld van Driek. 'Vertrouw op Hem en Hij zal uw vertrouwen niet beschamen. Eén groot en alvermogend middel blijft u: het gebed.'

Bidden was ook alles wat de vrouw nog deed en doen kon. Er kwam langzamerhand een kalme berusting over haar; ze werd meer mededeelzaam voor den kleinen kring van bezoekers op Martenshof, die zich tot enkele medelijdende zielen beperkte, waarvan de zuster van Berends-zaliger de trouwste was.

Mieke was de vertrouwelinge harer moeder geworden, die haar dochter nu niet alleen met vriendelijkheid, maar soms zelfs met teederheid behandelde; en het gezin leerde een betrekkelijk geluk kennen, waarvan het gedurende de dagen van voorspoed verstoken was geweest.

Waren ze thans inniger vereenigd door den band van den tegenspoed, en voelde men zich op de hoeve in zekeren zin gelukkiger dan men ooit geweest was, ten gevolge van de liefde die er heerschte, men had er ook met zorgen te kampen, die Mieke soms moedeloos het hoofd deden buigen.

Veel vreemde hulp moest worden ingeroepen; deze was kostbaar, kon in de verste verte niet opwegen tegen eigen arbeid, en de meisjes konden zich niet verhelen, dat, hoe ze ook werkten, de hoeve achteruitging. Tot overmaat van ramp mislukte de oogst.

Op een snikheeten Juni-namiddag, dat de stekende zonnestralen mensch en dier de schaduw deden opzoeken, waar de insecten gonsden en de rust onmogelijk maakten, bewolkte eensklaps de hemel. Men herademde.

Kletterend ging het tegen de vensterruiten, de herder zette zijn kudde tot spoed aan, de bandhond trok zich terug in zijn hok, de ruiten rinkelden, de menschen maakten een kruisteeken het vee in de stallen loeide, en de landman zag, met droefheid in het hart, dikke hagelkorrels vallen, korrels ter dikte van een ei, die alles vernielden, alles aan stukken sloegen, de menschen beschutting deden zoeken, de stalbewoners met angst vervulden, het fruit van de takken sloegen, het graan fijn hakten, en in luttel tijds overal droefheid, vernieling en verwoesting brachten. De heele oogst was weg. Van fruit verkoopen was geen sprake meer.

De niet onbarmhartige landheer schold de helft van den pachtprijs kwijt, maar waar zelfs de helft te halen? vroegen zich de beide oudste meisjes af. Het rechtsgeding van Driek had sommen verslonden, de ziekte van den jongsten broeder had veel geld gekost, de tegenwoordige dienstboden moesten hooger loonen ontvangen, hoewel ze minder arbeid leverden dan de vorigen, en voor alles moest meer uitgegeven worden, terwijl er niets was, dat niet minder opbracht.

'Ge zult uitstel moeten vragen voor de pacht, Mieke,' zei de pachteres op zachten toon, toen de termijn van betalen daar was.

Dat was erg grievend voor de vrouw. Zoo iets had ze nooit kunnen denken. Zij, de pachteres van Martenshof, die het hoofd steeds zoo fier gedragen had, en met minachtend medelijden zoo dikwijls de schouders had opgehaald, als de een of andere arme stakkerd, niettegenstaande zijn zwoegen, zijn schuld niet kon voldoen en achteruit boerde in plaats van vooruit.

De man heeft geen verstand van zaken. - 'Het zijn maar knoeiers, buurvrouw.' - 'Dat kon niet goed gaan, daar was iedereen baas.' - 'Het was te voorzien; de man wil naar geen raad luisteren, en de vrouw kent geen huishouden.' Dat zei ze dan.

'We zullen slechts één maand ten achter zijn, moeder,' zei Mieke, 'dan kunnen we een paar stuks uit den stal verkoopen.'

'Ja,' zuchtte de vrouw, 'we zullen er toch weinig voeder voor hebben.'

'Zoo erg is het niet,' antwoordde het meisje troostend. 'Maar ik dacht al eens, niet meer zooveel vee te houden, dan konden we de meid missen.'

'Dat was misschien niet slecht.... We kunnen daar later over spreken, Mieke,' zei ze, het hoofd over haar breiwerk buigend om de tranen te verbergen, die haar in de oogen gekomen waren. 'Ik ben een beetje vermoeid.

Haar lamheid was minder geworden. Ze had nu het gebruik harer handen en van haar tong. Ze zat aan den haard en mijmerde, en liet de breinaalden rusten. De kat zat spinnend naast haar en warmde zich behaaglijk, want September was kil en regenachtig, en in de keuken was het eer frisch dan warm. De schaapshond kwam blaffend en springend het erf op en dreef de verschrikte schapen naar den stal.

De oogen der vrouw gingen door het vertrek en over het erf. Vroeger was het altijd zoo levendig in de keuken van de hoeve. Dan zat er na schooltijd Ties met zijn zacht, vriendelijk gelaat, die, zoo gauw hij thuis kwam, liefst met een boekje in een hoekje was, en verheugd en bereidwillig opsprong, als de een of ander hem een boodschap of anderen kleinen dienst verzocht. Driek ging met een kwinkslag in of uit. Betje vulde op gezette tijden het vertrek met haar vroolijk gezang; en Mieke of Trienke verlichtte voor ieder het werk met een opgeruimd woord en een onbezorgden glimlach. Brave, fatsoenlijke dienstboden verrichtten er hun arbeid opgewekt en levenslustig, ontzag en eerbied betoonend voor de meesteres en gewilligheid en gehoorzaamheid jegens de kinderen des huizes.

Hoe ledig zag de keuken er nu uit! Ze klonk zoo hol, als een der meisjes er zich met zachte voetstappen door haastte om de zware dagtaak maar afgedaan te krijgen, of er ernstig en zwijgend het werk verrichtte, dat slechts zelden onderbroken werd door een enkel woord.

De pachteres liet den blik over het erf gaan. De kudde was merkbaar kleiner dan vroeger. De bouwknecht stond luierend naar de dieren te kijken en te schertsen met den jongen, die ze hoedde. Ze dacht aan den tijd, dat haar oudste zoon in plaats van dien vreemde met den ploeg naar het veld ging, en dat de dienstboden er niet aan gedacht zouden hebben, in het midden van den dag ledig te staan.

Wat zag het er verwaarloosd uit dat erf, dat vroeger steeds zoo netjes in orde was!

Het veel verouderde Mieke liep er haastig over. Wat was het meisje vermagerd! Het was of het haar nu eerst zoo bijzonder opviel. Hoe blijde zou ze nu geweest zijn met Meulers voor schoonzoon!.... Hij zou het misschien toch niet betreuren, Mieke te hebben genomen, hoewel haar broeder voor een moordenaar werd gehouden.... Hij was zoo'n goede jongen! Hij zou niet gelooven, dat Driek het gedaan had.... Neen, dat zou hij niet. Hij hield zooveel van Mieke.... Vroeger kon ze niet denken, dat hij zoo gehecht zou zijn aan het meisje, doch nu was haar zienswijze veranderd.

Hoe goed, hoe lief van karakter was Mieke! Nooit maakte ze een toespeling op het verleden. Ze scheen haar verdriet te vergeten, om slechts medelijden te hebben met dat harer moeder.

Ze zag dat deze er onder leed, den landheer niet op den vastgestelden dag te kunnen betalen.

Daar kwam tante Lena haar in de gedachten. Ze wist dat deze gereed geld had; ze had haar laatst nog gezegd, een aanzienlijke som bij haar notaris te hebben gehaald, om die ergens anders te plaatsen. Tante zou graag voor een maand of zes weken helpen.

Dit deed deze ook met alle hartelijkheid en bereidwilligheid.

'Moeder, ik heb het geld voor de pacht,' zei Mieke, op een namiddag verheugd in de kamer tredend, waar vrouw Berends een dutje deed. 'Tante Lena heeft het me geleend, totdat we de koeien verkocht hebben.'

De vrouw verschoot van kleur. Ze dacht, hoe ze eens het aangeboden erfdeel smadelijk afgewezen had. Haar schoonzuster haar schuldeischeres! Haar dochter had het goed gemeend; maar als ze eens wist, welk grievend leed ze haar gedaan had!

Ze klemde de lippen op elkaar om den smartkreet niet te laten ontsnappen, die haar naar de keel steeg. Ze bedekte het gelaat met beide handen en murmelde: 'Het is een gerechte straf, Heer.'

Toen zei ze met bevende stem: 'Ik dank je, Mieke. Ge bent een goed kind.'

Het was of Lena Berends voelde, dat het de pachteres hard moest vallen haar hulp te aanvaarden; want ze maakte haar volgend gewone bezoek heel kort, en begon dadelijk een ander onderwerp, toen haar schoonzuster haar bedankte.

'Ik zou zeggen, geef me maar de helft terug, Mieke,' zei ze, toen haar nicht, na de komst van den koopman, die de twee schoonste koeien meegenomen had, haar de geleen de som overhandigde, 'maar moeder zou het niet graag hebben, vrees ik. Het blijft eigenlijk hetzelfde, want na mijn dood is toch alles voor u en Betje en Trienke.'

'Wilt ge dien armen Driek dan uit uw testament sluiten?' vroeg haar nicht op verwijtenden toon.

'Ik ben bang, dat hij niet meer terugkomt, Mieke. Ik heb er geen hoop op. Daarenboven gaat de boerderij niet goed, mijn arm petekind, en de jongen zal zich beter door de wereld kunnen slaan dan gij drieën.'

'Ja, tante, het gaat hier niet goed,' zei het meisje treurig. 'De uitgaven overtreffen de inkomsten. Zelfs als we geen tegenspoed hadden met den oogst, zouden we niet kunnen rondkomen. Het eenige middel ware kleiner te gaan wonen, op een hoeve, waar we met weinig vreemde hulp konden volstaan. Ik durf het moeder echter niet voorstellen. Martenshof te verlaten zou haar het hart breken.'

'Dat vrees ik ook, Mieke. Ik zie er ook niets anders op, dan dat ge voortsukkelt. Misschien zendt de goede God wel onverhoopt uitkomst.'

De sombere voorgevoelens van het meisje werden bewaarheid. Drie jaren later waren ze zoo achteruitgegaan, dat er niet meer aan te denken viel, op de hoeve te blijven.

(*Wordt vervolgd.*)

Een gevaarlijke rit.
Uit de herinneringen van een grensbeambte.
(*Vervolg en slot.*)

De dienstreisjes naar C., die den kassier een onderbreking toeschenen in zijn rustig en naar het uur geregeld bestaan, trachtte hij altijd zoo vlug mogelijk af te leggen. Hij was blij, als hij weer thuis was, de dikwijls zeer aanzienlijke sommen in zijn

brandkast had gedeponeerd, en bij een glas grog en een dampende pijp van de vermoeienissen kon uitrusten. Hij had wel een jongeren beambte met de noodige volmacht kunnen laten gaan, maar dit gedoogde zijn ijdelheid niet: hij wilde niet den schijn hebben, dat de komende oude dag hem iets van zijn veerkracht had ontnomen.

'Zoo lang ik mijn dienst kan doen - en ik hoop, dat dit nog zeer lang het geval zal zijn - krijgt ge er mij niet toe, dat ik de handen in den schoot leg,' - dit was het gewone antwoord op alle voorstellen der zijnen, om het zich wat gemakkelijker te maken.

Nu waren wij op dezelfde plaats gekomen, waar ik de ontmoeting met den vreemdeling had gehad. Ik keek oplettend rond, maar zag noch hoorde iets. Stil beurden de met sneeuw bedekte bergen hun spits ten hemel; een fijne, scherpe regen van vlokken, die uit spitse ijsnaalden scheen te bestaan, viel neer.

Wij hadden nog vijf minuten met dezelfde snelheid afgelegd, toen wij het geklingel van bellen achter ons hoorden; het waren blijkbaar de sleden, waarin de beambten der ijzersmelterij waren gezeten, Maar ook vóór ons uit klonk, eerst heel zacht als uit de verte daarna steeds duidelijker, het eigenaardig ge-

klingel van belletjes. Ik vierde mijn paard den teugel, en voort suisden wij in snelle vaart. Eensklaps kwam een slede de kromming, die de weg hier maakte, om gereden. Marie was sidderend naast mij overeind gevlogen; ik had nog de tegenwoordigheid van geest, mijn paard in den teugel te grijpen, anders waren de beide sleden tegen elkaar gereden. Een botsing werd nu nog gelukkig voorkomen. Wij herkenden in den man in de slee den kassier, en weinige oogenblikken later lag Marie in de armen haars vaders.

Ik kwam langzaam naderbij en reikte den ouden man, die blijkbaar buitengewoon opgewonden was - hij was blootshoofds en zijn trekken droegen een uitdrukking van hevige ontroering - de hand. Hij drukte ze krachtig en zei: ‘Dat was geen gekheid die rit. Goddank is alles nog goed afgeloopen, maar vergeten zal ik de laatste tien minuten nooit.’

EEN JONGE KABYLISCHE SCHOONE, NAAR DE SCHILDERIJ VAN MEVR. LUCAS ROBIQUET.

Intusschen kwamen de beide sleden met beambten der ijzersmelterij nader, en met groot gejuich werd het weerzien van den wakkeren kassier begroet, omtrent wiens lot niemand veel hoop meer gekoesterd had. Men wist, dat het leven aan de grens licht aan een aanval blootstaat, vooral als men een oud man zonder bescherming is, en een som van meer dan tien duizend thalers bij zich heeft. Te grooter was nu aller vreugde, hem weer gezond en wel in hun midden te hebben. Hij moest in de grootste slee plaats nemen; zijn dochter zat naast hem, en het was natuurlijk, dat ik mee instapte. De twee zware zakken, waarin hij het geld uit C. had meegebracht, werden eveneens in onze slee bezorgd. Nu verklaarde

EEN ARABISCHE FEESTSTOET, NAAR DE SCHILDERIJ VAN MAX RABES.

Braun, dat hij eerst zijn kostbare muts van ottervel wilde opzoeken, die hem vóór eenige minuten bij den snellen rit van het hoofd was gevlogen, en zijn tabakspijp. Een der beambten ging aanstonds zoeken, en na eenigen tijd bracht hij het vermiste kleedingstuk en de pijp onbeschadigd terug.

Nu keerden wij huiswaarts en vernamen spoedig alle bijzonderheden over het avontuur, dat den kassier onderweg overkomen was.

'Ik werd,' zoo verklaarde hij, 'ditmaal heel tegen mijn verwachting meer dan een uur lang aan de kas opgehouden, daar deze onverwachts werd opgenomen en natuurlijk in den tusschentijd geen uitbetalingen konden geschieden. Toen ik eindelijk de benoodigde som verkregen had, begon het al donker te worden. Ik maakte, dat ik uit de stad kwam, want, rechtuit gezegd, was het mij niet bijzonder aangenaam, met al dat geld den drie uur langen weg alleen te moeten afleggen. Maar terug te keeren en een gendarme voor gezelschap te vragen, ging ook niet, daar ik alleen een man te paard kon gebruiken, omdat mijn slede maar ruimte bood voor één persoon. Ik liet mijn paard flink draven, het onbehaaglijk gevoel van het eerste oogenblik verminderde hoe verder ik kwam, en toen ten slotte de maan doorbrak en den weg verlichtte, was mijn bezorgdheid geweken. Zoo had ik ongeveer twee derden van den weg afgelegd; mijn paard was van den snellen draf wat vermoeid en trok de slee nog maar langzaam voort. Ik gunde het paard die verpoozing, daar ik wist, dat het het verzuimde in het volgend half uur ruimschoots zou inhalen.

Ik zal vermoedelijk half ingedommeld zijn, - een langzame, eentonige rit vermoeit ook - toen ik plotseling een ruk achter mij aan de slee voelde. Mijn paard steigerde, en wij kwamen haast niet verder. Ik keerde mij om, zoover de pels, waarin ik mij gewikkeld had, het mij veroorloofde, en daar zat een man op de smalle brits. Het was een kerel als een boom, met een grooten vilten hoed op, een doek om den hals; een verwilderde, zwarte baard omlijstte zijn gezicht, en een paar fonkelende oogen keken mij dreigend aan.

'Een aangename positie,' dacht ik bij mij zelf. Intusschen had ik mij reeds een weinig hersteld, en zei zoo vastberaden mogelijk:

'Wat beteekent dat? Wat moet je hebben? Het is toch geen gebruik, zoo bij iemand op de slee te springen.'

'Ik wil maar een eindje meerijden, ik ben zoo moe.' Het was een diepe, gedempte stem, met vreemden tongval, die mij geheel onbekend was.

Wat bleef mij voorloopig anders over, dan mij in den toestand te schikken? Hoe verwenschte ik echter in stilte mijn onvoorzichtigheid, den tocht alleen ondernomen te hebben. Angstig drukte ik mijn voeten op de beide zakken onder in de slee, opdat de klank van het zilvergeld bij het schommelen van het voertuig niet tot het oor van mijn metgezel zou doordringen.

Wat moest ik doen? Dit vroeg ik mij wel honderdmaal af. Ik was machteloos aan hem overgeleverd, als het hem in den zin kwam, mij van het geld te berooven. Ik wist niet eens, of hij niet achter mijn rug een mes te voorschijn haalde, om mij onschadelijk te maken. Dat hij wist, welk een kostbaren last mijn slee bevatte, werd mij iedere minuut duidelijker. Was hij werkelijk enkel een vermoeide, niets kwaads bedoelende wandelaar of zwerver, dan zou hij niet op die manier achter op de slee zijn gesprongen. Blijkbaar had hij zich achter een der hooge sneeuwhoopen verscholen en had van het oogenblik, dat de slee langzaam voorbijreed, gebruik gemaakt, om er op te springen.

Woedend beet ik op het mondstuk van mijn pijp, die inmiddels was uitgegaan.

'Hoe lang wil je nog meerijden?' verbrak ik de mij ondraaglijk geworden stilte, gedurende welke ik enkel de zware ademhaling van den vreemdeling vernam.

'Niet heel ver meer,' gaf hij spottend ten antwoord.

Ik begreep wat hij bedoelde; vlak voor ons lag het bosch, dat aan beide kanten aan den straatweg grensde. Daar kon hij, zonder vrees van gezien te worden, zijn voornemen ten uitvoer brengen.

Ik was nu op alles bedacht. Daar kreeg ik plotseling een ingeving. 'Wacht eens, kerel, of ik niet nog slimmer ben dan jij,' dacht ik bij mij zelf.

'Je kunt voor mijn part zoo ver meerijden als je wil,' zei ik, mijn hoofd ten halve omwendend. 'Maar als ik je dat genoegen doe, dan kunt ge me ook wel eens een kleinen dienst bewijzen.'

'Welken?' vroeg hij.

'Heb je niet een lucifer bij je?' vroeg ik zoo onbevangen mogelijk. 'Mijn pijp is al een kwartier uit.'

Een toestemmend gebrom volgde.

'Je moet ze echter zelf aansteken, want mijn paard is, zooals je ziet, een onrustig dier; ik kan de teugels niet loslaten.'

Een oogenblik scheen de vreemdeling bij zich zelf te overleggen, daarna zag ik, hoe hij zich vooroverboog om zich te vergewissen, of mijn pijp werkelijk was uitgegaan. Daarna hoorde ik hem in zijn broekzak scharrelen en toen een lucifer op zijn broek aanstrijken. Weldra drong de doordringende zwavelreuk van een aangestoken lucifer in mijn neus en reikte hij ze over mijn rechterschouder heen, zoodat ik er mijn pijp tegen kon houden.

Ik trok en trok, de tabak raakte in brand, en ik begon geducht te dampen. 'Dank je wel,' zei ik, en op hetzelfde oogenblik rukte ik met beide handen uit alle macht aan de teugels, zoodat het paard steigerde, en te gelijker tijd wierp ik mij achterover.

Zoo iets had hij natuurlijk niet verwacht. Terwijl hij zijn rechterhand gebruikte, om mij de lucifer over te reiken, zat hij natuurlijk minder vast, en door het plotselinge steigeren van het paard en den duw, dien ik hem tegen de borst gaf, verloor hij geheel en al het evenwicht. Met een kreet van woede rolde hij in de sneeuw. Ik legde de zweep over het paard, om uit zijn gevaarlijke nabijheid te komen. Het duurde in ieder geval enkele oogenblikken vóór hij weer op de been was, zoodat ik een mooien voorsprong kreeg. Maar weldra merkte ik, dat hij achter mij was. Het was dus een wedloop op leven en dood.

Een oogenblik later vloog een kogel mij langs de ooren. Tot mijn geluk bereikte ik nu de kromming van den weg - mijn muts was mij op mijn vlucht van het hoofd gevlogen - en daar vond ik mijn dochter, den controleur en de andere heeren. En zoo was ik gered....'

Dit was het verhaal van den kassier.

Dat de gelukkige afloop van het avontuur dien avond behoorlijk gevierd werd, spreekt vanzelf. Nadat de oude man mijn ontmoeting met den vreemdeling had vernomen en de omstandigheid, dat de beambten op mijn aansporen hem te hulp waren gesneld, bracht hij mij in het bijzonder lof.

Den schoonsten lof vond ik echter hierin, dat Marie dien avond blozend naar mijn bekentenis luisterde en niet neen zei, toen ik haar vroeg, of zij de mijne wilde worden. Onze officieele verloving had den volgenden dag plaats.

Onmiddellijk na mijn terugkeer op mijn post stelde ik alle nasporingen in het werk, om den vreemdeling te vinden, maar ondanks alle moeite mocht het mij niet gelukken.

Tegen Pinksteren was het bruiloft, een gebeurtenis voor alle ambtenaren en beambten eenige mijlen in het rond.

Mijn schoonvader had na de bovengeschilderde ontmoeting den lust verloren, zijn betrekking te blijven vervullen. En daar hij er niet van behoefde te leven, nam hij zijn ontslag en ging te C. wonen, waarheen ik kort daarop als oppercontroleur werd overgeplaatst.

Een half jaar na onze verhuizing werd bij een belangrijken diefstal een kerel gegrepen, die niet lang te voren uit de gevangenis was ontslagen, een gevaarlijk sujet, dat in de grensdistricten had rondgezworven en wien een aantal misdrijven ten laste werden gelegd. Zijn gestalte, de klank zijner stem, kortom alles paste op den zonderlingen reisgezel van den kassier. De man loochende alles, ook dit, maar zijn schuld aan een aantal andere vergrijpen bleek zoo duidelijk, dat hem een veeljarige gevangenisstraf werd opgelegd. Hij is in het tuchthuis overleden, nadat hij te voren bekend had, het plan te hebben gehad, den kassier te vermoorden en met het gestolen geld de wijk te nemen naar Amerika.

Asschepoes,
door
Agatha de Haan.

‘Triene! Treuzel-Triene!’

‘Ja, juffer, ik kom al, met twee, drie stapjes ben ik bij u!’

Zoo klonk het aâmechtig door de dienstvaardig weergalmende gang, en de oude dienstbode spande haar stramme leden in, om de ongeduldige meesteres spoedig tevreden te stellen. Ophélie drapeerde juist met eleganten zwier den grijzen sluier om het reishoedje.

Ze was een nog jong meisje met een guitig, overmoedig gezichtje. In haar blauwe oogen tintelde schalksche spotzucht, terwijl zij naar de deur trad en luisterend het hoofd ter zijde boog.

‘Zou de visite er nog zijn, Triene?’

De oude meid knikte en vouwde de handen samen, een glans van bewondering kwam op haar oud gezicht, dat met de vele diepe plooien, volgens het getuigenis der jonge dame, precies geleek op een omgeploegden akker.

‘Wat is het voor een menschensoort, Triene?’

Dat klonk toch ietwat nieuwsgierig.

‘Een blanke, juffer Ophélie.’

‘Loop heen, oude kat. Ik bedoel, hoe ziet hij er uit?’

‘Och, juffer Ophélie, 't is zoo'n knappe jongen,’ zei ze met een enthousiasme, dat weinig paste bij haar zeventig jaren; ‘oogen heeft ie, oogen zoo zwart als de nacht en z'n knevel is al even donker. 't Is jammer, dat de juffer niet eens even is gaan kijken, het zou de moeite wel geloond hebben.’

‘Komt hij wel meer hier, Triene?’

‘Ja, juffer, die heer is onder behandeling van menheer den dokter, maar die moppert over 'm en zeit dat hij eigenlijk niks mankeert.’

Ophélie lachte. ‘Zoo, zoo, Triene, dat is een wonderlijke patiënt.’

‘Ja, juffer, dokter zeit dat hij 't speen het gekregen.’

‘Wat is dat voor 'n ziekte, Triene?’

‘Een buitenmodelsziekte, juffer. Een beetje onzin, zeit dokter.’

‘Zoo, zoo.’

‘Is hij getrouwd, Triene?’

‘Hemeltje nee, hij denkt er niet aan.’

‘Nu, het wordt tijd voor me, anders mis ik de boot.’

Ophélie nam een groote groengeruite paraplu en hief die lachend omhoog.

‘Mijn oude, trouwe gezellin,’ riep zij vroolijk, ‘hoe menig keer heb ik onder haar dak toevlucht gezocht voor de booze regendroppels. Het zou grove ondankbaarheid zijn, haar langer in eenzaamheid te laten treuren zonder haar groote verdienste te waardeeren. Thans wil ik de brave eens in het volle licht brengen en voorspel haar veel bekijks en bewondering. Ja, ja, laat maar, Triene, kenners beweren dat deze paraplu reeds bij den zondvloed dienst heeft gedaan....’

‘'t Kan zijn,’ zei Triene droogjes.

‘En nu vaarwel, gij oud verblijf, gij spoken van voor en achterzolders, vaarwel goede Triene, huis- en keukenplaag, regeer in vrede je potten en pannen en beknor mijn armen grootvader niet langer over zijn rookwoede.’

Vlug als een vogel wipte het meisje de kamer uit; bij een hooge deur in de gang bleef zij even staan en klopte zacht.

‘Binnen!’

Ophélie trok haar voile neer en trad de studeerkamer van dokter Verbaane binnen.

De oude heer zat in zijn leuningstoel en deed duchtige rookwolken opstijgen uit een heraldieken pijpekop. Hij zag er vermakelijk uit in een bontgebloemde kamerjapon met koorden gesloten, een versleten studentenpetje

- een ware mottenvreugd - stond half komisch, half weemoedig op zijn glimmenden schedel en zocht vruchteloos steun aan de vier of vijf, door den levensstorm ontziene haren, die wit en sluik bij de slapen neerhingen. Geborduurde pantoffels verwarmden de dorre voeten en wollen polsmofjes, met zilveren kralen versierd, spraken van de vrijgevigheid der smaakvolle huishoudster. Tallooze rimpels doorploegden het hooge voorhoofd en een diepe plooi tusschen de ruige, bijkans saamgegroeide wenkbrauwen getuigde van veel denken.

Dokter Verbaane stond dan ook bij zijn collega's als een geleerde bekend, en zij kwamen nog dikwijls om hem voor een consult te roepen, hoewel hij zich wegens zijn hoogen leeftijd uit zijn drukke praktijk had teruggetrokken.

Ophélie stormde zoo onstuimig op hem toe, dat zijn door veel vernielzuchtige motten bijna verteerd petje geheel vernederd naar den grond tuimelde.

‘Wildzang,’ knorde hij, ‘dus toch reisvaardig? Valt er aan je dol besluit niet meer te tornen?’

Ophélie lachte luid. ‘Neen, stoute oude heer, geef uw tegenstand maar op.’

‘Het bevalt je dus niet meer bij je armen, ouden grootvader?’

Zij schudde het hoofd. ‘Dat is het niet, grootvadertje. Ziet ge, Angelique heeft me zooveel geschreven over het *fancy fair* dat ik brand van nieuwsgierigheid om het mee te beleven. Mijn vriendin, freule Frieda, heeft mij daarom ook ingeschreven en ik kan dus niet terug. Bovendien, mama wil dat ik zal meedoen.... om door het effect van mijn leelijk aanzijn Angeliques schoonheid nog meer te doen uitkomen.’

‘Slecht kind!’

‘Niet boos zijn, grootvader. Ik zeg het niet met een hatelijke bedoeling. Angelique is mooi en ik ben leelijk. Mama houdt natuurlijk meer van haar eigen dochter, die een schoonheid is, dan van mij. Ik heb er echter nog geen grijze haren van gekregen, ze zijn nog altijd even schitterend rood.’

‘Foei,’ zei dokter Verbaane, half vroolijk, half verwijtend.

‘En ge hebt nog een patiënt gehad, grootvader?’

‘Die!’ En de oogen van den ouden geneesheer schitterden plotseling van drift. ‘Een patiënt, het is wat moois. Een jonge, al te rijke snuiter met een weelderige fantasie, die hem wijs tracht te maken dat het leven de moeite van te leven niet waard is. Is het geen schande, dat zoo'n uilskuiken, dat met z'n jeugd, verstand en vermogen zooveel goeds tot stand kon brengen, zich gelieft in te beelden, dat hij 't best doet, maar zoo gauw mogelijk dood te gaan? Ik kan me ergeren tot in mijn vingertoppen, als ik, een oude grijskop, tegen een knaap moet prediken, dat het leven schoon en zoet is en dat wij menschen allen een taak en een plicht hebben te vervullen, die van nuttig te zijn in deze wereld. Maar ik kan dat met evenveel voldoening tegen de muren zeggen, die zijn net zoo aantrekkelijk als hij.’

Dokter Verbaane had zich al sprekende geweldig boos gemaakt op zijn patiënt, en dit zelf bemerkende trachtte hij zich zelven weer meester te worden, wat hem echter niet gelukte voordat hij aan zijn verachting genoegzaam lucht had gegeven door een hartgrondig: ‘Zoo'n geblaseerde aap!’

Ophélie schaterde van lachen, een ondeugende tinteling lichtte op in haar oog.

‘En wat is de oorzaak van die zoogenaamde ziekte? Luiheid, om het eens rondweg te zeggen, luiheid en verveling, en het een vloeit uit het ander voort. Zulke patiënten zijn me een gruwel, ze brengen met hun eeuwige refreinen van moedeloosheid hun dokter en zich zelf tot wanhoop.’

‘En is daar niets tegen te doen, grootvader?’

Verrast keek de dokter zijn kleindochter aan.

‘Welk een belangstelling, Ophélie. Och, meisje, daar weet een kleuter als jij toch niets van. Een bloempje van zonneschijn bemoeit zich brutaal met buien en hagelslag.’

‘Spot niet, grootvader, ik vind het toch zoo treurig dat een mensch geen gevoel meer heeft voor de goede, heerlijke wereld; het is zoo prettig te leven.’

Dokter Verbaane knikte peinzend. ‘Hoe aantrekkelijk is toch de jeugd, die nog werkelijk jeugd is, gevoelig, stoutmoedig, dartel, vol ondernemingsgeest, vertrouwen en idealen. En hoe beklagenswaardig een ontijdige ouderdom....’

‘Grootvader, ge moet iets bedenken om uw patiënt van zijn ziekelijke inbeelding te genezen.’

‘Kleine ongeloovige! De eerste noodzakelijkheid daarvoor is een nieuwe belangstelling in hem op te wekken, iets nieuws voor hem te vinden.’

‘Maar dat kan toch niet moeilijk zijn, grootvader.’

‘Juich niet te vroeg, kind. Geloof mijn jarenlange ervaring; er is niets moeilijker dan iets nieuws te vinden voor een oververzadigd mensch. Bovendien is het hier een erfelijke kwaal. Zijn vader, een Engelschman, is aan het spleen gestorven; zijn tante mijmerde over den dood van haar lievelingshond en beschuldigde zich zelve de oorzaak van zijn dood te zijn. O, die! Als ik me dat luie, zenuwachtige vrouwmensch nog voorstel.... Op alles wat ik zei, antwoordde ze onveranderlijk: “Het is het noodlot, wij menschen zijn wreede, harteloozе wezens, we pijnigen de schepsels, die ons het dierbaarst zijn en ons trouw aanhangen.” En dan bekeek zij weer het portret van den lieven overledene, dien zij vermoord had door haar weinige zorgzaamheid, en snikte.’

‘En toen?’

‘Zij heeft zich den polsader....’

‘Brr!’ riep Ophélie, doodelijk verschrikt opspringend, ‘hoe afschuwelijk, zeg niets meer grootvader, het maakt me akelig.’

‘Nu, nu, kalmeer maar, kind, zij zal niet komen spoken. Wat ik je nog zeggen wilde.... Lord Arthur zal op mijn streng bevel ten minste eenmaal het *fancy fair* bezoeken.’

‘Heet hij Arthur? Die boekennaam maakt hem belangwekkend. Wellicht zal Angelique hem boeien door haar mooi gezichtje....’

Dokter Verbaane haalde geringschattend de schouders op. ‘Wat beteekent een mooi gezichtje, heel weinig, en voor lord Arthur niets. Alle gezichtjes, die vroolijk en vriendelijk zijn, mogen aanspraak maken op schoonheid. *C'est le ton qui fait la musique*; evenzoo is het de uitdrukking, die een gelaat aantrekkelijk maakt. Angelique is mooi, maar preutsch en vervelend en ingebeeld bovendien.’

‘O grootvader, als dat mama en Angeliques bewonderaars eens hadden gehoord....’

‘Domme jongens, dat is mijn meening. Lord Arthur is niet dom, al is hij een groote dwaas.’

‘O Angelique, wat ben je toch mooi!’

Het zwartlokkige meisje wendde zich om, zonder te blozen over dezen uitroep van de onverstandige moeder; zij was er aan gewoon.

‘Staat het kostuum goed bij mijn teint, mama?’

‘Betooverend, lieve. Geen der jongedames zal je overtreffen, zelfs je nichtje niet, en Annie is toch een knap meisje.’

‘O ja, ze ziet er niet kwaad uit.’

In de gang klonk een vroolijke stem en het volgend oogenblik kwam een jong meisje binnenvliegen, dat er in een wit, met blauwe ankers versierd roeikostuum ondeugend genoeg uitzag.

Mevrouw en Angelique waren opgestaan en gingen haar lief glimlachend te gemoet.

‘Goeden middag mevrouw, Angelique. Ik kom even aanwippen om naar Ophélie te informeeren.’

‘Welkom freule, O is nog niet terug, de wildzang houdt zich weer veel te lang bij grootpapa op en zal natuurlijk geheel verwaarloosd terugkomen.’

Freule Frieda zette zich met Angelique op de sofa.

‘Dat Chineesche toilet geeft je iets stijfs, Ange, de waaiertjes in je haar zijn niet onaardig, maar groote, schitterende spelden zouden toch meer hebben voldaan.’

‘Mama vindt juist die waaiertjes onberispelijk,’ mompelde Angelique spijtig.

‘O, pardon, mevrouw Vesser's goede smaak is bekend, het zal dus wel een verkeerd idée van mij zijn. Blijf jij maar gerust bij de waaiertjes, Angelique!’

‘Is de roeitocht nog al amusant geweest, Frieda?’ vroeg mevrouw, die zich door de woorden der freule gevleid voelde, nu op vertrouwelijken toon.

Frieda knikte glimlachend.

‘O, het was heel aardig op het water en de boot schoot als een vogel vooruit, onder de krachtige riemslagen van uw neef, Job Hoogenhof. Hij heeft me ook beloofd, een paar bloemen bij me te komen koopen op het *fancy fair*. Ik ben echter zoo vrij te twijfelen, want als hij Bella's chocolade-tentje voorbijkomt, kan hij de verzoeking niet weerstaan....’

De dames lachten, mevrouw erg gemaakt en Angelique met een vervelend eentonig gezichtje. Het mooie, jonge meisje bezat niets van die jeugdige schalkschheid, die zoo aantrekkelijk is, haar oogen vertoonden nooit die vroolijke schittering, welke geest en gevatheid verraadt; de regelmatige trekken waren doodsch en onbewegelijk.

‘En luitenant Alting zweert al zijn voorliefde voor champagne af en laat zich thee schenken door Chineesche schoonen....’

‘Foei, Frieda!’ riep Angelique geërgerd uit, ‘ik geef niets om Alting, een luitenant is volstrekt geen schitterende partij, zegt mama.’

Freule Frieda glimlachte ironisch.

‘Mevrouw Vesser is een zeer verstandige moeder.’

Een luid, jolig gelach klonk van de straat tot haar door en Frieda snelde ijlings naar het venster.

‘Het is O! Zie nu dien moedwil weer eens, ha ha ha! Kom vooral niet kijken, Angelique, het is niets voor jou. Je zoudt je dood ergeren over je overmoedig zustertje.’

Mevrouw Vesser en Angelique traden insgelijks voor het raam en de eerste zuchtte met een martelaarsblik: ‘O, dat kind!’

De regen had groote plassen achtergelaten en voor zulk een modderpoel stond Ophélie, de handen in de zakken van haar mantel, den hoed met gescheurde voile scheef op de lokken, het gezichtje rood gekleurd van dolle vroolijkheid en vertrokken in een overdreven grimas.

Midden in den modder lag een hooge hoed, blijkbaar door den wind er in gedreven. Op eenige schreden afstands stond een heer met ijzige onverschilligheid naar zijn ontredderd hoofdtooisel te kijken, zonder zich er om te bekommeren, dat Ophélies brutale dakkelhond met fonkelende blikken begeerig naar den zwarten drenkeling gluurde.

‘Apporte, Pollux.’

Als de storm schoot het dier op zijn korte kromme pootjes voort, midden in den poel, en rukte en sleurde met woedend gebrom den rampzaligen hoogen hoed mee.

Ophélie schaterde van lachen en Frieda hield zich aan de vensterbank vast, zij was bijna buiten adem van pret over het straattoneeltje.

'Ik bezwijk, ha, ha, ha, Angelique, sta daar toch niet te suffen, lach liever met me mee.'

'Het is ergerlijk, mama roep haar binnen,' zei Angelique boos, zonder op de spotternij der freule te antwoorden.

'Wat een vervelende jongen, die daar, hij doet zelfs geen moeite om den hond den hoed te ontrukken.'

'Het is een lord, mevrouw, en een lord behoort zich niet om een hoed te bekommeren. Ha, ha, ha, hij gaat zonder hoed weg.'

En Frieda barstte opnieuw in een bui van vroolijkheid uit.

'O, mama, zend Ophélie toch naar de kostschool, zie nu toch eens, zij neemt dien vuilen hoed, waar de modder afdruipt, op haar paraplu, ze brengt hem mee, schandelijk.'

'Ach, die Ophélie is zoo kluchtig, ik heb tranen gelachen!'

'Maar, Frieda!'

'Niet zoo verontwaardigd, Angelique, je moet beuzelingen niet als ernstige zaken behandelen," zei de freule sarcastisch.

'Goeden dag, mama, dag Ange, ah, bonjour Frieda.' Met de meeste onbevangenheid trad Ophélie binnen: den hoed had zij wijselijk in den paraplubak achtergelaten 'Veel groeten van grootvader Verbaanel'

Ijskoud was de ontvangst van mevrouws kant, Angelique gaf ternauwernood antwoord, alleen Frieda vatte met een hartelijk drukje haar handen.

'Welkom, beste O, ik heb je erg gemist.'

'Het spijt me, dat ik je heb laten wachten, Frieda, voor het vervolg beloof ik beterschap, is dat voldoende?'

De freule knikte vroolijk.

'De toebereidselen zijn bijna afgeloopen, O, en nog weet ik niet wat je eigenlijk wilt. Zeg me toch op staanden voet, op welk gebied gij wilt werkzaam wezen.'

MARION LENBACH EN IPHIGENIA GYSIS, NAAR DE SCHILDERIJ VAN FRANS VON LENBACH.

'Angelique is theeverkoopster, jij zult bloemenmeisje zijn, verder komen er jonge dames, die handelen in sigaretten, limonades, postprenten, kant, porselein, curiositeiten, sport-artikelen, photographiën, handwerken, waaiers en snuisterijen, bonbons en verdere eetwaren, handschoenen, parasols en wandelstokken, plaatwerken, muziek, speelgoed.... verder is er een champagnebar..... ach, er is niets nieuws, niets oorspronkelijks meer.'

Ophélie zette zich peinzend op de sofa, een diepe rimpel vertoonde zich op haar voorhoofd.

Plotseling sprong zij echter weer op en lachte luid.

'Gevonden! gevonden!'

'Laat hooren!'

'Geen dwaasheden, Ophélie,' waarschuwde mevrouw gemelijk. Angelique vond het niet der moeite waard, naar haar zuster te luisteren en ging voor den spiegel staan om nogmaals den indruk van het Chineesche toilet te bespieden.

'Luister Frieda. Ik vind het dwaas om op een *fancy fair* iets te verkoopen, dat duur is van zich zelf; het is de kunst, iets dat bijna geen waarde heeft te verkoopen voor veel geld.'

'Dat is goed gedacht, O, maar heel moeilijk, meende de freule.

'Misschien,' zei Ophélie geheimzinnig, 'als het idéé maar nieuw is.'

Toen fluisterde zij de freule iets in het oor, maar het meisje zette van verbazing groote oogen op.

‘Het is onmogelijk, O, je zult geen tien gulden voor de goede zaak winnen.’
‘En ik voorspel mezelve een winst van minstens honderdmaal tien gulden, Frieda.’
‘Als je daartoe kans ziet, zal je een standbeeld hebben, al moet ik er voor bedelen langs de huizen.’
‘Wat ben je van plan, O?’ vroeg mevrouw streng.
‘Een goedkoop artikel aan te bieden, mama, dat tot nog toe niet op een *fancy fair* te koop was. Wees gerust, het zal u niets kosten, grootvader heeft mij *carte blanche* gegeven; help u Angelique maar, aan haar is het besteed. De leelijke O zal uw huis niet een adellijken glans verleenen door een schitterend huwelijk, die eer is voor Angelique weggelegd. Ik verlang alleen maar rustig mijn gang te mogen gaan.’
‘En ik zal je helpen, O, eenige, onbetaalbare O,’ jubelde Frieda.

(*Wordt vervolgd.*)

Bij de Platen.

Een indringer. -

Een onweerstaanbaar komisch tooneeltje: luid balkend betreedt de ezel de klaverweide der paarden, die, verbaasd over zooveel vrijpostigheid en nog meer over de luidruchtigheid van grauwtje, den langoor met groote oogen aanstaren. ‘Wat moet gij hier?’ schijnen die oogen te vragen.
Maar een paardenaard is nu eenmaal niet kwaad, en indien de ezel zich geen al te groote vrijheden veroorlooft, zal men den indringer vermoedelijk met rust laten, tot hij zelf begrijpt, dat hij daar niet thuis hoort, of tot hem dat op gevoelige wijze door den baas aan zijn ezelsverstand gebracht wordt.

Een jonge Kabylische schoone. -

Kabylië is de naam, die gegeven wordt aan dat gedeelte van Algerië, hetwelk de provincie Algiers en het oostelijk deel der provincie Constantine omvat. De Kabylen zijn van ouds om hun vrijheidszin bekend geweest. Het machtige Carthago kon hen niet geheel onderwerpen, en de Franschen hebben van 1842, toen maarschalk Bugeaud de eerste expeditie tegen hen ondernam, tot 1857 moeten strijden, eer het Randon gelukte, de verschillende Kabylen-stammen volledig te onderwerpen.
Deze stammen vormden een machtig en gevreesd staatkundig lichaam, Suawah geheeten. Toen nu de Franschen in Algerië op het voorbeeld der Britsch-Indische Seapoy's een inlandsche troepenmacht vormden, gaven zij daaraan den naam der oorlogszuchtige Suawah, waaruit het woord zouaaf is ontstaan. Voor de organisatie der zouaven heeft zich vooral generaal de Lamoricière verdienstelijk gemaakt, die later met zoo groote dapperheid voor de zaak des Pausen streed en viel.
De Kabylen zijn buitengewoon gastvrij, en niet minder bekend is de schoonheid hunner vrouwen en meisjes, een schoonheid, die door haar eigenaardige, schilderachtige dracht nog verhoogd wordt. Onze gravure geeft zoo'n Kabylische schoone te zien, wier fijn besneden gelaat op waardige wijze omlijst wordt door een keur van edelgesteenten.

Een Arabische feeststoet. -

Voor geen feest worden in Arabie zulke groote toebereidselen gemaakt, als voor dat van den 4en Ramadan (27 Januari), den dag, waarop de Koran aan de wereld gegeven werd. Dit feest begint vroeg in den morgen van den 4en en eindigt om middernacht van den 7en Ramadan, wanneer de *Thora* (wet) uit den hemel nederdaalt.

In Arabië, de wieg van den Islam, behoort de groote meerderheid der bevolking tot de Soenieten, die behalve aan den Koran ook aan de Soena, de overlevering, vasthouden, en het is derhalve begrijpelijk, dat de feesten nergens met grooter plechtigheid worden gevierd dan hier.

Kent de Oosterling in gewone tijden reeds geen standsverschil, in die dagen is het geheel uitgewischt, en zoodra de doffe tonen der trom weerklinken, verlaten allen hun huis, om zich bij den voortschrijdenden stoet aan te sluiten. Met een vroom ‘de Heer moge uw leven sparen,’ wordt de nieuwaangekomene door zijn naaste omgeving begroet, waarop hij deemoedig ‘moget gij lang leven’ antwoordt, om daarna de door den oelema voorgezegde gebeden na te prevelen.

Voorafgegaan door den banierdrager en den trommelslager, schrijdt de stoet intusschen verder. Nieuwsgierig slaan de vrouwen, door haar dichte sluiers voor het oog verborgen, de processie gade. Deze is nu buiten het stadje gekomen, waar de Bedoeïenen hun tenten bijzonder kostbaar versierd hebben. Hier wordt halt gehouden, de vanen worden in een kring neergezet rondom den oelema, die de beteekenis van het feest uiteenzet. Zoodra het woord olsum - amen - over zijn lippen is gekomen, begint het eigenlijke feest. Kosjab en sjerbet, de geliefkoosde dranken, worden toegediend, en de kadi, rechter, drinkt op de gezondheid van den minsten hamal, lastdrager.

Marion Lenbach en Iphigenia Gysis. -

Dit zijn de beide meisjes, door den beroemden portretschilder Frans von Lenbach afgebeeld. Het eene, met de lange, blonde lokken, een feeënkind, is des schilders bekoorlijk dochtertje Marion; het andere, zwart van haar en zwart van cogen, het zuidelijke type vertegen woordigende, de dochter van professor Gysis te Munchen. Welk een tegenstelling tusschen beide kinderen, maar een tegenstelling, die het lieftallige en aanvallige van beiden te beter doet uitkomen.

Frans von Lenbach werd in 1836 te Schrobenhausen in Opper-Beieren geboren, waar zijn vader metselaar was. De zoon leerde hetzelfde ambacht, met de hoop het eenmaal tot architect te zullen brengen, toen twee schilders op het talent van den zeventienjarige opmerkzaam werden en hem de schildersacademie te Munchen deden bezoeken. Beroemd zijn Lenbach's portretten van Andrassy, de keizers van Duitschland en Oostenrijk, Bismarck, Moltke, Gladstone, Frans Liszt en andere vermaardheden op het gebied van staatkunde, wetenschap en kunst.

[Nummer 16]

De pachteres van Martenshof, door Julie Russel. (*Vervolg*.)

Arouw Berends zag, dat haar dochters niet spraken uit liefde tot; haar. 'Mieke,' zei ze op zekeren dag, nadat ze geruimen tijd afgetrokken was geweest. Haar handen speelden rusteloos met den rozenkrans en haar oogen dwaalden door de keuken en over het erf. Een pijnlijke trek lag om haar bleeke lippen, en de woorden kwamen langzaam en als met moeite uit haar mond. 'Me dunkt we moesten maar een kleine hoeve zien te krijgen.... Hier kunnen we het niet volhouden.... Ik heb overwogen, dat de twee jaren, dat de pacht nog loopt, door iemand anders konden overgenomen worden. Ge moest maar eens met mijnheer spreken.'

'Zooals u het goedvindt, moeder.'

Het besluit was genomen, het offer aangeboden, en vrouw Berends, hoe treurig ook gestemd, voelde zich verlicht, toen het groote woord er uit was. Maar iederen dag liet ze zich van nu af in den rolstoel over het erf rijden; van de hoeve, waar ze zoo vele jaren geleefd had, wilde ze nog zoo dikwijls mogelijk den aanblik genieten.

Hierheen was ze gekomen, toen ze het huis van haar oom en voogd verlaten had, om een eigen haard te stichten. Hoe had ze zich toen verheugd op haar aanstaand tehuis! Dagelijks gingen zij en haar verloofde naar de hoeve wandelen, die ze in het voorjaar zouden betrekken. Dan maakten beiden plannen. Hier moest iets veranderd worden, ginder iets verbeterd. Martenshof moest er keurig uitzien, hij zou de bewondering opwekken van den heelen omtrek.

Het aanstaande bruidspaar - en een mooi paar vormden de knappe Berends en de schoone Siska - droomde zich een heerlijke toekomst.

De werkelijkheid beantwoordde in het begin aan de verwachtingen. Met hoeveel vreugde had de nieuwe pachteres ieder stukje in keuken en kamers geschikt, den melkkelder tot een pronkstuk van reinheid en helderheid gemaakt, en haar heele gebied opgeknapt en netjes in orde gebracht. Martenshof onderging zulk een gedaanteverandering onder de tegenwoordige meester en meesteres, dat de vroegere slordige bewoners verbaasd de handen ineensloegen.

Martenshof behield en verdiende den naam van een modelhoeve te zijn, zelfs, toen tweedracht en achteruitgang er hun intrede hadden gedaan, en leed en tranen er overvloedig gevonden werden.

Ja zelfs nu zag de bezitting er nog aanlokkelijk en tamelijk goed onderhouden uit. Ieder hoekje, ieder plekje had zijn herinnering. Aan het wel had zich het wee gestrengeld; maar daarom was alles de vrouw niet minder dierbaar. Hier had ze als bloeiende verloofde, als knapste van de dorpsmeisjes luchtkasteelen gebouwd en vreugdevolle uren gesleten. Hier had ze als gelukkige jonge vrouw haar blijde inkomste gedaan, gevierd en bemind door den man, met wien ze later soms zoo harde woorden had. Hier had ze met moedertrots haar oudste gewiegd, terwijl ze, bij haar zuigeling gezeten, toen reeds verbitterd, bij zich zelve zei, dat hij niet zou worden

als zijn vader, die verschijnselen begon te toonen van den hartstocht, welke hem later geheel in zijn macht kreeg.

Daarop volgden duistere dagen. Nu ze echter voorbij waren, schenen ze toch zoo weinig duister tegen de donkerheid, die de toekomst beloofde.

DE KEIZER EN DE KEIZERIN VAN DUITSCHLAND MET HUN OUDSTE ZOONS.
Naar de nieuwste photographie.

Later had ze hier als welgestelde pachteres den schepter gevoerd, totdat die treurige tijd kwam.... Ze verborg het gelaat in haar handen, als ze daaraan dacht. Toch had ook die haar zoetheid. Van hoeveel kinderliefde spraken niet die muren! Van hoeveel stonden - van verre gezien, zoo vol licht en zonneschijn! - als ze na gedanen arbeid, samen, innig vereenigd, plannen ontwierpen voor den tijd, dat de zoon en broeder - want zijn onschuld 'moest' blijken - naar huis zou terugkeeren. Dan zou alles weer vooruitgaan. De zekere hand van den meester zou zich doen gevoelen, en de hoeve zou de vroegere welvaart weervinden.

Met het verlaten van Martenshof scheen haar, dat ze alle hoop van Driek weer te zien kon begraven.

Ze verheugde zich inwendig, toen er moeilijkheden rezen over een nieuwen pachter. Doch ook die werden uit den weg geruimd. En nu bleef slechts over het vaststellen van de schadevergoeding voor het ingezaaide land. Morgen zou dat beslist worden en dan was de teerling geworpen....

De vrouw vouwde de dorre handen bij deze gedachte en ze kon een huivering niet onderdrukken. Trienke, die den stoel voortduwde, de ontroering harer moeder bemerkende en de oorzaak bevroedende, vroeg zacht: ‘Het wordt koud, moeder. Zouden we vandaag de wandeling niet wat bekorten?’

‘Ja, Trienke,’ was het antwoord.

X.

Een onweerstaanbaar verlangen om den geboortegrond nog eenmaal weer te zien, bekroop eensklaps Karel Meulers. Hij trachtte het van zich af te schudden en herhaalde zich telkens, dat hij ook in den vreemde goede vrienden gevonden had, betere zelfs dan in zijn dorp, waar het meisje, dat hem zoo dikwijls herhaald had hem lief te hebben, hem ontrouw geworden was.

En toch, de gedachte nog éénmaal zijn dorp terug te zien deed zijn hart sneller kloppen. Heimwee verteerde hem ten laatste.

Op een herfstdag, dat de naderende winter, hoewel zoo verschillend van dien van zijn vaderland, hem de met herfstdraden behangen heggen en de met goudgeel loover bedekte wegen van zijn geboorteplaats den heelen tijd voor den geest bracht, besloot hij er nog éénmaal heen te gaan. Het scheen hem, dat hij den leeuwerik hoorde schetteren, en hij hem, zijn morgengroet zingend, in het blauwe luchtruim zag stijgen, het koud waas, dat het bruine veld bedekte, ontvluchtende. De zon verscheurde het nevelkleed, speelde in de myriaden dauwdroppelen en deed deze fonkelen en schitteren, zoodat ze met hunne kleurenpracht het jonge meisje verblindden, dat daar zoo juist uit die met wijngaardranken omkranste deur trad en zich met den emmer naar den waterput begaf. Hoe blozend en frisch was dat meisje, met de zachte blauwe oogen, den last van blonde vlechten en het zedig, aanminnig gelaat! Hoe geheel anders dan de vrouwen hier, waarvan geen enkele hem bekoren kon, hoe sommigen ook hun best deden om hem te bevallen.

Hij had zich voorgenomen niet meer aan Mieke te denken, en daar toovert de herinnering wederom haar beeld en haar omgeving voor zijn geest.

Daar is ze weer, zooals hij haar op een morgen, dat hij met de kar naar de stad reed, uit het huis zag komen. Ze bloosde, toen ze hem bemerkte, maar keek niet onvriendelijk, toen hij zijn paard liet stilhouden, een praatje met haar begon, en ten laatste schoorvoetend zei, wat hem reeds zoo lang op de lippen brandde, maar wat er niet over durfde komen.

Hier onderbrak hij zijn gedachtengang. Hij werd kwaad op zich zelf, dat hij op dit oude thema was teruggekomen. Neen, niet om haar wenschte hij het dorp weer te zien, maar om de inwoners, het huis en het graf zijner ouders, om de omgeving; om te zien of er veel veranderd was.

's Avonds deelde hij vrouw Martino mede, hoe gaarne hij zijn vaderland nog eens terugzag; en daar er juist niet veel werk was, wilde hij liefst van dezen tijd gebruik maken.

De oude vrouw zocht hem van zijn voornemen af te brengen. Ze had zich oprecht aan hem gehecht; het denkbeeld hem te verliezen was haar zeer pijnlijk, en ze vreesde, dat hij niet meer zou terugkeeren.

‘O, zeker,’ antwoordde hij met bitteren glimlach. ‘Ik zal blij zijn, als ik binnen hoogstens twee maanden Castella terugzie. Niemand in mijn land zal mijn vertrek betreuren. Het is een gril van mij, er heen te willen gaan; maar die, geloof ik, den laatsten band, zoete herinneringen, die er mij aan hechten, zal verbreken.’

De vrouw zag, dat alle tegenwerpingen niet baatten, en zuchtend stemde ze toe.

Drie dagen later waren de zaken, die hij nog moest verrichten om eenigen tijd afwezig te kunnen zijn, afgedaan; het hoogst noodige werd in een handkoffertje gepakt, en nu nam hij afscheid van zijn moederlijke vriendin en weldoenster, die hem met tranen in de oogen de hand drukte. Haar kleindochtertje snikte hartroerend, gelijk een gevoelige Italiaansche, als het kind was, en Karel Meulers beloofde getroffen, spoedig naar het gastvrije huis terug te keeren.

In het begin betreurde hij het, aan dien dwazen inval, van naar zijn dorp te gaan, waar oude wonden weer zouden opengereten worden, gehoor te hebben gegeven; maar naarmate hij zijn geboortegrond naderde, verdween dit gevoel om plaats te maken voor een zoete vreugde, van den grond te betreden, door de voetstappen zijner moeder onuitsprekelijk dierbaar gemaakt, waar hij zoo vast geloofd had aan Miekes genegenheid, wier bezit hem tot den gelukkigste der menschen gemaakt had; van de plaatsen weer te zien, waar hij veel verdriet gekend, maar ook veel, zeer veel geluk had genoten.

Hij beefde van opgewonden vreugde, toen hij uit den trein stapte, die hem tot op een uurtje afstands van zijn dorp bracht.

Wat scheen die weg eindeloos lang! ‘Wat is dat bladerendak ineengegroeid!’ zei hij verwonderd, toen hij den breeden straatweg insloeg, die langs het dorp liep.

‘Het is vreemd, dat ik geen bekenden ontmoet!’ vervolgde hij rondkijkend, en niet bedenkend, dat hij er vroeger ook slechts zelden tegenkwam op den eenzamen landweg.

De man van de herberg aan den tol beantwoordde onverschillig het hartelijke ‘goeden avond,’ dat hij hem toeriep.

Een benauwend gevoel kwam over hem. Hij Voelde zich beklemd. Was hij vergeten door zijn vroegere bekenden? vroeg hij zich af.

Een weinig verder stond een nieuw huis, en in de deur een jonge vrouw, die een zuigeling in haar armen wiegde. 'Ze keek verwonderd naar den moeden reiziger met het gebruind gelaat en de vreemde kleeding. En zoo deden ook een paar kleine meisjes, die voor de woning van den bakker speelden. Hij kende ze niet. Dat konden diens kinderen niet zijn; die konden nauwelijk loopen, toen hij vertrok, zei hij bij zich zelf.

Overal zag hij onbekende gezichten, of, zoo ze hem bekend waren, onverschillige. Geen hand werd hem toegestoken; geen vriendenmond riep hem het welkom toe, geen oog schitterde toen het hem zag, geen gelaat verhelderde, als hij groette; niets dan koude, onbekende, onverschillige gezichten bemerkte hij.

Moedeloos strompelde hij voort; loodzwaar werden zijn voeten; hij had niet meer den moed te groeten. Hij bedacht niet, dat hij een vreemdeling was in zijn geboorteplaats, dat zijn voorkomen zoo veranderd was, dat niemand hem herkende.

Onuitsprekelijke bitterheid kwam in zijn hart op. Hoe geheel anders had hij zich die terugkomst voorgesteld! Was men hem dan zoo vergeten in die weinige jaren!

Allerlei tegenstrijdige gedachten verdrongen zich in zijn geest. Hij was afgemat en uitgeput, meer nog door ontgoocheling dan door vermoeienis. Ware het niet het best terug te gaan, het onhartelijk dorp den rug te keeren en zonder meer naar de goede, oude vrouw te vertrekken, die hem zoo noode, zelfs voor eenigen tijd slechts, zag weggaan en die hem koesterde en met zorgen omringde, alsof hij haar zoon ware?

Ten laatste besloot hij, alvorens naar het verre land terug te keeren, ten minste naar vrouw Janssen te gaan. Hij wilde vernemen, of Mieke gelukkig was als meesteres van den Kastanjehof! zei hij somber bij zich zelven, al was zijn bezoek dan ook misschien niet aangenaam aan de weduwe, voor wie de dankbaarheid een last moest zijn geworden, naar haar stilzwijgen te oordeelen. Hij nam zijn reistasch in de andere hand, beurde het ge bogen hoofd op, en richtte zijn schreden naar de bekende woning.

Een aardig klein meisje van een jaar of tien, met ronde wangen en heldere oogen, deed op zijn kloppen open. Het staarde hem onbevangen, maar sprakeloos van verbazing aan.

Voor de deur had hij den hoed met breeden rand afgenomen, om het avondwindje vrij om het verhitte voorhoofd te laten spelen.

'Is moeder thuis, Truitje?' vroeg hij, niet barsch, zooals zijn eerste opwelling geweest was, maar op zachten, vriendelijken toon, want tegen een kind kon hij niet hard zijn.

De kleine sperde de oogen wijd open op het hooren der stem. Ze stond een oogenblik zwijgend, de deur in de hand houdend, maar het volgend riep ze uit alle macht:

'Moeder, moeder, Karel Meulers.'

Vrouw Janssen kwam haastig op het roepen toegeloopen, zich middelerwijl de handen aan den voorschoot afdrogend.

'Wat is er, Truitje?' vroeg ze verschrikt. Toen bemerkte ze den bezoeker. 'Heer in den Hemel! Het is Meulers!' riep ze uit en sloeg de handen ineen. 'Zijt ge het werkelijk, Meulers! We meenden, dat ge dood waart.' - Ze begon te weenen van vreugde. - 'Wat zal Mieke gelukkig zijn.'

Meulers verschoot van kleur. Zijn vermoeienis was vergeten.

'Wat? Mieke? Is ze niet gehuwd? Waarom antwoorddet ge niet op mijn brieven?' Hij greep de vrouw bij den arm en schudde dien in zijn opgewondenheid.

'O, Heer, wat zal ze gelukkig zijn,' riep de weduwe, den vrijen loop latend aan haar tranen. 'We hebben geen brieven ontvangen, Meulers. - Truitje vlug, loop naar Mieke Berends en zeg haar, dat Meulers nog leeft.... Ze was altijd zoo goed voor de kinderen, zelfs nu ze zoo achteruitgegaan zijn.'

Meulers hield het kind tegen en zette zijn reistasch op den grond.

'Ik zal zelf gaan, tot straks,' zeide hij en liep meer dan hij ging den weg der hoeve op.

Nooit had deze hem zoo schoon geschenen, zooals ze daar lag tusschen het bruinend geboomte.

De zon scheen op de dorre bladerkronen en tintte het omgebogen en gekrulde loover goudgeel. Hier en daar rustten haar stralen op het groen van den gesneden palmboom, en deden het onbeschenen gedeelte nog donkerder voorkomen. De populieren langs de haag der groote weide ritselden geheimzinnig, en gaven bij wijlen een gedeelte van hun tooi af, die langzaam naar beneden kwam, alsof het windje,

dat ze tegenhield, ongaarne zijn vriendinnen, de bladeren, door den voet der wandelaars liet vertrappen.

De lindeboomen waren naakt en beroofd van hun dos en lieten het uitzicht vrij op de lage bovenvensters met de sneeuwwitte gordijntjes, en hadden een knarrend, krakend, schitterend bruin gouden tapijt om hun voet uitgespreid.

Alles ademde vredige rust.

Hij dacht er niet aan, dat er vroeger meer bedrijvigheid heerschte, en dat ook meer levendigheid kon verwacht worden op een hoeve van zulk een uitgestrektheid. Hij voelde alleen het aangename der kalmte en onder dien invloed onderging zijn gemoedsgesteltenis een algeheele verandering.

Hij werd bedaarder. Zijn gang vertraagde hij. Hij was vergeten, dat vrouw Berends hem haar dochter geweigerd had. Het leven had van hem een man gemaakt, vastberaden en zelfbewust, die de vrouw, welke hem trouw beloofd had, wilde terugzien, en die wilde beproeven haar tot echtgenoote te krijgen. Hij voelde zich harer waardig. Hij wilde haar opvragen en zou, als het moest, strijden om haar bezit.

Alle ontmoedigende gedachten wierp hij ver weg, en blijde en verheugd zag hij het naderend weerzien met kalmte tegemoet.

Hij naderde meer en meer de woning. De bandhond sloeg aan. Met vasten stap ging hij de poort door. Een vrouwelijke gestalte trad uit het huis en hield de hand boven de

oogen om den bezoeker beter te kunnen opnemen.

Zijn hart klopte sneller, een nevel kwam voor zijn oogen, en hij bleef staan.

‘Stil, Caro,’ klonk het uit de huisdeur.

Een juichtoon kwam nu over zijn lippen. ‘Mieke,’ riep hij, en trad snel op haar toe.

Ze moest tegen de deur leunen om niet te vallen, staarde hem verward aan en barstte in snikken uit.

‘Mieke, wilt ge me nog hebben?’ vroeg hij zacht.

‘Ja, Meulers, ze is de uwe, als ge haar nog wilt, nu ze de zuster is van een strooper, die onschuldig als moordenaar veroordeeld is,’ klonk het naast hem.

Het meisje beefde. Haar moeder stond naast haar.

Haar scherpe oogen hadden den vreemdeling herkend, die op Mieke toetrad. Een schok ging door haar leden. Haar hand zocht werktuiglijk de kruk, waarmee ze zich soms een weinig oprichtte. Ze greep ze krampachtig vast, stond uit haar stoel op en waggelde, tot groote ontsteltenis van Betje, die haar uit de zijkamer gadesloeg, naar buiten.

Voor alle antwoord nam Meulers de hand van Mieke en hield ze vast.

‘Ge zijt een brave jongen, Meulers, God zal u zegenen,’ zei de vrouw.

Het meisje ondersteunde haar moeder, uit vrees dat ze zou vallen, maar de pachteres weerde haar zachtjes af.

‘Ik geloof, dat met Karel het geluk weer in huis komt,’ zei ze, terwijl een zonnige glimlach op haar met rimpels doorploegd gelaat kwam. ‘Ge gelooft immers niet, dat Driek een moord zou bedreven hebben?’ vroeg ze, terwijl haar voorhoofd betrok, zich tot Meulers wendend, en hem met de hand in huis trekkend.

‘Neen, zeker niet, vrouw Berends,’ betuigde hij. Hij hield Miekes hand omklemd, en zoo gingen ze naar binnen.

De pachteres leidde hem naar de groote kamer. Daar moest Betje een feestmaal aanrichten. Het was feest vandaag, zei de vrouw, en dat moest gevierd worden. Nu kwam ook Driek terug, verzekerde ze herhaaldelijk. De kinderen schudden zwijgend het hoofd; ze zouden het een wreedheid geacht hebben, haar die hoop te ontnemen, hoe weinig zij ook de verwezenlijking er van verwachtten.

Eerst zou vrouw Berends hun rampen verhalen, verklaarde ze; daarna moest de kleine kring, die om den reiziger geschaard was, diens wedervaren vernemen.

‘Nu moet ge ook de hoeve niet verlaten, vrouw Berends,’ zei hij, toen hij uitverteld was. ‘Ge hebt nu een man meer om te werken, en nog wel een zoon. Met Gods hulp zullen we er wel doorkomen.’

Mieke knikte verheugd ten teeken van goedkeuring. Ze wist, dat Karel een groot offer bracht; want hij had zoo dikwijls gesproken van den eigen haard, dien ze zouden stichten met hun tweeën. Hij had haar dien zoo mooi afgeschilderd, en zij had zoo opgetogen geluisterd; want hoeveel kinderliefde zij ook bezat, met haar moeder was het lastig huizen, moest ze dagelijks bekennen.

De vrouw kon moeilijk haar ontroering verbergen. Ze voelde, dat hij het anders gewenscht had, en dat hij het alleen om harentwil deed. Toch ging het boven haar krachten, het edelmoedig aanbod af te wijzen, en bevreesd, dat hij ja zou zeggen, zei ze schuchter: ‘Ik dacht, dat ge liever met Mieke naar uw huis ging?’

‘Dat kunnen we doen, als Driek mijn plaats inneemt,’ was het antwoord.

‘Ja, nu zal de goede God hem me ook wel teruggeven,’ hernam vrouw Berends, de handen vouwende.

(*Wordt vervolgd.*)

Rosa Mystica.

Harte mijn, wat zoudt ge klagen
   Langer uwe triestigheid!....
Jonge Mei heeft schoone dagen
   In heur gaarde U weer bereid.

Nachtegalen hoort ge zingen
   Daar hun liedekens, wel zoet;
Distelvinken ziet ge er springen
   Door het groen met blijën moed.

Kruiden, bloemekens daar geuren
   Wonderlijk en menigvoud,
Die hun kleur'ge kopjes beuren,
   Dat ge ze allen plukken zoudt.

En ontluikende daarinne
   Prijkt de roze bovenuit,
Als der bloemen koninginne
   Met haar lach van jonge bruid.

....

Ja, Maria, schoonste roze,
   Gij en bloeit er in de Mei,
Ed'le, reine, vlekkelooze,
   Wonderbare Maged, gij.

En gij zult mijn harte sieren!....
   En wat welke laat of vroeg,
Gij en blijft daarinne tieren:
   Elide gij zijt me genoeg.

H.J.M. DONDERS.
Groesbeek, Mei 1900.

De giraffe.

Een van de zonderlingst gebouwde herkauwende, tweehoevige dieren is de giraffe, door Varro een mengsel van kameel en panter genoemd en daarom ook wel kameelpardel geheeten. De giraffe is de vertegenwoordiger van een eigen familie, de *Camelopardalidae* en onderscheidt zich door een bovenmatig langen hals, hooge beenen, dikken romp, sierlijk gebouwden, fijnen kop met groote, mooie, heldere oogen en twee vreemde, beenachtige uitwassen. De hooge pooten en de lange hals maken de giraffe tot het hoogste aller dieren: de lengte harer pooten bedraagt 2.25

meter, de schouderhoogte drie, de hoogte van den kop vijf tot zes meter. De afstand van den snuit tot den wortel van den staart is vier meter, het gewicht 500 kilogram.

De giraffe schijnt niet enkel een tusschen ding tusschen kameel en panter, maar maakt den indruk, uit de bestanddeelen van verschillende dieren te zijn gevormd. De kop en het lijf schijnen aan het paard, de hals en de schouders aan den kameel, de ooren aan het rund, de staart aan den ezel, de beenen aan de antilope te zijn ontleend, terwijl kleur en teekening der gladde huid aan den panter herinneren.

De lange kop der giraffe schijnt door den betrekkelijk langen snuit nog langer dan hij is, heeft zeer groote, levendig schitterende en toch zachte oogen, groote, sierlijk gebouwde ooren ter lengte van ongeveer vijftien centimeter, en twee uitwassen, die uit de verte aan horens doen denken en iets korter dan de ooren zijn. De hals is even lang als de voorpooten, het lijf is breed aan de borst, van voren sterk geteekend door de rechthoekig uitspringende schouderbladen, maar van achteren in het oog vallend smaller. Een vaal zandgeel, dat op den rug wat donkerder wordt en van onderen in wit overgaat, is de grondkleur, geteekend door tamelijk groote, onregelmatige vlekken van donkerder, soms roestbruine kleur, en wel zoo dicht, dat de heldere grond enkel netvormig te voorschijn komt. Aan den hals en aan de pooten zijn deze vlekken kleiner dan op de rest van het lichaam.

Het vaderland der giraffe strekt zich in een breeden boog over de oostelijke helft van Afrika, ongeveer van den 16en graad noordertot den 23en graad zuiderbreedte uit; alleen in de Kalahari-woestijri gaat de grens wat zuidelijker, maar in geen geval tot aan de Oranjerivier. In het gebied van den Congo, in Opper- en Neder Guinea is de giraffe onbekend, en slechts in Zuidwest-Afrika kwam ze tot aan den Atlantischen Oceaan voor. Maar hier is ze sedert meer dan een menschenleeftijd uitgeroeid.

De merkwaardige overeenstemming tusschen de gestalte en het voorkomen van een dier en de streek, waar het zich ophoudt, wordt ook hier aangetroffen. ‘Als men een kudde giraffen,’ zegt Gordon Cumming, ‘in een veld van schilderachtige, zonneschermvormige mimosa ziet, wier hoogste takken zij door haar ongemeene hoogte kunnen afknabbelen, hoeft men niet veel zin voor natuurschoonheid te hebben, om den aanblik aantrekkelijk te vinden.’ Men ziet ze dikwijls daar, waar verweerde stammen voorkomen, die vaak een bedrieglijke gelijkenis met den langen hals der giraffe vertoonen. ‘Dikwijls ben ik,’ verhaalt genoemde jager, ‘in twijfel geweest omtrent de aanwezigheid van een heelen troep giraffen, totdat ik tot mijn verrekijker mijn toevlucht nam; zelfs mijn halfwilde geleiders moesten bekennen, dat hun scherpe, geoefende oogen soms bedrogen werden, want zij zagen nu eens die verweerde stammen voor giraffen aan en verwisselden dan weer werkelijke giraffen met de hoogbejaarde boomen.’

Gewoonlijk treft men de giraffen in troepen van zes tot acht stuks aan; daar, waar zij niet gestoord worden, dikwijls in grooteren getale. Cumming spreekt van kudden, die uit dertig tot veertig stuks bestonden, maar meent, dat zestien als het gemiddelde cijfer moet worden beschouwd.

Hoogst eigenaardig is de houding, die de giraffe aanneemt, als ze iets van den grond wil oprapen of drinken. In oudere beschrijvingen wordt beweerd, dat het dier daartoe op de knieën zinkt. Dit mag het een enkelen keer doen, in den regel zet het de voorpooten zóó wijd uiteen, dat het met den langen hals gemakkelijk den grond kan bereiken. Wie het niet zelf gezien heeft, houdt het voor onmogelijk. Gedurende den slaap ligt de giraffe gedeeltelijk op haar zij en slaat daarbij haar beide of een van haar voorpooten naar binnen.

Het spreekt van zelf, dat het voedsel der giraffe in overeenstemming is met haar gestalte. Is het dier niet geschikt te grazen, daarentegen is het bijzonder geschikt om het groen van de boomen te plukken, waarbij zijn bijzonder beweeglijke tong het goede diensten bewijst. Zooals bekend is, gebruiken de meeste herkauwers de tong om het voedsel af te plukken, maar geen enkele heeft dat lichaamsdeel zoo hard noodig als de giraffe. Wat voor den olifant de slurf is, is voor haar de tong. Zij kan er de kleinste voorwerpen mee oprapen, het zachtste blad mee plukken en in den mond brengen. ‘In onzen dierentuin,’ zegt Owen, ‘is meer dan één dame bij het kijken naar de giraffe door deze van de kunstbloemen op haar hoed beroofd. Het schijnt, dat de giraffe minder door den reuk dan door het oog geleid wordt bij de keus van haar voedsel, en zoo komt het dikwijls voor, dat het dier zich vergist, zooals in het aangehaalde geval met de kunstbloemen.’

In den vrijen staat dienen hoofdzakelijk de takjes, knoppen en bladeren der mimosa haar tot voedsel, maar zij versmaadt ook de slingerplanten niet, die de woudreuzen in Afrika overwoekeren.

De zintuigen der giraffe, vooral het gezicht en het gehoor, zijn voortreffelijk ontwikkeld. Bovendien is ze slim en in verhouding tot haar grootte een heel vreedzaam, zacht schepsel, dat niet enkel in de beste verstandhouding met haars gelijken, maar ook met andere dieren leeft, zoo lang deze haar niet te na komen. In geval van nood weet zij zich heel goed te verdedigen, niet met haar horens, die enkel

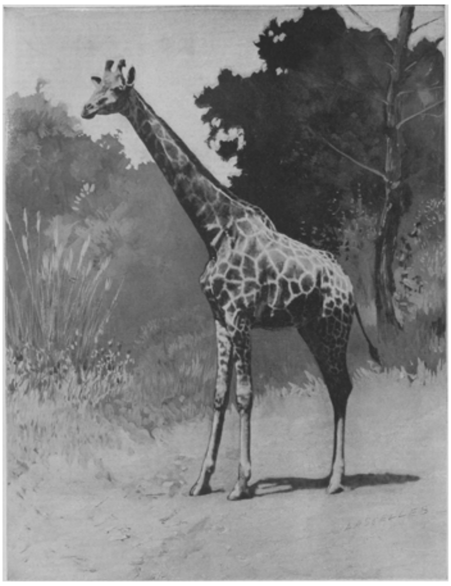

DE GIRAFFE, NAAR DE TEEKENING VAN LASCELLES.

tot sieraad schijnen te dienen, maar met haar krachtige, gespierde pooten.

Door de inboorlingen van Afrika en door Europeanen wordt op de giraffe ijverig jacht gemaakt. De eersten jagen met kameel of paard, slaan het afgematte dier met hun sabel de Achillespees door en slachten het dan, om het zeer geliefde vleesch te verorberen. De Europeanen bedienen zich van hun vuurwapens, maar leggen ook met hun vèr-dragende wapens het voorzichtige dier eerst na eene lange drijfjacht neer. Volgens Selous' ondervinding kan men de vluchtende giraffe, die eerst in den hoogsten nood haar volle snelheid ontwikkelt, met een goed paard zoo dicht op de hielen komen, dat men, vlug uit het zadel springend, haar een welgemikten kogel kan achterna zenden.

In het jaar 46 vóór Christus bracht Julius Cesar de eerste levende giraffe naar Europa en werd ze, ten teeken zijner overwinning, in zegepraal rondgeleid.

In 1827 kwam een giraffe te Londen en een te Parijs aan, geschenken van Mehemed-Ali, den onderkoning van Egypte, aan George IV en Karel X. Dit waren de eerste giraffen, die men in beide steden levend gezien had. Thans vindt men ze in alle dierentuinen, maar slechts bij zeer zorgvuldige verpleging kunnen zij het in gevangenschap lang uithouden. De meeste bezwijken aan een eigenaardige beenziekte, die men 'giraffenziekte' heeft genoemd en waarvan de oorzaken vermoedelijk gebrek aan beweging en ongeschikt voedsel zijn.

AAN HET SPINNEWIEL, NAAR DE SCHILDERIJ VAN A.A. CROCHEPIERRE.

Asschepoes,
door
Agatha de Haan.
(*Vervolg*.)

In de serre zat een heel gezelschap om de rieten tafel, waarop de lamp met geel zijden kap een scherp licht wierp.

Tusschen groen en bloemen keken, half verscholen, wonderlijke Japansche caricaturen geestig uit, een bijna bedwelmende geur hing in de eenigszins beperkte ruimte.

'Neen, ik zeg het niet, het móet een verrassing blijven,' zei freule Frieda op beslisten

toon tot luitenant Alting, die nieuwsgierig had geïnformeerd wat het kleine ding wel voor rol zou willen spelen 'in de wereld waarin men zich vermaakt,' en waarin zij zich nog bijna niet bewogen had. Met het kleine ding bedoelde hij de oudste dochter des huizes, de vroolijke, onbezonnen Ophélie.

'Hoe vreeselijk jammer is uw trouwe volharding in deze moeilijke zaak, freule,' zuchtte de luitenant komisch.

Frieda bewoog spottend haar hoofdje en sloot de lippen vast opeen, Alting zag nu in, dat hij haar niet tot spreken zou kunnen bewegen. Daarom wendde hij zich met een complimentje tot Angelique, die zooals altijd stil en gemaakt peinzend in den kring zat; haar mooi, maar geestloos gezichtje met de half gesloten, ietwat te kleine oogen, zag er beklemmend vervelend uit.

'Ha, daar komt Job. Jongen, jij komt alsof je geroepen waart, ik heb een werkje voor je,' riep Ophélie, haar boek dichtslaand en uit haar laag stoeltje opspringend.

''t Zal wat moois zijn,' viel de toegesprokene luimig uit, 'jelui vrouwen zijn nog lastiger dan muskieten, want geen gaas van terughouding helpt tegen je taaien doorzettingsgeest.'

'Dierbaarste neef,' antwoordde het meisje met een schalksch knipoogje, 'wil me gelooven, als ik je zeg, dat ik je grappige woorden ten zeerste bewonder. Maar wees nu eens zoet en luister naar me, dan krijg je straks een kopje chocolade.'

'Heusch, nichtje?' vroeg hij, bij dit vooruitzicht in verrukking gerakend.

'Op mijn woord, beste neef,' glimlachte zij ondeugend.

'Gezegend de goden voor deze chocoladeoase in mijn dorst-woestijn,' lispelde Job met stralende oogen.

'Fata morgana!' plaagde freule Frieda.

'Wat zegt u daar, freule? Is mijn zoete oase maar een fata morgana?' vroeg Job ontzet; toen keerde hij zich naar Ophélie en riep toornig: 'Dat is afschuwelijk!'

Mokkend liet hij zich in een der rieten fauteuils vallen.

Ophélie ging achter hem staan en tikte hem op den schouder.

'Job!' fluisterde ze goedig.

'Wat is er weer?' mompelde hij onwillig.

'Wees niet zoo kinderachtig, kom mee, ik heb iets voor je te doen, de chocolade krijg je toch.'

Aanstonds verzoend stond Job op en volgde zijn nichtje.

Toen zij na eenige oogenblikken samen terugkeerden, zag Job zoo rood als de ondergaande zon van ingehouden lachen en ook Ophélie stak meesmuilend haar ondeugend neusje in de lucht.

'Is u muzikaal, juffrouw Ophélie?' vroeg luitenant Alting.

Zij knikte hem spottend toe.

'Als een poedel, heer luitenant. Ik weet aan een tuingieter wonderschoone wanklanken te ontlokken, en als Job me met een paar potdeksels begeleidt, wat nog al eens gebeurt in een muzikale bui - dan wordt het werkelijk hartroerend.'

Luitenant Alting zette groote oogen op; het brutale, overmoedige juffertje boezemde hem plotseling belangstelling in. Hij had Ophélie nog nimmer in het salon aangetroffen en hoogstens een paar woorden 'en passant' met haar gewisseld.

Angelique wierp een spijtigen blik naar haar stiefzuster en deed vervelender en gemaakter dan ooit.

'En welke instrumenten bespeelt u nog meer, juffrouw Ophélie?'

Zij keek den nieuwsgierigen luitenant aan alsof ze wilde zeggen: ‘Ik zal je wel klein krijgen.’

‘Hebt u wel eens gehoord van het aapje, dat speelde op zijn poot? Welnu, ook dàt instrument is me niet vreemd.’

Hij schoot in den lach en freule Frieda stemde met hem in.

‘En wat nog meer, O?’

‘Nu Frieda, dat weet je wel. Ik heb je met mijn muzikale folteringen meer dan eens tot wanhoop gebracht. Als ik b.v. een kam met een papiertje er over bespeelde, of je de welluidende tonen van een mirliton in het oor gilde, dan wrong je de handen en in je machtig gevoel van vriendschap knielde je voor Apollo neer en smeekte hem vergeving af voor mijn muzikale zonden.’

Ditmaal lachten ze allen, behalve Angelique, die van de geheele rede geen woord begrepen had. Zelfs mevrouw was een weinig uit de officieele plooien geraakt.

‘En kwamen die vlagen dikwijls voor?’ plaagde Alting vroolijk.

Zij boog toestemmend het hoofd. ‘Dat was juist het verschrikkelijkste!’

‘Die Ophélie is toch aardig,’ was het algemeene oordeel.

‘Angelique zal er niet mee instemmen,’ dacht Frieda.

‘Apropos, tante, die lord Spleen zal ook het *fancy fair* bezoeken, heeft O. me straks verteld,’ zei Job eensklaps.

‘Wie is die lord Spleen?’

‘Dat kan ik u wel zeggen, mevrouw,’ viel Frieda haastig in.

‘Ik ken hem, en ook was mijn familie vroeger met zijn ouders zeer bevriend. Hij heet eigenlijk lord Lovelace en is erg rijk. Maar hij is ook even erg geblaseerd en een ingekankerd spleenlijder. De wereld is hem volmaakt onverschillig en ik geloof, dat ook het leven hem een last schijnt.’

‘Dat is een bijzonder mensch, lieve Frieda. En hij is ongehuwd?’

‘Ja mevrouw.’

En Frieda lachte nauw merkbaar over den blik van verstandhouding tusschen mevrouw en haar dochter Angelique.

Intusschen waren Ophélie en Job aan het kibbelen geraakt over een kop chocolade en de goede jongen vocht om zijn geliefkoosden drank met ware leeuwenwoede.

‘Schaam je,’ hijgde Ophélie boos, ‘hoe kom je zoo snoepachtig?’

‘Schamen? Mijn maag zou verontwaardigd protesteeren over zulk een verloochening,’ spotte Job zonder blikken of blozen.

‘Wat zal er van jou worden?’

‘Een groot man.... met een groote maag.’

Nu moest Ophélie zoodanig lachen, dat zij den strijd niet meer kon volhouden en Job haastte zich te genieten van den met zooveel moeite gewonnen buit.

Angelique ergerde zich en om dat te verbergen ging ze in het aangrenzend salon een beetje piano spelen, waarbij zij meer lette op haar fraaie handen dan op de muziek.

Job besteedde de oogenblikken, dat niemand op hem lette, heel nuttig; hij wipte om de tafel heen en snoepte van alle zoetigheden, terwijl het overige gezelschap beleefd luisterde naar het spel der schoone Angelique.

Ophélie stond op den drempel en bespiedde haar argeloozen neef, tot Angelique opstond om op haar lauweren te gaan rusten en zij op Frieda's verzoek de plaats harer zuster moest innemen. Haar oogen straalden van schalkschheid, toen zij voor het klavier plaats nam en zonder de minste preutschheid begon te zingen. Haar keuze was zeer opvallend.

Fuchs, du hast die Gans gestohlen

Gieb sie wieder her!
Sonst wird sie der Jäger holen
Mit dem Schiessgewehr.

Job staakte onthutst zijn aangename bezigheid en keek naar de deur, waar echter niemand was. Daarbinnen ging Ophélie plagend voort met zingen. Toen niemand verscheen herleefde Job's moed ook weer, en juist wilde hij een overheerlijk zandtaartje proeven, toen het waarschuwend uit het salon klonk:

Liebes Füchslein, lass dir rathen,
Sei doch nur kein Dieb:
Nimm, du brauchst nicht Gänsebraten,
Mit der Maus für lieb!

Job legde het taartje neer.

Tot zijn vreugde kwam Ophélie thans weer naar de serre terug en ving zijn blik op de chocoladekan juist op.

'Wil je een kopje, Job?' noodigde Ophélie lachend.

'Als 't je belieft, nichtje!'

Ophélie schonk in en toen Frieda juist door de deur keek, stak zij haar tien vingers op en zei: 'Brr!'

Job knikte echter met alle zielskalmte en herhaalde haar beweging tweemaal, waarbij hij koelbloedig veronderstelde, dat haar de haren te berge rezen.

'Job, ik heb nog iets voor je te doen. Ga je mee?'

Maar hij hoorde haar vraag niet eens, met droefgeestigen blik keek hij in zijn ledig kopje en zuchtte diep wijsgeerig:

'Alles vergankelijk, helaas; niets bestendigs hier beneden.'

'Ga mee, Job. Als je mij gehoorzaamt, krijg je een kan vol chocolade.'

Dat werkte. Met ongelooflijken ijver sprong Job op en wilde juist met zijn nichtje de serre verlaten, toen mevrouw Vesser hem riep om de *Miserere* uit de Troubadour te komen spelen.

Ophélie keek wanhopig, doch Job kreeg een heerlijken, een schitterenden, een genialen inval.

'De *Miserere*? Gezegend de goden, die kan het oude mormel wel voor me janken,' mompelde hij haastig en verdween in een zijvertrek. Daar knielde hij snel als de gedachte voor een kast en ging druk en geheimzinnig aan het werk.

'Job, waar blijft de *Miserere*?' klonk het alweer vermanend uit het salon.

'Ja, tante!' kwam het op gesmoorden toon uit de diepte der kast. Daarna volgde een heftig gestommel en Job rolde op den grond, met teedere zorg een groot vierkant voorwerp omklemd houdend.

Het was een speeldoos.

Pieperige tonen lieten zich hooren en daaruit ontwikkelde zich de *Miserere*.

Zielsvergenoegd, met lachende oogen, volgde Job zijn nicht naar haar eigen kamer, waarvan de deur openstond.

Zij namen beiden aan de tafel plaats en het meisje schoof haar neef een schrijfportefeuille benevens den inktkoker toe.

Job schreef geheimzinnig glimlachend de avontuurlijkste krulletters op blaadjes karton en Ophélie gaf hem nauwkeurige aanwijzingen.

Na tien minuten van ingespannen werk legde Job de pen neer en maakte een zeer welsprekend gebaar.

'O, de chocolade. Wacht, schrijf jij deze hoofdletter even, dan ga ik de kan halen.'

Ophélie liep heen en Job sloofde zich uit op een moeilijke groote W, die hij met de grappigste caricaturen versierde. ‘Wat ben ik blij, wat ben ik blij,’ floot hij innig en zag herhaaldelijk verlangend naar de deur.

Zie, nu werd het eerst goed, werken zonder drinken was voor een mensch niet uit te houden.

Daar was Ophélie reeds met een groote kan, waaruit een heerlijke geur opsteeg.

Job snuffelde even in de lucht als een hazewind en riep:

‘Welkom, welkom, mijn dierbre!’

Als twee moedwillige kinderen zaten zij bijeen, Ophélie teekende vreemde figuren met gekleurd krijt en maakte kleine pakjes.

Job schreef en wierp zoo nu en dan een droefgeestigen blik in zijn altijd weer ledig kopje.

Als Ophélie dan welwillend noodigde: ‘Wil je nog een beetje?’ dan zei hij zonder blozen: ‘Wel veel, heel veel, nichtje.’

Op haar plagerijen gaf hij geen enkel stekelig antwoord, zachtmoedig en geduldig als een lam verdroeg hij al haar uitvallen, want.... hij wist, dat de chocoladekan zijn kopje nog minstens een half dozijn malen zou vullen.

Op een regenachtigen middag had hij eens zijn tijd nuttig besteed met het inhoudsver mogen der kan te berekenen en sedert regelde hij zijn humeur naar deze hoogst gelukkige wetenschap.

Ophélie schonk eindelijk, eindelijk het laatste droppeltje in en Job bad met warmte: ‘Gezegend de goden voor het goede der aarde.’

Zijn ziel was met dankbaarheid vervuld, de wereld leek hem een volmaakt verblijf, een lusthof, waarin zijn verbeelding geen rozen, maar chocoladestruiken deed groeien.

Toen bekeken zij hun voltooiden arbeid en

schaterden van lachen zóó als alleen de vroolijke onbedorven jeugd kan lachen.

II.

O, dat *fancy fair*, hoe bracht het de gemoederen in beroering. Het gold een edelmoedig doel, de engel der weldadigheid had de uitnoodigingen geschreven, maar nijd en afgunst waren de vermomde boden, die ze rondbrachten.

En de ijdelheid speelde ook een rol, een zeer voorname rol in deze bijeenkomst ten bate der armen. Voor toiletten en zeer overbodige sieraden werden sommen uitgegeven, tienmaal grooter dan men voor de ongelukkigen, die men helpen wilde, zou afstaan, sommen, die menig arm gezin voor langen tijd uit den nood hadden kunnen helpen.

Maar daar dacht niemand aan.

De jonge dames fluisterden onder elkander, dat de ‘witvoetjes’ natuurlijk weer de beste plaatsen hadden gekregen.

‘Angelique Vesser, dat malle kind, in de theetent, nu daar zou haar preutsch gezicht niet veel bekijks hebben.’

‘En Paula S, een nare coquette, zou meedoen in het tableau vivant, belachelijk.’

Zoo fluisterde het de kleine stad rond, stofjes van hatelijkheid warrelden in de lucht en werden onwillekeurig ingeademd. Een ieder achtte zich miskend en achteruit gezet en benijdde een mededingster haar betere plaats.

Het *fancy fair* was opgericht in de buitensociëteit, een oud gebouw te midden van een grooten tuin gelegen.

Door een weelderig met groen en bonte draperieën versierde gang kwam men in de ruime zaal, die den indruk van een kermis bood.

Vele kleine tenten en tafeltjes stonden in rijen langs de muren, door groen en bloemen alle een weinig van elkander gescheiden. In het midden spoten fonteinen stoffijne stralen over bloemen en bladeren en achter een haag van laurieren speelde het orkest opwekkende melodieën.

Talrijke bezoekers kwamen en gingen, levendig praten en lachen klonk uit de afzonderlijke groepen van jongelieden, die bij enkele bevoorrechte tentjes hadden postgevat.

Freule Frieda zag er schalksch genoeg uit in haar distelkleedje van groene zijde en paarse peluche.

Het was een origineel en zeer gewaagd idee met de onsympathieke distel in het strijdperk te treden. Maar Frieda had deze stoutheid onderstaan op aanraden van Ophélie, die nergens voor terugdeinsde.

‘En waar is nu uw vriendin, waarde freule?’ vroeg luitenant Alting, die zich met jongensachtige nieuwsgierigheid naar alle kanten wendde.

‘Een weinig geduld, als ik verzoeken mag,’ glimlachte Frieda, ‘Ophélie zal spoedig verschijnen en dan, luitenant Alting, moet gij een bezoek wagen. Wapen u voorloopig met al uw krijgsmansmoed.’

‘Mag ik thans naar den prijs van deze jasmijn vragen, freule?’

‘Zeker, luitenant. Twee gulden en vijftig centen en een stuiver voor het zilverpapiertje, dat om den steel is gewikkeld.’

Hij reikte haar lachend het gevraagde geld en stak de bloem in het knoopsgat.

‘De gans laat zich het eerst een veer uittrekken door uw mooie handen, freule. 't Is voor een vroom doel, hij mag er geen kik om laten en niet protesteeren, al plukken ze hem ook kaal vanavond.’

‘Moge het lot deernis hebben met uw onschuld en bloode jeugd.’

‘Gij spot, freule!’

‘Geen haar op mijn hoofd denkt er aan, luitenant. Het zou een slechte dank zijn voor uw dure jasmijn.’

‘Mag ik mij ook dit blauwe trouwe viooltje toeëigenen?’

‘Ongevraagde prijs, luitenant?’

Hij knikte gemoedelijk.

‘Gij zult in aanmerking nemen, dat ik een arme luitenant ben en we reeds in de tweede helft der maand leven.’

Frieda lachte vroolijk.

Vijf gulden, luitenant, en tien stuivers voor het zilverpapiertje om den steel.’

‘Hier is mijn rouwgeld, freule.’

De kleine blauwe viool vond zusterlijk een plaatsje naast de jasmijn.

Daar kwam Job.

‘Uw onderdanige dienaar meldt zich voor een gave uit uw schoone handen, freule!’

‘Welkom, mijnheer Hoogenhof. Flora zal zeer vereerd zijn door uw verlangen naar haar liefelijke kinderen.’

‘'t Is maar om u een genoegen te doen, de bloemen zijn het middel tot het doel.’

Zij maakte bij deze verklaring een deftige hoofdbuiging.

‘Maar uw toilet, freule! Hemel, zoo iets onvriendelijks als een distel is toch niet geschikt om koopers te lokken?’

‘Integendeel!’

‘Onderricht mij dan, waarde freule, ik be ken eerlijk mijn schandelijke domheid op dit punt en op alle mogelijke punten.’

‘Distels, mijnheer Hoogenhof, zijn zeer aanlokkelijk voor aardige distelvinken en verder voor.... voor.... neen, dat durf ik niet zeggen’....

‘Maar ik verzoek het u, freule.’

‘Uw verzoek geeft mij geen moed.’

‘Dan smeek ik u er om.’

‘Ach..... uw ootmoed wekt slechts mijn medelijden....’

‘Dan.... dan beveel ik het u.’

Uw bevel dwingt mij.... welnu.... voor.... voor jonge ezeltjes en oude ezeltjes ook.’

Zij fluisterde de woorden angstig, maar glimlachte spottend.

‘Leef je nog?’ vroeg luitenant Alting vroolijk.

‘Ja,’ mompelde hij klagelijk steunend, ‘maar het is mij of de piramiden op mij zijn gevallen, al mijn ledematen zijn verbrijzeld.... Dien slag kom ik nooit te boven.’

‘Dan zal de freule voor opname in het invalidenhuis voor je moeten zorgen.’

‘U denkt zeker, luitenant, Frieda heeft de wond geslagen, Frieda moet die ook verbinden?’ plaagde de freule, ‘maar om op onze schaapjes, of liever, onze zaakjes terug te komen, welke bloem zal mijnheer Hoogenhof kiezen?’

‘Een disteltakje, me dunkt, ik heb het met genoeg schrammen geplukt.’

‘Eerbied voor den wijzen man!’ merkte Alting op.

De freule reikte Job een takje blauwachtig grijze duindistel, met de vermaning: ‘Doe er niemand kwaad mee, ook u zelven niet.’

‘En de prijs, freule?’

‘Bij de schrammen nog drie blanke guldens en tien centen voor het zilverpapiertje om den steel.’

Job betaalde in.... centen. Tot Frieda's ontzetting belegde bij haar geheele tafel met de leelijke, groezelige geldstukken en liet zonder mededoogen ze haar één voor één opnemen.

O die Job.;

‘En nu naar Bella!’

‘Halt Caesar, voor je in de chocolade-haven voor anker gaat, moet je wat met mij in dit hoogst gevaarlijke vaarwater kruisen; doch, jonge schurk, ik stel iedere blinde klip op jou rekening. Neem je in acht.’

Hier een stukje kant, daar een kinderkaper, ginds een parasol en een dagboek koopend, wandelden zij voort. Luitenant Alting was als een bleekveld belegd met pakken en pakjes, de met rooskleurige lintjes versierde kindermuts zwierde aanvallig op zijn uniformpet, de parasol vond steun aan zijn rechterlaars, eenige ellen blauwe zijde omslingerden zijn middel en hingen in een reuzenstrik vertrouwelijk langs zijn sabel af. Aan iederen knoop bengelde een pakje, ternauwernood zagen jasmijn en viooltje kans op levensbehoud.

Het straalde als een zonnige Meimorgen in zijn oogen, geen spoor van gemaakte geblaseerdheid, als bij zoovele jonge krijgshelden, helaas!

Hoevele oogen volgden bewonderend en benijdend den vroolijken Mars op zijn zegetocht!

Job volgde hem trouw en bestrooide zijn weg met centen, zooals klein Duimpje met broodkruimeltjes deed. Wel slaakte hij in stilte menigen zucht en soms dwaalde zijn smachtende blik tersluiks naar de tent, waar Bella chocolade schonk.

Doch voort, voort, geen genade! Altijd verder sleepte de wreede luitenant zijn arm slachtoffer.

Droef berustend blikte Job eindelijk gehoorzaam recht voor zich uit, de met bloemen getooide dameshoed wiegelde bedenkelijk op zijn kortgeknipt haar en de al te strak gebonden voile voerde onafgebroken strijd met zijn nauw ontluikend kneveltje.

Job voelde zich te moede als een kat in een vreemd pakhuis.

Steeds vond zijn kwelgeest weer iets nieuws om hem mee te versieren. Ternauwernood kon hij de handen bewegen in de zwarte mitaines, de centen rolden herhaaldelijk op den grond en als een martelaar boog Job zich telkens om ze weer bijeen te zoeken.

En het onbarmhartige publiek begeleidde dit alles met een dol gelach van leedvermaak.

Natuurlijk waren er ook waanwijzen, die deze jeugdige uitgelatenheid afkeurden, zijn vonden heel wat leelijke woorden om de beide vrienden te brandmerken.

Ach, er is geen bloemperk zoo schoon, of er woekert wel eens een onkruidje in.

Eindelijk!

Een zucht van voldoening ontsnapte de jonge verkoopsters! De langverwachte, de heimelijk begeerde verscheen. Lord Arthur Lovelace trad de zaal binnen met de hem eigen onverschillige houding en lusteloozen, koelen blik.

De interessante, de held van den dag.

Hoeveel beminnelijke lachjes en welsprekende blikken werden er in korten tijd aan den onoverwinnelijke verspild.

(*Wordt vervolgd.*)

Meiavond.

En scheemring daalt op 't landschap neer....
   Over weiden en velden en boomen;
Op 't watertje, zilverig wit van veer,
   Wil 't maanlicht stillekens droomen.

Zoo zacht, zoo stil is 't in 't verschiet,
   Of heel de aarde den Heer nu wil danken....
Daar ruischt uit het boschje het tjuikende lied
   Steeds luider, in trillende klanken....

E.P.H.

Bij de Platen.

Het Duitsche keizerspaar en hun oudste zonen. -

Onze eerste bladzijde geeft, naar de nieuwste photographie, den keizer en de keizerin van Duitschland met hun oudste zonen te zien. Dezen zijn de kroonprins Wilhelm, geboren in 1882, prins Eitel Fritz, geboren in 1883, prins Adelbert, geboren in 1884, en prins August Wilhelm, geboren in 1887. Ze zien er heel eenvoudig, als burgerjongeheeren uit en hebben op het oogenblik nog niet veel van het krijgshaftige, dat hun vorstelijken vader met zijn *Pickelhaube*, zijn opgedraaiden knevel en strengen oogopslag kenmerkt. De keizerin is een vriendelijke, gracieuze verschijning, van denzelfden leeftijd als H.M. de konirgin-moeder Emma.

Aan het spinnewiel. -

Hoe ver ligt de tijd achter ons, dat niet alleen de vrouwen uit het volk, maar zelfs adellijke dames en vorstinnen het spinnewiel hanteerden en lustig het groote wiel lieten snorren, welk gezellig geluid men thans enkel meer achteraf op het platteland kan hooren, waar de reusachtige machines met honderden en honderden, klossen het bescheiden, intieme spinnewiel nog niet hebben verdrongen.

Er is iets poëtisch in het spinnewiel, iets gezelligs, iets huiselijk-vertrouwelijks. Dien indruk geeft ook de gravure in dit nummer, waarop wij een jonge vrouw aan het spinnewiel zien, terwijl haar moeder haar behulpzaam is.

Levend begraven.
Humoreske in acht tafereelen.

‘Ik zou er nu voor vandaag maar mee uitscheiden, Jansen,’ zegt mijnheer, ‘morgen komt er weer een dag.’

‘Heel graag,’ zegt Jansen bij zich zelf; ‘'t is een heele karwei geweest, van van morgen zes uren af.’

Den volgenden morgen in de vroegte komt Jansen terug, maar vindt het gat dichtgewaaid met zand en puin.

‘Ik dank je feestelijk,’ zegt Jansen, ‘om dat werkje van voren af aan te beginnen,’ - hangt zijn jas en zijn hoed aan een boom en gaat het bosch in.

Een poosje later komt mijnheer. ‘Lieve Hemel! de kuil dicht en Jansen er in - daar hangt zijn jas en zijn hoed!’

‘Kijk toch eens wat een ongeluk, burgemeester! Zou u denken, dat wij hem nog levend vinden?’

De menschen graven en werken dat ze er bijna bij neervallen maar vinden geen Jansen. Eindelijk, na vier uren

komt Jansen gezond en wel achter de boomen te voorschijn. ‘Was jij dan niet in den kuil bedolven?’ vraagt mijnheer. - ‘Gelukkig niet,’ antwoordt Jansen, ‘ik was het bosch ingegaan en heb daar liggen slapen. Ik dank jullie intusschen wel voor de moeite.’

[Nummer 18]

De pachteres van Martenshof, door Julie Russel.

XI.

Zwee maanden later werden Mieke Berends en Karel Meulers stil en in den grootsten eenvoud in den echt verbonden. De stoet, die het bruidspaar volgde, was heel klein, en Miekes gedachten waren onder het H. Misoffer herhaaldelijk bij den afwezigen broeder. Maar de jonggehuwden waren toch innig gelukkig, toen ze naar Martenshof terugkeerden over den eenzamen, hoog besneeuwden veldweg, waar de zon zoo vroolijk op schitterde, en waarlangs de hagen en struiken zoo aardig verlevendigd werden door huppelende, dartelende vogeltjes, die opgewekt zongen en tjilpten, en opgeruimd babbelden in het warm, heerlijk zonneke.

De hoeve met haar gekalkte muren vormde een gele vlek op het smetteloos sneeuwtapijt; aan het roode dak hingen druppelende ijskegels, en Mieke voelde haar hart ineenkrimpen, toen haar oog getroffen werd door de sporen van slecht onderhoud, die de zomer met zijn overvloedigen tooi goedhartig verbergt, maar de winter, zoo hard voor den arme en nooddruftige, onbarmhartig steeds ten toon spreidt. Ze blikte op tot Karel; haar moed herleefde en haar bedruktheid verdween. Ze voelde, dat ze aan zijn zijde gerust de toekomst te gemoet ging. Was zij eens zijn zedelijke steun geweest, nu was hij haar steun geworden. De wederwaardigheden hadden zijn karakter gestaald, hadden van hem een flink, degelijk man gemaakt, naast wien ze blijgemoed tegenspoed bestrijden zou.

Vrouw Berends wachtte hen op den drempel der huisdeur. Ze had het niet van zich kunnen verkrijgen mede ter kerke te gaan, hoewel lamheid haar dit niet meer belette. Niettegenstaande ze fier was op den schoonzoon, die zoo ruiterlijk haar dochter tot vrouw wenschte en er voor uitkwam, niet te gelooven aan de schuld van haar zoon, was het haar een kwelling, de blikken der inenschen op zich te voelen rusten.

Aan den bruiloftsdisch waren weinig gasten. Behalve de weduwe Janssen, die op verzoek van Meulers genoodigd was, waren er slechts de huisgenooten, tante Lena en Frans Beek met zijn vrouw en dochters.

BINNENHUIS IN MORVAN, NAAR DE SCHILDERIJ VAN MARIE CHARLES PELECIER.

Vrouw Berends keek de tafel rond, en dacht, hoe zij zich de bruiloft van Mieke zoo geheel anders voorgesteld had. Doch de aanzittenden zagen er zoo verheugd uit, haar kinderen waren zoo gelukkig met het nieuwe familielid, zij zoo tevreden met den echtgenoot harer oudste dochter, dat ze den rijkdom, dien ze eens gedroomd had, niet kon betreuren, en ze met een vreugdetraan in het oog haar blikken liet rondwaren over het kleine gezelschap.

De hoeve kreeg werkelijk spoedig een ander aanzien. Meulers vond de opeengestapelde renten van zijn klein vermogen, dat de

notaris zoo goed beheerd had, dat ze geen onaardig sommeke uitmaakten. Zijn kapitaaltje veroorloofde hem den veestapel aan te vullen en in andere benoodigdheden ruimschoots te voorzien.

De pachteres hielp weer mee door ijverig toezicht te houden, zonder daarom het bestuur op zich te nemen. Ze liet dit geheel in handen van Meulers. Opgewekt ging ze weer door hof en huis, en maakte ze haar dagelijkschen omgang over het erf en door de stallen. Soms klaagde ze, wijl ze niets ontdekte ten voordeele van haar zoon; maar, gedachtig aan de raadgevingen en de troostwoorden van den pastoor, bad ze onophoudelijk, opdat de onschuld van haar kind mocht blijken, en liet het aan God over, ze te rechter tijd te doen uitkomen.

Zoo verliepen twee jaren. De bewoners van Martenshof genoten voorspoed en welvaart, en stegen dus ook in het aanzien der dorpsbewoners, die allen den jongen pachter Meulers genegen waren. Voor het oog der menschen was op de hoeve alles, zooals in de beste dagen. Over Driek werd weinig meer gesproken, vooral sedert de vrouw van den boschwachter het dorp verlaten had. Indien al de een of andere huisvader het hoofd schudde, als de voorheen zoo geruchtmakende zaak op het tapijt kwam, meestal sprak men van Driek nog maar als van een wilden gast, die in een oogenblik van verklaarbare opgewondenheid een ongelukkig schot gelost had.

Voor vrouw Berends echter kwamen de oude, treurige dagen terug. Nu geldzorgen en ziekten haar niet meer drukten, trad, na den eersten kalmen en gelukkigen tijd, die op den terugkeer van Meulers gevolgd was, het verdriet over Driek weer op den voorgrond. Zelfs de geboorte eener kleindochter, hoe ze zich daar ook over verheugde, vermocht niet haar af te trekken van haar idée fixe, en haar kinderen begonnen ernstige bezorgdheid te koesteren omtrent haar verstandelijke vermogens.

Daar ging op een morgen de mare rond, dat Teunis Wolf een ongeluk had gekregen met zijn geweer, en dat hij levensgevaarlijk gewond was.

Vrouw Berends ontwaakte uit het zwaarmoedig gepeins, waarin ze verzonken was. Ze viel op de knieën, vouwde de handen en riep uit:

‘Heer in den Hemel, zal hij dan sterven, voor hij bekend heeft?.... Mijn God, heb medelijden met mij en met mijn kinderen!’

Ze bleef eenigen tijd neergeknield en bad, stond toen op en drentelde onrustig de keuken op en neer. Eensklaps scheen ze een besluit te nemen; ze streek zenuwachtig haar voorschoot glad en wendde zich naar de deur.

Haar kinderen hadden ongerust haar bewegingen gevolgd, en Meulers plaatste zich voor den uitgang.

‘Waar gaat ge heen, moeder?’ vroeg hij.

Het oog der vrouw had een vreemden glans. ‘Ik zal het uit hem krijgen, al moest ik de woorden uit zijn keel persen.... Zoo zal hij niet de eeuwigheid ingaan,’ zei ze somber en poogde haar schoonzoon op zij te duwen.

‘Moeder, ge stelt u bloot aan nieuw leed en beleedigingen,’ riep Mieke smeekend. ‘Moeder, blijf hier.’

‘Als ge geen slechte kinderen zijt, laat me dan gaan,’ antwoordde ze opgewonden.

‘Moeder, ga niet,’ bad Mieke opnieuw.

‘Wat wilt ge bij dien stervenden man doen? - Wil ik mijnheer pastoor vragen, hem een bekentenis te ontlokken?’

‘Niemand kan dat beter dan ik,’ was het antwoord der vrouw.

Haar vroegere kracht scheen teruggekeerd, en ze beproefde met forsche hand Meulers te verwijderen.

‘Moeder, het helpt niet,’ betuigde deze, haar zacht tegenhoudend. ‘Laat Mieke of Betje naar mijnheer pastoor gaan. Hij zal u helpen, als er hulp te krijgen is.’

‘Neen,’ hernam de vrouw barsch, en wrong zich los. ‘Laat me door.’

Hij zag, dat er niets aan te doen was en dat tegenstand de vrouw slechts meer opwond. ‘Het zij dan zoo,’ sprak hij. ‘Maar dan gaan wij mee.’

Ze gaf geen antwoord en verliet het huis. Buiten gekomen begaven haar evenwel haar krachten, en ze moest den arm harer dochter grijpen om niet te vallen.

XII.

Een ander tooneel speelde zich middelerwijl af bij vrouw Wolf. De metselaar had geen oogenblik rust meer gekend, sedert hij den boschwachter, tegen wien hij een wrok koesterde, gedood had. Het beeld van den vermoorde vervolgde hem, waar hij zich ook bevond. Het verscheen in zijn slaap en hij zag het naast zich gedurende den dag. Achter elke struik, elke haag, elken boom ontwaarde hij zijn slachtoffer. Hij had Berg bij zich, als hij naar het bosch sloop om te stroopen, en deze lag stervend tusschen het houtgewas, als hij een haas vervolgde. Nergens was hij vrij voor de bloedige schim.

Dit werd zoo mogelijk nog erger, toen Driek Berends als de schuldige veroordeeld was Eerst had hij gemeend, dat, wanneer de menschelijke gerechtigheid niet meer te vreezen was, de herinnering aan zijn daad langzamerhand zou verdwijnen. Toen echter een onschuldige te meer ongelukkig was gemaakt, een tweede huisgezin verwoest, werd de onophoudelijke foltering nog erger.

Hij verslaafde zich aan den drank om de stem van het geweten voor een oogenblik niet te hooren, maar moest nu in meer stroopen de middelen zoeken om zijn grootere verteringen te kunnen betalen.

Van een fatsoenlijk werkman verviel hij meer en meer tot een geschuwden dronkaard en verkwister, naar wiens arbeidskrachten men slechts in den uitersten nood vroeg; en van een goed, oppassend zoon werd hij het verdriet en de kwelgeest zijner moeder.

De drank verdierlijkte niet alleen zijn wezen, maar benevelde tevens zijn blik en maakte zijn hand onzeker. En op een nacht huiswaarts keerende van een zijner strooptochten, binnensmonds vloekende en tierende, wijl hij niets gevangen had, struikelde hij dicht bij zijn woning. Zijn geweer ging af en trof hem in de borst.

Toen de oude vrouw Wolf haar zoon niet had hooren binnentreden, eenigen tijd nadat het schot haar had doen ontwaken, ging zij zien, waarom hij zoo lang uitbleef. Ze vond hem kreunend in een plas bloed liggen, onder de haag van den tuin, tot waar hij zich voortgesleept had. Met moeite kreeg ze hem in huis. Ze wiesch zijn wond, terwijl hij kermde van pijn, verbond die zoo goed mogelijk, en zette zich toen aan het werk om de sporen van het bloed te doen verdwijnen.

Daarop haalde ze dokter Brands. Deze raadde aanstonds wat er aan de hand was geweest, maar liet er niets van blijken.

‘Ge zult uw zaken hier beneden moeten in orde brengen, Teunis,’ zei hij, toen de gewonde verzorgd was en rustig lag op het armoedige bed der moeder.

Het gelaat van den gekwetste werd vaalbleek, en zijn onrustig oog vestigde zich op den spreker.

‘Zoo, is het met mij gedaan?’ vroeg hij.

‘Ik vrees van ja,’ was het antwoord.

‘Wat zou ik in orde te brengen hebben?’ morde Wolf. ‘De oude vrouw moet zich maar op het armenboek laten inschrijven.’

‘Maak u geen zorgen voor mij, Teunis,’ zei zijn moeder snikkend. ‘Ik zal er wel komen. - Die goede jongen! altijd denkt hij aan mij....’ Geen enkele grief tegen hem, die haar ouden dag zoo ellendig gemaakt had, kwam bij haar op. Alle tekortkomingen waren uitgewischt. ‘Maar denk aan uw ziel, Teunis,’ bad ze, opschrikkend bij de gedachte aan de eeuwigheid, die hem wachtte.

De metselaar sloeg geen acht op haar woorden, en bromde iets voor zich heen.

‘Dat zal moeder hard vallen, op het armenboek, Teunis,’ hernam dr. Brands. ‘Misschien vind ik wel wat licht werk voor haar, en een goede ziel, die haar met haar akkertje helpt. Dat zal beter zijn.’

De zieke keek hem vorschend aan. ‘Waarom doet gij dat? Ik heb laatst nog uw hond doodgeschoten, omdat hij altijd blafte, als ik 's nachts langs kwam.’

‘We moeten elkander helpen, Teunis..... Daarenboven de hond is lang vergeten, en de zaak is zoo klein....’ antwoordde de geneesheer.

‘Maar ge hieldt veel van het dier,’ zei de metselaar.

‘Laat dat rusten, Teunis.... Maar hebt ge geen onrecht goed te maken?’

‘Ja, Teunis. Denk toch aan uw ziel,’ riep zijn moeder uit. ‘Zal ik mijnheer pastoor gaan halen?’

‘Dat kunt ge voor mijn part doen,’ gromde hij.

Hij wendde schuw den blik van dr. Brands af en draaide zich naar den muur, zoodat het verband verschoof, en hij het uitschreeuwde van de pijn.

‘Ge moet wat voorzichtig zijn,’ maande de dokter en bracht het verband weer in orde.

Hij bukte daarbij dieper over den zieke en fluisterde hem in het oor: ‘Teunis, het oordeel Gods is zoo nabij. Hij vergeeft zoo gaarne aan den berouwhebbende.... Hebt ge niet iets goed te maken? Dan kunt gij ook op vergiffenis rekenen.’

De toegesprokene wentelde zich onrustig in het bed en weerde den dokter barsch af.

Deze trok zich terug en nam plaats op een stoel aan het hoofdeinde der legerstede. Hij murmelde: ‘Hij heeft het gedaan. Nu ben ik er zeker van. Zoo kan ik dat onrecht niet laten gebeuren. Nog een paar uren en dan is het voorbij.... Kwam de pastoor maar....’

Hij luisterde.... Geen gerucht van voetstappen trof zijn oor. Alleen hanengekraai, den naderenden dageraad aankondigend, verbrak de stilte. De minuten schenen hem uren toe.... Eindelijk! Een licht gedruisch van iemand, die haastig aankwam, hoorde men. Dr. Brands stond op en opende de deur.

De lange, zwarte gestalte van den herder teekende zich in de verte af, tegen de lichtroode streep, die de verschijning der zon beloofde.

‘Mijnheer pastoor, een oogenblik,’ zei de geneesheer zacht, de hand op den arm van zijn vriend leggend. ‘Hij heeft het gedaan. Zie, dat ge het uit hem krijgt. Mijn pogingen waren vergeefsch.’

De priester schrok.

‘De vrouw had dan toch gelijk.... Die arme menschen!....’ zei hij. ‘Is het bijna gedaan met hem?’

‘Hoogstens nog eenige uren.’

De geestelijke verzocht de vrouw hem met haar zoon alleen te laten en trad de ziekekamer binnen.

‘Mijn tegenwoordigheid is voor het oogenblik overbodig,’ zei dr. Brands tegen de vrouw. ‘Straks kom ik nog eens kijken.’

De zedelijke overtuiging van de verschrikkelijke vergissing en de gedachte aan de verwoesting, die deze op Martenshof had aangericht, liet hem rust noch duur. Een half uur later was hij weer op weg naar het huisje van vrouw Wolf. Mismoedig over zijn machteloosheid stapte hij peinzend met gebogen hoofd voort.

Onmerkbaar was hij aan de woning gekomen. Een uitroep deed hem het hoofd opheffen. De pastoor stond in de geopende deur en wenkte hem opgeruimd zich te haasten.

‘Laten we den Heer loven, dokter,’ zei hij, toen deze in de nabijheid was en diens hand grijpend. ‘Hij heeft bekend en de vrouw heeft reeds om den burgemeester gezonden, voor wien hij zijn bekentenis wil herhalen.’

De ontroering maakte dr. Brands eenige oogenblikken sprakeloos.

‘Dan naar Martenshof,’ waren zijn eerste woorden, opgewonden van vreugde.

‘Wacht totdat de burgemeester hier is geweest, dan ga ik mee,’ antwoordde de geestelijke, die niet zoo'n vurig gestel had als de beweeglijke kleine dokter.

‘Neen, neen,’ riep dr. Brands, die reeds op weg was. ‘Kom u maar straks alleen.’ En hij verwijderde zich met haastige stappen in de richting der hoeve.

Vrouw Berends was een onmacht nabij, een plotselinge zwakte overviel haar. Men zette haar op een stoel, waar Betje mee kwam aanloopen, en bevochtigde haar lippen.

De schok was te zwaar en te onverwacht geweest voor het ontredderd zenuwgestel. Haar omgeving vreesde een nieuwen aanval van beroerte.

Na eenigen tijd kwam ze echter langzamerhand bij. 'Mijn God, zal ik nu niet een laatste poging kunnen aanwenden voor mijn kind,' steunde ze, haar gelaat in hare handen verbergend en in hartstochtelijke snikken losbarstend.

'Dat is onnoodig, vrouw Berends,' klonk een blijde stem in het poortje, dat naar den tu[i]n leidde, en waardoor dr. Brands was binnengekomen om er des te spoediger te zijn. 'Teunis Wolf heeft bekend.'

Slot.

De straf voor het stroopen werd Driek Berends kwijtgescholden bij den eerstvolgenden verjaardag in het koninklijk huis, en hij keerde een maand later in de ouderlijke woning weer.

Mreke en Meulers gingen nu samen naar het huis, dat bescheiden, maar ruimschoots voldoende was voor hun wenschen en behoeften. Toch waren ze, na een tiental jaren, wel genoodzaakt het uit te breiden; want hun echt werd gezegend met een zestal kinderen, welke rijkdom plaats vereischte om behoorlijk te worden geborgen. Ook stallen en schuren moesten belangrijk vergroot worden, want behalve echtelijke weelde genoten ze ook ruimschoots stoffelijken overvloed. De zegen van den goeden God rustte op hen. 'Zeker omdat de meester en de meesteres steeds de hand zoo milddadig openen voor den arme,' zei de weduwe Janssen tot haar kinderen. Ze werden de welgesteldsten onder de dorpsbewoners en waren algemeen geacht en bemind.

Driek bleef ongetrouwd en maakte met zijn zuster Trienke en zijn moeder het gezin van Martenshof uit, toen Betje na eenige jaren trouwde.

Vrouw Berends zag langzamerhand een heele schare kleinkinderen om zich heen. En zoo ze er niet toe kon besluiten Driek en de hoeve te verlaten, ze moest toch dikwijls bekennen, dat ze het nog behaaglijker vond bij Mieke en Karel Meulers, in de groote, mooie woning, waar de zonneschijn steeds zijn weg wist te vinden tusschen het gebladerte der zich welig vertakkende boomen, en zoo aardig zijn stralen deed spelen in de gezell[i]ge, groote keuken, om de bloeiende jonge vrouw, wie het geluk uit de oogen straalde, op het troepje kinderen, die stoeiden en dartelden en nooit moe gespeeld waren, behalve Tieske, het stille, bedaarde jongske, dat pastoor wilde worden in plaats van zijn oom, die in den Hemel was.

Een millioenen-oplichter.

Een aantal jaren geleden zaten wij, ettelijke Duitsche geneesheeren, leeraren en ingenieurs, op een zomeravond in de veranda van een hotel te New York, toen de Oostenrijksche consul op ons toekwam met een vreemdeling, dien hij ons als graaf Auersperg voorstelde. Auersperg was van middelbare grootte, droeg een elegant zomerkostuum en had innemende manieren. Hij was heel spraakzaam, en spoedig

hadden wij van hem vernomen, dat hij een soort wereld wandelaar of *globe trotter* was. Daar hij zich niet indringerig aanstelde en geen vertoon maakte met zijn reisavonturen, waren wij met dit nieuwe element in onzen gezelschapskring zeer ingenomen en brachten een paar vroolijke uren met hem door.

Daar mijn vacantie pas begonnen en ik dus meester van mijn tijd was, ontmoette ik den graaf herhaaldelijk in de volgende dagen en ondernam met hem een paar kleine uitstapjes naar Stateneiland en naar West-Point aan de Hudson. Hij wachtte, naar hij mij meedeelde, op bericht uit Boston, waar hij een stoomboot had gehuurd om hem naar Havana en eenige kleine West Indische eilanden te brengen. Van Trinidad zou hij naar Brazilië gaan en daar de Amazone-rivier tot Manaos opvaren. Ten slotte noodigde hij mij uit, hem te vergezellen; de kosten zouden er niet veel hooger door worden, en hij had al lang naar een reisgenoot verlangd.

Het aanbod was heel aanlokkelijk; een betere gelegenheid om de wonderschoone tropenwereld van West-Indië te leeren kennen, was er niet. Mijn vacantie zou wel een maand kunnen worden verlengd, - kortom, ik was al half en half geneigd de uitnoodiging aan te nemen.

Daar kwam op een avond de Oostenrijksche consul bij me. ‘Ik hoor van graaf Auersperg, dat hij u heeft uitgenoodigd, hem naar Brazilië te vergezellen, en dat u dat aanbod wellicht zal aannemen. Als oude bekende van u zou ik u dat echter willen afraden. Ik zal u zeggen waarom. De graaf is mij wel van zeer hooge zijde aanbevolen, hij heeft een brief van den gezant en zelfs een van keizerin Elisabeth bij zich, maar persoonlijk ken ik hem niet. Dat hij rijk, zeer rijk is, is zeker, en het zou stellig voor u heel interessant zijn, de tropenwereld te leeren kennen....’

Hij wachtte een oogenblik.

‘U heeft intusschen een maar *in petto*,’ merkte ik lachend op.

‘Inderdaad, en wel twee,’ hernam de consul.

‘Op de eerste plaats is een reis naar Brazilië heel duur, en mocht er iets gebeuren - stel bij voorbeeld, dat ge oneenigheid krijgt - dan zou de terugreis alleen al een hoop geld kosten. Nu is er nog een ander punt. Wij hebben op het consulaat een ouden secretaris, een man van veel ervaring, die al in Constantinopel, Lissabon en God weet waar gestaan heeft, en op wiens oordeel ik grooten prijs stel. In vertrouwen zei hij gisteren: ‘als die graaf Auersperg maar echt is!’

‘Dat zou een rare geschiedenis zijn,’ merkte ik op, ‘maar het is toch haast niet aan te nemen.’

‘Onder ons gezegd, voor een echten Weener heeft hij een vreemden Saksischen tongval. Nu kon ik wel naar Weenen telegrapheeren, maar ambtelijk heb ik daar geen aanleiding toe, en een eenigszins uitvoerig kabeltelegram is zeer duur. Het verstandigste is intusschen, den graaf verder links te laten liggen.’

Ik vond, dat de consul gelijk had en schreef den verdachten Oostenrijker een beleefd briefje, waarin ik voor de uitnoodiging bedankte.

Graaf Auersperg verdween nu uit mijn gezichtskring.! Toevalligerwijs hoorde ik omtrent zijn verdere tochten een en ander van een oom van mij, die toen in Lagos, aan de westkust van Afrika, woonde, en daar verscheiden weken met den graaf op de jacht was geweest. In Brazilië, zoo vernam ik, was hij eerst de Amazone rivier opgevaren, had daarna in den omtrek van Bahia vriendschap gesloten met plantagebezitters, Braziliaansche markiezen en vicomtes, een kort bezoek gebracht aan Rio de Janeiro en een uitstapje ondernomen naar de in de nabijheid gelegen zomerresidentie, waar hij aan keizer Pedro werd voorgesteld. Van hier begaf hij zich

naar Montevideo, van daar naar Kaapstad en zoo naar Lagos, waar hij furore maakte en de gastvrijheid van den rijken Portugeeschen consul genoot.

Na Lagos was Madeira aan de beurt. Hier lag toevallig een Oostenrijksch fregat voor anker, en Auersperg vroeg verlof, toen men het eiland naderde, zijn persoonlijke vlag te mogen hijschen. De kapitein stond dit met alle genoegen toe, het Oostenrijksche schip salueerde; de commandant zond een sloep en liet den graaf tot een diner uitnoodigen.

Toch had de oude secretaris van het consulaat te New-York gelijk: Auersperg was niet echt. Te Madeira bleef hij eenige weken, ging toen naar Algerië, waar hij leeuwenjachten organiseerde, en van daar door het kanaal van Suez naar Australië. Hij won daar veel vrienden, was in regeeringskringen zeer gezien en had bijna de dochter van den gouverneur van Zuid-Australië gehuwd. Ze waren zoo goed als verloofd, toen het meisje ziek werd, en wel zoo ernstig, dat er van het huwelijk voorloopig niets kon komen. Van Adelaide ging graaf Auersperg naar Calcutta, en in de nabijheid van deze stad, te Patna, werd hij eindelijk ontmaskerd.

Was het opvallend, dat de graaf voor zijn reizen bijna enkel verre, vreemde landen uitkoos, men kon dit wellicht nog toeschrijven aan een gril, aan de zucht, in de tropische wouden de Europeesche overbeschaving te ontvluchten. Auersperg had evenwel ook een zwak voor buitenlandsche banken, om van tijd tot tijd zijn beurs te voorzien. Het is bijna ongelooflijk, maar toch een feit, dat zijn voornaam optreden, zijn talenkennis - hij kon zich in het Duitsch, Fransch, Engelsch, Italiaansch, Spaansch en Portugeesch even gemakkelijk uitdrukken - zijn talrijk dienstpersoneel en zijn schitterende getuigschriften de directeuren van allerlei banken dermate imponeerden, dat zij hem reusachtige sommen voorschoten. Hij kreeg millioenen. Een bank te Havana was begonnen; daarop volgden banken te Bahia, Montevideo, Kaapstad, Algiers, Adelaide. Te Patna echter zat een voorzichtige, oude Engelsche beambte aan het geldlaatje. Op graaf Auersperg's verzoek, hem tien duizend pond te willen voorschieten, gaf hij zeer beleefd bescheid; maar hij deed wat de beambten in andere landen verzuimd hadden: hij telegrapheerde onmiddellijk naar Weenen en verzocht den graaf, den volgenden dag terug te komen, daar hij toevallig niet zooveel baar geld in kas had. Auersperg liep in de val. Uit Weenen kwam het bericht, dat er geen graaf Auersperg was, die een rondreis maakte door Oost Indië; hij was dus ongetwijfeld een oplichter. De voorgewende graaf werd, toen hij den volgenden dag het geld kwam halen, in hechtenis genomen. Zijn rol was uitgespeeld.

Auersperg werd onder politiegeleide naar Bombay, van daar via Aden naar Port-Saïd, en vervolgens naar Triest en Weenen vervoerd. Maar hier deed zich een groote moeilijkheid voor: de Oostenrijksche justitie verklaarde zich onbevoegd, hem te veroordeelen. Te Weenen kende hem niemand, en zijn vervalschte getuigschriften en brieven had de sluwe pseudo graaf nog bijtijds weten te vernietigen. Valschheid in geschrifte kon men hem dus niet ten laste leggen.

Zijn Saksische tongval bracht intusschen een ervaren, ouden criminalist op het denkbeeld, hem naar Dresden te zenden. Na eindelooze nasporingen gelukte het ten laatste, ondanks zijn hardnekkig loochenen, vast te stellen, dat hij de gewezen kellner Friedrich Metzler uit Pirna was. Zijn straf was betrekkelijk licht: hij kreeg een paar jaar, waarvan het grootste deel door het lange voorarrest was uitgezeten.

De rechters mogen zich in stilte over den gewiekten kerel, wiens talenkennis en *savoir vivre* in twaalf landen iedereen hadden geïmponeerd, hebben verbaasd, - den genialen schurk, die tal van banken in alle deelen der wereld had afgezet, en het geld als een *grand seigneur* met volle handen had uitgegeven, kon men niet veel bewijzen.

Van de benadeelde banken meldden vele zich niet eens aan; de directeuren schaamden zich en vreesden de zaak aan de groote klok te hangen, waardoor hun eigen lichtgeloovigheid en gebrek aan doorzicht aan het licht zouden komen. Auersperg had in verscheiden badplaatsen als kellner gediend en was een tijd lang kamerdienaar bij een echten graaf geweest. Daar had hij zich de voorname manieren eigen gemaakt, misschien ook enkele brieven gestolen en overgeschreven. Zucht naar avonturen dreef hem de wijde wereld in, en hij vond de dommen, die hij zocht. Zijn talenkennis was in ieder geval merkwaardig en buitengewoon.

Toen ik het vorig jaar mijn ouden kennis, den vroegeren Oostenrijkschen consul te New-York, op de Parijsche wereldtentoonstelling ontmoette, was zijn eerste woord: ‘Weet je, waar ik vandaan kom? Uit Florida - en wien ik daar als opper-kellner in het Santa Cruzhotel te St. Augustine gezien, gesproken en bewonderd heb? Onzen graaf Auersperg, New-Yorker nagedachtenis, in een onberispelijken rok, iedere duim een edelman. Hij verzocht mij, daar van de dwaasheden uit zijn jeugd niets te vertellen, want hij was nu getrouwd, *settled* zooals de Amerikanen dat noemen, en had een goed inkomen. Een schurk, hé, maar een bij-de-hande kerel! Het was maar goed, dat je toen niet met hem naar Brazilië bent

getrokken. Mijn oude secretaris is nu dood, maar het heeft hem plezier gedaan, dat zijn voorspelling in vervulling is gegaan. Hij had in die dingen een buitengewoon scherpen blik.'

Vallende avond.

Zoo geeft du Chattel ons de natuur het liefst: een kalme, heldere avondstond, stil de lucht, licht, zacht-blinkend wemel-licht, wijd uitgespannen over de rustige aarde; weerkaatsend in het water, het loom droomende, gelaten wachtend den nacht. Alles stil, vredigstil - de wazige wilgen, die bewegeloos zich te spiegelen staan, de hooge boomen langs den weg, wier kruinen slechts even willoos wuiven in avond-luwte, het lage huisje, waarvoor geen spelende kinderen meer kraaien en krioelen; alleen een herder leidt langzaam de kleine kudde ter kooi, en 't klagelijk blaten trekt in trillingen week de wijde stilte door, als de stem van den stervenden dag.

VALLENDE AVOND, NAAR DE SCHILDERIJ VAN FRED. DU CHATTEL.

Het is àl vrede, lieflijk lachend, verlangenloos.....

M.V.

DE WANDELPIER TE SCHEVENINGEN: De winkelgalerij met de overbrugging van den strandboulevard.

De wandelpier te Scheveningen.

Wat zou die oude Pronk, de grondlegger der badplaats Scheveningen, groote oogen opzetten, als hij eens zien kon, welk een vlucht zijn bescheiden inrichting genomen heeft. Waar hij een badhuis zette, gelijk een tegenwoordige buitenherberg, rijst thans een trotsch gebouw: het *Kurhaus*, dat werkt met een kapitaal en een succes, waarvan hij mogelijk geen begrip had.

Toch was het succes nog niet groot genoeg naar den zin der Maatschappij ‘Zeebad Scheveningen.’ Er moest meer afwisseling komen voor de badgasten, een afwisseling liefst, die reeds in 't buitenland zoo gezocht is: een wandelpier in zee. Zoodra de omstandigheden gunstig waren, werd een nieuwe vennootschap gevormd en tot den aanleg besloten.

Met die pier werd echter nog een ander belangrijk werk in verbinding gebracht: de verandering van den strandweg met den bouw eener winkelgalerij.

Bezoekers van Scheveningen zullen zich mogelijk herinneren, dat voor het *Kurhaus*-terras twee wegen lagen, de een hooger dan de andere, waartusschen een onooglijke cementglooiing de scheiding vormde. Die hooge weg werd afgegraven, waardoor één breede boulevard werd verkregen en tevens de gelegenheid ontstond, de ruimte onder het terras van het *Kurhaus* dienstbaar te maken aan den bouw van een winkelgalerij, welke aan den nieuwen verkeersweg meerdere levendigheid zou bijzetten.

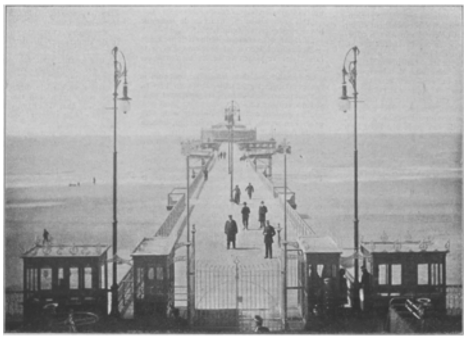

DE WANDELPIER TE SCHEVENINGEN: Gezicht op de pier van af de overbrugging boven den strandboulevard.

Voor twee jaar ontving de Haagsche architect W.B. van Liefland de opdracht tot den bouw van een en ander. En met zooveel energie toog hij aan 't werk, dat verleden jaar reeds klaar was, wat men op onze eerste gravure ziet afgebeeld: de winkelgalerij met de overbrugging van den breeden strandboulevard. Deze overbrugging was

noodig ten einde rechtstreeks van het *Kurhaus* terras een verbinding te krijgen met de pier, welke werd aangelegd ter hoogte van den soliden muur,

voor korte jaren gebouwd ter keering van de woedende wateren, die wat al te veel aan de duinen knabbelden. Maar ook rechtstreeks van af den boulevard is de pier te betreden. De ingang ligt aan den voet der ijzeren torentjes.

't Was daar dat Z.K.H. prins Hendrik den 6n Mei voorreed, toen hij het wandelhoofd feestelijk kwam openen en het den naam geven van zijn geëerbiedigde echtgenoote: ‘Koningin Wilhelmina.’

't Middelpunt der winkelgalerij - onder de overbrugging dus - is een koffiehuis, sinds zijn opening ten vorigen jare een zeer gezochte pleisterplaats. Het terras is daar rond uitgebouwd en de muziektempel staat vlak boven het café, welks op één slanke kolom rustend gewelf wel een goede klankbodem moet wezen voor de uitvoeringen.

De galerij en het café zijn uitgevoerd in min of meer modernen stijl, zonder overlading of overdrijving evenwel. Zeer de moeite waard is het beeldhouwwerk, vooral van de pilasters der terras-balustrade, waarin de wapens van onze provinciën zijn gebeiteld, en van de zware steenen hoekstukken. In dat, op onze afbeelding zichtbaar, is gehouwen een overzicht van 't tegenwoordige *Kurhaus*, waarboven, in een medaillon, de kop van den eersten directeur-generaal van het ‘Zeebad,’ M. Reiss. Aan den anderen kant worden op die wijze de oude Pronk en zijn primitief badhuis in waardeerende herinnering gehouden.

En nu de pier, waarvan wij een zeer mooi perspectief geven. Onze photograaf heeft gestaan op de overbrugging en nam zoo een algemeen overzicht van het bijna 400 meter lange en 8 meter breede wandelhoofd, aan welks einde het 25 meter hooge feestgebouw verrijst. Eenmaal de beide torens voorbij, die met hun sierlijke koepels een aardigen indruk maken, betreden wij 't gebied der strenge ijzerconstructie, voor welker vervaardiging de Brusselsche ingenieur E. Wyhowsky zijn deskundige medewerking verleende. Bij hetgeen rechtstreeks tot den bouw der pier behoort, zooals de 318 schroefpalen, die het ijzergevaarte dragen, en het raamwerk voor het plankier, is vóór alles aan strengheid en meetkundige juistheid gedacht - een streven, dat zijn bekroning vond in de onverzettelijkheid, waarmede het landhoofd dezen winter alle pogingen van stormen en golven, om den indringer te benadeelen, kalm verdroeg.

De versiering mocht eerst weer een woordje meespreken bij de balustrades, bij de bekroning der palen voor het electrisch licht en bij 't feestgebouw, dat ook wel van ijzer is opgetrokken, maar toch een goeden indruk maakt, dank zij den rijzigen koepel, die hoog een vergulde kroon opbeurt. En inwendig ziet het er inderdaad gezellig uit. Men heeft daar, beschut voor weer en wind, een prachtig uitzicht, zoowel over de wijde watervlakte als naar 't strand, dat van die zijde tot dusverre nog niet kon bekeken worden. Het gebouw, dat een volledige restauratie inrichting bevat, heeft een doorsnede van 36.70 M.; maar toch is er in 't rond nog ruimte genoeg om te wandelen, want het eindplatform, waarop het staat, meet 64 bij 62 M. - een respectabel plein dus, 400 M. ver in zee.

Wat zal het daar heerlijk zitten zijn bij mooi weder, als 't water kalm kabbelt onder het plankier en het zeewindje de warmte tempert. Maar ook: welk een eenige gelegenheid, om bij storm het woeden der elementen zonder gevaar gade te slaan. De golven zullen dan het plankier overspatten, de wind u van de been trachten te werpen, doch wie daar niet bang voor is, kan een heerlijk schouwspel van woest natuurschoon genieten.

Natuurlijk zal het echter bij mooi weer het volst zijn. De zitplaatsen in de veertien uitgebouwde balkons zal men elkaar dan betwisten en in de schaduw van het feestgebouw zal 't zoet droomen zijn, terwijl de tonen der Kurkapel, die binnen een uitvoering geeft, voor den peinzenden luisteraar buiten een wedstrijd aan gaan met het watergedruisch. En 's avonds, als de stilte is gekomen met de duisternis, dan zal men er zich kunnen wanen aan boord van een grooten stoomer, die zachtkens u voert naar schoone stranden.

Geen mijmeringen evenwel, waar nog eenige cijfers onze aandacht vragen. De pier met het gebouw wegen ongeveer twee millioen K.G., het feestgebouw alleen 90.000. Dit geeft wel een duidelijken blik op den omvang van het werk, dat toch zoo spoedig werd voltooid. De plankierhoogte is 7.36 M. boven de laag-, 5.66 M. boven de hoog-waterlijn. Bij mooi weder behoeven de dames dus niet bang te zijn voor 't spatten van 't water. Bij stormwind evenwel.... Maar dan moeten de dames 't ook maar zelf weten.

A.J. OOSTDAM.

Asschepoes,
door
Agatha de Haan.
(*Vervolg*.)

Stroef keek de lord rond, kocht hier en daar iets en liet het gekochte liggen, maar sprak geen enkel onverbodig woord en geen lach kwam zijn strakke lippen plooien.

Eindelijk!

Ophélie had haar witte tent geopend.

Het zag er daarbinnen wonderlijk uit. Niets dan een witgeschilderd vat en een regiment glazen van alle soorten en grootte. En een stapel pakken van allerlei vormen lag op de tafel opeengehoopt.

In schrille kleuren werd den bezoekers op kartonnen bordjes te lezen gegeven, dat daar van alles te koop was. Ieder kon daar krijgen wat hem of haar zeer noodig was. Dat was in ieder geval iets nieuws en wat nieuw is trekt altijd de aandacht.

Ophélie zelve zag er bijzonder eenvoudig uit. Twee zware vlechten hingen langs haar rug en het aardige boerinnenkleedie met zijden schortje en hagelwit mutsje stond haar goed.

Ongeduldig klepperden haar klompjes heen en weer.

Alles was klaar.... op de koopers na.

Vroolijke tonen klonken van achter de laurierhaag.

In de theetent schonk Angelique de kopjes vol thee en.... verveling. En Annie verbeterde niet veel.

‘Goeden avond, stout madeliefje. Vertel me wat van gras en klaver.’

‘Dat zijn artikelen, waarvan de lachende bonte specht geen begrip heeft.’

‘Brr! dat is onverwacht. Redde zich wie kan!’

‘Schaam u! Het is laf knapenwerk eerst de brandnetel te plagen en te vluchten wanneer ze steekt.’

‘Bij Saturnus, deze landelijke onschuld is een gevaarlijke tegenpartij. Ik ril en beef en zou liever vrede sluiten, dat geeft meer kansen op veiligheid.’

‘Ik wensch niets liever; als de witte vlag geheschen wordt, zal ik de eerste zijn, die haar blijde begroet!’

‘Mooi gezegd, madeliefje. We zijn het dus eens?’

‘Op de brandschatting na, heer Levenslust!’

‘Mercurius, kom mij te hulp, de ondergang bedreigt me; is er dan nergens een uitweg?’

‘Zie omhoog, onvoorzichtige. Als de vos zijn poot in de klem steekt, doet hij dom met genade van haar te wachten.’

Hij zag omhoog; daar, tusschen de grillige bogen en krulletjes der gevelversiering grijnsden hem de ijselijke woorden uit de *Divina Commedia* tegen:

Gij die hier binnentreedt laat alle hope varen!

‘O Dante, zie neder op een onervarene!’

‘Laat de muffe dooden rusten, neem uw beurs en tel hier neder wat ik u bevelen zal.’

‘Genade! genade!’

‘Neen, betalen!’

‘Ik bezit geen stuiver meer!’

‘Dan moet ik u in gijzeling zetten. Daarin, als ik u verzoeken mag?’

Zij wees op een reusachtige kast met deuren, die daar geplaatst was om er een en ander in op te bergen.

‘Wat? in die ton? Ach vrienden, leent mij een lantaarntje, opdat ik een ware Diogenes moge zijn!’

En luidkeels lachend verdween luitenant Alting in de kast, totdat hij zou besluiten tot betalen.

Na eenige oogenblikken begon hij zich te vervelen en riep smeekend:

‘Mag ik er uit?’

‘Eerst betalen!’ was het strenge antwoord.

Hij begon te huilen en te snikken, dat het ver door de zaal klonk, en de bezoekers voor het tentje samenstroomden.

‘Wat is er te doen? Wat gebeurt hier?’

‘Een luitenant voor schulden in grijzeling!’ riep een spotvogel.

‘Och, lieve menschen, koopt hier niets! vlucht allemaal, vlucht! Het verderf zit u hier op de hielen. Die in haar handen valt is verloren!’

Ophélie lachte.

‘Hij jokt, goede menschen, ik doe niemand kwaad, de liefelijkheid en de onschuld van het land stralen van mijn aangezicht. Maar hij waagt het crediet van anderen er aan, hij komt schulden maken.’

‘Ik heb niets gedaan!’ klonk het jammerend door de gesloten deur.

‘Neen, treurig genoeg; u had moeten betalen!’

‘Madeliefje, heb medelij!’

‘Eerst geld, dan erbarmen.’

‘Maar ik heb geen geld, alles is op.’

‘Blijf dan daar tot in eeuwigheid!’

‘Ach, ach, wat ben ik ongelukkig! Menschen, helpt toch! zijt gijlieden Christenen? Is er geen barmhartige Samaritaan onder u?’

De slimme luitenant werkte op het gevoel.

‘Hoor die wals, hoor dat lachen. Mijn jeugd gaat voorbij, ik word oud en grijs in gevangenschap.’

‘Hoeveel moet hij betalen?’ vroeg plotseling freule Frieda, die haar bloemtafel verlaten had om te komen luisteren.

‘Ah!’ riep de luitenant jubelend, ‘eindelijk komt mijn goede engel, het uur der bevrijding nadert.’

‘Vijftig gulden, verblinde!’

‘Dankje. Maar zooveel geld heb ik niet.’

‘O wee!’ steunde het daarbinnen. ‘Houd een collecte, goede fee, ik bezwijk hier binnen tien minuten, kom mij te hulp.’

‘Vijftig gulden, brave lieden, vijftig gulden voor een ongelukkige’....

‘Die buiten eigen schuld aan den ondergang is gekomen,’ voltooide de gevangene op bedelenden toon.

Men lachte en spotte en wierp geldstukken in de kinderkaper, die den luitenant afgevallen was.

‘Een kwartje voor een schuldig kameraad!’

‘Twee dubbeltjes voor een noodlijdend bon-vivant!’

‘Geet veel, edele menschenvrienden, geeft heel veel; het is zoo saai in de gevangenis, ik hunker naar de champagnebar!’

‘Hoor dien zwetser! Wil je ook een soepkaartje, booswicht?’

‘Alles is mij welkom, broeder!’

‘Kom er maar eens uit, grootspreker.’

‘Met genoegen. Jongedames, schoone jongedames, geeft met uw lieve, zachte handjes ook iets aan een mooien jongen, die opgepakt is wegens schulden. Die een gulden geeft krijgt een handdruk, voor een rijksdaalder geef ik een haarlok.’

‘Ongeoorloofde praktijken!’ riepen de andere heeren verwijtend. Het regende geldstukken in de kaper.

Frieda ging rond en boog vriendelijk bij iedere nieuwe gift.

‘Ah, mylord! Lord Lovelace!’

De jonge man keerde zich tot haar. ‘Wel, mejuffrouw?’

‘Een aalmoes tot loskooping van een luitenant, die voor schulden in de gevangenis zit.’

‘Dat is een edel doel, freule van Becht.

En wie was zoo onbarmhartig hem daartoe te veroordeelen?’

Hij glimlachte en dat was hem in lang niet gebeurd.

‘Dat naiëve boerinnetje daar, mylord.’

Hij wierp een muntbiljet in de kaper.

‘Duizendmaal dank, mylord.’

Frieda telde, nog een stuiver ontbrak aan de gevraagde som.

‘Laat hem er toch maar uit,’ riepen de jongedames.

‘Vijftig gulden!’ antwoordde Ophélie standvastig.

‘Een stuiver brengt hier meer moeilijkheden dan eens de Gordiaansche knoop deed. Laat mij den beslissenden slag geven.’

En de oude schrijfster legde een stuiverstukje bij het overige geld.

Daar kwam de luitenant te voorschijn, met al zijn pakjes en strikken; op de oude dame toetredend boog hij de knie voor haar met een vleiend: ‘gegroet, wijze Alexander in 't vrouwelijk.’

Daarna boog hij zwierig voor de omstanders met een dankbaar: ‘de goden mogen u vergelden!’

Freule Frieda vroeg hij om de eer haar kleine, barmhartige hand te mogen kussen, wat zij met een genadig lachje toestond.

In de theetent schonk de schoone Angelique nog steeds thee met verveling.

‘Nu heb ik vijftig gulden in uw brandkast gebracht en wat heb ik daarvoor ontvangen? Niets!’

Brutaal lachend zag hij de schalksche Ophélie aan, die volstrekt niet van haar stuk werd gebracht.

Vlug zocht zij onder de pakjes op de tafel en reikte hem er een toe, dat hij opende met een luid: ‘Hoera!’

Een narrekap van vloeipapier kwam er uit te voorschijn. Ophélie zelve zette die op zijn hoofd en hij wierp de kaper over haar mutsje.

‘Die in ruil, boos madeliefje. Adieu!’

Toen stak hij de parasol op en ontvouwde een zakwaaiertje. Zoo wandelde hij heen, als de jonge opbruisende levenslust.

‘Veldbloempje, geef mij dat wat ik nog niet bezit,’ vroeg Job Hoogenhof, zich voor het tentje posteerend.

‘Vooruit betalen, heer Snoepgraag!** antwoordde Ophélie.

‘Wel bedankt voor dit blijk van vertrouwen, ik koop geen kat in den zak!’

‘O, ga dan heen, ik heb juist zulke moeilijkheden gehad met een slecht betaler, ik waag mij daaraan niet meer.’

‘Dan schiet er niets anders voor mij over dan mij op genade en ongenade aan u over te geven.’

‘Vijf en twintig gulden, heer Snoepgraag!’

‘Ge zijt meer dan verschrikkelijk. Als het niet voor een goed doel was, dan.... Hier zijn ze, veldmuisje.’

Ook hij ontving een pakje en opende het nieuwsgierig. Geërgerd sloop hij weg met een kunstig uit donker vlas gerafelde.... snor.

De geestige oude dame voegde zich lachend bij het stoutmoedige boerinnetje, dat op haar klepperende klompjes rusteloos heen en weer ging in haar tent.

‘Ge zijt een goede verkoopster, ondeugend landmeisje!’ zei ze vleiend, ‘het gebeurt zoo zelden dat er iets origineels wordt aangeboden op een bijeenkomst van deze soort, dat wij degenen, die ons nog weten te vermaken, wel van harte dankbaar mogen zijn.’

Ophélie boog blozend.

‘Ik kan den lust niet weerstaan, me ook eens aan uw scherpzinnigheid te wagen,’ vervolgde de bejaarde schrijfster glimlachend, ‘welnu, wat zal de landelijke frischheid voor mij over hebben?’

‘Een glas wonderwater uit dit vat geeft eeuwige jeugd en kracht, evengoed als de teug uit den Graal deed.’

‘Werkelijk, kind? Maar wil even bedenken, dat ik van avond al bij een Alexander in het vrouwelijk vergeleken ben, laat mij ook niet nog een vrouwelijke Faust zijn. Ik verlang den verjongingsbeker niet. Wat reeds als herfstblad verschrompelde, wordt nooit meer het groen der lente.’

‘Mag ik u dan dat geven wat meestal slechts met zomer en herfst meegaat, omdat de lente nog geen verdienste genoeg bezit; dat wat altijd groen is en tot in den winter een schitterend tooisel blijft voor degenen, die er recht op hebben zich de slapen er mee te tooien?’

Er stonden vele bezoekers om hen heen velen, die de beminnelijke, gevierde schrijfster kenden en vereerden; zij luisterden aandachtig en zagen belangstellend naar de handen van het boerinnetje. Wat mocht ze wel schenken aan die vrouw met haar witte lokken, die om haar buitengewone geestesgaven, haar edel karakter en vele deugden bewonderd werd als weinigen?

Met een bevallige buiging bood Ophélie een in vloeipapier gewikkeld voorwerp aan.

Langzaam vouwde de oude dame de papieren los.

‘Bravo!’ - ‘Uitstekend gedacht!’ - ‘Dat kind heeft een juist begrip van de waarde onzer geëerde schrijfster!’

Een storm van bijval bruiste in geestdriftige tonen om haar heen.

‘Kind, kind!’ was alles wat de ontroerde vrouw zei. Frisch glansden de donkergroene lauwerbladeren in de oude handen.

‘Gij doet mij veel eer aan, klein landmeisje. Maar hoe denkt gij dit met de belangen der goede zaak, die gij heden dient, te vereffenen?’

‘Lauweren koopt men niet, waarde mevrouw, lauweren worden slechts gegeven. Maar het is waar, dat ik de goede zaak zooveel mogelijk moet bevoordeelen.’

‘Ja, ja, dat is natuurlijk,’ riep men in vroolijke spanning.

‘Welnu, dan wilt u wel zoo goed zijn, honderd gulden te geven in ruil voor de vloeipapiertjes, die ik om uw tuiltje heb moeten winden.’

‘Hoera. Die is goed!’ lachte men luid en opgewonden.

‘Maar kind, dat is duur!’ riep de oude dame quasi ontzet.

‘Mevrouw, u is begonnen met mij als een goede verkoopster te prijzen. Dat was niet slim van u overlegd, want nu durf ik er zonder bezwaar gebruik van maken. En dus.... bij ieder woord van tegenspraak verdubbel ik de gevraagde som.’

‘Maar dat is ongehoord!’

‘Alzoo tweehonderd. Bij weigerachtigheid is er nog gelegenheid tot logies.’

En Ophélie wees zeer energiek op de gevangenis, waar luitenant Alting zijn verblijf had gehouden.

De oude dame lachte luid.

‘Pas gelauwerd in de doos, neen kind, dat ware te erg. En betalen is toch ook hard, je overvraagt mij verschrikkelijk.’

Ophélie wist dat de dame buitengewoon rijk was en voelde volstrekt geen medelijden met haar.

‘Driehonderd,’ telde zij beslist op.

‘Neen!’ riep de oude dame kortaf.

'Vierhonderd!' ging Ophélie kalm voort.

'In geen vierhonderd jaar.'

'Vijfhonderd,' klonk het onbewogen.

Zwijgend legde de oude schrijtster twee briefjes van honderd gulden voor het meisje neer en verzekerde dat zij het ontbrekende zou doen toekomen. Toen reikte zij Ophélie met een vriendelijk lachje de hand en ging verder.

In de theetent sprak zij mevrouw Vesser eenige vleiende woorden toe over Angelique, die 'er goed uitzag,' en gaf vervolgens een lang vroolijk verhaal van Ophélies gevatheid en ondeugende schalkschheid. 'Een innemend meisje met geest en verstand. U zult ongetwijfeld veel vreugde aan haar beleven, dat dochtertje benijd ik u,' besloot zij met warmte haar woorden.

Mevrouw Vesser was inwendig boos en glimlachje dan ook zeer gedwongen.

Van Angelique had zij niets weten te zeggen, dan 'dat zij er goed uitzag.' Haar beeldschoone Angelique! Wat zou haar stiefdochter haar voor vreugde aandoen? Ze was niet eens mooi. Maar haar Angelique!....

In stilte droomde zij, dat haar dochter als Lady Lovelace in de wereld zou schitteren. Herhaaldelijk zag zij rond en bij iederen nieuwen bezoeker, die binnentrad, verwachtte zij in Angelique's oogen te lezen dat het 'Lord Spleen' was.

Maar telkens werd zij weer opnieuw teleurgesteld.

Frieda had zich eenige oogenblikken bij haar gevoegd. De freule was in extase over Ophélies succes en raakte er niet over uitgepraat tot ergernis der schoone Angelique, die in haar Chineesch toilet niet voordeelig uitkwam.

Het meisje had ook niets van die losheid en gemakkelijkheid van beweging, die Frieda en Ophélie als een tweede natuur waren. Langzaam, traag en preutsch ging zij rond en diende thee. Geen aardig woord kwam over haar lippen. Zelfs toen de vroolijke oude dokter Z. beweerde, dat de prijs der thee veel te laag was en er dus voor de goede zaak niet veel zou overschieten, wist ze geen geestig woord ter verdediging te vinden en zei slechts onbeholpen met matte stem en gemaakt gezichtje:

'Geef u dan maar wat u wilt.' Verder schitterde zij door haar stilzwijgendheid.

Arme Angelique!

Lord Lovelace bleef voor de witte tent staan en keek het vlugge boerinnetje aan met verbazing in zijn groote doffe oogen. Hij was een knappe, donkere jongeman, maar het kille waas van moeheid en geblaseerdheid, dat hem omgaf, maakte hem niet aantrekkelijk.

Ophélie verkocht met een onvermoeidheid en vlugheid, die den lord overbluften.

De koopers verdrongen zich om haar tentje en er werd gelachen om dwaasheden met de uitgelatenheid van kinderen, die een vacantiedag hebben. Het meisje spotte met hen en wist hen door haar gevatheid toch volkomen binnen de behoorlijke grenzen te houden.

'Ik heb nooit geweten, dat op het land zooveel geestigheid schuilen kon. Waarvan leert men dat daar toch wel?' vroeg een neuswijs jongheertje, dat voor het eerst sigaartjes mocht rooken en zich zelf voor een wereldwonder hield.

'Van de koeien en kalveren, jongeheer. Hebt u nooit eens gezien, wat snugger gezicht zulk een koe toont, die nieuwsgierig en waanwijs voor het hek ligt te kauwen op een grassprietje? En van de kalveren wil ik niet eens gewagen, die zijn boven alle beschrijving.'

De 'jongeheer' trok zich voorzichtig een weinig tusschen zijn makkers terug.

‘Wonderwater. Bevordert den haargroei: d.w.z. toovert weelderige lokken op glimmende schedels, baarden om de gladste kinnen en brengt knevels op de jongste bovenlippen!’

‘Een glas, goed kind, een glas; met mijn schedel is het allertreurigst gesteld,’ spotte een jong musicus met leeuwemanen.

‘Wonderwater: geneest rheumatisme, zomersproeten, maakt groote neuzen klein en roode neuzen weer onschuldig wit.’

‘Mij een portie van dat heilzame nat. Ik zal er mijn neustop, die verrader, mee cureeren.’

‘Wonderwater. Voorbehoedmiddel tegen leege beurzen, kwade schoonmoeders, gierige ooms en booze testamenten.’

Het stormde naar de witte tent, jong en oud wilde van het wonderwater drinken.

‘Wonderwater. Het eenige zekere levenselixer, verbant den dood, geeft wijsheid aan domooren, licht aan verblinden, geneest alle kwalen!’

Lord Lovelace stond nog altijd dat gewoel en gedrang aan te zien, het vermaakte hem niet, neen, wat zou Lord Spleen kunnen vermaken? Het verbaasde hem, en reeds dat was iets zeldzaams.

‘Wonderwater, zéker redder van alle Spleenlijders en dergelijke ingebeelde zieken.’

Nu wist hij zeker dat zij hém bedoelde, hun oogen ontmoetten elkander, de hare schitterden van overmoed. Ha, zij scheen hem te willen uitdagen, dat boerinnetje.

De verwende, gevleide lord, die niets dan glimlachjes en beminnelijkheden van de jongedames had gekend, de veelbegeerde lord Lovelace, die zoo ontzaglijk rijk was, zag zich hier den handschoen toewerpen door dat boerinnetje.

Plotseling kwam een vlaagje van den ouden levenslust tot hem weer, het was verkwikkend voor hem als een frissche wind, die lustig om de ooren blaast en de lokken verwart, maar die tevens de longen verruimt, vuur in het oog doet sprankelen en helder rood op de wang schildert.

Voor hij het zich bewust was, stond hij reeds voor haar.

‘Mejuffrouw?’

‘Mylord?’

‘Een glas wonderwater; als 't u belieft!’

‘Hebt u wel een goed gevulde beurs bij u?’

‘O ja!’

‘Komaan!’ En Ophélie vulde een sierlijk glas met het heldere water en bood het hem met overdreven beleefdheid aan.

GENERAAL LOUIS BOTHA.

Daar was Frieda reeds weer, zij kon den lust niet weerstaan, even naar haar vriendin te komen luisteren.

‘Koop een van deze bloemen, mylord. Laat het u niet gaan als den rijken vrek, die den arme de kruimeltjes van zijn overvloed onthield.’

Besluiteloos overzag hij het mandje met bloemen.

‘Wilt u voor mij kiezen?’ vroeg hij plotseling aan Ophélie.

Het meisje lachte geheimzinnig en boog zich zoekend over de mand, toen richtte zij zich weer op en bood hem een versche brandnetel.

Onderzoekend zag hij haar aan.

‘Waarom juist deze?’ vroeg hij langzaam.

‘Omdat men oververzadigde menschen iets nieuws moet bieden. Ik ben overtuigd dat men Lord Spleen nog nimmer zulk een groen takje heeft geboden.’

‘Neen,’ zeide hij kortaf, maar met een geheel bijzonderen klank in de gewoonlijk doffe stem.

Hij volgde haar voorbeeld door het gevaarlijke takje stevig beet te pakken.

‘Zoo gaat het nu met de meeste hinderlijke dingen. Als men ze goed weet aan te pakken, zijn ze niet lastig meer,’ merkte Ophélie nadenkend op.

Hij ham het glas water en bood het haar aan.

‘Wilt u mij toedrinken?’ vroeg hij beleefd.

DE VILLA 'CASA CARA' TE HILVERSUM, DE TEGENWOORDIGE WONING VAN PRESIDENT KRUGER.

Hoe Frieda zich verbaasde!

'Voor honderd gulden, ja, mylord!'

Hij legde zwijgend het geld neer.

'Wilt u daarbij niets zeggen? Geen wensch?' vroeg hij weer.

'Voor honderd gulden, ja, mylord!'

Weer legde hij zwijgend het geld neer.

'Mylord, ik drink u gezondheid, levensmoed en levenskracht toe.'

Zij zette even haar lippen aan het glas.

Toen dronk hij het tot op den bodem leeg.

'Hoeveel ben ik u nog schuldig, mejuffrouw?'

'Honderd gulden, mylord.'

Frieda bleef met open mond staan luisteren, zij was verbluft. Hij betaalde de gevraagde som en zei toen een weinig ironisch:

'Jammer dat het voor iets nutteloos wordt gegeven. Wat zal mij dat glas water helpen?'

'Het zal een levensteug voor u worden, mylord. Zie, wat ligt daar?'

Tusschen een los tuiltje veldbloemen lag dicht bij zijn hand een klaverblad van vieren, reeds half verwelkt.

'Dat is geluk, mylord. Een zwijgend, maar welsprekend antwoord op uw moedelooze vraag. Dat groene blaadje beteekent geluk.'

Ongeloovig zag hij er op neer.

Ophélie nam het op en wilde het in een veilig hoekje wegbergen, maar hij hield onverwachts haar hand tegen.

'Geef het mij,' verzocht hij.

'Gij kunt het koopen,' zei ze lachend.

Hij trok dadelijk zijn hand terug.

'Dank u!' zeide hij, weer koel en ongenaakbaar geworden.

'Mylord, ik wil het u geven als ge ten voordeele der armen nog iets bij mij koopt,' bood het meisje nu aan.

Hij zag zoekend rond.

(*Wordt vervolgd.*)

Bij de Platen.

Binnenhuis in Morvan. -

In het midden van Frankrijk ligt het landschap Morvan, dat rijk is aan goede veeweiden en mooie wouden. Het tamelijk koude, daarbij vochtige klimaat verraadt

de nabijheid der hooge bergen van Auvergne. Groenten en vruchten worden er in overvloed gewonnen, alsmede hennep en goede wijnen, waaronder de witte van Pouilly uitmunten. De bosschen zijn rijk aan eikeboomen, witte en roode beuken. Ook de steenkolen- en ijzerindustrie verschaft werk aan duizenden handen. In het noorden vormt het Morvan-gebergte de waterscheiding tusschen het gebied der Seine en dat der Loire.

De bevolking op het platteland is trouw gebleven aan de oude en eenvoudige vaderlandsche zeden, en van dien eenvoud levert de gravure op onze eerste bladzijde, een binnenhuisje in Morvan voorstellend, het beste bewijs. Heel veel verschilt het kijkje niet van hetgeen de woningen bij ons op het platteland te zien geven.

Generaal Louis Botha. -

Eerst na het overlijden van generaal Joubert trad de jonge, energieke, vastberaden generaal op den voorgrond, en begreep men wat een kracht er school in en uitging van dezen krijgsman, die in tegenstelling met de oude school, waartoe Joubert en Cronjé behoorden, van de wijze van oorlogvoeren, in Europa gebruikelijk, partij trok.

Generaal Botha heeft niet alleen de vaste hand en het geoefende oog van den Boerenschutter, hij heeft ook het heldere hoofd en den ruimen blik, die in den legeroverste vereischt worden. Met taaie volharding heeft hij reeds veel langer dan een jaar het verzet in Transvaal geleid en den eenen Engelschen generaal na den anderen in het nauw gebracht.

Naast den naam van Christiaan de Wet zal die van Louis Botha met eere in de jaarboeken der krijgsgeschiedenis worden vermeld. Onder de dozijnen Engelsche generaals, die in Zuid-Afrika lauweren hoopten te plukken, is er niet een, die met hen op één lijn kan worden geplaatst.

De villa 'Casa Cara' te Hilversum. -

Terwijl in Zuid-Afrika na twintig maanden de oorlog nog woedt zonder den heldhaftigen tegenstand der Boeren te kunnen verlammen, vertoeft president Kruger sedert een paar maanden te Hilversum. Hier, in de 'Casa Cara.' heeft de eerbiedwaardige grijsaard de rust gevonden, welke hem na zijn jongste ziekte, na de lichamelijke en geestelijke overspanning der laatste jaren zoo onontbeerlijk was.

Het vriendelijke Gooi heeft hem met liefde, hoogachting en vereering ontvangen, vol eerbied voor de ongebogen geestkracht en het hooge Godsvertrouwen van dezen buitengewonen man, die, hoewel afwezig, de strijders in Zuid-Afrika met een onbuigbaren moed bezielt.

[Nummer 19]

Keulen aan den Rijn.

Im Rhein, im schönen Strome,
Da spiegelt sich in den Well'n
Mit seinem grossen Dome
Das grosse, heilige Köln.

Het heilige Keulen! Tal van kerken en kapellen beuren haar torens en torentjes omhoog en laten sedert eeuwen haar beeld spiegelen in de wateren van den ouden. Duitschen sagenstroom. En even eerwaardig als de grijze gedenkteekenen der bouwkunst, even eerwaardig als de koninklijke rivier, aan wier linkeroever zij zich in den vorm van een groote halvemaan uitstrekt, is de traditie van Keulen. Een verleden van meer dan twintig eeuwen heeft de stad, en nog heden ten dage verhalen overblijfselen van muren, van wallen en torens, ons van Keulens jeugd.

Het begin harer geschiedenis stelt men gewoonlijk in het jaar 38 vóór Christus, toen de aan den rechteroever gevestigde Ubiërs door Agrippa werden gedwongen, naar den linkeroever te verhuizen. In het jaar 51 na Christus verhief keizer Claudius de nederzetting tot den rang van kolonie en gaf haar ter eere zijner gemalin Agrippina den naam van Colonia Claudis Ara Agrippinensium of Colonia Agrippina, hetgeen reeds in de eerstvolgende eeuwen tot Colonia verkort werd, waarvan de Duitsche naam Köln afkomstig is.

Was Keulen reeds vroeg voor het christelijk geloof gewonnen, onder de regeering van keizer Trajanus hadden daar de eerste groote Christenvervolgingen plaats, die vele offers eischten.

Tweemaal door de Franken veroverd, eenmaal verbrand en weer opgebouwd, zag het in de vijfde eeuw de residentie der Ripuarische en later der Austrasische koningen binnen zijn muren. Zoo werd het het hof van Pepijn.

Reeds in de vierde eeuw een bisdom, werd Keulen op verzoek van Karel den Groote tot een aartsbisdom verheven met 's keizers aartskapelaan Hildebold als eersten aartsbisschop.

In de middeleeuwen woedde vaak hevig de partijstrijd, die evenwel den steeds toenemenden bloei der stad niet belemmerde. Als een voornaam lid van het Hanze-verbond strekte ze haar handel over heel Duitschland en het buitenland uit en stichtte in het jaar 1388 een hoogeschool, die in de vijftiende eeuw ongeveer 8000 studenten telde en onder andere lichten Thomas van Aquine en Duns Scotus tot haar professoren mocht rekenen. De roep van Keulen als heilige stad was gevestigd sedert ze omstreeks 1162 de reliquieën der HH. Driekoningen binnen haar muren ontving en jaarlijks duizenden en duizenden uit alle landen een bedevaart naar Keulen ondernamen, om de heilige overblijfselen te vereeren.

Eerst de dertigjarige oorlog stortte de stad van de hoogte, waarop zij stond, en lang scheen het, of zij zich van dien val niet kon herstellen. Later bruiste de storm der Fransche revolutie over Keulen; den 6en October 1794 werd de rijksstad door de Franschen genomen, in 1797 den vrede van Campo Formio bij Frankrijk gevoegd, en in 1815 overeenkomstig het besluit van het Weener Congres bij Pruisen ingelijfd.

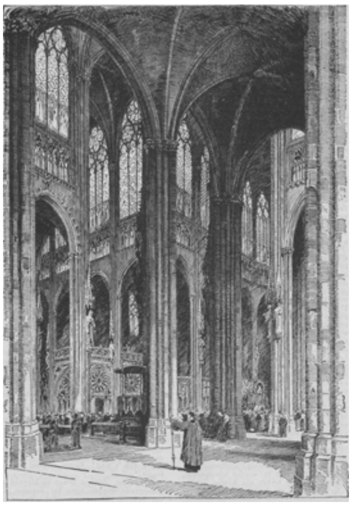

HET INWENDIGE VAN DEN DOM TE KEULEN, NAAR EEN OORSPRONKELIJKE TEEKENING VAN H. BRAUN.

De grootste beroemdheid van Keulen is de dom, het heerlijkste gewrocht van Gothische bouwkunst. In het jaar 814 begon aartsbisschop Hildebold den bouw eener kerk op dezelfde plaats, waar zich nu de dom verheft. Toen Frederik Barbarosa in 1162 de van Milaan ontvangen gebeenten der HH. Driekoningen aan den dom van Keulen ten geschenke gaf, werd deze daardoor het doel van tallooze bedevaarten, en daar te gelijker tijd de rijkdom der handelsstad toenam en de Gothische bouwstijl het hoogtepunt zijner ontwikkeling naderde, was de eerste bouw niet meer voldoende. Een brand, die den ouden dom verwoestte, gaf aanleiding tot een nieuwen bouw, waarvan meester Gerhard von

Rile de schepper is. Den 14en Augustus 1248 legde aartsbisschop Konrad van Hochstaden den eersten steen van het heerlijke, zuiver Gothische bouwwerk, op dezelfde plaats waarop zich tot dusver de in 814 gestichtte bisschopskerk had verheven. De materialen haalde men uit het Siebengebirge, maar het werk, vaak onderbroken, vorderde slechts langzaam. Eerst in 1322, dus 74 jaren na het leggen van den eersten steen, kon het koor, het eenig voltooide deel, worden ingewijd. Wat met veel moeite was tot stand gebracht, geraakte spoedig weer in verval, en op het einde der vijftiende eeuw hield men met het bouwen geheel op, bracht de kerk voorloopig in orde voor het houden der godsdienstoefeningen, en wijdde zich verder enkel aan de inwendige verfraaiing.

De Franschen, die in 1794 in het land kwamen, gaven den dom den genadeslag. De soldaten stalen het lood van het dak en profaneerden het Godshuis door het als hooimagazijn te gebruiken. Koning Frederik Wilhelm III van Pruisen trok zich het verwaarloosde meesterwerk aan, en ook zijn beide opvolgers, koning Frederik Wilhelm IV en de oude keizer Wilhelm I, stelden groot belang in de restauratie. Nadat Frederik Wilhelm IV in 1842 den eersten steen had gelegd voor den verderen bouw, kon keizer Wilhelm I, omgeven door de Duitsche vorsten, den 15en October 1880 den sluitsteen leggen op de kruisbloem van den zuidelijken toren. Voor de restauratie is ongeveer veertig millioen mark uitgegeven, gedeeltelijk door den staat geschonken, gedeeltelijk uit schenkingen en de opbrengst eener loterij afkomstig.

De beide hoofdtorens zijn de hoogste ter wereld en bereiken een hoogte van 150 meter. De dom, in den vorm eener kruisvormige basiliek gebouwd, is 135 meter lang en 61 breed, in het dwarsschip zelfs 86; de hoogte bedraagt 61 ½ meter. De oppervlakte van den dom is niet minder dan 6166 vierkante meter. Zes en dertig pijlers torsen het gebouw, dat met tal van kleine pijlers, torentjes, beelden, verheven beeldwerk enz. getooid is.

Treedt men den dom binnen, dan vallen allereerst de prachtig geschilderde glazen in het oog, die tafereelen uit het Boek der boeken en de legenden der heiligen voorstellen. Zacht getemperd stroomt het daglicht door de vensters, die door oude aartsbisschoppen, de stad Keulen, keizer Wilhelm I, koning Lodewijk I van Beieren en andere vorsten, vereenigingen en particulieren geschonken zijn.

De prachtig gebeeldhouwde koorstoelen zijn afkomstig uit de vijftiende eeuw; daaromheen bevinden zich de koorkapellen, onder welke die van de H. Agnes, waarin de beroemde domschilderij bewaard wordt, welke, in 1410 geschilderd, de aanbidding der Driekoningen met St. Gereon en de H. Ursula voorstelt. Het gebeente der HH. Driekoningen bevindt zich in een kostbaar gouden schrijn, dat omstreeks 1200 in Romaanschen stijl vervaardigd werd, met andere reliquieën en rijke schatten aan goud, edelgesteenten en kunstwerken in de schatkamer van den dom. Machtige klokken zijn als de metalen stemmen van het geweldige Godshuis, daaronder de 540 centenaar zware keizersklok, die in 1884 uit twee en twintig op de Franschen buitgemaakte kanonnen gegoten werd en tot opschrift draagt: 'De keizersklok heet ik, - des keizers eere prijs ik, - op heilige wacht sta ik, - voor het Duitsche rijk smeek ik, dat God het vrede en kracht schenke.' De klok is een geschenk van keizer Wilhelm I.

Wie meent, dat hij, na den dom gezien te hebben, het bezichtigen der andere kerken van Keulen wel kan nalaten, of dit zelfs moet doen, ten einde na het eenig-majestueuze beeld van den dom niet te worden teleurgesteld, vergist zich. De kerken van Keulen

bieden ieder voor zich een bezienswaardigheid door de oorspronkelijke architectonische behandeling, zoowel als door den rijkdom aan kunstschatten en reliquieën. Hoe oorspronkelijk is de St.-Kunibertskerk aan den Rijn met haar gewelfde basiliek en de drie torens, het beste specimen van den overgangsstijl, afkomstig uit het jaar 1247. Verder de H. Ursula, een der oudste kerken, waaraan iedere eeuw gebouwd en haar stijl geprobeerd heeft. De Kerk werd ter eere der H. Ursula gebouwd, die met een pelgrimsschaar van 11.000 maagden uit Rome terugkeerend, met al haar gezellinnen door de Hunnen vermoord werd. Het gebeente der martelaressen wordt gedeeltelijk in de kapel bewaard. De kerk van Maria Hemelvaart werd in het jaar 1618 door de Jesuïeten gebouwd en mag als model gelden der zoogenaamde Jesuïeten-renaissance. De St. Andreas bestaat uit een Romaansch schip met later uitgevoerd hoog Gothisch koor, het eerste uit de dertiende, het tweede uit de vijftiende eeuw afkomstig.

(*Slot volgt.*)

Asschepoes,
door
Agatha de Haan.
(*Vervolg*.

'Ik wil die kaper als eigendom hebben,' zei lord Spleen beslist en wees op de kindermuts, die zij een poos geleden had afgelegd.

'Wat biedt gij er voor, mylord?'

'Wat vraagt gij er voor, mejuffrouw?'

'Ik vraag niets, gij moet zelve bieden. Maar gij krijgt haar niet goedkoop, mylord. Die muts is een herinnering voor mij, ik had haar willen bewaren.'

'Geef haar mij, gij zult tevreden zijn, ik zal u geven wat ze mij waard is.'

Zij gaf hem de kaper, die hij aan zijn arm hing, toen gaf hij haar een toegevouwen papiertje.

Zij opende het en zag hem aan, blozend, met een kreet van verrassing.

'Mylord!'

Het waren bankbiljetten, ze maakten te zamen duizend gulden.

'In naam der armen dank ik u, mylord. Nu zult gij het klaverblaadje hebben en ik weet, dat het u geluk zal aanbrengen.'

Zij legde het groene blaadje in zijn hand.

Hij brak het in tweeën en zeide vriendelijk: 'Deel het met mij, doop het in wonderwater.'

Zij vulde twee glazen en wierp de blaadjes er in. Als kleine groene boden van hoop dreven ze op het heldere water.

'Dat het u genezen moge!' glimlachte zij stralend.

Hij reikte haar de hand. En voor de eerste maal zag men Lord Spleen glimlachen, vroolijk en onbevangen.

Het stond hem zoo goed, het schitterde als een zonnestraal over zijn gelaat. Een oogenblik was die levenszatte donkerharige grijsaard weer jongeling met vuur in het oog.

Had zij hem werkelijk wonderwater gegeven, die Ophélie?

Ja, zij had in den beker vol verfrisschend water een enkelen druppel van haar eigen levensblijheid als een aalmoes geworpen. En bovendien een klaver van vieren....

Wat zegt het oude bijgeloof?

Op haar verzoek ging Lord Lovelace naar de theetent en Ophélie dacht dat Angeliques mooi gezichtje hem betooveren zou.

Maar Lord Arthur was geen domoor, al was hij een groote dwaas.

Welk een menschenkenner was toch die oude dokter Verbaane.

III.

‘Ik heb 't land!’

De regendroppels slaan met regelmatig gekletter tegen de ramen en sijpelen in stralen van de vensterbank.

‘Ik heb 't land! Regen, verveel me niet langer!’

Nog luider, driftiger tikken en kloppen de glinsterende droppels tegen het beslagen glas der openstaande vensters. Wat geven zij er om of een jeugdig menschenkind het land heeft? Zij komen als zij er lust in hebben, en of zij iemand behagen of mishagen, dat is niet hun zaak.

‘Wel ja, maak eens een zondvloed voor de insectenwereld.’

Verwoed stormen de waterdrommen aan, vol vernielingslust. De paden in den tuin van de villa zijn reeds in blanke beekjes veranderd; de rozen, gisteren nog zoo gracieus wiegelend op haar stammen, coquetteerend met vlinders en zonneschijn, laten mismoedig de beschreide gezichtjes diep ter aarde zinken. De verwende kinderen van den voorspoed hebben geen veerkracht om ruwe plagen te weerstaan.

Door de linde- en kastanjeboomen vaart een huiverend geritsel, het is als een gefluister vol wrevel en ongeduld, dat in het gras een zwakke echo vindt.

Daarbinnen, in de armoedige kamer, ligt Ophélie pruilend op den grond, driftig het laatste overschot van wat in vervlogen tijden een vloermat was uitrafelend. Een wolk van ontevredenheid beschaduwt het rozige gezichtje.

‘Ik wilde, dat ik een vleermuis was, om me in een hollen boom te kunnen ophangen en slapen, slapen, slapen!....’

Plotseling springt ze op. ‘Frieda!’ mompelt ze halfluid. Dan haalt ze snel een schrijfmap uit een rieten koffer en zet zich op een half verganen, wormstekigen stoel bij de vervelooze tafel, die mank is bovendien en het ontbrekende gedeelte aan haar vierden poot door een prop papier ziet vervangen.

Het regent steeds door, maar Ophélie merkt het niet meer. Zij lacht en doet de pen over het papier vliegen.

‘Je brief ontvangen, lieve Frieda. Wel, wel, wat doet het me genoegen dat ons goed, klein babbelnest zoo in rep en roer is geraakt. Ik zie in den geest hoe poes, mops en de geestige papegaai vergeten zijn en de laatste nieuwtjes met koortsige haast in een breizak worden gepakt om door de zachtzinnige, beminnelijke dames van huis tot huis te worden rondgebracht.

Ik zie de oogjes glinsteren, de haren overeind gaan op al de eerbiedwaardige schedels. [Als zij nog maar allen haren hadden, of zou een pruik ook die beweging van ontzetting maken? Hieromtrent ben ik niet geheel zeker van mijn zaak.]

Ik hoor het gefluister, de tallooze ach's en wee's opgaan, me dunkt, dat na zoo'n koffiekransje nog wel een verloren gebit gevonden zal worden. O, Frieda! Is het idee niet om te sterven van lachen? En toch, als je me thans kondt zien zitten aan een derdehalfspoot tafel met een afgebeten penhouder en roestige pen, bleek van honger,

dan zou je hart van weedom bewogen worden en je zoudt uitroepen: 'Menschenkind, kan je zelfs nu nog lachen?' Maar je kent je oude Ophélie.

Nog moet ik dikwijls stil blijven staan en nadenken, dan is het mij zelf twijfelachtig of dit alles werkelijkheid of een droom is, dan verbaas ik zelf me er over, dat ik me hier in een van de wereld schier vergeten dorp bevind, verbannen door mijn stiefmoeder, overgeleverd aan de verveling en de gierigheid van mijn ouden suikeroom Hofman. O, die!!

En wáárom, Frieda, ik vraag je waarom? Is het mijn schuld, dat bij iedere club of vereeniging zekere gevleugelde kwâjongen voorzitter is? Zeg? Kan ik het helpen dat Angelique nog geen schitterende partij heeft opgedaan? Moet ik er voor boeten, dat de tableaux vivants slecht zijn uitgevallen? Of heb ik gezondigd door driemaal meer dan de andere meisjes voor de armen te hebben gewonnen? Los mij dat alles eens op, mijn goede, verstandige Frieda.

O, toen die familiebui over mij losbarstte, wist ik niet wáár mijn onschuldig hoofd te bergen voor de bliksemstralen, die neerschoten.

Frieda, de klok wijst nog maar elf uren, het regent, ik heb niets te doen, de honger kwelt mij, maar bij oompie den vrek wordt tusschen zeven uur 's morgens en het middaguur niet gegeten. En als ik dan nog maar voldoende en stevig voedsel kreeg.... Om den tijd te verdrijven zal ik je mijn vertrek van de vleeschpotten van Egypte beschrijven en je tevens een natuurgetrouwe schets geven van suikeroompie. Ach, als kind droomde ik wel van hem en verscheen hij mij met een hoed van suikergebak en een jas van bankbiljetten. Maar in werkelijkheid....

Mijn afscheid van onze lieve stad was droef,

maar de hoop op betere tijden verlichtte het pad naar de ballingschap. Om aan een gril te voldoen versmaadde ik het rijtuig van den stalhouder en liet mij voortschommelen in de verschrikkelijkste van alle rammelende, op de veeren doorzakkende, door rheumatische paarden getrokken omnibussen, bijna gekneusd tusschen het portier en een zware botermand. Ik bezweek bijna van benauwdheid in het afschuwelijke voertuig, dat overvol was van menschen, zakken, manden en tabakswalm.

Maar op een gegeven oogenblik, toen het paard het noodig oordeelde even stil te blijven staan, nam ik een koen besluit, verliet snel den wagen en klauterde bij den luimigen ouden koetsier op den bok. Van dezen praatvader vernam ik veel nieuws; al heel spoedig was ik op de hoogte met den stand van koren en klaver, ontving de zalige verzekering, dat appelen en peren veel goeds beloofden en leerde zelfs het onderscheid kennen tusschen grasen spurrieboter. Deze geestige bloemlezing werd niet weinig opgesierd door het ‘vort beest’ en ‘hu knol,’ dat de dikke koetsier in alle toonaarden deed hooren.

De wagen hotste voort, rood beschenen door de ondergaande zon. Hier en daar stonden aan den weg kleine groepen eiken, waarin veldhoentjes zich bij onze nadering ijlings verscholen. Rondom ons was niets te zien dan paars bruine heide, waarover kleine kudden schapen zwierven, en een torenspits stak tegen den horizon af als een vermanend opgeheven vinger.

[Ik geef je deze romantische beschrijving niet alleen uit vriendschap, Frieda; als het dichter bij twaalven was en ik niet zulk een honger had, dan snoeide ik méér dan één zinnetje.]

Toen vroeg ik den koetsier als terloops of hij den ouden heer Hofman ook kende.

‘Of ik,’ was het antwoord, ‘dien kent iedereen.’ En in één adem werden mij een dozijn staaltjes gegeven van oompies gierigheid.

Al pratende waren wij het dorp ingereden. Het zag er vriendelijk en welvarend uit. Bij een groote steenen pomp, midden op een plein, hield de wagen stil, en juist toen ik mijn reiszak en parasol nam, stiet de koetsier mij aan mijn elleboog en grinnikte:

‘Juffertje, daar staat hij, de vrek.’

Ik barstte in luid lachen uit, zóó onbeschrijflijk komisch werkte de aanblik van mijn suikeroom op mij.

Hij stond, stijf als wijlen mevrouw Lot, bij de pomp, met beide handen steunend op een groote geruite paraplu. Zijn schraal, perkamentachtig gezicht met ronde vogeloogjes was naar mij toegekeerd. Een vuilgeel strooien hoed met een gerafeld lintje versierd waggelde boven zijn sluike grijze haren; om zijn dunne schoudertjes fladderde een eigenaardig groen jasje, zoo gelapt dat het wel een landkaart geleek en zóó versleten dat het scheen te weifelen tusschen bezwijken of zijn treurig bestaan nog vol te houden. De toppen van zijn vingers keken brutaal door de witgaren handschoenen heen en zijn uitgeloopen schoenen waren met touwtjes dichtgebonden.

Verbeeld je Frieda, bij zulk een oom te komen logeeren!

Ik klauterde van den bok, liep op hem toe en tikte hem met mijn parasol op den schouder; het was mij alsof ik op hout tikte.

‘Dag, beste oudoom!’

Doodelijk verschrikt zagen de typische vogeloogjes mij aan en hij scheen reeds te berekenen hoeveel boterhammen mijn gezond lichaam dagelijks wel tot onderhoud zou eischen.

'Ik kom u eens opzoeken,' ging ik voort, wijl de ontsteltenis hem nog steeds het spreken scheen te beletten.

Een onverstaanbaar gemompel was het eenige antwoord.

'Ik hoop, dat u het prettig vindt,' veronderstelde ik ondeugend, terwijl ik duidelijk het tegenovergestelde op zijn tanig gezicht las.

Weer dat gebrom.

Mijn plaaglust ontwaakte, en om hem schrik aan te jagen vervolgde ik:

'Ik ben den laatsten tijd thuis heel wat te kort gekomen en zal mij nu hier eens te goed doen.'

Een jammerlijke uitdrukking verscheen op zijn gezicht en met een onzegbaar snelle beweging doken zijn handen beschermend diep in zijn zakken, als om een aanval op zijn beurs af te weren.

Ik vermaakte mij kostelijk en moest telkens lachen. 'Oompie, oompie, wat ben je een kluchtig kereltje,' dacht ik. Toen zei ik waarschuwend: 'Ik heb honger, lieve oom!' Hij trad ontzet een schrede terug. 'Eet je veel?' vroeg hij angstig en zacht.

Ik knikte, met vervaarlijke oogen. 'Ik eet voor twee, lieve oom.'

Een droevige zucht ontvlood zijn dorre lippen, zijn hoofd zonk diep op de borst, hij liep zwijgend naast mij met de wanhopige berusting van een man, die ten ondergang is gedoemd.

Denk je nu je ingezonde vriendin met haar geweldigen eetlust en haar neiging tot kattekwaad in een oud vervallen huis tusschen twee zulke uitgedroogde exemplaren van het menschelijk geslacht als oompie den vrek en zijn huishoudster.

En nu Frieda, wijl het nog pas kwartier voor twaalven is, een P.S.

Lord Arthur Lovelace, alias: Lord Spleen.

Hij is mijn buurman, Frieda, maar..... ik haat hem!

Hij bewoont een heerlijke villa met een waar rozenparadijs er achter. Vlak onder mijn venster staat een aardig paviljoen, waarvoor 's morgens het ontbijt gereed gezet wordt. Voor een arme, die door oompie den vrek op dieet gesteld is - vanwege de financiën - is dat een ware Tantaluskwelling. Herhaaldelijk heb ik zitten staren op het kostbaar porselein van zijn servies, op de kristallen flacons en zilveren broodmandjes. Lekkerbeetjes om van te watertanden liggen daar dicht bij mij en toch onbereikbaar.

Lord Arthur is weer volmaakt Lord Spleen. Hij schijnt zich het fancy fair en het wonderwater niet meer te herinneren.

Lusteloos en gebogen loopt hij 's morgens naar de tafel, laat zich op een rustbed vallen en schijnt het lot te verwijten, dat het hem dwingt persoonlijk zijn maal te gebruiken. Na een muggenhapje heeft hij alreeds genoeg en blijft dan urenlang onbeweeglijk in de lucht liggen kijken of slapen.

O Frieda, ik ben zoo boos op hem, hij is zoo lui en hij ergert me zoo. Maar ik zal hem wel klein krijgen!

Vaarwel Frieda, het is middag, thans moeten mijn vriendschappelijke gevoelens wijken voor mijn vreeselijken honger.

Beklaag mij en denk veel aan mij.'

'Goeden middag, lieve oudoom, ik kom toch niet te laat aan tafel, hoop ik? Dat zou mij spijten.'

Met deze dubbelzinnige verklaring neemt Ophélie tegenover haar oom plaats en werpt begeerige blikken op de miniatuurschalen met bijna denkbeeldige gerechten.

'Jij en te laat komen zijn twee,' mompelt de vrek, terwijl hij zijn afgesleten stalen vork vlug hanteert, want hij vreest, dat zijn hongerige logée het leeuwenaandeel zal trachten te bemachtigen.

'Hm!' zegt Ophélie, hem vlak in het gezicht kijkend, 'wat is u toch vriendelijk.'

Oompie bromt iets onverstaanbaars.

'Neem wat van deze spinazie,' noodigt de huishoudster, die best voor mummie kon doorgaan, als zij haar mond slechts kon dichthouden.

'Heb je bijgeval ook een loupe om de spinazie te zoeken, mijn oogen zijn niet al te best,' spot Ophélie ongegeneerd.

De huishoudster maakt een gebaar als van een slak, die in haar schulp kruipt, en Ophélie neemt de helft der nog aanwezige groente en brengt die snel buiten het bereik der 'roofvogels', zooals zij oompie den vrek en zijn huishoudster in stilte noemt.

De oogjes van oompie volgen onafgebroken al haar bewegingen en het meisje denkt, dat hij het betreurt niet de macht te bezitten, om haar hand door een enkel woord te doen verlammen, opdat ze niet langer hem zijn beste hapjes voor den neus zou wegkapen.

'Je moet wat ei op de spinazie doen,' raadt ze dan, zich inwendig verkneuterend over het beminnelijke tweetal tegenover haar.

'God zegen ons, waarvoor is dat noodig?' stamelt de mummie, haar dorre gezicht vertrekkend in een vreeselijke grimas.

Oompie bromt iets, waarvan Ophélie alleen de woorden: 'verschrikkelijke verkwisting' verstaat.

'Krijgen we ook pudding, Doortje?'

De huishoudster legt in sprakelooze ontsteltenis haar vork neer en staart het meisje met open mond aan.

De schalksche Ophélie maakt van deze gelegenheid gebruik om met een ongelooflijk snelle beweging den laatsten aardappel, een reusachtigen vertegenwoordiger van zijn geslacht, van de schaal te grissen. Doch als twee uitgehongerde alligators schieten de mummie en oompie toe, met hun stalen vork gewapend, om haar den buit te betwisten.

Verwoed steken en prikken twaalf scherpe stalen landen in den rampzaligen aardappel en verwerken hem tot kruimeltjes.

Niets wordt er gehoord dan het klikken en stooten in de schaal en het zuchten van Doortje, vermengd met een dof, klagend gebrom van oompie den vrek.

Plotseling laat Ophélie zich achterover vallen in haar krakenden stoel en lacht tot haar de tranen in de oogen komen en zij geheel buiten adem is.

Oompie stort zich echter met nieuwe hoop op het schaaltje, brengt het met een krachtigen ruk buiten het bereik der mummie en verorberd steunend van voldoening het restant kruimeltjes. Als zij van tafel opstaan, treedt Ophélie op haar oom toe en legt haar hand op zijn schouder.

'Oompie!' zegt ze vleiend.

'Hm!' kucht de vrek wantrouwend, en zijn handen duiken uit gewoonte alweer in zijn zakken om zijn beurs te beschermen.

'Lieve oompie, waarom krijg ik nooit een extraatje? Gunt u mij dat niet, of is u.... is u te arm voor zulke buitensporigheden?'

De vrek schudt heftig het hoofd.

‘Kind, de tijden zijn slecht en ik ben arm, ja, heel erg arm; ik kan ternauwernood bestaan met Doortje. We moeten zuinig zijn, heel zuinig.’

‘Maar ik heb altijd zoo'n honger, oompie!’

‘Veel eten is gewoonte, Ophélie, en erg ongezond; je moet dat afleeren!’

Met dit troostelooze bescheid laat de oude vrek zijn logée staan en gaat zijn middagslaapje doen.

Ophélie loopt naar haar kamer en gaat voor het venster zitten peinzen, droefgeestig, in overeenstemming met het grauwe weer, dat aan een Novemberdag herinnert.

‘O Frieda, waart ge hier om met vroolijke scherts de muizenissen uit mijn arm hoofd te verdrijven. Wat is het leven toch en wat ben ik, niet veel meer dan een nutteloos insect.... O foei, thuis Asschepoes voor stiefmoeder en stiefzuster, hier een ongewenschte, hongerige gast, voor de menschen niets, zelfs voor dat monster, dien Lord Spleen geen ergernis.’

(*Wordt vervolgd.*)

De bloedregen op Sicilië.

Den 9en Maart van dit jaar woei een warme en droge wind over Tunis, Sicilië en heel het zuidelijk gedeelte van Italië. De hemel werd overtogen door een lichten nevel, die langzamerhand dichter werd en ten laatste de stralen der zon onderschepte, welke voor het oog enkel nog als een phosphoresceerende schijf verscheen. De bovenlaag der atmosfeer werd geelachtig gekleurd en de nevel daalde langzaam naar den grond, terwijl de wind zwakker werd en een drukkende hitte zich over de aarde verspreidde. Te Rome - zoo verhaalt een ooggetuige - bedekte de mist, droog en heet als de brandende adem van een oven, de stad; men zag den koepel van de St. Pieter niet meer, en vroeg in den avond moest men de lantarens aansteken, waarvan het schijnsel, een lichtende stip, de duisternis niet vermocht te doorboren.

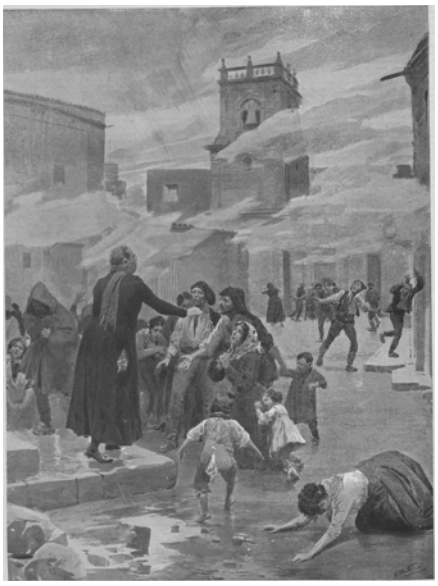

DE BLOEDREGEN OP SICILIË: Een priester tracht het ontstelde volk te kalmeeren.

GEZICHT OP OUD-KEULEN.

Den volgenden morgen was het verschijnsel verdwenen, en de duisternis had plaats gemaakt voor een schitterende lentezon. Maar de mist was niet opgetrokken zonder regen, en deze regen had overal roode vlekken, bloedvlekken in het rond gestrooid. De grond, de daken der huizen, de takken en het jeugdig gebladerte der boomen schenen met bloedstippen bedekt.

Een geheimzinnige vrees maakte zich van de bevolking meester op het zien van dit schouwspel, en allerlei angstige veronderstellingen werden gemaakt. De meteorologie leert ons evenwel, dat dit verschijnsel op heel natuurlijke wijze verklaard wordt, en de scheikunde komt haar te hulp door aan te toonen, dat de zoogenaamde bloedregen geen druppel bloed bevat.

Als de woestijnwind, de simoen - zoo leert ons de meteorologie - in de onmetelijke Sahara opsteekt, neemt hij de uiterst kleine stofdeeltjes op, die zijn warrelingen aan den grond ontnemen. Naarmate zijn hevigheid minder wordt, laat hij langzamerhand die deeltjes weer vallen, eerst de zwaarste, daarna de lichtere. De eerste houden ijzeroxide in en zijn roodachtig gekleurd; de laatste bestaan bijna uitsluitend uit kiezelaarde en zijn geel van kleur. De feiten stellen de theorie in het gelijk, want bij den bloedregen, waarvan wij spraken, werd Sicilie, het eerst door den wind bereikt, met een roode laag bedekt, terwijl de vlekken te Rome een okerachtige kleur vertoonden.

De bloedregen, te Palermo gevallen, is scheikundig onderzocht en bleek naast zeer weinig water veel zand, koolstof en kwartskorrels te bevatten.

Onze gravure geeft een levendig beeld van de ontsteltenis, door den vallenden bloedregen bij het gewone volk verwekt: mannen en vrouwen loopen radeloos heen en weer, terwijl een geestelijke alle moeite heeft om de beangste menigte tot kalmte aan te sporen.

Voor 't eerst en voor 't lest.
Door
Gomarius Mes.

In het laatste vierdedeel der veertiende eeuw regeerde over het Geldersche vorstendom de kranige hertog Willem van Gelder en van Gulik, die gehuwd was met Katharina, dochter van Albrecht van Beieren. Gedurende de eerste jaren van zijn gelukkig huwelijk vertoefde hij dikwijls op het kasteel Rozendaal bij Arnhem. Zijn voorgangers

op den Gelderschen vorstenzetel hadden het kasteel aangekocht, uitgebreid en aanzienlijk verfraaid. Hij zelf had er de hand reeds aangelegd om het te maken tot een alleraangenaamst verblijf, een verrukkelijk oord, een paradijsje na zijn drukke oorlogs- en regeeringszaken.

Booze tongen zeiden - en, daar zal wel heel veel waarheid in 't gepraat gelegen hebben, - dat de jeugdige hertog bij alle feesten en tournooien tegenwoordig was, dat hij geen enkel jachtvermaak oversloeg; maar dat zijn kanselier, heer Hendrik van Steenbergen, proost van Zutfen, eigenlijk regeerde.

Ook werd op kransjes van den adel verteld, dat hertog Willem dol veel ophad met stierengevechten en het als een der schoonste dagen van zijn leven zou beschouwen, wanneer hij eens een stierengevecht in al zijn glans en glorie kon bijwonen. Dat de jongelieden van den adel daar duchtig aan meewerkten, behoeft niet gezegd. De baronnen en jonkers, de heeren en schildknapen, tot zelfs een menigte jonkvrouwen werkten en ijverden voor een echt stierengevecht. Vooral een freule Van Batenburg muntte uit in het weven aan dien draad.

DE DOM VAN KEULEN.

Doch alles stuitte af op den onverzettelijken wil van den kanselier. Proost Hendrik was een priester uit den gewonen burgerstand voortgesproten. Na degelijke studiën te Keulen en Utrecht, werden hem weldra hoogst verdienstelijke zendingen opgedragen. Zijn buitengewone geest, zijn doordringende blik, zijn tact om met allerlei menschen om te gaan, zijn ijver voor de uitbreiding des geloofs en zijn reusachtige werkzaamheid, riepen hem weldra uit de proostdij te Zutfen naar de binnenkamers van hertog Willem, die hem in alles raadpleegde en hem den titel schonk van kanselier des vorstendoms van Gelie. De adel vreesde den

proost, het volk van stad en lande beminde hem. Hij nam dikwijls plaats in den kring der jonge edellieden, schertste met hen; doch wie van vorst en kanselier afhankelijk waren, moesten hooren, dat zij hun macht, hun aanzien, hun talenten, hun rijkdom van God niet hadden gekregen om te luieren of te voldoen aan lust of gril. Zeker, het werd wel gezegd in korte zinnetjes, in bloemrijken stijl, in gezellige bijeenkomst; doch de goede verstaander behoeft maar een enkel woord. De adel groette hem tot geringschatting den proost; het volk echter zag hem volgaarne groeien in aanzien en noemde hem altoos den kanselier.

Hij was het immers, wiens machtige hand de roovers van land- en waterwegen had getuchtigd; wiens machtig woord en voorzichtig optreden de partijschappen had gebreideld van Heeckerens en Bronkhorsten. Hij was het, die den handel der steden bevorderde en milde voorrechten schonk, die de rechtspraak streng, rechtvaardig, maar ook onverbiddelijk deed vonnissen, die de dorpen bezocht en dijken legde, die bloedige wraak en afpersing der dorpsgrooten naspeurde en streng strafte. Kon het anders, of zoo'n weldoener en vredebrenger moest bemind en hoog gevierd worden?

't Was eindelijk lente na zoo'n langen en bangen winter in de Geldersche gewesten. De velden tooiden zich reeds in groene pracht. De kastanje en de kers stonden bloeiend als bloemkorven. De boschjes van het vorstelijke park waren met een donkergroen loover bedekt. De akkers der bouwhoeven van Rozendaal, - de adel paarde praktisch nut en voordeel aan pracht en vermaak, - blonken den beschouwer tegen als een prachtig geteekend tapijt. Een zachte wind vervulde de luchtstreek met bloemen- en kruidengeur, die opkwikt en versterkt tot een nieuw en krachtig leven. Alles toonde leven, alles ademde vreugde. In het kreupelhout zong de nachtegaal zijn schoonste lied, in de vijvers en aan de beken klapte en snapte ooievaar en eendenvolkje, en de heerlijke meizonne strooide en sprankelde heur licht tot in de afgelegenste schuilhoekjes van bosch en beemd, van stam en struik.

Hertog Willem was op Rozendaal. Er zou en er moest een stierengevecht gehouden worden, waar hij dol op was.

De jonge edellieden haalden voor een oogenblik vrijer adem, wijl zij ontslagen waren van de tegenwoordigheid des gevreesden kanseliers, wiens valkenoogen alles speurden, wiens hondenneus alles riekte, vooral wiens scherpe ooren alles hoorden, en wiens invloed veel onbezonnenheid verijdelde. De jeugd van alle tijden houdt van vermaak en ontspanning, soms hoe doller hoe liever, en heeft een gloeienden afkeer van streng toezicht en wat nog erger is van bespieding.

De kanselier kon den hertog niet vergezellen en was in Nijmegen gebleven, wegens een ernstig geschil met den gezant van het naburige Brabant.

In het geheim werd het onderhoud verteld, dat tusschen den kanselier en den Brabantschen afgevaardigde had plaats gehad. Omtrent de zaak in kwestie waren de gevoelens nog al verdeeld. Sommigen waren voor Brabant, dat aan Frankrijk geketend lag, anderen verdedigden de handelwijze en het forsche optreden van den kanselier. Zeker is het, dat Hendrik van Steenbergen zich in deze moeilijkheid als een fijn staatsman gedroeg en geen duimbreedte toegaf aan de eischen, die het Brabantsche hertogdom op zulk een machtig gebiedenden toon opvorderde.

'Welnu dan,' zei de gezant van Johanna van Brabant, 'als gij aan dezen eisch niet voldoet, dan zal een leger van dertig duizend man Gelderland binnenrukken en maken tot....'

‘Wat maken?’ vroeg de kanselier doodbedaard en op kouden, onverschilligen toon, terwijl een fijne glimlach om zijne lippen speelde.

‘Dat leger zal reden en gerechtigheid van mijn genadige vrouwe bekend maken aan den vorst van Gelderland en u de wet voorschrijven,’ bromde en bazuinde de baronnale dikzak wel een half octaaf hooger, natuurlijk in de meening, dat de lange, magere kanselier des vorstendoms ontstellen en diep in zijn schulp kruipen zou.

Proost Van Steenbergen was echter voor zulk een klein gerucht in het geheel niet vervaard. Hij trok zijne wenkbrauwen ietwat samen, de lange, diepe rimpels van het voorhoofd werden nog wat langer en dieper, en mee, dat hij zijn knijpbril opzette en met den vinger tusschen de papieren zocht, antwoordde hij koud en langzaam, tergend langzaam: ‘Drie duizend man, drie duizend man, 't is verbazend veel volk voor ons klein Geldersch huisje [doelende op het hertogdom Gelre]; maar als het God belieft, zal mijn heer en hertog wel een plaatsje vinden om die groote heeren te herbergen. De strijdkamp te Niftrik[1)] was nog wel kleiner dan Veluw en Betouw, en ze kon toch al het volk begraven, dat Brussel en Den Bosch had afgezonden. Uw welsprekendheid zal de genadige Vrouwe van Brabant wel weten te overtuigen, dat er nog plaats genoeg in Gelderland is om een troep Fransche jonkers na een plechtig Requiem ter rust te leggen.’

En opstaande om den gezant naar de deur te geleiden, voegde de kanselier er niet minder spottend bij: ‘Uw Welgeboren moet echter wel weten, wat iedereen in zijn eigen huis en tuin vermag; zelfs na den dood zijn nog vier mannen noodig om hem uit zijn woning te dragen.’

De afgezant vertrok blazend, zweetend, mopperend, niet over zich zelf maar over zulk een mageren kanselier ontevreden, en zwoer bij het Kind van Nazareth en de Lieve Vrouwe van Maldeghem, terwijl de kanselier zich heimelijk maar ook krachtig tot den oorlog zelfs met Brabant en Frankrijk voorbereidde.

Dat Hendrik van Steenbergen, proost en kanselier, een fijn, geslepen en wakker staatsman was, werd door Brabant en Frankrijk niet gezegd, maar diep gevoeld. Zeker is het, dat hij het Geldersche volk gelukkige en rustige jaren, den woeligen en strijdlustigen adel veel afleiding heeft geschonken.

Maar laten wij spoedig tot het Geldersche stierengevecht terugkeeren. Deze vielen in het geheel niet in den smaak van den machtigen staatsdienaar. Hij wilde, dat men ossen en stieren voor den ploeg zou spannen en later slachten, doch ze buiten alle strijdperk hield. Ook vond hij oneindig beter, dat de stierenvechters, als zij edellieden waren, de Kerk en hun land zouden dienen met het woord, met de pen of met het zwaard. Waren het burgerlieden, dan moesten zij arbeiden, eerlijk en fatsoenlijk hun levensonderhoud winnen en zich in hun vak opwerken tot bekwame lieden en kunstenaars, gezin en land tot een eere. Dan waren zij voor het Geldersche hertogdom nuttige burgers, in het omgekeerde geval betoonden dezulken zich meestal ijdele waaghalzen, die veel dronken en de goede, oude zeden bedierven.

Alhoewel de hertog in alles en nog wat aan zijn kanselier toegaf, wat de stierengevechten betrof, daarin hield Willem niet op met tegenbedenkingen. In dit opzicht toonde hij zich heerscher en een echten Guliker: koppig en onverzettelijk. De edellieden wisten dit heel goed en zij smaakten alzoo een dubbel genoegen: èn de voldoening van hun vechtwoede in een heerlijk stierengevecht, èn de beteugeling van den dwingerigen wil des alvermogenden kanseliers.

1) Een weide aan de Maas te Niftrik, vlak over Ravenstein, waar de Brabanders onbarmhartig door Willem waren verslagen en - begraven.

Terwijl deze naar Engeland was vertrokken om met den koning te onderhandelen over den aanstaanden oorlog met Brabant en Frankrijk, was alles te Rozendaal gereed gemaakt.

De gordijnen van de vorstelijke tribune gingen langzaam en plechtig open. De muziek liet zich hooren. Adel en volk zong mee en jubelde van pret. Daar kwam hertog Willem en zijn gade binnen, die daverend en hartelijk werden toegejuicht. Terstond volgde de prachtige stoet en alle zit- en staanplaatsen werden ingenomen door dames en heeren, die allen even schitterend waren uitgedost.

Het vroolijk geschetter der trompetten en bazuinen gaf het teeken, dat de strijd zou beginnen. De ruiters, allen van den hoogsten adel des lands, verschijnen, hunne lansen rusten in den stijgbeugel en de geborduurde wapens op het zadel geven den graad hunner deftigheid aan. Prachtige vederbossen, in alle kleuren en tinten, bekronen hunne glanzende helmen, hunne schitterende zwaarden hangen aan gordels, even sierlijk bewerkt als kostbaar gegarneerd. Men kon het hun aanzien: ze wilden nu eens duchtig uitpakken, hun hooggetijde houden, hun stierengevecht uitjubelen.

Hunne edelknapen en herauten waren door dezelfde kwaal aangestoken: allen blonken en pronkten in het smaakvolle kleed van de nieuwste mode.

Onder al de bewonderden, gevierden, toegejuichten, - de toeschouwers waren in de hoogste stemming van spoedig opgewelde pret, - behoorde de jonge baron Kees van Woezik tot Wezel[1)], Voor geen ridder steeg een blijder hoera, een prettiger handgeklap, een opgewekter zakdoekwuiven. En geen wonder!

De baron van Woezik was gekleed in zwart fluweel. De fijne snit van de kostelijke stof wedijverde met de bevalligheid van zijn fraai gevormd lichaam. Hij was van gewone lengte, maar slank en kranig gebouwd. Een stevige Geldersche kop stond op een paar vierkante schouders, om jaloersch te worden. Geen enkele zijner bewegingen, of ze was krachtig en bevallig. Kon het anders, of Van Woezik was de lieveling van hof en publiek, de vergode ridder van dezen ongewonen jubeldag? Zeker, men had kunnen vitten en zeggen: de gelaatskleur van den jongen baron is een beetje bleek, ze steekt te veel af bij zijn fluweelen kleedij! Maar iedereen moest ten slotte toegeven, dat er buitengewone bezieling lag in zijn uitdrukking. En dan, lieve hemel! die oogen van Kees! De glans van zijn blauwe, groote, mooie kijkers was zoo levendig, zoo meesleepend, zoo meetroonend, zoo schitterend, ja herhaalde malen zoo hartverteederend en zoo fel bliksemend, dat men dien niet kon weerstaan. Men moest hem volgen, men moest met hem wel ingenomen zijn.

Kees van Woezik was de zoon van Arent, zijn moeder uit het geslacht der Borsselens, geboren op den Sandenborch bij het aloude Vere in Zeeland. Kees werd door zijn vader hartstochtelijk bemind. Deze was een der dapperste en meest hoofsche ridders van zijn tijd, om zijn heldenfeiten bekend van het Valkhof tot de koningsburchten in Parijs en Londen.

Het edele en natuurlijk ongedwongene van den jonker Van Woezik trok aller oogen: hij en zijn telganger, - een dier van een der beste Maas-Waalsche stallen, - schenen als uit een stuk brons gegoten, en deden denken aan den vermaarden centaurus der oudheid.

Hij reed met zulk een gemak door het strijdperk, terwijl zijn hand zonder eenige moeite het vurig huppelend ros wist te bedwingen, dat hij langdurige en daverend herhaalde toejuichingen uitlokte.

1) Woezik, een der grootste buurtschappen van Wijchen, had vroeger eeuwen een kasteel van dien naam. Ook stond daar de voormalige parochiekerk van hel huidige Wijchen. Van 't oude riddergoed ‘Wezel’, eveneens in die gemeente, werden indertijd de overblijfselen nog opgegraven.

Terwijl hij ten derden male het perk rondreed en zijn paard voor een der zitplaatsen als het ware deed knielen, verborg daar de allerliefste jonkvrouwe Gertrudis van Batenburg ietwat verlegen haar gelaat achter waaiertje en zakdoek, dat zeker het geheim harer ziel zou verraden hebben, indien iemand in die korte oogenblikken had kunnen begrijpen, wat slechts twee zielen wisten.

Toen de jonge edelman ten laatste het hertogelijk paar begroette, lachte hertog Willem allerhartelijkst, keerde zich om en zeide tot zijn omgeving, doelende op de zwarte kleeding van den Woezikschen baron: 'Het schijnt, dat onze Maas-Waler een begrafenis in 't hoofd heeft in plaats van een stierenpretje!'

De strijd begon, het volk kwam in spanning. Reeds lagen eenige stieren, goed getroffen door de fel gerichte degens der ridders, achter de schutting weggesleept. Opnieuw wordt de deur van een der nog steeds gevulde hokken ge-

pend. Een groote, zwarte stier komt in het trijdperk. 't Wordt doodstil bij het verschijnen van dezen echten circusstier. Lange, wijdgespreide horens aan de uiteinden fijn gepunt; dunne, zichtbaar lenige pooten maar gespierd, meer stalen veer dan vleesch; daarbij snelle, plotselinge bewegingen en bliksemsnelle wendingen van kop en poot gaven te kennen, dat de ridders, hoe geoefend ook, danig op hun hoede moesten zijn.

Nauwelijks was de zwarte stier in het midden van de arena gekomen, of hij wierp een langen, uitdagenden, tartenden blik naar alle zijden, schudde met kracht zijn vervaarlijken kop en stampte met ongeduld op den harden bodem. Beteekende dit soms: waar is mijn slachtoffer?

Een verwoed gebriesch en gebrul klonk tergend te midden van de stilte, die op het daverend handgeklap en de kreten der toeschouwers was gevolgd.

In een oogenblik tijds sprongen de schildknapen en wapenjongens vlug als katten over de borstwering, vluchtend voor de verbazende snelheid van den zwarten stier. Als bewijs van kracht en woede lagen in enkele minuten een drietal paarden tegen de vlakte, worstelend met den dood.

‘Neen,’ riep een dier grappenmakers, ‘ik heb er genoeg van, mijn huid is me nog te lief!’

Niemand der talrijke ridders had veel lust in den strijd met zulk een verwoeden tegenstander. Voor een oogenblik was er ongevraagd pauze, die welsprekend was, doch duidelijk deed uitkomen: men durfde niet.

Dreigend, sarrend, tartend, stapte de zwarte breednek door het strijdperk en scheen tevergeefs een tegenstander uit te dagen.

Het was net een soort Goliath, die zoo lang hoonde en brulde tot er van zelf een David naar voren sprong. En deze liet zich niet lang wachten.

Daar ziet men op eens den jonker Van Woezik, vast in den zadel. Hij beantwoordt den aanval van den stier, terwijl hij als spelend en plagend en schertsend, de punt van zijn lans in den gespierden nek van den zwarten boschbewoner kittelt en diep insteekt.

Een vreeselijk gebrul, onophoudelijke toejuichingen van al de toeschouwers, het handgeklap van den verrukten hertog Willem, het bravo van den gelukkigen vader, het schetteren der trompetten, de fanfaren der zilveren bazuinen waren antwoord en hulde aan het koene, brutale, ja vermetele stuk des Maas-Walers.

De jeugdige held rijdt nu in galop het perk rond. En ziet, op de plaats, waar hij voor een korte wijle zijn paard had laten knielen, laat de blanke hand der beminlijke Gertrudis een roos vallen.

Statig buigt zich de jonker Van Woezik, neemt zonder den loop van het paard zichtbaar te vertragen de welriekende bloeme van den grond, brengt ze eerbiedig aan de lippen en steekt ze in het knoopsgat van den fluweelen overrok. Nu gaat hij voorgoed met den stier afrekenen en begint den aanval. De breede zwartkop staat met ingehouden woede onbeweeglijk in de arena. De edelman rijdt om het dier in kringen en kringen, die steeds kleiner worden, zoodat hij met zijne handen de scherpe horens bijna kan bereiken.

Waarlijk de Maas-Waler kent geen gevaar en gaat zelfs zoover, dat hij den haarbos tusschen de horens met zijn lansgeprikkel in de war brengt.

Met blinde en onweerstaanbare woede doet nu de zwarte een sprong, een uitval: het gelijkt een dynamiet-ontploffing zoo jaagt het stof op, een aandonderen van een losse locomotief, die den bliksemtrein zonder stuur voorbij moet ijlen.

Het paard ontvangt den eersten steek, het struikelt, waggelt en valt verwond als offer van den dood. Ook de jonge held is getroffen en kan zich ondanks moed, kracht en opwinding niet overeind beuren. Tegen dit slachtoffer van jeugdige, vermetele onbezonnenheid keert zich nu de geheele woedestorm van den zwarte: al de kanonpijpen van een mitrailleuse gaven hem op eens de volle lading. De dolle zwarte werpt hem in de lucht, vangt hem in den val op met de spitsen der horens, toont aan het sidderend publiek zijn verslagen vijand liggend tusschen deze duivelshaken, werpt den ongelukkige weer naar boven en houdt met dat vreeselijk spel van de dolheid niet op, totdat het den woesteling belieft de pooten op de borst van den armen jonker te zetten. Heer in het paradijs, daar ligt Kees verslagen, verscheurd, verminkt en bijna onkenbaar!

DE H. RITA VAN CASCIA.

Dit diep treurig voorval had plaats met de snelheid van den wind; het drama was afgespeeld, voordat de laatste echo's der daverende toe uichingen waren uitgestorven.

Eensklaps volgt een doodsche stilte.

De hertog, de hertoginne, de heeren en dames der hofhouding staren weenend, krijtend, verpletterd naar dat schouwspel en heffen dan de oogen ten hemel, als stamelden zij een verteederend gebed voor de zielerust van den ongelukkigen ridder.

Daarop weerklonk een snijdende, een ziel-door-borende gil, gevolgd door weenen en snikken. Jonkvrouw Truda van Batenburg viel bezwijmd in de armen van de ontstelde gezellinnen.

De hertog was diep geschokt; hij, bleek als een marmeren beeld, verborg zijn gelaat in de handen. Het geheele hof deelde in zijn oprechte droefheid over den trouwen oorlogsmakker, den gullen jonker Van Woezik.

(*Slot volgt.*)

‘De Heilige der onmogelijke dingen.’

Dezen naam[1)] heeft in Italië de heilige verkregen, wier afbeelding men vindt op deze bladzijde.

De H. Rita van Cascia werd in het jaar 1381 te Rocca Porrena in Italië geboren. In 1393 trad zij, voornamelijk om aan haar ouders te gehoorzamen, in het huwelijk. Na den dood van haar echtgenoot en haar beide zoons vroeg zij om opgenomen te worden in het klooster der zusters Augustinessen van Cascia. Na eenige malen te

1) La santa degli impossibili.

zijn afgewezen, omdat zij weduwe was, werd zij op omstreeks 34jarigen leeftijd op wonderbare wijze door haar drie beschermers: den H. Joannes den Dooper, den H. Augustinus en den H. Nicolaas van Tolentijn des nachts het klooster van Cascia binnengevoerd. Daar leidde zij een leven van versterving, overweging en gebed. Bekend is - een schilderij van Tito Troya heeft de herinnering daaraan be waard - dat haar eens onder het gebed een doorn uit de kroon des Zaligmakers kwam wonden. De heilige behield deze wonde, welke haar veel pijn veroorzaakte, geheel haar leven, en stierf in geur van heiligheid, in den ouderdom van 74 jaren.

Op den feestdag van O.H. Hemelvaart in het vorig jaar werd de H. Rita gecanoniseerd. De St.-Pieterskerk was voor die gelegenheid - het was tevens de heiligverklaring van Jean-Baptiste de la Salle - op grootsche wijze versierd. Pater Van Etten, procurator-generaal der Augustijnen, zegt in zijn leven van de H. Rita hierover:[2)]

‘Op acht uur was de aanvang der plechtigheid gesteld. Wij traden den indrukwekkenden tempel binnen. Overstelpend is het prachtige tafereel. Boven de architraaf van de kroonlijst, in de geheele lengte van het middelschip tot aan de apsis der kerk, gaat een reeks van op- en afdalende geschilderde versierselen, waarin bloemfestoenen slingeren tusschen kandelabers, die brandende waskaarsen dragen; en eveneens in de rondte, boven de kroonlijst van den koepel. Het is een lengte van meer dan 700 meters. In de kroonlijst zelve gaat een tweede rij van brandende lichten, die de lijn dier lijst nogmaals over de geheele lengte van meer dan 700 meters volgt.

‘Boven en beneden de talrijke nissen, die in twee rijen tusschen de pilasters der reusachtige kolommen van de geheele lengte der kerk voortloopen, zijn versierselen in fraaien en smaakvollen vorm aangebracht, die brandende lichten dragen. Zoo prijkt elke nis met niet minder dan acht en twintig lichten. Onder aan den voet van de laagste rij nissen ziet men beneden elke nis rijke en smaakvolle korven of liever schulpen, die in kwistigen overvloed met uitgelezen keur van rozen en allerlei kunstbloemen zijn gevuld.

‘In het midden der bogen tusschen de kolommen der middelbeuk, zijn tien groote en prachtige schilderstukken opgehangen. Zij stellen drie mirakelen der H. Rita voor: dat van den wonderbaren geur, die na zooveel eeuwen nog steeds van tijd tot tijd haar onbedorven lichaam verspreidt; dat van Elisabeth Bergamini een blind meisje van zeven jaren, hetwelk plotseling het gezicht herkrijgt door de tusschenkomst der H. Rita; dat eindelijk der plotselinge genezing van Cosmas Pellegrini op hoogen leeftijd en in stervensgevaar door de verschijning der H. Rita.

2) Breda, Ed. v. Wees.

'Twee mirakelen van den H. Joannes-Baptista de la Salle waren mede op het doek gebracht....

'Buitendien waren er vijf geschilderde zinnebeelden van de vijf deugden, geloof, hoop, liefde, matigheid en geduld, waardoor de twee heiligen vooral hebben uitgemunt.

'Deze tien schilderstukken waren prachtig omlijst door draperieën van zwaar rood fluweel, afgezet door gouden franjes, koorden en kwasten, en bevestigd aan een in relief gebeeldhouwde en schitterend vergulde dwarsstang, boven welker midden het vergulde wapenschild der heiligen uitstak. Rondom elk dezer allerfraaiste versieringen hingen drie en twintig kristallen kroonlusters met brandende waslichten. Achter in de kerk boven den ingang liep de dubbele rij lichten boven en in de kroonlijst door. In de drie ramen waren drie transparanten, waarvan het middelste het wapen van Paus Leo XIII en de twee andere de zinnebeelden van de Wijsheid en de Voorzichtigheid te aanschouwen gaven.

'Boven de Confessie liep langs de drie zijden in de bogen der hoofd- en zijbeuken een rij kristallen kroonlusters met brandende waslichten.

'Aan de drie zijden daalden uit het midden van den boog festoenen van kristallen kroonlusters af tot aan de kapiteelen der kolommen en vervolgens in rechte lijn aan zes kanten naar beneden.

'In den achtergrond van het priesterkoor rees de pauselijke troon gevormd door prachtig goudlaken in ruime plooien. Daarover heen vielen draperieën van zwaar rood fluweel, die den baldakijn omgaven. De plooien worden aan de zijden tot tweemaal door vergulde engelen opgenomen en vormen met hun dubbelen val aldus een breede tent of sluiting met gouden koorden, kwasten en franjes getooid. Boven den troon in een diepte is een majestueus schilderstuk aangebracht van elf meters hoogte, dat de H. Drievuldigheid voorstelt. Het is omgeven door engelen. Groepen van lampen met geschikte reflectors, voor het oog verborgen, wierpen een helder licht op het doek. Rondom flonkeren vijftien sterren, elke gevormd door twaalf electrische lichten met een sterker en grooter licht in het midden. Achter elk dier sterren schiet een bundel van vergulde stralen uit. In de vensterbanken, naast den trcon, verheffen zich aan beide zijden twee reusachtige kandelabers vol electrische lampen. In het geheel schitteren er zeshonderd electrische lichten, vierhonderd kristallen lusters en branden er volgens de opgave van de *Voce della Verità* twaalf duizend waskaarsen, behalve de duizend waskaarsen, die in de processie werden rondgedragen. Aan de vooren de achterzijde van het pauselijk altaar prijkt een kostbaar nieuw antependium, hoog opgewerkt met borduursel in gouddraad, volgens kunstteekeningen van Rafaël. De wapenen van den Paus en van de beide Heiligen zijn met gekleurde zijde en met goud allerfijnst en allerschoonst gestikt. De nieuwe koorkap, het nieuwe kasuifel, de twee nieuwe dalmatieken, het humerale en praecinctorium (ornaat eigen aan den Paus), voor deze gelegenheid vervaardigd, munten uit door keur van teekening, kunst, fijnheid en zuiverheid van be werking, kostbaarheid, pracht en geschiktheid van stof.'

KEULEN VAN DEUTZ UIT GEZIEN.

De heiligheid van Rita da Cascia blijkt ons voornamelijk uit de groote menigte mirakelen, welke zij tot op onze dagen blijft uitwerken.

Ofschoon zij reeds in 1457 is overleden, vind ik in een novene, door bovengenoemden pater Van Etten uitgegeven[1)], mirakelen, welke door haar gedaan zijn in 1888, 1895, 1896 (tot drie toe) en 1897.

De wonderen van de heilige dragen alle het kenmerk van een bijzonder machtsvertoon en van een liefdevolle, persoonlijke tusschenkomst. Om niet te veel van de aandacht der lezers te vergen, moge het verhaal van een mirakel, in 1897 geschied, volstaan. Pater Van Etten verhaalt dit op de volgende wijze:

‘Een gezwel aan een knie kwelde reeds sedert haar vroegste jaren de dochter van Sebastianus Giannali, koopman te Bari. De geneesheeren der stad waren het niet eens over den aard der kwaal. Toen nu de beroemde dokter Joseph Zuccaro hierover geraadpleegd werd, vond hij er het beenbederf en achtte het noodig dit door een heelkundige operatie te verwijderen. De familie nam, geheel terneergeslagen, haar toevlucht tot het gebed en op aanraden eener kloosterlinge hielden allen een novene tot de H. Rita.

‘De genade werd echter niet verkregen. De operatie geschiedde en het scheenbeen werd bijna geheel gescheiden van het dijbeen. De knieschijf werd als het ware geheel verwijderd. Van het scheenbeen werden vier duim en even zooveel van de dij afgenomen. De beide beenderen werden daarop vereenigd, zoodat het gewricht geheel verloren was. De geneesheeren konden om de moeilijkheid der operatie voor de zekerheid der genezing niet instaan; zij zeiden dat het meisje veel moest lijden.

‘En zeker, de ongelukkige leed zeer veel door de hevige koorts, door de snerpende smarten en door de uiterste zwakheid.

‘Den volgenden dag vroeg het meisje, dat tot dusverre den mond niet geopend had wegens de hevige smart, om de afbeelding der H. Rita, die zich in het vertrek bevond, en begon te zeggen: ‘O, gelukzalige Rita! ach verwerf mij toch genade, want ik lijd zooveel. Het is waar, ik ben ondankbaar te uwen opzichte geweest; want terwijl de overigen de noveen baden, was ik verstrooid en bekreunde ik mij weinig om te bidden. Maar thans erken ik mijn verkeerdheid en smeek u om vergiffenis. Ach! doe mij de genade, want ik kan het lijden niet meer uithouden.’ En toen nu de aanwezigen tot haar bed naderden, zeide zij: ‘Maakt ruimte; nu komt zij!’ - ‘Wie?’ vroegen zij. - ‘Het is een kloosterzuster,’ antwoordde zij. - ‘Van welken kant komt zij?’ - ‘Daar, van uit die deur.’ - ‘Wat doet zij?’ - ‘Zij komt rondom mijn bed en komt bij mij zitten.’ - Nu bleef het meisje onbeweeglijk, als luisterde het naar een gesprek. Kort daarop zeide zij: ‘Wat hebt gij met behulp der heilige geneesheeren aan mijn been een goede zetting gegeven. Zij heeft er haar beminnelijke handen opgelegd en mij genezen.’ En toen de anderen tranen stortten, zeide zij: ‘Weent niet, maar weest allen blij. Ziet gij niet, hoe blij ik ben, die zoo groote gunst heb ontvangen? Ik lijd niet meer. De zalige Rita heeft mij gezegd, dat na drie dagen mijn kwaal geëindigd zal zijn. Met het genezen been zal ik zonder hinder kunnen dansen, springen en loopen.’

1) P.P. Augustijnen, Eindhoven.

‘Zoo geschiedde het ook. Na drie dagen verliet het meisje geheel genezen haar bed. Maar het wonderbaarste was, dat het rechterbeen, waaruit men bijna een palm been had gesneden en dat dus, ofschoon genezen, korter moest blijven en stijf moest zijn, even lang was als het linkerbeen en evenals dit beweeglijk en gezond was.’

Ik meende, dat het niet van onpas was, na de feesten, welke dezer dagen in de kerken der paters Augustijnen van ons land gevierd zijn naar aanleiding van de canonisatie der H. Rita, een woord over die heilige te spreken. Wellicht ben ik er in geslaagd, bij dezen of genen devotie op te wekken tot de ‘Heilige der onmogelijke dingen.’

p.f.H.H.M.T. van der Vloodt,
O.E.S.A.

[Nummer 20]

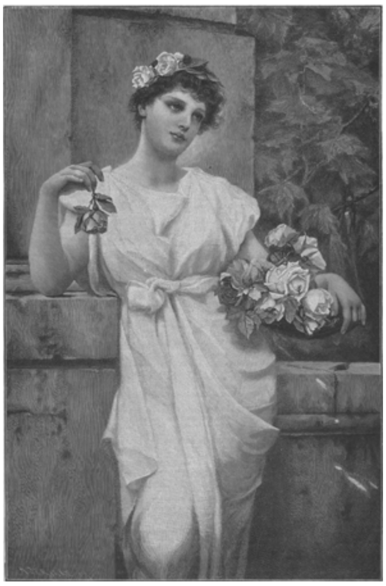

ROZEN UIT HET ZUIDEN, NAAR DE SCHILDERIJ VAN A. SEIFERT.

Asschepoes,
door
Agatha de Haan.
(*Vervolg*.)

En Ophélie trekt boos de handen tot vuisten saam.

'O zon kom toch weer, ik kan je niet missen!'

Maar de regen wil niet ophouden om de bede van één verlangend menschenkind; stil, eentonig drupt hij neer; als een lied zonder melodie door een toonlooze stem gezongen murmelt het in Ophélies oor.

Eindelijk staat zij op en slaat haar regenmantel om, rozig en guitig kijkt haar gezichtje uit den zijden capuchon; dan beschut zij de voeten met stevige slobkousen tegen modder en regen en gaat welgemoed op weg.

De droefgeestige stemmingen zijn in Ophélies humeur slechts vluchtige herfstdraden. Haar vroolijkheid en gezonde natuur stralen weer in zonnegloed van schalkschheid en uitgelatenheid. Daarom is het haar ook te duf, te eng in huis; dan liever naar buiten, door regen en modderplassen.

Lustig klinkt het jagerslied door de grijze eentonigheid, het overmoedige meisje stapt en springt bij afwisseling over den weg; soms, als zij een bijzonder breeden plas ontmoet, wipt zij in een vaart er over, gaat verder en keert twee-, driemaal terug om het spelletje nog eens te herhalen.

Dat had Angelique moeten zien; zij zou zich geërgerd hebben, hoewel zij meer reden zou hebben haar te benijden.

Voort ging het, dwars door het natte weiland, waar de koeien mistroostig bij elkander schoolden, alsof zij een vervelend kransje hadden, en de wilgen druilig als gestrafte schoolknapen langs het water stonden.

De lucht zag er uit als een reusachtige grijze vleermuisvlerk, dacht Ophélie, maar haar jagerslied klonk er even lustig om.

Achter haar op den weg klonk paardengetrappel, na eenige oogenblikken schoot haar een gemakkelijk rijtuig voorbij, en daarin, op de zachte blauwe kussens, lag Lord Arthur lui uitgestrekt.

Zij wist niet recht of hij haar herkende, in ieder geval zag hij haar met zijn groote donkere oogen verwonderd aan, en zij.... wel, het was zeer onbeleefd tegenover een lord, maar zij had weinig of geen eerbied voor kroontjes en schilden.... zij lachte hem in zijn gezicht uit en sprong meteen over een monsterplas, waarbij de modder haar voeten en kleed duchtig met spatten versierde.

Nu was die versiering wel van twijfelachtigen aard, maar Ophélie wijdde aan zulke nietigheden geen aandacht, zij dacht aan het oogenblik, toen zij hem ook bij een modderplas gezien had, zonder hoed, kalm en waardig als bij zulk een ramp alleen een echte lord en spleenlijder wezen mag.

Het rijtuig rolde verder en Ophélie zette moedig haar tocht opnieuw door het weiland voort.

Zij had een plan gemaakt. Grootvader Verbaanes kluis lag maar twee uren van het 'hol van Oompie den vrek,' zij wilde die wandeling nu eens maken en den ouden man verrassen.

Zij deed het werkelijk, maar haar voeten waren doornat en zij was moede, toen zij voor de welbekende deur stond.

Triene opende zelve en liet de welkome bezoekster binnen.

‘Heere! Het is juffer Ophélie, nou, daar zul je menheer den dokter over hooren. Groote goedheid, het water loopt haar uit de kleeren, 't is wat te zeggen met dat jonge goed.’

Zuchtend en hoofdschuddend keek de goede oude het meisje na, dat als een natgeregend kwikstaartje door de gang wipte en sporen van een vuist grootte achterliet.

Met een luid en frisch ‘Hoera! dat is gelukt!’ stormde Ophélie op haar grootvader af en deed het mottenpetje naar den grond tuimelen.

‘Schandelijk kleinkind, is dat een ouden man doen schrikken?’

‘O grootvader, ik verlangde zoo om bij u te zijn, het is bij oompie verschrikkelijk, tot stervens toe. Alle dagen honger lijden, nooit muziek, geen ander gezelschap dan twee vergeelde bladen, die geen van beiden iets interessants te lezen geven. Het is om zich op de borst te kloppen of een kaal hoofd te krijgen. Grootje, zou men er een kaal hoofd van *kunnen* krijgen?’ vroeg ze met komische wanhoop aan haar lokken trekkend.

‘Kind, je bent nog altijd even ondeugend; raap nu mijn beknabbeld kalotje op en dan naar je oude kamer om schoone kousen en ander schoeisel aan te doen; wil je dan met alle geweld ziek worden, kleine moedwillige?’

‘Ta ta, kalm blijven, lieve oude heer, ik ben nog geen besje. Stt, niet opstuiven, u ziet, ik ben al weg!’

Zij snelde als een tol draaiend de kamer uit, en nog van boven drong haar heldere stem tot hem door, plagend en lachend.

‘Nu moet Triene het ontgelden,’ mompelde de dokter vroolijk. En in gedachte voegde hij er bij: ‘Daar is de tegenstelling van mijn ondeugd.’

Lord Arthur was binnengetreden.

‘Zijt ge klaar, ik heb intusschen bezoek gehad van mijn kleindochter, ze is nu boven om zich wat op te knappen. Als zij beneden komt zullen wij oude mannen het ons gezellig laten maken. Neem plaats.’

Lord Lovelace zette zich tegenover den dokter, langzaam, moede in al zijn bewegingen. De oude man sloeg hem ongemerkt gade met argus-oogen.

‘Van het *fancy fair* hebt ge mij nog niets verteld, Arthur.’

‘Pardon, ik was juist voornemens er over te beginnen.’

Lord Arthur vertelde, breedvoeriger dan hij gewoon was, en dokter Verbaane, die altijd alles opmerkte, glimlachte heimelijk en niet zonder voldoening.

‘Het proces is begonnen, wacht nu maar af, jongetje, we zullen je wel krijgen,’ dacht hij goedmoedig en smeedde in zijn geest een breeden ring van schitterend goud.

‘Dat was een dure kaper,’ merkte hij op toen de lord zweeg, ‘en die wonderdrank met klaverblaadjes, hoe bekwam hij je?’

‘Ik geloof, dat hij mij vermocht op te wekken, ik was dien avond zeer vroolijk, dokter.’

‘Zoo zoo, nu dat is geen slecht teeken. Maar à propos, wie was de brutale boerin, die zooveel succes had in haar ongewonen kring?’

‘Ik weet het niet, zij was geheel anders dan alle jonge meisjes, die ik daarvóór of later ontmoette, geestig en niet coquet.’

‘De wonderdrank werkt,’ dacht de dokter. ‘Was zij mooi?’ dus zette hij zijn ‘onderzoek’ voort.

'Neen, maar zij was aardig; er waren enkele mooie meisjes, maar zij verveelden mij te erg.'

'Jammer, dat je den naam van het boerinnetje niet te weten kondt komen!' vorschte de dokter weer.

De lord beet als een domme visch prompt aan het aas.

'Ik had hem aan freule Becht kunnen vragen, maar het was immers nergens voor noodig.'

'Mooi,' gromde de dokter in zichzelven, 'dat zal je nog eens opbreken, heertje.'

Argeloos ging zijn lordschap voort: 'Ik stond niet bij haar in gunst; ik geloof haar vanmiddag ontmoet te hebben, ik reed haar voorbij, maar zij trok wat leelijke gezichten en sprong als een jongen over de poelen, dat was toch wat erg.'

'Hm!' kuchte de dokter om onzijdig te blijven.

Nu zweeg de lord en liet zich achterover vallen, zich herinnerend, dat hij een spleenlijder was en moe behoorde te zijn na deze groote inspanning.

Op de trap klonken lichte schreden, de deur werd opengeworpen en een gestalte zweefde den lord voorbij en hechtte zich als een rooskleurig zomerwolkje aan den ouden dokter.

Een hartelijk tweestemmig gelach noodigde Arthur tot meedoen, maar hij stond als een marmeren zuil - wat minder stevig - en zag met groote verbaasde oogen hoe de wolk zich verhief en.... in een lachend meisje veranderde. Dat meisje kende hij ook. Bij zijn spleen, dat was het boerinnetje van het *fancy fair*, het katje, dat nog niet lang geleden gezichten tegen hem had getrokken en over plassen gesprongen was als de beste straatjongen.

De lord voelde zich te moede als een knaap, die verlegen voor zijn meester staat, omdat hij zijn som niet kan uitrekenen.

'Lord Arthur Lovelace,' dus stelde de dokter den lord aan het meisje voor; toen zich kalm tot Arthur keerend: 'mijn kleindochter Ophélie.'

Het meisje knikte onverschillig, geheel tegen de regelen der etiquette in, en wendde zich naar het bureau, waar een grijnzend doodshoofd stond.

Moedwillig stak zij 's dokters sigarenpijp in den tandeloozen mond, bond hem een blauwen bril voor en zette hem het petje op, toen legde zij hem een fluit voor en zei deftig:

'Mag ik u even voorstellen mijn protégé, Apollo van het tweede tijdperk: d.w.z. de Toekomst.'

De dokter noch de lord vermochten te antwoorden, beiden trokken de wonderlijkste gezichten en keerden zich om. Toen klonk een krachtig hatsji als trompetgeschal door de kamer, het kwam van den dokter, die zijn ooren vasthield als was hij bang, dat zij door den schok van zijn hoofd zouden vallen.

Angstig benauwd echoode de arme lord en als om strijd niesden beiden om beurten een tijdlang voort.

Ophélie lachte tot zij niet meer kon, maar ook dit leedvermaak ging onder in een gillend 'hatsji.'

Het opgesierde doodshoofd zag grijnzend op dit fraaie tooneel neder; het zou Ophélie niet verwonderd hebben als het zich met een daverend hatsji bij hen aangesloten had.

Toen de bui was afgedreven, stond het arme afgetobde drietal elkander als verwezen aan te zien en de dokter merkte op: 'Hé, daar zouden dooden van wakker worden.'

De lord knikte slechts en liet zich in zijn stoel vallen, spreken kon hij niet, hij was óp.

'Komt het daarvan?' vroeg de dokter op Ophélies kleed wijzend.

Ophélie knikte zonder het minste schuldgevoel. 'Ja, de peper!'

'Nu begrijp ik de zaak. Het kind heeft een maskerade-pak aan van haar moeder, dat is uit piëteit in een kast bewaard en....'

'En uit piëteit dik met peper bestrooid. Ja, grootvader,' voleindigde Ophélie in zijn plaats.

'Hoe kom je er bij, dat maskerade pak aan te trekken?'

'Er was niets anders, en ik was zoo nat en huiverig van den regen. En daarbij, het was zoo aardig als een prinses met een langen sleep door de kamers te loopen; de sleep ritselt, omdat de zijde zoo stijf is, en hij zwiert zoo lustig, ik leek daarin Asschepoes op het bal, alleen de prins ontbreekt. Triene zou desnoods voor de petemoei kunnen spelen en u voor koning, maar helaas, geen prins, geen prins!'

'Lord Arthur' .... begon lachend de dokter.

'Is bereid' .... vervolgde de lord aarzelend.

'Dank u wel, geen ridder van de droevige figuur, Asschepoes had een gezonden prins, geen spleenlijder, en.... och, weg met dien onzin, of deze oude slof van Triene zou lust krijgen als glazen muiltje te debuteeren. Hoor hoe de sleep ruischt, grootje, ik heb het eerst op zolder geprobeerd en het ging wát goed, ik ben er geen enkele maal over gestruikeld.'

'Waar haal je die ondeugendheid jegens lord Arthur vandaan?' vroeg de dokter verwijtend.

Ophélie wierp het hoofd in den nek en schopte haar sleep weg. 'Uit een kinderkaper, grootvader,' zei ze uitdagend.

'Dan is dat vinnige pijltje zeker nog een toegift voor uw duizend gulden, Arthur.'

'Als kinderspeelgoed zijn pijlen niet gevaarlijk, ze kwetsen niet, maar snorren met amusante snelheid voorbij,' pareerde de lord behendig den stoot.

Ophélie keek hem aan, ah, de leeuw ont-

waakte en beet naar het muisje; welnu, zij hoorde hem liever brullen dan dat zij hem als een suffer zag slapen.

'Zeg eens, kind,' vroeg de dokter om het gesprek een andere wending te geven, 'waarom heeft je moeder je toch naar dien gierigaard van een oudoom verbannen?'

'Om twee redenen, lieve grootvader.'

'En mag een oud man naar die redenen vragen?'

'O zeker. Laat ik nu eerst uw pijp stoppen en inschenken.'

'Wel Arthur, een glas wijn?'

De lord durfde niet goed weigeren om den dokter niet te ontstemmen. Ophélie schonk hem in en beiden herinnerden zich op dat oogenblik het *fancy fair*. Toen had zij hem toegedronken, wel is waar voor geld, doch dat was voor een goed doel geweest. Zou zij het nu vrijwillig doen? Zou hij zich aan die vraag wagen? Hij waagde het werkelijk, maar het meisje antwoordde meer oprecht dan beleefd:

'Neen, ik mag u niet meer lijdend.'

Verbaane zette groote oogen op en Lord Lovelace vroeg kalm:

'Waarom ben ik bij u zoo volkomen in ongenade, juffrouw?'

'Omdat.... nu, omdat u iederen morgen mijn neus en oogen plaagt door geur en aanblik van uw heerlijke ontbijttafel, terwijl ik schier uitgehongerd voor het venster zit en den blik niet kan afwenden van al die lekkerbeetjes.'

De dokter schoot in een gullen lach en ook lord Arthur glimlachte even.

'Dat zal nooit meer gebeuren; òf u deelt mijn ontbijt, òf ik breng de tafel naar een neutraal terrein over.'

'Wij zullen uw voorstel genadiglijk in overweging nemen,' zei Ophelie met vorstelijk gebaar.

'En nu de redenen van je verbanning, kind.'

'Ja, grootvader. In de eerste plaats heeft Angelique te hooge verwachtingen gehad van het *fancy fair*, en de onvermijdelijke teleurstellingen, die haar deel waren, werden op mijn zondenlijst geschreven; in de tweede plaats wenschte zij op mij, arm lam, de afvalligheid van een harer ridders - een fieren zoon van Mars - te wreken.

Verder wenscht mama een blok ergernis uit eens anders weg te wentelen en te gelijker tijd een lokaas naar oompie den vrek uit te werpen. Angelique komt hem eens in het jaar bezoeken en houdt het dan niet langer dan een uur bij hem uit, en zij kan dan nog snoepen van de zoetigheden, die zij zelve voor hem meebrengt.

Oompie moet gelijmd worden, vanwege de financiën, en O is in functie als lijmgard. Nu weet u evenveel als ik er van weet, grootvader.'

'Het is zeer merkwaardig, kindlief. Kom, schenk ons nog eens in.'

Ophélie schonk en ruischte als een sprookjesprinses heen en weer in het rose zijden kleed. Het met goud borduursel en parelen bewerkte bovenkleed viel met ruime plooien over een geborduurden gordel, de sleep en de openvallende lange puntmouwen waren met wit bont omzoomd.

'Je ziet er in die mooie jurk goed uit,' prees de dokter, met teedere blikken het kleinkind volgend.

'Dat doet me genoegen, grootvadertje. Als oompie het zag, zou hij denken dat al deze gouddraden, steenen en parels echt waren en op een ongelukkigen dag er geld van zien te maken. Maar het zal zoo tijd worden om het uit te trekken, ik heb nog een mooie wandeling in het vooruitzicht.'

‘Daar komt niets van in, je gaat in dit weer niet te voet terug, roekelooze waaghals; je zoudt je gezondheid op het spel zetten.’

‘Ik ben massief genoeg om een regendroppel niet behoeven te vreezen, ik zal niet smelten in een stortbui, grootvader.’

‘Ik wil het niet hebben en daarmee uit,’ zei de dokter streng.

‘In mijn rijtuig is plaats genoeg. Als juffrouw Ophélie er gebruik van wenscht te maken, is het geheel tot haar beschikking,’ bood lord Arthur beleefd aan.

‘Ik heb een voorstel. Gijlieden blijft hier en gaat morgen met mijn eigen oude schommelkoets naar huis, zend dus je mooie paardjes maar naar stal en houd een ouden man gezelschap.’

‘Maar oompie dan, grootvader; hij weet niet waar ik ben,’ zei Ophélie aarzelend.

‘Arthur zal zijn koetsier een boodschap voor hem meegeven.’

‘Dan is het goed, grootvadertje. Mag ik dan vanmiddag nog eens wafels bakken met Triene, o toe, zeg ja.’

‘Mij goed. Als wij maar mogen meeproeven, niet waar, Arthur?’

De lord knikte instemmend.

De tijd scheen om te vliegen, Arthurs gewoonlijk zoo bleeke wangen kregen kleur, zijn oogen straalden levendig, zijn gebogen gestalte herkreeg de veerkracht; lord Arthur werd een ander mensch.

Dokter Verbaane genoot in stilte. ‘Dat komt van klavertjes van vieren. Die kleine kat doet met haar druppeltjes jeugd en plagerij in een paar uren meer dan ik in een heel jaar met al mijn opspelen en mijn heele apotheek. Maar dat gaat zoo. Woorden wekken, doch voorbeelden trekken. Wacht maar, jij weerspanning jongetje, wacht maar.’

Daar kwam Ophélie, met gloeiende wangen en schitterende oogen. Een schaal met heerlijke wafels balanceerde op de vlugge handjes, de fraaie sleep ruischte vroolijk achter haar aan.

Lord Arthur had nooit van wafels gehouden, maar nu kreeg hij er trek in, hij had niet gedacht, dat wafels er zóó smakelijk konden uitzien.

Een geurige ruiker van rozen prijkte op tafel, zij zaten er allen om heen, zelfs de goede oude Triene was genoodigd en had in alle haast haar zwart zijden kleed, dat zij van de ‘zalige mevrouw’ gekregen had, aangedaan.

Dokter Verbaane wilde zijn oude hulp, zijn factotum, er heden niet bij missen.

Het oude mensch zat stil op haar plaats, met een glans van vreugde in de vriendelijke oogen, maar uit eerbied voor ‘zijn lordschap’ durfde zij geen woord zeggen.

Arthur bemerkte de verlegenheid der goede vrouw en sprak haar toe met een beminnelijkheid en eenvoud, die noch de dokter noch Ophélie van hem verwacht hadden.

En Ophélie schilderde haar leven bij den vrek, de dagelijksche rantsoenen, plaagde Triene door te zeggen, dat zij op Doortje de mummie geleek en ontzag niets of niemand met haar scherts.

‘Mij dunkt, Triene, je moet in je tijd een goede danseres zijn geweest. Ik zou je nog wel eens willen zien ronddraaien. Grootvader, komaan, u opent met Triene het bal.’

Moedwillig lachend liep zij naar de piano, die in den hoek stond en lang gesloten was geweest. Zij speelde een slepende wals, het klonk wel wat onstemd, maar.... men had toch de maat en dat was de hoofdzaak.

Daarbuiten kletterde het of de aarde zou overstroomen, maar binnen bood de oude dokter de oude huishoudster zijn arm en statig, langzaam walste het grijze tweetal de kamer rond.

(*Wordt vervolgd.*)

Bij de kloosterintrede.

I.

Daar lag zij neergeknield, zacht fluistrend liefdezuchten,
Haar maagdlijk oog deed wee van 't weenen afgemat.
O, kon zij ieder woord, dat harer ziel ontvluchtte,
Navliegen tot haar Lief, haar uitverkoren schat!

Haar wijd-uitbloeiend hart verkleumde in koude luchten,
Als eenzaam hare ziel versmachtte en bevend bad;
Zijn Naam ontstak een brand van wondere genuchten,
Doch Jesus hoorde niet, hoe innig lief ze 'em had.

Maar plots - o zaligheid, die haar kwam overstroomen,
Gelijk een adem zacht is Hij tot haar gekomen
En fluisterde: Lief kind, wees Mijn beminde bruid!
Toen dreigde 't vlammend hart ten boezem uit te breken,
Haar stemme stokte als zij haar vreugden uit wou spreken,
En schreiend: 'O geluk!' borst ze in ontroering uit!

II.

Zoo had heur hakend hart 't dan eindelijk vernomen,
De lieve Jesus had haar kuischen wensch verhoord,
Een zonnegloed gelijk had haar zijn glans omgloord,
Als liefdegeurend Hij glimlachend was gekomen.

En op haar voorhoofd blank, in teeder bevend schromen,
Had zij den kus gevoeld van den Geliefde. 't Woord:
'Lief kind, kom, wees de bruid van Dien gij uitverkoort.'
Vervulde hare ziel met louterende stroomen.

Eene andere Synamiet, haar smachtende verlangen
Zong liefde-juichend nu, luidop zijn zegezangen.
Op uitgespreide rozen, met haar Lief alleen
In kuisch omhelzen vast in Jesus' arm gesloten,
En aan de liefdewel, uit 't Godd'lijk hart gevloten,
Haar dorst te laven, dit nog wenschte zij, dit één.

Heeswijk.
R.G.W.H. GREVEN, Ord. Praem.

Keulen aan den Rijn.
(*Slot.*)

Een der belangwekkendste kerken van Keulen is, zoowel wegens haar beteekenis voor de historie als voor de kunstgeschiedenis, de St. Gereon, waarvan de bouw wordt toegeschreven aan keizerin Helena, de moeder van Constantijn den Groote, die ze liet oprichten ter nagedachtenis van den hoofdman Gereon, die op deze plek aan het hoofd van 318 gedoopten als offer viel van de Christenvervolging onder keizer Diocletiaan in het jaar 286. Het gebeente en de schedels der martelaren worden in deze kerk bewaard. Een eigenaardige mozaïekvloer met voorstellingen uit de H. Schrift versiert de krypta. De kerk bestaat uit een tienhoekig Gothisch schip en een lang Romaansch koor.

Interessant ook is de Apostelkerk, een model van zuiver Romaanschen stijl, in het jaar 1021 gebouwd. Wij zien een prachtige pijlerbasiliek, een heerlijken koepel, omgeven door slanke hoektorentjes. Langs de St.-Mauritiuskerk, een nieuwe Gothische kerk, komen wij bij de St. Pantaleon, een basiliek met een ouden toren, waarvan de onderbouw tot het jaar 950 opklimt. Hier rusten aartsbisschop Bruno, een broeder van keizer Otto den Groote, en de gemalin van Otto II, keizerin Theophania.

De oude St. Severinuskerk bevat een meesterstuk van goudsmeekunst, de sarcophaag van den H. Georgius, goede muurschilderingen en een uit hout gesneden beeld in Romaanschen stijl van den gekruisigden Heiland. Een altaarschilderij van Rubens, de kruisiging van Petrus, is een der bezienswaardigheden in de laat Gothische St.-Pieterskerk. Door een overdekte gang komen wij in de St. Ceciliakerk, die in de tiende eeuw gebouwd werd en thans als hospitaalkerk van het groote ziekenhuis gebruikt wordt. Zeer interessant is ook St. Maria op het Kapitool, die nog grafsteenen uit den Merovingischen en den Karolingischen tijd binnen haar muren bergt. De naam der kerk, die in 1049 door Paus Leo IX werd ingewijd, wordt hieraan toegeschreven, dat op deze plaats vroeger het Romeinsche Kapitool en de Frankische koningsburcht hebben gestaan. Vermelding verdienen nog de Romaansche, uit de twaalfde eeuw afkomstige St.-Maria Lyskerk, de geweldige, in den Merovingischen tijd op een vroeger eiland in den Rijn gebouwde St. Martinus met haar 85 meter hoogen toren, en de fraaie vroeg Gothische Minorietenkerk.

Als wij op de Oude Markt staan, verheft zich vóór ons het ouderwetsche raadhuis,

gebouwd op de overblijfselen van een geweldig Romeinsch praetorium en van den vroegeren Romeinschen stadsmuur. Vele geslachten hebben steenen tot dezen bouw aangedragen. Het oudste deel met de Hanze-zaal, waarin zeven en zeventig steden in het jaar 1362 het Hanzeverbond sloten, behoort tot het begin der 14e eeuw; ook de kolossale negen steenen beelden, die ieder drie beroemdheden uit den heidenschen, den joodschen en den christelijken tijd voorstellen. De vensters bevatten de wapens der vijf en veertig Keulsche patricische geslachten, der burgemeesters en der twee en twintig gilden. De prachtige, vijf verdiepingen hooge raadhuistoren werd uit de strafgelden gebouwd, die men in het jaar 1396 den adellijken geslachten afnam. Tegen het einde der zestiende eeuw bouwde men de fraaie Renaissance zaal, den zoogenaamden Leeuwenhof, aan de nagedachtenis van den Keulschen burgemeester Gryn gewijd.

Niet ver van het raadhuis vinden wij den wereldbekenden Gürzenich, waarin groote vergaderingen gehouden en allerlei vermakelijkheden gegeven worden. Eveneens in Gothischen stijl is de Wolkenburg gebouwd, waarin de beroemde Keulsche mannenzangvereeniging haar uitvoeringen geeft. Niet ver hoeven wij te wandelen, of wij staan op de Nieuwe Markt tegenover een oud huis, uit welks bovenste verdieping twee paardekoppen op den toeschouwer neerzien. Aan die paardekoppen is natuurlijk een geschiedenis verbonden. Eens leefde hier een ridder, die zijn deugdzame gemalin Richmondis van Lyskirchen in het pestjaar 1357, in de meening dat zij dood was, in de Apostelkerk levend liet begraven. De diefachtige doodgraver beproefde in den nacht het vermeende lijk te berooven, maar de schijndoode ontwaakte, toen hij haar aanraakte, en begaf zich naar huis. De ridder, die zich in zijn weduwnaarstaat heel behaaglijk gevoelde, wilde aan den terugkeer zijner echtgenoote niet gelooven en riep uit: ‘Eer geloof ik, dat mijn paarden de trappen zullen opkomen.’ Maar zie, de paarden kwamen werkelijk de trappen opgestormd, en ter herinnering aan het feit werden toen twee paardekoppen in den muur gebeiteld.

Gaan wij nu naar het Rubenshuis. Een gedenksteen in een deftig huis in de Sternengasse zegt ons, dat hier den 9en Juni 1577 de groote schilder Peter Paulus Rubens geboren werd, wat men intusschen niet als een Evangelie behoeft te gelooven, te minder, daar latere navorschingen Siegen in Nassau als geboorteplaats en den 28en Juni als datum aanwijzen. Op een tweeden gedenksteen staat te lezen, dat in hetzelfde huis Maria de Medici, de gemalin van Hendrik IV van Frankrijk, in 1642 overleden is.

Aan gedenkteekenen is Keulen rijk. De vaste Rijnbrug, die, 412 meter lang, de gemeenschap tusschen de beide Rijnoevers, tusschen Keulen en Deutz onderhoudt, - een schipbrug vergemakkelijkt bovendien het personenverkeer - draagt twee kolossale ruiterstandbeelden, uit metaal gegoten: op den Keulschen oever Frederik Wilhelm IV, aan den Deutzer kant keizer Wilhelm I. Uit vrijwillige bijdragen van de bewoners der Rijnprovincie richtte men het gedenkteeken voor Frederik Wilhelm III op van rood Zweedsch graniet op een hoog voetstuk, als zinnebeeld der verlossing uit de overheersching der Franschen. De koning, op een fier ros gezeten, is omringd door de beelden van de eerste mannen uit den vrijheidsoorlog, generaals, ministers, dichters en lichten der wetenschap. Verheven beeldwerken wijzen op de ontwikkeling der Rijnprovincie in handel en nijverheid, kunst en wetenschap. De standbeelden van Bismarck en Moltke, de mede-grondvesters van het nieuwe Duitsche Rijk, ontbreken evenmin.

OP DEN KEIZER-WILHELM-RING TE KEULEN.

DE BAYENTOREN EN OMGEVING TE KEULEN.

In Duitschen Renaissance-stijl uitgevoerd is de fontein op de Oude Markt met het standbeeld van den bekenden ruitergeneraal en partijganger uit den dertigjarigen oorlog, Johann von Werth, het populairste standbeeld in heel Keulen. Jan, zooals hij in den volksmond heet, was een Keulsche boerenjongen uit den omtrek, die het oog had laten vallen op een knap boerinnetje, Griet geheeten. Maar het meisje wilde hoogerop, en Jan zocht zijn troost bij het soldatenvolk. Na vele jaren keerde hij als keizerlijk veldmaarschalk en baron terug, en toen hij aan het hoofd van zijn gevolg Keulen binnenreed, zat Griet als een verschrompelde appelvrouw op de markt. ‘O, Griet,’ lachte Jan, toen hij voorbijreed, ‘wie had dat kunnen denken!’ En Griet antwoordde slagvaardig: ‘O, Jan, wie had dat kunnen weten!’

De torens en poorten uit lang vervlogen eeuwen zijn te Keulen met veel piëteit bewaard en dragen veel tot het middeleeuwsch karakter der stad bij. De oudste van alle is de Romeinentoren, die zijn jeugd onder Romeinen en Merovingers heeft doorgebracht. De meeste overblijfselen der middeleeuwsche vestingwerken liggen tegenwoordig aan de grootsche Ringstrasse, den parade-boulevard van Keulen, die in een uitgebreidheid van zes kilometer de stad omspant, terwijl als een gordel daaromheen tal van forten zijn gelegen. De Ringstrasse bestaat bijna uit een aaneenschakeling van paleizen en prachtgebouwen en kan zich met de beroemdste boulevards ter wereld meten. En de overoude Bayentoren, de niet minder oude Severinuspoort, de Hanenpoort, de Eigelsteinpoort, de Ulre-poort met het Ulre-monument, opgericht ter herinnering aan de overwinning der Keulenaars op de graven van Limburg en Valkenburg in het jaar 1268, houden, zooals vroeger over het oude, thans over het nieuwe Keulen de wacht, dat door zijn gelukkige ligging en meer nog door de geestkracht zijner arbeidzame bevolking een schoone toekomst te gemoet gaat, herinnerend aan het roemrijk verleden uit het bloeitijdperk van het Hanzeverbond.

DE HANENPOORTBURCHT TE KEULEN.

Voor 't eerst en voor 't lest.

Door
Gomarius Mes.
(*Slot.*)

Maar het treurtooneel was nog niet ten einde gespeeld. Wie weet, of de dood geen tweede offer ging vragen!

Zou het algemeen leedwezen nog verdubbeld worden?

HET RAADHUIS TE KEULEN.

De oude baron Van Woezik tot Wezel, de vader van den ongelukkigen jonker Kees, had van zijn zitplaats het droevig voorval aanschouwd.

Zich zelf herkennend in het brutaal optreden en de heldhaftige vermetelheid van zijn zoon, had hij met valkenoogen al diens bewegingen stipt gevolgd, en zich verheugd over elk bewijs van behendigheid en hulde. Terstond toen de zwarte stier het strijdperk binnentrad, hulde zich het gelaat van den ouden ridder in een wolk van ernst, angst en teedere bezorgdheid. Zijn gelaat voorspelde onheil en zijn blik wendde zich geen seconde van den interessanten, doch hoogst vermetelen kamp. Plotseling stiet de vader een hevigen gil uit: ‘Woezik, Woezik!’ hoorden de omstaanders, en de vader sloot met bonzend hart de oogen. Helaas, zijn vrees was werkelijkheid geworden. Paard en ruiter tuimelden tegen den grond. De wreede dood ontnam hem de laatste en weinige hoop op behoud van zijn innige liefde en zijn hoogen vadertrots. Woezik was reddeloos verloren; Woezik, het licht zijner oogen; Woezik, de zon van zijn levensherfst; Woezik, de trots en de glorie van zijn grijze haren en zijn adellijk schild! Geen traan welde op in 's vaders oogen, geen woord van smart kwam over zijn lippen. Wel zag men, hoe zijn knieën schudden en zijn fiere, edele gestalte boog zich diep onder den berglast zijner droefheid.

Dat duurde echter maar een oogenblik. De bleeke, grijze kleur van zijn gelaat ging plotseling over in een vurig rood door koortsachtige gejaagdheid opgewekt. Als de manen van een getergden leeuw hingen zijn haren ordeloos langs de slapen, en het voorhoofd was als met klam zweet bepareld. Een sombere straal van woede schoot uit zijn verdonkerde en samengetrokken oogen, waarin men duidelijk de zucht naar wraak kon lezen.

Zijn voorkomen nam weer de edele, de majestueuze houding aan, alsof door zijne aderen het bloed had gestroomd van den beklagenswaardigen jonker Kees.

Instinktmatig bracht hij de hand aan de zijde, alsof hij naar den degen greep. Maar ach, hoe bedroog hij zich. Nog denzelfden dag, die voor hem in een dag van levenslangen, diepen, zwaren vaderrouw was veranderd, had hij dien goeden, fellen en getrouwen degen aan de zijde van zijn Woezik bevestigd.

Zonder verder op iets acht te geven, daalde hij bij sprongen langs de trappen naar beneden. Zoo zeker en zoo vast was hij van tred, alsof de zeventig doorleefde jaren zijne haren niet hadden vergrijsd.

Een der edelknapen van hertog Willem snelt hem te gemoet en zegt hem dringend doch met alle beleefdheid: ‘Zijn Hoogheid, mijn heere de hertog, beveelt u, dat gij zijne voorschriften nauwgezet zult opvolgen!’

De oude baron stond als een paal, allerhoogst verbaasd, als ware hij plotseling ontwaakt uit een diepen, langen droom. Hij vestigde zijne half verwilderde, wijdgesperde oogen op den dienaar des hertogen en ging daarna zoo onverschillig mogelijk een paar trappen naar beneden.

‘Zijn Hoogheid,’ herhaalde en vervolgde de edelknaap, ‘Zijn Hoogheid begrijpt en betreurt, dat deze dag reeds ongelukkig genoeg voor u en het hofgezinde is, en zou niet gaarne twee van zijne beste vrienden en dienaren verliezen.... Zijn Hoogheid verlangt, dat u niet ongehoorzaam is aan de voorschriften van....’

DE JAN VAN WERTH-FONTEIN OP DE OUDE MARKT TE KEULEN.

‘De hertog,’ zei de baron met diepgeroerde stem, ‘de hertog heeft te gebieden over de levenden; maar ik, ik ga sterven! Dat lijk is het lijk van mijn zoon, van mijn Woezik,’

en hij wees naar het akelig misvormde lichaam. ‘Daar is het!.... Zijn Hoogheid kan alles, behalve den arm eens vaders ontwapenen, behalve de witte haren onteeren van zijn dienaar, die hem en zijn huis zoo lange jaren oprecht en trouw heeft gediend. Zeg aan den hertog, dat hij me met rust laat!’

Hertog Willem zag met bekommering, dat de oude edelman al verder ging en vermoedde diens besluit. Hij achtte in den zeventig-jarigen jagermeester die ware deugden van oprechtheid en trouw, die zich nooit verloochenden. Hij wist, dat diens mond zich nooit opende dan voor de waarheid, en de gedachte alleen dien dapperen, getrouwen baron te moeten verliezen, en dan nog zóó te verliezen, benauwde hem en was onverdraaglijk.

Nauwelijks was hem dan de onverzettelijke wil van den oud Maas-Waler bekend geworden, of hij werd als een doode zoo bleek, sloot den mond krampachtig dicht, wierp zich diep in zijn leuningstoel, alsof hij zich zocht te verbergen voor de akelige gedachte, en wachtte in angstige stilte en met een bonzend hart de ontknoopmg van deze betreurenswaardige gebeurtenis af.

Terzelfdertijd was de oude baron reeds in de arena afgeklommen, onversaagd, blakend van drift om den stier te lijf te springen, even onverschrokken voor het aangezicht des doods, als de Romeinen uit den heldentijd. Hoe hij ook weende in zijn hart, zijne verdorrende oogen droogden oogenblikkelijk de tranen, voordat zij konden afvloeien. Het eerste en het laatste, waar hij naar dorstte en naar snakte was: wraak op den moordenaar van zijn zoon!

Als eensklaps ten leven opgewekt stonden alle toeschouwers overeind. De geheele menigte was als bij bliksemslag getroffen. De verwrongen gelaatstrekken, de weenende oogen gaven de smart en het diepe leedwezen te kennen, dat zich van allen en van elk had meester gemaakt.

Laat den ouden ridder gaan, houd hem geen voetstap tegen! Het hartzeer, dat hem verteert en zal verdorren, is zonder weerga! Het vuur, dat hem leven en kracht en hernieuwde jeugd teruggeeft, maar ook teruggeeft in de hoogste spanning voor slechts een wijle, dat is de wanhoop, dat is de pijlspits, die het hart doorvlijmt. Laat hem gaan! Houd hem geen voetstap tegen! Breng liever den laatsten groet aan den wrekenden vader, aan de geadelde hooghartigheid en alles verachtende vermetelheid van den ongelukkige!

De oude baron knielde even bij het lijk neer en drukte een kus op de hand van zijn zoon, van den zoo beminden Woezik. Dan ontgespte hij diens gordelriem, deed dezen zelf om, nam den bebloeden degen van den grond op en beproefde de scherpte van de punt. Dan sloeg hij den met bloed bespatten mantel van Woezik om den schouder en daar stond hij, de zeventigjarige, met vlammenden blik voor den zwarten stier, hem plagend, hem sarrend, hem tartend en tergend tot den strijd op leven en dood.

Hoewel de smart als een schroef zijn binnenste verwrong, beefde zijn arm niet, en zijne voeten stonden als geworteld in den grond; want een hoogere macht gaf arm en voet de behendigheid van den jongeling en de ernstige, onbuigzame kracht van den volwassen, zelf-bewusten man.

Een diep, een bang en hoogst pijnlijk stilzwijgen heerschte in den circus. Van hertog Willem tot den geringsten stalknecht, allen staarden met onafgewenden, fellen blik naar de ééne lijn, waarvan de oude baron het eerste punt en de zwarte os het laatste uitmaakte. Men zou het hart van den ouden baron hebben kunnen hooren kloppen, zoo in die bronzen heldengestalte het hart meer had vermocht dan de wil.

De stier begint den aanval.... Blind en verwoed tot den hoogsten graad van dierlijke opgewondenheid springt hij, boort hij, dreunt hij, bonkt hij herhaalde malen achterwaarts- en vooruit; maar de vlugheid, liever de gewiektheid van den ouden edelman ontwijkt elken stoot, elke boring, elke overbonking. Reeds beeft de zwarte van vermoeienis, het geheele lijf teekent afmatting. Elke aanval wordt zwakker, elke stoot getuigt van naderende uitputting. De pooten rillen en knikken, de oogen verliezen door krachtsvermindering het vurige en fonkelende, dat eerst zoo deed huiveren, zelfs bij jonker Kees. De oude ridder spotlacht met al die woede. Hij berekent met de snelheid der telkens volgende bliksemslagen elken afstand; hij stelt elken stoot, elke boring van den zwarte te leur, zonder een duimbreed van de ingenomen plaats te wijken.

De strijd duurt voort, doch duidelijke teekenen van het naderend einde zijn zichtbaar. Eén onvoorzichtige misslag van den ouden heer en - hij wordt verminkt en vermorzeld gelijk de zoon door allen betreurd.

Verscheidene dames verlieten vol angst het ontzettend bedrijf: de hoogst dierlijke woede in de volle kracht des levens tegen een ouden grijzen man, dien de weedom half van zinnen heeft beroofd. Alle aanwezigen houden den adem in en durven geen oogenblik den blik afwenden. Geen hand, geen voet, geen mond, geen oog zelfs beweegt zich bij het gespannen publiek.

Eensklaps laat de hertogin een hartverscheurenden kreet hooren en wordt onmiddellijk door de laatst overgebleven dames en jonkvrouwen weggedragen. De hertog zit als versteend en geeft geen acht op al hetgeen geschiedt.

Wat gebeurt? De oude baron heeft zijn borst ontbloot en schijnt aldus den noodlottigen, den vreeselijken stoot af te wachten. Allen werpen zich op de knieën om te bidden voor de ziel van den laatsten baron Van Woezik tot Wezel.

Dat treffend en schokkend oogenblik duurde slechts eenige tikken van de klok. Plotseling richt de edelman zich op in volle lengte, zijn degen flikkert vonkenspattend door de lucht, en hij ploft het vlijmend staal tot aan het gevest in den reuzennek van het zwarte, grommelend gevaarte.

Een gebrul, een grollen van den stier, waarvan de circus beeft en davert, een slag of plof van het reuzenlijf tegen den grond en een oorverdoovende toejuiching, waaraan geen eind scheen te komen, waren het laatste bedrijf van het bloedig drama.

Door het geweld van den slag was de oude edelman onderuit geschoven en op zijn knie gevallen. Hij richtte zich nu langzaam op, bleek als een verslagene, bedremmeld als een onnoozel kind. Zonder acht te geven op hetgeen rondom hem verder geschiedde, nam hij het hoofd van zijn gesneuvelden zoon in den arm, kuste het telkens, besproeide het met vele tranen en snikte met doffe stem: ‘Kees, mijn Woezik, ach, ware ik voor u gestorven, ach, mijn Woezik - ware ik voor u gestorven!’

De getroffen stier strekte al stervend zijn pooten uit naast het gevallen paard van den Woezikschen jonker.

Op hetzelfde oogenblik zagen de toeschouwers naar de vorstelijke tribune en stonden als aan den grond genageld. Naast hertog Willem stond - de kanselier Van Steenbergen, overdekt met stof en met duidelijke kenteekens, dat hij een haastige en vermoeiende reis had afgelegd.

Met opzet keerde de waardige staatsman zijn rug naar het strijdperk om zijn afgekeerdheid en zijn hoogste afkeuring voor de stierengevechten duidelijk te doen blijken. Met ietwat gejaagdheid in de stem zeide hij tot den hertog: ‘Mijn vorst, wij hebben oorlog met Brabant en Frankrijk te gelijk. Uw ontzegsbrief brengt alle Fransche en Brabantsche krijgslieden op de been. Uw Hoogheid zal dus wel niet

meer toelaten, dat buffels of stieren èn uwe vazallen èn uwe vrienden dooden. Indien wij zóó voortgaan.... zal het heel spoedig met ons jeugdig hertogdom Gelre gedaan zijn.'

'Heer kanselier,' zeide hertog Willem op beslissenden toon, 'dit is het *eerste* maar ook het *laatste* stierengevecht in ons vorstendom. De dood van den Woezikschen jonker heeft me zoo getroffen, dat tijdens mijn regeering alle dergelijke gevechten geheel verboden zijn!'

'Ik houd mij aan het wijze bevel van Uw Hoogheid,' bevestigde proost Van Steenbergen met een zegevierenden blik: 'waarachtig, zooveel dapperen hebben wij niet, dat wij zulke edellieden aan een stier mogen opofferen. Vindt u het goed, mijn vorst, dat ik den heer Van Woezik namens u ga troosten?'

'Zeker, met liefde, heer kanselier!' gaf de hertog ten antwoord, 'zeker, hij is vader en hield buitengemeen veel van jonker Kees. Gij weet, wat gij hem te zeggen hebt!'

'Hetzelfde, mijn Heer, wat Woezik tegen mij zou zeggen, indien ik een zoon had verloren.'

Met deze woorden verliet Van Steenbergen de vorstelijke tribune, trad met haastigen stap door de arena, richtte den ouden edelman op en zeide met een stem vol diepe droefheid en innig mededoogen: 'Heer Van Woezik tot Wezel, Geldersche mannen gelijk gij, moeten voor het levend en volgend geslacht voorbeelden van zielegrootheid geven, maar er geen ontvangen. Gij hadt een zoon, maar God heeft hem u ontnomen. Ondoorgrondelijk zijn de raadsbesluiten des Heeren. Weet verder, mijn vriend, dat Brabant en Frankrijk ons den oorlog zullen verklaren, en de hertog, mijn heer en meester, heeft nog uw raad en uw degen hoog noodig.'

En den Maas-Waler de hand reikende, nam hij hem in den arm en geleidde hem naar de vorstelijke vertrekken van hertog Willem.

De vorst van Gelre en Gulik hield zich manmoedig aan de belofte, die hij zijn kanselier had gedaan. Gedurende zijn regeering hebben geen stierengevechten meer plaats gehad, noch op het kasteel Rozendaal, noch in eenig andere stad van het vorstendom.

***

Vele jaren later zag men telkens in de Meimaand een deftige vrouw het beeld der Lieve Vrouw versieren in de Sint-Stevenskerk te Nijmegen. Dat deed jonkvrouw Gertrudis van Batenburg, die bij de Nijmeegsche bevolking niet anders bekend was dan 'Tante Truus.' Na het afsterven van den onvergetelijken verloofde, jonker Kees, in het stierengevecht, waarvoor zij zoo duchtig geijverd had, verbleef zij eenige jaren als kostdame in het klooster der Zusters te Monnikenwoerd in Maas-Waal, kocht daarna een ruime woning vlak bij den ingang der St.-Stevenskerk te Nijmegen en leefde er vergeten voor de groote en rumoerige wereld. Op een heerlijk borduurraam stond het volgend inschrift:

> ''t Is zielezorg voor Batenborg'

dat zij haar geheele leven trouw heeft toegepast: zij bereidde geneeskundige dranken voor de zieken, bezocht dag aan dag armen en behoeftigen en wijdde al haar overige uren aan het verfraaien der St. Steven, het gebed en het godsdienstig onderricht van de steedsche kleinen, die geen rijke jonkvrouw in haar herkenden, maar wel de wijze en gulle 'Tante Truus'.

Naar huis.
Episode uit het 'Quarter Latin,' naar Ralph Latimer.

De heldere zonneschijn van een vroegen Julimorgen viel door 't bovenlicht van de Academie Julien te Parijs en teekende lichtstrepen op den stoffigen vloer, toen Hugh Marshall de vuile verf van zijn palet stond af te schrappen en ze met kalme onverschilligheid op den muur smeerde vlak vóór hem.

Het morgenwerk was bijna gedaan. Om dien tijd van 't jaar was de groote zaal maar dun bevolkt, en er stonden slechts eenige ezels rond de verhevenheid, waar het model poseerde.

Plotseling hoorde Marshall een stem aan zijn oor, die zijn naam noemde. Hij keek om en zag den secretaris, het factotum van de Academie.

'Meneer Marshall,' zei deze, 'hier is een landgenoot van u, een Engelschman, daarom

reng ik hem maar hier. Hij is vandaag pas angekomen. Zijn naam is Mr. Webster.' En met den glimlach van iemand, die alle verantwoordelijkheid van zich schuift, verdween de secretaris.

Marshall bekeek zijn nieuwen kennis. Webster had een zwart pak aan, dat met een netwerk van fijne lijntjes was overdekt. Z'n broek paste hem slecht en hij droeg bruine schoenen, die wit uitgeslagen waren, als van zeewater; een laag boord, 'n rood dasje met een goedkoope speld volmaakten zijn kostuum. Hij had rood haar en droeg het lang, zooals een Amerikaansche voetbal-speler, ofschoon 't idée hem op 't veld te zien al een glimlach wekte. Zijn gezicht was smal en bleek, de gevlekte bleekheid van een roodharig man, maar zijn oogen waren verrassend helder en bruin. Ze keken nu verschrikt op naar Marshall. Hij stak zijn hand uit.

'Ik ben blij u te ontmoeten,' zei hij. Marshall nam zijn hand aan.

'Hoe maakt ge het?' gaf hij ten antwoord. 'Zijt ge pas aangekomen?'

'Ja,' zei de ander, 'ik kwam vandaag hier.'

Op dit oogenblik gaapte het model ontzettend, rekte zich uit en stapte van het platform. De schilders keken naar de klok, 't was precies twaalf uur. De ezels werden achteruit geschoven en er was een algemeen gehol naar de waterkraan.

''t Is tijd voor de lunch,' zei Marshall; 'als je even wacht tot ik mijn penseelen heb schoongemaakt, zal ik je ergens brengen om wat te eten. Ga zitten.'

Hij trok een hoogen stoel naar Webster, die zich, in een afwachtende houding, op de punt neerzette, terwijl Marshall naar de kraan ging. Toen zijn penseelen en hij zelf voldoende gereinigd waren, bracht Marshall zijn *protégé* naar buiten.

Webster draaide bij de deur om en keek de zaal in.

'Wat is het vreemd, eindelijk hier te zijn,' zei hij, 'ik heb er zoo vreeselijk lang op gewacht.'

'Is het, zooals je het gedacht hebt?' vroeg Marshall.

'Wel, niet precies,' zei de ander. 'Maar ik ben ook totaal van streek. Zei je niet, dat het twaalf uur was? Ik meende, bijna avond.'

Marshall ging een van de kleinere restaurants op den Boulevard binnen; terwijl ze samen aten, kwam hij wat meer over zijn makker te weten.

Webster kende geen Fransch en was vreeselijk bang meer te besteden dan noodig was. Zijn hulpelooze toestand had het medelijden opgewekt van zijn medereizigers, en op hun raad was hij dadelijk naar de academie gegaan, in blind vertrouwen op de Voorzienigheid. Hij liet zeer bedaard Marshall overal voor zorgen, die dit deed met het goed humeur van den 'bohémien', en 't was reeds laat in den avond, toen Marshall, na voor zijn landgenoot een kamer te hebben gevonden, hem in de club introduceerde, en aan zijn eigen zaken ging.

''t Spijt me, dat ik je alleen moet laten,' zei hij, 'want morgen ga ik naar buiten voor mijn vacantie, maar in den herfst, als we allen terugkomen, zal ik je wel weerzien.'

Hij verdween, en terwijl hij zijn toebereidselen voor z'n reis maakte, lachte hij hardop. 'Webster,' zei hij bij zich zelf; ''t ontbreekt er nog aan, dat hij Daniël heet. Arme jongen, 'k geloof, niet dat hij hier veel plezier zal beleven. Nu, ik heb gedaan, wat ik kon, hij moet maar leeren op zijn eigen beenen te staan.'

't Was herfst geworden, vóór Marshall weer verscheen op het atelier van de Academie Julien. 't Zag er nu heel anders uit dan op den morgen in Juli. Overal was leven en drukte, verscheidene modellen poseerden te gelijk, en de zaal was zoo

volgepropt met ezels, dat, van een afstand gezien, ze wel masten in een druk bezochte haven geleken.

In de rust hoorde Marshall een zachte stem naast hem zeggen: ‘Hoe maakt gij het?’ Toen hij omkeek, zag hij zijn vroegeren protégé. Hij was nòg magerder en smaller geworden, zijn haar was langer, hij had denzelfden angstigen blik in z'n oogen, die grooter en helderder waren.

Marshall groette hem vriendelijk en vroeg zijn werk te zien. Webster wees naar een ezel, waar een groot doek op stond, en Marshall ging er naar toe en bekeek het zwijgend. 't Was gauw genoeg te zien, dat de arme jongen tot die studenten hoorde, voor wie geen goede raad of hulp iets kunnen doen, en die de meester na eenig pogen aan hun eigen lot overlaat. Zijn studie was groot en in olieverf, met een streven naar fijne afwerking, wat de groote fouten in opzet en verhouding nog meer deed uitkomen.

‘Ik vind een week heel kort om een studie af te maken,’ zei Webster. ‘Ik ben bang, dat ik dit niet afkrijg, want ik moet er nog een boel aan veranderen. Eerst had ik een landschap op den achtergrond, maar de leeraar scheen het niet goed te vinden; daarom heb ik het maar veranderd, want ik vind, dat een leerling zich altijd moet laten leiden door zijn meester. Wat helpt het onder zijn leiding te zijn, wanneer men geen vertrouwen in zijn oordeel heeft? Vindt ge ook niet?’

‘Zeker, zeker,’ beweerde Marshall en liep weg.

De wintermaanden gingen voorbij en gedurende de korte dagen was werken het voornaamste en Marshall had geen tijd zich met Webster te bemoeien. Toch zag hij hem bijna dagelijks op het atelier. 't Scheen wel, dat Webster zijn best deed om door hem opgemerkt te worden, maar hij waagde toch nooit meer dan een paar woorden te spreken als een groet of een opmerking over 't een of ander voorval.

't Werd Maart en de dagen gingen lengen, toen Marshall op een morgen Webster aan de deur van 't atelier zag wachten. Een profetisch instinct waarschuwde Marshall, dat er iets onaangenaams ging gebeuren, en hij voelde, dat hij dit al dadelijk had zien aankomen. Toch wuifde hij met de hand en riep van verre zijn vroolijk: ‘Hoe gaat het?’ terwijl hij meteen wat harder doorstapte. Webster sprak hem verlegen aan en zei in eens: ‘Zoudt gij vanmiddag eens bij me willen komen? Ik zou het heel vriendelijk van je vinden. Ik zou graag je oordeel hooren over een werk van me.’

‘Zeker wil ik komen,’ zei Marshall. ‘Iets voor den Salon, hé?’

‘Ja,’ bekende Webster. ‘'t Is voor mij iets belangrijks, en er is niemand, wien ik het wil vragen behalve jou, niemand, dien ik zoo goed ken. Ik zal je tegen drie uur wachten, als je 't goedvindt, No. 20, rue Dauphine.’

‘Best,’ zei Marshall en ze gingen naar binnen.

Marshall dacht voortdurend onder zijn werk over de beste manier om te liegen tegen een man, die een verschrikkelijk slecht schilderij laat zien. Dat hij zou moeten liegen, daar was hij zeker van, maar hoe hij het zou doen was hem niet duidelijk, en hij was nog tot geen bevredigende oplossing gekomen, toen hij 's middags zijn bestemming bereikte.

De rue Dauphine is een armoedige kleine straat en de huizen hebben er een vervallen voorkomen; voor een der ergste hield Marshall stil. Er was geen concierge te zien en na eenige aarzeling begon hij de trappen op te klimmen. Hij had het eerste portaal bereikt, toen er een deur openging en Webster naar buiten keek.

‘'k Was bang, dat je verkeerd zou gaan, daarom zag ik naar je uit,’ verklaarde hij zenuwachtig lachend. ‘Deze weg, wil je?’

Marshall kwam in een uiterst armoedige kamer. De vloer was van steen en de tegels waren vochtig en gebroken. Er brandde een kleine kachel en er hing een

benauwde etenslucht. Een smal ijzeren bed met een bruine deken er over stond aan een kant; 't raam was groot, maar, daar het op 't noorden was, kwam er geen straaltje zon door, het verdere ameublement was een oude tafel en wat gebroken stoelen. Marshall ging kalm op 't bed zitten en keek rond zich.

'Je hebt hier een leuk kamertje,' zei hij vroolijk, 'maar waar is 't groote werk?'

'Ik bewaar 't hier naast voor het stof,' antwoordde Webster, 'maar ik zal 't halen.'

Hij verdween en met een snelle beweging voelde Marshall de matras. 'Stroo,' mompelde hij, 'en eierschillen in den kolenbak. Armoede, die zich schaamt!'

De deur ging open en Webster kwam aandragen met een nog niet gelijst doek. Hij zette het stilzwijgend op een stoel en ging toen op de andere punt van 't bed zitten, Marshall onafgebroken aanziende. 't Schilderij was niet zoo héél groot, maar onder deze omstandigheden gezien, scheen het de kamer te vullen. 't Was een stormachtig zeegezicht, zeer conventioneel behandeld en verbazend slecht uitgevoerd.

In 't verschiet, tegen een rossigen zonsondergang, lijnde zich een schip, op de rotsen verbrijzeld; op den voorgrond lag op het zand een verdronken zeeman, terwijl een troep vogels, die door hun onmogelijke grootte alleen albatrossen konden zijn, hier en daar verspreid waren.

De teekening was slordig, de kleur vuil en onnatuurlijk, de uitvoering zwak en onvast.

Dit alles zag Marshall dadelijk, maar hij bleef zitten kijken met half gesloten oogen, een kijker makend van zijn handen.

'Ge moet heel oprecht zijn,' zei Webster eindelijk. 'Als ge denkt dat het heelemaal geen kans heeft, moet ge het mij zeggen, dan behoef ik geen kosten voor de lijst te maken. Daarom - zijn stem beefde een beetje - hoop ik, dat ge precies zult zeggen, wat ge denkt.' Hij wachtte even. 'De kleur is wat ingeschoten,' zei hij opnieuw, ''t zal er beter uitzien, wanneer het gevernist is,' en met zijn natten vinger wreef hij liefkoozend over het doek.

Marshall voerde intusschen een inwendigen strijd. Was het niet beter de waarheid te zeggen, beleefd maar oprecht? Was het niet waarlijk de beste dienst? 't Scheen onmogelijk iets anders te vertellen. Hij opende reeds zijn mond, toen Webster, die op den grond had gekeken, opnieuw snel begon te praten.

'Ik wilde je wat vertellen, opdat je alles kunt begrijpen. Ik weet wel, dat ik niet veel studie heb gehad, maar ik heb altijd van kunst gehouden. Ik werkte bij een photograaf te Booneville. Daar kleurde ik wel platen en maakte crayon-portretten, waarmee ik wat geld verdiende, maar niet veel. Er kwam een man bij ons, die zei, dat Parijs de stad was om te leeren schilderen, en juist had mijn moeder een kleine erfenis gekregen. Zij wilde absoluut, dat ik naar Parijs zou gaan, en toen kwam ik hier. Misschien was het wel zelfzuchtig, want ik liet mijn moeder heel alleen en zij wordt oud, maar ik voelde, dat ik moest gaan. Nu ik hier ben, zie ik, dat het voornaamste is om in den Salon te komen. Dat zei die man thuis ook.

Ik ging er de laatste maal heen en zag dingen, die niet beter waren dan het mijne; zoo dacht ik, dat ik maar probeeren moest. Mij dunkt, een man moet vertrouwen in zich zelf hebben,' besloot hij na een poos zwijgen, terwijl hij zenuwachtig met zijne magere handen speelde, 'en ik wilde niemand er iets van zeggen, maar ik kon het niet langer voor mij houden. Ik denk, dat ik niet wel ben, want ik voelde, dat ik het je vertellen moest. 't Is van groot belang voor me, als ik slaag - want ze zullen thuis er heel wat van denken. Ze zullen mij wel leeraar maken of zoo iets. Daarom vraag ik je oordeel. Ik hecht er heel veel aan, Marshall.'

(*Slot volgt.*) ALB. S.

Bij de Platen.

Rozen uit het Zuiden. -

Zoo luidt het onderschrift der fraaie schilderij, op de eerste bladzijde van dit nummer gereproduceerd. Wij bewonderen den edelen vorm van de koningin onder de bloemen, die geen bijzonderen zwier, geen oogverblindende kleurenpracht behoeft, om de aandacht te trekken en als de eerste onder de kinderen Flora's te worden geprezen.

Wedijverend met haar rozen in eenvoud en frischheid is het jonge meisje, een echt zuidelijke type, die droomerig voor zich uitstaart, een aanvallige verschijning, welke ieder voor zich inneemt door de gratie harer houding en den adel harer trekken.

Een noodlottige repetitie. Drama in negen tafereelen.

‘Vandaag is het de groote dag, dat ik in het drama, dat ons liefhebberij tooneelgezelschap opvoert, de heldenrol zal mogen vervullen.’

‘Niemand in den winkel, de patroon uit, - de beste gelegenheid om mijn rol nog eens te repeteeren. - ‘Daar komt ze! Bij mijn riddereer en zoo waar ik de Cabellero don Rodriguez Alfonso della Sierrafuente ben!’

‘O, senora Arabella! Waarom die ongenaakbare houding, waarom die ijskoude blik, die den ziedenden krater van mijn hart tot ijs doet stollen?’

‘Welaan, Arabella, voordat gij mij neerploft in den gapenden afgrond der wanhoop -

verneem de gestamelde klanken van een door onuitsprekelijke droefheid gefolterd hart!’

‘Gij zwijgt? - Spreek dat vreeselijke woord niet uit, het zou uw laatste zijn, want dit staal is geslepen voor uwe zoowel als voor mijne borst!’

‘Maar waarom dat uiterste, o, Arabella? Laat maar één vonk van hoop in mijn hart vallen. Geef mij maar één....’

‘Pats, kwajongen! De heele winkel vol klanten, en jij staat hier zulke dwaasheden te verkoopen!’

‘Verschrikkelijk! Met zoo'n gezicht moet ik vanavond den don Rodriguez spelen!’

[Nummer 21]

Oude Pinakotheek, München.
Photogr. van Franz Hanfstaengl, München.
ST. JOANNES DE DOOPER, DOOR HANS MEMLINCK.

St. Joannes de Dooper.

Geen Heilige - 's Heeren heilige Moeder uitgezonderd - heeft Hans Memlinck - de meester, naar wiens schildering de plaat op de eerste bladzijde vervaardigd is - zoo menigmaal en met zoo groote voorliefde afgebeeld als zijn patroon, den H. Joannes den Dooper, wiens geboortedag de H. Kerk op den 24en dezer maand herdenkt.

Joannes de boetgezant is hier gezeten in de wildernis, waar hij ge voon was te prediken en te doopen met het Doopsel der Boetvaardigheid. Joannes zit op een rotsblok; een roode mantel golft in breede vouwen over zijn kemelsharen kleed en laat zijn bloote voeten zichtbaar. Links van hem op den achtergrond rijzen rotsen recht ten hemel, aan de andere zijde heffen donkere boomgroepen zich naar de zacht doorzonde lucht, rustig spiegelend in de heldere bron, die met kalm gekabbel langs groen-begroeide velden vloeit. Memlinck's opvatting van den woestijnprediker is er eene van groote zachtheid; zijn heiligen zijn minder star, menschelijk-milder dan die van zijn meester Rogier: deze Joannes met zijn meditatieve gelaatsuitdrukking en den lichten heiligenschijn om zijn krullende lokken lijkt niet op den boetgezant, die den Fariseeën toedonderen durft:

‘Gij adderengebroedsel, wie heeft u aangewezen te vlieden van den toekomenden toorn?’

Hij is de begenadigde ziener, wiens ziel reeds leeft in de vrede-sferen van een zonden-vrij en met God verzoend menschengeslacht.

De omgeving des heiligen is als een weerschijn van zijn ziel: het paradijsachtig landschap, waar onder ruischend boomenloover de Bron des Levens welt, van blanken hemelglans zegenend bespreid, zacht vervloeiend in wijde verten. Aan Joannes' voeten in 't groene grasland ligt het mystieke Lam, waarnaar hij heenwijst met ernstig gebaar: *Ziedaar het Lam Gods, dat wegneemt de zonden der wereld.*

Het dichterlijke in Memlinck's opvatting, het innige en levensblije, dat hem van zijn groote voorgangers Jan van Eyck en Rogier van der Weyden onderscheidt, wil men toeschrijven aan zijn Duitsche afkomst en den invloed der Duitsche kunst op zijn aanleg. Deze afstamming van den meester is slechts eene vermoedelijke, daar tot heden betrouwbare gegevens omtrent zijn geboorteplaats en vroegste werken ontbreken. Wel weet men, dat hij omstreeks 1477 naar Brugge kwam, waar hij hoofdzakelijk verblijf hield en de meeste zijner bekende werken ontstonden. Hij was de grootste leerling van Rogier en stierf in bovengenoemde stad in 1495.

Hans Memlinck was een zéér veelzijdig kunstenaar; vooral als portretschilder was hij beroemd en zijn portretten gelden thans nog als onbetwistbare meesterstukken. Het hier gereproduceerde paneeltje behoort tot zijn vroegst-bekende en werd, op grond eener valsche onderteekening, langen tijd toegeschreven aan zijn medeleerling Hugo van der Goes, wiens naam in den linker benedenhoek dan ook zichtbaar is.

We hopen den lezers der *Illustratie* nog menigmaal een afbeelding te geven naar schilderingen van dezen ons Katholiek gevoel zoo innig verwanten Zuid-Nederlandschen kunstenaar.

M.V.

Asschepoes,
door
Agatha de Haan.
(*Vervolg*.)

Ophélie speelde tot de beide oudjes van vermoeidheid hun stoelen opzochten; toen verwisselde zij de wals voor een studentenlied en begon te zingen. Arthur ging naast haar staan om de bladen voor haar om te slaan, maar toen hij zoo dicht bij haar was, trok hij weer de belachelijkste gezichten, kuchte, draaide op zijn hielen heen en weer en boog zich eindelijk ter zijde met een wanhopig: 'hatsji!'

'Prosit!' riep de dokter en Ophélie eindigde haar lied in een jubelenden schaterlach.

'O, de peper, de peper!'

'Komaan kinderen, laat grootvader de stijve vingers ook nog eens oefenen.'

En werkelijk het ging nog:

'Io vivat, io vivat, nostrorum sanitas.'

Toen het lied uit was, klonk een vroolijke bijval van het drietal, dat om de piano stond geschaard.

'Alles mooi en wel, kinderen, maar zet nu de tafel op zij, dan weet Arthur wel, wat hem te doen staat.'

'Wacht, wacht,' riep Triene volijverig, 'op die sloffen kan de juffer met mijnheer den lord niet dansen.' Zij verliet de kamer en kwam weldra terug met spitse zijden schoentjes, die bij het toilet hoorden, die trok zij Ophélie aan en zij pasten vrij goed.

'Ik wist waar ze opgeborgen waren. Ziezoo, en nu de tafel weg.'

Met z'n drieën droegen zij het meubelstuk ter zijde en nu bood Arthur het boerinnetje van het *fancy fair* den arm. Wie zou dat toen gedacht hebben?

Met den sleep over den arm danste Ophélie met Arthur, het was een elegant paar en zij bloosden beiden, iets wat den oudjes een bijzonder goed teeken scheen.

'Draai maar, kinderen, de oude man fiedelt, zoo lang hij kan en de versleten rammelkast het uithoudt.'

En de dokter hamerde er met zijn een beetje stijve vingers op los. Arthur was als in een roes, de ongewone beweging bedwelmde hem, alles scheen met hem rond te draaien.... Het tintelde hem in handen en voeten, de jeugd bruiste als een machtige stroom door het eerst zoo trage bloed, zijn gelaat gloeide, in zijn oogen gloorde vroolijk licht. De morgen brak aan voor Arthur Lovelace. Duizelig bleven zij eindelijk staan, Arthur vergat haar te danken en keek weifelend om zich heen.

Maar als een havik op zijn prooi, zóó schoot dokter Verbaane op zijn patiënt af, greep hem allesbehalve zachtzinnig bij den arm en schudde hem duchtig heen en weer.

'Dokter, ik ben moe,' stamelde Arthur verward.

'Moe? wat moe? Hier kwajongen, kijk in den spiegel, snoodaard, wou jij je ouden dokter nog langer een rad voor de oogen draaien? Zeg? Hij bloost als een granaatappel en danst als een broertje van Terpsichore en maakt een ouden man wijs, dat hij op z'n minst genomen stervend is, of al half dood; wat weet ik het?'

Verontwaardigd haalde de dokter zijn schouders op.

Arthur stond daar als een betrapt misdadiger.

'Zal ik een glas water voor u halen, misschien is u duizelig?' De medelijdende Triene was dadelijk tot helpen bereid.

Maar de dokter riep barsch: ‘Zeg eens, Triene, hij is geen teere jongejuffrouw, daar komt niets van in. Komaan, Ophélie, toovergodin, laat je jurk maar met rust en schenk eens in.’

Ophélie haastte zich te gehoorzamen.

‘Ziezoo, dat is voor heden weer afgeloopen. Ik, oude man, teer op die herinnering weer een heele poos.’

Ze zetten de tafel weer op de oude plaats en gingen er om heen zitten.

‘Wel, mylord, hoe bevalt u dit geïmproviseerde bal?’ vroeg Ophélie.

Hij bekende eerlijk, dat het hem goed beviel, en zij knikte voldaan.

‘Dit is beter dan den ganschen avond tegenover oompie te zitten en om pepernoten te spelen op het ganzebord.’

‘Is dat waar, doen jelui dat?’ Dokter Verbaane bulderde van lachen over zoo'n kostelijken onzin.

‘En wat drinken jelui bij dat opwekkende spel, kind?’

‘Die dorst heeft mag met z'n kroesje naar de pomp gaan.’

‘Prachtig, Arthur, dat was iets voor jou, iets dergelijks heb je toch zeker nog nimmer meegemaakt?’

‘Neen, dokter. Ik zou juffrouw Ophélie haast durven verzoeken, mij de uitnoodiging voor zulk een partijtje te verschaffen.’

‘Uitnoodiging? Heer, beware ons, de oude vrek kreeg er een toeval van. Dat zou hem zeker wel een stuiver kosten,’ lachte het meisje, ‘hij bezweek er aan.’

‘Maar, als ik hem dan bij mij noodigde?’

‘Dat is een idee. Misschien kan ik hem daartoe overhalen. En de pepernootjes natuurlijk voor uw rekening.’

‘Natuurlijk, juffrouw. Wilt u er moeite voor doen?’

‘Ja, dat wil ik.’

‘Ik dank u!’

‘En nu ons glas *ad fundum* op de gezelligheid, het geluk en de toekomst!’

Zij stonden op, de glazen klikten en werden in één teug geledigd.

‘En nu naar bed, het klokje waarschuwt. Triene zal den lord zijn kamer wijzen, Ophélie kent den weg.’

‘O ja, grootvader. Goeden nacht.’

Hij kuste haar op het voorhoofd en draaide haar even rond, ‘jou kleine blauwoogige tooverheks.’ En zich aan haar oor buigend fluisterde hij plagend: ‘Wie had dat gedacht, hè?’

Zij rukte zich los en zette dreigend een vuist. ‘Goeden nacht, slechte oude man. Goeden nacht, mylord, nacht Triene.’

Weg snelde zij, voor men er erg in had.

‘Goeden nacht, dokter.’

‘Wel te rusten, Arthur. Droom aangenaam, beste jongen.’

Och, die oude plaaggeest met zijn veelbeteekenende blikken!

Ophélie zat voor haar venster naar de sterren te staren en zuchtte, iets wat volstrekt geen gewoonte bij haar was.

En Arthur lachte voor hij insliep, ja werkelijk, het wonder gebeurde, Arthur lachte.

Maar toen herinnerde hij zich eensklaps weer, dat hij een spleenlijder was en ter dood veroordeeld. Voor hem was er niets meer te hopen, hij moest jong sterven.

Maar zijn oogen werden vochtig. Hij vond het jammer, ontzettend jammer.

IV.

Zij zaten tegenover elkander in de oude, breede schommelkoets van den dokter.

Hein zat op den bok en deed de zweep klipklappen, log waggelde het gevaarte voort door de diepe moddervoren. Langzaam kwam men vooruit, met de uiterste krachtsinspanning sleepte het paard het reusachtige voertuig verder, Hein floot en raasde, schold en bemoedigde zijn arm beest bij afwisseling en ranselde er soms onbarmhartig op los.

Ophélie hoorde hem razen en stak haar hoofdje dapper naar buiten. ‘Sla het arme dier niet zoo, Hein, het is immers zijn schuld niet, dat de weg onmogelijk slecht is,’ zeide zij verwijtend.

‘Ja, juffer, maar ik kan d'r ook niks aan doen, als het peerd niet verder kan, motten we in Godsnaam maar weer omkeeren.’

‘Dat is zoo.’

Zij trok haar hoofdje terug en zag haar zwijgenden begeleider aan. ‘Het is een lastig geval,’ merkte zij kalm op.

Hij knikte wrevelig. ‘Moeten wij terug?’

‘Terug?’ lachte het meisje overmoedig, ‘terug, om door grootvader uitgelachen te worden als mislukte Noordpoolreizigers? Die pret gun ik hem niet, dan wandel ik liever

door mist en regen op mijn eigen twee onderdanen huiswaarts.'

Hij sperde de donkere oogen wijd open van verbazing over zooveel ondernemingsgeest en heldenmoed.

'Waarom kijkt u mij zoo aan, is mijn voorstel zoo ongehoord?' vroeg zij lachend.

'Ik zie geen kans er zulk een tocht goed af te brengen,' bekende hij nederig.

'Gij, o gij!' mompelde het meisje verachtend, 'wie zou dat van lord Spleen ook verwachten. Heidaar, brave Hein,' riep zij luidkeels uit het portier, 'stop, ik wil er uit.'

Gehoorzaam bracht de koetsier zijn afgebeuld paard tot staan, en om den ouden man de moeite van het afklimmen te besparen opende zij zelve het portier.

'Gaat het niet, Hein?' vroeg zij gelaten.

Hein krabde zich verlegen achter het oor; u t deze zwarigheid wist hij zich met al zijn koetsiersvernuft niet te redden.

'Het gaat niet,' bromde hij geërgerd, 'ik kan het arme beest niet doodranselen en er is geen kans om door die verwenschte modderpoelen te komen, de wielen zakken er halverwege in. Wij moesten maar omkeeren.'

'Ja, dan heb je gelijk,' stemde Ophélie kalm toe, 'tegen onmogelijkheden valt niet te vechten. Adieu Hein, mijn groeten aan den dokter. Dag mylord, doe een slaapje om van de vermoeienis te bekomen.'

'Gaat de juffer dan niet mee terug, we krijgen nog eens hetzelfde hondenweertje,' waarschuwde de koetsier.

Zij schudde eigenzinnig het hoofd. 'Is het je in het hoofd geslagen, oudje, je kent mij toch. Ga gerust weerom, mijn zegen krijg je mee.'

Moedig stapten de stevig geschoeide voetjes door den modder, zonder omzien ging het voort, den verschrikkelijken weg op.

Lord Arthur sprong met meer toorn dan hij bekennen wilde uit het rijtuig en volgde Ophélie. Hij wilde niet door dat kind nog langer getart en bespot worden, zij hield hem wel voor een afgestorvene, maar hij wilde haar nu toch eerst eens toonen, dat hij, als het er op aankwam, niet voor haar onderdeed.

Zwijgend, met gefronste wenkbrauwen, liep hij naast haar; nog liet de grauwe lucht het bij dreigen, maar heel spoedig zou zij tot doen overgaan. En hij had niets ter beschutting, Ophélie kon gemakkelijk lachen, ingedoken als zij was in slobkousen, regenmantel en capuchon, en zelfs een paraplu had zij tot haar beschikking. Hij had niets van dat alles, zijn zwart zomerpak zou niet lang weerstand bieden aan de regendruppels en zijn fijne schoenen waren allerminst bestand tegen een wandeling als deze.

Maar toch, al moest hij er voor sterven, toegeven wilde hij niet, neen, duizendmaal neen, zij zou hem niet meer smaden. Lord Spleen, hoe had hij dat woord ook maar eenmaal geduldig kunnen verdragen? Een vreemde wilskracht was in hem ontwaakt, ze dreef hem tot doorzetten, volhouden, al moest hij er met zijn kwijnend leven voor boeten.

Het rijtuig was reeds verdwenen, aan terugkeeren viel dus in ieder geval niet meer te denken. Voorwaarts dus. Het was guur. Arthur beefde in zijn dun jasje, maar toch stapte hij flink aan.

Ophélie lette niet op hem naar het scheen; met beide handen haar japon opschortend, de paraplu onder den arm, stapte zij onbekommerd door modder en plassen.

Daar vielen de groote, kille droppels op hen neer, als parels rolden zij over den ruigen regenmantel, doch in het dunne pak van den armen Arthur maakten zij natte plekken.

Doch hij zei niets en liet zich geduldig doorweeken, zijn voeten waren reeds vochtig, zijn wangen zagen bleek, maar koppig zwijgend liep hij voort, zonder zijn tred ook maar eenigszins te versnellen. Ophélie merkte het wel op en het prikkelde haar tot vinnige boosheid. Die lord Spleen, wat verbeeldde hij zich wel, wilde hij flinker wezen dan zij, de robuste Ophélie? Nu wilde zij haar paraplu niet opsteken, liever liet zij zich van deze goede aarde wegregenen.

Zoo gingen zij naast elkander, beiden uiterlijk kalm, doch inwendig sidderend van boosheid, met toornige oogen en opeengeklemde lippen. De regen kletterde neer, sloeg hen scherp in 't gelaat en verblindde hun de oogen, blaasjes dansten als spottende geestjes over den weg, de struiken schenen dun en griezelig ineen te krimpen van het al te overvloedige vocht.

Nu begon Arthur in zich zelven te redeneeren. Wat deed hij toch dwaas tegenover zulk een driftig kind. Zij zou zeker ziek worden en daar zou hij schuld aan hebben, dat zou hij zich zelven nooit kunnen vergeven. En in zijn verbeelding, die geneigd was steeds den treurigsten kant van deze aarde te zien, aanschouwde hij reeds een kerkhof en een verschgedolven graf, waarin een jong meisje zou worden begraven door zijn schuld.

Arthur sidderde van deze gedachte en niet minder van den kouden regen.

Plotseling, met een buitengewone overwinning op zich zelven, wendde hij zich tot haar.

‘Juffrouw Ophélie, zoudt ge niet uw paraplu opsteken?’ vroeg hij zacht op onderdanigen toon.

‘Misschien om er u mee te beschermen?’ vroeg zij bits terug.

‘Neen!’ zei hij gekrenkt en wendde zich van haar af.

Ophélie pruilde en verweet zich in stilte haar ruwheid. Tersluiks sloeg zij hem gade. Wat zag hij bleek, als hij er nu eens ziek van werd?

Bij deze gedachte werd het haar angstig te moede. Maar toch.... als hij nu nog maar één poging deed, dan zou zij toestemmen; zij kon hem toch niet te gemoet komen, o neen, dat nooit.

Maar hij wrokte ook en deed geen nieuwe poging.

Harder nog kletterde de regen neer, Arthur was doornat en huiverde merkbaar, zijn tanden klapperden op elkander.

Toch was er iets in zijn houding wat hem vroeger te eenenmale ontbrak, fierheid en taaie onverzettelijkheid.

En nu deed zich een nieuwe moeilijkheid voor: in plaats van den half uitgedroogden greppel, waarover Ophélie met gemak was heengestapt, vloot thans een sterkgezwollen beekje voor hen heen en sneed hun den weg af.

Radeloos stonden beiden een oogenblik voor deze hindernis, toen keerde Ophélie zich tartend tot Arthur met de hatelijke opmerking:

‘Vaarwel mylord, ga gij nu op den oever van dit slootje zitten weenen om den regen gezelschap te houden, uw jammerlijk bestaan geeft er u immers alle aanleiding toe. Verbeeld u, dat ge die mooie schoentjes bedierft...’

En lachend waagde zij den sprong naar de overzij.

Zwijgend wierp hij haar een boozen blik na, liep langzaam naar de beek, stapte in het water en waadde er door. Zwijgend klom hij weer op vasten grond en ging zonder haar aan te zien verder.

Ophélie gloeide van schaamte en zelfverwijt, driftig snelde zij hem na en bood hem met nedergeslagen oogen haar paraplu.

Hij bleef staan en zag haar ernstig in de oogen.

‘Moet ik toestemmen?’ vroeg hij.

Zij knikte.

Hij stak de paraplu op en bood haar den arm; nu ging het in snelle vaart door de weiden. De vlugge beweging deed hem goed en bracht weer kleur op de wangen.

‘Zóó moest u er altijd uitzien, mylord,’ begon Ophélie.

‘Het is maar een kort vleugje,’ verzekerde hij moedeloos.

‘Onzin, mylord. Grootvader zegt dat ge eigenlijk niets mankeert en heel gauw normaal kondt worden als ge maar wildet.’

Bestraffend zag zij hem aan.

‘Werkelijk? En denkt u dat ik niet van het leven houd?’ vroeg hij ootmoedig zacht.

‘Ja, dat geloof ik en ik heb er alle reden voor dat te gelooven. Waarom vat ge uzelf niet flink aan en verklaart ge uw dwaze ziekte niet den oorlog?’ zei zij krachtig en beslist.

‘Waarom?’ herhaalde hij nadenkend; ja waarom, daar had hij zich nooit rekenschap van gegeven. ‘Waarom? Omdat ik een nutteloos wezen ben, of ik besta of niet, daar heeft niemand voordeel van, ik heb geen taak, er zijn zooveel werkkrachten in de wereld, er is niets te doen voor mij.’

‘Dat zijn drogredenen door uw luiheid uitgedacht, om er uw verstand mee in slaap te sussen,’ zei zij flinkweg. ‘Waarom zoekt ge geen werkkring?’

‘Als ik er maar een wist, waarin ik in waarheid nuttig kon zijn. Er zijn zooveel betrekkingen open voor een lord, die bovendien nog het twijfelachtig geluk heeft rijk te zijn, maar daarvan heb ik niets willen weten sinds ik zag hoe een ijverige, degelijke jongen uit den onbemiddelden burgerstand voor mij moest plaats maken. Voor mij was die betrekking een gril, meer niet, voor dien ander was het een bestaan. Ik vond het wreed en onrechtvaardig, dat ik, die niets noodig had, mij in de plaats van dien flinken jongen dringen zou en ik heb toen ook onverwijld bedankt en hem weer op zijn plaats geholpen. Dien dag heb ik werkelijk voldoening gesmaakt en ben ik tevreden over me zelf geweest.’

(*Wordt vervolgd.*)

De Trappisten van St. Paulus der Drie Fonteinen te Rome.

De ontginning en vruchtbaarmaking van Europa is voor een groot gedeelte het werk der monniken geweest. Reeds in het begin der Middeleeuwen zien wij de beroemde orde der Benedictijnen zich naar alle richtingen verspreiden en abdijen stichten, in wier nabijheid zich vele groote steden hebben ontwikkeld. Wanneer het aantal kloosterlingen te groot werd voor een abdij, zond de abt eenigen uit, die elders een nieuw klooster oprichtten, dat aan het moederhuis onderworpen bleef. Het vertrek had iets patriarchaals en treffends. De geheele communauteit vergezelde de vertrekkenden tot aan den drempel des kloosters. Daar stelde de abt hun, na over hen den zegen en de bescherming des hemels te hebben afgebeden, een kruis en landbouwwerktuigen ter hand, volgens het voorschrift van den Apostel: *Ora et labora*, bid en werk.

In de twaalfde eeuw werd een afdeeling der groote Benedictijner abdij van Cluny, dank zij de hervormingen, door den H. Bernardus, abt van Clairvaux, ingevoerd, zelf een moederhuis. Op dringend verzoek van Paus Innocentius II zond de H. Bernardus eenige zijner monniken naar Rome, die hun intrek namen in een verlaten klooster in de Romeinsche Campagna, ter plaatse vroeger de Salviaansche Wateren geheeten, thans bekend onder den naam van St. Paulus der Drie Fonteinen.

Op deze plek werd de Apostel der heidenen onthoofd, en zijn hoofd sprong driemaal van den grond op, aldus de plek aanwijzend, waar drie bronnen ontsprongen, die sedert nooit zijn opgedroogd. Op deze plek ook werden, onder de regeering van Diocletiaan, de hoofdman Zeno met 2203 zijner manschappen, Christenen als hij, gemarteld door hun eigen voormalige wapenbroeders.

Het klooster had een kerk, toegewijd aan de heiligen Vincentius en Anastasius, eveneens martelaars, de eerste door Chosroës, koning van Perzië, de tweede in Spanje ter dood gebracht. Het dal, waarin het was gelegen, was onbebouwd, en de malaria sleepte veel bewoners ten grave. Ondanks de gewijde herinneringen, aan deze plaatsen verbonden, hadden de Grieksche en Armenische monniken, die er zich eerst hadden gevestigd, het klooster verlaten.

De Cisterciënsers deden de abdij van St. Paulus der Drie Fonteinen weer opbloeien. Maar de malaria was zóó moorddadig, dat daarvoor ten laatste ook de heldenmoed der kloosterlingen bezweek. In het begin dezer eeuw was de abdij opnieuw verlaten: een pater Franciscaan kwam er 's morgens de H. Mis opdragen en vertrok 's avonds vóór het ondergaan der zon, wanneer de miasmen uit den grond opstijgen en de lucht besmetten.

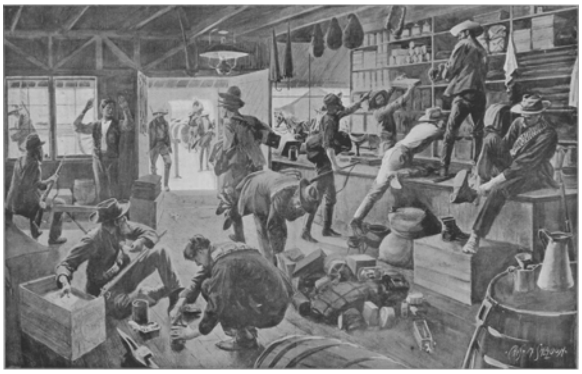

HET LEEGPLUNDEREN VAN EEN ENGELSCHEN BAZAAR IN DEN ORANJE VRIJSTAAT DOOR EEN BOEREN-COMMANDO.

Paus Pius IX kwam op het denkbeeld, deze ondankbare strook gronds aan de Fransche Trappisten toe te vertrouwen, wier kolonisatie in Algerië wonderen had uitgewerkt. Toen de paters in 1868 te Drie Fonteinen kwamen, vonden zij het klooster half in puin, de basiliek meer dan een meter in den modder weggezonken, het dal in een moeras veranderd, en rondom de stilte des doods.

De paters togen onverschrokken aan het werk. Zij begonnen met de kerk en de overige gebouwen uit het slijk op te heffen, draineerden daarna den grond, ten einde er het stilstaand water uit te doen wegvloeien, en plantten vervolgens denneboomen en den eucalyptus. Gedurende dit galeienwerk maakte de malaria veel slachtoffers onder de kloosterlingen, maar de leegten werden aangevuld. Het was een heldenstrijd met den dood; langzamerhand werd het dal gezond en de overwinning verbleef ten slotte aan de koene pioniers.

Na dertig jaren van heldhaftigen arbeid is St. Paulus der Drie Fonteinen van een treurige en moorddadige woestenij, die zij eerst was, een vruchtbare en lachende oasis geworden, waar men een versterkende, harsachtige lucht inademt, en waar de schaduwrijke houtaanplantingen met zangvogels zijn bevolkt. Dit hebben de soldaten van het geloof tot stand gebracht.

Wanneer men van St. Paulus buiten de Muren den weg naar Ostia verlaat in de richting van St. Paulus der Drie Fonteinen, ontdekt men uitgestrekte weilanden, doorsneden door rietvelden, een teeken van moerassen, een grijze en doodsche vlakte, die hier en daar kleine verhevenheden vertoont. Daarna wordt het gezicht vroolijker, de heuveltjes boschrijker, het dal groen. Men bespeurt, dat een verstandige hand hier werkzaam is geweest en den ondankbaren grond heeft vruchtbaar gemaakt.

Links van den weg noodt een dichtbegroeid boschje tot zitten uit. Aan het einde eener laan van eucalyptussen ziet men de gevels van drie kerken, voorafgegaan door een laag en onregelmatig gebouw, gedekt door een koepel van groen. De bezoeker is aangekomen in het vreedzaam en ingetogen verblijf der Trappisten, waar de stilte enkel verbroken wordt door de stemmen der natuur, het ruischen van takken en bladeren, bewogen door den wind.

De drie kerken, welke in een onregelmatigen driehoek naast het klooster liggen, zijn die van de HH. Vincentius en Anastasius, die van Maria in Scala Coeli (ladder des Hemels), en die der Tre Fontane (drie fonteinen). In de eerste rusten de lichamen der martelaren Vincentius en Anastaius. In de tweede werkte en predikte de beroemde H. Bernardus, die de rij der groote kerkvaders sluit, en liggen de H. Zeno en zijn deelgenooten in het martelaarschap begraven. De derde kerk bewaart de herinnering aan den marteldood van den H. Paulus, waarbij, naar het getuigenis der kerkvaders Ambrosius en Chrysostomus, uit de wonde, hem door den beul toegebracht, geen bloed, maar melk vloeide, die de zuil, den grond en den beul bespatte. De kerk van Maria in Scala Coeli was een geschenk van kardinaal prins Alexander Farnese, en die der Drie Fonteinen werd gebouwd op kosten van kardinaal prins Aldobrandini.

Werkzaamheden op het veld door de Trappisten van St. Paulus der Drie Fonteinen.

De Broeder Trappist, bewaker van den eigendom van St. Paulus der Drie Fonteinen te Rome.

Sedert de samensmelting der verschillende congregaties, door het algemeen kapittel te Rome in 1892 afgekondigd, volgen alle Trappisten-kloosters denzelfden regel. Om twee uur in den morgen geeft de klok het teeken tot opstaan en begeven de kloosterlingen zich naar de kerk, die door eenige lampen verlicht wordt. Na de H. Mis en andere godsdienstoefeningen begeeft ieder zich naar zijn werk.

Op de velden, in de wijngaarden, te midden der aanplantingen van eucalyptussen, werken de broeders, het harde kleed opgeslagen, in stilte onder leiding van een opzichter. Van tijd tot tijd klept de klok van het klooster, de werkers knielen neer en vereenigen zich in den geest met de kloosterlingen in het koor. Tusschen de diensten wapenen ook dezen zich met houweelen en andere landbouwwerktuigen en voegen zich bij de leekebroeders. Naar gelang van het jaargetijde schrijft de regel hun drie tot zes uur handenarbeid per dag voor; zelfs de abt is er niet van vrijgesteld. De werkers houden op een gegeven teeken op, en zacht opgezegde gebeden vullen de oogenblikken van rust.

Toen de Italiaansche regeering bezit nam van Rome, hief het de kloosterorden op en maakte zich van haar goederen meester. Het werk der Trappisten van Drie Fonteinen werd met inbeslagneming bedreigd. De paters vormden toen een landbouw-vennootschap en kochten het terrein, dat toen nog niet uitgestrekt was, maar thans ten gevolge van opeenvolgende uitbreidingen een oppervlakte beslaat van 476 hectaren.

De paters in Australië zonden naar de Trappisten te Rome zaad van den eucalyptus, daar deze harsachtige zelfstandigheid de eigenschap heeft de slechte uitwasemingen op te nemen en de lucht te zuiveren. De paters zaaiden het uit en verkregen goede resultaten, waarna zij proeven namen met andere harsachtige boomen. Thans mengen denne- en naaldboo-

men en cypressen hun donker groen met het lichte grijs der Australische boomen.

Hoe de Trappisten van St. Paulus der Drie Fonteinen den schafttijd doorbrengen.

Broeder Orsise vroeg zich af, of uit den eucalyptus niet een koortswerend likeur was te trekken. Hij werd brander, en de ondervinding bewees, dat hij juist gezien had: de Eucalyptus-likeur van Drie Fonteinen wordt evenzeer geroemd als de likeuren, die andere abdijen opleveren. Broeder Orsise is gestorven en heeft een opvolger gevonden in broeder Abel, een der weinige overlevenden van de eerste nederzetting. Sedert twee en dertig jaar, dat hij het klooster bewoont, heeft de koorts geen vat op hem gehad. Een vijftigtal vaten met de kostbare likeur bevinden zich in de distilleerderij. Elk draagt den naam van een rivier en als ondertitel een motto, dat de bijzondere eigenschappen van den eucalyptus aanwijst. Zoo kan men zien en proeven den ‘staf van den ouderdom’: *baculum senectutis*; de ‘gezondheid der koortslijders’: *sanitas febricitantium*. De likeur verdrijft de slechte gedachten en begunstigt de goede: *malas cogitationes depello, bonas cogitationes faveo*; zij geeft den redenaars welsprekendheid, den twisters vrede en verheugt het hart des menschen: *linguas rhetorum facio disertas, concordes facio litigantes, laetifico cor hominis*. Haar beste eigenschap is, dat zij de koorts weert en een voorbehoedmiddel tegen de miasmen is. De H. Vader heeft den kloosterlingen toegestaan daarvan 's morgens een glaasje te gebruiken.

De wijngaard heeft een oppervlakte van 36 hectaren, die, naar de nieuwste methoden bewerkt, een uitstekenden wijn oplevert, waarvan zich de meeste kloosterinrichtingen te Rome voorzien. Evenzoo is het met de melk, want met het landbouwbedrijf gaat de veeteelt uit den aard der zaak samen. Groote, goed verzorgde en wel geluchte stallen herbergen een vijftigtal koeien van een klein ras, stevige en goede melkgeefsters.

Al zijn ze wijn- en landbouwers, toch versmaden de paters ook den herdersstaf niet, en sommigen zijn belast met de hoede over een talrijke kudde schapen, die hun voedsel vinden in de weiden, toebehoorende aan het klooster. De veldwachter is in Italië onbekend, en ieder moet maar voor zijn eigendom waken. Terwijl de kloostergemeente slaapt of in de kerk bijeen is, doorkruist een der broeders, met een geweer gewapend, de velden en wijnbergen. Vandaar dat hem schertsenderwijs de naam van Boer is gegeven.

Indien het voorbeeld der Trappisten door de groote grondbezitters in de Romeinsche Campagna gevolgd werd, zou men een bron van voorspoed openen voor een bevolking, die bij gebrek aan werk in armoede verkwijnt. De Trappisten van Drie Fonteinen hebben de practische oplossing aangedurfd van het moeilijke, tot dusver onopgeloste vraagstuk der ontginning van de Romeinsche Campagna en der verdwijning van de vreeselijke malaria.

Tusschen meisje en bruid.
Door N. Weesman.

Vriendelijk in zonnigen zomervrede blonken de witte kasteeltorentjes, luchtig slank opschietend van de flauw-gewelfde leibedaking en gracelijk beheerschend de stoere, bronzige woudreuzen in het ronde.

In bevallige tegenspraak met de stuurschheid, waarmee het uiterst streng gestyleerde front uit veel groote, hoekige vensters neerzag, als uit de hoogte, op den lachenden Rijn en de zwierig-berankte heuveltjes der Rheingau aan de overzijde, stoeiden licht en schaduw op het vale muurgrijs met grillige jacht.

In de helle schittering schenen de moderne lettervormen van *Columbia* te krakeelen met de antieke gevelbelijsting: wel zonderlinge smaak, maar die weinig storends had voor wie wist, dat er sedert den dood der voormalige eenkennige burchtmatrone heel wat minder antieke en meer genietbare wezentjes woonden.

Er klepte een klokje uit het middelste torentje.

Waren ze allen dichters, die voorbijgangers, dat zij stilstonden daar op den rechter Rijnoever en treurden zij, door dat gelui meer opmerkzaam gemaakt, om de verbannen historische wijding, die er vroeger sluimerde des daags op de bemoste treden van den hoogen poortopgang en 's nachts ontwaakte en opwoei als een vlucht van heerlijke sagen?....

Van binnen naderden sonore geruchten als van vogels, die lustig doorslaan met luiden weerklank in een ruime gang. Wijd open vlogen de deurvleugels en van de wit marmeren trap vlinderde een dartele vlucht van uitgelaten kostschoolmeisjes.

‘Naar den vijver! Naar den vijver!’ - en de lichte, fijne voeten vlogen over 't kiezelzand, luchtig en snel als de hippende pootjes van merels.

Wit, lila, rose, oranje - in zwierige mengeling fladderden de kleuren; blonde, bruine, zwarte lokken golfden in weelderige daling en rijzing dooreen.

Een tel, een wenk, en ze waren de oprijlaan uit en den profanen kijkers uit het oog, weg in het hooge, diepe, diepe woud, dat, gezien van den Rijnkant, herinnerde aan Wodan's natuurtempels met hun koepels van loover en zwijgende druïden, langzaam schrijdend door de donkere leegten.

Hoe was het daarbinnen heel anders! Zilveren stemmen van zwevende nimfen en Angèle de choorvoerster!

Want Angèle was de mooiste, de slanke Hollandsche met haar zacht-getinte wangen, donker haar, heldere oogen en tanden, die lachten van zelf. Angèle was eenig in alle mogelijke beteekenissen, de gewiektste, de luidruchtigste, de grappigste.

Angèle was in dat ideale miniatuur staatje de natuurlijke monarche, zij dacht er niet aan en de anderen dachten er niet aan en spraken er niet over, zij wàs het eenvoudig; de directrice scheen de voogdij voerende regentes. Angèle stond bij iedereen het hoogst aangeschreven, zelfs bij den ouden, kreupelen portier, die voor Fräulein Van Evoorde altijd het ruimst baan maakte en het diepst zijn muts afnam, wat steeds gepaard ging met een bewonderend knikje en een goedkeurenden glimlach, beminnelijke honneurs van den eenvoudigen man.

Werd er aangescheld onder den vastgestelden audiëntie tijd, de drie uren na het diner, dat de jonge dames zich ontspanden in de verkwikkende boschatmosfeer, nooit knipoogde kreupele Mannes vriendelijker en was hij meer voorkomend dan wanneer zich iemand voor Fräulein Van Evoorde aandiende, vooral als het die mijnheer uit het naburige stadje M. was, wiens kaartje denzelfden familienaam toonde en dat de jonkvrouw zoo gretig placht aan te nemen. O! dan hadt ge den stram men sukkel

moeten zien, hoe zijn goede wil zich uitsloofde en protesteerde tegen zijn onwillige beenen om Angèle maar genoegen te geven en haar zoo gauw mogelijk bij den vijver of haar duiventil te verrassen met de welkome tijding.

Naar den vijver! Naar den vijver!.... Wat baldadig had ze dat weer langs hem heen gegild, ze had zeker weer een nieuwe grap verzonnen - en kreupele Mannes stond op den dorpel en zijn stralende welgedaanheid lachte onder het zwarte kalotje bij elken blijden kreet, die hem uit de overplaats tegenklonk.

Al had Angèle geen plannetjes gemaakt, toch was er iets berekends in haar vroolijken aanhef, want 's morgens had ze heel verrast opgekeken, toen haar beste vriendin haar gansch niet zoetjes en al te veel in eens, zooals dat gaat, verweet:

‘Nee, Ange, ik vind je tegenwoordig niets aardig meer, je wordt zoo nuffig en je ben zoo erg wijs.’

‘Zoo erg wijs!’ - hadden haar duiven ook dien indruk van haar gekregen, dat ze heur meesteres niet meer zoo navlogen als anders, dat de lenige, spraakzame kopjes niet zoo snapachtig meer groetten en ternauwernood knikten!.... Dat moest ze goed maken!....

Dan behoefde ze maar *gewoon* te zijn.

Af en aan, den vijver langs, de leuninglooze bruggetjes over, de lanen door speelde, joeg en vloog het volkje, want Angèle ging voor.

En 't was een getater en gesnater, een gelach en gegil als een wild choraal van dryaden. Soms pausde het even. Dan ruischten de oude reuzen dof en heel diep als goedigtevreden mompelende grijsaards. Dan bleven de vogels zwijgen, alsof ze luisterden en naar die lieve geluiden hun eigen keeltjes wilden stemmen.

Alleen koerde ergens omhoog een tortel met klagelijke eentonigheid.

Of ze hun plezier niet opkonden, speelden de goudvisschen met gapende bekjes aan de oppervlakte van den vijver, die met de overhuiving der samenwelvende looverkronen en 't geheimzinnig getemperde licht wel een toovergrot leek en woning van feeën.

En kreupele Mannes stond maar te genieten, te genieten en lachte maar, lachte maar.

Een houtvlot, waar geen eind aan kwam, dreef den Rijn af en Mannes ergerde zich heel even aan den ruwen lach en de gemeene scherts der schippers, die onder allerlei gegrinnik en gegrimas het hadden over de meisjes in 't bosch, maar hij wilde zich niet opwinden en mediteerde: ‘Wat een verschil toch, als je dat zoo nagaat, 't eene menschenleven

of 't ander! Mijn oomzeggertje werkt ginds in den wingerd en Fräulein Van Evoorde - Mannes lachte weer - met haar schoone vriendinnetjes....

Lieber Gott! Wat was dat.... die verwarde kreten! Hoorde hij niet angstig gillen!... Zou er.... ja zou er - en Mannes was werktuiglijk de trappen al afgehinkt - zou er.... ja wàt zou er.... wat beduidde die stilte, dat gemompel? - en Mannes werkte zich vooruit met nerveuzen hinkpas over het krakende en stuivende kiezelzand. Maar hoor! daar giegelde er een, daar lachte een ander, daar proestte een derde, daar sloeg hoog uit één dol jubelende schaterlach, die naderkwam met uitbundig gejoel.

En Mannes moest lachen om zijn onnoozelen schrik; hij wreef in zijn handen en verkneukelde zich: Fräulein Van Evoorde had zeker weer een kostelijke grap uitgehaald.... dat ondeugende springertje, - hij was er nog heelemaal confuus van.

Maar wat was dàt voor een barbaarsch tooneel! Mannes dacht het te besterven.... Och arme! het blanke koninginnetje van ‘Columbia’ bespat van onder tot boven, druipend, zwart van modder, omringd van een zegekraaiende eerewacht, die quasi-meelijdend de rampzalige heldin van den dag beschutte voor den spottenden blik der voorbijgangers! Och! wat zag ze er deerlijk uit en wat was dat gruwelijk wreed!.... Mannes was tè verslagen, anders had hij de dames en zich-zelt vergeten en de tegen wil en dank lachende Angèle ontzet. Want dat zag Mannes toch wel, hoe pijnlijk haar afging dat lachend zich goed houden.

Hoera! Bravo! daverde het door de ruime vestibule en de schalksche echo bauwde het na tot over den Rijn. Mannes beefde en wou niet omkijken, dat was al te ergerlijk; en hij ging naar den vijver om te zien, waar het gebeurd was en te overwegen, hoe het gekomen moest zijn.

Angèle was bij een al te korte zwenking uitgegleden van een der bruggetjes door het glibberige mosgroen aan de randen. Een gil van schrik, een paar stuip snikken, een huilerig brrr.... welke dartelende schoone zou ze inhouden bij zulk een val! Toch had Angèle het onbarmhartig applaus der vriendschap getrotseerd. Wat het allerergste voor haar geweest ware en haar moed hadde gebroken, dat was haar door het lot ten minste bespaard; een treuriger en minder edele pose - recht-overeind was zij op den bodem des vijvers beland.

Mannes stond al gauw bij de plek des onheils, hoofdschuddend en zuchtend.

Er om heen in de boomen zaten Angèle's duiven heel nuffig en snibbig te konkelen.

‘Nèt goed voor d'r!’ snauwden ze vinnig, ‘net goed!’ knipten de oogjes en knikten de koppige kopjes voldaan.

Maar Mannes zag dat niet.

Alleen ergens omhoog koerde een tortel met klagelijke eentonigheid....

Maar de kreupele oude verstond zulke taal niet.

En de duiven, met hoogen krop, bleven napraten, uitstortend al haar opgekropte leed tegen haar, die tegenwoordig niets aardig meer en zoo erg wijs was.... en de tortel koerde, koerde....

(*Slot volgt.*)

Naar huis.
Episode uit het ‘Quartier Latin,’
Naar Ralph Latimer.

(***Slot.***)

Marshall slikte zijn woorden wederom in. Hij was altijd populair geweest en de vereering en vriendschap van zijn makkers was hem een behoefte. Iemand te kwetsen, zelfs onvriendelijk te schijnen was hem onmogelijk. Wat Webster zei was waar. Hij had ook dingen in den Salon gezien, die even slecht waren, maar wist ook, dat die door protectie daar kwamen.

'Ja, je moet zelfvertrouwen hebben,' zei hij. 'Je eigen gevoel is de beste gids. Wel, je weet dat er goede en kwade kansen zijn, die hebben we allen af te wachten. Je hebt nog drie weken vóór de inzending en hier en daar moest je iets veranderen. Die vogels b.v. zijn wel wat groot, vindt je niet? Als ze naar voren kwamen, zouden ze even groot zijn als de man. Hij voegde er nog enkele andere opmerkingen aan toe.

'Maar à propos, welken naam geef je het?' vroeg hij. 'De naam doet er veel aan af.'

'Ik noem het 'Naar huis,' zei Webster; 'geef je me dus werkelijk den raad om het in te zenden?'

'Probeer het in elk geval,' zei Marshall, 'maar nu moet ik naar huis, bonjour!'

Op de kaden waren de lantarens al aangestoken en weerkaatsten in lange strepen van licht in 't water, toen Marshall huiswaarts keerde.

'Nu ben ik de grootste leugenaar van heel Parijs,' zei hij tot zich zelf, 'of heb ik misschien toch goed gedaan? In elk geval, hij moet het nu zelf maar uitzoeken en het is niet aardig om van een mensch tegen z'n wil een orakel te maken.'

In de rue Dauphine zette Webster zijn ketel op om chocolade te koken. Er was geen melk in en hij kocht dien avond maar één broodje. Menschen, die lijsten willen koopen, moeten zuinig zijn.

De volgende week ging onder gejaagd werken voorbij. Marshall en z'n vriend, met wien hij z'n atelier deelde, waren druk bezig schilderijen af te maken, die zij voor den Salon zouden insturen. Nu was echter de tijd van inzending voorbij, de ezels stonden leeg, en met een gevoel van opluchting werden al de artiesten lui en genoten op hun gemak van de schoone lentedagen.

In een plotselinge opwelling van vriendschap besloot Marshall, nog eens naar Webster te gaan kijken en op een namiddag, dat ze op den Boulevard hun 'bock' dronken, stelde hij dat aan zijn collega voor.

Toen zij in de rue Dauphine kwamen, klommen zij de trap op en klopten aan. Er kwam geen hoorbaar antwoord, en na nog eenige oogenblikken gewacht te hebben, deden zij de deur open en gingen binnen. De kamer was nog precies als den vorigen keer, alleen gaf een dikke laag stof een matblauwen toon aan alles. In het smalle ijzeren bed lag Webster. Hij lichtte zijn hoofd op toen hij de deur hoorde opengaan. 'Is de brief daar eindelijk, juffrouw?' vroeg hij. Z'n oogen ontmoetten die van Marshall en over z'n gezicht kwam een zwakke uitdrukking van genoegen, gemengd met schaamte. Met een hand trok hij de deken tot aan zijn kin op, terwijl hij hem de andere toestak.

'Zoo, oude jongen, dat spijt me, dat je ziek bent. Hier is Halstead, m'n collega, ik kwam vragen of je meeging een loopje maken.'

Webster scheen zich nog meer te schamen, toen hij Halstead de hand gaf.

'Wat vervelend, dat jullie me zoo moeten vinden, maar ik ben al een paar dagen tamelijk naar geweest en 't gaat niet, zooals het gaan moest. 't Is toch treurig, dat jullie dat heele eind naar me toe komen en me dan nog ziek vinden.'

‘Maar zeg eens,’ zei Marshall, ‘je moet toch heusch een dokter laten komen, geloof je niet? Je ziet er vrij slecht uit, je hebt bepaald koorts.’

‘O, ik zal over een dag of twee wel weer in orde zijn, ik heb geen dokter noodig,’ zei Webster een beetje prikkelbaar. ‘Mijn huisjuffrouw kijkt zoo nu en dan eens naar mij. Ik voel me alleen wat loom; 't zal het voorjaar zijn.’

Zij praatten nog een poosje door en toen stonden de bezoekers op om te gaan.

‘Nu, ik kom morgen nog eens naar je kijken,’ zei Marshall.

Buiten de deur kwamen zij de juffrouw tegen en beraadslaagden samen.

‘Als hij maar iets erger wordt, zend dan dadelijk om den dokter, voor de kosten behoef je niet bang te zijn,’ zei Marshall.

‘Ach, heeren,’ riep de vrouw, ‘dat is eigenlijk de heele kwestie. Sinds hij aan dat schilderij begonnen is, geeft hij geen *sou* meer uit. Eerst moesten er penseelen zijn, toen verf en toen linnen. Ten laatste nog een model en eindelijk een lijst. En wat voor een lijst! Verguld, en wel zóó groot. Niets was hem te veel voor z'n schilderij, maar z'n maag leed er onder. Hij schilderde het ten koste van zijn gezondheid en nu zegt mijn man, die verstand van zulke dingen heeft, dat het toch niet zal worden aangenomen.’

De vrienden liepen zwijgend door, toen zei Marshall:

‘We moeten er voor zorgen, Tom.’

‘Ja,’ stemde de ander toe.

De volgende dagen brachten geen verandering in Webster's toestand. De dokter was geroepen en verklaarde het voor een geval van typheuse koorts, veroorzaakt door slecht voedsel en gebrek aan lucht; Webster lag voortdurend in een half bewusteloozen toestand, waar hij niet uit te krijgen was, behalve wanneer de post kwam, dan werd hij opgewonden en praatte maar steeds over de kansen, die zijn schilderij had van aangenomen te worden.

Op een keer, toen Marshall op het punt stond naar binnen te gaan, gaf de juffrouw hem twee brieven, die juist voor Webster gekomen waren. De eene was met een zwakke vrouwehand geadresseerd en er was een Engelsche postzegel op, terwijl de andere in een hoek het monogram droeg van den Salon. Hij betastte dezen, hield hem tegen het licht en stak hem in zijn zak.

‘Hier is een brief van huis,’ zei hij op vroolijken toon.

Webster nam hem aan. ‘Is er nu nog niets van den Salon?’ vroeg hij verlangend.

‘Neen,’ antwoordde Marshall, met onverstoorbare kalmte, ‘maar zooals je weet, hoe langer je wacht, hoe meer kans je hebt.’

Zijne troostwoorden schenen hem echter ontoereikend en hij voelde zich verlicht, toen de dokter kwam. Marshall ging met hem weg en bleef op de trap nog wat met hem praten.

Dien namiddag, toen Halstead thee zette, kwam Marshall binnen en wierp met een klap de deur dicht. Hij ging aan de piano zitten en liet eenige minuten z'n vingers over de toetsen glijden. Toen draaide hij zich plotseling om en keek zijn vriend aan. ‘Zeg eens,’ begon hij. ‘Nu?’ - ‘Dit kwam vandaag voor Webster.’ Hij hield hem den brief van den Salon voor. Halstead nam hem aan, schudde hem heen en weer en hield hem tegen het licht.

‘Een weigering,’ zei hij. ‘Arme kerel, hoe zal hij dit opnemen.’

‘O, hij zal het in 't geheel niet opnemen,’ zei Marshall beslist, ‘ik zeg je, die schilderij moet er inkomen; de dokter zegt, 't is de eenige kans op beterschap voor hem en het eenige, dat hem er nog bovenop houdt is zijn verlangen hierna. Als hem

dat wordt ontnomen, is 't met hem gedaan. Hoogstwaarschijnlijk zal het tòch wel spoedig gedaan zijn, maar als hij dit hoort, gaat hij in ééns.'

'Maar hoe wil je dit nu aanleggen?' wierp Halstead hem tegen. 'Je kunt het schilderij toch niet binnensmokkelen onder de oogen van de Jury?'

'Jij hebt je toelatingsbewijs en je kaart, heb je niet?' zei Marshall. 'Nu, geef mij die en dan zal ik het in orde maken.'

Halstead kreeg de papieren en Marshall maakte Webster's brief open boven den stoom van den theeketel. Een uur later was de brief met een nieuwe postzegel en een geheel andere inhoud in den dichtstbijzijnde bus geworpen.

'Dat is afgeloopen,' zei Marshall.

'We hebben in elk geval een goede daad gedaan,' antwoordde zijn vriend.

Den volgenden morgen, toen ze Webster's kamer binnentraden, begroette hij ze met een verheugd gezicht. 'Kijk eens,' riep hij, den brief opstekende, 'dit is juist gekomen. Ik weet, dat jullie er ook blij mee zullen zijn.' Z'n heele gezicht was een en al blijdschap.

De vrienden lazen het en wenschten hem hartelijk geluk. Maar zelfs de blijdste tijding van een succes kan de koorts niet verdrijven. Webster werd steeds erger. Dikwijls scheen hij buiten kennis en lag naar de zoldering te

staren, maar hij wou altijd het toelatingsbewijs onder zijn hoofdkussen hebben. De *jour de vernissage* kwam, maar hij was veel te ziek om er heen te gaan en ten laatste zei de dokter, hoofdschuddend, dat hij bang was dat de patiënt geen vier en twintig uur meer leven zou.

Het gebed der herders van St. Paulus der Drie Fonteinen.

De vrienden losten elkaar bij 't ziekbed af, maar toen het verder op den dag kwam, wilde Marshall zijn plaats niet meer verlaten en zij zouden beiden dien nacht waken. De zachte schemering van een Parijschen avond begon te vallen. Webster scheen ingeslapen en zij bewaarden het stilzwijgen, terwijl zij gadesloegen hoe de lucht achter het Pantheon van teergroen overging tot de warme donkerte van een lentenacht. Marshall stond op en stak de lamp aan, het licht bedekkende voor de oogen van den zieke.

Plotseling begon Webster te spreken met weeke, eentonige stem: ‘Neen,’ zei hij, ‘ik ben blij dat ik gekomen ben; 't was het wèl waard en nu is mijn schilderij er in. Ze kunnen nu niet zeggen, dat het niet de moeite waard was om te probeeren.’ Hij draaide zijn hoofd om: ‘Marshall,’ zei hij.

‘Ja, oude jongen.’

‘Je moet schrijven en moeder er alles van vertellen, ook van het schilderij, weet je, en haar zeggen, dat ik probeerde zoo zuinig mogelijk te zijn. Er zal nog wel genoeg zijn om me te begraven, denk ik.’

‘O, dat is in orde, vriendlief; zoo moet je niet praten, je zult weer beter worden en nog een massa schilderijen maken.’

‘Neen, dat zal ik niet, en ik geloof dat ik er blij om moet zijn. Misschien had ik geen ander kunnen maken zoo goed als dit, goed genoeg om in den Salon te komen. Jullie beiden zijt zeer vriendelijk voor me geweest. In Julien's atelier keek ik altijd naar jou, en dan wenschte ik zoo groot en sterk te zijn als jij. Van jou dacht ik altijd, dat je erg van uit de hoogte was,’ voegde hij er bij tot Halstead, ‘en dat spijt me nu.’

Hij raakte weer buiten kennis. 't Was nu laat in den nacht. Door het half geopende venster kwam nu en dan 't geluid van voet stappen en het verwijderd geratel van wielen. Plotseling verbrak een stem de stilte daarbuiten. 't Geluid deed Webster ontwaken, die opsprong.

‘Lucht!’ riep hij, ‘lucht!’

Marshall lichtte hem op, terwijl Halstead het raam wijd openzette.

Le printemps qui commence
Nous porte l'espérance.

zong de stem.

Webster lag stil en hijgend in Marshall's armen.

De werkzaamheden der Broeders Trappisten van St. Paulus der Drie Fonteinen aan de pomp.

Je t'aime, je t'aime, viens sur mon coeur.

De stem stierf weg, 't was eenige oogenblikken doodstil.
'Bid,' fluisterde Webster.
De twee mannen zagen elkaar verschrikt aan.
'Jij,' begon Halstead, 'ik kan niets.'
'Ik zeg je, dat je bidden moet,' siste Marshall. 'Alles is goed, maar gauw.'
Halstead viel op zijn knieën en met bevende stem begon hij: 'Onze Vader....' Hij eindigde in een snik, en verborg weenend z'n gelaat in de kussens.
'Verder,' murmelde de stervende stem.
'Ga door,' beval Marshall.
Vage herinneringen aan kerkgezangen, in lang niet gehoord en half vergeten, rezen in Halstead's gedachten, en half werktuiglijk ontsnapten de woorden aan zijn lippen. Webster vocht met den dood in Marshall's armen. Plotseling hield die strijd op, hij lag stil. Toen, zich omkeerend, zag hij in 't gelaat, dat over hem gebogen was.
'Naar huis!' zeide hij zachtjes.
Halstead, op z'n knieën, 't gelaat verborgen, vervolgde zijn onsamenhangende gebeden:
'U looft het glorierijk koor der apostelen; U looft de eerbiedwaardige schare der profeten; U looft het roemrijk heir der martelaren.'
'Stil toch,' zei Marshall, 'zie je niet, dat het gedaan is?'
ALB. S.

Bij de Platen.

Het leegplunderen van een Engelschen bazaar in den Oranje-Vrijstaat door een Boeren-commando. -

De gravure met dit onderschrift zal stellig algemeene belangstelling wekken, omdat men hier op aanschouwelijke wijze een der middelen ziet voorgesteld, waardoor de Boeren commando's in hun behoeften aan mondvoorraad, schoeisel en andere artikelen weten te voorzien. Men kent de spreekwoordelijke vlugheid en beweeglijkheid der Boeren. Hieraan hebben zij het te danken, dat de afgezonden Engelsche kolonnes bijna altijd te laat komen en de Boeren met hun buit al lang in veiligheid zijn, als de Tommies komen aanzetten.
In den bazaar, dien onze gravure afbeeldt, hebben de Boeren een mooien slag geslagen en er een overvloed van allerlei goede dingen gevonden, waaraan zij dringend behoefte hadden. Kalm en bedaard voorziet ieder zich van hetgeen hem past en lijkt; er wordt nog een appeltje voor den dorst meegenomen, en wanneer alles is afgedaan, stijgen de mannen weer te paard en zetten hun tocht voort. Met de treinen

en konvooien, die op ongeregelde tijden worden buitgemaakt, en den schietvoorraad, waarvan Engelsche kolonnes herhaaldelijk worden ontlast, kunnen de Boeren het nog een heelen tijd uithouden.

[Nummer 22]

Asschepoes, door Agatha de Haan. (*Vervolg*.)

Ik had zoover niet nagedacht, lord Arthur. Ik zie nu in, dat er veel waars is in uw woorden. Er is zulk een overvloed van arbeidskrachten, het is werkelijk onbillijk, dat de rijke, die niets noodig heeft, zich de plaats toeëigent van een mensch, die voor zijn brood moet werken. Maar er is toch wel iets anders te doen voor den rijke, die werken wil, omdat een gezond en verstandig mensch *moet* werken om zich zelve te blijven. De rijke moet werk verschaffen aan de onbemiddelden en zoo niet vóór, maar naast hen staan aan de taak, die zij te zamen, ieder voor zijn deel, afmaken.'

Verrast keek hij haar aan. Was dit het overmoedige kind, dat er behagen in schepte, met een oud maskarade-pakje aan, over de zolders te ruischen om ook eens een sleep te dragen?

'Ik had de zaak nog nooit uit dat oogpunt beschouwd,' bekende hij rondborstig. 'Ik geloof dat ik er wel wat gemakkelijk voor geweest ben, ik heb nooit van veel inspanning gehouden en.... niemand heeft het ooit noodig gevonden er mij toe aan te zetten. Ik was immers rijk.'

'Gij zegt dat op een toon, alsof ge uw rijkdom als een last beschouwt?'

'Dat doe ik ook, hij is mij tot niets nut geweest en heeft me tot een verzwakt mensch gemaakt.'

'Uw eigen schuld, mylord, alles uw eigen schuld. Verwijt het lot uw rijkdom niet, want hij is een heerlijk voorrecht.'

Hij zag haar verwonderd aan, hij begreep haar niet. Was zij, Ophélie, op rijkdom gesteld?

'Ja, een voorrecht, lord Arthur. O, als ik rijk ware, ik zou niet op mijn schatten schelden, neen, ik zou ze besteden om er geluk voor mij zelf en anderen voor te koopen.'

'Geluk voor geld?' vroeg hij ongeloovig.

'Ja, geluk voor geld. Bij alle dingen op dit ondermaansche behoort geld, alles moet gekocht worden, zelfs huiselijkheid, vrede, vroolijkheid. Waar geen welvaart is, daar ontbreekt dit alles zoo licht; ik bedoel hier geen weelde, die ontaardt helaas zoo gemakkelijk in overdaad, maar welvaart, een bestaan zonder ernstige geldzorgen.'

'Maar huiselijkheid kan toch wel zonder geld bestaan?'

'Bij huiselijkheid hoort brood in de kast, vuur in de kachel, olie in de lamp en nog zooveel meer en dat alles moet betaald worden, lord Arthur. Geld is dus de eerste gedachte.'

'Van dit standpunt bekeken.... ja, dan moet ik u gelijk geven. Doch wat vermag een mensch tegen zulke machtige toestanden? Kunnen twee handen een berg aanvatten en uit den weg zetten?'

'Ah, daar is het oude gemis aan wilskracht weer. Mylord zou op eenmaal als een dolleman er op los willen stuiven, als don Quichote op zijn vijandigen reus, op gevaar af ook een slag van de molenwiek te krijgen. Mylord denkt er niet aan, dat de

steenhouwer met geduld, vlijt en een goed houweel den berg heel wat ontnemen kan. Veel handen, die alle dagen een steen of meer steentjes van den berg losmaken, doen langzamerhand het werk, waartoe de onbesuisdheid geen kans ziet.'

ZOMERAVOND IN HET ZUIDEN, NAAR DE SCHILDERIJ VAN JOSEPH WENCKER.

'Ik kan reeds moe worden van het denkbeeld alleen,' klaagde hij, de schouders ophalend.

'Gij zult daar wel anders over gaan den-

ken, als ge het veelarmige monster, dat u gevangen houdt, verslagen hebt,' zei het meisje met overtuiging.

'Welk monster?'

'Uw ingebeelde ziekte.'

'Zou er kans op zijn dat monster te dooden, zóó, dat het niet weer herleven kan? Dokter Verbaane heeft zich al zooveel moeite voor mij gegeven, maar de schijndoode rees telkens weer op en greep me steviger vast dan te voren.'

'Welnu, langzaam aan dan aan het werk, denk dat uw ziekte een zeegedrocht is met acht pooten, zoo iets als een inktvisch. Nu knipt ge hem iederen dag een stukje van een der pooten tot hij ze allemaal kwijt is. En dan zijt ge vrij.'

'Ik zal het zoover niet brengen, ik geef veel te gauw den moed op.'

'Maar dat mag niet.'

'Ik ben niet zoo flink en doortastend als gij, juffrouw Ophélie. Gij zijt zoo goed en zoo moedig, help mij die reuzentaak aanvaarden, knip het monster ook een poot af.'

'Met genoegen, lord Arthur, den sterksten poot, dien der luiheid, zal ik voor mijn rekening nemen. Maar.... als ik beveel, moet ge gehoorzamen, ik zal ongenadig tegen u optreden; klachten, beden werken niets bij mij uit. Zult gij u aan zulk een tirannie onderwerpen?'

'Beter in een slavenjuk, dan aan mij zelf overgelaten.'

'Goed, ik zal uw ziekenverpleegster worden, maar verwacht eer de roede van mij dan zalfjes en fleschjes.'

'Als het maar helpt.'

'Vertrouw daarop en neem nu voor levensregel aan: Iedere dag, waarop men één goeden wensch heeft, één goede gedachte denkt en één goede daad verricht, is niet verloren....'

'Wat zal dokter Verbaane wel zeggen?'

'Niets dan dat zijn kleindochter onder zijn duiven schiet, door hem de patiënten onder de handen weg te halen.'

'Hij heeft me dikwijls harde woorden gezegd, juffrouw Ophélie. Volgens hem was ik een suffer, een leeglooper, een kwajongen.'

'Dan zult gij die beminnelijke titels wel verdiend hebben,' lachte Ophélie, 'doch waarom zocht ge hem altijd weer op, dien ongenadigen, ruwen brombeer, die alles bij den rechten naam noemt?'

'Omdat alle andere dokters mij doosjes en fleschjes gaven en mij als een dom, gewillig schaap aan een zijden koordje meevoerden, om mijn wol in hun brandkast te scheren.'

'Dan zult ge onder hun schaar heel wat vlokken gelaten hebben, dat zal een heele lijdensgeschiedenis zijn, lord Arthur.'

'Te lang om u te beschrijven, maar dat is voorbij. Ik heb een verzoek aan u, juffrouw Ophélie.'

'Het tweede al, lord. Ge ziet, na regen komt zonneschijn.'

'Een oude waarheid. Ik wilde u verzoeken mij te tutoyeeren en bij den doopnaam te noemen; als verpleegster moet ge niet plechtig tegenover mij staan.'

'Welnu, dan beschouw ik je voortaan als mijn broer, Arthur. Pas op, want ik zal je met mijn zusterlijke rechten nog dikwijls de ooren wasschen.'

'Dat waag ik er op, juffrouw Ophé....'

‘Wat belieft u, lord Arthur Lovelace?’
‘Zuster Ophélie.’
‘Bravo. Dat is de juiste toon.’
De regen was er nog niets op verminderd, maar de beide jonge menschen liepen er nu welgemoed doorheen.
‘Wat is dat daar, ginds... onder de boomen?’ vroeg Arthur met de hand boven de oogen strak door den grijzen regensluier turend.
‘Dat schijnt een zoogenaamde kermiswagen te zijn. Ach, wie weet, hoe arm en ellendig de menschen dáár zijn,’ zei Ophélie medelijdend.
Welk een treurigen indruk maakte de houten wagen; door het grauw-linnen dak moest de regen ongetwijfeld neerdroppelen op de menschen, die daarbinnen een ‘toevluchtsoord’ zochten. Een magere hond lag aan een touw gebonden onder den wagen en een armoedige hit stond onder de boomen, suffend, druipend van het nat.
Bij hun nadering hief de hond een klagend geblaf aan, alsof hij hun wilde te kennen geven, dat hij honger had. Terstond daarop werd de deur geopend en een bleeke vrouw keek naar buiten.
Toen zij de jonge dame zag naast een heer, kwam zij langzaam naar hen toe en stak smeekend de hand uit.
‘Mijn kinderen hebben honger, dame!’
Hoe treurig welsprekend klonk dat.
Ophélie zag, dat Arthur zijn beurs te voorschijn haalde en liep snel naar den wagen om er een blik in te werpen. Dadelijk kwam zij weder terug, ernstig en peinzend.
Arthur zag haar verwonderd aan.
‘Hoe lang blijft ge nog hier, vrouw?’ vroeg zij eensklaps.
‘Acht dagen nog, dame. Er is niets te doen, waar zullen we heengaan?’ Droef berustend haalde de arme vrouw de schouders op, haar vervallen, doodsbleek gezicht wekte deernis, ontbering lag er op uitgedrukt.
‘Wij komen terug, vrouw. Met kleeren voor je kinderen. Kom, Arthur!’
Zij liep haastig weg en Arthur volgde haar zonder iets van haar vreemde houding te begrijpen. Nauwelijks waren zij buiten gehoor, of het meisje bleef staan en vouwde de handen samen.
‘O Arthur, je zegt, dat er niets te doen is voor je!’ riep ze met bevende stem, hem diep in de oogen kijkend.
‘Waarom verwijt je mij dat, zuster Ophélie? Omdat je toevallig zoo'n bende bedelaars tegenkwam? Die menschen boezemen je te veel medelijden in, het zijn luie, vuile schepsels, die van werken niets weten willen, en het geld, dat zij langs de straat afbedelen, aan sterken drank verspillen.’
‘Ja, ik wil wel gelooven, dat er zóó velen zijn.... maar toch.... Arthur, heb je wel eens armoede en ellende gezien? Werkelijke ellende?.... En is het niet beter driemaal een aalmoes te geven aan hen, die het niet waard zijn, dan een gift te weigeren aan één, die van honger dreigt om te komen?’
‘Zeker, zuster Ophélie. Je bent een weldoende engel, het schijnt je taak te zijn, werken van barmhartigheid te verrichten. Welnu, vertrouw me eens toe, wat je wel voor die armen daar wilt doen.’
Zijn half schertsende toon gaf haar moed.
‘Ik zal bij Oompie den Vrek mijn spaarpot omschudden en er kleeren voor de kinderen van die arme vrouw voor koopen. Vervolgens zal ik van Doortje wat stevig warm eten zien te krijgen en daarna....’ aarzelend hield zij op.
‘En daarna?’ drong hij vriendelijk aan.

‘Daarna zal ik een goed woord voor hen doen bij mijn “rijken broeder” Arthur,’ voltooide zij glimlachend.

‘Een goed woord vindt altijd een goede plaats, zuster Ophélie. Broer Arthur zal vandaag zijn best eens doen, hij is immers heden uit zijn weelderige gemakkelijkheid wakker geschud.’

‘Dank je, Arthur, uit naam der arme vrouw.’

‘Ik heb nog niets gedaan, zuster Ophélie.’

‘Je hebt een belofte gegeven en dat is voldoende, Arthur, want ik weet, dat je belofte de heraut van je daad zal zijn geweest.’

Hij glimlachte voldaan over haar goede meening omtrent hem.

De keurige bediende kwam de jonge dame berichten, dat zijn meester ‘de bevelen’ wachtte.

Zij sloeg dadelijk haar mantel om en nam eenige fiksche pakketten onder den arm. ‘Voorwaarts!’ zeide zij opgewekt en begaf zich naar buiten, waar de lord haar opwachtte.

Met een wenk beval hij zijn knecht de pakken van de jonge dame over te nemen, doch zij weerde den toch reeds zoo beladen gedienstige af.

‘Die arme man is tot aan zijn ooren behangen met allerlei goede dingen, als de rijk-beladen boom der liefdadigheid. Laat mij ten minste een klein gedeelte der verdienste behouden.’

Hijgend volgde Doortje haar ‘kwelgeest’ en meesteres, steunend en wrokkend over het weinige dat zij moest dragen, een enkele oude deken, het eenige geschenk van oompie aan de arme familie. Maar Ophélie kende haar en gevoelde niet het minste medelijden met de mummie.

‘Willen wij eens om het hardst loopen?’ stelde het meisje voor, toen zij de huizen voorbij waren.

Arthur zette groote oogen op. ‘Door deze modder?’ vroeg hij met ongeveinsden schrik.

Zij schaterde van lachen en maakte spottende grimassen; telkens bedacht zij andere dwaasheden en joeg hem rillingen aan door de ongehoorde vlucht harer gedachten.

Eindelijk naderden zij den ellendigen, vervallen wagen.

Zonder aarzelen betrad Ophélie het houten trapje en wierp een blik in deze armoede.

Juichkreten gingen op, toen het groote pakket door den knecht binnen werd neergelegd. De deftige bediende verborg ternauwernood zijn tegenzin in deze taak.

Achter in den wagen zat een oude, bruine vrouw neergehurkt met een klein, in doeken gehuld voorwerp op haar schoot. Rondom haar zaten vier bleeke kinderen, slechts half gekleed, de haren verward, de fletse oogjes door breede schaduwen omlijst.

‘Zijn dat allemaal uw kinderen?’ vroeg Ophélie aan de jonge vrouw, die met luide uitroepen het eene voorwerp na het andere uit het pak te voorschijn haalde en ze aan de oude toonde, die met een zwijgend glimlachje knikte.

‘Ja, allemaal, edele dame, ik heb er vijf,’ antwoordde de gevraagde, zonder met haar bezigheid op te houden.

‘Ik zie er maar vier,’ zei Ophélie rondkijkend.

De oude vrouw sloeg de leelijke doeken open en toonde een klein kind met dunne, zwarte haartjes en groote, donkere oogen; een aanvallig, maar zwak schepseltje.

‘O kijk eens, wat een aardig ding!’ zei het meisje opgetogen, en het hoofd omwendend riep zij dringend: ‘Arthur, Arthur, kom eens even hier.’

Aarzelend naderde de lord het trapje, maar bleef op de eerste trede staan.
‘Kom toch dichterbij,’ beval Ophélie ongeduldig.
Hij gehoorzaamde en kwam in den wagen; dat was iets ongewoons voor den spleenlijder. Tot zijn geruststelling zag hij dat, hoewel het er verschrikkelijk armoedig uitzag en de regen door het dak gesijpeld was, zich nergens een spoor van onzindelijkheid vertoonde. Dat was ook iets ongewoons.
Ophélie toonde hem het kindje, dat zij in de armen genomen had, het zag met de groote, zwarte oogen stijf naar haar op, en toen zij trachtte het aan het lachen te maken, greep het haar vinger en hield dien omklemd met het aardige teere handje.
Deze vrijpostigheid van het kleine wezentje deed Ophélie luid lachen.
‘Hoe oud is het?’ vroeg zij aan de vrouw, die met blijde oogen haar anderen kinderen de warme dekens liet zien, welke zij uit het pak had gehaald.

(*Wordt vervolgd.*)

Tusschen meisje en bruid.
Door N. Weesman.
(*Slot.*)

Met den strak-blauwen hemel tot bodem, droomde in biddenden zomeravondernst de Rijn.
Wat lag hij daar mooi in zijn kalme spiegeling; zóó had Arnold hem nooit gezien en menig keer had de jonge man toch dit uitstapje gedaan op hetzelfde namiddaguur. Maar nooit was het ook zoo rustig en helder in zijn verliefde binnenst' geweest als nu. Als de Rijn was zijn ziel in haar stille wisheid en heerlijke zekerheid voor de toekomst, een toekomst, vol blijde verwachtingen en geluksbeloften, niet meer zoo wazig, niet meer zoo

vluchtig als ijlende wolkjes, maar vast als dat blauw, beweginglooos stralend in het rivierkristal.

Hè, dat was toch anders dan in je-zelven te loopen dwepen met die kasteelruïne ginds halverwege op de groenbewingerde heuvelhelling en je over te geven aan dichterlijke gevoelerigheid en te loopen mediteeren van luchtkasteelen, die ook in de ideale toekomst zouden staan en storten, maar de ruïnen waarvan zij, de liefste, dan weer bebloemen zou met de vreugden der hoop!

Om je te verkneukelen was nu de herinnering aan al dat schampere geplaag van dien onbeminnelijken en nooit van vrouw beminden brombeer, die opging in zijn drukke dentistische practijk en altijd ten aanhooren van zijn anders voelenden assistent, varieerde op het sarrende thema: ‘Ja, mannetje, allemaal goed en wel, mooie haren, mooie oogen, mooie tanden, maar je moet eerst tanden genoeg te trekken hebben, anders heb je niet te eten voor je liefje's mooie tanden!’

Goddank, nu was de hatelijke oude er voorgoed uit en de jonge tandarts er voorgoed in: rheumatiek had te goeder ure den vasthoudenden geldduivel wat toeschietelijker gemaakt bij de overdracht zijner practijk.

En al de rest was van stapel geloopen, zóó vlugjes en vlotjes! 't Was eigenlijk grappig, zóó willig als eergisteren die tante van Angèle was. 't Scheen, dat de deftige weduwe, die behalve haar pleegkind van 't kostschool vijf dochters door de wereld had te helpen, alles reeds vermoed, berekend en al lang goedgevonden had.

Arnold's overkomst uit Duitschland, haar aangekondigd in een brief, zwaar van levensernst en gewichtig overleg, leek haar een uitkomst te zijn. Wat een succès had hij met dat op half-verlegen toon vertelde smokkelverhaal: hoe hij al een jaar lang zoo'n ondeugend gebruik had gemaakt van zijn naamkaartje, dat, als een valsche sleutel, hem immer den toegang tot Angèle ontsloot, terwijl beider verwantschap er eene was tusschen den 20sten en 30sten graad.

Wat een weelde om eindelijk te gaan zeggen aan het kostschoolmeisje: over een paar dagen kom ik met tante je halen voorgoed en ben je mijn bruid.

Wat zou ze dol, dol blij zijn om zulk een blijde boodschap; ze stond vast al op den uitkijk van verlangen en nieuwsgierigheid, want in zijn laatsten brief had hij haar al een beetje op vreugde voorbereid, maar opzettelijk in heel vage termen.

Verbazend! daar had je de vriendelijke witte torentjes al, had hij dan zoo hard geloopen?.... Nog een duizend passen en hij stond voor een open plekje van het heilige maagdenwoud aan de overzij, voor de bladernis, waar het maar zelden miste, of hij vond er de liefste aller nichten al wachtend op den liefsten aller neven; nooit ging hij ginds de brug over, of hij hield even halt bij dit droom-mooie pleisterplaatsje.

Hé, vreemd! het looverspelonkje was er wel, maar zijn heiligje-op-aarde stond niet in haar nisje.

Natuurlijk weer een guitenstuk van d'r! Want hij boorde daar de bladeren wel ritselen en de dorre houtjes van den boschvloer wel kraken!

Hm! Ange! Ange! - Och! die akelige duiven met dat hatelijk geklepper! - Ja, kom maar voor den dag, ondeugend ding, ik hoor je wel, pas op hoor, of ik zwem over en kom mijn struikroovertje zoeken! Toe nou, Ange! Ange!....

- ‘Ha! de wacht aan den Rijn!’

Wie zei dat daar ergens in het groen, halfluid? Wie zat daar zoo onbarmhartig te lachen met schokjes, al langer hoe minder bedwongen en telkens helderder en àl tartender?....

Natuurlijk zijn engelachtig duiveltje! - Ange, ik ga weg, hoor!

Daar begon het op eens, alsof er plotseling een windhoos joeg door de boomen, in het dichte struikgewas te woelen en te schudden, en of er in dien wind spotlachende saters neerkwamen, te schateren en te proesten en ijlende voeten stoven voorbij de bladernis, waarvoor Arnold smeekend wachtte, - met vinnig gesnater klepperden de duiven omhoog, watersnipjes, die te droomen lagen onder het oevergroen, schoten van angst naar het midden der rivier en doken op het gezicht van den wachtende aan de overzij met een plassenden wiekslag in de diepte....

En in al het rumoer was geen geluid van een woord, geen verrassend, geen goedmakend, geen verklarend, ja tòch in de verte, een woord, maar een uitgegiegeld spotwoord: ‘What is in a name!’ (Wat steekt er in een naam!)

En ook op eens was 't weer stil en stierven de geruchten weg in de diepten van het woud; alleen ergens omhoog koerde meewarig een tortel....

Arnold duizelde en staarde star-oogend op het boven de gedoken snippen woelende water, en of hij op eens verlamde en een ander hem langzaam vooruitschoof van den kant, neeg hij voorover, tot met een schrik hij zich vermande.

Angèle kon nòg zijn poover figuur redden en hem een held maken, ze zou wel hijgend komen aanloopen en hem toeschreien: ‘Lieve Arnold, ze hebben je uitgelachen en mij bedrogen, ga gauw binnen, ik kom, ik hoor hier niet meer.’

Maar niets, niets; in zijn eentje stond hij te blozen, te blozen voor de boomen, die het wisten en voor den vogel, wiens gekoer hem beklaagde.

‘Wat steekt er in een naam?’ Had hij dat niet duidelijk verstaan en vertelde Ange hem onlangs niet, dat haar beste vriendin dit woord van Romeo's Julia met schalksche achterdocht had geciteerd, toen zij haar àl te zusterlijk de kleinoodiën liet zien, haar door ‘neef’ vereerd? Zou dezelfde dat ook nu geroepen hebben en had Angèle dan het pikante van zulke plagerijen niet geteld? Dàt was zeker, ze had beter op haar hoede en trouwer op haar post kunnen zijn.

Uitspreken kon hij ze niet, maar voor zijn lippen kwamen wrevelige woorden, die wilden morren tegen de liefste.

Hij diende zich aan en vroeg Fräulein Van Evoorde te spreken.

‘Ja, mijnheer, ik weet niet, of dat vandaag wel gaan zal,’ zei kreupele Mannes op een toon, niet zoo vriendelijk en sentimenteel als anders en hij hinkte heen en hinkte weer terug, juist, of hij gedwongen was een heel gewichtige treurigheid mee te deelen, maar geen moed vond om ze uit te brengen.

‘Ja, mijn...heer Van E...voor...de’ - Arnold beefde, was die kerel er misschien ook al achter, wat er in een naam steekt - ‘dat weet ik niet, 't zou.... 't zou misschien beter zijn van niet.... de jonkvrouw is niet erg wèl van middag uit het bosch gekomen en onze dokter heeft haar geraden een poosje rust te nemen; maar als u bepaald wil, dat ik ga vragen, mijnheer.... ik zal zien....’

Arnold voelde zich verbleeken en stond bedremmeld voor den ouden kreupelen sukkel. Wat beduidden al die raadsels toch!

‘Ik wensch haar te spreken, ik wil, ik moet haar dringend spreken.... Angèle spreken!....’

‘Dag Arnold, dag jongen!’ klonk het opeens met een schallenden lach door de wijde gang; ‘dag Ange, dag meisje!’ En zoo blij en hartelijk was de begroeting, dat Mannes toen toch wel wat dacht.

En in de spreekkamer was het een pleizierig lawaai van vertellen en lachen, van lachen en vertellen, er kwam geen eind aan het gejubel, dan zachter, dan luider.

Mannes stond in de vestibule weer te stralen en te lachen van den weeromstuit....

Drie weken later reed een fraai open rijtuig stapvoets van ‘Columbia.’ 't Hield stil tegenover de bladernis van het mooie maagdenwoud.

Wat klonk dat prachtig over het water, dat Iö vivat! van vijftig nimfelijke stemmetjes!

Een weemoedige vreugde voor Angèle, dat afscheidslied!

Een heerlijke vergoeding voor Arnold, den armelijken wachter van voor drie weken!

Toen ging het voort langs den lachenden Rijn met zijn weelderige verten en ‘Columbia's’ torentjes zagen de gelukkigen vriendelijk na.

Angèle's duiven, nog niet vergeten, dat ze den laatsten tijd niets aardig meer en zoo erg wijs was geweest, speelden een luchtspelletje boven het bosch.

Muzikale katjes.

Er zijn menschen op de wereld, die men verstokte kattenhaters heeten mag; ze houden van paarden, raken in extase over rashonden, in verteedering voor een kanarie in een kooitje - maar katten, brr.... ze gruwen en griezelen er van. De kat is voor hen de incarnatie van wat valsch, listig, onbetrouwbaar is. Breng nu zoo'n kattenvijand in gezelschap van uw oude tantes lievelingspoes - het teerhartig vertroetelde snoesje, het lieve dotje, 't onschuldig schatje, dat, tot een harig hoopje samengekloend, goedmoedig te soezen ligt op tantes heetwaterstoof - hij zal smadelijk den neus ophalen en wellicht het ‘mormel’ wreedaardiglijk verjagen en dientengevolge met poesjes gunst ook die van tante voorgoed verbeuren.

Maar zet nu zoo'n mensch eens tegenover een werk onzer onovertroffen kattenschilderes mevrouw Henriëtte Ronner, en let dàn eens op of hij zich zonder lachen houen kan! De felste kattenverachter is niet bestand tegen de bekoring, die er uitgaat van de geestige tooneeltjes door 't vaardig penseel onzer landgenoote getooverd met kleuren op doek of papier!

Er behoort ongetwijfeld heel wat opgewektheid, goede luim en levendige fantasie toe om zich zoo aldoor te verdiepen in het lustig leventje dezer dartele diertjes, en menigeen zou zich de schilderes dan ook voorstellen als een mondaine dame, in wier zonnig en zorgeloos bestaan het schilderen van poesjes meer lieve afleiding dan nuttige en noodige werkzaamheid is. En ze zouden zich vergissen, want mevrouw Ronner heeft langen tijd moeten leven van haar penseel, en niet alleen zij, maar ook haar gezin. Zij heeft zware, zorgvolle levensjaren gekend, maar haar talent heeft daaronder niet geleden: behalve een voorbeeldige echtgenoote en moeder is zij een terecht hoog-gewaardeerde kunstenares.

Reeds zeer jong wijdde ze zich, op 't voorbeeld van haar vader, die een niet onverdienstelijk landschapschilder was, aan de kunst, geleid door vaders lessen. Niet lang echter mocht de kleine Henriette van dit onderricht profiteeren: vader werd blind, en nu moest het kind zelf maar zien hoe haar aangeboren gaven te ontwikkelen. Dit deed ze dan ook door onafgebroken studie, met een ijver, bewonderenswaardig in een meisje van haar jaren, tot haar op vijftienjarigen leeftijd de verrassing ten deel viel, dat een door haar op een tentoonstelling ingezonden werk verkocht werd.

Dit gaf nieuwen werklust en de gevolgen daarvan bleven niet uit: Henriëtte begon als dierenschilderes een vermaardheid te verwerven, die met de jaren steeds is toegenomen. En geen wonder: onze landgenoote - te Brussel woonachtig - is wezenlijk ongeëvenaard in haar genre; haar poesjes zijn elegant, geestig, bevallig, expressief

van gelaatsuitdrukking - maar het blijven katten, echte natuurlijke, levensware dieren. Salonpoesjes als ge wilt, maar nooit vervalt mevrouw Ronner in de fout van sommigen harer mannelijke kunstbroeders, die, in een streven naar overdreven typeering door aanstellerige pose, gewilde gratie en coquetteeren met de uitdrukking der snaaksche kattensnoetjes, onnatuur voor echte realiteit geven. Bij al hun kwajongensachtige schalkschheid, hun dolle dartelheid behouden haar katjes toch het nuchtere, het dierlijk-onbewuste in houding en bewegingen en expressie van het kopje, waarin juist het bekoorlijke dezer diertjes gelegen is. Deze verdienste is niet een der geringste van haar talent, waar het een genre geldt, dat tot overdrijving en onnatuur zoo lichtelijk aanleiding geeft, voor wie het beoefent met een routine en een vlugheid als die onzer landgenoote.

Cronjé's secretaris.
Generaal Cronjé en echtgenoote.
Het hoofd van Cronjé's generalen staf.
Cronjé's neef.
generaal cronjé en een engelsch bewakingscommando op st. helena.

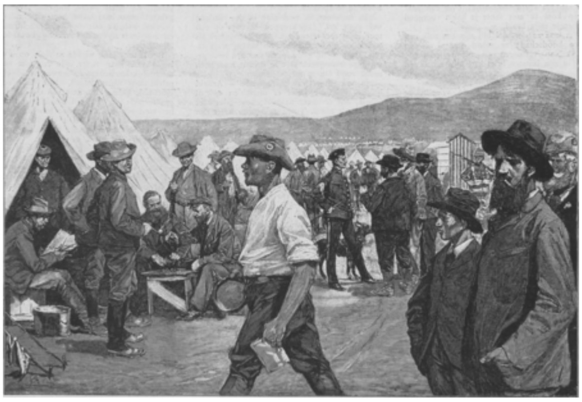

EEN LEGERKAMP VAN KRIJGSGEVANGEN BOEREN OP ST. HELENA.

En zie nu eens even dat jolige groepje aan op onze plaat: de poesen mama zit rustigjes en voornaam als een echte mevrouw op haar zijden kussen, blijkbaar goedkeurend het spelletje aan te zien van haar woelig kroost, dat reeds blijk geeft van muzikale neigingen. Een heeft er zich meester gemaakt van den cello, dien ze op haar manier bespeelt door er de snaren een voor een van los te rukken, wat een heel aardig geluid geeft. Stevig heeft ze zich met haar scherpe nageltjes vastgeklemd aan het hout en met een ijver, een betere zaak waardig, zet ze haar vernielingswerk voort, knabbelt en plukt en rukt tot er geen snaar meer heel is; twee hangen er al losjes bij te zwieren, en net zoo lang zal 't spelletje duren tot straks de cellist zijn instrument opnieuw bespannen moet.

MUZIKALE KATJES, NAAR DE SCHILDERIJ VAN MEVR. HENRIËTTE RONNER.

Twee andere kleintjes spelen krijgertje tusschen de deerlijk gehavende muziek; een donkerkleurig diertje is in de rol gekropen en schiet nu met korte schokjes te voorschijn, welk moment door zijn schelmsch zusje in spanning is afgewacht om den ander pardoes op den kop te springen. Achter de zijden draperie komt nog een vierde kleintje uitgluren, en nummer vijf wendt wanhopige pogingen aan om langs den muzieklessenaar zich omhoog te werken en dan ineens tusschen de spelenden neer te ploffen.

Mama laat het kattenvolkje ongestoord zijn gang gaan en blijft in onafgebroken belangstelling en met dwaas-ernstige oplettendheid de zotte capriolen aankijken. Hoe geestig en effectvol de compositie ook is, alles is natuur en leven in het tafreeltje: wie heeft niet honderdmaal een kat zóó zien kijken, rustig zittend, den rug een beetje gekromd, de vier pootjes zorgvuldig bij elkaar, het kopje gebogen, de geestige oortjes gespitst, de oolijke oogjes kijkend uit zoo'n zacht gemoedelijk snoetje, ernstig, oplettend en vol aandacht turend naar een nietsje: een vliegje op den grond, een touwtje, dat te schommelen hangt, een schaduw, die beweegt langs den muur. En wie kent niet de korte sprongetjes van jonge poesjes, de jolig elegante guitjes met hun mollige pootjes gekromd, de oortjes naar links en rechts opgestoken, de snorharen binnenwaarts gebogen, de korte, dikke staartjes opgewipt; hun turen en gluren, het bekje bij den grond, met wiegelend achterlijfje een poosje loerend, en dan plotseling uitschietend op het begeerde doel: een kluwen of klosje, een gevallen potlood of penhouder?

't Is ondoenlijk bij Henriëtte Ronner's natuurgetrouwe tooneeltjes te volharden in kattenhaat, en even onmogelijk is het der schilderes zijn hulde te onthouden, die bij zwaar-drukkende zorgen en veelal droeve levensomstandigheden de luim niet verloren en den zin voor het schalksche en geestige, onmisbaar voor de beoefening van haar genre, behouden heeft.

Haar vermaardheid dankt mevrouw Ronner hoofdzakelijk aan haar poesjes, schoon ze ook honden geschilderd heeft, en dit niet minder verdienstelijk. De lievelingshonden der Belgische koninklijke familie zijn allen door haar geportretteerd, zoodat men haar wel de hofschilderes dezer vorstelijke viervoeters noemen kan. Haar jonge hondjes zijn prachtig en even karakteristiek als de katjes.

De erkenning harer verdienste is niet uitgebleven: talrijke onderscheidingen, eere-medailles, vorstelijke opdrachten en eere-lidmaatschappen van kunstvereenigingen zijn haar ten deel gevallen, maar de grootste en schoonste voldoening moet der kunstenares toch zijn het bewustzijn haar kunst-doel te hebben bereikt.

Den 31sten Mei herdacht mevrouw Ronner haar tachtigsten verjaardag, en nu meenden wij, dat de *Katholieke Illustratie* niet mocht achterblijven met huldebetoon en gelukwensch aan deze vaderlandsche schilderes in den vorm eener reproductie naar een harer werken.

M.V.

Het Opluchtings-Sindycaat, door W.L. Alders.

Van een phonograaf gesproken, (zei m'n vriend uit Chicago) heb ik dat wel eens verteld van Sam Foote's Algemeen Opluchtings-Syndicaat? Niet? Nu dan! Als je in 't eerste half uur niets beters te doen hebt, dan te blijven zitten waar je zit, zal ik je dat eens vertellen; want volgens mijn opinie waren er enkele zéér goede dingen in, hoewel het niet zoo gelukkig afliep als Sam hoopte.

Sam Foote was, wat je noemt, een ondernemende kerel. Hij verwachtte altijd van de een of andere uitvinding zijn fortuin, maar maakte het nooit, ofschoon het soms

niet veel scheelde. Sommige ideeën van hem waren goed en andere weer niet, enfin, dat is met ons allemaal het geval, geloof ik.

Sam Foote was een vreedzaam, welgedaan mannetje, die, zoover ik weet, in zijn heele leven nooit gevloekt had. Maar hij had vrij wat van de wereld gezien, want hij had in St. Louis en Milwaukee gewoond vóór hij naar Chicago kwam; en zoodoende wist hij ook wat een opluchting het voor sommige menschen is, hun gemoed zoo nu en dan in krachtige woorden lucht te geven. 't Is zoo iets als de veiligheidsklep, die opengaat als de stoomdrukking te hoog is. Met krachtige woorden bedoel ik nu juist geen vloeken, maar flinke, openhartige taal.

Wanneer iemand probeert je te bedriegen, heb je behoefte hem eens even te vertellen, dat hij een dief en een schobbejak is en dat z'n heele familie, tot aan Noach's Arke toe, geen haar beter was. Zoo ook, wanneer iemand je doodelijk zit te vervelen met een gesprek, waar je niets geen belang in stelt, doet het je bovenmate goed, wanneer je hem eens kunt zeggen, dat hij, volgens jou opinie, de grootste ezel is, die er ooit op twee beenen rondliep.

Nu dan! Op een goeden dag kwam Sam mij opzoeken en zei mij, dat hij bezig was een maatschappij op te richten tot verkoop en verhuren van phonografen, die de menschen in staat zouden stellen ‘krachtige taal’ te gebruiken, wanneer dat noodig mocht blijken.

‘Zie je,’ zei hij, ‘er zijn een heele massa menschen, die er niet van houden eens flink uit te pakken, wanneer iets of iemand hen hindert, en die dientengevolge lijden aan, wat de dokters noemen, “opgekropte zenuwen.” Nu is ons plan, die menschen te voorzien van phonografen, die zoo luid spreken als een gewone mannestem. Bij elke phonograaf zullen we rollen doen voor de verschillende gevallen. Zoo zal er een bijv. zijn om een kind op kalmen toon terecht te zetten. Dan een, om flink doch ernstig je misnoegen te kennen te geven, wanneer je vrouw het eten heeft laten aanbranden. Verder een rol om een luien bediende wat aan te porren, en ook een om een orgeldraaier, die vlak voor je huis staat, de huid vol te schelden, verder nog rollen om je opinie te zeggen over iemand, die je anders in zaken de loef zou afsteken. We willen iedere phonograaf voorzien van twee dozijn rollen; en hij, die een onzer phonografen koopt of huurt, wordt in staat gesteld elk soort van “taal” te bezigen, die hij verlangt, ten minste als hij niet te plat wil worden.’

Sams maatschappij ging aan 't werk en had in 't eerste jaar groot succes. Ge zoudt verbaasd hebben gestaan wat al soort van menschen Sams phonograaf gebruikten. De meest achtenswaardige lieden uit de stad waren er mee ingenomen; en Sam had honderden brieven van menschen, die zijn phonografen gebruikt hadden en die er meer heil bij hadden gevonden dan bij bromkali of andere doktersmiddelen. Zelfs ministers bedankten Sam voor zijn onschatbare machine en zeiden hem dat zij nog nooit gemoedsrust hadden gekend vóór zij zijn speciale rollen gebruikten, om koks weg te jagen die lastig werden.

Ik zelf had een van die phonografen voor een maand of wat in gebruik, en de manier waarop het ding te keer ging tegen den man, wiens werk het was mijn kantoor aan te vegen en dit meestal vergat, was gewoon heerlijk. Wanneer een reiziger bij mij binnenkwam en mij wou doen gelooven, dat ik 't heel mijn leven zou betreuren wanneer ik een waardeloos boek niet voor vijf dollars van hem kocht, zette ik maar even de rol der ‘zachte terechtwijzing’ op de machine, en geen twee minuten later begon het uit te pakken: ‘Jou leelijke, indringerige, stomme ezel!’ Dan vond de reiziger, dat het hoog tijd werd weg te gaan, en ik leunde achterover in mijn stoel en hoorde met voldoening de rest der preek aan.

Sams uitvinding werd zóó populair, dat er aanvragen van vrouwen kwamen om speciaal voor haar gemaakte rollen. Dat was nu iets, dat de maatschappij in 't begin niet gedaan had, want het scheen haar toe, dat het onmogelijk was om den juisten toon te vinden, die een vrouw zou voldoen. Want, weet je, een vrouw gebruikt gewoonlijk de scherpste woorden die ze kan uitdenken, maar voelt te gelijker tijd, dat ze geen dingen moet zeggen, die men als onvrouwelijk zou kunnen betitelen.

Evenwel, nadat Sam twee of drie dozijn aanvragen voor vrouwelijke rollen had gekregen, nam hij een juffrouw in dienst, die zeven en twintig jaar lang een kosthuis gehouden had en met een dronken man getrouwd was, en zette haar aan het werk om een partij rollen te maken, uitsluitend voor vrouwen bestemd. Op een goeden dag stapte ik Sams werkplaats binnen om zoo'n rol te hooren voor luie echtgenooten, en ik kan je verzekeren, dat het enorm was. Sam zei, dat het precies was, alsof hij z'n arme doode vrouw hoorde, en hij was overtuigd, dat het verbazend succes zou hebben bij getrouwde vrouwen. En zoo was het ook. Ze kregen niet minder dan driehonderd orders voor machines met rollen voor ‘bedsermoenen’, en de dames, die ze bestelden, behoorden tot de hoogste, toonaangevende klasse in Chicago.

't Kwam zoo ver, dat, wanneer je verschil van opinie met iemand kreeg op zijn kantoor, er plotseling een phonograaf begon te praten en je vertelde hoe de eigenaar over je dacht. Zoo nu en dan werd wel eens iemand, die nog niet aan de machine gewoon was, half dol en wilde probeeren het ding in stukken te slaan; maar over 't algemeen begrepen ze spoedig dat hun tegenwoordigheid niet gewenscht was in 't kantoor, waar zoo'n phonograafje stond, en stapten spoedig op. Zie je, je kon toch moeilijk iemand aanvallen omdat zijn phonograaf op je schold.

Bijvoorbeeld, wanneer men bij een vreedzaam oud heer kwam, die nooit van zijn leven iets ruws zei, en na een poos, wanneer men iets beweerde dat hem niet beviel, begon zijn phonograaf je aan te spreken met: ‘Jou, vetgemest varken’ etc. dan kon je hem toch niet neerslaan omdat zijn phonograaf ongepaste taal gebruikte, en dus stapte je op en deed maar niets. In alle geval, 't was nog niet uitgemaakt of het manier was, iemand uit te dagen, omdat de toon van zijn phonograaf je niet beviel; en ik behoef u niet te zeggen, dat de aanleiding voor een duel aan mode onderhevig is.

Nu en dan gebeurde er wel eens een ongeluk, doordat verkeerde rollen in de machines gezet werden; en de man, die zoo'n fout beging, verloor een klant, of misschien wel een vriend. Maar over 't algemeen was de invoering van Sams machines een groote weldaad voor de maatschappij. Menschen, die bekend stonden voor de leelijke woorden, die ze gebruikten, legden die slechte gewoonte geheel af en lieten dat werk aan hun phonograaf over, terwijl vrouwen, die als groote feeksen berucht waren, haar ontboezemingen aan de phonograaf opdroegen en zelfs nooit meer wilden kijven. Volgens de dokters was er een merkbare vooruitgang in den gezondheidstoestand van Chicago, gedurende de twee maanden dat Sams maatschappij werkte, en gevallen van beroerte kwamen nog maar zelden voor.

Sam was in hoog aanzien en, als hij nu maar tevreden geweest was en zijn zaak gelaten had, zooals ze nu was, zonder nog andere arbeidsvelden te gaan bewerken, zou hij zeker het fortuin gemaakt hebben, waarop hij hoopte; maar alles bij elkaar was Sam te ondernemend. Hij-kon zich nooit bij één ding bepalen, maar nam altijd te veel hooi op zijn vork. Nu kreeg hij weer het idee, dat zijn phonograaf best in kerken gebruikt kon worden en daar kon preeken, 't geen nog geen twintigste zou kosten van een gewonen dominee. Hij sprak er veertien dagen lang elken avond met mij over, zoodat ik ten laatste er zóó genoeg van kreeg, dat ik hem alles zou hebben toegestemd als hij maar niet meer over het onderwerp sprak. En hiermee had ik

ongelijk. Ik, als een goed vriend van Sam, had hem bij zijn kraag moeten pakken en de straat op gooien. Dat zou hem misschien ontmoedigd hebben en een aansporing geweest zijn om de gedachte aan predikende phonografen op te geven. Maar ik had zoo zeer genoeg van zijn gepraat, dat ik mijn plicht verzuimde en daar heb ik altijd spijt van gehad.

Wat Sam op het idee bracht, was het volgende. Hij bezocht gewoonlijk een klein kerkje, ongeveer drie mijlen buiten Chicago, in een dorpje, waar menschen gingen wonen, die de belasting in Chicago niet konden betalen. Sam had daar gewoond, toen hij pas naar Chicago kwam, en nadat hij naar de stad verhuisd was, bleef hij nog steeds dat kerkje bezoeken, want hij was, zooals ik reeds vertelde, een net en geregeld mensch. De predikant dier kerk ging dood en de kerkeraad had zéér veel moeite om een ander te krijgen.

Men verlangde een uitstekend predikant, maar kon bij lange niet genoeg geld daarvoor betalen. Bijna een jaar lang hoorde men iederen Zondag jonge predikanten, die men voor geen geld wilde hebben, en noodigde goede predikanten uit de vacature te vervullen tegen 250 dollars per jaar, - ten minste indien men in staat was dit te betalen, 't geen lang niet ieder jaar het geval was.

Nu was Sams idee, dat die kerk een van zijn, speciaal daarvoor gemaakte phonografen zou huren voor 20 dollars per jaar, terwijl hij van zijn kant dan zou zorgen, dat de rollen alle preeken zouden herhalen van de beste redenaars der Vereenigde Staten. Deze redevoeringen moesten pas uitgesproken zijn, en hij nam aan, dat er geen ouder zou zijn dan drie weken. Hij verzocht de diakenen den dienst om beurten te leiden en het preeken aan de phonograaf over te laten. Op die manier zou de gemeente niet alleen veel besparen op het salaris van den predikant, maar ze zou ook in staat zijn, de beroemdste predikanten te hooren. Ik zal niet ontkennen, dat er wel iets in dit idee zat, ten minste als het goed werd uitgevoerd, maar Sam bleef altijd in gebreke als het er op aankwam de dingen uit te voeren en natuurlijk ving hij weer slib met zijn kerkelijk-phonografenplan. Sam dacht er over, door 't gansche land menschen aan te stellen, die de preek in phonografen zouden opnemen; natuurlijk moest aan den predikant iets betaald worden voor zijn toestemming daartoe en ook moesten de lui met de phonografen betaald worden. Dat zou geld kosten en Sam wist heel goed, dat, wanneer hij aannam slechts één kerk met phonographische preeken te voorzien, hij er geld op zou verliezen. Maar zijn berekening was, dat het idee opgang zou maken, en hij in zeer korten tijd twee- of driehonderd kerken van preeken zou moeten voorzien, wat natuurlijk zeer voordeelig zou zijn. Zijn berekeningen, die gebaseerd waren op slechts honderd kerken, voorspelden een zuivere winst van 700 dollars per maand.

En dan, sprak Sam over 't vele goede, dat het resultaat zou zijn van zijn streven om het volk in staat te stellen een *goede* preek te hooren. Je hebt nog nooit iemand ergens zoo in op zien gaan als Sam in zijn nieuwe plan. Hij hield zich overtuigd, dat hij op weg was millionnair te worden en dat hij een jacht zou gaan houden, en in staat zou zijn te gaan waarheen hij wilde, juist als alle andere millionnairs. Hij heeft nu nog zijn jacht niet, neen, zelfs geen klein sloepje, maar ik ben er zeker van, dat hij nog even veel vertrouwen in de toekomst heeft.

Sams kerkje probeerde het met den ‘phonographischen predikant’, zooals hij de buitengewoon groote machine noemde, die hij daarvoor in elkaar gezet had, en het resultaat was een tijd lang uitstekend. De diakenen leidden om beurten den dienst en wanneer het tijd werd voor de preek, kroop Sam in den preekstoel en wond zijn phonograaf op. Dan ging hij zitten in de bank der diakenen met een air als ware hij zelf een welsprekend redenaar. Ze vertellen zelfs, dat hij er op aandrong een zwarte zijden toga te mogen dragen als hij zijn diensten verrichtte, maar de diakenen wilden dat niet toestaan. Evenwel kan het ook wel gelogen zijn, waarschijnlijk is het in geen geval, want Sam was er de man niet naar om zich in de hoogte te steken of de algemeene aandacht op zich te vestigen.

Den eenen Zondag zou door de phonograaf spreken de beste predikant van New-York en den volgenden Zondag zou er de beste predikant zijn van Washington of Philadelphia of New-Orleans. De gemeente waarschuwde Sam vooruit, dat zij niet wilde, dat een predikant uit St. Louis door de phonograaf zou spreken, maar ik heb het er altijd voor gehouden dat niets anders dan jaloezie hen die voorwaarde

deed stellen. De phonograaf herhaalde niet alleen de woorden van de preek, maar zelfs de stembuiging van den man, die oorspronkelijk gesproken had, en het volk had al het voordeel van verschillende predikanten te hooren zonder het nadeel te hebben naar vreemde kerken te moeten loopen, dan nog verplicht te zijn een halfuur op een zitplaats te moeten wachten en behandeld te worden als lastige indringers.

De ‘phonographische predikant’ maakte zoo'n opgang dat de andere kerk bijna leeg was, hoewel daar toch een goede gewone predikant sprak. Maar hij kon het niet uithouden tegen de phonograaf. Sams kerkje was iederen Zondag overvol; de menschen stonden zelfs buiten onder de ramen, waar ze nu en dan een woord konden opvangen, en waar ze weddenschappen aangingen, welke predikant nu aan het woord was.

De nieuwsbladen te Chicago spraken er over en hielden lange betoogen over den vooruitgang der beschaving in Amerika en over het feit, dat Chicago de eerste stad was, die mr. Foote's prachtige uitvinding in practijk bracht.

Zij voorspelden, dat in weinige jaren negen tienden van de kerken phonografische sprekers zouden bezitten; en ze berekenden reeds dat het geld, wat aan predikanten-salarissen bespaard zou worden, genoeg zou zijn om de kosten te bestrijden van de jaarlijksche verkiezingen, ja, dat er zelfs nog iets over zou blijven voor de leiders. Maar, ik moet er u opmerkzaam op maken, dat geen kerk, uitgezonderd Sams eigene (als ik 't zoo mag noemen) een phonograaf gebruikte. U begrijpt, de predikanten bestreden natuurlijk de phonografen, zoo goed als de wevers de machine; zij voorzagen, dat, mocht de phonografische predikant meer algemeen worden, hun toestand onhoudbaar zou zijn en dientengevolge vertelden, zij dat de phonograaf een uitvinding des duivels was (en ik ben er nog zoo zeker niet van dat ze geen gelijk hadden), zoodat geen fatsoenlijke kerk zoo'n ding mocht gebruiken.

Alles ging in Sams kerkje van een leien dak; alleen nu en dan een kleine storing van geen belang. Eens schoof Sam een rol in met een preek, die aantoonde dat het geloof van de aanhangers zijner kerk glad verkeerd was. Dit bracht Sam in een lastige positie, maar hij raakte er weer uit door te zeggen, dat hij van godsdienst niets af wist en dat hij veronderstelde, dat die preek volkomen in orde was, tot de diakenen hem het verschrikkelijke er van onder het oog brachten. Maar eens heeft hij een abuis gemaakt, waarvoor geen verontschuldiging te vinden was, en dat heeft hem zoo goed als geruïneerd. Om de waarheid te zeggen was het niet zoozeer Sams schuld, als wel die van den klerk, die belast was met het verzenden der rollen naar hun aanvragers.

De klerk had de rol voor een preek over de zachtmoedigheid naar iemand gezonden, die er een gevraagd had om al zijn klerken weg te sturen, en toen hij de rol in de machine zette en deze liet afloopen, was hij zoo onvoldaan als iemand maar zijn kan. De klerk verontschuldigde zich en dacht dat daarmede de zaak uit was, maar hij wist nog niet waartoe een phonograaf al niet komt, wanneer zij er haar zin op gezet heeft, iemand in moeilijkheden te brengen.

Den volgenden Zondag zond hij naar Sams kerk de rol, die, naar hij dacht, van een algemeen bekenden Bostonschen predikant was, en waarvan men verwachtte, dat zij een grooten toeloop van volk zou trekken. Men had bekend gemaakt, dat op dien dag een preek van dezen beroemden redenaar te hooren zou zijn en dientengevolge was niet alleen de kerk overvol, maar men had zelfs de voordeuren uitgenomen en er een tent voor opgeslagen, zoodat ze één geheel vormde met de kerk, die aldus een dubbel aantal hoorders kon bevatten. De diakenen beëindigden hun deel van den dienst in goede orde en Sam wachtte al met de rol in zijn zak, om haar op het goede moment in de phonograaf te plaatsen. Vooraf echter maakte de

hoofddiaken bekend, dat men nu zou hooren 'de preek van den eerw. heer Zoo en Zoo, welke, zooals hij hoopte, het volk een nieuw denkbeeld zou geven, wat men verstond onder goed preeken.' Daarna ging Sam in den preekstoel en maakte zijn machine gereed, wond haar op, terwijl al de toehoorders zoo stil waren, dat men een speld kon hooren vallen, als ze zwaar en groot genoeg was.

De phonographische predikant begon op deze wijze; - ik zal niet zeggen, dat ik de juiste woorden weergeef, maar ik zal er toch wel dicht bij komen en in ieder geval kan ik vertellen wat de inhoud was.

'Ik heb jullie allemaal bij elkaar geroepen, om je eens even te zeggen dat je het luiste, stomste en akeligste troepje vagebonden zijt, dat ik ooit het ongeluk had te ontmoeten. Je weet met z'n allen nog niet genoeg om je alleen over straat te sturen, en als je nog geen dieven zijt, dan is het, omdat je den moed niet hebt om te stelen.... Als ik deed, wat ik feitelijk doen moest, stuurde ik je allemaal nog dit oogenblik de deur uit. Als je maar begrijpt, dat ik jullie door en door ken, dat ik weet, waar je je avonden doorbrengt, zoo goed als hoeveel geld je verliest met dobbelen en drinken. Wanneer ik bedenk, wat een akelig troepje laaggezonken sujetten jullie zijt, verwonder ik er mij over, dat ik nog ergens anders moeite voor doe, dan om je de deur uit te zetten.'

Hoe lang de phonograaf op deze manier wel zou zijn doorgegaan, kan ik niet zeggen, hoewel ik geloof dat de rol, die bestemd was voor den man, die zijn personeel ontslaan wou, op een half uur berekend was en niets anders zeggen moest gedurende dien heelen tijd, dan woorden in denzelfden geest, als de zoo even aangehaalde. Maar de gemeente had al meer dan genoeg gehad. Zij stonden op als één man en één vrouw en slingerden de phonograaf heen en weer. Wat Sam betreft, ze zouden hem opgehangen hebben, als ze hem gekregen hadden, maar hij was door het dichtstbijzijnde raam gevlucht, zoodra hij bemerkte, dat de rollen verwisseld waren.

Dat was het eind van den phonographischen predikant en, wat erger was, voor zoover het Sam betrof, het eind van het 'Algemeene Opluchtings Syndicaat.' Er ontstond een vooroordeel tegen phonografen, en pers en preekgestoelte spanden samen om Sam en zijn maatschappij met al hun werk te ondermijnen. 't Slot was, dat Sam bankroet ging voor de negende of tiende maal in zijn leven en hij had zoozeer genoeg van phonografen, dat hij, hoewel hij de vreedzaamste man was, dien ik ooit gezien heb, aan 't vechten zou gaan, als iemand hem had durven vragen, wat hij dacht van phonografen als predikanten of als hulpmiddelen ter opluchting van het gemoed.

Bij de Platen.

Zomeravond. -

De eerste aanblik zegt ons, dat wij in het Zuiden zijn: wij zien het aan het landschap, aan de figuren, die het stoffeeren, aan het zonnige, dat over heel het schilderij ligt uitgespreid, het warme waas, dat ons daarvan als het ware tegenstraalt.

Heet is de dag geweest, en nu de zon ten ondergang neigt, begeven vrouwen en meisjes zich naar de rivier, om den voorraad water te vernieuwen. Wanneer haar kruik gevuld is, zetten zij die op het hoofd en keeren daarmee huiswaarts, met die losheid en bevalligheid van bewegingen, welke aan de kinderen van het Zuiden eigen is.

De krijgsgevangen Boeren op St. Helena. -

Volgt men in heel de wereld met onverzwakte belangstelling den heldenstrijd der Boeren, nu reeds een en twintig maanden gevoerd, diepe deernis gevoelt men met de arme krijgsgevangenen op St. Helena en op Ceylon, en men wordt niet moede, door geschenken en giften hun het leven zoo draaglijk mogelijk te maken.

De gevangenen op St. Helena bevinden zich te Deadwood-kamp, een groote legerplaats met barakken en tenten, die op de tamelijk kale vlakte in de nabijheid van Longwood, waar eenmaal Napoleon als banneling leefde, werd ingericht. Het klimaat is zacht en de gezondheidstoestand der gevangenen bevredigend, maar gebrek aan bezigheid drukt als een last op de meeste mannen, aan onverpoosden arbeid gewend. Men zoekt nu werk en houdt zich met allerlei liefhebberijen bezig. Maar hard is en blijft het, weggerukt te zijn uit het land, waarvoor zij bloed en leven hebben veil gehad, gescheiden van vrouw en kinderen, omtrent wier lot de meesten in bange onzekerheid verkeeren, niet meer te kunnen strijden aan de zijde der mannen, die met zoo bewonderenswaardige volharding den ongelijken strijd voortzetten.

Wij zijn er zeker van, dat onze beide afbeel-

dingen: de eene voorstellende generaal Cronjé en echtgenoote, met het Engelsche bewakingscommando, de andere een blik gunnend op het kamp der krijgsgevangen Boeren, de algemeene belangstelling zullen trekken.

Het Bonds-schuttersfeest te Luzern. -

In deze dagen - van 30 Juni tot 11 Juli - wordt in het schilderachtige Luzern aan het Vierwoudstedenmeer een schuttersfeest gevierd, waaraan al de Zwitsersche schutters zullen deelnemen. Wat dit wil zeggen kan men het best hieruit opmaken, dat de Zwitsersche schuttorsbond ongeveer 1450 afdeelingen en 70.000 leden telt.

Luzern heeft niets verzuimd, om niet alleen de schutters, die aan de wedstrijden deelnemen, maar ook de tienduizenden bezoekers uit het eigen land en den vreemde waardig te ontvangen. In de nabijheid van het onvolprezen meer, van den Pilatus en den Rigi, is een feestgebouw verrezen in middeleeuwschen stijl met poorten, torens en kanteelen. Het gebouw biedt ruimte voor minstens 5000 personen en is van alle gemakken en gerieflijkheden ruimschoots voorzien. Ten einde den stroom van toeristen te zekerder te lokken, hebben de verschillende spoorweg- en stoombootmaatschappijen een aanzienlijke reductie op de gewone prijzen toegestaan. Èn het een èn het ander zal er ongetwijfeld toe meewerken, om aan Luzern in deze dagen een overdruk bezoek en aan het schuttersfeest een buitengewoon succes te verzekeren.

LUZERN EN HET FEESTGEBOUW VOOR HET BONDS SCHUTTERSFEEST.

Grootvorst Constantijn van Rusland en zijn gezin. -

Grootvorst Constantijn is een oom van den tegenwoordigen czaar en een kleinzoon van czaar Nicolaas I. Geboren in het jaar 1858, is hij een man in de volle kracht van zijn leven. De grootvorst is president van het keizerlijk Russisch oudheidkundig genootschap en sedert 1891 commandant van de lijfwacht. In Januari van het vorig jaar werd de grootvorst, die vleugeladjudant van den czaar is en den rang van generaal-majoor bekleedt, tot hoofd der militaire inrichtingen voor onderwijs benoemd.

GROOTVORST CONSTANTIJN VAN RUSLAND EN ZIJN GEZIN.

Vermelding verdient nog, dat grootvorst Constantijn tot de Russische ‘onsterfelijken’ behoort. In Mei 1899 werd, naar aanleiding van den honderdsten verjaardag van de geboorte van Alexander Puschkin, Ruslands grootsten dichter, aan de Academie van Wetenschappen een afdeeling voor fraaie letteren toegevoegd. Tot de eerste acht leden dier afdeeling behoorden grootvorst Constantijn en Leo Tolstoï.

De grootvorst, gehuwd met een prinses van Altenburg, heeft zes kinderen, van wie grootvorst Jan, in 1886 geboren, de oudste is. Een zuster van den grootvorst, grootvorstin Olga, is de echtgenoote van koning George van Griekenland.

[Nummer 23]

Asschepoes,
door
Agatha de Haan.
(*Vervolg.*)

'**A**cht maanden en drie dagen, mevrouw,' gaf de jonge vrouw ten antwoord, gestreeld door de bewondering, die men haar jongste toonde.

'Het is een lief kind; maar ach, zie eens, de fijne, kleine voetjes, niet grooter dan mijn duim, zijn blauw van de kou.'

'Ja, het is zoo guur met dit regenachtige weer en ik had geen kousjes voor hem,' klonk het klagend.

Arthur stond roerloos met opengesperde oogen het kindje aan te zien, dat de grappigste bewegingen maakte met handjes en voetjes en allerlei geluiden uitstiet. Ophélies plaaglust ontwaakte en plotseling bood zij hem het aardige kleintje aan.

'Och toe, Arthur, hou jij hem even vast, ik wil die andere kinderkens daar wat koek geven.'

Starend keek hij neer op het spartelende menschje in zijn armen, dat kraaide van pret. 'Gauw, gauw, Ophélie, grijp hem, gauw, ik zal hem op den grond laten vallen, hij is zoo glad.'

Zijn hulpgeroep deed Ophélie hartelijk lachen.

'Hij doet geen kwaad, Arthur, wees maar niet bang,' spotte zij.

'Gauw,' riep hij in doodsangst, het smalle lichaampje vast tegen zich aan klemmend, 'Ophélie, pak hem, hij springt weg, werkelijk.'

Dat klonk zoo smeekend.

Ophélie had zich buiten adem gelachen. 'Geef maar hier, jij drukt hem nog dood in je onhandige bezorgdheid.'

'Goddank,' zuchtte de lord toen het levende pakje weer in veilige haven was.

'Mevrouw houdt zeker veel van kinderen?' waagde nu ook de oude vrouw te vragen.

Ophélie lachte inwendig om den deftigen titel, waarmee deze arme menschen haar toespraken, zij dacht daar echter niet verder over na.

Arthur kleurde evenwel toen hij het hoorde.

'Ja, ik houd inderdaad veel van die kleine levenmakers, moedertje. Is dit uw kleinkind?' vroeg ze vriendelijk.

De oude vrouw knikte herhaaldelijk toestemmend.

De kinderen smulden van de koek, die Ophélie onder hen had uitgedeeld, en de beide vrouwen sneden het krentebrood, dat voor haar een zeldzame versnapering was.

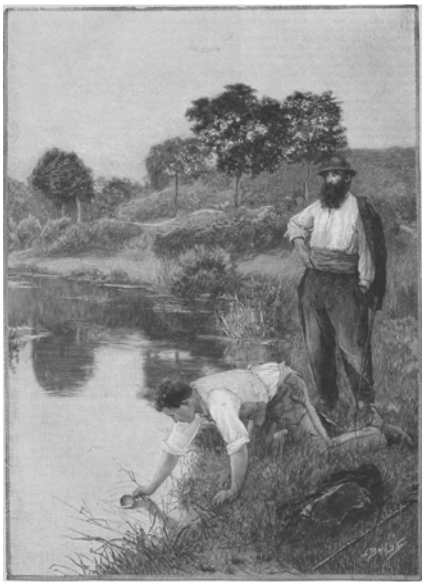

EEN DRONK TOT VERKWIKKING, NAAR DE SCHILDERIJ VAN J.A. MUENIER.

'Mevrouw is zoo goed en zoo lief voor ons, arme, gewone menschen. Nog nooit zijn er zulke deftige menschen bij ons geweest, en wij zullen het nooit vergeten, dat mijnheer en mevrouw zelf in onzen wagen zijn gekomen,' zei de jongste vrouw op dankbaren toon; 'we krijgen wel eens een aalmoes van dezen of genen, want de negotie gaat soms heel slecht; de oude vrouw bindt boenders, ik zelf maak lampepoetsers en vlecht mandjes en bloemtafels, en de oudste kinderen snijden spaarpotjes, asch-

bakjes en portretlijstjes. Maar we halen niet altijd wat op en er zijn zooveel monden; mijn man is lang ziek geweest en moet nog in het gesticht blijven in de stad.... Ja, ja, er komt heel wat kijken. Zooals ik dan zei, we krijgen wel eens wat, maar het doet toch zeer als het ons als honden toegesmeten wordt. We zijn toch óók menschen. Maar mijnheer en mevrouw zelf.... och, dat vergeet ik nooit.'

'Kom, kom, vrouwtje,' zei lord Arthur verlegen afwerend. Hij dacht er op dat oogenblik aan, dat Ophélie hem er met geweld toe bewogen had mee te gaan.

'Mevrouw is zoo mooi, mijnheer zal wel heel gelukkig zijn met zulk een braaf, mooi vrouwtje.'

Zij bloosden beiden even erg, doch Ophélie trachtte dit te verbergen door lachen en praten, van het eene onderwerp op het andere.

Toen zij afscheid namen, gaf Ophélie de kinderen en de oude vrouw een hand, nog lag een weerschijn van den blos op haar wangen.

Arthur hield peinzend het hoofd gebogen en sloeg haar tersluiks gade.

'Zouden mijnheer en mevrouw dit van een dankbare moeder willen aannemen? Het is wel weinig, maar het zou met wat bloemen er in toch aardig staan in de huiskamer.'

Verlegen lachend bood de arme vrouw hen een sierlijk gevlochten bloembakje aan.

'Dank je wel, vrouw, ik zal het bewaren, hoor. Maar zeg eens, is het voor mij of voor den lord?' vroeg Ophélie ondeugend, reeds buiten den wagen staande.

'Voor u beiden, mevrouw!'

'Ah zoo, nu, je hoort het, Arthur,' spotte Ophélie geheimzinnig.

'Dank u wel, lieve dame, dank u wel, goede mijnheer!' riepen de kinderen in koor hen na.

'Is een lord deftig, moeder?' vroeg het oudste jongetje, toen zij verdwenen waren.

'Ja, jongen, heel deftig.'

'Zoo deftig als een koning, moeder?'

'Ja, jongen.'

'Kijk eens, moeder, wat hij mij in de hand drukte.' Hij hield de oude vrouw haar hand toe.

'Zooveel geld! Nu zijn we geholpen. God zegene hem en haar.'

'Slaap wel, Arthur, zeg mij eerst nog even, of je avond goed besteed is?'

'Ja, Ophélie, ik dank je. Maar ik zal morgen doodmoe zijn!'

'Onzin, morgen ben je weer frisch en vroolijk en na het ontbijt maken wij een flinke wandeling. Oompie gaat ook mee!'

'Zoo vroeg ben ik niet op, dat is onmogelijk,' zei hij mat, op half smeekenden toon.

'Je moet, ik beveel het, ik, je pleegzuster. Als je niet beneden komt, gooi ik je venster in met den eersten keisteen, dien ik vind.'

'Dat de hemel mij bescherme!'

'Vertrouw daarop, edele jonkman. En nu, goeden nacht.'

'Goeden nacht, Ophélie; niet eens een hand?'

'Ziedaar, brave Arthur.'

'Nogmaals goeden nacht, Ophélie.'

Zijn stem had iets vreemds, iets van innig gevoel en tevens van weemoed.

In de vroolijkheid haars harten schreef Ophélie, voor zij ging slapen, aan de derdehalfpootstafel een langen, opgewonden brief aan Frieda.

Dat was niet verstandig van Ophélie.

Dien nacht droomde zij, dat zij mevrouw was en lachte in haar slaap, maar toen kwam Angelique naar haar toe, en zij lachte niet meer.

V.

Met een schalksche uitdrukking op het levendige gezichtje, kwam Ophélie de armoedige huiskamer binnen, waar de vrek reeds aan de thee zat.

'Goeden morgen, oompie!' riep zij vroolijk.

Het was of zij den glans der morgenzon binnenbracht. Zelfs de oude gierigaard onderging haar invloed en in zijn oogen kwam een zweempje welwillendheid.

'Morgen, nichtje!'

'Krijg ik ook een kopje thee, oompie?' begon zij heel lief.

'Hm, je lust ze toch niet,' kon hij zich niet weerhouden te zeggen.

Zij schudde quasi-verontwaardigd het hoofd.

'Laster! Neen, ik zal het eerlijk bekennen, ik houd niet van sterke thee, die is zoo bitter.'

En met het onschuldigste gezicht keek zij in zijn kopje, dat veeleer vuil water scheen te bevatten dan thee.

'Hm!' kuchte oompie verward.

'Zult u ze voortaan wat slapper laten zetten, oomlief? Doortje is zoo verkwistend, nu er een logee is. Ik bid u, oompie, laat ik u toch vooral niet op kosten jagen.'

Twijfelend zag hij haar aan.

Haar verzoek klonk hem als muziek, maar toch bleef hij haar eenige seconden aanstaren met een zeker instinctmatig wantrouwen.

Doch zij bleef even argeloos, zijn onderzoekende blikken konden haar niet van de wijs brengen. Zij schonk zich een kopje 'vuil schotelwater' en dronk dat dapper leeg.

'Het is toch lekker,' prees zij, inwendig lachend.

Hij knikte voldaan.

'En gezond,' voegde hij er haastig bij, 'hoogst gezond.'

Ophélie knikte als om strijd met hem mede. 'Hoogst gezond!' herhaalde zij.

Zij zette zich bij het ongewasschen venster, verschikte wat aan haar kapsel, trok haar ceintuur recht en nam eindelijk een kloek besluit.

'Oompie!'

Hij slurpte met langzame, behaaglijke teugjes zijn kopje leeg en keek haar met zijn vogeloogjes loerend aan over den rand.

Hij vermoedde bij iedere toespraak een aanval op zijn beurs, waarin, tusschen twee haakjes, nooit meer dan vijf centen zaten, daar hij zijn geld in zijn matras verstopt had in een platte ijzeren doos.

Die eenzame stuiver sleet zijn droevig leven in de binnenzak van een oude, groezelige reuzenportemonnaie, zonder ooit kameraden bij zich te ontvangen of uit logeeren te gaan, als al zijn makkers. Eenzaam bleef hij, steeds bestemd voor 'onvoorziene uitgaven,' maar ondanks deze schoone bestemming, reddeloos verloren in de diepte van oompies vieze portemonnaie.

Ophélie had zijn beweging wel opgemerkt en het vermaakte haar kostelijk.

'Hm!' kuchte de vrek weifelend.

‘Oompie, houdt u een klein beetje van mij?’

Op deze vraag was Hofman allerminst voorbereid; met blijkbare verwondering bleef hij zijn nicht een poos aankijken.

‘Ja, oompie?’

Die vleiende vraag kon hij niet goed weerstaan, hij knikte dan ook toestemmend en ijverig.

‘O, dat is lief van u, beste, goede oom!’ jubelde het meisje, hem om den hals vallend, zoodat de vrek geheel in de war raakte. Zooveel beminnelijkheid was hij niet van zijn logeetje gewoon. Integendeel, maar al te vaak waren zij samen op voet van oorlog geweest, want het meisje had nooit haar meening over zijn gierigheid onder stoelen of banken gestoken.

‘Hm!’ kuchte hij doodsbenauwd.

Zij nam dadelijk weer haar plaatsje in en lachte hem toe.

‘Oompie, ik heb een verzoek aan u!’

Met een uitdrukking van hulpeloosheid en schrik staarde hij haar aan, en zijn handen doken dieper in de zakken ter bescherming van den blijkbaar ernstig bedreigden stuiver.

Ophélie zag het wel.

‘Een heel groot verzoek, oompje,’ herhaalde zij, om hem nog meer angst aan te jagen.

Zijn oogjes begonnen uit te puilen van wanhoop.

‘U moet een wandeling met me maken, het is heerlijk buiten, de frissche lucht zal ons goed doen.’

Hij haalde weer adem en zag haar met meer welwillendheid aan.

‘Wat is dat voor een gril, nichtje?’ vroeg hij, zoo vriendelijk als hem mogelijk was.

‘Het is geen gril, oom, integendeel, het is een wel overdacht plan. Luister maar eens!’

En nu begon zij hem een gansche geschiedenis te vertellen met aanstekelijke vroolijkheid en niet weinig bijkleurend.

In het eerst stond het gezicht van den vrek erg strak, hij vermoedde voortdurend een strik onder al die uitgelatenheid, maar weldra kwamen er rimpeltjes om zijn vogeloogjes en een genoeglijke grijns trok over zijn tanig gezicht.

Ophélie bemerkte met voldoening deze teekenen van welgezindheid en overviel hem nu met haar voorstel, om vooral de goede kans niet te laten ontsnappen.

Doch zoo gemakkelijk liet oompie zich niet foppen, hij spartelde tegen en wilde haastig ontsnappen. Ophélie zag het en greep hem snel bij den arm; dat gaf een ware worsteling.

‘Laat me los,’ kuchte oompie aamechtig.

‘Eerst beloven dat u mee gaat!’

Hij schudde heftig het hoofd.

‘Neen, ik heb er niets mee te maken, wat gaat mij die lord aan, laat hem dood gaan als hij er plezier in heeft!’ steunde hij.

‘O naastenliefde!’ riep het meisje toornig, ‘laat hem dood gaan.... Zeg oompie, wie heeft daar nu plezier in?’

‘Ik niet!’ huilde oompie zenuwachtig, nog steeds zijn best doende om te ontsnappen zonder een belofte te hoeven geven.

‘Eerst beloven!’ drong Ophélie aan.

‘Neen, ik wil niet, ik heb er niets mee te maken,’ weerstreefde de vrek koppig.

‘Goed, ga dan maar, slechte man, en bega een moord op een evenmensch. Bah, uit luiheid een mensch aan den dood prijsgeven.’

Besluiteloos draaide oompie heen en weer, hij was bang voor den toorn van zijn nichtje.

‘Als hij sterft, zal u geen rustig uur meer hebben, 's nachts zult u hem in de stilte hooren zuchten en....’

Doch dat was al te veel voor oompies gevoelige zenuwen, tegen zulke ijselijke voorstellingen was hij niet bestand. Met een grooten sprong was hij bij de deur, rukte die open en verdween met een tweeden geweldigen sprong in de gang.

Zij snelde hem na, en toen hij haar voetstappen hoorde, begon hij werkelijk te rennen. Op een sukkeldrafje zette zij hem na, maar zij kwam te laat, met een slag wierp hij de deur van zijn kamer voor haar neus in het slot.

Buiten adem van pret bleef zij daar staan om wat op haar verhaal te komen. Eindelijk had zij zich hersteld en bonsde op de deur. ‘Oompie! oompie!’

Alles bleef stil daar binnen.

‘Oompie!’ herhaalde zij dringender.

Een soort gebrom deed zich hooren.

Zij legde haar mond tegen het sleutelgat en schreeuwde met al de kracht harer longen: ‘Ik zal grootvader gaan halen!’

Dat werkte wel een weinig, want grootvader Verbaane was oompies kwelgeest. Toch was deze bedreiging niet voldoende om hem uit zijn verschansing te drijven.

‘Ik zal naar het dorp gaan en uit wraak voor uw onmenschelijkheid een groote rekening gaan maken op uw naam.’

Deze tweede aanval door het sleutelgat was nog veel geduchter dan de eerste, oompies wil bezweek er voor en hij opende de deur. Zegevierend trad zij binnen.

‘Gaat u mee, oompie, of niet?’

‘Ja, ja, ik ga mee,’ kermde hij op jammerlijken toon.

‘Dank u, oomlief, kleed u nu eens keurig aan, want met een lord te wandelen is een hooge eer.’

‘Ik heb geen andere kleeren,’ zuchtte hij, weemoedig en half liefkoozend zijn groenachtige plunje bekijkend.

‘In Godsnaam, ga dan zoo maar mee!’

Maar hij had nog een voorwaarde bij de overgave.

‘Ik behoef toch niets te betalen? - jou lord is rijk genoeg om voor z'n eigen te zorgen en ik ben maar een arme man.’

‘Geen cent, geen halve cent zelfs, hoor, oompie!’

Zuchtend en weeklagend volgde hij haar, in zich zelven mompelend: ‘Jawel.... maar ik spreek geen woord, ik heb niets met hem te maken, ik zou je danken!....’

En waardig stapte oompie voort in zijn

rafeljasje, zijn gedeukten, gescheurden hoed recht op het hoofd, de veters van zijn schoenen - de bewuste touwtjes - slingerend bij iederen stap door het stof van de straat. Zelfs zijn versleten handschoenen had hij er voor aangedaan, oompie was werkelijk op z'n mooist. Maar zijn gezicht was donker, verschrikkelijk donker, de vastgesloten lippen schenen zich te hebben voorgenomen geen woord meer te spreken, vooral geen vriendelijk woord.

‘Arthur!.... Arthur!....’

Alles bleef stil.

Boos trippelde Ophélie heen en weer, keek naar de vensters, zette toen de handen als een spreekbuis aan den mond en riep nogmaals luidkeels: ‘Arthu...u...ur!’

MUNCHEN IN DE ACHTTIENDE EEUW: De linnenkast der huisvrouw.

Lord Lovelace sliep echter nog den slaap der rechtvaardigen, droomde van dood en spleen, grafschriften en lijkkoetsen en had de goede wereld en zelfs zijn pleegzuster volkomen vergeten.

‘Nu sta ik weer op mijn punt van uitgang, 't is om er bij te huilen. Mylord slaapmuts is alle beloften en voornemens weer vergeten. Maar ik zal hem, wacht maar, ik waag er mijn longen aan.

Hé! Arthur! Arthu...u...ur!’

Geen geluid, geen beweging daarboven.

‘Heer, geef mij het geduld van Job, opdat ik bij deze schier hopelooze zaak niet vertwijfele,’ bad Ophélie, de handen vouwend.

Toen zocht zij op den weg naar een kleinen steen en wierp dien zonder de minste gewetenswroeging tegen Arthurs ruiten.

Nog bleef alles stil.

Doch Ophélie versaagde niet. Met fonkelende oogen wipte zij de stoep der villa op en rukte met zulk een hevigheid aan de schel, dat het haar zelf verwonderde ze er niet uitgetrokken te hebben. Niemand kwam opendoen, Ophélie trilde van drift en verontwaardiging, nogmaals dreunde de zware schei en daarbij schreeuwde de meisjesstem: ‘Brand, brand!’

Dat werkte als een storm.

Door de gang kwamen ze als bezetenen aanrennen, de voordeur vloog wijd open, en daar stonden ze bleek van schrik, huisknecht en kok, kamerdienaar en koetsier, staljongen en linnenmeisje.

Ophélie was een kort oogenblik zelve verschrikt door dezen toeloop, maar spoedig sloeg haar verbluftheid over in juichenden overmoed.

‘Goeden morgen, menschen. Is uw lord al opgestaan?’ vroeg zij uit de hoogte en hen gebiedend aankijkend.

Zij staken de hoofden bijeen.

‘Je bent niet wijs, mylord zal zoo gek niet zijn om nou al op te staan,’ riep de brutale staljongen, zich met de ellebogen een weinig naar voren werkend.

‘Pak je weg,’ beval de huisknecht snauwend en duwde hem even vlug weer achteruit als hij zich naar voren gewerkt had.

‘Is er brand, waarzoo?’ vroegen een paar opgewonden stemmen.

‘Weest maar niet bang, er is geen brand, maar ik moet jelui lord spreken, ik heb de ramen al gebombardeerd, maar dat werkte niets uit,’ verklaarde het meisje, inwendig lachend.

‘Mylord slaapt,’ zei nu de kamerdienaar langzaam en plechtig, zonder zijn in de dienstplooien versteend gezicht ook maar even te vertrekken. Waarschijnlijk zou hij even zoo kalm plechtig en officieel gevoelloos gezegd hebben: ‘Mylord is dood!’

‘Ik moet hem spreken!’ riep de jonge dame, ongeduldig wordend over het langzame begrip dezer dienstbare hersens.

‘Mylord slaapt,’ herhaalde statig de deftige kamerdienaar, en alsof deze verzekering voldoende ware om een heele wereld te overtuigen en af te wijzen, liep hij, na een stijve buiging gemaakt te hebben, weer heen, het aan den huisknecht overlatend de deur te sluiten; dat was dan ook zijn taak niet. Om geopende of gesloten deuren had de man, die dagelijks de hooge eer genoot de kleederen van een lord te schuieren en zulk een hoogadellijk mensch te bedienen, zich niet te bekommeren.

‘Ga je heer wekken, hij moet opstaan. Groote Saturnus, met zulk een troep afgerichte mensch-apen om zich heen moet men wel het spleen krijgen,’ barstte Ophélie nu boos uit.

Gedurende dezen uitval hadden zij elkander aangekeken, nu gaven zij elkaar knipoogjes en elleboogstootjes, plotseling trad de huisknecht op de voordeur toe en deed het zware gevaarte voor den neus der jonge dame dichtvallen.

Daarbinnen klonk een verward gegons van stemmen, waaruit zij niets bepaalds kon opmaken, tot op eenmaal de hooge, schelle stem van den staljongen er boven uitschreeuwde: ‘Ze is stapelgek.’

Ophélie keek eerst verbaasd naar de gesloten deur, toen barstte zij in een schaterend, onbedaarlijk lachen uit en liep langzaam naar huis terug, gevolgd door oompie, die alles zwijgend had aangehoord.

Lord Arthur ontwaakte en besloot in den tuin te ontbijten.

De bedienden zetten de tafel gereed voor het paviljoen, zij zeiden hem geen enkel woord van ‘de vroege-morgenscène’ en Arthur dacht niet meer aan zijn belofte bij dokter Verbaane gegeven. Hij had door de buitengewone vermoeienissen van den vorigen dag zoo vast geslapen, dat hij er nog niet recht wakker van was en half droomend naar den tuin slenterde.

Een paar hapjes van een zoet broodje en Arthur liet lui de handen zinken, strekte zich gemakkelijk op het rieten rustbed uit, staarde met kleine oogen naar de lucht en... sliep in.

‘Schande,’ prevelde Ophélie, die in de vensterbank zat en spottend op hem neerkeek. ‘Heerlijke tulband,’ fluisterde zij voor zich heen; zij had alweer honger. Het was zoo stil, de lord sliep vast, de honger knaagde. Toen kwam een groote verzoeking tot Ophélie. Nu ja, de gelegenheid maakt den dief.

Ophélie redeneerde: ‘Hij heeft te veel, ik heb te weinig, dat is een zeer verkeerde schikking, het lot heeft zich blijkbaar vergist, wat geen wonder is, want de stumper is blind, ocharme. Maar.... nu is het toch werkelijk een vrome daad, dien blinde terecht te wijzen en in het goede spoor te leiden. Hij heeft overvloed, ik kom te kort.... Hier dient dus het evenwicht hersteld te worden. Dit is duidelijk. En.... ja, wacht eens.... hoera! hoera! Ik ben er, zijn eigen woord machtigt mij. Heeft hij niet gezegd: ‘Ik laat de tafel overbrengen naar neutraal terrein; dit is terrein, dat een hongerig medemensch aanstoot geeft, martelt, kwelt ... en lokt tot booze begeerte, tot daden van eigenmachtigheid en geweld. En dat is zondig, hij mag geen gelegenheid tot stelen geven om zijn naaste tot diefstal te verzoeken.... Ik heb recht om mee te eten. Dat hij het mij niet vraagt komt doordat hij een slaapmuts is, een vergeetal, een spleenmannetje. Mijn honger kan niet wachten op zijn beterschap.... Welaan, aan het werk. Bij onze knorrende maag.... wij zullen slagen!’

(*Wordt vervolgd.*)

Munchen in de achttiende eeuw.

Den 14en April jl. werd door den prins-regent van Beieren in het nieuwe nationale museum der hoofdstad een bescheiden, maar leerrijke tentoonstelling geopend, die het geheele huiselijk leven van het Munchen in de achttiende eeuw omvatte. Gemoedelijkheid was het kenmerk dezer expositie, waarop zelfs het eenvoudigste stuk huisraad geadeld was door zekere naïeve oorspronkelijkheid, hemelsbreed verschillend van het karakterlooze fabriekswerk onzer dagen.

De kunst was bij de Munchenaars der achttiende eeuw in de eigenlijke beteekenis van het woord tehuis. Met voldoening noemt de kroniekschrijver van het toenmalige Munchen, de volijverige Westenrieder, niet minder dan 59 kunstenaars op, terwijl 54 bakkers en 65 slagers - om de 62 brouwers en 144 herbergiers niet te vergeten - voldoende waren, om in de lichamelijke behoeften zijner stadgenooten te voorzien. Bovendien vonden er, hoewel bij het volk de liefde voor de kunst grooter was dan die voor de wetenschap, veertien boekbinders een bestaan, en dat zij hun vak op een nog voor onze dagen voorbeeldige wijze verstonden, bewijst de eigen bibliotheek van Westenrieder, die - in het bezit der in dien tijd opgerichte Beiersche academie van wetenschappen - met haar kostbare lederen banden met gouden stempels de tentoonstelling opluisterde. Een zeer verdienstelijk staal der door drie meesters met zes gezellen uitgeoefende boekdrukkunst geven de prachtige Munchener drukken.

De muzikale composities, zorgvuldig in de kasten bewaard, zijn gedeeltelijk afkomstig van Beiersche vorsten, gedeeltelijk van Mozart, den grootmeester der toonkunst, die gedurende

het ontstaan van zijn 'Idomeneo' hofkapelmeester der door Cuvillier gebouwde nieuwe opera was. Ook de schilderijen aan de muren bewezen, dat de muziek tot de geliefkoosde uitspanningen der Munchenaars behoorde. De globen, zonnewijzers, luchtpomp enz., eveneens in de bibliotheek aanwezig, strekten tot bewijs, dat ook de studie der natuurkunde niet verwaarloosd werd.

Aan het burgerlijk binnenhuis werd de liefderijkste zorg gewijd. Frisch en aanlokkelijk zag er de eetzaal uit met de smakelijk gedekte tatel in het midden, waarop een kostbaar Nymphenburger servies van blauw porselein. Het moest een zeer vermogend gastheer zijn, voor het minst een raads- of handelsheer, die zulk porselein kon bekostigen. De gegoede burgerman moest het met tinnen gerei voor lief nemen. De tinnen schotels, borden, kannen en kruiken van alle soort, van het bevallige melkkannetje tot de zware bierkruik met deksel, waren de trots der huisvrouw, wier ijver zich afspiegelde in den glans van haar tinnen keukengerei. Men ruimde de fonkelende pracht een eereplaats in de kamer in, terwijl het koper de keuken sierde, zooals op onze afbeelding door de open deur te zien is.

MUNCHEN IN DE ACHTTIENDE EEUW: Buffet met tinnen tafelgerei.

MUNCHEN IN DE ACHTTIENDE EEUW: Bibliotheek en zijkamer.

Maar de grootste schat der vlijtige, degelijke huisvrouw was haar linnenkast, bevattende een aantal rollen zelf gesponnen en zelf gebleekt linnen. De eiken kast, die zij bij haar uitzet gekregen heeft, is de bewaarplaats van hetgeen haar in het huishouden het liefst is. Daarin bewaart zij ook het gebedenboek harer eerste H. Communie, den granaten rozenkrans van het Vormsel, allerlei familiedocumenten enz. Den eersten brief, dien 'der Herr' (zooals in Munchener burgerkringen de man

heette en nog heet) haar in hun verlovingstijd geschreven heeft, heeft ze tegen de kastdeur gespijkerd, naast een gekleurde houtgravure van hertog Max Emmanuel, den overwinnaar der Turken, de prentjes van haar heilige patrones en van het met een zwaard doorstoken hart der H. Maagd, voor wie ze een bijzondere devotie heeft. Behalve de linnenkast is er een tafel voor de wasch en een mangel, terwijl het vlas klaar ligt voor de bewerking.

Evenals aan haar linnen zoo spint de huisvrouw stil, gelijkmoedig en ijverig aan den draad haars levens, tot zegen van haar gezin, dat met zulk een huisvrouw wel tot welstand moest komen en een tevredenheid en geluk smaken, als in onze dagen door velen zal worden benijd.

Umiltà.
Vrij naar Ouida (Louise de la Ramé), door J.J.G. Wahlen.

Een top der lage heuvelketen, welke tusschen de Val d'Arno en de Val de Pisa ligt, heet Pian' di Cerri, en beneden den Pian' di Cerri ligt een dorp, Mosciano, met een miraculeus Mariabeeld, waar vele zieken genezing vonden. Evenals het dorp wordt ook de opgaande reeks der met dennen bedekte hoogten, waarvan de eene boven de andere uitsteekt, Mosciano genoemd; de heuvelen zijn door kleine dalen van elkaar gescheiden, en in de verte, in het glinsterende Westen, wijst, naast de toppen van Carrara, een zilveren streep de zee aan.

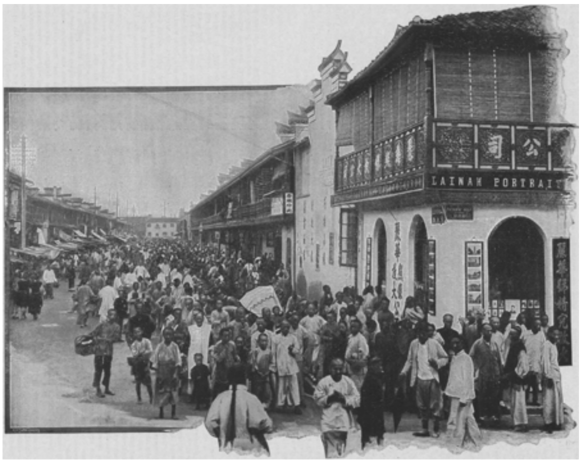

EEN KIJKJE OP DE MARKT TE SJANGHAI, NAAR EEN PHOTOGRAPHIE.

Niemand uit de groote wereld zet daar ooit een voet. Reizigers weten niets van deze romantische plek af en zouden er ook geen belangstelling voor opvatten; kunstenaars, die er zich wèl voor zouden interesseeren, hebben er nooit van gehoord; de breede zandweg, welke tusschen de kastanjeboomen kronkelt of door het dennenbosch voert, dient den muilezel van den houthakker of den os van den steenklopper. Te midden der felste zomerhitte zijn deze heuvels steeds groen en koel. Ondergrondsch water voedt de boomen en laat een weelderige bloemenpracht op de bergjes groeien en bloeien. Daar staan honderden van fraaie Italiaansche dennen en kreupelbosschen van eiken tusschen het paarse heidekruid en de goudkleurige stekelbrem. Een balsemgeur vervult dit bosschage, en men verneemt bijna geen ander geluid dan het slaan met de bijl, want jammer genoeg, vernielen en sloopen de Italianen deze bosschen. De kleine dalen zien er uit als vogelnesten onder

boombladeren verscholen. Wanneer de zon achter den Monte Albano ondergaat, wordt er overal het Angelus geluid beneden in de vlakte en van de kerktorens op deze hoogten, welke de uitloopers der Apennijnen zijn.

De menschen brengen hier heel hun leven door, zonder zich om de dwaze wereld en haar grootheid te bekommeren; zij weten niets van het woeden der oorlogen of van het wisselen der kronen; zij hebben hun tijdrekening volgens hun oogst en volgen den eentonigen loop hunner jaren in vrede, slechts verontrust door den schadelijken kever, de muskieten en de graanbelasting. Eveneens weet niemand iets van hen, de groote wereld hecht geloof aan het zoo vaak geschilderde Italië met zijn bouwvallen, zijn roovers en zijn saffraankleurigen hemel; zij weet niets van deze koele woudhoekjes, dit huiselijk herdersleven en van deze eenzaamheid, waar de berghaas rent en de blauwe lijster zingt, waar de sneeuwuil de bonte vogeltjes najaagt en het blanke kwikstaartje in de beek plast, waaromheen de viooltjes in de lente zóó dicht staan, dat heel de grasvlakte er een paarse tint door krijgt.

'Och! Houdt ge zóóveel van dat kleine onkruid?' zeggen de vrouwen met een medelijdend lachje en plukken de viooltjes voor u, alsof zij de dwaze wenschen van een ziekelijk kind willen bevredigen.

Umiltà plukte ze op zekeren dag voor mij, en daardoor vernam ik haar levensgeschiedenis.

Umiltà was een zoo mooie vrouw, als men maar zou kunnen wenschen te zien; groot, slank en evenredig gebouwd, met volmaakte trekken en het 'roode Venetiaansche goud' in heur haar, iets, wat in Toskane niet ongewoon is; haar gang en de houding van heur hoofd en haar bevallige gestalte waren fier, ongedwongen en majestueus. Wanneer zij op een der heuvels van haar geboortegrond stond, waar een hooge den zijn donkere twijgen over haar uitspreidde en de glans van de ondergaande zon haar omstraalde, dan geleek Umiltà een schilderij van Titiaan.

Het was een feestdag; zij droeg heur parelen halssnoer; twee naalden van koraal waren door de glanzige vlechten van heur haar gestoken; een doek van buigzame gele zijde omgaf haar prachtige schouders; de tegenstelling der kleur verhoogde de schoonheid van haar warme, perzikkleurige tint; zij had een bosje kamperfoelie voor haar borst bevestigd; een goudlokkig jongetje zette naast haar zijn onbeholpen schreden en droeg kersen in de handjes.

'Ja, ja,' zei een gebruinde vrouw naast mij, 'dat is Umiltà. Wie zou denken, dat zij een vondelinge is en in 't tuchthuis gezeten heeft?'

'Zal je dat dan nooit vergeten?' vroeg een man, terwijl hij de door de zon verbrande vrouw een stomp gaf. 'Vrouwen kunnen niet nalaten oude koeien uit de sloot te halen,' bromde hij, zich tot mij keerend. 'Hier hindert het trouwens niet - iedereen weet het.'

De groote klok van Mosciano weergalmde uit den open klokkentoren beneden in het ravijn, waar het dorp stond; de mooie vrouw met het ruikertje kamperfoelie ging door het dennenbosch ter H. Mis; de knaap strompelde en rolde over den weg, als een jong hondje, en verloor de eene kers na de andere; zij tilde hem op, om hem te dragen, en hij hing een paar kersen op een van heur haarnaalden. Het kraaiende lachen van het kind klonk vroolijk door de zonnige lucht; beiden waren weldra uit onze oogen verdwenen, tusschen de hooge paarse bloesems van het heidekruid.

'Zij is de mooiste vrouw uit deze streek,' zei de houthakker tot mij, 'en daarom vergeten de vrouwen nimmer, dat zij in de gevangenis gezeten heeft. Wat dat voor

een geschiedenis is? Och, ik ben geen knap verteller. Mijnheer pastoor zal u dat beter kunnen verhalen dan ik.'

Nochtans niet van den priester, maar van Umiltà zelve en van haar man vernam ik haar geschiedenis in heur huisje onder de dennen.

Heel in de vroegte op een zomerschen morgen werd op de trappen van het kleine Bigallo door een nachtwacht een pasgeboren kind gevonden. Het kwam in het 'Innocenti' (vondelingenhuis); niemand deed navraag naar de kleine, en er was geen spoor van de ouders te ontdekken.

In het Innocenti werd het met vele andere onbekende stervelingen opgevoed en genoemd naar de heilige Humilitas (Nederigheid), een naam, zeer passend voor een vondeling. Alhoewel zij niemand toebehoorde en geen hart voor haar met liefde klopte, wies Umiltà voorspoedig op en werd zulk een lief kind, als ooit binnen die oude muren er een had gewoond; zij was vrij groot, krachtig, gezond en flink, aanhankelijk en verstandig, evenwel weerbarstig en vaak bestraft. Op veertienjarigen leeftijd was zij om zoo te zeggen volwassen, en daar men haar oud genoeg achtte om zelf heur brood te verdienen, kwam zij als dienstbode bij een geestelijke in het gebergte van Mosciano.

Umiltà was nog nooit buiten het Innocenti geweest of had op haar afgemeten, kleine wandelingetjes buiten de aangrenzende straten mogen komen, en toen zij nu op den breeden, steilen weg tusschen de tarwevelden, wijnbergen en olijfboschjes reed en in zonneglans het liefelijke dorpje, door bergen ingesloten, bereikte, was zij als het ware verblind.

'Is dat de hemel?' vroeg zij zachtkens, verschrikt en vreesachtig, alhoewel zij een stoutmoedig kind was.

De menschen lachten; niemand kon haar zeggen, dat de oorspronkelijke schoonheid van het land een stukje van het paradijs is, wanneer men slechts zijn zegeningen en verhevenheid weet te verstaan. Zij had veel over het paradijs gemijmerd, als zij, op de steenen van de sombere kapel neergeknield, naar de woorden van den prediker luisterde, maar er was altijd tegen haar gezegd, dat zij niet mocht hopen, daar te komen, wijl zij steeds zoo stout was.

Toen zij den eersten avond te Mosciano in haar klein dakkamertje ging slapen, rook het op heel den zolder walgelijk naar de zijdewormen, want het was in de maand Mei, maar Umiltà meende desniettemin in den hemel te zijn. De sterren fonkelden aan den hoogen, schoonen hemel en bijna in elke heidestruik zong een nachtegaal. Zij had tot dusverre altijd geslapen tusschen vier gewitte muren en nooit een ander avondgezang gehoord dan het Onze Vader; maar nu gevoelde zij wis en zeker, dat de heiligen haar in een paradijs gebracht hadden, hoewel zij stout was.

Van dat oogenblik had Umiltà de dennenheuvels van Mosciano lief. Voorheen had zij nooit iets of iemand bemind, uitgezonderd een kleine verboden muis, welke men haar afgenomen en in een emmer water verdronken had; toen was zij vreeselijk te keer gegaan en had als een bezetene gegild en gesnikt.

Zij had een jaar bij den ouden pastoor gewoond, toen deze kwam te sterven en zijn huishouding werd opgebroken. De vrouw van een boer, die een hoeve in 't gebergte bezat, kende Umiltà, wist hoe zindelijk, sterk en handig zij was voor 't vee en gevogelte, dat haar van nature scheen te volgen, en bood haar kost en inwoning voor haar diensten aan. Umiltà stemde met blijdschap toe; zij koesterde slechts één wensch: de bergen niet te verlaten; zij bleef derhalve in het huis van de zwaarlijvige signora Rosa en groeide daar heerlijk op.

Donna Rosa was een voortreffelijke vrouw, vlijtig als een bij, godvruchtig op landelijke, voorvaderlijke wijze en strikt eerlijk. Ook was zij goedhartig en gastvrij, had aan haar zonen en dochters een goede opvoeding gegeven en werd door dezen evenzeer bemind als gevreesd. Zij was een goede, maar heerschzuchtige vrouw. Haar man dacht er nooit aan, zijn eigen wil te volgen; hij verkocht zijn vaarzen, dorschte zijn graan en ging met een groote spade, gelijk een daglooner, naar zijn werk, als zij het hem beval; hij durfde nooit tegenpruttelen, nooit morren als zijn soep wat dun of zijn polenta[1)] koud was. Met zulk een meesteresse kwam Umiltà's eigenzinnigheid vaak in botsing en boog of brak nooit zonder harden strijd.

Umiltà was een meisje, dat voor weinig dingen te gebruiken was; dat zei elkeen. Meerderheid van stemmen geldt tegenwoordig voor waarheid; daarom werd Umiltà door haar buren veroordeeld. Sommigen hielden veel van haar, doch durfden zulks niet zeggen. Het optreden in de minderheid vereischt zedelijken moed of verstandelijke ijdelheid; beide eigenschappen waren op den Pian' di Cerri zoo goed als onbekend. Dat zij handig was als zij wilde, en in één uur méér kon verrichten, dan andere meisjes in een halven dag, kon niemand ontkennen. Maar zij wilde maar heel zelden, derhalve werd deze verdienste niet heel dikwijls opgemerkt. Zij kon uitmuntend spinnen; zij kon zeer goed stroo vlechten en behoefde daarbij niet eens op heur werk te letten; zij kende alle geneeskrachtige kruiden en kon het vee als door een wonder doen herstellen, maar dikwerf verkoos zij niets te doen dan heur eigen mooie gezichtje te beschouwen en heur zwaar, glanzig haar in strengels te vlechten. Umiltá droomde van wonderlijke histories, waarin zij een rol speelde, en had het ongeluk te gelooven, dat zij voor een beter lot bestemd was, dan haar tot dusverre ten deel viel. Kortom, zij was trotsch en ontevreden.

Dat zijn nergens beminnelijke eigenschappen, hoewel het een tot nu toe onbeantwoorde vraag is, of niet juist daardoor de meeste heldenmoed in de wereld het aanzijn ontving; het zijn eigenschappen, welke in een eenzaam dorp der bergen verafschuwd worden, omdat dâár de een zoo goed is als de ander en niemand iets anders kent, dan zijn gewone zaaien en oogsten, planten en maaien, oliepersen en graandorschen.

Bovendien was Umiltà door de natuur te zeer bevoorrecht, te weelderig getooid, dan dat zij door haar vrouwelijke gezellinnen met welgevallen zou worden beschouwd; zij was werkelijk mooi, bewoog zich met klassieke bevalligheid, ‘als een koningin’, zoo zeiden die onwetende stumperds, welke nooit een koningin gezien hadden. Wanneer Umiltà op bloote voeten tusschen het rijpe graan op den dorschvloer of te midden van het paarskleurige hooge bloeiende heidekruid stond, was zij een koninklijk wezen in den volsten zin van dit oude, majestueuze woord.

Zij was zeer zindelijk op heur lichaam en kleeding, wat de vrouwen en meisjes daar zeer zelden zijn, zoodat het reeds op zich zelve als een teeken van buitengewone trotschheid gold. Wanneer zij eenig geld ontving, gaf zij het uit voor sieraden om haar persoonlijke schoonheid op te tooien, maar zij vermeed met nimmer falenden smaak de schrilkleurige doeken en grootbloemige stoffen, welke andere meisjes en vrouwen droegen, te koopen. Ook stak Umiltà in den zomer altijd een takje roode nagelbloemen voor haar borst, en in den winter, wanneer zij niets beters kon krijgen, een bosje gele brem; daarover maakten de meisjes en vrouwen zich boos, want niemand hield van bloemen, behalve de vreemdelingen en gekken, en zij wilde alleen maar doen zien hoe blank heur huid was, haar huid, die door geen zonnegloed gebruind werd. Over 't algemeen was het natuurlijk, dat Umiltà in haar omgeving

1) Brij van kastanje- of maïsmeel.

niet bemind werd. Ongetwijfeld waren eenige jonge mannen door haar schoonheid bekoord, voelden zich tot haar aangetrokken en hadden het gewaagd haar te naderen, maar zij was zóó hoogmoedig, zóó afstootend, zóó scherp van tong tegenover hen, dat zij beschaamd afdropen en zich begaven tot de gemakkelijker genaakbare toehoorsters.

'Alsof ik een van heurlui zou trouwen!' dacht Umiltà met minachting. Zij dreef de geiten op de bergen, keek droomerig in de verte en kreeg verwarde visioenen, waarin zij een gouden kroon droeg en een menigte volks aan haar voeten zag. Als zij maar te weten kon komen, wie zij was! Als zij dàt maar te weten kon komen!

Op de vroolijke avonden, wanneer er gedorscht of de maïs uitgepeld, de walnoten ontbolsterd of de druiven gelezen werden, wanneer andere meisjes lachten, babbelden, naar een afgezaagde vertelling luisterden of medestemden in een lied, dat een jonkman bij de gitaar zong, zat Umiltà alleen en droomde van de gouden kroon. Bij zulke gelegenheid nam zij haar werk mee naar heur dakkamertje, zette de houten vensterluiken open en pelde de maïs of bolsterde de walnoten bij

maneschijn. Van tijd tot tijd keek zij op naar den hemel, of naar het donkere, stille dal en de tot de wolken reikende bergen; en wanneer de liederen en de tonen der gitaar van beneden tot haar doordrongen, maakte het haar zwaarmoedig, treurig en kregel. Zij was ongeduldig in heur lot; en erger ziekte bestaat er in het leven niet.

Toen zij op zekeren avond erwten zat te doppen, geheel alleen boven - want thans in den zomer moest de kar reeds te middernacht naar de markt rijden, daar de weg mijlen ver was - hoorde zij, dat het gezang beneden plotseling door een luiden vreugdekreet en een blijde opschudding werd afgebroken; zij hoorde de vrouwen door elkaar schreeuwen en lachen en de stem van de goede signora Rosa krijschte boven alles uit: ‘Mijn zoon! mijn zoon!’

‘Eindelijk is Virginio thuis gekomen,’ dacht Umiltà, terwijl zij de peulen openbrak; zij was niet eens zóó nieuwsgierig of toonde zóóveel belangstelling, om uit het raampje naar beneden te kijken. Virginio was maar een zoon des huizes en ging haar niets aan. Zij bleef aan 't erwtendoppen, en het vroolijke, opgewekte lawaai van het welkom raakte haar evenmin als de koeien, die haar bussel gras vraten, of als de kippen, welke op haar roest zaten te slapen. Toen zij met het doppen klaar was, wierp zij de leege peulschillen door een reet in den zolder naar beneden in den trog der koeien, deed de erwten in een groote maat en keek droomerig naar de liefelijke, bleeke maan, welke tusschen lichte wolkjes boven het dennenbosch stond. Beneden in het dal luidden de kerkklokken, want morgen was 't de feestdag van den H. Bonifacius, den patroon der dorpskerk. In het bosch zongen de nachtegalen. Umiltà zat in droomerijen verdiept. Zóó kon er wellicht een uur verstreken zijn, toen de schrille stem van donna Rosa haar riep:

DE 101JARIGE JAN LIESHOUT TE ZUNDERT.

‘Umiltà, Umiltà, kom beneden! Zit je weer op den hooizolder?’

Umiltà nam de erwten en daalde zwijgend de houten trap af. Aan het einde er van leidde de deur rechtstreeks in de keuken; deze was slecht verlicht door een paar koperen muurlampen, maar het licht verblindde haar na de donkerte van heur dakkamertje. De groote keuken was vol buren, welke oorverdoovend dooreenschreeuwde. In het midden van dien hoop volk stond de oorzaak van al dat lawaai, een flink opgeschoten man van zeven en twintig jaar met donker, bleek, mooi gelaat, door de pluim van zijn steek half beschaduwd; hij droeg de uniform van het met roem bekende korps bersaglieri.

‘Umiltà!’ riep donna Rosa vol trots en verrukking. ‘Kom, hier, kom hier! Wij zijn van avond gek van blijdschap. Mijn zoon Virginio is eindelijk thuis gekomen. Hij is korporaal, begrijp eens, korporaal!’

Umiltà keek stuursch van onder haar lange zijden wimpers naar den oudsten zoon des huizes, en met een kouden blik van haar glinsterende oogen wenschte zij hem koeltjes welkom. De bersagliere boog zijn pluimhoed tot den vloer en begroette haar op hartelijke, hoffelijke wijze.

'Wat voor een verkleede prinses hebt ge hier, moeder?' mompelde hij een weinig later.

Umiltà hoorde het en de stuursche blik verdween uit haar mooie bruine oogen. Deze soldaat bezat verstand.

Virginio Donaldi was een zeer knappe man; slank en sterk, vermetel, verstandig en hoog in aanzien bij zijn officieren. Hij stond reeds zeven jaar bij 't leger, had al dien tijd in de gevaarlijkste streken van Zuid Italië vertoefd, in de bergen gewerkt en ernstige gevechten met de roovers beleefd. Hij was door een musketkogel en een sabelhouw gewond en wist wat de soldatendienst beteekende. Van nature was hij ernstig en bedaard, hoewel vlug, misschien wel ietwat overijld in zijn handelingen. Hij had zijn bloedverwanten sedert vier jaar niet gezien en was nu onverwachts teruggekeerd, om hier een maand met verlof door te brengen. Natuurlijk was hij in de bergen van zijn geboorteplaats de held en van de schatten zijner moeder het kostbaarste kleinood.

Een soldaat, die over zee naar Sardinië en Sicilië is gevaren en wel vijfhonderd maal in levensgevaar heeft verkeerd! Zulk één was nog nooit in Mosciano geweest. Het nieuws verspreidde zich als een loopend vuur, en drievierden der dorpelingen kwamen hun vriendschap betuigen; zij wisten trouwens, dat de feestmaaltijden van signora Rosa immer uitmuntend waren.

Het was te laat, om een groot avondmaal aan te richten, maar signora Rosa liet haar beste flesschen wijn opdienen, alsmede lekkere geitenkaas, welke zij altijd in voorraad had, en er kookte een groote ketel met soep op 't vuur. Vroolijkheid, rumoer en een opgeruimde geest heerschten daar; de eenige bedaarde was de bersagliere zelf.

Umiltà had gedaan, wat zij doen moest, om het avondeten op tafel te brengen; vervolgens was zij onopgemerkt, naar zij meende, weggeslopen en weer de trap opgeklommen naar heur dakkamertje. De stil over de diepe dalen heentrekkende maan beviel haar beter, dan het rumoer en die luidruchtige blijdschap in de keuken. 'Een verkleede prinses!' herhaalde zij glimlachend. Geen woorden op aarde hadden lieflijker kunnen klinken.

Zij wist niet goed, wat een prinses was, maar wel wist zij, dat zoo iemand in een paleis woonde. Zij kon zeer goed lezen, en de kramer, die met zijn ezelwagen over de bergen trok, om linnen, katoen, garen en band, koralen en heiligenbeeldjes te verkoopen, had ook wel eens goedkoope boeken bij zich, welke zij dan kocht en in heur dakkamertje las.

Van heel de vergadering keek alleen de korporaal naar haar om en miste haar; hij had in 't zuiden veel mooie vrouwen gezien, maar geen zoo mooi, als deze dienstbode zijner moeder.

'Waar is dat goudharige meisje naar toe gegaan, moeder?' vroeg hij, toen zij aan tafel gingen, om het avondmaal te gebruiken.

Signora Rosa keek naar alle kanten rond.

'Umiltà? Is zij niet hier? O, dat is juist haar onbuigzame, gekke manier van doen. Ik denk, dat zij naar den hooizolder is gegaan.'

'Slaapt zij op den hooizolder?'

'Ja, waarom ook niet. 't Is een gezonde ligging.'

‘Maar wie is zij? Wat is zij? Ik heb haar nog nooit gezien, als ik vroeger thuis kwam.’

‘Neen, zij kwam hier in 't dorp, juist toen jij vertrokken waart, m'n jongen; zij werd uit het Innocenti naar pater Rozzi en diens zuster gestuurd, en toen hij kwam te sterven, nam ik haar op, uit barmhartigheid en om een goed werk te doen.’

‘Dus is zij een vondelinge?’

‘Ja. Een vondelinge, ongetwijfeld van lage afkomst. Zij lag als zuigeling op de trappen van Bigallo. Zij is ijselijk trotsch - de heiligen mogen ons bijstaan! een hoogmoedig, eigenzinnig schepsel. Maar ik houd haar, om Gods zegen te erlangen; zij heeft er wonderwel slag van om met de koeien en 't pluimgedierte om te gaan, dat moet ik zeggen. Zij houdt meer van die redelooze beesten, dan van ons.’

‘Zonderling!’ zei Virginio en ledigde droomerig zijn beker wijn. Het scheen hem echter niet zoo heel zonderling; hij had zijn moeder hartelijk lief, maar verre van haar verwijderd was hij niet vergeten, dat haar tong scherp en heur hand zwaar kon zijn; hij begreep, dat voor een onverschrokken meisje de dienst bij signora Rosa geen bed van rozen was. ‘Zoudt ge denken, dat zij beneden zou willen komen?’ vroeg hij losweg; hij koesterde het verlangen, dat mooie, trotsche gezichtje nog eens te zien.

‘Zij zal niet willen,’ zeiden zijn zusters, maar om hem een genoegen te doen gingen zij naar den voet van de trap en riepen. Zij kregen geen antwoord. Umiltà sliep evenwel niet en hoorde haar zeer goed.

Netta Sari, ook daar aanwezig, scheen boos te zijn. Het was een knap meisje met een goed figuur, zwaar roodbruin haar en schrandere blauwe oogen; zij had steeds reikhalzend naar de terugkomst van Virginio Donaldi verlangd, hoewel zij pas vijftien jaar was, toen hij de laatste maal vertrok. In het land der olijven zijn de meisjes reeds vroeg huwbaar; de soldaat had bij 't oogstfeest en den druivenpluk dikwijls met haar gedanst, en zijn zusters hadden haar steeds geplaagd en lachend haar toegefluisterd:

‘Als Virginio thuiskomt....’

En nu was Virginio thuisgekomen, maar dacht enkel aan de *trovatella* (vondelinge). Om zijnentwil was Netta ongetrouwd gebleven en ook omdat zij iets beters wilde dan de boeren uit den omtrek; thans werd 't haar zwaar om 't hart, zij gevoelde zich verwaarloosd, terwijl zij zwijgend naar haar koralen ketting greep - de grootste, beste koralen, waarop een meisje van haar stand zich heinde en ver kon beroemen.

Middelerwijl was Umiltà in haar smal bed gekropen, en door het rumoerige gezelschap beneden wakker gehouden, sloeg zij droomerig de vleermuizen gade, die voorbij haar venster vlogen; zij dacht aan een koning, die haar in een gouden koets zou komen afhalen - waarom niet? Zij had zulke verhalen gelezen.

Om vier uur stond Umiltà op, toen de duiven uitvlogen en het vee beneden haar begon te loeien. Het rooskleurige morgenrood verhelderde den hemel. Toen zij naar

den stal afklom om het vee te verzorgen, was zelts de in den regel kijvende signora Rosa nog niet opgestaan; maar toen zij de buitendeur van den koestal opende, om te kunnen zien, stond de fiere gestalte van Virginio Donaldi op den drempel.

'Goeden morgen, signorina Umiltà,' zei de soldaat, nam zijn muts voor haar af en zijn sigaar uit den mond.

Umilta's hart klopte sneller dan gewoonlijk. Niemand had haar tot dusverre signorina genoemd. Toch beantwoordde zij zijn groet slechts met een hoofdknik en keerde zich naar haar koeien en geiten.

'Kan ik u helpen?' vroeg Virginio.

'Ik heb geen hulp van noode,' antwoordde Umiltà onbarmhartig.

Zonder op deze afwijzing acht te slaan begon Virginio den stal met den mestvork te reinigen. Umiltà liet hem begaan, doch sloeg geen acht op hem.

'Gevoelt ge u beleedigd?' vroeg hij, even ophoudend.

'U kunt doen, wat u verkiest, u is de oudste zoon,' gat zij schokschouderend ten antwoord.

Virginio glimlachte en ging voort met versch heidekruid in den stal te werpen.

'Ik ben het oude werk nog niet vergeten,' zei hij, 'ik zal blij zijn als ik weer aan den slag kan.'

Umiltà keek hem onder haar lange wimpers aan; zij zei niets, maar het scheen haar wondervreemd, dat een knappe soldaat, die in de wereld kon rondzwerven, weer boer verlangde te worden; maar zij wist, dat allen, of althans bijna allen hetzelfde wenschten.

(*Wordt vervolgd.*)

Bij de Platen.

Een verkwikking voor den dorstige. -

Een langen weg hebben de beide wandelaars afgelegd onder een gloeiende zon en een koperkleurigen hemel. De heerlijke tinten van het landschap hebben ten laatste niets bekoorlijks meer voor hun blik, die naar een waterplas uitziet, om hun brandenden dorst te kunnen lesschen. Eindelijk zien ze den klaren spiegel van een vijver, en een der wandelaars werpt jas en stok weg, om zijn kroes met het lafenis brengende vocht te vullen. Wanneer zij zich aan het water - het kostbaarste van Gods geschenken - hebben verkwikt, zullen zij welgemoed, met nieuwe krachten versterkt, hun tocht voortzetten.

Sjanghai en zijn bewoners. -

De aanzienlijkste handelsstad van China is Sjanghai in de provincie Kiang-soe, sedert 1842 een vrijhaven en van een onbeduidende stad tot de gewichtigste havenplaats van Oost-Azië opgeklommen. De stad ligt twintig mijlen van de kust aan de Woesoeng, een zijrivier der Jang-tse-kiang, die door een net van kanalen met de voornaamste provincies van China in verbinding staat.

CHINEESCHE VROUWEN EN KINDEREN, NAAR EEN PHOTOGRAPHIE.

Sjanghai bestaat uit een Chineesche stad met nauwe, morsige straten, door een hoogen muur omringd, en uit groote voorsteden. De haven en woningen der Europeanen liggen ten noorden der stad in de zoogenaamde concessies. De Europeesche wijk heeft fraaie, breede straten, prachtige gebouwen, gasverlichting, clubs enz. In de Engelsch-Amerikaansche concessie vindt men een aantal monumentale gebouwen, de paleizen der rijke kooplieden, het gerechtshof, de woning van den opperrechter, het Engelsche consulaat en drie Engelsche kerken. In de Fransche concessie zijn de woningen minder prachtig, daarentegen het consulaatsgebouw, de kathedraal en het gemeentehuis juweeltjes van bouwstijl. Onder de bescherming van den Franschen consul bevindt zich het veertig kilometer van Sjanghai verwijderde, in de zeventiende eeuw gestichte klooster der eerw. paters Jesuïeten te Soe-kin-wei. In de onmiddellijke nabijheid daarvan ligt het door Zusters bestuurde weeshuis en een opvoedingsgesticht voor Chineesche meisjes.

Sjanghai werd den 19en Mei 1842 door de Engelschen veroverd en den 26en Augustus van dat jaar voor het vreemdelingenverkeer opengesteld. Van 1853 tot 1856 bevond Sjanghai zich in handen der Taipings, een half-godsdienstige, half-politieke vereeniging, die de regeerende dynastie van den troon zocht te stooten.

De handel van Sjanghai is zeer omvangrijk. Dikwijls liggen honderd Europeesche en duizend Chineesche schepen in de haven. Den 30en Juli 1876 werd de zestien kilometer lange spoorlijn van Sjanghai naar Woesing, de eerste in China geopend.

Van onze beide gravures geeft de eene een kijkje op de markt te Sjanghai, waar het publiek levendig dooreenwoelt, als in een Europeesche stad, de andere een aantal Chineesche kinderen en vrouwen te zien, wel heel anders toegetakeld dan die in Europa, maar toch voor het meerendeel schrandere en leuke gezichten.

De 101jarige Jan Lieshout te Zundert. -

Wij geven in dit nummer het welgelijkend portret, zooal niet van den oudste, dan toch zeker van een onzer alleroudste landgenooten. Het stelt voor den heer Jan Lieshout, den 9en Mei 1800 in het gehucht Hulsdonck, gemeente Zundert, geboren, die aldus het zeldzame voorrecht heeft gehad, den uitgang der achttiende eeuw te beleven, de heele negentiende eeuw mee te maken, en thans nog den aanvang der twintigste eeuw aanschouwt.

Voor zijn jaren is Jan Lieshout nog tamelijk kras; met behulp van een paar stokken loopt hij nog huis en erf rond, en op zijn 96e jaar klom hij nog boven op het dak, om den rietdekker te helpen. Praten kan onze eeuwige nog dat het een lust is, het liefst

natuurlijk over den ouden tijd, waarvan wij, jonge menschen, niets weten dan uit de boeken. Over Napoleon, den straatweg die in den Revolutietijd werd aangelegd, en andere onderwerpen uit lang vervlogen jaren, vertelt hij graag en gezellig. Maar van trams, fietsen en dergelijke uitvindingen uit den lateren tijd heeft Jan in het geheel geen begrip.

Jan is een interessante persoonlijkheid, en zooals men hem daar ziet zitten in de vestibule van het raadhuis te Zundert, in den gemakkelijken leunstoel, hem op zijn eeuwfeest vereerd, zou men zeggen, dat hij er nog een heelen tijd kan zijn.

Wij hopen het van harte en wenschen - uit naam van alle lezers en lezeressen - Jan Lieshout een krassen en genoeglijken stokouden dag toe.

[Nummer 24]

Antonis Mor (Van Dashorst.)

I.

In het prospectus, dat de verschijning van dezen nieuwen jaargang der *Belgische Illustratie* voorafging, beloofden Redactie en Uitgeefster te zullen opnemen een serie reproducties naar schilderijen onzer groote mees ters, bedoelend daarmee onder de lezers meerdere belangstelling te wekken voor de onsterfelijke kunstwerken, op welks bezit ons kleine volk terecht groot gaat. Dit doel nu willen zij bereiken niet alleen door het geven van reproducties, maar ook door toelichtenden tekst. Zooveel mogelijk zal bij de keuze der te reproduceeren schilderijen de voorkeur gegeven worden aan die, welke berusten in Nederlandsche verzamelingen, waarvan dus met eenigen grond kan worden verondersteld, dat ze bekend zijn bij het meerendeel der lezers; en waar dit voor sommigen niet het geval mocht zijn, zullen zij zich door deze platen en bijschriften allicht voelen opgewekt om door eigen aanschouwing zich van de schoonheid der origineelen te gaan overtuigen. In ieder geval zal het den lezers der *Illustratie* niet onaangenaam zijn èn door de platen - die uiteraard slechts een zéér onvoldoend beeld vermogen te geven van de schoonheid der kunstwerken - èn door verklarenden tekst te worden herinnerd aan de schatten, die de roemruchte en meest eerbiedwaardige getuigenissen zijn van onze grootheid in verleden tijden. Moge ons Katholieke volk, door dit inniger vertrouwd raken met de kunst van het voorgeslacht, zich ook dieper doordringen van bewonderenden eerbied voor de uitverkorenen Gods, die men kunstenaars noemt - en dit pogen allen een aansporing zijn om, waar de gelegenheid zich voordoet, 't zij in eigen omgeving, 't zij elders, de musea te gaan bezoeken, waar de werken onzer kunstenaars bewaard en voor het publiek tentoongesteld worden om daar te trachten door aandachtige en liefdevolle beschouwing iets te leeren bevatten van de schoonheid, die de levensglorie was der makers, die straalt en sprankelt van hun werken en wier luister een verlustiging zijn kan voor heel ons leven.

Museum, Berlijn.
Phot. van Frans Hanfstaengl, München.
ANTONIS MOR (VAN DASHORST). PORTRET DER UTRECHTER DOMHEEREN CORNELIS VAN HORN EN ANTONIS TAETS.

Waar er sprake is van een inniger begrijpen, een zich vreugdevoller bewust-worden van de schoonheid der kunst van voorbijgegane geslachten, daar zal ongetwijfeld het eerst in aanmerking komen de kunst, wier ontstaan de uiting is van een gevoels- en gedachtenleven, innig verwant aan het onze, dus die van ons eigen land, ons eigen volk. Deze kunst is voor ons het belangwekkendst, maakt op ons den diepsten indruk, spreekt tot ons in een taal, die de onze is. In de werken der Hollandsche meesters komt ons volkskarakter tot innigste uiting; krachtiger dan alle geschiedboeken ter wereld verkondigen ze wat er in verleden tijden groots en innigs

vlamde in den geest, wat er schoons bewoog in de ziel van ons volk; want in de kunstenaars leefde dit groote en machtige, dit schoone en innige een dieper en bewuster leven dan in gewone menschen; in hen concentreerde zich als 't ware heel het levensgevoel van hun tijd. En waar nu, zooals in de zeventiende eeuw, dit levensgevoel krachtig was en gestegen tot hoogen graad van bewustwording, daar waren de kunstuitingen van ongewone kracht en werking, daar kenmerkten ze zich door een zéér sterk uitgedrukt eigenkarakter. Zoo beleeft dan ook de vaderlandsche kunst haar bloei tijdperk in de eeuw, die men de gouden genoemd heeft, waarin ons volksbestaan zich verhief tot hoogst mogelijke glorie. Toen - in het licht der pas gewonnen vrijheid - had de natuur van het land voor hun opgetogen oogen een heel ander, een heerlijker, stralender aanzien gekregen. Het was hun of de jonge vrijheid nieuwe schoonheid, heller glans, lichter schittering had uitgespreid over de vreedzame natuur; of het loover der boomen vreugdiger uitwuifde tegen de blauwe luchten, of in de droomende dorpjes de huisjes veiliger stonden in glans van storeloozen vrede, of het licht in plechtiger praal lag gespreid over de lage landen, zilveriger sprankelde over de kalme zee, rustiger heenstreek over de stille wegen, teerder wegwaasde in vage verschieten, droomiger deinde in maannacht over de sluimerende velden, blanker blonk in de roerloos-donkere meerplassen, glorieuzer fonkeling neerflitste des winters op de wijde ijsvelden, geestiger speelde langs huizengevels en door boomenloover. Al deze nieuwe, nooit zóó bloeiend aanschouwde pracht der natuur hebben ze verbeeld in hun werken. Maar ook het leven verscheen hun in verjongden glans van schoonheid, in blijer en vrijer beweeg; en ook dit hebben ze vereeuwigd in hun onsterfelijke werken: de uitgelaten, dolle blijdschap van maaltijden en drinkgelagen in feestzalen en taveernen, bij boerenkermissen onder spel en zang en dans, de stille genoegens in de intimiteit der binnenkamers, het welbehagen der jonge dochter die zich tooit, van den grijsaard die zijn pijp stopt of zijn kan bier drinkt, de stille vroomheid der arme vrouw, die aan haar schamelen disch godvruchtig biddend de handen vouwt, de kalme ijver van het besje dat vlas spint, - kortom: ons volk in zijn dagelijksch doen, in vreugde vooral! En dat alles gezien in nieuwen glans, in jongen luister; bemind met zoo prachtige passie, dat de gewone werkelijkheid verheerlijkt te staan kwam voor de verliefde fonkeling hunner blikken, zoodat onder hun handen de verbeelding verheerlijkte tot louter visioen. Deze liefde voor de werkelijkheid brandde reeds met stillen schijn in de pieuze zorgvuldigheid, waarmee de middeleeuwers tot zelfs de kleinste onderdeelen van het geziene getrouwelijk vertolkten; uit deze liefde waren ontstaan de tot uiterste volmaking opgevoerde prachtwerken der broeders Van Eyck; de minder glorieuze, maar toch krachtige kunstuitingen van een Lucas van Leyden; maar bij de schilders der zeventiende eeuw bloeide die liefde vrijelijk uit in rijkdom van visioenaire verbeeldingen van menschenleven en natuur, in heerlijkheid van allerinnigste vereening met en doordringing van de te vertolken schoonheid van menschen en dingen.

Aan deze glans periode ging vooraf een tijd van verval, waarin men, los van de oude tradities der Gothieken, zocht naar nieuwe vormen, waarin een nieuwe kunstopvatting tot ontwikkeling komen, naar nieuwe beginselen, waarop een nieuwe kunst kon worden opgebouwd. Met het sentiment der middeleeuwers was verloren gegaan de schoone harmonie, waardoor, bij de nauwgezetste verdieping in en de zorgvuldigste verzorging van de kleinste details der voorstelling, tòch de eenheid in het kunstwerk

behouden bleef. Men had het rechte begrip der oude kunst-richting verloren, men kon zich niet meer volkomen indenken in het gevoels en gedachtenleven der primitieven, een ander begrip van het leven in de geesten, een ander levensgevoel in de zielen was voor het oude in de plaats gekomen. Men weifelde en tastte nu, zoekend naar een eigen stijl, waarin de nog slechts even van verre aanschemerende nieuwe kunstopvattingen uiting zullen vinden. Het is een tijdperk van overgang; men zoekt de verloren vastheid van kunst-doel, men tracht naar eenheid van lijn- en kleurwerking, naar vereenvoudiging. Onder den invloed der bloeiende Italiaansche school komt men tot inzicht van eigen tekortkomingen. De Hollandsche schilders, in aanraking gekomen met de kunstuitingen der groote Italianen: R a f a ë l, M i c h e l A n g e l o, T i t i a a n, stonden geslagen van de pracht en de macht dier kunst, van de tot wonderbare hoogte van volkomenheid gebrachte techniek, van de wijze en wel-over-dachte zekerheid, waarmee het menschelijk lichaam in zijn uiterlijk beweeg is weergegeven, van de hartstochtelijke verheerlijking der stoffelijke schoonheid, stijgend schier tot vergoddelijking der schoone menschelijkheid.

Vooral Jan van Scorel, gedurende zijn verblijf in Italië, ondervond daarvan den invloed zóó sterk, dat hij, teruggekeerd in zijn vaderland, vol van de grootsche opvattingen in den vreemde, trachtte deze in eigen kunst en in die zijner leerlingen tot uiting te doen komen.

Maar wat daarginds uit eigen diep-doorleefd levens- en kunstbegrip gegroeid, wonder-rijk opbloeide, moest hier noodzakelijk verloopen in manier, koude navolging en dorre conventie; wel hield de meester vast aan de oude tradities, bewaarde in zijn op de Italianen geïnspireerde werken nog de stille waardigheid en strenge kalmte der primitieven, maar zijn navolgers verwaarloosden de eerbiedwaardige qualiteiten der oude school en vervielen tot ziellooze navolging.

Tòch had de invloed der Italianen ook zijn goede zijde: men kreeg meer oog voor vormenschoonheid, voor de samenstelling van afgeronde composities, voor meer effectvolle verdeeling van licht en donker; ook ging men de noodzakelijkheid inzien van theoretische studiën, vooral anatomie en perspectief, wat voornamelijk ten goede kwam aan de portret-, genre- en landschapschilders. Onder degenen, die de nieuwe kunst-gegevens op de gelukkigste wijze verwerkten, neemt Scorel's leerling Antonis Mor Van Dashorst (meer bekend onder zijn Italiaanschen naam Antonio Moro) ongetwijfeld de eerste plaats in. Mede onder den invloed der Italianen - inzonderheid Titiaan - ontwikkelde hij zich tot den eersten portretschilder van noordelijk Europa.

Zoo staat hij daar, de man met zijn ver-Italiaanschten naam en zijn uiterlijk van deftig Hollander: een eenling in de luisterrijke galerij der groote Nederlandsche schilders; ver van zijn tijdgenooten met hun grove en onbeholpen pogingen naar de harmonie eener uit vreemde cultuur geworden, wonderschoone kunstverschijning; ver van een volgend kunstenaarsgeslacht, zóó door en door Nederlandsch dat het, bewust van de waarde dier pogingen voor de bereiking van eigen strevensdoel, zijn kunst maakte tot een glorie-monument van het schoonst en zuiverst-nationale onzer gouden eeuw, maar toch weer verbonden aan zijn vóórgangers door den eenvoud en de vrijheid zijner opvatting, door zijn liefde voor de af te beelden werkelijkheid, gevend aan een volgende schilders-generatie het voorbeeld van natuurgetrouwe, kloeke teekening, eenheid van kleurwerking en diepte van toets, en vormend alzoo met zijn werk een schakel, zij 't dan ook van vreemden glans, in de kostbare keten van keurgesteenten onzer vaderlandsche kunst.

Van Mor's leven is ons meest bekend zijn reizen en trekken in vorstendienst; zijn verblijf aan de Spaansche en Engelsche hoven. Zijn geboortejaar meent men met

zekerheid op 1512 te mogen stellen, dat van zijn sterven valt tusschen 1576 en 1578. Te Utrecht, zijn vaderstad, kwam hij in de leer bij Jan van Scorel en in 1547 werd de jonge meester waardig geacht in het Sint-Lucas-gilde te worden opgenomen. Thans was het tijdstip aangebroken waarop hij, ter voltooiing zijner studiën, naar Italië zou trekken, om daar met eigen oogen de kunstwerken te aanschouwen, wier schoonheden een openbaring geweest waren voor zijn oudere tijdgenooten en een heenwijzing naar nieuwe wegen. In 1550 vinden we dan ook onzen Utrechtenaar in de Eeuwige Stad. Daar, zoowel als te Venetië, bestudeerde hij ijverig de groote meeste s dier tijden, inzonderheid Titiaan, wiens statige stijl dan ook Mor's portretten kenmerkt.

In zijn eerste werken, ontstaan vóór de Italiaansche reis, is nog geheel de school van meester Jan te herkennen; hoewel knap van teekening en waardig en ernstig van opvatting, is de manier, vergeleken bij die zijner latere portretten, dor en armelijk te noemen; de rijkdom van kleur, het levensvolle ontbreken geheel.

Een der vroegst bekende portretten is dat der beide Utrechtsche Domheeren op bladzijde 185.

De kanunniken Cornelis van Horn en Antonius Taets zijn te halverlijve voorgesteld, de eerste *en profil*, de tweede met het aangezicht meer naar den toeschouwer gewend; in de gevouwen handen houden ze den palmtak der kruisvaarders; onder de beeltenissen bevinden zich de wapens der heeren, met daartusschen het opschrift: *Antonis Mor fecit* 1544. De beide inscripties, te midden waarvan zich het ridderteeken van het H. Graf - een rood kruis met vier kleinere er om heen - bevindt, luidt als volgt.

Onder de beeltenis van kanunnik Van Horn, links:

> Meister cornelis van horn Doctor wt weest vrieslant gheboren
> Canonick in den dom thutrecht was the iherusalem in de heilichge stee
> Domen screef dusent vijfhondert en twyntich so ghy mocht horen.
> hij hebbe daervoor hier naemaels den euichghe vree.

Onder die van kanunnik Taets:

> heer Anthonis Taets van Ameronghen wel becant
> gheboren van vtrecht canonick in den Dom
> is gheweest te iherusalem in dat heyliche lant
> the romen sant iacops ende al om end om.

Het werk bevindt zich in het Museum te Berlijn en moet geschilderd zijn in 1544.

In 1552 vinden we onzen landgenoot ver van zijn vaderland: aan het hof van keizer Karel V te Madrid, waar hij door aanbeveling van kardinaal Granvelle - bekend uit de geschiedenis der Nederlandsche beroerten - gekomen was. De keizer was bijzonder ingenomen met den talentvollen Hollander - een deftig en zeer hoffelijk man - en droeg hem op het portret van zijn zoon Philips te schilderen. Een jaar later zond de keizer hem naar Lissabon om Philips' bruid, de infante en haar ouders te portretteeren, van welke opdracht hij zich met zóó gunstigen uitslag kweet, dat de vorstelijke familie hem beloonde met een gouden keten en duizend gulden. Mor werd door zijn kunst een gezien man aan het Portugeesche hof en de hooge adel stelde er een eer in door hem geconterfeit te worden. Zoo kreeg hij een groot aantal bestellingen en had het in het jaar van zijn verblijf te Lissabon dan ook duchtig druk.

Toen hij in Spanje was teruggekeerd, zond zijn vorstelijke beschermer hem naar Londen om het portret van Maria Tudor, tweede echtgenoote van Philips, te

schilderen; ook daar stond men versteld over Mor's buitengewone gaven; Maria benoemde hem tot haar hofschilder en schonk hem, behalve een gouden keten en duizend ponden sterling, nog een jaargeld, zoodat Mor weldra een zeer vermogend man werd. Wederom keerde hij naar Spanje terug en bleef na den dood van Maria (1558) Philips' hofschilder.

Zoo was onze landgenoot in den vreemde aldoor reizend en trekkend: in 1556 had hij Utrecht bezocht, maar Philips had hem weer tot zich geroepen, toch had deze onrustige levenswijs geen invloed op de ontwikkeling van zijn talent; integendeel, door eerlijke en nauwgezette toepassing van wat hem van de goede traditie zijner landgenooten was bijgebleven en het met al bewonderenswaardiger uitkomsten in praktijk brengen van het in

het Zuiden geleerde wist hij het in zijn kunst tot een nog ongeëvenaarde volkomenheid te brengen.

Het is in dezen tijd dat hij het zelfportret vervaardigde, waarvan pag. 188 ons de reproductie zien laat.

De schilder heeft zich afgebeeld zittend voor zijn ezel, in eenvoudig maar deftig Spaansch kostuum; in de linkerhand houdt hij palet, penseelen en schilderstok. Hij ziet er uit als een ernstig en bezadigd man van echt Hollandsch ras, wien men op 't eerste gezicht wel wat meer dan zes en veertig levensjaren geven zou. Niets van het zwierige en fleurige, het dartele, het uitdagend de wereld inkijkende joyeuse, dat menigen schilderskop uit de zeventiende eeuw kenmerkt, is er in de beeltenis van dezen kunstenaar; hij is een deftig man, aristocraat en geletterde; hoveling, maar toch Hollander genoeg om eigen onafhankelijkheid te handhaven, waar 't pas geeft; zelfstandig werker, maar met de herinnering aan een traditie en den eerbied voor een cultuur. Op den voor hem staanden ezel is een pas opgespannen doek geplaatst, waarop een papier of perkament is gestoken, bedrukt met een dertien regelig Grieksch citaat.

(*Wordt vervolgd.*) MARIA VIOLA.

Asschepoes,
door
Agatha de Haan.
(*Vervolg.*)

Met bevende vingers rommelde Ophélie in een lade en haalde daaruit een eind touw en een stukje lood, dat zij aan het eene einde bevestigde, het touw te gelijker tijd tot een lus leggend. Met dezen geïmproviseerden lasso gewapend, zette zij zich weer in de vensterbank en haar blik zocht tusschen het zilver en kristal de zoetigheid, die haar verlangen het sterkst prikkelde.

De lasso daalde recht boven de heerlijke tulband. Ophélie hield den adem in, vreezend dat het tikken van het lood den lord mocht wekken.

Arthur sliep rustig door en langzaam steeg de tulband met den lasso op. Ophélie bracht den zoeten buit haastig in veiligheid en lasseerde in jubelende uitgelatenheid al de lekkernijen, die op de tafel lagen uitgestald.

Maar ach! Succes leidt tot overmoed en overmoed tot verderf. De lasso gleed om een kleine karaf met ooren, waarin Ophélie sherry meende te bespeuren. Zij begon op te halen, proestend van het lachen, zoodat het touw bedenkelijk schudde. De karaf zweefde reeds dicht bij het venster, recht boven Arthurs gelaat... toen... een enkele onvoorzichtige ruk... de karaf kantelde; de glazen stop kletterde in het grint neer, en de sherry viel als een smakelijke regen op het gelaat van den slaper.

Verschrikt en onthutst staarde hij omhoog met wijdgeopende oogen.

‘Goeden morgen, Arthur,’ klonk het lachend uit de hoogte.

Hij wist nog geen antwoord te vinden, hij begreep er niets van.

‘Zie zoo, je bent wakker; wat keisteen noch brandgeroep vermochten, heeft een fleschje sherry uitgewerkt. Ga je mee wandelen, Arthur?’

‘Maar.... maar juffrouw.... juffrouw Oph....’

‘Mag ik me nogmaals voorstellen, Ophélie, pleegzuster voor slaapmutsen en spleenlijders, dievegge van tulbanden en....’

‘Ga niet voort, zuster Ophélie, vergeef mij mijn garnalengeheugen en kom beneden.’

Ophélie voorzag haastig haar proviandzakje en snelde toen naar de kamer van oompie om hem voor de wandeling af te halen.

De vrek had zich intusschen al gelukgewenscht, dat hij zijn dag in vrede zou kunnen doorbrengen en zich in zijn eigen vertrek verstopt. Maar hij kende zijn nicht nog niet.

Het ‘onheil, dat zijn rust bedreigde’ kwam zingend naar beneden, bijna zonder de trap aan te raken.

‘Oompie, kom!’ klonk het bevelend.

Hij had al geleerd, dat tegenstand niets baten zou, diep zuchtend stond hij op, trok zijn jasje recht, zette zijn hoed recht, zéér recht, en liep langzaam en zwijgend naar buiten.

‘Waardige martelaar der christelijke naastenliefde,’ zei Ophélie goedkeurend.

Arthur kwam hen reeds te gemoet, het meisje stelde de heeren aan elkander voor en toen begaven zij zich op weg.

In stilte bezweek zij haast van lachen over de eigenaardige blikken, waarmee Arthur den edelen Hofman opnam, die daar zoo zwijgend en trotsch heen stapte en zich hulde in zijn vodden, als in een purperen koningsmantel.

‘Nu de pepernootjes en het ganzebord nog,’ dacht zij en nam weer een half dozijn nieuwe besluiten.

‘Loop niet zoo hard, zuster Ophélie, ik kan je niet bijhouden.’

Zij zag slechts even om en glimlachte met spottend medelijden.

‘Schaam je en ga aan den kant van den weg in het gras liggen denken over je zwakheid.’

Hij beet zich op de lippen en stormde achter haar aan door dik en dun. Hij had nooit geweten wat wandelen was, maar nu leerde hij het van deze moedwillige jongedame, die zonder zich in het minst in te spannen met flinken, veerkrachtigen stap langs de onmogelijkste wegen voortging, uren ver.

‘Zuster Ophélie!’

‘Ja, Arthur?’

‘Ik ben zoo moe!’

‘Jammer voor je. Maar heb geduld, zie je ginds in de verte dat hek? Nu, daar mag je een paar minuten rusten.’

Hij schrikte van den afstand, dien zij hem koelbloedig lachend wees. Maar volgen moest hij haar, er zat niets anders op. Zuchtend en hijgend strompelde de arme spleenlijder voort, tot hij eindelijk doodmoede tegen het hek leunde om bij adem te komen.

En altijd lachend klauterde Ophélie op een der houten posten, die zij de zuil van Trajanus noemde, en zag onderzoekend op hem neer.

‘Arthur!’

Hij zag haar aan, verwijtend, hijgend als een stervende.

‘Prettige wandeling geweest, hé?’

Hij haalde met een twijfelachtige uitdrukking op het gezicht de schouders op, doch zweeg.

'Je bent dom geweest, Arthur!'

'Hoezoo?'

'Je had meer moeten eten voor je uitging, maar je wou en je zou niet, en nu val je bijna flauw van den honger.'

Hij knikte en gluurde tersluiks naar haar proviandzakje.

'Het is je eigen schuld en dus verdien je geen beklag. Het zal je meteen leeren wat minder eigenzinnig en hardhoorig te zijn, als iemand je een goeden raad geeft.'

Al sprekend maakte zij de kleine tasch open en haalde er een dikke boterham uit, waarin zij met gragen eetlust de tanden zette.

Hij volgde haar bewegingen met de oogen en benijdde haar die heerlijke boterham, waarvoor hij in andere omstandigheden zeker den neus zou hebben opgetrokken. Bij iederen gretigen hap ging hem een rilling van honger en verlangen door de leden en zag hij haar smeekend aan.

Arme lord, hij had nog nimmer honger geleden.

'Heb je honger, Arthur?'

Hij meende deze vraag als de voorloopster van een uitnoodiging te moeten beschouwen en zei openhartig: 'Ja!'

'Jammer voor je, hoor Arthur, dat komt van je domheid.'

En smakelijk beet zij weer in haar boterham, een dik stuk roggebrood met schaarsche boter en een dun plakje wittebrood.

Bij oompie den vrek was dit reeds verkwisting.

Doch honger, jeugd en gezondheid maken een eenvoudige boterham wel tot een zeldzame lekkernij.

Arme Arthur, al kleiner en kleiner werd het begeerlijke stuk, bij den laatsten hap strekte hij instinctmatig de hand uit, hij watertandde als de armste bedelaar naar een grove boterham. Ook dàt was iets nieuws voor hem.

Oompie gluurde intusschen onafgebroken naar het boterhammenzakje; met zulke buitensporige wandelingen had zijn maag geen contract gesloten.

'Wat is het hier mooi. Kijk, hoe speelt de zon ginder in dat smalle slootje, de boterbloemen geven het weiland het aanzien van een gouden veld, en ginds duikt een hoeve tusschen het groen op. Het is als een schilderij.'

Ophélies geestdrift liet Arthur koud; wat gaf hij om alle schilderijen ter wereld, om zon of boterbloemen als hij honger had? Hij geeuwde, dat hem de tranen in de oogen kwamen.

Ophélie zag het en gleed van haar hooge zitplaats op den grond. 'Arthur!'

'Ophélie?' Zijn stem klonk mat en flauw.

'Kom dan, wij zullen verder gaan.'

Hij deed eenige schreden, maar stond toen weer stil en legde de handen voor de oogen.

'Wat is er?' vroeg Ophélie verschrikt op hem toesnellend.

'Ik weet niet.... alles draait om me heen....' mompelde Arthur.

'Komt het van den honger?'

'Ik weet het niet....'

Zij rukte het taschje weer open en haalde er een fijn broodje uit, benevens een stuk tulband, een deel van de geroofde schatten.

'Hier, Arthur!' Zij drukte ze hem in de hand met een aanmoedigend: 'Eet nu maar gauw op, ze zijn toch van je eigen tafel.'

Arthur had niet geweten, dat broodjes en tulband zóó goed konden smaken, hij was dankbaar, dat er in de wereld toch zooveel goede dingen waren, en zelfs deze gevoelens waren nieuw voor Arthur Lovelace.

Arme oompje, zijn honger scheen niet te worden opgemerkt.

'Hoe is het er nu mee, Arthur? Zullen we opstappen?'

Zijn blik straalde op haar schalk gezichtje, hij begreep, dat zij hem een gevoelige les had willen geven.

'Zullen wij naar gindsche fabriek gaan, Arthur?'

Hij boog toestemmend het hoofd.

Dwars door de weide gingen zij voort, Ophélie plukte een ruiker van veldbloemen en maakte haar eenvoudig stroohoedje sierlijk op met blauwe chicoreibloemen en de fijne, witte pluimen van het Lieve-Vrouw-bedstroo. Nu en dan snelde zij een vlinder na en trachtte dien met haar zakdoek te vangen; uitgelaten als een echt buitenkind danste en huppelde zij door het gras en haar levendigheid bekoorde Arthur meer dan hij zelf vermoedde.

Zij naderde de steenfabriek; boven de ovens steeg de rook op.

Nauwelijks hadden zij den grond van de fabriek betreden, of een oude arbeider naderde hen met eerbiedigen groet en schoof twee steenen voor hun voeten.

Arthur begreep de bedoeling van deze handelwijze niet, maar Ophélie, die het oude gebruik kende, fluisterde hem in: 'Dat is een welkomstgroet en je moet de arbeiders trakteeren.'

Arthur glimlachte en gaf den man geld, wat hij met een hartelijke dankbetuiging aannam.

Oompie glimlachte niet, maar ging haastig op eenigen afstand staan.

'Willen mijnheer en mevrouw den oven zien?' vroeg de arbeider, zijn pet ronddraaiend tusschen zijn vereelte handen.

Arthur bekeek die werkhanden met verbazing en werd boos op zijn eigen fijne, blanke vingers.

Met belangstelling liepen zij naast den werkman voort, die hun alles uitlegde en toonde, de brandende ovens, de persmachine, tot zelfs de loodsen toe. Achter een steentas zat een bejaard man uit een blikken ketel te eten; het verweerde voorkomen van dien man trok de aandacht der bezoekers.

'Is dit ook een werkman van de fabriek?' vroeg Ophélie.

De begeleider knikte en riep den ander een vriendelijk: 'Middag Bart, smakelijk eten!' toe.

Daarna zich weer tot het 'gezelschap' keerende, zei hij: 'Dat is een kruier, hij is al veertig jaar op deze fabriek, hij is wat afzonderlijk, zijn vrouw is ziek en de kinderen kunnen haar niet te best oppassen.'

'Maar waarom blijft hij dan niet thuis?' vroeg het meisje onwillekeurig.

De werkman keek haar even aan. 'Voor thuisblijven hebben we hier geen tijd, mevrouw,' antwoordde hij, 'geen werk, geen verdienste, en als je voor een vrouw en zes wurmen van kinderen moet zorgen....' Hij haalde de schouders op.

'En is de verdienste nog al groot?' vroeg Arthur.

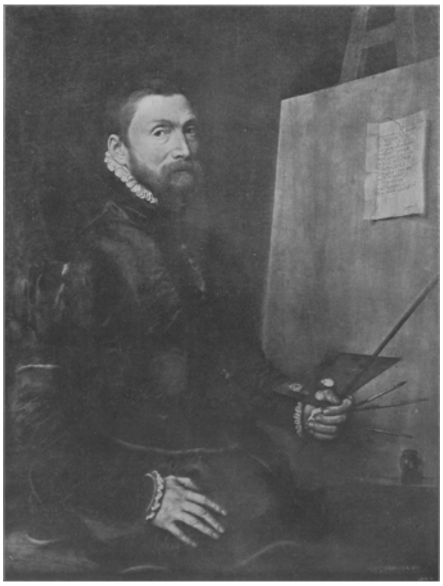

Uffizi, Florence.
Phot. Braun, Clement & Co., Dornach i/E., Parijs en New-York.
ANTONIS MOR (VAN DASHORST). ZELFPORTRET.

De man hoestte eens. 'Ik zal u eens wat zeggen, mijnheer!' En vertrouwelijk naderend begon hij: 'Die man daar is al veertig jaar op de fabriek en hij is een oppassend werkman, hij drinkt niet en verteert geen dubbeltje in een jaar voor zichzelf. En hij moet alleen voor het gezin zorgen met het oudste kind, een meisje van zeventien jaar, dat in de stad als dienstmeid wel een sommetje kon verdienen, als ze maar vrij was.'

Dit laatste begreep Arthur weer niet, vragend keek hij den werkman aan.

'Ja, mijnheer, dat zal ik u eens uitleggen. Ziet u, 's zomers verdienen we nog wel goed geld, maar 's winters is het meer dan bedroevend en dan juist is er zooveel meer noodig en moeten we bijna alles op boekjes halen, zoodat we 's zomers diep in schulden zitten en die met de oververdienste moeten afbetalen. Soms moeten we voorschotjes opnemen en die moeten de kinderen later terug ver-

dienen door op de fabriek te werken. En zoo is het nu ook met de dochter van Bart, het is een goed meisje en zij deugt niet voor het ruwe fabriekswerk, maar haar vader zit in schuld en daarom moet het kind 's zomers komen 'opzetten.'

Commandant Hans Fourie.
Generaal Cronjé.
Schalk Burger.
Generaal Joubert. †
Staatssecretaris Reitz.
Onderstaatssecretaris Piet Grobler.
Generaal Jan Kock. †
Wolmarans.
Secretaris De Kock.
President Paul Krugen.
PRESIDENT KRUGER ONTVANGT EEN BOEREN-DEPUTATIE IN DEN UITVOERENDEN RAAD.

Arthur kon het verhaalde nauwelijks gelooven, hij liet zich alles duidelijk uitleggen en Ophélie glimlachte voldaan om zijn belangstelling.

Zij liep naar den man bij den steentas, die op den grond zat te eten uit den veldketel, en groette hem vriendelijk.

'Goeden middag, vriend, smaakt het nog al?'

De man keek op, een heldere glans kwam in zijn oogen bij de beschouwing van het frissche, verstandige meisjesgezicht.

Hij hield haar den ketel voor. Ongeloovig keek zij er in.

'Om dezen tijd nog zuurkool?' vroeg zij zonder haar tegenzin geheel te kunnen verbergen.

'We hebben niets anders, er was nog maar een klein reepje spek en dat was voor de vrouw en de kinderen.'

'Arthur!'

Al pratende kwam hij nader. Oompie verdween snel achter de steenen, hij vond alles zeer verdacht.

'Uw vrouw is ziek?' vroeg het meisje vriendelijk.

De man knikte.

'Hebt ge al om een dokter gestuurd?'

'De dokter woont hier een paar uren vandaan en komt niet te gauw bij ons, arme menschen, waar niets te halen valt.'

'Kijk eens, Bart, daar zullen wij eens wat van nemen,' lachte de man, die de bezoekers rondgeleid had en liet hem het geld zien, dat Arthur hem gegeven had.

'Geef mij m'n part maar voor de vrouw, die het 't hard noodig, ik drink niet.'

De tranen sprongen Ophélie in de oogen over zooveel onbaatzuchtigheid. Zij trok Arthur ter zijde en deed een goed woord voor de zieke vrouw, die onverzorgd te huis

lag. Arthur hoorde haar aan en stopte haar ongemerkt zijn beurs in de hand. Zij kleurde van genoegen en lachte hem dankbaar toe. Toen fluisterde hij nog even met haar en trad daarna wat ter zijde. Ophélie keek hem blijde aan. ‘Mag ik hiermee doen wat ik wil?’ vroeg ze guitig.

Hij boog toestemmend het hoofd.

Nu trad ze nader, de arme man had juist den ketel ter zijde gezet en vouwde de handen voor zijn ‘Vader ons.’

Het was een stille, treffende groep, die vier zoo verschillende menschen in eerbiedige aandacht.

Toen het gebed was afgeloopen, nam Ophélie den ketel en bekeek hem met geveinsde begeerigheid.

'Zoo'n ketel is een grappig ding, ik zou er een willen bezitten om Angelique voor te zetten. Zeg eens, vriend, wil je mij dien ketel verkoopen?'

De man dacht dat zij schertste en haalde, de schouders op.

'Kan ik hem koopen?' herhaalde het meisje nu ernstig.

'Zeker!' was het verbaasde antwoord.

'Dank je wel.' En zachter sprekend, zei ze: 'Mijnheer, wil dat je om een dokter stuurt voor de zieke, hij zal het betalen. En ik zal mijn grootvader vragen eens naar haar te komen zien, hij is de knapste dokter van de wereld en hij zal er geen geld voor willen hebben. Van middag zal mijn broer, ja, hij is mijn broer, eieren en wijn sturen en hier, dit is voor den ketel.'

Zij legde de beurs in zijn ruwe handen, en terwijl de tranen van blijdschap over zijn verweerde wangen vloeiden, liep het meisje helder lachend met Arthur weg.

Hun geleider volgde. Arthur vroeg hem nog enkele bijzonderheden over de toestanden der fabriek.

'Ja, mijnheer, dat was armoê daar,' zei hij achter zich duidend, 'en zij zit daar in een prachtig huis op kussens en heeft een half millioen.'

'Behoort de fabriek aan een dame?'

'Ja, mijnheer, aan een weduwe van zestig jaar, maar ze is de fabriek moe en zou er graag van af.'

En toen de werkman hen verlaten had, zwaaide Ophélie triomfantelijk haar blikken ketel. 'Dit is het tweede stuk van den inventaris,' lachte zij.

Arthur keek op.

'O ja, een bloemenmandje hebben we ook,' zei hij opgewekt.

'We.'

Ophélie bloosde zonder dat zij wist waarom zij bloosde.

'Waar is oompie gebleven?' vroeg zij snel en zag overal rond.

Oompie was weg.

Eensklaps ging haar een licht op, zij vertelde Arthur zijn voorwaarde en de jongeman vond het 'kostelijk.' Geen cent te willen betalen als men rijk is.

Eindelijk dook de groenachtige hoed van oompie om een hoekje van de turfloods, voorzichtig gluurden de beweeglijke vogeloogjes rond, of er nog wezens in de nabijheid waren, die het op zijn beurs konden toeleggen. Maar neen, Goddank, niemand dan Ophélie en Arthur.

Grinnekend van voldoening, dat hij zich zoo netjes bijtijds uit de voeten had weten te maken, kwam hij nader, maar zei niets en volgde hen even onverschillig en waardig als te voren.

De beide jongelieden liepen pratend en schertsend voor hem uit, zonder zich in het minst om zijn zwijgen te bekommeren. Wat kon hun die oude, gierige oompie schelen, nu zij in de heerlijke mooie natuur waren?

De zon scheen zoo fel, het was zoo warm.

'Ik heb honger,' zei Arthur zuchtend.

Ophélie begon eensklaps te schateren van lachen.

'Mooi zoo, broer Arthur, je bent al half genezen! Ginds is een boerderij, daar zullen wij voor geld en goede woorden wel een boterham en een glas melk kunnen koopen.'

‘Geld!’ riep hij verschrikt de hand uit den zak halend, ‘geld! ik heb geen geld meer.’

Zijn potsierlijke vertwijfeling vermaakte haar nog meer.

‘O, Arthur, nu zijn we bedelaars! Ik zal een liedje moeten zingen voor den kost en jij zult door je eerlijk gezicht op crediet moeten zien te eten.’

‘Ik zal mijn best doen!’ beloofde Arthur vol ijver.

‘Fortuin, sta bij!’ Ophélie hief haar veldketel op als smeekte zij een onzichtbaar wezen om een aalmoes. ‘Heb erbarmen, veldketel, tasch, beurs en maag, alles leeg.’

En nu lachten zij samen en gingen moedig op weg.

De zon scheen zoo goud, het was zoo warm!

De veldbloemen bogen onder hun voeten en richtten zich, als zij voorbij waren, langzaam op, de bonte kopjes keken uit het gras op als smeekende gezichtjes: ‘Voorzichtig, vertrap ons niet!’ Andere lagen geknakt of gebroken.

Ophélie en Arthur dachten niet om de madeliefjes en boterbloemen, helder klonk hun lach over de weide.

(*Wordt vervolgd.*)

Umiltà.
Vrij naar Ouida (Louise de la Ramé), door J.J.G. Wahlen.
(*Vervolg.*)

Umiltà was niet van zins, met Virginio Donaldi te spreken, terwijl zijn moeder en zusters nog sliepen en hij er zoo zeker van scheen te zijn, dat hij haar aangenaam was. Zij zat, zonder iets te zeggen, haar drie koeien te melken en keerde hem den rug toe. Vervolgens mat zij de melk af, goot ze in kannen en gaf ze aan den knecht, die ze naar de stad moest brengen, en die met zijn muilezel en half-versleten kar geeuwend stond te wachten. Daarna nam zij de sikkel en een groote mand over haar schouder en ging naar buiten om voer voor haar beesten te snijden; want het arme vee mag in deze streken 's zomers nimmer de stallen verlaten, opdat het 't bloeiende koorn niet opvrete, noch de groene druiven afknage. Maanden en maanden in 't vruchtbaarste weer, wanneer elke duimbreedte land groent en bloeit, staan die arme gedegradeerde beheerschers van den grond op hun vier pooten in de sombere stallen, verdragen de bedompte, zwoele lucht en brullen jammerlijk in hun donkere gevangenschap.

Umiltà deed al wat in heur vermogen was, om deze gedwongen afzondering van haar dieren te verzachten, door het sappigste gras en de beste voerkruiden voor hen te zoeken. Virginio Donaldi sloeg haar gade, toen zij met de sikkel en den korf naar buiten trad in het roosachtig licht van den pasgeboren dag. Hij was noch boersch-dom, noch gekkelijk; in weerwil van den soldatenstand had hij een zachte denkwijze en zekere teergevoelige kieschheid bewaard. Hij wilde haar niet volgen, daar zij dit niet scheen te wenschen, maar hij meende, dat de zon, die boven de bergen opging, niets aanminnigers vond, dan dit woordkarige meisje.

Het warme, rooskleurige licht vulde reeds heel het dal; de bergen waren nog donker. Umiltà ging van het licht in de donkerte en verdween uit zijn oogen; de koeien loeiden haar na; dat is haar manier van zuchten.

‘Ik kom gauw terug, lievelingen: houdt je maar bedaard, arme, goede beesten, ik kom terstond terug!’ riep zij op teederen toon van de hoogte af.

‘Zij heeft een goed hart,’ dacht Virginio. ‘Wie, behalve deze dieren, zal het winnen?’

Vier- of vijfmaal kwam zij van de bergglooiing naar omlaag, ledigde haar korf met versch voer in de ruiven en toog dan weer naar het bosch of naar het veld, om meer te halen. Telkenmale vond zij den bersagliere voor de staldeur zitten rooken. Hij greep groetend naar zijn muts, als zij voorbijkwam; dat was alles.

Inmiddels was de heele familie opgestaan; signora Rosa zette ter eere van zijn terugkomst een groote kan koffie, een drank, welke alleen op feestdagen of bij een begrafenis ter tafel kwam. De zon straalde thans aan den horizon; het prachtige rooskleurige schijnsel was reeds verdwenen; het proza van den dag volgde op de poëzie van den morgen.

Er is veel werk op een boerderij, als die van signora Rosa, en ieder heeft den last en de vermoeienissen van den dag te verdragen. De ossen gaan uit voor den arbeid op de akkers; de herder leidt zijn kudde naar de bestemde weide; de zonen en dochters werken, evenals de bejaarde grootouders. De vrouwen arbeiden zwaarder dan de mannen; zij moeten den grond steeds omspitten, en deze is door de zon uitgedroogd en hard. 's Middags eten zij een stuk roggebrood en schemeravond scharen zij zich om een ketel groentensoep. Dat is haar bedrijvig, werkzaam leven; maar in den korten tijd van verpoozing hoort men muziek, gezang en gelach. De jonge lui dansen, de oude keuvelen met elkaar. De heerlijke lucht welft zich over hen heen, en overal geurt en riekt het als een frissche rozenkelk. Zulk leven is waard te leven.

Virginio Donaldi achtte dit het beste leven. De Toskaner is steeds aan zijn geboortegrond gehecht. Virginio was een echte zoon van zijn land. De over hem gestelde officieren hadden hun best gedaan, om hem te bewegen, voor goed den krijgsdienst te kiezen. Toen hij na driejarigen dienstplicht nog besloot bij de militairen te blijven, ontving hij bevordering en eereteeken en mocht zelfs later op een hoogeren rang hopen. Toch verlangde hij vurig naar zijn dennenbosschen en besloot, bij het einde der volgende drie jaren naar huis te gaan en weer boer te worden, aangezien na den dood zijns vaders, volgens 's lands gebruik, de eigendommen hem ten deel zouden vallen. Door het kniehooge heidekruid te gaan, de witte ossen in het juk te sturen en de armen in de opgestroopte mouwen vrij te voelen - dat achtte hij beter dan de schitterende uniform in den dienst des konings.

Hoewel hij een gedecoreerd soldaat en in de oogen zijner buren en bloedverwanten een held geworden was, herviel hij onmiddellijk in de oude vaderlandsche gewoonten; hij ging dien morgen met de overigen naar den veldarbeid en was daarvan niet af te brengen. Ter belooning kwam hij op den akker gestaag met Umiltà in aanraking; hij dacht, dat het fraaie, ernstige gelaat van deze dienstbode zijner moeder de zonnige wereld vervulde met zijn eigen glans. De liefde komt hier bij het eerste gezicht.

Het was Juni en de oogst begon; het weer was prachtig en de hoogstaande tarwe gebruind. De met druivenranken omslingerde groene ahornboomen verleenden den snijders en snijdsters schaduw, evenals de gelijk zilver glinsterende bladen der olijven. De akkers lagen berg op en berg-af, lachende glooiingen, doorsneden door klaterende beekjes. Umiltà werkte flink, omdat zij jong was en sterk en vol ijver bij al wat zij deed; maar middelerwijl droomde zij van de gouden koets uit het sprookje. Wat zouden de menschen wel zeggen, als zij, prachtig gekleed met een kroon op 't hoofd, daarheen reed - in alle boeken van den kramer droegen de koninginnen kronen - zij had de kleine houtsneden gezien.

Zij wist wel, hoe zij er alsdan zou uitzien. Toinetta Sari, die gekomen was om te helpen, gelijk de buurjongens en meisjes plachten te doen bij zulke gelegenheid,

keek haar aan en haatte haar meer dan ooit, omdat de bersagliere zoo dicht naast haar het koorn sneed, en zoo dicht aan haar voeten lag, toen men 's middags onder de ahornboomen uitrustte en de wijnflesch rondging. Het is waar, Umiltà sloeg even weinig acht op hem als op de veldmuis, welke haar voorbijliep, en legde tegenover zijn beleefdheden en bewondering zulk een minachtende onverschilligheid aan den dag, dat Toinetta zich driftiger maakte dan hij zelf.

'Zij is van de straat opgeraapt,' dacht Toinetta met bitterheid, toen Umiltà in een schilderachtige houding, met de hand onder haar blonde vlechten geschoven, de vlugge, groene hagedissen gadesloeg en Virginio's verliefde blikken niet eens zag. Inwendig verheugde Umiltà zich over haar zegepraal. Meisjes kunnen onbarmhartig wreed jegens elkaar zijn; Virginio's zusters en haar gezellin Toinetta hadden vaak de trotsche, eigenwillige *trovatella* gekrenkt door boosaardige scherts, welke haar meer zeer deed, dan de driftige uitvallen van signora Rosa. Het was zoet te zien, dat hun gevierde broeder zich enkel met haar bemoeide; dat zij zich ergerden en hem tot Netta trachtten te trekken. Zij lachte inwendig, toen zij zag, hoe hij haar volgde en

alle valstrikken van Sari's dochter vermeed. Maar voor Virginio had zij geen lachje over. De triomf behaagde haar, niet de man, die hem haar verschafte.

Toen het avond werd en allen in den tuin lachten en zongen, begaf zij zich naar den hooizolder en grendelde de deur. Zij kon alles hooren, wat er beneden gezegd werd. Eindelijk hield het gegons der stemmen op, de liederen waren gezongen en nu verzochten de zusters van Virginio dezen, haar zijn lotgevallen in het Zuiden te vertellen. Eerst wilde hij niet; hij rookte zwijgend, maar toen begon hij te verhalen.

Umiltà wist niet, dat hij, opkijkend, het dakvenster open zag staan en hoe een straal der maan hem de schaduw van haar profiel op den muur getoond had. Zij vernam in de duisternis zijn stem en moest onwillekeurig toeluisteren; het was mooier dan de boeken van den kramer.

Hij vertelde van veel, wat hij gezien en verricht had, en de herinnering bezielde zijn woorden. Hij verhaalde van de jacht op de roovers in de eikenbosschen van Sicilië en Sardinië, van de verwoede gevechten, man tegen man, met hen in de eenzame bergen; van de wilde schoonheid, de romantische volksgebruiken en van de vrouwen op de eilanden; van de nachten op zee, die nog geen hunner had gezien, van de vaartuigen der koraalvisschers, van het leven der koperdelvers, van de palmenbosschen, cactusvruchten en van het bivak aan den welriekenden oever der Middellandsche Zee; ten slotte vertelde hij van Rome en van de heerlijke kerken der Eeuwige Stad.

Umiltà zat te luisteren en boog heur op de handen steunend hoofd naar voren. Zijn stem steeg in het donker tot haar op; zij kon hem niet zien, enkel maar hooren. De Italianen bezitten de gave van vertellen, en hij had niet alleen een melodieuze stem, maar ook het aangeboren talent, om de stoutste, levendigste oogenblikken van een voorval te vatten. Zijn gehoor luisterde, als met betoovering geslagen, maar de aandachtigste toehoorderes van allen was zij, die hij niet kon zien.

De maan scheen, de sterren fonkelden, de nachtegalen zongen, de avond was schielijk vervlogen; toen zijn stem zweeg, ontwaakte Umiltà als uit een droom. Het was middernacht. Haastig sloot zij haar houten vensterluikje en hoopte, dat hij niet had opgemerkt, dat het raampje al dien tijd openstond.

Virginio had het evenwel zeer goed bespeurd en een straal der maan op een hoofd met Venetiaansch goudhaar zien vallen, en het glinsteren van dat maanschijnsel in het donker had hem in zijn schilderingen aangevuurd en hem welsprekend gemaakt. Als jong soldaat had hij werkelijk reeds veel beleefd, en zijn natuurlijke begaafdheid en een zekere opvatting, den waren kunstenaar eigen, stelden hem in staat, zijn ervaringen, op bloemrijke wijze voor te stellen.

Gedurende heel den volgenden dag en alle verdere dagen vertoefde Virginio in de nabijheid van de dienstmaagd zijner moeder; laatstgenoemde mocht ook al knorrig kijken en grommen, zoo veel zij wilde, hij was zijn eigen heer en meester en ging zijn eigen weg. De liefde rijpt even vlug als de peren in deze heete zon. Wanneer Umiltà in heur dakkamertje zich ter ruste begaf, hoorde zij beneden een klankrijke stem liederen bij de mandoline zingen; zij wist, dat Virginio zong en dat heel zijn hart in deze liederen sprak. Maar dat vermurwde haar niet. Hij was maar een soldaat en wilde slechts een gewone boer worden: zij wachtte op haar gouden koets en haar kroon. Zij deed haar vensterluik dicht en sloot daarmee tevens de liederen en de sterren buiten.

‘Ik houd van u!’ zei Virginio den zevenden avond tot haar, toen hij met haar een oogenblik in den koestal alleen was en voor pas gesneden gras en heidekruid stond.

‘Ik houd van u, jij bent de vreugde mijner ziel!’ zeide hij en trachtte haar hand uit het geurige groen te nemen. ‘Ik houd van u, lief meisje! Kan je mij niet aanhooren en een weinigje van mij houden?’

Umiltà fronste stuursch haar wenkbrauwen, lachte en keek hem met minachting aan.

‘Loop, zeg zoo iets in Turijn. Misschien luistert men dáár naar zulke malle praat; ik hoor er niet naar.’

‘Mallepraat! Het is heel mijn leven, wat ik je aanbied. Luister naar hetgeen ik zeg! Je bent voor mij als de zon, als het daglicht, als al wat goed en schoon is’ - hij boog zich over het vochtige gras en de verwelkende bloemen naar haar toe en sprak met al de macht van zijn genegenheid en van zijn smart; maar zij zweeg en men hoorde enkel, hoe de koeien het sappige gras kauwden. Bij zijn innige bede bleef het gelaat van Umiltà onbeweeglijk; zij werd slechts een weinig bleeker en zag er nog stroever en kouder uit.

‘Ik ben maar de koemeid van uw moeder,’ zei zij eindelijk en trok fier den mond op, ‘maar ik ben toch nog te trotsch voor u. Ga weg, ik haat u!’

‘Je haat mij!’ herhaalde hij beteuterd; want wat had hij misdaan, om door haar gehaat te worden?

Maar Umiltà antwoordde hem niet eens. Zij stak de hooivork in het voer en gaf haar opgesloten lievelingen heden een drievoudige portie. De schelle stem van donna Rosa, die in de deur van de binnenplaats verscheen, riep haar en zij antwoordde luide; het gunstige oogenblik was voorbij, zij waren niet meer alleen. Toen onmiddellijk daarop allen zich naar de groote keuken begaven, waar de walmende olielamp een schemerachtig licht verspreidde, en men zich aan tafel zette om het avondmaal te gebruiken, ging Virginio naar haar toe en fluisterde haar haastig in 't oor: ‘Is dat je laatste woord?’

Umiltà knikte. Koelheid, minachting, toorn en onverschilligheid spraken uit haar blik. In heur hart triomfeerde zij. Hij was de zoon van donna Rosa en zij kon hem zoo gemakkelijk afwijzen, alsof zij een dorre struik uit het veevoeder wierp! Zij gevoelde niet het minste medelijden met hem.

's Morgens vernam zij, dat Virginio midden in den nacht het huis verlaten had, over de bergen gegaan was, om den ochtendtrein naar Turijn te bereiken. Zijn moeder snikte het uit van kwaadheid; hij had haar gezegd, dat zijn overste hem plotseling weer opgeroepen had.

‘En dat juist nu ik om zijnentwil het lam liet slachten!’ zei donna Rosa; in haar drift stuurde zij het lam naar de markt en kookte voor heur huishouden niets dan boonen.

Umiltà glimlachte; de moeder zag dat lachje en giste de waarheid.

‘Koppig schepsel, hoe durfde je 't wagen!’ dacht donna Rosa; het scheen haar een onverdraaglijke onbeschaamdheid van Umiltà, haar zoon een blauwtje te laten loopen, ofschoon van den anderen kant donna Rosa het een schandelijke vermetelheid zou genoemd hebben, indien zij zijn aanzoek had aangenomen. Zij zweeg en Umiltà zweeg eveneens.

‘Ik ben blij, dat hij weg is,’ zei zij wel twintig maal per dag tegen zich zelve; maar 's avonds op den hooizolder miste zij den klank der mandoline, en de sterren leken zoo bleek.

‘Ik zou tien jaren achtereen tien keeren neen zeggen,’ prevelde zij in zich zelve; zij wenschte reikhalzend de gouden koets en verlangde koortsachtig naar de gouden kroon; zij was min of meer ruw jegens haar arme vee en dan weer liefkoosde zij het met meer teederheid, dan in haar aard lag. Het scheen, alsof er iets in heur leven ontbrak, alsof de bergen haar te nauw insloten en de dennen en olijfboomen gevangenbewaarders waren. Zij prakkezeerde er over het dorp te verlaten. Zij was immers geen slavin. Donna Rosa kon haar niet tegen heur wil houden. Er waren wel andere plaatsen; er moesten andere zijn, waaruit bij voorbeeld de kramer kwam en waar het vee verkocht werd. Zij wilde heur geluk elders beproeven - maar zij hield zooveel van de bergen. Deze waren steeds haar vrienden geweest, - de eenige vrienden, welke zij bezat, uitgezonderd de koeien en de hond Giorgio. Misschien waren er elders geen bergen - zij wist zulks niet met zekerheid. Behalve signora Rosa werden anderen onvriendelijk jegens haar gezind. Men vermoedde, dat zij Virginio afgewezen had, zijn zusters en de meisjes uit de buurt haatten haar deswege: zij zouden haar nog feller gehaat hebben, indien zij hem had aangenomen. Een ander meisje zou in deze verlatenheid naar den pastoor zijn gegaan, om raad en troost te halen, doch Umiltà deed dat niet. Zij was een godvruchtig, braaf meisje, maar niet zeer mededeelzaam. Thans werd zij met den dag woordkariger, kouder en eenzamer, en dagelijks mooier, zeiden de mannen.

Tegen de Toskaansche gewoonte in verschafte Umiltà haar opgesloten koeien steeds frissche lucht en beweging, als zulks haar veroorloofd werd: namelijk, als het graan binnen was, mochten zij hier en daar weiden, zonder schade aan te richten. Wanneer de oogst was afgeloopen, joeg zij de dieren altijd uit den stal, opdat zij de stijfgeworden ledematen uitstrekken en de sappigste kruiden kiezen konden. Donna Rosa pruttelde wel daarover en noemde het tijdverkwisten, maar zij verbood het niet ernstig, en Umiltà ging dus haar gang. Na den wijnoogst mocht het vee grazen, waar het wilde, dan kon het geen schade meer doen; deze frissche, klare herfstmorgens, als de wolken voor de winden vluchtten en de hitte was verdwenen, waren voor Umiltà een genot; dan was zij heel alleen in de vrije natuur en slechts de takken der olijf- en denneboomen stonden tusschen haar en den hemel.

Toen zij op zekeren dag zoo met haar koeien alleen was, kwam Netta Sari uit het dennen kreupelbosch. Zij had een paarlsnoer in de hand. Netta bleef staan en toonde het aan Umiltà, tegen wie zij vroeger ternauwernood had gesproken. ‘Kijk! Deze paarlen zijn nieuw! En hoe mooi! Mijn oudoom uit Pontassieve schonk ze mij gisterenavond. Fraaiere paarlen zijn er niet in heel 't dorp - neen, ik geloof, zelfs niet in Signa.’

Umiltà keek er maar heel eventjes naar.

‘Ze zijn wel aardig,’ zei zij onverschillig.

‘Aardig! Is dat al, wat je er van weet te zeggen?’ riep Netta in haar toorn. ‘Het zijn geen gewone paarlen. Oom kocht ze bij den eersten juwelier. Nu?’

‘Wat kan mij dat schelen?’ vroeg Umiltà knorrig.

‘O, ik geloof het, dat 't jou niet kan schelen!’ zei Netta spottend. ‘Jij zoudt die paarlen niet willen hebben, hé? Jij, die vruchteloos naar Virginio Donaldi gehengeld hebt.’

Het bloed schoot in Umiltà's gelaat, het vuur in haar oogen. Zij trilde van toorn, terwijl zij naar de kleine gestalte van het meisje keek.

‘Ik? Ik? Mankeert het je in je hersens, Antoinetta Sari? Ik!.... Jij hebt naar Virginio Donaldi gezucht en gesmacht, en ik wil je wel zeggen, dat hij van me hield - van mij - van mij - hoor je 't; en ik.... ik zond hem weg gelijk dit ding!’

Zij slingerde een afgevallen sparappel over haar schouders, zoodat hij bergaf in een kloof rolde en een geit, die daar graasde, verschrikte.

Netta werd zeer bleek. Zij kon aan de waarheid der leelijke, hoonende woorden van haar mededingster niet twijfelen.

'Je maakt mij zoo laag en gemeen als jij zelf bent!' zei Umiltà met toornige verachting van zich zelve en van haar tegenpartij. Met een tak in heur hand dreef zij de koeien den dennenberg op. Zij wist, dat zij onedel jegens den afwezigen soldaat gehandeld had, dat zij niet het recht bezat, om zijn heilig geheim te onthullen; maar men was in deze streken niet kiesch geheimhoudend.

Netta ging met haar paarlen naar huis; zij was er zoo trotsch op geweest, en nu hadden ze in haar oogen niet veel meer waarde dan de eieren van een vink.

Umiltà had zich gewroken, maar zij was verdrietig; toen zij achter de koeien liep door den breeden weg in het dennenbosch, waar de cyclamen zoo dik stonden, was zij ontevreden over zichzelve. Welk onrecht had Virginio haar dan gedaan, dat zij hem verraden en bespotten mocht?

Het was juist de tijd van den druivenpluk. De wingerden hadden goed gedragen en overal werd het avondeten gevierd met dansen, zingen en mandolinespel; vroolijkheid en vreugd gingen door heel het land, zoowel op den

Pian' di Cerri als elders, alhoewel de menschen daar niet welgesteld konden genoemd worden.

Umiltà werkte den ganschen dag in de wijnbergen, maar als het avond werd en het prettig gedoe begon, dan sloot zij zich op haar hooizolder op.

Netta Sari danste overal; het paarlsnoer gleed om haar verhitten hals heen en weer.

‘Dat toont, hoeveel zij van Virginio houdt,’ dacht Umiltà met diepe verachting. Zóó zou zij niet van hem gehouden hebben, als zij hem eens heur hart had geschonken.

De wijnoogst werd door een feest bij signora Rosa besloten; de brave, strenge moeder wilde geen spoor van verdriet vertoonen, alhoewel heur hart pijn deed wegens den afwezigen zoon; zij maakte een grootsch feestmaal gereed, grootscher dan gewoonlijk, en noodigde de lieden mijlen ver uit den omtrek daartoe uit. Niemand mocht vermoeden, dat haar beminde zoon door een meisje uit het vondelinghuis was afgewezen, zeide zij bij zich zelf. Zij beval Umiltà daarbij tegenwoordig te zijn en Umiltà gehoorzaamde; zij zag er bekoorlijk uit met den trotschen blik in haar donkere oogen en het in 't schijnsel der lampen goudglanzend haar, maar de mannen waagden zich niet in haar nabijheid. ‘Men zou evengoed kunnen beproeven een wilde kat uit het bosch aan te pakken,’ zeiden zij, en dus bleef zij aan zich zelve overgelaten, gelijk zij verlangde. Terwijl de gasten nog aan den maaltijd zaten, sloop zij naar den hooizolder en begaf zich te bed. Geen man uit heel die talrijke verzameling kon met Virginio gelijkgesteld worden, dacht zij - zoo groot, bleek, schoon, vol fijne manieren, gelijk een graaf of ridder! En zij had hem weggegooid als een sparappel. Zij gevoelde een trotsche vreugde, en toch kwamen de tranen in haar oogen onder het bidden van den rozenkrans, eer zij zich op heur schamele legerstede ter ruste vlijde, terwijl beneden de fluiten en gitaren weerklonken en het houtwerk van den hooizolder dreunde van het geweld der dansende paren.

Middelerwijl was Netta Sari beneden haar paarlen halssnoer kwijt. Met een gil hield zij op met dansen en klaagde en jammerde luide over heur verlies. Hoe had zij het verloren? Wanneer? En waar? Zij wist het niet; terwijl zij de hand ophief, om een mug te verjagen, had zij op 't zelfde oogenblik het snoer gemist. Iedereen drong zich om haar heen; allen zochten op den vloer, op en onder de banken, lichtten in elken donkeren hoek.... maar er was nergens een halssnoer te vinden, zelfs geen kapotgetrapte parel op de planken. De muziek zweeg, de dans werd gestaakt, alleen de tongen bewogen zich ijverig - het baatte evenwel niet, het halssnoer was weg en bleef weg. Netta wist niet waar zij het verloren had; zij had den heelen avond zoo druk gedanst. Zij snikte wanhopig. Zoo'n mooi halssnoer! Het geschenk van haar oud-oom uit Pontassieve! Wat was een meisje zonder paarlen? Een vogel zonder veeren. Netta weende bittere tranen.

Donna Rosa ergerde zich, dat zulk een verlies in haar eerlijke woning moest gebeuren en riep luide, dat zij het heele huis van onder tot boven, in alle hoekjes en gaatjes wilde doorzoeken; zij nam een groote olielamp en lichtte door de donkere gangen en op de steenen trappen. De lieden hielpen haar zoeken, maar er was niets te vinden.

Karel VII.
DE LUSTRUM FEESTEN TE UTRECHT: Intocht van koning Karel VII te Reims.
Naar photographieën van Ant. van der Stok te Leiden.

Jeanne d'Arc.
DE LUSTRUM FEESTEN TE UTRECHT: Intocht van koning Karel VII te Reims.
Naar photographieën van Ant. van der Stok te Leiden.

(*Wordt vervolgd.*)

Bij de Platen.

President Kruger ontvangt een Boeren-de-putatie in den Uitvoerenden Raad. -

De gravure met dit onderschrift verplaatst ons naar den tijd, toen de furie van den oorlog nog niet in het land der Boeren woedde. Daarom ook heeft de schilderij, afgezien van haar kunstwaarde, een historische beteekenis. Zij werd in opdracht der door de regeering van de Zuid-Afrikaansche Republiek benoemde commissie vervaardigd, om geëxposeerd te worden op de Parijsche wereldtentoonstelling van het vorige jaar, maar kwam ten gevolge van het uitbreken van den oorlog te laat aan.

De getrouw naar het leven ontworpen schilderij geeft den Uitvoerenden Raad te zien gedurende een openbare zitting in het regeeringsgebouw te Pretoria. Burgers uit de hoofdstad zijn verschenen, om naar recht en gebruik hun wenschen en bezwaren rechtstreeks aan den ministerraad kenbaar te maken. Oplettend luistert de grijze Staatspresident naar hetgeen de woordvoerder der Boeren-deputatie in het midden heeft te brengen.

In zijn omgeving zien wij zijn vroegere raadslieden, die thans allen òf door hun oorlogsdaden, òf door hun beleid in den raad een wereldvermaardheid hebben verworven. Daar zit wijlen generaal Joubert, de opperbevelhebber van het Transvaalsche leger, en generaal Jan Kock, die in de eerste dagen van den oorlog bij Elandslaagte viel. Verder zien wij generaal Cronjé, den leeuw van Paardeberg, die sedert April van het vorig jaar als krijgsgevangene op St. Helena vertoeft, - Schalk

Burger, die tijdens Kruger's afwezigheid diens plaats waarneemt, - den onvermoeiden Staatssecretaris Reitz, den onderstaatssecretaris Grobler en Wolmarans, een der leden van het bekende driemanschap.

De aanblik dezer schilderij stemt tot weemoed, omdat zij de smartelijke verliezen te binnen brengt door het heldhaftige volk geleden. Moge het weldra na zooveel lijden de rust, den vrede en de onafhankelijkheid terugwinnen, waarvoor het niet ophoudt de zwaarste offers te brengen.

De lustrum-feesten te Utrecht. -

In de laatste week der maand Juni zijn te Utrecht door de studenten der hoogeschool de van ouds bekende lustrum-feesten gevierd, waarvan ditmaal het glanspunt was de intocht van koning Karel VII van Frankrijk binnen Reims, nadat Jeanne d'Arc de stad op de Engelschen had veroverd.

De optocht leverde een schitterenden aanblik op door de keur van rijke gewaden, de fonkeling van staal en zilver, goud en edelgesteenten. Het gewaad van koning Karel was van blauwe zijde, bezaaid met gouden lelies en afgezet door een hermelijnen kraag. Het hoofd was bedekt met een gouden kroon, flonkerend van edelgesteenten evenals de gouden keten, die van de schouders tot de borst afhing. Zijn paard dekte een met gouden lelies bezaaide schabrak van blauw laken; een witte pluim wuifde op den kop van het edele ros, dat een verguld kopstuk met het wapen des konings droeg. Twee pages in rose satijn, bestikt met gouden lelies, de voeten gestoken in nauwsluitende, hooge, licht lila-lederen laarzen met vergulde sporen, leidden 's konings paard.

Jeanne d'Arc was in blinkend stalen harnas, een gouden haarband om het hoofd en een lelietak in de hand. Zij zat op een wit paard, omhangen met een langen schabrak, waarop haar wapen, het gekroonde gouden zwaard met de beide lelies. Een page gekleed in geel, met zilver bestikt satijn, leidde het paard bij den teugel.

Koning Karel werd voorgesteld door baron Van Hövell van Westerflier, Jeanne d'Arc door graaf R. van Bylandt.

[Nummer 25]

Antonis Mor (Van Dashorst.)

II.

We hebben onzen landgenoot aan het Spaansche hof achtergelaten en moeten nu, om tot een bespreking der in dit nummer voorkomende platen te geraken, eenige jaren in de geschiedenis van zijn verblijf daar teruggaan.

Het grappige dwergje op pag. 196 is koning Karels hofnar en zal waarschijnlijk in 1552 geschilderd zijn. Het is een van Mor's beste werken en geeft hem te bewonderen in de volle rijpheid van zijn talent. Fier rechtop, zich wetend de gunsteling van een groot en machtig heer, staat daar de dwerg in rijk groen fluweelen gewaad met goudgalon bezet, een kostbare keten om den hals, den fraai gedreven degen aan de heup, een staf in de rechterhand, de linker op den rug van een reusachtigen dog, zijn goeden kameraad en wellicht zijn beschermer tegen handtastelijke plagerijen van 's konings hovelingen. Het dikke manneke voelt zich echt voornaam nu zijn meesters schilder z'n portret maakt: hij staat er te poseeren met al de zelfingenomenheid, die het bewustzijn van zijn waardigheid hem verleent en acht zich hoog verheven boven den hofschilder, wien hij 't een eer rekent hem en zijn kameraad te mogen conterfeiten. En 't lijkt wel, of ook de hond eenig besef heeft van 't gewicht der handeling: hij poseert met een zekere koninklijke onverschilligheid, als wist hij zich de gezel en gelijke van den dwerg, zijn deelgenoot in het genot van 's konings goede luim en gulle gunsten, waaraan beiden hun kostbaren tooi - de man zijn gegalonneerde pakje, hijzelf zijn rood-fluweelen halsband met het fraaie wapenschild danken; deelgenoot ook in de vernedering van der hovelingen hoon en geketende gevangenschap. Maar nu zijn nar en dog in vollen glans en glorie en rustig zouden ze lachen laten den spotzieken hofjonker, die het wagen dorst den ernst van het oogenblik te komen verstoren.

De behandeling van dit werk is bewonderenswaardig; de glinstering van het metaal, de plooiing der stoffen, de prachtige wedergave van goud- en fluweelglans - niet het minst het gelaat van den dwerg en de kop van den forschen viervoeter - alles te zamen maakt het tot een meesterstuk van krachtige, levensware kunst.

Een minder glansrijk werk, herinnerend aan Mor's eerste portretten door de wel uiterst zorgvuldige, maar droger uitvoering, is het portret van koning Eduard VI, ten voeten uit, even als het hierboven besprokene behoorend tot de verzameling van het Louvre te Parijs.

De jonge, bleeke koning staat in spannende witte beenbekleeding, witte, gespleten schoenen, bruin wambuis en korte, fluweelen mantel tegen een groen gedrapeerden achtergrond. Op het hoofd draagt hij een zwart fluweelen baret, in de rechterhand een paar grijze handschoenen, terwijl hij met de linker den degen gordel vasthoudt; om het linkerbeen sluit het ridderteeken der orde van den kousenband. Op de kolom ter linkerzijde van de schilderij is de inscriptie ‘King Edward VI’ leesbaar.

Het portret, vol ernst en waardigheid, is vorstelijk-aristocratisch van karakter; het werk van een meester, die den keizer te geven weet wat des keizers is.

(*Wordt vervolgd.*) MARIA VIOLA.

Louvre, Parijs.
ANTONIS MOR (VAN DASHORST). PORTRET VAN EDUARD VI, KONING VAN ENGELAND.

Asschepoes, door Agatha de Haan.

VI.

Vreemd, maar na deze eerste wandeling liep oompie soms rond met een zeer eigenaardig en vergenoegd gezicht. Wel pruttelde en bromde hij vreeselijk tegen zijn nichtje, verweet haar, dat zij hem aan den ondergang bracht en ging zelfs zoo ver te beweren, dat zij zijn heele stille huishouding in de war stuurde.

Zij hoorde hem doodbedaard aan, lachte er eens om en liet hem brommen, terwijl zij toch deed wat zij verkoos. De eene wandeling volgde op de andere, oompie moest mee, daar hielp niets aan. Of hij al klaagde, dat hij na zulke marschen veel meer eten noodig had, zijn schoenen versleet en niet met zijn geringe middelen meer toekwam, het hielp niets, hij moest gedwee volgen.

Soms konden Arthur en oompie elkander met bepaald zwaarmoedige sympathie aankijken, als zij vermoeid en bestoven meer langs den weg sloften dan liepen, rampzalige slachtoffers van Ophélies tirannie.

Het pleegzustertje overdreef haar zorgen voor zijn welzijn, vond Arthur. Geen oogenblik werd hij aan zijn lot overgelaten, zij en oompie vulden al zijn uren en drongen zich geheel in zijn bestaan, zóó, dat hij zelfs zijn eigen wil dreigde te verliezen. Wandelen, roeien, paardrijden, slootjespringen, dat alles was volgens het ondeugende meisje de beste medicijn voor spleenlijders.

Ja, waarlijk, als een schooljongen moest hij over slooten en greppels, daar hielp niets aan. Zelfs oompie, de arme, oude oompie, was op een dwazen dag over een greppeltje ‘gekropen’, zooals zij het noemde.

Toch, ondanks al hun tegenstand en hun dikwijls zeer slecht humeur, vonden zij langzamerhand behagen in dit jongensachtige buitenleven, de frissche, zuivere landwind verdreef de luie onverschilligheid en wekte hen op tot vroolijkheid en ondernemingsgeest.

En de avonden?....

Zij zaten op de vervelooze tuinbank, genietend van de plechtige stilte en de zoele buitenlucht. Oompie liet zoetjesaan zijn ronde oogjes dichtvallen, strengelde de wasachtige handen ineen en dommelde in.

Ophélie en Arthur keken vol bewondering naar het vlammend purper, waarin de dagvorstin verdwenen was, het was of de laatste glimlach der verdwenene de lichte wolkjes deed blozen, als rozige vlokjes zweefden zij verstrooid, lusteloos langs het diepe blauw.

‘Hoe mooi! Jammer dat het maar zoo kort is,’ zuchtte Arthur pessimistisch.

‘Het is altijd mooi,’ zei het meisje zich tot hem keerend, ‘dit heerlijke tafreel is het laatste, waar de dag ons mee verrast, maar hij is nog niet ter ruste of de bleeke smachtende Luna neemt Aurora's verlaten plaats in en toovert met het zachte zilver, geheel anders en toch even schoon als het verzwonden goud.’

‘Benijdenswaardige dichteres,’ glimlachte hij.

Zij zette een ondeugend gezicht.

‘Ik maak nooit verzen, helaas. Zoo goedgunstig hebben de goden het niet met mij gemaakt.’

‘Betreur je het gemis der dichtergave?’

Zij knikte. ‘Ja!’ zeide ze langzaam, droomerig naar het westen turend. ‘O, Arthur, ik kan soms zoo innig wenschen dichteres te zijn.... ach, ik kan zoo geheel me indenken in de werken dier begenadigden. En dan is mijn hoofd zoo vol van beelden en mijn hart zoo vol van schoonheidsgevoel en dan zou ik het zoo gaarne willen uiten in woorden of klanken. Wat moet het heerlijk zijn voor den dichter, zijn opbruisend gevoel uit te kunnen storten in een gedicht. Ik weet niet waarom, maar onwillekeurig vergelijk ik hem bij den nachtegaal, die in de bloeiende twijgen al zijn liefde, zijn levenslust, zijn verrukking weergeeft in die betooverende klanken, die uit het kleine keeltje oporgelen zonder dat hij ze behoeft te zoeken of te vormen, rijk en weelderig zooals de natuur ze hem schonk.’

Zij zweeg en hij zat haar aan te staren, want op dit oogenblik deed zij zich weer van een geheel nieuwe zijde aan hem voor. Hij meende reeds haar geheel te kennen en toch verraste zij hem op het onverwachts.

‘Wat je nu zegt is op zichzelf een gedicht,’ zei hij eindelijk, ‘'t is poëzie, alleen niet in een vorm gegoten!’

Zij schudde het hoofd.

De oogjes van oompie openden zich op een kiertje en begluurden hen tersluiks, terwijl een slimme trek op zijn gezicht de jongelieden verwonderd zou hebben.... als zij dien hadden opgemerkt.

‘Neen, Arthur, tracht me maar niet te troosten met een complimentje, ik zou alleen getroost kunnen worden als de muze me een of ander groot talent kwam brengen, als ik zangeres kon worden, of dichteres, of kunstenares op ander gebied.’

‘Eerzuchtig?’ vroeg hij schalks.

Wat stond hem dat goed.

Zij begon te lachen.

‘Je verstaat me verkeerd, ik bemin de kunst óm de kunst, dat ligt eenmaal in me. Ik heb het gevoel daarvoor in me, doch ik kan het niet in werken overbrengen. Daartoe voel ik me even machteloos als een beeldhouwer zich zou gevoelen, die voor een klomp zeldzaam schoon marmer stond en daaruit een beeld zou willen beitelen, doch geen handen en ook geen gereedschappen had om dit te kunnen doen.’

‘Maar bewondering is toch aangenaam, ik meen eens gehoord of gelezen te hebben, dat bewondering de dauw is, die de bloem der kunst doet groeien.’

Zij zag hem openhartig aan.

‘Mij dunkt, Arthur, waarlijk groote geesten, kunstenaars bij de genade Gods, moeten ver boven den grilligen lof der wereld staan. De echte kunst vindt ongetwijfeld haar hoogste loon in zichzelf.’

Hij luisterde en peinsde.

‘Wie zijn meestal het vlugst met hun oordeel? Die er het minst toe gerechtigd of bevoegd zijn een oordeel te vellen. Kan de kraai dan weten wat den adelaar bezielt, als hij met stouten wiekslag naar de zon opstijgt?’

Lachend had zij deze vraag gedaan, er was geen zweem van vitzucht in haar stem.

Arthur staarde haar met steeds grootere verbazing aan. Waar hield dat meisjeshoofd zich al mee bezig?

‘Ik kan je slechts met een schuwe huivering volgen op dit gebied,’ zei hij nederig en haar met zijn oogen smeekend toch niet boos te worden.

‘Inderdaad, we zijn te ver afgedwaald, laten we thuisblijven als verstandige kinderen,’ knikte zij vriendelijk, ‘daarom.... zie,’ viel zij zich zelve in de rede, ‘daar zijn de sterren al, wat fonkelt en straalt dat daarboven.’

‘Het is mooi,’ stemde hij gretig toe.

‘Arthur!’

‘Ja, zuster Ophélie?’

‘Heb je het boek uitgelezen, dat ik je gegeven heb?’

Hij knikte trotsch.

‘Bravo, die vroolijke ontspanningslectuur zal je meer goed doen dan al die zwartgallige verhalen in averechtschen stijl, waaraan je vroeger te gast ging. Foei, toen ik er een gelezen had was mijn hoofd moe en duizelig van al het gewirwar van woorden en letters, waarin geen verband was. Weet je waar het op lijkt?’

‘Neen,’ zei hij, nieuwsgierig naar haar soms wat eigenaardige verklaringen.

‘Op gehakt; gekneed, geperst en gewrongen, geen deeltje op de rechte plaats.’

Arthur schoot in zoo'n luiden lach, dat oompie ditmaal zijn oogjes wijd opensperde. Hij had niet alles verstaan, slechts het woord ‘gehakt’ was duidelijk tot hem doorgedrongen en deed hem watertanden.

‘Wat is er te doen?’ vroeg hij zeurig.

‘Niets oompie, het spleen nam afscheid,’ was het ondeugende antwoord van het meisje.

Oompie haalde het ganzebord en nu schikte het drietal zich buiten om de tafel, Doortje bracht de lamp en Arthur schudde een zak met pepernoten uit, welke door Ophélie eerlijk in drie deelen werden gesplitst.

Het spel begon, de steenen rolden voortdurend, oompie schoof zijn kiezelsteentje schrikbarend snel naar het midden. Ophélies vingerhoed vocht bijna onafgebroken met de eendjes, en Arthur, de arme ongelukkige Arthur zat op zijn tragen knoop te staren, die hoogst verdacht in de herberg verdween, in den put zonk, in de gevangenis aanlandde en eindelijk in den klauw des doods te niet ging.

Oompies pepernootjes groeiden steeds aan. Voorover gebogen, de ellebogen op de tafel, zat hij met strakke, glurende oogjes op het blad te kijken en volgde iedere wending der kantelende steenen met waren hartstocht. Onvermoeid ging het spel voort, oompie gunde de jongelieden geen verpoozing vóór het laatste nootje in zijn bezit was; toen wreef hij zich in de handen en verkneuterde zich in zijn geluk.

Als grootvader Verbaane zulk een tafreeltje eens had kunnen zien!

Het was zwoel, gele hagelwolken hadden het zonnige blauw vervangen, maar toch scheen de lucht nog uitstel te willen geven voor zij met het werk een aanvang moest nemen.

‘Mooi weer voor een roeitochtje,’ overlegde Ophélie en deed haar blauw kleedje aan, dat voor dergelijke uitstapjes gemaakt was.

Oompie gehoorzaamde bij de eerste aanmaning en te zamen liepen zij langs den tuin der villa, waar Arthur onder de kastanjeboomen in een hangmat schommelde.

De lord had het zich juist gemakkelijk gemaakt en bij zichzelven overlegd, dat hij toch eigenlijk recht dwaas deed met zich zoo de wet te laten stellen.

Zijn buurvrouw overdreef haar zorgen voor zijn welzijn, vond hij, en per slot van rekening was hij toch zijn eigen meester. Het was hoog tijd haar dit eens aan het verstand te brengen, en daar zou hij bij de eerste gelegenheid toe overgaan.

‘Wacht maar, zij moest maar eens komen!’

Zachtjes overrompelde hem weer de oude kwaal, hij was immers alleen en aan zichzelven overgelaten. In verwarde drommen kwamen zij weer langs hem heen, kerkhoven en grafschriften, monsters en gedrochten. Arthur was op eenmaal weer de moedelooze spleenlijder.

De hagelwolken gloeiden geler, het briesje sloop door de boomen met gluipende geheimzinnigheid.

Plotseling klonk de frissche jeugdige stem: 'Arthur! Arthur!'

'Daar is ze alweer!' mompelde de lord woedend, hij lag nu juist zoo op zijn gemak, waarom moest men hem komen storen?

'Arthur!'

Hij gaf geen antwoord, hij was te boos.

'Arthur!' klonk het gebiedend voor de derde maal.

Maar hij bleef verstokt zwijgen, zij moest maar heengaan. Maar Ophélie... en teruggaan...

Schuifelende schreden deden zich hooren. Het was oompie, die op bevel van zijn nicht den onwilligen patiënt kwam halen.

Toornig keek hij naar den weg, waar zij doodbedaard stond te wachten. Zij zag er weer zoo ijselijk dapper uit, haar glimlachje voorspelde hem een zwaren dag, hij had daaromtrent ervaringen opgedaan.

'Gaat u mee roeien, Arthur?' begon oompie.

'Dank u, m'neer Hofman, ik heb geen lust!'

'Mijn nicht zegt, dat ik niet zonder u mag terugkomen,' zei oompie smeekend, 'ga maar mee!'

'Neen!' hield Arthur eigenzinnig vol en keerde zijn gezicht naar den anderen kant.

Oompie haalde zijn schouders op en wierp Ophélie een hulpeloozen blik toe.

De onvermurwbare riep kalm: 'Breng hem mee, dood of levend!'

Ja, dat was voor oompie gemakkelijker gezegd dan gedaan.

Arthur had zijn oogen gesloten en scheen reeds in het land der droomen te verwijlen.

Oompie kreeg een inval, hij greep het touw van de hangmat en begon te schommelen,

eerst zacht, maar toen dit niets uitwerkte, al hooger en hooger, zoodat Arthur zich stevig moest vastklemmen om er niet uit te vallen.

'Kom mee! kom mee! kom mee!' zong oompie op de maat, zonder op te houden.

Arthur liet zich echter niet dwingen, hield zich goed vast en liet zich rustig schommelen.

Toen werd oompie boos en keek nogmaals naar zijn nicht, die lachend een duidelijk gebaar maakte en op het hek ging leunen, om den uitslag der nieuwe onderneming te zien.

Met een soort van behaaglijk gebrom rommelde oompie in zijn diepe zakken, haalde een oud zakmes te voorschijn en toog ijverig aan het werk.

Het knirste en zuchtte geheimzinnig, en achterdochtig opende Arthur zijn oogen om te zien, welken aanslag men op hem durfde plegen.

Met een koelbloedig lachje zag oompie tot hem op en sneed het touw verder door.

Met een vluggen sprong redde Arthur zich nog juist bijtijds, en door den schok braken de laatste vezels, die de hangmat nog zwevende hadden gehouden.

Arthur kon het niet helpen, hij moest verschrikkelijk lachen om zooveel volharding en toewijding, hij was geheel overwonnen en sloot zich gedwee bij hen aan.

Het bootje schommelde aan den ketting, tusschen de rietpluimen schaterden de karkieten, de onstuimige lucht weerspiegelde zich in het water.

Arthur hielp Ophélie en oompie instappen, de beide jongelieden namen ieder een riem en oompie zette zich stil en schuw aan het roer, steeds met wantrouwigen blik de donkere watervlakte beglurend, waarin men zoo gemakkelijk zou kunnen wegzinken.

Langzaam gleden zij voort over den uitgestrekten plas, Ophélie zong en lachte en vulde de boot tot over de helft met waterrozen, plompen en irissen.

Een rukwind gierde plotseling over het water, joeg de golfjes rimpelend voor zich uit, draaide de kleine boot als een notedop rond en boog de populieren aan den oever diep ter neer.

De zon was reeds schuil gegaan en de wolken drongen dicht opeen, steeds valer en onheilspellender gloeiend. Ophélie zag meer verbaasd dan verschrikt op, zij hadden zoo kalm gedobberd, dat zij haar riem had laten rusten en haar bloemen rangschikkend in het geheel niet op het weer gelet had.

Arthur had al zijn aandacht besteed aan het roer, dat niet luisterde en waarbij oompie hulpeloos met gevouwen handen neerzat.

Nu greep het meisje snel naar de riemen, doch kon er maar een bemachtigen, de andere dreef reeds een eind van hen af.

Een ratelende donderslag kwam als voorbode van het naderend onweer de onvoorzichtigen waarschuwen.

'De riem, de riem,' gilde Ophélie, terwijl zij met den eenig overgeblevene in de richting van den vluchteling trachtte te komen.

Maar een nieuwe windstoot verijdelde haar poging en draaide de boot her- en derwaarts, spelend, als een kind met zijn houten scheepje op een tobbe.

(*Wordt vervolgd.*)

Een

Mooie redevoering.

‘Een mooie redevoering, inderdaad een mooie rede,’ zei hoogst voldaan de heer B., het handschrift nog eens doorbladerend, dat hij zooeven had overgelezen. ‘'t Zal pakken, daar ben ik zeker van, 't zal een heele steun zijn voor den candidaat en.... 't geeft ook voor mij een kansje, later, hier of ergens anders.... Ja, wie is daar?’

De deur, waarop geklopt was, werd geopend en heel langzaam kwam binnenschuifelen een oude heer, met een kalotje op en een lange pijp in de hand.

‘Zoo, buurman, ik dacht, dat je visite had, ik hoorde je zoo praten, maar je bent alleen, zie ik.’

‘Ja, alleen, en toch niet alleen, ik sprak met mijn papieren vrind.’

‘Aha, papieren vrind,’ zei de oude heer met een glimlachje, ‘heb je dan een stuk geschreven; over de verkiezingen zeker?’

‘Ja, over de verkiezingen,’ klonk 't plechtstatig uit den mond van den notaris, ‘maar een stuk, een stuk is 't woord niet: 't is een rede.’

‘Een rede, die wil je toch niet houden?’

‘En waarom niet?’

‘Zoo, zoo,’ zei de bejaarde heer, terwijl hij hoofdschuddend op een stoel plaats nam, ‘toen ik hier voor veertig jaar als jong notaris zat, hier in dezelfde kamer, dacht ik niet aan redevoeren, en ik weet niet, of ik dan nu wel zoo hoog en droog kon rentenieren, maar enfin, de tijden veranderen. Ik had je anders juist willen verbazen met een nieuwtje, ook over een redevoering.’

Kalm en zacht, op de voldane manier van iemand, die zijn schaapjes op 't droge heeft en nog gezond is, had de oude ex-notaris dit tot zijn jongen opvolger gezegd. Deze had eerst nog met zelfvoldaanheid naar zijn handschrift zitten staren, maar keek nu nieuwsgierig vragend zijn buurman aan.

‘Ja,’ zei deze, na een paar trekjes aan zijn pijp, ‘je bent niet de eenige, die verkiezingslauweren wil plukken, de meester ook.’

‘Wat, die roode gek, die halve of driekwart socialist?’ riep de conservatief-liberale notaris Houtsma in gloeiende verontwaardiging, alsof hij reeds voor zijn kiezers stond.

‘Mooi zoo,’ lachte de oude heer, die in zijn lange leven niet al te groote achting voor de politiek had opgevat, ‘maar niet zoo haastig, dan verstaan ze 't achter in de zaal niet goed.’

‘En wanneer spreekt die meester?’ vroeg de jonge notaris, een kleur krijgend.

‘Overmorgen.’

‘Overmorgen? Hier in 't dorp?’

‘Hier in 't dorp, wel neen, in de stad.’

‘Maar dan spreek ik ook en ook in de stad,’ zei de aspirant-orateur verschrikt.

‘Blijf bedaard, jonge vriend, de stad is groot genoeg, je zult beiden wel een gehoor vinden, jij een rechts, hij een links, ik bedoel dan in politieken zin.’

‘'t Is toch jammer,’ zei de aanstaande spreker, met een blik op zijn handschrift.

‘Wat is jammer?’

‘Ik had juist gehoopt, dat ook de vrijzinnig-democraten onder mijn gehoor zouden zijn gekomen, ik heb een paar pijlen voor hen klaar, voor die spelbrekers, die hen zouden hebben geraakt, wat zeg ik, gedood....’

‘Dan is 't inderdaad jammer,’ zei de oude heer opstaand, ‘nu vriend, goed succes, ik zal je de eerste paar dagen niet storen, ik kom na afloop wel eens hooren, hoe 't is gegaan.’

‘Ja, ja, als 't u belieft, ik hoop dat onze partij....’
‘Ja, dat hoop ik ook, adieu.’
Met een meewarigen glimlach keek de oude notaris naar de deur der kamer, waarachter zijn collega zat, de dwaas, die aan politiek ging doen.

Tegen halfzeven, een half uur voor 't vertrek van den trein, waren de notaris en de meester, 't hoofd der openbare lagere school, aan 't station. De eene, deftig, nam eerste, de ander, democratisch, nam derde klas, maar beiden namen plaats in de wachtkamer tweede, dat was zoo dorpszede.

Maar ze keken elkaar niet aan, ze spraken niet tegen elkaar, dat was in strijd met de politieke kloof, die heden tusschen hen bestond, tusschen den spreker ter liberale en dien ter radicale vergadering.

Deze pijnlijke toestand, die toch al in staat was, den tijd dubbel lang te doen schijnen, was thans te pijnlijker, nu de trein door een ongelukkig geval te laat kwam, veel te laat. Ja zoo laat, dat ze nauwelijks op de respectieve vergaderplaatsen in de stad zouden kunnen zijn. Maar hij kwam dan toch en ieder stapte in de klas, met zijn principes in overeenstemming.

't Was reeds schemerdonker onder de overkapping, toen de beide reizigers uitstapten, de een vóór, de ander achter uit den trein.

Een paar minuten staarde de notaris verlegen rond, tot plotseling een heer, een jongmensch nog, op hem toekwam en hem vroeg:

‘Is u uit het dorp D.?’

‘Ja, mijnheer.’

‘O, dan is u zeker onze spreker.’

‘Ja, juist, dat ben ik.’

‘Gaat u dan maar gauw mee, 't is al laat.’

‘Ja, 't is al laat.’

Heel aristocratisch vond de notaris dezen afgezant der kiesvereeniging nu eigenlijk niet. Hij had gedacht, een baron of minstens een jonker te zullen ontmoeten, die zich plechtstatig voorstelde en hem naar een rijtuig geleiden zou. Maar van een rijtuig scheen geen sprake te zijn: ze gingen loopen, neen, hollen.

Nog niet ver waren ze, of een rijtuig passed de hen; op den bok een koetsier in livrei en er in.... de schoolmeester, 't Bloed steeg den notaris naar 't hoofd en hij hoorde daarom niet, hoe zijn geleider spijtig trotsch zei: ‘Die oud liberalen met hun chique.’

Ze kwamen aan de zaal: niet groot, niet mooi, maar goed gevuld met een zeer gemengd publiek.

De voorzitter stond terstond op, reikte den spreker de hand en zei: ‘Een inleidend woord heb ik al gesproken, u is zoo laat, zou u niet terstond willen beginnen, anders loopt het publiek misschien weg naar de andere zaal, waar die dorpsgenoot van u spreekt, een notaris, geloof ik.’

‘Een schoolmeester bedoelt u,’ zei de notaris gepikeerd, en zonder op 't verbaasde gezicht van den voorzitter te letten, begon hij zijn papieren bij elkaar te zoeken, ze voor zich te schikken, een teug water te drinken en zijn neus te snuiten.

Toen nog een teug, een steelsche blik in de zaal, een bestudeerd handgebaar en de eerste woorden klonken rollend door de zaal:

‘Mijne heeren.’

Velen uit de zaal: ‘'t Zijn lang niet allemaal heeren hier.’

Verbazing bij den spreker.

'Met innige vreugde en groote voldoening heb ik de uitnoodiging uwer vereeniging aangenomen. Met te grooter voldoening, nu op dezen zelfden avond, in deze zelfde stad, een ander spreker, een dorpsgenoot van mij nog wel - stem uit de zaal: "Hoe is 't mogelijk?" - een dorpsgenoot van mij nog wel - een slok water - zich vermeet, de groote beginselen, waarvoor wij strijden, af te breken.'

Daverend applaus.

Daar op dit applaus bij de opstelling der rede niet gerekend was, raakte de spreker een oogenblik in de war, maar vervolgde even later: 'Ik nam mij daarom voor, u te vragen, u te verzoeken, u te smeeken, u te dwingen, toch trouw te blijven aan het vaandel, waaronder wij ons hebben geschaard. Trouw, onwrikbaar trouw, trouw tot in den dood....'

Een oogenblik doodsche stilte, het applaus, waarop was gerekend, kwam niet. Doodelijke verlegenheid bij den spreker, die zeer mat vervolgde:

'Over beginselen te spreken is niet noodig in een partij, die reeds jaren heeft getoond hare beginselen te verstaan en in daden om te kunnen zetten, in schoone, vruchtbare daden. Maar als 't mij vergund is, wil ik dezen avond u uiteenzetten, hoe schoon het schouwspel is van een partij, die weet wat zij wil en doet wat zij goed weet te zijn, die het vertrouwen heeft der intellectueelen van ons volk, naar wie het ordelijk deel der natie, de arbeider zoowel als de croesus en de uit hoogen huize geboortige met evenveel verwachting uitzien als hun leidsvrouw, als hun politieke moeder.'

Applaus, volgens berekening.

't Begon goed te gaan en 't ging den heelen verderen avond goed, zoo goed, dat onze redenaar in de meest joviale stemming was, toen hij weer het station betrad en in de wachtkamer den schoolmeester vond, die ook nog al genoeglijk keek.

Ja, de beiderzijdsche tevredenheid was zoo groot, dat ze op elkaar toetraden, elkaar de hand gaven en de een den ander vroeg:

‘Succes gehad?’

‘O zeker,’ antwoordde een der begeleidende bestuursleden.

‘En waar heb jij 't over gehad?’ zei de notaris?’ den nadruk leggend op dat ‘jij’ om te doen gevoelen, hoeveel hooger hij stond.

‘Over het mooie der beginselvastheid,’ was 't antwoord.

‘Kijk, kijk, *les beaux esprits*, precies mijn onderwerp, precies, dat is aardig, dat is aardig, en vonden die radicale heeren dat nogal mooi, de beginselvastheid?’

‘Radicaal?’ vroeg plotseling een gedistingeerd jongmensch, dat tot het geleide van den schoolmeester behoorde. ‘U wilt toch niet zeggen, dat ik, baron van Dit tot Dat, radicaal ben?’

Louvre, Parijs.
ANTONIS MOR (VAN DASHORST). DE DWERG VAN KAREL V.

Algemeene verbazing, lange uitleggingen, gelach en boosheid, waaruit ten slotte bleek, dat de heeren voor elkaars partij hadden gesproken. En beiden succes gehad!

Toen den volgenden morgen de oude exnotaris 't heele verhaal had gehoord, zei hij knikkend, tevreden over zichzelf en groote wolken blazend:

‘Een mooi ding toch die politiek, een paar mooie phrasen, en je bent de beginselvastheid in persoon, een mooi ding, collega.’

Collega zei niets, maar iets van zijn enthousiasme was wel verdwenen.

V.S.

EEN PRETTIG ZITJE AAN HET STRAND, NAAR DE SCHILDERIJ VAN H. RASCH.

Umiltà.
Vrij naar Ouida (Louise de la Ramé), door J.J.G. Wahlen.
(*Vervolg*.)

‘Wij hebben overal gezocht!’ riep donna Rosa moedeloos.

‘Behalve op den hooizolder,’ zeide Netta fluisterend, maar beet zich terstond op de lippen en scheen berouw over haar woorden te gevoelen.

‘Denk je dan, dat de koeien je paarlen hebben opgegeten?’ vroeg signora Rosa. ‘Kom, we zullen gaan kijken, hoewel het een dwaasheid is.’

Zij ging met een harer dochters en met Netta naar den koestal en zij beklommen de houten trap, welke naar den hooizolder voerde.

Umiltà, vermoeid door het lange dagwerk, sliep den vasten slaap van jeugd en gezondheid; zij was onder het rumoer van 't dansen ingedommeld en werd niet wakker, toen zij binnentraden. De lichtstraal, welke op haar oogen viel, wekte, verblindde en verwarde haar.

‘Wat is er gebeurd?’ mompelde zij, terstond aan haar koeien denkend.

‘Netta heeft heur halssnoer verloren. Het is vreemd,’ zei signora Rosa. ‘Natuurlijk kan het hier niet wezen, maar om haar tevreden te stellen....’

De zin werd niet voleind, want toen Umiltà zich op haar ontblooten arm ophief en haar met verschrikte oogen aanstaarde, rolde een enkel wit bolletje uit haar legerstede van hooi en glinsterde in het schijnsel der lamp. Het was een paarl. Netta vloog er op af.

‘Dat is een van mijn paarlen!’ kreet zij.

Het gelaat van donna Rosa werd aschgrauw en zeer streng.

‘Sta op, Umiltà!’ zei zij barsch. Umiltà stond op. Donna Rosa woelde zwijgend en vlug met de hand door het hooi. In het Volgende oogenblik haalde zij het halssnoer van Netta er uit te voorschijn; het koord er van was kapot, eenige paarlen los.

‘O jou, leelijke dievegge!’ schreeuwden Netta en haar vriendin. Donna Rosa ging op het hooi zitten; alle kleur week uit heur bruin, hard gelaat. ‘Het is onmogelijk,’ mompelde zij.

Het schreeuwen van Netta had een twaalftal andere gasten in struikelende haast de trap doen opkomen. Umiltà verborg zich achter heur bed. Zij kon het gebeurde niet begrijpen en was nog half dronken van den slaap.

Donna Rosa stiet de deur woedend met den voet dicht.

‘Gaat weg! Wat hebt jelui hier te kijken?’ zeide zij toornig tegen haar gasten; daarna keerde zij zich nog toorniger tot Umiltà. ‘Hoe kwamen die paarlen in je bed?’

‘Deze paarlen,’ herhaalde Umiltà verbouwereerd. ‘Wat? Hoe - ik begrijp het niet.’

‘Ik begrijp, dat jij ze gestolen hebt,’ zei Netta scherp en hield het halssnoer haar voor oogen. ‘En ik wil gerechtigheid, donna Rosa! Het is een schande voor uw eerbiedwaardig huis!’

‘Zeker, u zal gerechtigheid wedervaren,’ antwoordde signora Rosa. ‘Ik weet de eer van mijn huis op te houden, ook zonder dat een kind mij voorschriften geeft. Mij dunkt, dat het een vergissing is. Umiltà, hoor je 't? De paarlen waren in jouw bed. Netta zegt, dat jij ze gestolen hebt.’

Eindelijk had Umiltà haar verstaan, een blos van gramschap brandde op heur gelaat.

‘Ik?’ riep zij lu de, stiet Netta van zich af en lachte. ‘Ik zou paarlen stelen? Donna Rosa, zijt gij en dat meisje krankzinnig?’

‘De paarlen waren in je bed; je lag er op te slapen!’

‘Ik?’ herhaalde Umiltà nogmaals en zweeg toen beteuterd. Zij stond daar als een marmeren beeld met over de borst gekruiste armen in het lamplicht en staarde haar aan.

‘O, die dievegge, die leugenares, dat brutale schepsel!’ schreeuwde Netta. ‘Gij moet haar aan de politie overleveren. Ik heb het recht zulks te verlangen; er ontbreken twee paarlen, mijn vader zal de agenten van politie halen.’

‘Zooals ge verkiest, Netta,’ zei de meesteres des huizes bedaard en te fier, om te vragen, dat heur woning zulk een schande zou bespaard blijven. ‘Umiltà, spreek met mij. Je ziet, dat het halssnoer in je bed gevonden is. Geef mij daarvan opheldering. Ben je onschuldig? Ik kan mij niet voorstellen, dat je schuldig bent, en toch....’

Umiltà hoorde die woorden met de grootste minachting in haar vlammende oogen en op haar gesloten lippen aan. Zij begreep den samenhang niet, maar zij was onbezorgd en stond daar alsof zij iedereen uitdaagde.

‘Gijlieden moogt denken wat gij wilt,’ antwoordde zij trotsch en stiet de op den vloer liggende paarlen met den voet weg. Haar groote, mooie oogen schenen als twee zwaarden Netta te doorboren.

‘Ik weet niet, wat ik er van denken moet,’ zei signora Rosa, die voor de eerste maal in heur leven aan elke zenuw van haar stoer lichaam trilde. ‘Ik weet het piet, maar niemand zal van mij kunnen zeggen, dat ik aan een gast in mijn huis gerechtigheid weigerde. Wat recht is moet recht blijven. Umiltà, kleed je aan. Netta Sari, roep je vader en mijn man hier.’

De uren verliepen in beraadslaging, opgewondenheid en woordenwisseling; de morgenstond brak aan. Umiltà zei niets dan: ‘Denkt, wat ge wilt,’ met de hoogmoedigste verachting op heur vastberaden gelaat. Netta wilde geen sikkepit van haar recht prijsgeven; evenmin haar vader, een zwakke, hartstochtelijke man. Bij zonsondergang begaf hij zich door het bosch naar Lastra-a Signa en haalde de politieagenten om Umiltà in hechtenis te nemen.

Signora Rosa zat in heur huisdeur en weende bitterlijk. Nog nimmer had een man der wet haar drempel overschreden; deze bittere schande gevoelde zij als slagen van een zweep. Dat haar eigen dienstmaagd, dat jonge schepseltje, hetwelk vier jaren lang haar brood gegeten en onder heur dak geslapen had, zoo beschimpt moest weggaan! Haar gemoed kwam tegen Antoinetta in opstand: ‘Zij behoefde die openbare schande niet uit te lokken,’ zeide zij tut een harer dochters, ‘zij had het onder ons kunnen afmaken en de bestraffing aan mij overlaten. Zij is een hardvochtig, wreed meisje. Zij heeft haar halssnoer immers terug, en voor die twee ontbrekende paarlen zou ik haar gaarne een paar nieuwe gekocht hebben. Zij is een gevoelloos, onmeedoogend meisje.’

Inmiddels liep Umiltà tusschen twee politieagenten met blinkende sabels door de stille, groene wijnbergen en olijfboschjes naar de gevangenis. Onderweg ondervroegen zij haar (hoewel zij daartoe geen recht hadden), maar zij antwoordde slechts minachtend: ‘Ik heb de paarlen niet aangeraakt; de menschen mogen zeggen, wat zij willen.’ De agent van politie schreef in zijn zakboekje, dat zij den diefstal hardnekkig ontkende.

Overeenkomstig de wetten des lands werd een paar uren later de aanklacht door hetgeen de getuigen zeiden vastgesteld. Lastra had een lief, klein gerechtshof met groene vensterluiken en met wingerd omrankte ramen. Het leek wel een vriendelijk

landhuis en stroovlechtende kinderen zaten voor de deur. De commissaris van politie en de rechter waren welwillende mannen. Op zijn bureau moest de commissaris de strenge dagvaardingen en vonnissen ten uitvoer leggen, maar als hij in zijn ponnywagentje uitreed, was hij de minzaamste man; bij een inhechtenisneming gevoelde hij meewarige droefheid en vervulde zijn ambt met goedhartige gezindheid. Nochtans had het betreden van den donkersten kerker voor Umiltà niet verschrikkelijker kunnen zijn, dan de aankomst in de zonnige pretura[1] op het bergpad bij de poort van Pisa. Wat zou er met haar gebeuren? Zij wist het niet. Zij had griezelige romans in de goedkoope Milaneesche uitgave gelezen en geloofde, dat de menschen in de gevangenissen nog gefolterd werden op de pijnbank. Haar gelaat was zeer bleek, maar overigens gaf zij geen teeken van den ontzettenden angst, welke haar ziel vervulde; haar trotsche mond was vast gesloten en haar ledematen sidderden niet.

Het was negen uur in den morgen; alle ambachtslieden, stroovlechters, zaadverkoopers en dergelijken, waaruit de bevolking van Lastra bestaat, kwamen uit hun huizen geloopen en verdrongen zich opgewonden om het gerechtshof, nieuwsgierig om een misdaad te hooren en de misdadigster te zien.

'*Diamine!* Wat een mooie vrouw!' riepen de mannen. - 'Wat een onbeschaamde deern!' schreeuwden de vrouwen.

Umiltà richtte haar majestueuze gestalte nog fierder op en keek met sprakelooze gramschap naar de nieuwsgierige menigte; de politieagenten hadden veel te doen, om haar voor het opdringen, de ruwheid en onbezonnenheid van het volk te beschermen. De steile, beklinkerde straat met de bruine poort op heur hoogste punt, scheen voor haar oogen op en neer te dansen, maar zij vond de kracht, vooruit te gaan, zonder te wankelen.

Men geleidde haar langs de trap in de met tegels geplaveide zaal; deze was reeds geheel gevuld met luchtig gekleede, babbelende, nieuwsgierige landlieden, die op rechterlijke verhooren moesten wachten. In een afgeschoten ruimte, het eigenlijke gerechtshof, zat de pretore[1] in zijn zwarte toga en met zijn zwarte vierkante muts, gelijk een sombere schilderij van Titiaan. Zelfs de vriendelijke commissaris scheen vreeselijk op zijn ambtelijken zetel voor den hoogen lessenaar. Achter de balustrade stond de gretige, onbarmhartige, aan de eigen tijdkorting denkende menigte, het publiek, hoewel dit slechts bestond uit ongeveer veertig druivenplukkers, blikslagers, slagers, bakkers en leegloopers.

Umiltà stond tusschen de twee gerechtsdienaars, nog trotscher in houding dan een paar maanden geleden, toen zij Virginio's aanzoek afsloeg. Het gelaat van den pretore teekende medelijden en belangstelling; maar zij zag zulks niet; zij zag enkel een witte zee van licht met een zwart punt er in, dat men haar als heur rechter aanduidde.

Het verhoor begon.

Zooals gewoonlijk werd haar naar haar ouders gevraagd, er antwoordde iemand voor haar: 'Van onbekende afkomst,' enheur trots kromde zich in verschrikkelijke pijnen, als een voor den grond geslagen schepsel. De beschuldiging van diefstal kon haar niet doen ontroeren: zij was niet waar. Maar dit was wèl waar: zij gevoelde een brandende schaamte. Het verhoor duurde lang, gelijk altijd in dit land. De lucht werd heet en drukkend, de zon gloeide op de gesloten vensterluiken, het volk liep in en uit, de stemmen gonsden in haar oor, evenals vliegen. Toen zij zelve ondervraagd werd, kon men maar één antwoord uit haar krijgen: 'Het is een leugen. Ik heb de

1) Gerechtsgebouw.
1) Stedelijke rechter.

paarlen niet weggenomen. Ik heb Netta van mij afgestooten, - ja, en dat zou ik nu nogmaals doen. Zij is slecht en valsch.'

Dat zei ze herhaaldelijk, en in weerwil van alle bedreigingen wilde zij niet meer zeggen. De rechtvaardige rechter werd bezorgd en verlegen. De feiten spraken tegen haar, en toch kon hij niet aan haar schuld gelooven. Met onuitputtelijk geduld en goedheid trachtte hij haar te bewegen rondborstig te spreken, maar zij was te zeer van streek of te koppig om zijn welwillende bedoelingen te erkennen; haar gemoed was jegens hem en tegen alle menschen gesloten. De menigte achter de balustrade was eenparig tegen haar. Het meisje was zeer mooi, maar welk recht bezat zij, om daar zoo stom en hoogmoedig te staan als een koningin? Het volk gevoelde toornig die minachting.

Het was reeds één uur in den namiddag geworden, toen de rechter zuchtend inzag, dat hij haar om geen enkele gegronde reden kon vrijlaten. Een rechtvaardiging was onmogelijk; zij ontkende het feit, maar dat was slechts haar eigen woord en gold dus niet. Zelfs haar meesteres sprak niet in haar voordeel. Donna Rosa verscheen streng en somber in haar wollen Zondagsch gewaad en gebloemden hoofddoek; zij gaf getuigenis van Umiltà's trots en ijdelheid, van haar gemis aan dankbaarheid en haar minachting voor andere lieden.

Aarzelend en met leedwezen gaf de pretore de hoop op, om het meisje te redden, dat zich zelf niet wilde of niet kon redden. Uit den warboel van schreeuwende, driftig wordende, beschuldigende stemmen trad één punt met noodlottige duidelijkheid te voorschijn: en dat was haar schuld. Hij boog zich over zijn lessenaar en verklaarde met bedrukte stem, ‘dat zij tot aan de terechtzitting in voorarrest moest blijven.’

Umiltà, die gedurende vier martelende uren kaarsrecht was blijven staan, als een jonge den op haar bergen in het goudkleurig westen, viel plotseling op den grond, gelijk een gevelde boom bij den laatsten slag der bijl. Donna Rosa, hoewel zij een strenge, hardvochtige vrouw was, zonk zelve op een bank neer en zuchtte weenend:

‘Liever had ik haar mijn eigen bruidspaarlen gegeven,’ en snikte het toen luide uit.

Netta werd zeer bleek; de boosaardige, loerende triomf verdween uit haar oogen. De politieagenten droegen de bewustelooze weg, want nu behoorde zij aan den Staat.

Oostwaarts staat in Lastra een oude, bruine, gemetselde poort; deze heet Porta Fiorentina en is de gevangenis van het landstadje. Deze hoogste en grootste der drie poorten ziet er verweerd en gebruind uit als een oud-soldaat; de gebeeldhouwde schilden in de muren zijn vernield, onkruid en bloemen groeien in de spleten. Eenige nauwe lokalen, waarvan de vensters op 't oosten en op 't westen uitzicht geven, zijn voor de gevangenen bestemd.

Daarheen werd Umiltà gedragen en in een kamer op een strooleger gelegd; de blauwe hemel blonk zoo ver verwijderd door de ijzeren tralies van de kleine raampjes, alsof dit was om de gevangenen te bespotten.

Wie niet op heeterdaad betrapt wordt, mag in Italië tot aan de terechtzitting maandenlang vrij rondloopen, al is hij ook de grootste booswicht; de op heeterdaad betrapte wordt gevangen gezet. De paarlen waren bij Umiltà gevonden, en zij moest waarschijnlijk maandenlang in de gevangenis verblijven, eer 't het gerecht gelegen kwam, over haar schuld of onschuld te beslissen. En wie zou haar schuld nog in twijfel trekken? Zij had de paarlen in haar bed verborgen, en uitgezonderd als zij ontoerekenbaar was en niet wist wat zij deed, kon niemand haar van de misdaad vrijpleiten.

Signora Rosa haalde heimelijk haar beurs te voorschijn en betaalde de noodige kosten, opdat de gevangene een eigen kamer verkreeg; de vrouw bekende deze zwakheid tegenover niemand, want zij schaamde zich er over; maar er waren nog vier andere gevangenen daar opgesloten, waaronder een slecht befaamd vrouwspersoon, en het zou niet goed zijn, zei donna Rosa bij zich zelf, om de verkwisting van het dure geld voor heur geweten te verontschuldigen, dat een meisje uit haar huis, al was het dan ook in de gevangenis, met zulk een vrouw in aanraking zou komen. Zoo werd dan Umiltà alleen geherbergd in een klein kamertje van de oude ruïne, welke aan de springbussen der Spanjaarden weerstand geboden en de tallooze gevechten in den loop der eeuwen overleefd had; daar moest zij op de terechtzitting en heur vonnis wachten, dat volgens den langwijligen slakkengang der Italiaansche rechtspleging waarschijnlijk niet vóór Kerstmis zou uitgesproken worden.

‘Als zij onschuldig is, laat haar dan vrij, en is zij schuldig, welnu, straf haar dan terstond en maak er een einde aan!’ zei signora Rosa vol toorn, smart en schaamte, omdat haar fatsoenlijk, eerwaardig huis zoo openlijk in opspraak kwam.

De commissaris schudde zijn grijs hoofd en antwoordde: ‘Dat is niet de loop der wet.’

‘Dan is de wet dwaas en wreed,’ zei donna Rosa met brandende wangen.

De commissaris van politie haalde zijn schouders op. Hij was sedert vijftig jaar een dienaar van het gerecht; het paste hem niet dit te laken.

Diep geschokt reed de anders zoo strenge donna Rosa met Toinetta Sari naar huis. Het meisje sprak geen woord, toen de kar over den hobbeligen weg hotste. Netta had schade geleden en donna Rosa had haar gerechtigheid verschaft; maar zij kon niet langer van het meisje houden. Het was reeds pikdonker, toen de kar voor het huis stilhield. De meisjes kwamen vol verwachting en toch bedremmeld naar de deur geloopen, om den uitslag te vernemen, de koeien loeiden in den stal naar iemand, die thans niet tot baar kon komen; de hond snuffelde driftig, en begon toen te janken en te huilen; het was een droevige thuiskomst.

Dona Rosa ging op haar houten stoel naast den haard zitten, verborg het gezicht in haar jurk en weende weer overluid.

‘Ik wist tot nu toe niet, dat ik zóóveel van het meisje hield!’ zei zij tegen haar dochters en was kwaad op zichzelf.

Netta sloop ongemerkt de deur uit en liep naar heurs vaders huis. Zij was gewroken, maar de wraak vond zij verre van zoet. De maan scheen helder. De zachte herfstavond was schoon, en Umiltà zat in de gevangenis.

(*Wordt vervolgd.*)

De houthakker.
Humoreske.

Tot dusver had papa Teichmüller, eigenaar van de bekende chocolade-fabriek, altijd gelachen, wanneer vrienden of kennissen hem den raad hadden gegeven, weer te trouwen. ‘Ik tel zoo al voor twee,’ had hij met een toespeling op zijn respectabelen omvang gezegd, of er zich met de lachende opmerking, dat hij zijn geld alleen best op kon, van af gemaakt. Toen op zekeren keer zijn eenige dochter, een aardig juffertje van achttien jaar, daarop durfde zinspelen, was hij zelfs boos geworden.

‘Je zult geen stiefmoeder hebben,’ had hij gezegd. ‘Dank God, dat ik zoo verstandig ben en aan dergelijke dwaasheden niet meer denk. De juffrouw van gezelschap, die we krijgen, zal het je al lastig genoeg maken.’

Waarop Lucie ondeugend vroeg:

‘Is dan trouwen een dwaasheid, vadertje?’

‘Natuurlijk,’ had hij geantwoord.

Hierop had zij even op haar onderlip gebeten en toen verklaard: ‘Maar ik trouw toch!’

‘Jij? Maar je komt pas kijken. Je bent nog niet droog achter je ooren.’

‘Mama was ook achttien, toen ze u nam.’

‘Toen ik ze nam, wil je zeggen!’

‘En dan was je moeder veel verstandiger dan jij, meisje.’

‘Dat zeggen oude menschen altijd.’

‘Hoor eens, Lucie, je wordt neuswijs, en dat staat leelijk. Over je trouwen heb ik ook een woordje mee te spreken. Over vijf, zes jaar kan je daar nog eens op terugkomen. Zoo lang blijf je hier en vervroolijkt den ouden dag van je papa.’

‘Maar vadertje!’ had zij geprotesteerd. Doch hij viel haar met een barsch ‘nu is het uit’ in de rede, en pruilend had ze zijn kamer verlaten.

Het was nog maar twee maanden geleden, dat hij dit onderhoud met zijn dochter gevoerd had, en hoezeer was zijn hart sedert veranderd.

Lucies lichtzinnige natuur had bij hem de gedachte doen opkomen, een bedaard, verstandig meisje als juffrouw van gezelschap in zijn huis op te nemen, en daar hem toevallig door een zijner vrienden een wees was aanbevolen, en zijn inlichtingen over leeftijd, ontwikkeling en temperament van het meisje zeer gunstig waren uitgevallen, had hij Hedwig Köhler in zijn dienst genomen. Wel was tante Georgine daar een beetje ontstemd over geweest, maar ten slotte was het haar zooals helaas ook hem vergaan: de ongekunsteldheid, het kalme, verstandige optreden van het meisje, vrij van alle pedanterie, haar lief gezichtje en fraaie stem had hun hart veroverd.

Voor tante Georgine was dat verder geen ongeluk, maar papa Teichmüller's vier-enveertigjarig mannenhart werd daardoor heen en weer geslingerd. Tevergeefs had hij zich haar jeugd als een afschrikkend middel voorgehouden. Zijn met het hart verbonden geheugen wist aanstonds een aantal gevallen op te sommen, dat meisjes, die nog niet eens vier en twintig waren, zooals Hedwig Köhler, met nog veel oudere mannen dan hij een huwelijk hadden aangegaan en gelukkig waren geworden. Ja, als zij zoo'n wervelwind was geweest als zijn Lucie, zou hem wel de angst hebben bekropen, geen gelijken tred met haar te kunnen houden.

Maar wanneer hij nu, zich zelf beschouwend, zijn verloren slankheid constateerde, werd het hem onbehaaglijk te moede. Hij moest magerder, rijziger worden, om althans naast Lucie geen al te mal figuur te maken.

‘Marienbad,’ verklaarde dokter Heinlein, maar aangezien papa Teichmüller niet weg wilde of kon, schreef hij hem het van ouds bekende recept voor: veel loopen en ijverig hout zagen.

In het diepste geheim wilde papa Teichmüller dit voorschrift opvolgen. Den eersten morgen stond hij tegen vijf uur op en begon te loopen als een postbode. Maar de vele menschen, die hem tegenkwamen en zich afvroegen, wat hij in 's hemelsnaam al zoo vroeg op pad te doen had, hinderden hem. Hij had niet gedacht, dat op dit uur al zooveel van zijn kennissen op de been zouden zijn. Het scheen hem bijna een boosaardige afspraak toe, en daarom besloot hij, meer het tweede deel van het recept op te volgen. Achter in zijn park, waar dit aan het veld grensde, maar daarvan door een hoogen muur gescheiden werd, wist hij een in het kreupelhout verscholen plekje, dat hem bijzonder geschikt leek voor de voorgeschreven gymnastische oefening. Daarheen liet hij door den portier zijner fabriek een flinken hoop beukenhout, zagen, een bijl en bijbehooren brengen. De man was geen prater, en een blank zilverstuk sloot als extra-zegel zijn mond.

Met zonsopgang was papa Teichmüller weer op de been. Tot zijn groote voldoening had hij in zijn museumachtige kleerkasten een pak ontdekt, dat hem voor een houthakker tamelijk geschikt toescheen. Het was waarschijnlijk afkomstig uit den tijd, dat hij in de fabriek mee de handen uit de mouw stak, om het werkvolk te toonen, dat hij zijn vak verstond en flink kon aanpakken. Dit pak trok hij aan, hoewel het hem door zijn ruimteverhoudingen aan vroegere, smallere tijden herinnerde, en ging toen door een deur in het sousterrein der villa ongemerkt naar het park.

Hier zette hij den zaagbok zoo, dat de opkomende zon hem niet in de oogen scheen, sleepte toen een beukestam aan, heesch hem met inspanning van alle krachten op den bok, greep de zaag en begon te zagen uit alle macht. Heel vreemd was hem de kunst wel niet, maar in het begin bleef hij toch nogal dikwijls steken. Langzamerhand ging het evenwel beter en ten laatste knirste de zaag met zoo regelmatige tusschenpoozen, dat een vreemdeling ongetwijfeld zou gedacht hebben, dat die man

met zijn te enge, geruite broek, een aflegger van een meer gefortuneerden evenmensch, zijn heele leven niets anders had gedaan dan zagen.

Ondanks de vermoeienis, die Teichmüller in zijn spieren voelde, begon hij na een korte rustpoos weer met nieuwen moed. De zaag scheen van louter genoegen te knarsen, de vogels in de struiken en boomen tjilpten vroolijk, een paar kikvorschen in den naburigen vijver hadden hun aandeel in het concert, kortom, het was een heel eigenaardige parkidylle, en het mooiste was nog, dat niemand hem kwam storen met de onbescheiden vraag: ‘Wel, meneer Teichmüller, wat doe je zoo vroeg uit de veeren?’

Als hij dat zoo veertien dagen volhield, zou hij er heel anders gaan uitzien. Misschien zou hij het dan durven wagen, een woordje met Hedwig te spreken. Maar hij moest ook bij Lucie met een mededeeling voor den dag komen, die hem bijna een bekentenis toescheen. Gisteren had hij er al op willen zinspelen, maar zij was zoo onrustig, juist toen hij begon, met een paar ironische opmerkingen zijn veranderlijkheid in huwelijksaangelegenheden in te leiden. Zij had een korten blik op hem gevestigd, maar zoo angstig en

smeekend, alsof zij reeds alles vermoedde. Toen was hem de moed in de schoenen gezonken, en hij had het groote woord voor een gunstiger gelegenheid bewaard.

Hij rustte even, toen hij hieraan dacht en het zweet hem in groote stralen van het voorhoofd gutste. Plotseling drong een menschelijke stem tot zijn oor door. Lieve Hemel, kon men hem zelfs hier niet met rust laten?

'Pst.... hoor eens, houthakker!' hoorde hij nu duidelijk zeggen. Toen hij zich omkeerde, zag hij een hoofd boven den muur, een flinken kop met vroolijke oogen en een aardig kneveltje.

'Wat wil je hier?'

'Wat ik wil? Naar beneden komen, dat zie je toch wel. Toe, zet je zaagbok hier eens neer, dan kan ik er op stappen.'

'Die is brutaal,' dacht Teichmüller bij zich zelf en nam den indringer nauwkeurig op.

'Vooruit nou, beste vrind,' begon de Jonge man weer, 'je zult er geen scha bij hebben.'

'Maar wat moet je hier in het park?'

'Boomen stelen, dat zie toch wel.'

'Geen flauwe grappen als je blieft. Fatsoenlijke menschen komen door de deur binnen.'

'Hm.... zeg eens, vrind, je bent toch ook eens jong geweest?'

'Natuurlijk.'

'Misschien heb je ook ooit een verloofde gehad?'

'Ja,' zei papa Teichmüller, in spanning wat er verder zou komen.

'Nu, dan zal je me ook wel kunnen begrijpen. Hier bij Teichmüller? - dit park is immers van Teichmüller - heb ik ook een soort verloofde....'

'Wat je zegt. En wie is dat?'

'Ben jij hier altijd thuis?' vroeg de andere, die achterdochtig begon te worden.

'Ja.'

'Portier?'

'Iets dergelijks ten minste.'

'Zal je me niet verraden?'

'Neen.'

'Wil je me helpen om naar beneden te komen?'

'Ja wel.'

'Best.... Dus je kent juffrouw Hedwig Kohier?'

'De.... de.... juffrouw van gezelschap?' stotterde Teichmüller, die bleek werd.

De ander knikte vergenoegd.

'Een pracht van een meisje, vindt je niet?'

'En met die.... verkeer je?'

'Ja; maar breng nu den zaagbok hier.'

'En die heeft je verzocht hier te komen?'

'Dat nu precies niet. Maar daar ik ze in drie dagen niet gezien heb, en ik weet, dat ze 's morgens heel vroeg een wandeling door het park maakt, ben ik even gekomen om....'

KLEINE TOESCHOUWERS, NAAR DE SCHILDERIJ VAN M. SEYMOER-LUCAS.

'Zoo, zoo,' zei papa Teichmüller, geknakt als een riet, en sleepte den bok naar de plaats, waar zijn zoo plotseling uit de lucht gevallen mededinger zat: 'Nu, kom dan maar, op voorwaarde echter dat je 't ernstig meent.'

'Ziet Konrad Reising er als een bedrieger uit?' vroeg hij, toen hij naar beneden geklauterd was en een zilverstuk op den bok legde.

'Neen, beste vrind, de juffer zal je voor dezen dienst niet minder dankbaar zijn dan ik. Zeg mij nu ook nog, waar de roode beuken staan, dat is namelijk haar lievelingsplekje.'

'Ginds langs den vijver en dan rechts het bruggetje over.'

'Dank je wel. En mondje dicht, hoor. De oude Teichmüller hoeft nog niets te weten, hoewel....'

'Wat hoewel?' vroeg de houthakker met een zwakke poging tot glimlachen.

'Hoewel die oude brombeer bij slot van rekening voor mijn part kan gestolen worden. Wij zijn nu Goddank over alle moeilijkheden heen en hoeven geen half jaar meer te wachten, als wij niet willen. Ik heb gisteren mijn aanstelling gekregen als hoofdingenieur bij de mijnwerken te Hauchstedt.... Maar wat zet je een bedrukt gezicht! Ik ken mij zelf niet meer van blijdschap, sedert ik het contract in mijn zak heb, en flap het er tegen iedereen uit. Maar zoo'n benepen gezicht ben ik nog niet tegengekomen.'

'O,' kwam het met moeite uit papa Teichmüller's keel, 'het doet mij ook genoegen voor u.'

Een langen blik wierp hij den jongen geluksvogel na, die vroolijk en gelukkig verder stapte, en een wild verlangen kwam bij hem op, hem na te loopen, bij zijn kraag te vatten en uit zijn park te gooien. Maar een vermoeide glimlach kwam over zijn lippen, als bewijs, hoe snel hij die opkomende gedachte bad bedwongen. Met langzamen tred schreed hij op de deur in het sousterrein toe, die hij een uur geleden met zoo vroolijke vooruitzichten verlaten had.

(*Slot volgt.*)

Bij de Platen.

Een prettig zitje aan het strand. -

De eerste aanblik zegt ons, dat wij hier in een Hollandsch visschersdorp zijn aan het strand der Noordzee. Stil en effen is de wijde waterplas, en enkel aan den verren gezichteinder bemerken wij een zeil. Vredig liggen de huisjes in een rij geschaard, en zacht suist de wind door het strandgras, dat zich in lichte golvingen op en neer beweegt. Op de verhevenheid, van waar men een onbelemmerd vergezicht heeft op

de verrassend-mooie zee, zitten de beide jonge menschen, voor wie het leven even zonnig is als het zomerlandschap om hen heen. Echt Hollandsche typen: dat meisje in haar schilderachtige, lichte dracht, en die stevige jongen met dat ronde en open gezicht. Weldra zal hij weer zee moeten kiezen, maar met een licht hart en blij vooruitzicht, want als hij ditmaal van de haringvangst thuis keert, zal hij de uitverkorene zijns harten als zijn bruid naar het altaar mogen geleiden.

Kleine toeschouwers. -

Wij weten niet, wat in zoo hooge mate de aandacht der kleine toeschouwers gaande maakt: misschien is het een hoog in de lucht zwevende luchtballon, misschien ook maar een eenvoudige vlinder. Doch wij vragen daar niet naar, zoozeer worden wij geboeid door het aardige tafereeltje zelf van die starende kinderkopjes, wier echt kinderlijke verbazing door oogen en mond zoo juist wordt uitgedrukt.

[Nummer 26]

Sinte Anna.

Waren we reeds eenmaal in de gelegenheid den lezers onzer *Illustratie* een en ander te verhalen van den Vlaamschen meester Quinten Massijs en daarbij een afbeelding te geven naar een zijner hoofdwerken[1], thans komen we, op den feestdag der H. Moeder Anna, (26 dezer) met een plaat, ontleend aan een niet minder beroemd werk van dezen kunstenaar: het middenpaneel van zijn Sint Anna altaar.

Het is een imposant altaarstuk, met levens groote figuren, omvattend, behalve dit middendeel, nog twee, aan weerszijden beschilderde vleugels, door Massijs in 1509 vervaardigd voor de Sinte-Anna-broederschap in de St.-Pieterskerk te Leuven.

In het midden is Sinte Anna gezeten, aan haar zijde de H. Maagd in een blauw gewaad, op den schoot het Goddelijk Kind, Dat met de linkerhand grijpt naar een druiventros, dien Zijn grootmoeder Het aanbiedt, en op de vin gertjes der rechter een vogeltje houdt, dat zijn kopje liefkoozend langs 's Kindjes zachte wang strijkt.

Phot. van Frans Hanfstaengl, München.
QUINTEN MASSIJS. MIDDENPANEEL VAN HET SINT-ANNA-ALTAAR IN DE ST.-PIETERSKERK TE LEUVEN.

Ter weerszijden van de hoofdgroep, een

1) Zie No. 14 van dezen jaargang.

weinig lager, zijn gezeten de heilige vrouwen Salome en Cleophas, de eerste met haar beide zonen Jacobus de Meerdere en Joannes, de laatste met vier kinderen: Jacobus de Jongere, Simon, Thadeus en Joseph. Achter een balustrade, onder een architectonische overwelving, zien we de heiligen Joseph en Joachim met Zebedeus en Alpheus, echtgenooten van Salome en Cleophas.

Zoo is dit altaarstuk een groot en interessant familietafreel, uitmuntend zoowel door pracht van kleuren - die echter door tijd en restauratie geleden hebben - als door karakteristieke, levensware opvatting der figuren. Door de bogen ziet men op den achtergrond in een helder, bergachtig landschap.

Het geheel is een met middeleeuwsche liefde voor zorgvuldige en fijne detail-behandeling geschilderde, rustig en kalm aandoende groep; de vrouwen houden zich met de kinderen bezig, de mannen zien het aan of houden de aandacht gevestigd op het boek in hun handen; de kinderen zijn met eenig speelgoed in de weer; geen enkele figuur, hoe kalm ook van uiterlijk voorkomen, die niet door de uitdrukking der gelaatstrekken blijk geeft van een inwendig bewegend zieleleven, waardoor het werk een buitengewoon levenswaren indruk maakt.

De H. Moeder Anna in haar stemmig, maar kostbaar kleed is een eenvoudige verschijning, een type, waaraan dat der deftige Vlaamsche matronen dier dagen niet vreemd kan zijn, en, evenals dat der overige heilige personen, hoewel ontleend aan het alledaagsch leven - toch zóó volkomen beantwoordend aan onze Roomsche opvatting van in-kunst-verbeelde heiligheid, wijl deze verbeeldingen ontleend zijn aan het leven van een door-en-door Roomschen tijd.

MARIA VIOLA.

Asschepoes,
door
Agatha de Haan.
(*Vervolg.*)

Het begon eensklaps fel te lichten, blauw schitterde de bliksem over het water en een woedende slagregen, afgewisseld door scherpe hagelsteenen, viel op hen neer en verblindde hun de oogen.

'Het is of alle elementen tegen elkander opgehitst en nu onderling aan het worstelen zijn,' hijgde het meisje toen de eerste schrik voorbij was en de regen een oogenblik ophield, hoewel het nog hevig lichtte.

Arthur zag nog eens naar het werkeloos roer en stond toen vastberaden op.

'Geef mij den riem over,' zei hij kalm, 'wij moeten naar den wal, de bui komt nog pas, dit is blijkbaar maar een voorspel geweest. En je bent al doornat.'

Zij gaf hem den riem, maar wat baatte het; zóó konden zij toch nooit den oever bereiken.

De hemel stond in vuur, het zware rollen van den donder wekte echo's tusschen de boomen, het waren angstige oogenblikken.

Doch Arthur?

Te midden van het gevaar verliet hem voorgoed de slaperigheid en de onverschillige dofheid, die den spleenlijder zoo lang in haar macht hadden gehouden. Met kalme, heldere oogen overzag hij den toestand en overlegde. Eerst nu het leven, dat hem vroeger tot een last was geweest, ernstig bedreigd werd, kreeg het waarde voor hem en meteen ontwaakte het voornemen om dat leven te verdedigen tegen het gevaar.

Ophélie had de handen in den schoot gevouwen, haar uitdagende houding was veranderd in angst en onrust. Hulpeloos zagen haar oogen naar Arthur op, die met een geruststellend glimlachje haar toeknikte.

De rollen waren verwisseld, thans was het Arthur, die zijn pleegzuster moest bemoedigen en beschermen. En zoo behoorde het ook.

'Wees niet bang, Ophélie!'

Dat woord, zoo bedarend gesproken, miste zijn indruk niet, het meisje bleef berustend zitten en zag steeds naar hem op.

'Wij moeten in ieder geval den riem terughebben en er is maar één kans,' zei Arthur, haar toelachend.

'Welke?' vroegen haar oogen, terwijl haar lippen vastgesloten bleven.

Hij schudde even het hoofd en wierp zijn jas uit.

'Pardon!' zei hij hoffelijk, en toen haastig: 'Houd je goed vast, Ophélie, en leun op dien kant. Zóó!'

En eensklaps liet Arthur zich uit de boot glijden en zwom naar den riem, die nog steeds op eenigen afstand dreef.

Ophélie keek hem met starende oogen na. Als hij verongelukte? Het was alles haar schuld, zij had hem immers gedwongen te gaan roeien.

'Arthur! Arthur!'

Haar stem klonk hem angstig biddend na.

Hij zwom vlug en krachtig, Ophélie bewonderde hem en wachtte met gevouwen handen zijn terugkomst. Daar greep hij den riem en begon weer naar de boot te zwemmen. Feller en feller flitste het bliksemlicht over den vijver, de donderslagen vólgden elkaar bijna onafgebroken op.

'Neem aan!' beval Arthur en stak Ophélie den heroverden riem toe. Zij bracht den gesnapten vluchteling veilig binnen de boot en stak toen den lord de handen toe.

'Voorzichtig,' waarschuwde Arthur ernstig, 'leun op den anderen kant, snel, de boot zou omslaan!'

Gehoorzaam haastte Ophélie zich het evenwicht te herstellen, en nu klom de jongeman vlug en behendig weer in het vaartuigje en nam de riemen.

Oompie was bleek van angst en klemde zich met beide handen krampachtig aan de boot vast, spreken kon hij niet, slechts een klagend gesteun kwam over zijn lippen. Hij zag er waarlijk erbarmelijk uit.

Nu ging het in allerijl naar den oever, want opnieuw vielen groote hagelsteenen en verwondden hun gelaat en handen.

Nauwelijks stiet de boot aan den wal, of Arthur wipte er uit en bood Ophélie en oompie de behulpzame hand. Toen sloeg hij haastig zijn jas weer om, bood haar den arm en trok haar met zich voort.

Met gezwinden pas liepen zij den doorweekten weg langs, het water stroomde langs den armen lord neer en gaf ook het meisje een behoorlijk deel mee. Dat maakte overigens al heel weinig indruk op hen. Eindelijk hield de hagel op, Arthur en Ophélie bleven nu even staan om oompie op te wachten, die hen niet had kunnen bijhouden.

Plotseling omvatte zij met beide handen zijn arm en zag naar hem op.

'Ik dank je, Arthur!' zei zij met dankbare innigheid.

Hij bloosde en nam haar handen in de zijne.

'Waarvoor?' vroeg hij met een nauwelijks merkbaar glimlachje.

Zij schudde overmoedig het hoofd en keek hem schalks in de oogen.

'Heb je nu ook wonderwater gedronken, Arthur?'

Hij knikte, zonder haar handen los te laten.

'Of ik! Wil je wel gelooven, zuster Ophélie, dat ik sinds je hier bent gekomen een ander mensch ben? En dat mooie *fancy fair*, ik vergeet het nooit, want toen is mijn geluk begonnen.'

'Heb ik je niet een klavertje van vieren gegeven, Arthur?'

'Ja, zuster Ophélie.'

'Nu, dat heeft het geluk gebracht. En nu eer voorwaarts, Arthur, oompie is blauw van zenuwachtige angst en jij staat daar als een bibberende watergod.'

Zij lachten en liepen verder, elkander plagend in onbezorgde vroolijkheid. Spoedig hadden zij de eerste huizen van het dorp bereikt en Arthur stelde voor, even naar het groote koffiehuis te gaan en daar het einde der onweersbui af te wachten. Ophélie stemde dadelijk toe, oompie keek wantrouwig en besluiteloos, maar de hagelsteenen begonnen weer te vallen en zij waren nog bijna een kwartier afstands van huis. Hij moest dus wel volgen.

Het was in de gelagkamer zeer druk, landlieden, fabrieksbazen, zelfs de veldwachter en de postbode hadden een 'toevlucht' gezocht voor het weer. En dat zij daartoe de gezellige koffiekamer van 'de Postillon' gekozen hadden.... ja, was het verstandig.... of niet?

Met verwondering zag men toe, vooral Arthur en Ophélie werden met vermakelijke nieuwsgierigheid opgenomen.

De heer van de villa en het 'lozeetje' van den vrek.

Blikken, elleboogstootjes werden nog even in der haast gewisseld, toen richtte men zich rechtop, nam hoeden en petten af en schikte beleefd ter zijde.

De waard werd rood van trotsche vreugde, een lord in zijn huis, die eer was hem nog nooit te beurt gevallen. Hij trok zijn jas recht, hoestte een paar maal gewichtig, streek zijn sluike haren met de hand goed en stortte toen eensklaps voorwaarts om de orders van den edelen gast te vragen.

Arthur bestelde voor Ophélie, oompie en zich zelf iets verwarmends en verklaarde toen, glimlachend over den verbaasden blik van den goeden man: 'Ik heb een onvrijwillig bad genomen en nu ben ik bang uw heele koffiekamer onder water te zetten.'

Bij deze vriendelijke scherts begonnen de wangen van den waard purper te glanzen, hij maakte diepe buigingen en bood zijn ganschen kleedervoorraad aan.

'Ik heb een duur spiksplinternieuw pak liggen, mijnheer de lord kan het gerust aantrekken, ik heb het nog nooit gedragen, want ik heb het in de stad laten maken voor de kermis.'

'Is hier kermis?' vroeg Ophélie opgewonden.

'Of het,' verzekerde de waard met voldoening, 'we hebben een schutterij en een prachtige tent.'

'Dat moet ik meemaken,' zei het meisje tot Arthur. En zich toen tot den herbergier wendend, vroeg zij met een veroveringsglimlachje: 'Hebt u niet een kamer, waar ik mij een beetje kan opknappen?'

Gestreeld zette de herbergier een zeer hooge borst en ging toen het meisje voor naar de pronkkamer, waar zij zoo goed en kwaad als het gaan wilde haren en kleederen wat op orde bracht.

Arthur volgde intusschen den blozenden waard en stak zich in diens zwartlakensch kermispak. Hij vond zichzelf er buitengewoon grappig uitzien in dit deftige kostuum, en met een opgewekt glimlachje haalde hij Ophélie af en geleidde haar naar de koffiekamer terug.

Zij vond het daarbinnen zoo merkwaardig, dat zij tot geen prijs in de stille bovenkamer had willen blijven. Het gesprek verstomde, toen zij binnentraden; blijkbaar had men het over hen gehad. Zij deden echter alsof zij niets bemerkten en zetten zich aan een tafeltje, eenigszins ter zijde, waar oompie reeds de wijk genomen had.

'En wanneer is het kermis?' vroeg Ophélie aan Arthur, terwijl zij hem vroolijk aanzag.

De lord trok zijn schouders op. 'Ik weet het niet,' bekende hij met onwillekeurige schaamte.

'Heb je dan nog nooit de kermis meegevierd?'

'Nog nooit,' was het oprechte antwoord.

Ophélie wenkte den herbergier, die zich haastte aan deze oproeping gehoor te geven.

'Wanneer is het kermis?'

'Over drie weken, juffrouw!'

'En zal het mooi zijn? Vertel er ons iets van!'

Dit verzoek klonk als de heerlijkste streeling in de ooren van den waard.

'Wij doen wel allemaal ons best, maar het zal toch niet halen bij andere jaren. We hebben weer geen koning, en den vorigen keer, toen we een koning hebben moeten koopen, is alles verkeerd gegaan en scheidden zich de rijksten van het dorp van ons af. In vroeger jaren, toen mijnheer van de fabriek nog leefde, was het heel mooi, in één woord mooi! Want dat was een beste man, die voor iedereen wat over had. Hij gaf ieder jaar den koning een cadeau en eens is hij zelf koning geweest, en

de mevrouw koningin. Mijn dochter is nog hofdame geweest met de dochter van den dokter. Dat zal ik nooit vergeten, zoo mooi als het toen geweest is.'

De herinnering scheen den man dan ook waarlijk nog te ontroeren.

'En waarom is er nu geen koning meer?' vroeg Arthur.

'O, heer lord! Als er maar weer eens iemand was, die de zaak ter hand wou nemen, de lui willen wel, maar uit zichzelf komen ze daar niet zoo toe. Sinds de ouwe heer dood is, ging dan ook alles verkeerd.'

'En wat beteekent: een koning koopen?'

De waard zette een gewichtig gezicht.

'U weet immers, dat men op het schuttersveld een houten vogel op een stang plaatst. Die daar nu kop of vleugels afschiet wint een prijs, doch de persoon die den heelen vogel neerschiet is koning. Als er nu niemand is, die den vogel wil afschieten, dan is er geen koning ook. En dan koopt men een koning voor geld, maar de pret is er dan af, een gekochte koning is eigenlijk toch geen koning.'

Arthur knikte instemmend bij deze klacht.

'Dus er zal dit jaar weer geen koning zijn?'

'Ik vrees van neen, mijnheer de lord. Nu de echte grootheid er niet meer bijkomt, willen de menschen er niet meer aan en houden hun geld in den zak.'

En een zijdelingsche, verwijtende blik trof oompie, die zich echter hield alsof hij het in het geheel niet bemerkt had.

'En dat is zeker een groote schade voor de koffiehuizen en winkels?'

De waard zuchtte toestemmend.

Ophélie stiet Arthur aan zijn elleboog. Hij begreep de beteekenis daarvan volkomen, maar liet niets blijken.

'Arthur!' zei ze ongeduldig.

Hij keek haar onschuldig vragend aan.

'Ik zou zoo graag die kermis meemaken!'

'Je zult de kermis meemaken!'

Ophélie klapte in de handen in kinderlijke uitgelatenheid en de herbergier werd vuurrood van geluk.

Het geroezemoes van stemmen om hen heen was reeds lang tot de stilte van gespannen aandacht overgegaan. Met vroolijke verwachting zagen al die goede menschen naar den 'heer van de villa', dien zij nu eigenlijk eerst leerden kennen. Zij hadden hem nog nimmer zoo dichtbij gezien en hem voor een langzaam stervende gehouden, van wien nimmer iets voor hen te hopen of te verwachten viel.

Arthur had dan ook nooit iets gedaan voor de brave dorpelingen, hij was hun steeds vreemd gebleven.

En nu, zou er werkelijk een ommekeer te wachten zijn?

'Zijn er al prijzen uitgeloofd?' vroeg Arthur nu.

Op het ontkennend antwoord van den waard wierp hij Ophélie een beteekenisvollen blik toe.

'Als men er niets tegen heeft, zou ik gaarne een paar prijzen beschikbaar stellen. Juffrouw Verbaane en ik zouden gaarne uw gasten zijn op de kermis.'

Die vraag was in het algemeen gedaan en lokte een stormachtige bijvalsbetuiging uit.

Oompie kromp bij dit leven schuw in elkander en bewaakte zijn stuiver.

Arthur had zich in een kwartier populair gemaakt. Men drong zich om hem heen, ieder had wat te vragen of te zeggen, hij onderhield zich met allen op alleraangenaamste manier en won hen allen voor zich door zijn eenvoud.

Toen de bui was afgedreven, verlieten zij 'de Postillon,' eerbiedig en tevens hartelijk gegroet door al de aanwezigen.

Oompie was intusschen tot hun groot vermaak reeds stilletjes weggeslopen.

Nauwelijks waren zij vertrokken, of men fluisterde en overlegde. De slotsom van al de redeneeringen was: 'Dat alles nu beter zou worden en men een prettige kermis kon verwachten, dat de heer van de villa wel wat bleek was, maar er toch allesbehalve als een stervende uitzag. Dat het "lozeetje" van den vrek een engel was en men voor haar hoopte dat zij de erfgename van den goedgevulden spaarpot mocht zijn. Dat de lord en de juffrouw een knap paar zouden zijn en... let op, jongens,.... dat er zonder mankeeren een bruiloft in het vooruitzicht was.'

O, o, onvoorzichtige profeten!

Ophélie en Arthur wandelden naast elkander huiswaarts. De vrek liep op eenigen afstand voor hen uit, alsof het onheil hem op de hielen zat.

'Arthur,' zei het meisje, 'ik ben tevreden over mijn patiënt en ik verklaar hem voor genezen.'

Maar Arthur had geen lust om al genezen te zijn en daardoor van de beminnelijke tirannie zijner pleegzuster bevrijd te worden.

'Ik ben nog lang niet beter!' beweerde hij, met wanhopig smeeken.

'Je bent genezen!' verklaarde het meisje echter beslist, 'je besluit om kermis te vieren bewijst dat je spleen dood is, werkelijk en voorgoed dood. Ik wensch je van harte geluk, broer Arthur, over drie weken zullen wij vroolijk de begrafenis vieren van het lijkje spleen.'

Bij het tuinhek namen zij afscheid.

Doortje de mummie gaf het meisje een brief. Zij nam het oudrose epistel mee naar haar kamer, waar zij zich haastig verkleedde en toen in de open vensterbank ging zitten lezen. Het schrijven was van Frieda.

'Villa 'Woudvrede'. Woensdagmiddag half-vier.

'Wel, wel, mijn Asschepoes!

'Ik heb na ontvangst van je brief drie kwartier gelachen, mij toen vliegensvlug en vrij slordig aangekleed - deftig in het zwart - en ben naar je huis gegaan om je mama en de schoone Angelique je groeten over te brengen. Je mama sprak weinig, bijzonder weinig, onrustbarend weinig. En Ange, de schitterende Ange? Zij trok even haar fijn neusje op, moest toen hoesten en eindigde met zwijgen, met dreigend zwijgen.

'Ik werd er angstig van, brr! wat een ijselijke stilte.

'Job vereert je en beschouwt nog dikwijls met weemoedige smacht-blikken de bekende wit porseleinen chocoladekan met gouden rand, waar twintig kopjes ingaan. En dan zucht hij op hartbrekende manier: 'O, was nicht Ophélie maar weer thuis!'

(*Wordt vervolgd.*)

Antonis Mor (Van Dashorst.)

III.

Gelijk het gewoonlijk gaat met degenen, die zich in vorstengunst verheugen mogen, ging het ook Mor: sommigen Spaanschen grooten was het aanzien van den Hollander

een ergernis en ze lieten dan ook niet na hem in verdenking te brengen. Onze landgenoot, die veel van den koning, maar meer nog van eigen veiligheid hield, nam dan ook een kloek besluit en verliet voorgoed het Spaansche hof om naar zijn geboortestad terug te keeren. In 1559 zat hij veilig en wel te Utrecht, waar zich ook de hertog van Alva ophield.

Gedurende zijn verblijf in het vaderland schilderde hij het mansportret, waarvan onze lezers op pag. 204 een afbeelding vinden en dat te zien is in een der benedenzalen van het Mauritshuis te 's-Gravenhage.

Dit werk is een van Mor's schoonste: het glanst en straalt van leven en geldt voor dien tijd (1564) als een specimen van prachtvolle Nederlandsche portretkunst.

Het stelt een goudsmid voor, gezeten aan een groen-bekleede tafel waarop eenige kleinoodiën liggen, waar hij met de linkerhand naar te wijzen schijnt. Prachtig zijn de kleuren, schitterend in de ringen op het smaragdgroene kleed, glanzend in het zwart-satijnen gewaad, uit welks korte, van fluweelen opslagen voorziene mouwen het rooden onderkleed uitkomt. Deze roode, gebrocheerd zijden stof is van een stralende, diep-warme fonkelkleur, eenigszins zweemend naar oranje, die heerlijk harmonieert met het vreemd glanzend groen en het fulpenzwart. Tegen den tonigen achtergrond komt de blanke kop met den rossig-bruinen baard en knevel levenswarm uit.

Onze lezers, die in de gelegenheid zijn het Mauritshuis te bezoeken, moeten niet nalaten deze schoone schilderij te gaan zien.

Mor's verblijf in zijn vaderstad was alweer niet van heel langen duur: op verzoek van Alva begaf hij zich naar de zuidelijke Nederlanden en vestigde zich te Antwerpen. In 1568 is hij in deze stad woonachtig, waar hij ook gestorven is tusschen 1576 en '78.

Het portret op pag. 205 wordt algemeen gehouden voor zijn laatste werk, daar het geteekend is met het jaartal 1576. De geportretteerde persoon is Hubert Goltsius, van Venlo geboortig en te Brugge wonende, behoorende, evenals Mor, tot koning Philips' gunstelingen; hij was een wetenschappelijk en zeer veelzijdig ontwikkeld man, die vooral als historicus bij zijn tijdgenooten hoog in aanzien stond en ter verpoozing zijner studiën de schilderkunst beoefende.

Goltsius was de schrijver van verscheidene geleerde werken over de Romeinsche oudheid, welke verlucht waren met door hem zelf gesneden afbeeldingen van gedenkpenningen, op de regeering der Romeinsche keizers betrekking hebbende; vandaar dat men hem tot de waardigheid van Romeinsch burger verhief. Hij bezat een voor die tijden voortreffelijke drukkerij, waar hij zijn eigen boeken drukte.

Geen wonder dat geletterde en hooggeplaatste mannen het zich een eer rekenden met Goltsius vriendschappelijk te verkeeren; zoo was er dan ook tusschen den zeer ontwikkelden hofschilder en den schilderenden geleerde een op wederzijdsche waardeering berustende genegenheid ontstaan, ten gevolge waarvan Goltsius zijn vriend eenige zijner penningkundige werken, kostelijk gebonden, ten geschenke gaf. Mor wilde met een tegengeschenk niet achterblijven, zoodat, naar een oud schrijver te verhalen weet, de schilder zijn vriend verzocht enkele ochtenden voor hem te komen poseeren. Maar in plaats van te schilderen bleef hij, onder het nuttigen van het ontbijt, rustigjes met hem praten, onderwijl zorgend zich een duidelijke voorstelling te vormen van al de kenmerkende eigenaardigheden van Goltsius' persoonlijkheid. Den derden ochtend zette hij zich voor den ezel, en nu was het portret in den korten tijd van ongeveer een uur prachtig voltooid.

Het stelt hem voor op vijftigjarigen leeftijd; hij is gekleed in zwart onder- en grijs oppergewaad met witten halskraag; zijn donker uiterlijk zou hem voor een Spanjaard doen houden. Het opschrift luidt:

Hubertus Goltsius, afkomstig van Würtzburg, geboren te Venlo, vereerd met het Romeinsch burgerrecht, vermaard als geschiedschrijver en oudheidkenner, door Antonis Mor, schilder van Philips II, koning van Spanje, naar het leven afgemaald in het jaar O.H. 1576.

Van Antonis Mor's laatste levensjaren is slechts weinig bekend; oude bescheiden vermelden nog, dat hij in opdracht kreeg voor de O.-L.-Vrouwekerk te Antwerpen een schilderij te maken, voorstellende 's Heeren besnijdenis; dit werk moet echter onvoltooid gebleven zijn. Als schilder van kerkelijke voorstellingen kon zijn talent echter niet halen bij de groote begaafdheden, die hij als portrettist ten toon spreidde.

Hoewel in dezen 16d'eeuwer zich reeds openbaarden vele der kostelijke qualiteiten, die de school onzer 17d'eeuwsche portretschilders wereldberoemd maken zouden, is zijn invloed op het volgend geslacht niet noemenswaard. Ondanks zijn innig doordringen in het wezen der te schilderen persoonlijkheid, zijn magistrale teekening, zijn prachtige stofuitdrukking, zijn echt Hollandsche liefde voor licht- en kleurharmonie, blijft hij een vreemdeling voor de groote generatie, die door zijn kunst het Holland der 17de eeuw zou opstuwen tot aan de spits der natiën van Europa. Er ligt over de kunst van dezen Hollander, als over zijn ver-Italiaanschten, wel-luidenden naam een vreemde glans; zij is grootendeels gegroeid uit sentimenten, vreemd aan de Hol-

landers in 't algemeen en aan die der 17de eeuw in 't bijzonder. Antonio Moro is hoveling, overtuigd katholiek, man van de wereld, thuis aan de hoven van Madrid, Lissabon en Londen, in de omgeving van vorsten en kanunniken, een kunstenaar, die de ziel der wijze en verfijnde Venetiaansche kunst heeft aangevoeld, die het ridderlijke en aristocratische liefheeft; zij zijn republikeinen, wars van hoofsche en schoolsche vormen, los van het traditioneele, van koninklijk- en kerkgezag, afkeerig van de pracht van den katholieken eeredienst; burgerlieden, met een groote genegenheid voor het burgerlijke, het locale, het eenvoudig-alledaagsche der eigen-omgeving. Zoo staat, wat het karakter, het diepste wezen zijner kunst betreft, de Vlaming Van Dijck hem nader dan de Hollander Hals en is zijn verschijning in de rij der vaderlandsche portretschilders een vreemd-aristocratische, schitterend van een bijzondere on-Hollandsche schoonheid.

Mauritshuis, 's-Gravenhage.
ANTONIS MOR (VAN DASHORST). PORTRET VAN EEN GOUDSMID.

Van zijn zoon Philips weten we, dat hij te Utrecht kanunnik werd en evenals zijn vader de schilderkunst beoefende.

MARIA VIOLA.

Umiltà.
Vrij naar Ouida (Louise de la Ramé), door J.J.G. Wahlen.
(*Slot.*)

Den volgenden morgen verzocht Netta haar

vader verlof om naar Florence te gaan. De goede man verschrikte. De meisjes in de bergen denken er evenmin aan naar de stad te rijden, als de dennen er over prakkezeeren, zichzelf te ontwortelen. Vóór haar huwelijk rijden de meisjes gewoonlijk éénmaal naar de stad om inkoopen te doen, maar anders komt zulk een gedachte niet bij haar op. ‘Oost, West, thuis best’ is een Toscaansche spreuk, en moeders en meisjes moeten thuis blijven, aan den eigen haard. Maar Netta was de lieveling van den ouden man en diens trots. Zij vertelde hem ettelijke leugentjes over dingen, welke zij noodzakelijk moest hebben, en over hetgeen zij gaarne zou willen bezitten, en daar het juist marktdag was, bracht hij haar terstond naar de stad met Serafine, de tachtigjarige, doove huishoudster van den pastoor, die haar onder heur hoede zou nemen. In de stad gekomen verzocht Netta aan de oude vrouw, bonte doeken in een kraam uit te zoeken, terwijl zij naar een openbaren briefschrijver op de markt liep.

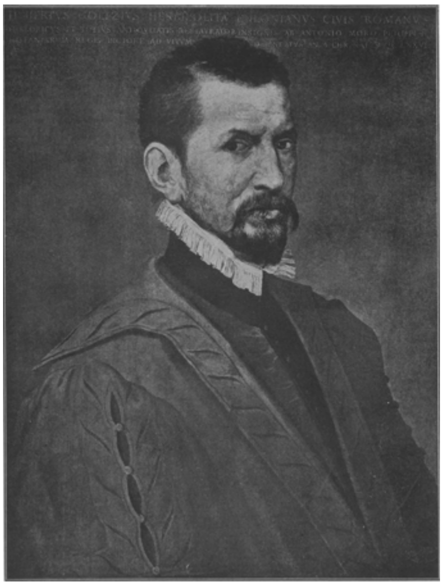

Museum, Brussel.
Phot. van Frans Hanfstaengl, München.
ANTONIS MOR (VAN DASHORST). PORTRET VAN HUBERT GOLTSIUS.

‘Schrijf een paar regeltjes voor mij,’ fluisterde zij den rimpeligen schrijver achter zijn lessenaar toe en dicteerde hem: Uw mooie Umiltà heeft een paarlen halssnoer gestolen en zit in de gevangenis. Een welmeenende wenscht u geluk met de weigering van uw aanzoek.’

‘Anders niet?’ vroeg de schrijver met zekere teleurstelling; hij hield zich gaarne onledig met zinnen van onderhalven voet lang, bloemrijke wendingen en eindelooze wijdloopigheid, zonder het voornaamste punt aan te raken, want hij was een verloopen genie.

‘Anders niet,’ zei Toinetta, en heur onrustig gelaat werd rood, tot in de wortels van heur krullend haar; ‘doe nu het blad in een goeden, stevigen omslag - ik zal je er goed voor be-

talen - en schrijf duidelijk het adres: “Aan Signor Virginio Donaldi, onderofficier in het leger des konings, bij het regiment der bersaglieri te Turijn.” Zoo!’

De schrijver deed, wat Netta hem beval en zij snelde zelf met den brief naar het postkantoor. Nu eindelijk smaakte zij het zoete van de wraak, want zij wist, dat hij het aan de weet zou komen.

‘Wanneer komt de brief te Turijn aan?’ vroeg zij koortsachtig gejaagd op 't postkantoor.

Toen men haar antwoordde: ‘Morgen!’ had zij het bijna luide uitgeschreeuwd van boosaardig plezier. Morgen zou hij het vernemen!

Zij rende, danste en huppelde als gek langs de straat; de doove, oude Serafine trok haar gramstorig bij de mouw en pruttelde: ‘Dat is niet fatsoenlijk. Je moet je gedragen, alsof je in de kerk waart. Kijk eens, wat 'n mooie winkels!’

Maar Netta sloeg in haar zegepraal nauwelijks acht op al die heerlijkheden. Morgen zou hij het vernemen! En noch hij, noch iemand anders kon bewijzen, dat de brief van haar afkomstig was; hij was niet onderteekend, door een openbaar briefschrijver geschreven, en de bijziende huishoudster van den pastoor had haar niet naar den schrijver en ook niet naar het postkantoor zien gaan. Zij kocht een mooien halsdoek met alle kleuren van den regenboog, waarop een Chinees en een pauw tusschen gele rozen waren afgebeeld, en drong Serafine dat geschenk op. De oude vrouw was vol loftuitingen over het meisje, toen zij weer den vader ontmoette, en het drietal stapte in den wrakken omnibus, om tot aan de Vingore-brug mee te rijden, van waar zij den langen weg naar huis te voet moesten afleggen.

Netta kon den heelen nacht niet slapen, maar verheugde zich over haar slimme manier van handelen en over de tijding, welke Virginio 's morgens zou ontvangen. Het was niets geweest, voor en aleer zij wist, dat hij het te weten zou komen!

De brief werd Virginio Donaldi ter hand gesteld, toen hij in een der zalen van de kazerne zijn sabel poetste. Hij had geen tijd om een brief te lezen, stak hem in zijn zak en zette zijn arbeid voort; vervolgens liet hij zijn soldaten exerceeren en marcheeren en keek niet eerder het schrijven in, dan toen hij 's avonds vrij van dienst voor een koffiehuis zat en een glas limonade dronk. Na den korten brief gelezen te hebben, sprong hij toornig op en ging regelrecht naar den bevelvoerenden officier, wien hij om verlof vroeg.

‘Je bent pas drie maanden geleden met verlof geweest. Is de reden van dringenden aard?’ vroeg de commandant, die hem ‘mijn zoon’ noemde, met ‘jij en jou’ aansprak en hem genegen was.

Het gelaat van Virginio werd donkerrood.

‘Zóó dringend, dat, als uwe excellentie mij het verlof niet verleent, ik zonder dat verlof heenga en het er op waag, om doodgeschoten te worden wegens desertie,’ antwoordde hij met vlammenden blik.

De commandant glimlachte. Hij was een man, die zijn soldaten zijn kinderen noemde, en zoowel toegevend als streng verstond te zijn.

‘Aangezien wij onder vier oogen zijn, zal ik zulk een taal door de vingers zien. Je kunt drie dagen verlof krijgen.’

Virginio snelde naar het station van den spoorweg. De nachtsneltrein stond op 't punt, naar het zuiden te vertrekken. Om vijf uur 's morgens kwam de trein te Florence aan. Om zeven uur klopte een soldaat met golvende groene pluim aan de poort der pretura in Lastra-a-Signa. Een dienstmeisje was bezig de gerechtszaal aan te vegen,

de vogels zongen buiten in het klimop, de hoofdcommissaris van politie kwam juist met een mandje vol peren en een bundel geurige olijven uit den tuin. Zij keken den soldaat aan, alsof hij een spook was.

‘U kunt mijnheer thans onmogelijk spreken,’ zei het kleine meisje en strooide zand op den vloer.

‘Onmogelijk,’ zei de commissaris, terwijl hij aan zijn olijven rook.

‘Ik ken het woord “onmogelijk” niet,’ antwoordde Virginio, die zeer bleek was. ‘Ga, zeg hem, dat ik hem in 's hemelsnaam smeek, mij onmiddellijk gehoor te verleenen en dat ik hem anders met mijn sabel uit 't bed zal halen.’

‘Zoo, zoo!’ mompelde de commissaris, ‘past zulk een taal in den tempel der gerechtigheid?’

‘Ik kom, om gerechtigheid te verlangen,’ zei Virginio ernstig. ‘Mijn sabel heeft er reeds voor gevochten. Ga!’

Hij bereikte zijn doel; hij werd naar den pretore geleid, die aan 't ontbijt zat; deze glimlachte om het denkbeeld, dat een soldaat hem met de sabel uit het bed wilde halen en was getroffen door de opgewondenheid en vastberadenheid in de trekken van den jonkman.

‘Zijt gij er zeker van, dat het meisje onschuldig is?’ vroeg hij bij het einde van hun onderhoud.

‘Ik wil met mijn leven daarvoor borg staan.’

‘Goed, maar gij hebt geen bewijs.’

‘Neen, ik heb geen bewijs. Ik behoef er geen!’

‘Het gerecht is niet zoo gemakkelijk tevreden gesteld, mijn vriend. Veroorloof mij één vraag. Is de beschuldigde uw verloofde?’

‘Neen.’

‘Maar dan toch uw beminde?’

‘Neen.’ Virginio aarzelde een oogenblik en voegde er dan schielijk bij: ‘Ik bemin haar, maar zij wil niets van mij weten. Zij heeft mij platweg afgewezen.’

‘Zoo! Dan zijt gij zeer edelmoedig en uw woord heeft dubbele waarde. Wenscht ge haar te spreken? Dat zou ik u kunnen toestaan, achter de tralies kunt gij haar ondervragen.’

‘Ik wil haar niet ondervragen,’ antwoordde Virginio, ‘maar ik wil haar zeggen, dat ik haar voor onschuldig houd, als u mij die groote gunst wilt bewijzen.’

De pretore knikte, riep den commissaris door de openstaande deur en gaf hem zijn bevelen.

‘Wacht een oogenblik,’ zeide hij vervolgens tot Virginio. ‘Bestaat er soms een reden, waaruit de aanklaagster - ik ben haar naam vergeten - een wrok tegen het beschuldigde meisje kon koesteren?’

‘O ja!’ antwoordde Virginio schielijk en ruw, met de vrijmoedige onverschilligheid van den Italiaan tegen alle kiesche vormen. ‘Dat meisje, Netta, is dol op mij. Haar bloedverwanten zouden ook gaarne zien, dat ik haar trouwde, terwijl zij zeer goed bespeurd hebben, dat ik enkel die andere naliep.’

De pretore glimlachte weer en wenkte den commissaris, dat hij Virginio zou vergezellen. Virginio werd langs de heuvelachtige straat, voorbij het Madonnabeeld naar de Porta Florentina gebracht.

‘Ge moogt slechts tien minuten met haar spreken en alleen in tegenwoordigheid van den gevangenbewaarder,’ zei de commissaris.

‘Dat is beter dan in 't geheel niet,’ antwoordde de soldaat.

Zij traden het oude gebouw binnen en klommen de trap op. De commissaris riep den cipier, herhaalde het bevel van den pretore, en Virginio volgde dezen nieuwen gids naar een deur, welke met ijzeren staven en grendels gesloten was. Virginio verbleekte, ofschoon hij nooit in den slag of in het hospitaal voor de vijandelijke kanonnen of het mes van den wondheeler van kleur verschoten was.

'Zij zit hier opgesloten, o, die onmenschen!' siste hij tusschen de tanden en greep onwillekeurig naar zijn sabel.

'Daar is iemand, om u te spreken, op bevel van den pretore,' zei de gevangenbewaarder, terwijl hij de deur opende en zonder belet te vragen binnentrad, terwijl Virginio nog op den drempel stond te aarzelen.

Umiltà, die half gekleed te bed lag, had nauwelijks den tijd haar jurk aan te trekken, om hen te gemoet te gaan. Zij had drie nachten in deze gevangenis doorgebracht en die korte tijd had een groote verandering teweeggebracht. Haar mooie, gezonde kleur was verdwenen; heur goudglanzig haar glom niet meer; haar blik was onvast; een zonderlinge spookachtige wildheid en een hulpelooze rampzaligheid in haar gelaat sneden den man, die haar beminde, door 't hart. In twee stappen stond hij naast haar.

'Umiltà, ken je mij niet meer? Kijk me eens aan, ik ben steeds je vriend, je verloofde, als je wilt. Toen ik dit ongeluk vernam, snelde ik terstond hierheen. Waarom spreek je niet tegen mij? Ik vraag je niets, want ik weet, dat de beschuldiging een verfoeilijke leugen is.'

Zij keek hem ongeloovig aan; de grimmige, schrijnende pijn zat te diep in haar, dan dat de woorden van liefde ze zoo schielijk zouden kunnen verdrijven; zij trok zich terug gelijk een gewonde, schuwe ree.

'Ga weg,' mompelde zij. 'Ga naar Netta Sari. Zij smacht naar je, ik niet. Ik ben een dievegge; zóó zeggen de menschen.' En toen lachte zij, maar dat lachen deed Virginio's bloed stollen, omdat hij eens zulk lachen had gehoord in een krankzinnigengesticht in de zengend heete stad Palermo.

'Laten de menschen dat zeggen,' antwoordde hij haar, en deed zijn best, om op kalmen toon te spreken, 'dat is mij volmaakt onverschillig. Jij bent zoo onschuldig als een pasgeboren kind; ik bemin je, Umiltà, en ofschoon ik je niet kan verlossen, wil ik op je wachten. Ja, ik wil op je wachten, en op den dag, waarop je de gevangenis verlaat, zal jij mijn vrouw worden, als je wilt. Ik kwam hier om je dat te zeggen.'

Hij deed geen poging om haar hand aan te raken; hij stond fier opgericht en zeer bleek vóór haar; hij wijdde haar zijn leven toe; dat was alles.

De gevangenbewaarder ging stilletjes terug en bleef voor de half geopende deur staan. Virginio had heelemaal niet meer aan hem gedacht. Over het gelaat van Umiltà gleed een schijnsel van vreugde, gelijk de opgaande zon voor een oogenblik de donkere wolken verlicht. Zij zweeg.

'Begrijp je mij niet?' vroeg Virginio met een door tranen verstikte stem. 'Ik ben jou onverschillig; je stiet mij ruw van je af, je haatte mij, hebt je gezegd; maar dat alles komt er niet op aan. Ik bemin je, ik vraag om je hand en wil je zóó als je bent; de booze vijand moge je belagen, zooals hij wil, hij zal je niet hebben. God heeft je zoo schoon geschapen en je hebt je rein bewaard, daar wil ik een eed op doen. Ik kan je de vrijheid niet geven, maar ik kan op je wachten. Wanneer je deze afschuwelijke plaats verlaat, dan moet je bij mij komen; en als later iemand jou beschuldigt met de gemeene leugen, waarvoor je hier lijdt, dan zal hij met mij te doen krijgen en het zal hem berouwen. Dat is al, wat ik je wou zeggen.'

Zij hoorde hem aan en haar trotsche mond beefde; de uitdrukking van haar gelaat veranderde en scheen door trillende teederheid bezield.

'Dat zegt ge nu?' vroeg zij zachtjes, overstelpt door verbazing.

'Dat zeg ik nu en altijd.'

'Dan zal je de waarheid weten. Ik boud van je!' zeide zij, maar in 't volgende oogenblik trad zij eenige schreden terug. 'Ik wil nimmer schande over je brengen, neen, nooit en nimmer! Ik wil je oneer niet.' - De stem begaf haar; zij brak in een smartelijk weenen uit; haar trots smolt als sneeuw in een warme hand.

'Ik begrijp het niet, ik begrijp het niet,' klaagde zij, 'ik heb de paarlen niet gezien. Hoe konden zij in mijn bed zijn? Ik zei, dat ik het niet wist. Ik kan immers niets verder zeggen. Ik sliep, toen zij op den zolder kwamen en de paarlen vonden; zij lagen in mijn hooi, ja, je moeder zelf nam ze er uit, maar ik weet niets, volstrekt niets!'

Virginio bracht haar liefderijk tot bedaren. 'Dat behoef je mij niet te zeggen. Zou ik anders hier zijn? Maar je bemint mij, niet waar? - antwoord mij, houd je van mij?'

'Ja,' zeide zij met ernstige lieflijkheid, welke haar niettegenstaande heur bleekheid en haar onordelijke kleeding bevalliger maakte, dan zij ooit was geweest. 'Ja, ik houd van je, maar ik wil nimmer schande over je brengen. Help mij, Madonna!'

'Je kunt mij geen schande berokkenen!' antwoordde Virginio. Zijn hoofd duizelde, zijn

polsen hamerden, zijn ziel juichte. Hij vergat, dat hij in een gevangenis was.

'U moet nu vertrekken,' zei de gevangenbewaarder, om het hoekje van de deur.

'Nog één oogenblik!' riep Virginio. 'Zij is mijn verloofde,' zei hij tot den cipier.

'Neen,' zei Umiltà, terwijl zij hem zachtjes wegduwde. 'Neen, niet zoolang de menschen mij voor schuldig houden.'

'Dat komt er niet op aan en zal zoo lang niet meer duren,' zei hij. 'God zij dank voor deze gevangenis, aangezien je mij daarin je hart hebt getoond.'

Nu was hij gedwongen haar te verlaten, en in weerwil van zijn levendige hoop en van zijn onwrikbaar geloof werd zijn hart beklemd, toen hij de grendels hoorde voorschuiven en de sleutels omdraaien, welke het meisje van alle levende wezens afsloten.

Hij verliet Lastra ijlings en toog over de bergen, snelde vervolgens het bosch door en begaf zich naar het huis zijner moeder. Het was nog vroeg in den morgen. Zijn zusters slaakten een kreet van schrik, toen zij hem op den drempel zagen staan, terwijl Giorgio, de hond, hoog tegen hem opsprong.

'Ik heb het meisje, dat ik bemin, in de gevangenis gevonden,' zei hij op somberen toon tegen zijn moeder. 'Past het, dat uw aanstaande schoondochter daar lijdt?'

Donna Rosa wierp haar boezelaar over het hoofd en snikte. Moest dan een 'dievegge' de vrouw van haar zoon worden? 'O, wat een ongeluk, welk een schande!'

'Die dit woord jegens haar uitspreekt, ziet mij nimmer meer terug,' zei Virginio doodsbleek van drift.

Hij bleef niet in zijns vaders huis, maar ging terstond den berg op, naar de steengroeve, waar Netta Sari woonde. Hij wist niet wat te denken of te doen. Nochtans in den blinde tastend, gevoelde hij instinctmatig, dat de ijverzucht van het meisje, dat hij versmaad had, de wortel vormde van dit ijselijk, wreede geheim. Zonder plichtplegingen trad hij in het steenhuis van Sari, hetwelk tusschen afgehouwen dennenstammen stond. Toevallig zat Netta daar alleen stroo te vlechten. Ook zij gaf een gil, toen zij de schaduw van zijn sabel en pluim in het zonnelicht zag. Zij trilde en haar lippen werden bleek en blauw, als bij een koortsaanval.

'Heb jij me dat geschreven?' zei Virginio en duwde haar den in Turijn ontvangen brief onder den neus.

'Ik? Heusch niet!' zei Netta, snel tot een leugen bereid, en trachtte te lachen. 'Waarom zou ik aan je schrijven, Virginio Donaldi, veronderstel dat ik het kon? En je weet, dat ik het niet ken.'

'Je liet het schrijven, dat komt op 't zelfde neer,' zei de soldaat, haar verlegenheid scherp gadeslaande. 'Netta Sari, je bent een slechte meid; jij hebt de paarlen in Umiltà's bed verstopt, om haar in het verderf te storten.'

Hij sprak heelemaal op goed geluk naar zijn eigen vermoedens, maar hij zag oogenblikkelijk dat hij gelijk had. Het meisje staarde hem beteuterd aan, beefde over heel haar lichaam en begon krampachtig te snikken.

'Beken!' riep Virginio, terwijl hij onzacht heur pols vastgreep. Op haar geschreeuw kwam haar vader, die buiten hout gehakt had, verschrikt aanloopen. Virginio bracht hem door een gebaar tot zwijgen. 'Uw dochter is een gemeene, valsche getuige,' zei hij en hield de hand van het meisje nog steeds omklemd. 'Gij zult verstandig doen, als ge bedaard met mij naar Lastra gaat en je Netta meeneemt, of anders, zoo waar het kruisbeeld daar hangt, ruk ik haar de tong uit en spijker die boven je huisdeur vast!'

Eer het middag werd, hadden de babbelkousen en kletsbroers in Lastra een nieuwe historie te vertellen. De bekentenis van Netta Sari werd voor den commissaris van politie en den rechter in schrift gebracht, zij zette er een kruisje onder en bezwoer de waarheid er van. Onder het dansen was zij naar den zolder geslopen en had de paarlen in Umiltà's hooi verstopt. Zij zei, dat ze 't maar voor de grap gedaan had, en toen zij zag welk verloop de zaak nam, was zij te bang geweest om de waarheid te bekennen. Niemand sloeg echter aan deze verklaring geloof; het was algemeen bekend, dat zij steeds jaloersch geweest was op het meisje, dat door Virginio bemind werd.

Umiltà werd volgens alle vormen in vrijheid gesteld en trad in het volle zonnelicht van de gerechtszaal. Zij was zeer bleek en er lag een glans van verheerlijking op haar gelaat, waarom het verzamelde volk tot elkaar zei: ‘Zij ziet er uit als een engel.’

De rechter vroeg haar, of zij verlangde, dat haar valsche beschuldigster in hechtenis genomen en gestraft zou worden; zij antwoordde met zachte, zwakke stem, als iemand, die lang ziek is geweest: ‘Neen, laat haar gaan. Het komt er nu niet meer op aan, en ik heb haar tot gramschap geprikkeld.’

‘Gij haar tot gramschap geprikkeld? In welk opzicht?’

‘Ik zei haar, dat hij van me hield.’

De rechter glimlachte. Zij verliet de pretura met Virginio en zijn moeder. Zij was nog zeer bleek, zeer enstig, verootmoedigd en onderworpen.

PRINS CHLODWIG ZU HOHENLOHE-SCHILLINGSFÜRST,
oud-kanselier van het Duitsche Rijk,
† 6 Juli 1901.

‘Ik geloof, dat ik nimmer meer trotsch zal zijn,’ zei zij zachtjes, keek toen haar Virginio in de oogen en voegde er bij: ‘behalve op jou.’

***

Vandaag zag ik haar weer in het zonnelicht tusschen de cyclamen door het dennenbosch gaan; zij is een schoone vrouw en had eenige late rozen op heur kleed gestoken; zij droeg haar kind op den arm, en op de hand van het knaapje zat een duif.

Als Rafaël haar zóó eens gezien had!

De gouden kroon is haar ten deel gevallen; maar niet op de wijze zooals zij dacht.

‘Zij heeft voorheen in de gevangenis gezeten,’ mompelde weer een taankleurige, verschrompelde, nijdige vrouw, die op de bergglooiing in de schaduw dood hout sprokkelde.

Umiltà ging zingend bergopwaarts en droeg het kind met de duif in haar armen.

De houthakker.
Humoreske.
(*Slot.*)

Eerst tegen negen uur kwam hij weer te voorschijn. In de tuinkamer, waar de familie gewoon was het ontbijt te gebruiken, vond hij enkel tante Georgine en zijn dochter, die hem met een opvallig angstige uitdrukking op het gezicht zag binnentreden. In zijn verdriet had hij daar evenwel geen oogen voor. Zwijgend ging hij op zijn gewone plaats zitten en roerde met een lepeltje in zijn koffie zonder ze aan zijn lippen te brengen.

'Je ziet er vandaag volstrekt niet goed uit,' zei tante Georgine tegen hem, 'zoo overspannen, zoo verdrietig.... Heb je slecht geslapen?'

'Och, laat mij met rust,' bromde hij, waarop de tante met het voorkomen van een beleedigde koningin haar handwerkje opnam en uit de kamer ruischte.

'Foei, papa, wat ben u vandaag onaardig,' veroorloofde Lucie zich op te merken, die blijkbaar iets op het hart had en nu dubbel bang was, er mee voor den dag te komen. 'Hebt u een beetje tijd voor me?'

'Neen, voor niemand. Verzoek juffrouw Hedwig op mijn kamer te komen. Met die heb ik te spreken.'

'Papaatje!'

'Wat?'

'Wil u.... maar u moet niet boos worden.... wil u Hedwig niet liever later spreken? Ik zou graag eerst.... Zij wil mij namelijk bij u zwart maken, en het is toch heel anders geweest....'

'Spaar mij die kinderachtigheden. Ik heb heel andere dingen aan het hoofd. En juffrouw Hedwig moet maar op zich zelf passen,' voegde hij er bitter bij. 'Allo, zeg haar, dat ze op mijn kamer komt.'

'Goed, papa.'

Eenige minuten later zat juffrouw Hedwig tegenover hem, in gespannen verwachting wat hij haar voor gewichtigs zou hebben mee te deelen.

Hij beschaduwde de oogen met de hand, als verblindde hem het licht, dat als vloeiend goud door het venster binnenstroomde; maar hij deed het meer om haar zijn ontroering niet te laten merken.

'Ik heb u verzocht hier te komen, juffrouw Köhler,' zei hij op zijn zakentoon, 'omdat ik om zekere redenen van de vriendelijke hulp, die u mij bij de opvoeding en vorming van Lucie geboden hebt, moet afzien. Vraag mij niet naar die redenen.... Persoonlijk heb ik niets tegen u.... integendeel.... Dat is te zeggen.... ik waardeer en acht u als te voren. U zal wel spoedig een ander onderdak vinden,' vervolgde hij met een zwakke poging om te schertsen. 'Zoo lang staat natuurlijk mijn huis tot uw beschikking.... Ik zelf moet met Lucie vertrekken....'

'Maar mijnheer Teichmüller,' stamelde Hedwig verward, verbaasd over dezen plotselingen omkeer in haar leven.

'Vraag mij verder niets, Hedwig,' verzocht hij. 'Wanneer ge uw bruiloft viert, dan zult ge mij, ouden brombeer, wel willen toestaan, voor uw uitzet te zorgen....'

'O God, mijnheer Teichmüller,' snikte het meisje, 'ik zal nooit trouwen.'

'Nooit?' vroeg hij met een glimlach. 'Ook Konrad Reising niet?'

Zij hief het hoofd op en keek hem met een uitdrukking van onschuldige verbazing aan, zoodat hij voor de eerste maal een gevoel van wrevel ondervond, daar hij haar tot zulk een huichelarij niet had in staat geacht.

'Het is goed,' zei hij ontstemd. 'U kunt gaan.'

'Maar, mijnheer Teichmüller,' riep zij ontsteld uit, 'wil u mij niet zeggen....'

'Neen, neen.... ik geloof u.... Maar gun mij nu een uurtje rust.'

Zij schudde het hoofd en verliet de kamer.

Hij zat over zijn schrijftafel gebogen. De gouden zon speelde in zijn haar, dat hier en daar zilver glansde, maar nog zoo weelderig was als in zijn jongelingsjaren. Tusschen zijn vingers gleed een traan door....

Er werd geklopt, maar het geluid van het tikje drong niet door tot zijn herfstgedachten. Plotseling echter voelde hij zich door twee zachte armen omgeven, en de stem van zijn dochter klonk in zijn oor.

'Tranen, papa?' vroeg zij bevend. 'Toch niet om mij? Had u toch ook eerst maar naar mij geluisterd! Het is heel anders dan Hedwig het zich gedacht heeft. "Achter uw rug!" zegt zij altijd, "achter uw rug!" Maar kon ik

anders, als ik er achter wilde komen of hij het eerlijk meende? Ik heb alles goed bij mij zelve overlegd zoo gauw als ik hem op de paardentram ontmoette....'

'Over wie spreek je nu eigenlijk, kind?'

'Wel, van hem. Ik denk toch, dat Hedwig...'

'Onzin; met Hedwig heb ik over je dwaasheden niet gesproken.'

'O wee.... en ik dacht....'

'Maar nu voor den dag er mee. Wie is die "hem," dien ge toen op de paardentram ontmoet hebt?'

'O, ik had het u al lang moeten zeggen, maar ik bezat er den moed niet toe.... Hij is ingenieur, papa, een knap ingenieur, hoofdingenieur te Hauchstadt.'

EEN 'WALLENSTEINER', NAAR DE SCHILDERIJ VAN RULANDT.

'Wat?'

'Ja, sedert gisteren. En hij houdt zooveel van mij, vadertje-lief.'

'Ben je krankzinnig, Lucie?.... Achter mijn rug zoo iets te beginnen... Nu, 't is een mooie meneer, die hoofdingenieur. Hij heet immers Konrad Reising?'

'Ja, papa,' antwoordde Lucie, wier mond van louter verbazing een heele poos open bleef. 'Maar, hoe weet u....'

'O, ik weet nog meer, lichtzinnig kind. Die meneer de hoofdingenieur heeft niet alleen jouw hoofd op hol gebracht. Wie weet, hoeveel meisjes hier rondloopen, die allemaal....'

'Maar papa, spreek toch, wat weet u dan?'

'Nu, ik weet, en wel uit zijn eigen mond, dat hij ook met Hedwig Köhler....'

Verder kwam hij niet. Een schaterlach kwam over Lucies lippen.

'Wil je voor den dit en den dat wel eens uitscheiden?' riep hij eindelijk uit.

'Maar, mijn goede, lieve, domme papa, die Hedwig Köhier ben *ik*.... U had mij zoo dikwijls gewaarschuwd, mij niet ter wille van mijn geld te laten trouwen, dat ik mij, toen ik hem leerde kennen en hij mij goed aanstond, als Hedwig Köhler heb voorgesteld en hem vertelde, dat ik juffrouw van gezelschap bij Teichmüller was....'

'En hij heeft dat geloofd?' vroeg papa Teichmüller wantrouwend, maar toch reeds als van een centenaarslast bevrijd.

'Wel zeker,' verklaarde zij lachend. 'Uit liefde had u mij opgenomen.... mijn vader was een vriend van uw vader geweest, en zoo meer.'

'Bedriegster,' zei papa Teichmüller en probeerde tevergeefs een streng gezicht te zetten.

‘Och, papa,’ zei ze en vloog hem om den hals, ‘ik ben zoo blij, dat het er eindelijk uit is. En u zegt immers geen neen?’

‘Kind, kind,’ antwoordde hij, moeite hebbend om tot kalmte te komen, ‘ik kan maar niet zoo aanstonds.... Weet hij nu al, wie ge eigenlijk zijt?’

Zij knikte. ‘In het park heb ik het hem van morgen bekend. U sliep toen nog den slaap der rechtvaardigen.’

‘Of misschien ook niet,’ dacht papa en vroeg: ‘En hij was zeker wel erg in zijn schik?’

‘Dat nu juist niet,’ antwoordde zij. ‘Hij was erg ontevreden over het bedrog, en ik moest hem beloven....’

‘Wat?’

‘Dat ik hem nooit meer misleiden zou.’

‘En dat heb je gedaan?’

‘Dadelijk.... Het heeft mij lang genoeg verontrust,’ verklaarde zij dapper.

‘En mij bijna ongelukkig gemaakt, Lucie,’ zei hij zacht en kuste zijn dochter op het voorhoofd, opdat zij het trillen zijner mondhoeken niet zou zien.

‘U?’ vroeg zij ontsteld.

Nu vertelde hij van de genegenheid, die hij voor Hedwig Köhler had opgevat, en hoe verdrietig hij was geweest, sedert hij dien morgen met Konrad Reising had kennis gemaakt.

Toen hij ophield, fluisterde zij hem een paar woorden in het oor, waarop hij krachtig het hoofd schudde, maar hij kon het meisje niet tegenhouden....

Met kloppend hart zat hij nog altijd in zijn stoel en durfde zich niet verroeren. Nu naderden eindelijk schreden in de gang. Was het er maar één, of waren het er twee?.... Eindelijk werd er op de deur geklopt, en.... met van vreugde stralend gezicht schoof Lucie de blozende Hedwig naar binnen....

‘Mijn lief stiefmoedertje!’ riep zij en sloeg toen de deur weer dicht....

Tante Georgine was als door den donder getroffen, toen zij het bericht van haars broeders nieuw geluk vernam, hoewel zij het hem en Hedwig van ganscher harte gunde. Maar één was er, die tegen elf uur mijnheer Teichmüller wenschte te spreken en zich Konrad Reising noemde: die zette een nog meer verbaasd gezicht, toen hij eindelijk tegenover zijn toekomstigen schoonvader stond....

‘Ja, ja, wij kennen elkaar al, mijn waarde heer hoofdingenieur!’ zei papa Teichmüller opgeruimd. ‘Ik ben het werkelijk.’

‘De houthakker!’ fluisterde de arme Konrad ontsteld.

Maar nu kwam ook zijn bruid binnen en vertelde hem, welk een grootmoedig vaderhart deze ‘houthakker’ had.

Bij de Platen.

Prins Hohenlohe-Schillingsfürst. -

In den nacht van Vrijdag 5 op Zaterdag 6 Juli is te Ragaz, aan de Zwitsersch-Oostenrijksche grens, plotseling overleden de oud-rijkskanselier Chlodwig Karl Victor zu Hohenlohe-Schillingsfürst, prins van Ratibor en Corvei, in den ouderdom van 82 jaar.

Toen prins Hohenlohe, zeven jaar geleden, graaf Caprivi als kanselier van het Duitsche Rijk opvolgde, gaf de *Belg. Illustratie* zijn portret met levensbeschrijving (11e jaargang, blz. 195). Thans, nu de grijze staatsman haast ongemerkt het tijdelijke

met het eeuwige heeft verwisseld, bieden wij den lezers nogmaals zijn afbeelding aan.

Enkele data uit zijn leven kunnen volstaan, om in korte trekken zijn politieke loopbaan te schetsen. Den eersten stap daarop zette hij, toen hij als erfelijk lid der Beiersche Kamer daarin zitting kreeg, van den aanvang af een Pruisisch-gezinde politiek voorstond, en, hoewel zelf katholiek, zich aan de zijde der liberalen schaarde. Na den oorlog van 1866 is hij enkele jaren Beiersch minister van Buitenlandsche Zaken geweest, maar moest ten gevolge van de oppositie der katholieken in 1869 zijn ontslag nemen.

In den eersten Duitschen Rijksdag sloot hij zich aan bij de liberale rijkspartij en werd in 1871 tot eerstenondervoorzitter gekozen. In 1874 volgde Hohenlohe graaf Arnim op als gezant te Parijs, in 1885 werd hij stadhouder van Elzas-Lotharingen als opvolger van Manteuffel, en in 1894 werd hij tot den post van rijkskanselier geroepen, dien hij nog geen vol jaar geleden verliet.

Een groot man, een krachtige persoonlijkheid is prins Hohenlohe niet geweest. Niet vleiend, maar, behoudens een beetje overdrijving, in den grond zeer waar was Bismarck's oordeel over zijn tweeden opvolger: ‘Hohenlohe is een gentleman en een beminnelijk man, maar hij heeft slechts matige bekwaamheden en in het bijzonder een zwak geheugen. Bovendien stelt hij te groot belang in andere zaken dan politiek, zooals omgang met hooge kringen, wedrennen enz.

Een ‘Wallensteiner.’ -

De gravure met dit onderschrift vertoont ons de type van den huursoldaat uit de eerste helft der zeventiende eeuw, - vermetele soldeniers en onverschrokken avonturiers, die hun arm en degen ter beschikking van den meestbiedende stelden, die het liefst de banier volgden van den legeraanvoerder, onder wien het meeste buit was te behalen.

Wallenstein stond zijn soldaten toe vrij te plunderen, om het even bij vriend en vijand, en daarom stroomden van alle kanten, van alle nationaliteiten soldaten toe, om onder dezen geduchten veldoverste te dienen.

Het was een bange tijd voor Duitschland, toen de Wallensteiners er onbarmhartig huis hielden, en al zijn sedert eeuwen verloopen, de herinnering aan de brooddronken en plunderzieke soldeniers leeft nog voort onder het volk, welks voorvaderen er het slachtoffer van waren.

[Nummer 27]

Het gouden Priesterfeest van Pater Monsabré, O.P.

Tot een vluchtigen troost bij de naderende Kerkvervolging in Frankrijk, vierden de bewoners van le Hâvre onlangs een feest van echt katholieken zin en toon, het gouden priesterfeest namelijk van den roemruchten predikant uit de Notre Dame, pater J.M.L. Monsabré.

'Ik ben Christen, priester, kloosterling,' zoo beschreef hij zich zelven reeds voor jaren[1]; in alles heeft hij uitgemunt, maar 'priester' was hij bovenal, prediker der leer van zijn Meester bleef hij tot zijn grijzen ouderdom; en als hij aan den avond van zijn leven een welverdiende rust in zijn klooster gaat zoeken, schrijft hij nog als een erflating voor de jongeren zijn *Traité de Prédication*.

PATER J.M.L. MONSABRÉ, O.P.

Reeds lang vóór den aanvang der H. Misse was de kloosterkerk in le Hâvre door honderden gevuld; men wilde den beminden jubilaris het H. Sacrificie zien opdragen en de Misse, weleer door hem zelven gekomponeerd, thans door soli, koren en orkest hooren uitvoeren. Tegenwoordig waren Mgr. Fuzet, aartsbisschop van Rouaan, Mgr. Altmayer, aartsbisschop van Babylon, de H.E. Dom Pothier, abt van Saint-Wandrille, de H.E. pater Provinciaal Monpeurt, vele medebroeders en een groot aantal priesters en vrienden van den gevierden feesteling. In het plechtig Lof deed pater Monsabré nog eenmaal zijne stemme van den kansel klinken tot lof aan God, tot dank aan de velen, die hem dien dag onvergetelijk hadden gemaakt.

Het leven van den waardigen priester was rijk en vol; het had hem gelegenheid geboden om zijn geniaal talent dienstbaar te maken aan het verkondigen van Gods woord, in predikatiën en konferenties, in retraites en panegyrieken. Hij heeft de verwachtingen van zijn grooten voorganger pater Lacordaire niet beschaamd. Toen pater Monsabré namelijk de retraite in de school te Sorèze had geleid, sprak Lacordaire tot zijn leerlingen: 'Mijne kinderen, ik wensch u geluk, dat gij zulk een woord hebt mogen aanhooren; ik ben verheugd voor mijzelven, ik ben trotsch voor mijn Orde.'

1) Radicalisme contre radicalisme. Carême 1872.

De verleiding is groot om dit schetsje over een man van zoo groote werkkracht en beteekenis tot een biografie te gaan uitwerken, maar voor de bescheiden ruimte, die de *Belg. Illustratie* uiteraard slechts beschikbaar kan stellen, schijnt hier een beknopte opgaaf van zijn levensloop meer gepast. Wij ontleenen haar aan de vriendelijke mededeeling van Monsabré's prior, pater D. Roland.

'Pater Monsabré studeerde op het seminarie van Blois; hij werd door Mgr. Pallu priester gewijd in 1851. Twee jaren is hij vicaris en wijdt zich de twee volgende aan het onderwijs; vraagt het kleed van St. Dominicus in het klooster van Flavigny (hij was toen 27 jaren); wordt geprofest in 1856, blijft een jaar in het klooster van Chalais. Na dien tijd is zijn leven verdeeld over Parijs, waar hij 25 jaren arbeidt, en le Hâvre, waar hij zich thans reeds 20 jaren bevindt. Hij werd Lector in de theologie in 1857, na de uitgave van zijn *Introduction au Dogme Catholique*, verkrijgt den graad van Magister in 1875. Vóór pater Monsabré den kansel in de Notre Dame besteeg, had hij door geheel Frankrijk gepredikt; de konferenties in Parijs begonnen in 1869; zijn gloedvolle uiteenzetting van het *Credo* vullen de jaren tusschen 1872 en 1890. Na die twintig jaren te Parijs, verkondigt hij de leer der Kerk te Rome, Toulon, Rouaan, Grenoble, Bordeaux en Toulouse.'

Twintig jaren wist pater Monsabré het wufte Parijs in gespannen aandacht te boeien aan de verklaring der leer van St. Thomas, 'rekening houdend met de billijke eischen van onzen tijd en de ontdekkingen der wetenschap'[1]. In St. Thomas' werken ontsproot de bron van zijn kennen en spreken, daar was de kracht van den denker en dichter. Zijn woord was even helder als gelukkig; met onbedwongen kracht lichtte hij de waarheden toe, maar ook hare gevolgen en plichten voor den Christen; soms deed hij een trilling varen door de duizenden in de Notre Dame, als hij vol gloed en gloor de oude, Roomsche leer deed stralen in den dichterlijksten vorm. Want Monsabré was dichter; hij bezat niet het schitterende woord van Lacordaire, noch de weidsche statigheid van pater Felix, ook niet de meesleepende begeestering van zijn medenovies in San Clemente, father Burke, maar zijn poëzie bemachtigde het ontwikkelde verstand, het deed de grootheid van Gods heerlijk woord en werk zien aan het oog der menschelijke rede; zij was dichterlijk, gelijk er hooge poëzie ligt in de Summa van St. Thomas. 'De ernstige wijsgeer en strenge godgeleerde - zoo schreef eens een Italiaansche biograaf - toont zich te gelijk machtig redenaar en dichter.'

Hij doorliep de geheele geloofsleer in zijne lange reeks van konferenties; hij sprak over God, Gods wezen, eigenschappen, werk en ontroerde niet zelden zijn gehoor, na een wetenschappelijke uiteenzetting der moeilijkste vragen uit de Kerkelijke wetenschap, door een heerlijke uiting van priesterlijk gevoel, als hij b.v. tot den Engelbewaarder de bede richtte: 'Gij kent ze, wier geest rond tast in de duisternissen van den twijfel en de waarheid zoekt: verlicht hen. Gij weet, wier onzekere blik en huiverende schreden den kant der dwaling opgaan - leid ze terug. Wier zwakke ziel zoo lichtelijk wijkt voor de verleiding der wereld en het geweld der hartstochten - sterk ze; die maar één woord, een stoot der genade wachten om tot God terug te keeren - bemoedig ze; wier krachtig geloof worstelt tegen den stroom des ongeloofs, die zoovele zielen meesleept - houd ze staande; wier moedige hoop hen opheft boven alle kwellingen - bevestig ze; wier liefde bereid is tot alle goede werken - volmaak ze. Geef aan allen, wat gij van uwe verhevener broeders ontvangen hebt, de heiligheid, het licht, de volmaaktheid.'[2]

1) Carême 1873.
2) W. van Nieuwenhoff, S.J. Studiën '94.

Zijn naam was in geheel Frankrijk gevestigd, niet enkel door zijn kostbaar talent, maar vooral door zijn onafgebroken, priesterlijken arbeid. Om de hoogere, christelijke wetenschap

onder het bereik van het meer ontwikkelde Parijs te voeren, was hem geene voorbereiding te zwaar, geene studie te veel omvattend; mochten vele bezigheden hem den dag hebben verkort, dan ontzegde hij zich - schreef een zijner vrien len - nachtrust en ontspanning voor zijn hoog opgevatten plicht. Diezelfde geleerde wist in het dagelijksche leven tevens de meest opgewekte causeur, de prettigste verteller te zijn; hij was goedlachs genoeg om in den eenvoudigsten, niet-wetenschappelijken omgang mee te leven en mee te gevoelen.

Zijne verdiensten werden door zijne Orde veelvuldig gewaardeerd, meer in het bizonder toen hem op plechtige wijs als Magister in de Godgeleerdheid, de ring en de baret door pater Mannès Marchand werden geschonken. ‘Had Lacordaire, zoo zei men hem, die eereteekenen weleer gewonnen *par droit de génie*, hij verkreeg die in vollen zin *par droit de conquête*.’

Toen de hoogbejaarde voor de laatste maal den kansel had bestegen, toen sprak de edele opvatting zijner priesterlijke roeping nogmaals in volle kracht bij het slotgebed, dat hij voor de geloovigen opzond tot den Meester, dien hij zoovele jaren had verkondigd. Dan wees hij hen naar omhoog: ‘Daar zien wij in hare bron de waarheden, die wij in ons vluchtig leven hebben overwogen; daar herhalen wij zonder eind: Broeders, vrienden, wij blijven elkaar liefhebben - nu komt geen scheiding meer! Ziedaar wat ik hoop, o God, zeg me, dat ik niet zal beschaamd worden: *In te Domine speravi, non confundar in aeternum*.’

Nijmegen. p.M. NIEUWBARN, O.P.

Asschepoes, door Agatha de Haan. (*Vervolg*.)

‘Nu, zulk een aanhankelijken neef wensch ik alle nichten.

‘Ik heb hem gevraagd: ‘Job! verlang je naar Ophélie?’ Toen zei hij: ‘Ja!’ en hij bloosde niet eens en zijn oog dwaalde af naar de witte kan met gouden rand, waar twintig kopjes ingaan.

‘Hij bloosde niet eens, de bedorven knaap.

‘Hij maakt veel werk van Bella, sinds zij op het *fancy fair* zoo verstandig chocolade schonk. De gelukkige smaak, dien zij toen deed blijken, heeft hem veroverd en zijn vertcouwen gewonnen.

Bella is een goed wezentje en Job is niet kwaad.

‘Hymen is in Zondagsstemming, zooveel schoons in het vooruitzicht....

‘Weet je wat ge doet, Ophélie? Geef Job op zijn trouwdag de.... witte kan met gouden rand, waar twintig kopjes ingaan; dat zal zijn geluk bevestigen. Dan zal ik zorgen voor een glas wonderwater met klavertjes van vieren op het huwelijksfeest van Lady Arthur Lovelace....

‘Bijt me niet, toovenares, Lady Asschepoes!

‘Duizend hartelijke gelukwenschen van je Frieda.

‘P.S. Luitenant Alting heeft om je heengaan geweend en drie weken een rouwstrik om zijn sabel gedragen. Nu is hij nog in den lichten rouw, doch ik verwacht veel goeds van het feit, dat hij mij een ruiker gezonden heeft.., een ruiker van roode rozen....

‘Tot wederzien, lady Arthur!’

Ophélie liet den brief vallen en sprong op, gloeiend rood kleurde haar wangen, zij beefde van verontwaardiging.

‘Lady Arthur.... hoe flauw.... o.... neen, hoe heerlijk!’

Hoewel zij alleen was, boog zij in pijnlijke verwarring het hoofd. Frieda's plagerijen wekten haar drift en toch, onbewust gaven ze haar een aangename gewaarwording. Zij, lady Arthur!....

VII.

Het dorp was in rep en roer.

Dat zou nog eens een gezellige, ouderwetsche kermis worden. De meisjes gingen meer dan anders voor den kleinen spiegel staan, pasten nieuwe japonnen, kochten linten en kanten en bloemen en wreven haar gouden ketting en bellen op om ze nieuwen glans te geven. De vrouwen maakten het huis schoon van boven tot onder, bakten en braadden en hadden het overdruk. De mannen en kinderen haalden groen, vlochten guirlandes en zagen nu en dan eens toe hoe de kermistent werd opgebouwd.

Het houten gebouw zag er weldra recht feestelijk uit met al het groen, de bloemen en de vlaggen. Op het schuttersveld stond de vogelstang, waarop met groot gejuich de bonte vogel van taai hout geplaatst werd.

Men zag de geweren na en bepeinsde. Wie zou het koningsschot doen? Wie een prijs winnen? Zou de heer van de villa ook mee schieten? En de dorpsschoonen dachten: Wie zal koning zijn, wie tot koningin gekozen worden?

Werkelijk, het dorp was in rep en roer. Het was twee dagen voor het begin der kermis.

Arthur haalde Ophélie af om het kermisveld te inspecteeren. Oompie de vrek, die een onbeschrijflijken eerbied voor den ‘lord’ gevoelde, ontving hem in de armoedige kamer en hoorde met afgrijzen naar de welwillende uitnoodiging:

‘U moet met ons meegaan, waarlijk, mijnheer Hofman, het is op het veld heel gezellig.’

De vrek schudde heftig het hoofd.

‘Ik ben te oud en te arm voor een kermis, ik hoor thuis te blijven,’ zei hij beslist.

Ophélie huppelde lachend naar binnen en groette Arthur met de hand. Zij zag er weer zoo vroolijk en zonnig uit, dat het zelfs den ouden vrek aangenaam aandeed en hij niet meer tegenstribbelde toen zij zijn arm nam.

Zij begaven zich naar het kermisveld. Hoe vriendelijk groetten de dorpslieden, die hen tegenkwamen; soms bleven de eenvoudige menschen staan om hen na te kijken met een blijden blik.

Nauwelijks hadden zij het veld betreden, of zij werden van alle kanten omringd. Arthur hoorde telkens weer dezelfde vraag: ‘Wie zal koning zijn?’

In stilte voedde men de hoop dat Arthur zelf het koningsschot zou doen.

Zij bezichtigden alles en hun tevredenheid over de aangebrachte versieringen wekte den ijver der werklieden nog meer op. Alles beloofde een heerlijke kermis.

Zij namen juist afscheid, toen een rijtuig op den straatweg stilhield. Het was de oude, welbekende koets van dokter Verbaane. Het goedige, doch ondeugende gezicht van den ouden man vertoonde zich aan het portier.

Hein klauterde van den bok en hielp zijn heer uitstappen.

Opeens stond Ophélie roerloos van schrik. Zij had haar stiefmoeder en de schoone Angelique opgemerkt.

'Bezoek voor je, zuster Ophélie,' merkte Arthur op.

Zij zag weifelend naar hem op, maar kon op zijn kalme trekken niet lezen, of het hem aangenaam was of met.

'Bezoek voor de kermis,' zei ze zacht voor zich heen, 'voor de kermis en....' zij voleindigde niet.

'En?' vorschte Arthur nieuwsgierig.

'Niels!' riep het meisje snel, haalde toen de schouders op en ging het aangekomen drietal te gemoet met loome, langzame schreden.

Arthur volgde, daar de dokter hem wenkte, en oompie liep hem heel gedwee na.

De begroeting was van mama's kant in het oogvallend teeder, Angelique omhelsde haar stiefzuster met een genadig lachje en de oude man klopte haar op de schouders met een waardeerend: 'Je hebt eer van je patiënt, ondeugd! Hij is eindelijk een mensch!'

'Mijn patiënt?' vroeg Ophélie achterdochtig, 'hoe weet u dat?'

De dokter schoot in een gullen lach en wisselde een schelmschen blik met Arthur.

'Doet er niet toe, ik weet het nu eenmaal,' plaagde hij.

Ophélie vond het raadzamer niet met haar grootvader te gaan kibbelen, want hij was een ongenadige tegenstander. Zij wendde zich dus naar haar moeder.

'Hoe komt u hier zoo in den achterhoek verzeild, mama?'

Mama glimlachte lief.

'Wij wilden je eens verrassen, kind!'

'Dank u wel, mama!' zuchtte de verraste.

Mevrouw stapte weer in en reed met den dokter vooruit, oompie was al ingestapt, hij was dol op rijden, vooral als het hem niets kostte. Angelique wilde met haar zuster en den lord verder wandelen.

Ophélie sprak echter bijna in het geheel niet meer, zij liet de schoone en Arthur aan hun lot over en liep geheel ter zijde van den weg en knakte hier en daar een arme bloem, die haar toch niets misdaan had en nu met het leven boeten moest voor haar slechte luim.

Zij volgde uit de verte het gesprek der twee en voelde zich innig gekrenkt, dat Arthur haar niet meer scheen te missen en niet eens naar haar omkeek.

'Ik ben al overbodig geworden,' mompelde zij boos voor zich heen, toen schoten haar de plagende woorden van Frieda te binnen en zij barstte in een zenuwachtig lachen uit.

'Zij, lady Arthur!'.

Nu wendde Arthur het hoofd om en zag haar zeer verwonderd in de booze, koude oogen.

'Waarom lach je zoo, zuster Ophélie?'

Zij zette onmeedoogend haar kleinen voet op een rampzalige boterbloem en vertrapte die.

'Ik begreep daar juist dat alles en alles toch eigenlijk overbodig is en de heele wereld één rond stuk onzin!' spotte zij op harden, ruwen toon.

Als dat dokter Verbaane eens gehoord had!

Arthur zette groote oogen op. Hoe had hij het nu met zijn tevredene, levenslustige pleegzuster. Waren de rollen omgekeerd? Was Ophélie nu spleenlijderes?

Angelique verdreef zijn gedachten door haar gebabbel, zij lachte en praatte vroolijk en zag er mooier uit dan ooit, terwijl Ophélie onopgemerkt achteraan kwam en niets wist te zeggen.

Dokter Verbaane was wel een menschenkenner, maar ook hij zou de kansen nu toch gevaarlijk gevonden hebben.

Ja, als hij zijn onverstandige kleindochter had kunnen zien, zooals zij daar liep te pruilen, hij had haar ongetwijfeld geducht onder handen genomen.

Asschepoes ná twaalven!

't Was kermis.

De natuur zelve scheen er pret in te hebben en mee te willen doen, zóó helder scheen de zon, zoo luid schetterden de vogels, zóó glanzend o tplooiden zich de bloemen.

De pastoor deed zelve de Hoogmis en vermaande in een hartelijke predikatie zijn beminde dorpelingen vroolijk feest te vieren maar tot geen betreurenswaardige buitensporigheden over te gaan.

Na afloop der Mis geleidden de schutters den Eerwaarde naar de pastorie, de bruidjes strooiden groen en Ophélie bood hem een reusachtigen ruiker van heerlijke bloemen.

O, zijn kinderen vergaten hem niet, de gansche groote tafel in de kamer van den pastoor was bedekt met attenties en geschenken.

Op het grasveld in den tuin ontplooiden de vaandeldraaiers hun breede, kleurige doeken en nu ‘draaiden zij het vaandel’ voor Zijn Eerwaarde, die op de stoep van zijn woning met welwillende en vriendelijke belangstelling de fraaie en eigenaardige vertooning gadesloeg.

De muziek speelde een sleepende wals, de vaandeldraaiers zwaaiden hun doeken om hals en middel, met een sierlijke losheid en tevens een zekerheid, die een langdurige oefening verried.

Toen dit was afgeloopen, bedankte de pastoor en noodigde hen uit hem in de pastorie te volgen.

De overige schutters en de dorpelingen gingen huiswaarts, want de eigenlijke kermis zou eerst om drie uur beginnen.

Lord Arthur had den dokter en zijn gasten gastvrijheid geboden, tot onuitsprekelijke verlichting van oompie den vrek, die zich in de eenzaamheid onledig hield met op te tellen wat ‘dat grapje’ zijn vriend, den lord, wel kosten kon aan brood en koffie en vleesch en wijn, en zich dan geluk te wenschen dat hij dat alles niet behoefde te betalen.

Ophélie zat in haar armoedig kamertje en schreide. Zij voelde zich onuitsprekelijk ongelukkig en miskend. Van uit haar venster zag zij haar schoone zuster naast Arthur in den tuin wandelen; Angelique coquetteerde wanhopig en wist zoo precies haar schitterend hemelsblauw zijden kleed op te schorten om haar keurige schoentjes te laten zien; hij plukte rozen voor haar, witte en roode rozen. De tranen droppelden al sneller en sneller uit de ijverzuchtige oogen, haar geheele gezicht e was overstroomd. Maar telkens weer wreef zij toornig de lastige tranen weg en keek naar den tuin.

O, zij haatte dien bleeken Arthur, zij was blij dat zij naar huis moest en blij dat zij niet in zijn huis had willen komen evenals Angelique. Zij zou hem nooit meer aanzien, zij zou....

Nog een tiental wenschen en voornemens vermengden zich met haar tranen, terwijl Angeliques stem en Arthurs lach tot haar doordrongen.

Zij trad voor het venster en balde de vuisten tegen den valschen, den gehaten rozentuin en zijn bezitter.

Zware schreden deden de trap kraken. Dokter Verbaane wierp de deur open en trad binnen.

Ophélie liet de gebalde handen zinken, bloosde hevig en sloeg de oogen neer.

‘Moordzuchtige plannen?’ vroeg de dokter lachend.

Ophélie zweeg en durfde niet opzien. Al haar overmoed was verdwenen.

‘Waarom wil je niet hiernaast komen, Arthur is erg beleedigd!’ zei Verbaane nu verwijtend.

‘Ik haat hem!’ barstte het meisje uit, ‘ik haat hem!’

‘Of je gelijk hebt,’ knikte de dokter goedmoedig, ‘hij is een suffer, een domoor, een eend!’

‘Dat is niet waar!’ protesteerde zijn kleindochter met vlammende oogen.

Niet?’... vroeg de dokter met eenige ondeugendheid.

‘Hij is geen eend,’ schreide Ophélie, ‘maar ik kan hem daarom toch wel haten.’

‘Zeer zeker!’ bevestigde de dokter wijsgeerig, ‘ik haat hem ook!’

Twijfelend zag zij hem aan. ‘Waarom?’

‘Och,’ zei de oude schalk met een onschuldig gezicht, ‘hij is zoo kinderachtig, hij plukt rozen en bewaart van allerlei oude vod den in zijn bureau!’

‘Welke vodden?’ vroeg het meisje gretig.

‘Klavertjes, geloof ik.’

Ophélies gezichtje helderde wat op.

‘Het is jammer, dat je er straks niet bij waart,’ ging Verbaane voort, ‘hij heeft Angelique doof gepraat over jou.’

‘Over mij?’ Ophélie schreide niet meer, in gespannen verwachting zag zij haar grootvader aan.

‘Het wordt tijd voor de kermis, kleine meid, kleed je nu eens heel mooi aan en wasch je gezicht wat af.’

Zij knikte ijverig.

De dokter ging heen om oompie den vrek nog eens even ‘te behandelen.’

Ophélie plaste in het water, kapte, friseerde en kleedde. Een blosje van opgewondenheid gloeide als een roos op haar wang en haar oog schitterde nog vochtig. Zij zag er heden bijzonder goed uit.

Een kleed van witte geborduurde tullen over een onderkleed van seringekleurige zijde gaf haar rijzige gestalte iets teeders en tevens feestelijks. Zij droeg geen sieraden, zelfs geen bloemen, maar toch kon zij gerust naast Angelique treden.

Grootvader Verbaane was innig voldaan over haar uiterlijk. Hij draaide haar om en om, streelde haar toen over de lokken en bood haar den arm.

'Het is tijd, kindlief!'

Ophélie aarzelde nog, zette het kleine, uit seringen saamgevlochten hoedje recht, liep heen en weer en zweeg.

'Wat is er nu nog?' vroeg grootvader verwonderd.

'Hoe rijden wij, grootvader?'

'Zoo zoo, wou je dat weten. Kleine sering, je zult met mama en je mooie zusje in Arthurs landauer gaan, wij mannen, Oompie, Arthur en ik, komen in mijn schommelbak achteraan.'

'Laat den lord liever met mama rijden en mij met oom en u!' vleide het meisje.

Maar de dokter schudde krachtig het hoofd.

'Praat nu geen onzin, kind!'

Toen volgde zij hem gedwee naar de mooie villa.

Angelique kwam haar te gemoet in den tuin en nam met een snellen blik het toilet harer zuster op, zij vond het blijkbaar te fraai en te kostbaar.

Ophélie wees op haar grootvader. 'Wat zeg je van mijn jurk, Angelique? Ik heb ze van grootvader gekregen.'

Spijtig wendde de schoone haar blik af en plukte een roos uiteen, alsof die óók al te fraai gekleed was.

Arthur liep zijn vriendin haastig te gemoet en keek haar ernstig in de oogen, hij was door haar weigering uit zijn humeur gebracht. Zou zij nu haar vreemde luimen weer hebben vergeten? Of was het iets anders geweest dan een meisjesgril? Als hij het maar te weten kon komen.

'Dag lord Arthur!' Haar groet klonk zoo wondervreemd, niet vriendelijk en evenmin onvriendelijk, hij verstond den onbekenden toon niet.

'Welkom, zuster Ophélie, ik heb wel lang op je moeten wachten,' zei hij met een zweem van vei wijt in de stem.

'Dat spijt me oprecht!' betuigde zij kalm en nam den arm van haar grootvader zonder verder naar hem om te zien.

De rijtuigen reden voor.

Ophélie hield hardnekkig den arm van haar grootvader vast, zij wilde hem dwingen haar met zich in zijn rijtuig te nemen in de plaats van Arthur.

De vrek had nieuwe veters in zijn oude schoenen; een nieuwen hoed - een geschenk van den dokter - en een nette boord en das.- een attentie van zijn logeetje - sierden hem wat op, overigens was hij in zijn oude plunje, hij was er aan verslaafd; zonder zijn gerafelde jas en versleten handschoenen zou hij zichzelf niet geweest zijn.

Toen hij zich in de rijtuigkussens vlijde, wreef hij zich in de handen van genot en verkneuterde zich in de gedachten, dat hij dit alles niet behoefde te betalen.

Grootvader Verbaane schoof Ophelies handje van zijn aim, met een zeer beslist gesproken: 'Neen kind, je rijdt met mama!'

Zij durfde niet openlijk tegenspreken en nam met tegenzin in den eleganten landauer plaats, op de voorbank.

Arthur scheen in gedachten verzonken, plotseling liep hij zijn huis in en kwam na eenige oogenblikken terug met een heerlijken ruiker van de fijnste witte bloemen. Met een verlegen glimlachje naderde hij het rijtuig en....

'O, dat is allerliefst, u verwent me bepaald,' lachte en lispelde Angelique, nam den ruiker uit zijn hand en liet behaaglijk het hoofdje zinken.

Ophélie verschoot van kleur, doch deed overigens niets van haar gevoelens blijken.

'Een mooi bouquet, Angelique, een prinses zou er blij mee zijn,' merkte ze schijnbaar kalm op en glimlachte.

Arthur werd vuurrood, wierp Ophélie een verwarden blik toe, die geen indruk op haar maakte, keerde zich toen haastig af en sprong in het andere rijtuig, waar de dokter zat te schudden van lachen. Dat lachen gold de bloemengeschiedenis, die hij mede had aangezien, hij hield zich echter, of een grapje van oom den vrek zijn vroolijkheid zoozeer had gaande gemaakt.

Voort renden de vurige paarden, langs den zonnigen weg ging het naar het kermisveld, waar de muziek hun tegenklonk in vroolijke danswijzen.

Nauwelijks waren zij uitgestapt, of zij werden door de schutters omringd en naar een eereplaats geleid. De jonge dorpsschoonen hadden voor Ophélie en Arthur versierde stoelen gereed gezet, dicht bij de vogelstang en de prijzentafel. Op Angelique was natuurlijk niet gerekend.

En nu zat daar op den eerestoel het vreemde mooie meisje; en juffrouw Ophélie, die zij zich als vriendin gewonnen hadden en in wie zij de toekomstige vrouw van den lord zagen, stond daar geheel alleen, alsof zij er niet bij behoorde.

Zij wenkten en knikten zoolang tot Ophélie haar opmerkte en naar haar toekwam. Zij bewonderden het kanten kleedje en het bloemenhoedje en trachtten toen te weten te komen of Arthur ook zou schieten.

Ophélie trok echter onverschillig de schouders op en verzekerde dat zij er niets van wist.

(*Wordt vervolgd.*)

Waar is Johann von Werth geboren?

In het geïllustreerde opstel 'Keulen aan den Rijn' in No. 20 van dezen jaargang werd ook gesproken van de Jan von Werth fontein op de Oude Markt en van den vermaarden ruitergeneraal uit den dertigjarigen oorlog gezegd, dat hij een boerenjongen uit den omtrek van Keulen was.

Een 'vriend en trouw lezer' der *Belgische Illustratie* in Limburg, wien wij vriendelijk dank zeggen voor zijn heusche opmerkingen, schrijft ons naar aanleiding daarvan het volgende:

Ieder Weertenaar houdt Johann von Werth voor hùn Jan van Weert, een geboren Weerter boerenjongen, die, veldmaarschalk en baron geworden, hetzij vóór zijn dood, hetzij bij testament, aan de parochiekerk van Weert de nog bestaande en zeer merkwaardige doopvont schonk.

Dat Jan van Weert te Keulen gewoond en later daar een ongewone populariteit heeft verworven, gaat best met het eerste samen, daar Jan in den dertigjarigen oorlog Keulen zeer aan zich verplicht heeft tegenover de Franschen.

G.M. Poell in zijn *Beschrijving van het Hertogdom Limburg* oppert geen twijfel over de geboorteplaats van Jan van Weert als zijnde het Limburgsche Weert.

In Sijthoff's *Woordenboek van Kennis en Kunst* lezen wij op den naam Jan van Weert: ‘Hij werd in het begin der 17e eeuw te Weerd of Weert in Limburg uit een boerengeslacht geboren en nam, geen familienaam bezittende, den naam zijner geboorteplaats aan.’

In de ‘Kijkjes in Limburg’ in den *Limb. Koerier* van 20 Juli jl. vinden wij gewag gemaakt van den beroemden Jan van Croon, een dapperen Weertenaar, die van schoenmakersjongen opklom tot onderkoning van Bohemen. ‘Naar zijn geboorteplaats ook Jan van Weert genoemd, wordt hij dikwijls verwisseld met den even beroemden Jan von Werth, den ruitergeneraal zonder weerga. Wijlen de archivaris Habets bracht beide personen, die legendarisch vergroeid waren tot één, terug tot de afzonderlijke rol, welke beiden op het oorlogstooneel gespeeld hebben. Van Jan von Werth meenen sommigen, dat hij te Heerlen geboren is.’

Stippen wij ten slotte hierbij nog aan, dat Winkler Prins' *Geïllustreerde Encyclopaedie* Weert, Brockhaus' *Conversations Lexikon* daarentegen Büttgen in het Guliksche als de geboorteplaats van den befaamden ruitergeneneraal opgeeft, die onder Spinola het beleg van Bergen op-Zoom heeft bijgewoond.

Aan het strand.

Een aardig strandtafreeltje: vader met het druipende net beladen strandwaarts wadend, waar moeder en de kinderen hem wachten met den in een mand bijeengezamelden zeebuit. Ziet eens, hoe wijs belangstellend dat visscherskind kijkt in de mand of de vangst

NA DE PRIJSUITDEELING, NAAR DE SCHILDERIJ VAN JEAN GEOFFROY.

vandaag voordeelig is geweest: net een klein vrouwtje, aan wie de zorg voor het huisgezin reeds is toevertrouwd.

Daar is Sadée toch maar een meester in; visschersfamilies te schilderen; liefst aan het strand in het volle licht en met de zee als achtergrond; een stille zee, kalm zich strekkend naar den lichten horizont. Hevige effecten van hel en donker zoekt Sadée niet; het rustige, kalme, egaal-belichte trekt hem aan: donkere menschengroepen zich uitlossend tegen de blanke tonen van zee en lucht.

S[te]d. Museum. Amsterdam.
AAN HET STRAND, NAAR DE SCHILDERIJ VAN PH. SADÉE.

Gemoedelijkheid is dan ook een der voornaamste kenmerken zijner kunst, met zijn knap teekentalent, zijn altijd smaakvolle compositie, zijn min of meer anecdotische opvatting en behagelijke kleurenkeus ontstaan er aangename, vriendelijke schilderingen, die zonder het aangrijpend-grootsche, breed geziene van Mesdag's zeegezichten of het teer-tintelend fijne, inniggevoelige van Israels' zeeën te bezitten toch door sommige kunstliefhebbers zeer gezocht zijn.

M.V.

Panagia-Capuli. Het huisje der H. Maagd bij Ephese,[1) Door Elise van Esch.

Als Joannes, de leerling dien Jezus liefhad, ons in zijn heilig Evangelie de kruiswoorden herhaalt, waarbij Maria hem tot Moeder werd gegeven, dan laat hij er aanstonds op volgen: 'en van die ure nam de leerling haar tot zich.' Bij die plechtige verzekering is het boven allen twijfel verheven, dat Joannes die goddelijke opdracht met de grootste liefde ten einde toe heeft vervuld. 'Hij ondersteunde Maria op den droeven lijdensavond, - bij de afneming van het kruis en de graflegging, - hij bracht haar daarna in zijn huisje te Sion en bleef bij de bedroefde Moeder gedurende de twee lange, smartvolle nachten, die den Goeden Vrijdag van den morgen der Opstanding scheidden. Doch ook later, als Joannes zijne roeping van apostel getrouw Judea verlaat, om Jezus Christus en Dien gekruist aan de heidenen te verkondigen, zal hij zich niet ontslagen achten van de bijzondere opdracht des Heeren, betreffende Zijne lieve Moeder. Immers hij was getreden in alle rechten en plichten van Jezus Christus zelf, hij had het Hart van zijn goddelijken Meester genomen om Maria te beminnen en met haar te lijden.'[2)]

Op welke wijze echter heeft de maagdelijke apostel zich van die verhevene taak gekweten?... Heeft hij Maria met zich genomen op zijn moeitevolle tochten?.... Heeft hij slechts nu en dan zijne lieve Moeder te Jerusalem bezocht?.... In één woord, wat is het leven der H. Maagd geweest na de hemelvaart des Heeren?

Wel bitter moest aan Maria die hernieuwde scheiding vallen, doch beter dan iemand begreep zij de steunpilaar te moeten wezen van het nieuwe gebouw der Kerk, dat door den heiligen Geest zou worden ingewijd op het hoogfeest van Pinksteren. Wij weten dan ook dat Maria met de leerlingen en de heilige vrouwen in het Cenaculum de komst van den goddelijken Trooster verbeidde, doch daarna wordt in de heilige Schriften van de Moeder des Heeren niet meer gewaagd.

Trouwens het geheele leven der Gezegende onder de vrouwen is vóór alles een verborgen leven geweest. Het wordt ons ontsluierd in zoo verre het rechtstreeks in betrekking staat tot het leven van haar goddelijken Zoon; van hare kinderjaren vinden wij slechts een enkel woord, van haar ouderdom vinden wij niets met zekerheid opgeteekend. Wel neemt de H. Kerk aan, dat Maria na haren dood glorievol met ziel en lichaam ten hemel is opgenomen, doch over de plaats en het tijdstip van haren dood loopen de overleveringen uiteen. Zoo gelooven zeer velen, dat Maria na den dood des Heeren te Jerusalem gebleven is tot het einde van haar leven; doch ook Ephese heeft er zich op beroepen in hare nabijheid de Moeder van Jezus te hebben

1) Waar geen bijzondere bronnen zijn vermeld, werden de gegevens voornamelijk geput uit de 'Schimmen aus Maria Laach.' Jahrgang 1896, zehntes Heft: Ueber El hesus nach der Wohnung Maria's auf dem Nachtigallenberge, von L. Fonck, S.J. en uit 'Le Monde Illustré.' Numéro du 3 Octobre 1896: La Fanaghia Capouli ou Maison de la Vierge Marie près d'Ephèse, par Boyer d'Agen.
2) Les amitiés de Jésus, par le R.F. Ollivier.

geherbergd veel jaren lang, en ook dit gevoelen wordt door verschillende heilige en geleerde mannen gedeeld.[3)]

Welke dezer meenmgen op de grootste waarschijnlijkheid mag bogen, kunnen wij geenszins beoordeelen, doch waar de Kerk ons aldus algeheele vrijheid van gevoelen laat, daar mogen wij toch met ware belangstelling de blijde mare aanhooren, die sinds eenigen tijd tot ons is doorgedrongen: 'Naar alle waarschijnlijkheid is de woning teruggevonden, waai Maria verblijf hield, toen zij Joannes naar Ephese was gevolgd, de woning waar zij vele jaren vertoefde: Panagia Capuli, de Poort der Maagd!'[1)]

Een rechtgeaard kind toch begroet met eerbied de woning, waar zijne moeder heeft geleefd en geleden, - geleden ook voor hem. Zoo zullen ook wij met dankbaarheid dit nieuwe geschenk als een kostbare reliquie van de goedheid Gods ontvangen.

Dit overoude heiligdom een nieuw geschenk?

Zie, het wil mij voorkomen, dat God met den mensch handelt als eene verstandige moeder met haar kind. Wanneer het kind op eenmaal veel kostbare geschenken ontvangt, dan is het geneigd de waarde er van te onderschatten. Wat doet dan de moeder? Zij ontneemt voor korteren of langeren tijd eenigen dier kostbaarheden en later, - wanneer het kind òf beter in staat is er de waarde van te beseffen, òf in tijden van ziekte of moedeloosheid bijzondere opbeuring noodig heeft, dan ontvangt het kind, als een nieuw geschenk die fraaie of nuttige zaken terug.

Zoo ook God: eeuwenlang is voor de Christenheid dit heiligdom verborgen gebleven, zelfs de naam en het bestaan er van werden niet meer vermoed; op het einde nu der negentiende eeuw, waarin zoozeer op de vereering der allerheiligste Maagd is aangedrongen, nu het nog steeds zoo noodig is, dat zij immer weer den kop van het helsch serpent verplettere, schijnt God ons dit heiligdom te hebben teruggegeven ter opbeuring in den zwaren strijd, dien wij hebben te doorstaan, ter verlevendiging ook van onze liefde voor de gezegende Moeder des Heeren.

Alvorens wij echter in den geest met kinderlijke blijdschap opgaan ter vrome beêvaart naar het huisje van Ephese, willen wij zien, op welke schijnbaar toevallige wijze het aan de eeuwenlange vergetelheid werd ontrukt. Maar dan moeten wij eerst eene korte wijle vertoeven bij de godvreezende maagd, die voor meer dan 75 jaren rechtstreeks hiertoe het werktuig is geweest in handen der Goddelijke Voorzienigheid.

***

Wie heeft niet ooit, ten minste oppervlakkig, hooren spreken van Anna Katharina Emmerich, de westfaalsche maagd, wier geheel leven eene aaneenschakeling is geweest van de meest buitengewone ziele- en lichaamstoestanden, - de gestigmatiseerde kloosterzuster, die van haar prilste jeugd af in geheel persoonlijk verkeer mocht omgaan met Jezus en Maria met de Heiligen uit het Oude- zoowel als uit het Nieuwe Verbond?

Over de voortreffelijkheid harer deugden, over den bovennatuurlijken oorsprong harer visioenen heeft de heilige Roomsch Katholieke Kerk tot dusverre geen uitspraak gedaan, al werden voor meerdere jaren door de westfaalsche geestelijkheid de eerste stappen hiertoe gezet en is de inleiding harer zaligverklaring in den laatsten tijd krachtdadig ter hand genomen. Vooralsnog mag dus alleen gewoon menschelijke

3) Benedictus XIV, Baronius, Cornelius a Lapide, de gelukzalige Petrus Canisius, Tillemont, Serry, Raynaud, Curtius enz. nemen het verblijf van Maria bij Ephese aan en verschillenden onder hen ook haren dood aldaar.

1) De letterlijke vertaling van den grieksch-turkschen naam, is aldus: grieksch *Panagia* is de allerzaligste, turksch *capu* is de poort, de uitgang, *li* duidt de plaats aan, waar iets zich bevindt.

geloofwaardigheid gehecht worden aan alles wat haar betreft. Maar als wij de maagd van Dülmen, die in haar lichaam de lijdensteekenen des Heeren mocht dragen, vooral, en gedurende haar geheelen levensloop geteekend zien met het ware zegel der uitverkorenen van Jezus Christus: een onafgebroken uitwendig en inwendig lijden, - wanneer wij haar zien bespot en vernederd en daarbij altijd kinderlijk blijmoedig en tevreden, - wanneer wij opmerken, dat haar algeheele gehoorzaamheid aan hare oversten zich nimmer heeft verloochend, - dat hare zielverrukkingen door niets onderbroken konden worden, dan door het priesterlijk woord, op welke wijze of door welken priestermond dit bevel werd geuit, dan mogen wij toch met zoovele godvruchtige en onbevooroordeelde Christenen zeggen: *Dominus est!* Dit is het werk van God!

Ter juister begrip wil ik hier bij voegen op welke wijze de tallooze openbaringen en visioenen zich aan Anna Katharina voordeden. Zij zelve verhaalt, dat zij van haar vroegste jeugd af, zoowel bij dag als bij nacht, zoowel bij den arbeid op het veld als te huis, die gezichten heeft gehad, ja, zij meende dat iedereen dit alles even duidelijk zag als alle andere zaken om zich heen. En toen zij bemerkte, dat men zich hierover verwonderde, dacht zij alleen, dat het niet passend was over die heilige zaken te spreken. Op lateren leeftijd over hare openbaringen ondervraagd, zeide zij: 'Ik ken het leven van Jezus en Maria van hunne kindsheid af, ik weet wat zij deden en hoe zij gekleed gingen. Dikwijls ben ik op de plaats zelve der handeling en woon ik alles bij als eene persoon, die daarbij tegenwoordig is, zoodat ik van plaats verander; toch heb ik niet altijd op dezelfde plaats gestaan, ofschoon iederen keer de omgeving en de omstandigheden dezelfde waren, veelvuldiger echter was het als bevond ik mij boven het schouwtooneel en zag ik op hetzelve neder, dan weer zag ik afzonderlijke beeltenissen of tafreelen.'

Als Anna Katharina dus verhaalt van het leven der H. Maagd na den dood van den goddelijken Zaligmaker, moeten wij dit niet opvatten als een enkele geestvervoering; neen, volgens hare verklaring heeft zij dit alles gezien en als het ware meegeleefd, ongeveer zoo als de tijdgenooten en bewoners der plaats, waar de H. Maagd zich ophield.[1)]

Wij mogen intusschen niet vergeten, dat bijzondere openbaringen, zelfs van heilige personen, uit zich zelve geen geschiedkundige waaide bezitten. Hiertoe worden zij niet verleend. Haar doel is voornamelijk godvruchtige zielen tot hooger inwendige beschouwing van het leven of lijden des Heeren te voeren, eigen heiliging dier zielen is daarbij hoofdzaak en God kiest daartoe den vorm, die Hem het meest geëigend voorkomt.[2)] Ware dit niet zoo, dan zou men dikwijls in groote moeilijkheden geraken door de tegenspraak die er bestaat tusschen de revelaties van verschillende erkend heilige personen.[3)]

Schijnbare of werkelijke afwijkingen van de heerschende overleveringen behoeven dus ook niet tegen den bovennatuurlijken aard van visioenen te getuigen, al wordt er tot een overtuigend bewijs meer gevorderd. Zeker is het in elk geval, dat Anna Katharina nergens in strijd is met de geopenbaarde waarheden in de heilige Evangeliën opgeteekend.

Heeft God nu in deze laatste jaren Zijne nederige en vaak vernederde dienstmaagd weer in grooter aanzien en vereering willen brengen door eene bijzondere staving van de echtheid harer geestvervoeringen? Wij mogen het ons afvragen, te meer nu

1) Schmöger: Leben der gottseligen Anna Katharina Emmerich.
2) R.P. Ollivier. Les amitiés de Jésus.
3) Zoo beschrijft de eerbiedwaardige Maria Agrida tot in de geringste bijzonderheden de laatste oogenblikken der H. Maagd en plaatst die te Jerusalem.

ook de afbeelding van het gezegend Lichaam onzes Heeren op de lijkwade te Turijn zoo treffende overeenstemming vertoont met al hetgeen de zienster van Dülmen ons hieromtrent verhaalt.[4] Daarenboven juist het verlangen om die visioenen als hallucinatiën te ontmaskeren werd in handen der Voorzienigheid de rechtstreeksche aanleiding tot het ontdekken van het huisje der H. Maagd bij Ephese; van vooringenomenheid kon hier dus geen sprake zijn.

***

Wie nu was die felle tegenstander der arme Anna Katharina Emmerich?

Voorwaar, niet iemand die zich door drogredenen of zinsbegoocheling spoedig laat mee slepen: wie hem ziet, den eerwaarden pater Poulain, overste der Lazaristen in het missiehuis te Smyrna, komt aanstonds onder den indruk van zijne krachtige verschijning. Het gebronsd gelaat met den langen, golvenden baard en de levendig tintelende oogen kan onmogelijk aan een droomer toebehooren. Ernst en waarheid spreken dan ook uit het geheele verhaal der belangrijke gebeurtenis,

4) Zie ‘Kath. Gids’, afl. Mei-Juni 1900.

zooals hij die bij zijn verblijf te Parijs in allen eenvoud heeft meegedeeld.

In het jaar 1891, zoo verhaalt hij dan, kwam eene liefdezuster uit het missiehuis te Smyrna hem een boek ter lezing vragen. Hoe zij, bij al haar liefdewerken, tijd tot lezen kon vinden, was hem een raadsel, doch dit ging meer in 't bijzonder haar overste aan en hij wilde niet weigeren aan haar verzoek te voldoen. Hij begaf zich dus naar de bibliotheek, om in de lange rij der boeken de titels te lezen en iets voor haar uit te zoeken. Hier vindt hij devotieboekjes, ginds levens der Heiligen, daar.... *Het leven der H. Maagd, naar Anna Katharina Emmerich!* Wel hoe, wordt die krankzinnige Duitsche ook nog in Azië gevonden?.... die hysterische van Dülmen te Smyrna?

Voorwaar, dat werk zal pater Poulain het zusterke niet ter lezing geven. ‘In 't vuur er mee, in 't vuur!’ zegt hij bij zich zelf. En in afwachting van het vuur, dat nog niet was ontstoken, en waarin hij de arme

DE GODVREEZENDE MAAGD ANNA KATHARINA EMMERICH.

Anna Katharina wel met haar boek had willen verbranden, werpt de wel wat heftige missionaris het boek in een boek der kamer. Dagen gingen voorbij en weken; telkens als de pater de bibliotheek betrad, viel zijn oog op de uiteengevallen bladen van het ongelukkige boek, dat stillekens scheen te wachten op de uitvoering van zijn doemvonnis: de vuilnisbak of de brandstapel, doch bezem en tang lieten het onaangeroerd liggen.

Wat mocht hiervan de reden wezen? Wilde de Goddelijke Voorzienigheid den overste dwingen tot het lezen met eigen oog en eigen verstand van de bladzijden, die hij op het vooroordeel van anderen zoo geheel en al had verworpen? Nieuwsgierigheid baant hem den weg: ‘Wat mocht die dwaze dan toch wel geschreven hebben?....’ Hij is alleen.... hij raapt het boek op en heeft den moed het te doorbladeren. Van hoofdstuk tot hoofdstuk komt hij aan het laatste gedeelte, waarin Anna Katharina de laatste levensjaren der II. Maagd beschrijft en deze plaatst in een huisje, dat Joannes haar zou hebben gebouwd *op ongeveer drie mijlen, of drie en een halve mijl van Ephese, op een berg dien men bereikt langs smalle paden, - een berg gelegen ten zuiden van Ephese en van welks top men neerzag op Ephese ter eene zijde, en ter andere zijde op de zee, en dat die plaats dichter was bij de zee dan Ephese zelf.*

‘Wel, wel,’ roept de lezer uit, ‘dat is ten minste nauwkeurige aardrijkskunde voor een boerinnetje dat Westfalen nooit heeft verlaten!’ Het verhaal vervolgde met eene juiste beschrijving van den platten grond der woning, van de indeeling der vertrekken en van het huisraad, dat er werd aangetroffen. ‘Ja, de gordijnen zouden wel niet meer voor de vensters hangen, noch de vensters in de muren aanwezig zijn, noch zelfs de muren zich op hunne grondslagen verheffen, maar.... bijaldien het huisje ooit had bestaan, dan moest er van de fundamenten nog wel eenig spoor te ontdekken wezen. En daar de aangewezen plaats slechts enkele mijlen van Ephese verwijderd was, kon men niet beter doen, dan ter plaatse zelve de droomerijen van eene ongelukkige

hysterische vrouw als logen en dwaasheid te gaan ont maskeren; een verre tocht kon het in elk geval niet wezen....'

Aldus mijmerend en reeds besloten zich derwaarts te begeven, bemerkte de missionaris niet het binnentreden van een zijner ambtsbroeders, die hem naar de reden van zijn half spottenden glimlach scheen te vragen. 't Was pater Jung, oud leerling der polytechnische school en professor in de wiskunde op het college te Smyrna. 'Wat maakt u zoo vroolijk?' klinkt zijn vraag. En als hij den titel leest van het boek, dat pater Poulain hem voorhoudt, dan kan ook hij een gebaar van minachting en afkeer niet onderdrukken. Toch moest hij toegeven aan het verzoek van zijn even ongeloovigen vriend, om de beschrijving van het huisje der H. Maagd eens te lezen. Hij bracht het echter niet verder dan tot de plaats, waar Anna Katharina verhaalt, *dat het huisje was van steen en vierkant, alleen van achteren was het rond of achthoekig*. Voor een dokter in de meetkunde was dit bewijs van den vierkanten cirkel wat al te kras!

'Alles goed en wel,' herneemt pater Poulain, 'ons oordeel is gevormd, maar duizenden lezers zullen voortgaan geloof te hechten aan die bakerpraatjes. Wij zijn maar op enkele mijlen afstand van een juist aangegeven punt, dat gemakkelijk te vinden moet zijn. Wilt ge met mij gaan, om daarboven een onderzoek in te stellen? De Bulbuldagh of Nachtegalenberg is werkelijk maar een goede drie mijlen van Ephese verwijderd; wij nemen den trein tot Aya-Soulouk en zijn dan binnen enkele uren de gasten der H. Maagd in haar eigen woning, of wel.... Kom ga mede.'

'Volgaarne, al ware het slechts opdat gij niet geheel alleen door de roovers zoudt worden uitgeplunderd.'

Om geen drama te maken, van wat men zich als een vermakelijk blijspel voorspiegelde, werd een kleine karavaan samengesteld. Op den 27sten Juli van het jaar 1891 vertrokken de twee missionarissen, begeleid door een knecht, die zorg droeg voor de bagage, een spoorwegbeambte, die hun gids zou wezen en een neger die, het geweer op schouder, voor de veiligheid van den kleinen stoet moest waken.

De eerste dag ging voorbij met het nemen der noodige inlichtingen en het onderzoeken van de onmiddellijke omgeving van Ephese. De bewoners zijn schaarsch in die streek; roovers zijn er eigenlijk alleen inheemsch, vandaar ook dat men er veelvuldig kavassen of dienaren der politie ontmoet. Toen de karavaan een dezer, kapitein Andrea, ondervroeg, antwoordde hij tot aller verbazing, dat inderdaad sinds onheugelijke tijden de overlevering bestond van het verblijf en den dood der *Hooge Vrouwe* in deze streken. Ook vertelde hij, dat jaarlijks, omstreeks den 15den Augustus, door de bergbewoners eene bedevaart gehouden werd naar eene plaats, die zij Panagia-Capuli noemden, - de Poort der Maagd. Zij kregen daartoe vrijen doortocht van de roovers tegen eene vergoeding van eenige schapen of geiten. Hij, kapitein der kavassen, was er echter nimmer geweest. En op de natuurlijke vraag: 'waarom niet?' maakte kapitein Andrea met de hand eene beweging ter hoogte van den hals, als wilde hij zeggen, dat hij het hoofd nog te gaarne op de schouders behield. Niet zeer bemoedigend, voorwaar! Hij wenschte den kleinen, dapperen stoet dan ook een voorspoedige reis, zonder in het minst zich zelf als begeleider aan te bieden.

De geheele volgende dag werd besteed met het omtrekken van den berg in een cirkel van 5 à 6 mijlen ter verkenning van het terrein en met het vergelijken en ordenen der gegevens van den vorigen dag.

Eindelijk op den derden dag, 29 Juli, zou de eigenlijke beklimming ondernomen worden. Nog eens herlas men de plaatselijke beschrijving van Anna Katharina Emmerich en dan, het kompas ter hand, waagde men zich stoutmoedig naar de

hoogten van den Nachtegalenberg of Bulbuldagh, waar de roovers hun schuilplaatsen en de gevederde zangers hun nestjes hebben gebouwd, te midden van een tooverachtigen plantengroei van eiken, vijgen, olijven en wilde laurieren.

De bestijging was buitengewoon vermoeiend, schier bij elke honderd schreden moest er halt gehouden worden; geheel uitgeput zette men zich dan neder om eenige oogenblikken rust te genieten; dan stond men weer op, bracht het met veel moeite een weinig verder om kort daarna opnieuw en nog grooter behoefte aan herademing te gevoelen. Een der mannen liet zich zelfs ter aarde vallen en verklaarde liever daar ter plaatse te sterven, dan nog een stap verder te zetten. Toch kon men daar niet blijven en zoo bereikte men eindelijk eene bergvlakte, waar eenige vrouwen in een tabaksveld werkten. Op elk ander oogenblik zou het buitengewone hiervan hen zeker hebben verbaasd, doch thans, uitgeput als zij waren, doodvermoeid en bijna stervend van hitte en dorst, hadden zij maar ééne gedachte en één kreet: '*nero, nero!*.... water, water!....'

'Wij hebben geen water meer,' antwoordden de goede vrouwtjes, 'maar ginds bij het *monasti* vindt gij een bron.' En met de hand wezen zij naar een groepje boomen, ongeveer op tien minuten afstand van daar verwijderd.

Men spoedde zich derwaarts.... Hoe groot is echter aller verbazing als zij, bij de bron gekomen, eenige schreden verder en verborgen onder het hooge geboomte, de overblijfselen van een oud huisje ontdekken.

Daar gaat hun een licht op: het veld, dat zij zijn doorgetrokken.... die oude overblijfselen.... de naam, dien men er aan geeft: Panagia-Capuli, de Poort der Maagd,.... die loodrechte rotsen.... die berg achter hen.... dáár voor hen de zee!.... Is 't mogelijk! Zijn zij aldus, zonder het te weten, gekomen aan de plaats, die zij zoeken!

Groot is hun aandoening! O, spoedig, spoedig moeten zij zich overtuigen; nog eens wordt Anna Katharina geraadpleegd: zij zegt ‘dat men van den berg, die het huisje beschut, Ephese ontwaart aan de eene zijde, - en aan de andere zijde de zee, en deze dichter bij dan Ephese.’

Men vergeet vermoeienis, hitte en dorst; men klautert en klimt om den top van den berg te bereiken.... Geen twijfel meer: daar ter rechterzijde ligt Aya-Soulouk en de vlakte van Ephese, die zich als een hoefijzer om den Prion uitstrekt, - en hier, ter linkerzijde de zee, vlak bij met Samos in het gezicht!

Gezicht op de woning der H. Maagd

Wat zij toen nog niet wisten, doch wat latere onderzoeking aan het licht bracht, is dat dit punt het *eenige* is in deze bergen, van waar men Ephese en de zee gelijktijdig ontwaart.

En onze wiskunstenaars? Zij hebben het lachen verleerd; Anna Katharina is voor hen niet langer een arme dwaze, maar een van God begenadigde, tot wie zij bewonderend opzien, en met eerbied drukt hur voet den geheiligder grond door haar aangewezen. En 't is niet eerbied alleen die hen bezielt, hun vreugde is onuitsprekelijk, hun vervoering kent geen grenzen!...

Bouwvallen van een oud kasteel in de nabijheid van de woning der H. Maagd.
PANAGIA-CAPULI. HET HUISJE DER H. MAAGD BIJ EPHESE.

Nog twee dagen vertoefden zij te Panagia-Capuli, ter juister bestudeering van het huisje en de verdere omgeving. Na dien tijd van ernstig onderzoek was hunne overtuiging voor goed gevestigd en, de blijde boodschap op de lippen, keerden zij naar Smyrna terug.

Hun woord vond geloof, hun voorbeeld navolging. In de maand Augustus van hetzelfde jaar werden twee karavanen uitgerust, waarvan de laatste zes dagen te Capuli verbleef: teekeningen en photographieën werden genomen, opmetingen gedaan, iedere schijnbare kleinigheid werd aan het strengste onderzoek onderworpen, doch onveranderd klonk het oordeel van allen: ‘Wat wij hebben gelezen, dat hebben wij gezien.’

Nu meende ook de aartsbisschop van Smyrna, Mgr. Timoni, zich rechtstreeks met de zaak te moeten inlaten en hij deed dit op tweevoudige wijze. Zelf ondernam hij den moeitevollen tocht naar het nederig huisje en tevens liet hij zich van vertrouwbare zijde inlichten omtrent de overleveringen, die nog voortleefden onder de schismatieke Christenen, nakomelingen der oude Ephesers. Op zijne vraag betreffende Panagia Capuli was het eensluidende antwoord: 'De heilige Maagd Maria, na zich op twee andere plaatsen bij Ephese te hebben opgehouden,[1)] begaf zich westelijk van den Bulbuldagh of Nachtegalenberg, twee uren van het tegenwoordig station Aya Soulouk; daar in hare woning van Capuli is zij ontslapen. Men viert haar feest op den 15den Augustus.'

Deze standvastige overlevering is des te opmerkelijker, omdat de grieksch-schismatieke geestelijkheid, die eene plaats in het dal van Josaphat als de woonplaats van Maria zorgvuldig bewaakt en doet vereeren, om licht te begrijpen redenen van het verblijf en den dood van Maria in het huisje bij Ephese niets weten wil. En toch houden de bedevaarten aan, die jaarlijks meermalen, vooral in de maand Augustus, door de arme schismatieke Christenen worden afgelegd naar de woning van Maria; ja menigmaal komt het voor, dat bedroefde turksche ouders, hun ziek kind in de armen, opgaan naar het heiligdom de *Sitti Marjam* om bij de machtige, goedertierene Vrouwe genezing en troost te vinden.

Na al deze gegevens zorgvuldig verzameld te hebben en aan de waarheid getoetst, aarzelde de kerkvorst niet langer bij officieele akte te verklaren '*dat hij volmaakte overeenstemming had gevonden tusschen de heerschende traditiën, de plaatselijke ligging en overblijfselen van Panagia Capuli en de beschrijving derzelven door Anna Katharina Emmerich, zoodat hij sterk geneigd is te gelooven de woonstede der Heilige Maagd Maria te hebben teruggevonden*.'

Afgaande op dit hooge-priesterlijk woord behoeven wij dan ook niet te vreezen ons aan lichtgeloovigheid schuldig te maken, wanneer wij Panagia-Capuli als de verblijfplaats onzer lieve Moeder wat nader in oogenschouw nemen.

Ook ons zal Anna Katharina hierbij ten gids wezen: zij heeft aan onze voorgangers ter beêvaart bewezen in dezen geheel en al betrouwbaar te zijn.

(*Slot volgt.*)

Bij de Platen.

Na de prijsuitdeeling. -

Het is prijsuitdeeling geweest op de bewaarschool, en met hun tropeeën beladen, verlaten de kleuters het schoolgebouw, om moeder of zuster deelgenoot te maken van hun geluk en van haar een welverdiende loftuiting te ontvangen.

Het is een amusant groepje, en buitengewoon leuk zijn die kleine kopjes, met aardige kransjes getooid, en die typische gezichtjes, welke grappignaijverig naar eikaars prijzen kijken. In ieder kind schuilt reeds iets van den grooten mensch met zijn eigenaardigheden en gebreken, - maar gelukkig kunnen wij bij het waarnemen van kinderlijken naijver en afgunst nog glimlachen. Als men de jaloezie der volwassenen gadeslaat en de middelen, waarvan deze zich bedient, lacht men niet.

1) Ook deze plaatsen worden nog aangewezen en dragen den naam van Kryphi-Panagia en Kavakli-Panagia.

[Nummer 28]

Een nieuw monument voor Thomas à Kempis.

In den [11]en jaargang der *Belg. Illustratie*, No. 43, gaven wij een afbeelding van het ontwerp, dat in den toentertijd uitgeschreven wedstrijd voor een gedenkteeken ter eere van den eerbiedwaardigen Thomas van Kempen in de St.-Michaelskerk te Zwolle, met den eersten prijs was bekroond. Reeds jaren te voren had zich onder voorzitterschap van den hoogeerwaarden deken en kanunnik L.B. Mulder te Wolvega[1)] een commissie gevormd met het doel, den ongeëvenaarden schrijver der *Navolgingvan Christus* een zijner waardig monument te stichten. Achttien kunstenaars namen aan den wedstrijd deel, en aan het ontwerp van den Utrechtschen bouwmeester en beeldhouwer F.W. Mengelberg werd de eerste prijs toegekend. Het monument moest, naar de aan de mededingers gestelde opdracht, zoodanig zijn ingericht, dat het onderste gedeelte als tombe of reliekschrijn kon dienen tot berging der overblijfselen van den eerbiedwaardigen Thomas, terwijl het bovengedeelte in beeldwerk een voorstelling bevat van den vromen Augustijner monnik, op het oogenblik dat hij uit den mond des Zaligmakers de woorden opvatte: 'Wie Mijn navolger wil zijn, die verloochene zich zelven. Hij neme zijn kruis op en volge Mij.'

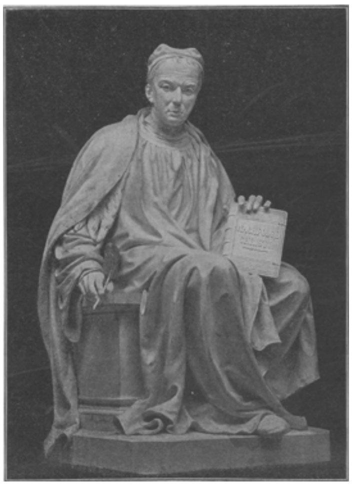

EEN NIEUW MONUMENT VOOR THOMAS À KEMPIS IN ZIJN GEBOORTEPLAATS KEMPEN, gemodelleerd door Lambert Piedboeuf te Aken.

Na deze hulde, door Nederland aan den schrijver van het 'gulden boekske' gebracht, heeft thans ook zijn vaderstad Kempen den tol harer dankbaarheid aan haar grootsten zoon betaald door de oprichting van een gedenkteeken, dat den 8en Juni jl. in tegen woordigheid van Mgr. Dingelstadt, bisschop van Munster, en van den Ober regierungsrath uit Dussel dorp is onthuld. Het mo nument geeft het uit brons gegoten beeld van den grooten Thomas, gezeten op een blok van zwart graniet, de veder in de eene, zijn meesterwerk in de andere hand. Het is wel de Thomas, zooals wij hem uit de *Navolging* hebben leeren kennen: een eenvoudig en heilig man, het hoofd vervuld met verheven gedachten, waarvan ook de weinig geletterde de schoonheid

1) De hoogeerw, heer Mulder heeft zich op nog andere wijze een vereerder en bewonderaar van den grooten Agnietenberger getoond, door een nieuwe bewerking nl. der *Navolging van Christus*, waarvan thans reeds een tweede druk verschenen is.

kan beseffen. Het gedenkteeken verheft zich op het kerkplein van het stadje, omwuifd door roode beuken en kastanjeboomen.

De kosten der oprichting werden uit een fonds bestreden, dat in den loop der jaren is bijeenverzameld, en waartoe ook leden van het Pruisische koningshuis, onder wie de tegenwoordige keizerin Augusta, hun bijdrage hebben gestort.

In de laatste helft van 1379 of in de eerste van 1380 werd Thomas, wiens familienaam Hamerken (Malleolus) was, te Kempen in het aartsbisdom Keulen geboren. Naar zijn woonplaats wordt Thomas Hamerken gewoonlijk van Kempen of à Kempis geheeten.

Ons land behoorde toen nog tot het Duitsche Rijk en was er door denzelfden godsdienst, dezelfde taal en zeden nauw mee verbonden. Vooral was dat het geval met de aangrenzende provincies Gelderland en Overijsel. Deventer en Zwolle overtroffen de naburige steden niet alleen in grootte, macht en rijkdom, maar ook door hun voortreffelijke scholen, bestuurd door de Broeders des gemeenen Levens. Geen wonder, dat vrome en leergrage jongelingen uit Duitschland daar hun geestelijke en wetenschappelijke opleiding gingen zoeken.

Op dertienjarigen leeftijd verliet ook Thomas Hamerken zijn geboortestad. Hij begaf zich tot den beroemden priester Florens Radewijns, die hem liefderijk opnam en in zijn studiën ter zijde stond. In het jaar 1399 werd hem door zijn vriendelijken beschermer de toegang bezorgd tot het Windesheimer klooster op den St. Agnietenberg te Zwolle, waar zijn eenige, vijftien jaar oudere broeder, Joannes van Kempen genaamd, prior was. Door dezen werd Thomas ingekleed en na zesjarigen proeftijd tot het afleggen der geloften toegelaten. Thomas werd in 1414 priester gewijd, in 1425 en ten tweeden male in 1441 tot onderprior gekozen. Hij bereikte den hoogen ouderdom van 92 jaar en overleed op St.-Jacobsdag, den 25en Juli, van het jaar 1471.[1)]

Behalve de *Navolging* heeft Thomas nog een aantal andere stichtelijke boeken geschreven, waarvan sommige zijn verloren gegaan, andere, als het Rozenhofken, het Leliëndal, de Alleensprake der ziel, de drie Tabernakelen: armoede, nederigheid en lijdzaamheid, enz. zijn behouden gebleven. Maar de *Navolging*, de schoonste parel der heele christelijke ascetische literatuur, spant de kroon. Geen boek ter wereld is, na de H. Schrift, meer verspreid onder alle volken der aarde dan het eenvoudig boekske van Thomas Hamerken. Gedurende vijf eeuwen hebben millioenen en millioenen er ware wijsheid, oprechte vroomheid, levenslust en sterversmoed uit geput.

Het oorspronkelijke handschrift van de vier boeken der *Navolging* wordt thans nog in de

1) De *Navolging van Christus*. Uit het oorspronkelijk Latijn vertaald door J.L.H. Peters, R.K. Pr. Voorwoord p. IV.

koninklijke bibliotheek te Brussel bewaard. Een facsimile er van in lichtdruk werd in 1879 door den bibliothecaris Ch. Ruelens bezorgd.

Hopen wij ten slotte, dat eenmaal de wensch in vervulling moge gaan, vóór jaren door Mgr. O.A. Spitzen, den schranderen Thomaskenner, uitgesproken: ‘Moge het aan God behagen, dat de Apostolische Stoel, die reeds eenmaal met deze zaak is bezig geweest, kome tot de zaligverklaring van den kanunnik van den Agnietenberg. De katholieke wereld toch zou zoo gaarne het hemelsche boek - de *Navolging van Christus* - lezende, tot hem kunnen zeggen: ‘Gelukzalige Thomas à Kempis, bid voor ons, opdat wij Jesus Christus navolgen.’

Asschepoes, door Agatha de Haan. (*Vervolg.*)

De schutterij-muziek speelde een vroolijken marsch, de jongemannen vereenigden zich om de vogelstang, de koning van het vorige jaar legde zijn zilveren keten af en de feestpresident hield een toespraak.

Een driemaal herhaald hoera! beantwoordde deze rede en daarna werden de geweren geladen.

De vogel glansde in de zon, de uitgespreide vlerken lokten de schutters, want Arthur had kostbare prijzen uitgeloofd.

Onder vroolijke scherts mikte een van hen op den staart, doch liet lachend het wapen weder zakken.

De heer van de villa moest het eerste schot doen.

Arthur wees het verzoek kortweg af, hij wilde niet meedingen, zei hij.

Teleurstelling sprak van alle gezichten om hem heen, en een van de jongemannen wendde zich tot Ophélie en verzocht haar met eerbiedige vertrouwelijkheid hen te helpen om den lord over te halen.

‘Vraag dat maar aan mijn zuster,’ zei het meisje koel en verwees hem naar de schoone Angelique, die met een preutsch en ongenaakbaar gezicht de eenvoudige buitenmenschen gadesloeg.

Schoorvoetend naderde hij de trotsche jongedame en droeg nogmaals, maar nu zeer verlegen, zijn verzoek voor.

Angelique beloofde met neerbuigende lieftalligheid haar hulp en naderde Arthur met een smeekend, onweerstaanbaar gezichtje. De haar opgedragen taak was haar blijkbaar zeer aangenaam.

Doch haar vleiende blikken vermochten den wreveligen trek niet van zijn gezicht te verjagen; zeer beleefd, maar tevens zeer beslist weigerde hij, en met bedwongen boosheid zette Angelique zich weer bij haar mama neer.

Ophélie had eenige oogenblikken als op gloeiende kolen gestaan en met een gevoel van triomf zag zij nu haar zuster onverrichter zake heengaan. Onwillekeurig zocht haar blik Arthur, die haar juist uit de verte gadesloeg. Zijn oog scheen haar te roepen.

Aller blikken waren op hem en haar ge vestigd, een dof gemompel ging den kring rond, hij had hen allen ook zoo teleurgesteld.

Onbevangen trad zij tusschen de menigte door en ging naast hem staan. Voor het eerst sinds langen tijd zag zij hem weer aan met den ouden, dwingenden blik.

'Arthur!'

Een vroolijke glimlach verjoeg oogenblikkelijk zijn wrevel, met zulk een zonnigen trek op het gezicht zag hij er veel beter uit.

'Zuster Ophélie?' vroeg hij buigend.

'Erken je mijn oude rechten nog?' vroeg zij kortaf.

'Heb ik ze ooit verloochend,' was de juiste wedervraag.

Zij haalde even de schouders op. 'Ik mag dus nog eens bevelen?'

'Neen,' zei hij beslist.

Onthutst keek zij hem aan.

'Waarom niet?'

'Omdat een verzoek uit een meisjesmond veel prettiger klinkt.'

Zij dacht even na.

'Verzoeken werken niets bij je uit, je hebt Angelique ook weggezonden,' verweet zij toen.

'Ophélie zendt men niet weg,' fluisterde hij haastig.

'Wil je het eerste schot doen, Arthur?'

Haar oog blikte hem weer helder tegen, zij was verzoend.

'Voor jou ben ik tot iedere daad van zelfverloochening bereid,' verzekerde hij zacht, en vervolgde toen luider: 'Want dit is een daad van zelfverloochening.'

Ophélie nam het geweer uit de handen van den president en gaf het Arthur met een aanmoedigend: 'Opgepast!' Dokter Verbaane glimlachte eens fijntjes, doch hield al de opmerkingen, die zich op de punt van zijn tong verdrongen, wijselijk voor zich.

Arthur mikte op den kop, bedaard en zeker; allen sloegen hem gade en hoopten voor hem op een mooi schot.

Een knal.... daar viel de kop tuimelend omlaag, vlak voor de voeten van den president, alsof hij daar getuigenis wilde afleggen.

Onder oorverdoovend gejuich omringde men hem en wenschte hem geluk.

De gewonnen prijs werd dadelijk aan een arme weduwe geschonken, waardoor alweer een gelukkig mensch meer op het kermisveld was.

Staart en vleugels volgden weldra den kop, de gelukkige winners ontvingen hun prijzen en nu kwam de beurt aan het koningsschot. De stang werd neergelaten en een bijlslag kloofde den taaien romp, waarna men het toestel weer oprichtte.

Hoe de schutters nu hun best deden! Ieder op zijn beurt trad nader en greep het geweer, men betwistte elkander de eer wie koning zou zijn. Nog slechts twee schutters hadden geen schot gelost, tusschen hen zou nu de strijd beslecht worden.

Aller oogen waren gericht op den vormloozen romp, die wel schudde en waggelde op zijn hooge plaats, doch niet naar beneden wenschte te komen.

Een jonge, blozende heereboer nam nu het geweer, legde aan en tuurde met begeerige blikken omhoog. Het schot kraakte, de vogel draaide rond terwijl de spaanders er afvlogen; het was een mooi schot, maar toch nog niet mooi genoeg om het koningsschot te zijn. Wrevelig reikte de rijke heereboer het geweer aan den laatsten schutter, een doodarmen schippersknecht, die eigenlijk in dezen kring de gedulde was.

'Jouw beurt!' zei de heereboer spijtig.

'Ik zal hem raken!' verzekerde de schipper kalm, 'ik zal hem raken!'

'Dat is geen kunst!' riep er een, 'je moet hem omlaag halen, Jan!'

'Dat zal ik!' zei Jan, even kalm als te voren.

Hij hief het geweer op; met nauw verholen spijt zag de eerzuchtige heereboer deze zekere beweging aan.

'Jan!' begon hij plotseling.

'Wel, heerschap?' vroeg Jan, zonder zijn houding daarom te veranderen.

'Wil je je schot verkoopen?'

'Neen, heerschap!' zei de schipper beslist.

'Ik geef vier rijksdaalders!' bood de heereboer.

''t Is gauw verdiend en ik kan het wel gebruiken ook,' overwoog de schipper, 'maar daarvan niet, ik ben mijn levenlang een arme schippersknecht, ik wil ook wel eens koning zijn ook.'

Dokter Verbaane schoot in den lach en klopte den vroolijken spreker kameraadschappelijk op den rug.

'Om den nasmaak voor je ouwen dag te bewaren?' vroeg er een.

'Een koning van drie dagen!' plaagde een ander.

'Bij de gratie van het geweerschot koning en schipper in mijn vrijen tijd,' lachte Jan goedmoedig.

'Denk om je hofstoet, schipper,' drong nu de ongeduldige heereboer weer aan, 'zoo'n hofstoet kost een boel geld, zoo drie dagen lang.'

'Daarvoor mest ik mijn maag dan ook drie weken lang met water en brood,' spotte de onvermurwbare schutter en legde opnieuw aan.

'Ik geef tien rijksdaalders en een flesch champagne,' drong de boer aan, die nog de hoop op het koningschap niet opgaf, omdat hij geloofde aan mammons almacht.

'Ik geef er twaalf, bij twee flesschen!' lokte een ander, om den verwaten boer te ergeren.

Deze stampvoette, maar Jan alleen bleef onbewogen als een rots.

'Ik zal koning zijn, al moet mijn koningin ook al de kermisdagen bruine boonen met spek eten.'

Nu lachte Arthur met den dokter mee.

'Bravo vriend, doe het koningsschot, wij zorgen voor de tafel!'

'En voor den wijnkelder!' schreeuwde de dokter in ware vervoering en stiet onderwijl oompie den vrek een blauwe plek aan zijn elleboog om hem tot een derde belofte aan te sporen.

De vroolijkheid was aanstekelijk, bijna had oompie zich vergeten en toegestemd, doch gelukkig voor zijn beurs - hoewel ongelukkig voor den aanstaanden koning - herinnerde hij zich bij tijds met ontzettende duidelijkheid, dat hij arm was, en juist wilde hij zich achter een breeden rug in veiligheid stellen, toen de verschrikkelijke dokter hem greep, omhoog hief en met luider stem verkondigde: 'En deze zal voor olie en azijn zorgen!'

Een schaterend gelach ging op ten koste van den armen Hofman met den pijnlijken elleboog. Toen de dokter hem weer op den grond zette, troostte hij hem meteen met de verzekering, dat olie en azijn goedkoop zijn.

'Voor een paar centen heb je flesschen vol!' zei hij en dit hoopvolle woord gaf den armen vrek ten minste den adem weer.

Jan legde nu voor de derde maal aan, kalm als steeds, de heereboer sidderde van spijt en riep in stilte een zeer zwart wezen aan om het schot te doen mislukken.

Of het zwarte wezen niet thuis was, of hardhoorig, of misschien niet van den heereboer hield.... in spijt van de aanroeping knalde het schot, de vogel verhief zich als in doodsstrijd en rolde omlaag, dicht naast de stang.

De muziek schaterde een fanfare, een oorverdoovend gejuich ging op. Op verzoek van den president nam de dokter de zware keten en hing die Zijne Majesteit den koning, bij de gratie van het geweerschot, om den hals.

Jan zag zijn hartewensch vervuld, hij was koning.

Maar nu moest Jan een koningin kiezen en iedereen verwachtte, dat het schippersknechtje een van de onaanzienlijkste meisjes zou kiezen, hij was te arm voor een ander.

Jan was echter buitengewoon eerzuchtig en verkeerde in een waren succesroes, die hem benevelde en hem de hand naar de sterren deed uitsteken....

Vuurrood van opwinding over zijn eigen driestheid, liep hij regelrecht naar den stoel, waar de schoone Angelique nog steeds zat te pruilen.

Zijn aanzoek zette de kroon op alles.

‘Nou juffrouw, een mooiere als u weet ik niet, ik heb het eerlijk gewonnen, je most nu maar mijn koningin zijn.’

Angelique stond trotsch op, wierp hem een kouden, vernietigenden blik toe en ging naast Arthur staan.

‘Liever niet!’ Meer dan deze twee verpletterende woorden had zij niet voor den armen, ontnuchterden koning over.

Het was een onaangenaam oogenblik, al de dorpelingen zwegen beleedigd, zij vatten de ondoordachte weigering der stadsschoone als een algemeenen hoon op.

Dokter Verbaane en Arthur begrepen, dat er een onweer kon opsteken, 't welk het gansche feest zou verstoren. En beiden keken te gelijker tijd Ophélie aan als om haar te smeeken alles weer goed te maken.

Het meisje aarzelde niet lang. Met haar zonnigsten glimlach naderde zij den vertoornden koning, boog zich gracieus en zei luid genoeg om door iedereen verstaan te worden:

‘Als het Uwe Majesteit behaagt mij töt

koningin te verheffen, zal het mijn hoogste streven zijn al uwe onderdanen een genoegen te bereiden.'

Een stormachtig gejuich begroette deze woorden, de koning vergat zijn toorn en bood zijn koningin de hand om haar naar de feesttent te geleiden, de jongemeisjes zetten haar het vergulde kroontje op de lokken en boden haar een ruiker, de kinderen strooiden bloemen en groen, en in feestelijken optocht ging men de door lakeien inmiddels geopende tent binnen.

Een hooge troon onder een baldakijn van rood fluweel en gouden franjes wachtte hen. Koning en koningin namen daarop plaats, de jongelieden schaarden zich om hen heen en de keuze van den hofstoet begon.

De koning wilde nu ook een waardijen adjudant hebben en vestigde zijn keus op Arthur, die deze onderscheiding met een buiging aanvaardde.

Nog drie andere hofjonkers, waaronder ook zijn mededinger, den heereboer, koos hij uit den stoet, terwijl Ophélie met verbazende deftigheid vier hofdames benoemde en deze met veel tact zoowel uit rijke als uit arme meisjes koos.

De koning en de koningin openden het bal; nadat zij eenmaal de tent hadden rondgedanst, namen zij weer op den troon plaats, terwijl het nu aan allen vergund was naar hartelust te dansen.

Oompie de vrek grinnikte in zijn hoekje, berekende hoeveel zolen er nu versleten zouden worden en verheugde zich, dat hij ze niet behoefde te betalen.

Het feest was waarlijk schitterend, een zoo prettige kermis had men in jaren niet beleefd. Bals, diners en tuinpartijen wisselden elkander af. Arthur liet in zijn tuin vuurwerk afsteken en deed daarmee de dorpelingen een groot genoegen. Al de werklieden der fabriek werden aan tafel genoodigd en ontvingen een geschenk. Dat was voor Arthur het nieuwste en belangwekkendste gedeelte der kermis.

Het was een driedaagsche feestroes. Arthur verdeelde zijn attenties tusschen Ophélie en Angelique, de eerste zonderde zich van hem af en de laatste nam hem bijna geheel in beslag. Niemand wist recht in welke der beide zusters men de toekomstige echtgenoote van den lord moest zien.

Maar alle vreugde is vergankelijk, de vroolijke dagen vlogen om en de tijd van scheiden was daar. Mevrouw Vesser zou haar stiefdochter naar huis brengen, zij was een bezorgde moeder en vond het niet raadzaam het meisje voor de tweede maal de reis alleen te laten doen.

Ophélie verklaarde liever nog eenige dagen bij haar grootvader te blijven en zich door hem thuis te laten brengen, waartoe zij na lang smeeken dan ook vergunning kreeg.

Op een heerlijken morgen vertrokken zij uit het stille dorpje, dat nog doezelig scheen van de genoten kermispret.

Arthur deed hen een eindweegs uitgeleide, doch vond geen gelegenheid meer om een vertrouwelijk gesprek met zijn scheidende pleegzuster te voeren.

Ophélie zat stil in haar hoekje en herinnerde zich levendig den regenachtigen dag, toen Arthur en zij langs dezen weg waren gekomen, zij te voet, de schalksche, de overmoedige, en hij in zijn rijtuig, de moede, bleeke spleenlijder.

Nu was hij genezen en zij niet meer noodig, zij ging dus maar heen.... Zouden zij elkaar nog terugzien? De tranen stonden haar in de oogen, maar zij neuriede, alsof zij inwendig heel vroolijk was.

En toen Arthur afscheid nam had zij veel lust om te schreien, zij bedwong zich echter dapper, legde haar handje in zijn vingers en zei zacht: ‘Vaarwel, broer Arthur!’

Hij zag haar ernstig in de oogen vóór hij haar hand losliet. ‘Tot weerziens, zuster Ophélie.’

Het rijtuig rolde voort en Arthur bleef het zoo lang mogelijk nazien.

Het regende en stormde alsof de wereld zou vergaan. Ophélie zat in de vensterbank te droomen; zwaarmoedige droomen waren het, die niet pasten bij haar leeftijd en karakter.

Het was de laatste dag van haar verblijf bij grootvader, zij moest terug naar de stad, die zij haatte, terug in het bekrompen, gedwongen leven dat men daar leidt.

En Arthur? Zou hij haar vergeten en weer in de oude sleur terugzinken, of zou hij volhouden, werken om volkomen gezond te worden? Of zou hij.... Angelique was zoo mooi.... Hij had haar immers een ruiker gegeven....

Heldere droppels vloeiden uit haar oogen, zij voelde zich treurig en eenzaam.

Grootvader plaagde haar ook al met de broederlijke genegenheid van Arthur.... Dachten dan alle menschen als Frieda, behalve zijzelve.... en Arthur?

Het ratelen van wielen deed haar opzien, een vurige blos steeg haar in het gelaat. Een rijtuig hield voor het hek stil, zij herkende de rappe paarden van haar ‘patiënt.’ Daar sprong hij op het overstroomde pad, zorgvuldig een groot, in papieren gewikkeld voorwerp omhoog houdend. Met vlugge schreden snelde hij op het huis toe, zonder haar aan het bovenvenster te hebben opgemerkt.

Een oogenblik later trad Triene bij haar binnen.

‘De visite is er, juffer!’

Dat had wel iets van toén!

‘Ik kom, Triene!’

‘Best juffer! Mijnheer is met den dokter in de huiskamer.’

Het meisje ging met trage schreden naar beneden. Kwam hij om haar in dit weer hierheen of had hij een boodschap voor Angelique?

Haar twijfel verdween voorgoed voor den blijden blik, dien zij bij haar binnentreden ontmoette. Met uitgestoken handen snelde hij op haar toe.

‘Ophélie!’ zei hij slechts, doch met trillende stem.

In heerlijke verwarring zag zij hem aan, hij trok haar mee naar de tafel en schoof haar een overvloed van de kostbaarste bloemen toe.

‘O, hoe mooi! hoe betooverend!’ riep zij opgetogen en stak hem de hand toe, die hij teeder in de zijne drukte.

De dokter trok weer zeer wonderlijke gezichten, schoof zijn stoel met veel geweld naar zijn bureau, knikte het doodshoofd toe en keerde zich toen met den rug naar de beide jongelieden.

‘Ben je nog boos op me?’ fluisterde Arthur smeekend.

Zij schudde heftig het hoofdje. ‘Ik was niet boos!’ fluisterde zij terug.

‘Jawel!’ hield hij vol, ‘ook toen met den bouquet, die’....

‘Die?’ vorschte zij glimlachend.

‘Die eigenlijk voor jou bestemd was,’ vol tooide hij.

Zij zweeg, maar zag er innig gelukkig uit.

‘Ophélie!’

‘Ja?’

‘Mag ik ginds komen?’

‘Waarom?’ zij vroeg het zeer verlegen.

‘Om jou!’ bekende hij rondweg, ‘of mag ik niet.... zeg, ben ik te vermetel geweest?’

Hoe kon hij smeeken!

Zij wist niets te antwoorden, zij, Ophélie, die altijd haar antwoord gereed had.

‘Mag ik? Mag ik komen, of moet ik met grootvader spreken?’

‘Laat grootvader er nu maar buiten en bepleit zelf je zaak!’ riep de dokter ondeugend. Hij had het onwillekeurig luider gesproken woord verstaan en kon het plagen niet laten. Arthur en Ophélie bloosden beiden even erg.

‘Zeg het nu maar, Ophélie!’ drong hij aan.

Nu sloeg zij eensklaps vol de oogen naar hem op.

‘Wat moet ik dan zeggen, Arthur?’

‘Of je mij wilt liefhebben en mijn vrouw worden, Ophélie!’ zei hij in diepe, plechtige ontroering.

Toen lei zij haar handje op zijn arm.

Arthur, mag ik eerlijk spreken?’

‘Altijd!’

‘Ik kan die vraag nog niet beantwoorden met de zekerheid, waarmee ze moet beantwoord worden. Arthur, wil je wachten tot ik met mijn geheele hart ja kan zeggen?’

‘Ik kan alles wat je wil, mijn zonnige Ophélie! Je hebt mij geleerd wat leven is, beschik nu ook geheel over dat leven, het behoort voor altijd aan jou.’

Een glans van geluk overtoog haar lief gezichtje.

‘En Angelique?’

‘Ik zal trotsch zijn op zulk een lief zusje.’

‘Welnu dan, beste Arthur, later zal ik je antwoorden, láter, als je een werkkring hebt en volkomen genezen bent. Wil je zoo lang wachten?’

‘En als ik als verstandig fabriekseigenaar kom om je de welvaart van mijn werkvolk en den bloei mijner fabriek te toonen, mag ik dan je antwoord halen?’

‘O, Arthur!’

‘Lieve, zonnige Ophélie!’

‘De slof van Triene debuteert als glazen muiltje!’ mompelde de dokter in zijn hoekje, ‘ja, ja, prinses Asschepoes en lord Spleen eten op hun bruiloftsdag een schotel vol klavertjes van vieren.’

(*Slot volgt.*)

Panagia capuli.
Het huisje der H. Maagd bij Ephese,
door
Elise van Esch.
(*Slot.*)

Reeds vernamen wij, dat de woning van Maria ‘drie en een halve mijl van Ephese verwijderd was’.[1] Anna Katharina voegt er aan toe, ‘dat zij stond op eenen berg, welken men van Jerusalem komende links zag liggen, en die snel afliep naar Ephese.’ Die weg nu kon slechts wezen de bergpas ten zuiden van Ephese, want deze alléén maakte het verkeer tusschen de stad en de zuidelijker streken mogelijk. Op dezen

1) De woorden tusschen aanhalingsteekens zijn letterlijk overgenomen uit de kerkelijk goedgekeurde hollandsche vertaling van ‘Het leven der H. Maagd Maria, naar de beschouwingen van Anna Katharina Emmerich,’ door Clemens Brentano.

weg vindt men ook thans nog ‘de voetpaden, die naar de met wilde planten bedekte hoogte voeren.’

‘Op eenigen afstand achter het huis’ - het is ongeveer vijftien schreden - ‘klom de grond en liep, dwars door de rotsen, uit op den top van den berg.’ Die rotsen hebben thans nog eene hoogte van minstens 30 meter.

Ook het geheele karakter der streek wordt treffend juist door haar geschilderd. Zoo noemt zij haar ‘een heuvelachtig plein, bedekt met fraaie gewassen,’ - ‘eene eenzame plaats met vele fraaie en vruchtbare heuvelen, en eenige in de rots uitgeholde grotten, wild en nochtans niet onvruchtbaar,’ ook spreekt zij van ‘eenige zandachtige plaatsen’ die er worden aangetroffen. Dit alles is juist tot in de kleinste bijzonderheden.

Omtrent die grotten verhaalt de vrome maagd, dat zij reeds door christen gezinnen in gebruik waren genomen, toen de H. Joannes het huisje voor de Moeder des Heeren liet bouwen. Door het aanbrengen van muurbekleeding en timmerwerk had men ze, zoo goed mogelijk, bewoonbaar gemaakt vóór nog de vervolging der heidenen in volle woede losbarstte. Soms op een kwartier afstand van elkaar verwijderd, vormden die grotten als een soort dorp, waarvan de huizen ver uiteen zijn gebouwd.

‘Alleen de woning van Maria was van steen.’ Het moet ons niet bevreemden, dat die steenen woning als eene bijzonderheid wordt opgegeven in eene streek, waar hout en leem zoo veelvuldig tot het bouwen van huizen gebezigd werden. ‘Niet ver van daar stond,’ volgens Anna Katharina, ‘een kasteel.’ Werkelijk vindt men ook in de nabijheid op eene hoogte belangrijke bouwvallen, waarvan de steensoort met die van andere gebouwen uit de derde eeuw vóór Christus overeenstemt, en waarvan de verklaring aan deskundigen alleszins aannemelijk voorkomt.

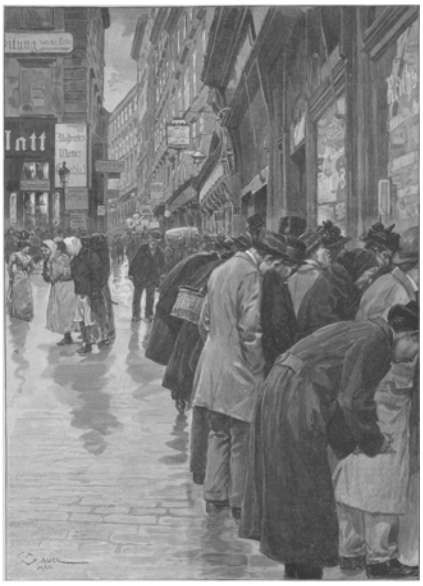

EEN BEELD UIT WEENEN: Belanghebbenden en nieuwsgierigen bestudeeren de advertentiekolommen der dagbladen in de Schulerstrasse, naar het leven geteekend door W. Gause.

Zooals het huisje zelf zich thans aan ons voordoet, gaat het als het ware schuil onder een groep platanen, een hoogen populier en een met goudgele vruchten beladen appelboom. Een wilde wingerd heeft zijn festoenen geslingerd van tak tot tak, van boom tot boom en vormt als een schaduwdak boven de eerbiedwaardige muren.

Deze verheffen zich ongeveer ter hoogte van 4 meter op eene lengte van 11 en eene breedte van 4½ meter, het vormt aldus een langwerpig vierkant in drie vertrekken ingedeeld. Maar wacht.... betrappen wij Anna Katharina hier niet op eene groote onjuistheid? Zij toch gewaagt slechts van twee vertrekken, waaruit de woning zou hebben bestaan.

Laat ons niet met overijling oordeelen. Ziet liever hoe juist de zienster in hare beschrijving is geweest: zij immers zag de woning, niet zooals zij zich thans voordoet, maar wel in den staat, zooals zij aanvankelijk werd opgetrokken en door de H. Maagd gebruikt.

Bij aandachtige beschouwing nu is met alle zekerheid gebleken, dat het voorvertrek van eene andere steensoort en later gebouwd is dan het overige; waarschijnlijk dagteekent het van den tijd, toen de Christenen na den dood van Maria de woning tot kerk inrichtten, zooals Anna Katharina verhaalt. Thans heeft het slechts eene kleine deur als toegang, doch ten tijde dat de voorgevel drie opene, door pilaren gedragen bogen vertoonde, die in het metselwerk zeer goed zichtbaar zijn, verdiende dit vertrek nog meer den naam van voorportaal.

DE RUÏNE DER AFGEBRANDE KERK TE MONSTER.
Naar een photographie.

Wat het metselwerk der eigenlijke woning betreft, dit is geheel en al vervaardigd op de wijze en uit de steensoort, als de belangrijke ruïnen der oude gymnasiën van Ephese, waarvan men met alle zekerheid weet, dat zij na de aardbevingen van de jaren 17 en 29 na Christus, evenals de meeste openbare gebouwen der stad, door de keizers Tiberius en Claudius geheel en al zijn hersteld, of nieuw opgetrokken. Zoo hebben die bouwvallen meer dan achttien eeuwen lang den tand des tijds getrotseerd om thans getuigenis af te leggen voor den oud eerbiedwaardigen oorsprong van het nederig huisje van Capuli, dat overigens wat inrichting betreft geen enkele overeenkomst met hen vertoont. In waarheid van die puinen mogen wij zingen:

> Zij prediken aan de eeuwen
> In der verdelging taal,
> In nooit te delgen woorden
> Des levens zegepraal![1)]

Stomme getuigen van lang vervlogen tijden, zijt gij herauten Gods, die ons oproept en heenwijst naar de arme woning van haar, die de Moeder des Levens is, de Moeder

1) Schaepman, Aya Sofia.

van Hem, die de ware zegepraal over den Dood heeft behaald? O, gezegend gij, wanneer u aldus de taak is opgelegd ter verheerlijking der nooit volprezen Moedermaagd bij te dragen!....

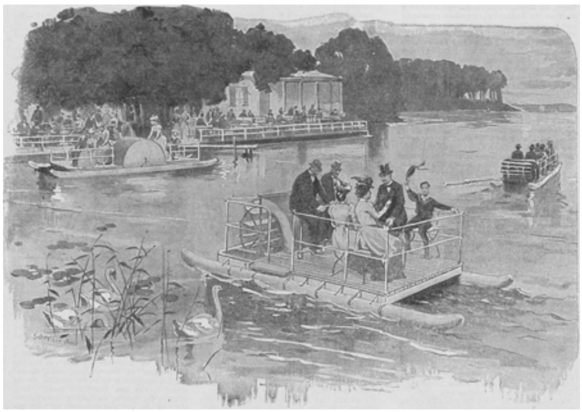

WATERRIJWIELEN OP HET HAVELMEER BIJ GRUNEWALD.
Naar een oorspronkelijke schets van E. Hosang.

Wanneer wij nu het voorportaal, waarvan Anna Katharina zwijgt, van den geheelen bouw aftrekken, dan rest - bij dezelfde breedte - eene lengte van 8½ meter over twee vertrekken verdeeld. Het voorste - thans het middelste - is bijna geheel vierkant en van het achtergedeelte gescheiden door pijlers, die uit de zijmuren naar voren springen. In het midden van wat aldus den tusschenmuur vormde, bevond zich de stookplaats en dit voorvertrek, dat grover was afgewerkt dan het andere, werd verder door schotten van vlechtwerk hiervan gescheiden.

Doch het achtergedeelte vooral verdient onze aandachtige beschouwing: ook hier ontbreekt het dak, maar de aanzetsels aan de zijmuren en in de hoeken wijzen aan, dat de ruimte met een gewelf was afgesloten. In het eerste vertrek is hier geen spoor van te vinden. Ook Anna Katharina noemt het dak in zijn geheel ‘plat,’ doch over het achterste gedeelte sprekend zegt zij: ‘van boven vormde het een soort van welfsel.’

Verder verhaalt zij, dat het laatste vertrek in een soort van nis eindigde en noemt zij dit de bidplaats der H. Maagd. ‘Aan den rechterkant van dit bidplaatsje was de cel, waar Maria sliep, en over deze, aan den linkerkant van het bidplaatsje, een ander klein vertrek, waar hare kleederen en andere dingen lagen. Van de eene tot aan de andere viezer cellen was eene gordijn gespannen, die het tusschen beide staande bidplaatsje bedekte. Het was voor deze gordijn dat Maria gewoonlijk zat, als zij las of werkte.’ En verder: ‘Het bed van Maria was eene soort van hollen koffer, anderhalven voet hoog, en zoo breed en lang als een gewoon bed van kleine maat.’

Wat geeft het achtergedeelte ons van dit alles thans nog te zien?

Ter plaatse waar die zijvertrekken of celler zich moesten bevinden, ontwaren wij oude bogen uit tichelsteenen vervaardigd, zooals die waarvan de hierboven besproken gymnasiën zijn opgetrokken; de doorgangen zijn echter met steenen uit lateren tijd afgesloten. Gaan wij buiten om het huisje heen, dan zien wij dat twee kleine vertrekken zich aan den hoofdbouw hebben aangesloten, juist ter plaatse waar de boogdeuren hieraan toegang moeten hebben verleend. Van het slaapvertrek ter rechterzijde staat nog de oostelijke muur met een kleine halfronde nis; langs den geheelen daaraan sluitenden zuidelijken muur gaat eene verhoogde steenlaag ter lengte van 2½ meter en ter breedte van 67 centimeter op een halven meter boven den ouden grondslag, die aldus een soort van legerstede vormt.

Van de cel ter linkerzijde - aan den noordkant, want het achterdeel van het huisje met het bidvertrek is naar het oosten gekeerd, - is bijna niets behouden gebleven, genoeg evenwel om ons van het voormalig bestaan er van te overtuigen.

Wat de achterzijde betreft, deze noemt Anna Katharina *rond of hoekig*; meermalen komt zij hierop terug en zegt nu eens: *dat het huis van Maria aan de achterzijde een halfronden of driehoekigen vorm had*, dan weer: *dat het laatste vertrek met ronde hoeken afsloot, - dat het huis van achteren rond of achthoekig eindigde.*[1] Wat al schijnbare tegenstrijdigheden in die weinige woorden - wat al klaarheid voor wie de plaats zelve bezoeken mocht!

Immers uit de verte gezien steekt de nis als een *halfrond* vooruit, van naderbij beschouwd vormt zij juist *drie zijvlakken*, welke de *hoeken van een achtkant* zouden omsluiten.

Het opmerkelijkste hierbij is ongetwijfeld, dat het geheele onderste gedeelte van den achtergevel tot op den 23sten Augustus 1894 bedolven was onder steenen en

1) De fransche vertaling spreekt van ‘ronde ou octogone.’ De andere uitdrukkingen komen voor in het manuscript van Clemens Brentano.

rotsblokken, die, door stortvloeden van den berg losgescheurd, sinds eeuwen zich daar hadden opgehoopt, terwijl het bovengedeelte geheel was ingestort en eerst bij de laatste herstellingswerken opnieuw werd opgetrokken.

Wanneer men nu weet, dat Anna Katharina in 1824 is overleden, dan doet deze kleinigheid de opwerping te niet, als kon hij, die hare openbaringen te boek stelde - Clemens Brentano - eigen reisherinneringen aan hare visioenen hebben toegevoegd, of zelfs geheel en al als zoodanig hebben doen voorkomen.

Hoe nu Maria in deze nederige woning hare dagen sleet ‘in stilte en in diepen vrede’ vinden wij eveneens in het *Leven der H. Maagd* met roerende eenvoudigheid opgeteekend. Ook wordt er verhaald van eene soort kruisweg, welken de bedroefde Moeder zou hebben opgericht in navolging van dien, welken zij te Jerusalem voortdurend had bezocht. ‘Hare liefde toch kon de aanhoudende overweging van dien weg van smarten niet derven.’ Bij elk der twaalf statiën, waarin de kruisweg was verdeeld ‘zette zij eenen steen, of als er een boom stond, deed zij er een teeken aan. Het waren ‘geen beelden of geene vaststaande kruisen’ doch slechts ‘herinneringssteenen met opschriften.’ Van deze gedenksteenen nu meent men er ongeveer negen te hebben teruggevonden en hoewel de navorschingen hieromtrent nog niet geëindigd zijn, zoo koestert men thans reeds geen twijfel meer omtrent het bestaan en de richting van den kruisweg der H. Maagd te Panagia Capuli.

Dagelijks dan overwoog de Moeder van Smarten het lijden van haren Zoon, 'den weg volgende, die naar den top van den berg geleidde doch de ‘overvloedige tranen’ die zij daarbij stortte, zullen niet uitsluitend gewijd zijn geweest aan droeve herinneringen; Maria kon niet vergeten, dat zij met Joannes het geheele menschdom als hare kinderen had aangenomen, en hoeveel tranen en gebed had het arme menschdom niet van noode!

Ach, zij had slechts - op het einde van den kruisweg gekomen - de oogen neer te slaan naar het zondige Ephese aan haar voet, om als weleer Mozes op den berg smeekend de handen op te heffen voor het volk en de stad, zoo dierbaar aan haar pleegzoon Joannes!

Immers wat thans zich aan onze oogen voordoet als een woeste vlakte, waar, tusschen puinen en rotsblokken, het vee zijn voedsel zoekt in het welig groeiende onkruid, daar verhief zich ten tijde van Maria de machtige stad, het Ephese van Diana, wier tempel reeds als het zevende wereldwonder geroemd werd, nog voor wrevelmoed haar eersten prachtbouw in vlammen had doen opgaan, en die als de phoenix heerlijker dan te voren uit hare assche was herrezen.

> ‘Diana der Efesen,
> Grootmachtige, onvolprezen
> Door aller volkenrij!’[1)]

Hoe straalde haar luister tot ver over de zeeën, hoe schitterde haar magische kunst over geheel de wereld, zoodat Ephese zelfs als *Azië's licht* werd geprezen!

> ‘O Licht, den nacht doorglorend,
> Toch steeds den nacht behoorend,
> Gij licht en nacht te gaâr![1)]

Licht eener toovermacht, glans van den eredienst gebracht aan haar, die de ‘groote godin’ en de ‘moeder der goden’ genoemd werd; - doch duisternis en verblindheid voor het ware Licht, dat over de wereld was opgegaan!

1) Schaepman, Aya Sofia.
1) Schaepman, Aya Sofia.

En daarboven in de stille eenzaamheid der bergen, ongekend van de wereld aan haar voet, doch ten verheven schouwspel aan God en Zijne engelen, knielde - naar wij meenen mogen - Zij, *de vrouwe omkleed met de zon, wier voet rust op de maan en wier hoofd getooid is met een diadeem van sterren*, - de ware Moeder van den waren God, - geen godin, maar de 'smeekende almacht', wier bede gelijk staat met een bevel!

En mogen wij dan niet aannemen, dat het smeekgebed der reine Moeder-Maagd den gruwel der afgoderij, - door Paulus en Joannes zoo moedig bestreden - van het zondige Ephese heeft doen verdwijnen?

Is dit zoo, dan heeft de schuldige stad niet gedraald aan hare machtige voorspreekster haar dank te betoonen: onder de eersten - zoo niet de eerste - van alle kerken in het Oosten aan de Moeder des Heeren toegewijd, vinden wij de Metropolis van Ephese, en als Nestorius met zijn goddeloozen aanhang aan Maria het goddelijk Moederschap wil ontnemen, dan wordt binnen haar gewijde muren de verwoede strijd zegenrijk beslecht en door het Concilie van Ephese onder het gejubel der scharen dit onvergelijkelijk voorrecht Maria als een stralende eerekroon op het gezegend hoofd bevestigd!

Ach, in stede dier eerbiedwaardige kerk, toen reeds als 'de groote' aangeduid, en wier tweede bouw in pracht met de Aya Sofia van Constantinopel mocht wedijveren, vinden wij nu slechts een armzalig bedehuis door een onwetenden pope bediend; de heerlijke zuilen van egyptisch graniet, uit den tempel van Diana naar de Metropolis overgebracht, sieren sinds lang de moskee van Selim en ook deze is aan het algeheel verval niet ontkomen![1]

Zal nog eenmaal de lijkwade van Ephese worden weggenomen?

Zullen eens nog die roode en grijze zuilen een Mariatempel schragen?

Zal het eenmaal nog in werkelijkheid zijn:

> '...... een wonderbare kracht
> Breekt de kluisters van den nacht,
> Drijft de vale neev len henen.
> Over al die reuzensteenen
> Zweeft des morgens gouden pracht'?[2]

Zoo ja, dan zal het wellicht wezen om het nederige Panagia Capuli, waarheen de aanwijzing der vrome maagd van Dülmen de kinderen van Maria in breede schare zal doen opgaan.

Want immer nog wordt er geleden, immer nog is er behoefte aan kracht en vertroosting, en immer nog is Maria de Moeder der Barmhartigheid!

En waar zou zij die barmhartigheid met meer voorliefde betoonen, dan ter plaatse waar zij in 'droeve overweging en immer aangroeiend verlangen' het uur van hare ten hemel-opneming verbeidde?

Zoo moge dan - wanneer de blijde mare zich meer en meer bevestigt - Panagia-Capuli, de poort der Allerzaligste, in waarheid voor ontelbaren de Poort des Hemels worden!

Liefde verwon,
Novelle van A.W. Bos.

I.

1) R.P. Ollivier. Les amitiés de Jésus.
2) Schaepman, Aya Sofia.

De mottige.

Stil is het in Jansens' huiskamertje, doodstil. Het door zijn orde en zindelijkheid anders zoo vroolijk en vriendelijk vertrek lijkt nu zoo somber stil als 't sterfhuis van een diep betreurden doode.

't Is spaarzaam verlicht door een flauw brandend lampje, zoodat moeder en dochter diep voorover zijn gebogen op het donkere kleedingstuk, dat door haar versteld wordt.

Jansens is tusschen de kussens, die moeder en dochter in zijn rieten leuningstoel met zooveel zorg wisten te schikken, zacht ingesluimerd, waardoor hij voor enkele oogenblikken de pijn niet gevoelt, die zijn leven martelt.

Van zijn jeugd heeft Jansens op zee gezwalkt, en hoewel hij nooit met zijn gezondheid heeft gespot, is het ruwe leven hem toch niet in de kleeren gaan zitten.

Op zijn vijf en-twintigste jaar was hij al een martelaar van het rheumatisme. Nu heeft hij de zes kruisjes achter den rug, en de ziekte is met de jaren nog in hevigheid toegenomen.

Die ziekte heeft ook sommigen zijner leden gekromd en misvormd en hem van humeur en karakter tot dien stuggen, weinig beminnelijken echtgenoot en vader gemaakt, die de schrik is van den huiselijken haard. Geen wonder, dat moeder en dochter thans zoo stil zijn, nu de zoo zeer gevreesde en toch zoo teer beminde zacht sluimerend daar neerzit in zijn rieten armstoel.

‘Dat hij toch minstens een half uurtje nog zoo moge sluimeren!....’ zuchten zacht de beide vrouwen, die ruim haar deel hebben in Jansens' marteling.

Met benepen harten werken zij gestaag door bij het zwakke lamplicht, zonder een woord te spreken; liefde en vreeze, met een lange, harde oefening in de school van 't lijden en 't verdragen, doen haar zoo stil zijn als twee zachte, zoete kinderen. Beter! Liefde en vreeze vormden haar op den duur tot twee haast bovennatuurlijke wezens, tot idealen van zelfopoffering en zelfverloochening, tot twee engelen in vleesch en been.

‘Mocht hij een half uurtje nog maar zoo sluimeren, zoo slapen!....’

De voordeur van Jansens' huisje wordt ruw opengeworpen. Moeder en dochter zien verschrikt elkander aan.

De rieten leuningstoel van den kranke kraakt onheilspellend. Jansens rekt daarna de oogleden wijd open en van onder zijn dichte, koperharde wenkbrauwen glinsteren een paar oogen zoo onvriendelijk, zoo onbeminnelijk, dat de beide vrouwen, hoewel aan weinig liefde en vriendelijkheid van zijn kant sinds lang reeds gewoon, er bang van worden.

‘Moeten jelui me nu ook nog gaan tergen?.... Lijd ik dan al niet genoeg, dat ik tot zelfs niet een enkel oogenblik meer mag rusten?.... En vreet dan mijn kwaal al niet genoeg van mijn vleesch en been?....’

Het klinkt op den toon van een scheepskapitein tot een onnoozel koksmaatje: hard en ruw, snijdend scherp, dat het beide vrouwen door merg en been gaat.

Zij willen antwoorden en zich verontschuldigen, doch de gelegenheid daartoe ontbreekt haar.

De kamerdeur vliegt plotseling open en een rauw ‘goên avond samen’ van den binnen komende smoort het eerste woord op haar lippen.

Een lange en bange zucht van moeder, een haastig en gejaagd opstaan der dochter, een pijnlijke trek om de lippen van den lijder verwelkomen den binnenkomende.

‘Blijf toch zitten, Antje!....’ lacht deze luid. ‘Je moet niet gaan loopen, meid, als ik kom....’

Dit geldt de dochter des huizes.

‘Hoe is het oude,’ vervolgt de spreker tot Jansens zelf, ‘heeft het Novemberweertje je weer aan boord weten te klampen? Je inhouten zijn geroest, man, ze moesten eens duchtig gesmeerd worden, en waarlijk, je heele kast diende wel een jaar lang in het droge dok te worden gezet. Met wat pek en teer en het noodige kalfaatwerk zou je dan wel weer zee kunnen bouwen, als de lappen er maar aan hingen.’

‘Je zoudt het roer aan de scheg hangen, schipper,’ zegt de kranke met een pijnlijken trek om den mond. ‘De likkepot heeft me juist door zijn pek en teer, door zijn lapjeszalven zal ik maar zeggen, mijn heele kast naar de haaien geholpen.... Ah, oh!’ kermt hij plotseling. ‘Die rechterpoot!....’

Moeder en dochter schieten toe om den zieke bij te staan, die nu als een wilde in zijn kussens woelt.

De binnengekomene, die het alles kalm en zonder medelijden gadeslaat, zegt koud en onverschillig, terwijl een valsch lachje om zijn lippen speelt:

‘Halo, Toon, je wielt en woelt als een botter in de branding!.... 'k Geloof, dat de vrouwen het bij jou tegenwoordig even hard hebben te verantwoorden als een scheepsjongen, die zijn eerste reis doet, in het vooronder. Neen, als Antje mijn vrouw wordt, zal ze zeker wel beter varen....’

De man, die zoo spreekt, lijkt even oud als Jansens. Hij schijnt een taaie, ruwe, verweerde kerel. Zijn ruw vel lijkt geen menschenhuid. Zijn groezelig gelaat, dat danig door de pokken is geschonden en met diepe rimpels is doorploegd, wordt nog ontsierd door ettelijke blond-grijze haartjes onder aan de kin, waarvan de man zijn rechterhand blijkbaar niet kan afhouden.

Zijn valsche oogen verraden een koud hart, een diep bedorven ziel, een modderpoel van boosheid, listen en lagen. Zoowel de opslag zijner oogen als zijn manier van optreden heeft iets gemeen brutaals; de toon zijner stem heeft iets terugstootend hards, dat den hoorder kregel maakt en tegen den man inneemt, van zijn eerste woord.

‘Als Antje mijn vrouw wordt, zal ze zeker wel beter varen....’

Antje, die van een natuur schijnt om het leven te sieren en gelukkig te maken, werpt den spreker een doordringend dreigenden blik toe, waardoor voor een wijl de zonne ondergaat, die in haar oogen blinkt, waaruit levenslust en levensweelde u tegenglansen. Daarna snelt zij heen: haar zuiver hart, haar lelieblank gemoed kan den onreinen blik van den man niet uitstaan.

‘Ziet ze alle lappen eens uithangen!’ lacht de andere. ‘En ik laat juist mijn anker hier vallen, om te trachten haar bij mij aan boord te nemen....’

‘Foei, schipper,’ zegt moeder Jansens bestraffend. ‘Je begrijpt toch wel, dat Antje op haar jonge jaren voor u geen partij meer kan zijn.’

‘Wel, waarom niet? Ik kom daar juist weer bij jelui voor aan boord.’

‘Dan zal het goed zijn, schipper,’ zegt Jansens, ‘dat je maar gauw het anker weer licht...’

MEVROUW KRUGER, † 20 Juli 1901.

‘En daar heb ik juist geen zin in,’ onderbreekt de ander.

‘Maar jij staat hier niet op de brug en voert geen commando,’ brengt Jansens barsch uit. ‘Al ben ik krom en lam van de rheumatiek, ik zal het roer wel in 't water weten te houden en de schuit zoolang vlot tot die ander zijn beurt krijgt om zijn poos aan het roer te staan.’

‘Die ander, ja,’ grinnikt de schipper, ‘dat is Koos, he?.... Nu, die past wel bij je Antje. Beiden zijn zoo arm als een zandschippertje...’

‘Maar braaf en eerlijk als twee engelen,’ onderbreekt de moeder bits.

‘Braaf en eerlijk, dat zeg je wel, vrouw,’ spot de ander. ‘Jammer, dat je daar niets voor koopen kunt tegenwoordig.’

‘Koos is schipper op ons schuitje,’ zegt Jansens boos. ‘En na mijn dood, zal het het zijne zijn.’

‘Als ik er niet meer was,’ spot de ander. ‘Halo, Jansens, je wielt en woelt weer als een botter in de branding. Voer toch niet langer zooveel topzeil: je schuit is al te leeg, man, en ze zal zoo licht omslaan. Hoor naar een goeden raad en laat mij liever de kast eens sturen. Jij en je Mie zijn oud en versleten, geef mij nu jelui Ant, want ik heb op mijn jaren behoefte aan zoo'n vroolijk kanarievogeltje. Koos zal wel een ander aan boord weten te klampen. Laat ze het dus met hem afmaken en geef ze daarna aan mij.’

‘Denk liever aan je doodkist, ouwe,’ brengt moeder Jansens bestraffend uit.

‘Doodkist, vrouw? Wel, ik denk daar niet aan. Ik kan nog genoeg vlag en wimpel voeren, om met mijn pokdalig gezicht een vrouw aan boord te nemen en er admiraal

mee te zeilen als de beste. Ik kan ook best een ander krijgen! Toos uit de Teerton, om er maar één te noemen, lekt duimen en vingers naar me. Doch ik wil haar niet. Jelui Ant moet ik hebben: dat 's er een naar mijn slag.'

'Toos uit de Teerton,' zegt vrouw Jansens op hoonenden toon, 'ik zou me schamen onder fatsoenlijke menschen zoo'n naam te noemen....'

'Fatsoen?' onderbreekt de ander spottend. 'Dat koop je tegenwoordig bij den goudsmid...'

'Genoeg, Blaak!' schreeuwt Jansens. 'Je zit ons al te lang in het vaarwater. Kom ons nu met die zaak niet weer aan boord. Als de buitenwereld het wist, ze zou om je lachen. Als jij op je jaren nog behoefte hebt aan een stuurman, zoek dan een bedaagde vrouw, maar laat je oog toch niet vallen op zoo'n dartel ding als onze Ant is. Die past beter bij Koos en Koos bij haar. Samen zullen zij de schuit wel sturen, wees daar maar zeker van. En wat ik je nog zeggen moet, maak het de meid niet langer meer lastig, want als Koos het te weten komt, dat je hem in zijn vaarwater wil zeilen, zal hij je op een winderigen dag met zijn pootige knuisten wel zoo aan boord weten te klampen, dat je want en je lappen over de verschansing zullen vliegen....'

'Koos?....' zegt de ander minachtend.

'Koos en al zijn vrienden van de kaai, want die heeft hij bij de vleet.'

'Koos?' herhaalt de schipper. 'Maar hij staat in mijn dienst.... Wat zal hij durven?....'

'In jou dienst?' zegt Jansens minachtend.

'Ja! Of is jou boeltje niet zoo zwaar verpand, dat, als het aan de bel komt te hangen, er voor jou geen roode duit van overblijft? En heb ik juist niet de pandbrieven? Wat ik nog vragen wil, wanneer stuur je me eens de lang verloopen rente?'

'Schipper?' gilt vrouw Jansens.

'Kees Blaak?' zegt de kranke in zijn rieten stoel. 'Ik doorzie je nu geheel met mijn Goddank nog heldere patentglazen. Je ligt te woelen, man. Maar als ik gezond was en goed op mijn pooten stond, enterde ik je op slag aan boord en ik zou je weten te kielhalen, dat tot zelfs Toos uit de Teerton je pokdalige facie het aankijken niet meer zou waard achten. Vlieg uit mijn vaarwater of...'

De kranke wil opstaan en doet daartoe zelfs een krachtdadige poging. Met een ruwen gil van pijn valt hij terug in de kussens.

'Vrouw, gooi hem de deur uit! Roep Ant, dat zij je helpt. Ant, Ant!....'

'Wel, wel,' spot de ander, 'wat een drukte en een commando, omdat ik zijn Antje kom vragen en dat in mijn huis! In mijn huis, versta je dat, Jansens? In mijn huis! Maar daar heb je het weer. Ondank is 's werelds loon! Toen ik je uit den brand hielp, was ik wel goed, hè? Maar nu zouden jelui me liever kwijt zijn dan rijk.... Dat zal evenwel zoo gemakkelijk niet gebeuren, hoor je? Ik heb je onder mijn duim en kan jelui om mijn vinger winden.'

'Ik zou God danken op mijn bloote knieën, als mijn man je nooit had gekend, schipper,' zegt vrouw Jansen. 'Ga nu gauw heen en maak het hier niet al te bar, het is al erg genoeg.'

'Niet gauwer dan ik zal willen. Ik ben fatsoenlijk om jelui Antje gekomen, want ik houd nu éénmaal van dat kanarievogeltje. En een mooi kooitje kan ik het diertje ook geven, wat Koos zeker niet kan. Laat ons er nu niet langer meer over twisten. Ik houd nog mijn woord en vraag ze dus jelui nog éénmaal. Kom, zeg nu gauw ja.... Gaat het niet? Welnu, wij zullen scheiden als goede vrienden en maken onze schuiten los van elkaar. Ik laat dan eenvoudig jelui gedoentje aan de bel hangen. Koos moet er dan maar voor zorgen, dat jelui op je ouden dag onder dak komen, Koos met heel

de kaai en al zijn vrienden. Doe aan Antje mijn groeten, asjeblieft. Goên avond samen.'

De deur slaat hij hard achter zich dicht, de leelijke, oude vrijer, zoo vol boosheid, listen en lagen.

'Ze denken nog grootscheeps te kunnen doen,' bromt hij in de gang, 'maar ik zal ze dat admiraalzeilen wel afleeren. Ant zal en moet ik hebben, dat 's nu mijn zin en mijn leven!'

(*Wordt vervolgd*.)

Bij de Platen.

Een beeld uit het leven te Weenen. -

In een wereldstad zijn een aantal menschen van beider geslacht, die behoefte hebben aan een krant, maar geen geld om zich daarop te abonneeren en geen gelegenheid om er een gratis te lezen. Tot hen behoort het heirleger dergenen, die een betrekking zoeken en wier zakken gewoonlijk leeg zijn. In de advertentiekolommen der dagbladen worden voortdurend een aantal betrekkingen aangeboden, en nu wordt aan de sollicitanten, die geen krant kunnen koopen, een groote dienst bewezen door de advertentiepagina's voor de ramen der dagbladbureau's op te hangen.

Evenals in een aantal zaken heet het ook voor hen, die een betrekking zoeken: ‘Wie het eerst komt, het eerst maalt.’ Daarom snellen al in de vroegte heele scharen van sollicitanten naar de krantenstraat van Weenen, de Schulerstrasse, waarin de zooeven van de pers gekomen dagbladen voor de vensters worden opgehangen. Het is zaak, de andere liefhebbers vóór te zijn, en in vollen draf snelt ieder, die een hem passende advertentie gevonden heeft, naar de opgegeven plaats, waar hij werk en bij gevolg brood hoopt te vinden. Niet zelden legt hij den weg tevergeefs af en is hem het baantje door een nòg vroeger gekomene afgesnoept. Een aantal advertentielezers loopen van de eene krant naar de andere, tot ze eindelijk een advertentie vinden, die hun iets belooft, wat hun past.

Het zijn echter niet alleen belanghebbenden, die de advertentiekolommen zoo ijverig doorvliegen; er zijn altijd ook een massa nieuwsgierigen bij, menschen die niets om handen hebben, zooals er in een groote stad altijd velen worden aangetroffen.

De afgebrande kerk te Monster. -

In den namiddag van Zaterdag 13 Juli jl. werd de fraaie gothieke kerk te Monster, in gebruik bij de Ned. Hervormde Gemeente, door brand verwoest. Hoe de brand ontstaan is, weet men niet; wel, dat van het kunstrijke bouwwerk niets meer over is dan de geblakerde muren met daarbinnen de twee kolommenrijen, waarop de bogen van het gewelf nog rusten.

Jhr. mr. Victor de Stuers noemt de afgebrande kerk een der belangrijke dorpskerken van Delfland. Zij dagteekende vermoedelijk, evenals de toren, uit het begin der zestiende eeuw, en was geheel van baksteen opgetrokken.

In het vroegere priesterkoor was een gelukkig gespaard gebleven marmeren gedenksteen geplaatst ter nagedachtenis van den beroemden luitenantadmiraal Anthony Pieterson, in 1722 op zijn hofstee Polanen bij Monster overleden. Een andere gedenksteen houdt de herinnering levendig aan den vice-admiraal Jacob Jan Pieterson, een neef van den voorgaande en ook een dapper zeeman.

Vóór de Reformatie was de kerk toegewijd aan den H. Machutus, patroon tegen de vallende ziekte. Toen de twee laatste herders, vóór de Hervorming te Monster werkzaam, in 1572 naar Den Briel waren vervoerd om daar den palm van het martelaarschap te verwerven werd de openbare eeredienst der katholieke Kerk opgeheven en nam Alardus Theodori, die als eerste predikant der Hervormde Gemeente optiad, dadelijk bezit van kerk en pastorie.

Gezicht op het inwendige der woning.
PANAGIA CAPULI. HET HUISJE DER H. MAAGD BIJ EPHESE.

De slaapkamer der H. Maagd.
PANAGIA CAPULI. HET HUISJE DER H. MAAGD BIJ EPHESE.

‘Waterrijwielen’ op het Havelmeer bij Grunewald. -

Er zijn in de laatste jaren dikwijls ‘waterrijwielen’ vervaardigd, maar voor één persoon hebben deze machines noch wat snelheid, noch ook wat bestuurbaarheid en veiligheid betreft, aan de verwachtingen voldaan. Daarentegen schijnen in Duitschland zoodanige vaartuigen proefhoudend, waarbij door met den voet te trappen groote schepraderen worden omgedraaid, die zich dan volgens het beginsel der raderstoombooten in beweging zetten en verscheiden personen - tot acht toe - kunnen dragen.

Men heeft een aantal dergelijke ‘waterrijwielen’ te Grunewald, een der meest geliefde buitenplaatsen in de nabijheid van Berlijn, ter beschikking van het publiek gesteld Zij bestaan uit een op twee balken rustend platform, met van achteren een groot scheprad, dat door voetbewegingen der passagiers in beweging wordt gebracht. Bij sommige ‘waterrijwielen’ ligt het scheprad ook in het midden; dan zijn de zitplaatsen voor de passagiers er voor en er achter aangebracht. Ook één persoon kan het vaartuig in beweging brengen, maar dan is de gevorderde inspanning zeer groot en de vaart heel langzaam, Het sturen geschiedt evenals bij het rijwiel door een stuurstang. Op het platform aangebrachte banken dienen tot zitplaats voor de passagiers, en een ijzeren leuning rondom zorgt er voor, dat niemand in het water kan vallen. Zoo zijn deze ‘waterrijwielen’ een bepaalde vooruitgang in vergelijking met de huurbootjes, waarmee onkundigen dikwijls omsloegen, want het zich van Schildhorn tot Spandau en Potsdam uitstrekkende Havelmeer heeft bij stormachtig weer zijn nukken. De ‘waterrijwielen’ zijn echter volkomen ongevaarlijk en kunnen niet omslaan. Zij worden ook als veerbooten gebruikt en kleine gezelschappen

daarmee voor een kleinigheid naar de mooie punten aan den tegenovergestelden oever overgezet.

Mevrouw Kruger. -

Zaterdag 20 Juli trof president Kruger, in de laatste twee jaren zoo vaak en zoo zwaar bezocht, een nieuwe slag door het overlijden zijner waardige echtgenoote, een eenvoudige, rechtschapen vrouw, met wie hij 52 jaar in een gelukkigen echt is vereenigd geweest.

Gesina Suzanna Frederika Wilhelmina du Plessis werd den 5en Mei 1831 te Cradock in de Kaapkolonie geboren en huwde op ruim 15jarigen leeftijd met Stephanus Johannes Paulus Kruger, wiens tweede echtgenoote zij was. Uit dit huwelijk weiden zestien kinderen, van wie tien zoons en zes dochters, geboren, van welke thans nog vier zoons en vijf dochters in leven zijn. Toen president Kruger Zuid-Afrika verliet, bedroeg het aantal zijner kinderen en kleinkinderen, met de aangehuwde, 158, waarvan de oorlogsellende intusschen, menig offer heeft gevergd.

Mevrouw Kruger, of tante Sanna, zooals zij door de Boeren genoemd werd, was een eenvoudige, godsdienstige vrouw, zonder andere eerzucht dan een goede en zorgzame huisvrouw voor haar man te zijn. Aan uiterlijk vertoon hechtte zij niets, en toen Kruger president der Zuid-Afrikaansche Republiek was geworden, bleef zij zoo goed als vroeger allerlei huiselijke bezigheden verrichten, bakte, kookte en naaide zelf.

Het verlies van tante Sanna is voor den zwaar beproefden oom Paul een gevoelige slag, maar dezen troost heeft hij, naast zijn diep geloof en de hartelijke deelneming van millioenen, dat zij in den Afrikaanschen bodem rust, dien zij altijd zoozeer heeft lief gehad.

[Nummer 29]

Osnabrück en de Duitsche Katholiekendag.

Maar het Teutoburgerwoud met zijn laatste toppen tot de Noordduitsche laagvlakte doordringt en zijn uitloopers bijna in aanraking komen met het van den Wezer afdalende Wiehengebergte, ligt Osnabrück, waar ditmaal, van den 25en tot den 29en Augustus, de algemeene vergadering der Duitsche katholieken, de alom vermaarde Duitsche Katholiekendag zal worden gehouden.

Het is echt Westfaalsch land wat de bezoeker hier betreedt. Wel heeft de politiek in den loop der tijden het vroegere vorstendom Osnabrück bij het koninkrijk Hannover, en later bij de Pruisische provincie van dien naam weten in te lijven, maar land en volk zijn tot dusver goed Westfaalsch gebleven.

Men zal zich niet vergissen, wanneer men aanneemt, dat op deze plek reeds lang voor het binnendringen der Franken een nederzetting van Saksen bestond. Hier, in het dal der Hase, dicht voor de poorten van het tegenwoordige Osnabrück, werd de dertigjarige strijd tusschen Saksen en Franken gestreden, hier stond in 783 hertog Widukind voor de laatste maal vijandig tegenover koning Karel; drie dagen duurde de beslissende strijd, toen bezweek Wodans macht voor het kruis van Christus, toen wanhoopte Widukind aan zijn goden en wendde zich tot den God der Franken. Nu begon een nieuwe tijd. Evenals Karel op bijna alle plaatsen, waar een heidensch heiligdom bestond, kerken en kapellen bouwde, zoo richtte hij ook hier een bisschopszetel op, van waaruit het licht van het ware geloof zou stralen in het sombere Teutoburgerwoud. De Fries Wiho, een vrome en geleerde kwee keling der Utrechtsche school, werd door Karel tot eersten bisschop bestemd. En Karel heeft dit Westfaalsche bisdom steeds begunstigd, evenals ook het stichten eener hoogere school in het jaar 804 getuigenis aflegt van zijn bijzondere genegenheid. Het tegenwoordige gymnasium Carolinum stamt rechtstreeks van die eerste school af en kan dus op een werkzaamheid en een geschiedenis van elf eeuwen wijzen.

HET 'VEREINSHAUS' TE OSNABRÜCK, WAARIN DIT JAAR DE DUITSCHE KATHOLIEKENDAG GEHOUDEN WORDT.

Onder de bescherming van den kromstaf bloeiden handel en nijverheid. Bisschop Egilmar verschafte reeds in 888 aan de stad het markt-, munt- en tolrecht; Diethmar legde in 1001 door den bouw van het stift St. Johann den grondslag tot de uitbreiding der stad. Benno II (1068 tot 1088) bevorderde kunsten en wetenschappen, bouwde burchten en vestingen, kerken en kloosters, ja werd op hoogen ouderdom nog naar

Spiers geroepen, om den dom voor een overstrooming van den Rijn te beschermen, zoodat men hem den bouwmeester der middeleeuwen heeft genoemd.

Was de stad reeds in de elfde en twaalfde eeuw een niet onaanzienlijke plaats, haar eigenlijke bloei dagteekent toch van haar aansluiting bij het stedenverbond der Hanze in 1253 en van het sluiten van een aanvallend en verdedigend verbond met Soest, Munster en Dortmund in 1268. De handel werd hoofdzakelijk gedreven met het Noorden, met de tegenwoordige Russische Oostzeeprovincies; en dank zij de ligging der stad aan den grooten handelsweg van den Rijn en Nederland

naar de Noord- en Oostzeehavens, namen welstand en macht voortdurend toe. Een krachtige burgerij was hiervan het gevolg, maar ook voortdurende twisten tusschen den bisschop en de stad, tusschen de burgerij en den omwonenden adel, - kortom Osnabrück bood hetzelfde schouwspel als menige andere stad in Westfalen en daarbuiten in de 14e en 15e eeuw te zien gaf.

Toen in het begin der 16e eeuw de leer der Hervormers zich een weg baande door Duitschland, vond zij ook door de misdadige medeplichtigheid van bisschop Frans von Waldeck gereedelijk ingang bij de burgers van Osnabrück. Herman Bonnus werd door de magistraat uit Lübeck ontboden, en de nieuwe leer had weldra zooveel aanhangers gevonden, dat hun twee kerken werden afgestaan. Onze beroemde landgenoot Petrus Canisius deed de Hervorming in Osnabrück wel veel afbreuk, maar door de schuldige zwakheid van een reeks bisschoppen behield zij vasten voet in de stad.

Daarna streek de dertigjarige oorlog als een verwoestende orkaan over stad en land, de rust en de welvaart der burgerij vernietigend, tot van Westfalen, van Munster en Osnabrück uit de vredesduif door Europa vloog, en bij den vrede van Westfalen in 1648 katholieken en protestanten elkaar de hand reikten. Osnabrück werd nu afwisselend door een katholieken en een evangelischen vorst-bisschop geregeerd, een onverkwikkelijke bepaling, waaraan door den vrede van Luneville in 1801 een einde werd gemaakt. Bij besluit van het Weener congres kwam Osnabrück aan Hannover, en werd, toen dit land in 1866 bij Pruisen werd ingelijfd, een Pruisische provinciestad.

Dit is in breede trekken de geschiedenis der stad, die het niet aan toebereidselen heeft laten ontbreken, om in deze dagen de bezoekers van den Katholiekendag waardig te ontvangen. Heeft Osnabrück ook den naam van een protestantsche stad - hetgeen juist is, daar ruim twee derden der bevolking protestant zijn en het sledelijk bestuur bijna geheel in handen van protestanten is - toch heerscht daar een krachtig katholiek leven. Daar Osnabrück de residentie van een bisschop is, is het aantal geestelijken er grooter dan onmiddellijk voor de zielzorg noodig is. De rijke kloosterstichtingen uit vroeger eeuwen zijn wel gedeeltelijk door de Hervorming opgeheven, gedeeltelijk in 1803 gesecculariseerd, maar sedert 1857 - toen de bisschoppelijke zetel hersteld werd - zijn een aantal kloosters verrezen, als het Maria hospitaal der Zusters van den H. Carolus Borromeus, het klooster der Ursulinen, die de opvoeding der vrouwelijke jeugd ter hand nemen, en sedert 1898 het klooster der Eeuwige Aanbidding van de Zusters Benedictinessen. Een aantal katholieke vereenigingen en broederschappen kweeken het katholieke leven onder de leeken aan. Vooral vermeldenswaard zijn de vereenigingen, welke bestrijding der sociaal-democratie ten doel hebben, als de Gezellenvereeniging, de Katholieke Werkliedenvereeniging en de Volksvereeniging, die een ledental hebben, dat door weinig steden bereikt wordt. Een aantal andere vereenigingen staan in den dienst der christelijke liefde en ontwikkelen een ijverige, succesrijke werkzaamheid. Een maatstaf voor het katholieke vereen gingsleven biedt het indrukwekkende 'Vereinshaus,' waarvan de bouw noodzakelijk werd, ten einde voldoende ruimte ter beschikking van de groote vereenigingen te stellen voor haar vergaderingen. Hier is nu het middelpunt van het katholieke vereenigingsleven, en in de ruime zalen van het 'Vereinshaus' zal ditmaal de algemeene Katholiekendag worden gehouden.

Het tegenwoordige Osnabrück neemt voortdurend in aanzien toe. Tot het jaar 1870 was het een plattelandsstadje zonder beteekenis, en eerst de vlucht, die handel en nijverheid ten gevolge der gebeurtenissen van 1870 en 1871 namen, maakte de stille stad aan de Hase tot een industriestad. Het aantal inwoners bedraagt ongeveer 53.000, waarvan, zooals wij reeds zeiden, een derde katholiek is, en de overigen, behalve 500 Israëlieten, tot verschillende protestantsche sekten behooren.

Ondanks de oorlogsstormen, die over haar hebben gewoed, biedt de oude bisschopsstad heel wat bezienswaardigs. Vooreerst de dom, die aan den linkeroever der Hase in het midden der oude stad zijn massieve vormen en torens omhoog beurt. Karel de Groote richtte reeds in het dal der Hase een kerk op en wijdde ze den H. Petrus toe. Waarschijnlijk was dit eerste gebouw van hout en werd het spoedig door een van steen vervangen. Toen deze kerk in het jaar 1100 afbrandde, werd een nieuwe kathedraal gebouwd. Of die reeds de tegenwoordige grootte had, laten wij in het midden. De kathedraal maakt op den binnentredende geen vriendelijken indruk, daarvoor zijn de pijlers te massaal, de vensters te klein, - maar bij nadere beschouwing blijkt deze Romaansche basiliek een bouwwerk van den eersten rang. Middelschip en dwarsschip verheffen zich in kloeke afmetingen boven de zijschepen, die door spitsbogige, twee aan twee door een rondboog overspannen arcaden met het hoofdschip in verbinding staan. Aan kunstschatten in edele metalen was de kerk vroeger zeer rijk; de menigvuldige oorlogen hebben hun aantal zeer verminderd, maar toch bezit de schatkamer van den dom nog kostbare stukken.

Naar den ouderdom de tweede kerk der stad is de in 1011 door bisschop Diethmar gestichte kerk van St. Joannes. Het tegenwoordige gebouw, in de plaats van een houten kerk gekomen, werd in 1292 voltooid. Bij deze beide oude kerken, die thans nog in het bezit der katholieken zijn, kwamen, toen de bevolking talrijker werd, twee nieuwe kerken, de een aan de H. Maagd Maria, de andere aan de H. Catharina toegewijd, thans beide het eigendom der protestanten.

Behalve deze vier, uit de Middeleeuwen afkomstige kerken bezit Osnabrück de in barok stijl gebouwde ‘kleine kerk,’ de nieuwe, aan de Hervormden toebehoorende bergkerk, de kapel van het Mariahospitaal, de kloosterkerk der Eeuwige Aanbidding, en de in aanbouw zijnde kerk van het H. Hart van Jesus, waarvan de beide torens nu reeds tot een sieraad der stad strekken.

Ook van de profane gebouwen uit vroeger eeuwen zijn sommige voor den bezoeker der stad bezienswaardig. Op de eerste plaats het raadhuis, dat uit den tijd der hoogste stedelijke macht dagteekent en op het einde der vijftiende eeuw werd gebouwd. Het is een monumentaal rechthoekig gebouw met een steil dak, waarvan de hoeken door kleine torens worden geflankeerd. De voorkant draagt de levensgroote beelden van Karel den Groote en van acht andere Duitsche keizers, die op de ontwikkeling der stad invloed hebben uitgeoefend. Hier in het raadhuis werd in 1648 met Zweden en de protestantsche mogendheden de Westfaalsche vrede gesloten. De ‘vredeszaal’ is zooveel mogelijk in den ouden toestand gelaten; de portretten van acht en dertig gezanten sieren de muren. Vermelding verdient ook de keizersbokaal, het prachtstuk der raadskleinoodiën, die een meesterstuk van goudsmeekunst is.

De Bierstrasse, achter het raadhuis gelegen, maakt met haar rij huizen uit de 16e en 17e eeuw een zeer schilderachtigen indruk. Kunstig besneden houten gevels toonen, dat de burgers van Osnabrück in vroeger eeuwen meer oog en smaak voor vorm en kleuren hadden dan tegenwoordig.

Ook onder de nieuwere gebouwen zijn er enkele, als het museum, het paleis van justitie, het bisschoppelijk paleis, het centraal-station, het postkantoor, die de aandacht

verdienen. Verder heeft Osnabrück natuurlijk ook zijn monumenten, een ‘Kriegerdenkmal,’ een gedenkteeken voor keizer Wilhelm, en monumenten voor een paar groote en verdienstelijke burgers.

Ten slotte heeft de stad mooie wandelwegen op de plaats waar zich eenmaal de wallen verhieven. Hier en daar zijn nog brokstukken der oude vestingwerken te zien, waaraan allerlei geschiedkundige herinneringen en sagen verbonden zijn.

Alles te zamen genomen mag worden verwacht, dat de duizenden vreemdelingen, die bij gelegenheid van den Katholiekendag Osnabrück zullen bezoeken, hoogst voldaan zullen zijn over deze oude en interessante Saksenstad.

Asschepoes,
door
Agatha de Haan.

VIII.
(*Slot.*)

De zon scheen fel en de arbeiders hielden hun schaft in de schaduw van een turfloods.

‘'t Is over drie weken al weer kermis, jongens, jongens, wat is het jaar gauw voorbij geweest,’ zei er een, terwijl hij zijn stompje pijp stopte.

‘Dat komt omdat we 't zoo goed gehad hebben onder den nieuwen heer, God zegene 'm!’ prevelde een oud man, die, gekromd van het vele zwoegen, eigenlijk niet meer mee werkte en op de fabriek het genadebrood at, hoewel men deed alsof hij nog een persoon van gewicht was, door hem nu en dan een onbeteekenende boodschap op te dragen of hem een bos riet te laten wegschuiven, die in den weg lag.

‘Ja, jongens, wie had gedacht, toen ie daar zoo witjes voor ons stond en geen steek van de heele fabriek afwist, dat hij 'm zoo onder de knie zou krijgen en zoo'n flinke baas worden,’ bewonderde weer een ander.

‘Nou, maar ik zou zoo zeggen, dat de mooie juffer, die toen bij 'm was, d'r ook aan meegedaan het. Toen ze m'n ouwen veldketel hebben moest ... nou....’

Hij haalde diepzinnig de schouders op en zij lachten allen.

‘En wanneer zouen we nou bruiloft vieren?’ vroeg een lummelige jongen met een brutaal gezicht.

‘Hou je mond, weergasche aap!’ snauwde de oude man barsch, ‘praat over zulke jongetjes als jij bent en bemoei je niet met onzen mijnheer!’

‘En 't is een echte mijnheer. Niks grootsig, voor iedereen een vriendelijk woord en toch, je zoudt het niet wagen hem een hoog woord te zeggen. Zijn oogen blijven je de baas!’ verzekerde een kruier met ontzag.

‘'t Is compleet een koning!’ beaamde de oude.

‘Drommels, toen in 't begin, toen hij 't nog moest leeren, wat zette de ouwe baas een borst tegen 'm op. En hij bleef zoo kalm, maar z'n oogen.... nou! De ouwe kon het niet verkroppen, dat een ander het roer in handen zou nemen, hij had bij de mevrouw een mooi baantje als onderkoning gehad.’

‘En nou is-t-ie onderkoning af!’ schaterde de jongen vol leedvermaak.

‘Hou je mond, zeg ik!’ gromde de oude weer.

‘Als ik er nog aan denk.... toen ze daar met z'n tweeën op den oven stonden, vlak aan 't randje, en toen de baas zei: “Zie je, mijnheer, ik ben twintig jaar baas geweest

en heb hier gecommandeerd en eer ik nou toch buigen zal voor een jongen, die er geen steek van af weet, ik smeet 'm eerder met 'm eigen handen van den oven naar beneden..,” en toen mijnheer zoo doodbedaard hem aankeek en zei: “Baas, je bent mijn ondergeschikte en je zult dat blijven; ik ben hier meester en zal het toonen, vergeet dat niet weer, of je bent ontslagen en het zou me spijten voor je vrouw en kinderen!” Toen dorst de baas zijn grooten mond niet meer roeren.’

‘En nou gaan ze toch best samen,’ zei een andere kruier.

‘Best! best!’ bevestigde de oude.

‘Zou de juffer weer op de kermis komen?’

‘Ik hoop het, jongens, en dan moest onze heer koning schieten. Dat zou eerst kermis wezen.’

‘Wie weet, wie weet!’

‘Daar komt ie aan!’ schreeuwde de jengen opspringend.

Inderdaad, zij herkenden allen de trouwe zwarte ‘Spes,’ die in draf naderde.

‘Goeden middag,’ zei Arthur groetend en sprong van zijn paard; de lummelige jongen schoot toe en hield het dier vast.

‘Het is warm, mijnheer!’ riep de oude man van uit zijn hoekje.

‘Ja, oude vriend, de kraaien geeuwen langs den weg.’

De oude man lachte en verkneuterde zich van genot op zijn goed plekje.

‘Is de baas nog thuis, jongen?’

‘Jawel, mijnheer!’

‘Goeden middag!’

Luchtig en veerkrachtig stapte Arthur heen in zijn hooge rijlaarzen; het losse rijkostuum en de slappe hoed stonden goed bij zulk een slanke gestalte en verbrand gelaat. Met welgevallen keken de arbeiders hem na.

Met den baas hield hij inspectie, samen gingen zij de gansche fabriek rond, spraken ernstig over zaken, of er niet van de naaste weide nog wat grond kon worden afgeticheld, of er niets op te vinden zou zijn om geen ratel meer te stoken, en dergelijke meer. Hier werd een tas berekend met een vlugheid, die den baas versteld deed staan, daar de kleur der steenen beschouwd, elders eenige steenen tegen elkander geslagen om den klank te onderzoeken.

Toen de ronde was afgeloopen en de zaken besproken en geregeld waren, zette Arthur zich een oogenblik in het prieeltje van wingerd, waarin de zonnestralen geen toegang hadden.

‘Over drie weken is 't kermis, mijnheer!’ begon de baas.

Met verholen pret keek de jongeman hem aan.

‘Ik weet het, baas!’

‘Weet mijnheer bij geval ook al, wie koning zal zijn?’

‘Neen, baas. Heb je er soms zin in? Het baantje zal nog wel te krijgen zijn!’

‘Mijnheer schertst en weet wel beter. Ik wou alleen maar zeggen, dat we dachten: die jonge dame van verleden jaar komt misschien wel weer....’

Arthur kleurde.

‘En, zoo dachten we, dan moest mijnheer koning zijn.’

Arthur stond op. ‘Baas, wat zijn de menschen toch voorbarig!.... Zie goed rond, terwijl ik van huis ben, en breek je hoofd niet met dingen, die de tijd van zelf wel zal uitmaken.’

Lachend liep hij heen, wierp zich op zijn paard en draafde weg door de groene wei.

‘Vooruit Spes, wij hebben braaf gewerkt, nu mogen wij haar halen, de koningin!’

Frieda borduurde een kleedje voor de theetafel, terwijl Ophélie de bloemen verzorgde.

De beide meisjes waren het laatste jaar veel en vertrouwelijk, als zusters samen geweest. Zij begrepen elkander zoo goed: haar belangstelling en haar smaak, zij waren steeds één.

‘Neen,’ beweerde Ophélie lachend, terwijl zij de uitgebloeide rozen wegknipte, ‘het kleedje is mooi geborduurd, je bent een kunstenares, maar je had niet zooveel gloeiende rozen en teedere vergeet-mij-nieten moeten kiezen voor het patroon, dat is al te.... te....’

‘Nu, ga maar voort, geneer je niet!’ spotte de borduurster, kalm doorwerkend.

‘Doet er niet toe!’ riep Ophélie haastig, toen keek zij blozend in de lucht, deed de schaar open en dicht en zuchtte en lachte te gelijk.

Frieda schudde het hoofdje. ‘Freule Asschepoes, ik weet niet.... maar me dunkt, er is iets in de lucht als de geur van oranjebloesem!’

Nu werd Ophélie hoogrood. ‘Onzin!’ stotterde zij verward.

‘Werd er niet gescheld?’ vroeg Frieda ondeugend. ‘Het is meer gebeurd dat, terwijl men over een vrijer sprak, hij juist aan de deur klopte.’

‘Och!’ protesteerde Ophelie verlegen.

‘Heb je nog weer een schrijven gehad van lord Spleen in ruste?’

‘Ja!’

‘Ah! dat is een goed teeken. A propos, het is haast kermis.’

Ophelie knikte.

‘Ik zou er wel heen willen,’ smachtte Frieda.

Ophélie begreep de bedoeling zeer wel en glimlachte vertrouwelijk.

‘Als we er samen heen konden gaan, Frieda?’

‘En Angelique dan?’

‘Die heeft er haar bekomst van, zij kan er niet meer over hooren.’

‘Ja, dat was ook een misrekening voor haar. Stil, ik hoor iemand.... o, 't is Hendrik!’

De huisknecht trad in de veranda en bood de freule twee kaartjes aan. Het meisje wierp er haastig een blik op en begon te lachen.

‘Ik heb bezoek, ga je mee, O? Jammer dat mama eenigszins ongesteld is.’

‘Laat mij maar aan mijn taak, Frieda. Tot straks!’

Frieda ging naar binnen en Ophélie ging ijverig voort met knippen en verzorgen. Zij was juist met een hoogen treurrozenstam bezig en de witte blaadjes dwarrelden als sneeuwvlokjes op haar neer en bleven in haar lokken en op haar schouders hangen.

Zij was zoo verdiept in haar werk, dat zij geen oogenblik opzag en de donkere oogen dus ook niet opmerkte, die sinds eenige minuten haar vol verrukking gadesloegen.

Eerst toen zij een nog maar half ontloken knop afplukte en peinzend beschouwde, schrikte zij van de stem, die teeder haar naam uitsprak:

‘Ophélie!’

Met stralenden blik stond zij daar, den rozeknop nog in de hand; een purperen blos overtoog haar gelaat.

‘Arthur!’

Zij naderden elkander en legden sprakeloos hun handen ineen. Minuten lang stonden zij zoo, stil, verlegen en toch overgelukkig.

Eindelijk sprak Arthur en zijn stem had iets van den klank van een vreugde-klok:

‘Ik heb mijn best gedaan!’

Haar vingers omsloten zijn hand vaster, diep zonken de wimpers over de schitterende oogen.

Liefkoozend zag hij neer op het handje, dat zoo veilig in zijn vuist lag, een trilling van ontroering ging over zijn trekken; hij was bleek, want hij wist dat over zijn leven ging worden beslist.

‘Voor altijd?’ vroeg hij innig zacht.

‘Voor altijd!’ klonk de zalige echo der jonge stem in rustig vertrouwen.

Ophélie en Arthur waren verloofd.

Wat was het heerlijk in den bloeienden tuin, het windje suiselde geheimnisvol en woelde in haar lokken; de vogels jubelden boven ben en de rozeboom schudde de teedere blaadjes als een blanken regen over hun hoofden.

En in de veranda stond onopgemerkt een oude man, de oogen vochtig van aandoening, maar de sprekende trekken door een blijden lach verhelderd.

'Geluk, dierbare kinderen!' fluisterde hij voor zich heen, 'geluk! Zoo moest het komen, zij is voor altijd geborgen en van hem kan de wereld nu iets verwachten.'

En Frieda huppelde als een dartel vogeltje over het tuinpad naar hen toe. Met beide handen de hunne omvattend, zei ze lachend:

'Freule Asschepoes en lord Spleen! Heb ik niet gezegd, dat er een geur van ora[nje]bloesem in de lucht was?'

En van scherts tot ernst overgaande, zei ze met oprechte hartelijkheid:

'Ophélie en Arthur, veel, heel veel geluk!'

Op het kermisveld woelde de menigte ongeduldig dooreen.

De bonte vogel stond hoog op de stang en glansde in het zonlicht. Kostbare prijzen waren ook ditmaal door Arthur uitgeloofd, en toch trokken zij minder de aandacht dan het vorige jaar.

De vraag: wie zal koning zijn? brandde een ieder op de lippen, men had voor niets anders belangstelling.

Zou de juffer terugkomen? Zou mijnheer meeschieten? Zelfs kinderen en besjes hielden zich met deze vraag bezig.

Het was nu juist drie uur, de schutters draalden echter de geweren op te nemen. Zou Arthur dan nooit komen?

'Dáár! Dáár!' schreeuwde een kleine jongen, die wel tien minuten onafgebroken in dezelfde richting had getuurd.

Ja, daar kwamen zij.

Arthur in een uitgezocht sierlijke rijkleeding op zijn trouwe Spes, en naast hem een amazone, geheel in het wit, met een ruikertje op de borst. Achter hen nog twee rijtuigen, in één waarvan men de onverslijtbare koets van den dokter herkende. Onder luid gejuich werden de gasten ontvangen. De dokter stapte uit en geleidde de goede Triene, daarna verscheen... groote hemel, zou de wereld vergaan?... de vrek, de dorre Hofman, in een spiksplinternieuw pak, en de mummie in een zwarte japon. Uit het andere rijtuig stapten mevrouw Becht en haar dochter Frieda, luitenant Alting en Job Hoogenhof.

Dat was een heerlijke verrassing.

De schutters omringden weldra ruiter en amazone en boden de geweren aan.

Arthur hielp zijn verloofde afstijgen en geleidde haar naar de eereplaats. Nu zou niemand zich meer vergissen, al wisten zij nog niets van het gewichtige feit.

Het schieten begon, luitenant Alting en Job Hoogenhof namen deel aan den strijd en gaven het niet op vóór de vogel tot een vormeloozen klomp was verminkt. Toen deed de bijl zijn werk en verving een ademlooze stilte het vroolijke rumoer.

Ophélie ging naast Arthur staan, terwijl hij het geweer nam en een begeerigen blik op den vogel wierp. Daar knalde het schot, de vogel waggelde en viel tusschen de schutters, die den romp met een luid hoera opnamen.

Arthur was koning.

De jongemannen hingen hem de zware, breede keten, waaraan iedere koning een zilveren gedenkpenning moet hechten, om den hals en wierpen Spes een reusachtigen bloemkrans om den fleren nek.

De nieuwe koning naderde de beminnelijke amazone en smeekte haar zijn koningin te willen zijn.

Met een betooverend lachje reikte zij hem de hand en liet zich het gouden kroontje - een verrassing van Arthur - opzetten.

Toen zetten zij zich te paard, en, gevolgd door de rijtuigen en al de schutters, reden zij door het dorp naar de fabriek, waar door den baas en de arbeiders eerepoorten waren opgericht.

En daar stelde Arthur al die blijde menschen, die zijn ondergeschikten waren, aan hun toekomstige meesteres voor.

Het was een gejubel zonder einde, iedereen wilde opgemerkt worden, iedereen een blik of een lach van de bekoorlijke opvangen.

Arthur straalde van geluk; wat leek hem heden het leven rijk en schoon. En dat hij in staat was deze levensvreugde te genieten, dankte hij alleen aan het lieftallige, zonnige wezen naast hem.

Dokter Verbaane en oompie de vrek gingen vertrouwelijk arm in arm, hoogrood van pret en telkens weer samen fluisterend. Die twee hadden een plannetje.

Des avonds was er bal champêtre en vuurwerk. Frieda en luitenant Alting stonden dicht naast elkander de schitterende vertooning gade te slaan en Job zat een weinig afgezonderd te mijmeren over verleden en toekomstige tijden. Zou de deftige lady Arthur Lovelace nog wel eens chocolade voor hem schenken? Ach, *tempi passati*.

Plotseling vlamden hoog in de lucht twee heldere zonnen en daartusschen de verbonden naamletters van koning en koningin in een klaver van vieren. Het was een verrassing van grootvader Verbaane. Bij dit licht zagen de jongverloofden elkander in de oogen, met een blik, die niets dan liefde en trouw voor de toekomst beloofde.

Hun harten klopten van dankbaar geluk en beiden legden zij hun handen in die van den ouden dokter.

Zoo stonden zij bij elkander in welsprekend zwijgen, terwijl de juichtonen om hen klonken en de laatste vonken van zonnen en naamletters en het veelzeggend klaverblad langzaam verdoofden.

In den tuin geuren de rozen en zoemen de nijvere bijen nog wat rond, voor zij hun dagtaak als afgedaan beschouwen en ter ruste gaan.

MR. R. MELVIL BARON VAN LYNDEN, minister van Buitenlandsche Zaken.
DE NIEUWE MINISTERS

MR. J.A. LOEFF,
minister van Justitie.
DE NIEUWE MINISTERS.

MR. J.J.I. HARTE VAN TECKLENBURG,
minister van Financiën.
DE NIEUWE MINISTERS.

LUITENANT-GENERAAL J.W. BERGANSIUS,
minister van Oorlog.
DE NIEUWE MINISTERS.

DR. A. KUYPER,
minister van Binnenlandsche Zaken.
DE NIEUWE MINISTERS.

VICE ADMIRAAL G. KRUYS,
minister van Marine.
DE NIEUWE MINISTERS.

MR. J.C. DE MAREZ OYENS,
minister van Waterstaat, Handel en Nijverheid.
DE NIEUWE MINISTERS.

JHR. MR. T.A.J. VAN ASCH VAN WIJCK,
minister van Koloniën.
DE NIEUWE MINISTERS.

den Vader in den Hemel, vol barmhartigheid, om zegen na ramp en kastijding, om vreugde na leed en smart, om vreugde en zegen beide vóór lijden, ramp en smart.

HET RAADHUIS TE OSNABRÜCK,
dagteekenend uit het einde der vijftiende eeuw.

Het ‘Spaar Heer, spaar uw volk, vrijgekocht door uw kostbaar bloed’ ligt ieder oogenblik op zijn lippen, als het onophoudelijk smeekgebed van zijn priesterlijk hart, voor het geestelijk en stoffelijk heil zijner parochiekinderen.

Zoo bidt hij voor hen van den vroegen morgen tot den laten avond, ja zelfs tot diep in den nacht, als de liefde voor zijn volk, met de zorgen voor zijn zedelijke en stoffelijke belangen, zijn lichaam en geest tot zelfs de zoo noodige rust onthoudt.

Op enkelen na, is hij dan ook aller vertrouweling, en zijn kleine en groote kinderen weten in hun stoffelijken of zedelijken nood haastig hun weg naar de pastorie te vinden, om hun geestelijken vader te gaan opzoeken, die hen met raad en daad zal weten te hel pen en bij te staan.

Enkelen slechts onder die allen, die zijn vaderlijk oog steeds zoeken te ontwijken, uit vrees, dat zijn zacht vermanende stem zich zal uitzetten tot den krachtigen donder van 't priesterlijk woord, dreigend met de macht der eeuwige Goddelijke Waarheden.

Onder die enkelen is de Mottige, doch, ofschoon dit niet onbekend is aan moeder Jansens, is zij toch met haar kruis naar haar herder gegaan, om hem het gewicht er van te doen gevoelen.

Zij heeft een onbeperkt vertrouwen in zijn steun en voorlichting, want hoewel zij het weet, zoo goed als ieder ander, dat het hart van den Mottige altijd volkomen gevoelloos is gebleven voor den machtigen en weldadigen indruk, enkel door de verschijning van onzen priester op zijn volk al verwekt; het is haar ook bekend, dat die anders zoo fiere gestalte zich zal weten te buigen en te krommen, tot zelfs in het stof zal kruipen, om uit liefde tot God te trachten een ziel te redden en zalig te maken, om de rust en den vrede in zijn parochie te herstellen en te verzekeren.

Haar gang naar de pastorie heeft haar moed dan ook niet weinig verlevendigd, en vol vertrouwen weet zij weer te bidden tot haar Heer en Koning, dien zij nu aanbidt in het nederig Tabernakel. Wel ontsnapt nog zucht op zucht aan haar zoo bangen boezem en rollen de tranen overvloedig over haar bleeke wangen, maar in haar ziel flikkert weer het licht der hope, haar en de haren zoo noodig in de dikke duisternis, die hun leven omhult.

Drukte het kruis al zoo zwaar op haar teere schouders, de Mottige is het gewicht er van komen vergrooten met dubbel zijn zwaarte, omdat zij, de armen, het hebben durven wagen, den eisch van zijn hartstocht te weerstreven.

De vaart is in den afgeloopen zomer nog slechter geweest dan ze dat was in de laatst vervlogen jaren; de vischvangst was schaarsch en lang niet loonend, waardoor

Jansens dan ook onmogelijk aan den Mottige op den bepaalden tijd de hem verschuldigde rente heeft kunnen voldoen.

Het lag in de booze plannen van Blaak geduld te veinzen, doch nu hem geweigerd is, wat door hem bij Jansens meer geëischt werd dan gevraagd, is zijn geveinsd geduld plotseling geweken voor list en geweld. De averij, die nummer twee en vijftig van zijn vloot heeft beloopen, met de schade tegelijk aan het havenhoofd toegebracht, heeft hij door omkooperij, door list en bedrog, meer geslepen dan handig misschien, tot zijn doel weten te benuttigen, waardoor de arme familie Jansens nu bedreigd wordt met den gedwongen verkoop harer bezittingen op naam en met een eisch tot schadevergoeding, naar het heet, aan Blaak en de gemeente berokkend door Koos, haar schipper.

(*Wordt vervolgd.*)

DE DOM TE OSNABRÜCK.

Arthur lacht slechts.

Ophélie zet voorzichtig de vaas recht.

‘Een herinnering!’ fluistert zij, ‘een zalige herinnering!’

De Wraak van het Brood. Een voorval onder het schrikbewind, door E.M. Bredin.

‘A la lanterne! à la lanterne! Weg met de aristocraten!’

't Gewoel en geschreeuw der woedende volksmassa zou op een anderen tijd dan in die gevloekte dagen verschrikkelijk zijn geweest. Maar toen waren de menschen verhard geworden, en ik had al te dikwijls in levensgevaar verkeerd, dan dat ik spoedig ontroerd zou zijn; 't minste teeken dat ik óók aristocraat was, had mij binnen eenige minuten aan den naasten lantarenpaal doen bengelen. Mijn vermomming als werkman echter had mij reeds vele gevaarvolle weken beschermd en ik had in een harde school zelfbeheersching geleerd.

Ik zou zeker doorgeloopen zijn, had de menigte mij niet den weg versperd. Ik werd in een portaal gedrongen, juist tegenover het huis, waaruit een menschenstroom golfde, die zich weer in de menigte verloor. Alle oogen waren op hen gevestigd, alle stemmen herhaalden dezelfde dringende vraag waar hij was, - hij, de aristocraat. - ‘Hij komt!’

Een klein mannetje sprong uit een der benedenvensters van het huis - een havelooze, fantastische figuur, begroet met gejuich als de aanvoerder van de bende. Met wilde gebaren wees hij op het huis, naar de bovenste ramen, en naar een geschikten lantarenpaal in de buurt. ‘Medeburgers!’ schreeuwde hij. Een donderend bravo antwoordde hem. Een leeglooper tilde hem op als een kind en hief hem op zijn reusachtige schouders, en van af die verhevenheid voerde hij het woord tot het volk - enkele woorden vol ruwe geestigheid, waarmee hij hun reeds ontvlamden hartstocht tot wilde razernij opvoerde. Hij was geen oogenblik stil; zijn mager lichaam zwaaide heen en weer, met zijn eene hand maakte hij gebaren; ik zag nu, dat van den linkerarm slechts een stompje over was.

Dramatisch, met weinig woorden en drukke bewegingen schetste hij de hardvochtigheid van den adel, de verdrukking van het volk. Nu was hun dag gekomen, ze moesten hem gebruiken; men had met hen geen medelijden gehad, ook zij zouden geen medelijden toonen. Hier, bij voorbeeld, had men den verwenschten aristocraat.

Het volk keek naar de richting, die hij het aanwees, en een gebrul van woede steeg op. Een kleine groep was zooeven op het bordes van 't huis verschenen - drie mannen hielden een ander vast, die een hoofd boven hen uitstak. Hij was gekleed in den gebruikelijken blauwen kiel, op vele plaatsen gescheurd, maar zijn uiterlijk en houding verrieden den aristocraat. Hij was een reus van een man, met een trotsch, zinnelijk gezicht en oogen, waarin de uitdrukking nog lag van pas doorgestanen angst. Hij hijgde nog van een laatste inspanning om los te komen. Zijn zwart haar viel over zijn gelaat, hij schudde het naar achteren, zijn handen waren hem op den rug gebonden. Toen ik hem na eenige oogenblikken herkende, wist ik ook, dat hij, minder dan eenig ander, op genade kon hopen. In een land van dwingelanden was de naam

van den hertog van Saint-Honorat voor wreedheid en verdrukking spreekwoordelijk geworden.

‘A la lanterne, à la lanterne!’ schreeuwde het volk.

Een vrouw vloog de trappen op en sloeg hem met de volle hand in het gelaat. Hij stiet een kreet van woede uit als een gewonde stier; maar zijn oogen verrieden meer vrees.

‘A la lanterne!’ brulde het volk, en de drie mannen duwden hem ruw van de trappen. Honderd handen strekten zich uit om te helpen. Hij worstelde en vloekte vreeselijk, maar zijn reuzenkracht vermocht niets tegen de overmacht. Zij sleurden hem mee met triomfantelijk gejuich, tot onder den lantarenpaal; en toen braken zij los in een stortvloed van verwenschingen. Zij sprongen rondom hem, huilend als hyena's, en ik verwachtte hem ieder oogenblik in stukken te zien gescheurd.

Maar toen hun woede het toppunt had bereikt, werd het plotseling onverklaarbaar stil. De eenarmige man trad naar voren; het volk vormde een kring rond hem en Saint-Honorat, en hij stak zijn hand op om stilte te gebieden. Hij scheen hen allen te hypnotiseeren. Oogenblikkelijk heerschte er diepe, dreigende stilte.

‘Burger Saint-Honorat!’

De schrille, hooge stem van 't kereltje verbrak de stilte. De hertog keek hem aan, maar ik zag zijn gelaat veranderen.

‘Gij kent mij, burger! De tijden zijn veranderd sinds ik de eer had uw slaaf te zijn. Andere tijden, andere zeden. Ik heb een rekening met u te vereffenen, burger.’

De hertog stiet een woesten kreet uit.

‘Ik ben van nature barmhartig,’ zei het mannetje spottend, ‘maar ik spreek hier voor anderen. Ik eisch geen verantwoording voor mij zelf. Ofschoon gij, burger, misschien dit kunt verantwoorden,’ en hij wees op zijn verminkten arm. ‘De lantaarn wacht, en we hebben nog meer te doen,’ ging hij voort. ‘Maar eerst, burger, moet ik een oogenblik uw aandacht verzoeken! U zal recht geschieden, wanneer ge maar wilt luisteren.’

‘Duizend donders!’ riep Saint-Honorat. ‘Als ik hangen moet, waarvoor dan al die woorden? Jullie zijt de baas, je weet het en ik geef het toe. Eindig je werk, als je durft, schurken!’

Er ontstond een gemompel onder de volksmenigte. De spreker stak zijn hand op en het werd weer stil.

‘Burger Saint-Honorat,’ ging hij voort, ‘ik wil kort zijn, zooals gij zooeven verzocht. Ga in uw gedachten even terug tot het jaar, waarin de hongersnood hier heerschte. Toen, even als nu, deedt gij ons de eer aan, ons schurken te noemen.’

Saint-Honorat keek hem wantrouwig aan, maar in zijn oogen stond toorn te lezen.

‘Wij verhongerden, burger, wij, onze vrouwen en kinderen. Wij vroegen u om brood, maar het werd ons geweigerd. Gij zeidet: “Laat die honden sterven.” En er stierven er velen. Maar honger maakt een hond brutaal en wij wisten, dat gij koren in uw schuren hadt en brood genoeg, ja zelfs te over. Wij zagen onze vrouwen en kinderen verhongeren en wij smeekten het u nog eens. Herinnert gij u dit, burger?’

Er steeg een gemompel op uit het volk.

‘Gij vaardigdet een proclamatie uit. Laat allen, die honger hebben, op het kasteel komen. Wij zegenden u en kwamen; een heele menigte van ons kwamen, allen verzwakt door honger, en warmden ons aan het groote vuur in den voorhof. Gij hadt dien dag een groot aantal gasten genoodigd. Wij hadden reeds van uw feesten en drinkgelagen gehoord, toen wij nog hongerden, en nu wij daar wachtten, konden wij

de muziek en het gezang duidelijk hooren. Gij liet ons lang wachten, maar wij waren warm, voor het eerst sinds weken, en wij wisten allen geduld te oefenen.'

De eenarmige hield op, het volk hing doodstil aan zijn lippen.

'Gij kwaamt tot ons naar buiten, burger Saint-Honorat, gij en uw gasten, lachend en pratend. Mademoiselle De Montaigle droeg het groote diamanten halssnoer, dat gij haar gegeven hadt en dat veertig duizend franks gekost had. Die som zou ons allen wel honderdmaal gered hebben. Gij zeidet ons achteruit te gaan en niet op te dringen. Wij gehoorzaamden - wij waren zoo gewend te gehoorzamen. Wij verlieten het warme vuur, en stonden bibberend in het eind van den hof.'

Hij zweeg weer. De menigte was stil. Saint-Honorat keek met een van angst verwrongen gelaat links en rechts.

'Gij spraakt ons weer toe. Gij zeidet: "Hier is het brood, waar gij om gevraagd hebt!" We zagen uw bedienden, een heelen stoet, ons bergen brood brengen. O, 't gezegend brood. Wij verslonden het met de oogen, en wij zegenden u opnieuw.'

Een diep gemompel voer door de menigte en stierf langzaam weg.

'Wij stonden te wachten, nog steeds geduldig. O, wat een verzoeking. Wij konden van onze plaats af het heerlijke brood ruiken, niet ons eigen hard brood, maar brood, zooals gij zelf at, pain de luxe. Uw bedienden brachten het naar ons toe, gestapeld op zilveren schalen. Wij dachten aan onze stervende vrouwen en kinderen tehuis. Wij stelden ons hun vreugde voor, wanneer we zouden thuiskomen. 't Viel zwaar te wachten. Gij hieft uw hand op, de bedienden kwamen naar voren op dat teeken. In een oogwenk was het brood, - o! het heerlijke brood! - in 't groote vuur geworpen - al 't kostbare brood, dat onze verhongerde vrouwen en kinderen had kunnen redden. En gij lachtet! Gij en uwe gasten schuddet van 't lachen, toen wij als dol in de vlammen liepen om te redden wat wij konden. Maar 't was vruchteloos, 't brood was verteerd vóór wij het bereikten. Geschroeid en zwart van den rook vlogen we op u toe, slaven als we waren. We wilden u vermoorden. Gij en uwe gasten dreeft ons terug met uw degens. We waren uitgehongerd, zwak en ongewapend; wij konden niet vechten. Gij zeidet met uw zware stem: "Laat het canaille leeren mij niet lastig te vallen!" Burger Saint Honorat, herinnert gij u dat?'

Zijn stem sloeg over tot een heesch geschreeuw. Hij sprong vooruit en sloeg den hertog in het gezicht. 'A la lanterne!' brulde hij; en honderden stemmen herhaalden het. Er ontstond een moorddadig rumoer, en ze drongen meer op. Saint Honorat werd door een vuistslag van den grooten leeglooper neergeslagen. Ik hoorde zijn zware stem om genade smeeken. In een oogenblik was hij weer op, overeind gehouden door een dozijn sterke vuisten, met bebloed gelaat, met verschrikte oogen, met een koord om zijn hals.

Daar was iets van hand tot hand gegaan onder de menigte, totdat het den éénarmige bereikte, die het aan allen toonde - sneden en brokken brood, broodjes, korsten, alles te saamgebonden, vormden een groot halssnoer. Hij wierp dat over het hoofd van den hertog.

'Wij begiftigen u, burger, met de ridderorde van het Brood,' riep hij met spottende plechtigheid, en een duivelsch gelach steeg op uit het volk. Een oogenblik daarna bengelde Saint-Honorat aan de lantaren met de keten van brood om den hals. Het volk verspreidde zich.

De éénarmige ging op de teenen staan, en wierp den gehangene spottend een handkus toe, uitroepend: 'Burger, zóó wreekt zich het volk!'

ALB. S.

Liefde verwon,
Novelle van A.W. Bos.
(*Vervolg*.)

Kees Blaak stapt de straat op en trekt de huisdeur met geweld achter zich dicht, zoodat de ruitjes van Jansens' huisje rinkelen.

Op straat is het donker, want de verlichting van het steegje is even armoedig als de huisjes, die er in gebouwd zijn.

‘Ik haal ze uit geen paleis,’ zegt hij, nog eens omkijkende naar Jansens' huisje. ‘Ze is er anders mooi genoeg voor, om in een paleis te wonen, en daarom ook wil ik ze en moet ik haar hebben....’

Hij stapt door en komt van het steegje in een welverlichte straat. Al voortgaande bromt hij:

‘Denk liever aan je doodkist, zei me het oude wijf. Wel ja, alsof dat zoo maar in eens gaat! Zij spreekt als een commandant, maar ze kan haar lappen wel opbergen. Ik zal haar

boeltje wel zoo weten af te takelen, als ik haar Ant niet krijg, dat ze den koers wel voor altijd kwijt zal zijn...'

Hij begint nu halfluid tot zichzelven te spreken.

'Doodkist? Ik heb de laatste vijftien jaren al doodkist genoeg gehad aan mijn eerste vrouw, om er nu maar voor lang niet aan te denken. Ik heb letterlijk geen vin met haar kunnen verroeren, want het was altijd: loop in mijn kielsop. En zij wist op de brug het commando te houden tot aan haar dood. Maar nu ze gelukkig de groote reis heeft ondernomen, zonder me zelfs vaarwel te zeggen, waarom ik nog volstrekt niet raar onder mijn baadje word, zou ik van dat oude wijf van Jansens er geen tweede mogen nemen, die lacht en lonkt, als de zee bij mooi weertje? 't Is om het uit te gieren!.... Ik heb immers de centen en kan er desnoods een voor mijn geld koopen?....

'Die oude, kromme, rheumatiekige philosoof wil me een bedaagde aan boord sturen!... Ik dank hem wel. Neen, Jansens, je kanarievogeltje moet ik hebben en geen ander. Geloof me, ik zal het leven van het beestje in eere weten te houden, want ze zal voor me moeten fluiten en dansen tot de Mottige over fokkeschoot gaat. Dan kan ze voor mijn part Koos nemen, als ze dat wil. Eerder niet! Ik moet haar hebben en aan boord van mijn schip zal ze komen, al moet ik haar halen met gruwelijk geweld.

'Ik ben zestig, maar mijn kast kan nog jaren meeloopen. Ik heb eerst een ouwe getrouwd om haar duiten, nu wil ik een mooie hebben, al heeft die geen geld. 't Geld heb ik....

'En mooi is Antje, mooier zelfs dan eenig ander....

'Ze wil niets van me weten?.... Het zij zoo! Ik zal beginnen met hun schuit in den grond te boren en dan zullen ze wel eiers weten te kiezen voor hun geld. Daarna voer ik Ant met vlag en wimpel in top gemakkelijk naar mijn huis en zet ze als een mooie potbloem voor mijn raam om Koos uit te lachen. Hè! 't Is om het uit te gieren!... En dat ik hierin mijn zin niet zou weten te krijgen?....

'Kom, ik prang nog even de kaai op om te zien of er geen nieuws is. Dat geeft alvast wat afleiding voor van avond.'

Blaak slaat snel den hoek om en loopt zoo tegen iemand aan, die van den tegenovergestelden kant komt.

'Halo Kees,' zegt deze. 'Wij doen hier haast net als één van je schuiten en die van Jansens....'

'Hè?....'

'Wel ja. We liepen malkaar toch ook haast aan boord, is het niet zoo? Je hebt toch geen averij, hoop ik, dat je een gezicht zet, alsof je want overboord ligt?..'

'Neen! Maar wat wil je toch zeggen?'

'Je hebt het nieuws dan nog niet gehoord? Van nummer twee en vijftig met de kast van Jansens?'

'Neen! Zeg op, wat is er mee gebeurd?'

'Loop even bij Toos binnen, daar kun je je schipper van nummer twee en vijftig nog aantreffen. Hij is al naar den waterschout geweest en die zal het er niet bij laten, zegt de man. Er moet opzet in 't spel zijn geweest, altijd volgens zijn zeggen.'

'Zoo? Zegt Hein dat? En hebben Hein en Koos elkaar in den grond geloopen?'

'Dat niet. Maar Hein is tegen het havenhoofd gevaren en heeft daar heel wat averij gemaakt. En je nummer twee en vijftig is ook toegetakeld, man. Het zal je aardig wat duiten kosten, eer dat boeltje weer in orde is.'

'Mij?....'

‘Wel ja, jou! Al beweert Hein bij kris en kras, dat er bij Koos opzet in het spel is geweest om zoo in zijn kielsop te zeilen, dat hij tegen het havenhoofd moest drijven, geen mensch op de kaai, die er een woord van gelooft. En die het gezien hebben, willen het verklaren, dat het door Heins eigen stommigheid alleen zoo is kunnen gebeuren en dat Koos juist door zijn zeemanschap Jansens' schuitje heeft weten te vrijwaren van averij.’

‘Dus heeft Koos geen averij?’

‘Zelfs zijn verf is niet geschonden.’

‘Dan moet er ook berekening en opzet in 't spel zijn geweest.’

‘Je zoudt zoo zeggen van ja, maar heel de kaai is voor Koos en je hoort er niets dan het van ouds bekende: - wat weet een boterboer ook van een botter en van prangen en zeilen? Nu, je zult zelf moeten bekennen, Kees, dat Hein al weinig zeemanschap heeft en dat een binnenschipper maar niet zoo op eens een goed zeeman en visscher wordt. Van den vent is intusschen niets te halen, dus jij zelf zult moeten leggen, mannetje.’

‘Dat staat nog te bezien. Er is opzet in 't spel, zegt Hein, en dat zullen we weten uit te zoeken.’

‘Je zult daarmee ver achter het net visschen, mannetje, wat ik je zeg. Geloof jij nu, dat de waterschout er zich wat van zal aantrekken, als Hein komt beweren, dat Koos een pik op hem heeft, omdat zijn reeder hem in het vaarwater wil zitten en zijn Ant wil vrijen?...’

‘Wat zeg je daar?...’

‘Nu, houd je nu niet van den domme, Kees. Iedereen weet immers, dat je een oogje hebt op Ant? Die oude vrijer, bromde Koos nog laatst, dat hij me niet te na in mijn vaarwater komt.... Ik houd een oogje in 't zeil en wee den Mottige, als hij mij de loef wil afsteken.’

‘Zoo?.... Heeft Koos dat gezegd? En wie vertelt dat alles?...’

‘Toos uit de Teerton, die natuurlijk verbeten op jou is.’

‘Op mij?....’

‘Op jou. Natuurlijk! Doe nu maar niet of je de tramontane kwijt raakt. Zij had immers een oogje op jou en jij op haar?...’

‘Praatjes, man!’

‘Nu het zij zoo! Ik wil je schuit niet aan den grond zetten. Je bent toevallig in mijn vaarwater komen te ankeren en zoo hebben we elkaar gepraaid. Als ik jou was en zooveel zeil kon voeren, zou ik het wel over een anderen boeg weten te wenden. Halo, het zijn mijn zaken niet. Stuur jij je schip in een ander vaarwater.... Goên avond!’

‘Neen! Zoo laat ik je niet weg varen. Kom aan boord en stuur jij dan de kast. Over welken boeg zult ge het wenden?...’

‘Ik zou er een van mijn jaren nemen, man, als ik nog een stuurman moest zoeken. Dat jonge goedje brengt maar al te veel drukte in het kombuis en daar kunnen wij op onze jaren niet meer tegen.’

‘Maar ik wel! Als jij in je leven zooveel jaren met zoo'n ouden stuurman waart opgescheept geweest als ik, zou je ook wel met je gedachten voor anker gaan liggen tusschen het jonge goedje, dat lacht en lonkt als de zee bij mooi weertje. En Jansens' Ant voert den prijs bij me weg.’

‘Dus het is dan waar, wat ze vertellen?....’

‘Zeker is het dat. Ant moet ik hebben. Ik zal ze desnoods koopen voor mijn duiten. Al gauw zult ge er meer van hooren.’

‘Wat ik je raden mag, blijf anders Koos uit zijn vaarwater.’

‘Ik lach met Koos en heel zijn aanhang.’

‘Halo! Je moet het weten. Een goên avond. Ik heb hier al veel te lang voor anker gelegen. Ik wed, dat mijn stuurman aan boord, mijn Trees, haar lappen al aan het uithangen is, om me op te wachten als een commandant en me midden in de branding te jagen. Ik mag lijden, dat als je Ant bij je aan boord weet te krijgen, ze voor jou een kapitein zal wezen, die jou en je boel naar haar hand zal weten te zetten. Dat wensch ik je! Je weet, veinzen doe ik er nooit onder. Opzitten en pootjes geven, hoor ouwe, is je lot, als je Ant trouwt. Je moet dat jonge goedje maar kennen. Verzin dus eer je begint. Nogmaals, een goên avond!....’

Blaak wil den spreker nog terughouden, maar deze stapt stevig door, terwijl het hem door het hoofd vaart, dat, als de Mottige zijn zin zal weten door te drijven, waaraan hij geen oogenblik twijfelt, het heele stadje op stelten zal komen te staan. Hij zal het thuis zijn Trees alvast maar eens in kleuren en geuren vertellen, als de kleinen naar de kooi zijn. Wat zijn stuurman er om zal lachen. En honderd tegen één, of zij begint met alvast naar een middel te zoeken om den ouden vrijer een kool te stoven, waarvan de smaak hem nog lang zal heugen. Zij, noch iemand uit de buurt kan den Mottige goed zetten.

Kees Blaak heeft onder de visschersbevolking weinig of geen vrienden. Zij, die zuchten onder de macht van zijn geld, vreezen of verachten hem, en die hij niet onder den duim heeft kunnen krijgen, hebben door zijn oneerlijke praktijken al te vaak schade geleden, dan dat zijn droefheid niet hun vreugde zou zijn, zijn leed hun vermaak, zijn ondergang voor hen niet een reden tot juichen en tot jubelen.

Blaak heeft het fortuintje, dat zijn eerste vrouw, een weduwe, die ver op haar jaren was, toen zij met hem trouwde, mee ten huwelijk bracht, door krauwen, wroeten en woekeren aanzienlijk weten te vergrooten.

De meeste garnalenvisschers van ons plaatsje heeft hij na verloop van tijd onder den duim weten te krijgen. Van de meeste schuitjes is hij eigenaar of pandhouder. De meeste woninkjes van de visschersbuurt zijn in zijn bezit: in den loop der jaren wist hij er eigenaar of hypotheekhouder van te worden. De vischverzending naar het binnen- en bu tenland wist hij op den duur onder zijn bereik te krijgen, al leden anderen daardoor aanzienlijk schade. Ook heeft hij altijd winst weten te behalen, of de markt hoog stond of laag, en feitelijk is het zoo: hoe minder het de visschersbevolking op den duur wel ging, hoe aanzienlijker zijn fortuin werd en vermogen. Van velen wordt dan ook door de booze wereld verteld, dat Blaak hen naar zijn pijpen kan laten dansen; van anderen vermoedt ze, dat de woekeraar hen steeds meer weet te verstrikken in den warrel van zijn listen en lagen; en die van hun mond een trompet kunnen maken om het van de daken te verkondigen, dat Blaak de booze geest is der visschersbevolking van ons plaatsje, zijn de zeldzaam gelukkigen, welke, door hun scherp doorzicht of hun voldoend vermogen, de woekerhand van den Mottige steeds ver van zich wisten te houden.

Dat, helaas, die hand ook loodzwaar drukt op de familie Jansens, die door de ziekte des vaders zoo stil in 't verval is geraakt, is al voldoende gebleken. Dat echter de hand, die door woekeren en krauwen haast krom is getrokken, zich ook zou durven uitstrekken naar het zuiver hart der jonge maagd, had zeker niemand durven denken.

II.
Een ontmoeting op het duinpad.

‘Nu, moeder Jansens, tracht toch vooral kalm te blijven en vertrouw op den goeden God; Hij zal u zeker helpen. Van mijn kant beloof ik alles te zullen doen, wat in mijn vermogen is....’

En de deur der pastorie valt achter haar in 't slot, terwijl zij op de stoep het nog half luid herhaalt, tot driemaal toe:

‘Ja, meneer pastoor, ik beloof het u, dat ik kalm zal trachten te blijven en blijven bidden en vertrouwen ook, maar als het kan, wil ons toch helpen....’

Daarna treedt zij door een zijdeurtje het nederige kerkje binnen, dat aan de pastorie paalt.

Moeder Jansens is haar nood wezen klagen bij den pastoor der parochie, die, als een goede herder, zijn kleine kudde met zorg bewaakt, met wijsheid bestiert, zijn schaapjes klein en groot als leidend bij de hand op het zoo hobbelige en doornige pad des levens; sommigen hunner zelfs als dragend in zijn armen, om ze te behoeden voor vallen of verdwalen en anderen weer dwingend tot vaster gang, met zachten drang, door het zoet geluid van 't vaderlijk woord, vriendelijk vermanend, liefderijk, teeder.

In zijn kleine parochie weet onze herder alles voor allen te zijn en weinig of niets voor zich. Hij is een liefdevol vader voor klein en groot, die onophoudelijk bidt en smeekt tot

Een jonge vrouw in sierlijk toilet houdt zich in het paviljoen bezig met een knaapje van nauwelijks een jaar, dat nog bedenkelijk op zijn voetjes waggelt bij iedere poging om zelfstandig op te treden. Met verrukte blikken slaat de moeder den ondernemenden kleine gade en moedigt hem met zoete woordjes aan.

Bekoorlijk tafreeltje.

Tegen het tuinhek leunt een arme oude man en steekt bedelend de hand uit naar de jonge vrouw, die meewarig naar hem omziet. Plotseling neemt zij iets uit haar beurs en stopt dit haar zoontje in de handjes, dan fluistert zij hem lachend lieve woordjes toe, neemt hem op en draagt hem naar het hek.

De mollige vuistjes laten de zilverstukken in de ruwe, groezelige handen vallen. De bedelaar dankt en gaat strompelend heen en de dame keert met haar lieveling naar het paviljoen weer.

‘Kom nu, Arthur! Maak eens een mooi stapje, als papa thuiskomt moet hij zien hoe dapper zijn prinsje stappen kan.’

Zij streelt en lokt en liefkoost met haar heldere stem. Het kind luistert en draait zijn kopje om en om, toch aarzelt het en houdt zich krampachtig aan een stoel vast.

‘Kom, Arthur!’ vleit mama en schuift een stapje terug, haar oogen lokken en haar uitgespreide armen beloven den bangerd steun.

‘Mama!....’ kraait Arthur, ‘ma.... ma!....’

‘Kom dan, lieveling! Straks komt papaatje!’

Zoet tooverwoord!

Arthur laat zich eensklaps los, hij knijpt zijn oogjes dicht, grijpt met beide handjes in de lucht en valt gillend in mama's armen, ontsteld over zijn eigen vermetelheid.

Lachjes en kusjes zijn de belooning voor den kleinen held. Moeder en zoon zijn zoo verdiept in hun stoeiend spel, dat zij de schreden op het kiezelpad niet hooren.

‘Nog één stapje, Arthur!’

Mama schuift weder achteruit en steekt het koninkje in het witte kanten jurkje de armen toe. Een, twee! Schaterend van pret waagt Arthur zich voorwaarts....

Daar worden nog twee armen naar hem uitgestrekt.

‘Pa, pa!’ jubelt Arthur en valt aan zijn borst.

De echtgenooten begroeten elkander teeder, dan wenkt de groote Arthur geheimzinnig naar den tuin.

Ophélie ziet op, en....

‘Frieda! Alting!’ roept zij vroolijk en snelt op hen toe. ‘Terug van de huwelijksreis?’

‘Eindelijk, Ophélie-lief. En we brengen een nieuwtje mee.’

‘Laat hooren!’

Arthur komt belangstellend rader, met zijn zoon op den schouder.

‘Wel?’ zegt hij glimlachend.

‘Job is geëngageerd!’ schreeuwt Frieda en barst dan in schaterend lachen uit.

‘Met Bella!’ voegt Alting er bedaard bij.

‘O, o! de chocoladekan! Wij zullen daar een grap van beleven!’ jubelt Ophélie uitgelaten.

‘Dat zullen wij!’ is het algemeen besluit.

DE BIERSTRASSE TE OSNABRÜCK, met oude huizen in Renais ance-stijl.

Als Ophélie en Arthur later in hun salon zitten te praten, trekt Arthur II een zilveren bloemvaas om, in den vorm van een veldketel en vol zinrijke figuren.

'Een herinnering!' zegt de lord met een gelukkigen blik en boeit de vrijpostige vingertjes in zijn eigen handen.

'Lord Spleen! Ééns wil ik je nog plagen....'

'Ik sta het met toe, prinses Asschepoes; ik zal je morgen bij grootvader in ongenade brengen, voor je straf.'

'Grootvader en oompie zijn beiden verraderlijke oude mannen, hoe zouden zij mij anders met deze vinding van hun vernuft hebben geplaagd?'

OSNABRÜCK IN VOGELVLUCHT GEZIEN.

[Nummer 30]

Lottie.
Door Daniella.

Het is het uur bij uitstek der huiselijke gezelligheid. Mevrouw Adèle Duburk met haar beide dochters zitten om de theetafel in de veranda van haar fraaie villa. De warme, loome zomernamiddag noodt tot rust. De anders bedrijvige vingeren zijn stil, de mondjes zwijgen een wijl. Stil is het ook in de omgeving; de veranda ligt achter het huis en dit staat verwijderd van den steenweg. Het drietal geniet van den aanblik op het rustig schoone landschap, eenvoudig van lijn en kleur, maar zelfbewust rijk en bloeiend. Achter het glinsterend vlak der vijvers, door tal van sierlijke bloembedden gevat als in een omlijsting van schitterende kleuren, klimt het onmetelijk veld van in den zonnebrand trillend groen tot aan den horizon, waar het verflauwt tot onduidelijke, grillige omtrekken.

Op dezen stillen achtergrond onderbreekt een dartele beweging, vlak bij, een oogenblik de kalme rust. Een vlinderpaar stoeit lustig en baadt zich in de gouden glansen en toont koket de kleurenpracht van hun sierlijke vleugelen, diep zwart en gloeiend rood, aan de bewonderende blikken. Een eenvoudige witte kapel wil mee doen aan het spel, maar de mooie elegantjes fladderen weg en laten haar alleen; bescheiden strijkt zij in een verborgen hoekje neer.

Voetstappen naderen in de tuinkamer. De huisknecht biedt op een zilveren blad mevrouw een telegram aan. Zij opent het vlug en leest. Een blijde glans komt over de nog altijd mooie en vooral lieflijke trekken. Suzette, de jongste, slaat snel de armen om haar hals:

‘Toe, moedertje, vertellen. We zijn ongeduldig naar die goede tijding, want dat is het zeker, u ziet er zoo invergenoegd uit.’

‘Ja, klein nieuwsgierig ding, dat heb je goed geraden, ik ben blij, erg blij, we krijgen een heerlijk bezoek, waar we al lang naar verlangd hebben; raad eens wie? morgenochtend al.’

‘Oh, als u zoo blij bent, dan is het zeker oom Willem,’ riep Caroline, de oudste, uit, en op het toestemmend knikken juichten de meisjes luide en vroolijk, want hij was de lieve oom, de beminde broer van haar moeder, die vroeger dan zij verwachtten van een lange reis terugkeerde en verlangend werd te gemoet gezien.

Allen waren opeens in bedrijvige beweging, maar moedertje werd door de meisjes zacht in haar leuningstoel teruggeduwd. Zij zouden wel voor alles zorgen en mama kon er op rekenen, dat het oom aan niets zou ontbreken en dat hij goed vertroeteld zou worden. Na een kleine bespreking stoof het tweetal lachend en zingend den tuin in, om in keuken en koetshuis de noodige bevelen te geven.

Suze was het eerste gereed en sneed in den rozentuin vóór het huis een grooten bouquet om de kamer van den logé op te sieren. Caro kwam haar spoedig helpen. Daarna dwaalden zij arm in arm in vertrouwelijk gesprek rond. 't Betrof oom Willem. Hij was hun ridder, hun ideaal. Zij dweepten met hem, den nog immer jeugdig uitzienden, knappen en zoo innig goeden en vriendelijken man, van wiens energie en werkkracht moeder wonderen verhaalde. Hij was ook interessant, want er lag een

lichte trek van zwaarmoedigheid en berusting op het ernstig gelaat, en.... hij was nooit getrouwd geweest.

EEN BEZIENSWAARDIGE HONDENFAMILIE.

De zusjes bekenden elkaar, dat het maar goed was voor den onderlingen vrede, dat oom boven de jaren was; nu zouden zij samenspannen om hun ouden vrijer eens flink te bederven. Zij schikten de rozen, maakten plannetjes voor lievelingsgerechten, zingen van lievelingsliederen; hij zou hun wel gevorderd

én veranderd vinden, den laatsten keer waren zij nog zulke kinderen! En zoo babbelden ze vertrouwelijk verder tot een klagend gehuil haar medelijdend en dan dartel-vroolijk Nero deed bevrijden van den gehaten band en het drietal in wilde jacht de veranda kwam binnenstormen. De uitgelaten bernardiner wist niet hoe zijn teedere vereering aan mevrouw Duburk te bewijzen. Toen zijn blijdschap echter de theetafel in dreigend gevaar bracht, gaf de vrouw hem zijn afscheid, en lachend voortgetrokken door zijn beide speelkameraden dartelde het troepje in lustig spel rond de vijvers.

Met oogen vol liefde staarde de moeder haar twee aardige, knappe meisjes na. Vroolijke, lieve schepseltjes! Wat zou zij aan gevangen hebben zonder deze zonnestralen, toen zij zestien jaren geleden weduwe werd? Caro was toen vier, Suze anderhalf jaar. Zij was jong getrouwd met een man, dien zij zielslief had. Hij was haar oogappel, haar alles, en toen hij haar plotseling door een ongelukkigen val van het paard ontnomen werd, was haar smart zoo hevig, dat het verstand er onder dreigde te bezwijken. Het waren Willem en haar trouwe huisvriend, de pastoor, geweest, die deze ramp hadden helpen afwenden door haar te wijzen op de schoone taak, den edelen plicht, die haar was opgelegd in de opvoeding van haar meisjes, bij welker trouwe vervulling haar man liefdevol op haar zou neerzien. Het was een schoone en heerlijke taak geweest, een zoete plicht. Deze was haar tot waren troost geworden en gaandeweg was dankbare tevredenheid gevolgd door stil geluk. Wat zou Alfred trotsch op haar geweest zijn! Suze had juist zijn lieve, vroolijke, blauwe oogen; Caro meer het donkere van de Van Elzensteins. Grootmoeder Van Elzenstein, waarvan het portret bij Willem hing, had denzelfden zachten, lieven trek om den mond. Maar, onderbrak zij haar gedachten, wat ben ik een ijdele moeder. Laat ik alleen maar blij wezen, dat beiden zoo echt lief en goed zijn en dat iedereen op het dorp van haar houdt, dat is verreweg het beste. Daar mag ik trotsch op zijn, dat haar goedheid en vriendelijkheid de harten van al onze armen en behoeftigen gestolen heeft, de rest is bijzaak.

Toen Nero genoeg had uitgeraasd, kwamen de meisjes terug.

‘U zit zoo stil, moedertje, wilt u wat dutten of zullen we iets zingen? Ja, we zullen de lievelingsstukjes van oom Willem nog eens doornemen.’

‘Moes,’ viel Suze in, ‘ik heb laatst eens in uw oude muziekboeken gesnuffeld; is daar niet iets bij uit ooms jeugd, wat hij bijzonder graag hoort?’ En zonder antwoord af te wachten: ‘Die oude liedjes zijn wel erg sentimenteel, vreeselijk verliefd!’

‘Vindt je?’ vroeg Caro, de twintigjarige.

‘'t Is mogelijk, als je in de stemming bent, dat je er dan anders over denkt. Caro, waarom kleur je zoo? Oh, ma, zoo'n eerste bal moet een mensch toch wel veel ondervinding geven. Caro heeft heusch meer verstand van die dingen dan voor drie weken.’

‘Mama, zou die kleine van avond niet voor straf vroeg naar bed moeten, omdat ze haar oudste zus zoo plaagt?’

Mevrouw Duburk hoorde het spelletje glimlachend aan. Toen kwam van de onstuimige Suze de vraag: ‘Waarom is oom Willem nooit getrouwd? Caro en ik hebben het er al dikwijls over gehad. Oom moet vroeger toch een bijzonder knappe man zijn geweest. Is hij nooit verliefd geweest?’

Zij had de vraag lang verwacht en wilde haar nu ook beantwoorden. Zij verhaalde de in spanning luisterende meisjes van haar vriendin Lottie.

Mevrouw Adèle Duburk en oom Willem Eichenfels waren de overblijvenden van een zestal broers en zusters, waarvan twee heel jong, de twee anderen op ruim twintig jaren waren gestorven. De familie Eichenfels woonde het geheele jaar buiten op Oud-Eichenstein, een eenvoudig landhuis, maar een uitgebreide bezitting. Toen Emile, de oudste, stierf, werd Willem, die cadet der cavalerie te Breda en in zijn laatste studiejaar was, door zijn vader teruggeroepen om hem in het beheer der goederen behulpzaam te zijn. Hij was met hart en ziel de militaire loopbaan toegedaan en het ging haast zijn krachten te boven, zich naar dit verlangen te voegen; maar de oude heer Eichenfels was door den slag, die hem getroffen had, als geknakt, en toen ook de oudste dochter, de lieve Jeannette, aan het ouderhart werd ontrukt, zwichtte Willem voor de dringende bede zijner moeder. Zijn vader had een hartkwaal, zeer verergerd door het overstelpend verdriet. Meer verdriet of aandoening moest hem tot iederen prijs bespaard blijven. Zoo aanvaardde hij, uiterlijk welgemoed, de zware taak, die hem op de jonge schouders werd gelegd. Hij bekende echter aan Adèle: ‘Zus, ik wil je wel zeggen, het was misschien niet mannelijk, maar toen ik de laatste maal mijn pakje heb aan gehad en het opborg, zijn er tranen op gevallen.’

Bij Adèle, zijn vertrouweling, stortte hij zijn hart uit, als het hem te bitter werd in den eersten tijd. Maar als dit was geschied, beloofden zij elkander opnieuw trouwe kameraadschap, standvastig te blijven op hun moeilijken post, om op het verduisterd levenspad hunner ouders zooveel licht te laten vallen als in hun vermogen lag.

Zijn thuiskomst was hoog noodig geweest. Door de ziekte van Emile, die anderhalf jaar had geduurd, waren toezicht en beheer verslapt en verwaarloosd. Hij was jong en onervaren, maar van gezonden zin en vastbesloten, en na een moeilijken begintijd van zeer groote inspanning was er een snel toenemende verbetering te bespeuren en was in alles de invloed merkbaar van een krachtig leidende hand. Al zijn beschikbaren tijd besteedde bij aan landhuishoudkundige studiën, en trof het daarbij goed een even hulpvaardig als betrouwd raadsman te vinden in den dorpspastoor, een man van veelzijdige ontwikkeling en zoowel practisch als wetenschappelijk oeconoom.

Broer en zuster gingen weinig uit, vooral wegens den ziekelijken toestand van hun vader, waardoor ook hun goede moeder steeds aan huis gebonden was. De eenige familie, waar zij veel verkeerden, maar die gewoonlijk alleen 's zomers buiten woonde, was de familie Van der Meeren.

De heer Van der Meeren, oud-raad van Indië, bewoonde met zijn dochter Charlotte en zijn zuster Renée villa Rozenheuvel. Zijn vrouw was jong gestorven. Lottie was Adèles eenige intieme vriendin. Zij was een aardige verschijning met een lief figuurtje, donker haar en oogen, waar de guit uit blonk. Adèle had meenen op te merken, dat haar ouders en de heer Van der Meeren wel gaarne een verbintenis tusschen Lottie en Emile gewenscht hadden, zij echter scheen meer te geven om Willem. Na Emiles dood treurde zij met hun allen als een echte vriendin, maar duidelijk was het, dat zij geen rouw droeg over een geliefde.

's Winters was de familie Van der Meeren in de stad en ook veel op reis. Tot nu toe was de oud raad er echter niet toe kunnen komen, zijn dochter in de wereld te brengen. Goede muziek en goede tooneelkunst had zij ruimschoots genoten, maar de oude heer zag als een berg op tegen hetgeen men uitgaan en ontvangen noemt. Zij leidden een stil, zeer gezellig huiselijk leven, want hij was een ontwikkeld en opgewekt man, en zijn zuster Renée goedhartig en huiselijk, maar de levendige Lottie zou dolgraag een kijkje genomen hebben in die zoogenaamde wereld, welke haar erg verleidelijk toescheen.

‘Wat hebben we nu aan onze mooie buigingen van kostschool,’ klaagde zij aan Adèle. ‘Als ik een wals hoor spelen, kan ik bijna niet stilzitten. Ik zou zoo graag eens een groot bal bijwonen, maar papa moet er niets van hebben. Toe, speel maar een wals, dan spring ik de kamer rond tot ik er bij neerval, dan heb ik voor één dag weer genoeg.’

Als ze moegesprongen was, kreeg haar gezichtje een peinzende uitdrukking. ‘Als ik mezelf met jou vergelijk, Adèle, wat ben ik dan toch een wuft schepseltje.’

‘Dat zullen de zieken niet zeggen, waarvoor je altijd zoo goed en vriendelijk bent.’

‘Ik doe wel mijn best, maar het gaat me lang niet zoo af als jou. Herinner je je vrouw Hooft, die beweerde dat ze een gesloten kliniek in 'er lijf had? Ik moest wegloopen omdat ik stikte van het lachen, en jij bleef haar goedig en meewarig aanhooren. Maar wat voer ik thuis eigenlijk uit? Niets anders dan mijn twee oudjes wat laten lachen, een beetje zingen en piano spelen en verder iedereen zoowat in den weg loopen. Handwerken vind ik vervelend, en wat ik graag zou willen, veel lezen, vindt pa weer niet goed. Hij zegt: die romanlectuur is niets waard. Op het laatst ga jij je zelf nog voorstellen, de heldin van je romans te zijn, en dan zal je bleek en droevig worden van al die denkbeeldige liefdesmart. Pa beweert dat romaneske jonge dames, als ze eens getrouwd zijn, haar man al heel ordinair vinden, als hij zooals ieder, door de deur binnenkomt en niet door den schoorsteen of het raam binnenvliegt. Pa kan tante ook zoo plagen. Zij zingt nog wel eens van die ouderwetsche liedjes, bij voorbeeld: “Ob ich dich liebe, frage die Sterne.” - “Zeker, vraag jij maar, zus,” zei pa laatst, en wat antwoordde ze? “Och, ik weet er wel een, die in zijn tijd zon, maan en sterren zou aangeroepen hebben, om te weten hoe zeker lief schepseltje over hem dacht. Ze was het ook waard, je kleine Emilie. Ik wek nu misschien droevige herinneringen op, beste broer, maar je doet net alsof je een boeman bent; de kleine zou heusch gaan denken, dat ze op haar beurt nooit eens verliefd mag worden; en toch zal ons zangvogeltje ook wel eens uitvliegen en de twee oudjes alleen laten.” Denk jij wel eens aan de toekomst, Adèle? Jij hebt het zoo heerlijk, je bent niet zoo alleen, ik zou ook wel zoo'n broer willen hebben als jij hebt.’

‘Zoo, en ik geloof, dat Willem jou heelemaal niet als zus zou willen hebben.’

‘Niet,’ vroeg Lottie met een verschrikt gezichtje, ‘vindt hij me dan zoo onaardig? Dat heb ik nooit gemerkt.’

‘Neen, hij vindt je juist zoo lief.’

‘Hè, flauwert,’ zei ze met een kleur, ‘plaaggeest, Willem is veel liever dan jij.’

Dat Willem Lottie lief vond boven alles, was voor Adèle zoo helder als glas, al had hij haar op dit punt nooit in vertrouwen genomen. Maar het scheen wel, dat hij niet met zijn bekentenis voor den dag durfde komen. Waarom niet? Dit moest zij weten en hem zoo noodig helpen; hij was immers haar kameraad. Die dwaze jongen toch, had bij dan geen oogen? En op een avond, dat beiden weder den welbekenden weg naar Rozenheuvel wandelden, nam zij hem vertrouwelijk onder den arm.

‘Broertje, zou je me heel erg dankbaar zijn als ik den ouden heer en tante van avond eens voor mijn rekening nam en jou gelegenheid gaf om wat met Lottie alleen te zijn?.... Terwijl wij whisten, kun jij dan met haar duo's zingen en.... eens een keer dapper zijn en' - ze keek hem lachend in het roodgloeiend gezicht - ‘haar wat vragen, waar niet veel woorden voor noodig zijn.’

‘Zus, kameraad,’- hartstochtelijk drukte hij haar arm tegen zich aan, dat 't pijn deed, maar ze liet hem begaan en, ja, ze had goed gezien. Nu stroomde het in vurige welsprekendheid over zijn lippen, het lang bedwongen, maar toch niet verborgen geheim, en zij keek naar den grooten, sterken man, die trilde van ontroering, terwijl

ze dacht aan de kleine tengere Lottie en haar een Duitsch verhaaltje te binnen schoot van een jongeman, die met goeden moed en vol welsprekendheid was uitgegaan naar de godin van zijn hart, maar ledig thuiskwam en toen zijn moeder hem vroeg: ‘Was hast du denn gesagt?’ moest antwoorden: ‘Ich sagte nichts, ich fragte ob's heute Sonntag wär.’

‘Bewaar wat voor straks, broer,’ onderbrak ze hem eindelijk.

‘Ja,’ - met een zucht - ‘jullie hebt het maar gemakkelijk.’

‘Kom, als ik niet haast zeker wist dat Lottie van je hield, zou ik je niet zooveel moed inspreken.’

(*Wordt vervolgd*.)

Vorst Nicolaas I van Montenegro.

Een der langst regeerende souvereinen van Europa is Nicolaas I, die reeds meer dan veertig jaar op echt patriarchale wijze regeert over Montenegro (Servisch Crna Gora, Turksch Kara Dag), het land der Zwarte Bergen, tusschen Dalmatië, Albanië en Herzegowina gelegen.

Zooals de naam reeds aanduidt, is Montenegro een bergachtig land, welks dappere en stoutmoedige bewoners steeds hun onafhankelijkheid tegenover de Turken hebben weten te bewaren. In het jaar 1697 kwam met den vladika Danilo Petrovic Njegus de tegenwoordige dynastie aan de regeering. De vorsten Peter 1, die van 1782 tot 1830, en Peter II, die van 1830 tot 1851 regeerde, streden voortdurend en met het beste gevolg tegen de Turken. Laatstgenoemde vorst deed ook veel voor de beschaving van zijn volk en verwierf zich bovendien den naam, van de grootste Servische dichter der negentiende eeuw te zijn.

In 1851 kwam Danilo aan de regeering, die in 1853 een zegevierenden oorlog tegen de Porte voerde, maar den 13en Augustus 1860 viel door den kogel van een sluipmoordenaar. Opvolger van dezen Danilo is zijn neef Nicolaas I, de tegenwoordige vorst, den 7en October 1841 geboren als de zoon van den woiwode Mirco Petrovic, die eerst te Triëst, daarna te Parijs zijn opvoeding had ontvangen.

Nadat hij de regeering had aanvaard, kwam hij met den pasja van Skoetari in Albanië overeen, dat grensgeschillen tusschen Montenegro en Turkije door de groote mogendheden zouden worden beslecht. Maar toen in 1861 een opstand in de Herzegowina uitbrak, riep Nicolaas ook zijn Montenegrijnen te wapen en voerde een gelukkigen oorlog, die hem een aanmerkelijke uitbreiding van grondgebied bezorgde.

Nadat de vrede gesloten was, hield de vorst zich bezig met de uitvindingen van den nieuweren tijd ook in zijn land toe te passen. Er werd een geregeld post- en telegraafverkeer ingesteld, scholen werden opgericht en de organisatie van het leger werd ter hand genomen.

In 1875 ondersteunde vorst Nicolaas in het geheim den opstand in de Herzegowina, verklaarde in 1876 met Servië den oorlog aan Turkije en deed een inval in de Herzegowina. Maar van de schitterende overwinning bij Vucidol werd geen partij getrokken en de verdere veldtocht bepaalde zich in hoofdzaak tot kleine schermutselingen, waarin de Montenegrijnen meestentijds overwinnaars bleven. Den 2en November kwam het tot een wapenstilstand, die tot den 13en April van het volgende jaar duurde.

In den tweeden veldtocht, samenvallende met den Russisch-Turkschen oorlog, behaalden de Montenegrijnen overwinning op overwinning. Soeleiman pasja, die aan het hoofd van een leger van 26.000 man het land binnenviel en tegen de hoofdstad Cettinje optrok, werd in een veldslag, die negen dagen duurde, verslagen en het land uitgedreven. Den 13en November trad Nicolaas weer aanvallenderwijs op, veroverde Antivari en Dulcigno en drong tot onder de muren van Skoetari door. Den 12en Januari 1878 maakte een wapenstilstand een einde aan den oorlog, gedurende welken de Montenegrijnen in 12 veldslagen en 60 kleinere gevechten overwinnaars waren geweest. Bij het verdrag van San Stefano werd Montenegro een oppervlakte van meer dan 10.000 vierkante kilometer met 200.000 zielen beloofd, maar de vrede van Berlijn trok nauwere grenzen.

Het vorstendom heeft thans een oppervlakte van 9450 vierkante kilometers en een bevolking van 250.000 zielen. De Montenegrijnen zijn grootendeels Serviërs van het zuiverste bloed, spreken het zuidelijke dialect van het Servisch en behooren tot de Grieksch-Russische Kerk. Maar een 7000 zijn van Albaneesche nationaliteit en katholiek, terwijl het aantal Mohammedanen 3000 bedraagt. De hoogste geestelijke waardigheid in net land bezit de metropolitaan van Cettinje. De katholieken staan onder de jurisdictie van den bisschop van Antivari.

Het verkeerwezen laat nog ongeveer alles te wenschen over. Behalve den straatweg van Cettinje naar Cattaro aan de Adriatische Zee heeft men er enkel voetpaden en veldwegen. Antivari en Dulcigno zijn aanlegplaatsen van de Oostenrijksche Lloyd.

Voor het onderwijs is reeds veel gedaan. De eerste school werd in 1834 gesticht, en onder vorst Danilo werden er nog twee bijgegebouwd. Nu zijn er al een gymnasium, een kweekschool voor onderwijzers, een instituut voor meisjes en 75 volksscholen met 4000 leerlingen.

Het leger bestaat in tijd van vrede uit een bereden lijfwacht van 100 man en drie bataljons ieder van 500 man. In tijd van oorlog kan Montenegro 45.000 soldaten op de been brengen. Te Rijeka bestaan een kruit- en wapenfabriek en een kogelgieterij, te Cettinje een patronenfabriek.

Vorst Nicolaas trad den 8en November 1860 in het huwelijk met Milena, een dochter van den woiwode Peter Vucotic. Uit dit huwelijk zijn zes dochters en drie zonen geboren. Van de dochters is de oudste, Militza, gehuwd met een Russischen grootvorst, de derde, Helena, met den tegenwoordigen koning van Italië, Victor Emmanuel III. De oudste zoon, kroonprins Danilo, is in 1871 geboren en gehuwd met een Mecklenburgsche prinses; de tweede zoon Mirco is in 1879 geboren en een ijverig beoefenaar der muziek.

Onze gravure stelt vorst Nicolaas, die onlangs van den czaar den titel van koninklijke hoogheid kreeg, en diens zonen Danilo en Mirco voor, omstuwd door een afdeeling Montenegrijnsche soldaten in hun schilderachtige dracht.

Liefde verwon,
Novelle van A.W. Bos.
(*Vervolg*.)

In haar eenvoud heeft de familie Jansens zich over de handelingen van Blaak eerst weinig ongerust gemaakt. Zijn spel toch was voor haar al te doorzichtig. Koos moest door den ondergang der familie voor Ant onmogelijk gemaakt worden. Zoo werd het door haar vastgesteld. Den Mottige zou het daarna gemakkelijk vallen den edelmoedige te spelen en Ant als een prijs verwerven. Dit meende men bij Jansens, dat de Mottige droomde door de macht van zijn geld gemakkelijk tot werkelijkheid te kunnen maken.

Zij lachten er om, de eenvoudigen, en geloofden het niet, dat er zegen kon rusten op de sluwe en arglistige handelingen van hun verdrukker. Voor hen was het klaar als de dag, dat Blaak's eisch tot schadevergoeding nooit zou kunnen worden toegewezen en dat hij zelf bij slot van rekening zou moeten opdokken. Tweedens hoopten zij, op hun vertrouwvol gebed, van den Hemel hulp en redding, waardoor zij den woekeraar zouden kunnen uitbetalen tot den laatsten penning, om hem daarna in figuurlijken zin met de zweep de deur uit te ranselen van hun rechtmatig eigendom.

Helaas, de armen worden in hun verwachtingen thans meer en meer teleurgesteld!

De Mottige heeft de macht van zijn geld in zijn boos opgezet en sluw doorgevoerd spel weten te gebruiken, om het recht der armen te kunnen verkrachten, wat den Hemel om wraak roept.

De kansen staan voor de familie Jansens op het oogenblik weinig gunstig, en wat bovendien het lijden van vader en moeder merkbaar verzwaart, is het droevig besluit, dat Ant in haar afgetobde hersenen in allen ernst schijnt te hebben vastgesteld: zich namelijk op te offeren voor het welzijn harer arme ouders en den man harer keuze van zich af te stooten.

Gisterenavond aan tafel, toen zij met haar moeder over de droevig drukkende omstandigheden fluisterend sprak, om vader in de hem zoo broodnoodige rust niet te storen, heeft zij haar besluit geopenbaard.

Wat Ant toen wel niet verwachtte, wat zij zelfs niet kon gelooven, geschiedde plotseling snel.

Eenvoudig op haar woord verloor haar moeder alle zelfbeheersching. Zij sprong op, alsof een giftige tong haar had bezwadderd in wat haar het dierst was op aarde.

Doordringend was het geluid van haar stem, toen zij het luid herhaalde tot driemaal toe: ‘Neen, Ant, dat nooit, zoo lang ik leef!’

Jansens schrikte er door uit zijn sluimering en begon heftig uit te varen tegen de beide vrouwen, die gewoon zijn zijn nukken en luimen geduldig te verdragen. Doch ditmaal deed de moeder, alsof zij zijn woorden niet hoorde, want zij riep al maar door: - ‘Neen, Ant, zoo lang ik leef, dat nooit, dat nooit!’

Het oude mensch was in den beginne niet tot bedaren te brengen en het werd weer een huiselijk tooneel van treurige heftigheid, doch ditmaal met een verwisseling der rollen.

Is Jansens toch met zijn rheumatiek gewoon geweest, bij zoo'n spel de hoofdrol te vervullen, nu was hem een ondergeschikte toegedeeld, die voor het einde van 't spel nog een gansch lijdelijke werd.

Er was strijd tusschen de opofferende liefde van het kind voor haar ouders en de moederliefde, die haar kind niet vrijwillig kon prijsgeven aan den man, die een voorwerp was harer diepste afgekeerdheid, dien Ant zou kunnen haten, maar dien zij nooit zou kunnen beminnen.

Dat voelde de moeder en dat gevoel trachtte zij door woorden en gebaren op de meest heftige wijze te openbaren.

‘Neen, Ant, dat nooit! Liever allen dan sterven van gebrek, van kommer en kou, dan te blijven leven met de eeuwig pijnlijk folterende gedachte, dat haar eenig kind in het hol van een roofdier een diep ellendig en rampzalig leven leidde.’

Zoo dacht en gevoelde de moeder, en de liefde maakte haar welsprekend.

Op den duur gaf Jansens haar gelijk, en de liefde van het kind voor haar arme ouders werd heftig bestreden door de liefde der ouders voor hun kind.

Er was zelfopoffering aan beide kanten, doch te midden van den strijd scheidden zij. Zoo bleef hij onbeslist.

De nacht werd door allen slapeloos doorgebracht en de morgen was voor allen een bang weerzien.

Vóór eenige uren ging Ant schreiend naar haar werkhuis om een karig stuk brood te winnen, en ijlde haar moeder naar de pastorie om raad, van waar wij haar zagen vertrekken, om in het nederig kerkje te gaan bidden tot den almachtigen God, die daar woont in het Tabernakel.

Nu sleept het oudje zich voort in het mulle zand van het smalle duinpad en tracht den top te bereiken van 't duin, waarop het eenvoudig beeldje prijkt van de

Moeder-Gods, die de visschersbevolking daar sinds eeuwen godvruchtig komt vereeren en aanroepen als de Ster der Zee.

Het wordt ons duidelijk, waarom moeder Jansens dezen weg nam en niet naar huis ging om haar zieken man te helpen.

De machtige Vrouwe toch, die zij van kindsbeen af heeft leeren vereeren en aanroepen als de Ster der Zee, is ook de Moeder der Smarten, die weet wat lijden is, die bij de hoogste moedervreugde de diepste moedersmart heeft gekend, moederweelde bij de meest treurige moederlijke verlatenheid. Ook tot haar heeft moeder Jansens in haar nood heur toevlucht genomen, tot haar, die alvermogend is bij haar Zoon, den almachtigen Heer van Hemel en aarde, die ons aller lot beschikt en beslist, het al wikt en weegt met Goddelijke rechtvaardigheid, met onmetelijke barmhartigheid en liefde.

Het is nu de zesde dag van 't negental, waarop zij voor het beeld van de Ster der Zeé wil komen bidden om uitkomst en redding, om eerbiediging van 't goed en 't recht van den armen verdrukte, ook door hem, wiens

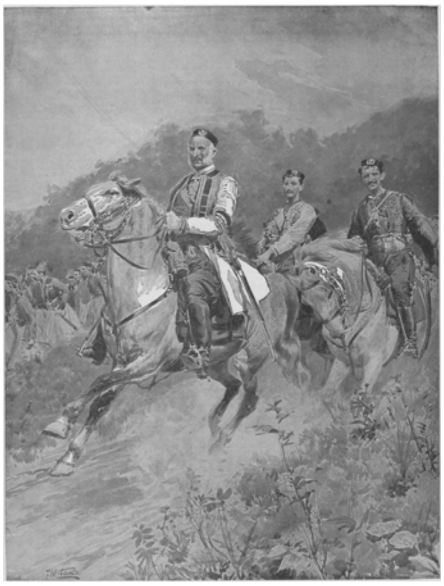

VORST NICOLAAS I VAN MONTENEGRO EN ZIJN BEIDE ZOONS DANILO EN MIRCO. Naar een teekening van F. Matania.

diep bedorven hart gestaag en angstig jaagt van hartstocht, die de macht van zijn geld in dienst wist te stellen van bedrog, van helsche list en woede.

De kerk van Maria della Salute aan het Canal Grande.

Na een vermoeienden tocht door het mulle zand heeft ons moedertje den duintop eindelijk bereikt. Zij knielt neer voor het beeld en verheft haar ziel ten Hemel, de arme eenvoudige, groot in haar gelooven en vertrouwen. Zij zucht en vouwt de magere handen; zij sluit beurtelings haar oogen, door tranen beneveld, en vestigt ze dan weer op het beeld der Moeder-Maagd. Zij bidt en zucht, dringt en smeekt, gelooft en vertrouwt en doet den Hemel dat heilig geweld aan, hetwelk wonderen wekt en ongehoorde uitkomst en redding brengt in de meest hopelooze gevallen.

Haar gebed neemt geen end en zij wordt niet moe haar nood te klagen; hoe vertrouwvoller zij bidt en hoe welsprekender zij haar nood weet te klagen, hoe vaster de overtuiging zich wortelt in haar beangste ziel, dat de helsche woede en macht van den Mottige weldra zullen vernietigd worden; dat de zegepraal van het recht in al haar glans zal schitteren ook voor het oog van hen, die nu half met blindheid zijn geslagen door den gloed van 't goud van den schraper en woekeraar.

Deze overtuiging schenkt haar ten leste weer den moed om vol vertrouwen op te staan en het leven in te gaan, het leven met zijn bange toekomst.

Zij wendt haar blik naar het westen en haar oog wordt geboeid door den dans der visschersschuiten op het blauwgroene watervlak, door de morgenzon afwisselend getint in geel en goud.

De dans is beurtelings zwaar en luchtig en werkt verlokkend op haar gemoed. Zij danst en vaart mee; zij stuurt en wendt den steven en voert het bevel op het schuitje met het blanke zeil, om dat met het getaande de loef af te steken. Koos staat naast haar, want het blanke zeil is haar schuitje en het getaande is één van de vele, die Blaak in de vaart heeft.

Het gelukt!

Het blanke zeil zwelt door de kracht van het briesje en het getaande slaat een wijl heen en weer om dan eerst te zwellen en zijn gang te herwinnen. Met Koos is zij vooruit, ja, met Koos zal haar Ant gelukkig varen door het leven; aan hem dus haar Ant en aan niemand anders!

Zij wendt zich om, slaat haar blik nog eenmaal godvruchtig, dringend, smeekend op het beeld van de Ster der Zee en daalt dan als verjongd, verluchtigd en verlicht, gesterkt en getroost langs het duinpad naar beneden. Zij voelt zich de sterke vrouw,

die met mannenmoed zal strijden tegen logen, list en geweld, die voor oprechte liefde de overwinning zal weten te bevechten.

Helaas, dat haar gelukkige stemming zoo plotseling moet veranderen!

Aan een kromming van het pad staat zij plotseling tegenover den Mottige.

Deze schijnt goed geluimd; niet onmogelijk ook, dat hij zich wel van de meest gunstige zijde aan moeder Jansens wil doen kennen, nu hij zich inspant om aan zijn leelijk gelaat een vroolijken trek te geven door de dikke lippen te vertrekken tot een beminnelijk lachje, een zonnestraal bleek en flauw op een dorre, kale vlakte, een dwaallichtje op een drassigen en moerassigen bodem vol bederf en verrotting.

De toon zijner stem is al bijzonder vroolijk en hoog gestemd, nu hij, moeder Jansens in den weg tredend om haar het doorgaan te beletten, tot haar zegt:

‘Wel moeder, wat een fortuin voor me, en geen kleintje ook, dat ik je nu juist in het vaarwater moest loopen. Neen, vaar nu niet door, strijk eens je zeilen en laat ons hier wat voor anker gaan liggen. Er is mooi weer aan boord. Goed nieuws! Hoor....’

‘Ik heb met je flauwe grappen niets te maken,’ zegt zij barsch, te gelijk een krachtige poging wagend om ongestoord te kunnen doorgaan.

‘Neen, moederke Jansens, maar zoo gauw laat nu de Mottige zich niet uit uw vaarwater dringen....’

Hij plaatst zich vlak voor haar en vervolgt ongestoord:

‘Als ik fortuin heb, ben ik niet gewoon dit al te gauw los te laten. Kom, dobber toch niet zooveel heen en weer, moederke, dat maakt het vaarwater maar troebel en dan kan zich mijn mottig gezichtje voorloopig niet langer meer over de verschansing in het water spiegelen. En dat is toch noodig, want ik moet zoeken mooi te blijven in de eerste dagen!’

‘Ik heb met je flauwe grappen niets te maken,’ herhaalt zij barsch en nijdig, tot driemaal toe. ‘Kom, laat me door!...’

Herhaaldelijk tracht zij haar weg te vervolgen, maar Blaak wijkt evenveel malen met haar ter zijde uit om haar het doorgaan te beletten; zoo blijven zij op dezelfde plaats.

‘Kom, laat me door,’ zegt zij kort en gebiedend, ‘kun je een oud mensch ook al niet met rust laten?...’

Kijkje op de Riva del Vino.
SCHETSEN UIT VENETIË, DOOR FRANS SLAGER.

‘Wel, moeder Jansens, geen haar van mijn hoofd, dat er aan heeft gedacht u te verontrusten. Integendeel: Ik wilde je juist met een zeer blijde tijding aan boord

klampen om samen wat op te kunnen varen en eens te samen te overleggen, hoe het best nu de schuit in vlot water te houden.... Maar

het wordt me meer en meer klaar en duidelijk, dat het juist de ouden zijn, die me in het vaarwater zitten: Ant toch heb ik al vrij wel zeker aan boord gekregen.'

'Je hebt met onze Ant niets uit te staan,' zegt zij boos. 'Heb jij dat begrepen?....'

'Nu, dat weet ik zoo niet, moeder Jansens,' zegt hij ongestoord. 'Wind je maar zoo niet op. Je gelijkt wel een wekker, die afloopt. Het zal met ons toch wel zoo'n vaart niet loopen. Ik heb al lang poolshoogte genomen. Ant is het niet, die de schuit op het droge zoekt te houden, maar het zijn jelui zelve, die haar tegenhouden van wal te steken. Kom, werk en roei nu niet langer tegen den stroom in, stuur vlak voor den wind, wil ik zeggen, en met het stroompje mee, dan zal het je zooveel te gemakkelijker vallen je poos aan het roer te staan. Je wordt oud en Toon met zijn rheumatiek is het allang. Je hebben het hard, ik wil het bekennen, maar als Ant met me getrouwd is, zullen jelui het zeker niet erger hebben dan nu....'

'Niet erger,' onderbreekt zij met nadruk, 'niet erger! Ja, dat zeg je wel!'

Zij glimlachte veelbeteekenend.

'Ja, dat zeg ik,' vervolgt Blaak ongestoord. 'Ant is een verstandige meid, die veel verder ziet dan jelui beiden, jij en je man te zamen. Zij begint het goed te begrijpen, de meid, dat ik met mijn pokdalig, oud gezicht, toch vrij wat meer waard ben dan Koos met zijn blauwe oogen, blonden baard en blozende koonen. Met hem zal het voor haar tobben zijn haar leven lang; met mij zal zij al heel weinig zorgen hebben en kan ze dag in, dag uit als een juffer op 't salet zitten.'

'Kom,' zegt zij, 'altemaal flauwe praat! Laat me doorstappen.'

'Neen' zegt hij, haar weer in den weg tredend, 'licht nu zoo gauw niet het anker, moederke. Ik heb werk genoeg gehad om het over boord te krijgen. Laat nu je schuitje nog een vijf minuten zoo op zijn anker liggen en hoor van 't mooi weertje, dat in mijn zeiltje blaast.... Luister goed. Ik heb zoo goed als het ja-woord van Ant gekregen!... Mooi gewerkt hè, van zoo'n oude met zijn pokdalig gezicht?....'

'Je liegt, Mottige,' zegt zij valsch en stampt met de voeten in het zand van boosheid.

'Liegen?... Word niet boos, moeder. Zij heeft het mij zoo juist daar gegeven.'

'Je liegt, Mottige, en al zou het zoo zijn, dan zeg ik nog: - er komt niets van in, niets! Ant is geen partij voor jou.'

'Ziet je het wel, dat het jelui zijn, die Ant van haar geluk zoeken af te houden!....'

'Geluk?' zegt zij bitter. 'Ja, dat zeg je wel, maar je bedoelingen zijn anders.'

'Mijn bedoelingen zijn oprecht, moeder Jansens. Ik houd zoo van Ant, dat ik ze tot mijn vrouw wil nemen, en eenmaal bij mij aan boord, zal ze het goed hebben en jij en je man met haar.'

(*Wordt vervolgd.*)

Een Hollandsch schilder te Venetië.

Toen Frans Slager, de jonge Bossche schilder, de fijngevoelige vertolker van het stemmige mooi onzer Brabantsche en Geldersche landschappen, voor eenige maanden tot een kunstreis naar Italië vertrok, zal ieder, die in de ontwikkeling van dit jeugdig talent belang stelt, zich hebben afgevraagd, welken invloed daarop de aanschouwing van Italiës natuur en kunst zou oefenen.

Wie ooit het voorrecht heeft gehad, dat wonderland te betreden, dien gaat het hart open van genot alleen bij het herdenken der zaligheid van het eerst aanschouwen, van die overstelpende openbaring eener nooit gedroomde schoonheidswereld.

Hoe zou het dan den jongen kunstenaar gaan met het van der jeugd af door stage oefening gescherpt, verfijnd en vergevoeligd oog! Hoe zou hij, wien in onze bescheiden vaderlandsche natuur geen tint, geen lijn, geen nuance van stemming ontging, getroffen, geboeid, betooverd, verbijsterd worden door dien mateloozen rijkdom van kleuren en nooit geziene lijnen, dien kaleidoscoop van wondere gezichten, zich in duizelingwekkende wisseling ontrollend voor den opgetogen blik van den twintigste-eeuwschen toerist, die per sneltrein door den St. Gothard-tunnel dat paradijs komt binnengevlogen!

En bij de geweldige natuurimpressies komt dan nog de machtige werking der onoverzienbare kunstschatten in museums, paleizen en kerken!

Op menig jong kunstenaar werkt die plotselinge overdaad letterlijk bedwelmend. Ik heb er meer dan een gekend, wien het, ook bij langer verblijf in Italië dan Frans Slager vergund was, letterlijk onmogelijk was daar iets uit te voeren; die geen schets, geen krabbel meebrachten en zich als de eerste de beste moesten vergenoegen met een bundel photographieën, hier en daar te hooi en te gras saamgelezen, zij het dan ook met wat meer oordeel gekozen dan de ricordo's van den gewonen toerist.

Frans Slager blijkt dat oogenblikkelijk verlammende niet gevoeld te hebben. Niet voor niets heeft hij zijn schetsboek meegenomen en de benijdenswaardige vaardigheid, waarmee hij in 't vaderland teekenachtige plekjes en hoekjes opnam in niet veel meer tijd dan een amateur-photograaf noodig heeft om een kiekje te nemen, blijkt hem te midden der beslommeringen van een hedendaagsche Italiaansche reis (station-hotel-museumjacht) niet in den steek te hebben gelaten.

Verschillende studies heeft hij meegebracht en het is me aangenaam er den lezer een viertal van te kunnen voorleggen, krabbels uit het eenige Venetië, die de kenner van de Lagunenstad dadelijk als ‘raak’ erkent, maar waaruit men ook onmiddellijk den ons van vroeger bekenden Frans Slager proeft.

Welken invloed de Italiaansche reis later moge blijken op zijn kunst geoefend te hebben, in deze krabbels is hij de oude.

Dat de invloed intusschen onmiskenbaar is, bleek me kort geleden bij het bezichtigen van verschillende nieuw opgezette schilderijen, studies van het Geldersch landschap, waarin hij op 't oogenblik weer volop bezig is zich te verdiepen: zoo weinig heeft de overweldigende Italiaansche natuurpracht zijn eerste liefde voor onze Hollandsche luchten, onze stil-intieme hei- en boschhoekjes verkoeld. Het speet hem volstrekt niet, weer in 't kalme vaderland terug te zijn, in de heerlijke Geldersche streek, waar hij, naar hij verklaarde, alles bijeen had wat zijn hart maar begeerde. En toch zoekt hij nu in dat landschap iets waar hij vroeger zoo niet naar streefde: ik zou niet precies kunnen zeggen wat, daar het hem, naar ik meen, zelf nog niet duidelijk is: iets meer bijzonders in gloed van kleur, iets meer gezochts in de keuze van het geval, kortom iets ik-en-weet niet wat, dat hij in Italië moet opgedaan hebben en dat later wel duidelijker in 't licht zal treden.

Bepalen we ons hier enkel tot zijn Venetiaansche krabbels.

Er schuilt toch veel waars in het woord: *Une oeuvre d'art est un coin de la nature vu à travers un tempérament*.

Hoeveel kunstenaars en dichters hebben ons al geen impressies gegeven van de tooverstad Venetië, telkens afwisselend naar gelang van hun temperament!

Bij de dichters vormt de herinnering aan haar roemrijk duizendjarig verleden gewoonlijk het thema tot weemoedige ontboezemingen over haar vergane grootheid, het verval harer afbrokkelende verweerde paleizen, eenmaal getuigen van de schitterendste praal, van de weelderigste ontplooiing van schoonheid en kunst, - thans prozaïsch ingericht tot hotels, bankinstellingen, magazijnen, pakhuizen....

Zóó nuchter als op 't oogenblik zag 't er zeker nog niet uit in Byron's tijd, maar toch was voor hem al de tegenstelling tusschen het verval van heden en den luister van voorheen 't eerste wat hem aangreep, toen hij op de Brug der Zuchten stond en voor zijn geestesoog het oude Venetië oprees, in staatsie tronende op haar honderd eilanden als de vorstin van vele landen, in ontzag opziende naar den gevleugelden Leeuw op zijn hooge marmerzuil.

I stood in Venice on the Bridge of Sighs;
A palace and a prison on each hand:
I saw from out the waves her structures rise
As from the stroke of the enchanter's wand:
A thousand years their cloudy wings expand
Around me, and a dying Glory smiles
O'er the far times, when many a subject land
Look'd to the winged Lion's marble piles,
Where Venice sat in state, throned on her hundred isles!

De gedachte aan dat verleden wordt den nadenkenden beschouwer trouwens onweerstaanbaar opgedrongen door de grootsche monumenten, die nog luide van Venetiës trotsche historie gewagen.

Daar is de reuzendom van San Marco, de geweldige steenen tropee van honderd roemrijke overwinningen, die machtige opeenstapeling van marmers en bronzen en goudmo zaïeken, als rijke buit der overwonnen natiën van Oost en West naar dit drassig eilandenwereldje gesleept en kunstig opgetrokken, hoog opgetorend tot een tempel ter eere van den God der heirmachten, maar te gelijk tot een onvergankelijk gedenkteeken der glorie van het zegevierende vaderland.

Daar is het Dogenpaleis, trotsch en somber van buiten, weelderig stralend van goud en kleuren van binnen, sprekend te gelijk van de stugge strengheid der grootmachtige doges en van de prachtliefde dier geweldigen, jaarlijks in breeden feeststoet optrekkend naar de Adriatische Zee en haar een kostelijken gouden bruidsring werpende in den schuimenden schoot.

De plechtige stilte in die verlaten marmerhallen, waar de beeltenissen der oude doges ons hooghartig van de wanden aanblikken, stemt daarbij onwillekeurig tot stil gemijmer, en geen straatrumoer stoort de overpeinzingen in deze stad, waar geen geluid wordt vernomen dan het zacht gekabbel van het water dat langs de grauwe muren schuurt en het geplons van de riemen der *gondolieri*, die stil droomerig of zacht neuriënd de zwarte gondels geheimzinnig doen voortschuiven over het zachtgerimpelde water.

Men zegt dat het spoedig gedaan zal zijn met die deftig voorname, die weemoedig poëtische stilte, welke Venetië steeds gemaakt heeft tot het lustoord van droomers en dichters. Men zegt, dat het plan bestaat de voornaamste kanalen, die de drukste verkeersbanen vormen, te dempen en te maken tot boulevards, waar rinkelende trams en ratelende rijtuigen de lieve, stille, als zwaluwen langs het water scherende gondels zullen vervangen.

Als dat gebeuren mocht, dan zou eerst recht de schim van Robert Hamerling hier het *Schwanenlied der Romantik* mogen aan heffen, want dan was het met Venetiës eenig romantische schoonheid gedaan.

Nu nog is zij de eenige stad in het moderne Europa, waar wij niet door het verbijsterende wielengeratel worden achtervolgd, waar geen huurrijtuigen of omnibussen, geen trams, geen fietsen of tuftufs rondsnorren, den bedaarden voorbijganger verbijsterend door hun lawaai. Hier trekt het levendige stadsverkeer, vooral bij avond, zich samen op de uitgestrekte *Piazza San Marco*, omringd van verblindend schitterende winkels en koffiehuizen. Met gladde marmerzerken bevloerd, waarop overdag bij heele zwermen de blanke duiven vredig neerstrijken, ter eene zijde afgesloten door den majestueuzen, in het goud van zijn mozaïeken blinkenden gevel van den St.-Marcusdom en verder omringd met marmeren colonnaden, is zij als een reusachtige gezelschapszaal, waar bij avond heel Venetië, ingezetenen en vreemdelingen samenkomen; een oase van licht en gezelligheid, van schittering en glans te midden van een donker labyrinth van nauwe kronkelgangetjes en wat breedere vaarten, waar het licht van lantarens en het schijnsel uit vensters flodderend weerspiegelt in het kabbelende zwarte water, schaarsch bevolkt met spokig in het duister voortschommelende gondels.

De alledaagsche toerist blijft bij avond han

gen in de helverlichte omgeving van het St.-Marcusplein, geboeid door den tintelenden gloed der winkeluitstallingen van goud en zilver, van email en koraal of het duizendkleurige Venetiaansche glas, door de levendigheid van het stadsgewoel en de elegante gratie der wandelende groepjes. Hij waagt zich liefst niet in den donkeren waterdoolhof.

Maar wie iets betooverend moois, iets onbeschrijflijk fantastisch wil zien, wie genieten wil van den nooit volprezen Venetiaanschen nacht, die stapt in een gondel en laat zich bij maneschijn of sterrelicht rondroeien tot waar enkel de pracht van den avondhemel nog weerkaatst in het donkerblauwe water, en als hij dan den blik omwendt naar de stad....

> .... o Himmel, welch' prangende Wunderschau!
> Die Kuppeln und Giebeln und zinnen, zerbröckelnd und altersgrau,
> Sie schimmern, wie einst vor Zeiten: ein hold erblühender Kranz
> Von Wundern stehn sie farbig in goldenem Lebensglanz!
> Das ist ein märchenhafter, versteinerter Zauberwald
> Voll marmorner Riesenblumen in seltsam bunter Gestalt;
> Ein Wundergarten der Schönheit, wo seliger Lebensdrang
> Zeiten- und Völkerblüten holds lig ineinanderschlang!
> Der Goldglanz der Moreske zeichnet auf schimmerndem Grund
> Phantastische Wunderfresken; in Bogen, weich und rund,
> Schwingt sich die Rose des Südens; darüber, strebend schier
> InsUnermessne, hebtsich der nord'schen Lilien Kronenzier!

Dat is het wonderbaarlijke van Venetiës ongeevenaarde bekoring, door Hamerling in enkele teekenachtige lijnen geschilderd: het phantastische, romantische, sprookjesachtige van zijn aanblik, die wondervreemde mengeling van Moorsch en Gothiek, van Byzantijnsch en Romaansch, Renaissance en Rococo, dat te gelijk aan de Kruisvaarders en de Saracenen, aan de Grieken en de Gothen, aan de primitieven en de meesters van het *Cinquecento* herinnert, dat barbaren en helden, vorsten en kunstenaars voor ons oproept, kortom waar inderdaad, als in een toovertuin, de schoonheidsbloesems van onderscheiden eeuwen en volken zich heerlijk dooreenstrengelen.

Dat was wat Ruskin, den grooten bewonderaar van Venetië, zóó aangreep en wat hem bezielde om uit de *Stones of Venice* een machtig gebouw van hooge kunstbeschouwing op te trekken.

Voor hem, den kunstenaar-philosoof, was Venetië het vereenigingspunt van al de voorbijgegane beschavingsperioden, van Latijnen en Grieken, van Longobarden en Mooren. In den grond verschillend, in karakter en zending uiteenloopend, kwamen zij - naar zijn levendig schilderend woord - opdagen uit Noord en Zuid: de gletscher en de lavastroom.

Geweldig was de schok bij de wederzijdsche ontmoeting, toen het den strijd gold om de bouwvallen van het Romeinsche rijk. Het juiste aanrakingspunt, doch waar de strijd ook werd gestaakt, de doode zee tusschen twee tegenovergestelde stroomingen, de bocht waarin de overblijfselen van het Romeinsche wrak kwamen aandrijven, is Venetië.

Het Dogenpaleis omvat in volmaakt gelijke evenredigheden de drie elementen: het Romeinsche, het Lombardische en het Arabische. Het is volgens Ruskin het centraalgebouw van het wereldrond.

Zoo beschouwt ieder kunstenaar, die Venetië betreedt, het met andere oogen. En al denk ik er natuurlijk geen oogenblik aan, een parallel te trekken tusschen de uitingen der groote geesten, hierboven aangestipt, en den indruk, door Frans Slager van de Lagunenstad verkregen, onwillekeurig brachten zijn teekeningen mij toch hun woorden te binnen.

Hoe de jonge Hollandsche schilder zich te Venetië voelde? Hooren we het hem zelf zeggen. Ik citeer het volgende uit een van zijn Italiaansche brieven:

'Venetië,.... een stad van marmer midden in zee - breede kaden spannen zich uit op het water. Venetië is zoo rustig, zoo "gedistingeerd." In hare stilte geeft zij veel te denken over de reuzenpaleizen met trotsche zalen, kerken, die musea werden, de *Academia*, opdringerige monumenten van doges en over.... de kelders en *piombi*, de martelbanken in den *Ponte dei Sospiri*, welke het groote Dogenpaleis verbindt met de gevangenissen. Venetiës geschiedenis spreekt in vele bladzijden van woeligheid en woestheid, doch nergens behoefde zij nog gewag te maken van de noodlottige catastrophen (werkstakingen enz. enz.) die in andere steden zoo talrijk door de "steeds voortgaande" beschaving schijnen te worden meegebracht.

Nog is de stille kunststad ongerept. Als in eeuwenoude buurtjes de schemering valt of de zon daalt achter de *Maria della Salute*; als ranke schepen komen ankeren aan de marmeren kaden of een laatste zonnestraal door de gekleurde ramen der Sint-Marcuskerk zinkt en haar donker interieur drenkt met kleuren of alles op het Marcusplein in gloed zet.... dan is Venetië wel móói, plechtig, ook voor den Hollander, een reiziger uit het landje met de trotsche luchten, rivieren met de verbrokkelde steden, waarvan de bewondering niet zoo spoedig door ander natuurschoon wordt verdrongen.'

Is het niet typisch te zien hoe de jonge Hollandsche schilder, opgaande in bewondering voor ons vaderlandsch mooi, zelfs door de overweldigende natuurpracht van Italië niet van zijn eerste liefde kan worden afgebracht en hoe hij in het wondere Venetië precies datgene opzoekt wat hem ook in onze Hollandsche steden het meeste trekt, oude buurtjes, grachtjes en bruggetjes, hoekjes die zeker de groote hoop der toeristen, met Baedeker in de hand de stad der Doges doorkruisend, geen blik waardig zou keuren.

KEIZERIN FRIEDRICH, † 5 Aug. 1901.

Op-ende-op Hollandsch gevoeld zijn zijn Venetiaansche schetsen. Zeker, het eigen, zuidelijk karakter van die allerteekenachtigste stadshoekjes is helder doorschouwd en raak weergegeven; maar die stukjes natuur zijn gezien door het temperament van een Hollandsch kunstenaar, van een die voelt de poëzie van een oud buurtje, de intimiteit van die bouwvallig overhangende huizen, de geheimzinnige bekoring van dat stille water, kalm voortkabbelend langs afbrokkelende muren, de tegenstelling tusschen het felle zonlicht dat de hooge gevels blakert, en de koele schaduw hangend tusschen de nauwe straatjes.

En hoe kranig weet hij in enkele krabbels, met wat losjes aangebrachte schaduwpartijen het met gevoelig oog geziene met rappe hand op het papier te tooveren! Zie die *Santa Maria della Salute* met het gewirwar van haar onrustige renaissance-lijnen, statig beheerscht door de mooie, trotsche koepels, oprijzen tusschen het gewemel van scheepswant en tuigage door, hoog boven het in de zon glinsterende golvende water.

Men vergelijke eens zoo'n teekening met een photographie, zooals alle Italië-reizigers er meebrengen van Venetië, liefst nog wel gekleurd om den wille van het - natuurlijk valsch - effect, en men zal het onderscheid zien tusschen het mechanisch verkregen beeld en het kunstwerk: een hoekje natuur gezien door een temperament.

Volge ten slotte de toelichting door den kunstenaar bij elk zijner schetsen gegeven.

‘No. 1 geeft een kijkje op de *Chiesa Maria della Salute* aan het *Canal Grande*. Wèl stond ze daar mooi op een voorjaarsmorgen einde Maart. Hoog boven de schoon geproportioneerde kerk praalde de zon, de licht groene koepels schitterden en in fijne lijnen gaven kantlichten de hoofdvormen aan. Op den voorgrond aan eigenaardig gekleurde palen vastgemeerd, wiegen elegante gondels en het geelgroene water, te woelig om het marmergebouw te weerkaatsen, kabbelt zacht tegen de trappen der kaden. Nu en dan brengt brutaler golfslag - wanneer een der practische, doch onaesthetische passagiersbootjes passeert - eenige afwisseling in de groepeering der vaartuigen op den voorgrond.

De kerk zelf is - voor een Venetiaansche - wat het interieur betreft, weinig belangrijk. Hare ligging echter vraagt vanaf verschillende punten de bewondering van ieder vreemdeling. Ze werd gebouwd ter afwering der pest, die in vroeger eeuwen ontzettend gewoed heeft in Venetië.

No. 2 en 3 geven kijkjes in een gedeelte der stad, dat met zoo rijk is aan monumentale en geschiedkundige herinneringen als de linker oever van het *Canal Grande* met het eenige St.-Marcusplein. Passeert men den *Ponte di Rialto* (naar den linkeroever), dan komt men aan de *Riva del Vino*. Het aspect der stad is nu plotseling veranderd. Een der vele smalle straatjes nemende, die uitkomen op de Riva del Vino, lijkt alles uitgestorven. Men kan er lang dwalen zonder ander geluid dan de klank zijner eigen voetstappen of het knarsen van een vensterluikje, dat behoedzaam geopend en weer gesloten wordt. In de nauwe straatjes passeert men soms, doch hoogst zelden, een voetgangster, die even uit schijnt te gaan om een buurpraatje te gaan houden. Men maakt beleefd ruimte en dringt zich zoo smal mogelijk tegen de vochtige en hooge muren. Dan wacht men op een bedankje of minstens een erkentelijken groet, doch zwijgend en zonder op te zien gaat de eenzame passante voorbij. Het gebeurt wel eens dat men van uit de verte nog een onverstaanbaar gemompel opvangt, doch daaruit is zoowel een beleefdheid als verschillende andere dingen te analyseeren. Plotseling komt men uit op kerk- of marktplein. Ook bemerkt men een ‘hoofdstraat,’ waar de circulatie drukker is. Hier zijn de voetgangers weer talrijker, rustig boek of courant lezend op weg naar huis of park - als echte Venetianen, die niet behoeven op te letten voor tram, rijtuig of kar. Door het vaak onreine, groenachtige water der grachtjes plast een gondel, even halt gehouden aan een oud, schilderachtig bruggetje, luikjes worden geopend in de overhangende verweerde huizen en nieuwsgierige, zwartgelokte hoofden van jeugdige Italiaanschen worden zichtbaar. Men schertst of lacht met hoofdbewegingen en opmerkingen aan het adres van den *signor pittore*, die aan den uitersten rand van het grachtje zittend, druk werkt om een herinnering op te vangen aan een mooi gedeelte van Venetië. En voor men

't weet, is de drukte weer afgeloopen en komt de stilte den eigenaardigen toon van dit stadsgedeelte weer belangwekkender maken.

No. 4 is een schetsje naar gondels, die op een stil binnenplaatsje naar een vrachtje wachten. Dit gondelstation was dicht bij het St.-Marcusplein, en wanneer een vreemdeling, belust op een mooi kijkje, even in de nabijheid komt, dan wordt hij geregeld gepraaid door het aan prijzend *gondola, gondola* van den gondelier, die ieder Venetiaan als vreemdeling schijnt te beschouwen en liefhebber van gondelen. In 't midden van den nacht, bij donkere lucht en regenweer hoorde ik vaak het hardnekkig aanbod van *gondola*. (Daar de gondelier of verhuurder der gondels onmogelijk door de duisternis iemand kon zien, zal hij het geluid van voetstappen gehoord heb-

ben en zich niet hebben kunnen bedwingen om zijn geroep te doen hooren).

Kijkje op de Riva del Vino.

Opvallend is de sombere, zwarte kleur der gondels. Alleen de sierlijke boeg, die als een dreigend wapen de andere gondels op een afstand houdt, is van zeer schitterend metaal, hetgeen een deftig effect maakt bij het zwarte vaartuig. Bovenmate kwistige versiering maakte indertijd het verbod noodzakelijk dat alle gondels uniform zwart moesten zijn om zoodoende allen naijver in het overtollige opsieren te voorkomen. En wanneer, bij eventueele opheffing van deze verordening, de gondels niet gekleurd of versierd worden in harmonie met elkaar en den grootschen ernst van het *Canal Grande*, dan is het beter, dat ze altijd zoo eenvoudig en stemmig blijven als ze nu zijn.

Ziedaar in eenige krabbels met potlood en pen een en ander wat Frans Slager opmerkte en meebracht van Venetië: het getuigt wel, dat hij de reis niet te vergeefs heeft gemaakt voor de ontwikkeling van zijn mooi, echt Hollandsch talent.

J.R. van der Lans.

Bij de Platen.

Een bezienswaardige hondenfamilie. -

In alle gezinnen, waar men een hond tot huisvriend heeft, zal onze eerste bladzijde stellig met groote belangstelling worden beschouwd. Nu, ze is de belangstelling dan ook wel waard, want de hondenmoeder met baar vier kinderen levert een zeer bezienswaardige groep op. De schrandere koppen, de vriendelijke oogen, de heldere, glanzende en behaarde huid, de verschillende houdingen, die een zoo goede groepeering geven, dat alles trekt de aandacht en houdt ze geboeid. De hond is het trouwste en aanhankelijkste onzer huisdieren, en geen ander mag zich in zoo algemeene en welverdiende belangstelling verheugen.

Keizerin Friedrich. -

Na een langdurig en smartelijk lijden overleed in den avord van Maandag den 5en Augustus keizerin Friedrich, de weduwe van keizer Frederik III van Duitschland, in den ouderdom van ongeveer 61 jaar.

De doorluchtige overledene, Victoria Adelheid Maria Louisa, keizerin van Duitschland en koningin van Pruisen, prinses van Groot-Brittannië en Ierland, hertogin van Saksen, werd den 21en November 1840 te Londen geboren. Zij was de oudste dochter uit het huwelijk van koningin Victoria en prins Albert. In 1856 werd zij verloofd met prins Friedrich Wilhelm van Pruisen, met wien zij den 25en Januari 1858 in het huwelijk trad. Door de troonsbestijging van haar schoonvader, koning Wilhelm I, werd zij in 1861 kroonprinses.

Zij had een uitstekende opvoeding genoten, was van nature rijk begaafd, en wijdde zich, behalve aan haar familieleven, ook aan de kunst en vooral aan de nijverheid; zoo bevorderde zij de stichting van het museum voor kunstnijverheid te Berlijn.

Toen haar gemaal in 1887 door de ongeneeslijke ziekte werd aangetast, die hem weldra ten grave zou sleepen, begeleidde ze hem naar Italië, en keerde met hem terug, toen den 9en Maart 1888 de oude keizer Wilhelm stierf en keizer Frederik III tot den troon werd geroepen. Slechts drie maanden droeg hij de keizerskroon, reeds den 15en Juni van hetzelfde jaar werd zij weduwe en nam sedert den naam van keizerin Friedrich aan.

In de politiek heeft zij als keizerin, wegens het korte regeeringstijdperk van haar man, geen groote rol kunnen spelen. Zij is steeds een besliste tegenstandster geweest van Bismarck, wiens plannen zij reeds als kroonprinses dikwijls trachtte te dwarsboomen en die haar dan ook ‘de Engelsche’ noemde.

Na het overlijden van haar gemaal leefde zij in stille teruggetrokkenheid. Zelden kwam ze naar Berlijn, en het liefst vertoefde ze op haar mooi slot in den Taunus, waar haar kinderen en kleinkinderen en trouwe vrienden zich dikwijls om haar vereenigden, en waar zij de eeuwige rust is ingegaan.

Van haar vier zoons zijn er nog twee in leven: de oudste, keizer Wilhelm II, geboren in 1859, en prins Heinrich, geboren in 1862, wiens tocht naar China men zich herinnert. Een harer dochters, prinses Sophie, geboren in 1870, is gehuwd met kroonprins Constantijn van Griekenland.

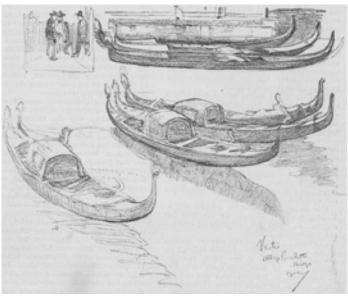

Een gondelstation dicht bij het St.-Marcusplein.
SCHETSEN UIT VENETIË, DOOR FRANS SLAGER.

[Nummer 31]

Een praatje over de Chineesche taal.

Het Chineesche schrift is, gelijk men weet, ideographisch zooals onze cijfers. Het geeft begrippen weer en geen woorden. Ons cijfer '6' b.v. stelt het begrip zes voor en niet het woord zes. Een Franschman toch zal het lezen *six*, een Rus *cheste* enz. En hij zal het lezen en begrijpen zonder een woord Nederlandsch te kennen. Het Chineesche schrift geeft alle begrippen weer. Zoo is er b.v. een teeken, dat 'visch' beteekent, dat het begrip visch bij ons opwekt. Om dat begrip door spreken uit te drukken, behoeft men noch Hollandsch noch Chineesch te kennen. Evenals het cijfer '6' verschillend door Hollanders, Duitschers, Franschen enz. wordt uitgesproken, evenzoo het cijfer 'visch', door de Chineezen uitgevonden. De Chinees van Peking spreekt het uit yoe, die uit Sjanghai ny, de Nederlander kan het uitspreken visch, de Franschman poisson, de Duitscher Fisch, de Rus ryba, de Japanner ouwe, enz.

De Chineezen hebben op deze manier meer dan veertigduizend cijferteekens uitgevonden voor meer dan veertigduizend begrippen. Het is natuurlijk niet gemakkelijk die alle te leeren. Maar op de eerste plaats zijn een twaalfduizend voor alle behoeften voldoende en vervolgens zijn die cijfers niet moeilijker te onthouden dan woorden van een vreemde taal.

Het groote voordeel van dit beeldschrift is juist, dat het niet afhangt van de uitspraak der taal: men kan in een andere taal bijna evengoed lezen als in het Chineesch.

Men zal dus begrepen hebben, dat de Chineesche taal onafhankelijk is van het Chineesche schrift en dat hij, die het laatste goed kent, daarom van de eerste nog geen woord behoeft te kennen. Het is dus niet voldoende het Chineesche schrift te kennen, men moet ook de taal kennen, wil men die spreken.

Een Chineesche taal bestaat niet in den zin als bijv. een Nederlandsche taal. Er zijn in China wel een vijftiental Chineesche talen, die zooveel verschillen, dat de eene Chinees den ander niet kan verstaan. Indien er te Sjanghai een twist is onder zeelieden, waarin gewikkeld is een Chinees uit Peking, een uit Kanton, en een man uit Amoy, en de rechter, die hen ondervraagt, van Kansoe is, zijn er de volgende tolken noodig: een om het gesprokene van den man uit Peking in het Kantoneesch te vertalen en omgekeerd, een voor het Kantoneesch en de taal van Amoy, een voor de taal van Peking en die van Amoy en drie voor de taal van Sjanghai en respectievelijk de taal van den man uit Peking, Kanton en Amoy, opdat de getuigen te Sjanghai het gesprokene begrijpen.

Behalve de uitspraak verandert de klemtoon in de Chineesche taal den zin van het woord. Indien gij bijv. in de taal van Nanking zegt *ma* met eenigszins sleepende stem, zonder die te laten zakken, beteekent dat 'moeder', indien gij zegt *ma* op dezelfde wijze maar een quint of octaaf lager, beteekent het hennep; *ma* op vragenden toon uitgesproken wil zeggen 'pond', op bevestigenden toon uitgesproken beteekent het woordje *ma* 'beleediging', en kortaf uitgesproken 'oude kous'. Zoo beteekent het woordje *joe*, op die vijf wijzen uitgesproken: 'zooals', 'visch', 'regen', 'ontmoeten' en 'gamma'.

Lottie.
Door Daniella.
(*Vervolg*.)

Het plannetje slaagde prachtig. Lottie keek wat verrast en vond het een echt oudevrijstersidée om op een mooien zomeravond kaart te spelen, maar de oudelui waren erg dankbaar, en de jonge?.... Het speeltafeltje stond in den hoek van de veranda op zijde van de openslaande deuren van den salon, waarin de vleugel stond. Adèle zat als op heete kolen, ze had moeite bij het spel te blijven. Eerst hoorde ze de twee binnen wat kibbelen over hetgeen ze zouden zingen; ze hoorde Lottie zeggen: 'Jongen, wat wil je toch ernstige stukken zingen, waarom niet: ‘Je t' aime mieux que mes moutons.’

HOLLANDSCHE MARKTVROUWEN, NAAR EEN OORSPRONKELIJKE TEEKENING VAN FR. KALLMORGEN.

Ze hield haar hart vast. Willem zweefde

natuurlijk in hooger sferen en was voor zulke luchtige muziek niet gestemd. Als Lottie nu maar.... Zij kon hem toch niet voorzeggen.

Eindelijk scheen het uitgemaakt. Willem zong het eerst: ‘Salut à toi, demeure chaste et pure.’ Hij zong goed en ditmaal bijzonder.

Als die jongen zóó zingt, dan vergooi ik nog mijn heele spel,’ zei de heer Van der Meeren; ‘wat is ook weer troef?’

Daarna klonk de serenade van Wekerlin.

‘Bravo, kleinen,’ riep hij, ‘jullie zijn van avond goed bij stem, hoor!’

Daarop zochten ze zeker muziek uit, meende tante Renée. Dit duurde nog al lang. Op cens klonk het Adèle als een jubelzang van Lottie, zoo blij, zoo in-gelukkig: ‘Oh, c'est moi qu'il a choisie, à moi son coeur, sa vie.’ Zij jubelde inwendig mee en verloor daarbij met glans een sansatout.

‘Kind, dat zingen brengt ons van avond allemaal in de war. Oh, goed dat ze er uitscheiden, want anders zou je geplukt worden. Hij was haast onverliesbaar,’ en de oude heer ging ijverig aan het uitleggen.

Willem en Lottie waren nu in de veranda gekomen en zetten zich aan het tric-tractafeltje. Adèle keek heel even naar hen. Lottie had een hooge kleur, Willem was voor zijn doen bleek; zij zag, dat hij hevig aangedaan was.

Broer en zuster maakten het niet laat. Willem moest weer vroeg uit de veeren. Terwijl zij zich gereed maakten om op te stappen, kwam er een brief voor den heer Van der Meeren. Deze keek hem even in. ‘Hé, morgen al! Willem, wij krijgen morgen al inkwartiering, er is onverwacht verandering in gekomen, we zouden ze eerst over drie dagen gekregen hebben. Renée, hoor je het?’

De meisjes hadden intusschen een apartje. Lottie sloeg onstuimig haar armen om den hals van haar vriendin. ‘Oh, lief, lief zusje, ik zal je morgen zooveel vertellen; zal je onderweg goed op dien grooten broer van je passen.’

Daar kwam tante Renée met een zeldzame begonia, bestemd voor mevrouw Eichenfels, en brak verdere confidenties af. Adèle hoorde Willem op dat oogenblik zeggen: ‘Mag ik u morgen om twaalf uren over een zaak van gewicht spreken, mijnheer Van der Meeren?’ Zij zag den ouden heer verbaasd opkijken: ‘Een zaak van gewicht! Wel jongen, ik ben altijd tot je dispositie; hoe meer ik je eerlijk gezicht zie, hoe liever.’

Zij waren buiten en alleen. ‘Oh, Adèle, ik ben zoo gelukkig! Hoe kan een mensch zooveel geluk dragen. Zij heeft me lief. Hoe is het mogelijk dat zoo'n engel me lief kan hebben.’ En daarna op een anderen toon: ‘Zus, morgen om twaalf uur....’

‘Ja, ik weet het al. Dacht je dat ik je benauwd gezicht niet gezien had? Maar de oude heer scheen heelemaal niet te snappen, waarom je eigenlijk komt. Mogelijk denkt hij, dat je over een bijzonder soort aardappel of over een Colorado-kever komt spreken, in plaats van te vermoeden, dat je zoo onbescheiden zult zijn, zijn eenige dochter te komen opeischen. Maar alle gekheid op zij, Willem, ik ben zoo gelukkig, mijn oude jongen, mijn beste broer!’

Thuisgekomen vonden zij hun moeder alleen beneden. ‘Papa was erg moe en is naar boven, maar ga eens gauw naar hem toe, want, verbeeld je, we krijgen morgen om één uur al de inkwartiering. Papa wilde van je hooren, hoe je het denkt te regelen met de officierspaarden. Wij krijgen een ritmeester en twee luitenants. Papa gelooft dat jij nog één van die luitenants kent. Hier is de brief van den kolonel, een ouden vriend van papa.’

Willem opende den brief en las de namen van ritmeester Van Hardenberg, 1e luitenant Van Fels en 2e luitenant Duburk. ‘Wel, mijn vriend Alfred, dat doet me plezier! Door allerlei omstandigheden hebben we elkaar in jaren niet meer gezien en vroeger waren we onafscheidelijk. Ik zal dadelijk naar vader gaan.... Vooraf echter, mijn lief, best moedertje, geef me uw zegen, het is ook uw hartewensch, die vervuld zal worden. Lieve moeder, lang heb ik geaarzeld, ik durfde niet, maar van avond heb ik het gewaagd. Zij daar heeft me moed gegeven, en kleine, teere moeder, als ik niet bang was u pijn te doen, dan zou ik u op mijn armen nemen en door het heele huis willen dragen uit louter vreugd: Lottie heeft ja gezegd. Nu hebt u weer een lief dochtertje meer.’

‘Oh, mijn jongen, God zegen je voor die heerlijke tijding, 't is of mijn Jeanne me is weergegeven. Ik heb die kleine al lang als een moeder lief, en jij, Adèle, mijn vertrouwde, zoen me eens. Kind, wat is God goed om mij, oude vrouw, zooveel geluk te schenken. Breng haar gauw bij me, Willem, dat ik het lieve kind aan mijn hart kan drukken, die vroolijke Lottie, dat zonnestraaltje. Adèle, wat zullen we samen het kleine vrouwtje bederven. Jongen, ga gauw naar vader en zeg het hem, maar voorzichtig, niet op eens, te veel vreugde is gevaarlijk. Kun je wel, jongen? Wil ik gaan?’

‘Neen, moeder, ik zal het heusch bedaard zeggen.’

Vader was reeds te bed, maar wakker. ‘Ik heb den brief gelezen, vader, en zooals u terecht dacht, komt mijn academievriend bij ons. Voor de stalling van de paarden behoeft u zich niet ongerust te maken. Ik zal Oude- merrie en Astra zetten op de plaatsen waar Hassan en Vos hebben gestaan, dan komt de oude stal open, en daar kunnen acht paarden gemakkelijk gestald worden. Slaap daar nu maar gerust op. Ik ben morgen om vijf uur uit de veeren en zorg voor alles.’

‘Best, jongen. Hoe maakten ze het op Rozenheuvel?’

‘Goed, vader. Adèle en de oude lui hebben gewhist en Lottie en ik hebben gezongen.’

‘Zóó, jij met Lottie gezongen! En wat?’

‘Alles over de liefde. Waarover zou men met een meisje als Lottie, op een mooien, zomerschen avond, vol van rozengeur en maneschijn, anders zingen als men jong is en een vurig hart heeft? Denk eens aan uw jongen tijd, vader.’

‘Je moest ons de kleine van Rozenheuvel maar hier halen, Willem....’

‘Zoudt u dat graag willen? Wie weet; hoe zoudt u het vinden als we morgen het rijtuig lieten inspannen en om twaalf uur een visite gingen maken bij haar vader, dan kunnen we haar samen gaan vragen.... Van avond heb ik haar jawoord gekregen, vader!’

‘Van harte, van harte geluk, beste jongen, je hebt goed uit je oogen gekeken, 't is een kleine parel!’

‘Kalm, vadertje, want anders krijg ik van moeder, zij was al bang dat het u te veel zou opwinden. Hebt u uw druppeltjes van avond niet noodig? Denkt u zóó te kunnen slapen?’

‘Neen, jongen, maak je niet ongerust. Je hebt me erg gelukkig gemaakt.’

Den volgenden morgen hoorde Adèle al heel vroeg Willem bevelen geven op de hem eigen kalme manier. Zij had niet veel geslapen, maar kon het toch binnen niet lang meer uithouden en was spoedig gekleed en buiten bedrijvig in de weer. Lang vóór dat het tijd was, kwam haar vader haar in de provisiekamer opzoeken; met den rok al aan, een hoogen hoed in de hand en een witten das tusschen de vingers.

‘Toe, kindje, maak eens een mooien strik, want de kleine van Rozenheuvel moet me vandaag op mijn paaschbest zien.’

Zij maakte den strik zoo mooi zij kon en gaf hem een zoen. ‘U ziet er heusch uit, vadertje, of u zelf uit vrijen ging, zoo kranig en nog zoo jeugdig, tien jaar jonger.’

Toen het rijtuig met de heeren Eichenfels door het hek van Rozenheuvel reed, zag Willem het donkere kopje van Lottie, die hartelijk knikte en een paar kushandjes toewierp. Zij werden ditmaal in den salon ontvangen. De heer Van der Meeren kwam hen met beide handen uitgestrekt te gemoet en begon dadelijk:

‘De reden van je bezoek is mij door Lottie gisterenavond meegedeeld. Als ik je zeg dat door die komst mijn liefste hartewensch vervuld wordt, dan, waarde Eichenfels, maak ik het je gemakkelijk, met je verzoek voor den dag te komen en nog eenvoudiger: Zonder dat je iets behoeft te zeggen, geef ik met vreugde mijn toestemming, op één conditie - maar laten we eerst gaan zitten - op één conditie en wel deze, om met de deur in huis te vallen: het engagement moet voorloopig nog geheim blijven tot Lottie dezen winter bij mijn zuster in Den Haag eerst in de wereld is geweest. Je kijkt verschrikt op, Willem, maar luister goed naar hetgeen ik je te zeggen heb, hetzelfde heb ik ook van morgen aan Lottie gezegd. 't Kind moet de vuurproef doorstaan. Je bent opgegroeid bijna als broer en zuster. Die vertrouwelijke omgang werd onderbroken door kostschool en academie, maar nauwelijks waart ge beiden terug of het ging weer op denzelfden voet door. Lottie is een lief, goed kind, een hart van goud en een eerlijk karakter, maar eigenlijk geen buitenmeisje. Had zij den aard van Adèle, ik zou geen oogenblik weifelen, maar nu, - ik weet niet of zij zich, zooals zij nu is, op den duur in het stille buitenleven zou kunnen blijven gelukkig gevoelen. Zij wilde altijd vreeselijk graag eens wat zien van de wereld. Op het oogenblik zegt ze volmaakt gelukkig te zijn, maar kent het kind zich zelf? Sinds zij van kostschool thuis is, hunkerde zij er naar zich eens in de wereld te bewegen, en nu wilde ik zeggen: Laat dien kleinen vogel eens buiten fladderen, laat haar eens zien, dat die wereld onder schijn van rozen ook veel doornen verbergt, dat niet alles goud is wat er blinkt. Gestaald door de vuurproef, ik ben er van overtuigd, zal zij vurig terugverlangen naar ons vreedzaam buitenleven, en dan, Willem, zal je in haar vinden de vrouw, die ik voor jou wensch. Ik had wijzer moeten zijn en haar vroeger in de wereld moeten brengen, maar ik, oude egoïst, stelde het van jaar tot jaar uit, omdat ik bang was mijn lieveling gauw te moeten afgeven en ook omdat ik vreeselijk tegen al die drukte opzag. Wij hadden het met ons drieën zoo gezellig. Ik heb misschien niet goed gehandeld, en nu mijn zuster Dermondt dezen winter haar meisjes zelf in de wereld brengt en zoo aanhield dat ik mijn heidebloempje toch ook eens iets moest laten genieten, en mij mijn egoïsme flink onder het oog bracht, gaf ik, zonder het nog aan Lottie te zeggen, mijn toestemming; het moet voor haar een verrassing zijn en nu wensch ik mijn woord gestand te doen. Dit heb ik Lottie van morgen ook meegedecld. Willem, ik begrijp dat het je nu erg hard zal vallen, maar ik hoop dat je mijn besluit zult billijken,’ besloot de heer Van der Meeren. Hij had met zenuwachtige haast gesproken en drukte Willem nu hartelijk beide handen.

Deze had als versuft toegeluisterd. Een angst kwam over hem. Lottie den geheelen winter weg! Met zijn verstand kon hij er niet veel tegen inbrengen, maar zijn hart deed pijn, hij kon een bang gevoel niet van zich afzetten, geen woord uiten. Hij was zóó hoopvol, zóó zeker gekomen.

‘Ik zal Lottie roepen en Renée,’ zei de oude heer en spoedde zich al weg.

Lottie kwam dadelijk. Het lieve, lachende kind had nu in ieder van de groote, guitige oogen een dikken traan, die langzaam en teeder biggelde over de wat bleeke

koontjes. Ze keek naar Willem, knikte hem hartelijk toe en vloog toen zijn vader in de armen en borg haar kopje aan zijn borst.

Die twee groote tranen waren wonderen, deden wonderen als immer. Angst en pijn vluchtten weg, innigst medegevoel, teederste liefde, onwrikbaar vertrouwen maakten Willem tot den gelukkigste der menschen en dit alles zei hij haar in hun eersten kus, toen ook zijn beurt was gekomen, terwijl de beide vaders tante Renée te gemoet gingen. Zij troostten elkander: de scheiding zou niet lang duren en dan zou hun geluksster in vollen luister rijzen en onafgebroken blijven stralen op hun bijeenzijn, het geheele verder leven lang. ‘Op Oud-Eichenstein, waar wij je allen om het hardst zullen vertroetelen,’ zei hij teeder en innig. ‘Kom je van middag bij moeder? Ze verlangt zoo naar je.’

‘Zeker’, antwoordde haar vader, die dit laatste gehoord had, ‘Lottie komt vast en als het

mogelijk is, wij ook nog, maar dat kunnen we niet zeker zeggen met het oog op de inkwartiering. Je moeder zal wel een oogenblikje vinden om met haar aanstaand dochtertje alléén te zijn en mijn kleintje kan zich dan dadelijk oefenen in de geheimhouding.'

In blijde stemming werd afscheid genomen, en het geluk, dat nu zoo onverholen uit Willems oogen straalde, moest wel spoedig de teleurstelling verdrijven, welke zijn moederen zijn trouwe kameraad gevoelden bij het vernemen van de niet verwachte tijding, dat de verloving voorloopig nog geheim moest blijven.

De op Oud-Eichenstein ingekwartierde officieren waren reeds aangekomen en bevonden zich op hun kamers om zich te verfrisschen. Het was een ongewone beweging in de anders zoo kalme huishouding. Oppassers waren druk in de weer met de sabels en laarzen, ordonnansen brachten of kwamen orders vragen. Kort vóór etenstijd maakten de heeren hun opwachting. De ritmeester Van Hardenberg stelde zich zelf en de hem begeleidende ren luitenant Van Fels en 2en luitenant Duburk voor. Mevrouw Van Eichenfels trad op de haar eigen gracieuze, lieve manier op hen toe en bood hun vriendelijk de hand. Terwijl de ritmeester met de gastvrouw de eerste beleefdheden wisselde, had tusschen Willem en Alfred Duburk een hartelijke ontmoeting plaats.

'Wat een toeval dat wij elkander zoo terugzien, ik als gast van je ouders, met wie ik al lang verlangd heb kennis te maken. Je hebt iets bijzonder geposeerds gekregen, Willem, men kan zien dat er veel op je schouders rust, maar toch zie je er tevreden uit in je veranderden werkkring. Bevalt het buitenleven je? Je zag er eerst genoeg tegen op, den bonten rok af te leggen.'

'Dat is waar, Fred, 't viel me hard, maar ik heb ondervonden dat het volbrengen van je plicht gelukkig maakt. Ik voel me bijzonder tevreden en gelukkig buiten; en jij, hoe maak jij het, nog vrij man?'

'Kerel, praat er me niet van, verliefd worden zit gelukkig niet in mijn aard, ik houd te veel van mijn vrijheid.'

'Ho, ho, dat hebben meer vlinders gezegd, den dag voor ze de vleugels brandden.'

De huisknecht onderbrak de gesprekken met het bericht, dat er was opgediend. De ritmeester bood den arm aan de vrouw des huizes, Van Fels aan Adèle. Het gesprek aan tafel was dadelijk zeer levendig, De beide luitenants vertelden druk over de vermaken van de residentie en Willem en Duburk haalden menige grap op uit hun kadettentijd. Het speet Adèle, toen haar mama het teeken van opstaan gaf.

Terwijl de heeren onder koffie en sigaar achterbleven, hadden moeder en dochter een vertrouwelijk gesprek, betreffende Lottie en Willem. 'Oh, kind, ik zie zoo tegen dien winter in Den Haag voor Lottie op. Haar vader heeft zijn eigen inzichten, maar of hij er goed aan doet haar weg te sturen, weet ik niet. Zullen we haar nog zoo lief en eenvoudig terugzien en zal zij daar de bewoners van Oud-Eichenstein niet vergeten?'

'Maar moeder, nu miskent u Lottie toch. Zij zal ons zeker niet vergeten; zij zelf zou veel liever hier blijven, zij heeft Willem immers lief.'

'Ik hoop van harte, kind, dat je gelijk hebt, laat ons geen zorgen maken vóór den tijd. 't Komt zeker omdat ik zoo dol op haar ben, dat ik bang ben haar te verliezen.'

De officieren moesten nog een bespreking bijwonen bij hun regimentscommandant, die in een naburig dorp was ingekwartierd. Zij reden er na tafel heen met de belofte tegen theetijd terug te zijn.

(*Wordt vervolgd.*)

Een zonnige dag.

Ik weet niet of de schilder zijn doek zóó genoemd heeft; maar - de naam eener schilderij is eigenlijk bijzaak; 't is de kunstwaarde, waar het eenig en alleen opaan komt. In ieder geval zou deze naam een zeer geschikte zijn, want zonnig is het op den weg, waarlangs blonde beuken - forsche, dikke stammen en teere, slanke, jonge boompjes - met hun bladerkronen te wuiven staan in den zomerwind.

Onze landgenoot Théophile de Bock houdt wel van zulke momenten: veel zon, veel wind, en de wolken varend in groote, lichte stoeten langs het hemelblauw. En dan krachtig en kloek de kleurpartijen tegen elkaar gezet in breede, vette vegen; de donkere lommer- massa's tegen de lichte luchtfragmenten, het verschiet vaag, een wemeling van heel fijne lichttinten.

De Bock's groote doeken krijgen door deze wijze van behandeling iets decoratiefs; ze zijn krachtig en vol leven als het Geldersche landschap, waaraan hij ze veelal ontleent; tintelend van zonneglans, gouden zonnevlekken neerwarrelend door het dicht gebladerte over den weg, in het geheel een beweeglijkheid van leven, een frischheid en ruimte die weldadig aandoen.

Onze lezers moeten nu eens deze plaat op een kleinen afstand bezien en dan turen door de oogharen, zoodat de verdeeling van licht en donker scherper uitkomt; dan zullen ze, kijkend den weg langs, tot in het verre verschiet, waar de prachtige boomen een looverpoort vormen, den indruk krijgen van een mooien Junidag met veel zon en zoele winden, met boomengeruisch en vogelengezang.

M.V.

H. Teerspijze.

Langs stam en struik van 't groenend woud
Speelt tintelend het zonnegoud;

Hoe kwinkeleert het luchtig lied,
Dat juublend door de takken schiet

En alom zingt in luid gezank;
Van verre klingelt schelleklank....

Blij schalt het dartel zanggefluit -
Zacht nadert zilvren schelgeluid!

Ons Heer' trekt uit.... De knaap devoot
Meldt 's priesters komst met 't Levensbrood....

Ons Heer' trekt uit..... van lieflijkheid
En hemelvrede stil omspreid!

Ons Heer' trekt uit.... in liefde groot,
Naar een, die worstelt met den dood.

....

En knaap en priester gaan door 't woud;
Hoe 't glanst en trilt van zonnegoud!....

E.P.H.

Liefde verwon,
Novelle van A.W. Bos.
(*Vervolg*.)

‘Ant is geen partij voor je,’ onderbreekt vrouw Jansens den Mottige bits.

‘Dat zeggen allen, die niet kunnen verdragen, dat de zon in het water schijnt,’ zegt hij. ‘Maar als je je leven lang zooals ik een kapitein aan boord heb gehad, die zijn commando's wist te geven en je als een jonge koksmaat dag in, dag uit tot in de stengen pardoen en bramzaling durfde sturen, dan wil je wel, als je ten leste zelf het commando heb gekregen, een lief stuurmannetje bij je aan boord nemen, die door haar fluiten en lonken je den tijd weet te korten, dien je nog aan het roer hebt te staan.’

‘Oude, koude vrijer,’ zegt zij boos en wil doorgaan.

Hij houdt haar nogmaals terug en zegt bitter:

‘Je gevoelt geen liefde voor je kind, moeder, want je houdt het af van haar geluk. Maar dat 's minder! Nu ik het met Ant eens ben geworden, zullen wij beiden het wel zonder jelui weten klaar te spelen. Wij gaan samen onder zeil, wat ik je zeg, moeder, - en met vlag en wimpel in top. Wil je er geen getuige van zijn,.... goed! We zullen den koers daarom wel niet kwijt raken. Als een oud stuurman kan ik van ondervinding spreken en weet ik den weg langs bank en klip, zoo goed als jelui oudjes. En nu mijn lief stuurmannetje gezegd heeft voor mij te willen fluiten en zingen om mij den tijd te korten, dien ik nog aan het roer heb te staan, heb ik eigenlijk met jelui geen zaken meer. Ant wil mij en ik wil Ant, dat 's genoeg om het bootje van den wal te doen steken. Nu adjuus! Wij spreken elkaar nog van avond. Ik ga Ant uit haar werkhuis halen, en we zullen te zamen eens wat oploopen, dan praten er alvast morgen Jan en alleman over.’

‘Maar dat zal niet gebeuren,’ zegt zij. ‘Ik zal bij Ant zijn voor jou. Je zegt het jawoord te hebben van Ant, ik zeg dat je het liegt. En als zij je zoo iets heeft gezegd, dat er wat op lijkt, heb jij dat haar afgeperst, Mottige, want een schraper, een woekeraar, een bloedzuiger ben jij je leven lang geweest, dat zegt je nu een oude vrouw, wier familie je ongelukkig hebt gemaakt, totaal ongelukkig; maar haar kind zal je nooit hebben, zoolang ik, arme, zal leven, versta je. Ik groet je, Mottige.’

Zij stapt door, want hij treedt haar niet meer in den weg. Zij beeft als een riet van toorn en verontwaardiging. Haar gang is gejaagd en snel. Zij gelijkt wel een meisje van drie zesjes, zoo vlug gaat zij door het zand van den weg, en nauwelijks heeft zij den straatweg bereikt, of zij zet het op een loopen, alsof een ramp haar vervolgt en tracht te overvallen, een ramp, die haar leven bedreigt.

Schier buiten adem komt zij bij Ants werkhuis aan, waar zij het hek van 't bleekveld ruw open werpt en langs het voetpad naar het waschhuis ijlt, luid roepend: ‘Ant, waar ben je?....’

Juffrouw Draam, de vrouw des huizes, die van uit haar woonkamer moeder Jansens het bleekveld zoo ziet opijlen, schiet naar voren, en éér nog Ant uit het waschhuis bij haar moeder is, valt de oude schier in de armen der juffrouw, die haar deelnemend vraagt:

‘Maar, mensch, wat heb je geloopen? Toch geen zwarigheid, hoop ik?’

‘Ja, wel zwarigheid, juffrouw,’ antwoordt zij gejaagd. ‘Waar is mijn Ant?....’

‘Daar is zij,’ zegt de juffrouw op Ant wijzende, die uit het waschhuis komt.

De moeder ijlt haar dochter te gemoet en roept baar zenuwachtig gejaagd toe:

‘Maar Ant, Ant? Wat ben je toch begonnen, kind?.... En wat zie ik? Je oogen zijn rood!.... Je hebt geweend?....’

‘Och toe, juffrouw,’.... smeekt vrouw Jansens, zich tot juffrouw Draam wendend, ‘och toe, laat mij met mijn dochter eens een oogenblik alleen.’

‘Ga uw gang, vrouw Jansens. In het waschhuis is er alvast niemand.’

‘Dank u, juffrouw,’ zegt de oude, ‘ik moet Ant eens alleen hebben....’

En meteen begint het oudje zoo luid te huilen en te snikken, dat juffrouw Draam haar dringend vraagt:

‘Maar mensch wat is er toch aan de hand?’...

‘Och niets, juffrouw, niets!.... Ach, ja toch zooveel!... Kom, laat me met Ant eens alleen...’

‘Ga gerust uw gang, vrouw,’ zegt de juffrouw goedig en zij verwijdert zich.

‘Maar kind, wat ben je toch begonnen,’ zegt de moeder, terwijl zij met haar dochter in het waschhuis gaat en de deur er van achter zich dichtslaat. ‘Wat ben je toch begonnen, Ant?’ herhaalt zij goedig.

Zij snikt luid en legt haar bevende hand op die harer dochter, en Ant, alsof die door

de aanraking er van in haar zenuwen diep wordt geschokt, begint plotseling als een riet te beven en het als een kind uit te gillen van smart.

Haar moeder wordt er blijkbaar door getroffen, want met meer zelfbeheersching dan zoo even, zegt zij deelnemend tot haar dochter:

'O, hebt ge reeds spijt over hetgeen gij gedaan hebt?.... Kom, kind, huil dan niet langer; het heeft toch niets te beduiden!'

'Neen, spijt heb ik er niet van,' snikt Ant 'want ik meen goed te hebben gedaan. Ik blijf daarom bij mijn besluit, al doet het me ook nog zoo'n pijn. Want ik kan u beiden toch niet diep in het ongeluk laten storten?'

EEN ZONNIGE DAG, NAAR EEN SCHILDERIJ VAN THÉOPHILE DE BOCK.

'Ongelukkig kind,' zegt de moeder goedig. 'Wat een dwaasheid! Denk niet aan ons, maar aan u zelve. Hoe kunt ge toch denken, dat wij werkelijk gelukkig zouden zijn, al ontbrak ons niets, bij de gedachte, dat gij

verbonden waart aan een man, dien gij moet verachten, dien gij nooit kunt beminnen....'

GEZICHTEN UIT AMSTERDAM: Een achtergrachtje in de Jodenbuurt.

'Koos bemin ik en Koos zal ik blijven beminnen, mijn leven lang,' snikt Ant.

'Dan zal Koos ook uw man zijn, kind, en geen ander.'

'Het kan niet, moeder. Ik zal mij opofferen voor u en vader.'

'Dat offer willen wij niet: Het zou ons straf brengen in plaats van zegen.'

'Maar gij zijt beiden zoo oud en vader is gebrekkig....'

'Dat 's niets. Al zouden wij ons brood moeten gaan bedelen, toch verkoop ik u nooit voor eenige zilverlingen.'

'Het moet toch, want ik heb mijn woord al gegeven.'

'Dat woord neemt gij terug!'

'Nooit!'

'En Koos dan?.... Bedenk toch waar gij het heen stuurt met uw koppigheid.'

'Ik zal het van avond Koos zelf zeggen en hij zal het mij vergeven en mijn besluit billijken, want Koos houdt evenveel van mij als ik van hem.'

'Een reden te meer om van uw besluit het ergste te vreezen.'

'Het ergste?....'

'Wel ja, dom, onnoozel kind. Uw besluit kan Koos geenszins billijken, dat kunt gij alleen, gij, in uw eigenzinnigheid. Koos zal u zeggen en het volhouden, dat de Mottige u bepraat heeft.'

'En wanneer ik hem zeg, dat dit niet zoo is en dat ik gansch vrijwillig om u en vader het besluit heb genomen en het zoo aan Blaak heb meegedeeld!.....'

'Dan zal hij u nog niet ge looven!'

'En hij houdt evenveel van mij als ik van hem....'

'Juist omdat hij van u houdt en hij de overtuiging heeft, dat zijn liefde door u wordt beantwoord.'

'Wij zijn wel ongelukkig, moeder.'

'En gij vergroot niet weinig onze ellende door uw besluit.'

'Ik?'

'Ja, gij!'

'En ik wil mij opofferen?'

'Kom, zwijg, dwaze meid. Koos is voor u en gij zijt voor hem. Schuw den Mottige en lach hem uit. - Komt hij meer hier?'

'Hij komt hier nooit!'

'Hoe hebt ge hem dan ontmoet?'

‘Ik stond op de bleek, vlak bij het hek, toen hij voorbijkwam. Hij groette mij lachend en ik groette terug.’

‘Dat hadt gij niet mogen doen,’ onderbreekt zij bestraffend. ‘Gij hadt aan Koos moeten denken...’

‘Ik dacht aan u en vader.’

‘Dat hadt ge niet behoeven te doen. En verder! Hoe is het toen gegaan?’

‘Ik vroeg hem, waarom hij ons zoo martelde. Martelen doe ik jelui niet, antwoordde hij mij, maar als er van martelen sprake is, dan doen juist jelui mij de zwaarste marteling aan.’

‘Die huichelaar!’ onderbreekt moeder Jansens boos. ‘En toen?’

‘Toen keek hij mij zoo strak aan, dat ik mijn oogen moest neerslaan. Zie me met je mooie oogen toch nog eens even aan, lief Antje, zei hij toen. Je maakt me er o, zoo gelukkig mee. Ik deed het niet en wilde wegloopen....’

‘Dat juist had je moeten doen, kind,’ zegt de moeder bestraffend.

‘Ik bleef staan en zag hem niet aan. Ik dacht aan u en vader en kon Koos zoo een oogenblik vergeten.... Ach ja, een oogenblik!’

Een paar tranen rollen haar weer over de wangen.

‘Ik achtte het oogenblik gunstig,’ vervolgt zij snikkend, ‘om voor u en voor vader ten beste te spreken en vroeg hem daarom nederig om met zijn martelingen toch op te houden. Als jelui hetzelfde willen doen, lief kind, zei hij toen. Ik beloofde het hem. O, je maakt me op eens zoo gelukkig, zei hij. Ik wil jou en je ouders nu ook gelukkig maken!’

‘Dat kan hij niet, de woekeraar,’ zegt moeder Jansens, met haar voet op den grond stampend.

‘Ik geloof toch dat hij het meent, moeder.’

GEZICHTEN UIT AMSTERDAM: De Jordaan.

‘Dat kan hij niet, zeg ik u. En verder?’

‘Ant, ik heb je woord, heeft hij me daarna gezegd en jij het mijne. Van avond zal ik hier aan het hek zijn om je naar huis te brengen, dan praten wij samen verder.’

‘Dus hij komt je hier halen?’

‘Ja, om zeven uur.’

‘Nooit, nooit! Ik zal voor dien tijd hier op mijn post wezen, want daar komen ongelukken van.’

‘Doe het niet, moeder. Bedenk toch, dat ik om u en vader zoo wil handelen.’

‘Vader en ik verbieden u dat. Gij zijt voor Koos en Koos voor u. Om halfzeven zal ik hier zijn!’

‘En Blaak dan?.... Ik gaf hem mijn woord. Bedenk toch, hoe hij ons geheel in zijn macht heeft!’.....

‘Ik lach met den Mottige. Om halfzeven ben ik hier! Dom kind, om zoo iets te durven bestaan en Koos van u te willen afstooten, Koos, die toch zooveel van je houdt.’

‘Ik houd nog evenveel van Koos als vroeger.’

‘Des te zondiger is daarom uw handeling, bedenk dat wel. - Nu tot halfzeven! Ik ben boos op u. Gij hadt aan Koos moeten denken, niet aan ons!’

Moeder Jansens snelt gejaagd de deur uit en laat haar dochter alleen.

‘Ach, ook dat nog!’ zucht de andere en luid snikkend valt Ant op een stoei neer, haar gelaat bedekkend met beî haar handen. Zij gevoelt zich zoo diep ongelukkig, de arme meid. Toch blijft zij bij haar meening van niet slecht of verkeerd gehandeld te hebben.

III.
Velerlei aandoening.

De avond overvalt de visschers na een zeldzaam zachten en schoonen Novemberdag, terwijl hun schuiten, bij een lucht windje, met het wassende water naar de haven zeilen, dansend, als dartele kinderen, op de golfjes, een dans, die log en dan weer licht is, den steven duikend en dompelend in het zilte, schuimende nat, als eenden haar kop, zich spiegelend in 't heldere water van den vijver. Ze volgen elkander in een lange rij, als soldaten in 't gelid.

De schuit, die het langst bij de bank bleef om te visschen, laveert echter buiten de rij, om vooraan te kunnen komen. Zij lijkt wel de bevelhebber, die het gelid commandeert.

Nu, de schipper, die daar met zijn schuit zoo handig laveert, zou als bevelhebber van de anderen zeker geen kwaad figuur maken, want hoewel hij jonger is dan velen van hen, heeft hij toch meermalen getoond verweg hun meester te zijn in kunst en zeemanschap. De meeste visschers noemen en roemen hem dan ook zoo, behalve zij vanzelf, wier overtuiging ook op dit punt gesmoord wordt door de looden hand van den Mottige, die hen ter- neerdrukt.

Die meester is Koos Blank, de jongeling, die bovendien nog een fortuin in zijn blauwe oogen draagt, in zijn blonden baard, op zijn blozende koonen, in zijn stoere gestalte, maar die het fortuin van de hand wees om Ant Jansens te beminnen, met

wie hij door 't leven wil varen zooals het leven zich biedt, afwisselend rijk aan zonneschijn, na storm en regenvlagen.

Terwijl zijn vaste hand nu het roer richt en zijn geoefend zeemansoog den gang van zijn schuit nauwlettend bespiedt, zijn zijn hart en hoofd bij haar, die in de naaste toekomst zijn leven zal verzoeten, die nu reeds zijn jong leven vervult met blijde droomen, voor wie hij wil zwoegen zijn leven lang, omdat zij de eenige is, aan wie zijn hart zich kan hechten.

O, hoe verlangt hij thuis te zijn, nu, meer nog dan anders, want de vangst is zoo rijk geweest, rijker zelfs dan in gulle jaren. Zoo dit een poos nog mocht aanhouden, zou aan den woeker van den Mottige nog voldaan kunnen worden en zou het bij Jansens bruiloft kunnen zijn, de bruiloft van Ant en hem.

Hij glimlacht van voldoening en wendt weer den steven. Hij schiet de voorste schuit voorbij en 't duiveltje van hoogmoed zingt in zijn ziel zijn verlokkend deuntje: wie is knapper op een schuit dan ik, Koos Blank?

‘Schei er uit met je kunsten,’ schreeuwt de schipper van de eerste schuit uit de rij hem toe: ‘Denk maar aan nummer twee en vijftig.’

Het is een handlanger van Blaak.

‘Die aanvaring?’ schreeuwt Koos. ‘Ik lach met jou en den Mottige. Hij vischt toch achter het net!’

‘Dat zullen we zien!’ klinkt het rauw over 't water.

Blank evenwel hoort dit niet. Hoe kan zijn oor het ook nog vernemen? Zijn hoofd en hart zijn plotseling weer elders, doch nu niet bij Ant, al weeft zich de gedachte aan haar als een gouden draad door de donkere stoffe, die hem eenklaps voor de oogen hangt.

Geen reine liefde doet zijn jongelingshart nu angstig jagen, neen, het kookt en bruist daar binnen van woede en van wraak.

Ware de Mottige nu aan boord van zijn schuit, hij zou hem over de verschansing kunnen slingeren als een kwal, die hij in zijn netten ving....

Hij beeft van toorn en werkt met zijn schuit als een bezetene. Hij zeilt de haven binnen en manoeuvreert als de Vliegende Hollander in de ziekelijke verbeelding der bijgeloovige zeelieden.

De knecht, die de garnalen kookt en de jongen, die de gevangen visch in manden legt, voorkomen door hun oplettendheid mogelijk wel een groote averij, als Koos zijn schuit woest en wild als tegen den kaaimuur smakt.

‘Dat's al te hard, Koosje,’ zegt de havenmeester, die aan den kant staat.

Blank schrikt op, als werd hij gewekt uit een pijnlijken droom.

‘Bedaard aanleggen, jongen,’ vervolgt de havenmeester. ‘Het geval met nummer twee en vijftig is nog niet uit de wereld. Niet zoo hard van stapel loopen voortaan’....

‘Ze maken ons mets, al heeft de Mottige nog zooveel duiten,’ schreeuwt Koos barsch terug.

‘Ons?’ klinkt het van den kant en de havenmeester legt een bijzonderen nadruk op het woord ‘ons’? ‘Vergist ge je niet, jongen? Ons? Vraag daar juffrouw Draam eens na. Of beter! Vraag het je Antje zelf!....’

Hij lacht luid en gaat heen.

‘Ook een, die met den Mottige in één schuitje vaart, schipper,’ zegt de knecht.

Koos hoort het niet. Het woelt en wielt hem voor de oogen, als het zeewater in de branding, wanneer de storm het water beroert, het opzweept, het doet bruisen en zieden.

Het spookt in zijn geest:

Juffrouw Draam?.... Ant is daar om te werken!... De Mottige?... Zou daar vandaag iets voorgevallen zijn?...

Hij loopt een wijl heen en weer, bekommert zich niet meer over hetgeen rondom hem voorvalt en geeft in het lest aan den knecht en den jongen haastig zijn bevelen. Hij klimt daarna als een kat aan den wal en ijlt op zijn klompen naar het werkhuis zijner beminde. Hij is er in weinige oogenblikken en staat voor het hek van 't bleekveld, dat nog niet gesloten is. Hij werpt het open en loopt met zijn klompen over het hagelwitte waschgoed, door Ant op het nog groene gras met zorg gespreid. Het voetpad te volgen, daaraan denkt hij niet! De weg over de bleek is korter: hij wil zoo gauw mogelijk bij Ant zijn....

In het waschhuis brandt er licht.

'Daar is zij!'

Koos staat voor de deur en alsof een onzichtbare machtige hand hem tot staan dwingt, gevoelt hij zich als aan den grond genageld.

'Wat is het doel van mijn komst?' zoo vraagt hij zich af.

Hij weet het niet! Ja toch! De booze gedachte heeft hem voortgedreven, dat een ander, dat de Mottige zich in zijn plaats heeft weten te dringen, en juist hiervan wil hij zich overtuigen.

'Waar is Ant?'

Hij gluurt onder Let gordijntje, dat voor het venster hangt, met een bang blozend hart.

'Daar is zij!'

Hij begint te leven en het draait hem voor de oogen.

Ant is alleen!

Hij ademt ruimer en voelt dat het schaamrood zijn wangen nog rooder kleurt. Hij wil wegijlen, vlugger dan hij gekomen is, maar eerst moet hij nog een blik werpen op haar, wie hij zijn hart heeft verpand.

Weer kijkt hij onder het gordijn.

Ja, 't is zijn Ant! Maar hoe?... Zij staat zoo bedrukt over de waschtobbe gebukt?... Zij weent?

Koos werpt de deur van 't waschhuis open en staat met één stap voor haar, die hij liefheeft.

'Ant?'

Hij beeft, doch niet van toorn en gramschap.

'Ant! Wat deert je?'

Zij schrikt hevig en slaat de oogen neer.

'Ant! spreek! Zie mij aan, meid, en zeg wat je deert.'

Zij wischt haar tranen weg, maar houdt het hoofd omlaag gericht.

'Spreek, Ant. Er is iets gebeurd; dat weet ik, dat zie ik, dat voel ik. Heeft soms de Mottige?'...

'Blaak?' zegt zij zonder op te zien.

'Ja, de Mottige?'...

'Ach, Koos,' zegt zij en zij legt haar doorweekte hand op zijn breeden schouder. 'Ach, Koos, vergeef mij toch en wil niet boos zijn....'

Zij ziet hem smeekend in de oogen.

'Niet boos, Ant? Ik heb geen reden om boos op je te wezen.'

'Ja wel, jongen. Ja!'

'Maar wat is er dan gebeurd?... Spreek dan toch!...'

Zij zucht lang en zwaar.

‘Kort en goed, Ant. Ik gebied je hier te spreken.’

‘We zijn in het huis van een vreemde, Koos. Spreek dus zachter of men hoort ons.’

‘Wat maakt mij dat? Spreek, zeg ik. Je stilzwijgen is mij een marteling.’

‘Ook hij sprak dat woord,’ fluistert Ant tot haar zelve, doch niet zoo zacht, dat Blank het niet opvangt en hem driftig doet zeggen:

‘Wie sprak nog van een marteling, Ant?’

‘Hij.’

‘Wie is hij? De Mottige toch niet? Dan dubbel wee zijn pokdalige facie; mijn mes zal ze openrijten langs alle kanten....’

‘Koos?...’ zucht Ant en zij ziet hem bang in de oogen.

‘Ja, ik. Zeg op, - heeft de Mottige je van een marteling gesproken?’

‘Ja, mijn jongen,’ klinkt het zacht van haar lippen.

‘Spreek luider, Ant, en vertel mij hoe.’

‘Van avond en dan niet hier.’

‘Neen dadelijk en juist hier. Dit huis is mij zoo even genoemd en hier wil ik daarom weten, wat er voorgevallen is.’

‘Als gij je bedaard houdt, zal ik spreken.’

‘Ik ben bedaard. Spreek.’

‘Ik zal spreken, maar Koos, vooraf een belofte.... Je vergeeft me toch alles, wat er ook gebeurd moge wezen?...’

‘Dat kan ik je niet vooruit zeggen.’

‘En ie hebt het me toch zoo vaak verzekerd, dat je me lief hebt. De liefde vergeeft toch gaarne?... Bovendien, ik heb zoo gehandeld om moeder en vader. Beloof dus, dat je mij van harte vergeeft en al mijn handelingen wilt billijken.’

‘Zonder vooraf te weten het waarom en waardoor, neen Ant, dat nooit!’

(*Wordt vervolgd*.)

Een en ander over spoorwegdiefstallen.

De ondervinding, dat iedere nieuwigheid in het maatschappelijk leven of het handelsverkeer spoedig ook een bijzondere klas van misdadigers in het leven roept, is voor vijftig jaar bij het spoorwegwezen al bewaarheid. Evenals er specialiteiten in het inbreken, in het stelen van rijwielen zijn, zoo zijn er ook

spoorwegbandieten geweest zoo lang als er spoorwegen bestaan. Wie zich de vroeger ieder oogenblik opduikende geschiedenissen herinnert van overvallen op de Amerikaansche spoorlijnen, zou wellicht denken, dat ze een eigenaardigheid zijn van de lijnen, die door de wildernis of althans weinig bebouwde streken voeren. Maar de statistiek der spoorweg- misdaden leert anders. Niet alleen op de lijnen in het verre westen van Noord-Amerika, in Siberië en dergelijke wordt geroofd, geplunderd en gestolen, - neen, ook bij ons in de landen der hoogste beschaving, in personen- en goederentreinen zijn roof en diefstal aan de orde van den dag.

Beschouwen wij sommige typen van spoorwegdieven eens wat nauwkeuriger. Op de eerste plaats heeft men den coupéroover van beroep. In de eerste klas van den sneltrein zit een gedistingeerd gezelschap. Een generaal, die uit de badplaats, waar hij zich met de zijnen heeft opgehouden, eenige dagen voor zijn familie terugkeert. Een elegant heer met donker uiterlijk in een keurig reistoilet, blijkbaar een buitenlander. Eindelijk een derde, een reiziger van een groot handelshuis, dat in heel Europa relaties heeft, bijna even gereserveerd als de officier, en zich geen oogenblik scheidend van zijn klein handvalies. Hij neemt het mee, als hij den coupé - het is zomer en drukkend heet - aan een groot station voor een minuut verlaat, om een luchtje te scheppen. Geen van beiden heeft met den vreemdeling meer dan een paar woorden gewisseld, die aan een tusschenstation is ingestapt en nu, door de hitte overmeesterd, in een hoek schijnt te zijn ingesluimerd.

De koopman, hoewel met het oog op zijn met goud gevuld valies wantrouwend tegen iederen reisgenoot, kan toch onmogelijk vermoeden, dat deze donkere oplichter als een blonde jonge heer met lorgnet sedert drie dagen te Zürich hetzelfde hotel als hij bewoond heeft, zich aan hem of liever aan zijn valies vasthecht als een vampyr aan zijn offer, dat hij zelfs van denzelfden trein sedert Zürich heeft gebruik gemaakt, en enkel onderweg is overgestapt, om zijn spoor te beter te doen verdwijnen.

De generaal heeft zijn doel bereikt, de beide burgers reizen verder. De buitenlander wordt onrustig als men een station nadert, waar de sneltrein eenige minuten stilhoudt. Hij heeft een vriend, die in bedoelde stad woont, een rendez-vous gegeven aan den trein, en nu hoopt hij maar, dat men elkaar niet zal missen. Geen belangrijke mededeelingen, geen zaken, niets van dien aard, enkel een groet, dien hij de familie van den jongen man beloofd heeft te zullen overbrengen. Hij had aan de ontmoeting wel een paar uurtjes willen opofferen, maar de tijd dringt, hij moet verder, enz.

Het station is bereikt, onze oplichter stapt uit, ontmoet natuurlijk den vriend niet, is opgewonden, ontroostbaar, het sein tot vertrek weerklinkt, hij stapt in, leunt ver uit het portierraam, zijn medereiziger het uitzicht benemend, en juist als de trein zich in beweging zet, verschijnt de verwachte op de treeplank. Een vloed van Fransche begroetingswoorden, een hevig wuiven met den zakdoek, de koopman wordt nu toch nieuwsgierig en staat op, om een blik over den schouder van zijn reisgezel te slaan. Deze heeft dat niet bemerkt, en zijn naar binnen getrokken zakdoek vliegt den koopman in het gezicht en juist onder den neus. Vermoeid en zwaar in het hoofd gaat deze weer zitten; de vreemdeling vat zijn zakdoek en zwaait daarmee nog een paar keer voor het gezicht van den koopman. Nu pas komt dezen de geschiedenis vreemd voor, hij wil opheldering vragen, maar in looden loomheid leunt hij achterover, zonder iets te kunnen zeggen. Met een laatste gedachte aan zijn valies slaapt hij in. De met chloroform gedrenkte zakdoek, gevoegd bij de drukkende hitte, heeft hem overmeesterd.

De oplichter heeft geen haast. Hij weet, dat zijn slachtoffer eerst zal ontwaken, nadat hij aan het eerstvolgend station den trein heeft verlaten. Hij monstert vlug den inhoud van het elegante, met een instrument spoedig geopend valies, laat dien verdwijnen, verwisselt dan zijn langen, donkeren mantel voor een lichte zomerjas, verandert een en ander aan haar en baard, en aan het volgend station verlaat een jonge, blonde heer met lorgnet den trein, in plaats van den donkeren oplichter, wiens signalement kort daarop naar de vier windstreken wordt geseind.

Gevallen als deze zijn allesbehalve zeldzaam. Een koopman reed voor een paar jaar in de tweede klas van Gent naar Brussel. Onderweg stapten drie heeren in, die het gedurende de reis zeer druk hadden over de Dreyfus-zaak. De een liep, met zijn zakdoek wuivend, den coupé op en neer, kwam daarmee als bij toeval dicht onder den neus van den koopman, die spoedig insliep. Toen deze ontwaakte, waren zijn geldtasch en de drie vreemdelingen verdwenen. In het jaar 1899 vond men in een tweede-klas-coupé van een trein, die uit Bordeaux te Orleans aankwam, een slapende dame, die moeilijk was wakker te krijgen en daarna een dergelijke roovergeschiedenis vertelde. De vrouw van een wijnhandelaar uit den omtrek van Bordeaux had 70.000 franks in een taschje bij zich gehad. Bij Limoges was een beambte in den coupé gekomen, had naar haar biljet gevraagd en haar daarbij plotseling een fleschje met chloroform onder den neus gehouden. Verder herinnerde zij zich niets. Natuurlijk was het geld weg.

Hier hebben wij met de specialiteit van voorgewend beambte te doen, die onder deze vermomming gemakkelijk den reiziger kan verschalken. Niet altijd evenwel gelukt dit. Een handelsreiziger, met meer dan 25.000 franks uit het buitenland komend, werd op deze manier bij Dijon door een man in de uniform van beambte in het nauw gebracht, toen hij alleen in den coupé was en even was ingedut. De oplichter moest gedurende den rit overgestapt zijn. De reiziger maakte van een korte woordenwisseling over zijn plaatskaartje gebruik, om naar het venster te springen en aan de noodrem te trekken. De schurk wilde uit den trein springen, maar de reiziger hield hem een geladen revolver voor tot de trein stilstond en de bandiet in hechtenis genomen kon worden.

Onder heel andere omstandigheden en met andere hulpmiddelen werken de goederenwagendieven, die niet op door het toeval aangewezen slachtoffers hoeven te wachten, maar zeker zijn loonenden buit te vinden in de bagagewagens, vooral van de door het welgestelde publiek gebruikte sneltreinen. Verplaatsen wij ons op een dier bliksemsnel het land doorsuizende exprestreinen, die van het Kanaal naar de Riviera gaan en in het bijzonder door rijke Engelschen en Amerikanen worden gebruikt. Wat een reusachtige koffers in het bezit van die rijke families, voor het grootste deel millionnairs, wier vrouwen en dochters haar juweelen meenemen naar het blauwe strand der Middellandsche Zee. Welk een rijkdommen sluimeren in die goed gesloten en verzegelde koffers! De trein bestaat enkel uit doorgaande wagens eerste klas. Een bagagewagen is voor aan den trein, een tweede, gesloten en geplombeerd, achteraan. De laatste bevat de kisten en koffers, die tot Marseille zijn opgegeven; hij wordt tusschen Parijs en Marseille niet meer geopend.

Drie of vier heeren zijn al te Parijs in den trein gestapt en hebben het laatste compartement van den laatsten wagen in beslag genomen. De conducteur vindt een kwartier later een zeer geanimeerd gezelschap aan het kaartspel. Wrevelig over de onderbreking laten de heeren hun kaartje tot Marseille zien, en een hunner geeft den conducteur een vijffrankstuk met verzoek te maken dat hij wegkomt en het compartiment als bezet te beschouwen. De deur wordt gesloten en in langen tijd niet

meer geopend. De trein suist met donderend geraas, slechts bij zeer groote tusschenpoozen even ophoudend, over de rails. De dievenbende zet zich nu aan het werk. Sleutels, tangen, lantarens worden voor den dag gehaald; de een na den ander stapt op de treeplank - een halsbrekende toer in den ijskouden stormwind door de dikke schemering - en de bagagewagen is bereikt. De looden zegels afsnijden en den wagen openen, is het werk van een minuut. De donkere gestalten verdwijnen in het inwendige van den wagen, die een waarde van millioenen inhoudt. De wagen wordt weer gesloten, en bij het licht der lantarens begint een grondig onderzoek der koffers. Men heeft den tijd, want de trein zal nog anderhalf uur door den aanbrekenden nacht ijlen, zonder een minuut stil te houden. Kort voordat deze tijd verstreken is, sluipen de inbrekers in hun coupé terug, om de geroofde voorwerpen van waarde weg te stoppen, en een halve minuut voordat de sterk remmende trein in het volgend station tot staan komt, springen uit den laatsten wagen onbemerkt drie met hun koffers beladen gestalten en ijlen het tegenover het station gelegen kreupelhout in. Weer fluit de trein en ratelt donderend door den nacht, en houdt eerst tegen twaalf uur te Marseille stil. Welke tooneelen bij het uitladen der bagage worden afgespeeld, kan de lezer gemakkelijk raden.

Een groote aanslag in het soort zooals wij zooeven geschilderd hebben, vereischt toebereidselen en uitgaven, als alleen de groote heeren onder de spoorwegdieven zich kunnen veroorloven. De kleineren nemen tot meer bescheiden middelen hun toevlucht. Zoo hadden vier Belgische dieven - waarschijnlijk in de verwachting van minder nauwlettend toezicht bij de beambten - den laatsten dag van het jaar 1898 uitgezocht, om den bagagewagen van den trein Brussel-Antwerpen te plunderen. Bij een kruisstation met drie minuten oponthoud sprongen zij in den bagagewagen, wierpen alles wat hun in handen kwam over een hek, en zouden in de duisternis in een met twee paarden bespannen rijtuig, dat voor hen klaar stond, met hun buit ontkomen zijn, indien niet een baanwachter onraad bespeurd en alarm geslagen had. De schurken ontkwamen wel, maar hun buit moesten zij in den steek laten.

Natuurlijk ontbreken ook bij de spoorwegcriminalistiek de gefingeerde gevallen niet, waarbij de overvallene zelf de eenige dader is. In Japan, waar het gilde der misdadigers de spoorlijnen spoedig als een vruchtbaar arbeidsveld heeft beschouwd, en waar moord en roof op alleenreizende personen dikwijls voorkomen, werd het vorig jaar een conducteur door twee personen overvallen en van zijn geldtasch, die 2000 yen aan opbrengst der verkochte kaartjes inhield, beroofd. Badend in zijn bloed vond men hem bij aankomst van den trein in een der coupé's liggen. Later bleek, dat hij zelf de medeplichtige der roovers was, zich, om elke verdenking af te wenden, zelf de wonden had toegebracht, en dat het gestolen goed gelijk-op verdeeld was.

Het nadeeligst voor de spoorwegmaatschappijen en allesbehalve zeldzaam zijn de gevallen, dat een goed georganiseerde dievenbende een bepaalde streek onveilig maakt, vooral wanneer het haar gelukt, ook onder het treinpersoneel zelf helers te vinden. Dat het spoorwegpersoneel op veel Italiaansche spoorlijnen niet te vertrouwen is, en men zich er daar voor wachten moet, dingen van waarde aan den bagagewagen toe te vertrouwen, is een oude ervaring. Maar ook in Frankrijk bestaan onder dit opzicht hier en daar nog misstanden. De goederentreinen tusschen Parijs en Orleans werden zoo lang en stelselmatig bestolen, dat men ze ten slotte geheime politieagenten als bedekking meegaf. Ook dat hielp niet. Toen werd de lijn in het geheim door patrouilles bezet. Nu werd opgemerkt, dat de vaart van den trein als men een bosch doorreed verminderde, en middelerwijl de waggons geopend en heele vrachten naar buiten geworpen werden. De dieven bestonden uit de beambten en een bende kerels

in het bosch, die terwijl de conducteurs de wagens weer sloten, den roof in veiligheid brachten. Natuurlijk zette men de dieven na en nam het heele treinpersoneel in hechtenis. Te Orleans vond men een volslagen bazaar van gestolen goederen.

Dergelijke dieven-organisaties hebben zich af en toe in verschillende landen gevormd,

om de treinen en stations van bepaalde lijnen te brandschatten. Te Brünn in Moravië werd drie jaar geleden een reusachtig proces gevoerd tegen een bende van een en twintig inbrekers, die drie jaar lang de spoorlijn naar het noorden onveilig had gemaakt. De roovers plunderden de stationskassen en goederenloodsen, sprongen op goederentreinen, braken de wagens open en deinsden, goedgewapend als ze waren, niet voor een gevecht met het treinpersoneel terug. In Rusland was het in den jongsten winter de lijn Grjari-Zarizijn, die aan herhaalde diefstallen van heele benden was blootgesteld. Zoowel personen- als goederentreinen werden aangevallen. Men bombardeerde soms de raampjes met steenen, en als dan de trein tot staan werd gebracht, ten einde een onderzoek in te stellen, werd van de verwarring gebruik gemaakt, om in de bagagewagens in te breken.

Nu wij toch eenmaal van de Russische spoorlijnen spreken, willen wij ook met een enkel woord van de toenemende rooverijen op de Transsiberische lijn gewag maken. Zijn nieuwe spoorlijnen in weinig bewoonde landen steeds veelvuldig aan overvallen blootgesteld, in Siberië komt er nog dit bij, dat de ondoordringbare taiga, het Siberische oer woud, waardoor de spoorlijn honderden mijlen aflegt, met slechts hier en daar een station, de schuilplaats van honderden ontvluchte veroordeelden is, die de spoortreinen als een zeer welkom middel beschouwen, om hun voorraad proviand te vernieuwen of aan te vullen. De treinen, die bij bochten, oneffenheden van den bodem, bruggen enz. zeer langzaam moeten rijden, worden bij deze gelegenheid door de samengeschoolde vagebonden overvallen, en het treinpersoneel en de passagiers hebben in den regel weinig lust, met die kerels een strijd op leven en dood te beginnen.

Een bijzondere specialiteit zijn de diefstallen in slaapwagens, het gemakkelijkst te plegen in die, welke in dezelfde ruimte tot vier en twintig, slechts door gordijnen gescheiden bedden bevatten. Daar bloeit het puikje der internationale zakkenrollers. Geen bergplaats voor horloge en portefeuille is voor hen veilig, geen nog zoo lichte slaap een beletsel om te visiteeren en te stelen. De slaapwagendiefstallen zijn dan ook zóó toegenomen, dat men op een veilig wegsluiten van geld en kostbaarheden der reizigers moest bedacht zijn. Eenige slaapwagen maatschappijen hebben kleine brandkasten in de wagens laten aanbrengen, waarin de passagiers hun kostbaarheden in een gesloten couvert kunnen deponeeren, en die door de twee hoogste beambten van den trein worden gesloten.

Kijkjes in Amsterdam.

't Is een algemeene klacht, dat het karakteristieke der groote steden meer en meer verdwijnt. Allengs verliezen zij haar eigenaardigheid, haar bijzonder kenmerk, haar cachet, en meer en meer gaan zij gelijken op elkaar.

Oude steden, die ten gevolge van den snellen aanwas harer bevolking nieuwe terreinen hebben bebouwd, ziet men verjongd door breede, moderne, rechte straten en boulevards van een meer of minder fraai aspect, maar die veelal den bezoeker geen nieuwen indruk geven en die de bekoorlijkheid missen van het oorspronkelijke, het nog niet geziene.

Typische geveltjes zijn zeldzaam. Die in een moderne of gemoderniseerde stad de aandacht trekken, doen het gewoonlijk meer door het grillige dan wel door het fraaie of eigenaardige van hun stijl; in ieder geval missen zij den eerbiedwaardigen

stempel, waar de eeuwen de bewaarders van zijn. Zij hebben geen geschiedenis, zij hebben het leven van een volk niet meegeleefd, zij spreken niet van vergane geslachten, waarvan zij de traditie hebben voort te zetten of te bewaren. De meeste moderne gebouwen in onze moderne steden missen alle karakter, ofwel zij vertoonen een karakter geheel anders dan de geest, die spreekt uit de geschiedbladen en oude gebouwen der plaats, op wier bodem zij zijn ontloken als vreemde bloemen, ontkiemd uit het zaad van gelijkvormigheid, conventie, mode of hoe men het noemen wil, dat meevliegt in de zuiging der sneltreinen en neergeworpen wordt langs de lijnen van het wereldverkeer.

Hoe meer echter de moderne geest terrein verovert in onze steden, des te grooter wordt de eerbied voor de overgebleven oude, eigen-aardige stadshoekjes, en met des te meer belangstelling worden zij bezien en bewonderd.

GEZICHT UIT AMSTERDAM: In de Jodenbuurt.

Verklaarbaar is het dan ook, dat de toerist (bedoeld is niet de 'plezier'-reiziger), die in de groote steden overal hetzelfde ziet en verzadigd is van haar eentonigheid, bij voorkeur zijn aandacht wijdt aan het oude, aan het van-eeuwen-her.

Begrijpelijk is het, dat hij vóór alles belangstellend is, kennis te maken met die steden, die haar eigenaardig karakter het best hebben bewaard, die in haar uiterlijk het zuiverst den volksgeest en de volksgeschiedenis weergeven.

Onder de steden, die onder dàt opzicht aandacht verdienen, bekleedt Amsterdam nog altijd een zeer voorname plaats.

Brussel moge men vergelijken met Parijs, men moge het zelfs Klein Parijs noemen, wat vanwege de naäperij in het klein volstrekt geen eeretitel is; men moge zijn boulevards gedeeltelijk in Antwerpen terugvinden, en de Ringe te Keulen en de nieuwe stadsgedeelten van Aken onverschillig bedrentelen, omdat men ze al elders gezien heeft - maar Amsterdam blijft Amsterdam en blijft juist door zijn eigenaardigheid, door het oude, dat in den tegenwoordigen tijd als iets nieuws geldt, een groote attractie voor den vreemdeling.

Niet dat er niet heel wat banaals te vinden is - ook Amsterdam heeft zijn nieuwere stadsgedeelten - maar onze hoofdstad aan het IJ is meer dan eenige andere stad rijk aan typische stadsgezichten en eigenaardige bijzonderheden.

Mooie gezichtspunten leveren de breede grachten met de voorname patricische huizen in overvloed op; en de drukte aan de haven is altijd een belangwekkend schouwspel.

Een merkwaardigheid voor den vreemdeling blijft ook nog steeds de Jodenbuurt, die den naam van Amsterdamsche rommelkamer ten volle verdient. Nergens, zelfs niet in de Frankforter Jodenstraat, ziet men het leven der kinderen Israëls zoo in zijn volle fleur als in het Amsterdamsche Jodenkwartier. Dat men zijn reuk- en

gehoorzenuwen thuis moet laten als men er een bezoek brengt, spreekt vanzelf. 't Is een geraas en geschreeuw van venters, die hun waren te koop aanbieden, een ratelen van handkarren, een gejank van honden, gekijf van vrouwen en gehuil van kinderen, dat hooren en zien vergaat. En tusschen de enge straten met de hooge topgevels hangt de liefelijke geur van allerhande groenten en fruit van de handkarren, van waschgoed, dat aan lijnen te drogen hangt, en van de opeenhooping van menschen in de modderige straten. Hier en daar waait den wandelaar een verkwikkende walm tegen uit den donkeren winkel van een oudekleerkoop, van een hoop koolstronken, die in een hoek liggen te rotten, en uit een open raam vangt men de geuren op van de hemel weet welk een diner, dat daarbinnen op een stinkende petroleumpit wordt klaargemaakt.

En alles woelt en krioelt door elkander in een vreeselijke herrie, schacherend en schreeuwend. Aanvankelijk meent men wel, dat er overal de hevigste ruzie is, waar moord en doodslag uit volgen zal; maar spoedig bemerkt men, dat de menschen, die zoo tegen elkaar te keer gaan, gewoon aan het loven en bieden zijn en men neemt er verder geen notitie van.

Onze gravures geven een paar aardige kiekjes van het oude Amsterdam: een meer deftige straat in de Jodenbuurt en een typisch achtergrachtje, waar menig Amsterdammer stellig nog nooit den voet heeft gezet.

Merkwaardig is ook een kijkje in den Jordaan met zijn talrijke bruggen en woelige bevolking, die nergens grooter belang in schijnt te stellen dan in oploopjes. Een baliekluiver, die over de leuning van een brug kringetjes in 't water staat te spuwen, een in 't water gewaaide pet zijn soms genoeg om een volksoploop te veroorzaken. Wat de oorzaak is van het oploopje op onze gravure, is niet na te speuren; waarschijnlijk had het geen oorzaak, zooals in negen van de tien keeren het geval is.

F.C.

Bij de Platen.

Hollandsche marktvrouwen. -

Men behoeft niet eens naar het onderschrift te kijken, om reeds bij den eersten oogopslag te zien, welke soort vrouwen hier worden afgebeeld. Na afloop der werkzaamheden zitten ze daar heel gemoedelijk bij elkaar, de breede, grove handen op den schoot of de armen gekruist. Het ruwe, verweerde gezicht getuigt van een leven, voor een groot gedeelte doorgebracht in de buitenlucht, blootgesteld aan regen en zonneschijn, aan weer en wind. En het voortdurende zaken doen geeft de vrouwen zekere slimheid en sluwheid, die uit de gelaatstrekken, uit den harden plooi van den breeden mond, uit de kleine, halfgesloten oogen spreekt.

Het zijn echte typen, deze vrouwen in haar blauw of paars jak, maar dit moet haar tot haar eer worden nagegeven, dat de meesten onder een allesbehalve gepolijst uiterlijk, onder een ruwe schors een goed en medelijdend hart verbergen.

[Nummer 32]

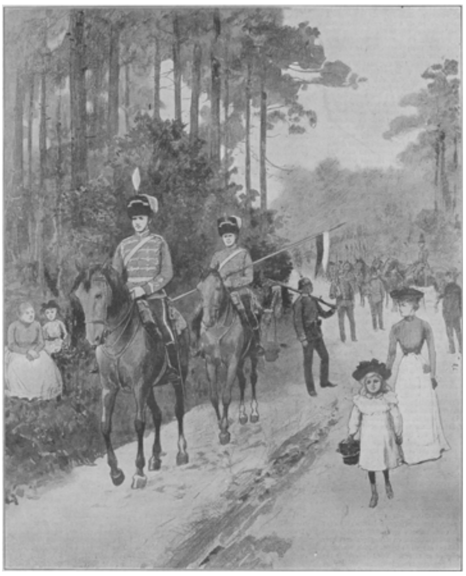

DE BEGRAFENIS VAN KEIZERIN FRIEDRICH: De weg van Friedrichshof naar Homburg, afgezet door huzaren en voetvolk.

Lottie.
Door Daniella.
(*Vervolg*.)

De oude heer Eichenfels voegde zich weer bij de dames: ‘Wij hebben het best getroffen met onze gasten, aardige lui! Willem heeft me niets te veel van Duburk verteld, een hoogst aangenaam jongmensch. Wij hebben hem trachten over te halen hier in den jachttijd te komen logeeren en hij heeft het beloofd. Die twee schoten dadelijk weer samen op alsof ze nooit gescheiden waren geweest. - En nu ga ik een dutje doen, wek me over een uurtje, Adèle, van avond moet ik frisch zijn. Heb je al de bowl aangezet, kind?’

‘Zeker, vadertje. Moeder, als u het goed vindt, ga ik even de oude vrouw Goossens wat lekkers brengen, een beetje compôte met een half kuikentje en wat citroenvla, ik ben binnen het uur thuis om vader te roepen. Kan ik nog wat voor u doen?’

‘Neen, lieve, ik ga zelf nog naar de keuken om 't een en ander te bestellen, maar als je 't dorp ingaat, neem dan een paar linnen zwachtels mee voor vader Janssen, die zit nog altijd met zijn ziek been, en zeg hem, dat hij zijn zoon eens aanstuurt, ik heb wat voor hem.’

Even vóór theetijd zaten de oude lui en Adèle in de veranda, toen Lottie en ook haar vader en tante Renée met rijtuig uit Rozenheuvel aankwamen. Dat was een heerlijke ontmoeting tusschen de moeder en haar nieuw dochtertje. Zij kon het zonnekind niet van zich laten en drukte haar telkens weer aan haar hart, haar lieve, teedere namen gevend tusschen tranen en lachen van geluk, haar dankend voor de groote vreugd, die haar weer jonger en blijgemoed zou maken, ondanks het doorgestane grievend leed.

‘Oh lief, goed, arm moesje, u bederft me nu al veel te veel.... Waar is Willem?’

Ja, waar zat die jongen nu? Hij was weggeroepen, al een half uur geleden.

‘Ik ga kijken,’ riep Adèle en wilde wegstuiven, maar het behoefde niet. Daar kwam hij in de verte aan - in gezelschap van de juist teruggekeerde officieren. Lotties lipje pruilde van belang, maar haar vader wenkte haar lachend: opgepast.

De officieren, die bij de familie Van der Meeren waren ingekwartierd, zouden na de bespreking bij den kolonel nog een praatje gaan maken bij den dokter, die de zwager van één van hen was en hen dringend had uitgenoodigd. Dat trof dus goed. ‘Maar we kunnen het niet te laat maken, want we willen graag thuis zijn als de heeren om elf uren terugkomen. We hebben den militairen dokter en twee heel piepjonge luitenantjes, zóó groen van de academie.’

‘Ja, erg grappig,’ viel Lottie, weer-lachend, haar vader in de rede, ‘ze bloosden telkens als ik hun wat vroeg, en dat vond ik zóó aardig dat ik geklapt heb als een ekster; één draaide steeds aan een denkbeeldig snorretje, zoodat ik erg veel zin heb een *Schnurrbartbinde* op zijn kamer klaar te leggen....’

‘Dat zul je wel laten, ondeugende meid,’ zei tante Renée; ‘gelukkig dat je er hier in 't dorp ook slecht een zoudt kunnen krijgen. Je waart er heusch toe in staat.’

De gasten kwamen binnen. Na de wederzijdsche voorstelling werd een gezellige kring gevormd en vlotte het gesprek weer spoedig. Na de thee vroeg Lottie of de heeren ook muziek maakten. De beide luitenants zongen. ‘Toe Adèle, zing jij dan eerst, dan zijn de heeren wel zoo vriendelijk ons ook wat te laten hooren.’ Adèle

zong, geaccompagneerd door Willem: ‘Oh bitt euch liebe Vögelein’. Duburk was bij de piano gekomen en vroeg om met haar een duo te mogen zingen. Hun stemmen klonken goed te zamen. Toen ieder wat ten beste had gegeven, vroeg Lottie aan Willem om een wals. Op dat sein schoven de luitenants op een blik van Lottie en na de permissie aan de huisvrouw gevraagd te hebben, ijverig stoelen en tafels op zij en vlogen de meisjes, om beurten door de heeren genoodigd, over den heerlijk gladden parketvloer rond. Tante Renée, die vrij goed speelde, loste Willem af, die zijn schade nu kon inhalen door een langen wals met Lottie.

‘Juffrouw Van der Meeren,’ zei Van Fels, ‘toe als 't u belieft, nog één dansje, u walst als een engel!’

‘Walsen die ook al, mijnheer Van Fels? Laat tante niet hooren dat u zoo profaneert, anders houdt ze zeker op met spelen.’

‘Nu moet ik helaas als spelbreker optreden,’ wendde zich de heer Van der Meeren tot de jongelui, ‘het rijtuig is vóór en mijn plicht als gastheer roept me.’

‘Oh, vadertje, 't was zóó heerlijk,’ fluisterde Lottie. ‘Mogen we morgen avond hier weer muziek maken en dansen, mevrouwtje?’

‘Zeker liefje, kom jij maar, en mijnheer Van der Meeren, u brengt dan uw gasten mee, niet waar, hoe meer zielen, hoe meer vreugd.’

De jongelui brachten de familie naar het rijtuig, Lotties handje lag op den arm van Willem en zij keuvelden vertrouwelijk samen.

Spoedig daarna begaf men zich ter ruste. De officieren moesten den volgenden morgen zeer vroeg uitrijden. Willem en Alfred bleven echter nog napraten, zij hadden elkander zooveel te vertellen.

Het was een mooie, stille avond. Adèle sliep altijd met open ramen. Zij kon den slaap niet vatten en hoorde haar broer en Duburk in den tuin geruimen tijd op en neer loopen in druk gesprek. Toen zij eenmaal blijkbaar dicht onder haar raam doorgingen, verstond zij duidelijk dat Duburk zei: ‘Ja, een mooi en een lief meisje, een aardig lachbekje, maar zit er veel ernst bij?’

Zij verstond niet wat Willem antwoordde. Wie zou hij bedoeld hebben? Natuurlijk Lottie, want haar werd wel eens gezegd dat zij te ernstig was. Zij vond het niet prettig dat gehoord te hebben, vond het opeens akelig dat Lottie naar Den Haag zou gaan. Zou haar mama gelijk hebben? Zij kon moeilijk inslapen. Van lieverlede kwam echter de rust en haar laatste gedachten waren aan haar duo van dien avond en gingen over in een mooien droom, die.... haar geheim was en bleef.

Den volgenden avond was er een heel gezelschap op Oud-Eichenstein bijeen. Behalve de familie van Rozenheuvel met haar gasten, waren er - een verrassing door mevrouw Eichenfels bereid - de burgervader met zijn vrouw en twee aardige nichtjes, die bij hen logeerden.

Lottie zag er snoezig uit, daarover waren allen het eens, te oordeelen naar de bewonderende blikken, die op haar gevestigd werden. Adèle danste veel met Duburk en vond hem behalve een goed danser een aangenaam prater, terwijl hij haar zeer voor zich innam door de groote vriendschap, die hij voor Willem gevoelde.

‘Toe, tantetje, quadrille, die kunt u best spelen’ en Lottie zong aan tante het begin voor.

‘Dansen wij die samen, Lottie?’ vroeg Willem.

‘Je komt te laat, ik dans deze met mijnheer.... mijnheer.... hoe heet hij nu ook?’

‘Zegt u voor mijn part: met mijnheer Van Puffelen, juffrouw Van der Meeren, als u mij maar niet mijn quadrille afhandig maakt,’ zei Van Fels, die onbemerkt nader getreden was.

Willem glimlachte en hervatte met den ritmeester een afgebroken gesprek.

Het was middernacht eer het gezelschap uiteenging.

Den avond daarop reden de beide families uit om het troepenbivak in de nabijheid in oogenschouw te nemen. Het was een prachtige maneschijn en het nieuwe en ongewone, levendige tooneel, gezien onder de gunstigste omstandigheden en in aangenaam gezelschap, was wel geschikt om het militaire leven aan de meisjes in rooskleurig licht te doen schijnen. Duburk was de getrouwe cavalier van Adèle. ‘Het zal stil voor u zijn als juffrouw Van der Meeren naar Den Haag is. Ik ken de familie wel, waar zij gaat logeeren. Het zijn echte menschen van de wereld en zij zal daar wel zeer gezocht zijn. Komt u nooit in de residentie? Mij dunkt, het is voor iemand zoo jong als u hier toch heel stil.’

Adèle antwoordde dat zij veel van het buitenleven hield en dat, al was dit niet het geval, zij door den toestand van haar vader nooit lang van huis zou durven gaan. Daarop vertelde hij haar, dat hij de uitnoodiging van haar vader om in den herfst te komen jagen gaarne had aangenomen en zich veel genoegen daarvan voorstelde. Zij zouden dan ook samen veel muziek maken, hoopte hij.

Den volgenden morgen vertrokken de gasten na een hartelijk afscheid, vooral tusschen Willem en Alfred, die beloofden elkander trouw te zullen schrijven.

Het najaar trad in en ging kalm voorbij, heerlijke en gelukkige dagen brengend voor Willem en Lottie. Te spoedig kwam October en daarmee de dag bestemd voor het vertrek van het geliefde meisje. De heer Eichenfels had zonder dat Willem den datum wist, Du burk uitgenoodigd, direct na Lotties vertrek te komen om zijn zoon wat afleiding te geven.

Den laatsten avond, dat Lottie thuis was, waren broer en zuster naar Rozenheuvel gereden. Terwijl Adèle met de oude luitjes in gemakkelijke stoelen bij den haard zat te keuvelen, zaten Lottie en Willem bij den vleugel. Haar eene handje rustte stil in haar schoot, het andere had hij in zijn beide handen. De twee fluisterden stil; zij had de tranen herhaaldelijk in de oogen en hij trachtte haar te troosten. Eindelijk kwamen ze ook bij de anderen zitten. ‘Het gaat van avond niet, pa, ik kan geen geluid geven. Als ik terugkom dan zing ik mijn hoogste lied uit, maar van avond gaat het niet, is 't wel Willem? Zullen jullie twee goed voor mijn oudjes zorgen, Willem, en zal je me trouw schrijven, Adèle?’

Lottie was verder erg stil en onder den indruk, en toen het uur van afscheid gekomen was, geschiedde dit onder een vloed van tranen.

Bij het naar huis gaan nam Willem de hand van Adèle in de zijne en drukte die tot pijn doen toe, maar hij zei niets.

Lottie aan Adèle.

Lieve Adèle! Ik kom eens gauw wat vertellen. Tante heeft me erg lief ontvangen. Zij is een heel statige vrouw, mooi figuur, nog geen enkel grijs haartje, zeer elegant, op en top een dame van de wereld, maar een tantetje als mijn tante Renée buiten, tot wie ik eens zou kunnen zeggen: ‘Tantetje, ik kom straks wat alleen bij u, ik moet u wat vertellen maar alléén aan u, mijn oudje,’ zoo'n tante is zij niet. Ik ben nu niet bang meer dat ik mijn geheim zal verklappen, nooit van mijn leven zou ik het tante durven zeggen. Toch zegt papa, dat zij geen koud hart heeft, maar haar iets toevertrouwen, ik zou niet durven. Me dunkt, als ik zou zeggen: ‘Tante, mag ik u eens in vertrouwen wat vertellen?’ zou ze vragen: ‘Eh bien, petite?’ en dan zou ik het al besterven eer ik iets had durven zeggen. En de meisjes - ach Adèle, hoe mag

ik, die zoo weinig menschenkennis heb, nu zoo snel een oordeel uitspreken over anderen; dat is aanmatigend van me, maar toch, het hart klopt me zoo angstig, ik zal hier nooit iemand hebben, waarmee ik eens echt vertrouwelijk kan zijn. Mijn nichtjes lijken mij lief, maar - ben ik dan zoo ouderwetsch, zoo anders? Oh, Adèle, was jij hier! ik hunker zoo naar iemand, aan wie ik kan zeggen dat ik me zoo vreemd, zoo ellendig gevoel. Moet dat zoo blijven, dan besterf ik het.

Dwaas kind dat ik ben, ik schaam me om zoo te schrijven, ik ben een flauwe meid, maar het doet goed zijn hart eens uit te storten en dat mag ik zeker bij jou doen, Adèle....

Van middag hield tante haar jour. Ik heb met veel menschen kennis gemaakt, eigenlijk erg vervelend, want ik wist bijna over niets mee te praten....

Morgen gaan we naar een groot diner. Tante is met mij naar Harm, een modemagazijn, geweest om een toiletje uit te zoeken. Het kan mij niets schelen. Willem ziet er me toch niet in, dacht ik, en vroeg aan tante voor mij te kiezen, daar papa haar plein pouvoir heeft gegeven. Ik geloof dat ik iets krijg: ivoire zijde, maar zeker weet ik het niet, ik luisterde maar half; telkens werd er een andere kleur zijde, in plooien samengevat, onder mijn kin gehouden, en moest ik de modiste

gelooven, dan zou alles mij staan: à ravir', alsof ik van ochtend niet in den spiegel gezien had dat mijn oogen rood waren en dat ik door het gedurig huilen vannacht een rood puntje aan mijn neus had en dan: à ravir! je weet wel, net dat stukje dat zoo wipt, mooi hè!

De nichtjes vinden dat winkelen heerlijk. Ze zijn heel lief, maar wat geaffecteerd en echte wereldsche popjes. Ik geloof dat ze het boek: ‘madame etiquette’ van buiten kennen, want ‘ceci ne se fait pas, - cela n'est pas bon ton,’ en zoo meer. Als ik niet zoo bedroefd was, zou ik me kostelijk amuseeren met de familie eens een schrik op het lijf te jagen met mijn eenigszins burschikose manieren zooals tante zegt. ‘Heidebloempje, heidebloempje’, hoor ik steeds, ‘men zegt niet dit of dat - een jong meisje moet niet zoo gedecideerd zijn in haar oordeel, meer luisteren naar anderen’ - tante bedoelt dat ik er niet alles zoo moet uitflappen, weet je....

Lottie aan Adèle.

Lieve zusje! Hoe heerlijk dat je me zoo gauw geantwoord hebt. Tranen van vreugde kwamen in mijn oogen, toen ik je brief zag en ik wipte zoo gauw als ik kon naar mijn kamertje en begon te lezen. Dank je, lieverd, voor al die lieve woordjes. Oh, ik lees nog zooveel tusschen de regels door, dat een zeker eerlijk, te eerlijk iemand niet rechtuit door zijn zusje laat schrijven. Hoe goed van je vader, van *ons* vadertje, dat hij mijnheer Duburk nu heeft laten komen, wat een afleiding voor jullie. Zus, zus, pas op je hartje, of liever, pas er maar niet op, want ik zou hem wel als zwager willen, ik vind het net een man voor mijn ernstige Adèle. Blijft hij lang?....

Ik had toch goed onthouden, Adèle, de japon was ivoire zijde, heusch netjes en het diner viel me mee. Het was heel vroeg afgeloopen, ze plakken hier niet zoo gezellig na zooals wij buitenlui dat doen. Ik had een goede plaats naast den zoon van den huize - deftig hè - en een jong marine-officier, een vriend van neef Emile en heel intiem bij de familie, die dol gezellig van zijn reizen wist te vertellen en Goddank niets zei wat naar een complimentje zweemde. Hij scheen veel van het buitenleven te houden, ten minste, ik heb mijn heele hart eens uitgestort - behalve over één, waarover ik toch zoo graag zou gepraat hebben - en heb verteld van al mijn lieve vrienden, van het viertal op Oud-Eichenstein, van papa en tante Renée, tot over ouden Peter en onze honden en paarden toe. Ik babbelde maar door tot ik opeens ophield en met schrik zei: ‘Oh, u zult het wel vervelend vinden, want u kent niemand of niets van alles wat ik u daar vertel, maar ik kan zoo naar al dat liefs verlangen en - laten we nu gauw over wat anders praten, want ik voel de waterlanders en dien verraderlijken prop in mijn keel. U moet weten: ik ben afschuwelijk ondankbaar van aard; tante bederft me werkelijk, de nichtjes doen haar best om het Haagje te maken tot een aardsch Paradijs, en toch bekruipt me soms zoo overweldigend de lust stilletjes weg te sluipen en maar eens heel even door de ruiten te kijken, thuis en op Eichenstein en dan weer terug en knixen maken en probeeren in een gracieuze pose op een stoel te zitten. Ik zit thuis soms erg onhebbelijk, maar al die lievelingen daar vinden het toch goed en ze zouden me uitlachen als ik trachtte anders te zijn.’

Dit alles heb ik gezegd, Adèle; je ziet dus dat ik tantes raadgeving niet heb opgevolgd, maar hij luisterde zoo geduldig en kon zich alles zoo goed begrijpen, dat ik het er uitgeflapt had vóór ik het wist....

(*Wordt vervolgd.*)

Recht en liefde, door V.S.

Ze nemen een ‘groote.’

Met bleek, geelachtig gelaat, met dichtgeklemden mond en neergeslagen oogen stond Willem voor zijn zetkast, in schommelende beweging letters leggend in zijn ijzeren haak en dan weer turend, lang turend op 't slechte handschrift dat voor hem lag.

‘Die geheelonthouders schrijven letters, of ze dronken zijn,’ zei Kees, zijn kameraad, die een stuk van 't zelfde handschrift had.

‘Dat kan wel,’ antwoordde Willem, op een toon, die deed gevoelen, dat hij aan heel iets anders dacht dan aan het streven der drankbestrijders.

‘Waar sta je toch zoo over te treuren, neem er straks een,’ zei de ander weer, ‘je hebt toch den blauwen knoop niet te pakken, dat je zoo zuur kijkt. Ga straks mee, ik trakteer.’

Willem antwoordde niet: hij wilde in geen geval van Kees een borrel aannemen, die zijn vrouw en kinderen honger liet lijden wegens de drankschuld, die eerst Zaterdagsavonds moest worden betaald. Dit besluit had hij allang gemaakt en zich er ook steeds aan gehouden.

Maar hoe het kwam, hij wist het niet, toen hij een uur later, om twaalf uur, met zijn kameraad en den jongen het kleine zetterijtje verliet, waar het ‘stedelijk’ weekblad en zoo nu en dan een brochure werden gezet, toen vond hij opeens, dat een borrel hem toch wel goed zou doen en hij ging met Kees de herberg binnen.

‘Ik breng je een nieuwen klant,’ zei deze tot den waard, die echter te druk in gesprek was met een vreemdeling, om naar hem te luisteren. ‘Hé, waar zit je, twee groote,’ commandeerde Kees.

‘Ja, wacht even,’ klonk nu 't antwoord van den waard, die daarop tot zijn vreemden bezoeker vervolgde: ‘Dus alle schade wordt me vergoed?’

‘Er zal geen schade zijn,’ zeide de schelle stem van den aangesprokene, ‘wij zijn geen wilde dieren, al maken de pastoor en de dominée en dergelijke lui je dat wijs. Maar,’ vervolgde hij zachter, ‘niet zeggen, wie ik ben, aan niemand.’

‘Neen,’ zei de waard, met aarzelend wantrouwen hem nog eens aanziend, terwijl hij naar 't buffet ging, om twee ‘groote’ in te schenken.

‘Heb jullie je werk al weer gedaan?’ vroeg de schrille stem thans aan de twee arbeiders, die de hand naar hun glas uitstrekten.

‘Ja,’ zei Kees, die de joviale vertrouwelijkheid van een geregeld kroegbezoeker had, ‘dat wil zeggen, van middag begint 't weer; maar 't kan er eentje lijden, als je zes uur hebt gewerkt.’

‘Zoo, al zes uur gewerkt,’ zei de vreemdeling, een klein, als heer gekleed, zenuwachtig persoontje, met zijn kleine zwarte oogjes hen doordringend aanziende, ‘en hoeveel uur nu nog?’

‘Nog zes uur, niet waar, Willem?’ zei Kees, ‘en dan hebben we onzen gulden alweer verdiend.’

‘Wat zeg je daar?’ vroeg 't kleine mannetje opspringend. ‘Een gulden voor twaalf uur werk, zijn hier zulke loonen? Schandelijk, maar man, daar kun je niet van leven.’

‘Onze vrouwen verdienen ook wat en we hebben een stukje land,’ zei Willem, die de eer van zijn vaderstad toch niet wilde zien aangetast.

‘O, zeker, ja je moet maar tevreden zijn, daar breng je 't ver mee....’ Hij hield plotseling op en scheen over iets te denken. ‘Nu, ik spreek je wel eens nader.’ Hij scheen opeens haast te hebben, betaalde den kastelein en ging heen, bij de deur nog eens zeggend: ‘Dus dat blijft afgesproken, kastelein?’

‘Ja, goed dan,’ antwoordde deze.

Een oogenblik later ging 't vreemde heertje met haastige pasjes weg naar 't station.

‘Wat is afgesproken?’ vroeg Kees, terwijl hij een kwartje op de toonbank lei en met zijn vingers het getal twee aanduidde.

‘Och,’ zei de kastelein, met zekeren onwilligen wrevel, alsof hij ergens spijt van had, ‘die man wil hier een vergadering houden.’

‘Een vergadering! Waarvan?’

‘Over vakbeweging of zoo iets, geloof ik, hij is....’ de kastelein zweeg en draaide zich om, toen vervolgde hij: ‘Ik weet niet, wat hij eigenlijk is, maar zijn naam heb ik wel eens in de krant gelezen. Hij is zoo'n spreker, die overal debat houdt.’

‘Een socialist?’ vroeg Willem eensklaps.

De kastelein kreeg een kleur. ‘Weet ik het?’

‘Nou, we komen wel eens weer,’ zei Kees, zijn makker meetroonend, ‘en dan hooren we de rest; nu naar moeder, anders is 't eten koud.’

II.
De sociale quaestie, van beneden gezien.

Vrouw Poters, de vrouw van Willem, was druk bezig met het klaarmaken van het middagmaal. De zes, nog kleine kinderen zaten al met de tinnen lepels in de hand, afwachtende wat komen zou, en met bezorgdheid keek moeder nu eens in den pot, dan weer naar de hongerig-verlangende gezichten der kleinen. Het was niet veel, wat ze had te schaften: aardappelen met een beetje boonen en een heel, heel klein stukje spek, dat bijna heelemaal was versmolten, en waarvan het overige op vaders bord werd gelegd, terwijl twaalf begeerige oogen er naar keken. Telkens roerde ze in de aardappelbrij, nu eens uit een zijvenster naar de torenklok ziende, dan weer uit de voordeur de straat langs, of haar man nog niet kwam. Hij was later dan anders.

Eindelijk, daar kwam hij, haastig loopend met een roode kleur.

De vrouw sloot snel de deur, en alsof zij niet van haar werk af geweest was, begon ze op te scheppen.

‘Zoo, spek?’ was 't eerste wat hij zeide. ‘Jongen, wat een hoop, dat kunnen we met ons achten niet op.’

't Kwam er knorrig uit, knorriger dan hij gewoon was thuis te zijn. De kinderen keken vragend hun moeder aan, deze antwoordde niet.

‘Nou, had je niet wat meer er in kunnen doen? Den heelen dag sta je te werken en wat je vrouw je dan voorzet, is nog niet genoeg om er één hap van te maken.’

‘Wees blij, dat je wat hebt,’ kwam er nu plotseling snibbig uit, ‘als je dan weten wilt hoe ik er aan kom, de slager heeft het me gegeven uit medelijden. Ik liep er

langs, en toen vroeg hij, waarom ik zoo'n slechte klant was en toen heb ik hem verteld, dat we van zes gulden in de week acht monden moesten openhouden en of hij kans zag, dan vleesch te eten. En wees dus maar blij.'

Willem zei niets, maar keek voor zich, terwijl zijn vrouw, nog zenuwachtig in haar bewegingen, ging zitten en zei: 'Kom vooruit, eerst bidden.'

Een paar minuten aten allen zwijgend; toen zei de grootste der kinderen, een bleeke jongen, tegen zijn zusje, dat naast hem zat: 'jij hebt 't al haast op en ik heb nog wel de helft.'

'O,' was 't antwoord, 'er is nog meer.'

'Niet waar,' viel een derde in, 'er is niet meer, de pot is leeg.'

Het meisje, dat juist den laatsten hap in den mond stak, wendde zich tot moeder:

'Is er nou niet meer?'

'Stil, kind, van avond krijg je een boterham.'

'Maar ik heb nog zoo'n honger, moeder.'

'Stil dan, hier heb je wat van mij, ik heb te veel.'

'Dat lieg je,' stoof Willem op, 'je hebt niet te veel, je moet zelf eten, ze kunnen 't mijne allemaal wel krijgen, met 't gebedeld spek er bij. De man had wel gelijk in de herberg, "je moet maar tevreden wezen." Maar ik zal eens prakkezeeren, of daar geen middel op is.'

Verschrikt keek Willems vrouw haar man aan. 'Wie zegt, dat je tevreden moet wezen, wees toch bedaard, Willem, hou je toch kalm, wat is er toch?'

'Wat er is? Dat 't een schande is, zoo'n verdienste voor een heelen dag werken. Ik zou in staat zijn, zoo'n rijken kerel als dien baas....'

'Stil toch, Willem, de kinderen zijn er bij; wees maar zoet, vader is niet kwaad op jullie,

ALMELO.

Mgr. Dr. H.I.A.M. Schaepman.

DE LEDEN VAN DE TWEEDE KAMER DER STATEN-GENERAAL.

I.

DE KATHOLIEKE LEDEN

BERGEN-OP ZOOM.

L.D.J.L. de Ram.

DE LEDEN VAN DE TWEEDE KAMER DER STATEN-GENERAAL.

I.

DE KATHOLIEKE LEDEN

BEVERWIJK.

W.C.J. Passtoors.

DE LEDEN VAN DE TWEEDE KAMER DER STATEN-GENERAAL.

I.

DE KATHOLIEKE LEDEN

BREDA.

Mr. L.P.M.H. baron Michiels van Verduynen.

DE LEDEN VAN DE TWEEDE KAMER DER STATEN-GENERAAL.

I.

DE KATHOLIEKE LEDEN

DRUTEN.

Mr. J.A.N. Travaglino.

DE LEDEN VAN DE TWEEDE KAMER DER STATEN-GENERAAL.

I.

DE KATHOLIEKE LEDEN

EINDHOVEN.

V.A.M. van den Heuvel.

DE LEDEN VAN DE TWEEDE KAMER DER STATEN-GENERAAL.

I.

DE KATHOLIEKE LEDEN

GULPEN.

J.M.M.H. Merckelbach.

DE LEDEN VAN DE TWEEDE KAMER DER STATEN-GENERAAL.

I.

DE KATHOLIEKE LEDEN

HAARLEMMERMEER.

F.A. van Wichen.

DE LEDEN VAN DE TWEEDE KAMER DER STATEN-GENERAAL.

I.

DE KATHOLIEKE LEDEN

HELMOND.

K. Raymakers.

DE LEDEN VAN DE TWEEDE KAMER DER STATEN-GENERAAL.

I.

DE KATHOLIEKE LEDEN

HONTENISSE.

P.F. Fruytier.

DE LEDEN VAN DE TWEEDE KAMER DER STATEN-GENERAAL.

I.

DE KATHOLIEKE LEDEN

MAASTRICHT.

M. de Ras.

DE LEDEN VAN DE TWEEDE KAMER DER STATEN-GENERAAL.

I.

DE KATHOLIEKE LEDEN

NIJMEGEN.
Jhr. Mr. O. van Nispen tot Sevenaer.
DE LEDEN VAN DE TWEEDE KAMER DER STATEN-GENERAAL.
I.
DE KATHOLIEKE LEDEN

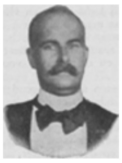

OOSTERHOUT.
Jhr. J.B.D. v.d. Berch van Heemstede.
DE LEDEN VAN DE TWEEDE KAMER DER STATEN-GENERAAL.
I.
DE KATHOLIEKE LEDEN

RHEDEN.
Mr. M.J.C.M. Kolkman.
DE LEDEN VAN DE TWEEDE KAMER DER STATEN-GENERAAL.
I.
DE KATHOLIEKE LEDEN

ROERMOND.
Mr. F. Bolsius.
DE LEDEN VAN DE TWEEDE KAMER DER STATEN-GENERAAL.
I.
DE KATHOLIEKE LEDEN

SITTARD.
M.J.G.J. Arnoldts.
DE LEDEN VAN DE TWEEDE KAMER DER STATEN-GENERAAL.
I.
DE KATHOLIEKE LEDEN

TILBURG.
J.F. Jansen.

DE LEDEN VAN DE TWEEDE KAMER DER STATEN-GENERAAL.
I.
DE KATHOLIEKE LEDEN

VECHEL.
Kol. B.R.F. van Vlijmen
DE LEDEN VAN DE TWEEDE KAMER DER STATEN-GENERAAL.
I.
DE KATHOLIEKE LEDEN

VENLO.
Dr. W.H. Nolens.
DE LEDEN VAN DE TWEEDE KAMER DER STATEN-GENERAAL.
I.
DE KATHOLIEKE LEDEN

WAALWIJK.
W.P.A. Mutsaers.
DE LEDEN VAN DE TWEEDE KAMER DER STATEN-GENERAAL.
I.
DE KATHOLIEKE LEDEN

WEERT.
Jhr. Mr. V.E.L. de Stuers.
DE LEDEN VAN DE TWEEDE KAMER DER STATEN-GENERAAL.
I.
DE KATHOLIEKE LEDEN

ZEVENBERGEN.
E.A.M. van der Kun.
DE LEDEN VAN DE TWEEDE KAMER DER STATEN-GENERAAL.
I.
DE KATHOLIEKE LEDEN

DE NIEUWE KATHEDRAAL TE WESTMINSTER: Gezicht op het inwendige der kerk en het hoofdaltaar.

ocharm, die huilt er al van. Stil maar, stil toch. Kom, eet je bordje leeg, 't is niets.'

De kleinste liet zich troosten, en haar blik van vader op moeder richtend, af ze, maar langzaam en traag, haar portie op. De anderen waren al klaar, maar zwegen.

Willem zweeg ook.

Spoedig was de maaltijd gedaan; er werd gebeden en de kinderen sprongen op, in het voorbijgaan nog even een blik werpend in den leegen pot en een stukje, dat aan den rand zat, er af grijpend.

'Je moet maar tevreden wezen,' bromde Willem, die nog aan de tafel zat, toen het laatste kind het vertrek had verlaten. 'De man heeft gelijk, dan kom je vooruit....'

'Willem,' zei zijn vrouw, terwijl ze zacht haar hand legde op zijn schouder, 'je bent altijd zoo'n goede man geweest....'

Hij stootte haar van zich af: 'Veel te goed, veel te goed,' riep hij, zoodat een der kinderen buiten bleef staan en door 't raam tuurde. 'Maar 't is uit, ik draag het niet.'

'Och, Willem, we waren arm, maar nu zullen we ongelukkig worden. De wereld is toch al zoo ongelukkig; en als de menschen nog slecht worden ook, dan is 't geen uithouden meer.'

Hij zweeg; de kracht van deze redeneering trof hem. Zij bemerkte het en ging door:

'Als je geen goede aardappelen hebt, kun je geen goeden pot koken en als de menschen niet deugen, wordt 't leven een hel. Kijk, dat kind kijkt door de glazen, geef 't een goed voorbeeld.'

Willem stond zwijgend op, keek op de klok en ging naar zijn werk.

III.

De sociale quaestie, van boven gezien.

De heer Schraam, boekhandelaar, uitgever, drukker, tevens hoofdredacteur van 't bij hem uitgegeven blad, zat tegenover zijn vrouw aan de lunch.

Op tafel stonden behalve een bak met fijn brood, schaaltjes met vleesch en ham, een groote schotel aardbeien en daarnaast een even groote met geklopte room, terwijl een keurig koffieblad naast mevrouw stond, die bezig was de fijne Mokka te proeven.

Kinderen had het echtpaar niet, ook nooit gehad, waardoor nog meer dan anders wellicht 't geval zou zijn geweest, een voor de omgeving groote luxe heerschte in hun huis.

Mijnheer keek, terwijl hij een boterham smeerde, te gelijk ter zijde in de krant die naast hem lag, vluchtig zijn oog langs de kolommen latende gaan.

Plotseling legde hij zijn mes neer, greep de krant met beide handen, nadat hij zijn gouden bril had verschoven en zei halfluid: 'Daar heb je 't al!'

Zijn vrouw lette enkel op de koffie, zoodat hij luide herhaalde: 'Daar heb je 't al, nu worden we hier ook met dat vervloekt volk opgescheept.'

'Wat bedoel je, man?' vroeg mevrouw, verschrikt opkijkend. 'Zigeuners?'

Verbazing bij mijnheer: 'Zigeuners! Hoe kom je daar nu bij?'

'Ja, welk vervloekt volk bedoel je anders? Joden, ik meende....'

'Och, schei toch uit, je weet heel goed, dat ik socialen bedoel.'

Mevrouw wist het nu dan en zweeg.

'Heb je me niet verstaan, ze komen hier!'

'Wie komen hier?'

'Wel de socialisten, dat heb ik je toch gezegd.'

'Ja wel, maar wie, toch niet allemaal?'

'Neen, maar ze gaan hier een vergadering houden.'

Lezend:

'De provinciale commissie besloot, propaganda te maken in de streken van X. Maatregelen tot het beleggen van een vergadering worden reeds genomen.'

Mevrouw scheen nog niet te begrijpen, wat het belangrijke was in dit bericht, want ze vroeg heel gewoon: 'Nog een kopje koffie?' waarna mijnheer opsprong en de hand aan haar oor houdend, schreeuwde: 'Luister dan toch, de socialisten komen hier.'

'Nu,' zei mevrouw, naar een reden zoekend om verschrikt te zijn, 'wat is dat dan toch?'

'Begrijp je dan niet, dat we daar de grootste onaangenaamheden van kunnen krijgen?'

Mevrouw begon nu groote belangstelling te veinzen: 'Zoo, zouden ze?....'

Wat ze eigenlijk zouden, wist ze toch niet goed.

'Je zult zien,' zei mijnheer, die nogmaals 't bericht had overgelezen en nu weer zijn boterham smeerde, 'dat die Willem, die zetter van me, 't ook gauw te pakken krijgt, maar als ik er ook maar iets van merk, hij gaat er uit.'

'En je zei altijd, dat 't zoo'n goed werkman was,' repliceerde mevrouw met een zekere zenuwachtige haast.

'Dat kan me niet schelen, maar er uit zal hij.'

'Bedaar nu eens, man, het is immers nog niet zoover....' Ze zag haar man aarzelend aan. 'Ik had je juist over dien man willen spreken.'

'Wat nu weer, zeker een bedelpartij,' morde mijnheer, die bezig was, zijn boterham dik met ham te beleggen.

'Ja, zie je, ik sprak daar straks met den slager....' Hier werd ze in de rede gevallen, met een kwaad: 'Je spreekt ook met iedereen.' 'Met den slager, en die vertelde me, dat hij in geen weken een stukje vleesch of spek aan Willems vrouw had verkocht. En toen hij haar vroeg, hoe dat kwam, had ze geantwoord, dat ze 't niet kon betalen. En ik moet zelf zeggen, met al die kinderen....'

'Ja, zal je me nu rustig mijn boterham laten eten of niet, en als je dat niet van plan bent, zeg 't dan, dan ga ik naar 't hotel.'

Mijnheer nam een grooten hap en keek heel belangstellend in zijn courant.

Zij at weinig, hij veel, en na een kwartiertje was de lunch afgeloopen.

'Ja, man, neem me niet kwalijk,' klonk het nu opeens beslist uit mevrouws mond, terwijl ze haar man ferm aanzag, 'maar ik wil 't je nu eens zeggen: Die menschen lijden honger.'

Het scheen, dat hij toch eigenlijk wel wat ontzag voor haar had, want zijn stem klonk aarzelend en bescheiden, toen hij zeide:

'Dat kan ik toch niet helpen, ik betaal hem toch geregeld zijn loon.'

'Zeker, maar hoeveel verdient hij nu eigenlijk?'

Hij wendde zich onwillig om: 'Dat weet je toch wel, dat heb ik je vroeger al eens gezegd.'

'Vroeger, wanneer dan?'

'Nou, bij voorbeeld, toen hij trouwde.'

‘Toen hij trouwde? Maar man, je wilt toch niet zeggen, dat de man, die nu zijn vak veel beter kent en bovendien zes kinderen heeft, dat die evenveel verdient als vroeger?’

‘Ja, natuurlijk.’

Mijnheer greep den deurknop en wilde de kamer verlaten, maar mevrouw stond op en zei: ‘Neen, ik moet je nog even hebben, ik ga er van middag eens kijken....’

‘Goed,’ viel hij haar in de rede, om van 't gesprek af te komen, ‘hier heb je een gulden, geef die aan de vrouw en laat den slager...’

‘Neen, volstrekt niet, ik wil die menschen niet beleedigen met een aalmoes. Als ze ongelukkig waren geweest, dan was 't iets anders, maar dat daar armoede is, komt, omdat die man niet goed wordt betaald voor zijn werk.’

‘Ja, jij moest maar zaken doen, dan zou de boel gauw op straat liggen.’

‘Van rechtvaardigheid gaat de boel niet op straat. Dus man, ik ga eens kijken,’ - zij zag hem vriendelijk aan en greep zijn hand - ‘en als ik dan werkelijk zie, dat die menschen armoe lijden, mag ik dan opslag beloven?’

Hij trachtte even zijn hand terug te trekken, toen sloeg hij zijn oogen op, glimlachte even: ‘Je bent een bazin, nou toe dan maar.’

Haastig liep hij weg, terwijl zij tevreden een kopje koffie nam.

(*Wordt vervolgd.*)

Liefde verwon
Novelle van A.W. Bos.
(*Vervolg.*)

‘Je bemint mij dan niet meer, Koos?’...

‘Nog even hartelijk als gisteren en vroeger.’

‘Welnu, vergeef mij dan vooraf....’

‘Nooit!’

‘Dan kan ik ook niet spreken!’

‘Ik wil, dat je me je hart blootlegt, Ant. Ik heb rechten op dat hart, zoo goed als jij op het mijne. Zeg op dus, is er een kaper op de kust geweest?’

Ant knikt bevestigend en ziet Koos weer smeekend aan.

‘En je hebt zijn aanval niet kunnen afslaan? Zeg, wie heeft je aan boord durven klampen, de Mottige toch niet?’

‘Hij heeft mij gevraagd.’

‘En je hebt natuurlijk neen gezegd!...’

‘Ach Koos, ik heb zoo aan moeder en vader gedacht, dat ik jou een oogenblik kon vergeten. Vergeef je me dat?’

‘Waarom niet? Doch met den Mottige?... Je hebt hem toch zeker in zijn pokdalige facie geslagen?’

‘Helaas, neen!’

‘Wat! Ant? Spreek nu duidelijker; je maakt me gek en dol van woede!...’

‘Ach Koos, vergeef me, ik heb je nog zoo liet, maar....’

‘Ha, hier herken ik mijn Ant weer! Goddank!....’

‘Maar....’ blijft Ant zuchten.

‘Wat maar?... Geen maar hier meer, meid! Je hebt me nog lief, zegje. Welnu, dat woord is mij genoeg! Ik geloof in je trouw en ijl maar gauw naar boord terug ..’

‘Maar,’ zucht zij weer.

‘Niet alles dan nog gezegd, meid?’

‘Helaas, neen, Koos!’

‘Spreek dan en martel mij niet langer.’

‘Hij komt.... tegen zeven uur.... hier, Koos, om me te halen!’

‘Wie?’ buldert Koos. ‘De Mottige?’

‘Ja, Koos. Vergeef het me,’ zucht zij zacht. ‘Het was om vader en moeder.’

Zij begint luid te snikken en wil weer haar hand op zijn schouder leggen, maar Koos weert haar woest af en buldert luid:

‘Neen! Zoo niet langer! Wee u en den Mottige, want, Ant, mijn mes is scherp!...’

Zij gilt en hij vlucht het waschhuis uit, loopt over haar blank waschgoed en ijlt de straat op naar zijn schuit in de haven.

Het kookt in zijn hoofd en zijn hart; de duivel van den toorn en die der wraak doen het helsche vuur in zijn binnenste steeds feller branden en jagen hem het kokende bloed naar de verhitte hersenen, waardoor zijn verstand wordt verduisterd, zijn wil ten kwade gericht en een geestelijke doofheid hem treft, die hem de stem der genade niet meer doet hooren, welke luid weerklinkt in zijn diep geschokt gemoed.

Hij loopt als een hollend paard en binnen weinige oogenblikken is hij bij zijn schuit in de haven.

Hij springt van den wal aan boord, maar kijkt daar niet naar den knecht en den jongen, die ijverig in de weer zijn om het hun opgedragen werk naar behooren te verrichten. Zij roepen hem toe, maar hij doet, alsof hij hun stem niet hoort.

‘Wat heb ik nog langer met Jansens' zaken te maken?’ bromt hij. ‘Dat de Mottige ze nu maar waarneemt!.... De Mottige, hij zal niet lang genoegen beleven van zijn Ant. Genoegen?... Zelfs zal hij haar wel nooit de zijne kunnen noemen! Eeuwige schande over mij, als dat zou gebeuren. Mijn besluit dus maar kort en goed volbracht!’....

Met die woorden sluit hij zich op in de kajuit, waar hij op een bank neervalt en den vrijen loop laat aan de gevoelens van toorn en wraak, die in zijn hoofd en hart de heerschappij voeren.

Na een poos staat hij lachend op, zet de kajuit wijd open, praat eerst wat met den knecht en roept daarna den jongen om voor hem aan den slijpsteen te draaien. Hij spot en lacht met hem en slijpt intusschen zijn mes vlijmend scherp.

‘Ziezoo,’ zegt hij, de scherpte van het mes met den duim der linkerhand beproevend, ‘zie zoo, jongen, dat zal wel snijden. Ga jij maar weer aan je werk. Ik wil een poos nog alleen zijn en en ga dan aan den wal. Mogelijk, dat je van avond wel meer van me hoort....’

De jongen ziet zijn schipper vragend aan en gaat daarna heen, onbekend met wat zijn meester zoo vreemd doet handelen.

Nog geen kwartier later ziet hij hem haastig aan wal klimmen, en als hij hem toeroept en vraagt, wat hij van avond nog te doen heeft, krijgt hij niet het minste antwoord.

‘Die is opeens zijn koers totaal kwijt geraakt,’ denkt de jongen. ‘Hij stuurde daar straks al als een dolle. Opgepast hier en goed uit de patentglazen gekeken, anders ga ik nog eens met kast en al naar den kabeljauwskelder.’

De torenklok bromt zes doffe slagen.

‘Pas zes uur,’ zegt de jongen, ‘en hij is nu al van boord!.... Wat er toch wel aan de hand mag wezen? Als straks de knecht van de mijn terugkomt en niet al te veel met nat zeil laveert, wil ik hem toch wel eens zeggen, wat ik zoo van den ouwe begin te denken.’

Hij gaat stil voort met zijn werk bij het flauwe lamplicht, dat van den wal op de schuit valt en ten laatste denkt hij niet in het minst meer aan zijn schipper en diens scherp mes, terwijl het eene jolige wijsje na het andere van zijn lippen rolt, als het kabbelend water van beek of vliet.

Koos heeft intusschen den hoek der kade al wel vier maal bereikt, maar is evenveel maal weer teruggekeerd op zijn schreden. Ook hij heeft de klok zes uur hooren slaan, doch voor een gunstige uitvoering van zijn boos plan vindt hij het uur veel te vroeg. Dus zal hij zich nog niet verdekt gaan opstellen in den omtrek der woning van juffrouw Draam.

Als hij voor de vijfde maal de kade weer oploopt, staat Toos uit de Teerton in het deurgat van haar kroeg, de armen gekruist, het hoofd wat naar links gebogen, als iemand, die de drukte der straat niet opmerkt en geheel in gedachten is gekeerd. 't Is bij haar evenwel maar schijn, want haar lokkend en lonkend oog zoekt den ongelukkige te verschalken, die al tot viermaal toe haar deur is voorbijgegaan.

't Is Koos Blank.

Al van verre ziet zij hem weer aankomen en handig werpt zij weer haar netten uit om hem te kunnen vangen.

Koos, die in gewone omstandigheden zelfs geen blik voor Toos over heeft, neemt haar nu van het hoofd tot de voeten op en vraagt daarna spottend:

‘Wacht je den Mottige, Toos?....’

‘Ik zou wel gek moeten wezen,’ giegelt zij. ‘De Mottige is immers bij je Ant!’

‘Hoe weet je dat?’ zegt hij boos.

‘Ja, hoe ik dat weet?.... Kom je niet eens binnen, er is juist geen volk. We kunnen dan ongehoord samen eens praten....’

Koos zeilt met haar de kroeg binnen en valt met zijn beide ellebogen op de toonbank, waarachter zij zich plaatst, vertoon makend als een volleerde intrigante.

‘Wat zult ge drinken, Koos?....’

‘Niets,’ zegt hij kortaf.

‘Kom!.... Niets?.... Neem een slok moedwater, jongen.’

‘Ik heb moed genoeg.’

‘Dat weet ik: gij zijt de flinkste borst van de haven....’

Koos voelt zich door die woorden gestreeld, wat aan haar loerend oog niet ontgaat en waarom zij ongestoord vervolgt:

‘Toch wordt je ten achter gelegd voor één, nu ja, die....’

‘Die evenveel en meer duizenden guldens heeft geschraapt, als er putten staan in zijn pokdalige facie,’ onderbreekt hij snel.

‘De Mottige!’ giegelt zij.

‘Ja, de Mottige!... Dat hij van avond uit mijn vaarwater blijve, want kortjan is gescherpt!’

‘Laat hem loopen,’ zegt zij onverschillig, hoewel zij juist het tegendeel meent. ‘Drink liever hier je borrel. Kom, ik trakteer....’

Zij schenkt een groot glas vol jenever en zet het hem voor.

‘Kom, drink uit, jongen, en laten wij samen eens lachen om dien ouden, kouden vrijer.’

‘Als jij meedrinkt, zal ik trakteeren.’

‘Dan ieder op zijn beurt, hé jongen?’

‘Goed.’

‘Kom, laat je anker dan vallen daar voor de tafel en praten we samen wat over den Mottige. Ik weet wat van nummer twee en vijftig, dat je zeker van nut kan zijn.’

‘Ik heb met nummer twee en vijftig niets meer uitstaande,’ zegt hij onverschillig en blijft zoo voor de toonbank staan.

‘Zoo?....’ zegt zij ongestoord.

‘Die zaak zal nu wel naar de diepte zinken, als een schuit, die vol water loopt,’ vervolgt hij.

‘Zou je het denken?’

‘Ik weet het zeker.’

‘En je Ant?....’

‘Mijn Ant?.... Ja! Wee haar en den Mottige!’

‘Kom, drink eens.’

‘Neen, niet meer.’

Hij drinkt zijn glas leeg in één slok, woelt in zijn zakken en werpt daarna vol toorn zijn geld op de toonbank en zijn mes daarnaast.

‘Het geld is voor jou! Het mes voor den Mottige en....’

Het overige wil hem niet uit de keel.

Zij doet alsof zij schrikt en springt achteruit.

‘Kom, neem je mes gauw op,’ zegt zij schijnbaar beangst, ‘en het geld eveneens....’

‘Het mes wel, maar het geld niet. Ik heb getrakteerd.’

Het mes en het geld blijven liggen.

‘Dan is het mijn beurt,’ zegt zij ongestoord.

Zij vult weer de glazen en Koos laat zich al meer verstrikken in haar netten.

De herbergklok slaat halfzeven.

‘Halfzeven?’ roept Koos. ‘Het wordt mijn tijd!....’

Hij wil snel de deur uitgaan en vergeet zoo het mes op te nemen, dat nog op de toonbank ligt.

‘Je vergeet je mes, jongen,’ zegt zij. ‘Ga maar door. Ik zal het wel hier houden, dan gebeuren er straks vast geen ongelukken....’

Haar woorden zijn in strijd met haar meening.

‘Hier houden dat mes, Toos?... Neen, nooit! Zoo aanstonds is het voor den Mottigeen voor...’

Weer wil hem dat woord niet uit de keel!

‘Toch niet voor je Ant?’ vraagt zij glimlachend.

‘Jij vooral moogt haar naam zoo niet noemen,’ schreeuwt hij boos, ‘jij vooral niet....’

Hij legt op dat jij een veelbeteekenenden nadruk en ijlt vervolgens de deur uit als iemand, wien het gevaar op de hielen zit.

In zijn vaart loopt hij op straat haast den man omver, dien hij met veel anderen als een vader vereert, den herder der parochie, die juist van een zieke komt.

Werktuiglijk brengt Koos de hand aan zijn pet bij wijze van groet.

‘Eerwaarde!’ mompelt hij. ‘Ik heb haast.’

‘Wel wat een vaart, jongen. Pas op, of je stuurt je schuit naar den grond....’

Een glimlachje plooit de lippen van den eerbiedwaardigen grijsaard bij die woorden.

Koos blijft staan, bedremmeld, onthutst. Hij beeft, en het is hem of 't bloed eensklaps stolt in zijn aderen.

De man, die hem zoo vriendelijk in de oogen blikt, dat hij zijn toorn een oogenblik kan vergeten, heeft toch zijn leven geleid en kent de geheime roerselen van zijn hart.

‘Dat is geen plaats voor u, Koos,’ zegt de priester op de kroeg wijzende en zijn stem klinkt vaderlijk, ernstig, vermanend, bestraffend.

‘Ik raakte er in verzeild, eerwaarde,’ zegt hij verontschuldigend, ‘en ik heb er niet te veel gedronken.’

‘Gij moogt er zelfs niet komen.’

‘Ik kom er ook anders nooit, doch nu....’

‘Kom, wees gerust. Wees voortaan voorzichtiger. Je gaat nu zeker naar Jansens?...’

‘Jansens, eerwaarde?.... Die ken ik niet meer!... Ik wil ze ook niet meer kennen.’

‘Kom, kom!... Dat is de borrel, die daar zoo spreekt, jongen....’

‘De borrel, eerwaarde? Neen, mijn hart!’

‘Halo! Kom, loop eens met mij op.’

Het ontbreekt Koos aan moed om te weigeren, maar toch blijft hij staan.

‘Kom, jongen,’ zegt de pastoor goedig, ‘vlug! Ik heb het al gemerkt. Er is iets, dat je hindert. Leg mij je hart eens bloot en volvoer toch niet wat de duivel van toorn en haat je misschien inblaast.’

‘De Mottige,’ zegt Koos als tot zichzelven. ‘Hij heeft mijn Ant. Maar ik heb het mes en dat is van avond nog voor beiden.’

Nu is het laatste woord er uit, schier zonder moeite.

‘Mijn zoon,’ zucht de pastoor. ‘Ik dank God, dat Hij mijn schreden langs dezen weg heeft geleid. Neen, zoo niet langer! Ik vraag het u niet, neen, ik gebied het u als een vader, die u door den doop uit Satans macht bevrijdde, die uw jeugd heeft gericht, uw hoofd en hart gesterkt, die u het Brood der Engelen zoo vaak mocht schenken, die u eenmaal en zeer spoedig aan haar zal verbinden, aan wie gij reeds uw hart hebt verpand....’

‘En die het hare heeft durven schenken aan een ander,’ onderbreekt hij snel.

‘Onmogelijk! Kom, loop met mij op en vertel mij onderweg wat u zoo zonderling te moede maakt.’

‘De Mottige,’ zegt Koos, terwijl hij zijn pastoor werktuiglijk volgt.

‘De Mottige?...’ zegt deze.

‘Ja, hij! Want hij heeft me mijn Ant ontroofd.’

‘Het kan niet zoo wezen.’

‘Zij heeft het mij zelf gezegd.’

‘Je zult haar in je drift verkeerd verstaan hebben, jongen.’

‘Ik heb haar maar al te wel verstaan en al te goed begrepen. De Mottige is rijk en het goud heeft haar verlokt. Maar heeft hij goud, ik heb een paar flinke knuisten en mijn mes is gescherpt. Om zeven uur zullen zij elkander ontmoeten. Doch neen! Alleen zullen zij niet zijn. Ook ik zal daar bij Draam aan het hek wezen, met.... mijn mes.’

‘Zwijg, Koos. Spreek zoo niet langer in mijn tegenwoordigheid! Heb ik je daarom zoo lang moeten leiden op het pad der gerechtigheid, om je op mijn ouden dag te moeten zien wegvoeren als een gemeene misdadiger? Het kan niet zoo zijn! Ben ik niet je geestelijke vader geweest en heb je wel ooit tevergeefs een beroep gedaan op mijn steun en hulp?...’

‘Nooit, nooit, eerwaarde! Och, waren allen zooals u!....’

‘Welnu,’ vervolgt de priester ongestoord, ‘dan beveel en gebied ik je nu als die vader om met mij mee te gaan naar het Huis Gods, naar hetzelfde huis, waar ik Satan verdreef uit uw hart, om den God van liefde er een plaats te bereiden. De God van liefde woont daar nog! Wij gaan samen Hem aanbidden en Hem raad vragen, Hem, Die gezegd heeft: Mij komt de wraak, ik zal het vergelden. Neen, geen snoode, booze plannen meer! We zullen samen voor het altaar knielen, op dezelfde plaats, waar eens de lijken stonden uwer goede moeder en van uw zorgzamen vader, vóór wij die brachten naar hun laatste rustplaats. Van uit den hoogen Hemel zullen zij ons met welgevallen gadeslaan en zij zullen met ons den God van liefde en zachtmoedigheid bidden, Die in het nederig Tabernakel woont, dat Hij ons, arme zondaars, toch genadig zij. De rust en vrede zullen weer in uw ziel wederkeeren, en als gij binnenkort voor hetzelfde altaar met uw Ant zult liggen neergeknield, opdat ik u beiden, in naam van God, als man en vrouw voor immer zal kunnen verbinden, zal uw hart dit uur zeker zegenen; het misschien wel met rouw en tranen gedenken, maar zeker ook er met vreugde en dankbaarheid aan terugdenken.’

Koos voelt zijn oog vochtig worden en het is hem, alsof die tranen den haat en den toorn, die in zijn ziel branden, dooven en blusschen en een weldadige afkoeling brengen in zijn zoo verhit gemoed.

‘Kom, volg me, Koos,’ zegt de pastoor goedig, als zij door het zijdeurtje het nederige parochiekerkje binnengaan, waar alles in een geheimzinnig duister is gehuld en waar alleen het licht der Godslamp een groet van aanbidding brengt aan den God van liefde, Die woont in het Tabernakel.

Beiden knielen er neer in het geheimzinnig duister.

In den toren brengt een zilverreine stem haar groet aan de Moeder des Heeren, de Toevlucht der zondaren.

Het Angelus-klokje klept er. Het is zeven uur.

(*Wordt vervolgd.*)

Bij de Platen.

Van Friedrichshof naar Homburg. -

Nadat keizerin Friedrich, den 5en Augustus overleden, in het kasteel Friedrichshof vier dagen op een praalbed had gelegen, werd haar stoffelijk overschot in den avond van Zaterdag 10 Augustus naar de oude St.-Janskerk te Cronberg vervoerd. De lijkkist werd gedragen door officieren van het 80^{e} regiment, waarvan de overleden keizerin kolonel was. Drie of vier stappen achter het lijk schreed de keizer met gebogen hoofd, gevolgd door den kroonprins en twee andere zonen.

Zondagmorgen kwamen koning Eduard en koningin Alexandra van Engeland te Homburg aan, waar zij door keizer Wilhelm werden ontvangen. Des namiddags werd in de kerk te Cronberg de lijkdienst verricht door ds. Dryander. Maandagmorgen begaf zich de rouwstoet naar Potsdam, en Dinsdag werd de keizerin in het mausoleum der Vredeskerk bijgezet naast haar gemaal, keizer Frederik III.

De afbeelding op onze eerste bladzijde vertoont den weg van het kasteel Friedrichshof te Cronberg naar Homburg, afgezet door huzaren en voetvolk.

De leden van de Tweede Kamer der Staten-Generaal. -

Na de nieuwe ministers zullen wij thans in een viertal nummers de afbeeldingen geven van de leden der Tweede Kamer, voor zoover wij door het ontvangen van hun portret daartoe in staat worden gesteld.

In dit nummer vindt men de portretten der katholieke Kamerleden, die bij de algemeene verkiezingen in Juni jl. werden gekozen. De portretten der na-gekozen katholieke afgevaardigden zullen wij, te zamen met die der andere na-gekozenen, in het vierde nummer opnemen.

De volgorde, bij de plaatsing der portretten in acht genomen, is, zooals men zien zal, die der districten in alphabetische rangorde.

De nieuwe kathedraal te Westminster. -

Door de goede zorgen van kardinaal Vaughan, aartsbisschop van Westminster, is Londen thans met een katholieke kathedraal verrijkt, den schitterenden vooruitgang waardig, dien de katholieke Kerk vooral in de laatste halve eeuw in het Anglicaansche Engeland heeft gemaakt.

Zes jaar is er aan deze kathedraal gebouwd, wat een zeer korte tijd mag worden genoemd, indien men de afmetingen der kerk in aanmerking neemt. Deze zijn: een lengte van 360 voet, een breedte van 180, en een hoogte van 105 tot 120, waarbij nog komt een klokketoren, die een hoogte van nagenoeg 300 voet bereikt. De fundamenten zijn op vele plaatsen veertig voet diep, maar men heeft zijn voordeel kunnen doen met de fundamenten der oude Tothill Fields gevangenis, die eenmaal gestaan heeft op de plaats, waar zich thans de kathedraal verheft.

Een aantal ontwerpen werden gemaakt, voordat men tot den bouw overging. Het eerste ontwerp was in Italiaanschen Renaissance-stijl, het tweede een gewijzigde kopie der kathedraal van Amiens, het derde van de votiefkerk te Weenen. Nadat deze ontwerpen alle waren verworpen, raadpleegde kardinaal Vaughan den architect Bentley, met het doel een Romaansche basiliek op te richten, in hoofdzaak naar het model der oude St. Pieter, voordat deze in de dertiende eeuw door Arnolpho en Cavalini was gegothiseerd. Nadat de architect de basilieken te Rome had bestudeerd, kwam hij tot de conclusie, dat het met het oog op allerlei bezwaren onmogelijk zou zijn zulk een kerk te bouwen. Hij onderzocht nu de kerken te Ravenna en Constantinopel en kwam ten slotte met een ontwerp, waarnaar de kathedraal thans is gebouwd.

EEN ONVRIJWILLIGE WEGWIJZER, NAAR DE SCHILDERIJ VAN MEISSONIER.

Haar afmetingen zijn grooter dan die der beroemde Westminster-abdij, maar wat de lengte betreft moet zij onderdoen voor St. Albans, de langste oude kathedraal van Engeland met een lengte van 555 voet. In breedte en hoogte gaat de nieuwe kathedraal haar oudere zuster ver te boven. Van den bouwtrant, de afmetingen en het majestueuze dezer nieuwe hoofdkerk kan men zich een denkbeeld maken door de fraaie afbeelding in dit nummer.

Een onvrijwillige wegwijzer. -

Daar deze gravure vervaardigd is naar een schilderij van Meissonier, zal zij allicht nog meer de aandacht trekken, dan wanneer er een minder bekende naam onder stond. De schilderijen van den Franschen artist, die tusschen de jaren 1830 en 1840 te Parijs met moeite zijn brood verdiende met illustreeren, werden vijftig jaar later met haast fabelachtige sommen betaald. Zoo bracht zijn schilderij ‘1807,’ Napoleon in den slag bij Friedland voorstellende, 300.000 franks op.

Toch kan Meissonier niet onder de allergrootsten worden gerangschikt. Hij was een realist in den vollen zin van het woord, een buitengewoon scherp waarnemer, die ook de vaardigheid bezat, het geziene uiterst getrouw weer te geven; - maar alleen het geziene, het uiterlijke. Tot de ziel van zijn sujetten doordringen kon hij niet. Daarom zijn zijn beste schilderijen genrestukken, waarbij hij zich bepaalt tot het weergeven van niet dramatische gebeurtenissen.

Natuurlijk is bij een kunstenaar van Meissonier's kracht het uiterlijk waarneembare meesterlijk geschilderd. De kostumes van zijn historische genrestukken zijn met

pijnlijke nauwkeurigheid weergegeven, en zij zitten den menschen werkelijk als aan het lijf gegoten. Even conscientieus is het landschap en iedere kleinigheid behandeld.

Wie onze gravure, waarvan het origineel tot Meissonier's beste werken behoort, nauwkeurig beschouwt, zal daarin alle uitmuntende qualiteiten van den meester, maar daarnaast ook zijn zwakke zijde ontdekken. De heele gebeurtenis, die geen toelichting behoeft, is zóó voorgesteld, dat iedere gestalte schijnt te leven, geen onnatuurlijke houding of gebaar valt waar te nemen, elke uniform niet alleen - als bij zooveel andere historiestukken - trouw gekopieerd is, maar ook past bij de persoonlijkheid, die ze draagt. Als honderd menschen hetzelfde kleed dragen, draagt toch ieder het anders. Dat kunnen wij in het leven dagelijks waarnemen, op schilderijen enkel bij de werken van meesters.

Minder gelukkig toont Meissonier zich hier in de uitdrukking van het zieleleven. Wij hebben wel levende menschen vóór ons, maar missen de bij de gebeurtenissen passende spanning in hun trekken en in hun heele wezen. Veranderen wij de kostumes, dan zien we een braven landman, die een vreedzaam reisgezelschap voorkomend den weg wijst. Van den vreeselijken ernst van den oorlog gevoelen wij weinig, in weerwil van de minutieuze nauwkeurigheid, waarmee de situatie is afgebeeld.

[Nummer 33]

ZWAAR WEER, NAAR DE SCHILDERIJ VAN LIONEL WALDEN.

Lottie.
Door Daniella.

Dagboek van Lottie.

18 October. Aankomst in de residentie.

Wat sprong ik met een benauwd hart uit den coupé, waar ik de laatste twee uurtjes moederziel alleen in had doorgebracht. Ik scherpte goed mijn geheugen gedurende de laatste oogenblikken, om me nog eens te binnen te brengen, dat ik voorzichtig moest zijn. Hetgeen me het meest vervulde, mijn engagement, moest nog geheim blijven. Een van de nichtjes met neef Emile, Leidsch student, waren aan den trein om me af te halen. De begroeting was hartelijk, maar met Emile vlotte het gesprek het best. Oom, tante en mijn oudste nichtje Irma wachtten mij thuis en heetten me ook hartelijk welkom. Na even gezeten te hebben zei tante: ‘Nu kinderen, naar boven, we hebben nog juist tijd ons te kleeden voor het diner.’

Na een kwartiertje klopte tantes kamenier en vroeg of ze mij kon helpen met mijn toilet. Ik was juist bezig mijn japonnen uit te hangen in de groote, daarvoor bestemde kast. Ik dankte, zeggende: ‘Ik kap en kleed mij altijd alleen.’

‘Mevrouw meende, dat u misschien uw haar wat anders wilde opgemaakt hebben,’ en meteen kwam Annette de kamer binnen. ‘Als ik u met rollen mocht kappen, zou uw haar beter uitkomen.’

Ik had bijna gezegd: ‘'t Kan me niet schelen,’ maar aangezien tante het scheen te wenschen, ging ik geduldig als een lam voor de toilettafel zitten. Annette begon haar kunstwerk. Weldra vroeg ze: ‘Kijkt u heelemaal niet eens in den spiegel? het staat u zoo lief.’ Om haar plezier te doen keek ik; het stond vreemd, vond ik.

‘Wat voor toilet zult u aandoen? Mag ik u helpen?’

‘Dank je, Annette, ik kom dadelijk beneden.’ In een wip had ik een witte rok en rose zijden blouse aangetrokken, en toen ik beneden kwam leek tante tevreden over me.

's Avonds gingen we naar een concert in Diligentia, waar heel mooi gezongen werd; toch was ik blij weer thuis te komen, in het vooruitzicht alleen op mijn kamertje te zijn.

19 October. Ik sliep vannacht slecht en toen Annette me wekte, was ik juist in een dommeligen toestand van huis en van Eichenstein aan het droomen. Tot tien uren slapen! Ik wist niet, dat ik daar kans toe zou zien. Nu hebben ze thuis al eenige uren achter den rug, dacht ik. Wat zou vader nu doen? Ik denk dat hij Willem is gaan afhalen om een flinken toer door de bosschen te maken. Zouden ze over mij spreken? Oh, vadertje, had me toch maar op Rozenheuvel gelaten! Ik hoor hier niet thuis en ik verlangde nu niet meer naar de wereld.

Ik kleedde me vlug en verscheen in een donkere rok en lichte wollen blouse in de eetkamer. Tante in een beeldig négligé van vieux rose en de meisjes in witte voile ochtendjaponnen zaten reeds aan het dejeuner.

‘Ah, petite, lief heidebloempje, heb je goed geslapen,’ vroeg tante, ‘niet gedroomd van je lievelingspaardje of den jachthond?’

‘Voorloopig nog wel, tante,’ antwoordde ik, ‘de droomen over de residentie krijgen hun beurt nog wel.’

‘Nu, kleintje, als je gedejeuneerd hebt, moet je je gauw verkleeden; we gaan er dadelijk op uit voor je toiletjes. Ik doe dat liefst 's morgens, dan is het rustiger bij Harm. Morgen is er een groot diner en daar moet je een toiletje voor hebben. Papa heeft geschreven, dat je alles moest hebben zooals het hoorde. Wat je gisteren aan had, stond je lief omdat je werkelijk om te stelen bent, maar: “un peu démodée, cette blouse, petite.” Wanneer liet je die maken?’

Die blouse dateerde nog van voor twee jaren. Papa had eens gezegd, dat ik voor een philippine wat moois mocht koopen, maar op Rozenheuvel droeg ik zulke dingen niet.

We reden vóór de lunch uit en deden inkoopen. Oh, wat zie ik tegen dat diner op. De gastvrouw en natuurlijk de invité's zullen wel op de hoogte zijn, dat er zoo'n onontbolsterde kastanje op het tapijt zal verschijnen. Vooruit flauwert, later lachen we op Eichenstein om je angst.

De nieuwe japon kwam in een vervaarlijk groote doos thuis. De nichtjes pakten haar voorzichtig uit, terwijl ik een brief aan Adèle begonnen was aan tantes bureautje.

De dag ging verder erg kalm voorbij. Het was de jour van tante. Ik vond die tea erg saai. Ik werd aangegaapt als een natuurwonder. Van avond kwamen een oude douairière met haar dochter op de thee. Mama vond bijna alles: subliem, en de dochter zag de wereld zeker anders in, want zij vond alles: vreeselijk, heel naar en niet comme il faut.

Ik was erg dankbaar, dat ze heengingen. Ik zag de nichtjes tegen de douairière een diepe knix maken en volgde haar voorbeeld; dat was er één geplaatst, ik had het nog niet verleerd.

20 October. Ik was moe en sliep van nacht rustig. Alleen de ontgoocheling, dat ik wakker werd in een vreemd bed en het idée dat ik niet thuis was, kostte me weer een traantje. Annette riep me en spoedig was ik beneden. De dag verliep nogal roezig. De kapper kwam, tantes japon werd erg laat bezorgd, maar eindelijk waren we allen klaar en vertrokken naar het diner. Toen we aankwamen, waren bijna alle gasten compleet. Brr, wat een expeditie, die entrée, als men nooit uitgaat. De gastvrouw verwelkomde ons zeer lief en betuigde haar spijt niet thuis te zijn geweest, toen we gisteren heel vroeg in den middag, met het oog op tantes jour, een kaartje gepousseerd hadden. De vleugeldeuren gingen open, en in een zaal, schitterend van licht en geurende van de heerlijkste bloemen, wachtte ons het diner. Een jong, knap zeeofficier werd aangewezen om mij naar tafel te geleiden; Van den Doorn heette hij. Het gesprek aan tafel viel me erg mee. Wel had de zoon van den huize, die aan den anderen kant naast me zat, het uitsluitend over opera's, comedies en boeken, waarover ik weinig wist te vertellen, hoogstens de recensie had gelezen, maar met Van den Doorn kon ik goed opschieten. Hij sprak meer over het dagelijksch leven en zijn eigen zeeofficiersleven.

Om halfelf kwamen we thuis, en toen tante vroeg of haar lief heidebloempje zich had geamsuseerd, kon ik gerust antwoorden:

‘'t Viel me erg mee, tante, ik zag tegen al die vreemde menschen op, maar het ging best.’

‘Maar, petite, je bent charmante, zoo naïef, zoo ongekunsteld; je cavalier was er van verrukt, geloof ik.’

21 October. Een brief van Adèle! Ik ben er gauw mee naar boven gevlogen. Mijn hart klopte. Wat zou ze schrijven? Het leek me heiligschennis dien brief te openen

waar ze allen bij waren, en dan: ik wist zeker, dat er zich ongevraagd een paar waterlanders op zouden neervlijen. Daarom zocht ik gauw de eenzaamheid op. Oh, die lieven, zij misten mij zoo, ze waren bijna den geheelen dag samen. Heerlijk voor Willem: Duburk is op Eichenstein. Zou het nog niet voor iemand anders heerlijk zijn? Ik moet Adèle toch eens plagen. Ik zou het erg aardig vinden; Duburk lijkt me een zeer aangenaam mensch. Willem is toch vreeselijk discreet: ik ben overtuigd, dat hij er, en wat gaarne, iets bijgevoegd zou hebben. Dat weet ik tóch wel, hoor! Wou je niet zeggen, dat je me lief hebt boven al, dat ik je kleine koningin ben! Ik hoor het je zeggen; ik behoef het niet zwart op wit te hebben. Ik vond het toch jammer, dat papa de correspondentie verbood; wat zou het aardig zijn, een brief van Willem. Hoe zou hij schrijven? Lief kindje, kleine deugniet? - ik zou het wel eens willen lezen.

8 November. De vijvers in het bosch zijn dichtgevroren. We gingen met een heel clubje schaatsenrijden. Toen we op het ijs waren, hoorde ik opeens een heldere slem achter me:

'Mag ik het genoegen hebben, juffrouw Van der Meeren?'

Dadelijk herkende ik Van den Doorn en vond het prettig een ouden bekende, want zoo leek hij mij, te ontmoeten. 'Nog steeds niet verzoend met de residentie, of begint het te schikken?' We reden heerlijk.

12 November. We hebben de laatste dagen elken dag gereden. Telkens werden afspraken gemaakt voor den volgenden dag. Eens reden we naar Leiden. Voorgisteren hadden we een heerlijke sledetocht en daarna een diner bij Van der Pijl, ons door de jongelui, die bij oom en tante aan huis komen, aangeboden. We hadden dolle pret. Van den Doorn is vast in ons clubje. Ik kan met hem zoo over alles praten. Hij is erg lief voor me, hoewel ik maar een buiten kind ben. Hij rijdt heel dikwijls met me.

20 November. Wij waren vandaag weer op het ijs. Er is een bal in het vooruitzicht. Van den Doorn vroeg me om het souper. Ik nam het gaarne aan. 'Wat voor kleur van japon zult u aandoen, juffrouw Van der Meeren?' - 'Wat een nieuwsgierig mensch bent u! raad maar eens.' - 'Wit, - mij dunkt, wit is uw kleur, die hoort bij u.' - 'Misgeraden, rose, rose zijden gaas. Nu zal ik het u voorzeggen en zegt u het mij, voor uw straf, net zoo na: rose-zijde oftewel chiffon gaas heel geplooid in accordeon plooien en gegarneerd met madeliefjes. Zeg nu eens op, precies zóó hoor.' - Hij zei het juist zoo na. - 'Goed gebruld, leeuw, bravo!' riep ik.

21 November. Dat zou vreeselijk zijn, maar het *is niet* zoo.

Aan het ontbijt vertelde ik aan Irma, dat Van den Doorn mij voor het souper had gevraagd en zei: 'Nu, ze betichten ons meisjes altijd van nieuwsgierigheid, maar de heeren zijn het toch ook. Verbeeld je, dat mijnheer Van den Doorn precies wilde weten wat ik aandeed. Ik heb het hem ook precies verteld, maar zoo gecompliceerd mogelijk en voor straf moest hij het me net zoo nazeggen; hij deed het heusch goed.'

'Maar dom gansje, snap je dan niet, dat hij de kleur van je japon vroeg enkel en alleen om te weten wat voor bouquet hij je moet sturen. En al had je hem een veel grooter lesje laten opzeggen, dan had hij het ook goed gedaan: hij is doodelijk van je.'

Ik merkte, dat ik verbleekte. Hij doodelijk van me! Oh, ik zal den volgenden keer eerlijk aan hem vertellen, dat ik geëngageerd ben, dat heeft me tegen hem al zoo

dikwijls op de lippen gebrand. Ik schrok erg, toen Irma het zei; het zou vreeselijk zijn - maar het is niet zoo! Ik merk wel, dat hij me graag mag, maar hij is volstrekt niet verliefd, - dan zou hij, en hij is de eenige, die dat doet, me niet nu en dan eens de waarheid, wei altijd aardig en vriendelijk, maar dan toch de waarheid zeggen.

Zou Willem hem aardig vinden? Ze hebben heusch wel iets van elkaar, maar Van den Doorn is meer man van de wereld en vroolijker, opgewekter. Hoe vreemd, dat hij nog niet geëngageerd is.

24 November. Gelukkig! Ik heb het hem gezegd, wel niet direct, maar hij heeft het toch begrepen.

Gisterenavond maakten we ons gereed om naar het bal te gaan, toen er een doos van een bloemist bezorgd werd aan mijn adres. Het was een bouquet rose en witte orchideeën. Ik schrok, dat mijn hart stilstond en ik niets kon zeggen. ‘F.H. van den Doorn, luitenant ter zee 2e klasse,’ las ik.

‘Voyons, ma petite,’ zei tante, ‘schrik je er van of ben je zoo blij er mee?’

‘Oh, tante, neen, geen bouquet! 't Is prachtig, maar mag ik het thuis laten?’

‘Maar, kind, wat zouden dat voor kunsten zijn. 't Is een zeer eenvoudige beleefdheid van een jongmensch, dat veel ons huis frequen-

teert, aan onze logée, een zeer délicate attentie waar niets achter schuilt. We plagen je wel eens met hem, maar de jongelui van den tegenwoordigen tijd, al sturen ze eens een bouquet, maken daarom volstrekt nog niet het hof, en: “Tous les courtiseurs ne sont pas des épouseurs.” Mogelijk was dat zoo in den tijd van onze grootmoeders. Ga jij rustig met je bouquet naar het bal. Hij zou niet weten wat voor kunsten je uithaalde. Dat zou nuffig zijn.’

Oh, nuffig, dat vond ik vreeselijk. Tante had meer ondervinding, en na dat veto op mijn vraag, waagde ik geen tegenwerpingen meer, te minder toen een paar minuten later voor ieder van de nichtjes een bouquet van hun soupeur verscheen. Ik leek nu me zelve een ingebeeld nest toe en nam me voor, de zaken stilletjes haar gang te laten gaan en vooral niet te denken, dat men zich hals over kop op zoo'n buitenmeisje zou verlieven.

We gingen naar het bal. Bij den ingang van de zaal stond Van den Doorn en ik bedankte hem vriendelijk voor zijn mooi bouquet. Hij keek me bewonderend aan; nu, ik had zelf in den spiegel gezien, dat ik er goed uitzag. Toen ik verder ging, hoorde ik een jong cavalerie-officier, dien ik kende, tegen een ander zeggen: ‘La reine du bal, ik zal je voorstellen.’ Dàt vond ik dol, la reine du bal, dat hoor je niet alle dagen, heidebloempje, dacht ik. Toen eenige oogenblikken later die twee heeren op me toekwamen, had ik groote moeite niet te lachen. Verbeeld je, la reine du bal! Heidebloempje, daar ga je hoor.

Ik sprak eenige oudere dames aan, maakte kennis met verschillende jonge meisjes en heeren, die ik nog niet ontmoet had, en toen klonken de heerlijke tonen van een Strausswals en kwam mijn soupeur me afhalen voor den eersten wals. Wij zweefden, als door de muziek gedragen, door de zaal, verrukkelijk!

‘Wat walst u toch prettig, mijnheer Van den Doorn, men zegt dat alle marine officieren goed dansen, is dat over het algemeen waar?’

‘Ja, ik heb dikwijls opgemerkt, dat mijn collega's daarop bogen mogen, en ik voor mij heb het altijd een groot genot gevonden. Licht dat we dat hebben; wij moeten ook dikwijls zooveel missen. Vindt u het leven van een getrouwd zee-officier niet vreeselijk? Dikwijls drie jaren weg naar Indië en de jaren dat we zoogenaamd thuis zijn voor een groot deel nog varende; er schiet dan alleen de nonactiviteits-tijd over, waarin men geheel bij elkander kan zijn.’

‘Ja, het lijkt me verschrikkelijk toe, mijnheer Van den Doorn. Een zee officier moest niet trouwen. Ik zou het ten minste een bezwaar vinden, zóó groot, dat ik daarover nooit zou kunnen heenstappen,’

‘Gelooft u niet, dat de ware liefde alles kan overwinnen, ook die afkeer van de jonge meisjes voor de bezwaren van het zee officiersleven?’

‘Zeker geloof ik dat. 't Zou er anders voor de getrouwden slecht uitzien. Ik zeg alleen mijn opinie,’

‘Er gaan dan ook veel zee-officieren uit dienst als de liefde in het spel komt. Velen blijven in Indië en krijgen daar nog al eens een goede betrekking.’

‘Indië,’ zei ik, ‘dat is ook vreeselijk, zoo ver van alles af. Weet u wat voor een jong meisje het beste is, een buitenman te trouwen, dan leeft men het meest voor elkander.’

‘Juffrouw Van der Meeren, ik heb het voorrecht deze mazurka met u te dansen,’ onderbrak een student, vriend van mijn neef, het gesprek.

Tot aan het souper danste ik druk, en toen Van den Doorn me kwam halen, waren we beiden zeker een beetje moe, want het gesprek wilde niet vlotten.

‘Zullen we een tafeltje voor ons tweeën nemen of hebt u een afspraak?’

‘Een afspraak heb ik niet,’ antwoordde ik, ‘maar ik vind het wel aardig aan het tafeltje bij de nichtjes te zitten,’

‘Zooals u verkiest,’ zei hij, eenigszins koel.

Ik deed mijn best vroolijk te zijn en weldra gelukte me dit en heerschte er in ons kringetje een opgewekte stemming.

2 December. St. Nicolaas nadert met rassche schreden. Ik profiteerde er dezen morgen van, dat Irma pianoles nam en tante druk bezig was invitaties en menu's te schrijven voor een diner, om te vragen of het coupeetje voor mocht komen, omdat ik eenige inkoopen wilde doen. Tante vond het best. Ik kocht voor allen hier een cadeautje, ook voor de lieve oudjes thuis en voor de lieven van Eichenstein. Voor Adèle bestemde ik een snoezig penduletje van Sèvres porselein en voor Willem een groote bronzen presse-papier, een hazewindhond op het graf van zijn meester; ‘fidélité’ stond er onder.

‘Fidélité,’ Ja, dat was het! Hij zou daaruit kunnen zien, dat ik trouw was. Moest ik wel zoo'n tastbaar bewijs daarvan sturen? Wist hij het dan niet zonder dat? Was ik zoo trouw, zoo trouw als hij? Dacht ik nog zooveel aan hem?

Ja, ja, ik wil aan hem denken, hij is de beste, de braafste en eerlijkste man, dien ik ken; ik zal gelukkig, heel gelukkig met hem worden.

Als Willem er nu eens niet geweest was, zou ik dan ook tegen Van den Doorn gezegd hebben wat ik nu zeide over het zeeofficiersbestaan? Ik geloof het niet. Ik zou er niet rechtstreeks op geantwoord hebben, maar nu heb ik geantwoord zooals het moest zijn. Mocht hij zich illusies gemaakt hebben, dan weet hij nu, dat daarvan niets kan komen, dan zal hij zich terugtrekken. Wel jammer, hij was zoo verbazend gezellig. Wat zou ik hem missen. Laat hij dan maar heelemaal wegblijven en niet met anderen dansen, dat zou ik niet goed kunnen zien.

Dit alles heb ik aan me zelve gezegd, toen ik naar huis terugreed. Ik nam me voor, aan papa te schrijven en hem te vertellen, dat ik nu, na me een zes weken goed geamuseerd te hebben, erg naar huis verlangde; - dan kwam aan alles een eind; dat zou, meende ik, plicht zijn.

Thuis komende zei tante: ‘Wel, darling, lees eens, een heel gezellige brief van je vader. Hij heeft het erg stil zonder zijn levenmaakster, maar vindt het zoo heerlijk, dat je nu eens volop geniet. Vóór half Februari wil hij je niet terughebben. Ik zal hem spoedig antwoorden, dat ik je ook volstrekt niet missen wil, en ik zal je vader eens vertellen van je conquêtes, want succes heb je, un succes énorme!’

‘Oh, neen, tante, zegt u dat niet, ik bid er u om, ik zou het zoo vreeselijk vinden.’

‘Klein overdreven schepseltje, je kunt toch niet altijd bij je vader blijven; eens zal hij toch moeten hooren dat er een kaper op de kust is, en als het zóó gaat, bestormen ze Rozenheuvel nog.’

Ik trachtte te lachen en zei: ‘Als u papa zulke dingen schrijft, dan laat hij me zeker terugkomen; dus als u me moe bent, moet u dat maar doen,’

Ik ging naar boven om mijn goed af te doen en peinsde en peinsde. Ik wilde weg. Hoe kon ik vluchten?

Adèle aan Lottie.

Lieve, beste Lottie! Ik heb je raad opgevolgd en niet op mijn hart gepast. Het is weg, meegenomen naar Den Haag. Maar ik heb ook een diefstal begaan, en, oh kind, ik ben heerlijk gelukkig in het bezit van het groote edele hart, dat ik voor het mijne in ruil veroverd heb. Willem dreigde me allang en zei: ‘Die kameraad gaat haar post verlaten; zus, ik heb je in de gaten; ik zal dien vent maar terugsturen hè, hij schiet toch geen enkelen haas. Hij maakt alleen jacht op meisjesharten.’

Alfred is nu weer naar Den Haag terug. Hij was juist veertien dagen hier. Vindt je niet, dat hij zijn schade goed heeft ingehaald? Het speet hem zoo, dat hij in October na acht dagen onverwacht teruggeroepen werd. Hij hoopte toen zoo *vurig* nog eens terug te kunnen komen. Ik wil je wel stilletjes bekennen, dat ik het ook vurig hoopte.

Ik behoef je wel niet te vertellen, mijn Lottie, mijn lief zusje, hoe die groote broer van mij naar zijn klein lief meisje verlangt. En vader en moeder! Ik geloof, dat als jij hier bent, ik bijna niet meer gemist zal worden. Ik zou jaloersch op je moeten zijn, maar dat ben ik niet, hoor lieve. Jij bent zoo'n stralend zonnetje en de stralen van dat zonnetje zijn zoo verblindend, dat mijn oudjes niets anders meer zien. Vader vraagt iederen dag: ‘komt Lottie nog niet?’ en nu vertelde mijnheer Van der Meeren van middag, dat hij geschreven had, dat je tot half Februari in Den Haag zoudt blijven. Daar kwam vader tegen op, nog meer dan Willem. Weet je het al? Wat doe je?

Wel schijnt het me uit je brieven toe, alsof je niet meer zoo erg naar ons, naar Willem verlangt. Je leeft ook in zoo'n roes, lieveling, en je moet dit vooral niet opvatten als een verwijt, maar wel als een kleine waarschuwing. Je bent een groote magneet en ik wist vooruit dat je veel harten tot je zoudt trekken, maar het beste en het trouwste is hier, denk daarom, en een woordje van jou maakt iemand hier zoo gelukkig. Een paar woordjes, 's avonds als je op je kamert[j]e alleen bent, dan geef je je meer zooals je bent dan als je overdag schrijft als het zoo roezig om je heen is.

Dat mag ik immers wel aan mijn liefste vriendin en aanstaand zusje zeggen?

Alfred komt je opzoeken, morgen of overmorgen. Zeg hem dan - als je er gelegenheid voor hebt -, dat we hem erg missen en met groot verlangen de Kerstdagen te gemoet zien. Met Kerstmis wordt ons engagement publiek. Wat zou het heerlijk zijn, als je dan bij ons waart! Willem gaat morgen voor eenigen tijd voor zaken naar Engeland, maar is natuurlijk vóór dien tijd terug.

(*Wordt vervolgd.*)

Kiekjes van Scheveningen.

Scheveningen, onze populairste en tevens, om haar bij uitstek gunstige ligging onder den rook der residentie, meest aristocratische badplaats, lijkt wel 't beloofde land voor kiekjesmakers, vooral op Zon- en feestdagen als langs strand en pier een bonte menigte van Hagenaars en vreemdelingen zich komt verkwikken aan de gezonde zeelucht, tevens gelegenheid gevend nieuwe, smaakvolle zomertoiletten te doen bewonderen. En 't lijkt wel, of sedert de opening van 't wandelhoofd - in de wandeling pier genaamd - de bezoekers nòg talrijker zijn geworden; de pier is voor Scheveningen wat de clou is voor een wereldtentoonstelling: de groote attractie, het middelpunt der mondaine beweging.

Van af de pier levert het lage strand een alleraardigst gezicht op; ons eerste kiekje is van dit punt genomen: een luchtig gewemel van witte en rose en licht-blauwe

kinderfiguurtjes tegen het blonde zand en de zachtblauwe zomerlucht; een druk doen van kleine menschpopjes, waartusschen de onbeweeglijke badstoelen; 't lijkt wel een bivouac van miniatuur-menschen, een wereldje uit een speeldoos; en rechts, omhoog, de duinen met het deftige, eenvoudig-voorname Oranje-Hôtel.

Duin en strand zijn, vooral voor de kleine badgasten, nooit-vervelende heerlijkheden. Welk een speelterrein dan ook! Putten graven, dijken opwerpen, ja, het maken van ingewikkelde waterbouwkundige werken worden ze nimmer moede, evenmin als het wèl vermoeiende duinenklauteren. Ons tweede kiekje geeft een gezicht op 't Scheveningsche duin. Zand - overal mul, blank, hier en daar helmbegroeid zand - máár heerlijk om te beklimmen en dan, gezeten op een hoogen top, de zon te zien ondergaan in zee; en dan zich laten afrollen, en wéér naar boven, en languit liggen uitrusten, een vermaak, waarvoor ook groote kinderen lang niet onverschillig zijn.

Met de stijve stadsetiquette neemt men het dan ook op Scheveningen zoo nauw niet: men vlijt zich gemakkelijk neer in 't duin, de noodige fourage wordt te voorschijn gehaald, een verfrisschend glas limonade met ijs à la sorbet en in de kraampjes aan 't strand te verkrijgen in alle mogelijke smaak en geurnuances. Onze derde photo geeft een aardig

AMSTERDAM VII.
Mr. Th. Heemskerk.
II. DE ANTI-REVOLUTIONNAIRE LEDEN.

BREUKELEN.
J.H. de Waal Malefijt.
II. DE ANTI-REVOLUTIONNAIRE LEDEN.

DELFT.
Mr. H.A. van de Velde.
II. DE ANTI-REVOLUTIONNAIRE LEDEN.

DOETINCHEM.
P. van Vliet Jr.
II. DE ANTI-REVOLUTIONNAIRE LEDEN.

EDE.
Jhr. Mr. L.H.J.M. van Asch van Wijck.
II. DE ANTI-REVOLUTIONNAIRE LEDEN.

ENKHUIZEN.
N. Sluis Pz.
II. DE ANTI-REVOLUTIONNAIRE LEDEN.

GORINCHEM.

H. Seret.
II. DE ANTI-REVOLUTIONNAIRE LEDEN.

'S-GRAVENHAGE I.
J. Krap.
II. DE ANTI-REVOLUTIONNAIRE LEDEN.

HILVERSUM.
S. baron van Heemstra.
II. DE ANTI-REVOLUTIONNAIRE LEDEN.

KAMPEN.
Mr. AE. baron Mackay.
II. DE ANTI-REVOLUTIONNAIRE LEDEN.

LEIDEN.
A.E. van Kempen.
II. DE ANTI-REVOLUTIONNAIRE LEDEN.

MIDDELBURG.
Mr. C. Lucasse.
II. DE ANTI-REVOLUTIONNAIRE LEDEN.

RIDDERKERK.
Mr. A.P.R.C. baron v.d. Borch van Verwolde.
II. DE ANTI-REVOLUTIONNAIRE LEDEN.

STEENWIJK.
L.F. Duymaer van Twist.

II. DE ANTI-REVOLUTIONNAIRE LEDEN.

TIETJERKSTERADEEL.
A.S. Talma.
II. DE ANTI-REVOLUTIONNAIRE LEDEN.

ZIERIKZEE.
Jhr. Mr. J.J. Pompe van Meerdervoort.
II. DE ANTI-REVOLUTIONNAIRE LEDEN.

APELDOORN.
Mr. W.F.K. graaf van Bylandt
III. DE VRIJ-ANTI-REVOLUTIONNAIRE LEDEN.
DE LEDEN VAN DE TWEEDE KAMER DER STATEN-GENERAAL.

BODEGRAVEN.
Mr. J.W.H.M. van Idsinga.
III. DE VRIJ-ANTI-REVOLUTIONNAIRE LEDEN.
DE LEDEN VAN DE TWEEDE KAMER DER STATEN-GENERAAL.

DOKKUM.
Mr. R. van Veen.
III. DE VRIJ-ANTI-REVOLUTIONNAIRE LEDEN.
DE LEDEN VAN DE TWEEDE KAMER DER STATEN-GENERAAL.

GOES.
Jhr. Mr. A.F. de Savornin Lohman.
III. DE VRIJ-ANTI-REVOLUTIONNAIRE LEDEN.
DE LEDEN VAN DE TWEEDE KAMER DER STATEN-GENERAAL.

KATWIJK.

Mr. O.J.E. baron van Wassenaer van Catwijck.

III. DE VRIJ-ANTI-REVOLUTIONNAIRE LEDEN.

DE LEDEN VAN DE TWEEDE KAMER DER STATEN-GENERAAL.

SCHIEDAM.

Mr. O.J.H. graaf van Limburg Stirum.

III. DE VRIJ-ANTI-REVOLUTIONNAIRE LEDEN.

DE LEDEN VAN DE TWEEDE KAMER DER STATEN-GENERAAL.

ZWOLLE.

A. baron van Dedem.

III. DE VRIJ-ANTI-REVOLUTIONNAIRE LEDEN.

DE LEDEN VAN DE TWEEDE KAMER DER STATEN-GENERAAL.

kijkje op de kermisachtige drukte bij de tentjes met gebak, vruchten etc., waarlangs een planken pad het loopen vergemakkelijkt.

Een weinig verder kan men zijn kunst (of zijn onbedrevenheid) toonen in 't rijden op paard of ezel; 't laatste is wel 't minst gevaarlijk, te meer, daar de geduldige dieren niet op hol gaan, zooals hun Engelsche natuurgenooten voor de Boeren. Zelfs voor de Boerenvlag, die uitwaait over het tentoonstellingsterrein aan het Gevers Deynootplein toonen ze niet de minste vrees: ze gaan er rustigjes langs, rustiger dan de vele Engelsche badgasten, die zich niet weinig ergeren aan de Hollandsche Boerensympathie. Op kiekje No. 4 zien we de zoogenaamde voortrekkers woning met nog enkele gebouwtjes en de Transvaalsche en Vrijstaatsche vlaggen, lustig wapperend in den zeewind. En ondanks de ergernis der Britsche baders ontbreekt het niet aan belangstelling, en we hopen maar, dat de opbrengst schitterend zijn moge, want alles komt ten goede aan de nagelaten betrekkingen der gevallen Transvalers.

P.B.

Recht en liefde, door V.S.

IV. Een vredesconferentie.

De vrouw van Willem stond aan de waschtobbe. Zuchtend, gelijk zij de meeste dagen doorbracht, bekeek ze de erg versleten stukjes goed, die al veel lappen en lapjes vertoonden en toch nog veel andere noodig hadden. Juist terwijl ze weer een schortje van een der meisjes strak uitgespannen tegen 't licht hield, ging de voordeur open en ze schrok er zóó van, dat ze onwillekeurig een ruk gaf en een groote scheur veroorzaakte.

De drukte bij de tentjes aan het strand.

‘Gunst, mevrouw, als ik dat had kunnen denken.’

‘Wel Mina, is dat dan zoo iets bijzonders, 't is toch niet voor 't eerst, dat je me ziet en hier ben ik toch ook al meer geweest; elken kleine, dien je hebt gekregen, heb ik in zijn wiegje zien liggen, is het niet?’

Mevrouw Schraam wist uitstekend vriendelijk te zijn en toch te gelijk haar meerderheid in beschaving te doen gevoelen. Ze nam zelf plaats en begon: ‘Die scheur is mijn schuld, geloof ik, dat zal me een nieuw schortje kosten. Van wie is 't, van Anna?’

Het Scheveningsche duin.
KIEKJES VAN SCHEVENINGEN, naar photo's van den Heer P. Bijl, amateur te Rotterdam.

Aan het strand.

'Ja van Anna, maar u kunt toch niet helpen, dat ik die schort scheur, dat zou wat moois zijn.'

'Ja, dat kan ik wel helpen en mijn schulden wil ik betalen. Stuur Anna Zondag maar eens bij me aan, hoor, na de Hoogmis.'

'Nou, als u dan toch...'

'En hoe gaat het,' viel mevrouw haar in de rede. 'Neen, blijf maar aan het werk, ik wil je niet nog meer benadeelen. En wat zou je man wel zeggen, als hij thuis kwam en vond, dat zijn vrouw den heelen middag had zitten praten.'

Er kwam geen antwoord en er volgde een minuut van onaangenaam zwijgen, waarin mevrouw bedacht, hoe ze nu 't gesprek op de quaestie zou brengen, welke ze wilde behandeld zien. Ze besloot maar recht op 't doel af te gaan.

'Een heele toer, hé, om al dat goed heel te houden, is niet? Want van nieuw koopen zal wel niet veel komen.'

'Neen, zegt u dat wel, ik vind gelukkig in de kist nogal eens een oud lapje of een japon van mijn moeder of zoo, en daar maak ik dan maar iets nieuws van. En de jongens dragen mijn mans kleeren nog eens. Maar toch.... En dan tegenwoordig komt hij zelf ook haast nooit aan nieuw goed toe. Zes gulden is niet veel....'

'Zes gulden?' liet mevrouw zich verschrikt ontvallen. Ze bedacht opeens, dat dit driehonderd gulden per jaar uitmaakte en dat zij zelf, zonder kinderen, bijna drie duizend gebruikte.

'Ja, maar dat weet u toch wel, uw man betaalt 't zelf, al jaren lang.'

Nu zweeg mevrouw; ze had er nooit naar geïnformeerd, veel minder over nagedacht.

'Ja, eerlijk gezegd,' zei ze opeens, 'ik heb 't van middag gehoord en ik moet zelf zeggen, 't is te weinig.'

De vrouw, die met de eene hand langzaam een stukje opspoelde in 't zeep-dampende water, en met de andere op den rand van de kuip stond geleund, keek verrast op. Een ongewone glans kwam in haar oogen; daar was dus iemand die er iets van voelde, hoe zwaar haar kruis was, en nog wel eene, die kon helpen, om het te verlichten.

‘Je zult zeggen,’ vervolgde mevrouw Schraam, ‘waarom ik dan niet probeer, daaraan iets te veranderen? Nu, ik kom daar juist eens over spreken, ga maar eens even bij me zitten.’

De vrouw droogde met een groven doek haar polsen en handen af, trok de mouwen van 't verschoten katoenen jak naar beneden en nam plaats, met een soort eerbied op de uiterste punt van een stoel.

'Zie je,' begon mevrouw Schraam, 'ik ben ook geen baas in huis, jij zult ook wel opzien tegen je man en dat hoort ook zoo. Maar als we slim zijn, dan vangen we ze toch. En nu moeten we elkaar eens helpen. Wacht, dat is een mooie gelegenheid, Zondag komt Anna haar schortje halen, en dan komt je man mee. Je moet hem maar vertellen, waar 't om gaat. Dan zal ik 't gesprek wei op 't loon brengen en aan mijn man vragen, het wat te verhoogen. En als hij dan ook een woordje zegt, dan komt alles terecht. Is dat afgesproken?'

Meteen sprong ze op.

'Wil mevrouw niet nog wat zitten?' klonk haar nog achterna, terwijl ze de deur reeds achter zich sloot.

Mevrouw Schraam deed gaarne iets goeds, maar hield niet van bedankjes. Er zijn ook menschen, bij wie juist 't omgekeerde voorkomt.

V.
'partijgenoot.'

Willem had eerst nog tegengestribbeld, toen zijn vrouw hem 't voorstel deed, dat hij den volgenden Zondag met zijn kind naar zijn patroon zou gaan. Eerst toen zijn vrouw, volgens den raad van mevrouw Schraam, hem had verteld, waar 't eigenlijk om ging, had hij, vol vreugde over deze gelegenheid om hooger loon te krijgen, toegestemd. Hij was echter volstrekt niet van plan te bidden en te smeeken, maar dat behoefde immers ook niet; mevrouw scheen te hebben ingezien, wat hij al jaren had gedacht en soms tevergeefs verkropt, dat hem onrecht werd gedaan, wijl hij bij meer werk en veel meer behoefte hetzelfde loon als vroeger ontving.

Zoo was dan alles tot groote tevredenheid geregeld. Het was reeds Vrijdag, morgen werd - zoo rekenden man en vrouw uit - voor 't laatst het oude loon ontvangen, en zoodra de vermeerdering er was, zou eerst worden gedacht aan eenige noodzakelijke huishoudelijke voorwerpen, daarna aan wat nieuw goed voor de kinderen, terwijl een stukje vleesch 's Zondags op tafel als 't ware 't eerste teeken van meerderen welstand wezen zou.

Zoo waren ze aan 't praten, Vrijdagmiddag, terwijl de kinderen buiten speelden en de vrouw den boel afwaschte. Daar opeens werd de deur opengeduwd, een papier er door gegooid en terstond de deur weer gesloten.

'Wat is dat?' zei de vrouw, het papier oprapend en er, terwijl ze 't haar man overhandigde, even inkijkend. 'Een vergadering of zoo iets.'

'Laat eens kijken: Groote openbare vergadering van werklieden in alle vakken, waar hun belangen zullen worden besproken....'

Willems stem werd steeds zachter en zoo kon zijn vrouw niet verstaan, waar en wanneer deze vergadering zou worden gehouden. Willem begreep opeens, wat die vreemde heer met den kastelein een paar dagen te voren had afgesproken. Hij zei niets, stak 't papier in zijn zak en ging, schijnbaar verschrikt op de klok ziende, haastig weg.

Den volgenden avond, nadat hij zijn avondboterham had gegeten, toen de kinderen naar bed werden gebracht, liep Willem een paar maal onrustig het woonvertrek op

en neer. Plotseling zei hij: ‘Ik ga naar den barbier en daar kan 't wel druk zijn en dan ga ik misschien nog even wat om. Als 't dus een uur later wordt....’

Voordat zijn vrouw had kunnen antwoorden, was hij al op straat.

Hij keek op zijn horloge, een erfstuk: zeven uur; als de barbier hem gauw hielp kon hij nog op tijd ter vergadering wezen. Hij trof het: er waren maar een paar menschen; gauw werd hij geschoren en een paar minuten later betrad hij de herberg, waar wij hem bij onze eerste kennismaking hebben zien binnengaan.

‘Vijf cents tot dekking der kosten,’ zei een man aan de deur.

Hij gaf zijn vijf centen, eenigszins verbaasd.

‘Loon en arbeidsduur, één dubbeltje,’ riep een schelle stem. ‘Hoe vrij we in Nederland zijn, vijf cents.’ ‘De klassenstrijd, twee cents.’

Twee, drie jonge mannen met groote petten op, presenteerden hun waar aan de reeds aanwezigen, die echter niet heel talrijk waren opgekomen.

Op het tooneel, om een groene tafel, zaten een vijftal jonge menschen, blijkbaar onderwijzers of ambtenaren, waaronder ook het heertje, dat voor eenige dagen in de herberg was geweest.

Deze keek op zijn horloge, stond daarna op en zeide: ‘Vergadering, we zullen maar niet langer wachten, ik geef 't woord aan Knollendam, onzen medestrijder voor recht en vrijheid.’

Na deze korte, haastig uitgesproken inleiding, rees de heer Knollendam op, en begon met stentorstem uit te brullen, dat het ‘hier een dooie boel’ was, maar dat hij en zijn vrienden nu juist eens gekomen waren om er leven in te brengen, om de arbeiders, de uitgezogenen en uitgestootenen, eens bewust te maken van hun recht en hun macht.

Veel van de schoone redevoering ging hoog boven Willems bevatting voorbij, minder doordat het zoo diepzinnig, dan doordat het zoo verward was.

Doch iets bleef er van hangen. En dat leek zoo hem kwaad niet. Toen dan ook een oproeping werd gedaan van arbeiders, die een voorloopig comité wilden vormen en Kees opstond en langs hem loopend zei: ‘Kom, kerel, je kunt altijd nog terug,’ toen stond ook Willem op en liet zich opschrijven.

Het eerste gevolg daarvan was niets anders, dan dat hem een pakje brochures werd gegeven om te verkoopen en een ander pakje blaadjes om gratis te verspreiden, met de verzekering, dat er wel eens een ‘partijgenoot’ zou komen, om alles nader met hem af te spreken.

Half werktuiglijk, onder den indruk der overmoedig-opdringerige woorden der heeren om de groene tafel, nam Willem zijn pakje onder den arm en ging naar huis.

Zijn vrouw zag hem aan en zweeg.

VI.
De klassenstrijd.

Nog in een soezerig droomerige stemming had Willem de vroegmis bijgewoond. Ze gingen om beurten daarheen, hij en zijn vrouw, om dan op 't huis te passen, als de ander met de kinderen ging.

Die waren nu weg en toen eerst waagde hij het, de pakjes los te maken, die hij den vorigen avond had gekregen. Verkoopen, daar kon niets van komen, dat zou concurrentie zijn met zijn patroon, den boekhandelaar. Maar hij wilde toch nog wel

eens iets lezen van datgene, wat hem den vorigen avond uit al de haastige woorden der sprekers niet duidelijk was geworden.

'De klassenstrijd, doel en middel,' zoo luidde de titel van het boekje, dat hij 't eerst in handen kreeg en besloot in de anderhalf uur, die hij hier alleen zat, eens door te lezen.

'Wat is de klassenstrijd?' zoo begon het eerste hoofdstuk.

Willem wilde dat ook wel eens weten en begon ijverig te lezen, zoodat hij al spoedig wist, dat er twee soorten van menschen zijn, bezitters en niet-bezitters, en dat deze twee eikaars natuurlijke vijanden zijn. Het volgende hoofdstukje gaf antwoord op de vraag, wat het doel was van dien strijd: geluk op aarde voor alle menschen.

Hier legde Willem zijn boekje even neer en dacht na: dat leek hem toch erg in strijd met 't geen hij had geleerd van het paradijs, waaruit de mensch is verdreven en dat hier op aarde niet meer te betreden valt.

Maar spoedig nam hij zijn boekje weer op. 'Hoe kon dat geluk worden verkregen?' Daartoe moest, zoo las hij verder, nu juist de klassenstrijd dienen. De bezitters en nietbezitters moesten strijd voeren en dan zouden door hun grooter aantal, bij goede organisatie, de laatsten het winnen en de wereld zetten naar hun hand.

'Gij hebt de macht, arbeiders, als gij den wil hebt,' zoo eindigde het hoofdstuk.

Willem gevoelde, dat dit niet waar, ja erger, niet christelijk was: al was het doel nog zoo goed, het kweeken van haat, het verwekken van strijd, het ten onder brengen van anderen, dat was een middel, zoo onchristelijk... Neen, hij mocht het boekje niet lezen.... Terwijl hij 't dicht wilde slaan, viel zijn oog op het opschrift van hoofdstuk IV: 'Niet tegen den godsdienst' las hij.

Dat moest hij nog even inzien.

Hij vernam daaruit, dat de socialisten - hier kwam dat woord, waarvan hij even schrok, voor 't eerst voor - volstrekt niet vijandig zijn tegen den godsdienst, dat elke Kerk hun even lief is, evenals ook 't ongeloof - dat vond Willem ook nog al raar - en dat hun strijd alleen ging tegen de bezitters en uitzuigers der anderen. 'En daarom laat u niet bedriegen, want dikwijls wordt de goede godsdienst gebruikt als middel der bezitters, om u zoet te houden. Zij gevoelen, hoe hun prachtige huizen wankelen, zij gevoelen uwe macht, arbeiders. Laat u niet in slaap wiegen met praatjes van vrede en liefde, maar eischt uw rechten en als ze u niet wor den gegeven, toont uw macht. Niet als smeekelingen om een stuk brood, maar als de heerschers der wereld moet ge staan tegenover uw patroon, hem niet de geopende hand, maar de gebalde vuist voorhouden, opdat hij wete, wat hem wacht, als hij niet geeft, wat gij verlangt.'

Het boekje was uit. En dat speet Willem nu, want dat was toch mooi gezegd; zeker, als de arbeiders wilden....

En in elk geval, die bedelpartij bij zijn patroon, die dezen middag plaats moest hebben - hij sloeg met de vuist op tafel - dat deed hij niet. 't Was zijn recht, meer loon te ontvangen, hij begeerde geen aalmoes....

(*Slot volgt.*)

Liefde verwon,
Novelle van A.W. Bos.

IV.
De storm.

Het zwerk werkt met woedende kracht en de donker dreigende wolkgevaarten volgen elkaar met zoo'n wilde, woeste vaart, dat het voor 't oog een wolkenzee wordt, woelend, wielend, warrelend, dwarrelend.

Wolken hier, wolken daar! Wolken door den storm gedrongen en gedwongen, deelend in de macht van zijn toorn en kracht, heerschend omhoog en omlaag.

Een steunen en kreunen, een gillen en gieren, een helsch gelach na een donderenden slag vervullen de lucht.

Zingt en fluit de machtige in 't tuig van de schepen, hij dreunt in de schoorsteenen en bromt door de galmgaten van den toren.

Hij knakt en smakt, hij plonst en bonst en doet het hechtste menschenwerk schokken, kraken, rijten, splijten, wiegelen, vallen.

Zijn toorn en kracht ontwikkelen hun macht het sterkst, het wildst, het woest op zee. Zij zweepen het water en slaan het voort in baren en golven, woest en hoog, elkander volgend, dringend, verdringend tot een woelen en wielen, een warrelen en dwarrelen als omhoog.

Ze rollen voort en rukken aan als een woeste horde van krijgers, kampend met doodsverachting en gevaar, in het bestormen der kust met zoo'n donderend geweld, dat de stranden er van hijgen, de duinen klagen, de dijken schudden, weerstand biedend aan haar machtig geweld.

Ze stooten den machtigen kop te pletter en ploffen neer. Doch anderen rukken weer aan, heffen haar op, blazen haar aan tot een verjongd leven, een verwoeder strijd, een geweldiger bestorming van duinen en dijk, die dreunen blijven, beven, doch haar aanval weerstaan.

Ze klimmen omhoog en ploffen weer neer. Ze koken en zieden van toorn; het woelt en wielt en het wordt als een verwarde vlucht.

Doch de machtige veldheer, die haar dringt

en dwingt en den aanval leidt door zijn geweldigen adem, blaast steeds tot verzamelen. En versche strijdkrachten, brullend van toorn, schuimend van woede, rukken ter versterking aan om een geweldiger bestorming te wagen.

De omtrek davert van 't donderend geweld der golven en de harten der kustbewoners bonzen van vreeze en ontzetting, de zorgen deelend, de angsten gevoelend der bezetting eener fel bestookte veste.

In 't Geloof alleen nog vinden zij nu steun, in het vertrouwen op Hem, Die den storm en de zeeën gebiedt. Hem bidden en smeeken zij derhalve om steun en redding.

Niet alzoo echter de Mottige!

Angstig, zenuwachtig gejaagd stapt hij in zijn woonvertrek op en neer, stilstaand bij elke nieuwe windvlaag, die in den schoorsteen bromt met een vervaarlijke trilling; die tegen zijn ruiten kletst, dat ze kletteren, rinkelen, trillen, buigen.

In de daken zijner huizen en huisjes kunnen gaten slaan; in zijn verbeelding meent hij zelfs de pannen al te hooren schuiven, vallen. Zijn schoorsteenen kunnen omwaaien, zijn schuiten in de haven van hun trossen gerukt worden en averij beloopen.

De gedachte aan dat alles doet hem met een angstige zorg luisteren naar het geweld, het gebrul van den storm.

Al zijn schepen zijn gelukkig binnen, dit vermindert eenigermate zijn zorg en angst, niet omdat het lot der opvarenden hem zoo na aan het hart ligt, doch omdat hij nu vrij wel zeker mag zijn, geen aanzienlijk deel van zijn bijeengeschraapt en gewoekerd geld te zullen verliezen. Doch het geringe verlies, dat hem door het weer kan treffen, maakt hem toch al zoo bezorgd en beangst, dat hij beeft en siddert, als de meest bedrukte zeemansvrouw, bij het geweld van den storm.

Een hem vreemd geluid treft plotseling zijn oor en vergroot even snel zijn angst en ontzetting in een niet geringe mate.

Hij staat stil en vraagt zich benauwd af, wat dat geluid wel kan geweest zijn.

‘Een schot? Wie zou er nu schieten?.... En dat waarom?....’

Hij begint weer op en neer te loopen, immer door luisterend naar het gebrul van den wind.

Weer dat geluid! De schrik slaat hem om het hart.

‘Toch een schot? De dijk doorgebroken?... Zijn arm stukje grond van ettelijke meters vierkant!...’

Hij snelt zijn kamer uit en steekt het hoofd buiten. Een overbuur doet eveneens.

‘Alle hens aan dek, buurman!’ roept deze.

‘Hoezoo?’ schreeuwt Blaak.

‘Heb je de schoten dan nog niet gehoord?’

‘Was het dan werkelijk een schot?’

‘Ja, wel drie!’

‘Twee!’

‘Drie! Een schip in nood! Mijn vrouw kan geen vin verroeren van schrik. Ik vlieg toch naar de haven. Hoor, nog een schot!....’

‘Ik loop in je kielsop,’ schreeuwt de Mottige.

De visschersbevolking loopt uit, worstelend tegen de kracht van den storm. Mannen, vrouwen, kinderen, allen nemen hun weg naar de haven.

Aan een opperd staat een troepje visschers druk pratend dicht bijeen en het groeit gaandeweg tot een dichte massa.

‘Een schip in nood!’ roept men elkaar toe. ‘Ginds, recht op de zandbank! De zee rolt er geducht overheen; ze gaan er met man en muis naar den kelder, zoodra de vloed met zijn volle kracht inkomt.’

Het groepje wordt kleiner, want niet weinigen worstelen nu tegen den wind in de richting der duinen, om de waarheid van wat beweerd wordt met eigen oogen te zien.

De Mottige blijft aan den opperd bij het pratende groepje.

‘Ben je al wezen kijken, Jan?’ zegt hij tot een zijner schippers.

‘Ja,’ antwoordt de ander, ‘het schip zit er leelijk en hoog.’

‘Hoe komt het hier? 't Is glad uit zijn koers.’

‘Verwaaid vanzelf. Hij zal geen loods hebben....’

‘'t Is dus een zeeschip?’

‘Ja, een met een vóór- en achterschoenerstuig.’

‘Het kan de Lord zijn.’

‘Dat zeggen ze ginds ook, maar ik geloof er niets van. Je gelooft toch wel met mij, dat hij, met zoo'n weer, ook liever rustig in de haven ligt dan de zee beploegt, al is hij ook nog zoo'n heele Piet op 't water’....

‘Dat 's waar. Doch 't weer is plotseling geducht komen opzetten en de storm kan hem overvallen zijn, terwijl hij wat waterwild wilde snappen; nu snapt het water hem zelf!...’

Het is of de Mottige lacht van een geheime voldoening, doch niet één der omstanders, die zijn lippen ook maar even plooit tot een lachje of spot.

Wie er op de zandbank is geslagen, wekt minder de belangstelling der menigte dan de gedachte, dat daar menschen worstelen op leven en dood, een langen en bangen strijd, in het gezicht der blonde duinen, die zoo vriendelijk oprijzen uit de kokende zee, als een veilig toevluchtsoord der arme verlatenen, ginds op de zandbank.

De Mottige glimlacht alleen: den Lord kan hij niet uitstaan.

Daar klinkt plotseling weer een schot!.... Nog één!....

‘Ze hebben het er bang,’ zegt een moeder en zij trekt haar beide kinderen dichter naar zich toe. ‘Waarom varen onze mannen ook niet uit om hen te helpen?....’

‘We hebben geen reddingboot, vrouw,’ zegt de Mottige. ‘Die van de reddingmaatschappij staat een paar uur van hier. Ik heb het altijd beweerd, dat ze het roer aan de scheg hingen met haar daar een plaats te geven....’

‘Daar zijn de menschen op de bank nu niet mee geholpen,’ onderbreekt de vrouw vinnig.

‘Nu, dat je man dan uitvaart,’ lachte de Mottige. ‘Hi, hi, hi!’

‘Dat zou hij zeker doen, als hij nog bei zijn armen tot zijn dienst had,’ herneemt de vrouw nog vinniger dan zooeven. ‘Maar in jou dienst is hem een arm stuk geslagen door een zeilboom en je laat ons, armen, aan ons lot over.’

‘Alsof ik geroepen ben om de armen van de plaats bij mij aan boord te nemen. Daar is het armbestuur voor.’

‘We hebben het armbestuur Goddank nog niet noodig gehad,’ zegt de moeder fier.

‘Waarom praat je dan?...’

‘Je breekt een mensch den mond open, Mottige. Als alle mannen waren gelijk de mijne in zijn gezonde dagen was, waren ze allang uitgevaren.’

‘Zeker op een stroohalm?’ spot de Mottige, terwijl hij het uitschatert van lachen.

Niet één uit de groep evenwel, die met hem meelacht. Allen zijn merkbaar onder den indruk van den ernst van 't oogenblik.

Er is een schip in nood; de bemanning kan den dood vinden in de golven. Wie het zijn, die daar worstelen met de woedende golven en de geweldige windvlagen, vriend of maag, landgenoot of vreemdeling, daarnaar vraagt niemand dan de Mottige.

Een mensch smeekt om hulp en redding! En wat men nu een dier niet zou kunnen weigeren, hulp, steun en redding in den nood, zou men dat kunnen, zou men dat durven doen aan een natuurgenoot?

Een schot! Nog éen!...

‘Och armen!’ gillen eenige vrouwen en zij beginnen te huilen. ‘Hoor ze in nood zijn...’

‘Ik heb het altijd beweerd,’ zegt de Mottige met een hoogwijs gebaar, ‘dat de reddingboot hier haar plaats moest hebben. Nu staat ze daar een paar uur van hier en ligt de Lord straks met zijn mond vol water. Afijn, zijn vrouw en kinderen zullen niet van armoede behoeven te bedelen. Ik heb gehoord, dat de vent schatrijk is en in Engeland niet minder dan vier kasteelen heeft....’

‘Toch zal het een slag zijn voor 't mensch en haar kinderen,’ onderbreekt de weduwe van een visscher.

‘Een verlies blijft het altijd, moederke,’ zegt de Mottige, ‘al neemt de wind maar een fok van je mee....’

‘Een fok of een menschenleven, 't scheelt heel wat,’ zegt de vrouw.

‘Nu ja!... Ik vind, dat jelui het anders wel wat te druk hebben. Het kan zijn, wie het wil, en als het zoo'n oude rat is als de Lord, zal het wel losloopen, die is volstrekt niet bang voor een mond zout water. Ik ga naar huis, mijn dak kan er af waaien: ik leg vlak voor den wind....’

‘Bind de pannen met een touwtje vast,’ zegt de weduwe.

‘Er wordt jou niets gevraagd,’ zegt de Mottige boos. ‘Je zit altijd in mijn vaarwater te visschen.’

‘In jou vaarwater visschen? Dank je wel hoor; men vangt daar niets dan kwallen.’

‘Ziet ze alweer eens met haar opgestoven zeiltje komen aanvaren!... Als je varen wil, zeil dan uit naar de bank; misschien dat je den Lord wel vangt en dan is jou dag beter dan de mijne....’

‘Als ik een man was als jij en ik had zooveel schuiten, dan lagen er al drie van me aan de bank.’

‘Om met den Lord naar den kelder te gaan? Wel ja!’

De Mottige keert de vrouw den rug toe en wil heen gaan; het geroep en geschreeuw van eenige vrouwen, die van de uiterste punt van de haven komen en van het overgeslagen zeewater druipen, doen hem echter blijven.

‘Ze varen uit, menschen! God moge hen genadig zijn.’

‘Wie?’... schreeuwt men van verre.

‘Koos Blank!’ wordt er geroepen.

‘Koos Blank?...’ herhaalt de Mottige. ‘Met welke schuit?...’

Niemand geeft antwoord.

Blaak snelt de vrouwen te gemoet.

‘Zijn ze al uitgevaren?’ zegt hij. ‘Met welke schuit?....’

‘Nog niet! Maar Koos Blank wil het wagen als er nog twee mannen mee gaan. Op zijn knecht alleen kan hij niet vertrouwen. Ga jij mee. Je hebt kind noch kraai in de wereld.’

‘Wel ja,’ zegt Blaak, ‘alsof dat zoo maar niets is. Koos is een gek, dat weten wij allen; maar daarom behoef ik nog niet gek te doen. En hij waagt er bovendien toch maar een anders boeltje aan. Maar hij is nog niet uitgevaren, dat zeg ik! Wil hij ze

helpen daar op de bank, dat hij dan maar overzwemt. Mijn schip zal hij er niet voor gebruiken. Ik zal eens even naar de punt van de haven prangen....'

'Pas maar op, dat je pokdalig gezichtje niet een klets zoutwater oploopt,' mompelt een der vrouwen, 'dan loopen de putjes vol....'

De Mottige worstelt tegen den wind in naar de punt der haven, waar de sterk inkomende vloed met de zware bazaltsteenen der zeewering speelt als een jongen met zijn knikkers.

Binnen een uur zal er niemand meer kunnen staan.

Een groepje geharde zeelui hebben er nu nog een plaatsje achter een stevige borstwering. Wel worden zij er sliknat door het vele zeewater, dat overslaat, maar dat deert hun weinig: hun jekker en zuidwester kunnen er tegen, en hun hart, dat warm slaat voor hen, die op de bank in nood verkeeren, wordt door die aanhoudende stortbaden niet bekoeld.

De Mottige plaatst zich bij het groepje, als Koos Blank er weer het woord neemt, om te trachten de moedigsten over te halen met hem mee uit te varen, vóór de vloed op zijn hoogst zal zijn.

Twee schoten klinken plotseling kort achter elkander!

'Hoort ge het, mannen?' schreeuwt Koos, ''t Is misschien hun laatst gebed. We kunnen allen immers varen zoolang we een schuit onder de voeten voelen? En kennen wij allen niet het best het vaarwater?... Eergisteren nog hebben wij nog op dezelfde plaats gevischt, waar nu de Lord zit. Kom, vaar mee met me uit!...'

Een aarzeling, een gemompel!

De Mottige neemt het woord.

'Met welke schuit, Blankje, wil je uitvaren?' zegt hij.

Koos draait hem den rug toe en zegt ongestoord:

'Kom, mannen, niet gemompeld, niet langer geaarzeld, maar alle hens aan dek en ge-

holpen, waar et nog geholpen kan worden. Binnen een uur misschien kan het te laat zijn. Wie durft het voor zijn verantwoording nemen, een mensch te zien verdrinken in het gezicht onzer haven?'

'De zee staat te hol,' roepen er eenigen.

'Te hol?' zegt Koos. 'Hebben we verleden jaar Willem en Jan met hun schuit niet binnen weten te halen?... En stond toen de zee niet veel holler dan nu?...'

'Dat 's waar!'

'Welnu! Waarom dan nog langer hier geaarzeld?... Een minuut verloren is al te veel!...'

'We krijgen je schuit niet uit de haven, Koos. De wind is tegen.'

'We trekken eens zoo geducht aan de riemen en lachen den storm in zijn gezicht uit.'

'Bravo, Koos, dat 's mannentaal,' zegt de pastoor der parochie, die zich bij het groepje voegt. 'Bravo jongen, dat 's mannentaal! Vaar gerust uit; God zal uw werk zegenen.'

'We varen mee,' zeggen twee kloeke borsten met verweerd gelaat en een paar geduchte armen. 'We varen met je mee en zullen doen wat wij kunnen.'

'Hoezee!' zegt Koos. 'Goddank, meneer pastoor, dat gij gekomen zijt. Nu varen we uit! En wij komen terug met den Lord en zijn bemanning!'

De voortrekkerswoning op het tentoonstellingsterrein aan het Gevers Deynootplein, naar een photo van den Heer P. Bijl.

'Toch niet met mijn schuit?' zegt de Mottige.

'Met jou schuit?' zegt Koos, met de anderen heen gaande. 'Neen, met de schuit van Jansens!'

'Die is van mij!' schreeuwt de Mottige.

'Van jou?' schreeuwt Koos.

'Neen van Jansens en ik ben zijn schipper.'

'Zwijg, Blaak,' zegt de priester bestraffend, 'en laat hen hun plicht doen.'

'Als ze naar den kelder willen gaan, is dat hun zaak,' zegt de Mottige nijdig, 'maar dat zij mijn schuit er aan willen wagen, daartoe hebben ze geen recht.'

'God zal hun edel werk zegenen.'

'Dat weet u ook niet zeker, meneer pastoor,' zegt Blaak.

'Foei, Blaak, vertoorn een rechtvaardig God toch niet langer.'

'Het is dollemanswerk, dat ze willen uitvaren,' schreeuwt de Mottige 'en daarom zullen ze met mijn schuit niet uitvaren. Jansens' schuit is de mijne, zoo goed als zijn huis. Als het alles eerstdaags aan de bel komt te hangen, kom ik er zelf niet zonder kleerscheuren af.'

'Het is nu geen tijd daarover te praten, Blaak,' zegt de priester.

‘Ja, u heeft mooi praten. U heeft bij het spelletje geen cent te verliezen. De schuit gaat naar de haaien en mijn centen zitten er in. Midden in de branding met zoo'n open vaartuig!....’

‘We weten te pompen, Mottige,’ schreeuwt Koos, die de laatste woorden opvangt.

‘Er wordt jou niets gevraagd, kwâjongen,’ schreeuwt Blaak.

‘Zeg dat nog eens,’ schreeuwt Koos, zich woest omdraaiend. ‘Zeg dat nog eens!’

‘Ik herhaal, dat je dollemanswerk wil gaan doen en dat doet geen verstandig man.’

‘We zullen je toonen, wat we durven en kunnen.’

‘Maar niet met mijn schuit, versta je dat?’

‘Koos, maak toch voort,’ zegt de pastoor. ‘Laat hein maar praten!’...

‘Dat zal ik, meneer pastoor. Straks rekenen wij af, Mottige.’

‘Ja straks, als je in het water zult liggen spartelen....’

Driftig stoot Koos den Mottige tegen de borst.

‘Vooruit Mottige!... Niet straks meer! Nu maar dadelijk!’...

De pastoor plaatst zich tusschen beiden.

‘In Gods naam, vertrek van hier, Koos. Spring aan boord! Zoo zoudt ge Gods zegen niet op uw werk afsmeeken....’

De anderen trekken Koos mee.

‘Tot straks, Mottige!’ schreeuwt Koos nijdig.

‘Goddank!’ zucht de priester.

Blaak schreeuwt en teekent er luid verzet tegen aan, dat de drie kloeke mannen de schuit durven gebruiken, waarop hij geld geleend heeft, doch zijn geschreeuw en verzet helpen hem niets.

Met forsche riemslagen roeien de kloeke mannen de schuit de haven uit, spijt golfslag en windvlagen. Een vaste hand houdt het roer, het is die van Koos Blank. De pastoor der parochie zendt den vertrekkenden zijn priesterlijken zegen na, en het plant zich nu voort van mond tot mond, dat Koos Blank met nog drie anderen is uitgevaren ter redding.

Een schot weerklinkt! Nog één volgt er.... Hulp, helpt!...

De menigte snelt naar de duintoppen, om het edele werk, waaraan eenigen hunner hun leven willen wagen, met bang benepen hart van verre te beschouwen.

De Mottige loopt met haar mee.

Het is immers zijn schuit, die daar danst en dobbert met een onheilspellend wiegelen? Als ze naar den kelder gaat, kan hij nu ten minste zien waar zijn geld blijft!

Op de duintoppen komen er hoe langer hoe meer menschen, die allen staren naar hetzelfde punt in zee, waar een schuit werkt en worstelt tegen de kracht van den storm, tegen de woede van het wielende, woelende, warrelende water, blank van schuim.

Ze voert zeer weinig zeil en toch vliegt ze als een pijl uit den boog over het water, voortgestuwd door de kracht van den wind, dansend op de golven, omhoog op haar kop, omlaag in haar diepten, nu eens aan het oog onttrokken, zoodat het schijnt, alsof een reuzengolf haar heeft verzwolgen, dan weer dansend, dobberend op den kop van een nog veel grootere, als een meeuw, als een stormvogel, die zich thuis gevoelen in het zilte nat, hun element.

De vloed treedt met kracht in, de storm verdubbelt zijn woede, de golven rollen gestaag aan, hoogten en diepten vormend van woest wielend, warrelend water, wit van schuim met afwisselend bruine en zeegroene tinten.

En Koos Blank danst daar voort met zijn schuit, van baren op golven, van golven op baren, boven afgronds spiegelen, geslingerd, geschokt, gedompeld omlaag, dat

de angstig starende oogen op de duinen nog slechts zijn zwiependen mast met het lillende en trillende want, vol schrik en beven beschouwen. Dan weer omhoog op de koppen der golven met een wilden dans, in een woesten galop, als ware de zee een reusachtige balzaal met een oorverdoovende, dreunende, donderende dansmuziek.

Hij nadert steeds dichter het doel van zijn heldhaftig streven, doch hoe dichter hij ook bij de bank komt, hoe zwaarder zijn strijd wordt met de woedende elementen.

De belangstellenden op de toppen der duinen kunnen zijn schuit met hun scherpe oogen haast niet meer volgen: ze is een zwartbruine stormvogel geworden, een donkere stip op het kokende, schuimende nat.

En het wordt eensklaps donker, nog voor de avond valt, want de donkerzwarte, dreigende wolken pakken zich sâam tot een golvenden, reusachtigen lamfer, waarin het stervende daglicht zijn vriendelijk gelaat verbergt.

Het is nu stikdonker als in den nacht. Een zware bui met regenvlagen en hagelslag drijft over; de zee stuwt haar wilde golven tot aan den voet der duinen, gedreven door geweldige windvlagen.

De belangstellenden op de toppen der duinen vluchten naar hun huizen, schreiend, grillend van angst en ontzetting. De weinigen, die den moed hebben daar weer en wind te blijven trotseeren, trachten met hun geoefenden, scherpzienden blik door de dikke duisternis te dringen, om een laatste flikkering van hoop in hun ziel te verwekken, die angstig blijft vragen: - waar zijn ze?

Er volgt geen antwoord!

Wie zou dit ook hier kunnen geven?...

Een gevoel van rouw en droefheid bekneltplotseling de harten; men waant zich als bij tooverslag verplaatst in een reusachtige rouwkamer, vol ernst en droefheid, maar zonder troost, zonder opbeuring, zonder een verlichting der smart, die het hart zoo drukt om een geleden verlies, zonder zelfs het flauwe schijnsel van een enkele doodkaars, die de duisternis minder drukkend maakt.

De trotschen, de vermetelen! Nog is er hope!

Machtiger dan de kracht van den storm en het woest geweld der golven is zij, de Ster der Zee, de Hoop der hopeloozen, wier beeld op een duintop daar staat als een veilig baken, een sterke schuts, het plechtanker in den nood.

Tot haar dan ook zijn velen gevlucht om te bidden en te smeeken met betraande oogen, met geloof en vertrouwen in de droef benepen harten.

(*Wordt vervolgd.*)

Bij de Platen.

Zwaar weer. -

De storm is opgestoken, als waterwolven bestormen de baren het veege schip, krijschend fladderen de zeemeeuwen rond. Maar de koene, geharde zeelui verliezen den moed niet. Terwijl hun lippen een schietgebed prevelen tot de Ster der Zee, omklemmen zij met gespierde vuist het roer, ten einde het vaartuig voor het afwijken in verkeerde richting te behoeden.

Het is een in zijn verheven eenvoud aangrijpend tafereel, dat de schilder ons hier voor oogen voert. Wij zien het schip door de onstuimige golven heen en weer geslingerd, de kloeke zeerobben aan het roer, de heftig bewogen watervlakte, de fladderende vogels, en wij stamelen het stille gebed, dat de Almachtige het broze vaartuig voor den ondergang zal bewaren.

De leden van de Tweede Kamer der Staten-Generaal. -

In dit nummer wordt de reeks portretten der Kamerleden voortgezet. Ditmaal geven wij die der in Juni jl. gekozen anti-revolutionnaire en vrij-anti-revolutionnaire Kamerleden, met uitzondering der heeren Van Alphen (Ommen), Brummelkamp (Loosduinen), Okma (Sneek) en Staalman (Den Helder), van wie wij geen portret mochten ontvangen, en van den heer jhr. mr. H.M.J. van Asch van Wijck (Wijk bij Duurstede), die door het aanvaarden zijner benoeming tot lid der Eerste Kamer heeft opgehouden lid der Tweede Kamer te zijn.

De na-gekozen anti-revolutionnaire leden geven wij in het vierde nummer.

[Nummer 34]

HET AFSCHEID, NAAR DE SCHILDERIJ VAN G. HARCOURT.

Lottie.
Door Daniella.
(*Vervolg*.)

7 December. St.-Nicolaasavond is voorbij. Oh, die corbeille met bloemen! Zou Duburk die besteld hebben voor Willem of is ze van?... Neen, dat geloof ik niet, dat wil ik niet gelooven. Hij heeft ingezien, dat er niets van komen kan, waarom anders zou hij voor tantes dineetje bedankt hebben, terwijl men hem in de stad heeft gezien? Welke reden had hij anders dan deze? Tante vroeg dan ook: ‘petite, weet jij daariets van?’ Of ik gekleurd heb, weet ik niet. Ik weet ook niet precies wat ik geantwoord heb.

In de corbeille zat tusschen de bloemen een opgevouwen briefje, dat ik na lang turen ontdekte. Ik liet het zitten tot's avonds. Toen we naar boven gingen, gaf ik voor, de mand zelf te willen besprenkelen en trok ik het briefje er uit. Er stond op: ‘A la reine dé mon coeur.’ 't Is niet de hand van Willem. De hand van den anderen ken ik niet. Heeft misschien Duburk het voor Willem geschreven?.. Is het van Willem, dan moet ik er toch iets over schrijven aan Adèle, en is het van den anderen, dan doe ik juist of ik geen briefje gezien heb. Die lieve Adèle; wat schrijft ze hartelijk. Ja, ik zal veel meer schrijven en ik heb vader gevraagd om met Kerstmis thuis te mogen zijn.

Duburk kwam gisteren visite maken. Wat is hij verliefd, dol verliefd. Wat een vroolijken, prettigen man krijgt Adèle.

Ik verlang vreeselijk naar huis. Alles zal goed worden. Ik kan vergeten. Ik wil vergeten. Zóó lang ken ik hem nog niet. Hoe goed, dat hij nu uit zichzelf wegblijft. Zou hij boos zijn? Oh, kon ik het hem toch zeggen. Het is mijn vaste voornemen als ik hem nog mocht spreken.

15 December. Het is voorbij, nu is alles voorbij. Hij is hier geweest; ik heb hem alles gezegd. Laat ik geregeld vertellen, - als ik kan. Ik wil het doen juist zooals alles gebeurd is. Oh mijn arm hoofd!

Tante en de meisjes waren uitgegaan om inkoopen te doen. Ik had vrij gevraagd om brieven te kunnen schrijven; ik wilde ook schrijven, maar eigenlijk wilde ik vooral alleen zijn om nog eens over alles na te denken. Oh, wat heb ik de laatste dagen, dag en nacht gedacht, gedacht! Ik was zoo moe, doodmoe. Papa had nog niet geantwoord op mijn laatsten brief, waarin ik hem vroeg om nog vóór Kerstmis thuis te mogen komen, want ik wilde weg, oh, ik wilde weg, zoo gauw mogelijk, want ik wist het nu - dat ik hem liefhad. Dat heeft me gemarteld dag en nacht sinds het mij duidelijk is geworden, sinds ik het niet meer voor mezelf verbergen kon.

Maar kon ik nu weer aan vader schrijven? Wat zou hij er van denken.

Ik hoorde opeens den knecht zeggen: ‘Juffrouw Van der Meeren is thuis.’ Een oogenblik later bracht hij me een kaartje: ‘F.H. van den Doorn.’ Ik wilde zeggen: ‘niet ontvangen.’ Toen zag ik hem reeds in de deur en de kamer binnenkomen. Ik beheerschte me met al mijn kracht en zei: ‘Door een misverstand laat de knecht u binnen, mijnheer Van den Doorn. Tante en de nichtjes zijn uit, oom is op zijn bureau, ik ben alleen en moet u dus vragen uw bezoek op een anderen dag te willen herhalen.’

‘Ik wist, dat u alleen thuis was. Vergeef mij, maar ik moest u spreken. Ik zag uw tante en uw nichtjes in de stad en spoedde mij hierheen. Juffrouw Van der Meeren, ik wil open en eerlijk tegen u zijn. Ik ken u nog maar kort, doch in dien tijd had ik het genoegen u veel te zien en te mogen spreken. In den beginne bemerkte ik, en dat maakte mij dol van vreugde, dat ik u niet onverschillig was; toen opeens, op den avond van het bal, werd alles anders. Ik heb sinds dien avond het huis van uw tante gemeden, het was mijn voornemen hier niet meer te komen zoolang gij er waart. Ik was me geen schuld bewust, wist mij uw verandering niet te verklaren, maar het viel mij te hard u zoo nog eens terug te zien, zoo koel. U hadt mij onzeggelijke pijn gedaan. Maar wat beteekent een vast voornemen, als men zóó liet heeft als ik jou liefheb, Lottie, oh, laat me het je zeggen, het is dadelijk, plotseling gekomen en ik was zoo innig gelukkig in den beginne, want ik meende, dat je me ook liefhad. Lottie, zeg het me eerlijk, heb ik zoo verkeerd gezien? heb je me liefgehad, en wat heb ik dan gedaan dat nu alles zoo anders is? Oh, ik smeek je, zeg het ronduit en eerlijk.’

Ik sidderde en beefde, mijn lippen trilden en ik kon geen klank voortbrengen.

‘Lottie, lieveling, ik weet, je vindt het zeeofficiersbestaan zoo vreeselijk. Welnu, toen ik je vertelde, dat zooveel zeeofficieren den dienst verlaten, toen sloeg dat op mij zelf. Een oom van me in Indië bood me een plaats aan op een plantage, maar wilt ge niet naar Indië, dan zal ik examen doen voor consul. Talen was altijd mijn lievelingsstudie, en dat zal me dus niet moeilijk vallen. Ik heb wat fortuin van mezelf, en het bestaan, dat ik je dan kan aanbieden, zal, hoewel niet zoo ruim als in Indië, toch redelijk zijn. En ik zal werken van den morgen tot den avond om....’

‘Oh, niet meer,’ kon ik nu uitroepen, 't Was een angstkreet. Elk van zijn woorden was een marteling. Hij stond daar, haastig sprekend, pleitend voor zijn geluk en - ik kon het niet aanhooren. - Niet naar Indië willen! maar ik zou hem immers overal willen volgen, - geen ruim bestaan! - maar wat deerde me dat - met hem. Oh God, wat schrijf ik, waar denk ik weer aan. Ben ik dan waanzinnig. Oh, weg van hier. Ik zou gek worden van dien strijd.

Ik kon weer spreken en ik heb hem alles gezegd, alles, eerlijk en ronduit, zooals hij het vroeg. Het was het eenige, wat ik voor hem doen kon, - hem ongelukkig maken! maar laat ik toch doorgaan: ik zei hem, dat ik hem dadelijk als een vriend beschouwd had, met wien ik over mijn thuis en alles wat mij dierbaar was mocht spreken, behalve over één, wiens naam mij dikwijls genoeg op de lippen had gebrand, maar dien ik toch niet had durven, toch niet had kunnen noemen, - dat ik geëngageerd was met een edel en braaf man, die mij zielslief had, dat ik in gelukkig was geweest, toen hij mijn hand vroeg, dat ik altijd met hem als een broer was omgegaan, dat ik een ijdel en wuft wereldsch schepsel was, dat het een ongeluk was als een edel en degelijk man zich op zoo'n meisje verliefde, dat ik altijd verlangd had naar de groote wereld, naar uitgaan, bals en partijen, dat papa meende goed te doen door mij een kijkje in die wereld te laten nemen eer ons engagement publiek werd, opdat blijken zou, of ik wel de geschikte vrouw voor Willem van Eichenfels zou zijn, hoe allen me ginds liefhadden, vertroetelden, verwenden; hoe verlaten ik me de eerste dagen in Den Haag had gevoeld, hoe heerlijk ik het had gevonden iemand te lee ren kennen, met wien ik over dat alles kon spreken; dat ik in hem dadelijk een vriend had gezien, welkom als hij kwam, hem missend als hij er niet was, naar hem verlangend, het heerlijk vindend met hem te spreken, met hem te dansen; dat ik hem lief had gekregen, - ja, ik heb het hem ronduit en eerlijk gezegd, dat ik hem liefhad; - dat ik getracht had hem te doen begrijpen, dat het niets kon zijn tusschen ons, en hoewel diep bedroefd, dat ik hem niet meer zag, toch een gevoel van gerustheid had gekregen,

omdat ik nu gemakkelijker den plicht, die op mij rustte, op mij zou kunnen nemen; dat met St.-Nicolaas de schellen mij geheel van de oogen waren gevallen.

‘Mijnheer Van den Doorn, u weet nu alles, maar nog niet, dat mijn engagement was de hartewensch van onze wederzijdsche ouders, u weet nog niet hoe lief zijn zwaarbeproefde ouders, die pas eenige jaren geleden twee groote kinderen verloren, mij hebben. De oude man heeft een hartkwaal. Hij heeft me veel te lief. Het zou zijn dood zijn. Ik mag niet terug. Oh, u bent een edel en eerlijk man, ga heen, vergeef me en vergeet me, het is een droom geweest, oh, ga en zeg niet meer, dat u me liefhebt. Ik voel het, het is een edele strijd, wees niet de minste. Ik zou mezelve slecht vinden als ik anders handelde.’

Toen zwegen we beiden een tijd lang. Ik kon het hem aanzien, dat hij leed, vreeselijk leed. Ik dacht, dat mijn hart zou breken. Toen nam hij mijn hand, drukte die aan zijn lippen en zei: ‘Lottie, ik zal niet de minste zijn, maar je weet niet wat je vergt. Ik vraag nog heden aan om met het eerst uitgaande schip naar Indië te vertrekken. Geve God, dat er eens een tijd mag komen, dat ik kalmer aan je kan denken. Je lieve eenvoud, het echt vrouwelijke in je heeft me zoo bekoord. Word gelukkig.’ En toen ging hij. Nu was alles voorbij.

Ik schreef dadelijk aan vader: ‘Vadertje, kom. Ik heb een zwaren strijd gestreden. Vertel het niet op Eichenstein, maar haal me. Ik ben ziek naar ziel en lichaam. Tante weet niet, dat ik dezen brief schrijf. Zoen tantetje. Spoedig hoopt u te omhelzen uw innig liefhebbend kind Lottie.’

Toen tante thuis kwam, zei ze: ‘Wel, petite, wat hoor ik? is Van den Doorn hier geweest? een vreeselijke maladresse van den knecht, dat hij hem bij jou alleen binnenliet. Toen hij snapte, dat hij eigenlijk belet had moeten krijgen, is hij zeker gauw vertrokken? Zei hij niet, waarom hij niet op ons diner was gekomen?....’ Tante babbelde gelukkig maar door zonder er op te letten dat ik niet veel meer dan ja en neen zei.

We zouden van avond ‘Janus Tulp’ gaan zien. Ik ging als in een droom naar boven om me te kleeden en liet me door Annette kappen. Ik vroeg haar me te helpen kleeden en een japon voor me uit te zoeken. Ze keek verbaasd, dat was ze niet gewend. Toe ze met de japon kwam zei ze: ‘Oh, juffrouw, wat ziet u er uit, wat hebt u, u bent doodsbleek.’

Mijn keel was als toegesnoerd, maar ik antwoordde, dat ik hoofdpijn had, vroeg wat eau de Cologne en zei nog wat te gaan rusten, en vroeg haar mij te waarschuwen als tante naar beneden ging.

Het rusten duurde niet lang. Ik hoorde tantes japon ruischen en stond op. Iederen stap voelde ik in mijn hoofd en telkens dacht ik het uit te zu len snikken. Oom stond voor den haard, toen ik binnenkwam en zag me het eerst. ‘Maar beste kindje, wat scheelt er aan?’ vroeg hij en vatte mijn handen en lichtte mijn hoofd op. ‘Je bent ziek, kind, mama, heb je dat niet gemerkt?’

‘Ja, werkelijk Lottie, je ziet er fataal uit,’ zei tante.

‘Ik heb zware hoofdpijn, tantelief, en voel me zoo loom; mag ik na het diner naar bed gaan; een nacht rust zal me heelemaal bijbrengen.’

Irma wilde bij me thuis blijven, maar ikverzekerde haar, dat alleen rust me helpen kon en dat, als we samen waren, we toch zouden babbelen.

En zoo ben ik nu alleen en heb alles opgeschreven, zooals het gebeurd is vandaag, op de laatste bladzijde van mijn dagboek, dat mij zoo lief was geworden maar dat ik niet bewaren mag.

Arme, lieve Frederik, gelukkige reis.

Arme, goede Willem, ik kan je niet meer geven wat je van me verwacht.
Ik kan niet meer, ik ben doodziek.

Toen de familie 's avonds thuiskwam, vond mevrouw Dermondt Lottie erg koortsig en wilde dadelijk een dokter laten halen, maar zij smeekte er om dit niet te doen; zij beloofde, dat zij zou schellen als het erger werd, maar ze dacht wel morgen beter te zullen zijn. Toen later haar tante en daarna Irma nog eens naar haar kwamen kijken, hield zij zich slapende. Zij hoorde Irma zeggen: 'maak u niet ongerust, mama zij slaapt rustig.'

Zij dommelde nu en dan in en dan was zij op Eichenstein, maar daar zag het er droevig uit. De oude man zat in het hoekje bij den haard en huilde juist als toen Jeanne gestorven was. Moeder bewoog zich zacht en kalm

door de kamer, maar wischte nu en dan een traan van de wang en drukte de hand van den ouden man. Willem zag ze niet; waar zou Willem zijn? Oh, God, daar kwam een rennend paard aan, Willem viel er af!

Zij schrikte wakker door den vreeselijken gil, dien zij gaf. Irma, die in de kamer naast haar sliep, vloog haar kamer binnen, maar het gelukte Lottie haar weer gerust te stellen.

Opnieuw dommelde zij in en droomde, dat een schip verging. Op het dek zag zij Van den Doorn staan, uitstekende boven de anderen. Een vreeselijk gekraak en alles verdween in de diepte. Weer was zij wakker. Gelukkig, nu had zij niet gegild.

Zij was klaar wakker en bad God haar niet te verlaten, haar kracht naar kruis te geven. ‘Ik weet welken weg ik bewandelen moet, help mij dit blijmoedig te doen; mijn vader wil ik alles zeggen, iemand moet het weten. Geef mij kracht om goed en edel te zijn.’

Het gebed had haar kalmer gemaakt. Spoedig viel zij in een vasten slaap.

Den volgenden morgen was mevrouw Dermondt reeds vroeg bij haar en zag haar bezorgd aan. ‘Ik zal den dokter laten komen, liefje, dat vind ik ook voor mij geruster,’ Later kwam zij terug met een telegram van den heer Van der Meeren en zei verwonderd: ‘Ik krijg daareven een telegram van je vader dat luidt: “Ik moet voor mijn zaken in Den Haag zijn en wilde dan de kleine meenemen. Ze kunnen haar hier niet langer missen.” - Verbeeld je, hoe plotseling. Je zou pas met Kerstmis gaan en nu kan het toch niet, je bent bepaald ziek. Je oom is zelf naar den dokter gegaan, die er spoedig zal zijn. Je vader kan om twaalf uren hier zijn, als hij met den morgensneltrein is vertrokken. Blijf in bed, kleine, tot de dokter zijn oordeel gezegd heeft.’

Lottie smeekte echter zoo om op te staan, dat haar tante eindelijk toegaf. ‘Kind, liefje, wat ben je overspannen. Ik zal Annette bij je sturen, die zal je met alles helpen, je mag je niet vermoeien. Ik zal beneden de chaise longue laten klaarzetten, daar lig je zoo gemakkelijk als op bed.’

Zij haastte zich op te staan. Alles duizelde om haar heen. Toen zij in den spiegel keek, was het haar, alsof zij in den spiegeldoolhof was, dien zij eens op de dorpskermis had gezien. Zij vroeg Annette haar te helpen kleeden. ‘Ik geloof, juffrouw, dat u doodziek bent. Mevrouw zegt, dat mijnheer uw vader u komt halen. Och, u zult zoo ziek worden als u nu heengaat.’ Lottie stelde de goede ziel gerust, gaf haar de sleutels van haar koffers en vroeg haar die te willen pakken.

Niet lang nog was zij beneden, toen de dokter kwam en haar nauwkeurig ondervroeg en onderzocht. Mevrouw Dermondt vertelde hem, dat de kleine met haar papa gaarne dien dag mee naar huis wilde gaan.

‘Ik vind dat bedenkelijk, mevrouw, want uw nichtje heeft bepaald een ziekte onder de leden. Wil zij echter absoluut vertrekken, dan zoo spoedig mogelijk. Haar dokter moet dan per telegram gewaarschuwd worden en zij moet na thuiskomst onmiddellijk naar bed.’

Na vertrek van den dokter trachtte zij wat te sluimeren. De gedachte aan de komst van haar vader werkte kalmeerend. Kort na twaalf uren kwam de heer Van der Meeren en schrok van haar uiterlijk. Hij nam haar teeder in zijn armen en fluisterde: ‘Je gaat mee hoor.’

Hij trachtte aan zijn zuster zoo goed en zoo kwaad het ging een verklaring te geven voor Lottie's onverwacht vertrek. Het engagement van haar vriendin Adèle zou met

Kerstmis publiek worden en deze had er op aangedrongen, dat zij wat vroeger thuis zou komen; Renée hield het ook niet langer meer uit zonder de kleine. Hij bedankte hen allen zeer hartelijk voor al het genoegen zijn lieveling bereid, en waarvan haar brieven vol waren geweest, daar kon zij lang op teren. Hij moest onverwacht voor zaken in Den Haag zijn en had dit een goede gelegenheid gevonden, om haar te gelijk mee naar huis te nemen.

Zijn zuster deelde hem het oordeel van den dokter mee en zei, dat zij allen Lottie dolgraag langer hadden gehouden en een alleraardigste, lieve logée aan haar hadden gehad, maar zij liet de beslissing aan hem over. De kleine verlangde in de laatste dagen erg naar huis.

Met het oog op den toestand van Lottie zou de heer Van der Meeren er zijn zaken maar aan geven en met den middag-sneltrein vertrekken. Zij voelde zich doodziek, maar hield zich zoo goed mogelijk. Haar oom keek bij thuiskomst vreemd op van het onverwacht vertrek. ‘'t Lijkt wel of de kleine het in eens moe is bij ons; we laten haar nu gaan, maar je moet ons beloven, dat zij van den zomer terug mag komen.’

Het uur van vertrek kwam spoedig en men kon het allen aanzien, dat het logéetje van buiten een plaats in ieders hart veroverd had en dat zij haar met leedwezen zagen heengaan. Steunend op den arm haars vaders, dankte zij allen nog eens en half in het rijtuig gedragen, wierp zij een laatsten smartelijken blik op het huis en sloot toen de oogen. Onderweg steunde zij nu en dan luid van de pijn in het hoofd. Haar vader droeg haar in den spoorwegcoupé en schikte zorgvuldig de meegenomen kussens, wikkelde haar in zachte dekens en verzorgde haar met de teederheid van een moeder. ‘Niet praten poesje, later, later.’

Zij glimlachte flauw, innig dankbaar. Toch wilde zij telkens beginnen maar het ging niet. Eindelijk zei ze moedeloos:

‘Vader, u verwacht een explicatie, en toch ben ik nu niet in staat om iets te zeggen; ik geloof, dat ik erg ziek zal worden. Mocht ik te ziek worden om het u mee te deelen, dan zult u in mijn dagboek, dat in de cassette ligt, alles kunnen lezen wat ik u had willen vertellen.’

(*Wordt vervolgd.*)

Recht en liefde,
door V.S.
(*Slot.*)

VII.
Haastig vonnis.

's Zondags werd bij de familie Schraam vroeg gegeten, om één uur, halftwee, opdat men den tijd aan zichzelven had en nog een uitstapje zou kunnen maken, als dat plotseling in mijnheers brein opkwam. Om twaalf uur werd dan het gewone bittertje gebruikt, dat anders niet vóór vier uit de kast kwam, en dan gebeurde het wel eens, vooral wanneer de kerk wat vroeg uit was geweest en het eten wat laat op tafel kwam, dat er een extra halfje en nog een extra halfje werd gedronken, zonder dat in aanmerking werd genomen, dat twee halve één heele vormen.

Zoo nu scheen het ook dezen Zondagmiddag weer te gaan. Mijnheer Schraam was in een goede luim. Hij had eens nagerekend, of hij zijn knechts verhooging kon geven

en 't was hem erg meegevallen. Hij was nu zelf voldaan over het goede voornemen, dat hij op aandrang van zijn vrouw had opgevat en wachtte, tot Willem komen zou om de schort voor zijn dochtertje en de goede tijding voor zichzelf in ontvangst te nemen.

Het werd twaalf uur, het werd halféén: drie-, viermaal had hij al een of ander boek opgenomen, maar het telkens terstond weer weggelegd, omdat toch aanstonds Willem kwam en hij dus niet door kon lezen. Mevrouw op haar beurt was al zes of zeven maal opgestaan en had door 't raam gekeken, naar het weer of iets anders, maar telkens met een blik in de richting van Willems huis. Maar niemand liet zich zien.

Mijnheer was al één halfje over zijn gewone maat en schonk het tweede in, niet zonder dat dit eenigen invloed op zijn gelaatskleur had, en nog meer, in verband met het lange wachten, op zijn humeur.

'Waar blijft die kerel nou, je zult zien...,'

Wat er zou gezien worden, werd niet bekend, want de schel ging.

'Kijk, daar zal hij zijn,' riep mevrouw verheugd, daar haar plan al dreigde te mislukken.

De meid slofte door de gang en deed open. Een diepe stem vroeg: 'Is mijnheer thuis?'

''t Is meester Wonders,' zei mevrouw verschrikt.

'Dat geloof ik ook, zeker over die brochure...'

Het hoofd der school trad statig binnen.

'Mijnheer Schraam, hoe vaart u?'

'Goed, heel goed, meester, je ziet, ik ben nog niet tot den blauwen knoop bekeerd, maar 't kan nog komen....'

'Ik kwam juist eens spreken over die brochure der drankbestrijders-vereeniging hier ter stede. Mij is in de bestuursvergadering opgedragen, te informeeren, hoever de uitgave daarvan gevorderd is,'

'Ze hebben gisteren er weer aan gezet, nog een goede week en u krijgt alles in proef.'

'Zoo, dat verheugt mij.'

Meester ging stijf naar buiten zitten kijken. Plotseling scheen hem iets in te vallen: 'O ja, dat wilde ik u mededeelen. Gisterenavond ben ik even in die socialistische vergadering geweest, heel achter in de zaai natuurlijk en alleen gedurende het laatste half uur.'

''t Zal wel onzin zijn geweest.'

'Onzin nu juist niet, maar wel zeer afkeurenswaardig; de oude tegenstelling van rijk en arm wordt daar steeds gebruikt, neen misbruikt tot het aanstoken van tweedracht en strijd.'

'Och,' zei mevrouw vergoelijkend, 'die menschen moeten voor zichzelf wel ongelukkig zijn. Maar ze zullen hier niet veel succes hebben gehad.'

'Dat moet u niet zeggen,' zei de onderwijzer, 'er hebben zich verscheidenen opgegeven om geschriften der partij hier te verspreiden en onder diegenen behoorde ook.... zal ik het zeggen?'

'Ja, zeg het maar, Kees natuurlijk, die is, Zaterdagsavonds vooral, tot alles in staat.'

'Ja, Kees, maar ook uw andere zetter, waarvan ik 't in 't geheel niet had gedacht, - Willem.'

't Was of mevrouw ongesteld werd, zoo bleek werd ze en bevend stond ze op, om terstond weer te gaan zitten.

Haar man keek haar, terwiji hij zijn glas uitdronk, half kwaad, half spottend aan: ‘Daar heb je 't nu, dat is nu die vriend van je.’

Hij schonk nog een halfje in, vroeg of meester, die geheelonthouder was, een glas limonade wilde, waarvoor deze bedankte, en dronk zijn heel buitengewoon extra glas in één teug leeg.

Nauwelijks had hij 't neergezet, of hij werd vuurrood en sloeg met de vuist op tafel: ‘Maar nu zal 't uit zijn: ze gaan er uit, alle bei, ik wil ze op de zetterij niet meer hebben, ze komen er niet meer in. En jij, - tegen zijn vrouw - ‘behoeft me nooit weer aan te komen met je rechtvaardigheid en menschlievendheid, 't is uit.’

VIII.
In den nood.

't Was een warme, drukkend warme dag geweest. Er was geen tochtje in de vochtig stovende lucht, een lichte wolkenlaag had het zonlicht wel een weinig getemperd, maar de hitte nog broeiender gemaakt, en tegen den avond vertoonde dat grijze wolkendak vreemde zwartblauwe plekken en roodbruine lichtglanzen, die een zwaar onweer voorspelden.

Met bezorgden blik keek de heer Schraam er naar, terwijl hij, op zijn rijwiel gezeten, sneller trapte dan hij wellicht ooit had gedaan. Hij was nog twee uur loopens van huis en zijn weg ging door een groote, kale heidevlakte, waar geen huis te zien was en enkel een paar dennen of een berkenboompje eenige afwisseling gaven.

Hij had zich erg verlaat in de hoofdstad, maar de weg was goed, binnen een half uur zou hij thuis.... ‘pang.’

Bijna te gelijk met den knal was de wielrijder van zijn voertuig gesprongen, en keek verbaasd, daarna verschrikt naar den achterband, die was gebarsten.

‘Dat zal je nu altijd zien,’ bromde hij, ‘als je alles bij je hebt om springende banden te

AMSTERDAM I.
Dr. H.F.R. Hubrecht.
IV. DE LIBERALE LEDEN.
DE LEDEN VAN DE TWEEDE KAMER DER STATEN-GENERAAL.

AMSTERDAM III.
C.H. den Hertog.
IV. DE LIBERALE LEDEN.
DE LEDEN VAN DE TWEEDE KAMER DER STATEN-GENERAAL.

AMSTERDAM VI.
Jhr. Mr. C.J. den Tex.
IV. DE LIBERALE LEDEN.
DE LEDEN VAN DE TWEEDE KAMER DER STATEN-GENERAAL.

AMSTERDAM IX.
C. Lely.
IV. DE LIBERALE LEDEN.
DE LEDEN VAN DE TWEEDE KAMER DER STATEN-GENERAAL.

ARNHEM.
Mr. P. Rink.
IV. DE LIBERALE LEDEN.
DE LEDEN VAN DE TWEEDE KAMER DER STATEN-GENERAAL.

ASSEN.
Mr. J.J. Willinge.
IV. DE LIBERALE LEDEN.
DE LEDEN VAN DE TWEEDE KAMER DER STATEN-GENERAAL.

BRIELLE.
Mr. G.J. Goekoop.
IV. DE LIBERALE LEDEN.
DE LEDEN VAN DE TWEEDE KAMER DER STATEN-GENERAAL.

DORDRECHT.
S.M.H. van Gijn.
IV. DE LIBERALE LEDEN.
DE LEDEN VAN DE TWEEDE KAMER DER STATEN-GENERAAL.

EMMEN.
Dr. P.H. Roessingh.
IV. DE LIBERALE LEDEN.
DE LEDEN VAN DE TWEEDE KAMER DER STATEN-GENERAAL.

FRANEKER.
F. Lieftinck.
IV. DE LIBERALE LEDEN.
DE LEDEN VAN DE TWEEDE KAMER DER STATEN-GENERAAL.

'S-GRAVENHAGE II.
J.F.W. Conrad.
IV. DE LIBERALE LEDEN.
DE LEDEN VAN DE TWEEDE KAMER DER STATEN-GENERAAL.

HAARLEM.
Jhr. Mr. W.F. van Styrum.
IV. DE LIBERALE LEDEN.
DE LEDEN VAN DE TWEEDE KAMER DER STATEN-GENERAAL.

HOORN.

P.B.F. Ferf.

IV. DE LIBERALE LEDEN.

DE LEDEN VAN DE TWEEDE KAMER DER STATEN-GENERAAL.

MEPPEL.

Mr. H. Smeenge.

IV. DE LIBERALE LEDEN.

DE LEDEN VAN DE TWEEDE KAMER DER STATEN-GENERAAL.

ROTTERDAM I.

Mr. D. Fock.

IV. DE LIBERALE LEDEN.

DE LEDEN VAN DE TWEEDE KAMER DER STATEN-GENERAAL.

ROTTERDAM II.

D. de Klerk.

IV. DE LIBERALE LEDEN.

DE LEDEN VAN DE TWEEDE KAMER DER STATEN-GENERAAL.

ROTTERDAM III.

J.B. Verhey.

IV. DE LIBERALE LEDEN.

DE LEDEN VAN DE TWEEDE KAMER DER STATEN-GENERAAL.

ROTTERDAM IV.

Dr. R.P. Mees.

IV. DE LIBERALE LEDEN.

DE LEDEN VAN DE TWEEDE KAMER DER STATEN-GENERAAL.

TIEL.
Mr. H. Tydeman.
IV. DE LIBERALE LEDEN.
DE LEDEN VAN DE TWEEDE KAMER DER STATEN-GENERAAL.

UTRECHT I.
Jhr. Mr. A.P.C. van Karnebeek.
IV. DE LIBERALE LEDEN.
DE LEDEN VAN DE TWEEDE KAMER DER STATEN-GENERAAL.

UTRECHT II.
Jhr. Mr. J. Röell.
IV. DE LIBERALE LEDEN.
DE LEDEN VAN DE TWEEDE KAMER DER STATEN-GENERAAL.

ZAANDAM.
K. de Boer Cz.
IV. DE LIBERALE LEDEN.
DE LEDEN VAN DE TWEEDE KAMER DER STATEN-GENERAAL.

ZUIDHORN.
G. Zijlma.
IV. DE LIBERALE LEDEN.
DE LEDEN VAN DE TWEEDE KAMER DER STATEN-GENERAAL.

ZUTFEN.
Mr. H. Goeman Borgcsius.
IV. DE LIBERALE LEDEN.
DE LEDEN VAN DE TWEEDE KAMER DER STATEN-GENERAAL.

repareeren, dan springen ze niet en nu ik niets bij me heb.... ja, dan maar loopen; terug is haast evenver en eer ik dan een rijtuig heb, neen, ik moet maar op huis aan.'

Zuchtend greep hij zijn rijwiel bij 't stuur en aanvaardde den weg. Nog geen vijf minuten had hij geloopen, of nij moest eens stilstaan om zijn gezicht af te vegen; foei, wat was 't warm en stoffig. En 't werd al zoo donker: een onbehaaglijk-gedrukt gevoel kwam over hem. En dat gevoel ging over in een waren angst, toen hij uit een zijweg iemand zag komen en voor hem uitloopen: een man met een pak op den rug onder vermoeidsjouwenden gang, zooals bedelaars loopen.

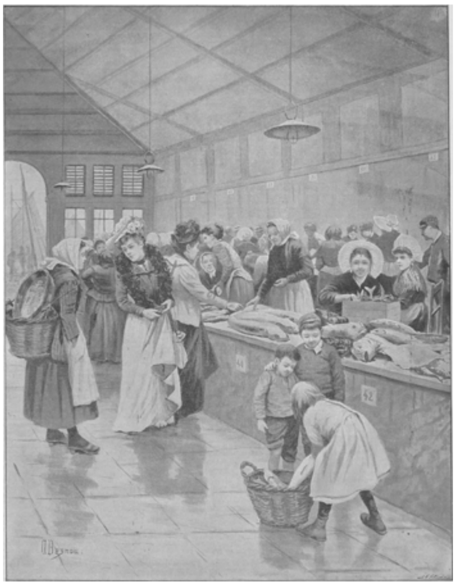

DE VISCHHAL TE BOULOGNE-SUR-MER, NAAR DE TEEKENING VAN A. BESNOU.

't Was te donker om hem goed te kunnen onderscheiden, hij zou een beetje achterblijven, de lucht werd anders erg donker en dreigend,

een plotselinge windstoot suisde over de vlakte en deed de boomen buigen.

De man voor hem stond stil en draaide zich om; mijnheer Schraam bleef vol schrik staan: 't was Willem.

Deze herkende hem ook en liep door.

Wat was 't lang geleden, sinds zij elkaar gezien hadden, zoo dachten beiden op 't zelfde oogenblik, of eigenlijk was 't nog zoo lang met, een maand; maar 't leek zoo lang, heel lang, doordat er zooveel was gebeurd. Willem was, door nood gedwongen, begonnen socialistische brochures te verkoopen en liep daar nu land en zand mee af, elken dag met grooter weerzin, maar ook elken dag het zichzelven moeilijker makend, weer aan vast werk te komen.

De heer Schraam op zijn beurt had er nooit aan gedacht, dat dit colporteeren uit broodsgebrek voortkwam, maar het beschouwd als een bewijs,' dat Willem al lang socialist was geweest, en dat hij het tot de openbare vergadering voor zich had gehouden.

Hij wou en kon nu geen poging doen om Willem terug te krijgen, en toch noodig had hij hem wel. Van de halfwassen zetters, die hem waren opgevolgd, in een maand nu de derde reeds, was er een aan den drank, de tweede wou dadelijk opslag tot tien gulden en staakte, toen hij 't niet kreeg, de derde was totaal onbekwaam.

Daarom was hij juist vandaag weer om een paar goede zetters uit geweest: maar eigenlijk was Willem de eenige, die precies wist om te springen met de advertenties der winkeliers, zoodat ze naar hun zin waren, die wist, welke markten voor de bevolking van belang zijn, die desnoods als mijnheer geen tijd had; nieuwsberichten kon uitknippen en bekorten... neen, dat had mijnheer Schraam wel gezien, dat Willem, bij andere zetters vergeleken, het dubbele van zijn vroeger loon waard was. Maar nu was er een ondempbare kloof: een socialist kon hij niet gebruiken.... Waar was hij? O, daar nog voor hem; wat werd het anders al donker.

Plotseling bleven beiden verschrikt staan. Een blauwig licht omhulde hen, een vurige slang schoot langs den donkeren hemel, een seconde stilte en daarop een krakende donderslag, die brommend en rommelend wegstierf.

En nog anderhalf uur van huis, dat was alweer beider gelijktijdige gedachte. Als onwillekeurig bleef Willem nog even staan en liep mijnheer Schraam met zijn fiets wat harder, zoodat ze nu vrij dicht bij elkander voortgingen.

Het onweer scheen zich te bepalen tot dien eenen slag; regendruppels, weinige maar groote, begonnen neer te vallen, spoedig in aantal vermeerderend en overgaand in een stortregen. Daar opeens weer een hel licht, een ratelende slag; als onwillekeurig kwamen de beide eenzame wandelaars dichter bij elkaar. Nog een lichtstraal, een meer verwijderd, nog een er vlak boven op: ‘hé,’ dacht de heer Schraam, ‘hij is toch zeker zoo socialistisch nog niet, hij maakt een kruis.’

De heer Schraam was vreeselijk angstig: zoo op deze vlakte en dan dat rijwiel bij zich.

Daar flitste een vurige straal langs 't zwarte zwerk, en schoot rechtuit naar beneden, alles hel verlichtend, ook het dennenboompje vlak voor hen, dat getroffen werd en in splinters uit elkaar vloog. Een vreeselijke knal, daarna alles doodstil, ijzig stil.

‘O, God, Willem.’

‘O, mijnheer.’

Dit eene oogenblik van grooten angst was voldoende om de verwijdering, den afkeer, de verbittering, een maand lang wederzijdsch aangekweekt, plotseling te doen verdwijnen. Beiden gevoelden behoefte, met elkaar te spreken, en toen 't onweer wat aftrok en de angst verminderde, begon Willem te vertellen, hoe hij in gezelschap der socialisten was geraakt, hoe hij op dien Zondagmorgen, door 't lezen van een boekje, opgewonden was geworden en het plan had opgevat, niet te komen bij zijn patroon. Hoe hij na een gesprek met zijn vrouw spijt had gevoeld en des namiddags nog had willen gaan, toen plotseling de boodschap kwam van zijn ontslag.

En mijnheer Schraam, verlicht doordat de wolken overdreven en sterren zich weer aan den hemel vertoonden, werd, wat hij bijna nooit was, ook vertrouwelijk, vertelde van zijn moeilijkheden en eindigde: ‘Dus morgen weer op den winkel, Willem?’

‘Goed, mijnheer, en daar....’ hij greep uit zijn tasch eenige brochures, scheurde ze doormidden en wierp de stukken in den wind.... ‘daar gaat de klassenstrijd.’

‘En laat ik dan den loonstrijd oplossen, hier is een kleine vergoeding voor wat ik je heb te kort gedaan, neen, je kon er niet van leven, je had gelijk, maar kerel, het doel heiligt de middelen niet, daarin had ik gelijk.’

IX.
Het middel der vrouwen.

In Willems huis heerschte angstige stilte, toen de avond viel en 't eerste lichten werd gezien; vader was in de hei, dat wisten vrouw en kinderen.

Daar ging op den weg langs de woning een dame, mevrouw Schraam: ze was ook zoo angstig, omdat haar man zoolang uitbleef en 't weer zoo dreigde.

Plotseling plaste de regen neer: ze zag rond naar een schuilplaats: Willems huis? Neen dat kon niet. Ja, daar wenkte haar de vrouw. Ze wilde nu vooral niet door een weigering de kloof nog vergrooten.

Er werd weinig gezegd, heel weinig; de woorden moesten met moeite bij elkaar worden gezocht. Daar brak het onweer los, allen beefden in stillen angst. Een kinderstemmetje begon:

‘Ik geloof in God den Vader....’

In een oogwenk was in aller handen een Rozenkrans en klonk het ‘Wees Gegroet’ innig uit mond en hart, telkens herhaald om 't gevaar van 't onweer af te wenden en.... om nog een gunst, meer gedacht dan gehoopt.

Een uur verliep.

Plotseling gaat de klink omhoog en treedt Willem met.... zijn ouden patroon binnen.

‘Eere zij den Vader en den Zoon en den Heiligen Geest,’ klonk de kinderstem.

En de beide mannen konden nog juist mede antwoorden: ‘En in alle eeuwen der eeuwen, amen.’

Liefde verwon,
Novelle van A.W. Bos.
(*Vervolg*.)

Een breeden kring vormen de dorpelingen om het eenvoudige beeld op den top van 't duin, en hun kinderlijk, vertrouwvol gebed stijgt op tot de Ster der Zee om zegen en behoud voor de helden in hun menschlievend pogen.

Ja, werkelijk, nog is er hope, bij de Hoop der hopeloozen!

Hun aanhoudend gebed tracht door de wolken te dringen tot den troon van haar, die alvermogend is op het hart van haar almachtigen Zoon. Luid wordt er door allen gebeden, gesmeekt, gedrongen, luider zelfs dan gewoonlijk, alsof de gedachte hen benauwt, dat de Zoete Lieve Vrouw hun gebed anders niet zal hooren door het geweld van den storm, het gedonder van de zee.

‘Wees gegroet, Maria, Moeder van den Heer, Die aan stormen en zeeën gebiedt, ach, help en red hen, de armen.’

Zoo gaat het voort, schier zonder ophouden. Steeds luider en luider klinken de biddende stemmen, een geluid slechts onderbroken door een gezucht en geschrei, een gesnik en geween.

Niets vermag de biddenden daar te storen, zelfs de gesprekken niet, die enkele mannen in hun nabijheid over de mogelijkheid der redding voeren en het welslagen van het heldhaftig streven der kloeke jongelingen.

Uit eerbied voor de biddenden hebben zij trouwens op gedempten toon gesproken. Het gesprek wordt echter plotseling luider en levendiger, als nog anderen zich bij hen voegen om het uitvaren en het heldhaftig pogen der jongelingen druk te bespreken met een warme belangstelling voor hun wedervaren, met angst en vreeze tevens voor hun misschien zoo droevig lot, maar ook met kennis en beproefde zeemanschap, om over de mogelijkheid van 't welslagen te kunnen oordeelen.

Waar zij nu wel zijn mogen?....

Geen schot wordt meer gehoord, zelfs geen schijnsel van een flauw brandende scheepslantaarn geeft nog eenige flikkering van moed en vertrouwen....

‘Ze zijn naar den kelder met z'n allen, wat ik zeg, en ik ben mijn duiten kwijt, die ik uit medelijden in de schuit had gestoken... Je moet een ander maar helpen!.... Doch ik zal in het vervolg zoo gek niet meer zijn....’

Het is de Mottige, die zoo spreekt, en zijn spreektoon drukt onverschilligheid uit omtrent het lot, dat de anderen misschien is wedervaren. Op een hoogen toon betwist hij de mogelijkheid van het welslagen der heldhaftige onderneming. Hij noemt het streven der kloeke jongelingen een dolzinnig werk, dat noodzakelijk hun aller ondergang na zich moet sleepen. In zijn oog blijft Koos Blank een dolle en hoogmoedige gek, die altijd admiraal wilde zeilen en op stuk van zaken zelfs nog geen roeibootje kon sturen....

Om de biddenden bekommert de Mottige zich niet; hij heeft voor hen zelfs geen eerbied, vandaar dat de toon zijner stem zoo weinig gedempt is, dat allen, die rondom het beeld geknield liggen, hem woord voor woord kunnen verstaan.

Niet weinigen, die hem daarom al hebben aangemaand wat minder luid te spreken om de biddenden in hun gebed niet te storen.

De Mottige lacht luid.

Wat kunnen hem die vrouwen en kinderen daar schelen met de weinige mannen, die onder hen zijn? Als zij nu nog eens de centen konden terugbidden, die hij in Jansens' schuit gestoken heeft, ja dan!.... Dan zou hij wel weten wat hij doen zou,.... doch nu?

‘Het is 't werk van een dollen gek geweest, dat uitvaren. De hoogmoed heeft Blank trouwens al lang verblind! Neen, niet de zucht en het verlangen om die anderen daar te redden en te helpen, dreef hem de haven uit, maar louter en alleen zijn hoogmoed,

die iets wagen wilde, waaraan een verstandig man zelfs niet durfde denken, om luid van zich te kunnen doen spreken en als een, die durft, gevierd te worden. Het is hier als in den oorlog,' schreeuwt de Mottige, 'gekken en dronke lappen halen heldenfeiten uit. Een verstandig mensch wacht rustig zijn tijd af, om zeker te kunnen slagen.'

Het gesprokene wordt duidelijk gehoord in de biddende rijen, en niet weinigen, die er luid om stilte vragen.

'Koos Blank is een gek,' schreeuwt de Mottige al maar door, verblind door den hartstocht; 'als hij met zijn schuit naar den kelder is gegaan, heeft hij zijn verdiende loon. Maar mijn centen gingen er mee te water en zijn zoo voor altijd verloren. Dat heb je altijd van die hoogmoedige lui; - zij wagen er een andermans boeltje ook maar aan. Zij weten er trouwens geen waarde aan te hechten, want ze hebben zelf niets te verliezen. Ik noem Koos Blank een hoogmoedigen gek,' herhaalt de Mottige, 'en als hij met zijn schuit naar de haaien is, waaraan ik niet langer meer twijfel, dan heeft hij zijn verdiende loon....'

'St! stil toch!' wordt er herhaaldelijk uit de biddende rij geroepen, een bewijs, dat men er zijn woorden maar al te goed heeft gehoord en verstaan.

'Wat zachter, Blaak! Spreek toch wat zachter,' zeggen eenige mannen in zijn nabijheid.

'Wat zachter?' schreeuwt de Mottige. 'Voor die daar liggen te prevelen op hun knieën? Als zij mijn centen nog konden terugbidden, die ik verloren heb door het dollemanswerk van dien gek, Koos Blank, dan zou ik zeker zwijgen, maar dat kunnen zij niet, de flauwen...'

Er ontstond plotseling eenige beweging in de biddende rij. Een vrouw staat er op uit

haar knielende houding. Zij dringt haastig door de anderen heen, richt zich daarna naar den Mottige, ziet hem scherp in de oogen en geeft hem een kaakslag van geweld, die tot in de biddende rijen luid weerklinkt.

'Dat 's raak!' wordt er geroepen.

Allen zien op en kijken naar Ant Jansens, die zich weer kalm bij de biddenden voegt.

Zij heeft den Mottige in het aangezicht geslagen.

V.
Haat en verzoening.

Een zoele lentelucht, bezwangerd met de balsemende geuren van honderden bloemen, in prachtvolle kleuren, van bloeiende kruiden, van bottende boomen en heesters, waait allen weldadig, welriekend tegen bij hun tocht naar den top van 't duin.

Die tocht is een ware zegetocht; hij geldt de glorie, den roem en de eer der machtige Lieve Vrouw, de Ster der Zee, aan wie de redding wordt toegeschreven, door Koos Blank en zijn metgezellen zoo gelukkig volbracht in dien bangen winteravond, die levendig zal blijven in aller geheugen nog jaren lang, als een nacht vol verschrikking en vreugde na angst en vreeze.

De helden van dien nacht zijn leden der Broederschap van Onze Lieve-Vrouw, Ster der Zee, en nu die Broederschap, op den eersten Zondag der maand Mei, haar plechtigen, jaarlijkschen ommegang houdt naar den top van 't duin, waar sinds dagen en jaren het beeldje staat der veelvermogende Schutsvrouwe, almachtig op het Hart van haar Zoon, wordt het feit der redding op een dankbaar plechtige wijze door de gansche bevolking herdacht, die, op eenige weinige uitzonderingen na, aan den plechtigen ommegang deelneemt.

't Is een machtige betooging van gelooven en vertrouwen, van liefde en dankbaarheid tevens.

Onmiddellijk achter het kruis, dat den stoet opent, schrijden Koos Blank en zijn makkers langzaam voort, biddend met de anderen, zingend den lof der machtige Moeder-Maagd, de Ster der Zee, bij storm en regenvlagen, de almachtige Schutsvrouwe der arme zeelieden, zoo hopeloos schier alleen in donkere winternachten, als de zee bruist en kookt van toorn en woede en haar verraderlijke kolken opendoet, om vaak de moegestredenen, de afgetobden, de arme ongelukkigen, de nog met den dood worstelenden te kunnen verzwelgen onder hoon en spotgelach.

In het midden der rijen dier biddende en zingende mannen, gaat een visschersjongen, die in de rechterhand een reddingboei draagt, rijk omkranst met groen en bloemen, behalve daar, waar in zwarte letters op 't witte zeil doek de naam van het schip pronkt, welks bemanning door Koos Blank en zijn makkers gered is, *de Meeuw*, het jacht van den Lord.

De reddingboei van *de Meeuw* is voor de bevolking een blijvende en blijde herinnering aan het heuglijk feit der redding. Ze zal door Koos Blank aan de voeten van het eenvoudige beeldje op den top van 't duin worden neergelegd, nu het feit der redding in de parochiekerk is vereeuwigd door een ex-voto in zilver bij het beeld der Moeder-Maagd, waar meerdere geschenken, ingevolge vrome beloften, getuigen,

zoowel van de macht en de goedheid der Lieve-Vrouw, als van het vertrouwen der bevolking op haar, die redding bracht in zoovele hopelooze gevallen.

De bevolking had in haar jubel om de redding, de reddingboei van *de Meeuw* naar de parochiekerk gedragen en haar daar aan de voeten van het Mariabeeld neergelegd. Op een wensch van Koos Blank werd zij echter vervangen door een zilveren ex-voto. De redding toch van den Lord en zijn bemanning was voor hem van een dubbel groote beteekenis, daar de rijke belooning, die de Lord hem schonk en die zeker wel verdiend was, hem ook in staat stelde de schulden in te lossen, die de familie Jansens drukten onder de loodzware hand van Blaak, den Mottige.

De grijze herder der parochie was dubbel ingenomen met den wensch van Koos, omdat deze er in stilte de gedachte aan vastknoopte, daardoor ook met dankbaarheid en rouw het feit in zijn herinnering te kunnen levendig houden, zoo vaak hij in de kerk zou nederknielen in Gods onmiddellijke tegenwoordigheid, het betreurenswaardige feit, dat hij eenmaal aan een opwelling van zwakheid heeft kunnen gehoor geven en zoo op het punt heeft gestaan, zichzelven en anderen diep in het ongeluk te storten.

De herder der parochie, die het toen schier verloren schaap onder zijn onmiddellijke hoede wist te nemen en het als bij de hand wist te leiden naar de Woonstede Gods, om daar te bidden om raad en sterkte, werd weldadig getroffen in zijn priesterlijk hart door het zoo zichtbaar bewijs van berouw en dankbaarheid van Koos Blank. Daarom ook greep hij Koos' voorstel met bei zijn handen aan, zoodra hij het uit zijn mond vernam, en stelde hij zelf vast, dat dan de reddingboei van *de Meeuw*, den Zondag van den plechtigen ommegang in Mei, door Koos zelven aan de voeten van het beeld op den duintop zou worden neergelegd.

Zoo wordt nu de reddingboei van *de Meeuw* door een visschersjongen in den stoet gedragen in het midden dier rijen van biddende en zingende mannen met hun verweerd gelaat en hun vereelte handen, waarin zij den rozenkrans houden. Achter hen volgen verscheidene rijen van vrouwen en meisjes, biddend en zingend als de mannen, met den rozenkrans in de hand.

Vanen en vaantjes, de meeste min kostbaar, een enkele meer rijk, door het morgenwindje luchtig bewogen, maken den stoet tot een kleurig geheel, dat zich recht schilderachtig afteekent tegen het kronkelend pad der blonde duinen, door de helm groen gestoffeerd.

Als de stoet den duintop heeft bereikt, trachten allen zich zoo dicht mogelijk rondom het beeld te scharen met hun grijzen herder in het midden.

Deze knielt het eerst neer op het nog koele zand en allen volgen daarna zijn voorbeeld, tot zelfs de ouden met hun stramme knieën.

De rozenkrans wordt daarna luid gebeden. De pastoor bidt voor, zijn parochianen antwoorden. En als daarna een Maria-liedje weerklinkt daar op den top van 't duin, bij het rustig kabbelen der golfjes aan 't strand, treedt Koos Blank naar voren, om de reddingboei van *de Meeuw* aan de voeten van het beeld neer te leggen en de Ster der Zee de hulde en den dank te brengen der gansche bevolking.

Onder de vrouwen zijn er twee, die Koos met betraande oogen den wensch van hun pastoor zien vervullen. Het zijn Ant Jansens en haar moeder.

Zij schreien tranen van vreugde en dankbaarheid, tranen, waarin de stralen der zon van onzen Meischen morgenstond zich spiegelen als in even zooveel diamanten van het zuiverste water.

De stoet trekt in zijn geheel tot driemaal om het eenvoudige beeldje. Daarna dalen allen af langs het duinpad en bereiken al biddend en zingend de parochiekerk, waar

een eenvoudig vaderlijk woord van den grijzen priester en de zegen met het Allerheiligste den plechtigen ommegang besluiten.

De geloovigen spoeden zich daarna naar hun woningen, doch enkelen blijven toeven aan de voeten van het beeld der Moeder-Gods om voor zich, hun dierbaren en hun nooden te bidden.

Onder die enkelen is Koos Blank met zijn bruid!

Morgen, Maandag, mogelijk eenige minuten later dan nu, zal Ant zijn vrouw zijn.

O, wat hebben beiden de Moeder-Maagd nog veel te vragen, de Moeder-Maagd, die voor ons alles kan verkrijgen van het Goddelijk Hart van haar Zoon. Zoo snel klopt bovendien bei hun hart van dankbaarheid en vreugde, dat het jaagt en dringt om door een herhaald gebed de goedheid en macht der Lieve-Vrouw te prijzen. Daarom toeven zij nog lang aan de voeten van het beeld, en wanneer zij eindelijk heengaan, werpt Koos nog een blik op zijn zilveren ex-voto, dat door den glans van het nieuwe schittert en blinkt tusschen de vele anderen, als de maan tusschen de sterren.

Zij gaan daar nu arm in arm naar Jansens' huis, en de jongelieden, die het paar in de glorie der bruidsdagen daar zoo zien voortwandelen, benijden hun geluk, doch misgunnen het hun niet, omdat zij beiden zooveel hebben geleden en gestreden.

Zoo komen zij in het zoo zindelijk woonvertrekje van Ants ouders, dat hun dubbel zoo vroolijk en vriendelijk tegenlacht, nu de Meische morgenzonne door haar weldadig licht daar alles kleurt in geel en goud.

Moeder Jansens, die naar haar huisje trok, zoodra de plechtige ommegang was geëindigd, heeft een eenvoudig ontbijt klaar gezet, waaraan allen zich verkwikken, onder een vroolijken kout, waarin vader Jansens ruim zijn deel heeft, de martelaar van het rheumatisme, die anders door zijn lastig humeur en karakter de schrik is van den huiselijken haard.

(*Slot volgt.*)

Sint Michaël.[1]

Daar onze *Illustratie* op de eerste plaats een *Katholieke* is, stellen we er prijs op ze te gelegener tijd te versieren met platen, wier inhoud de herinnering wekt aan gebeurtenissen uit 's Heeren leven, dat van Zijn gezegende Moeder en verkoren Heiligen, vertrouwend dus doende te handelen in den geest onzer lezers.

Voor deze week aflevering leek ons een afbeelding van den H. Aartsengel Michaël, wiens feest den 29en dezer gevierd wordt, meest gewenscht - en, voor het feit geplaatst van te moeten keuze maken uit een menigte voorstellingen, hebben we niet geaarzeld er wederom eene te ontleenen aan de werken der vaderlandsche Primitieven.

De Primitieven - het werd hier reeds meermalen gezegd - zijn de middeleeuwers, de meesters van het Gothieke tijdvak, of - om duidelijker te omschrijven: zij, die leefden en werkten in den tijd toen Gelooven en Weten en Kunst in niet te breken eenheid, in schoone en vast gevestigde orde, òpstreefden tot één Goddelijk doel; toen in de ziel van gansch een menschengeslacht het bewustzijn dezer eenheid leefde, diepst en krachtigst in die van den kunstenaar, wiens werk er de kunst-rijke vertastbaring van was.

1) Vgl. het uitvoerig opstel in de *Belg. Ill.* 17e jaarg. No. 30.

In later eeuwen is deze eenheid verloren gegaan; meest leed natuurlijk hieronder de Kerkelijke kunst, want mèt de schoone harmonie verging ook het begrip van haar noodzakelijkheid voor het voortbrengen van der Kerk waardige werken. De groote en eenvoudige stijl der oude meesters - dat is de eigenschap, waardoor hun werk werd de uiting van hun allerinnigst zielsbewegen, waardoor het dus *kunst*werk werd - ging teniet in ziellooze navolging; want men trachtte nog wel te werken naar de goede voorbeelden, sommige uiterlijkheden van lijn en kleur toe te passen en ze te vereenigen met nieuwere, elders ontleende motieven, maar dit streven kon geen ware kunst opleveren: in de zielen der menschen, dus ook der kunstenaars, was het anders geworden, de mooie eenheid van voelen en denken en streven, die aan leven en kunst een zoo grooten stijl verleend had, ze had opgevoerd tot een zoo fraaien bloei, was verbroken, en voorgoed.

In onze dagen is het nu zóó gesteld, dat velen van het wezen der echte kerkelijke kunst geen flauw begrip meer hebben, wat zéér te betreuren is; het gebeurt toch meermalen dat b.v. in voor katholieke bestemde uitgaven zooals almanakken, weekbladen, etc. bijwijze van illustratie gewijde tafreelen en heiligen-afbeeldingen worden te aanschouwen gegeven van zóó tergende banaliteit en laagwereldsche wuftheid, dat wie wijselijk hande-

len wil ze verbergt voor de oogen van andersdenkenden en onvolwassenen, duchtend den welverdienden spot der eersten en het ergernisgeven aan de verheven-eenvoudige godsvrucht der anderen. Zijn ze niet overtalrijk, de zoogenaamde religieuze platen en plaatjes, die in plaats van vrome gevoelens, een beweging van afkeer en ergernis in ons gaande maken? Laten we ons maar alleen bepalen tot de Madonna-voorstellingen, die meer aan een zoetsappig glimlachende reclame-pop eener kappers etalage dan aan de Moeder des Heeren zouden doen denken, als eenige attributen:aureool, sterrenkrans, kroon, met verpletterden kop neêrliggende slang, etc. niet heenwezen naar hooger bedoeling.

SINT MICHAËL, NAAR EEN ALTAARSCHILDERING VAN JAN VAN EYCK.

Daarom wil de *Illustratie* door het herhaaldelijk geven van goede religieuze voorstellingen het katholieke volk doordringen van de waarheid dat een kunst, wier wezen een onmiddellijke Godsverheerlijking bedoelt, ook het Goddelijke waardig moet zijn.

Nu is het zeer wel mogelijk dat er onder onze lezers zijn, die, met voorstellingen ontleend aan leelijke Communie- en catechismusprentjes in hun herinnering, dezen St. Michaël wat 'vreemd' vinden. Zoo iemand moet dan maar eens een oogenblikje al dat gekleurde en ongekleurde moois uit zijn hoofd zetten en deze *Illustratie*-aflevering op tafel leggen en er dan onbevooroordeeld vóór gaan zitten, zooals hij b.v., met terzijdestelling van iedere neiging tot het maken van bedenkingen en tegenwerpingen, gewoon is zich neêr te zetten voor het aanhooren van de Zondagspreek; dan zal de plaat wel niet hoorbaar gaan onderrichten zooals zijn pastoor, maar toch zal er van de voorstelling iets uitgaan, niet te zien en niet te hooren, maar te voelen diep in zijn ziel, zoodat hij er heelemaal stil van wordt en vroom aandachtig, als in de kerk, en wel zijn handen zou vouwen willen en zachtjes zeggen, met den aartsengel op de plaat: Ave Maria...

Wei is er bij deze kleurlooze reproductie niets te zien van den kleurenglans van St. Michaëls vleugelen, van de schittering van zijn harnas, de blonde wemeling der lokken - maar hoe schoon en indrukwekkend is de statige fierheid van zijn houding, de ernst en ingetogenheid van zijn gelaat; hoe rustig staat hij daar: een jong ridder,

edel en slank, als de Verheerlijking van het heilig Ridder zijn, de vergoddelijking der ridderlijke Daad.

Want de Engelen onzer voorvaderen waren geen in lijn en kleur verwezenlijkte visioenen, aanschouwd in momenten van extase, van schouwen in den open Hemel, knielend geschilderd met van zieleverrukking bevende hand zooals die van *Fra Angelico*; hun verrukkingen vervoerden niet tot het zalige zien der Hemelsche koren, maar hieven het aardsche, het rondomme, de levensverschijning van hun tijd in de sferen van het boven zinnelijke.

Jan van Eyck,[1)] de hoveling-schilder, verbeeldde zijn St. Michaël als een ridder met lans en helm en zwaard, aanvoerder der hemelsche Ridderschap, zettend zoodoende door zijn kunstkracht een zeer gemeenzaam bekenden levensvorm in den glorieschijn van het Eeuwige.

Vóór den Aartsengel knielt de geloovige en om nu beider verhouding goed te doen begrijpen moet ik even iets vertellen van het geheel, waar deze voorstelling een deel van uitmaakt. Het is een klapaltaartje; de knielende man is de eigenaar er van. Hij, een edelman aan het Bourgondische hof, deed den kunstenaar de opdracht: 't moest een klein vleugelaltaar worden om gemakkelijk op reis te kunnen meenemen en zoodoende ook op plaatsen, waar geen kerk of kapel in de nabijheid was, zijn gebeden te kunnen storten voor de beeltenis der Moeder Gods, die op 't middenpaneel moest tronen met haar goddelijk Kindje op den schoot; rechts de H. Katharina, links de H. Michaël, zijn patronen; op de buitenvleugel Maria, geboodschapt door den Engel. Op den linker binnenvleugel, neerknielend onder de schuts des Engels voor het goddelijk Kind, moest hijzelf worden afgebeeld, in olijfgroen gewaad, deemoedig, met in gebede geheven handen - en het geheel moest zoo kostbaar mogelijk worden, de Heiligen, te wier eere het vervaardigd was, en de schoonheid der schildering waardig; de ebbenhouten paneelen omzet met fijn gevlochten zijden koorden, het wapen van den edelman er op aangebracht, en dan, gehuld in fijn damast, gesloten in een rijk versierd kistje, om het kostbaar kleinood op reis voor beschadiging te bewaren en het ongeschonden na te laten aan zijn geslacht als een durend gedenkteeken van zijn godsvrucht tot het mysterie der menschwording, als een blijvende noodiging zijn ziel te bevelen in de voorspraak der afgebeelde, door hem bij zijn leven zoo offervaardig vereerde Heiligen.

Voor ons, die deze juweeltjes van kunst zorgvuldig bewaren in onze musea,[1)] blijven ze onnavolgbare getuigenissen der heerlijk-harmonieuze levensontwikkeling van een wonderschoonen tijd.

M.V.

Bij de Platen.

Het afscheid. -

Met welk een geestdrift hebben de Engelsche soldaten, vooral in het begin van den oorlog, huis en haard verlaten, - een geestdrift, ongeveer gelijk staande met die, waarmee de Fransche soldaten in 1870 onder den kreet van *à Berlin*, naar Berlijn, naar de grens marcheerden. Evenals toen de Franschen droomden nu de Engelschen

1) Vgl. het Lijdensnummer der *Illustratie* van den loopenden jaargang.
1) Dit altaartje berust in het museum te Dresden.

van gemakkelijke zegepralen en rijken buit, van lauweren en triomfbogen bij hun terugkeer.

Voor hoevelen is het vaarwel een afscheid voor eeuwig geweest; hoevelen hebben in het verre Zuiden den dood gevonden door de nooit missende kogels der Boeren of door de uitputtende ziekten. Hoeveel anderen zijn teruggekeerd verminkt en invalide, schaduwen van de krachtige gestalten, die kort geleden Oud-Engeland hadden verlaten.

En nog woedt de krijg voort, nog worden aan de misdadige politiek van een Chamberlain dagelijks kostbare levens geofferd, nog blijft Europa in zijn sfinxen-onaandoenlijkheid volharden.

Ook al keuren wij allen de houding van Engeland met de meeste beslistheid af, toch grijpt een gevoel van weemoed ons aan bij het bezichtigen der eerste gravure op dit nummer: bij het zien dier vroolijke, geestdriftige schaar meenen wij de kogels der Mausers te hooren fluiten, die zoo menig veelbelovend leven zullen verwoesten, en wij deelen het bange voorgevoel van het jonge meisje, dat afscheid neemt van haar verloofde.

De leden van de Tweede Kamer. -

In dit nummer geven wij de afbeeldingen van al de liberale leden der Tweede Kamer, uitgenomen van den heer Hennequin (Oostburg), wiens portret wij niet konden verkrijgen, en van den heer J. Cremer, wiens portret in het volgend nummer wordt opgenomen te gelijk met die der overige nagekozen afgevaardigden.

De vischhal te Boulogne-sur-Mer. -

Deze afbeelding, naar een teekening van Besnou, verplaatst ons naar de visschershaven en badplaats Boulogne-sur-Mer, aan de noordwestkust van Frankrijk, waarvan ons een zeer levendig en schilderachtig hoekje wordt vertoond.

Het ziet er zindelijk en frisch uit in de groote, ruime vischhal, en de dames-badgasten komen er zelf haar inkoopen doen. In de haven, waarop de geopende poort uitzicht verleent, zien we de silhouette van een visschersvaartuig en daarvoor de vage, wazige omtrekken van een paar visschers.

[Nummer 35]

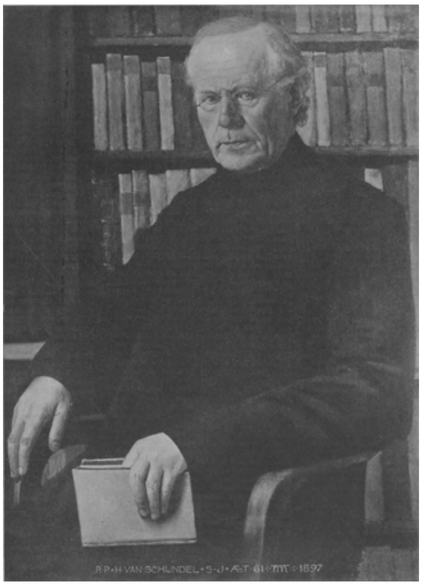

H. VAN SCHIJNDEL, S.J., NAAR EEN SCHILDERIJ VAN TH. MOLKENBOER.

Pater H. van Schijndel S.J.

Op den 28en September viert de waardige priester, wiens portret op de eerste bladzijde prijkt, een feest, dat slechts enkele bevoorrechten ten deel valt: hij herdenkt den dag, waarop hij voor vijftig jaar intrad in de Sociëteit van Jesus. Vijftig jaar Jesuïet! Wat hebben die weinige woorden een hooge beteekenis voor een man als pater Van Schijndel. Zij spreken ons van een geheel leven van verheven deugd en ongehoorde krachtsinspanning, van een voortdurend woekeren met de schoone talenten hem door den Hemel geschonken, van eene nooit onderbroken toewijding van zich zelven aan de Orde, hem boven alles dierbaar, omdat hij meent door haar het best zijn eenigst levensdoel te kunnen bereiken: de bevordering van de eere Gods en van het heil zijner medemenschen.

Vijftig jaar Jesuïet, dat is bij hem vijftig jaar geleefd te hebben ten nutte van anderen, vijftig jaar geweest te zijn: alles voor allen.

Den 9en Juli 1835 uit nederige ouders geboren, vond hij in het gymnasium zijner geboorteplaats Gemert, een dorp in Noord Brabant, gelegenheid zich op de studie der klassieke letteren toe te leggen.

Met dankbare herinnering spreekt hij nog dikwijls van die school, welke de vervulling van zijn vurigsten wensch mogelijk maakte, in te treden in de Sociëteit. Dit geschiedde op den 28en September 1851, op welken dag hij zijn noviciaat begon te Ravestein, waar hij later ook de studie der humaniora voortzette. Van 1854 tot 1866 bestudeerde hij, met eene onderbreking van vijf jaar, waarin hij als leeraar der klassieke letteren in het gymnasium te Sittard optrad, de philosophie en de theologie. Met welk schitterend gevolg hij deze studiën deed, blijkt hieruit, dat hij, onmiddellijk na zijn jaar van voorbereiding voor den priesterlijken arbeid in Duitschland te hebben doorgebracht, tot professor zijner ordebroeders werd aangesteld, eerst in de wijsbegeerte en vervolgens in de godgeleerdheid. Beide betrekkingen nam hij steeds met denzelfden onverflauwden ijver, die hem in alles kenmerkt, waar, de eerste van 1867 tot 1875, de laatste van 1875 tot 1880, en niet gemakkelijk zullen zijne medebroeders, aan wie hij trachtte zijne wetenschap, als ik het zoo zeggen mag, in te gieten, en voor wie hij een voorbeeld van nauwgezette plichtsbetrachting was, professor Van Schijndel vergeten. Die veelomvattende werkzaamheid was echter voor zijnen ijver nog niet genoeg. Te Maastricht bracht hij in korte jaren de Vereeniging ‘Geloof en Wetenschap’, die was opgericht tot opwekking van het katholieke leven, tot hoogen bloei, zoodat de leden dier vereeniging hem in 1880 noode zagen vertrekken en in 1896 zijne terugkomst met vreugde begroetten. Terzelfder tijd leidde hij gedurende eenige jaren de vereeniging van denzelfden naam en dezelfde strekking te Roermond.

Bovendien gaf hij reeds van den aanvang zijner priesterlijke loopbaan tot op den huidigen dag bijna jaarlijks retraites aan de jeugdige levieten of aan de priesters in de seminaries van verschillende bisdommen in ons land. O, die retraites van pater Van Schijndel, welk onberekenbaar nut hebben zij gesticht! Hij electriseerde zijne hoorders, onwillekeurig werd men meegesleept door den man, die daar voor u stond, van wien men gevoelde, dat hij begeesterd was door de gedachte: ik treed hier op voor mannen, van wie het heil der Kerk en van het katholieke volk in Nederland afhangt, ik moet dus trachten hunnen ijver aan te vuren, hen er van doordringen

welke verheven roeping zij hebben, en hun de wijze toonen, waarop zij het best aan die roeping kunnen beantwoorden.

Ja, men verliet hem beter dan men gekomen was, men had weer nieuwen moed opgedaan om zich geheel aan de grootsche taak, welke men te vervullen had, te wijden en de moeilijkheden te trotseeren; bezieling ging van hem uit, en teruggekeerd in den gewonen werkkring handelde men onder den invloed dier bezieling, hij had iets van zich zelven meegegeven. Was hij welsprekend? Niet immer misschien in den gewonen zin, dat hij alle oratorische vormen stipt in acht nam, maar gewis in dien zin, dat de hoorders aan zijne lippen hingen, dat hij hen meesleepte, dat hij hen daar bracht, waar hij hen hebben wilde. Zoo bij iemand, dan was het bij hem waar: *pectus est quod disertos facit*, het is het hart, dat welsprekend maakt.

In het jaar 1880 moest hij zijn geliefd Maastricht verlaten om zich naar Amsterdam te begeven, waar zich een nieuwe werkkring voor hem opende. Van het jaar 1873 bestond daar, voornamelijk voor de studenten der Universiteit, eene vereeniging 'Geloof en Wetenschap', die om verschillende redenen in eenigszins kwijnenden toestand verkeerde, wat zeker te betreuren was, daar zulk eene vereeniging vooral in eene Universiteitsstad het grootste nut kan stichten. Er moest daarom beproefd worden haar een nieuw leven in te storten, en pater Van Schijndel werd geroepen dit te beproeven.

Ongetwijfeld een zware taak, waarvan hij zich de moeilijkheden niet ontveinsde, maar wie kan meenen, dat hij daarvoor zou terugdeinzen, kent hem niet. Niets is in staat hem tegen te houden, als het er op aankomt voor de eer van God den wil zijner oversten te volbrengen. En hij begreep ten volle het gewicht zijner zending; hij meende, en terecht, dat de toekomst van het katholieke Nederland voor een niet gering deel afhing van den weg, dien de studeerende katholieke jeugd zou opgaan. Die jeugd te leiden op het levenspad in het licht der goddelijke openbaring en haar voor dwaalbegrippen te behoeden - in het hart dier jeugd het geloof te bewaren, het geloof te bevestigen, - in het hart dier jeugd edelmoedige gevoelens tot belijdenis en verdediging van dat geloof op te wekken, beschouwde hij als zijne roeping; hij wist hoe noodig het in de toekomst zou zijn, dat er onder de wetenschappelijk gevormden mannen gevonden werden, echt katholieke mannen, die hun geloof kenden, voor hun geloof uitkwamen, en dat geloof konden en durfden verdedigen.

Of hij geslaagd is? In korten tijd kwam zijne vereeniging tot den hoogsten bloei, bijna alle katholieke studenten traden als leden toe, hun aantal vermeerderde, omdat vele ouders hunne zonen nu bij voorkeur naar Amsterdam zonden, en de gemeente vestigde aan de Universiteit een leerstoel voor de wijsbegeerte van den H. Thomas, waarvan pater Van Schijndel door zijn 'Geloof en Wetenschap' de oprichting mogelijk gemaakt en voorbereid heeft.

Behoef ik er op te wijzen welke stalen wilskracht en taaie volharding hij noodig had om te slagen, welken reuzenarbeid hij moest verrichten? Het eerste begrijpt iedereen, die er op let, dat hij met jongelingen te doen had van 18 tot 25 jaar, die voor het eerst vrij zijn en voor wie de wereld te klein is; om zich van het laatste te overtuigen behoeft men slechts een blik te slaan in de verslagen der vergaderingen, waarin hij als spreker optrad en de moeilijkste vragen des tijds grondig behandelde. Zestien jaar heeft hij zoo doorgebracht, zestien moeitevolle jaren, waarin het hem zeker niet aan teleurstellingen ontbroken heeft, maar waarop hij toch met trots mag terugzien als op een welbesteden en vruchtbaren tijd. En alsof hij nog geen arbeid genoeg op zich genomen had, breidde hij zijn werkkring van Amsterdam tot de oude

academiestad Leiden uit, waar hij voor de katholieke studenten eveneens eene vereeniging ‘Geloof en Wetenschap’ oprichtte, die onder zijne leiding spoedig bloeide.

Pater Van Schijndel toonde wat iemand vermag, die een wil en daarbij een hart heeft. Want het is vooral in het hart van dezen man, dat het geheim ligt van zijne kracht. Het staat voor een ieder open en het zou allen willen omvatten. Het heeft de menschen lief en wil hen daarom gelukkig maken door hen tot God te brengen, en om dat doel te bereiken is het geen offer te groot.

Geen wonder dan ook, dat hij zoovele vrienden telt, en dat er menig gebed uit een dankbaar hart voor hem is ten hemel gestegen - van velen, die hem niet persoonlijk kenden, van brave katholieke ouders, die met een angstig gemoed hunne zonen naar de gevaarlijke academiestad hadden zagen vertrekken, maar die ondervonden, dat er één was die over hunne lievelingen waakte en deed wat menschelijkerwijze mogelijk was om dezen aan de gevaren te onttrekken, - en niet minder van degenen, die hem het behoud van geloof en deugd verschuldigd zijn. Voor allen *wilde* hij leeraar en vriend zijn, van velen *was* hij ook de vriend en vertrouwde raadgever, en voor niet weinigen is hij, nog na hun studentenleven, de vraagbaak gebleven in moeilijke gevallen.

Dat men hem ook te Amsterdam waardeerde, bleek bij gelegenheid van zijn vijf-en-twintigjarig priesterfeest op den 15en September 1890, evenals bij zijn vertrek in 1896. Bij beide gelegenheden was de elite der stad tegenwoordig om deel te nemen aan de hulde, welke de studenten en oud studenten aan hunnen leider brachten, en kon men zien, dat hij ook in wijdere kringen dan die der studentenwereld bekend en bemind was.

Een gelukkig denkbeeld was het van het bestuur der Vereeniging om het portret van den man, die haar nieuw bloed en leven had gegeven, te laten vervaardigen, en de bekwame schilder, de heer Th. Molkenboer, kweet zich uitstekend van deze taak, zooals men kan zien uit de hierbij gegeven reproductie. Zoolang ‘Geloof en Wetenschap’ blijft voortleven, zal dat portret, dat in de vergaderzaal der vereeniging prijkt, getuigen van de vereering, welke men hem toedroeg.

Na zestien jaar noodzaakte hem zijn ziekelijke toestand, die zeker voor een groot deel te wijten was aan zijn overmatigen arbeid, de taak, welke hij met zooveel toewijding had vervuld, over te geven, en keerde hij naar Maastricht terug. Na betrekkelijk korten tijd mocht hij zich daar gelukkig weder in een betere gezondheid verheugen, zoodat hij weldra in staat was het bestuur op zich te nemen van eene dames-congregatie en zich opnieuw te wijden aan het reeds vroeger door hem geleide ‘Geloof en Wetenschap’, een bewijs, dat zijne krachten nog niet zijn gesloopt en dat zijn ijver niet is verflauwd.

Moge de verdienstelijke Orde, waarvan hij een sieraad is, hem nog lang onder hare leden tellen, mogen de katholieken van Nederland nog lang groot op hem gaan, mogen zijne talrijke vrienden nog lang genieten van de gaven van zijn geest en hart. Dan is de wensch vervuld van schrijver dezes, die het verzoek der geachte Redactie, om iets over den jubilaris te zeggen, niet heeft kunnen weigeren, hoewel hij vreest daardoor den toorn van éénen te hebben opgewekt.

En nu, op gevaar af dat die ééne nog meer zal toornen, durft hij hem toeroepen: Dank!

Dr. G. VAN ZINNICQ BERGMANN.

Lottie.
Door Daniella.
(*Vervolg*.)

Lottie kwam met zware koorts thuis. Denzelfden nacht verloor zij het bewustzijn. De dokter, die haar had opgewacht, constateerde zenuwkoorts en verheelde haar vader niet, dat hij den toestand ernstig inzag. 'Zij is moreel vreeselijk geschokt. Volslagen rust en een kalme, sterke verpleegster zijn in de eerste plaats noodig. Als de koorts stijgt, zal zij erg onrustig worden.' Hij vertrok om geneesmiddelen te halen, terwijl de heer Van der Meeren voor een verpleegster zou zorgen.

Een oogenblik daarna kwam Adèle, niets kwaads vermoedende, haar dagelijksch bezoek op Rozenheuvel brengen en ontmoette in de gang Lotties vader, die haar met tranen in de oogen dadelijk de ziekte van zijn kind en de uitspraak van den dokter meedeelde. Geheel verschrikt hoorde zij hem aan.

'Maar hoe komt zij zoo plotseling terug?' vroeg zij.

De oude heer antwoordde verward, dat zij zoo naar huis verlangde en hem dat geschreven had en dat hij haar daarop onverwijld was gaan halen. 'Ik wil naar de stad rijden om een pleegzuster te halen en ik moet ijs meebrengen.'

'Weet u wat, mijnheer Van der Meeren, een pleegzuster staat hier voor u, geen andere zal mijn Lottie verzorgen. Tante en ik zullen elkaar aflossen. Stuur nu den knecht naar ons, dan kunt u uit onzen ijskelder zooveel ijs hebben als u wilt, en gaat u zelf even naar Eichenstein om aan moeder te vragen een paar heel eenvoudige katoenen japonnen en de noodige witte schorten te sturen. Ons rijtuig staat voor, stap nu gauw in.'

'Kindlief, dat mag ik niet aannemen, het mocht eens een besmettelijke ziekte worden. Ik ben niet verantwoord tegenover je ouders, tegenover Duburk, dat mag niet.'

Zij waren intusschen de ziekenkamer genaderd. Duidelijk hoorde Adèle de zieke kreunen en op eens uitroepen: 'Adèle, oh Adèle, kom me halen, ik wil terug naar Rozenheuvel.'

Zij vloog de kamer binnen en zag dat Lottie ijlde; zij nam haar gloeiende handjes in de hare en kuste haar op de wangen.

'Ja, liefje, ik blijf bij je, je bent thuis, in je eigen kamertje, tantetje en ik zijn bij je.'

Toen Lottie wat kalmer was geworden en weer indommelde, zei Adèle: 'Nu ben ik geïnstalleerd in de ziekenkamer en ik blijt hier bij haar. U ziet, dat mijn tegenwoordigheid haar kalmte schenkt. Zij riep me, en zou ik haar dan kunnen verlaten? Ik weet dat ik geheel handel in den geest van vader en moeder, en u doet Duburk geen eer aan, als u zoudt meenen, dat hij mijn gedrag zou afkeuren.'

'Lief kind, ik zal gaan, maar dat ik goed handel geloof ik niet.'

De heer Van der Meeren spoedde zich naar Eichenstein en deelde met de noodige voorzichtigheid de ziekte en het voornemen van Adèle mede.

'Zij heeft zich vermoedelijk niet wel gevoeld, ze schreef me ten minste of ik haar wilde komen halen. Gisterenavond kreeg ik den brief, van ochtend telegrapheerde ik, dat ik kwam, en nu zijn we voor een uur thuisgekomen. Ik voor mij vind het niet goed, dat Adèle zich wil opofferen en heb haar dit gezegd. Het geeft me groote rust haar bij Lottie te weten, maar ik ben tegenover u en haar aanstaande niet verantwoord.'

'Van der Meeren, ons kind handelt geheel zooals het moet. "Fais ce que doit, advienne que pourra" is onze zinspreuk,' zei de heer Eichenfels, en zijn vrouw voegde er aan toe, haar angst verbergend:

'Het is vreeselijk voor u, zoo in onzekerheid te verkeeren, laat den moed niet zinken, beste vriend, de jeugd is sterk. We zullen Willem nog maar niets schrijven. Laten we eerst afwachten welke wending de ziekte neemt. Wilt u aan Adèle zeggen, dat ik haar alles zal sturen wat noodig is en dat zij maar rustig haar pleegzustersambt moet waarnemen. Zij moet zich nergens zorgen over maken. Ik zal vader op tijd zijn medicijn geven, we zullen op tijd gaan slapen, ik zal me niet moe maken; ik weet vooruit waar zij anders over gaat tobben. Stel haar gerust en ga gauw naar onze lieve

Lottie terug. Het arme kind zal zich te moe gemaakt hebben. Het ijs is in het rijtuig, morgen stuur ik nieuw, en nu van harte het beste en geen zorgen vóór den tijd.'

De dokter was teruggekomen en bleef geruimen tijd. De koorts werd heviger en de zieke was erg onrustig. Zijn gezicht stond ernstig. Hij gaf Adèle, die waken zou, nauwkeurige aanwijzingen; mocht de temperatuur 's nachts nog meer stijgen, dan moest zij om hem sturen. Het ijs op het hoofd moest dikwijls vernieuwd worden en verder 'kalmte, maar dat weet ge allen wel.'

Adèle was met de zieke alleen. Met diep medelijden keek ze naar het gloeiend, nu en dan van pijn vertrokken gezichtje. Lottie ijlde voortdurend. Tusschen wartaal in kwamen geheele zinnen, die duidelijk verstaanbaar waren: 'Ga heen, ga heen, je weet het nu toch dat het niet kan.... Neen, tante, ik moet naar huis.... Daar is Willem, nu ziet hij, dat ik trouw ben.... Niet ziek worden, vadertje; ze weten het niet, niemand weet het als hij en ik.... Oh, hoor die heerlijke muziek; ik kan nu niet dansen, ik ben zoo doodmoe, ik heb zoo'n hoofdpijn.... die muziek hindert me zoo, Frederik, zeg dat die trom niet zoo hard aan mijn oor geslagen wordt.... Frederik, dans nu niet meer, ik ben moe.... Mijn corbeille zal verdorren, Irma, besprenkel haar, maar pas op het briefje, geef het gauw hier.... verbranden, ja verbranden; neen, haal het gauw uit de vlammen. Adèle, kan je het niet uit de vlammen halen? mag het niet.... niets zeggen, hoor....'

Adèle huiverde. Vergeefs trachtte zij de arme zieke te kalmeeren. Telkens kwam in haar ijlend roepen de naam Frederik terug. Wien meende zij daarmee? Een onbeschrijflijke angst overviel haar, een angst, dat hun allen iets vreeselijks boven het hoofd hing.

De koorts steeg hooger. Adèle wekte tante Renée, die den knecht liet roepen om den dokter te waarschuwen. De heer Van der Meeren kwam in de ziekenkamer en besloot met Adèle te blijven waken; hij kon het op zijn kamer niet meer uithouden. Na verloop van een uur was het rijtuig terug.

'Kunt u onmogelijk gissen wat haar zoo geschokt heeft?' vroeg de dokter. 'Als wij de oorzaak wisten, konden wij misschien iets doen om haar gerust te stellen.'

'Op het oogenblik niet,' antwoordde haar vader, 'maar ik zal het te weten komen, dat verzeker ik u.'

'Het is van het grootste belang,' zei de dokter, die nog verschillende aanwijzingen gaf en daarna weer vertrok.

Een tijd lang sliep Lottie, hoewel onrustig. Daarna begon zij weer te ijlen. 'Waar is mijn rose baljapon? 't Stond wel lief, één takje madeliefjes is weg, ik kan het niet vinden, het is mee naar Indië.... Hij is weg, Willem, hier ben ik.... ik heb het gezegd, dat was toch plicht, ben ik lichtzinnig en slecht.... Neen,' gilde zij, 'ik wil niet slecht zijn, ik ben trouw....' en met glinsterende oogen richtte zij zich op: 'Wie zei, dat ik niet trouw was, 't is wèl waar....'

Adèle nam liefkoozend haar hand en zei geruststellend: 'Zeker, Lottie, ben je trouw, dat weten we wel.'

'Neen, neen,' gilde zij, 'lees maar in mijn dagboek. Niets zeggen, hoor! Willem is de beste....' en toen zeeg ze uitgeput in de kussens terug.

't Was of Adèle een sluier van het gezicht werd gerukt. De heer Van der Meeren legde de hand op haar schouder:

'Oh God, kind, Adèle! God, geef mij sterkte, wat staat ons te wachten?'

'Mijnheer Van der Meeren, ik geloof dat het iets vreeselijks is, maar op dit oogenblik moeten we alleen denken aan het leven van de zieke. Lottie heeft een dagboek, dat schreef ze mij. Als tante mij komt aflossen, zal ik haar koffers uitpakken

en u het dagboek brengen. Laat het voorloopig een geheim blijven tusschen ons beiden, maar lees het. 't Is misschien haar behoud.'

'In Godsnaam dan, doe het, hier is de sleutel van haar cassette, daar ligt het in.'

Tante Renée had Adèle afgelost. Zij had het dagboek spoedig gevonden en het Lotties vader gebracht. Nu zat zij in droevige gepeinzen verzonken, zij kon niet slapen.... Een licht kloppen op de deur deed haar opschrikken. Ze wist niet hoe lang ze reeds zoo gezeten had.

De heer Van der Meeren kwam binnen. Hij liet zich op een stoei neervallen en streek met de hand over het voorhoofd.

'Kind, ik heb niet de kracht het je mee te deelen. Zij zou zeker mijn handelwijze afkeuren als ze wist wat ik deed, maar zij verried zich zelve, wij tweeën wisten het al, dat het niet in orde was. Adèle, lees jij haar dagboek. Oh, wat verwijt ik me, dat ik het kind heb weggestuurd, lees, lees - en kom dan bij me - en ik die meende goed te doen.'

Zij las en bittere tranen rolden op het papier. Arme Lottie, arme Willem.

Arme Van den Doorn, hij was ook diep te beklagen, hij had zich niets te verwijten; zijn gedrag was fair in de hoogste mate, hij meende haar vrij, en bekoord door haar lieftalligheid kreeg hij haar lief. Zij, dartel, vroolijk scheepje zonder roer, bevond zich opeens geplaatst in een omgeving, waarin zij zich niet thuis gevoelde; tante wel goed, maar niet dat teedere, innige; de meisjes wel vriendelijk, maar zoo heel, heel anders dan Lottie. Zij gevoelde zich zoo vreemd, kon niet wennen, toen ontmoette zij Frederik van den Doorn, vroolijk, vriendelijk, aardige prater, met belangstelling naar haar luisterend, vragende naar wat hij niet goed begreep. De eerste avond, dat zij naast hem had gezeten, was omgevlogen. Den volgenden keer, Lottie natuurlijk verheugd iemand terug te zien, met wien zij zoo heerlijk had kunnen babbelen, geen kwaad er in ziende.... Zoo ontmoetten die twee elkander dagelijks.... tot het arme kind de schellen van de oogen vielen.

Het stond nu Adèle duidelijk voor de oogen, de geheele ontwikkeling van het treurspel, eenvoudig, verklaarbaar, wreed. En haar hart kromp ineen bij de gedachte aan al het leed, het leed, dat haar lieve, kleine vriendin tot stervens toe had getroffen, het leed, dat de anderen nog te wachten stond. Arme, arme Willem.

Had zij hem dan niet liefgehad? Hoe kon zij zóó veranderen; zij was toch zoo gelukkig, toen Willem haar gevraagd had.

Ach, zij wist nog niet wat liefde was, het was het warme gevoel voor den lieven speelmakker harer jeugd, voor den degelijken sterken man, bij wien zij zich rustig en veilig gevoelde, voor een dierbaren broeder, zij wist niet beter - en nu was dat andere gekomen, snel, hoog opvlammend, onweerstaanbaar.

In Adèle rijpte snel en vast een besluit. Zij moest met haar moeder spreken, die moest alles weten. Met haar zou zij overleggen, hoe met haar goeden, lieven Willem te handelen. Oh, zij wist het, hij zou haar heur woord teruggeven; hoe lief hij haar ook had, hij zou haar opoffering nooit willen aannemen.

Zij deelde haar besluit aan Lotties vader mee.

'Adèle, ik durf je moeder niet onder de oogen komen. Wat brengen wij een nieuw verdriet over jelui, nu zoo gelukkig huisgezin.'

De oude man was als gebroken.

Zij vroeg haar moeder bij haar te willen komen en 's middags kwam deze. Adèle zat bij haar op de canapé, de armen om haar heen geslagen..... Eerst zat mevrouw Eichenfels doodstil, haar lippen trilden, haar handen waren koud. 'Mijn arme, arme jongen,' steunde zij eindelijk, 'hoe zal hij dien slag dragen, hoe kon ze hem vergeten,

hij zóó goed, zóo trouw! Dat we dat nog moeten beleven.... Ik wil mijn best doen, Lottie in mijn hart geen verwijtingen te doen, maar het is een moeder te vergeven, dat het leed van haar kind haar boven alles gaat. Vader en ik hadden die kleine zoo lief, zoo zielslief, en wij verheugden ons zoo, het nestje mooi en warm voor haar in te richten.... Hoe zal vader het dragen, hoe moet het hem gezegd worden... Adèle, ik moet thuis eerst wat kalmer worden eer ik kan nadenken. Ik zie op het oogenblik alleen mijn jongen, die doodongelukkig zal zijn.... Natuurlijk geeft hij haar heur woord terug, maar hij kan nu niet terugkomen en hij moet zijn leed dragen, heel alleen, in den vreemde, terwijl zij, die hem dat verdriet aandoet, door de grootste liefde omringd wordt. Kind, ach ik ben bitter, ik weet het. Laat mij tot me zelve komen. Morgen kom ik op dit uur terug. Laat ik je morgen eerst alleen spreken. Ik wil mijnheer Van der Meeren liever zien als de eerste storm bedaard is.'

'Moeder,' zei Adèle, 'ik heb er over nagedacht, hoe zwaar het Willem zal vallen, als hij, in den vreemde, zijn groot leed geheel alleen zou moeten dragen en hoe goed het zou zijn als hij nu een trouw vriend bij zich had. Hoe zoudt u het vinden, als ik aan Alfred vroeg een spoedverlof aan te vragen en naar Engeland te gaan. Ik kon hem voorloopig vandaag schrijven en hem zeggen, dat hij morgen meer zal hooren. Ik heb zoo'n behoefte hem ons leed mede te deelen.'

ALKMAAR.
Mr. E. Fokker.
V. DE VRIJZINNIG-DEMOCRATISCHE LEDEN.
DE LEDEN VAN DE TWEEDE KAMER DER STATEN GENERAAL.

AMSTERDAM V.
Th. Ketelaar.
V. DE VRIJZINNIG-DEMOCRATISCHE LEDEN.
DE LEDEN VAN DE TWEEDE KAMER DER STATEN GENERAAL.

AMSTERDAM VIII.
P. Nolting.
V. DE VRIJZINNIG-DEMOCRATISCHE LEDEN.
DE LEDEN VAN DE TWEEDE KAMER DER STATEN GENERAAL.

DEVENTER.
Mr. H.P. Marchant.
V. DE VRIJZINNIG-DEMOCRATISCHE LEDEN.
DE LEDEN VAN DE TWEEDE KAMER DER STATEN GENERAAL.

'S GRAVENHAGE III.
J.M. Pijnacker Hordijk.
V. DE VRIJZINNIG-DEMOCRATISCHE LEDEN.
DE LEDEN VAN DE TWEEDE KAMER DER STATEN GENERAAL.

GRONINGEN.
Mr. H.L. Drucker.
V. DE VRIJZINNIG-DEMOCRATISCHE LEDEN.
DE LEDEN VAN DE TWEEDE KAMER DER STATEN GENERAAL.

ROTTERDAM V.
Mr. E.E. van Raalte.
V. DE VRIJZINNIG-DEMOCRATISCHE LEDEN.
DE LEDEN VAN DE TWEEDE KAMER DER STATEN GENERAAL.

WINSCHOTEN.
Mr. D. Bos.
V. DE VRIJZINNIG-DEMOCRATISCHE LEDEN.
DE LEDEN VAN DE TWEEDE KAMER DER STATEN GENERAAL.

APPINGEDAM.
J.H.A. Schaper.
VI. DE SOCIAAL-DEMOCRATISCHE LEDEN.
DE LEDEN VAN DE TWEEDE KAMER DER STATEN GENERAAL.

ENSCHEDE.
H.H. van Kol.
VI. DE SOCIAAL-DEMOCRATISCHE LEDEN.
DE LEDEN VAN DE TWEEDE KAMER DER STATEN GENERAAL.

HOOGEZAND.
K. ter Laan.
VI. DE SOCIAAL-DEMOCRATISCHE LEDEN.
DE LEDEN VAN DE TWEEDE KAMER DER STATEN GENERAAL.

LEEUWARDEN.
G.W. Melchers.
VI. DE SOCIAAL-DEMOCRATISCHE LEDEN.
DE LEDEN VAN DE TWEEDE KAMER DER STATEN GENERAAL.

EEN VROOLIJK TRIO, NAAR DE SCHILDERIJ VAN E. LOUYOT.

AMSTERDAM II.
Dr. J. Th. de Visser, C.-H.
DE LEDEN VAN DE TWEEDE KAMER DER STATEN GENERAAL.

AMERSFOORT.
Jhr. Mr. H.W. van Asch van Wijck, A.-R.
DE LEDEN VAN DE TWEEDE KAMER DER STATEN GENERAAL.

AMSTERDAM IV.
J.T. Cremer, L.
DE LEDEN VAN DE TWEEDE KAMER DER STATEN GENERAAL.

ELST.
S.M. van Wijck, R.-K.
DE LEDEN VAN DE TWEEDE KAMER DER STATEN GENERAAL.

GOUDA.
A.W.F. Idenburg, A.-R.
DE LEDEN VAN DE TWEEDE KAMER DER STATEN GENERAAL.

GRAVE.
W.J.M.C. Friesen, R.-K.
DE LEDEN VAN DE TWEEDE KAMER DER STATEN GENERAAL.

'S-HERTOGENBOSCH.
Jhr. Mr. A.F.O. van Sasse van Ysselt, R.-K.
DE LEDEN VAN DE TWEEDE KAMER DER STATEN GENERAAL.

LOCHEM.
W.P.G. Helsdingen, S.-D.
DE LEDEN VAN DE TWEEDE KAMER DER STATEN GENERAAL.

SLIEDRECHT.
A.D.P.V. van Löben Sels, A.-R.
DE LEDEN VAN DE TWEEDE KAMER DER STATEN GENERAAL.

VEENDAM.
Mr. E.A. Smidt, V.-D.
DE LEDEN VAN DE TWEEDE KAMER DER STATEN GENERAAL.

WESTSTELLINGWERF.
F.W.N. Hugenholtz, S.-D.
DE LEDEN VAN DE TWEEDE KAMER DER STATEN GENERAAL.

De leden der Tweede Kamer.

Wij geven in dit nummer de vierde en laatste serie portretten van leden der Tweede Kamer. Het zijn op de eerste plaats de vrijzinnig-democratische leden, de sociaaldemocratische, met uitzondering van den heer Van der Zwaag (Schoterland),

en het christelijk historisch lid dr. De Visser, allen bij de periodieke verkiezingen in Juni gekozen.

Verder geven wij nog de portretten der Kamerleden, gekozen bij de aanvullings-verkiezingen, welke noodig waren geworden door de dubbele keuze van een vijftal Kamerleden, - en van de heeren, gekozen bij de nieuwe verkiezingen, noodig door de benoeming tot minister van vijf katholieke en anti-revolutionnaire Kamerleden. Daar deze tien nagekozen Kamerleden tot de verschillende politieke groepen behooren, hebben wij ze gegeven in alphabetische volgorde der districten, met vermelding achter ieders naam door één of meer gebruikelijke letters (A.-R. = anti-revolutionnair; L. = liberaal, enz.), van welke groep zij deel uitmaken.

Resumeerende, stippen wij nog even aan, dat wij in het geheel de portretten van 92 Kamerleden hebben opgenomen: al de katholieken (25), al de vrijzinnig-democraten (9), al de vrij-anti-revolutionnairen (7), al de liberalen op één na (25), al de sociaal-democraten op één na (6), 19 anti revolutionnairen (van de 23), en het christ.-historisch lid dr. De Visser, terwijl er twee vacatures zijn: Wijk bij Duurstede door het ontslag nemen van jhr. mr. H.M.J. van Asch van Wijck (A.-R.) en Harlingen door het niet toelaten van mr. J. Schokking (C.H.)

Wij durven vertrouwen, dat het al onze lezers aangenaam is, in de gelegenheid te worden gesteld kennis te maken met de afbeeldingen der Honderdmannen, wier namen in den afgeloopen verkiezingsstrijd zoo vaak zijn genoemd en wier werkzaamheden van zoo grooten invloed kunnen zijn op het lot des lands.

Indien onze series niet geheel compleet zijn geweest, ligt de schuld daarvan niet bij ons, maar aan de omstandigheid, dat sommige Kamerleden geen portret bezaten of het niet ter reproductie wenschten af te staan.

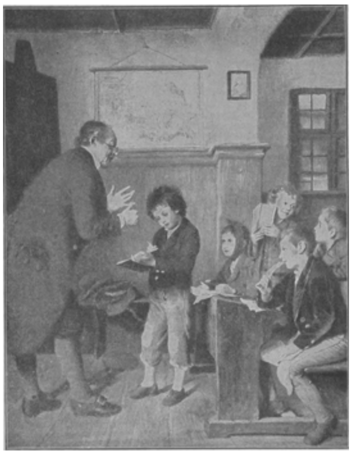

EEN MOEILIJKE SOM, NAAR DE SCHILDERIJ VAN W. SCHÜTZE.

Lottie.
Door Daniella.
(*Vervolg*.) [Vervolg van p. 275.]

Mevrouw Eichenfels vond dit denkbeeld goed. Nadat zij vertrokken was, begaf Adèle zich weer naar de zieke. Tante Renée zei haar: ‘Ze is onrustiger als jij er niet bent.’ Toen zij aan het ziekbed kwam, sloeg Lottie even de oogen op en glimlachte.

De koorts bleef dagen lang hoog; toen kwam de crisis, maar dank zij het jeugdig, sterke gestel der zieke, dank ook de algeheele toewijding van haar verpleegster, wier bijzijn haar immer rust gaf, kon daarna de dokter aan den armen, door angst om zijn kind gemartelden vader de blijde tijding meedeelen, dat het gevaar overwonnen was en zijn lieveling voor hem behouden bleef.

Mevrouw Eichenfels was den volgenden dag op Rozenheuvel teruggekomen, zooals zij Adèle had beloofd. Zij kon nu haar droefheid lucht geven in een vloed van tranen. ‘Kind, ik ben nu niet meer bitter; enkel de groote droefheid om mijn jongen en om zijn vader thuis blijft over. Schrijf Duburk, dat hij zoo spoedig mogelijk naar Willem gaat. De druk van zijn trouwe vriendenhand zal hem goed doen. Ik zelf heb mijn jongen geschreven; als we nu antwoord hebben van Alfred, zal ik den brief verzenden. Ik heb het vader eerst van morgen meegedeeld, erg voorzichtig. Zijn verdriet was groot; hij was vreeselijk geschokt, niettegenstaande mijn voorzorgen. God geve dat het hem geen kwaad doet. Vader is altijd zoo waardig, zoo edel. Adèle, ik was gisteren bitter, toen ik mij het verdriet van mijn kind voor oogen stelde. Aan vaders lippen ontsnapte geen enkel hard woord, alles vergeving voor het kind. Oh, mijn lieve, edele man, ik heb altijd zoo hoog tegen hem opgezien, ook bij het verlies van onze lievelingen leerde ik van hem de ware onderwerping. Ik kan in den beginne niet zeggen: “God, Uw wil geschiede,” vader leerde mij dat, hij, de arme, zieke man.’

Willem aan mevrouw Eichenfels.

Innig geliefde moeder. Hoe kan ik u genoeg danken, dat u, goed, lief moedertje, de zware taak op u hebt genomen, mij de laatste treurige tijdingen mee te deelen. Wie kan mij het vreeselijke zachter en voorzichtiger zeggen dan u? Heb daarvoor dank, moeder.

Ik zal mijn leed weten te dragen als een man. Maak u niet ongerust over mij. Ik ben, als Adèle ons gaat verlaten, al wat u rest en ik zal het hoofd hoog weten te houden ter wille van u beiden. Nu, meer dan ooit, zal mijn geheel leven, mijn denken en handelen u toegewijd zijn.

Ik zal troost zoeken in den arbeid, in de gedachte dat ik mijn plicht doe.

Moedertje, vergeef Lottie dat het kind haar hart niet kende. Ik heb het u nooit bekend, maar aan Duburk heb ik eens, in een brief, aan mijn angst om Lottie's bezit uiting gegeven. Hij heeft mij toen geschreven, dat hij in de kringen, waarin Lottie verkeerde, hoorde vertellen dat Van den Doorn, een jong, veelbelovend zeeofficier, doodelijk van haar was. Alfred kan niets anders dan goeds van hem zeggen.

Ik was al lang niet gerust meer. Wel was ik er zeker van, dat Lottie liever zou sterven dan het eens gegeven woord terugnemen, en dat ze ook een goede vrouw voor mij zou zijn, maar natuurlijk, moeder, neem ik dat offer niet aan.

Ik geef haar heur woord terug. Er is echter maar één persoon, die dit aan haar kan meedeelen, en dat is mijn moeder. Een zware taak! Het is ook de eenige, die ik ooit op uw schouders zal leggen.

Ik blijf voorloopig hier en ga dan naar Berlijn. Het was mij een groote troost, Duburk hier te hebben. Een broer zou niet meer voor mij hebben kunnen voelen. Adèle heeft juist geraden, dat zijn komst mij goed zou doen.

Geheel alleen in den vreemde zou het leed mij ondraaglijk geweest zijn.

Wil u Lottie dan zeggen, lieve moeder, dat, nadat u mij alles hebt geschreven, haar strijd en haar lijden hebt meegedeeld, - ik haar dank voor die trouw en die toewijding, dat ik in haar steeds een lieve vriendin zal zien, dat nooit in mijn binnenste het minste verwijt haar treffen zal. Ik begrijp alles zoo volkomen, en na de groote smart van heden zal, hoop en vertrouw ik, de kalmte komen en zal de herinnering aan de dagen van ongestoord geluk, toen ik haar mijn meisje mocht noemen, mij steeds de liefste en dierbaarste blijven.

Als mijnheer Van der Meeren met Lottie, zoodra haar toestand dit toelaat, naar het Zuiden wil gaan, zooals u schreef, dan zal ik niet al te lang het geluk behoeven te ontberen, u, mijn kleine en toch zoo groote moeder, in mijn armen te sluiten. Vooral hoop ik vader weer spoedig het werk uit de handen te komen nemen; laat hij zich toch niet vermoeien. Groet vader en Adèle hartelijk, alsook de bewoners van Rozenheuvel.

Uw u innig liefhebbende zoon,
WILLEM.

Toen mevrouw Eichenfels dezen brief aan Adèle had voorgelezen, zei ze: ‘Ik zal Lottie nu langzamerhand er aan gewennen, mij 's morgens een poosje aan haar bed te zien zitten, en als ik haar dan sterk genoeg oordeel, wil ik haar alles meedeelen.’

(*Wordt vervolgd.*)

Liefde verwon,
Novelle van A.W. Bos.
(*Slot.*)

Het geluk van zijn kind met de vervulling zijner lang gekoesterde wenschen, de zekerheid, dat de milddadigheid van den Lord een slag heeft afgewend, die allen zoo lang bedreigde, doen Jansens nu zoo blijde zijn als een kind, dat zijn onschuldige wenschen plotseling ziet vervuld. Hij kan zijn oogen schier niet afhouden van Ant en Koos, want die blik verdubbelt de mate van zijn geluk.

Een uur van ongestoorde vreugde snelt zoo voor allen ongemerkt voorbij en de zegen van den dag van morgen weeft zich als een gouden draad door hun gedachten en gesprekken.

Morgen zal het voor allen een dag zijn van ongekend geluk, van nooit gesmaakte vreugde, een dag, die ook in den Hemel zal opgeteekend worden in het gouden boek des levens, naar de vaste overtuiging, die hun zielen vervult met een heilige vreugde, waarin de liefde woont met het geloof en het vertrouwen.

O, voor allen moest de tijd nu als een ware geluksvogel zich wel breedere vleugelen scheppen om voort te kunnen snellen met de vlucht der gedachten, want één dag nog te moeten wachten naar de vervulling van een wensch, die het meest ernstige gevaar

geloopen heeft nooit een voldongen feit te kunnen worden, is wel een jaar in 't verschiet voor het hart van hen, dat zooveel geluk mag bevatten.

Zoo zingt hun liedje van verlangen dan nu zijn laatste regelen in het woonvertrek van Ants ouders bij 't vroolijk, vriendelijk zonnelicht van een Meischen morgenstond.

Geen van vieren, die nu nog aan den Mottige denkt, hij moge dan nog leven en misschien wel zinnen op wraak nog in dit uur. Sinds lang voelen allen zich sterk genoeg om door die wraak nooit te worden bereikt, noch bedreigd.

De Mottige!

O, neen! Op wraak zint hij niet in dit oogenblik: hij is teruggekeerd tot wat reeds in den aanvang van zijn weduwnaarstaat meer dan zijn gewone belangstelling wist te wekken,.... tot een al te druk bezoek aan Toos uit de Teerton.

Ook nu heeft hij er zijn plaats aan de ge lagtafel als de eenige bezoeker, waar Toos hem weet te verhalen van wat er vóór eenige uren op den duintop is gebeurd met de reddingboei van *de Meeuw*.

Het wekt Blaaks wrevel op, en de arglistige Toos, die het er al weken op aanlegt den Mottige in haar netten te verstrikken, wakkert de misnoegdheid van den oude voortdurend meer aan, zoodat hij ten laatste in zijn boozen geest een besluit durft vaststellen, welks uitvoering hem wel niet veel moeite zal kosten, maar dat toch de mate van zijn schuld aanmerkelijk zal vergrooten.

Op norsche wijze neemt hij daarna plotseling afscheid van Toos, om, zooals hij het uitdrukt, aan die pastoors-reclame voor Blank voorgoed een einde te gaan maken.

Hij richt zijn schreden naar de duinen en dwaalt er rond als een onverschillige, nu eens turend naar zee, dan weer naar den bekenden duintop met zijn eenvoudig beeldje.

Hij overlegt en berekent.

De kans tot het slagen van zijn boosaardig plan is voordeelig en ongunstig te gelijk; voordeelig, daar juist de ebbe het water met kracht naar zee terugvoert; ongunstig, omdat eenige biddende kinderen voor het beeld der Lieve-Vrouw hem tot de volvoering van zijn boos plan in den weg staan.

Hij zou ze wel met zijn valsche oogen willen wegkijken, doch Goddank, de onschuldigen zien zijn loerende blikken niet. Zij blijven voor het beeldje geknield, wel langer dan een half uur, door den Mottige beloerd in al hun doen en laten. Dan gaan zij spelend en dartelend heen.

Nu acht de Mottige het oogenblik gunstig voor de volvoering van zijn snood besluit. Nog éénmaal ziet hij rond, naar links, naar rechts, naar alle kanten.

Ja, hij is alleen!

Met een paar flinke stappen staat hij voor het beeld.

Een helsche lach misvormt zijn leelijk gelaat en maakt het zoo mogelijk nog leelijker. Hij strekt de hand uit naar de reddingboei van *de Meeuw* met haar versierselen van groen en bloemen. Hij rukt die er af en zijn hand beeft van toorn en helsche woede. Hij werpt ze op het zand en vertrapt ze met zijn breede voeten. Daarna ijlt hij als een dolle naar het strand met de reddingboei in de hand. Hij zwaait er geweldig mee in het rond en smakt ze daarna in zee, waar de ebbe haar moet wegvoeren, weg, ver weg, volgens zijn wensch, zelfs naar de verste stranden. Doch de zee speelt met zijn boos plan als de wind met de dorre bladeren. De reddingboei drijft luchtig op de golfjes, die haar een eind meevoeren en dan weer terugdrijven naar het strand op geringen afstand van den Mottige, die met de voeten stampt van toorn en helsche woede over het mislukken van zijn boos opzet.

Hij neemt de reddingboei weer op van het strand en slingert haar met een geweldigen zwaai weer in zee, doch andermaal draagt het zacht kabbelende water haar weer terug naar het strand, op slechts zeer geringen afstand van zijn voeten.

Blaak wordt beurtelings bleek en rood van woede. Hij woelt in zijn zakken en zoekt naar zijn mes, maar vindt het niet.

Daar staat hij nu in al zijn toorn machteloos als een kind, dat zich zelf niet weet te helpen. Hij denkt na en schopt te gelijk kwaadaardig tegen de onschuldige reddingboei van *de Meeuw*, als ware ze een hond, die hem in de beenen heeft gebeten.

Ja, in zee moet ze!

Hij vat ze weer op en wil haar weer wegslingeren, als plotseling een krachtig ‘hei daar!’ dat van de duinen klinkt, zijn ooren treft.

De Mottige ziet verschrikt om.

Een tweetal visschers komen van het duin geijld in de richting van het strand waar hij staat. Hij ziet ze. Hij herkent ze. Zijn vrienden zijn zij niet en immer zijn zij ontsnapt aan den druk zijner loodzware hand.

‘Hei daar, Mottige!...’

Nu beeft niet alleen zijn hand, maar bevangt een siddering plotseling al zijn leden. Hij kent toch de liefde der bevolking voor de Moeder Maagd en hij beseft dan ook maar al te wel, hoezeer hij zich aan wat haar dierbaar is, heeft vergrepen. Hij weet ook wat het zeggen wil, de woede op te wekken van mannen, die gedwee kunnen zijn als lammeren en woest en wild als ongetemde beren, belust op buit. Daarom schrikt en beeft hij bij hun nadering en is het hem, alsof plotseling zijn voeten wegzinken in 't drijfzand.

Gedurende de eerste oogenblikken kan hij voor- noch achteruit, doch daarna schenkt de schrik hem plotseling vleugelen om voort te kunnen ijlen en te vluchten langs het strand in noordelijke richting.

De beide mannen doen echter niet de minste moeite om hem te achterhalen; zij loopen voort in de richting der plaats, waar de Mottige zooeven stond, waar zij op het strand de reddingboei van *de Meeuw* vinden, van morgen zoo fraai omkranst met frisch groen en heerlijk schoone bloemen, doch nu nat van 't zeewater, dat de zon haastig doet verdampen.

Een der visschers neemt de reddingboei van het strand en beschouwt haar met droef starende oogen, terwijl de andere zijn vuisten balt tegen den Mottige, die om een hoek voor hun oog verdwijnt.

Zij keeren terug naar den duintop en een van hen draagt de reddingboei in zijn rechterhand, terwijl beiden hun gemoed aan elkaar uitstorten, zoodat wrevel en een heilige verontwaardiging den grondtoon vormden van hun beider gesprekken.

Voor het beeld hunner machtige Schutsvrouwe op den duintop vinden zij het groen en de bloemen door de voeten van den Mottige vertrapt. Zij zamelen ze bijéén en overleggen met elkander wat hun nu te doen staat.

Zoo waar, de Mottige mag een welverdiende straf niet ontgaan!...

Dit is in het lest hun vaste overtuiging.

En zoo dalen zij langs het duinpad met de reddingboei, het groen en de ettelijke bloemen door hen bijeengeraapt, naar ons vriendelijk plaatsje, dat den vrede ademt eener weldadige Zondagsrust.

Op hun weg ontmoeten zij vrienden en kennissen, aan wie zij hun wedervaren verhalen, en de overmoed van den Mottige plant zich voort van mond tot mond bij oud en jong en allen zijn diep verontwaardigd.

Dra vormen zich groepen en groepjes van druk pratende mannen en vrouwen, die allen het geval bespreken en het tot aan de kinderen verhalen, wat de Mottige heeft durven bestaan.

Men overdrijft, men schetst en schildert het geval in schrille kleuren.

De zalige vrede der Zondagsrust van voor weinige oogenblikken loopt gevaar, nu sommigen op een hoogen toon een plechtige genoegdoening blijven eischen. En terwijl onze beide visschers in pastoors binnenkamer hun wedervaren naar waarheid weten te teekenen, verzamelt zich een deel der bevolking voor het huis van den Mottige, waar men dringt en dreigt, waar men op hoogen toon eischt, dat hij voor den dag zal komen om zich te rechtvaardigen.

De Mottige evenwel dwaalt en rent nog als een opgejaagd stuk wild in de duinen, en zijn oude huishoudster durft zich aan het verontwaardigde volk niet vertoonen, beducht voor zijn woede en toorn. Zoo verschijnt er bij den Mottige niemand aan de deur, waar het volk blijft dreigen en dringen.

Daar slingert eensklaps een jongen uit de menigte een steen naar het huis, die er een der ruiten treft en verbrijzelt. Dra volgen er meer! In minder dan een kwartier is er geen ruit meer heel van den ganschen gevel.

Het burgerlijk gezag, dat ter handhaving van orde en recht is toegeschoten, is niet bij machte de woede der menigte te toomen. Zoo worden zijn luttele dienaren gedrongen en gedrukt, geduwd als kleine kinderen tusschen een opgedrongen menigte.

Het geestelijk gezag, de oude, grijze pastoor der parochie, die met de beide visschers op de loopende geruchten van de woede van het volk naar het huis van den Mottige is gesneld, kan slechts met zeer veel moeite den storm van verontwaardiging bezweren en de menigte langzaam, zacht uiteendrijven.

'De Mottige is niet thuis!' wordt er geroepen. 'Hij heeft zich verscholen in de duinen!'

'Ha, ha, ha!'

Het is alles wat men hoort uit de massa van menschen, op wie het werkt als een woest krijgsgeschreeuw, dat tot verzamelen dringt.

Jonge mannen, ook vaders van kinderen, zelfs zij, die door de loodzware hand van den Mottige lang zijn ter neer gedrukt, rukken op naar de duinen, om hem te zoeken, die zich in zijn overmoed durfde vergrijpen aan wat hun zoo dierbaar is, de eer, de glorie hunner machtige Schutsvrouwe.

De oude pastoor staat machteloos tegenover die algemeene uiting van diepe verontwaardiging.

Wat zal er van zijn volk komen?...

De toestand van het oogenblik smart en grieft hem te gelijk. In zijn oogen wellen tranen, tranen van teleurstelling en spijt. Wat zal er gebeuren, als het verontwaardigde volk den Mottige vindt?...

Ook de liefde voor beiden, de zorg voor zijn vrienden en kinderen, de liefde ook voor het afgedwaalde schaap zijner kudde vervullen zijn hart met rouw over het gebeurde, met een angstige zorg voor wat gebeuren kan.

Wat blijft hem nu over van den zalig zoeten troost, dien zijn priesterlijk hart dezen morgen mocht smaken vóór en bij en na den plechtigen ommegang? Wat een bittere, schrille tegenstelling tusschen die biddenden van vóór weinige uren en de dreigende massa van nu, belust op wraak, als dollen de duinen afloopende, voor kort nog de getuigen van hun gelooven, hopen en liefde, om hem te zoeken, die den toorn hunner verontwaardiging heeft opgewekt?.... Helaas ja, meermalen heeft hij het in zijn priesterlijk leven moeten ondervinden, dat het volk in zijn toorn het verschrikkelijkste aller verschrikkingen is.

Alsof zijn levenskracht en levenslust plotseling zijn gebroken of geweken, zoo sleept hij zich moe en mat voort langs de straat, en zij die hem van verre volgen en hem zoo goed kennen, beter misschien dan zichzelve, gevoelen mee de zwaarte van 't kruis, dat hem op de schouders is gelegd juist door hen, die anders zoo bereidvaardig zijn om zijn last te verlichten en te helpen dragen.

De gedachte overvalt hem om naar de duinen te ijlen en daar met de anderen te zoeken en naar bevind van zaken te kunnen handelen. Hij geeft echter aan die gedachte geen gehoor. Een andere meer troostende verdrijft ze en die volgt hij op.

Hij zal naar zijn kerk gaan en daar bidden en smeeken voor zijn volk, voor den Mottige, tot haar, wier eer en glorie datzelfde volk zoekt te wreken op een armen afgedwaalde, die zeker zich zwaar heeft vergrepen aan wat hem en zijn volk heilig en dierbaar is, doch waarom het in zijn oog nog geenszins het recht heeft te hervallen

in zijn oude kwaal, den vrede en de orde te verstoren door zichzelve recht te verschaffen.

Als een smeekeling werpt hij zich in zijn kerk op de knieën neer. Hij bidt en smeekt lang, doch zijn gebed wordt op den duur een droeve mijmering, waaruit hij eerst wordt gewekt, als het laatste zonnelicht door de ramen van zijn kerkje valt.

Een geroep, een geschreeuw en getier treffen plotseling zijn oor; angstig luisterend, tracht hij de kreten te verstaan....

Het blijft een verward geluid, dat hem niets bepaalds zegt...

Hij staat op, slaat een kruis, richt zijn smeekenden blik nog éénmaal naar het Heilig Tabernakel en gaat daarna door zijn pastorie naar buiten.

Een dringende menigte van druk dreigende mannen en wild woelende vrouwen staat voor zijn deur. Allen heffen een hoezee aan, zoodra hij in het deurgat verschijnt.

'Mijn kinderen!....' zegt hij, doch men verstaat hem niet.

'De Mottige is bij u in huis, meneer pastoor, jaag hem de deur uit en laat hem aan ons over!....'

Zoo schreeuwen zij, die het dichtst aan de deur staan, en van ver af wordt het luid herhaald: 'Hij is bij u in huis gevlucht, toen wij hem uit de duinen opjoegen, den woekeraar, dien knecht van den duivel!....'

De eerbiedwaardige man steekt zijn rechterhand omhoog; hij maant, hij dringt om rust en stilte.

De kreten verstommen.

'Mijn kinderen!' zegt hij met waardigheid. 'Ik besef uw verontwaardiging, maar keur daarom uw handelingen volstrekt niet goed...'

'Hij is bij u in huis, pastoor,' schreeuwt er een, die vlak voor de deur staat, 'geef hem aan mij over, mij heeft hij arm gemaakt.'

'Zwijg, gij!' gebiedt de pastoor bestraffend. 'Dat is hier de zaak niet.'

Zijn woorden wekken bij de omstanders teleurstelling en wrevel, wat door den priester zeer goed wordt waargenomen, maar waaraan hij zich gansch niet stoort.

'Is Blaak bij mij in huis?' zoo vervolgt hij.

'Ja, ja!' wordt er geroepen. 'Hij is over den muur in uw huis gevlucht toen wij hem nazaten!....'

'Is Blaak bij mij in huis?' herneemt de grijsaard met verheffing van stem. 'Ja? Dan zal ik het recht nemen, de zaak met hem verder te behandelen...'

Weer algemeene en herhaalde blijken van teleurstelling.

'Dat bevalt jelui niet?....'

'Neen, neen! We moeten hem hebben: hij is een dief, een woekeraar!'

'Zoo? Maar zeg, wat heeft dat alles uit te staan met wat helaas door hem zoo straks is misdreven aan het strand?'

'Hij is een dief, een woekeraar, meneer pastoor,' roepen velen. 'Hij heeft ook u gelasterd, geplaagd en getergd,' schreeuwen weer anderen. 'En hij heeft Koos zijn Ant zoeken te onttroggelen,' tieren weer anderen, 'en daarom mogen morgen zijn schippers niet vlaggen, als Ant en Koos trouwt. Geef hem aan ons over.'

De oude pastoor hoort het al geduldig aan, en wanneer de menigte uitgeraasd is, herneemt hij met kracht en klem:

'Mijn kinderen, het is nu wel, gaat naar huis en stoort niet langer den vrede en de rust, die mij dierbaar zijn. Gij weet wat daarvan de noodlottige gevolgen kunnen wezen...'

'Hij is bij u in huis, de dief, die mijn vader heeft bestolen!... Geef hem aan mij over, meneer pastoor, en....'

‘Goed! Als hij dan bij mij in huis is, zal ik hem gaan opzoeken en zal ik trachten hem met God te verzoenen. Dat is en blijft het eerste, mijn kinderen, het voornaamste; - wees gerust, het overige zal wel van zelf volgen....’

Daarna groet de grijsaard de menigte met beide handen en verdwijnt te gelijk in zijn woning.

Onder luide kreten van teleurstelling en verontwaardiging gaat de menigte slechts langzaam uitéén. Sommige jonge mannen blijven echter nog wat staan voor de deur der pastorie, luid morrend tegen hun grijzen herder, die, naar hun oordeel, hier verkeerd heeft gehandeld. Zij durven het verwachten, dat de pastoor nog wel eens aan de deur zal verschijnen, om hen nogmaals tot naar huis gaan te dringen. Zoo houdt ook de nieuwsgierigheid om mogelijk nog iets van den Mottige te kunnen vernemen, hen nog wel een uur op hun post voor de woning van hun grijzen herder, doch de deur der pastorie blijft zorgvuldig voor hen gesloten. Zoo gaan ook zij ten laatste teleurgesteld uiteen, doch niet eerder voor zij het elkaar plechtig heb ben beloofd, om morgenochtend algemeen niet te varen en zich door den dag op den Mottige te zoeken te wreken, ter eere van het huwelijk van Koos en Ant.

Koos en Ant!

Ook zij zijn natuurlijk niet onkundig gebleven van wat de plaats in rep en roer heeft gebracht; gehoord hebben zij echter veel, gezien daarentegen beslist niets. Ze zijn bij Ants ouders gebleven in het zoo vroolijk en vrien-

delijk woonvertrek, waar in de naaste toekomst ook hun huwelijkshaard zal staan, omdat het vaderhuis ook de echtelijke woning zal wezen.

Zij hebben het voor zich minder passend gevonden, al ware het ook slechts door een blik van nieuwsgierige belangstelling, aan de algemeene opwinding deel te nemen. Ook om die reden vindt moeder Jansens het nu wel zoo gepast, het Koos bij het naar boord gaan eens ter deeg op het hart te drukken, zich toch vooral te onthouden met de luid joelende maats op straat in aanraking te komen. En als vreest Ant, dat de bekoring haar Koos wel eens te machtig zou kunnen wezen, zoo tracht zij, door een zacht smeekenden blik op haar bruidegom, aan het moederlijk woord meer kracht te schenken.

Koos stelt allen gerust en vertrekt. Zich stipt houdend aan zijn gegeven woord, begeeft hij zich rechtstreeks naar boord, waar hij spoedig den slaap der rechtvaardigen geniet, waaraan er velen in zijn omgeving, meer nog dan hij, werkelijk behoefte hebben, maar die hun niet wordt geschonken. Een luid rumoer roept hem echter voor dag en dauw al uit de kooi!

Het scheepsvolk, dat van geen uitvaren wil hooren en de schepen heeft gevlagd, brengt hem een zeer luidruchtigen morgengroet.

Ach.... waarom moest hij in zijn zoete droomen gestoord worden?....

Het is de eerste teleurstelling van zijn huwelijksdag, doch ook de eenige, want voor hem en Ant heeft de dag zoo'n schoon verloop, dat zij beiden het aan hun kleinkinderen hopen te verhalen.

‘En zijt gij nu, mijn kinderen, door liefde één en door mij met elkander vereend in Gods onmiddellijke tegenwoordigheid, blijft veel bidden voor elkander, verdraagt daarbij geduldig eikaars lasten en gebreken, dan zult gij zeker met elkander vereenigd blijven de gansche eeuwigheid door....’

Zoo zendt de grijze herder hen in het morgenuur naar huis, omstuwd door een stoet belangstellenden.

Hier is echtelijk geluk en huwelijkszegen!

En de Mottige?....

Juist een maand na het huwelijk van Koos en Ant luiden de klokken hem ter uitvaart. Een beroerte heeft een einde gemaakt aan zijn veel bewogen leven. Doch als een boetvaardige is hij gestorven, bijgestaan door den grijzen herder der parochie, die het met dankbaarheid zijn parochianen mag verkondigen, dat de overledene bij uiterste wilsbeschikking zijn gansche vermogen heeft vermaakt aan het door den pastoor gestichte fonds tot steun der arme weduwen en weezen, wier echtgenooten en vaders hun graf vonden in de golven.

De nagedachtenis van den weldoener blijve zoo gezegend onder de bevolking! Ruste Blaak in vrede.

Vigilie van Pinksteren 1901.
BERGEN-OP ZOOM.

President Mac Kinley.

Vrijdag den 6en September bezocht de heer Mac Kinley, president der Vereenigde Staten, de pan-Amerikaansche tentoonstelling te Buffalo, toen op hem een moordaanslag werd gepleegd door een anarchist, die met een revolver twee schoten

op hem loste. De eerste berichten omtrent den aanslag waren zeer onrustbarend en deden een noodlottig einde voorzien. Maar weldra kwamen gunstiger tijdingen, zóó gunstig zelfs, dat een spoedig herstel verwacht werd. Ettelijke dagen later echter kwam er een omkeer in den toestand van den zieke, het koudvuur had de maag aangetast, en een week na den aanslag, in den vroegen morgen van Zaterdag 14 September gaf president Mac Kinley den geest. Het anarchisme had weer een moord op een staatshoofd meer op zijn geweten.

PRESIDENT WILLIAM MAC KINLEY, † 14 September 1901.

William Mac Kinley werd den 28en Juni 1844 te Niles in den staat Ohio geboren en had dus slechts even den ouderdom van 57 jaar bereikt, toen de anarchistische kogel een einde maakte aan zijn leven. Evenals het meerendeel zijner tijdgenooten nam hij als vrijwilliger deel aan den oorlog tusschen de noordelijke en de zuidelijke staten der Unie, die in 1861 uitbrak en tot 1865 duurde. Na het eindigen van den oorlog verliet hij als majoor den militairen dienst, om zich wederom aan de studie der rechtswetenschappen te wijden. Na zijn promotie vestigde hij zich in 1867 als advocaat te Canton in Ohio, en werd tien jaar later, op 33jarigen leeftijd, door de kiezers van Canton naar het Congres afgevaardigd, waar hij plaats nam in de gelederen der republikeinsche partij.

Naar Mac Kinley's overtuiging konden handel en industrie der Vereenigde Staten slechts door beschermende maatregelen tot stand komen. Hij was dan ook de ontwerper der protectionistische wetgeving, die, in 1890 ingevoerd, als het Mac Kinley-tarief bekend is en in het algemeen het invoerrecht voor buitenlandsche goederen aanmerkelijk verhoogde.

In 1891 werd Mac Kinley benoemd tot gouverneur van Ohio, den staat, waarin hij geboren was en gewerkt had, en toen de presidentsverkiezing van 1896 naderde, werd hij door de republikeinsche partij candidaat gesteld voor het presidentschap der Unie tegenover den democratischen vrijhandelaar en zilverman Bryan. Hevig was de verkiezingsstrijd, waarin de republikeinsche goudmannen de overwinning behaalden. Nog het vorig jaar, toen Mac Kinley's presidentschap ten einde liep en een nieuwe verkiezing moest plaats hebben, zijn wij van een zelfden verwoeden strijd getuige geweest. Weer dolf Bryan het onderspit, weer zegevierde Mac Kinley, die voor de tweede maal het presidentschap aanvaardde, dat hem zoo noodlottig moest worden.

Ondanks het tragisch uiteinde van den president mag men toch niet voorbijzien, dat Mac Kinley van zijn gewichtige positie nooit gebruik heeft gemaakt, om het recht te beschermen. Uitbreiding van den invloed en het gezag der Vereenigde Staten was zijn eenig wit. Daarvan getuigt de oorlog tegen Spanje in 1898, door de Vereenigde Staten met opzet en in koelen bloede uitgelokt, en, naar het heette, enkel ondernomen om de Cubanen in het afwerpen van het Spaansche juk bij te staan. Cuba torst thans

het Amerikaansche juk, en niet Cuba alleen; ook Portorico en de Filippijnen zijn thans Amerikaansche koloniën.

En hetzelfde Amerika, dat op Cuba voor ‘vrijheid en recht’ oorloogde tegen Spanje, heeft niets gedaan, om de Zuid-Afrikaansche Republieken in haar heldenstrijd tegen Engeland bij te staan. De Boeren verwachtten allen van het groote gemeenebest, dat zelf ruim een eeuw geleden het Engelsche juk had afgeschud, maar Mac Kinley en zijn regeering deden niets, ja wel, zij schonden den plicht van neutrale mogendheid door aan Engeland de onontbeerlijke vervoermiddelen te leveren.

Een groot man en een staatsman is Mac Kinley niet geweest, maar dit doet niets af aan de afschuwelijkheid der misdaad, tegen hem gepleegd. Aan de politiek der Vereenigde Staten zal Mac Kinley's dood niets veranderen; zijn opvolger Roosevelt heeft beloofd, de voetstappen van zijn voorganger te zullen drukken, met andere woorden de imperialistische politiek voort te zetten, die de Unie in de laatste jaren heeft toegepast.

Bij de Platen.

Een vroolijk trio. -

Wij weten niet wat meer te bewonderen: de vindingrijkheid der kleine meid, die, in een carnavalskostuum gestoken, met behulp van mops en poes een heel concert organiseert, of de voorbeeldige gehoorzaamheid der beide huisdieren, vooral van poes, die de muzikale *Leistungen* harer meesteres niet onverdienstelijk begeleidt.

Het is een grappig tooneeltje, een goede illustratie van den onbezorgden en benijdenswaardigen levenslust der kinderen.

Een moeilijke som. -

Van die onbezorgdheid en levenslust is op het oogenblik maar weinig te bespeuren bij het arme slachtoffer, dat door een moeilijke som gekweld en door 's meesters hulp en onmiddellijke nabijheid misschien nog meer in de war wordt gebracht.

Het schooltje, dat we vóór ons hebben, is er een uit den ouden tijd, meester ook, en wij zien er den waardigen paedagoog wel voor aan, dat hij, indien zijn voorlichting niet de gewenschte uitwerking heeft, den jongen een voelbaar bewijs van zijn misnoegen zal geven.

Die op de eerste bank schijnen zoo'n executie al half en half te verwachten.

[Nummer 36]

BINNEN DE OUDE OMLIJSTING, NAAR DE SCHILDERIJ VAN MEJ. F. CHARDERON.

Lottie.
Door Daniella.
(*Vervolg*.)

Nadat de crisis voorbij was, ging de zieke langzaam maar gestadig in beterschap vooruit. Zij mocht nu alle dagen, eerst een halfuurtje, toen wat langer en eindelijk eenige uren opzitten. Zij zat dan doodstil naar buiten te turen, de witte handen in den schoot gevouwen. De zwarte krullende haren deden haar bleek gezichtje nog bleeker en nog smaller toonen, en de oogen schenen eens zoo groot en donker als vroeger.

Aan den arm aan Adèle wandelde zij reeds eenige malen door de kamer. Als deze haar op dien vooruitgang opmerkzaam maakte, knikte zij: ‘ja,’ en was niet uitgesproken van dankbaarheid over de groote zorg en liefde van haar vriendin; vreugde over haar herstel liet zij echter nooit blijken. Adèle vroeg haar of zij het prettig vond naar het Zuiden te gaan. ‘Dat vraag ik me zelf ook dikwijls af, Adèle; ik geloof dat ik nog te zwak ben om iets prettig te vinden, maar je zult zien, als ik sterker word zal ik ook mijn best doen opgewekter te zijn; jelui hebt het wel aan mij verdiend, dat ik een minder saaie zieke word.’

Naar Willem had zij nog niet gevraagd. Of zij vermoedde dat zij in haar ijlen veel had meegedeeld en dat haar dagboek was gelezen, kon Adèle niet uit haar opmaken. Op een morgen, toen zij zich veel beter gevoelde, vroeg zij: ‘Adèle, blijft Willem lang op reis?’

‘Ja, liefste, hij is nu naar Duitschland om nieuwe landbouwmachines te zien; dat zal nog een heelen tijd aanloopen. Je weet, 's zomers kan hij niet weg.’

's Middags was mevrouw Eichenfels bij haar gekomen, terwijl zij sluimerde. Toen zij ontwaakte, lag een van haar handjes in de hand van Willems moeder. Zij keek haar aan en groote tranen blonken in haar oogen; zij sloeg de handen voor het gezicht en vroeg:

‘Mevrouw Eichenfels, zijn we alleen?’

‘Ja, liefje.’

‘Wil u dan even de deur op slot draaien, ik heb geen rust voor ik u alles opgebiecht zal hebben.’ Hevig snikken schokte haar teer lichaam.

Mevrouw Eichenfels deed wat zij gevraagd had en sloot haar toen lief koozend in de armen. ‘Je mag me niets vertellen, kindje, dat schokt je te veel, ik wil jou liever wat vertellen.’ En het bleeke kopje tegen haar schouder latende leunen, begon zij: ‘Er was eens een klein lief vogeltje; het was een vroolijk, dartel diertje, de vreugde van haar geheele omgeving. Het had een gezellig kooitje, maar vond het wat klein en wilde gaarne eens vrij in de wijde wereld rondfladderen. De vader echter was bang dat zijn lieveling de vlerkjes zou bezeeren. Toen het ouder geworden was en meende een kameraadje gevonden te hebben, waarmee het een nestje voor het leven wilde bouwen, - toen zongen ook de vogels in de groote gouden stadskooi hun heerlijkste lied en vader zei: ‘je vleugels zijn nu sterk genoeg, fladder een tijdje rond in de mooie gouden kooi, en kom dan terug om je eigen nestje te bouwen.’ Het zat een paar dagen dik in de veeren, het wilde nu niet weg, maar het volgde toch vaders wensch en vloog naar de stad. Het kon eerst in 't geheel niet wennen in de mooie gouden kooi, maar spoedig ging het beter. Het vond een kameraad, een prettigen, lieven, goeden kameraad.

Toen bemerkte het tot haar schrik, dat de groote kooi haar beter beviel dan de kleine, dat de nieuwe kameraad haar liever was dan haar oude speelkameraad, met wien zij een nestje voor het leven had willen bouwen. Zij schrok en wilde weg. Maar de kooi was dicht en zij vloog nog eens en nog eens tegen de tralies, en toen haar vader eindelijk het klagend tjilpen hoorde, was het doodelijk gewond. Het klaagde maar al, dat het ontrouw was geworden aan haar oud speelkameraadje, maar dat het toch trouw wilde blijven. - Dit kameraadje wist echter, dat haar hartje daarbij zou breken en had haar veel te lief om dat te willen. Het gaf haar de vrijheid weer.

En allen bleven haar liefhebben en wilden dat het gelukkig werd.'

Lottie luisterde met neergeslagen oogen; tranen rolden onophoudelijk langs haar donkere wimpers. Vóór zij iets kon antwoorden stond mevrouw Eichenfels op, drukte haar een teederen kus op het voorhoofd en zei:

'Niet spreken, kleine.'

'U bent allen zoo onuitsprekelijk goed voor me, ik heb dat niet verdiend,' zuchtte Lottie.

Mevrouw Eichenfels ging stil de kamer uit en zei diep bewogen tegen Adèle: 'Laat haar een tijdje alleen: het offer is gebracht, ik hoop, dat ik mijn taak goed vervuld heb. Het arme kleine ding - waren we toch maar den eersten tijd door.'

Nog een maand ging voorbij. Lottie bleef erg stil. Als men haar niets vroeg, sprak zij bijna niet, maar zij was zóó zacht en zóó vriendelijk, dat allen haar nog liever kregen en opzagen tegen haar aanstaand vertrek naar het Zuiden.

Adèle was nu niet meer den geheelen dag op Rozenheuvel. Duburk kwam zoo dikwijls over als zijn dienst het toeliet. Zij waren sinds Kerstmis publiek geëngageerd, maar alle feestelijkheid was daarbij door de treurige omstandigheden buitengesloten geweest: Adèle verpleegster en Alfred bij zijn vriend om hem tot steun te zijn bij den zwaren slag, die hem getroffen had.

Op een dag, dat Adèle voor Lottie speelde en haar lievelingsstukken zong, kwam de dokter binnen met een Baedeker onder den arm.

'Nu kom ik je eens een medicijntje brengen, kind, waar je heelemaal van zult opknappen. Waar is je vader? De preparatieven voor de reis moeten nu maar gemaakt worden, het weer is buitengewoon zacht, en het laat zich aanzien dat het nog eenigen tijd zoo zal blijven. Daarvan moet je profiteeren om de reis te maken. Maar 't gaat niet in eens door; eerst een paar dagen in Brussel en dan in Parijs om te rusten en te gelijk wat afleiding te hebben.'

Hij werd onderbroken door den heer Van der Meeren, die zeer met het plan was ingenomen. Van Parijs zouden zij naar Marseille gaan en vandaar naar Nizza.

De voorbereidingen werden gemaakt en Lottie begon meer belangstelling te toonen. Haar vader, die meermalen de Riviera had bezocht, deed alles om die op te wekken, vertelde haar van het heerlijk klimaat en de prachtige natuur aan Frankrijks zuiderstrand, liet een groote collectie photographieën komen, terwijl elken dag in haar kamer een bouquet violen haar een geurigen groet overbrachten uit het land van den immer durenden zomer.

De familie Van der Meeren zou een jaar afwezig blijven. Nog nooit waren Lottie en Adèle zoo lang gescheiden geweest. Zij zagen erg tegen het afscheid op. Eindelijk kwam de dag. Lottie had alleen naar Eichenstein willen gaan, om van de familie Eichenfels afscheid te nemen. Haar vader had haar dit, in overleg met mevrouw Eichenfels, ontraden. 'Ze zijn zoo bang, dat het je te veel zal opwinden, lieveling, en jou niet alleen, maar ook den ouden heer. Hij is wel uiterlijk kalm, maar het zou hem zoo'n leed doen van je te scheiden. Schrijf hem liever een brief.'

Zoo had zij gedaan en nu lag zij, zorgvuldig ingewikkeld in plaids, op zachte kussens in den gemakkelijken coupé en kuste Adèle haar voor het laatst ten afscheid. Zij wisten niet wie van hen het meest bewogen was. De heer Van der Meeren omhelsde Adèle hartelijk.

'Kind, laat ik je op dit laatste oogenblik nog eens herhalen, hoe dankbaar ik je ben voor alles wat je voor Lottie gedaan hebt; een eigen zuster had niet meer kunnen doen.' Hij werd gestoord door den conducteur, die onverbiddelijk het portier sloot. Een schel gefluit en de trein zette zich in beweging.

Adèle had zich tot nu goedgehouden. Nu kon zij zich niet meer inhouden; zij liep de wachtkamer door zoo hard zij kon en sprong in het rijtuig, waar zij eindelijk eens kon uithuilen.

Reeds den volgenden avond kwam bericht van Lottie. De reis was kalm afgeloopen; zij was bij aankomst dadelijk gaan rusten, maar gevoelde zich tamelijk wel.

Van Willem kwamen brieven uit Berlijn voor Adèle en voor zijn ouders. De jongen scheen werkelijk opgeruimd, maar de brief aan Adèle, hoewel hij zijn best had gedaan haar niet al te veel te bedroeven, was erg neerslachtig. Hij schreef echter ook uitvoerig over hetgeen hij gezien en gedaan had en over zijn plannen voor verbeteringen op Eichenstein. Nu Lottie vertrokken was, zou hij binnen eenige dagen terugkomen.

Allen verlangden zeer naar Willems terugkomst, hoewel zij er voor hem tegen opzagen, 't Was een sombere, regenachtige dag, dat Adèle naar het station reed om hem af te halen. Zij vloog hem om den hals, zoodra hij uitstapte, en keek hem angstig aan. Uiterlijk scheen hij kalm; hij kuste haar hartelijk, zei den ouden knecht vriendelijk goeden dag, terwijl hij hem de hand toestak, en klopte de bruintjes liefkoozend op den hals.

Onderweg vatte hij haar hand, zijn gezicht was bleek geworden, zijn bovenlip trilde.

'Dank je, Adèle, voor alles wat je voor Lottie gedaan hebt. Ik zal mij thuis zooveel mogelijk trachten te bedwingen, maar bij jou zal ik nog menig keer aankloppen als het mij te zwaar wordt. Ook dank ik je nog van harte voor het bezoek van Alfred, dat jou werk was. Hij was mij een ware steun.'

Adèle vertelde hem van Lotties ziekte. Nu reed het rijtuig de kastanjelaan in en zagen beiden hun ouders in de vestibule staan om hen op te wachten.

De heer Eichenfels drukte zijn jongen stevig de hand en mevrouw lichtte zich telkens op de teenen op en trok zijn hoofd naar zich toe. Willem deed zijn best opgewekt te schijnen en gaf zijn vader verslag van zijn reis. Na tafel, toen de oude heer ging rusten, bleef hij met zijn moeder alleen, wel een uur lang. Daarna riep hij Adèle. Zij zag sporen van tranen in zijn oogen, ook haar moeder had gehuild.

'Adèle,' zei hij, 'ik vond het beter, dat wij de eerste dagen niet met ons vieren alleen waren, en jij, zus, hebt ook een belooning verdiend. Daarom, laat gauw inspannen, dan gaan we Alfred van den trein halen.'

Dit bezoek gaf een heilzame afleiding. Wil lem had in Duitschland jonge paarden aan gekocht, die nu afgericht moesten worden, waarbij Duburk een goede raadsman was. Deze bleef veertien dagen.

Het huwelijk van Adèle werd bepaald op Augustus; eerst was het plan geweest om in Mei te trouwen, maar door de veranderde omstandigheden was het drie maanden uitgesteld.

Lottie was in Marseille aangekomen. Met haar vader langs de haven wandelend, zagen zij een Hollandsch oorlogsschip op de reede. De Nederlandsche driekleur wapperde in top. Juist ging een sloep van het schip naar wal.

‘Vader, komen hier op de reede ook schepen van de Nederlandsche marine, die op reis naar Indië zijn? Als dat het geval is, laten we dan terugkeeren.’

‘Neen, lieve, dit schip is bestemd voor de Levant. Ik begrijp je, kindje; een ontmoeting nu zou al te pijnlijk zijn. We zijn hier zoo veilig mogelijk.’

Beiden bleven nog eenigen tijd naar het schip kijken.

‘We zijn hier zoo veilig mogelijk,’ had haar vader gezegd en toch waren er twee oogen, die haar herkend hadden. De marine-officier, die op de sloep wachtte, welke hem naar zijn schip terug moest brengen, deed opeens een sprong achterwaarts, toen hij herkende, wie daar op eenige passen afstands van hem stond. Hij was haar verborgen geweest door een stapel goederen en haastte zich, nu aan de andere zijde een schuilplaats te vinden.

Wat had hij naar Lottie verlangd, verlan d haar nog eens te mogen zien, en nu hij haar zag, verborg hij zich, vluchtte hij. Zij kon

hem nooit toebehooren en haar aanspreken als de verloofde van een ander, daartoe miste hij de zelfbeheersching. Wat ziet zij er vreeselijk tenger uit, wat een teer kleurtje, hoe smal is dat lieve gezichtje. Zou zij ziek zijn, op weg naar het Zuiden? Oh, wie kon hem het raadsel van haar hierzijn oplossen? Het was hem of hij het uit moest gillen: ‘Lottie, Lottie, hier ben ik.’

Eindelijk gingen zij verder en kon hij zijn schuilplaats verlaten en haastig de sloep opzoeken.

Van den Doorn had zich na zijn laatste ontmoeting met Lottie dadelijk naar het ministerie van Marine begeven, ten einde zoo spoedig mogelijk opheffing van non-activiteit te verkrijgen en plaatsing te vragen op een schip, dat naar Indië vertrok. Hij wilde ginds afleiding zoeken voor zijn harteleed.

Men kon hem geen vaste toezegging doen; na eenigen tijd echter werd hij onverwacht geplaatst op den kruiser, die de Levant zou bezoeken. Binnen twee weken zou hij vertrekken. Zijn familie begreep niets van dit plotseling heengaan; zij waren zoo gelukkig hem in het land te hebben.

Bij het afscheid nemen bekende hij zijn moeder: ‘'t Is beter zoo, moedertje: er is een jaar mee gemoeid; na mijn terugkomst vertel ik u misschien wel eens wat mij nu van hier drijft.’

Na het wederzien van Lottie te Marseille bracht hij een slapeloozen nacht door in zijn kleine hut. Hij pijnigde zich om de reden te vinden voor haar verblijf aldaar. Hij begreep er niets van. Wat kon toch de oorzaak zijn?

Den volgenden morgen vertrok zijn schip.

(*Wordt vervolgd*.)

De Koningin van het Salve Regina.

Het zal geweest zijn omstreeks 1437 toen Jan van Eyck, Philips de Goede's hofschilder (van wien in den loop van dezen *Illustratie*-jaargang meermalen gesproken is), de opdracht kreeg tot het schilderen van een altaartje, toegewijd aan de vereering van O.-L. Vrouwe Moeder van barmhartigheid.

Het was geen willekeurige keuze geweest, die beslist had over de wijze, waarop 's Heeren Moeder moest worden afgebeeld: Koningin en Moeder toch waren de titels, waaronder de vrome edelman, de nederige monnik de Gezegende bóven alle vrouwen te vereeren placht; zij, de Machtige en Goedertierene, was zijn Hoop en zijn Toevlucht, zijn Weldoenster en Voorspreekster. Haar gold 's ridders eerbiedig gefluisterde begroeting als hij, gestegen van zijn strijdros, met afgelegd zwaard en gebogen hoofd haar zijn hulde bood; haar leliereinheid vereerde hij in de kuischheid zijner verkorene, haar gezegend Moederschap in de moeder zijner zonen. Zij was de Sterke Vrouwe, wier bijstand hij afsmeekte, vóór hij ter kruisvaart toog, wier steun hem staande hield in 't hevigst van den strijd; die hem redden zou uit ballingschap en gevangenis, die hem, gevallen Godsstrijder, zou voeren in de luisterrijke rijen der Hemelsche Ridderschap, onder St. Michaël's starrenbanier; *Salve Regina, Mater misericordiae* dat was zijn gebed en zijn begroeting, zijn smeek- en jubelzang, zijn oorlogsen stervenslied.

Hadden niet de statige tonen van het *Salve* als een verrukkingsjubel gegalmd langs de gewelven van den Spierschen dom, toen in 1146, op den vooravond van het Kerstfeest, keizer Koenraad III met zijn stoet van edelen en burgers, er den heiligen kruisvaartprediker Bernardus ontving?

Melden niet de kronieken, hoe daar de geliefde lofzang nieuwe wijding ontvangen had door de vervoering des Heiligen, die, staande voor den hoogen autaar, terwijl de zingende stemmen de laatste bede opzonden tot den troon der Hemelsche Koningin, de sidderende handen ten hemel hief en luidkeels uitjubelde: O goedertierene, o meedoogende, o zoete Maagd Maria!

Salve Regina was de zielezang der middeleeuwen.

Jan van Eyck zal de Koningin van het Salve Regina schilderen. Hij is alleen in zijn werkplaats, de leerlingen zijn heengegaan, want in de straten van Brugge begint de avond te vallen, zoodat palet en penseelen rust krijgen tot den nieuwen morgen. Langzaam treedt hij naar buiten, peinzend over het werk, dat hem is opgedragen. Hij ziet niet, hoe de burgers, die op den drempel hunner huizen uitrusten van den bezigen dag, hem eerbiediglijk begroeten, waar hij gaat, als in droom. Dan treedt hij de O.-L.-Vrouwekerk binnen en knielt neêr onder de schemerige gewelven; er is Lof ter eere van Maria.

Vóór het hoogaltaar, in den glans der kaarsen, staan de zangers in hun zwart en wit koorgewaad; ze heffen de Antiphoon der Moeder Gods aan: *Salve Regina, Mater misericordiae....*

De zegen met het Hoogwaardigste is gegeven, de geloovigen verlaten het Godshuis; het wordt stil, héél stil. Een oude, gebogen monnik, diep in zijn pij gedoken, strompelt langs de altaren en dooft met zijn langgesteelden domper één voor één de kleine, gele vlammetjes; alleen bij het wit-marmeren Maria beeld blijven twee slanke, witte kaarsen branden. Dof ploft de sacristydeur dicht achter den oude.

De kunstenaar alleen ligt roerloos geknield, zijn lippen prevelen den smeekzang tot de Maagd, wier beeld hij schilderen zal.

Nu heft hij het hoofd, een siddering doortrilt hem en zijn oogen schitteren van vreemden glans: hoorde hij daar niet een zacht gezang als van heel verre Engelen? Beeft daar niet een schemerwit licht onder de bogen van het priesterkoor? Zie, nu wordt het lichter, lichter - en het gezang wordt al luider als van een naderenden ommegang. De stemmen rijzen en dalen en dalen en rijzen in wonder-harmonieuzen wisselzang - en zie, daar treden uit de schemering achter 't hoogaltaar twee Engelen in purperen stolen, ze dragen een gezangboek vóór zich uit, en ze zingen: Salve Regina.... Hoe golven hun lokken als een levende goud-vloed over het stolenpurper, bestrooid met rood-fonkelende robijnen, hoe spreiden zij al zingend de blankheid hunner vleugelen als groote witte schittervlammen, in den lichtmist. - Zie, nu staan ze stil onder de Godslamp; hun beurtgezang vult de gewelven als met dof-bronzen en wit-zilveren orgelklanken.

Meester Jan blijft staren - vloog daar niet een glans langs het gelaat van het Mariabeeld? Bewoog niet de marmeren mond tot een glimlach van welbehagen? Gleed daar geen golving langs de plooien van haar kleed? Hief het klein Jongske op haar arm niet éven een blank handje op?

De kunstenaar beeft van eerbiedige vrees, de Engelen vóór het hoogaltaar zingen, zingen....

Nu staat het beeld weer bewegeloos - maar wie, wie komt daar, langzaam aangeschreden, als betredend den vloer met onzichtbare voeten? Zij is het: de Koningin van barmhartigheid, zooals ze ginds op het altaar staat. De diamanten in haar gouden kroon beschijnen met hemelsch licht haar lelieblank voorhoofd, waarlangs de golving harer stralende haren neervloeit op het fluweelen kleed; op haar borst blinkt de mat-witte pracht van paarlenwemeling, in juweelen letteren schitteren langs den zoom van haar gewaad de woorden: *Salve Regina*, beurtelings blinkend en weer verdoffend in de golving der plooien; op haar arm draagt zij den kleinen Jesus. Zoo nadert ze den knielenden meester, en ze lacht zoo liefelijk, louter goedheid en meêdoogen; ze ziet op hem neder met haar oogen van barmhartigheid - en zóó wonderzalig wordt het hem te moede onder dien blik, dat hij niet weet of hij weenen of jubelen moet - en hij buigt zich eerbiedig neder, kussend den zilverigen zoom van haar kleed, en als een zielegroet schuchter, suist het van zijn lippen: *Salve Regina*.

Aan het hoogaltaar zijn de Engelenzangen verruischt.

't Is doodstil in de kerk, als meester Jan het hoofd opheft; zijn gelaat is nat van tranen.

Roerloos droomt het Maria beeld in den weifelenden schemerschijn der waskaarsen.

Dan staat hij op en treedt naar buiten in de maannacht-lichte straten. Wonder licht van blijheid voelt hij zich nu, als gedragen op glanswolken van genade! Hoe plechtig stil ligt de stad rondom hem uit, met haar lage poorterswoningen en statige torens, die mysterievol hun steenen leliën naar de starren heffen; hoe ruischen de boomen in de kloosterhoven, hoe praalt daar heel zijn lieve stad in witte glorie van hemelglans; was het niet, of haar onzichtbare ziel in beurtzang met zijn begenadigde de antiphoon der Maagd uitjuichte: *Salve, Salve Regina*!

Toen de nieuwe dag de ruime werkkamer van 's hertogen hofschilder met blank licht overgoot, stond daar de meester, schilderend, zooals Zij hem den vorigen avond verschenen was, de Koningin van het Salve Regina.

M.V.

Paul, de Leeuwendooder.
Verhaal uit den Zuid-Afrikaanschen oorlog, geschreven op het slagveld van Colesberg,
door A.G. Hales.

De hoeve, opgetrokken uit ruwe, ongehouwen rotsblokken, door Kafferslaven in het dal daar beneden bijeenverzameld, lag als een verdwaalde vogel op de glooiing van het kopje. Er was weinig merkwaardigs aan de woning te zien, zij was als al de andere, die verspreid liggen tegen de berghellingen van Zuid-Afrika. Zij was lang en laag, van ruw materiaal, zonder eenige architectonische versiering: een stevige, hechte schuilplaats voor man en vrouw - niets meer.

In die ruwe woning had Paul Kaltze nu al vijf jaar geleefd; hij was daarheen getrokken als vrijgezel en vond binnen drie dagen rijdens van deze plek geen levende ziel. Zijn sterke handen hadden dit verblijf steen voor steen opgebouwd. Zijn moedig hart had de onherbergzaamheid der natuur getrotseerd. Hij en zijn knechts hadden den sterken muur opgetrokken rond zijn klein weiland. Met eigen hand had hij jaarlijks maïs, tarwe en koren gezaaid. Hij had zelf de merries uitgezocht, zoodat zijn hoeve

beroemd was geworden door zijn veulens, die elk jaar verkocht werden. Later kwamen de schapen en de geiten, toen hij getrouwd was met de blauwoogige Catharina Waal. Paul was dertig, toen hij trouwde en Catharina was pas zestien. Hij was sterk en groot met gebruind gelaat, en de oude vrouwen schudden het hoofd, als ze over zijn verleden spraken, maar de oude mannen zeiden dan: ‘Houdt op met die praatjes, Paul heeft dapper gevochten tegen de Basoeto's in zijn tijd, en als hij eens wat vroolijk was, wel ieder dapper krijger en jager is dat.’

Catharina had niets dan haar aardig gezichtje: ze keek iemand recht in de oogen - een zeldzaam verschijnsel bij vrouwen - wanneer zij sprak, en zij voelde bij intuïtie den schurk, zooals een hond den landlooper. Zij bewoog zich door het huis met losse bevalligheid en was een uitnemende huisvrouw voor den sterken jager.

Toen de oorlog kwam en de Engelschen hun krachten gingen meten met de Boeren, nam ook Paul Kaltze zijn geweer van den muur en besloot te leven of te sterven, zij aan zij met de mannen van zijn land. Zij mochten dan gelijk hebben of niet, Paul voelde in zijn ziel, dat zijn plaats bij hen was, en Catharina zelf gespte zijn zadelriem aan, toen Martinas, de Kafferjongen, Pauls lievelingspaard voor de deur bracht, op den morgen van het afscheid. Haar oogen stonden vol tranen, maar haar handen beefden niet, toen zij de riemen in orde bracht en de kleine optilde om hem vaarwel te kussen.

DE KONINGIN VAN HET SALVE REGINA, NAAR DE SCHILDERIJ VAN JAN VAN EYCK.

Maar toen hij weg was, sloot zij zich op in haar slaapkamer en huilde eens flink uit, zooals zulke vrouwen gewoonlijk doen. Maar ze bestuurde de hoeve als te voren, hield het toezicht over land en stal, juist alsof Paul tehuis was; en de Kaffers hadden niet het hart om te luieren. De baas was in 't veld, maar de vrouw had oogen, ooren en handen voor twee en de luiaards merkten het goed.

Eens kwam Paul Kaltze thuis om de zijnen te zien. Hij was magerder, ernstiger en kalmer dan vóór zijn vertrek, want hij was getuige geweest van ruwe tooneelen van verwoesting. Hij had kameraden, die hij van jongsaf gekend had, zien vallen, stervende voor een verloren zaak, maar stervend zooals alleen dappere mannen sterven, hun leven opofferend, opdat geen smet zou kleven op de bladzijden hunner geschiedenis. Hij deed geen beloften aan Catharina, toen hij dien nacht, zijn laatsten nacht, bij zijn eigen haard zat, maar zij wist, dat, wanneer zijn land hem noodig had, Paul niet zou aarzelen, en zij wilde niet anders, hoezeer zij hem ook liefhad. 't Scheen haar beter, dat haar zoontje geen vader zou hebben, dan dat andere kinderen hem met den vinger zouden nawijzen als ‘den zoon van den lafaard.’

EEN DORPSSCHOOL IN DE CAMPAGNA, NAAR DE SCHILDERIJ VAN F. BERGAMINI.

't Was de morgen na het thuiskomen en Paul zat bij de keukentafel te rooken. Catharina maakte het ontbijt klaar en de kleine

speelde bij hen, toen in het dal hoefgetrappel weerklonk. Paul sprong op en greep zijn geweer. Catharina richtte het hoofd op zooals een ree de ooren spitst bij 't blaffen der honden. Een Kafferjongen vloog de kamer binnen: ‘Baas, daar komen de Rooibaatjes; ze zijn al bijna hier.’ Hij was buiten adem, want de Engelsche troep was plotseling en snel gekomen.

Er waren er een stuk of twaalf, en de man, die aan 't hoofd reed, had een gemeen gezicht: een wreed gezicht, dat mannen in 't gevecht vreesden en geen vrouw vertrouwde in vredestijd, en naast hem reed een jong, knap man, een officier van de ‘Iniskilling Dragonders,’ een blonde jongen met de ridderlijkheid van een oud Saksisch geslacht in zijn gelaatstrekken.

Catharina was aan de deur gaan staan; een enkele blik was voldoende om haar te doen weten dat Paul niet meer vluchten kon, want iedere ruiter had zijn geweer in de hand. Als Paul ook maar een poging waagde tot ontkomen, zou hij voor haar oogen neergeschoten worden en geheel haar vrouwelijke ziel kwam daartegen in opstand. Zij keerde zich snel om: ‘Kom, Paul.’ Met een enkelen druk schoof zij een gedeelte van den wand naast den schoorsteen op zij en er kwam een ruimte te voorschijn, groot genoeg om een man te verbergen. Paul keek haar aan, alsof zij de aarde geopend had, want hij wist van deze schuilplaats niets af.

‘Vlug,’ zei ze, ‘er is geen tijd voor praten. Ik heb eens in een ouden roman van zulke schuilplaatsen gelezen, en terwijl je weg was, maakte ik deze. Gauw Paul.’

De trots van den man kwam er tegen in opstand, zijn wenkbrauwen fronsten zich en hij perste de lippen op elkaar. Zijn vrouw zag dit en begreep het: er was geen tijd te verliezen. Zij nam snel het kind van den grond en hield het hem voor, terwijl ze hem met zacht verwijt aankeek.

't Volgende oogenblik was Paul Kaltze in de schuilplaats gestapt, de wand schoof er weer voor en hij was zoo veilig alsof de grond zich geopend had om hem op te nemen. Hij kon alles zien en hooren wat er in de kamer gebeurde, maar was machteloos om iets te doen. Wat er ook gebeuren mocht, hij kon in geen geval te hulpe snellen. Hij knarsetandde als hij over zijn toestand nadacht, maar veel tijd tot nadenken was er niet.

Nauwelijks was hij aan het gezicht onttrokken, of de Engelsche ruiters kwamen den hof binnen. De aanvoerder sprong uit den zadel en liep zonder veel omslag de kamer in. Met een enkelen oogopslag overzag hij den toestand: den negerjongen, die zich beangst tegen den muur drukte, de baby, die over den grond kroop, en de mooie vrouw, die brood sneed op de ruwe tafel.

De blik, dien hij op Catharina wierp, drukte méér uit dan bewondering, iets dat de vrouw deed blozen; zulk een blik was erger dan een beleediging en de jonge Boerenvrouw voelde het wel, ofschoon zij de oogen niet neersloeg. Hij boog zich over haar heen en fluisterde eenige woorden in 't Hollandsch, terwijl een lach om zijn mond speelde en een duivelsche glans in zijn oogen kwam.

De vrouw richtte zich op, zoodat zij grooter scheen dan de man; dan, vóór hij 't kon verhinderen, gaf zij hem met haar krachtigen arm een klap in 't gezicht. Deze kwam zoo hard aan, dat hij terugtuimelde, en een straaltje bloed hem uit den mond liep. Dan, vlug als de gedachte, sprong hij weder op haar toe en greep haar bij de polsen in zijn ijzeren vuisten, terwijl hij haar hartstochtelijk kuste.

Paul, in zijn nauwe gevangenis, worstelde, totdat zijn aderen schenen te bersten, maar het metselwerk was dik en sterk en hij kon alleen diep, snikkend ademhalen

als een gewonde tijger. 't Kind op den grond begon klagend te schreien. De Kafferjongen liep schreeuwend het huis uit en Catharina was alleen met haar belager.

Zij sprak geen woord, niets verbrak de stilte dan het huilen van het kind, toen plotseling een spoorgerinkel op den drempel weerklonk. Een mannenfiguur stond in de deur, een man, groot en slank, in khaki gekleed.

Catharina zag voor een oogenblik slechts een mooi, jong gezicht, een paar staalblauwe oogen. Zij hoorde een echt Engelschen vloek; zij zag een sterke, gebruinde hand neerdalen en ze was vrij, terwijl hij, die haar een oogenblik te voren gevangen hield, neergeslagen was en enkele passen verder over den grond rolde, met een voor altijd geschonden gezicht. De officier keek haar ernstig aan, nam zijn helm af en zei:

‘Mevrouw, als die hond u kwaad heeft gedaan, zal gansch Engeland zijn naam verachten; geloof me, in ons rijk zijn er weinigen zooals hij.’

Catharina keek hem aan, zooals zij, behalve Paul, nog nooit iemand had aangezien. ‘Er zijn er in de wereld weinigen als gij,’ antwoordde zij en haar oogen waren even welsprekend als haar mond, zoodat de jonge officier bloosde als een meisje.

Een oogenblik later stond de andere man op en strompelde de kamer uit, sprong in het zadel en reed in vliegenden galop met zijn mannen heen, zonder een woord te spreken. Catharina Kaltze boog zich, nam haar klein, aardig kind in de armen, reikte het over aan den jongen officier, en zei: ‘Ik zal hem 's ochtends en 's avonds voor u leeren bidden tot hij groot is, dan zal hij uit zichzelf voor u bidden, als hij begrijpt wat ge voor zijn moeder hebt gedaan. God behoede u in den strijd.’

De officier greep het kind, kuste het op zijn rozenmondje, sloeg aan en verdween. Dien dag reed Paul Kaltze terug naar zijn kameraden en Catharina zag hem nooit weer.

***

De strijd was in vollen gang bij Colesberg: generaal French verdreef voortdurend de hardnekkige Boeren uit hun posities. Paul Kaltze had dien dag gevochten als nooit te voren. Altijd in 't eerste gelid, altijd kalm en bedaard, zoodat zelfs zijn makkers er zich over verwonderden. Den ganschen dag had hij reeds de Britsche gelederen gadegeslagen, steeds zoekend naar eenzelfde donker, gemeen gezicht. Hij zag den man, dien hij zocht, vechtend als een woesteling, maar nooit was hij onder schot gekomen en reeds begon de avond te vallen. Plotseling reed een veldkornet op de plaats toe, waar Paul met een honderd van zijn kameraden zich opgesteld had. ‘Let op dien troep op gindsch kopje,’ zei hij, ‘de Engelsche lansiers komen dezen weg op, zij zullen een charge op jullie maken. Je moet ze tegenhouden, wat het kosten mag, anders wordt onze terugtocht afgesneden. Kies je man uit als ze binnen honderd meter zijn.

‘Kalm blijven, dan kan je ze allen neerschieten vóór ze je bereikt hebben. Paul Kaltze, de commandant zegt, jij moet den bevelvoerenden officier voor je rekening nemen.’

Paul knikte, opende het magazijn van zijn geweer en vulde het opnieuw. Tien seconden later waren de lansiers rondom het troepje. Een groot, knap man reed aan het hoofd. Paul zag hem een armbeweging maken, de lansen werden geveld, de soldaten drukten zich vast in het zadel. Dan, als een storm rolden zij aan, de ruiters drukten de sporen in de flanken der paarden, de krijgsrossen legden hun ooren in den nek, en beten naar elkaar; als dol brieschend vlogen zij over het veld, met

gestrekten hals en vliegende maren. Zij kwamen nader en nader, totdat de Boeren, het geweer aan den schouder, den grond voelden trillen onder de trappelende hoeven.

Toen donderden de geweren door de spleet, mannen rolden uit het zadel, lansen vielen neer, ruiterlooze paarden holden uil het gelid. Gewonden bedekten het veld achter de voorthollende troepen, gejuich, zinneloos gejuich overstemde de smartkreten. De verbroken gelederen sloten aan, vooruit vlogen de Engelsche oorlogshorden, als een stormwind, en aan het hoofd, als in het zadel gegoten, reed de groote, jonge officier, dien de Boeren-generaal voor Pauls rekening gegeven had.

Wat gebeurde er met Paul, den leeuwenjager, den man van onverstoorbare kalmte? Lieten hem zijn zenuwen in den steek op 't gevaarlijk oogenblik? Hem, die nooit zijn man miste, wanneer hij zijn vinger aan den trekker had? Toch niet, nooit was Paul kalmer geweest dan in dat dolle oogenblik, nooit waren zijn zenuwen sterker door zijn ijzeren wil beheerscht.

Hij keek over zijn vizier en koos een plek, juist tusschen de grijze oogen van den Engelschen aanvoerder, maar toen z'n vinger bijna aftrok, herkende hij het gelaat, waarop hij schieten zou. Hij hoorde een stem als van uit den hemel, de stem van zijn vrouw; ‘God zegene u en behoede u in den strijd!’ En Paul mikte meer naar rechts en raakte een lansier, die een halven meter achter zijn aanvoerder reed. Vooruit stormden de lansiers, de paardenhoeven zonken diep in het veld. Zij holden zij aan zij en het schuim vloog uit de neusgaten. Zich vooroverbukkend in hun zadels om het doodelijk lood te ontkomen, zooals de storm door de Australische wouden gaat, de gevallen woudkoningen achter zich latend, zoo vlogen zij voort, niets kon hen weerhouden.

Tevergeefs hielden de Boeren stand, tevergeefs kraakten de geweren, dapper was het hart van den Boer, hardnekkig en trouw was zijn trots, onverflauwd zijn moed, maar de krijgsrossen vlogen voort, de punten der lansen daalden en verhieven zich weer, en waar zij daalden viel een Boer neer en waar hij viel bleef hij liggen.

't Gevecht was uit; de zonen van Brittannië leunden op hun lansen, één hand aan de teugels, in de andere de trillende speer. Ernstig, treurig, zagen zij neer op de opeengestapelde lijken, want de dappere eert den dappere, hij moge vriend of vijand zijn.

De knappe officier, die den woesten aanval had geleid, boog zich over den aanvoerder der Boeren. Er lag bewonderend medelijden in zijn oogen, wat een flauwen glimlach bracht op de lippen van den gevallen Boer.

‘Kan ik iets voor u doen?’ zei de Engelschman.

De Boer knikte van ja. - ‘Ja,’ zei hij, ‘gij zult mijn adres in mijn zakboek vinden, zeg mijn vrouw, dat ik uw leven spaarde, toen mijn vinger reeds aan den trekker was, ter wille van dat, wat gij in onze hoeve deedt, ter wille van den slag, dien gij daar gaaft, en de vrouw, die gij hebt gered.’

Toen begreep hem de Brit.

‘Was het uw vrouw?’ zei hij.

‘Ja, zij was mijn vrouw, zij zal binnen een half uur mijn weduwe zijn.’

‘En hij, wie was hij? Weet gij dat?’

‘Of ik het weet, ik moet hem wel kennen dien hond. Hij is een overgeloopen Hollander, mijn halve broer. Hij voegde zich bij uw troepen, omdat Catharina mij trouwde. Ik zou gerust sterven, als ik wist, dat zij voor hem veilig was.’

‘Sterf dan gerust, mijn vriend, een van uw bommen doodde hem in onze gelederen. Catharina zal hem nooit weerziend.’

Paul Kaltze, de leeuwendooder, stierf toen zooals hij had geleefd, want hij wendde zijn gelaat naar de dalende zon en lachte, en terwijl hij lachte, verliet zijn ziel het lichaam en steeg op naar betere gewesten.

ALB. S.

Tamasdan's vloek.
Vertelling uit het Zevenburgsche ertsgebergte.

Op een mooien dag in de maand Juli van het jaar 1898 bevond ik mij op den weg van Körösbanya naar Abrudbanya, om daar de goudbergwerken te bezoeken. Ik had den kortsten weg door het Zevenburgsche ertsgebergte genomen en bezat een uitmuntenden gids, Avram Ardelean geheeten, een ouden Roemeniër, die, ondanks zijn zes kruisjes, een ongewone lichamelijke en geestelijke frischheid had behouden. Ardelean, die gedurende zijn leven heel wat gezien en ondervonden had, had er slag van, de lotgevallen, die hij of anderen beleefd hadden, op prettige wijze te vertellen.

Tegen den middag bereikten wij de kam van een hoogen en met bosschen begroeiden berg, van waar men een verrukkelijk uitzicht genoot. Onder aan den voet van den berg bemerkten wij in het enge dal een aantal schilderachtig gelegen huisjes. Dit was het dorp Bucsesd, zooals mijn gids mij verklaarde.

Midden in mijn beschouwing van het verrukkelijke landschap, tikte Ardelean op mijn schouder en maakte mij opmerkzaam op een vervallen gebouw, dat aan een beek lag. Het schenen de overblijfselen van een molen te zijn.

'Bekijk de plaats eens goed, mijnheer,' verklaarde mijn gids op mijn vraag, wat er bijzonders aan dat vervallen huis was, 'waar gij thans niets dan puinhoopen, ziet, stond eens de molen van Juon Geoga, een prachtig huis met een mooien tuin daarachter. Thans ziet gij niets dan puinhoopen en waar eens rozen bloeiden, groeit thans nog slechts onkruid. En weet gij, wie deze vreeselijke verwoesting veroorzaakt heeft? Tamasdan's vloek was het, die op verschrikkelijke wijze over Juon Geoga en de zijnen in vervulling is gegaan.'

'Tamasdan's vloek?' herhaalde ik nieuwsgierig, 'wie was Tamasdan?'

'O, het is een treurige geschiedenis, mijnheer,' antwoordde Ardelean ernstig, 'maar indien u het wilt, zal ik ze u gaarne vertellen. Laat ons hier even ankeren, we komen dan nog tijdig genoeg in Abrudbanya aan.'

Wij traden een herberg binnen en bestelden eenige ververschingen.

'De molen,' begon Avram Ardelean, 'behoorde, zooals ik reeds zei, eens aan Juon Geoga. Ik kende hem en de zijnen heel goed, want gij moet weten, mijnheer, dat mijn vrouw uit Bucsesd vandaan is en ik ook daar mijn bruiloft vierde. Geoga was een ruwe, hebzuchtige man, bij niemand gezien, en de dorpelingen zouden hem graag gemeden hebben, maar dit ging niet goed, daar hij de eenige molenaar was in den omtrek, en den bewoners van Bucsesd en van de omliggende dorpen bleef dus niets anders over dan bij hem hun koren en maïs te laten malen. Maar geloof mij, mijnheer, de meesten waren blij, als zij met hun meel weer naar huis reden en Geoga en de zijnen achter den rug hadden, want ook zijn vrouw, die Chiva heette, gingen de menschen graag uit den weg.

Geoga had twee kinderen, een dochter, Jeria, en een zoon, Dumitru geheeten. Met het meisje scheen het de heilige Paraskiva, haar schutspatrones, goed te meenen, want het kind kwam met haar negende jaar reeds uit het huis. Zij was een aardig kind, vlijtig en vlug, en zoo geschiedde het, dat de zuster harer moeder, die een welgestelde weduwe te Zalathna was, het meisje tot zich nam en haar als een dochter opvoedde. Later trouwde Jeria een opzichter in de goudbergwerken te Zalathna, met wien zij gelukkig leefde. Dumitru, die drie jaar jonger dan zijn zuster was, bleef thuis in de zaak zijns vaders. Ofschoon Dumitru een slechte kerel was, dien allen verachtten, hielden zijn ouders toch veel van hem, terwijl zij zich om hun dochter weinig bekommerden. Dumitru werd in zijn dorp niets anders dan *strengar* (deugniet) genoemd en alle fatsoenlijke menschen van Bucsesd verachtten den knaap.

Nu woonde te dien tijde te Slanizsa, welks kerktoren gij van hier uit zien kunt, een meisje, dat men wegens haar braafheid en schoonheid algemeen hoogachtte. Het was Iliana, die bij haar grootvader, den ouden Tamasdan, leefde. Deze had lange jaren in de goudbergwerken van Slanizsa gearbeid en had zich nu op zijn ouden dag met Iliana, die een arme wees was, stil teruggetrokken. De oude - hij was een frissche grijsaard met een langen, sierlijken baard - hield veel van het meisje. Maar zij verdiende deze liefde ook, want zij was verstandig en huishoudelijk.

Zooals ge kunt denken, dongen vele jonge mannen uit den omtrek naar haar hand. Ook Dumitru had zijn blik op het goede meisje laten vallen, maar de ruwe kerel vond geen genade in haar oogen. Ofschoon Iliana hem reeds dikwijls had afgewezen, gaf Dumitru den moed toch niet op.

Op zekeren dag werd Iliana op de bruiloft van haar vriendin Stane te Záropez genoodigd. Het meisje trok haar mooiste kleeren aan en begaf zich met haar beide vriendinnen Juana en Mariutza, die ook op het feest waren genoodigd, op weg. Toen Iliana met haar van blijdschap stralend gelaat het huis haars grootvaders wilde verlaten, legde de oude Tamasdan zijn hand op het hoofd van zijn kleinkind, zag Iliana een poosje in de donkere oogen en zei toen, hevig bewogen: 'Gij zijt de zonneschijn van mijn ouderdom, indien gij van mij weggaat en ik uw liederen niet meer kan hooren, is het nacht om mij heen, daarom blijf niet te lang weg; wees vroolijk met de vroolijken, maar blijf niet te lang weg!'

Het meisje kuste den ouden man en antwoordde: 'Grootvader, indien de maan achter de *crepâturâ ursului*[1)] haar bleek gelaat toont, ben ik weer bij u en zal u dan het lied van het "verlaten meisje" zingen, dat gij zoo graag hoort.'

De oude man knikte en Iliana verliet nu met haar beide vriendinnen de hut van Tamasdan en sloeg met dezen den weg in door het gebergte naar Záropez. De meisjes liepen lachend en schertsend voort, toen plotseling Dumitru van achter een rotsblok te voorschijn trad en zich voor de meisjes plaatste. De beide vriendinnen van Iliana slaakten een kreet, toen de ruwe kerel zoo plotseling voor haar opdook, Iliana echter bleef kalm en mat hem met kouden blik.

Daar Dumitru onbeweeglijk op het smalle pad bleef staan, zei het meisje gebiedend: 'Ga uit den weg, Dumitru.'

De jongeman keek een poosje het meisje met toornige blikken aan, toen zei hij: 'Het is dus waar, wat Holergu mij vertelde, gij gaat ter bruiloft uwer vriendin Stane?'

'En indien ik daar heenga, wat raakt u dit, Dumitru?' antwoordde Iliana.

'Daar zult gij zeker ook wel Bakodi zien, dien ellendigen schurk?' vroeg Dumitru verder.

'Ik weet niet of ik hem daar zal zien,' antwoordde Iliana geraakt, 'maar ik zou mij verheugen, indien het zoo ware, want hij is een aardige jongen en niet zoo'n ruwe kerel als gij zijt. - En laat ons nu gaan, Dumitru!'

Dumitru deed dit echter niet. Hij nam driftig het meisje bij den arm en schreeuwde: 'Vervloekt is hij, want hij is niet van ons volk en toch houdt gij van hem, terwijl ge mij niet eens een blik waardig keurt.'

'Omdat ik u verafschuw en veracht, Dumitru,' riep Iliana, alle voorzichtigheid vergetend, 'indien ik zelfs kiezen moest tusschen u en den roodharigen Isjan, wiens gezicht door de pokken geschonden is, dan zou ik toch nog honderdmaal liever zijn vrouw worden dan met u in den molen te trekken.'

Dumitru's gezicht was bij deze woorden van Iliana aschvaal geworden en nauwelijks had het arme meisje de laatste woorden uitgesproken, toen de ruwe man zijn mes trok, dat in zijn gordel stak, en het bliksemsnel in haar borst stiet. Iliana zonk met een gil levenloos in de armen harer vriendinnen.

Drie dagen later werd de arme Iliana grafwaarts gedragen. Geen oog bleef droog, toen de oude Tamasdan wankelend aan den rand der groeve trad en met gebroken stem in het geopende graf riep:

1) Ecu bergravijn bij Slanizsa.

‘Iliana! Iliana! mijn steun en mijn troost. Gij waart steeds mijn goed kind - maar gij deedt verkeerd, dat gij uw ouden grootvader verliet en niet terugkeerde. Zeidet gij niet: “Als de maan achter de *crepâturâ ursului* haar bleek gezicht tcont, zal ik weer bij u zijn en van het “verlaten meisje” zingen?” De bleeke maan verscheen, maar uw mond bleef stom en uw oogen gesloten. O, Iliana, dat was niet goed gedaan! Maar ga heen in vrede en indien gij mijn dochter Flora, uw moeder, daar boven ziet, zeg haar dan, dat ik u weldra zal volgen.’

Zoo sprak de oude Tamasdan, en toen de aardkluiten op de kist ploften, wankelde de oude en moesten de omstanders hem ondersteunen.

Alle pogingen, die men in het werk gesteld had, om den lagen moordenaar gevangen te nemen, waren vergeefsch geweest. Hij was het gebergte overgevlucht of hield zich in de wouden verscholen. Dumitru was nergens te vinden.

De scheiding van Iliana was een harde slag voor Tamasdan, een slag, die hem op het ziekbed wierp, en iedereen dacht, dat zijn laatste uur geslagen had. Maar zijn ijzersterke natuur en zeker ook de liefdevolle verpleging van Sava, zijn buurvrouw, brachten hem weer op de been. Maar hij was de Tamasdan van vroeger niet meer. Zijn lichaam was gebroken en ook zijn verstand had geleden. Hij sprak soms de wonderlijkste dingen, maar had ook weer heldere oogenblikken en men kon dan heel goed met hem praten. Dit duurde echter nooit lang of hij sprak weer allerlei wartaal. De lieden zeiden, dat hij kindsch was geworden.

Op zekeren dag zat Tamasdan weer gevoelloos in zijn leunstoel, staarde onafgewend naar het beeld der heilige Maria en gaf op alle vragen van Sava, die zijn huishouden bestierde, geen antwoord. Langzaam namen zijn trekken echter een gespannen uitdrukking aan. Met wijdgeopende oogen, den wijsvinger in de hoogte houdend, als dacht hij over iets na, keek hij afwisselend naar het beeld der H. Maagd en naar het plafond. Dan scheen hij plotseling een besluit te hebben genomen. Hij stond op en vroeg aan Sava muts en mantel.

‘Wat wilt ge gaan doen, Tamasdan?’ riep Sava verschrikt uit, een nieuw onheil duchtend.

‘Vlug, vlug,’ gebood de oude, ‘ik wil weten, waar hij haar heeft.’

Sava, die den kindsch geworden man niet wilde tegenspreken, en die goed wist, dat hij ondanks alle tegenwerpingen, zijn wil toch zou doordrijven, gaf hem het gevraagde. Tamasdan greep zijn stok, zei tot Sava, dat hij weldra weer thuis zou zijn, en verliet daarop snel de woning. De angstige Sava zag uit het venster, dat hij den weg naar Bucsesd insloeg.

En werkelijk begaf Tamasdan zich naar dat dorp. Bij den molen van Geoga bleef hij plotseling staan, als wilde hij zich bezinnen, daarna trad hij zonder aarzelen binnen. Geoga zette groote oogen op bij het zien van den ouden man.

‘Zeg mij eerlijk,’ zei deze tot den molenaar, ‘zijt gij Geoga, zijt gij Juon Geoga, of waar vind ik hem?’

De aangesprokene nam zijn pijp uit den mond en keek den armen, kindschen grijsaard verbaasd aan.

‘Bij mijn ziel,’ antwoordde daarna de molenaar, ‘wij kennen elkaar nu reeds bijna dertig jaar en gij vraagt, of ik Juon Geoga ben?’

‘Gij zijt het dus?’ knikte Tamasdan bevredigd, ‘welnu, zeg mij dan, waar ik je zoon kan vinden.’

‘Indien ik wist, waar de jongen zich ophoudt, zou ik je aanstonds een zak maïsmeel geven,’ verklaarde Geoga.

‘Ik heb je meel niet noodig,’ antwoordde Tamasdan geraakt, ‘ik wil weten, waar Dumitru is! He, waar is de schelm? Hij heeft mij mijn Iliana ontnomen en die zou mij het lied van het “verlaten meisje” zingen!.... Zeg mij, waar je jongen is.’

(*Wordt vervolgd.*)

President Roosevelt.

Een artikel in de grondwet der Vereenigde Staten bepaalt, dat de president bij overlijden opgevolgd wordt door den vice-president, die het vierjarig tijdvak van den vervangene voltooit.

Krachtens deze bepaling is door het tragisch uiteinde van den heer Mac Kinley Theodoor Roosevelt president geworden van de Vereenigde Staten.

De nieuwe president stamt uit een Hollandsche familie, die in 1654 naar Amerika emigreerde en reeds meer dan een eeuw in New-York is gevestigd. Zeer jong nog wierp Roosevelt, in 1858 geboren, zich reeds in de politiek en zetelde op een en twintigjarigen leeftijd in de

wetgevende vergadering van Albany. Na president van politie te New-York te zijn geweest, waar hij met krachtige hand tegen speel- en andere holen optrad, werd hij in 1897, bij het optreden van Mac Kinley als president, tot onder-staatssecretaris van Marine benoemd.

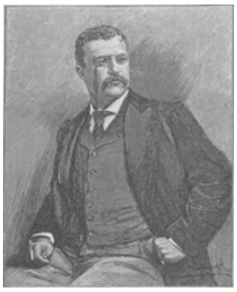

PRESIDENT THEODOOR ROOSEVELT.

Roosevelt was een der groote voorstanders van den oorlog met Spanje, en toen deze in 1898 uitbrak, legde hij onmiddellijk zijn ambt neer en rustte op eigen kosten een regiment vrijwilligers uit, bestaande uit cowboys, sportsmen, scherpschutters en jagers, de vermaarde ‘Rough Ridders’, die een werkzaam aandeel namen aan den veldtocht op Cuba. Dit maakte Roosevelt tot een tot een van de meest populaire mannen der Unie. Het gevolg was, dat hij in 1898 werd gekozen tot gouverneur van den staat New-York en in 1900, te gelijk met Mac Kinley's herkiezing als president, tot vice-president der Vereenigde Staten.

Al heeft Roosevelt zeker het presidentschap als toppunt zijner wenschen voor oogen gestaan, hij had toch niet kunnen denken, zoo spoedig en door een zoo treurige oorzaak tot de hoogste waardigheid des lands te worden geroepen. Indien hem het leven geschonken blijft, hoopt hij wel na afloop van dezen vierjarigen termijn als president te worden herkozen. Niet zonder invloed zal daarop de politiek zijn, die Roosevelt zich voorstelt te volgen: een imperialistische politiek vermoedelijk als zijn voorganger, bedacht op uitbreiding van de macht en den invloed der Unie, met zeer weinig gevoel voor het recht. En toch, wat een heerlijk iets zou het zijn, indien deze afstammeling uit een Hollandsch geslacht het opnam voor de stamverwanten in Zuid Afrika!

de nieuwe Chineesche gezant te Berlijn.
Jing-Tsjang.
Prins Tsjoen, de boetgezant.
Generaal Richter.
Commandant Bleeker der ‘Bayeen.’

PRINS TSJOEN AAN BOORD VAN HET STOOMSCHIP 'BAYERN.'

Theodoor Roosevelt is de tweede president van Hollandsche afkomst. De eerste was Marten van Buren, die van 1837 tot 1841 in het Witte Huis gezeteld heeft.

Bij de Platen.

Binnen de oude omlijsting. -

Het groote familieportret is uit de oude lijst genomen, en in plaats van den statigen heer of de eerbiedwaardige dame kijken ons thans een zestal schalsche kinderkopjes tegen. Men mag hier stellig van een voordeeligen ruil spreken, want het is een genot die frissche gezichtjes te zien, welke als een ruiker van levende bloemen vormen en met veel smaak zijn samengevoegd.

'Hoe vindt ge ons?' schijnt het groepje te vragen. En het antwoord kan niet anders luiden dan: 'Allerliefst.'

Een dorpsschool in de Campagna. -

Onze minst gerieflijke schoollokalen zijn nog een paleis bij deze dorpsschool in de Romeinsche Campagna, die wel de keuken van het een of ander vervallen huis schijnt. Ook de meester en de leerlingen zien er anders uit dan hun collega's ten onzent, maar één ding is toch hetzelfde, de aard van de jongens. Die onder het onmiddellijk bereik van meester letten op, al zijn er ook hier onder, die tersluiks een blik werpen naar hetgeen achter 's meesters rug voorvalt, waar een der discipelen de stoutheid heeft gehad, steek en bril van meester op te zetten. Dit is natuurlijk veel interessanter dan de rekenkundige waarheden, die de waardige paedagoog hun tracht in te prenten en die de jeugd - in de Campagna en elders - zoo bitter weinig kunnen schelen.

Prins Tsjoen de boetgezant. -

Men heeft indertijd in de dagbladen tal van bijzonderheden kunnen lezen over de reis van prins Tsjoen en zijn ontvangst door den Duitschen keizer.

Deze prins Tsjoen, de achttienjarige broeder van den keizer van China, was naar Europa gezonden, om den keizer van Duitschland de verontschuldigingen der Chineesche regeering aan te bieden over den moord op den Duitschen gezant te Peking, baron Von Ketteler.

Men herinnert zich, hoe de Chineesche prins te Bazel door een diplomatieke ongesteldheid werd overvallen, daar het door keizer Wilhelm voorgeschreven ceremonieel den boetgezant te vernederend toescheen, en hoe hij eindelijk door den keizer werd ontvangen.

Onze afbeelding is genomen aan boord der pakketboot *Bayern*, waarmee de Chineesche zending de reis maakte, en stelt behalve prins Tsjoen den nieuwen Chineeschen gezant te Berlijn, Jing-Tsjang, den Duitschen generaal Richter en den commandant der *Bayern* voor.

[Nummer 37]

MOEDER EN KIND, NAAR DE SCHILDERIJ VAN ROBERTO FERRUZZI.

Lottie.
Door Daniella.
(*Slot.*)

Op Eichenstein ging uiterlijk alles den ouden geregelden gang. De voorjaarsdrukte en de africhting der jonge paarden gaven Willem de handen vol. Zijn vader had weer eenige stukken land aangekocht, daaronder een uitgestrekte heide, palende aan de bosschen van Eichenstein. Willem wilde deze heide ontginnen en te gelijk gevolg geven aan een reeds lang gekoesterd plan, het bouwen namelijk van gezonde arbeiderswoningen, die hij tegen geringen prijs wilde verhuren en na een bepaalden termijn in eigendom afstaan onder beding, dat het bijbehoorend stuk heide in den vrijen tijd door het gezin zou worden ontgonnen.

Voorloopig bleef het echter bij plannen. Eerst in het najaar zou hij met de uitvoering kunnen aanvangen.

Niettegenstaande zijn gedrukte stemming ging de tijd spoediger voorbij dan hij gevreesd had. Hij deed ook al zijn best ter wille van Adèle, wier trouwdag naderde.

Zij was een stille, ernstige bruid. Zij had reeds veel verdriet ondervonden en de gedachte, dat Willem nu zijn leed dubbel zou gevoelen, stemde haar weemoedig. Het afscheid der twee trouwe kameraden, van wie de eene nu zijn post verliet, viel hun beiden zwaar. Maar Adèle ging aan de zijde van den innig geliefden echtgenoot een tijd van heerlijk geluk te gemoet, terwijl Willem alleen achter bleef in het nu zoo stille huisgezin.

Wel was het stil op Eichenstein. De piano bleef gesloten. De mooie stem van Willem klonk niet meer door het huis.

Op den avond van een warmen Septemberdag wandelde Willem met zijn moeder buiten; beiden luisterden naar het gezang van de arbeiders, die van het veld huiswaarts keerden. ‘Hoor die menschen eens heerlijk zingen,’ zei zij, ‘er zijn werkelijk zulke goede stemmen onder; jammer dat ze zoo weinig geschoold zijn. Willem, ik sprak er over met den pastoor: sedert de schoolmeester gestorven is, bestaat de zangvereeniging niet meer; wat zou je een goed werk verrichten, als je de directie op je nam en de vereeniging weer tot stand bracht. De menschen gaan nu veel meer dan vroeger naar de herberg.’

Willem zou er met den pastoor over spreken. Dien avond zong hij voor het eerst weer sinds langen tijd. Hij zong het *Ave Maria* van Schubert en zijn ouders luisterden met verrukking.

Het zangkoor werd opnieuw opgericht en daarmee een nieuwe inspannende bezigheid gevoegd bij de vele, die van Willem een rustelooze werkzaamheid eischten. Maar dezen kleurde die werkzaamheid met een blijden tint. Hij speelde en zong nu dikwijls.

De heer Van der Meeren schreef hem trouw. Zij zouden in geen geval voor den volgenden zomer terugkeeren en waren nu te Nizza. Rozenheuvel was in vertrouwde handen en Willem hield er een wakend oog op.

In December kwam het jonge paar te Eichenstein, om daar Kerstmis en Oud en Nieuw te vieren. Willem en zijn moeder hadden zich uitgesloofd voor den Kerstboom. De eerste Kerstdag was bestemd voor het huiselijk feest, de tweede voor het onthaal van de kinderen der arbeiders. Werd het eerste feest met opgewektheid gevierd, op

het kinderfeest genoten allen van de vreugde der kleinen. Er was reden voor hun uitbundige pret; wat het kinderhart kan bekoren vonden zij daar in tal van blijde verrassingen, hun bereid met liefderijke zorg. Op Willems gelaat lag dien avond een trek van kalme tevredenheid, en Adèle zag tot haar groote blijdschap niet meer den treurigen trek om zijn mond.

Ook te Nizza werd het Kerstfeest gevierd. Tante Renée had den Kerstboom versierd. In de kamer, waar deze stond en de schatten waren opgeborgen, was zij menig uurtje bezig, de deur zorgvuldig gesloten houdende voor Lottie, die wel eens trachtte binnen te dringen, zeggende: 'Tantetje, voor mij is zeker geen belet.' - 'Voor jou juist wel, ondeugd.'

Hoe Lottie het met haar vader had in die dagen voor Kerstmis, begreep zij heelemaal niet. Hij deed zelf nooit aan Kerstmisverrassingen mee. Zijn beurs was ter beschikking van zijn zuster en dochter. 'Als ik er zelf maar niet op uit hoef,' was het altijd. Nu deed hij erg geheimzinnig.

Eenigen tijd te voren had de heer Van der Meeren in de courant gelezen, dat Hr. Ms. kruiser, die de Levant had bezocht, zou terugkeeren en daarbij Marseille aandoen. De état major was bij name vermeld en daaronder had hij Van den Doorn aangetroffen. De oude heer had de courant zorgvuldig voor Lottie verborgen gehouden.

Het zou haar van streek maken, dacht hij. Als het voorbestemd is, dat zij elkander ontmoeten, zal dat wel gebeuren buiten mij. Ik geloof, dat zij hem nooit zal vergeten. Het spijt me zoo voor Willem, maar het geluk van mijn kind zou ik toch niet in den weg mogen staan.

Nog kort geleden had hij dit in een brief aan Willem beloofd. Deze had hem geschreven: 'Vergeet ons aller wenschen. Het heeft niet mogen zijn. Wees goed voor uw kleine Lottie. Mocht de heer Van den Doorn om haar komen, geef haar dan, ik smeek het u; mijn offer zou anders vergeefsch zijn geweest.'

Een week vóór Kerstmis, toen de oude heer 's morgens in den heerlijken tuin, die het hotel omgaf, alleen wandelde, hoorde hij in zijn nabijheid Hollandsch spreken. Het genot in den vreemde zijn moedertaal te hooren, deed hem stilstaan. Eenige heeren, bruin gebrand door de zon, zaten aan een tafeltje en waren in luid gesprek; het liep over de ongesteldheid van hun commandant en daarbij hoorde hij den naam vermelden van den Hollandschen kruiser, die uit de Levant verwacht werd.

Daar moet ik het mijne van hebben, dacht hij, en van de bank opstaande, van waar hij eenige oogenblikken het groepje had gadegeslagen, ging hij recht op het tafeltje af en zei, terwijl hij beleefd groette: 'Neem mij niet kwalijk, heeren, ik hoorde mijn moedertaal en vond dat, nu ik bijna een jaar hier in den vreemde ben, zoo'n genot, dat ik me niet weerhouden kon u te vragen kennis te mogen maken. Mag ik mij aan u voorstellen? Mijn naam is Van der Meeren, oud raad van Indië.'

De jonge lieden stonden op en een van hen antwoordde: ''t Is ons zeer aangenaam, in u een landgenoot te zien. Mijn naam is Latinier, luitenant ter zee 1e klas; mag ik u mijn kameraden voorstellen: Vermolen, officier van administratie 1e klas, en Van den Doorn, luitenant ter zee 2e klas.'

'Laat ik u niet derangeeren, heeren, gaarne blijf ik een oogenblik met u praten.'

De heer Van der Meeren keek Van den Doorn een oogenblik scherp aan en zag, dat hij verbleekt was.

Na een tijdje met de jongelui gesproken te hebben, wilde hij afscheid nemen, toen Van den Doorn hem vroeg: 'Zou het niet onbescheiden zijn, mijnheer Van der Meeren, als ik een eindje met u opwandelde; ik ken uwe familie in Den Haag heel goed en

ben zeer verlangend iets omtrent hen te vernemen.' En met de hand wenkende tot zijn collega's: 'Spoedig ben ik terug, heeren.'

'Mijnheer Van der Meeren, het is voor mij een zeer pijnlijke vraag, en toch moet ze mij van het hart, ik had haar wel willen uitschreeuwen, toen ik u herkende: Is juffrouw Lottie bij u? Is zij nog vrij? In geen enkele Hollandsche courant las ik haar huwelijk. Oh, antwoord spoedig, van dit antwoord hangt mijn levensgeluk af.'

De heer Van der Meeren was diep geroerd door de hartstochtelijk smeekende stem. Hij zag den jongenman in het schoone, open gelaat, waarop een trek van diepe zorg was gegrift. Vriendelijk maar ernstig antwoordde hij: 'Na haar verblijf in Den Haag is mijn kind aan den rand van het graf geweest. In haar ijlende koortsen noemde zij steeds verward twee namen, den uwen: Frederik Van den Doorn, en den naam van den speelmakker harer jeugd, bijna haar broer. Voordat zij zoo doodziek werd had zij mij gezegd haar dagboek te lezen, wanneer zij niet in staat mocht zijn mij zelf alles te vertellen. Daarin zou ik zien hoe het in haar arm hartje gesteld was.

'Haar vriendin, die haar oppaste als een engel, de zuster van haar verloofde, was nacht en dag bij haar en hoorde telkens uw naam terugkeeren; zij bracht mij Lotties dagboek. Ik liet het ook haar lezen. Wij hadden uit haar ijlen reeds vermoed, wat wij toen bevestigd vonden.

'Ik kan u niet zeggen, mijnheer Van den Doorn, wat het voor mij was, die zekerheid, dat mijn kind zoo'n zwaar verdriet bracht over trouwe, brave harten, die mij dierbaar waren. De familie Eichenfels vergoodde Lottie; zelfs haar kleine gebreken - ieder mensch heeft er - zagen zij niet. Zij droegen haar compleet op de handen, en mijn grootste hartewensch was dat huwelijk. En die vrienden zulk een leed aandoen, het was vreeselijk!

'Toen Lottie terugkwam, was haar verloofde in Engeland. Ik had niet den moed het zijn ouders te zeggen, ik was laf. Hun dochter heeft het aan haar moeder meegedeeld en die arme moeder moest het hart van haar zoon verscheuren, door hem alles rechtuit te schrijven. Lottie wilde niet ontrouw worden, dat herhaalde zij steeds in haar ijlen, maar het edele hart van haar verloofde nam dit offer niet aan. Hij gaf mijn kind haar vrijheid terug en het was weer zijn veelbeproefde moeder, die op zijn wensch dit aan Lottie moest meedeelen en haar opbeuren en troosten, die den genadeslag had gegeven aan al hun illusies. En in zijn laatsten brief smeekte de jonge Eichenfels mij, dat, mocht u terugkeeren en Lottie tot vrouw begeeren, ik haar geluk niet in den weg mocht staan.

'Mijn arm kind heeft ook veel geleden. Zij heeft u lief, heeft u niet kunnen vergeten. Daarom, nu ik zie, dat u haar nog liefhebt, geef ik u verlof met haar te spreken, maar niet heden. Ik moet haar voorbereiden.'

'Oh, heb dank voor die woorden, mijnheer Van der Meeren; ik ben diep getroffen door het leed, dat ik onwillekeurig over die edele menschen, die u zoo lief zijn, heb gebracht. Op den dag, waarop ik meende, dat mijn geluk voorgoed de bodem werd ingeslagen, toen Lottie tegen mij zei: oh, vertrek, wees niet de minste, - toen heb ik gehoorzaamd aan haar bede. Ook ik heb gestreden. Toen u in het voorjaar met Lottie op de kade te Marseille naar het Hollandsche oorlogsschip keek, stond ik in uw onmiddellijke nabijheid. Ik had den moed niet u te naderen. Ik zag in Lottie de verloofde van een ander. Nu ik u hier weder aantrof, nu kon ik mijn vraag niet weerhouden, ik moest weten wat er van was.'

'Ga nu stil heen. Lottie zit met mijn zuster op het terras aan den achterkant van het hotel. Voorloopig schrijven wij elkander, en als ik meen, dat zij genoeg is voorbereid, dan telegrapheer ik u.'

De heer Van der Meeren drukte Van den Doorn hartelijk de hand. Deze spoedde zich naar zijn collega's terug, die zich reeds verwonderden over zijn lang uitblijven, en stelde een rijtoer voor, hetgeen werd goedgevonden.

Toen de heer Van der Meeren bij Lottie terugkwam, vertelde hij, dat hij eenige Hòllandsche heeren ontmoet had. Lottie vroeg niets. ‘Het waren zeeofficieren, die juist uit de Levant teruggekomen zijn.’

Lottie toonde nog geen belangstelling.

‘Het schijnt soms vreemd met de plaatsing van de officieren te gaan; één van de jongelui had instantelijk gevraagd om naar Indië te gaan, maar werd opeens geplaatst op den kruiser, die voor de Levant bestemd was.’

Nu keek Lottie haar vader strak aan en verbleekte. Zenuwachtig frommelde zij haar zakdoek tusschen de vingers.

Haar vader ging niet verder door, stond op en stak een sigaar aan. ‘Waar is Renée?

die heeft zeker de courant in beslag genomen?' en hij verliet het terras en kwam na eenigen tijd met zijn zuster terug. Hij had haar met een paar woorden op de hoogte gebracht.

Tante Renée keek met liefdevollen blik naar Lottie, die droomerig voor zich uitstaarde. Dien dag werd verder niet meer over de ontmoeting gesproken.

Den volgenden morgen waren Lottie en haar tante alleen. 'Oudje, papa heeft mij gisteren iets verteld van een ontmoeting met marineofficieren. Ik luisterde eerst ternauwernood, tot ik hoorde, dat een er van naar Indië had willen gaan, maar naar de Levant gestuurd was. Ik ben gaan denken, tantetje, tot mijn hoofd er pijn van deed. Oh, zou hij dat kunnen zijn? Pa zette zoo'n vreemd gezicht, zoo'n gezicht, weet je: als je eens wist wat ik weet.'

'Mogelijk heeft je papa iemand ontmoet, die over hem sprak. Ik geloof ook wel, dat je vader iets weet; ik heb wel gemerkt, dat hij iets bijzonders had.'

Het was Kerstdag. Tante kwam naast Lottie zitten op het terras.

'Tantetje, u hebt hoe langer hoe meer geheimpjes met vader. Mag ik het niet weten, het is me zoo angstig te moede.'

'Niet angstig zijn, mijn hartje. Er komt binnenkort iemand hier, een leelijke kaper. Zal ik hem maar wegsturen?'

's Avonds had tante de lichten in den Kerstboom aangestoken; het schelletje klonk en de vleugeldeuren van den salon werden geopend. Net als thuis was het, heerlijk gezellig. Tante had zich uitgesloofd.

Daar pakte Lotties vader iets uit een groote doos, een bouquet louter van oranjebloesem, er stak een kaartje in: à la reine de mon coeur. Lottie kleurde en verbleekte en zou gewankeld zijn, als niet twee sterke armen haar omvat hadden.

'Lottie, mijn lieveling, stuur mij geen tweeden keer heen', klonk haar de stem van Frederik van den Doorn in het oor. En op haar vader wijzende: 'Hier is iemand, die mij moed gaf.'

Lottie huilde en lachte te gelijk. Overgelukkig zat het jonge paar dien avond lang hand in hand. Nu en dan gleed echter een schaduw van weemoed over het lieve gezichtje, dat er ernstiger uitzag dan vroeger, - bij de gedachte, dat hun geluk zoo duur gekocht was.

Terwijl zij plannen maakten voor de toekomst, vroeg Lottie: 'Gaan we samen naar Indië? Al breng je me in de binnenlanden, ik volg je zoo graag.'

'Neen, lieveling, geen binnenlanden. Ik wil mijn schat niet verbergen. Ik ben veel te trotsch op mijn mooi vrouwtje. Ik wil aanstaanden zomer examen doen voor consul, en als ik slaag, dan zal mijn kleine vrouw mij moeten volgen waar een plaatsje openkomt.'

De heer Van der Meeren deelde de tijding van het engagement aan mevrouw Eichenfels mee, en Lottie schreef aan Adèle een brief vol innige dankbaarheid voor Willem en vriendschap voor hen allen. Over haar tegenwoordig geluk liet zij zich, bescheiden en teergevoelig, bijna niet uit.

Van den Doorn slaagde glansrijk en kreeg door bemiddeling van den heer Van der Meeren binnen korten tijd een plaatsing als consul in Italië. Zijn huwelijk met Lottie werd in alle stilte te Nizza voltrokken. Haar vader vestigde zich met zijn zuster mede in de stad, waar het jonge paar zijn nestje bouwde.

Op Oud-Eichenstein bleef het drietal nog verscheidene jaren bijeen. Den grijzen vader bleef ook het groote leed, dat de levensvreugde van zijn dochter voorgoed

dreigde te verduisteren, niet gespaard, maar zonnedagen waren de dagen wanneer hij zijn gezonde en levenslustige kleinkinderen om en bij zich had. Toen stierf hij en zoo mogelijk werd de verhouding tusschen Willem en zijn kleine moeder nog inniger.

Samen bewonen zij steeds Oud-Eichenstein, waar Willem tevredenheid en zelfs vreugde vindt in arbeid en weldoen en in de uitspraak van zijn geweten, steeds zijn plicht te hebben gedaan.

Haar boetedoening, door Anna van Zuyden.

Moeder Verschuren werd er zenuwachtig van.

Daarvoor was ze niet gekomen, om zoo dood kalmpjes, met de voeten op de warme stoof, te zitten babbelen over het weer en de menschen! Waarom ook liever niet ineens met de deur in huis gevallen, en 't gezegd, zoo maar, zonder omwegen, dat het uit moest zijn tusschen Huibert en haar Dientje? - Ze zat nu al zoo lang te wachten op 't gunstig oogenblik om er over te beginnen, als 't zoo juist van pas zou komen, alsof het terloops en toevallig was.

Maar de vrouw van den ‘Nederdonk’, die anders altijd den mond vol had van haar jongen, zweeg er nu halsstarrig over.... Zou ze iets vermoeden?

In 't matte licht van den wintermiddag zaten ze daar.

De zonnelooze dag schemerde door de groen verweerde ruitjes. Buiten zwiepten de naakte boomen in den wind, die huilde langs de eenzame hoeve. 't Was behaaglijk warm in het vertrek; 't rook er naar de gloei-kooltjes uit de stooftesten.

Moeder Verschuren zat er in haar wijden mantel, de kap met zwart-zijden franje neerhangend over de schouders; de witte muts met stijfgestreken rand sloot haar gezicht in een ovaal.

‘Ik kom maar eventjes,’ had ze gezegd, met iets ongewoon gejaagds in haar manier van doen.

De vrouw van den ‘Nederdonk’ had haar op een stoel geduwd tegenover den haren, had haar, gastvrij, de stoof onder de voeten geschoven, druk-doende en blijdschap toonend: ‘Ze had zoo graag bezoek; die Zondagmiddagen waren zoo eenzaam en stil.’ Toch wist ze dadelijk, dat er iets aan haperde. Vrouw Verschuren was zoo anders dan gewoon.

‘Zou er iets wezen met de kinderen?’

Dat spookte haar door 't hoofd, terwijl ze zacht, eentonig vertelde over allerlei dingen van het dorp en van de hoeve. Ze vroeg niets, haar oogen echter bespiedden tersluiks met een zweem van wantrouwen de zenuwachtige onrust van haar bezoekster. Toen begon ze te praten over de dochter van haar zuster, die ging trouwen binnenkort, - er zou groote bruiloft wezen....

En terwijl ze 't zoo zei, ging haar achterdochtig-zoekende blik weer naar vrouw Verschuren, die met een ruk zich rechtte op haar stoel - voelende, dat nu 't oogenblik gekomen was om te spreken. 't Bloed joeg haar naar 't hoofd, en er schoten sterretjes voor haar oogen; ze hoorde haar eigen stem als een vreemde met hoogen, schrillen klank; ze was begonnen zonder 't zelf te weten. En ineens zei ze alles, zooals ze het vooruit in haar gedachten had klaargemaakt.

‘'t Moest nu maar uit zijn tusschen Huib en haar meisken; - 't zou immers toch niks geven, - kinderspel was 't geweest en anders niets. Meenens mocht het ook nooit worden, want, nou, ze wilde het liever ineens zeggen: zij en haar man vonden den jongen geen partuur voor Dientje. 't Meisje zelf dacht er precies zoo over: 't was op Dientjes eigen verzoek, dat ze hier kwam om het af te maken.’

Ze had in éénen adem gesproken tot daar, toen stokte haar stem, ze kon niet meer bezinnen, wat ze verder had willen zeggen om 't wat te vergoelijken.

Nu was er een stilte gekomen, een pijnlijke, beklemmende stilte....

En de grauwe Januari-dag, die treurde in 't ruime vertrek, begon reeds weg te doezelen in de hoeken, tusschen de diepe plooien der bedgordijnen.

Een windvlaag joeg in den schoorsteen, sloeg de vlammen neer in het open vuur; - knetterende blauwe tongetjes flikkerden weer op.

Vreemde lichtplekken glansden op de tinnen borden en 't koper van den schoorsteenkap; het paars katoenen plooi rabat bewoog zacht-wuivend. De haard begon zijn rossen gloed te spreiden in de weifelende schemering. De twee vrouwen zaten in dien vagen lichtkring, het vlammenschijnsel viel op haar gelaat.

Moeder Verschuren durfde nù pas het gebogen hoofd lichtjes verroeren om tersluiks te zien wat haar spreken had uitgewerkt. Dit zwijgen benauwde haar meer nog dan straks de beklemming der ongezegde woorden. Maar de vrouw tegenover haar zat er als eerst, roerloos nu en recht tegen de stoelleuning, de oogen in 't vuur,.... strak en onbewogen was haar gezicht.

Toch waren de haastige, verwarde woorden van haar bezoekster pijnelijk diep tot haar doorgedrongen. Ze had ze gevoeld als een striemenden geeselslag, en haar hart bloedde.

Alsof ze nog hartebloed had!..... Maar kracht had ze toch om niet ineen te krimpen, om geen spier te vertrekken, geen kik te geven, om onverschillige woorden te zoeken en ze eindelijk te zeggen zonder de minste beving in haar stem:

‘Zooals ge 't goedvindt, vrouw Verschuren.’

Toen ineens was ze opgestaan, met een driftigen ruk aan haar stoel: ‘Ik zeg, zooals ge 't goedvindt. Voor haar eene andere. Lieve hemel, 't is zoo'n ongeluk niet.... Maar ge begrijpt, nu is 't uit, ook tusschen ons!.... Het moet me spijten, vrouw Verschuren, maar ik had eerder moeten begrijpen, dat we niet goed genoeg meer voor jullie zijn....’

Vrouw Verschuren schuifelde achteruit naar de deur, verlangend om weg te komen, niet wetend wat te zeggen op de verwijten, die ze voorzien had, - huiverig van den harden metaal klank in die stem. De moeilijke boodschap was nu immers gedaan, - ze had hier niets meer uit te richten.

‘Ge moet 't niet te hoog opnemen,’ zegt ze sussend, ‘de jongen zal er niet om malen. Ik wensch u den goeden avond. Ge weet 't nu, en ge zult 't Huib wel zeggen. - Maar geen tweedracht tusschen ons, - dat bedoelde ik niet.’

Zoo ging ze, verruimd opademend als ze buiten kwam.

De wind snerpte haar langs het verhitte gelaat, speelde onder haar kapmantel, die opbolde, toen ze de slippen over den arm sloeg. 't Was een klinkerpad, dat van de hoeve voerde naar den grooten weg; de steentjes klonken op onder haar vlugge passen. Ze liep, alsof ze ineens veel jonger, veel lichter was.

Wat een pak van het hart! Ze had er zoo tegen op gezien. Toch was 't nogal meegevallen. En nou was 't ook ineens gedaan. Goddank gedaan! - Wat zou zoo'n Huib om haar meisken durven vragen? Ja, Dientje scheen wat te zien in den jongen:

't was altijd zoo'n soort vrijage geweest tusschen die twee, van jongs-af. - Eigenlijk had ze nooit gedacht, dat het meisje zoo heel gereedelijk Huib er aan zou geven. As ze 't nou bij hoog of laag niet gewild had, zoo waren ze dan niet, of ze hadden gezegd: ‘'n Mensch zijn zin, 'n mensch zijn leven.’ Kwaad was de jongen niet, al kon er heel goed 'n verkeerde grond in zitten; want z'n vader, nou z'n vader!

In alle geval hadden ze 't zoo bij het beste end. De boel was op, kaal op daarachter. Armoe troef in de toekomst! - Hun goeie geld was te zuur verdiend om er dààr 't gedoe mee op te halen. - Zij waren vooruitgekomen in de wereld - en Dientje hoefde nou precies geen boerin te worden. - Nee, dan Toon Mulders, - dat leek er beter naar; - dat was een mijnheer, die mocht zeggen hier ben ik!.... Toon Mulders, die secretaris ging worden, 'n heele deftigheid!.... Nou, Dientje was zoo dom niet, die begreep haar eigen best ook wel....

‘Als moeder er heengaat, om 't af te maken met Huib.’

‘'t Had niks geen moeite gekost om 't haar te doen zeggen gisteravond.

‘Geen gras er over laten groeien,’ had vader

gezeid. - En nou was de zaak al bedisseld, heelemaal afgehandeld!

Moeder Verschuren was al een goed eind op den straatweg gevorderd onder haar bepeinzingen. 't Liep naar vijven. Er waren nogal menschen op 't pad: vrouwen en meisjes, die ter kerke gingen voor den laten middagdienst.

't Klokje klepte hoog en helder in de grijze schemering van den vallenden avond.

De vrouw van den ‘Nederdonk’ was op haar stoel teruggezonken. Ze zat er ineengedoken als een oud mensch, klein, mager vrouwtje, afgeleefd voor haar tijd, moegewerkt en versleten. - Er had een verlangen gemijmerd in haar ziel om te rusten, om stil te zitten met de handen in den schoot en eindelijk wat gelukkig te zijn....

IN DE VRIJE NATUUR, NAAR DE SCHILDERIJ VAN W. GAUSE.

Maar dit was 't laatste, nu was er niets meer te wachten van 't leven,.... en duidelijk bleek 't nu, dat de zegen, waarom ze nooit ophield te bidden, op hun huis niet rusten kon.

Kinderversje.

Drie katjes met snuggere kopjes
lagen te zamen in 't hooi;
ze waren heel in hun nopjes
en vonden 't nieuw nestje wat mooi.
Drie kleintjes, met wijze gezichtjes,
poesjes, nog jong en nog teer,
maakten in 't hooi wat gedichtjes,
dit en een enkel nog meer.
Ze zongen van jong zijn en spelen
zoo heel mooie versjes voorwaar,
die versjes zongen ze veel en
't was mauwen, miauwen maar.
Eén katje teekende aardig
de drie op een prentje heel net;
één versje vonden ze waardig
te schrijven het bij hun portret.
Dat prentje gaarne ze wouen
het geven, het sturen aan Jo,
omdat ze van Jo heel veel houen;
dat prentje, dat versje was zoo.

W. ESTOR.

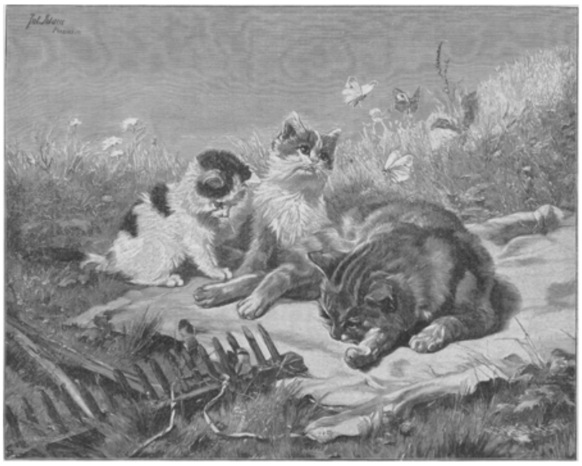

DE KATJES, NAAR DE SCHILDERIJ VAN J. ADAM.

Haar boetedoening, door Anna van Zuyden. [Vervolg van p. 292.]

En met strakke oogen, pijnelijk star tuurt ze in de wordende duisternis, waaruit langzaam zich losmaken de donkere schimmen van verleden smart....

Haar huwelijk - o, dat huwelijk, waar ze alles van verwachtte.... en dat een tijd van gestadig leed was geweest.... omdat haar man een losbol was, een dronkaard, die zich dood dronk, stierf aan 't delirium. Tien jaren waren ze getrouwd geweest. Zij zelf was toen reeds afgesjouwd, en alle vreugde was gedoofd in haar hart.

Even had ze toen geaarzeld, had ze gestaan in doffe vertwijfeling.... Daar lag de hoeve in haar verwaarloozing, zonder werkkrachten, gedrukt onder schulden.... Daar stonden haar drie kinderen, haar kloeke, ferme tweelingen, jongens van negen jaar, die haar niet helpen konden; en Huib, klein, zwak wichtje van nauwelijks twee, dat al haar zorg alleen behoefde!....

(*Wordt vervolgd.*)

Tamasdan's vloek. Vertelling uit het Zevenburgsche ertsgebergte. (*Vervolg en slot.*)

‘Ei, ik wou, dat de aarde je verslond, oude gek,’ schreeuwde nu Geoga en hief dreigend de bijl in de hoogte, die hij in de hand had. ‘Verlaat mijn huis of ik hits mijn hond op je aan.’

Het luide spreken had eenige voorbijgangers aan de huisdeur gelokt. Ook Geoga's vrouw, Chiva, had het gesprek van haar man met Tamasdan gehoord en kwam uit de keuken.

Toen zij nu hoorde, dat de grijsaard baar Dumitru beleedigde, sprong zij als een wolvin op hem toe en schreeuwde met gillende stem: ‘Zijt gij hier gekomen, om onzen armen jongen te beleedigen? Ik wou, dat zijn mes ook uw hart doorboord had, want gij beiden, gij en uw valsche Iliana, zijt er de schuld van, dat onze arme Dumitru weken lang als een opgejaagd stuk wild over het gebergte heeft moeten ronddolen, tot hij eindelijk bij een aardinstorting om het leven kwam, zooals ons een reiziger vertelde. Uw Iliana was het, die hem in het ongeluk stortte. Die huichelachtige deerne deed lief tegen hem en haar geslepen woorden brachten zijn hoofd op hol; daarna wilde zij niets meer van hem weten. Zij deed als haar moeder deed, die huichelachtige slang!’

Toen had er een plotselinge verandering in Tamasdan plaats; zijn oogen, die kort te voren droomerig omdwaalden, begonnen eensklaps te flikkeren. Hij stond kaarsrecht voor Chiva en de oogen ten hemel gericht, riep hij met doordringende stem: ‘Hoort gij het, *Sfuntu Potru* (H. Petrus), hoe de vrouw, wiens zoon al de ellende over mij bracht, de mijnen belasterde? Straf haar met uw toorn en laat de schuld niet onuitgeboet, die zij aan mijn kind beging. Vloek u, grimmige Juon Geoga! Vloek u, ellendig wijf! En vloek uw zoon, die mijn kind Iliana vermoordde! Vrouw, gij zegt, dat hij om het leven gekomen is. Nu, zoo mag zijn geest rusteloos ronddolen en alle

pijnigingen van een slecht geweten in u opwekken. Vervloekt zij de plaats, waar Dumitru het licht der wereld aanschouwde! Moge ze van de aarde verdelgd worden, dat niets overblijft dan doornen en distels en dat iedereen de plaats met afschuw en schrik ontvluchte.'

Zoo had Tamasdan gesproken en verliet nu den molen. De oude man zou de uitwerkingen van zijn vloek niet meer beleven, want weldra droeg men hem daar, waar zijn dochter en kleinkind rustten; maar reeds na een half jaar werd de vloek van Tamasdan zichtbaar. Iedereen verafschuwde nog meer den ruwen Geoga en zijn vrouw en de dorpsbewoners besloten in de nabijheid van Bucsesd een nieuwen molen te bouwen. Dit geschiedde en nu had Geoga spoedig zoo goed als niets meer te doen. Daarom besloot Geoga een herberg in zijn huis op te richten. Daar de molen juist aan het kruispunt van twee drukbezochte straten lag, was het natuurlijk, dat de vreemde voerlui en kooplieden bij hem zouden aanleggen.

In weinige weken was de molenaarswoning in een heiberg veranderd en Geoga verheugde zich in het begin over een drukke klandizie, maar met den tijd bleven ook de vreemde reizigers en voerlui weg. De vrouw van Geoga was met haar barsch gelaat weinig geschikt om menschen te lokken. Zoo ging de molenaar steeds meer en meer achteruit.

Laat mij thans een tijdruimte van vele jaren overspringen, mijnheer. Sedert de vlucht van Dumitru waren er zestien, misschien wel achttien jaren verloopen, toen op zekeren dag bij Jeria, de dochter van Geoga, die, zooals ik reeds verteld heb, te Zalathna getrouwd was, een man verscheen. Jeria stond juist in den hof en voederde de kippen, toen de vreemdeling voor het tuinpoortje zichtbaar werd. Hij keek de vrouw een poosje vorschend aan, om daarna aarzelend op haar toe te treden. Zijn kleeding was die, welke de Roemeniërs onder aan den Donau of in Bulgarije dragen. Een zwarte baard omlijstte zijn bruin gelaat. In de hand hield hij een knoestigen stok en over den linker schouder droeg hij een goed gevulden reiszak. Toen Jeria den vreemdeling bemerkte, trad zij op hem toe en vroeg wat hij verlangde.

Deze antwoordde niet aanstonds. Hij keek eerst voorzichtig om zich heen, trad toen dicht op de vrouw toe en vroeg eindelijk: 'Zijt gij niet Jeria, Geoga's dochter?'

'Die ben ik, en thans Jankus' vrouw,' antwoordde de gevraagde. 'Wat wilt ge van mij?'

De vreemdeling aarzelde weer met zijn antwoord. Daarna zei hij plotseling: 'Kent gij mij niet?'

'Neen, vreemdeling, ik ken u niet,' antwoordde zij.

'Jeria!' riep nu de man, 'kijk mij eens goed aan, ik ben Dumitru, Dumitru Geoga, uw broeder!'

De vrouw slaakte een gil. 'Gij.... gij.... Dumitru, mijn broeder?' riep zij daarna. 'Neen, neen, gij zijt het niet! Dumitru is bij een spoorwegbouw verongelukt, een man bracht ons de tijding, wij beweenen reeds lang zijn dood.'

'Ik ben Dumitru,' verklaarde de vreemdeling. 'Het sprookje van mijn dood heb ik zelf rondgestrooid, opdat de speurhonden, die mij overal nazetten, mij niet langer zouden vervolgen. Een inwoner van Bleśeny, dien ik te Giurgewo trof en die mij niet kende, vertelde ik, dat Dumitru Geoga bij een spoorwegbouw in de nabijheid van Schuwla met verscheidene anderen door neerstortende aardmassa's levend begraven was. Ik wist, dat de man van Bleśeny naar huis wilde reizen en verzocht hem daarom, dat hij op zijn terugweg den molenaar Geoga den dood van diens zoon zou melden. Maar nu drijft mij na lange jaren het heimwee naar mijn ouders terug. Ik weet, dat mij de galg bedreigt, indien ik ontdekt word, daarom wil ik slechts korten

tijd hier blijven en dan weer naar Tirnowa terugkeeren, waar ik met een compagnon een zaak heb, die ons beiden groote winsten afwerpt.' Dit zeggende klopte de man op zijn gordel en voegde er bij: 'Ik kom niet met leege handen terug, Jeria!'

Dumitru's zuster had de meedeelingen van den weergekomene met groote verbazing aangehoord en hem onophoudelijk strak aangekeken. Toen hij geëindigd had, greep zij zijn beide handen en riep verheugd uit: 'Ja, ja, thans herken ik u, Dumitru, dien wij sedert lang betreuren. Hoe meer ik je aankijk, hoe duidelijker mij uw trekken worden. Ja, nu geloof ik, dat gij mijn broeder zijt. Kom binnen, mijn man en mijn kinderen zijn gelukkig niet thuis, ze zijn naar mijn schoonouders gereden en zullen niet vóór den avond terugkeeren. Gij kunt mij dus ongestoord vertellen, hoe het u verder gegaan is. Kom, ik zal u een goed maal voorzetten, want gij zult wel honger hebben.'

Onder lachen en weenen had Jeria zoo gesproken en leidde daarna den broeder in haar woning, waar zij hem het beste gaf, dat zij in huis had.

Terwijl de weergevondene zich nu aan spijs en drank te goed deed, deelde hij Jeria zijn lotgevallen mee. Dumitru had na zijn misdaad de vlucht in het gebergte genomen, waar hij twee dagen ronddoolde, tot hij eenige schaapherders aan trof. Dezen had hij wijs gemaakt, dat hij gevlucht was, daar hij geen soldaat wilde worden. De herders sloegen geloof aan zijn woorden en keurden zijn vlucht goed, zij namen hem gastvrij op en hielden hem eenigen tijd bij zich. Later sloot hij zich bij eenige smokkelaars aan en nam deel aan hun gevaarlijk ambacht. Toen hij hiermee genoeg verdiend had, begaf hij zich naar Giurgewo, waar hij in een molen werk vond. Maar ook hier voelde hij zich niet veilig, daar de tijding van Iliana's vermoording tot daar was doorgedrongen. Daarom besloot hij, den Donau over naar Roestsjoek te gaan, waar hij langen tijd bij den spoorwegbouw tusschen Roestsjoek en Boma werk vond. Hier maakte hij kennis met een Armeniër, Kasobow geheeten, die hem overhaalde, met hem naar Tirnowa te gaan, waar zij een zaak in allerlei producten zouden oprichten. Dit deed ook Dumitru.

'Te Tirnowa,' besloot Dumitru zijn lotgevallen, 'ging het mij zeer gunstig; maar eensklaps kwam een onweerstaanbaar verlangen in mij op, mijn ouders te zien. Daar ik voor vrouw noch kinderen te zorgen heb, besloot ik, mijn ouders op te zoeken. De slimme Kasobow bezorgde mij een pas onder den naam Petru Irimil, ik stak een goede som gelds in mijn gordel, om niet met ledige handen bij mijn ouders aan te komen, en begaf mij op weg. Ik denk bij hen eenige weken door te brengen om daarna weer naar Tirnowa terug te keeren.'

'Onze ouders beweenen u als een doode,' antwoordde Jeria, 'ze zullen u niet meer herkennen.'

'Zooveel te grooter zal hun vreugde zijn,' antwoordde Dumitru, 'als ik hun zeg, wie ik ben. Laat mij nu vertrekken, Jeria, ik verlang vurig het ouderlijk huis terug te zien. Op den terugweg blijf ik dan, indien het gaat, langer bij u en de uwen.'

'Ik zal u laten gaan, broeder,' sprak Jeria daarop, 'wanneer denkt gij thuis aan te komen?'

'Ik ken den weg nauwkeurig en als ik flink aanstap, ben ik voor het invallen van den nacht te Bucsesd!' antwoordde Dumitru.

Eensklaps keek Jeria haar broeder met schitterende oogen aan en zei toen: 'Dumitru, ik heb een inval - dien heeft mij zeker de heilige Paraskiva ingegeven - Dumitru, wilt gij mij een groot pleizier doen?'

De vriendelijke zuster had bij de laatste woorden de handen van haar broeder gegrepen.

‘U een pleizier doen!’ herhaalde Dumitru. ‘Ei, waarom niet, indien het in mijn macht is! Spreek, wat verlangt gij van mij?’

‘Laat mij getuige zijn van uw weerzien, broeder,’ bad Jeria. ‘Ik wil uw geluk deelen, ik wil er bij zijn, als gij u aan mijn ouders bekend maakt. Zie, dat treft goed! Vader heeft sedert lang een herberg, geef u voor een vreemdeling uit en vraag herberging voor den nacht. Onderdruk nog eenige uren uw verlangen, vader en moeder als zoon te omhelzen. Morgen, als mijn man thuis is, begeef ik mij aanstonds naar Bucsesd. En als wij dan allen in het ouderlijk huis vereenigd zijn, maak u dan bekend. Doe mij dat genoegen, Dumitru!’

Dumitru dacht een oogenblik na, daarna legde hij den arm om Jeria's hals en antwoordde:

‘Goed, zuster, ik zal het zoo doen! Gij hebt gelijk, zoo zal ik het doen. Ja, bij mijn ziel, dat zal een blij weerzien zijn!’

En nu scheidden beiden. Jeria vergezelde haar broeder tot voor de huisdeur en deze spoedde zich nu naar Bucsesd.

Den volgenden dag in alle vroegte begaf Jeria zich op weg naar haar geboortedorp. Zij zei tegen haar man, dat haar moeder plotseling ziek was geworden. Ofschoon Jeria's echtgenoot over zijn schoonmoeder slecht te spreken was, liet hij Jeria toch gaan.

Het was een zwoele dag, toen Jeria den langen weg naar Abrudbanya insloeg. Onge-

veer halverwege sloeg zij links van den straatweg af naar Bucsesd. Zij was zeer vermoeid en hijgde naar adem. Eensklaps hoorde zij het geratel van een wagen en omkijkend bemerkte zij een licht karretje, waarop een oude man zat. Toen deze de eenzame wandelaarster bereikt had, en zag, hoe vermoeid zij er uitzag, vroeg hij, waar zij heen ging. Jeria, wien het goedmoedige wezen van den man beviel, deelde hem mee, dat zij naar den molen te Bucsesd ging.

'Dat treft goed,' zei de voerman, 'ik rijd daar langs. Kom, stap in, want het zou anders licht kunnen gebeuren, dat gij door een donderbui verrast werdt. Zie de lucht eens aan! Kom, vrouw, stap vlug in.'

Jeria nam het aanbod van den goeden man dankbaar aan. Zij steeg in het karretje, de voerman legde de zweep over het paard en voort ging het nu in gestrekten draf in de richting van Bucsesd.

De man had wel gedaan zijn paard tot spoed aan te zetten; weldra verhief zich een stormwind en het duurde niet lang of het begon te weerlichten en te donderen.

De wagen reed met razende snelheid over den hobbeligen weg en men had spoedig den molen bereikt. Jeria sprong snel van het karretje en noodigde den ouden man uit, in den molen tegen het onweer te schuilen, maar deze verklaarde, dat hij bij den pope van het dorp, een vriend van hem, een onderkomen wilde zoeken, legde de zweep over het paard en reed weg.

Toen Dumitru's zuster nu in de gelagkamer trad, vond zij daar haar moeder. Deze begroette de binnentredende met de woorden: 'Zijt gij het, Jeria? Wat voert u hierheen, kind, bij zulk slecht weer?'

Het viel Jeria op, dat haar moeder opgewonden was en met haar komst volstrekt niet ingenomen scheen te zijn; zij zag er angstig en schuw uit. De dochter schreef de opgewondenheid harer moeder toe aan het onweer, het was donker als de nacht geworden en bliksemstraal volgde op bliksemstraal.

'Gij vraagt, wat mij hierheen voert, moeder?' zei Jeria op de vraag der oude Chiva. 'Wel, ik wilde eens zien, hoe gij het maakt. Ik ben immers in lange niet thuis geweest. - Waar is vader?'

'Waar hij is? In de schuur of achter in den molen,' antwoordde de moeder. 'Wacht, kind, ik zal hem roepen.' Dit zeggende ging zij naar de deur en riep: 'Hei, Juon, laat je eens zien, we hebben bezoek gekregen.'

De geroepene verscheen nu weldra in de gelagkamer, maar ook hij zag er schuw en opgewonden uit.

'Wij hebben elkaar in lange niet gezien, vader,' zei Jeria tot den ouden Geoga, hem de hand gevend.

'Het is lang geleden, Jeria, zeer lang,' antwoordde deze en keek daarna door het venster de straat op. Bij den regen had zich nu ook hagel gevoegd en de donder deed het huis dreunen.

'Hoe gaat het met u?' vroeg daarop de dochter, die de zonderlinge houding haars vaders niet wist te verklaren.

'Slecht,' bromde de molenaar, en wierp zijn muts kwaadaardig op de tafel. 'Sinds weken heeft zich geen vreemdeling bij ons laten zien, ik mag beginnen wat ik wil, het haalt allemaal niets uit.'

Jeria keek nu eens haar vader, dan weer haar moeder verwonderd aan en zei toen angstig: 'Wat zegt ge, vader, is sedert weken geen vreemdeling bij u geweest?'

‘Zoo is het, kind,’ antwoordde de oude kortaf, terwijl de oude Chiva zich knorrig afwendde en het spinnewiel begon te draaien.

‘Hoe?’ vroeg Jeria en zette groote oogen op, ‘hebt gij van nacht geen vreemdeling geherbergd?’

Na deze woorden harer dochter riep Chiva met sidderende stem: ‘Hoe, gij weet?....’

Het gelaat van Geoga echter nam een dreigende uitdrukking aan, hij wenkte zijn vrouw te zwijgen en vroeg toen aan zijn dochter: ‘Van wien spreekt gij, Jeria?’

‘Van den vreemdeling, die gisterenavond bij u moet zijn aangekomen en hier overnacht heeft,’ antwoordde deze. ‘Waar is hij? Vader, moeder, zeg mij, waar is die vreemdeling?’

‘Voor den duivel, wat gaat jou die vreemdeling aan?’ zei de oude Geoga barsch.

‘Wat mij die vreemdeling aangaat?’ herhaalde Jeria met angstig vermoeden; ‘wat hebt gij met hem gedaan? Vader, moeder, - de heilige Paraskiva sta ons bij! - waar is hij?... Waar?... Hij was mijn broeder, uw zoon Dumitru!’

Nauwelijks had Jeria deze woorden gesproken, of de oude Chiva stiet een gil uit, Geoga sprong als een tijger op zijn dochter, pakte haar met ruw geweld bij de schouders en riep: ‘Dat je tong verdorre! Wie was hij?’

‘Dumitru, uw zoon!’ schreeuwde Jeria, over geheel haar lichaam bevend, en vertelde nu in afgebroken zinnen haar ouders van het bezoek haars broeders en van de gemaakte afspraak.

Nog had Dumitru's zuster niet alles verteld, toen Chiva zich als een gewonde wolvin op haar man stortte en hem toebeet: ‘En gij, onmensch, gij, tijger, hebt hem, terwijl hij sliep, vermoord, daar het vele geld in zijn gordel je hebzucht opwekte.’

‘Vervloekt wijf, hebt gij mijn daad niet goedgekeurd?’ brulde de oude Geoga. ‘Hebt gij mij niet geholpen, het lijk in de schuur te verbergen, en hebt gij mij zelf niet bevolen, een gat te graven, diep genoeg, dat hem niemand ooit zou vinden. Het gat heb ik juist klaargemaakt, help mij nu ook onzen zoon daarin werpen!....’

Mijn gids Ardelean maakte hier een kleine pauze, om een pijp te stoppen. Daarna vervolgde hij: ‘Wat ik u nu nog te vertellen heb, mijnheer, heb ik zelf beleefd en ik herinner het mij nog zoo goed of het eerst gisteren gebeurd ware.

In den oogsttijd ging ik steeds naar Bucsesd om mijn schoonvader bij de oogstwerkzaamheden behulpzaam te zijn. Zoo geschiedde het ook op dien vreeselijken dag. Wij, mijn schoonvader, mijn zwager en ik waren op het veld, toen het onweer ons verraste. Wij liepen alle drie wat wij konden naar Bucsesd terug en kwamen ademloos in de herberg van Geoga aan, waar wij een onderkomen zochten. Reeds in de nabijheid van Geoga's huis hoorden wij woest geschreeuw daarbinnen. Wij dachten daar niet lang over na, want de geeselende hagel, de stroomende regen, de felle bliksemstralen en de vreeselijke donderslagen dwongen ons tot spoed en zoo stormden wij het huis binnen.

Toen wij de herberg binnentraden, stortte Jeria, buiten zich zelf van angst en ontsteltenis, zich op ons en schreeuwde, met verwrongen gelaatstrekken op haar ouders wijzend: ‘Gij, mannen, wapent uw hart tegen deze onmenschen! Hier, hier staat een vader, die zijn zoon vermoordde, en hier een moeder, die hem daarbij hielp!’

Nog hadden wij den zin dier woorden niet begrepen, toen buiten met kracht tegen het venster werd geslagen. Het was de naaste buurman van Geoga, een zekere Bendorfan. Deze riep: ‘Hé, Geoga, schurk, zet je sluis open, het water verwoest onze landerijen!’

De molenaar wilde het huis verlaten, toen een bliksemstraal den omtrek verlichtte en onmiddellijk daarop volgde een donderslag dat het huis beefde. Wij meenden, dat de aarde in tweeën was gespleten en stonden als door den schrik verlamd. Nu holde Geoga het huis uit; Chiva, zijn vrouw, riep hem na: ‘Loop zoo hard ge wilt, den vloek van Tamasdan ontloopt ge toch niet!’

Plotseling werd de kamer, waarin wij ons bevonden, door een helle vlam verlicht. Mijn zwager Pavel snelde naar buiten, maar kwam spoedig terug met den kreet: ‘De bliksem is in je schuur geslagen, Chiva, ze staat in lichte laaie!’

‘De schuur, waar mijn doode zoon ligt? Dumitru, Dumitru, mijn lieveling, ik kom!’ gilde de vrouw als waanzinnig en vloog toen als een bezetene uit het huis.

Wat nu volgde, was verschrikkelijk, mijnheer! De regen had opgehouden, de schuur stond in lichte laaie en spoedig stortte het stroodak in. Weldra hadden de vlammen ook den stal en den molen aangetast. En om de ramp nog te vergrooten, had de molenbeek de vermolmde sluis weggerukt en nu overstroomde het wild bruisende water de groene akkers, alles verwoestend en meesleurend.

De ongelukkige Jeria had het bewustzijn verloren, en wij waren ijverig bezig haar tot het leven terug te roepen. Toen dit eindelijk gelukte, droeg mijn schoonvader haar in een naburig huis, waar zij den nacht doorbracht om den volgenden dag naar de haren teruggebracht te worden.

Vuur en water hadden in weinige uren alles verwoest, wat Geoga tot dan toe het zijne noemde. Toen eenige dagen later de puinhoopen werden weggeruimd, vond men twee verkoolde lijken, die naast elkaar lagen: Chiva en Dumitru. Ongeveer duizend schreden van den molen verwijderd, werd het lijk van Geoga gevonden; hij was verdronken. De drie lijken werden in één graf in een hoek van het kerkhof begraven. Geen kruis, geen steen, niets toont hun laatste rustplaats aan, wel echter woekert het onkruid daar welig. De molen is nimmer meer opgebouwd, alles ligt nog als op dien vreeselijken dag en iedereen vermijdt die woeste en verlaten plaats, waarop de vloek van Tamasdan rust.’

Ardelean had zijn verhaal geëindigd en spoorde mij nu tot vertrekken aan. Alvorens wij onzen tocht voortzetten, wierp ik nog een blik op de plek, waar eens Juon Geoga's molen gestaan had. Zij was eenzaam en verlaten. Puin en steenen, die de neerstortende wateren van het gebergte hadden mecgesleurd, bedekten den boden. De vloek van Tamasdan was op vreeselijke wijze in vervulling gegaan.

De HH. Perpetua en Felicitas.

Toen de Christenvervolging, in het jaar 202 op last van keizer Septimus Severus begonnen, het volgende jaar zich ook tot Afrika had uitgestrekt, gaf de proconsul Munucus Timinianus bevel, te Carthago vijf jonge catechumenen gevangen te nemen, onder wie Vivia Perpetua en Felicitas. De eerste, gehuwd met een man van aanzien, was een vrouw van twee en twintig jaar uit een voorname familie; Felicitas daarentegen was uit den geringen stand.

De vader van Perpetua, zeer gehecht aan het heidendom, stelde alle pogingen in het werk, om zijn dochter tot afval van het heilig geloof te bewegen; maar al zijn pogingen stuitten af op de standvastigheid der geloofsheldin. Zij en haar gezellen bleven even onverschrokken, toen zij voor den rechter verschenen, die hen veroordeelde, voor de wilde dieren te worden geworpen. De uitvoering van het vonnis werd uitgesteld tot de spelen, die zouden worden gegeven bij de feesten van Geta,

dien zijn vader, keizer Severus, tot Cesar had uitgeroepen, toen Caracalla tot Augustus was geproclameerd.

Den dag voor de terechtstelling gaf men den martelaars een maaltijd, die in het publiek werd gehouden. Zij spraken vastberaden tot het volk, dat, door nieuwsgierigheid gedreven, in de eetzaal was toegestroomd, en waarschuwden het voor den toorn Gods. 'Hoe,' riep Saturus, een broeder der H. Perpetua, uit, 'is de dag van morgen niet voldoende, om uw onmenschelijke nieuwsgierigheid te bevredigen? Gij schijnt thans medelijden met ons te hebben, maar morgen zult gij onzen dood toejuichen. Kijkt goed naar ons gelaat, opdat gij ons herkent op den vreeselijken dag, waarop alle menschen zullen geoordeeld worden.' Deze woorden vervulden de heidenen met verwondering, en verscheidenen hunner bekeerden zich.

Den volgenden dag werden zij uit de gevangenis naar het amphitheater gevoerd. Vreugde stond op hun gelaat te lezen; hun woorden en uiterlijk gaven een heilige blijdschap te kennen. Men wilde de mannen het gewaad der priesters van Saturnus, de vrouwen dat der priesteressen van Ceres laten aantrekken, maar de martelaars weigerden, en men liet hun ten slotte hun kleederen behouden. Perpetua zong, alsof zij zich reeds zeker

hield van de overwinning, Saturus en de beide andere mannen bedreigden het volk met het oordeel Gods. Toen zij langs de loge van Hilarianus, den intendant der provincie, kwamen, riepen zij hem toe: ‘Gij oordeelt ons in deze wereld, maar God zal u in de andere oordeelen.’ Het volk, verbitterd over deze stoutheid, eischte, dat zij te voren zouden worden gegeeseld. De heiligen verheugden zich er over, dat zij behandeld zouden worden, zooals het hun goddelijke Meester geweest was.

Terwijl Saturus en de andere martelaars aan de luipaards, beren en andere wilde dieren werden overgeleverd, hadden Perpetua en Felicitas, in netten gesloten, den aanval van een woedende en woeste koe te doorstaan, die haar in de lucht opwierp. Het volk wilde niet, dat ze een tweeden aanval zouden verduren, en zoo werden de martelaressen naar de Porta Sanevivaria gevoerd, waar Perpetua door een bevriend catechumeen, Rusticus, werd ontvangen. Hier ontwaakte de moedige vrouw als uit een diepen slaap, keek om zich heen en vroeg, wanneer zij den aanval der woedende koe zou hebben te doorstaan. Toen men haar vertelde wat er gebeurd was, wilde zij het niet gelooven, tot zij aan haar lichaam en haar kleederen de merkteekenen zag van hetgeen zij geleden had.

‘Waar was zij,’ roept de H. Augustinus uit, ‘toen zij door een woedend dier werd aangevallen en verscheurd zonder het te gevoelen, en toen zij na een zoo hevige marteling vroeg, wanneer deze zou beginnen? Wat zag zij, dat zij niet zag wat iedereen zag? Wat voelde zij, dat zij een zoo hevige pijn niet voelde? Door welke liefde, welk visioen, welken drank was zij in die mate vervoerd, dat zij in een sterfelijk lichaam onaandoenlijk scheen voor alles?’

Er werden nu toebereidselen gemaakt, om de martelaren ter dood te brengen in het *spoliarium*, de plaats, waar diegenen werden afgemaakt, welke de wilde dieren niet geheel hadden gedood. Toen evenwel het volk eischte, dat zij in het midden van het amphitheater zouden worden onthalsd, stonden zij onmiddellijk op en gingen er uit eigen beweging heen. Nadat zij elkander den vredekus hadden gegeven, ontvingen zij allen den genadeslag zonder de minste beweging van tegenweer en zonder de geringste klacht te slaken. Saturus werd het eerst gekroond, overeenkomstig een visioen, dat de H. Perpetua had gehad. Deze viel in handen van een onhandig gladiator, die haar lang deed lijden. Zij zelf bracht de bevende hand van den beul naar haar keel en wees hem de plaats aan, waar hij moest slaan.

DE JAARLIJKSCHE PROCESSIE TE TUNIS TER NAGEDACHTENIS VAN DE MARTELARESSEN PERPETUA EN FELICITAS EN HAAR GEZELLEN.

Dat roemrijk martelaarschap had plaats op den 7en Maart en staat ook op dien dag opgeteekend in den kalender der Roomsche Kerk van het jaar 354, uitgegeven door Bucherius.

De H. Prosper verhaalt, dat zij te Carthago werden ter dood gebracht, hetgeen volkomen overeenstemt met al de omstandigheden van hun geschiedenis. Hun lichamen waren in de vijfde eeuw in de groote kerk dier stad, en de H. Augustinus verhaalt, dat hun feestdag meer volk trok om hun nagedachtenis te eeren, dan de nieuwsgierigheid indertijd heidenen had gelokt naar hun marteldood.

Ook nu nog wordt deze ieder jaar te Tunis op den 7en Maart herdacht. Dit jaar werd de plechtigheid verricht door Mgr. Combes, aartsbisschop van Carthago. Onze afbeelding toont een der aangrijpendste gedeelten der plechtigheid: de processie naar de onderaardsche vertrekken, behoorende bij de oude arena van Carthago, waar in den aanvang der derde eeuw de martelaressen en haar gezellen aan de wilde dieren werden overgeleverd. Het Afrikaansche landschap, de schilderachtige Romeinsche puinhoopen, de processie van geestelijken en leeken, door de ernstig-nieuwsgierige Arabieren gadegeslagen, die bij den ingang der krypte zijn samengekomen, - dit alles werkt samen om den beschouwer in een ingetogen, stil-devote stemming te brengen.

Bij de Platen.

Moeder en kind. -

Indien er gravures zijn, die geen onderschrift, geen toelichting noodig hebben, dan is het deze fraaie voorstelling van een jonge moeder, die met groote liefde heur slapend kind beschermend, koesterend tegen zich aandrukt.

Ook al bewegen haar lippen zich niet, zij bidt. Zij vraagt niets voor zich zelve, alles voor haar kind. Zóó is de moederliefde in haar nooit volprezen glans van onbaatzuchtigheid, lichtend in smettelooze klaarheid hoog boven elke andere liefde.

In de vrije natuur. -

De heerlijke tijd, dat men, het stadsleven ontvluchtend, in de vrije natuur met volle teugen de buitenlucht kan inademen en tevens van den hinderlijken dwang, dien het maatschappelijk leven oplegt, ontslagen is, ligt weer achter ons. De herfst regeert, en al zijn ook zijn tinten schilderachtig mooi, het buitenleven, het buiten-zijn heeft veel van zijn bekoorlijkheid verloren.

Onze gravure zal bij velen de herinnering aan het in den afgeloopen zomer gesmaakte genot verlevendigen en met eenigen weemoed doen terugdenken aan de ras vervlogen dagen van ontspanning.

[Nummer 38]

HET KEIZERLIJK GEZIN VAN RUSLAND, NAAR DE JONGSTE PHOTOGRAPHIE.

Haar boetedoening, door Anna van Zuyden. (*Vervolg*.)

Den oogenblik slechts duurde de ontzetting; toen had ze jonge energie in zich voelen opflikkeren, krachtige levensmoed om alles weer te herstellen wat haar man in zijn verstompenden hartstocht had bedorven. Ze sloeg de hand aan 't werk, en voelde zich herleefd tot een jonge, krachtige vrouw.

Doch de beproeving week niet. Er kwamen oogsten die mislukten, er kwam gesukkel met 't vee.... Maar de jongens werden al grooter. De tweelingen waren haast zeventien - ze groeiden op tot forsche, sterke mannen, leken niets op hun vader.... Die jongens met hun kloeke schouders, hun stevig gespierde armen, hun krachtige handen: zij zouden de werkers worden, die er noodig waren op de hoeve. Moeder was trotsch op haar jongens, die haar boven 't hoofd groeiden, reeds mannen leken in de vroege krachtsontwikkeling van hun stoere lichamen.

Acht dagen na elkander waren ze gestorven aan den typhus....

Toen was moeders geestkracht vleugellam geslagen, en uit haar hart leekte drup voor drup de levensmoed, die haar vertrouwen deed....

Maar liefde bleef er leven in haar hart, - zacht-weemoedige liefde, die haar kracht gaf om verder te leven voor haar eenigen, laatsten jongen: bleek, teer knaapje, dat naar koesterende bescherming zocht, - vreemd, zwak wezentje met fel brandende oogen diep en donker in de wijde kassen....

Soms had ze gehuiverd van angst voor dien teeren knaap.... Als ineens zijn oogen vonkend opvlamden, 't bloed hem naar 't hoofd joeg, paars en blauw plekkend 't fijn besneden gezichtje, dat verwrong als in stuiptrekking.... En dikwijls reeds had ze hem zoo gezien, bij 't minste wat hem in den weg werd gelegd; - stampend van drift kon hij zich dan op den grond werpen, en niemand kon hem meester als z'n moeder, die zich stil over hem heen boog, z'n polsen in haar handen hield, sussend hem met zachte woordjens. Als hij later weer tot bedaren was gekomen, schreide hij er om van verdriet.... ‘Hij kon 't niet helpen.... Moeder moest toch maar veel van hem houden.... voor haar zou hij nooit zoo zijn, ze was zoo goed en plaagde hem nooit...’

Zoo stond hij dan bij haar en drong z'n hoofdje tegen haar aan.... En wanneer ze hem dan in de vreemde oogen zag, dan voelde ze meer dan ooit hoe hij op z'n vader leek, hoe haar zwakke knaap zijn kind was, haar jongen met zijn hartje vol goede liefde, 't kind van hun ongeluk.

Dan beklemde haar een groote angst.

Nu ze zat, oud moegeleefd vrouwtje, gedoken aan den haard, waar de vlammen kwijnden, voelde ze dienzelfden angst heftiger en pijnlijker dan ooit.

Huib was een man geworden. Het krachtige leven in de vrije lucht, de stoere lichaamsarbeid op de velden hadden den zwakken knaap tot een forschen man ontwikkeld. Maar ook had dat leven van harden, ruwen arbeid veel verstompt van wat er eens teeders geleefd had in een mijmerend kinderzieltje, veel goede zachtheid van zijn jongenshartje was verloren gegaan.

Z'n hond keek schuw op, als zijn meester hem floot, kromp jankend soms ineen onder zijn schoppen. De arbeiders van de hoeve waren bang voor z'n opvliegendheid.

Maar voor z'n moeder bleef hij altijd goed - ook later, toen zijn hart zich vervreemdde van haar. 't Was toen die andere groote, goede liefde in zijn leven kwam - Dientje Verschuren, mooi, blond meisje, zacht, goedaardig kind....

Toen waren de kiemen van goedheid en zachtheid, die dreigden te verstikken in z'n ziel, weer opgeleefd, nieuw mild leven bloeide er in zijn hart.

Huib was behouden!

't Geluk ging komen, en de zegen zou rusten op 't huis.

Huibert in de bescherming zijner liefde - Dientje de meesteresse van huis en hof; - de hoeve gered van 't dreigend verval. Jong, blij leven in huis. O, eindelijk zou ze dan nog wat gelukkig zijn - eindelijk zou ze rust krijgen en vrede.

Zoo had ze gedroomd van stil, vredig geluk.

Ineens was nu alles verloren!

Dan was Huib binnengekomen met een prettigen avondgroet. Hij dacht, dat moeder was ingedommeld: 't was zoo killig en donker in het vertrek.

Hij stak 't staande lampje aan, midden op de witgeschuurde tafel, rakelde het vuur op, treuzelde toen wat, drentelend over de plavuizen: 't witte zand kraakte onder z'n schoenen. Hij keek op de klok, toen naar buiten door de kleine ruitjes; keerde terug bij de tafel, wrijvend in de handen, zachtjes zijn vroolijk wijsje neurend.

Er was iets heel gelukkigs in zijn gedachten, een jonge blijheid zong er in zijn ziel.

Moeder begreep het wel: dadelijk zou hij naar Dientje gaan, den heelen avond met haar samen zijn....

Maar ze moest het hem zeggen, nu dadelijk 't zeggen....

Ze zocht hoe te beginnen. Huib voelde haar oogen, die hem volgden, en keek naar haar kant:

‘Is er iets?’

‘Huib, m'n jongen, kom eens hier, luister eens.... Ge moet er niet kwaad om worden - 't is de moeite niet waard om er kwaad om te worden, 't is geen doodwond....’ Toen durfde ze niet doorgaan.

‘Toe dan, moeder!’ drong Huib aan, die nu dicht bij 't vuur stond en niet begrijpen kon, wat zijn moeder zoo in de war bracht.

‘Toe dan.’

‘Ge hebt 't misschien wel gemerkt, Huib... Dientjes moeder is hier geweest.’

‘Niks gemerkt,’ zei Huib, nu onrustig, ‘maar zeg dan toch in vredesnaam wat er is!....’

‘Niks - er is niks meer,’ en nu eerst voelde moeder hoe ze zou kunnen schreien.

‘Niks meer?’ herhaalde Huib, zoekende naar den zin van die woorden.

‘Ja, jongen, 't is uit - 't moet uit zijn tusschen jullie beiden.’

Huib keek haar aan, met strakke oogen, niet begrijpend.

‘Uit?’

‘Omdat je geen partuur bent voor Dientje Verschuren.’

Toen heeft Huib gelachen, een harden, snijdenden lach.

‘Geen partuur.... onzin moeder, ouwe-wijvenklets,’ en dan zachter, milder: ‘Och kom, en Dientje dan? Die heeft me immers haar woord gegeven. - Ik kan niet zonder haar, moeder! En dat zouden ze zoo maar, alsof 't niets beteekende, zoo maar zouden ze dat uitmaken? Juist, of wij er niet waren - zij en ik. 'k Trek me niks aan van dat gebeuzel - hoegenaamd niks. - Ge zult wel zien, moeder: 't komt weer terecht.... Praatjes, allemaal praatjes met dat uit zijn!’

Er is overtuiging in zijn woorden, meer misschien dan in zijn gedachten. ‘Maar hij is immers zeker van Dientje, hij weet wel, dat ze d'r zin mag doen, ze leggen haar niks in den weg thuis.’

Zoo sust hij z'n onrust, terwijl zijn oogen strak in 't vuur staren.

Hij zoekt z'n jas, trekt de vilten pet diep in 't gezicht. Moeder ziet hem doen, ziet hoe hij z'n pijp opsteekt, bedaard en gewoon, alsof er niets gezegd werd.

Dan gaat hij met z'n: ‘Tot straks.’

De deur valt achter hem dicht. Een koude tochtvlaag doet de vrouw aan 't vuur huiveren. Een rilling van angst vaart haar door de ziel.

't Meisje was geschrokken, toen ze Huib zag naderen.

Hij had haar opgewacht op het kerkplein, zooals hij meer placht te doen. Ze had gedacht, dat hij er nu niet wezen zou: ‘Hij zou 't zeker wel weten.’ - Maar hij kwam op haar toe, niet met zijn lachenden groet van anders, doch stroef-zwijgend. Zoo had hij naast haar geloopen, tot ze tusschen de menschen uit waren.

Ze had niets durven zeggen, in verwarring liep ze voort.

Toen was hij beginnen te vragen wat 't beduiden moest die praatjes, en als ze zweeg had hij harde, booze woorden gaan zeggen: 't Was, of ze over haar henen gingen zonder haar te raken. Ze begreep zelf niet, hoe ze zoo blijven kon, zonder de minste ontroering. Ze leefde in een verdooving, in een starre onverschilligheid, sedert gisteren reeds, toen moeder ineens kortweg gezegd had:

‘De oude Mulders heeft je ten huwelijk gevraagd voor zijn zoon. Er is niets, hoegenaamd niets op tegen. Vader en ik vinden het goed, de broers zijn 't er mee eens.’

Dientje had in vragende verwondering haar moeder aangezien:

‘En Huib dan?’

‘Huib - wel gekheid met dien Huib! Is dat iemand voor jou? Heb je zoo'n zin om meid te worden bij z'n moeder? Een meid, die niks kost en wat meebrengt om er de armoe wat op te lappen.’

‘Moeder, hij houdt van me.’

‘Hij houdt meer van je vaders vee dan van jou.’

Zoo had moeder gezegd en veel meer nog.

Totdat Dientje geen moeite meer deed om Huib te verdedigen, tot de stem, die eerst zoo luid in haar binnenste van ‘onrecht’ had geroepen, tot zwijgen was gebracht.

Toen was ineens alles wat heel zacht en goed was in haar ziel, versteend en verstikt, - er bleef niets meer dan een holle leegte.

Ze had geweten, dat Huib heel eerlijk van haar hield. Ze had geweten, hoe 't bestond tusschen Huib en haar, die groote genegenheid van hart tot hart, goede, reine liefde, die 't beste was van hun beider leven. Ze wist, dat Huib haar noodig had - en jaren reeds waren al haar gedachten voor hem geweest. Toch heeft ze gezegd:

‘Nou, als moeder 't dan afmaakt met Huib.’

Ze had niet aan Toon Mulders gedacht, maar aan 't rijke gedoe van zijn vader; aan de sjees, waarin hij naar de stad reed.

Ze had niet aan Huib gedacht, maar aan ‘de armoe die ze op moest lappen.’

Ze had niet begrepen, hoe ze besliste over haar leven en het zijne.

Nu liepen ze naast elkander voort met haastige passen.

Zij diep voorover, 't hoofd gedoken, angstig verlangend om thuis te zijn, weg van Huibs verwijten, veilig thuis, waar ze niet hoefde te zoeken naar woorden om zich te rechtvaardigen.

Hij heftig bewegend met het hoofd, met de handen - zijn woorden uitstootend, kort en afgebroken.

'Jij wilt dus niet.... 't ligt dus enkel aan jou?...'

'Och Huib, laat me met vrede, laten we ieder onzen eigen weg gaan.'

'Eerst zul je me vertellen, waarom je zoo doet ineens.'

'Ze willen het thuis zoo, Huib, en daarbij, 't was immers nooit ernst tusschen ons.'

'Nooit ernst?... ja, 't is goed, geen ernst!... Nou weet ik wat een gek ik ben geweest, ooit naar je om te zien.... Maar wil ik 't eens zeggen, wie er in den weg zit.... Toon - die mooie Toon Mulders, die den grooten mijnheer uithangt. - Ga je gang, ga je gang....'

En dan dreigend:

'Maar als je ooit hoort, dat 't mis gaat met Huib Huiberts, dan zul je begrijpen, dat het jouw schuld is.... jouw schuld!... Ik heb een dollen kop.... jij had me in toom kunnen houden, want ik hield van je, ik hield heel veel van je.... Dientje.... te veel....'

Er was een snik in z'n stem, toen hij 't zei, en hij strekte de handen uit naar de hare....

Heel even maar.... toen wierp hij 't hoofd achterover.

'Ik ben een gek,' - en hij ging, te stug om iets te toonen van zijn ontroering - te trotsch om te bedelen om iets, dat hem geweigerd was.

Hij ging, alsof 't hem niet schelen kon.

Dientje stond voor haar huis - verbijsterd zinnend op Huibs laatste woorden, die haar plotseling wakker hadden geschud uit ha[ar] dommel van onverschilligheid.

'Jij had me in toom kunnen houden, wan ik hield van je, ik hield veel van je'....

Nu was hij ineens weg, en zij stond daar in verwarring.... Ze maakte een beweging om hem terug te roepen.... haar stem stokte in haar keel.... ze durfde niet.

Toen ze binnen kwam in de warme kamer, waar vader en moeder met de broers om de tafel zaten, heeft ze 't onherroepelijke gevoeld:

'Huib en zij waren verloren voor elkaar, - en 't was haar schuld, haar eigen schuld.'

Ze had 't wel willen uitsnikken. Ze had 't gezicht wel in de handen willen verbergen en schreien, luid het uitschreien: 'Hoe had ze zoo kunnen doen? Ze had Huib toch zoo lief...'

Niemand, die hare ontroering zag.... ze had haar stoel dicht bij 't vuur geschoven en zat bewegeloos; strak staarden haar oogen in het onbestemde, angstig - groot opengesperd in 't bleeke gezicht, - krampachtig klemden zich de handen in elkander.

Als de jongste broer haar plaagde: dat Toon Mulders er zeker zou wezen den volgenden Zondag, heeft ze wrevelig met de schouders getrokken.

Ze wist nu, dat Toon Mulders nooit komen zou.

Haar wil was gewekt!

Maar 't was te laat.

Dien avond heeft de vrouw van den 'Nederdonk' lang op haar jongen moeten wachten.

't Laatste vonkje was weggestorven in den haard, toen hij kwam, 't hoofd verhit, de oogen wezenloos verwaterd.

Hij heeft leelijke, harde dingen gezegd tegen z'n goede, oude moeder, die met sussende woorden hem in zijn zolderkamertje heeft gebracht. Daar is hij log neergeploft op zijn bed.

Hij had zich een roes gedronken.

Dat was het begin.

Sedert 'liep het mis' met Huib Huiberts; en de boerderij ging ten onder.

De oude moeder stierf van verdriet. Ze werd nog begraven uit haar woning, een maand later werd de boel verkocht.

Huib trok naar de stad.

'Dientje mocht dankbaar zijn, dat ze vroeger haar zin niet had doorgedreven', zeiden de broers en haar moeder.

Maar Dientje schudde zwijgend het hoofd, en de lijnen om haar mond groefden zich dieper.

II.

Het is altijd haar wroeging geweest en in de stilte van haar leven heeft het zelfverwijt nooit opgehouden haar te kwellen. Nu is te vroeg de levenslust gedoofd in haar oogen, en haar gedachten zijn zoo oud en zoo ernstig.

Zonder vreugde is haar leven voorbijgegaan. Ze heeft het zoo gewild, omdat ze eens misdeed: 't Is nu vijftien jaar geleden; ze was toen een jong meisje, - als een kind zwak en lichtzinnig.

Ze had haar woord gebroken en haar liefde verloochend. Zoo had ze onheil gesticht in het leven van anderen.

Nu mocht er ook geen vreugde meer zijn in het hare.

Zoo was ze haar eigen strenge rechter geweest. Zoo wilde ze boetend haar berouw volmaken.

‘Dat mislukte menschenleven was haar schuld, en die schuld werd steeds zwaarder.’

Toen die gedachte zich eens scherp duidelijk in haar bewustzijn had gedrongen, kon niets ze er meer verdrijven.

Geen troostende, bemoedigende woorden hadden ze verjaagd; geen sussende stemmen in haar ziel, die soms troostten: dat zóó zwaar haar misslag niet was geweest.

‘Maar hij is er nog mijn misslag, hij duurt altijd in haar gevolgen.... woekert steeds voort....’

't Is een obsessie geworden.

De menschen van het dorp zeggen, dat Dientje Verschuren een ‘scheupelend kwezelke’ is.

Begrijpen doen ze niet wat er omgaat in dat stille, afgetrokken leven.

De broers hebben nu hun eigen gezinnen; de oudste woont met het zijne op vaders hofstede.

Zij met haar oude, kindsche moeder wonen samen. - Haar huisje ligt in een zijstraat, waar aan weerszijden lindeboomen staan geplant, wier kruinen koepelen over den weg. 't Ligt er lief en vrindelijk in een tuin, waar palmboschjes om een effen grasveld staan geplant, waar wat reseda bloeit en weemoedige pensées treuren op de eenige twee bloembedden.

't Is wit geverfd en donkergroen zooals alle huizen in deze dorpstraat, en als die andere ligt het er zoo stemmig en zwijgend met zijn laag, strak geveltje.

Maar dit lijkt stiller nog en strakker.

't Lijkt een huisje uit een begijnhof, zooals het daar ligt achter zijn groene hekje.

Nu de deur er opengaat, schemert het donkere binnenhuis achter de vrouw op den drempel, die er even draalt en den blik laat gaan over het tuintje.

Dan treedt ze buiten, behoedzaam de deur dichttrekkend, en ze schrijdt over het klinkerpad, door het hekje, den weg op ter kerke.

Zooals ze daar gaat met vlugge passen, lang en recht in haar strakken, nauwsluitenden mantel, waar de blauw katoenen rok breed onderuit plooit, ziet men 't haar aan, dat zij, en geen andere, moet wonen in het stemmige huisje.

De witte, stijfgestreken muts met het strookje achter in den nek, de breede banden gestrikt onder de kin, plooit om het heel blanke, heel ernstige gelaat: - een mooi, fijnbesneden gezicht, stil en vroom - maar ouwelijk door de diepe lijnen om den mond, peinzend en droef....

Zoo gaat ze voort over den verlaten weg, in de stille schaduw der oude boomen.

Hoog door de diep blauwe lucht, waar de warme tinten van den laten zomermiddag beginnen op te gloeien, wordt het gelui van het kerkklokje voortgedragen over de stille huizen van het dorp, over de verre weilanden....

't Is even een strooming van mooi vol geluid in de stilte, en als 't klokkengeklank wegsterft, is het of de tonen nu versmelten met de tinten der avondlucht.

De vrouw, die er alleen voortschrijdt, denkt aan 't kerkje, waar ze komen zal; hoe ze er zal nederknielen op haar bank, dicht bij het altaar, en hoe dan haar gedachten zullen worden tot gebeden; hoe die heerlijke zegening weer over haar zal komen, de vertroosting, die ze vindt in haar godsvrucht. Ze ziet de kerk in 't levende, warme licht, dat er dringt door den kleurenwemel der gebrande glasramen. Ze ziet de enkele menschen stil neergeknield, en het altaar, waar de waskaarsen branden met rustige, stille vlammetjes: - lichtjes, die lief en vroom zijn als gebeden van heel onschuldige kinderen.

(*Wordt vervolgd.*)

Een uitstapje naar de Italiaansche meren, door H.J.M. van den Heuvel.

Wie ooit de reis naar het heerlijke wonder land van het Zuiden gemaakt heeft, behoudt een onvergetelijken indruk van de Italiaansche meren, ook al is hij er maar vluchtig langs gestoomd, zooals de meeste toeristen doen, voortgezweept door het ongeduldig verlangen naar de kunstschatten van Rome en Florence, naar de natuurwonderen van Napels of Sorrento.

Toch kan de weelderige natuur hun maar weinig schooners opleveren dan bij voorbeeld de omgeving van het meer van Lugano aanbiedt. Dat is waarlijk het paradijs van Italië. Te midden van het verrukkelijkste landschap aan het frissche meer gelegen, verheugt het stadje zich in een zoo zacht klimaat, dat de aloë er in den vollen grond bloeit, en de toeristen, welke eenigen tijd onder den Italiaanschen hemel wenschen door te brengen, maar tegen de verstikkende hitte der steden opzien, hier bij voorkeur vertoeven.

Wien, die op den tocht naar Italië den tooverachtigen spoorrit dwars door het meer gemaakt heeft, staat het verrukkelijk schouwspel nog niet levendig voor den geest! Die effen, blauwe, kristallijnen waterspiegel, gevat in een lijst van wijngaarden, olijven, vijge- en noteboomen, doorzaaid met villa's, landhuizen, kerken en kapellen, alle helder en vroolijk afstekend tegen den somberen achtergrond der dicht met hout bewassen bergen.

En dan verder het meer van Como, met de dorpen en kloosters, kerken en kapellen, villa's en tuinen in bonte afwisseling tusschen het groen van den oever gestrooid!

Wie dat eens, al is het maar vluchtig uit het coupé-raampje van den trein, gezien heeft, vergeet het nooit.

Maar men moet de Italiaansche meren niet vluchtig voorbijstoomen, zooals maar te vaak op onze hedendaagsche haastige toeristenreizen gebeurt; men moet voor eenige dagen minstens zijn intrek nemen in een der bekoorlijke plaatsjes aan haar oevers om van daar uit tochtjes, per boot of tram of liefst nog te voet, te maken in

den omtrek en ongestoord rond te dwalen in deze paradijsachtige oorden, waar men alle beslommering en bekommering, al het gewoel van den strijd van de wereld vergeet in een zalig-zoete bedwelming.

Daar reizen naar Italië tegenwoordig niets zeldzaams meer zijn en deze of gene onder de lezers der *Belgische Illustratie* allicht zijn voordeel kan doen met mijn ervaringen, meen ik dat het zijn nut kan hebben, hier een getrouw relaas te geven van mijn bezoek aan deze heerlijke streek. Dit relaas is een copie van mijn reisjournaal; 't zijn losse aanteekeningen bij laten avond of vroegen morgen, meermalen na een vermoeienden dag of met den slaap nog in de oogen op het papier gekrabbeld. Zij munten niet uit door verheven of bloemrijken stijl; één verdienste durf ik hun echter toekennen, nl. dat zij oorspronkelijk en waar zijn.

Het plan om de Italiaansche meren en in 't bijzonder het meer van Como te bezoeken, kwam bij mij op, toen ik in de lente van het vorig jaar van Zwitserland naar Italië stoomde en met twee dames reisde, die eenigen tijd te Bellaggio aan het meer van Como hadden doorgebracht, waarover ze mij wonderen vertelden. Na het zien der beroemde kunstschatten in de museums van Rome, Napels, Florence enz. was 't voor mij een zeer aangename verpoozing wat te kunnen uitrusten te midden van Gods schoone natuur.

Ik maakte de reis op de volgende wijze:

Te Como, een oude stad met beroemde kathedraal, stapte ik op het stoombootje, dat mij naar Bellaggio zou brengen, waar ik een dag of acht wilde verblijven om van daar uitstapjes te maken naar de verschillende dorpjes, die aan den oever van het meer zijn gelegen. Bellaggio leent zich daartoe bijzonder goed èn om zijn ligging, ongeveer in 't midden van 't meer, zoodat men iederen dag een ander dorpje kan bezoeken en vóór den avond weer thuis kan zijn, èn om zijn gunstig klimaat, dat een langdurig verblijf zeer aangenaam maakt.

Het meer van Como, *lago di Como* of *il Lario*, het *lacus Larius* der Romeinen, is van Como tot zijn noordelijk uiteinde 48 kilometer lang en in het midden, tusschen Menaggio en

Varenna, bijna 4 kilometer breed. De oppervlakte bedraagt 144 vierkante kilometers en de grootste diepte 409 meter. Bij Bellaggio verdeelt het zich in twee armen, de westelijke, het eigenlijke meer van Como, dat geen uitvloeiing heeft, en de oostelijke, het meer van Lecco, waarvan de rivier de Adda het uitvloeisel is.

LAGO DI COMO. Gezicht op het meer van uit Cadenabbia.

Reeds in de oudheid bouwden de patriciërs van het oude Rome aan zijn oevers hun landhuizen en teelden er een pittigen wijn, dien Virgilius in zijn *Georgica* aldus bezingt, volgens de vertaling van vader Vondel:

> De Larische bevangt het brein en helpt den voet Aan 't struikelen, de tong aan 't stameren....

Thans is het meer omringd door talrijke dorpen en bekoorlijke villa's van de Milaneesche aristocratie, te midden van heerlijke tuinen en met wijn beplante terrassen. Hooger op strekken zich de groene wouden der kastanje- en noteboomen uit, wier loof scherp afsteekt bij het matte grijs der olijven. De bergen, die het meer omgeven, verheffen zich tot 2200 meter hoogte.

Eilanden bevat het meer niet, met uitzondering van het kleine eilandje Comacina, met een aan St. Jan gewijd kerkje in het midden en de bergen Legnone en Legnoncino in het noordoosten.

LAGO Dl COMO. Gezicht op Bellaggio met de Villa Melzi en (op den berg) Villa Serbelloni.

Bijgevoegde afbeelding geeft een prachtig gezicht op het eiland en den daarachter gelegen oever met zijn talrijke woningen. De oeverbewoners zijn zeer vlijtig en werkzaam; de zijwormenteelt en de zij weverij zijn hun voornaamste middel van bestaan, terwijl men te Bellaggio ook keurige snuisterijen uit olijvenhout vervaardigt.

Ik logeerde in het Grand Hôtel Bellaggio, een uitstekend ingericht hotel met fraaie kamers en fijne tafel.

Den eersten dag besteedde ik met een bezoek aan het dorp, een schilderachtig plaatsje van 800 inwoners, -welke hun hoofdbestaan vinden in het snijden en verkoopen van allerlei snuisterijen uit palmhout. 'k Bezocht de kerk (waarin zich een fraai altaarstuk bevindt, geschilderd door Ferrari), en de villa Serbelloni, een

dépendance van mijn hôtel, gelegen op een boschrijken heuvel, welks top men na een half uur klimmen bereikt en van waar men een prachtig uitzicht heeft over de beide armen van het Como-meer.

Op de bijgevoegde plaat, voorstellende Bellaggio met de naburige villa Melzi, zich spiegelend in het stille meer, ziet men de witte massa der villa Serbelloni zich afteekenen tegen den donkeren bergwand.

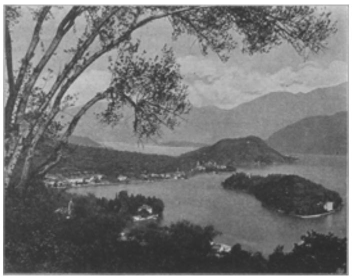

LAGO DI COMO. Algemeen gezicht op het meer met het eiland Comacina.

Den tweeden dag, na een stevig ontbijt, genuttigd in de waranda van het hôtel, in gezelschap van een Berlijnsch bankier, die mij voor een geloofsgenoot (hij was namelijk Israëliet) had aangezien en zich daarom gehaast had met mij kennis te maken, stak ik het meer over naar Cadenabbia. De grootste merkwaardigheid van dit plaatsje is de 'Villa Carlotta,' welke voor een lira kan worden bezichtigd. Zij werd in 1843 aangekocht door prinses Marianne der Nederlanden en is sedert 1855 in het bezit van haar schoonzoon. Een jongmensch, de zoon van den tuinman, leidde mij rond. Eerst bezichtigden wij het huis, dat als gebouw niets bijzonders is, maar tal van kunstschatten bevat.

Ik zag er verscheiden beelden en beeldengroepen van zeldzame schoonheid; boven alle muntten uit een 'Amor en Psyche' van Canova en 'de zegetocht van Alexander', een schoorsteenbekleedsel door Thorwaldsen gebeeldhouwd en aangekocht voor meer dan driehonderdvijftigduizend franken.

Bijzonder fraai, zoowel door zijn aanleg als door zijn tropischen plantengroei, is de tuin, die de villa omgeeft. Hij deed mij terugdenken aan het verre Zuiden: nergens aan de oevers der Italiaansche meren zag ik zoo weelderige gewassen.

Den geheelen morgen bracht ik door in de villa Carlotta en haar sierlijken tuin en slechts noode kon ik scheiden van dit aardsch paradijs.

Op vijf minuten afstands der villa ligt het hotel Britannia, dat er niettegenstaande zijn afschrikwekkenden naam, zeer aanlokkelijk uitziet. Het duurde niet lang of ik, volbloed Hollander, zat in dit paleis van Lucullus voor een krachtigen lunch, dien ik met een pittig glas Horatiaanschen wijn, echten Falerno, besproeide.

De oberkellner raadde mij aan de rots San Martino te beklimmen, wat in een paar uur en zonder gids kan geschieden, of langs het meer te wandelen naar Menaggio. Ik verkoos het laatste, met het vaste voornemen den volgenden dag te besteden voor een tocht naar het kerkje van Sint Martinus.

De wandeling van Cadenabbia naar Menaggio durf ik een ieder aanraden. Men geniet aldoor van het schilderachtig gezicht dat het schiereiland, waarop Bellaggio is gelegen, aanbiedt, en men passeert verscheiden prachtige villa's, waarvan ééne geheel en al het aanzien heeft eener citadel. Even vóór Menaggio gaat men door een tunnel.

DE OORLOG DER COMMUNEROS IN SPANJE: Maria Pacheco herdenkt den slag van Villalar, waarin haar echtgenoot, Juan Padilla, sneuvelde.

Menaggio is een dorpje met duizend inwoners; bezienswaardigheden bezit het niet. Ik vertoefde er daarom niet lang, maar nam de eerste gelegenheid te baat om per stoomboot naar Bellaggio over te steken.

Dien avond vertelde ik aan mijn vriend, den Berlijnschen bankier, dat ik den volgenden morgen een bergtocht ging maken, waarop hij mij, niettegenstaande zijn embonpoint, uitstekend zou kunnen vergezellen, en ik wees naar den Sasso San Martino, van welks top de witte muren en het helroode dak van het

Martinus-kerkje ons vriendelijk tegenblonken.
Tevens declameerde ik:

Das ist die Capelle schön und fein
Sie ladet den Pilger zum beten ein.

Hij zei mij, dat hij aan het pic-nicken op die plek de voorkeur gaf boven het 'beten,' en stelde mij voor, eenige dames en heeren, met wie wij beiden in het hotel hadden kennis gemaakt, uit te noodigen aan den tocht deel te nemen.

(*Slot volgt.*)

De oorlog der Communeros.
De opstand der Spaansche Steden tegen Karel V.

Reeds op negentienjarigen leeftijd was Karel V, door de keurvorsten tot keizer van Duitschland gekozen, de machtigste vorst van zijn tijd. Hij bezat de Oostenrijksche gewesten, de Bourgondische erflanden in de Nederlanden, het vereenigde koninkrijk Spanje, het koninkrijk Napels en Sicilië en bovendien de pas ontdekte nieuwe wereld.

In Spanje was, in den aanvang zijner regeering, de ontevredenheid groot tegen den jeugdigen koning: de adel was hem vijandig, daar hij, evenals zijn vader Filips de Schoone gedaan had, de hoogste ambten en eereplaatsen aan vreemdelingen schonk; de steden waren misnoegd, wijl het Spaansche goud naar de Nederlanden vloeide.

Reeds in het jaar 1519 had in Castilië, terwijl Karel zich in Arragon bevond, de algemeene gisting een dreigend karakter aangenomen. De rijkste steden, met Toledo aan het hoofd, gaven teekenen van wederspannigheid en vormden een stedenbond, die openlijk tegen den koning in opstand kwam. De bond eischte, dat Karel in het land zou blijven en slechts Spanjaarden in zijn raad zou opnemen; te gelijk spraken de steden haar ontevredenheid uit over de privilegiën, die de adel genoot. Uit Toledo en Salamanca waren in Maart 1520 afgevaardigden naar den koning gezonden, die zich toen te Valladolid ophield, om hem de wenschen der steden mee te deelen; maar Karel had hun niet eens een gehoor verleend, doch ze naar zijn kanselier verwezen, en van dezen hadden ze een barsche weigering tot antwoord ontvangen. De ontevredenheid nam toe, en toen Karel den 1en April 1520 te San Jago de Compostella een vergadering der Cortes opende en om geldelijken onderstand vroeg voor zijn reis naar Duitschland, die hij als onvermijdelijk noodzakelijk voorstelde, verklaarden de afgevaardigden van Toledo, dat zij dit verzoek niet konden toestaan, voordat de eischen der steden waren ingewilligd. Ook de afgevaardigden van andere steden sloten zich bij dit protest aan.

Karel zond nu een boodschap naar Toledo, waarin hij op strengen toon zijn misnoegen over het gebeurde te kennen gaf, en eischte, dat de stad betere afgevaardigden zou zenden. Deze boodschap vermeerderde de heerschende ontevredenheid, vooral daar twee hoogaanzienlijke mannen, don Juan Padilla en don Fernando Avalos, al hun krachten inspanden om het vuur aan te wakkeren.

Don Juan Padilla was de zoon van een der voornaamste edellieden van Castilië en gehuwd met Maria Pacheco, gravin van Tendilla, een zeer stoutmoedige en

doortastende vrouw, die haar gemaal geroepen achtte om in Spanje een groote rol te spelen.

Door den invloed van Padilla en Avalos werd Karels gemachtigde gedwongen Toledo te verlaten. Hierop ontbood de koning beide machtige mannen naar St. Jago, waar hij hof hield, om zich voor hem te verantwoorden. Er bleef nu voor hen geen andere keus dan zich te onderwerpen of in openlijken opstand te komen. Zij kozen het laatste en sleepten nagenoeg de heele stad in hun verzet tegen den koning mee.

Karel zou wellicht gaarne den raad van eenige staatslieden gevolgd hebben en naar Toledo gesneld zijn, om daar in persoon de rust en het koninklijk gezag te herstellen, en dit te meer, daar gelijktijdig ook te Valencia onlusten waren uitgebroken, maar zijn vertrek naar Duitschland was in zijn oog dringend noodzakelijk. Hij liet derhalve de taak om Spanje tot rust te brengen over aan onzen landgenoot, kardinaal Adriaan uit Utrecht, dien hij aan het hoofd der regeering plaatste. Dit was een politieke misslag, waarvan de ontevredenen partij trokken. In Mei en Juni 1520 braken te Madrid, Segovia, Burgos en elders onlusten uit, en den 29en Juli van dat jaar kwamen de afgevaardigden van vele ontevreden steden te Avito bijeen en sloten onder voorzitterschap van don Pedro Lasso een verbond, dat zij de heilige Junta noemden. Zij legden den zonderlingen eed af, ‘dat zij in den dienst des konings en ten nutte der gemeenten wilden sterven.’

Kardinaal Adriaan had, ten einde de oproerige steden schrik in te boezemen, het beleg om Segovia laten slaan, doch de stad werd door Padilla ontzet. Dit voordeel vuurde de bondgenooten tot nieuwe krachtsinspanning aan; nog sterker deed dit de wreedheid van den koninklijken bevelhebber van Castilië, Antonio de Fonseca, die, tegen het bevel van den kardinaal in, de stad Medina del Campo in brand stak, daar de burgers geweigerd hadden, geschut voor de belegering van Segovia te leveren.

Bijna alle steden van Castilië sloten zich thans bij den opstand aan. Het gelukte Padilla, zich van de waanzinnige koningin Johanna, 's konings moeder, meester te maken en haar in schijn aan het hoofd der regeering te plaatsen. Padilla liet zich door haar tot veldmaarschalk des rijks benoemen, riep in haar naam de Cortes bijeen en zette het door Karel benoemde regentschap eenvoudig af.

Karel, die in Duitschland werd opgehouden, besloot daar zoo spoedig mogelijk orde op de zaken te stellen en dan opnieuw zijn Spaansche erflanden te bezoeken. Intusschen benoemde hij aanzienlijke Spanjaarden naast den kardinaal in het regentschap, en liet bekend maken, dat voortaan geen vreemdeling in Spanje meer met een ambt zou worden bekleed, en dat de steden, die tot de gehoorzaamheid aan het koninklijk gezag terugkeerden, van de te St. Jago vastgestelde geldelijke bijdrage ontslagen zouden zijn.

Had de koning vóór zijn vertrek naar Duitschland zulke blijken van inschikkelijkheid en toenadering gegeven, dan zou de opstand waarschijnlijk niet zijn uitgebarsten. Thans echter bleef alles zonder uitwerking. De Junta ging nu verder en eischte onder anderen, dat de koning naar Spanje zou terugkeeren en van daar uit zijn overige landen zou besturen, dat de belastingen zouden worden verminderd en de privilegiën van den adel afgeschaft.

De adel, die zijn voorrechten bedreigd zag, koos nu de zijde des konings, en ook naar het oordeel van meer dan één stad gingen de eischen der Junta te ver. Veel rustige burgers, die met schrik zagen, dat in de oproerige plaatsen een woest gepeupel straffeloos allerlei misdaden bedreef, wenschten de strenge orde terug, die onder het koninklijk bewind geheerscht had. In Januari 1521 vereenigden een aantal steden, Sevilla, Cordova, Granada, Cadix, Xeres en andere, zich met elkaar, om een tegen

junta vóór den vrede en den koning te vormen. Zelfs Burgos werd zijn ouden bondgenooten ontrouw.

Tot overmaat van ramp brak onder deze door kleingeestigen naijver een treurige tweespalt uit. Niet de bekwame Padilla, maar don Pedro Giron werd tot opperbevelhebber van de troepen der Junta benoemd. Spoedig bleek, dat Giron niet berekend was voor zijn taak. Hoewel zijn leger de koninklijke troepen in getalsterkte verre overtrof, trok hij van zijn overmacht volstrekt geen partij. Den 5en December 1520 gelukte het den koningsgezinden, Tordesillas stormenderhand in te nemen en zich van de krankzinnige koningin Johanna meester te maken.

Giron legde nu het opperbevel neer, de Junta benoemde don Pedro Lasso tot aanvoerder, maar de soldaten plaatsten Padilla aan het hoofd der legers. Het was te laat. Tevergeefs spande Padilla al zijn krachten in, om orde en eenheid onder de bondgenooten te herstellen; het mocht niet gelukken. Toen de koninklijken den 23en April 1521 het leger der Junta bij Villalar aangrepen, werd dit in een overijlde vlucht geheel ontbonden. Padilla, die tot het laatste oogenblik met be wonderenswaardigen moed den strijd had volgehouden, moest voor de overmacht zwichten, werd op het slagveld gevangen genomen en reeds den volgenden dag met eenige andere opstandelingen ter dood gebracht.

De nederlaag bij Villalar en de dood van Padilla beslisten het lot van den opstand. Wel verdedigde Padilla's moedige gemalin, donna Maria Pacheco, de stad Toledo nog zes maanden tegen de koninklijke troepen, maar moest ten slotte zwichten en de wijk nemen naar Portugal. Dit was het einde van den opstand der *Communeros*. Koning Karel trad met groote zachtmoedigheid op, de onderworpen steden ontvingen zeer draaglijke vredesvoorwaarden, en het eenig gevolg van den op zoo groote schaal aangelegden opstand was, dat de koninklijke macht in Spanje voortaan op veel hechter grondslagen rustte dan ooit te voren.

Onze gravure op blz. 301 stelt de weduwe van Juan Padilla met haar dames voor, die, in diepen rouw gehuld, den verjaardag van den noodlottigen slag bij Villalar herdenken en bidden voor de zielerust van den eerzuchtigen en dapperen man, wiens leven een zoo tragisch einde nam.

De verrijzenis van Dinny Muldoon.
Uit het Iersch naverteld.

In de parochie van Pulbochog, waar mijn vader geboren is, heeft bijna iedereen het hard te verantwoorden, omdat de boerderijen zoo klein en de pachten zoo hoog zijn; maar er is één man en ook maar één, die zoo onafhankelijk is als een prins en op zijn manier het heel best stellen kan, en dat is Dinny Muldoon. En dat komt omdat zijn land, zijn water, overal waar zijn beesten loopen, heelemaal vrij van pacht is.

Waarom Dinny zoo'n voorrecht heeft is een lange en dwaze geschiedenis.

Dinny's vader heette Cormac, en zijn grootvader Dinny Muldoon, net als hijzelf. Ze noemden hem ook Dinny den Geest en iedereen kende hem onder dien naam. En *hij* heeft voor zijn kleine boerderij vrijstelling van pacht gekregen voor altijd.

't Zal nu zoowat tachtig jaar geleden zijn dat Dinny de Geest (maar toen werd hij nog niet zoo genoemd) dacht, dat het voor hem zelf en voor zijn boerderij nuttig was als hij Molshie M'Connell trouwde, in de hoop, dat zij hem geluk en fortuin zou aanbrengen. Maar ach, arme Dinny! Ze bracht hem niets dan de kleeren, die zij aanhad, plus een heel slecht humeur; en Molshie was nog geen drie dagen in huis of Dinny zag de mantelslippen van den vrede om den hoek van zijn deur verdwijnen.

Mijn arme Dinny vocht met zijn vrouw en met de wereld zoo goed hij kon, maar de pacht was hoog en de boerderij ging slecht, zoo kreeg de arme duivel allerlei wederwaardigheden. Daar kwam nog bij, dat hij ruzie kreeg met zijn buren, welke zoo hoog liep, dat hij naar 't gerecht ging om te vertellen, dat Dennis M'Cue gedreigd had hem te zullen doodslaan. Maar in plaats dat dit hielp, maakte het de zaak nog erger, want de M'Cue's zwoeren nu bij alle heiligen, dat zij niet meer rustig zouden slapen vóór zij Dinny's bloed hadden gezien.

‘Wel,’ zei Dinny bij zichzelf, ‘dat moet maar uit zijn. De lucht deugt hier niet voor me en ik zal het eens ergens anders gaan probeeren.’ Zonder iemand iets te zeggen, besloot hij naar Amer ka te gaan. ‘Mijn vrouw en mijn buren zullen tegen dat ik terugkom misschien wat

vriendelijker zijn, en ik wil probeeren genoeg geld te verdienen om uit de nesten te raken.'

Denzelfden avond ging hij naar buiten om de koeien te voederen (zooals hij zeide); maar hij ging werkelijk den weg op tot hij aan een zeehaven kwam en voer naar het land der Vrijheid. Even voorbij zijn huis kwam hij een bedelaar tegen, wien hij een geldstuk gaf om zijn kleeren met hem te wisselen, opdat zijn vrouw hem niet zoo gemakkelijk terug zou vinden. En toen ging Dinny weg en men hoorde niets meer van hem.

Maar voor den ongelukkigen bedelaar was het een noodlottig uur, toen hij het geld en de kleeren van Dinny aannam! Want waar leidt hem zijn boos gesternte? Juist over het stuk land van M'Cue, waar al de ruzie om geweest was, en wien anders komt hij daar tegen dan Dennis M'Cue zelf met een zwaren knuppel in zijn hand. 'Je bent er bij, Muldoon,' schreeuwt hij, 'schelm dat je bent! Ziedaar!' En hij velde den bedelaar met één slag van zijn stok; en die gaf geen kik meer, want hij was zoo dood als een steenen hond.

Dennis liep toen om hulp te halen en hij en zijn broer droegen het lijk weg naar Mondarrig, waar ze het met een steen er aan in 't water gooiden. Toen zeiden zij: 'Ziezoo! Dinny Muldoon is voor goed weg en nu zullen we ons land in vrede bezitten.'

Den volgenden morgen ging het praatje rond, dat Dinny Muldoon vermist werd; dat hij den avond te voren de beesten was gaan voederen en niet was teruggekomen en dat Molshie wanhopend was. De een zei dit, de ander dat, maar na een poos kwamen allen overeen, dat Dinny genoeg had gehad van zijn ellende en zich in de rivier verdronken had; en de M'Cue's zeiden, dat zij een man van zijn lengte in de richting der rivier hadden gezien. Maar in de rivier werd gedregd en het land werd doorzocht, doch ze vonden geen spoor van hem. En Molshie bleef een treurende weduwe.

Met haar boerderij ging het slecht, want ze kon zich zelf niet helpen, en daar Dennis M'Cue's land vlak bij 't hare lag en hij even hard een vrouw noodig had als zij een man, dacht hij, dat zij het maar samen moesten vinden, want zij had nu al een paar jaar getobd en had er ook wel zin in, maar zij wist niet zeker of Dinny wel dood was. Toen, alsof het geluk het zoo wilde, juist twee jaar na Dinny's verdwijnen, haalde een man een lijk uit het water, toen hij aan 't baggeren was.

Iedereen kwam kijken en schoon het onkenbaar was, zag men toch aan de kleeren, dat het Dinny Muldoon moest zijn, men herkende de knoopen aan zijn jas en de schoenmaker zag het aan de laarzen, die hij voor hem gemaakt had. Molshie kwam en herkende hem ook, en huilde alsof nog nooit ten vrouw zóó bedroefd was geweest over haar man.

Nu, er werd heel gauw uitvaart en begrafenis gehouden, zoo gauw als ze konden stopten ze hem weg.

Dinny, arme man, was goed en wel in Amerika gekomen en had werk gekregen in de loodmijnen en een jaar lang werkte hij hard. Toen werd hij ziek door loodvergiftiging en moest een heel jaar te bed blijven. Zoo gauw hij een voet kon verzetten, was zijn eenig verlangen naar Ierland terug te gaan en daar beter te worden; een paar vrienden betaalden zijn reisgeld en brachten hem op de boot.

Toen Dinny aan land kwam, had hij veel van een geest, hij zag zoo wit als linnen, zijn oogen waren diep in hun kassen gezonken en hij was vel over been. 'Maar 't ergste.' zei hij bij zich zelf, 'is, dat ik geen betere kleeren aan heb, mijn lompen zijn

nog te slecht voor een vogelverschrikker. Nu, hij liep naar huis, en toen hij dicht bij kwam, wachtte hij den avond af en ging door 't land, om niet gezien te worden in zulke kleeren.

Toen hij over zijn eigen heining klom, vond hij in den tuin dezelfde kleeren, die hij twee jaar geleden met den bedelaar geruild had en die Molshie daar te luchten had gehangen. ‘Goddank.’ zei Dinny, ‘hij heeft ze mij weer teruggegeven.’

En zonder meer, trekt hij zijn lompen uit en kruipt in zijn jas met panden en glimmende knoopen; zet zijn oud grijs hoedje op, terwijl hij mompelt: ‘Die gierige Molshie heeft ze zeker van den armen bedelaar afgenomen, maar ik ben er nu goed mee.’

Nu was het juist de derde avond na de begrafenis en Dennis M'Cue was naar Molshie toegegaan om haar te troosten en den trouwdag af te spreken, die nu zeker was, zoo spoedig zij het fatsoenlijk konden doen. Zij zaten heel lief bij elkaar, toen Dinny door het venster keek! 't Eerste, waarvan zij opschrikten, was een ijselijke gil; en toen ging de deur open en Dinny Muldoon, dien zij drie dagen te voren hadden begraven, - Dinny, in zijn oude jas en veel spookachtiger er uitziende dan een dood mensch - sprong de kamer in.

Molshie gaf een gil en viel toen flauw; Dennis M'Cue, met zijn mond wijd open, kon eerst van schrik zich niet bewegen tot Dinny hem met de beenige vuist dreigend zei: ‘Jij moorddadige schurk.’ - wat een soort scheldwoord van hem was - ‘jij, moorddadige schurk M'Cue! Ik zal niet rusten vóór ik je gehangen zie!’

Dennis kreeg plotseling het gebruik van zijn ledematen terug, hij schreeuwde hard en schoot toen tusschen Dinny's beenen heen, de deur uit.

Molshie was waarlijk heel akelig en telkens als zij haar oogen opendeed en Dinny over haar heengebogen zag, viel zij opnieuw flauw.

‘De vrouw zal van schrik sterven.’ zei Dinny, ‘als ik niet iemand van de buren bij haar breng, om haar bij te helpen.’

Daarom ging hij naar Neilis Lemaghans en toen hij bij 't huis kwam, hoorde hij muziek, want er was een danspartij bij Neilis en de gansche gemeente was er bijeen. Dinny deed het hek open en stapte naar binnen en op 't zelfde moment begon iedereen te schreeuwen en te gillen en naar de deur te dringen; in minder dan geen tijd, stond Dinny alleen met een half dozijn bezwijmde vrouwen en meisjes, die tusschen de gebroken stoelen lagen; en telkens kwam een van haar bij, keek naar Dinny en viel, met een nieuwen schreeuw, weer dadelijk flauw.

‘Jullie mogen naar de maan loopen!’ zei Dinny, nadat hij vijf minuten sprakeloos van verbazing had gestaan; ‘jullie mogen allemaal naar de maan loopen! Is iedereen gek geworden of wat is er met Pulbochog gebeurd, dat iedereen wegloopt voor een man, die na twee jaar in zijn land terugkomt?’

Hij ging nu maar weg en verder, maar ieder huis was leeg of het uitgestorven was, en alleen in de verte hoorde hij de menschen schreeuwend over 't land loopen.

‘Ga dan je gang maar.’ mompelde hij, keerde om en ging naar huis. Hij kroop in zijn stal, want hij had voor dien avond genoeg van Molshie, ging bij de koe liggen en sliep rustig in.

Nu, toen Dinny wegging, was er al achterstallige huur op 't land en die was nog niet afbetaald sinds toen; de landheer had den deurwaarder uitgestuurd om naar Molshie te gaan en iets van waarde in beslag te nemen. Dienzelfden morgen nu kwam de deurwaarder om zijn plicht te doen, heel vroeg, opdat niemand hem zou hinderen.

Hij kwam in den stal en zag de koe, die hem goed toescheen om mee te nemen, maar toen hij haar los wilde maken, sprong Dinny te voorschijn om dat te beletten,

maar nauwelijks had de deurwaarder hem aangekeken of hij begon ook te gillen en liep zoo hard hij kon weg, tot hij over de heuvels was.

Dinny verwenschte den deurwaarder en den landheer, die zijn eenige koe weg wilden nemen, en ging op hooge beenen naar het huis van den landheer. De deurwaarder was daar vóór hem aangekomen en toen hij vertelde, dat hij onverrichterzake terugkwam, omdat de geest van Dinny Muldoon bij de koe was verrezen in een krans van vuur, schold de landheer hem uit voor idioot en dreigde hem te ontslaan en een *man* in zijn plaats te nemen.

Maar zie, terwijl de landheer nog sprak en de deurwaarder klappertandend voor hem stond, ging de deur open en Dinny stapte naar binnen.

De landheer verstomde en zijn haar rees te berge, de deurwaarder huilde en kroop onder den stoel van den landheer.

‘Geen wonder, dat gij beiden u doodschaamt.’ dondert Dinny hun toe, ‘om een weduwe haar eenige koe af te nemen!’

‘Het was.... het was een misverstand.’ stamelde de landheer. ‘'t Was heelemaal een misverstand en 't spijt mij erg, meneer Muldoon, 't zal nooit meer gebeuren.’

‘Ha, *meneer* Muldoon - niet minder.’ dacht Dinny. De landheer is erg beleefd geworden in dien tijd. En toen zei hij: ‘Ik ben blij, dat ik het hoor, want ik vind het geen vriendelijk welkom voor een man, die na twee jaar terugkomt.’

‘O, mijnheer Muldoon, we zijn heel blij u terug te zien.’ De landheer was nu zoo wit als de muur en beefde als een espenblad. ‘Ik denk, dat gij al de buren nog eens gaat opzoeken vóór ge weer heengaat. Goeden morgen.’

‘Ik schijn u al even welkom te zijn als mijn buren. Iedereen schreeuwt en gilt, als ik kom, en loopt weg, wat duivel bezielt hen toch?’

De landheer deed zijn best zoo vriendelijk mogelijk te zijn. ‘Och, meneer Muldoon, dat is alleen maar, omdat we nog niet aan u ge wend zijn.’

‘Dan zal het mijn schuld niet zijn of ze zullen weer spoedig aan mij wennen.’ zei Dinny.

‘Ach neen, meneer Muldoon, zeg dat niet,’ smeekte de landheer.

‘Wat drommel bedoelt ge nu?’ vroeg Dinny.

‘Ik bedoel, och ge weet wel, wat ik bedoel. Ik bedoel, dat wij natuurlijk heel, heel blij zijn u te zien; maar we denken, dat het beter en gelukkiger voor u is *op de plaats, waar ge vandaan komt*.’

‘Gelukkiger!’ zei Donny. ‘Kijk mij aan! kijk mij aan! Gij ziet nu een man, die geleden heeft sinds hij heenging.’

De verschrikte deurwaarder onder den stoel gaf weer een gil en de landheer rilde.

‘Och, meneer Muldoon, als ge weggaat zal ik alles doen om u genoegen te geven.’

‘Ik vraag alleen een jaar uitstel, en dan zal ik alles komen betalen wat ik u schuldig ben, al moest ik het van den duivel halen.’

‘O, neen, neen, neen! Alsjeblieft niet! Breng mij geen geld. Ik scheld je iederen stuiver kwijt en zal je er een kwitantie van geven, als ge die dan maar in uw zak steekt en heengaat.’

‘O, edelmoedige man!’ riep Dinny, overbluft door zooveel goedheid. ‘Dat zal ik nooit vergeten. En in het vervolg zal ik iederen betaaldag de eerste zijn, die u de pacht komt betalen.’

‘Och neen! neen, liever niet!’ zei de landheer. ‘Kom liever nooit meer pacht betalen. Ik zal je hier een bewijs schrijven, dat ge mij betaald hebt voor altijd, liever dan u nog eens de moeite te geven om terug te komen.’

En hij schreef de kwitantie, en de verwonderde Dinny neemt die uit zijn bevende handen, steekt haar in den zak en gaat heen.

Maar hij vond geen levende ziel onderweg en begreep maar niet wat er gebeurd kon zijn, tot hij aan de kerk kwam, die stampvol was. Want de buren hadden Molshie geraden om voor de rust van Dinny's ziel te gaan bidden en de gansche gemeente was meegegaan.

Dinny wandelde de kerk binnen en op het oogenblik, dat de gemeente hem zag, begon men te schreeuwen, zoodat het dak bijna instortte en stormde iedereen door de drie deuren naar buiten - 't was nog een geluk, dat niemand onder den voet raakte; en Dinny was alleen met den priester.

De priester was een braaf, moedig man en hij ging op Dinny af en beval hem in Gods naam te zeggen, wat hem bezwaarde en hem terug deed komen.

‘Wat mij bezwaart!’ zei Dinny. ‘Ik heb nog niets dan zwarigheid gehad sinds ik heenging.’

‘Te meer schande voor u, Dinny Muldoon.’ sprak de priester. ‘'t Is niet mijn schuld, ik heb je genoeg vermaand.’

‘Dat is zeker waar, vader.’ zei Dinny. ‘Dikwijls, terwijl ik leed, heb ik hetzelfde gedacht.’

‘'t Spijt me heel erg, Dinny Muldoon, maar nu is het te laat. Kan ik nog iets voor je doen?’

‘Ja, eerwaarde, wilt ge mij eens zeggen, waarom het volk als dol voor mij wegloopt?’

‘Wel, dat is heel natuurlijk.’ zei de priester,

'zij zullen niet tevreden zijn, vóór ge weer heengaat. Dus, haast u.'

'Voor ik heenga! Maar ik kom om te blijven.'

'Kom, kom, dat gaat niet, dat weet je wel.'

'En waarom niet?'

'Er is geen waarom,' zegt de ander. 'Als je iets hebt, dat je hindert, of iets te vragen hebt, vraag het dan en ga.'

'Op mijn woord, dat is een aardige manier iemand te ontvangen, die twee jaar lang geleden heeft.'

'Ge hebt zelf gezegd, dat ge het verdiende,' zei de geestelijke.

'Ja maar, ik wil opnieuw beginnen.'

'Daarvoor is het te laat, er is geen opnieuw beginnen in uw wereld. Rechtsomkeer dus, als ge niet gewillig gaat, zal ik je er toe dwingen.'

De arme Dinny was heel bedroefd over zoo'n behandeling. 'Maar hoe wilt ge toch, dat ik terugga? Hoe kan ik dat zonder geld of goed?'

'Kom, geen praatjes,' zei de priester, 'ga, zooals ge gekomen zijt.'

'Ik kwam met de *Elisabeth Jane* tot Darry en ik moest er goed voor betalen.'

'Wat zegt ge?' zei de priester, en hij stak zijn hand uit en bevoelde Dinny. 'Zijt ge dan niet dood?'

Maar Dinny voelde heelemaal niet als een geest, tot groote verwondering van den priester; en hij liet hem niet los, maar wandelde met hem uit de kerk, terwijl Dinny zijn geschiedenis vertelde. En al 't volk keek naar hen, van achter de heuvels en verwachtte Dinny in een rookwolk te zien verdwijnen, maar dat zagen ze niet.

De priester bracht Dinny naar huis, naar Molshie, en vertelde haar, dat het niet Dinny's geest was, maar Dinny zelf; maar Molshie rende het huis uit en wilde niet terugkomen; zij bedankte er voor, zei ze, met een geest te wonen. Ze kwam ook nooit terug, maar Dinny was er niet heel bedroefd om.

Toen Dennis M'Cue zoo geschrikt was, liep hij recht door naar de politie en gaf zichzelf aan voor den moord.

Dinny Muldoon nam een dag vrijaf om zijn terechtstelling te gaan zien. En hij leefde gelukkig tot zijn dood en liet zijn erf vrij van pacht na aan zijn zoon Cormac, het kind, dat Molshie bij hem had laten blijven; en Cormac liet het na aan zijn zoon Dinny, en zooals ik zei, Dinny en zijn boerderij gaat het heel goed. Moge het nog lang zoo blijven.

En dit is een ware geschiedenis.

ALB. S.

Tycho Brahe.

Den 24n October was het de driehonderdste verjaardag van het overlijden van den beroemden Deenschen sterrekundigen Tycho Brahe, die, den 14n December 1546 te Knudstrup, een dorp bij Lund in Denemarken geboren, den 24n October 1601 te Praag overleed.

Nog maar veertien jaar oud, werd Tycho Brahe door een zonsverduistering op de sterrenkunde opmerkzaam gemaakt, waaraan hij voortaan zijn heele leven zou wijden, ondanks de moeilijkheden, die hem in den weg werden gelegd. Tegen den wil zijner bloedverwanten, die hem voor rechtsgeleerde bestemd hadden en de astronomie voor

een edelman ongepast oordeelden, nam hij den loop der sterren waar. Des nachts, wanneer allen sliepen, sloop hij naar buiten, om met zijn uiterst primitieve instrumenten te werken, want zijn familie weigerde hem in zijn wetenschappelijk onderzoek te steunen. Maar juist deze omstandigheid dwong hem, zelf op nieuwe, minder gebrekkige instrumenten te peinzen, en zoo was het Brahe, die de heele kunst van waarnemen hervormde en den grondslag legde tot werkelijk nauwkeurige metingen.

In 1572 ontdekte de jeugdige sterrenkundige in het sterrenbeeld Cassiopeia een nieuwe ster, die in 1574 weer verdween, en hij was ook de uitvinder van de sextant, het voor de scheepvaart zoo belangrijke instrument.

DE STERRENKUNDIGE TYCHO BRAHE, † 24 October. 1601.

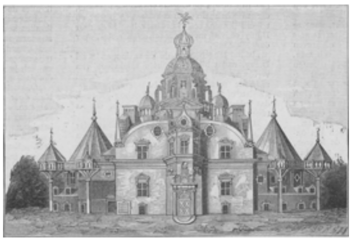

ORANIENBORG, DE STERRENWACHT VAN TYCHO BRAHE.

De onophoudelijke plagerijen, waaraan Tycho van de zijde zijner familie blootstond, noopten hem eindelijk, zijn vaderland den rug toe te keeren. Hij begaf zich naar Bazel, maar hertog Wilhelm IV van Hessen trok zich zijner aan, legde koning Frederik II van Denemarken de zaak bloot en wist dezen te bewegen, den buitengewoon begaafden jongeman te ondersteunen. De koning beleende hem in het jaar 1576 met het thans Zweedsche eiland Hven in de Sond, kende hem een jaargeld toe, liet de noodige gebouwen oprichten en schonk hem de instrumenten, die hij voor zijn sterrenkundigen, wiskundigen en scheikundigen arbeid noodig had. Zoo ontstond op het eiland de prachtige, in 1580 voltooide sterrenwacht Oranienborg. In Hollandschen Renaissancestijl door een Hollander gebouwd, was dit voor wetenschappelijke doeleinden bestemde kasteel een meesterstuk van bouwkunst. Rondom door tuinen omringd, welke op hun beurt door prachtige lanen werden omgeven, was het in rooden steen gebouwd, hier en daar door lichten zandsteen afgewisseld, en had tot aan de torenspits, met een Pegasus bekroond, een hoogte van ongeveer twee en twintig meter. In kleine aanbouwsels waren de woningen van Tycho's medewerkers, verder een eigen boekdrukkerij, een chemisch laboratorium en een groote bibliotheek. Het kasteel bevatte verder veel kamers met zeldzame kunstvoorwerpen, schilderijen, oude bronzen enz. De vensters waren van veelkleurig glas, de muren met zinnebeelden, zinspreuken en beelden versierd. In de torens, die naar alle kanten een vrij uitzicht verleenden, werden de sterrenkundige instrumenten, de groote hemelglobes en hemelcirkels opgesteld; verrekijkers waren er toen nog

niet. Het is zeer te bejammeren, dat er reeds weinige jaren na Brahe's dood nauwelijks een spoor meer van het prachtig gebouw over was.

Geleerden uit verre landen en verscheidene vorsten, onder wie Jacobus I van Engeland, bezochten Brahe op zijn eiland. Vele studenten omgaven hem en ontvingen van hem onderricht. Op den Oranienborg bedacht hij het naar hem genoemde planetenstelsel, volgens hetwelk de aarde het middelpunt van ons zonnestelsel uitmaakte; om haar heen bewoog zich de zon, op haar beurt omgeven door de andere planeten, waarvan men toen ter tijd nog maar Mercurius, Venus, Mars, Jupiter en Saturnus kende. Tegen het heldere en eenvoudige stelsel van Copernicus, die de zon, niet de aarde, tot middelpunt van het planetenstelsel maakte, was Brahe's systeem niet bestand en geraakte weldra in vergetelheid.

Was koning Frederik II den sterrenkundige zeer welwillend gezind, onder diens opvolger Christiaan IV weigerde het hof de sterrenwacht langer te bekostigen, ja, Brahe werd zelfs zijn jaargeld ontnomen. In 1597 verliet deastronoom met zijn gezin het vaderland en trad in 1599 in den dienst van keizer Rudolf II van Oostenrijk, die voor hem te Praag een nieuwe sterrenwacht wilde laten bouwen. Doch vóór dit plan tot uitvoering kwam, overleed Brahe den 24en October van het jaar 1601.

Tycho Brahe was een der kundigste mannen van zijn tijd, wien ook de beroemde Kepler veel heeft te danken gehad. Zijn grootste verdiensten verwierf hij op het gebied der practische astronomie, waarvan hij als de eigenlijke stichter kan worden beschouwd.

Ook heeft hij in de Latijnsche taal een aantal werken op het gebied der sterrenkunde geschreven. Zijn kostbare verzameling instrumenten, die keizer Rudolf van hem had gekocht, werd na den slag bij den Witten Berg grootendeels vernield; enkel een groote sextant bevindt zich nog te Praag. De groote koperen globe, die 5000 thaler moet hebben gekost, kwam na veel lotgevallen weer naar Kopenhagen, waar zij in 1728 bij den brand van het slot vernield werd.

Bij de Platen.

Het keizerlijk gezin van Rusland. -

De gravure op onze eerste bladzijde is vervaardigd naar de jongste photographie, den 16en Augustus in het paleis Peterhof genomen. Zij is de eerste, waarop tevens de jongste groothertogin, toen nog maar twee maanden oud, is afgebeeld.

Nu na het bezoek aan Frankrijk de belangstelling in den beheerscher van het uitgestrekte Russische rijk weer is verlevendigd, zal deze fraaie groep, waarop tot dusver een keizerlijke prins is blijven ontbreken, stellig met meer dan gewone aandacht worden bezichtigd.

[Nummer 39]

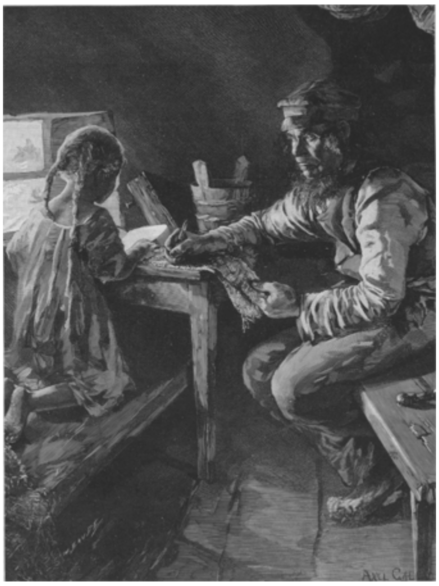

FINSCH BINNENHUISJE, NAAR DE SCHILDERIJ VAN AXEL GALLEN.

Haar boetedoening, door Anna van Zuyden. (*Vervolg en slot.*)

Dan ineens worden haar oogen getrokken door 't bewegen van menschen aan 't straateinde, ongewone drukte - een samenscholing...

'Voor 't huis van Huib' flitst het door haar denken, en ze voelt die gedachte als een stekende pijn.

Ze wil er heen; ze moet er heen, gedreven door haar angst.

Ze voelt hoe nu het verschrikkelijke gebeurd is; dat 't nu gekomen is, waar 't niet verder komen kan.

En in een heftige ontroering, die haar opzweept uit haar stille gedroom, snelt ze verder....

De dorpstraat is nog lang. -

Sedert een half jaar woonde Huib weer in 't dorp. De menschen hadden hem eerst niet teruggekend, zoo haveloos en verwilderd zag hij er uit.

Hij woonde achteraf, in een arm, onooglijk huisje.

Hij was getrouwd geweest in de stad, z'n vrouw was dood, en van z'n kinderen leefde nog alleen 't zwakke bloedje, dat hij meebracht, 'n jongetje van twee of drie jaar.

Hij slenterde door de straten met 't kind op zijn arm, hij zat in de herberg met 't kind op zijn knie. Hij deed niets, de menschen wisten niet waarvan hij leefde. Soms was hij weer verdwenen, dagen achter elkaar; 't was een heele rust in de buurt. Een oud, smerig vrouwtje paste dan op het kind: - voor een paar centen deed ze het.

Dien morgen had men den veldwachter op een der ruige heiwegen gevonden - een schot in de borst.

's Middags werd Huib Huiberts zwaar geboeid weggevoerd.

Nu stonden de menschen opgehoopt in de deuropening. Nieuwsgierig gluurden ze, over elkanders schouders heen, naar binnen in den ellendigen rommel.

Daar zat het kind: zijn teere lichaampje kromp in zenuwschokken, zijn zwoegende borstje hijgde naar lucht.

Schreien deed het niet meer, maar de starre oogen tuurden vol angst naar de dringende menschen.

't Zat neergehurkt op een stoof, schichtig zich aandrukkend tegen den muur, een armpje, in een gebaar van angstig afweren, opgeheven tegen het voorhoofd.

Zoo zat het schuw als een arme, kleine vogel, die bekje en vleugels ten bloede heeft gevlogen tegen de tralies der kooi, waarin ze hem opsloten, en die nu bevend van afmatting wegschuilt in 't verste hoekje.

'k Had zijn zwakke krachten opgevoerd tot het uiterste om het ongeluk af te weren.

't Mocht niet baten.

In stommen angst wacht het kind, wat er verder gebeuren zal.

De menschen dringen op, maar durven den drempel niet over.

Achter hen en om hunne hoofden is het warm-schitterend zonlicht, maar hun gezichten vagen weg in de schaduw, die zwart en somber uit dat armoedige binnenhuis lijkt op te doemen, dreigend als een vervloeking.

Dan, met een huivering zeggen ze 't elkander, hoe dit huis voortaan geschuwd zal worden, hoe er nooit meer zegen op rusten kan.

Ze vertellen elkaar, hoe de woesteling zich verzet heeft, toen hij gevangen werd genomen. Met voeten en vuisten heeft hij getrapt en geslagen, tierend en vloekend tegen zijn verraders. En boven alles uit: 't gegil van het kind, zijn stemmetje krijschend schril van heftigen angst: ‘O, paatje, o, paatje!....’ Met allebei z'n handjes had het zich vastgeklampt aan zijn vader.

‘Voor z'n kind was hij toch goed!’

‘O, ja, altijd droeg hij er mee op z'n arm, als hij door 't dorp dwaalde.’

‘Alle kinderen liepen voor hem weg, maar die kleine stumper leunde zoo rustig tegen zijn schouder.’

‘Och, dat arme, arme bloedje, z'n moeder dood en zijn vader....’

‘Je hoeft niet te vragen of die daar ook voor galg en rad zal opgroeien.’

Maar de wreede woorden, als een ruwe grap bedoeld, vinden geen anderen weerklank dan een meelijdend gemompel van: ‘Stil daar.... schreeuw zoo niet. Zie je niet, hoe angstig 't kind is....’

Dan beginnen de vrouwen, die 't voorste staan, 't kind toe te spreken met zachte, goedige woorden.

Juist nu is Dientje Verschuren genaderd, en haperend, angstig stelt ze haar vraag: ‘Wat of er gebeurd is?’

‘Weet ze 't dan nog niet? Ze hebben hem weggehaald den deugniet - en nou zit 't kind daarbinnen....’

De vrouwen willen haar een breedvoerig verhaal gaan doen van 't geval, maar Dientje heeft geen geduld om te luisteren:

‘Ze hebben hem weggehaald... waarheen?...’ dringt ze aan.

En boven de verwarring der stemmen klinkt schel dat woord ‘moordenaar,’ gruwelijk als een wraakroeping.

‘Levenslang krijgt hij, de schurk.’

‘En 't kind?... Wat moet er met 't kind?...’ In een snik stoot Dientje er die woorden uit; er is ontzetting in haar ziel.

Dan ineens, krachtig in haar hevige emotie, terwijl haar zacht-droevige oogen opflikkeren als haar geest en haar wilskracht, dringt ze henen door de opgehoopte menschen.

Ze wijken zwijgend voor haar, beseffend dat er iets gebeuren gaat. Op den drempel aarzelt ze even, voelende als die anderen het dreigende van de schemering daarbinnen....

Daar zit het kind, vaster nog zich dringend tegen den muur; angstig heeft het gestaard naar de vrouwen, die meelijden hadden en zachte woorden zeiden, die het echter niet voelde doordringen in zijn arm gemarteld zieltje.

‘Ga er niet in,’ roepen de menschen, die haar aarzeling gezien hebben en hun afschuw nu feller nog voelen.

Met een huivering is ze toen binnengetreden, heeft ze even gezien de ellende en de verwaarloozing; nu is er niets meer dan, neergehurkt en weggedoken in zijn hoek, het heele kleine wezentje, dat in zijn zwakheid en verlatenheid om erbarmen vraagt.

En in oneindig groot mededoogen buigt ze zich henen over het kind, streelend met de hand over zijn donker hoofdje.

'Arme stumper.... zit je hier zoo heelemaal alleen....' zegt ze, zacht klagend.

't Kind voelt de warmte van die liefdehand als een weldoening door zijn bevende lichaampje vloeien, en de angst laat zijn zieltje los.

Heel klein en zwak, aandoenlijk klein en zwak, blijft het bewegingloos luisteren naar die stem met haar vertroosting, en zijn oogen zien op, met een gehunker naar liefde, in het goedige, zachte gelaat, dat zich diep over hem nederbuigt.

Nog even heeft ze geaarzeld, duidelijk doorziende het veelzeggende van wat ze doen gaat, het overwegende in zijn gevolgen. Toen sprak het in haar, luid en fier, blijde bijna:

'Zoo zal ik het goed maken.'

Dieper buigt ze zich voorover:

'Lieveke, wees nu heel zoet, en heel, heel gerust.... nu niet bang meer zijn, he, vent?...'

Zoo neemt ze het jongetje op in haar armen, zachtjes sust ze het, vast 't drukkend tegen haar hart....

'Hij kon 't ook niet helpen, he?.... Arm, klein kindje.... zeg, wil je nu bij mij komen - altijd bij me blijven?....'

Heel zoetjes fluistert ze haar lieve, goede woorden; de menschen hooren ze niet. Maar ze begrijpen ze toch, en ze staan er bij met vochtige oogen.

'Juffrouw Dientje, neem je het mee? - Och, toe ja, neem het toch mee!....'

De vrouwen dringen nader, goedig benieuwd en met meewarige gezichten.

't Jongetje voelt zich zoo veilig nu in de koesterende bescherming van die vrouw, die hem in haar armen opnam; in overgevend vertrouwen drukt het zijn hoofdje vaster tegen haar aan.

Dientje voelt het, en een vreemde ontroering, een heerlijk warm gevoel van zachtheid en goedheid komt in haar....

Dan, het hoofd hoog heffend zegt ze:

'Ik neem het kind en zal het bij me houden.'

Nu zwijgen de menschen, beseffende het veelzeggende van die woorden.

Ze wijken ter zijde om Dientje door te laten, ze voelen iets van eerbied en ontzag.

Met het kind tegen zich aangedrukt, slaat ze den weg in naar huis.

Vlug stapt ze voort, met nieuwe, jongere veerkracht in haar tred, en terwijl ze haar goedige woorden zegt tot het kind, komt er als een licht van vreugde in haar ziel....

'Zoo'n kind brengt geen zegen in huis,' - een afgewerkt, verschrompeld vrouwtje had 't gezegd, toen Dientje weg was en de menschen nog even napraatten over het geval. - Toen had ze de lippen stijf opeengeperst, de oogen dichtgeknepen tot smalle streepjes en ze schudde het hoofd, alsof ze een booze, oude tooverheks was, die een kwade voorspelling heeft gedaan.

Maar die er stonden voor Huib Huiberts' woning wisten wel, wat 't een zegen zou wezen voor zijn kind, dat 't ginder werd opgenomen in 't strakke, witte huisje, stemmig en rustig in zijn groenen tuin.

III.

Thuis zat de kindsche moeder te dutten in een hoekje.

Er was nog zonlicht in 't vertrek, een warmroode gloed van den zonne ondergang.

De oude meubels stonden stijf gerangschikt. Maar de kille, droefgeestige strakheid van de holle kamer met witte muren leefde wat op onder 't warme schijnsel. Dientje kwam binnen met 't jongetje in haar armen.

‘Moeder,’ heeft ze gezegd, zich vlak plaatsend voor haar stoel, de woorden één voor één betonend: ‘Moeder... dit... kind... neem ik bij me... 't is het eenige kind... van Huib Huiberts...’

De vrouw keek versuft naar het kindje, toen, met een oplichting in de doffe oogen, mompelde ze:

‘Huib Huiberts.... die is geen partuur voor Dientje... ze zegt het zelve... geen partuur.’

Ze strekte de dorre handen uit, ze streelde het kind over 't hoofdje. Zoo liefkoosde ze ook haar kleinkinderen, die schuw waren voor hun oude grootmoeder.

Haar geest was verdoofd; heel vage gedachten leefden alleen nog in haar brein. - Ineens was ze zoo gebroken de krachtige, forsche vrouw, getroffen door een beroerte, die haar leven bedreigde en haar geestkracht verlamd had.

‘Lief kindje... zoet kindje...’ murmelde ze nu, en ze oogde Dientje na, die 't medenam in de keuken.

Dien nacht heeft Dientje niet geslapen. Ze was opgebleven om kleertjes te naaien voor haar pleegkind. Moeder sliep achter de bontgebloemde gordijnen; haar ademhaling ging geregeld en rustig.

Dientje zat gebogen over haar werk in 't slechte, rossige licht, dat haar oogen schrijnde.

Tegen den muur stond haar ledikant in witte gordijnen. Ze had er klein Janneke ingelegd, hem toegedekt met de frissche lakens, z'n handjes samengevouwen op het dek, z'n hoofdje zacht gevlijd op 't koele kussen.

Zoo was hij in slaap gevallen, afgetobd en over-vermoeid.

Eerst had hij roerloos gelegen, de schaduw van z'n wimpers op zijn bleek gezichtje. Maar hij was zachtjes beginnen te kreunen in z'n slaap, en zijn borstje hijgde soms naar adem.

Toen ineens werd hij wakker als in plotselingen schrik: ‘Paatje!.... paatje!’ had hij geroepen, woest zich opwerpend uit zijn gesluimer, en hij was gaan schreien.

Dientje was gekomen, had hem rondgedragen door de kamer, had gesust en geneuried...

Toen ze Janneke weer nederlei, heeft ze met de hand zijn hoofdje gekoeld, dat brandde in koortshitte.

'Nu weer zoet slapen.'

Maar hij sliep niet meer, bewegeloos lag het hoofdje in het kussen, en de oogen tuurden de kamer in; donkere, gloeiende oogen, vreemd-schitterend in 't warme gezichtje.

Dientje had zich weer over hem heengebogen, bezorgd en angstig. Ze gaf hem te drinken - gretig grepen zijn handjes naar het waterglas. - Slapen kon hij nog niet. Met een stil gesmeek in z'n blik keek hij naar Dientje. Ze zag wel, dat hij ziek was, en ze werd onrustig. Ze bleef voor het bed staan en legde haar hand weer op zijn hoofdje. Dat deed hem goed, die koelende hand te voelen, stil bleef hij liggen, en hij kreunde niet meer.

Dientje dacht, dat hij in slaap zou vallen en durfde zich niet verroeren. - Als zijn ademhaling weer rustig was, wilde ze voorzichtig haar hand verwijderen; toen heeft Janneke ze gegrepen met beide z'n warmgloeiende handjes en ze gedrukt tegen z'n wang, in een liefkoozing.

Dientje voelde ineens een verteedering, een zachte, weldoende ontroering, die haar oogen vochtig maakte.

Ze is nedergeknield voor het bed en heeft het kindje naar zich toe getrokken, haar lippen gedrukt op z'n gloeiend voorhoofd, op de verwarde haren.

En in haar hart was een groote blijdschap gekomen, nu ze wist hoeveel ze van het jongetje zou houden.

Ze waakte dien nacht over hem, zooals een moeder waakt bij haar zieke kind.

Janneke werd erg ziek.

De dokter zei, dat het hersenontsteking was; hij zou er van sterven.

Maar gestorven is hij niet! Dientjes hart jubelde van dankbaarheid, toen ze zag hoe hij beter werd.

'Misschien zou 't beter wezen, als hij gestorven was,' meende de dokter: Jannekes beentjes waren verlamd.

Maar Dientje drukte het kind aan haar hart: 'Hij is mijn eigen, zoete jongen,' en ze wist hoe ze hem verzorgen zou, met evenveel liefde als ze hem bevochten had aan den dood.

Zoo was het kind van Huib Huiberts opgenomen in dat huis, en zoo had zich dat vrouwenhart met veel goede liefde gegeven aan het arme, verlaten stumpertje.

Er was een mooie, blijde vertroosting, een vreugde gekomen in de eenzelvige ingetogenheid van Dientjes leven; een weldaad voor haar, die in strengen ernst alle warmer, inniger leven gebannen had gehouden uit haar ziel.

Ze had geleefd als een vroom zusterken, werkend en biddend in eenzaamheid.

Als een boetende kloosterlinge had ze geleefd, alle vreugde vèr houdend van haar hart.

Nu was er een rein geluk opgebloeid in haar leven.

Zoo is er soms opgebloeid een stille witte bloem, een eenzame ongerepte bloem op een dorre heideplek.

De strakke, kille ernst in haar woning was weggeglansd onder een licht van liefde, dat straalde uit een schuldeloos kinderzieltje, levenen licht-wekkend in haar eigen hart: al-tee-derheid, al-goedheid.

Maar soms in den nacht lag ze slapeloos, en haar oogen staarden weer vol angst in het verleden.

Daar bleef de schuld; zwaar en zwart en dreigend stond daar de schuld. En het licht van blijheid, dat gekomen was om haar leven, vermocht niet de zwarte schuld weg te wisschen. En het goede, stille geluk, dat tot haar gekomen was, vermocht niet de zware schuld te verdelgen.

Hoe dan toch had deze zegening kunnen komen over haar, die naar duisternis en rouwe zocht?...

Ze durfde bijna niet zich bewegen in het licht.

Bijna durfde ze niet opzien in het glanzend aanschijn, dat zich vol goedertierenheid over haar nederboog.

Want altijd bleef de schuld zwaar en zwart.... en zag naar haar....

Zes jaar was Janneke zoo geworden.

Oude, kindsche grootmoeder had 't liefst, dat hij vlak naast haar zat in z'n laag leeren stoeltje, zoo dat ze zijn haren streelen kon.

Van geen harer kleinkinderen hield ze zooveel als van dit vreemde jongetje, de eenige ook, die zich niet schuw en angstig onttrok aan de lief koozingen van haar bevende handen.

Als hij zat in z'n stoeltje, zou niemand gedacht hebben, dat hij een ongelukkig kind was en niet loopen kon.

Zijn lieve hoofdje bewoog zoo vol gratie op de mooi gevormde schouders, de armen en handen deden zoo gemakkelijk hunne bewegingen.

Hij was een mooi kind. Hij leek niet op z'n vader; die was bleek en blond geweest. Janneke was donker.

Zijn dof-bruine krullen en zijn oogen met een gedroom van zacht-blauw, een gefonkel van zwart er in, de matte tint van zijn gezichtje hadden iets warms, iets zuidelijkers.

Als hij lachte alleen, was er bij Dientje soms een vage herinnering opgekomen, alsof ze vroeger Jannekes vader zóó had zien lachen, de bovenlip opgetrokken - 't hoofd lichtachterover.

Maar Janneke lachte niet veel.

Toch was hij een gelukkig kind, en al kon hij niet spelen en stoeien als andere kleine jongens, zijn kinderleven was mooi en zonnig.

Janneke was een kleine droomer, en zijn rijke kinderfantasie was een goed geluk voor hem.

Hij zat er: stil geduldig lijdertje met weemoedig gemijmer in de oogen.

Hij zat er de lange winterdagen en keek naar de sneeuwvlokken, die achter de ruiten dwarrelden als kleine, witte vogels.

Grootmoeder mompelde haar vage gedachten uit.

Dientje repte zich bedrijvig. Straks trok ze Jannekes rolstoeltje naast zich bij 't venster. Dan glansde er een blij licht op in de droefgeestige kinderoogen. - Het was zoo'n feest voor hem, als Dientje mooie figuren voorknipte, als ze hem leerde matjes

vlechten en kralen rijgen. Zoo was hij bezig als zij naast hem zat te naaien, nu en dan een vriendelijk, bemoedigend woord tot hem richtend.

In z'n zieltje droomde een verlangen om nu iets heel moois te maken voor ‘moeke Dientje,’ en zijn gezichtje gloeide soms van inspanning, als hij zwijgend de gekleurde papier-reepen in elkander schoof....

Als de wintermiddag wegschemerde, lei Dientje haar naaiwerk neer.

Moeder was ingedut in haar hoek. Dan kwam er een heerlijk stil uur. Dientje nam den kleinen jongen op haar schoot; Janneke drukte z'n hoofdje tegen haar schouder en vroeg of ze weer zingen wilde. En ze zong, zachtjes, de tonen sleepend, veel vrome Marialiedekens.

Janneke kende ze alle en neurde ze soms mee, zong ze na soms met een hoog stemmetje vol muziek.

Als 't heel donker was geworden, gebeurde het wel, dat Janneke in slaap viel op Dientjes schoot.

Dan boog ze zich dieper over hem henen, legde zacht haar wang op zijn hoofdje en drukte vaster hem in haar arm. - In haar ziel weende een gebed.

Dientje had Jannekes hoofd wel willen zegenen in groote dankbaarheid.

Toen zweefde de rijke, gouddoorstraalde lente als een hemelzegening over de landen.

Dientje bracht Janneke in zijn wagentje buiten, reed hem den grooten dorpsweg op, den breeden grintweg, waar aan weerszijden de forsche kastanjeboomen hun kruinen torsen.

Ze stonden in vollen bloei, droegen fier hun witte en rose pluimbloesems.

Janneke liet de gulden blijheid van het lentelicht in z'n oogen stralen, dóórschijnen tot in zijn hartje.

De menschen uit het dorp, die langs hen gingen, knikten vriendelijk, gaven een lachenden groet aan Janneke, die er zoo parmantig in z'n wagentje zat.

Verderop rolde Dientje soms het wagentje tot aan den wegboord. Dan tilde ze Janneke op en zette hem naast zich in 't gras, warmgestraald door de zon....

Er bloeiden madelieven rond hen, hoog op haar slanke stengels, gouden harten in witten stralenkrans.

Langs den wegberm stroomde de trage wetering, schuifelend tusschen de lisschen, paarse en gele: grillige bloemen in haar bescherming van scherpe lansbladeren.

Daarachter strekten zich de weiden uit, eindeloos ver, warm getint door den bloei der zacht-roode koekoeks-bloemen.

Verder, waar de kleuren vervaagden, waasde uit weteringen en slooten een ijle nevel op, die wegtrok in de doorgloorde lucht.

Aan den einder teekende zich, mat tegen 't bleek-blauw, de omnevelde silhouet der stad, de omtrekken van torens en kerken, de huizenlijnen.

Lang zaten zij er dan in de gulden vreugde van den lentedag.

Dientje vertelde Janneke van de stad.

‘Zou ik er ook eens henengaan?’ had het kind gevraagd met een weifeling in de stem.

‘Later hoor, als Janneke groot is.’

‘Als ik loopen kan, is niet?’ - en Janneke mijmerde verder over de groote kerken, de drukke straten, al de menschen, die er zijn zouden.

'Als ik loopen kan,' - dat zei Janneke altijd, zoo vol vertrouwen.

Maar Dientje wist wel, dat het jongske nooit zou kunnen loopen. Toen hij 't weer zei op dien lente-ochtend dacht ze ineens met fellen schrik aan zijn toekomst.

'Nu was 't nog niets, - maar later - later...'

En ze sloeg haar arm om zijn teere lichaampje, trok hem tot zich in een opwelling van groot medelijden.

'Arm Janneke.'

Over de weiden tuurden hunne oogen naar de stad aan den horizon....

Daar stond ook een groot somber gebouw, waar Jannekes vader leefde.

Eer de zomer verbloeid was, zat de oude, kindsche grootmoeder klagend te vragen: 'Waar Janneke bleef?'

Ze hadden hem begraven op het dorpskerkhof....

Dientje zat in stomme smart neder, de oogen dof, de handen in den schoot.

Toen de stilte omzweefde in de nachtduisternis, heeft ze geschreid als een moeder, die haar kind verloor....

Tot ze plotseling met een angstig gestaar in de oogen zich heeft opgericht.

Ineens heeft ze begrepen....

De duisternis, de leegte, - haar groote, groote verdriet....

Dit was de boete!...

En de samengewrongen handen drukt ze tegen het voorhoofd.

Ze wil niet meer denken, ze mag niet meer denken, dat haar leed zoo zwaar is....

Niets mag er meer wezen in haar gedachten dan een gebed van onderwerping:

'Heere, kastijd me met de gerechtigheid van uwe hand.'

Zoo heeft ze haar kruis opgenomen.

Levende bronnen.
Een kijkje in het rijk der natuur.

Wij kennen de bloemen als vrijgevige honingschenksters, die met elkaar wedijveren om door haar schitterende kleurenpracht en welriekende geuren de insecten te lokken. Minder bekend is, dat planten op verschillende ma-

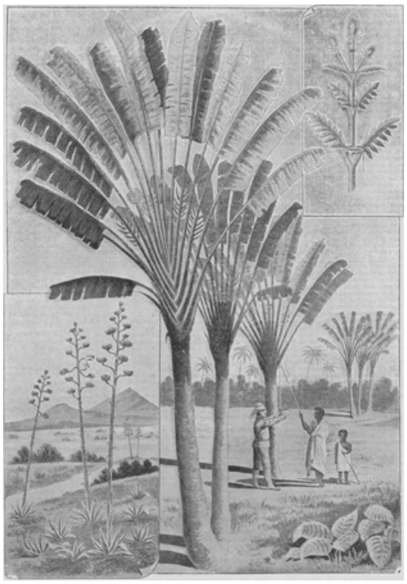

LEVENDE BRONNEN
(Amerikaansche agave, links; 'boom der reizigers' in het midden; 'dipsacus laciniatus' [een distelsoort] rechts).

nieren als waterschenksters optreden, dat zij geen honing, maar helder, klaar, den dorst stillend water aanbieden. Gelezen heeft men er wel van in de beschrijvingen van reizigers in de tropen, maar het niet altijd onvoorwaardelijk geloofd. Eerst nieuwere onderzoekingen, eenerzijds over het ‘bloeden’ en ‘tranen,’ van den anderen kant over het water, dat uit afgesneden plantenstengels stroomt, hebben de oude waarnemingen bekrachtigd. Daarom is misschien een korte beschouwing van die planten, welke als waterschenksters op de een of andere manier op den voorgrond treden, velen niet onwelkom.

Veel heeft van zich doen spreken de *Ravenala* van Madagaskar, de ‘boom der reizigers,’ een rijzige pisang van tien meter hoog, welks bladeren zoo geschikt zijn, dat ze een waaier vormen. Deze pisangsoort, die alleen op Madagaskar en Réunion inheemsch is, verzamelt in de bladscheeden zooveel water, dat de dorstige reiziger de scheede maar behoeft te doorboren, om een overvloedigen dronk te vinden.

VORST WITOLD VAN LITHAUEN ZWEERT ZIJN LAND TEGEN DE DUITSCHE RIDDERS TE ZULLEN VERDEDIGEN.
Naar de schilderij van Jan Styka.

Bij een zekere distelsoort, de *dipsacus laciniatus*, wordt ook een waterbekken gevormd, maar op een andere manier. Hier vergroeien de beide scheedevormige deelen van iedere twee tegenover elkaar staande bladeren en vormen een groot, diep, trechtervormig bekken, waarin het verzamelde regenwater wekenlang bewaard blijft. De volksmond heeft het Onze-Lieve-Vrouw waschbekken genoemd.

Wien, die een vochtigen kelder met een lamp binnentrad, is het niet opgevallen, dat aan de houten muren honderden droppels schitterden als de dauwdroppels in het licht van den vroegen ochtend? Het zijn waterdroppels, die de tranenzwam (*merulius lacrimans*) uit zijn bovenste cellen afscheidt. Zoo parelen

de groote bladeren der aroideeën in onze broeikassen, zoo de sprietjes van het jonge gras. Dit is geen dauw, die zich ten gevolge van afkoeling van den waterdamp in de lucht aan de bladeren afzet, maar uit de bladeren geperst water.

Het is hier de plaats niet nader uiteen te zetten, hoe in de plant het van buiten opgenomen voedsel in het vatenstelsel, dat door het geheele lichaam eener hoogere plant is vertakt, verder wordt gevoerd; hoe de voedingssappen ten gevolge der drukking op den wortel de stengels binnentreden en hier de capillariteit in werking treedt, en hoe ten gevolge van voortdurende waterverdamping de waterarmer geworden bladeren het vocht uit de stengels zuigen. Men kan hier aan de werking van een zuigpomp denken, die het grondwater in de bron heeft te pompen. Evenals in de bron het grondwater dikwijls tot de hoogste monding omhoogstijgt en dan weer enkel in de diepste aardlagen water voorhanden is, en de inrichting der pomp hierop dus berekend moet zijn, zoo moet zich ook bij de plant de door het 'zweeten' veroorzaakte zuigwerking tot aan de zuigcellen der wortelpunten uitstrekken, om aan de bovenste deelen vocht toe te voeren, als de drukking op den wortel niet meer genoeg water naar boven kan persen. Daarmee hangt het 'bloeden' onzer planten in het voorjaar, het 'tranen' der wijnstokken, het uitvloeien van sap uit de snijvlakken van afgesneden stengels samen.

Wie heeft niet van het berkesap, dat een aangeboorde berk oplevert, gehoord? Een twaalfjarige berk levert in vier en twintig uren ongeveer vijf liter sap. Van een tropische conocephalus-soort kreeg men door het aanboren van den tien centimeter dikken stam in elf uren bijna acht liter. In Indië maakt men reeds lang van de inheemsche aratiaceeën als plantenbron gebruik en heeft ze daarom *phytocrene* (plantenbron) genoemd. Ook de Mexicaansche pulque, de bekende bedwelmende drank, wordt uit plantensap verkregen. Wordt namelijk den stam der honderdjarige aloë (*agave americana*) middendoor gesneden, dan krijgt men in de eerste vier en twintig uur 36 gram sap, in het geheel echter van een krachtige agave, daar de sapuitvloeiing vier tot vijf maanden duurt, ongeveer 50 kilogram, die dan, na gegist te zijn, de pulque oplevert. Ook de ahornen leveren suikerhoudend sap, dat tot gisten overgaat.

Zeer overvloedig is de productie van helder water door de lianen, die vooral in de tropische oerwouden het weelderigst voortwoekeren. Op Java heeft men reeds lang de cissusplant, een liane-soort, als levende bron gebruikt, en in den wereldberoemden plantentuin van Buitenzorg hebben plantkundigen de sapuitvloeiing der lianenstammen grondig bestudeerd. Snijdt men den niet al te dunnen stam eener liane met een Javaansch mes snel door, dan vloeit er noch aan het bovenste, noch aan het onderste snijvlak water uit. Hakt men echter den stam een halven tot twee meter boven het bovenste snijvlak nogmaals door, dan stroomt uit den loodrecht gehouden stam ongeveer vijf minuten lang overvloedig water; dit herhaalt zich, wanneer men het stuk nogmaals doorsnijdt. Een ongeveer drie meter lange en vijf centimeter dikke liane geeft bij herhaald doorsnijden een halven liter sap, zoodat men, door dorst gekweld, maar een liane op de aangeduide wijze behoeft door te snijden, om een dronk koel water te verkrijgen. Dat juist de lianen zooveel water geven, kan niet verwonderen. Tot in de hoogste kruinen der boomen opklimmend, hebben zij snelle leiding van lucht en water noodig en is daarom haar vatenstelsel buitengewoon wijd. Hoe vochtiger de lucht van het oerwoud, hoe grooter de uit den grond opgezogen

waterhoeveelheid is, des te rijker zal het vatenstelsel van water voorzien zijn en des te overvloediger de wateruitvloeiing.

De waterverzamelingen van verschillende insectenetende planten gaan wij stilzwijgend voorbij; het zijn geen waterbekkens, die dorstende dieren laven, maar moordkuilen, waarin de door bonte kleuren en het sap dezer levende bekers gelokte insecten ellendig omkomen.

Een Friesche boer.

Hij ziet er haast heerachtig uit, de oude Friesche boer, zooals hij daar in zijn Zondagspak rustig en lustig zijn langen Gouwenaar te rooken zit; kalmpjes en zelfbewust als een die, gelijk men wel eens zegt, z'n schaapjes op 't droge heeft. Zeker is, dat ons boertje in goeden doen verkeert, zoo onbezorgd en opgewekt staat zijn nog guitige gezicht, en dat hij nog wakker en terdeeg bij de pinken is ondanks zijn grijze haren, getuigen zijn heldere oogopslag en zijn uitdrukkingsvolle trekken; als hij dan ook aan 't vertellen slaat van den goeden ouden tijd, van zijn schaatstochten en zeilpartijen op de Friesche meren, en oud en jong zich luistergraag wat dichter om hem heen schaart - dan tintelen zijn oogen van levensvreugd, dan komt de hooge zijden hoe langer zoo meer achterover op het hoofd te hangen, dan raakt hij heelemaal in vuur, terwijl 't vuur van den Gouwenaar ongemerkt uitdooft.

TERECHTSTELLING DOOR MIDDEL VAN ELECTRICITEIT: De stoel, waarop de veroordeelde wordt vastgebonden.

De teekenaar van dit typig portret - het is een aquarel of waterverfteekening - is de bekende Otto Eerelman, van wien onze lezers meermalen tafreeltjes uit het boerenleven gezien hebben, en die vooral beroemd is om zijn dierenschilderingen. Eerelman beschikt over een door ijverige studie verworven vlugheid van blik en vaardigheid van hand, waardoor het hem mogelijk is in enkele vlugge vegen en rake lijnen het karakter zijner dierenmodellen weer te geven. Hoe veel gemakkelijker moest het dus den schilder vallen zijn menschelijk sujet in alle bijzonderheden van gelaatsuitdrukking en houding weer te geven, ineens raak, met vlotte vegen en teekenende trekjes.

Als de meeste talenten moet Eerelman, geboren in 1839, reeds jong bewijzen van zijn bestemming tot kunstenaar gegeven hebben; een levensbeschrijver weet zelfs te vertellen, dat de kleine Otto reeds in den kinderstoel als karikatuur-teekenaar optrad, door met een griffel op een lei dwaze portretten van den huisdokter zijner ouders te teekenen, wat me nogal een sterk staaltje van vroegtijdig zich openbarenden aanleg lijkt, welke aanleg, ook weêr als bij alle jonge talenten, door zijn ouders,

natuurlijk met de beste inzichten, werd tegengewerkt. Het einde van de historie was, dat de knaap ten laatste toch verlof kreeg zich op de kunst toe te leggen, en dat dit met uitstekend gevolg geschiedde; zóó zelfs, dat hij na enkele studiejaren aan de beroemde Antwerpsche academie te hebben doorgebracht, een schitterend examen aflegde.

Later heeft Eerelman veel gereisd, zoowel in 't vaderland als in den vreemde, en overal terdeeg uit zijn oogen gekeken, en het karakteristieke dat hij er vond met liefdevolle nauwgezetheid afgebeeld; vooral wordt hij getroffen door het typige en kranige, het volkseigene en het burlesque: boeren in nationaal kostuum, tafreeltjes van oude volksgebruiken, wedrennen en circusvertooningen, paardenmarkten en karaktervolle hondekoppen. Zijn werk is kloek en correct, meer geteekend dan geschilderd, met een merkbare neiging naar het humoristische. Zijn boerenrijpartijen en sledetochten zijn zeer populair door de vele reproducties, vooral op tegeltableaux; even groote vermaardheid genieten zijn honden- en paardenschilderingen, vooral bij dierenliefhebbers, zoodat menig aanzienlijk bezitter van schoone exemplaren dezer diersoorten ze door Eerelman portretteeren liet; welbekend is de compositie, voorstellende de mooie pony's, waarmee H.M. de koningin als kind zoo gaarne uitreed, en de afbeelding van haar lievelingshond *Swell*, welke beide werken, met nog een van Eerelman's wintertafreelen, deel uitmaken der koninklijke schilderijenverzameling.

In onze photographieën-collectie bevindt zich nog 't portret van een oud moedertje, eveneens naar een aquarel van dezen schilder, dat van dit mansportret een aardig pendant is. Een volgende gelegenheid hopen wij onzen lezers ook daarvan een reproductie, in den vorm eener kunstbijlage, aan te bieden.

M.V.

Een uitstapje naar de Italiaansche meren, door H.J.M. van den Heuvel. (*Slot.*)

Mijn voorstel vond een goed onthaal bij een Franschman en zijn twee zusters, zoodat wij den volgenden morgen met ons vijven, rijk belaân met mondbehoeften, in een klein schuitje stapten, dat ons dwars over het meer naar Cadenabbia voerde, waar de bergtocht een aanvang zou nemen. De dag was niet bijzonder goed gekozen; de wolken hingen laag en 't Martinuskerkje was in een nevel gehuld. De drie bevriende natiën verkeerden echter in opgewekte stemming. De Franschen babbelden dat het een lust was; de Duitscher, die weinig of geen Fransch verstond, zei in 't begin niet veel, maar neuriede iets wat op ‘Das ist die Capelle’ geleek; ik deed nu en dan dienst als tolk, maar onderhield mij in hoofdzaak met de charmante Parisiennes.

Hoe hooger wij klommen, hoe onduidelijker het vergezicht werd, en toen wij eindelijk na twee uur stijgens het doel van onzen tocht bereikten, konden wij niet verder dan vier of vijf meter voor ons uit zien. Het mooie vergezicht ging dus voor ons verloren. Wij besloten dit gemis te vergoeden, zij het dan ook op een minder poëtische wijze, door den innerlijken mensch te versterken, want het was intusschen één uur geworden.

Naast de kerk van St. Martinus, die op zich zelf niets merkwaardigs aanbiedt, staan een tafel van ruw hout en twee dito banken.

Zooals men op de bijgevoegde afbeelding ziet, heeft men van daar, bij helder weder, een verrukkelijk gezicht op de beide armen van het meer en op Bellaggio, ongeveer aan de samenvloeiing dier beide armen gelegen, met op den achtergrond de hooge bergen, die het meer omsluiten.

Weldra prijkte de tafel door de zorg onzer dames met een welvoorzienen disch en 'ladete uns ein zum pic nicken.'

't Ging er lustig toe, daarboven op de rots. Menige dronk werd gewijd aan land, vorstenhuis en familiebetrekkingen; zelfs hield de Duitsche bankier te mijner eere een warme speech op het succes mijner stamgenooten in Transvaal en Oranje-Vrijstaat, zoo gloeiend dat de Franschman ondeugend durfde opmerken: 'Onze vriend, de bankier, is ongetwijfeld bij de diamantmijnen in Transvaal geïnteresseerd.'

Er werden verscheiden fleschjes edelen Capri geknapt, wat de goede stemming niet weinig verhoogde, en alvorens van dit gezellig plekje te scheiden, klonken drie verschillende nationale liederen over de rots. Wijl schrijver dezer regelen, helaas, met geen welluidend orgaan is begaafd, kwam ons 'Wien Neêrlandsch bloed' het minst tot zijn recht. Ik besloot daarom de eer der Hollandsche natie te herstellen door den heeren een Hollandsche sigaar aan te bieden.

Zonder hindernissen geschiedde de terugtocht. Bij het dalen maakte op ons een verrassenden indruk het weer zichtbaar worden van het landschap, nadat wij een paar uren in een nevel hadden doorgebracht. Van Cadenabbia keerden wij per stoomboot huiswaarts.

LAGO DI COMO, Panorama der beide armen van het meer met Bellaggio.

Dezen dag beschouw ik als een der aangenaamste, die ik aan het Comomeer heb doorgebracht.

Den vierden dag van mijn verblijf besteedde ik op de volgende wijze.

Nogmaals wilde ik de wandeling maken van Cadenabbia naar Menaggio en bovendien Varenna en Bellano bezoeken.

Mijn vrienden waren nog niet hersteld van de vermoeienissen van den vorigen dag; ik besloot dus alléén op reis te gaan.

Per stoomboot naar Cadenabbia, te voet naar Menaggio: aldus ging de voormiddag voorbij. Tegen één uur stond ik aan den oever van het meer druk te redetwisten met een Menaggioschen schipper, die mij, volgens den portier van het Grand Hôtel te Bellaggio, voor drie franken naar Varenna moest roeien, maar aan zoo'n 'vreemden snoeshaan' tien franken durfde vragen. 'Het meer is vandaag zeer onstuimig,' zei hij, 'en alléén kan ik de boot niet regeeren, ik moet noodzakelijk mijn knecht meenemen.' Na loven en bieden kwamen wij tot een accoord en weldra dobberden wij op den breeden plas.

De schipper had geen ongelijk met zijn beweringen over de onstuimigheid van het water; ik voor mij was nooit bij zoo zwaren golfslag in een notedop rivier of meer overgestoken. Ik hield mij echter doodbedaard in het volle vertrouwen, dat het bootje aan kundige handen was toevertrouwd, en op de vraag van den schipper of ik niet bang was, antwoordde ik, dat wij, Hollanders, met zulke golfjes spotten.

De overtocht duurde zeer lang; tusschen Menaggio en Varenna is het meer van Como het breedst. Zoowel ik als de roeiers kwamen druipnat te Varenna aan; hiervan profiteerden deze laatsten om een extra-drinkgeld te vragen.

Varenna bestaat uit een handvol huisjes, schilderachtig gegroepeerd. Nabij het dorpje vormt de Fiume Latte (melk-stroom), aldus geheeten om zijn witte kleur, een waterval van 300 meter. Wie er lust toe gevoelt kan van Varenna in acht uur den Grigna bestijgen, een berg, die 2410 meter hoog is. Ik gaf de voorkeur aan een wandeling naar Bellano. - Een gedeelte van dezen weg heeft eenige overeenkomst met de Axenstrasse aan het Vierwoudstedenmeer. Men gaat door een tunnel, waarin openingen zijn gehouwen, die u het meer en het omliggend landschap als gevat in een breede rotslijst doen aanschouwen.

Te Bellano dineerde ik slecht in een Italiaansch restaurant, rookte mijn eerste Italiaansche sigaar, of liever, trachtte ze te rooken, maar wierp ze na een paar trekjes weg, en maakte daarna een bergwandelingetje, om den Orrido te bezichtigen, een rotskloof, waarin zich het riviertje de Pioverna stort.

De avond liet mij niet toe, mij langer te Bellano op te houden, en per stoomboot keerde ik naar Bellaggio terug.

Den volgenden dag verliet ik Bellaggio niet. 't Was de laatste, dien ik aan het meer van Como zou doorbrengen, en daarom wilde ik hem geheel en al wijden aan 't verrukkelijk plaatsje, dat mij herbergde.

'k Wandelde naar de villa Melzi, besteeg nogmaals den heuvel, waarop de villa Serbelloni is gelegen, dronk met mijn Duitschen vriend een glas bier in de Löwenbraü, die zelfs dáár is vertegenwoordigd, of zat in een ‘dolce far niente’ van de waranda van mijn hôtel te staren op de blauwgroene golven, op Cadenabbia, den San Martino en Menaggio, alle plekjes vol zoete herinneringen. Een gezellige fuif met mijn tochtgenooten van den vorigen Dinsdag besloot den dag, en ik sliep in, zachtkens neuriënd het droefgeestig refrein, dat ik had opgevangen uit den mond van eenige aanstaande soldaten, die hun lief Bellaggio voor de kazerne van een of andere bedorven stad gingen verlaten:

> Bel Lago di Como, bel Lago, adio.

Zij waren allen present, de twee Fransche dames, haar broer en de deftige Duitscher, toen ik in den vroegen morgen mij voor Menaggio inscheepte om vandaar naar Porlezza, aan het meer van Lugano, te reizen. Tot Menaggio deden zij mij uitgeleide en aldaar smaakte ik het genoegen uit den mond van den Franschman een geestig bewijs van sympathie te hooren voor mijn strijdende broeders in Transvaal. Toen hij bij 't verlaten van de boot zich haastte, voor mij een plaatsje te gaan veroveren in de steeds druk bezette tram voor Porlezza, terwijl ik intusschen voor mijn bagage zou kunnen zorgen, snauwde een Engelschman hem, in afschuwelijk Fransch, snibbig toe: ‘Ge moet wachten, ik ga vóór.’

‘Er is hier geen sprake van vóórgaan,’ klonk zijn gevat antwoord. ‘'t Gaat hier als in Transvaal; het recht van den sterkste geldt alléén.’

Na een hartelijk afscheid van mijn internationale vrienden, stapte ik in een der twee waggonnetjes van de tram, die mij door een schilderachtige streek in een uur tijds naar Porlezza voerde aan het meer van Lugano.

De boot lag gereed en wij stoomden weldra naar het Zwitsersche stadje, waaraan het meer zijn naam ontleent.

Het meer van Lugano is ongetwijfeld zeer schoon, de oevers zijn schilderachtig woest, de rotsen steil, maar naar mijn meening kunnen ze in geenen deele met het verrukkelijk paradijs, dat het Comomeer omsluit, wedijveren.

Ongeveer om twaalf uur was ik te Lugano, waar ik mij haasten moest de hoogte te beklimmen, waarop het station van de Sint-Gothardbaan is gelegen, om niet te laat te komen voor den sneltrein naar Bazel. En hiermee eindigde mijn bezoek aan de Italiaansche meren.

Het Lago Maggiore heb ik niet bezocht. 't Moet onderdoen voor het meer van Como, ofschoon het ook, zooals de beide hierbij gevoegde photo's getuigen, verrukkelijke gezichtspunten biedt.

Het Lago Maggiore (grootste meer), het *lacus Verbanus* der Romeinen, is 60 kilometer lang bij een breedte van 3 tot 5 kilometer en beslaat 212 vierkante kilometers. Ter hoogte van 194 meter boven den zeespiegel gelegen, heeft het een diepte van ten hoogste 372 meter. De oevers der noordzijde zijn van hooge bergen omringd, meerendeels met wouden bedekt; die aan de westzijde bieden de aantrekkelijkste gezichtspunten aan, terwijl die aan de oostzijde, al lager wordende, in de Lombardijsche vlakte overgaan. Het water schijnt in den noordelijken arm groen en in den zuidelijken donkerblauw.

Het meest geroemd wordt de oostelijke baai met de schilderachtige eilandengroepen, de Borromeïsche eilanden, aldus genoemd omdat ze hebben toebehoord aan de familie van den H. Carolus Borromeus. Verder Isola Bella, het bekoorlijkste van alle, met zijn kasteel, in de XVIIe eeuw gebouwd door Vitaliano Borromeo, die de kale rotsvlakte in weelderige tuinen wist te herscheppen, welke zich in tien terrassen tot 32 meter boven den spiegel van het meer verheffen en waar de boschjes van citroen- en oranjeboomen, van magnolia's en ceders behaaglijk zijn afgewisseld met kunstmatige grotten van schelpwerk, groene prieelen, standbeelden enz. Dan Isola dei Pescatori, het eiland der visschers, geheel en al door een visschersdorp ingenomen. Eindelijk Isola Madre met zijn zeven terrassen met oranje- en citroenleiboomen bepiant en op het laatste terras een onbewoond kasteel, van waar men een prachtig vergezicht geniet.

Onze plaat geeft eenigszins een denkbeeld van den overweldigenden zuidelijken plantenrijkdom, die de oevers van het meer versiert en waartusschen talrijke woningen met haar witte muren vriendelijk afsteken. Het donkerblauwe water is met een amphitheater van bergen omringd: een gelukkige vereeniging van besneeuwde toppen aan den gezichteinder met zacht glooiende heuvelen op het voorplan, kortom een schouwspel, wel in staat den bezoeker uit onze Lage Landen in verrukking te brengen.

Een goed denkbeeld van de schilderachtige plaatsjes aan den oever van het meer geeft de hierbij gevoegde afbeelding van Locarno, aan den noordelijken oever van het meer gelegen, bij de uitmonding van de Maggia, en sedert 1513 tot het Zwitsersche kanton Tessino be-

hoorende, maar nog geheel Italinansch in zijn voorkomen zoowel als in zijn bevolking.

LAGO MAGGIORE. Gezicht op de drie eilanden.

Hoog boven de stad verheft zich op een dichtbegroeide rots, 305 meter boven den waterspiegel, de kerk van de Madonna del Sasso (Onze Lieve Vrouw op de rots), een beroemde bedevaartplaats, die men langs een steil opgaanden, geplaveiden weg van een half uur gaans bereikt.

Wegens de buitengewone zachtheid van zijn klimaat is Locarno een zeer gezocht winterverblijf, waarvan door Zwitsers en Duitschers druk gebruik wordt gemaakt.

Trouwens, wie tegen den zachtjesaan naderenden Hollandschen winter opziet, kan, als zijn beurs en zijn bezigheden het toelaten, niet beter doen dan zich een heerlijk schuilhoekje voor het barre jaargetij uit te zoeken aan de oevers der Italiaansche meren.

Bij de Platen.

Finsch binnenhuisje. -

Wie zich den Finschen studiekop in dezen jaargang nog herinnert, vindt in het voorkomen van den nettenboeter op onze eerste bladzijde hetzelfde type terug. De Finnen zijn een krachtig, kerngezond ras, vrijheidlievend en vastberaden, tot hardnekkigheid en koppigheid toe. De vastberadenheid en stugheid spreekt ook uit de trekken van den Finschen werkman op onze gravure, uit die vast opeengeklemde breede lippen, uit den grooten, massieven neus, uit den blik van het oog vooral.

Vriendelijk ziet hij er niet uit, maar onder het ruwe uiterlijk verbergt hij een hart van goud, dat warm klopt voor zijn land, warm ook voor zijn kind, lief, aanvallig meisje, dat een bewijs van haar leeskunst en van de gemaakte vorderingen heeft te geven.

Als de les is opgezegd, zal hij de kleine op zijn schoot nemen en haar tot belooning practisch onderricht geven in de kunst van nettenboeten, waarin de kleine allicht meer belang stelt, dan in al de wijsheid, die ze op school opdoet.

De Duitsche Ridders en de Lithauers. -

In een uitvoerig opstel over den slag bij Tannenberg[1)] werd de geschiedenis der Duitsche Orde, haar opkomst, haar toenemende bloei, haar verval geschetst, dat verhaast werd door dien noodlottigen slag tegen den Poolschen koning Jagello, waarin 40.000 man van het leger der Duitsche Ridders den dood vonden.

1) 29e jaargang, blz. 315.

Zooals men daar heeft kunnen lezen, was het oorspronkelijk doel der orde, in 1190 te Acre op het voorbeeld der orden van de Johannieten en Tempelridders opgericht, de pelgrims te herbergen, de gewonde kruisvaarders te verplegen, kortom zich aan alle werken van naastenliefde te wijden. De drie eerste grootmeesters hielden in het Heilig Land verblijf, maar de vierde, Herman von Salza, besloot, wegens het treurig verloop der kruistochten, met een aantal ordebroeders naar Duitschland te trekken, waar keizer Frederik II hem en diens opvolgers in de waardigheid van grootmeester tot rijksvorst verhief.

Tot Herman von Salza wendde zich hertog Koenraad van Masovië met een smeekbede om hulp tegen de heidensche Pruisen. Op aandringen des Pausen zond Salza den hertog den landmeester Herman Balk met een aantal ridders en knapen, die in 1230 den bloedigen strijd tegen de oorspronkelijke bewoners van Pruisen begonnen, een strijd, die nadat de Duitsche Ridders zich in 1237 met de orde der Zwaardbroeders in Lijfland hadden vereenigd, in 1233 eindigde met de overwinning en bekeering der Pruisen.

Hierna begon de orde in 1284 den oorlog met de eveneens heidensche Lithauers, die meer dan een eeuw duurde. In dezen tijd waren de beroemdste grootmeesters Meinhard von Querfurt, wien Pruisen de indijking van Weichsel en Nogat heeft te danken; Siegfried von Feuchtwangen, die in 1309 den zetel der orde naar Marienburg overbracht, en Weinrich von Kniprode, die het langst en gelukkigst regeerde (van 1351 tot 1382) en in den slag bij Rudau in 1370 de Lithauers overwon en tot den vrede dwong.

LOCARNO AAN HET LAGO MAGGIORE. De kerk van de Madonna del Sasso.

De fraaie gravure op blz. 309 stelt een episode uit den oorlog tegen de Lithauers voor, het oogenblik, waarop de jonge vorst Witold, omgeven door zijn krijgers, zweert, den vaderlandschen bodem tot den laatsten duim gronds te zullen verdedigen tegen de Duitsche Ridders, wier legermacht reeds aan den horizon zichtbaar is.

Terechtstelling door middel van electriciteit. -

In de landen, waar de doodstraf nog bestaat, wordt zij op verschillende wijze toegepast. In Engeland wordt de moordenaar opgehangen, in Frankrijk geguillotineerd; in China mag men zich, wanneer verzachtende omstandigheden zijn toegestaan, in zijn eigen huis zelf ophangen, en krijgt men tot dit doel een zijden koord cadeau.

In de Vereenigde Staten wordt de terdoodveroordeelde op een stoel vastgebonden en door een sterken electrischen stroom naar de andere wereld geholpen. Deze soort van terechtstelling heeft die door den strop vervangen en is sedert een dozijn jaren in gebruik.

Voordat men tot de invoering van deze wijze van terdoodbrenging overging, werden eerst proeven met dieren genomen. Het eerste menschelijke slachtoffer was

een Duitscher, Joseph Kimmler, die zijn vrouw vermoord had. Men was zeer benieuwd te weten, of de bedoeling, op slag te dooden zonder pijn, door middel van electriciteit was te verwezenlijken.

De moordenaar werd in verdoofden toestand binnengebracht en op den stoel neergezet. Dadelijk sprongen de helpers van den beul toe, wierpen een leeren kap over zijn hoofd en bonden zijn handen en voeten vast. Toen dit gebeurd was, sprongen de helpers op zij, en gaf een hunner het teeken om den electrischen stroom te ontladen.

Dadelijk ging de stroom door het lichaam en deed armen en beenen verstijven. De stroom werd nu opgeheven en de geneesheeren traden naderbij, om den polsslag te voelen. Plotseling riep één hunner uit; 'Hij is nog niet dood, laat den stroom weer werken.' Nog voordat dit kon geschieden, begon de moordenaar zich weer te verroeren. Misschien was hij bewusteloos en leed geen pijn, maar de ademhaling werd sterker, totdat men den stroom opnieuw liet werken, die hem ditmaal doodde.

Bij latere terechtstellingen heeft men, daar de stroom door het hoofd van den misdadiger geleid wordt, dezen steeds op slag gedood. Ook met Czolgosz, den moordenaar van president Mac Kinley, zal dit ongetwijfeld het geval zijn, wanneer hij een dezer dagen zal worden terechtgesteld.

[Nummer 40]

IN DE MIS, NAAR DE SCHILDERIJ VAN ARMBRUSTER.

De Molenaar van het Brasemermeer, door C.R. de Klerk.

Dat was een blijde Julimaand - die van het jaar 1629 - voor de Rijnlandsche boeren, die hun pachthoeven hadden in de kleine heerlijkheden, welke het Brasemermeer begrensden!

Van hofstede tot hofstede was de mare gegaan: Het witte huis aan 't meer staat leeg en ‘sinjeur’ is gevlogen als een dief!

's Nachts moest het gebeurd zijn, welken nacht en waarheen, wat kon het den boeren schelen, hij was weg, hun papen-hatende ‘balliuw ende schoudt,’ - hij was weg, de rentmeester hunner landheeren, die de meeste ingelanden niet eens persoonlijk kenden, maar wier zaakwaarnemer zich verrijkte van woeker en zijn arme pachters al jaren lang ongestraft uitzoog.

Dat was een verlossing! Geen twijfel: hij was door de Staten van zijn baljuwschap en door de Heeren van zijn rentmeesterspost ontslagen.

Want ze wisten het al van hun ijverigen pastoor, dat deze het er eindelijk door had: een ‘officier’ der Staten en een zaakgelastigde der Heeren zouden persoonlijk een onderzoek komen instellen. En dat onderzoek had plaats gehad.

God en de Maged lof! Wat een triomf voor hun pastoor!

Dien edelen man konden ze nooit dankbaar genoeg wezen.

Negen uren in den omtrek was hij de eenige Roomsche priester onder een nagenoeg geheel katholieke bevolking. Zoo onbegrijpelijk verregaand woedde in die dagen er de van hooger hand gesteunde papen-vervolging, die wat zij miste aan bloedigheid wel aanvulde door geniepigen duivelschen haat.

Dag en nacht moest hij elk oogenblik gereed staan om zieken van heinde en verre de H. Troostmiddelen te brengen. Met een tentschuit liet hij zich de polders doorvaren, overal heen, waar een groote, witte doek, aan een molenroe gebonden, het overeengekomen teeken was, dat er in den polder, welks water de molen uitsloeg, iemand zijn geestelijke hulp behoefde.

En al die zorg van dagen en nachten had den eerwaardige niet verhinderd het den hoogen heeren, die destijds zeer kwalijk voor ‘papen’ te spreken waren, zoo lastig te maken met zijn aanklachten, dat zij er eindelijk gehoor aan hadden gegeven, en met dit voor de boeren zóó verblijdend gevolg.

Dat deed hij alles belangloos uit vaderlijke liefde voor hen.

O! Zondag zouden ze hem hulde gaan brengen, geen man mocht achterblijven op de afgelegenste hoeve; wat er aan vaartuig op te duiken was zou dienen om hen Zondag ter kerke te voeren.

Wat maakten drie, vier uren roeiens uit en een mis hooren blootshoofds in de open lucht voor een openstaand, maar volgepropt portaal... voor dezen keer moest maar kunnen, wat anders ondoenlijk scheen en waartoe hun pastoor hen nooit had verplicht!

Welken nacht en waarheen de eerlooze gevlogen was, daar was er maar één, die het wist en het niet verraadde.

Het was een molenaar, die aan het meer woonde en menig nacht op den waterplas rondzwalkte, visschend en vinkend.

Hem had de baljuw al heel gauw gevonden op zijn nachtelijken aftocht, hem had hij laten beloven: hij zou geregeld hem te Leiden wild komen brengen.

De molenaar was de eenige, die kalm, als de heldere sterren boven het meer, de godslasterlijke verwenschingen van den woekeraar had aangehoord en de satanische taal, waarmee hij wraak zwoer tegen den 'vervloekten paap,' die zijn schande bewerkt had.

Geen schipper, die in die dagen het Brasemermeer afvoer, of hij zocht er den zonderling ruigen Wout, midden op den ronden plas bezig met het uitwerpen of lichten van zijn schakelnetten of ergens met zijn platte sloep achter een boschje in hinderlaag liggend met zijn jachtgeweer gereed.

En wie hem niet op het water zag, was nagenoeg zeker hem druk in de weer te vinden bij de vischbunnen, die, met een ketting aan een paal vastgemaakt, vóór het molenerf dreven en waarin hij zijn buit zorgvuldig naar grootte en waarde sorteerde; of hij zat op de molenvonder vogelwild te plukken en vischwant te herstellen.

Iedereen was vriendelijk jegens den leelijken kerel met zijn rossigen baard en rooverachtig uiterlijk, want iedereen vreesde hem.

Al jaren had hij gestroopt en lang niet welkom was het den boeren, als hij hun grasland platliep om na zonsondergang in de polderslooten zijn palingdobbers uit te gooien en ze voor dag en dauw weer op te halen. Toch was het maar eens gebeurd, dat een boer dreigend voor hem had gestaan, doch de hand naar Wout uit te slaan had hij niet gewaagd, want er kwamen geen klanken uit dien ruigen mond dan een paar onverstaanbare vloeken, doch zijn oogen waren als vuur geworden, terwijl zijn vuist zich balde en hij had zijn dreiger achterna gegrinnikt, toen hij afdroop.

'Hij maalt om geen God of gebod! Die arme vrouw van hem, die goeie Machteld!'

Dat was doorgaans het slot van 't gesprek, als de vrome menschen van den omtrek het hadden over de twee molenbewoners.

En Machteld was een goeie vrouw, al was ze ruw. Kinderen had zij niet, maar zij hield van 'm, kwaad van 'm hooren kon zij niet. Onlangs nog had zij een boer, toen deze haar verweet, dat die schurk, die daarginds weer Zondag liep te houden met zijn stroopersgeweer, het slootwater vergiftigd had, 't welk zijn vee moest drinken, om zich te wreken over de klachten, tegen hem ingediend bij den schout, - overladen met scheldwoorden.

Maar zij had gescholden, omdat haar liefde geen ander verdedigingsmiddel vond dan dat ruwe, en zij had in haar eenvoud.... gedreigd met de woede van haar belasterden echtgenoot, die wel zou weten, wat hij te doen had. Doch zoo weinig meende zij het, dat zij dergelijke harde verwijten bijna altoos opkropte, zonder Wout te ondervragen, om geen wraak te zien van haar gevaarlijken man.

Ja, 't was wel listig overlegd van den gewetenloozen baljuw: als hij het den pastoor lastig wilde maken, als hij hem wilde treiteren en tergen, dan kon hij geen beter bondgenoot vinden en geen williger handlanger dan Wout, den strooper, die op vijftigjarigen leeftijd tot kwajongens-baldadigheid was over te halen, zoo men hem bij een gullen drinkkroes toejuichte om het wilde verhaal van zijn schavuitenstreken.

Wel geloofde hij niet, dat 'ruige Wout' in staat was iemand doodelijk te haten, evenmin als hij het was om zich uit liefde voor iemand te wagen. Zoo'n onverschillige kerel had geen ziel! Maar tusschen hem en Wout stond nog een bondgenoot: Geld! En al was het niet waarschijnlijk, dat hij Wout tot uitersten zou kunnen drijven, zoo het gunstige oogenblik mocht komen, voor het minst zou hij beproeven hem voor

geld geleidelijk aan kwaaddoen in zijn dienst te wennen; hij zou wel zien, hoe ver hij hem brengen kon.

En Wout kwam geregeld en telkens verkneukelde de sluwe woekeraar zich, als hij zag, hoe zijn gehuicheld kameraadschap en listige bewerking invloed hadden op den grofgespierden zwakkeling. Hij schaterlachte, de valschaard, als zijn onnoozel offer verslag deed van zijn laatste stukken, en nooit ging Wout zijn deur uit, of hij had weer geld in zijn zak en beloften in het verschiet.

En Machteld's man vervulde tegenover den pastoor de rol, die de duivel in sommige heiligenlevens speelt, met dit verschil echter: Wout deed het uit moedwil, want de pastoor was hem zóó volkomen onverschillig, dat hij er Machteld nooit om lastig viel, als zij van hem bezoek ontving in haar ziekte.

Maar er was er een, die het zou uitschateren, en zijn loon was geld, meer dan hij ooit onder het dak van zijn molen geborgen had.

Zoo boorde hij op een nacht een groot lek in de tentschuit, die niet ver van de landelijke pastorie in de luwte van een boschje aan wal lag; 's morgens vond de pastoor zijn vaartuig gezonken.

Een andermaal stal hij de eendenkooi leeg, die achter in den tuin was.

Eens op een donkeren avond, toen de pastoor zich langs de meerkade van een ziekenbezoek huiswaarts begaf, joeg Wout hem een doodschrik op het lijf, door van uit het hooge riet eenige kruitschoten te lossen achter hem aan.

Hij wist, wat hij te wachten had, zoo hij het den pastoor eens onhoudbaar kon maken.

Maar één ding wist hij niet, namelijk, dat de pastoor hem verdacht en zelfs de list van zijn aartsvijand vermoedde. Doch de edele priester spaarde hem om hem zelven en om Machteld: om hem zelven, wijl hij overtuigd was hem tot God en zijn plicht te kunnen brengen, zoo hij maar even zijn vertrouwen winnen kon; om Machteld, wijl de beklagenswaardige vrouw meer kwijnde van zielsverdriet om haar ondeugenden man, die voor haar toch altijd zoo goed was, dan van haar slepende kwaal, Machteld, die het alleen voor den pastoor wou weten, dat Wout slecht leefde, en met den eerwaarde voor zijn bekeering bad.

Hoe kon ze den goeden priester met tranen smeeken, nog geduld te hebben en alles te zwijgen voor de boeren, die haar man zeker zouden knevelen en aan het gerecht leveren, zooals ze onlangs nog den afvallige gedaan hadden, die - naar de oude oorkonde zegt - 's morgens in het wit preekte en 's avonds in het zwart, en die zich niet ontzien had een aanslag te doen op het leven van den nieuwen pastoor.

Maar deze onderbrak altijd dat smeeken: ‘Kom, goeie Machteld, laten we vertrouwen en bidden; je moet hem maar eens voorhouden,’ voegde hij er den laatsten keer bij, ‘dat je zoo zwak ben en je wel eens zoudt kunnen komen te sterven.... dan zal hij wel meer bij je op den molen blijven en dan is er al veel gewonnen.’

Machteld deed dat op een Decemberavond, toen zij bij kaarslicht samen zaten: zij met een deken geslagen om haar koortsig hoofd, hij, tegenover haar eenige mazen herstellend van een net, dat op de tafel lag, en nu en dan opziend van zijn werk, beangst door het wild-jagende van haar ademhaling en telkens bezorgd vragend, of zij niet in moest nemen uit het fleschje, dat op de beddeplank stond, of hij ze niet liever naar bed zou helpen....

‘Wout, als ik 'ns kwam te sterven - zou je dan....’

Zij kwam niet verder: al haar zielsverdriet stuwde ineens op tegen haar keel, nu zij het eerste woord er van geuit had.

‘Kom, Machteld, als de koorts weer af is, ben je weer veel beter, denk nog maar niet aan doodgaan. Kom, laat ik je op bed helpen, dan blijf ik nog wat zitten, want ik wou graag dat net klaar hebben.’

‘Goed, Wout, maar je gaat morgen toch niet visschen, he? Je kon 't niet 'ns weten...’

Wout stond te huiveren, er gingen schokken door zijn stoere lijf en zijn harige, bruine handen beefden als het groote, magere lichaam van Machteld, toen hij haar opnam en in de bedstede tilde achter in de molenhuizing.

‘Wout, als ik 'ns kwam te sterven, zou je dan....’

Daar zat hij weer bij zijn net, maar de houten steeknaald viel uit zijn hand, hulpeloos als een kind sloeg de ruwe kerel zijn warharig hoofd voorover op de tafel. Nooit dacht hij door, nooit dacht hij vooruit; nu had Machteld het gedaan voor hem en ineens zag hij zijn ellende in.

‘Wout, als ik 'ns kwam te sterven, zou je dan....’

Het was hem een oogenblik te moede, of Machteld er niet meer was en of zij in deze haar laatste woorden was blijven steken en hij nu aanvullen moest, wat zij had willen, maar niet meer kunnen zeggen:

‘.... Zou je dan alleen op den molen blij-

ven, zou je dan zóó blijven leven - zou je uit het huis gaan, als de pastoor mij kwam bedienen, zou je niet voor me bidden, zou je niet achter mijn lijk aangaan, als ze me naar de kerk brachten?....'

Toen sprong hij op en stond bij het bed. Machteld was er Goddank nog, zacht-kreunend haalde ze adem en, ijlende, prevelde ze onverstaanbare woorden, die ook Wout niet kon verstaan, maar zijn ziel - nooit had hij zelf zóó zijn ziel gevoeld! - hoorde er al maar de woorden in:

'Wout, als ik 'ns kwam te sterven, zou je dan....'

En als een vrouw, die traanloos is bij plotselinge overmatige smart, zóó stond hij een oogenblik in doodsbenauwde radeloosheid en hij vloog het lage vertrek uit en liep rondom den molen en de groote schuur er achter. 't Was, of hij menschen wachten wist daar in het donker, wien hij eerst moest vragen, wat hij antwoorden mocht op Machteld's bede:

'Wout, als ik 'ns kwam te sterven, zou je dan....'

't Was zeventien dagen later.

Het meer, dat doorgaans 's winters dichtloopt al golvende, wanneer bij fel kouden wind het grondijs in weeke massa's van den bodem welt en meedeinend met de golven zich hier en daar hoog opstuwt en stremt, was nu bij strenge, windlooze vorst gestold als een vloeibaar metaal, dat afkoelt tot een plaat.

't Was zeven uur 's avonds. Dof glanzend strekte de zwarte ijsvloer zich uit onder den strak blauwen hemel met zilverwitte maan en tintelende sterren.

Om den molen was het stil. Alleen was er nu en dan een lichte windbries, die door de dorre riethalmen en bevrozen biezen ritselde met een geruisch als van scheurend papier.

Uit de verte kwam gesnater van watervogels, die met wanhopig geplas en vleugelslaan vochten tegen de vorst om een wak open te houden....

Wout stond onbeweeglijk op den vonder, leunend tegen een molenwiek, niets hoorend, niets ziend, maar wezenloos starend, terwijl het zweet hem uitbrak in de felle winterlucht.

Machteld, die op dien avond gezegd had: 'Wout, als ik 'ns kwam te sterven....' Machteld zoù gaan sterven, zij moest bediend worden en buiten stond Wout te wachten met het gezicht gekeerd naar den kant, van waar de pastoor zou komen, maar Wout zag en hoorde niets op het oogenblik.

Buiten stond hij te denken aan wat hij binnen niet zien kon.

Daar hadden een zuster van Machteld en een buurvrouw, als andere Martha's, alles in gereedheid gebracht voor de komst van 'Ons-Heer.'

Wout, die in veertien dagen was geworden als een oud, suf man, en die geen tranen had, maar nu en dan, het hoofd schuddend in zijn handen, een paar dorre snikken uitte, - zij hadden hem er toe gekregen zijn Zondagsche kleeren aan te trekken.

En zoo was hij, star voor zich uit starend, in zijn leunstoel gaan zitten bij de tafel, want de stoel, waar hij op zat aan Machteld's bed, was aan den wand geschoven.

Maar toen alles werd weggeruimd om hem heen, - een net, dat in een hoek lag, werd opgeborgen, achter hem van de vensterbank de kleine voorwerpen, die hij altijd graag bij de hand had, door de vreemde vrouwen werden weggenomen, - toen een klein tafeltje van zijn gewone plaats werd gehaald en Machteld's zuster er een witten doek over spreidde en buurvrouw het boek met de afgesleten bladhoeken, het kerk-

en huisboek van Machteld, ervan afnam en het op de tafel lei naast Wout en zwijgend hem toeschoof, alles, terwijl zijn vrouw daar sliep in doodskrankheid, - toen werd het Wout angstig om het hart en hij liep de deur uit en kwam er weer in, eens en nog eens, doch toen hij eindelijk de kaarsen al branden zag naast het kruisbeeld op het tafeltje en zijn oog viel op een schoteltje wijwater, waar een palmtakje over heen lag, en de beide vrouwen neerhurkten bij een stoel, overluid samen een rozenkrans biddend, toen - 't was nog zoo steenkoud, zoo stom-donker in zijn ziel! - toen kòn hij 't niet meer uithouden bij dat aandoenlijk-teere en godvruchtige. Buiten zou hij wachten, tot de pastoor kwam, die zich wel weer over het ijs zou laten sleden, en dan zou hij met hem binnengaan.

(*Slot volgt.*)

Naar een theeland.

‘En moeten wij dan heusch morgenochtend om vijf uur opstaan?’

‘Ja, vrouwtje,’ kreeg ik van mijn man ten antwoord, ‘daar is nu eenmaal niets aan te doen. Wie met den eersten trein weg wil, moet om zes uur aan het station zijn.’

Ik zuchtte diep, want, och! vroeg opstaan heeft nooit groote aantrekkelijkheid voor mij gehad. Ik heb dan ook nog nooit de zon zien opgaan. Dit heel stilletjes gezegd en onder ons gebleven, want evenals de meeste menschen in zoo'n geval, wil ik het liever niet weten.

Een beetje vóór zessen waren we aan het station te Weltevreden: mijn man, mijn nichtje Annie en ik. Mijn echtgenoot is groot en zwaar; het nichtje is een mooi meisje, groot en slank met een lief gezichtje en geestig bovendien. Ik zelf ben niet oud en niet jong, niet mooi en niet leelijk - iemand om niets van te zeggen.

Ziezoo, hiermee is de voorstelling afgeloopen en ga ik tot de beschrijving van ons tochtje over.

Na eenig onnoodig heen en weer gedraaf zijn onze kleine en groote pakken en koffers ingeladen. De kleine kamenier, onze vlugge djait, heeft haar kaartje gekregen, de steeds om meer geld vragende koelies hebben hun fooitjes gehad en.... daar gaan we!

Hoera, het verlof begint! Een heele maand verlof naar de koude! Wij zijn alle drie vroeg op geweest en door en door wakker. Misschien lachen we dan ook meer dan geoorloofd is om mijn man, die vlak achter zich het mandje met djerooks niet ziet, dat daar door een oude juffrouw zorgvuldig in het hoekje was neergezet. Oef! hij zit er bijna bovenop, maar gelukkig steekt ze beschermend de magere handjes uit en stuit aldus de beweging van het langzaam dalende, goed gestoffeerde vlak. Goddank! de kleeren van mijn echtgenoot en de vruchten van de juffrouw zijn gered! - Ofschoon het nog zoo vroeg is, wordt het al warm in ons compartiment. Het is er dan ook stampvol in. Te Buitenzorg stappen we over, en na met steelsche blikken de nieuwe medereizigers te hebben opgenomen, gaan wij zitten dommelen. Annie laat die zoete rust aan ouderen van dagen over en haalt met een eigenwijs gezicht uit een groote boterhammentrommel een boek te voorschijn. Ik volg de bewegingen van een acht- of negenjarig jongmensch, wiens nieuwe hoed door de dikke mama met tal van andere zaken boven in het bagagenetje is geborgen. Mama, in een nauwsluitend lichtgroen toilet met veel kantjes en strikjes opgemaakt, neemt een makkelijke houding aan en zal weldra zijn ingesluimerd. Zoonlief klautert achter haar rug op de andere bank,

steekt den wijsvinger door de mazen van het netje en wipt aldus zijn hoed er uit, die op mama's slaperig gezicht aanlandt. Deze schrikt wakker en in de meening, dat zij den boel niet goed heeft opgeborgen, begint zij heel goedig weer alles in het netje te schikken. Wanneer alles weer rustig is, herhaalt de stoute jongen zijn manoeuvre en tintelt van genoegen, als zijn hoofddeksel op mama's gezicht of hoofd terecht komt. Die mevrouw kan nog plezier hebben van dien kleinen deugniet. Nu gaat de bengel een pasgetrouwd echtpaar storen, waarvan wij uit bescheidenheid niet eens notitie hadden genomen. Want, och! ze waren zoo overgelukkig in mekaars bezit, die twee groote, lange menschen! Gearmd waren ze in den trein gestapt en niettegenstaande de drukkende hitte bleven ze toch nauw omstrengeld naast elkander verliefd zitten fluisteren.

Maar de stoute jongen was met zijn jeugdige nieuwsgierigheid niet de eenige verstoorder van zooveel teederheid. Wij waren Soekaboemi al lang voorbij, toen de trein op eens heel langzaam begon te rijden en eindelijk bij een kleine halte geheel stil stond. De stationschef kwam ons mededeelen, dat er een aardschuiving had plaats gehad. Hij raadde ons aan, om voorloopig stil te blijven zitten, totdat hij nadere berichten zou hebben ontvangen. Na eenigen tijd gingen we heel langzaam vooruit tot aan een kromming van den weg, waar we uit moesten stappen. Dit ging niet zoo heel vlug in zijn werk, want in Indië in 't brandende zonnetje belast men zich niet graag met hoededoozen, trommels, koffertjes, enz.

Al zuchtend nam ieder zijn deel van het ‘handgepäck’ op en toen zagen we, dat wij op de plaats des onheils waren aangekomen.

De aardschuiving had vlak voor den grooten tunnel bij het station Lampegan plaats gehad, zoodat wij nog maar weinig van den ingang konden bespeuren. De zware, aanhoudende regens hadden natuurlijk weer die verwoesting veroorzaakt. Het water, dat anders den berg afstroomt, had nu geen uitweg kunnen vinden, zoodat een onmetelijke, onpeilbare plas zich vlak voor onze voeten uitstrekte. Het hielp niet, of we mekaar met ongelukkige gezichten al vragend aankeken; onze weg leidde door dien plas! - Mijn man nam flink met beide handen een groot blok steen op en wierp dat midden in het bruine water. Dat was een uitkomst! Wij, dames, tilden onze rokken op en huppelden toen met veel gratie naar de overzijde. Daarna nog wat balanceeren en klauteren over rollende steenen en glibberige aardkluiten, totdat we eindelijk in den tunnel op vasten bodem stonden. Van daar uit genieten wij van den minder gelukkigen overtocht der verliefde jonggehuwden. Vol vertrouwen op mekaars steun en bijstand naderen zij den modderpoel, terwijl de jonge vrouw een mooi bouquet zegevierend in de hand houdt. Zooveel poëzie bij zooveel proza! 't Was aandoenlijk, zooals Annie beweerde. De stevige echtgenoot, belast en beladen met handkoffertjes, paraplu's enz. enz., weet toch nog een arm te bevrijden, om dien als steun aan zijn wederhelft aan te bieden. Maar bij die beweging trapt hij haar ongelukkigerwijze op den voet, zoodat beiden het evenwicht verliezen en met een gilletje van mevrouw en een krachtig woordje van mijnheer verzinken zij in de modder. Niet al te diep, gelukkig! Wij kregen toen heusch een beetje medelijden met het poëtische tweetal, want, o, o! wat zagen zij er uit!....

Maar wij moesten vooruit, den tunnel in. Dat ging in het begin vrij goed, zoolang er nog licht door de opening viel. Daarna echter werd het hoe langer hoe donkerder om ons heen, want van de lantaren, die voor ons uit werd gedragen, konden slechts de voorsten genieten. Degenen, die zooals wij achteraan kwamen, konden geen hand voor oogen zien. De inlanders riepen gedurig alle goede geesten aan en prevelden op zangerigen toon.

En was een vrouw, die het met de zenuwen te kwaad kreeg en een luid gejammer aanhief. Dat ‘gebrul’, zooals mijn man het meedoogenloos noemde, klonk erg akelig door dat stikdonkere gewelf. Het was hetzelfde geweeklaag als bij een Chineesche begrafenis.

Van tijd tot tijd hoorden wij een kletterend geluid, als van neervallenden regen, en wanneer wij er het minst op verdacht waren, kregen we plotseling een straal ijskoud water langs gezicht of rug bij wijze van vriendelijken groet van den tunnel. Dikwijls bonsden wij tegen een zwarte gedaante aan, die ons van den anderen kant op bloote voeten onhoorbaar genaderd was, en die ons niet had gewaarschuwd. Wij moesten onze voeten hoog optillen, om niet te struikelen over planken of keien en altijd trachten in het midden tusschen de rails te loopen: heel voorzichtig en langzaam vooruit. O, 't was een akelige tocht, dien wij niet gauw vergeten zullen. Wij

hielden elkander krampachtig vast en spraken geen woord. Die tien minuten in de duisternis leken ons een eeuwigheid toe. In de wanden van den tunnel waren links en rechts op gelijke afstanden wachtershokjes uitgehouwen. Deze waren nu verlaten, want de bewoners hielpen met het overbrengen van de bagage. In de meeste dier hokjes zagen we een smeulend vuurtje van bijna uitgedoofd hout met een bakje met rijst er naast. Eenige kleedingstukken benevens een matje lagen er bij. Zie daar de geheele inventaris van zulk een onderaardsche woning. Ook een leventje voor die menschen!

Wat waren wij blijde, toen het eindelijk hoe langer hoe lichter om ons heen werd en we heelhuids buiten den tunnel stonden. De zonnestralen, die ons dapper beschenen, werden vroolijk begroet en mijn man profiteerde van het kwartier, dat wij nog moesten wachten, om gauw een paar 'kiekjes' van die zijde van den tunnel en van het station Lampegan te nemen.

De tunnel bij het station Lampegan.

Het station Lampegan.

Eindelijk konden wij instappen en onze reis voortzetten. Precies twee uur te laat kwamen wij op de plaats onzer bestemming, Tjiandjoer aan. In twee verschillende rijtuigen namen we plaats, om het doel van onzen tocht - een hooggelegen theeland - te bereiken. Eerst volgden wij een eind den grooten weg naar Tjipanas, het buitenverblijf van den gouverneur-generaal. Dit is een mooie, schaduwrijke weg, die zeer geleidelijk klimt. Nadat wij vier en een halven paal gereden hadden, werd van iederen wagen het tweespan door een nog vuriger vierspan vervangen. Weldra sloegen we links af, om nog drie paal ver een goed onderhouden binnenweg te volgen. Eerst ging het in vliegende vaart over een mooie, steenen brug, waar de weg zulk een scherpe bocht maakte, dat we ons hart vasthielden en met ingehouden adem uitkeken, of de tweede wagen even ongedeerd om het hoekje te voorschijn zou komen als de eerste. Maar koetsiers en paarden in Indië zijn van een bijzonder maaksel. Eerstgenoemden wagen hun eigen 'botjes' en die van hun vrachtje er maar aan en vertrekken geen spier van hun gezicht op momenten, dat men in Europa zou uitroepen: 'Mijn God, hoe gevaarlijk!' Wij holden maar voort, langs keurige theetuinen steeds zigzagsgewijze naar boven tot aan het etablissement, dat op 3600 voet gelegen is. Toen we uitstapten en op ons gemak rondkeken, konden we allerlei uitroepen van bewondering niet weerhouden, want het panorama, dat zich aan onze voeten uitstrekte, was prachtig. In den wagen hadden wij maar steeds vooruit gekeken en ons dubbel genot voorspeld van het schoone schouwspel, dat ons boven wachtte, wanneer we eerst dan onze blikken sloegen op den afgelegden weg. En ons geduld werd ruimschoots beloond, want het uitzicht daar boven is heerlijk mooi.

De fabriek.

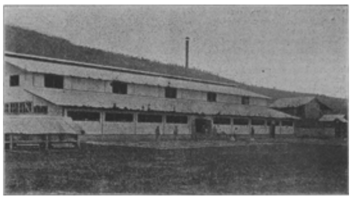

De administrateurswoning.

Onze gastheer en gastvrouw kwamen ons vriendelijk te gemoet en brachten ons naar prettige kamers in de bijgebouwen, die door een overdekte gang met het hoofdgebouw vereenigd zijn.

Het hoofdgebouw - de nieuwe administrateurswoning - is een hoogst eenvoudig, vriendelijk huis, dat wegens de vochtigheid vrij hoog uit den grond gebouwd is. De uiterst smaakvolle inrichting, zoo geheel Europeesch, zou ons bijna hebben doen vergeten, dat we in Indië waren, vooral, toen wij des avonds gezellig om de theetafel zaten. Met gesloten deuren en ramen hadden wij er dan ook niets van gemerkt, dat het zoetjesaan was beginnen te regenen.

Toen we evenwel heel eventjes den neus buiten de deur staken, kwam ons zooveel natte guurheid te gemoet, dat wij maar spoedig terugkeerden naar het gezellige, huiselijke kringetje romdom de lamp. - Den volgenden morgen was het prachtig weer en gold onze eerste wandeling de fabriek. Iedereen scheen het zoo natuurlijk te vinden, dat er een fabriek bestond, dat ik niet durfde vragen, waartoe die fabriek toch wel diende. Op school had men mij immers geleerd, dat de thee aan struikjes groeit, dat de blaadjes geplukt en gedroogd worden, en dat de thee dan klaar is, om gezet te worden. Hoe verbaasd was ik dus, toen we ineens rechtsom sloegen en de keurige fabriek zich voor ons uitstrekte.

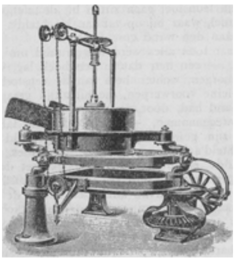

De rolmachine.

Want keurig is het daar. Alles even netjes en helder. Eer wij naar binnen gingen, viel ons oog op een menigte tampirs, een soort groote presenteerbladen van bamboe vlechtwerk. Deze stonden in de felle zon op het plein voor de fabriek. Op die tampirs lagen de pas geplukte theeblaadjes dun uitgespreid, om te verflensen, zooals onze gastheer vertelde. - Met groote belangstelling bezichtigden wij daarop de rolmachine, waarin de thee den volgenden dag, wanneer zij goed verflenst is, wordt gerold. De rolmachine is op zichzelf zeer interessant. Een massief gebouwd hoefvormig raam is geplaatst op drie pooten met supports, waarvan een de riemschijven en het kleine

conische kamwiel draagt, terwijl in de drie supports de drie krukassen rusten, waarvan een de drijfas en de twee andere de overbrengassen zijn. Deze krukassen dragen de onderste rolplaat en den ronden

mantel of kast, waarin de bovenplaat bevestigd is en die daaraan de beweging overbrengt.

De geheele machine is van de eenvoudigste constructie. Wat ging dat nu allemaal vlug van stapel. Men kan zich dan niet begrijpen, hoe men het vroeger wel klaar speelde, toen het rollen nog door menschenhanden verricht moest worden. Uit de rolmachine komt de thee in de *ball-breaker*, of te wel de machine, die dient tot het uit elkander halen van ballen, die zich bij het rollen gevormd hebben.

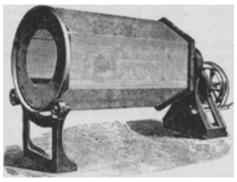

De *ball-breaker*.

In deze machine wordt tevens het fijne blad van het grove afgezonderd. Wij stonden met genoegen er naar te kijken, hoe de bladeren in den ronden mond van de draaiende, hellende zeef werden gebracht. Gedurende de voortbeweging vielen de kleine theeblaadjes door de mazen van het gaas, terwijl de bladerballen uit elkander gehaald werden door den breker met tanden, die in het midden van de zeef bevestigd was en zeer snel draaide. Toen dat was afgeloopen, werd alles in den fermenteerbak gedaan, waarin de thee ongeveer twee uur lang moet fermenteeren of gisten. Daarna wordt het grove gedeelte nog eens gerold, om weldra met 't andere even naar buiten gebracht te worden in het felle zonnetje. Vervolgens wordt alles afgedroogd in de daarvoor bestemde droogmachine (zie afbeelding) en opgeschuurd tot den volgenden morgen, als wanneer zij op grofte gebroken en gesorteerd wordt in de sorteer-machine. Dit gaat aldus in zijn werk. De thee wordt in de ontvangkast boven aan den sorteerder geworpen en gaat dan tusschen een rol, waarvan de oppervlakte gegleufd en van groeven voorzien is, en een getande weerstandsplaat door, wier wederzijdsche afstand (rol en plaat) door een regulatieschroef zoodanig veranderd kan worden, dat elke vereischte graad van zuivering daardoor bereikt wordt. Daarna wordt alles opgeborgen in groote, met zink bekleede bewaarkisten en goed afgesloten, totdat zij verpakt wordt in houten kisten met lood bekleed en zoo naar Amsterdam of Londen verscheept. Elk dier kisten heeft ongeveer een inhoud van tachtig tot vijf en negentig halve kilo's. Deze kisten worden ook alweer op de onderneming zelf gemaakt, alwaar een zaag- en schaafmachine aanwezig zijn. Het bladtin ter bekleeding komt rechtstreeks uit Europa.

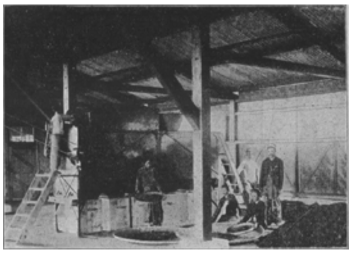

De droogmachine.

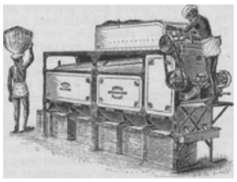
De sorteermachine.

De verpakking.

Een theetuin.

Nu geloof ik, dat ik nu wel alles er van verteld heb. Alleen vergat ik nog te zeggen, dat de thee elken dag geproefd wordt in daarvoor gemaakte proefkopjes en potjes. In deze laatste wordt het gewicht van een sixpence aan thee juist vijf minuten lang met versch kokend water getrokken. Wil men dus Assam-thee drinken, dan moet men aan het voorschrift denken: Niet langer dan vijf minuten trekken!

Wij hadden alles, wat wij in de fabriek zagen, erg interessant gevonden en volgden vol belangstelling onzen gastheer naar buiten, waar hij ons aanwees, hoe de vrouwen met groote vaardigheid van elk theestruikje de twee bovenste blaadjes en het gesloten topblad plukten, terwijl de mannen voor het onderhoud der tuinen zorg droegen. Deze strekten zich uit tegen de berghelling op, tot op 5200 Rijnlandsche voeten.

Nu onze nieuwsgierigheid zoozeer was opgewekt, wilden wij liefst dadelijk een onderzoekingstocht op het zich voor ons uitstrekkende land beginnen. Hadden wij den vorigen avond niet hooren spreken over wilde varkens, tijgerkatten, boschhanen en hennen, waarvan men het eigenaardig geluid op verren afstand kon hooren? Annie brandde van verlangen, om de apen bij den waterval van nabij te bespieden. Ternauwernood hoorden wij nog, hoe de waterleiding steeds de cauchemar van den landheer is. Technici beweren, dat er een voldoende hoeveelheid water aanwezig is, terwijl de ondervinding het tegendeel bewijst, hetgeen waarschijnlijk aan nieuwe ontginningen is toe te schrijven. De waterval, waarheen wij het eerst onze schreden richtten en die den naam van Tjoeroeg-sawer draagt, maakt veel lawaai, maar geeft weinig water. Het was daar een allerliefst plekje, waar groote varens en gracieuse lianen wild door elkaar groeiden. Wij vleiden ons op een paar omgevallen boomstammen neer en luisterden vol genot naar het klaterende water, dat vlak naast ons van een hoogte van 20 meter neerviel.

De waterval Tjoeroeg-sawer.

Opeens zagen wij beweging in de takken boven ons hoofd en ontdekten wij twee kleine aapjes, die met benauwde gezichtjes naar ons zaten te gluren. Zij hielden mekaar omstrengeld en lieten van tijd tot tijd een klagend geluid hooren, waardoor wij tot de gevolgtrekking kwamen, dat er iets aan het geluk dier kleine wezens ontbrak. Hoe wij ook uitkeken, nergens ontdekten we de ouders van dit ongelukkige tweetal, zoodat wij door deernis bewogen het besluit namen om ons het lot dier arme schepsels aan te trekken. Voorzichtig naderden wij, maar onmiddellijk vluchtten zij schuw naar hoogere takken, zoodat zij slechts voor den ons vergezellenden inlander bereikbaar waren. De diertjes waren zoozeer uitgeput door honger en gebrek, dat zij geen verdere moeite deden, om te ontsnappen, en zegevierend namen we Anton en Antje - zooals ze door onze gastvrouw gedoopt werden - mee naar huis. Weldra waren zij zoozeer aan hun weldoeners gehecht, dat zij ons overal als kleine hondjes naliepen en ons op al onze verdere wandelingen vergezelden. Iedereen hield veel van de aardige dieren, tot eens op een nacht allen door een doordringend gegil uit den slaap werden opgeschrikt.

Het angstig hulpgeschrei klonk uit Annie's kamer, maar de deur was van binnen gesloten. Het was dus aan allen, die in vliegende haast en in onbeschrijflijk toilet kwamen aanloopen, onmogelijk eenigen bijstand te verleenen. De heeren beukten

met krachtige vuisten tegen de deur, die eindelijk door al ons wanhopig dringen opensprong. Een witte gedaante met fladderenden haardos vloog naar buiten en wees in sprakeloozen schrik op een zwarte gestalte, die aan het voeteneind van het bed ineengedoken zat. De moedige heer v.W. en mijn dappere man naderden onverschrokken het duivelsche spook. Wij hielden onzen adem in tot opeens een hartelijk gelach weerklonk. Het waren Anton en Antje, die elkander met Annie's kleeren hadden toegedekt en aldus opgetooid er heusch verschrikkelijk uitzagen.

Maar ik vrees, dat ik langdradig word.

Wij hadden nog veel meer avonturen, en mocht iemand er nog iets van willen hooren, dan moet men zich maar vervoegen aan het Waterlooplein. Daar wonen wij, sedert ons verlof uit is.

L.t.B.

Een fijn souper, door Béha.

I.

Op een kouden Februarimorgen zaten een jonge man en een jonge vrouw in de sierlijk ingerichte en gezellig verwarmde woonkamer tegenover elkaar aan de ontbijttafel. Beiden cijferden en rekenden op lange strooken papier.

‘Ben je klaar, Hendrik?’ vroeg eindelijk de jonge vrouw opstaande; ‘ik kom met mijn rekening niet uit,’ lachte zij vroolijk, ‘op school was ik al niet sterk in 't optellen.’

‘Daarvoor ben je des te sterker in 't aftrekken, lieve Anna,’ antwoordde haar man op een eigenaardigen toon en met een glimlachje, dat in twijfel liet, of zijn woorden scherts of - lichte ironie, een verwijt moesten beteekenen.

Maar neen, een verwijt was het niet, want zijn oogen rustten met groote teederheid op de jonge, knappe vrouw, wier frisch, rooskleurig gelaat door donkere, zwarte haren omlijst was, terwijl de oogen dat schoone, heldere blauw vertoonden, dat men bij blondinen, zelden bij donkergekleurde vrouwen vindt.

‘Ik vind tóch het rekenen vervelend. Maar zeg nu eens.... hoeveel ge bij elkaar gebracht hebt....’ glimlachte de jonge vrouw met een onderdrukten geeuw.

‘Vierhonderd gulden,’ antwoordde hij zuchtend. ‘Maar wanneer twee gerechten en de Champagne achterwege kunnen blijven, slechts tweehonderd tien gulden,’ voegde hij er bij op een toon, die als een verzoek klonk. ‘Zal ik dat dus maar schrappen?’

Anna wierp het hoofdje met de fijne krulletjes, die langs het blanke, zacht gewelfde voorhoofd neervielen, achterover. ‘Maar, beste man,’ bracht zij in 't midden, ‘een fijn souper is zonder vijf gerechten en Champagne niet denkbaar. Zie eens, Hendrik, hier staan soupers voor alle maanden,’ - en zij tikte met den top van den wijsvinger op een opengeslagen boek - ‘en daar staat: “Een fijn souper in Februari: Soep *à la reine*, oesters, pasteitjes *à la romaine*, getruffeerde kalkoen, kippen-fricassée, hertengebraad, ananas, dessert. Men geeft daarbij Chablis, Rijnwijn, Bordeaux en Champagne.” Ge ziet dus, Hendrik, als we een fijn souper willen geven....’

‘Dan gaat het niet met minder dan vijf gerechten en ook niet zonder Champagne,’ voltooide Hendrik, met een diepen zucht, ‘ofschoon mijn kas toch al erg aangesproken is. Bij Ferrari en Primavesi heb ik de oude rekeningen nog niet betaald, opnieuw borgen gaat niet, en ik weet waarlijk niet, waar ik het geld vandaan moet halen.’

‘Maar, lieve man,’ antwoordde Anna, terwijl zij haar echtgenoot liefkoozend naderde en hem over de wang streek, ‘hebt ge mij niet gezegd, dat ge elken dag geld van huis te wachten waart?’

‘Jawel,’ antwoordde hij met zekere bitterheid, ‘de twee duizend gulden voor den verkoop van den grond, het laatste overschot van mijn vaderlijk erfdeel. Maar ge weet, Anna, ik wou daarmee veel dingen betalen. Wij hebben schulden, den behanger, uw naaister, de modemaakster, dan Ferrari en Primavesi. Er blijft mij nauwelijks zeshonderd gulden van het geld over.’

‘Lieve man, wij kunnen toch onmogelijk, wanneer wij een groote partij geven en den heer en mevrouw Wendels, kapitein Smit, freule van Hartestein enz. uitnoodigen, een soepje, karpers en kalfsgebraad voorzetten, met onzen lichten Moezelwijn als eenigen drank. Dat gaat immers niet. Die freule van Hartestein! Ge kunt u niet voorstellen, wat een booze tong die heeft! Zij zou ons overal laten uitlachen.’

‘Maar mijn hemel, Anna, waarom noodigt ge dan zoo'n boosaardig mensch uit? Schrap haar dan toch van de lijst! Moeten we dan voor haar pleizier een paar honderd gulden meer uitgeven?’ meende de jonge man.

Mevrouw Janson zag haar man met groote oogen aan. Op haar bekoorlijk gezichtje wisselden verontwaardiging en verbazing elkaar

af. ‘Freule van Hartestein schrappen?!.... Freule van Hartestein verkeert in de voornaamste kringen der stad, zij wordt op de fijnste partijen gevraagd. Het behoort tot den *bon ton*, freule van Hartestein uit te noodigen. Zonder freule van Hartestein gaat het niet.’

‘Nu, voor mijn part, noodig haar dan uit,’ zei de jonge man gemelijk, ‘die boosaardige lastertong....’

Over Anna's gelaatstrekken vloog een donkere schaduw, en om haar mond trilde iets als bij een kind, dat op 't punt is in schreien uit te barsten.

‘Je bederft mij toch altijd de pret,’ pruilde zij, terwijl haar de tranen in de oogen kwamen, ‘alle genoegen verbittert ge mij door je klachten en verwijten... Och, ik zie het wel, ge houdt niet meer van mij.’ En den zakdoek voor de oogen drukkend en het gezicht op de tafel neerbuigend, barstte zij in snikken en weenen uit.

De arme Hendrik! Hij zou van zijn innig geliefde Anna niet meer houden? Toen de jonge man de tranen zijner vrouw zag en haar snikken hoorde, meende hij werkelijk, dat hij een hardvochtige, nurksche tiran was.

‘Anna, liefste Anna,’ vleide hij, zich tot haar nederbuigend en zijn wang tegen haar hoofd leggend. ‘Hoe kunt ge toch dadelijk zoo buiten je zelve zijn? Zou ik je geen pret gunnen, geen genoegen.... ik, lieve Anna... ik, die je zoo innig liefheb, mijn goed, aardig wijfje?.... Je hebt gelijk,’ ging hij na eenige oogenblikken voort, toen hij haar nog altijd hoorde schreien, ‘als men eenmaal een fijn souper geven wil, gaat het niet met minder dan vijf gerechten. Bovendien, drink ik zelf ook graag een glas Champagne.... Dus, dat is afgesproken.... 't is vandaag Maandag, morgen verwacht ik het geld, en Donderdag is onze partij. Wees maar gerust, lieve Anna....’

Zijn vrouwtje droogde haar tranen en reikte haar man de hand, die hij teeder drukte; daarna gingen beiden voort met uit te rekenen, hoe hoog de kosten voor het souper wel worden zouden.

Toen zij daarmee gereed waren, bleek het, dat de uitgaven vijfhonderd tien gulden zouden bedragen. Een groote som, maar er zou ook een grootsch feest gegeven worden. Vijf en twintig à dertig personen waren uitgenoodigd.

‘Vijfhonderd en tien gulden!’ herhaalde de jonge man met een onderdrukten zucht, terwijl hij van tafel opstond; ‘de rekening klopt op een halven cent,’ voegde hij er met een zweem van galgenhumor bij; ‘als ik het geld van huis nu maar krijg. Want in mijn kas heb ik ternauwernood honderd gulden.’

‘Ge zult het geld wel krijgen. Heeft je neef je niet geschreven, dat het den vijftienden Februari uitbetaald zou worden? En vandaag is 't al de zeventiende. Het kan elk uur komen. Nu, vaarwel, tot straks, mannetje,’ riep zij, toen ze haar echtgenoot naar zijn overjas zag grijpen, ‘ge moet naar je kantoor,.... ik ga me aankleeden en dan voor de bestellingen zorgen. Och, doe mij 't pleizier en zend mij een rijtuig van 't Sophiaplein. Bij dit slechte weer kan ik onmogelijk te voet uitgaan.’

‘Zeker niet, mijn kind,’ antwoordde de jonge echtgenoot teeder, ‘ik zal je een vigelante zenden. Maar nu moet ik je groeten, ik heb vandaag veel te doen, want het is betaaldag....’ Nog een handdruk, en hij vertrok, terwijl zij naar haar slaapkamer terugkeerde, om toilet te maken.

De rijksontvanger Janson had, in tegenstelling met de gewoonte, zijn kantoor niet in een der lokaliteiten van zijn woning opgeslagen, doch een afzonderlijk huis daarvoor in een andere wijk der stad gehuurd. Toen hij op de straat kwam, hulde hij zich diep in zijn overjas, en zette den kraag op.

Door de straten woei een gure wind, die de menschen tot in het merg der beenderen een rilling bezorgde, en van den grauwen hemel dwarrelde in groote vlokken de sneeuw omlaag, die aan de schoenzolen bleef kleven, de voetgangers deed uitglijden en het plaveisel met een vuile, glibberige massa bedekte. Hendrik lette noch op de neerdwarrelende sneeuw, noch op den ruwen wind, ternauwernood beantwoordde hij de enkele groeten, die hem van dezen of genen bekende in 't voorbijgaan werden toegeroepen, met een licht knikje of een vluchtig afnemen van den hoed.

'Goeden morgen, ontvanger!' zoo begroette hem een gebrild heer met een blonden knevel, van den overkant der straat; 'zien we u van middag nog bij Kras? Juist een weertje om onder dak te wezen!'

De vrager was de advocaat Wegman, een goede vriend van Hendrik.

De ontvanger schudde het hoofd. ''k Heb vandaag geen tijd,' riep hij den advocaat toe, 'veel te doen.... misschien morgen.'

En hij snelde voort, op zijn kantoor toe. Hij verkeerde in een gedrukte stemming. Hij was ontevreden op zichzelven, dat hij weer zoo zwak was geweest en aan Anna's wenschen had toegegeven. Want gelijk het verloop en het resultaat van dezen kleinen woordenstrijd tusschen de beide echtelieden geweest waren, zoo ging het telkens in dergelijke gevallen. Hij gaf altijd toe, wanneer Anna 't een of ander wilde doorzetten, den een of anderen wensch bevredigd wilde zien. En zij had veel wenschen, wier bevrediging niet in overeenstemming was te brengen met zijn vermogen en inkomen!

Anna was de eenige dochter van een hooggeplaatst adellijk ambtenaar, die een hoog salaris genoot, maar geen eigen vermogen bezat. Zijn inkomen was toereikend geweest, om hem in het provinciestadje, waar hij woonde, een zekere rol in de maatschappij te doen spelen en Anna in den grond te verwennen door aan al haar wenschen toe te geven.

Anna had Hendrik Janson, die destijds surnumerair bij de belastingen was, in haar vaders huis leeren kennen. Hendrik was verrukt over het bekoorlijke meisje, en zij, die uit de beste partijen der stad een keus doen kon, beantwoordde zijn liefde.

De ouders waren wel is waar weinig gezind hun toestemming te geven tot een huwelijk met den inmiddels tot ontvanger bevorderden jongen man, die een aanvangssalaris van ternauwernood twee duizend gulden trok en slechts een gering vermogen bezat. Maar het jonge meisje wist door haar liefde alle bedenkingen uit den weg te ruimen.

En zoo werd zij Hendriks vrouw. Anna en Hendrik zouden het gelukkigste paar ver in den omtrek geweest zijn, als Anna haar behoeften meer in overeenstemming met haar mans inkomen gebracht en Hendrik meer vastheid van karakter getoond had.

Hendrik beminde zijn vrouw te zeer, dan dat hij haar ontstemdheid kon verdragen, haar tranen zien vloeien. Door een dusdanige levenswijze was het gekomen, dat zijn uitgaven zijn inkomsten ver overtroffen. Op de paar duizend gulden na, die hij nog uit zijn vaders nalatenschap te wachten had, had Hendrik in die weinige jaren van zijn huwelijk zijn geheele kleine vermogen ingebrokt en bovendien nog aanzienlijke schulden bij verschillende leveranciers gemaakt.

Eenige maanden geleden had hij op aandringen van Anna een nieuwe groote woning - zonder kantoor - op een der grachten gehuurd en zeer elegant laten inrichten.

Natuurlijk moesten Anna's kennissen het nieuwe huis komen bewonderen, en dit was een hoofdreden voor haar, een feest aan te richten, waarbij zij al haar heerlijkheden en zichzelve als vrouw des huizes kon laten benijden. Dat zoo'n partij bijna evenveel kostte als een driemaandelijksche bezoldiging van haar man bedroeg,

daarover bekommerde zij zich weinig. Haar echtgenoot verwachtte immers nog twee duizend gulden van zijn vaderlijk erfdeel, welke som elk uur kon aankomen; hij had uitzicht op verhooging van jaarwedde, daar de ontvangsten op zijn kantoor steeds toenamen - en bovendien speelde de jonge vrouw heimelijk in de loterij. De trekking zou eerstdaags beginnen. Dat Anna winnen moest, stond bij haar buiten twijfel, en zij verheugde zich reeds bij voorbaat over het blijde gezicht van haar man, wanneer zij hem de banknoten zou ter hand stellen. Wat nood dus?

In des te gedrukter stemming echter verkeerde Hendrik. Wat moest er van hen worden, wanneer het laatste overschot van zijn erfdeel opgeteerd was? Zijn vrouw had geen vermogen. Haar vader was vóór een jaar gestorven, zonder iets te hebben nagelaten. Anna's moeder leefde in een afgelegen stadje, waarheen zij zich teruggetrokken had, van haar weduwepensioen, dat juist voor haar alleen voldoende was.

Ontstemd zette zich de jonge ontvanger vóór zijn lessenaar en begon te werken. Binnen eenige dagen werd de inspecteur verwacht voor de jaarlijksche kasopname en inzage der boeken en registers. Hij ging den inhoud zijner kas na en vergeleek dien met de rekeningen en bescheiden. Er moest tegen dien tijd omstreeks drie duizend gulden aanwezig zijn. Alles klopte. Ook zijn boeken waren in orde. Hij kon over zichzelven tevreden zijn, toch kon hij zijn ontstemdheid niet van zich afzetten. Zijn geldelijke verlegenheid, zijn sombere kijk op de toekomst tegenover Anna's neiging tot weelde en verkwisting wierpen hun donkere schaduwen op zijn liefde voor het ambt.

II.

Terwijl Hendrik op zijn bureau arbeidde, reed mevrouw Janson de stad rond bij de leveranciers, om haar bestellingen voor de groote partij te doen. Zij nam te gelijk ook een kok aan, daar haar keukenmeid in de hoogere kookkunst, haars inziens, niet ervaren genoeg was. En freule van Hartestein had niet alleen een scherpe, doch ook een zeer fijne tong!....

Daarna deed de jonge vrouw nog eenige kleine inkoopen in een modemagazijn, bracht een paar bezoeken bij kennissen en kwam tegen den middag in de beste stemming weer thuis. Wel had zij haar laatste ‘briefje van veertig’ bij de kleine inkoopen uitgegeven, maar het kon nu eenmaal niet anders. Zij had nieuwe handschoenen, een nieuwen hoed, kaartjes en dergelijke dingen meer noodig.

Hendrik moest haar het geld voor al deze bestellingen, die zij heden gedaan had, geven. Zij had den leveranciers gezegd, dat zij dadelijk gequiteerde rekeningen moesten meesturen.

Toen Hendrik 's namiddags thuiskwam, ontving zijn jonge vrouw hem met haar beminnelijkste glimlachje. ‘Onze avond zal prachtig worden, beste Hendrik,’ begon zij, toen het middagmaal afgeloopen was en hij, zijn sigaar rookend, met haar nog aan tafel zat, ‘die freule van Hartestein zal zich niet goed weten te houden van ergernis, want alles zal piekfijn wezen. Maar ik heb natuurlijk geld noodig. Wij moeten den wijnkooper en de banketbakkers dadelijk betalen. Ge moet me driehonderd gulden geven.’

Hendrik vroeg, of de brievenbesteller er geweest was.

‘Misschien was ik op dat oogenblik juist afwezig,’ antwoordde Anna, ‘ik zal 't even aan de meid vragen.’ En zij ging naar de keuken.

Er was geen brievenbesteller geweest.

‘Kunt ge geen voorschot op je salaris nemen?’

‘Dat gaat niet,’ antwoordde de ontvanger. ‘Binnen eenige dagen verwacht ik den inspecteur, en dan mag er aan de kas niets ontbreken.’

‘Maar mijn hemel, Hendrik, ik moet toch geld hebben, als de menschen komen,’ klaagde Anna.

‘De brief kan elk oogenblik arriveeren. Mijn zaakwaarnemer schreef mij, dat het geld den dertienden Februari betaald was en dat hij het dadelijk zou zenden.’

Met deze woorden wist Hendrik zijn vrouwtje gerust te stellen. Toen keuvelde Anna nog wat over haar nieuwe inrichting, hoe de gasten zich daarover zouden verbazen, en toen de ontvanger opstond, om nog even naar zijn kantoor te gaan, was zij in de beste luim en deed zij hem op de hartelijkste wijze uitgeleide. Doch de avond verliep, en er kwam geen geldzending. Maar wel had de wijnkooper den wijn laten brengen. Mevrouw had den knecht, die de gequiteerde rekening bij zich had, met een ruime fooi afgescheept en daarbij de verzekering gegeven, dat hij, omdat haar man niet thuis was, morgen bepaald het geld krijgen kon: hij kon gerust terugkomen.

Toen Hendrik 's avonds thuis kwam, ontving Anna hem met beschreide oogen. Hij schreef dit toe aan zijn late komst.

'Ben je boos, lief vrouwtje, dat ik je met het avondeten en de thee heb laten wachten? Maar ge moet mij verontschuldigen. Ik ontmoette mijn ouden, besten vriend, dien ik in lang niet gezien had, ge kent hem ook, Mr. Wegman, thans advocaat en procureur hier.'

HARLINGEN.
Mr. J. Schokking.

'Een onuitstaanbaar mensch,' riep Anna, haar neusje ophalend, 'niemand ontziende in zijn uitdrukkingen, onverschillig voor de opinie der menschen, zonder de minste fijnheid in zijn vormen, in één woord een onsympathiek karakter.'

'Nu ga je toch te ver, Anna. Wegman is een beste vent, geen alledaagsch man. Hij is onafhankelijk en boven vooroordeelen verheven.'

'Jawel,' spotte Anna, 'zoo ver verheven, dat hij bij zijn eerste bezoek, dat hij ons bracht, zijn grooten hond had meegenomen, die met zijn pooten op onze nieuwe vloerkleeden rondsprong. Maar wat gaat mij je balieman aan? Ik vind hem in de hoogste mate vervelend, en ik ben hem er dankbaar voor, dat hij ons niet verder met zijn bezoeken is lastig gevallen. Maar ik ben er ook niet boos over, dat ge wat later thuis zijt gekomen,' zei Anna, met haar zakdoek over de beschreide oogen strijkend.

'Maar waarom heb je dan geweend, mijn kind?' informeerde Hendrik.

'Omdat.... omdat....' zoo begon zij opnieuw te snikken, 'omdat wij zoo arm zijn.'

'Zoo arm?' herhaalde Hendrik verbaasd, zich naast zijn vrouw nederzettend en zijn arm om haar schouder slaande; 'wat moet dat beteekenen? 't Is waar, ik heb schulden. Maar wanneer wij ons voortaan wat bekrimpen, hoop ik daar weldra van bevrijd te zijn.'

Anna nam den zakdoek van de oogen weg. Dat was het niet, wat haar verdriet berokkende.

'Bekrimpen wij ons dan niet reeds genoeg?' klaagde zij; 'dit is de eerste groote partij, die wij geven, en van middag, toen men den wijn bracht, had ik niet eens de enkele guldens om te betalen. Is dat niet verschrikkelijk? Ik schaamde mij voor den wijnkoopersknecht en maakte mij er van af, dat gij den sleutel van de cassette bij je hadt gestoken; ik bestelde hem dus tegen morgenochtend terug.'

'Den sleutel van de cassette,' glimlachte Hendrik ironisch, 'waar niets in is.'

'Maar mijn hemel, wij hebben geld noodig,' viel Anna hem snikkend in de rede, 'ge moet mij bepaald vóór morgenmiddag geld verschaffen.'

Hendrik stond op en begon met levendige schreden, ten hoog te opgewonden, in de kamer op en neer te loopen. Hij vreesde weer een tooneel evenals gisteren, en dat viel hem o, zoo pijnlijk.

BLHAAGLIJKE RUST.

NIET OP ZIJN GEMAK.

'Ge zult het geld hebben, Anna. Stel je gerust! Hoeveel heb je noodig?'

'Driehonderd gulden,' meende Anna.

'Goed, maar schrei nu niet meer,' verzocht Hendrik, 'dat kan ik niet verdragen.'

Anna's tranen waren snel opgedroogd. Want zij wist het: wat haar man haar beloofde, dat kwam hij na. Toen begon zij te babbelen over allerlei dingen, ze was lief, aardig en gaf zich alle moeite om haar echtgenoot weer in een vroolijke stemming te brengen.

Maar ditmaal wilde het haar niet gelukken. Haar man bleef ontstemd en sprak niet veel meer.

(*Wordt vervolgd.*)

Bij de Platen.

In de Mis. -

Al zien wij van de kerk niets can het kleine hoekje, de bank waarop moeder en dochter hebben plaats genomen, toch is dat voldoende, om een stemming van eerbied en ingetogenheid bij ons op te wekken. Wat is die oude vrouw echt met haar ingevallen wangen, dien mageren hals, die oogen getuigend van veel in stilte en met gelatenheid gedragen leed. En hoe echt is ook haar godsvrucht. Eerbiedig houdt ze in heur handen het zware boek met de groote letters, en het schijnt dat haar mond zacht de gebeden prevelt, die ze daarin leest. Overgeving in den wil des Heeren spreekt uit haar heele

wezen, dat aan de aarde en al het aardsche onttrokken schijnt en enkel vervuld met de dingen van het hiernamaals.

Nog twee Kamerleden. -

De series der leden van de Tweede Kamer, welke wij in vorige nummers gegeven hebben, moeten wij thans nog met een tweetal portretten aanvullen, die der heeren mr. Schokking en mr. N. de Ridder.

De heer Schokking, christelijk-historisch lid, was den 14en Juni tot lid der Tweede Kamer in het kiesdistrict Harlingen gekozen. Wegens een bij de candidaatstelling gepleegde informaliteit werd de verkiezing vernietigd en moest een nieuwe worden uitgeschreven. Ook bij de nieuwe stemming werd de heer mr. J. Schokking met groote meerderheid gekozen.

De heer De Ridder, anti-revolutionnair lid, is de opvolger in het kiesdistrict Wijk bij Duurstede van jhr. mr. H.M.J. van Asch van Wijck, in Juni jl. herkozen, maar nadien door de Provinciale Staten van Utrecht tot lid der Eerste Kamer gekozen als opvolger van mr. R. Melvil baron van Lijnden, thans minister van Buitenlandsche Zaken.

Behaaglijke rust. -

Poesje heeft zich op haar gemak op de kist uitgestrekt en geniet zichtbaar van de behaaglijke en ongestoorde rust, die haar vergund wordt. Een lief beestje, zal men zoo zeggen. En dat lijkt het ook. Maar wie op de hel lichtende, groenige oogen let, zal toch tegenover poesje de noodige omzichtigheid in acht nemen en oppassen voor de scherpe nagels, onder de fulpen kleeding verborgen.

WIJK BIJ DUURSTEDE.
Mr. N. de Ridder.

Niet op zijn gemak. -

Dit is de stemming, waarin de hond verkeeit, nu de brutale vogel heel parmantig op hem aanstapt en hem in den letterlijken zin *au pied du mur* zet. Schuw kijkt de hond den ongenooden gast van ter zijde aan, maar te gelijker tijd klemt hij zijn tanden op elkaar en laat een verdacht gebrom hooren. Als de eerste schrik wat voorbij is, is er kans dat hij op eens toebijt, en dan mag de brutale sinjeur, die hem nu zoo vinnig aankijkt, wel maken dat hij wegkomt, wil hij niet een flinken knauw meekrijgen.

[Nummer 41]

HET KANSELARIJGEBOUW TE LEEUWARDEN, NAAR EEN PHOTOGRAPHIE.

Het Kanselarij-gebouw te Leeuwarden.[1)]

Dorspronkelijk was dit gebouw gesticht tot een gerechtshof (kanselarij) voor het ‘Ouerste Gerecht’ van Friesland, samengesteld uit 's vorsten kanselier, als voorzitter, en zes raadsheeren, van wie vier edelen en twee rechtsgeleerden waren.

Dit gerecht vergaderde eerst op het Blokhuis, en daarna in een afzonderlijk tot kanselarij ingericht gebouw bij het kasteel, dat echter in 1542, op bevel van keizer Karel, werd afgebroken, om meer ruimte tot het houden van wapenschouwingen te verkrijgen. Na weer vooreerst op het Blokhuis te hebben vergaderd, vond men voorloopig de meest geschikte gelegenheid voor de zittingen in een gebouw van het Minderbroedersklooster, nabij het Blokhuis, dat van de kloosterlingen gehuurd en tot kanselarij ingericht werd. Intusschen voldeed dit hulpgebouw niet aan de eischen, als zijnde geen waardige zetel voor de vertegenwoordigers des keizers, die toen het burgerlijk bestuur en de hoogste rechterlijke macht in zich vereenigden. Men gehoorzaamde, ofschoon met tegenzin, aan zijn bevel, doch verwachtte van zijn rechtvaardigheid dat hij den raad spoedig een ander en beter gebouw zou aanwijzen.

In deze verwachting evenwel teleurgesteld, wendde het Hof zich tot de landvoogdes Maria, 's keizers zuster, met klachten over de ongeschiktheid van het hulpgebouw en met het verzoek om ‘eene bequame plaetze ende huijsinge te hebben, om de cancelrije te houden.’

Dit had eenig goed gevolg, daar Gerrit van Loo, rentmeester-generaal in Friesland, kort daarop den last ontving, eenige kleine huizen aan te koopen en te betalen met de gelden, afkomstig van verbeurd verklaarde goederen der Wederdoopers en andere veroordeelde gezindten. Deze last, door keizerlijk octrooi van 20 Juli 1545 bekrachtigd, werd den 5en October daaraanvolgende volbracht door den aankoop van een huis, dat voor den abt van het klooster Klaarkamp, bij Rinsumageest, in aanbouw en bijna voltooid was, voor een som van 4200 gulden, en van eenige kleinere huizen aan de noordzijde van het Minderbroederklooster, voor 1400 gulden. (Charterboek, III, 80, 94, 96). Er volgde echter geen besluit tot het aanwijzen van fondsen voor den bouw van een geheel nieuwe kanselarij, zooals de bedoeling van het hof was, daar de keizer in zijn zoo even vermeld octrooi slechts bevolen had om het gebouw, ‘te doen repareren, decken ende tot logys te maicken, om aldaer bij den voorsz. Raedt te moegen houden Pleyt ende Raedtcamer, met Zalevertreck ende anders om de Griffie aldaer te houden, ende de Justitie voertaen te moegen administreren, zoe dat na gelegentheit van den zaicken van den Lande behoirt, sonder nieuwe wercken te moegen maicken, ten zy deur onse ordonnantiën ende beveel.’

Het Hof meende echter, dat het bedoelde huis daartoe niet geschikt, noch groot genoeg was. Men hield zich dus aan het eenmaal opgevatte denkbeeld, en haalde de regeering van Leeuwarden over, om den raad in het bekomen van een nieuwe kanselarij behulpzaam te zijn. Dientengevolge werden Everardus Nicolai, voorzitter van het Hof, en Sicke Dekema met Johan Rommarts, raden, naar Brussel afgevaardigd, ten einde de landvoogdes, ook namens de hoofdstad, om gelden voor den opbouw te verzoeken, waartoe zij den 15en October 1546 de belofte ontvingen. Deze toegezegde hulp bedroeg evenwel slechts achthonderd gulden gedurende vier jaren.

1) Geschiedkundige bijzonderheden betreffende het gebouw werden mij welwillend verschaft door den architect Fr. van Heeswijk te 's-Gravenhage, die in dienst van het Rijk, met de restauratie van dit gebouw meer intiem bekend is.

Ook de stad Leeuwarden beloofde een gelijke som, doch het was te weinig om hiermede te kunnen beginnen, zoodat in afwachting van verdere hulp, de voorzitter van het Hof het huis van den abt betrok.

Jan van Ligne, graaf van Aremberg, toen stadhouder van Friesland, trok zich de zaak nader aan; doch overtuigd, dat van den keizer of van de landvoogdes geen hulp meer te verwachten was, meende hij dat Friesland zich zelf moest helpen, en bracht daarom de zaak ter tafel op den landdag van 1550, met het gunstig gevolg, dat de Staten een aanbod deden van 3000 gulden voor vier jaren, onder beding, dat Leeuwarden zijn vroegere beloften zou vervullen: dat in het gebouw geschikte vergaderplaatsen voor de volmachten van Oostergoo, Westergoo en Zevenwolden zouden gemaakt worden; dat men ten spoedigste met den opbouw zou beginnen, en dat de verdere kosten vanwege den keizer zouden worden bestreden (Charterboek III, 237, 238).

Ofschoon men een belangrijke schrede voorwaarts had gedaan, bleef echter keizer Karel, zoowel als zijn zoon koning Filips, doof voor alle verder aanzoek tot onderstand. Ook de Minderbroeders klaagden in 1556 aan den koning, dat zij voor het gebruik van hun 'infirmerie' tot kanselarij slechts een os, of de waarde daarvan tot twee en twintig gulden, ontvingen; weshalve zij een verhoogde huursom en bovendien een vergoeding voor hun geestelijke diensten op het Blokhuis verzochten en ook verkregen.

De zaak bleef echter hangende tot in 1565, nadat in 1560 op den landdag het vorig besluit woordelijk was herhaald, zonder van meer hulp verzekerd te zijn. In de maand September van eerstgenoemd jaar wendden de Gedeputeerde Staten van Friesland en de regeering der stad Leeuwarden zich gezamenlijk tot den stadhouder en de raden van het hof, met dringende bede dat zij de landvoogdes, toen Margaretha van Parma, of den rentmeester des konings nogmaals om ondersteuning tot den bouw van een nieuwe kanselarij mochten verzoeken.

Den 15en September 1565 gaf het hof een akte, waarbij het aanbod van de Staten en de stad Leeuwarden werd aangenomen, en nog dienzelfden dag werd een verzoekschrift aan den koning afgezonden, om met allen ernst aan te dringen op het spoedig voorzien in een behoefte, welke met elken dag grooter werd; vooral om de bekrompenheid en bouwvalligheid van het kloostergebouw, waarin men zich reeds drie en twintig jaren had beholpen, 'gemerct die Griffier geen plaats in de Cancelrije en heeft, om die processen, stucken en de munimenten te leggen ende bewaeren, dan op een zeer cleijne solder, daer die bij groete hoepen op den anderen werden gelecht, ende doer die ondichticheijt en de remetijckheid binnen corten tijden verrotten ende vergaen; ende is sij oeck soo cleijn, dat Parthijen pleitende oft citeert wesende, om te hooren sentencie, de helft vaeke daer inne nijet moegen staen; ende dat nog arger is, staet die Cancelrije allene, sonder eenige bewaringe, wesende cranck van doeren en vensteren, sulcx datter wel lichtelijcken doer quade luijden 't sij van diefte, breck ende brandt, oft diergelijcke boeverije (daer Godt Almachtich voer moet wesen) groete perijckel ende onverwinlijcke schaede uijt mochte rijsen, enz.' (Charterb. III, 656.)

Dit verzoek scheen eindelijk ingang te vinden bij den koning, die alle middelen moest aanwenden om zijn reeds wankelend gezag in deze gewesten staande te houden. De gevraagde hulp werd eindelijk toegezegd en verleend. Bartholomeus Janszoon werd als 'Conincklijke mayesteijts boumeijster' naar Friesland gezonden, om het plan te ontwerpen en den bouw te besturen (ibid., III, 857).

In het begin des jaars 1566 werden de vroeger aangekochte huizen algebroken, en de grondslagen gelegd van het hier bedoelde gebouw, dat na vijf jaren arbeids, in 1571 zoo ver voltooid was, dat het den provincialen raad tot vergaderplaats kon dienen. Den 7en November van dat jaar kwam het hof met al zijn beambten voor het laatst in de oude kanselarij bijeen; vervolgens begaven zich allen in statigen optocht naar de bisschoppelijke kerk van Oldenhove, en na den plechtigen Dienst van daar naar het nieuwe gebouw, alwaar zij zitting namen om voor de eerste maal er recht te spreken. Deze plechtige gebeurtenis werd in aandenken gehouden door het opschrift, dat hieronder meegedeeld wordt.

Het is waarschijnlijk, dat het gebouw geheel gesticht is op kosten des konings, of uit de gelden daartoe door hem aangewezen, en dat de vroeger vermelde, door de Staten en de stad aangewezen gelden daartoe niet zijn gebezigd: 1°. omdat men zich vroeger had voorgesteld, den president van het hof, en ook den griffier met hun huisgezinnen, elk afzonderlijk, in het gebouw te doen wonen; 2°. omdat de afgevaardigden van Oostergoo, Westergoo en Zevenwolden op de landdagen en bij andere gelegenheden daarin zouden kunnen vergaderen.

Daar nu het gebouw blijkbaar niet is voltooid, dewijl het aan de zuidzijde een derde van het geheel breeder moest zijn, zoo het bordes in het midden zou komen te staan; de woningen van den voorzitter en den griffier nimmer in het gebouw zijn opgenomen, en ook de vergaderzalen voor de genoemde afgevaardigden evenmin tot stand zijn gekomen, dewijl de landdagen tot den jare 1544 in het Dominicanerklooster, en vervolgens in het Landshuis naast de kanselarij gehouden zijn, - zoo is het zeer waarschijnlijk, dat men onder het bouwen van het eerste plan is afgeweken, en het gebouw alleen bestemd heeft tot eigenlijke kanselarij, dat is, ten behoeve der zittingen van het Hof (Eekhoff, t.a. p. II, 326).

Ook het inwendige moet aan het uiterlijke hebben beantwoord. Door een portaal, binnen de voorpoort, trad men in de groote voorzaal of vierschaar, aan wier rechterzijde de hooge zitplaatsen van de raadsheeren, een tafel voor den griffier, secretaris enz., benevens de banken voor de advocaten waren aangebracht. Aan de linkerzijde van de groote ruimte, voor het publiek bestemd, was een, uit wit marmer kunstig bewerkte poort, door den beroemden staatsman Viglius van Aytta van Swichem geschonken, en met zijn wapen en zinspreuk versierd. Zij verleende toegang naar de raadkamer van het hof, de kleine vertrekkamer, de griffie, de deurwaarderskamer en de kunstig gewerkte wenteltrap, geleidende naar de bovenvertrekken, waarvan de groote vertrekkamer en de zaal naar de bibliotheek de voornaamste waren (Eekhoff, t.a. p., 328).

Bezijden deze vierschaar, aan den muur, was een houten arm of uitstekende vuist geplaatst, met het volgende opschritt daaronder: ‘Deeze fuist is in den jaare 1574, den zeven-en twin tigsten October, ter ordonnantie van den hove, gesteld tot memorie dat Carste Luitjes van Oosterwolde, Rimmert Friesema, grietman over Stellingwerf oosteinde, in zekere executie na smaadige woorden ook feitelijk wedergestaan, gewond en ter aarde geslagen heeft.’ (Tegenw. staat, enz. 92.)

Van 1571 tot 1811 diende dit paleis van Justitie het oude hof van Friesland ten waardigen zetel. Met het verval van dit hof, dat in laatstgenoemd jaar in een ‘hof van assises en tribunal ter eersten instantie’ herschapen werd, om na eenige maanden zitting te nemen in het naastgelegen Landshuis, verloor de kanselarij haar oorspronkelijke bestemming.

Volgens een besluit van Lebrun, gouverneur der Hollandsche departementen en hertog van Piacenza, werd het gebouw ter beschikking gesteld van den ordonnateur

der 31e militaire divisie, en tot een militair hospitaal bestemd en ingericht, terwijl de maire van Leeuwarden op zich nam, aan de belangrijke bibliotheek op het stadhuis een plaats te geven. Bij de bestaande behoefte aan gebouwen tot huisvesting van de stedelijke bezetting, werd het in 1814, bij besluit van de commissarissen-generaal in het departement Friesland, ter beschikking gesteld van het stedelijk bestuur, ten einde tot een kazerne te worden ingericht, totdat het in 1824 zijn tegenwoordige, reeds vroeger vermelde bestemming kreeg. Daartoe werd het van binnen geheel uitgebroken en vertimmerd, terwijl alstoen tevens het uitwendige belangrijke herstellingen onderging, welke nochtans beter waren achterwege gebleven, daar, zooals we zien zullen, de eigenlijke en goede herstelling in onzen tijd geschied is.

De herstellingen uit 't begin en 't midden dezer eeuw aan verschillende gebouwen verricht, zijn wat de kunstwaarde betreft gewoonlijk verminkingen geweest, zoodat van herstellingen onder kundige leiding en in den geest van den tijd, waarin het gebouw werd opgericht, pas kon sprake zijn, toen de heer J.v. Lokhorst, Rijksbouwmeester, hiermee belast werd. Onder diens leiding is het in de jaren 1892-94 geheel in en uitwendig gerestaureerd en ingericht tot berging der Rijksarchieven, en prijkt thans zooals de afbeelding zien doet.

Het geheel maakt een levendig effect wegens den rijkdom der details en de gevarieerde kleur der materialen. De baksteen is helrood, doorsneden met banden van witten of natuursteen. De zandsteenen corbeaux, welke de vooruitgemetselde pilasters dragen, zijn zeer fraai van bewerking en opvatting. De luiken, welke aan de oude gevels zooveel versiering bijbrengen, zijn blauw en geel in den bekenden zandloopers-vorm geschilderd. De balustrade met hoektorentje aan de gootlijst is in den gebruikelijken trant dier tijden geheel nieuw aangebracht. De sporen en aanzetten dier balustrade, hoewel wellicht nimmer voltooid geweest, waren duidelijk zichtbaar. De topgevel is in later tijd gebouwd en dus meer overladen dan de gevels. De standbeelden, die ze bekronen, zijn oorspronkelijk niet bedoeld geweest, en zouden bij de restauratie worden weggelaten, doch op dringend verzoek der Leeuwardenaars, die deze beelden ongaarne verdwijnen zagen, zijn ze behouden en herplaatst. De schoorsteenen, welke geheel nieuw zijn aangebracht, kunnen ons niet bevallen. Ze staan geheel buiter het kenmerkend karakter van den gevel. Zulks bevreemdt ons, daar de heer Van Lokhorst een der beste en meest conscientieuze restaurateurs is hier te lande en dus zal toegeven, dat de schoorsteenen kwestie geheel anders had moeten worden opgelost. Overigens zijn de gevels van dit gebouw mede van de beste, welke Nederland uit die periode der Renaissance kan aanwijzen.

Boven den ingang prijkt in den gevel een groote vierkante gedenksteen, onder het wapen der provincie. Hierop stond in 't Latijn 't navolgende opschrift, vertaald aldus luidende:

‘In het jaar des Heeren 1571, den 7 Nov.

Onder de regeering van Filips den katholieke, koning van Spanje en heer van Friesland, toen Karel van Brimere, graaf van Megen, in zijnen naam stadhouder van Friesland was, nadat dit heilig huis des rechts, door den ijver en de zorg van den vorigen president Karel van der Nitzen was begonnen, hebben Igram van Achelen, voorzitter, Jacobus Roussel, Watze van Ockinga, Adriaan Vastaerts, Antonius Lopez dell Vaille, Boudewijn van Loo, voormalig rentmeester, Idserd van Sickinga, Petrus van Fritema, Focke Rommarts, Joannes Carolus, procureur des konings, Julius van Dekema, Hieronimus van Hania en Hector van Aytta, raadsheeren, met vrome wenschen en eenstemmige gemoederen, na het bijwonen van eene plechtige godsdienstoefening, met Pieter van Eemskerck, griffier, hier voor de eerste maal tot uitspraak van recht vergaderd, zitting genomen, en tot een eeuwige gedachtenis dit gedenkteeken hier doen stellen.’ (W. Eekhoff, Beschrijving van Leeuwarden, dl. II, blz. 325).

Dit opschrift is met uitzondering van het jaar der stichting in het begin dezer eeuw uitgekapt geweest, en in plaats daarvan las men: ‘Huis van burgerlijke en militaire verzekering,’ waartoe het gebouw, bij koninklijk besluit van 5 Februari 1823, bestemd werd.

De stoepen, gewoonlijk met dubbelen opgang, welke aan onze oude stadhuizen en openbare gebouwen meestal niet ontbreken, worden ook hier niet gemist. De zittende leeuwen, de hoekpilasters bekronende, houden de wapenschilden van de vier kwartieren van Friesland. Boven den ingang is het wapen der provincie.

De beelden op den topgevel geplaatst en hierboven reeds vermeld, stellen voor den overvloed, de hoop, de liefde, de gerechtigheid enz., en op den top het beeld van keizer Karel met den rijksappel.

Wat het inwendige betreft, hier heeft alles wegens zijn bestemming een ander aanzien ontvangen, wat te begrijpen is van een gebouw, dat tot gevangenis gediend heeft. De gewelfde kelder is nog in den oorspronkelijken toestand en daardoor belangrijk om te zien. Een zeer fraaie hoofdtrap is nog aanwezig met bekoorlijke en rijk aanzien gevende netgewelven, schoon gebeeldhouwde trapas, die zich in een kronkelende lijn opwaarts begeeft, een en ander van baksteen, doorvlochten en gemengd met natuurlijke steen. De corbeaux onder de balken en ook het overige timmerwerk en bewerking stempelen het inwendige tot een voornaam geheel.

Zoo is de stad Leeuwarden een gebouw rijk, dat, ondanks vele vernieuwingen, nog steeds een trouw beeld geeft van den oud-Hollandschen trant der voorname gebouwen uit dien tijd; een specimen is onzer schoone nationale kunst, die in haar grijze oudheid ons, bouwmeesters, nog steeds onze onmacht toont, wanneer we trachten als Nederlanders ook Nederlandsche kunst te scheppen; een gebouw, zooals slechts weinige steden bezitten.

Zullen wij dan niet aan deze oude gebouwen, wáár ze nog bewaard gebleven zijn, de meest gewetensvolle zorgen wijden, opdat ze niet ten prooi worden aan den alvernielenden tijd; ze maken tot voorwerpen van ernstige en aanhoudende studie, om zoo, hun ziel en karakter in ons opnemende, in den vaderlandschen geest voort te werken en te scheppen onvervalschte, waardige, beslist Hollandsche kunst?

JAC. VAN GILS.

De Molenaar van het Brasemermeer, door C.R. de Klerk. (*Slot.*)

Arme Wout! Als een versteende stond hij er, of hij uit het hooge riet daarginds den dood had zien opstaan als een gewapenden wilddief, en hij zich opeens verlamd had gevoeld, toen hij zijn vuisten wilde ballen en zijn spieren spannen tot een wanhopige worsteling.

Toen, of de dood langzaam aanschreed over het ijs, kalm hem aanziend, en de deur openmaakte en sloot, hem er buiten, en naar Machteld's bed ging en haar aangreep, zoo schrok Wout in eens op en stak zijn hoofd door de deur, maar zijn wilde blik zag bij het kaarslicht van de bedplank Machteld nog in dezelfde houding liggen, de oogen rustig dicht.

'Is pastoor er met Ons Heer, Wout?' braken de vrouwen onthutst haar gebed af en sprongen op.

Wout schudde neen, maar op hetzelfde oogenblik viel het tjoenkend geluid, dat bij strenge nachtvorst met dreunende davering mijlen ver doorklinkt, als een arre-paard met ploffende hoeven over de ijsvlakte draaft, het vertrek binnen.

Even aarzelde Wout, trok toen de deur dicht.

't Was de pastoor, de slede hield halt voor den molen. De voerman deed zijn wanten uit, hielp den pastoor naar den kant, nam zijn muts af, maakte eerbiedig een kruis en arde terug: de eerwaarde zou des nachts bij de zieke waken.

De boer scheen Wout niet gezien te hebben, de pastoor had hem aanstonds bemerkt en keek hem aan, terwijl hij langzaam tegen de kade opliep, tusschen zijn kleed het Hoogwaardig dragend.

En Wout deed een stap naar hem toe en wilde knielen, toen opeens een schrik tegen hem opsloeg, de schrik van een herinnering: voor weinig dagen nog had hij den pastoor in diezelfde houding zijn erf zien overgaan naar een zieke in de buurt, Machteld riep hem nog verwijtend door het raam toe: ‘Wout, dan toch!’ maar hij was opzettelijk aan den waterkant blijven staan, met zijn rug naar den priester, terwijl een man, die voorbijroeide, zijn riemen losliet en een kruis maakte met ontbloot hoofd.

Toèn woù hij niet, mòcht hij nù wel, nu Ons Heer hem kwam straffen en Machteld weghalen!....

‘Niet waar, pastoor, 't is mijn straf, 't is mijn straf, 't is mijn verdiende straf....’

De deur ging open, Machteld's zuster stond er met een brandende kaars.

‘Vrede aan dit huis en allen, die er in wonen!’ Er was aandoening in den luiden toon, waarop de Gezalfde des Heeren dien zegengroet sprak onder het molendak; 't was een smeekgebed uit het diepst van zijn ziel, tot antwoord aan den radeloozen man, die achter hem aankwam, het hoofd op de borst, snikkende.

De vrouwen knielden even. Toen sloot de een haastig de deur en legde wat brandstof op den haard, de andere hielp den priester.

Wout viel neêr met de knieën op de houten voetbank, die voor de hooge bedstee stond en stortte zich voorover, zijn hoofd op Machteld's borst.

‘Machteld! Machteld!’ huilde hij, terwijl zijn armen zich languit wierpen over haar heen.

Een angstschrik schokte Machteld wakker. Zij lichtte even het hoofd, de matte oogen wijd opgesperd en viel toen achterover met een pijnlijken gil.

‘Och! doe dat niet, Wout!’ schoot een der vrouwen toe, begaan, maar de pastoor weerde haar af en gaf haar een teeken, waarop zij zich beiden verwijderden.

Toen was er geen ander geluid dan de hartroerende samenspraak zonder woorden van Wout's schokkend gesnik en Machteld's schreiënd gekreun.

De oogen, vol tranen, even neerslaand op het Goddelijk Kleinood, Dat daar in het zilveren busje op het witte kleed rustte, en den Zoeten Naam zuchtend, trad toen de pastoor aan het bed.

De rechterhand legde hij tegen Wout's zweetdruppelend voorhoofd, met de linker greep hij hem stevig vast bij den schouder en richtte hem op.

‘Machteld! ik ben de pastoor, ik kom je bedienen, Wout en ik zijn hier alleen.’

Een oogenblik lag ze stil met halfgeopenden, zenuwtrekkenden mond, zij had eenigen tijd noodig om zich te herstellen en zich bewust te maken van den toestand.

Toen begon haar hoofd weer zacht en regelmatig te schudden en de lichte huivering, waarvan haar heele lijf sinds een paar dagen onophoudelijk rilde, maar die nu een oogenblik weg was, keerde terug.

Heel langzaam herhaalde de pastoor zijn woorden, en er kwam leven in het starre van haar blik, de wezenlooze uitdrukking der verslagenheid van zooeven verdween

uit haar trekken. Er zweefde iets om haar lippen van den weemoedslach, die er soms ligt op het gelaat van gestorvenen.

Zij beurde even het hoofd en ontmoette de oogen van Wout.

‘Och! Wout, huil zoo niet!’ klaagde zij en zacht kermend, viel zij achterover.

Toen wischte de priester haar betraande oogen.

‘Kom, zal ik je wat op een zij helpen, Machteld?’

Toen lag zij met het gezicht naar de beide mannen gekeerd.

Wout kon niet bedaren van het schokkend gesnik, dat opzwoegde uit het diepst van zijn borst.

Nu sloeg hij de oogen even op naar Machteld, dan liet hij het hoofd weer zinken op den rand van het houten bedschot, dat er een diepe, roode kneep in zijn voorhoofd kwam.

Machteld kon niet spreken, maar zag op van haar man naar den pastoor, die de hand nog aan zijn arm hield, alsof zij smeekte: zeg hem, dat hij zoo niet huilt, ik bezwijk er van.

‘Kom, Wout, je moet je wat goed houden, 't hindert haar zoo, zóó kan ze niet spreken, bedaar wat en geef haar een paar woorden.’

Toen ontmoetten de drie elkander met hun blikken en Machteld poogde zich op te heffen.

Wout stak zijn arm onder haar hals en boog zich naar haar lippen, die zijn naam noemden.

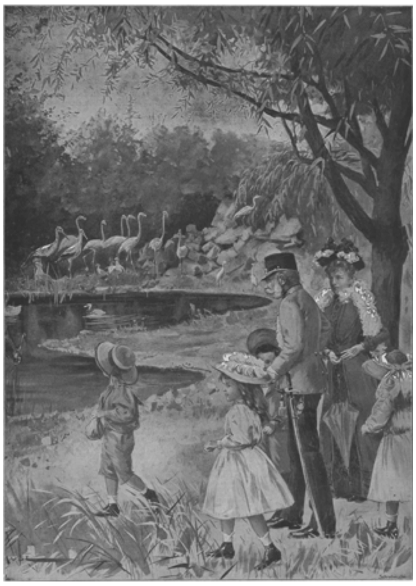

KEIZER FRANS JOZEF MET ZIJN DOCHTER VALERIE EN HAAR VIER KINDEREN IN HET PARK TE SCHÖNBRUNN.
Naar een teekening van W. Gause.

'Wout,' zei ze heel langzaam en met tusschenpoozen, waarin ze hijgde, 'goeie Wout, Onze Lieve Heer wil het, en pastoor zegt, dat ik ga hemelen, - wees niet zoo bedroefd, je ben voor mij altijd goed geweest, - en nu weet ik, dat je voor me bidden zult met pastoor, nu sterf ik gerust, als ik hoogtij gehouden heb en bediend ben!'

Toen verzamelde Wout al zijn moed en met een bijna vreemde kalmte antwoordde hij:

'Ja, vrouw, ik zal voor je bidden en naar kerk gaan, ik zal doen, wat ik je beloofd heb, ik zal in het huisje van de kerk gaan wonen en den pastoor helpen, - maar waarom blijf je niet bij me, Machteld, waarom haalt Ons Heer je nu weg voor mijn straf?'

Toen stokte Wout's stem en de lippen op elkaar sluitend als iemand, die moeite heeft een verwensching in te houden, trok hij langzaam zijn arm terug en liet zich neervallen op de voetbank, schuddend met zijn hoofd.

EEN RIJPARTIJ IN POLEN, NAAR DE SCHILDERIJ VAN A. WIERUSZ-KOWALSKI.

Opeens sprak hij den priester aan:

'Pastoor, heb je er om gebeden, dat de dood mijn vrouw halen zou, - heeft ze 't zelf gedaan van verdriet?'

'Welneen, Wout, we hebben samen gebeden voor jou, dat jij voor haar bidden zou, als ze eens kwam te sterven. Je wist toch al langer dan een jaar, dat Machteld tering had!'

Dan boog de priester zich een paar minuten over de zieke heen, die haar handen vouwde en hem eenige schietgebeden nazegde.

Wout knielde voor de voetbank, terwijl de

pastoor de vrouwen binnenriep om tegenwoordig te zijn bij de toediening der H.H. Sacramenten.

Beiden baden overluid de schuldbelijdenis, terwijl de pastoor voor het Allerheiligste knielde. Wout kende de woorden niet, maar toen hij den priester langzaam op de borst zag kloppen en hij de vrouwen achter hem hoorde herhalen: ‘door mijn schuld,’ toen klopte hij ook op de borst met de woorden ‘door mijn schuld’ en toen de vrouwen geëindigd hadden, zei Wout nog eens met rouwmoedigen nadruk: ‘door mijn schuld!’

En met die woorden zag hij de H. Hostie aan, Die de priester geheven hield, zeggende: *Ecce Agnus Dei!* en terwijl de vrouwen andermaal op de borst klopten, terwijl ook Machteld's hand zich bewoog naar haar hart en haar lippen duidelijk verstaanbaar prevelden: ‘Heer, ik ben niet waardig!’ - toen bad Wout: ‘Door mijn schuld!... Heer, ontferm u mijner!’

Machteld hief zich in eens met inspanning van al haar veege kracht op, ontving de H. Teerspijze uit de hand des priesters en liet zich langzaam vallen, de oogen neergeslagen. Daarna geschiedde de H. Zalving en of de wondere troostkracht van dat aandoenlijkste der zeven Goddelijke Genademiddelen zich ook meedeelde aan den toeschouwer, die er zóó berouwvol bij tegenwoordig was als Wout, - zóó voelde deze zijn ziel zalig doorhuiveren van een ongekend gevoel. Hij volgde met starende oogen al de handelingen des priesters en zag hem de Latijnsche woorden uit den mond, alsof hij ze nazei in zijn binnenste.

Hij gevoelde kracht tot berusting en gelatenheid, moed om haar leven te offeren en het zijne zonder haar te dragen en terwijl zij den Zoeten Naam soms duidelijk noemde met brekende stem onder overigens onverstaanbare verzuchtingen, bad Wout met de anderen mee:

‘Onze Vader, die in de hemelen zijt, Uw wil geschiede!’

Dan sliep Machteld in, de laatste sluimering, waaruit ze ontwaken zou op aarde, maar een ontwaken, dat haar nog één hemeltroost van de aarde zou meegeven.

Want toen ze, voor haar korte doodsstrijd aanving, in een wonder-helder oogenblik haar man en den priester vaarwel zei, fluisterde de eerste haar toe: ‘Lieve Machteld, sterf nu gerust, ik heb al gebiecht en zal straks hoogtijd houden voor je.’

Tegen den morgen ontsliep ze, nog met den weemoedigen vredelach op het gelaat, waarmee ze Wout afscheid gekust en den priester voor het laatst de hand gedrukt had.

't Was een late dageraad. In den voornacht had het zwaar gemist, in den nanacht ruig gevroren. Met wit-berijpte kap en wit geruite hekken stond de molen in den bleeken schijn der zon, die zonder krans als een groote volle maan boven den grauwen mistwand der kimmen rees. Roerloos praalden de waterwilgen met hun blanke pluimen en de riethalmen met hun franjes. Over land en meer heerschte een witte doodsvrede. Jammer bijna, dat daar ginds die visscher een bijt begon te hakken en de ijsscherven rinkelen deed over den gladden spiegel, jammer bijna, dat die eenden daar opvlogen met haar snaterend geschreeuw.

De deur van den molen ging open en Wout schreed langzaam naar buiten met den pastoor, die zijn arm had geslagen om zijn schouder. Zij zetten zich beiden in de slee, die hen wachtte, en arden kerkwaarts; de vrouwen verzorgden binnen Machteld's lijk.

't Was, of 'ruige Wout' sinds Machteld's aandoenlijke begrafenis te hard klonk.

't Was voortaan altijd 'Wout van den molen.'

Geen boerin, die den pastoor wat bracht van zuivel, fruit of slachtvleesch, of zij liet iets van haar gulheid in het lieve huisje naast de kerk, waar zijn trouwe knecht woonde.

Dat scheen zoo te hooren: ging Wout niet met den eerwaarde om als met een gemeenzaam vriend?

En er was geen boer in de buurt, die niet graag keuvelde met Wout, als hij onder het melkuur een poosje kwam leunen tegen 't hek.

Tot kort voor zijn dood nam hij tegelijkertijd den molen waar; de huizing gebruikte hij als bergplaats voor zijn netten, die hij zelden meer voor den dag haalde, of hij moest voor pleizier met den pastoor uit visschen gaan.

Bij nacht en ontij, 't was hem nooit te veel zijn priesterlijken weldoener van dienst te zijn.

Wel menigmaal roeide hij hem naar zieken heinde en ver in den omtrek.

En als er een kaars brandde in de kleine roef, dan waren onder het varen zijn lippen niet stil.

't Eene 'Onze Vader' bad hij dan na het ander.

Met Machteld leefde zijn ziel als met een heilige, wier liefde en bescherming in den hemel hij voelde op aarde als een gestadigen troost en onontneembare rust.

Alleen, als hij toevallig den pastoor langs den molen moest varen, dan kon hij nooit de herinnering verzetten aan dien Decemberavond, dat hij daarbuiten op den vonder gestaan had als een wanhopende.

Dan werd het hem week om het hart, dan schoten zijn oogen vol tranen, dan was hij op de terugreis stil, wat de edele priester nooit bemerkte, of hij maakte hem gelukkig met nog weer eens op te halen alles, alles van die goeie, goeie Machteld.

En de schout?

Wanneer de oude toren, die u bij zonnig weer met zijn groote gouden uurbordletters van ver tegenblikkert, als ge het meer opzeilt van uit het Paddegat, middernacht slaat met langzame, doffe klanken, - dan denkt er een oude van dagen soms nog aan den gewetenloozen woekeraar.

Want dan is het niet 'richtig' in den Vierambachtspolder, gelooft hij of wil hij gelooven.

En doen gelooven wil hij het den kleinen ook, als de grooten 's winters 's avonds kaartspelen en het jonge goedje in een hoekje grootvader nog eens om die vertelling dwingt van den man met de gloeiende roede.

Neen, 't is er niet pluis op dat uur in den polder.

Want dan moet daar een donkere gedaante rondwaren, die veel gelijkt op een aangekleed geraamte, maar voortijlend met fladderende kleeren en een wit-gloeiende roe in de hand.

Dat is een man, - zeggen ze - die van wroeging niet rusten kan in zijn graf, een Rijnlandsche schout, die jaren geleden aan het meer moet gewoond hebben in een hoog wit huis.

Rentmeester was hij van de heerlijkheden, maar behalve dat hij de pachten hooger stelde dan hij in last had en hardvochtig was voor den arme, die een dag draalde met de huur, was de roê te kort, waarmee hij hem toemat.

Na jaren spoorloos verdwenen geweest te zijn, moet hij op een dag zwervende gezien wezen om het molenerf, waarvan men nu nog de kleine, groene hoogte aan

de westelijke meerkade toont, en vond een visscher 's avonds daarop zijn lijk in den plas.

Van die plek, wil men, vangt dan ook zijn nachtelijke zwerftocht aan.

Driemaal vliegt hij, als een vlaag wind, de weiden over, eer hij voor den vierden keer zijn pad loopt met langzame passen en telkens omziend, als iemand, die angstvallig land afmeet. Soms keert hij een eindweegs terug, wild zich bukkende, als om met zijn gloeiende roede het gemetene nog eens te meten.

Zoo leeft in de sage de vloek nog voort van den gewetenlooze, wiens naam men vergat.

Een fijn souper, door Béha.

III.

Toen de ontvanger den volgenden morgen naar zijn kantoor ging, waren de straten schier onbegaanbaar. Den ganschen nacht had het aldoor gesneeuwd, en nog steeds vielen de vlokken in dichte massa's neder. Hij ontmoette den postbode zijner wijk en vroeg hem, of hij geen kennisgeving voor een aangeteekenden brief voor hem had. De postbode schudde ontkennend het hoofd. Dit kwam den ontvanger onverklaarbaar voor en was hem tevens hoogst onaangenaam. Hij had zoo zeker op het geld gerekend. Waar moest hij die groote geldsom voor Anna vandaan halen? Hij liep naar het telegraafkantoor en verzond een draadbericht aan zijn zaakwaarnemer; daarna begaf hij zich naar zijn kantoor.

Het werken viel hem dien dag moeilijk, hij was verstrooid, onrustig. Hij had Anna zijn belofte gegeven voor het geld, en toch kende hij slechts één bron, waaruit hij het nemen kon, als de geldzending niet aankwam, doch uit die bron mocht hij niet putten.

Het was zijn kas. Hij kon voorloopig die kleine som er uit nemen en ze terstond weer aanvullen, wanneer hij zijn geld kreeg - het was een leening voor misschien een paar uren, hoogstens voor een dag. Maar even dikwijls als de gedachte bij hem opkwam, even vaak verdreef hij ze, want dat was plichtverzaking, - diefstal wellicht. Doch waar het geld vandaan te krijgen? Hij deed zich bittere verwijten over zijn toegevendheid, zijn zwakheid.

De ontvanger was nog nooit zoo ontstemd geweest als vandaag.... Daar werd geklopt. De telegrambesteller trad het kantoor binnen. Witte vlokken hingen hem in den baard en bedekten zijn mantel.

‘Slecht weer, mijnheer de ontvanger,’ klonk zijn groet, terwijl hij een telegram overreikte; ‘men kan in de straten nauwelijks er door komen.’

Het draadbericht kwam van zijn zaakwaarnemer en luidde: ‘Betaling wegens mijn afwezigheid buitenslands twee dagen vertraagd. Doch gisterennamiddag ontvangen en onmiddellijk afgezonden.

MULLER.’

Hendriks voorhoofd klaarde op bij het lezen van het telegram. Nu wist hij, waar hij aan toe was. Het geld kon nu met elke post aankomen. Daar werd alweer geklopt.

Het was Sophie, de keukenmeid.

‘Wat een weer, mijnheer!.... hier, komplement van mevrouw,’ en zij stak den ontvanger een briefje toe. Het bevatte slechts een paar woorden: ‘Lieve Hendrik,’ schreef zijn vrouw, ‘ik heb het geld noodig. Je Anna.’

Wrevelig frommelde de ontvanger het briefje ineen. Maar te gelijk herinnerde hij zich zijn belofte, hij dacht aan Anna's opgewonden toestand, aan haar verwijten, als het dienstmeisje zonder het geld zou terugkomen.

Hij ging naar de brandkast en nam er vier banknoten van honderd gulden uit. Het was immers slechts een leening voor een paar uren, hoogstens een halven dag.

De brief met geld, dien hij verwachtte, moest immers vandaag aankomen, en dan legde hij de geleende som weer in de kas. En toch voer hem als een heete luchtstroom door zijn leden, toen hij de bankbiljetten opnam, en over zijn voorhoofd vloog een gloeiende blos. Ondanks alles was het toch een plichtverzaking, waaraan hij zich schuldig maakte - en Anna was het, die hem daartoe dwong, Anna!

Neen, zijn eigen zwakheid.

'Daar,' sprak hij kortaf en op somberen toon, nadat hij het papieren geld in een omslag had gestoken. Met dit enkele woord gaf hij het aan het dienstmeisje over.

Toen hij weer alleen was, ging hij naar het venster en drukte het heete voorhoofd tegen de koude glasruiten, terwijl hij als gedachteloos naar buiten staarde. Het sneeuwde nog maar door. Onophoudelijk dwarrelden de dichte vlokken neer, huizen en straten in hun wit gewaad hullend.

Het kantoor van den ontvanger lag in een der buitenwijken, en de spoorlijn liep er dicht langs. Tevergeefs echter luisterde de heer Janson naar het fluiten eener locomotief, die den trein met het zoo vurig verwachte geld brengen zou. Straks eerst zou hij daarvan de oorzaak vernemen....

Daar werd andermaal aan de deur geklopt, en er trad een jonkman binnen, die zich als surnumerair X voorstelde, welke den nieuwen inspecteur op zijn eerste dienstreis begeleidde. Deze was, volgens den jongen man, zijn inspectiereis eenige weken vroeger begonnen, omdat hij om gezondheidsredenen in het voorjaar verlof voor een badkuur wou aanvragen.

Hendrik was bleek geworden, terwijl de surnumerair hem dit zeide, maar hij werd wat geruster, toen hij vernam, dat de inspecteur eerst in den namiddag komen zou; de surnnmerair had den ontvanger slechts om eenige inlichtingen willen vragen.

Toen hij die verkregen had, groette hij en vertrok.

Nauwelijks was hij weg, of Janson trok zijn overjas aan, drukte haastig den hoed op het hoofd en, het kantoor sluitend - het was slechts eenige minuten vóór den bepaalden tijd - snelde hij weg, naar huis. Inspectie dezen namiddag, ook van de kas! En hij had uit deze kas zooeven vierhonderd gulden genomen....

Anna had het geld nog. Zij moest het hem teruggeven. Het was een lastige weg, dien hij moest afleggen. Menschen en dieren verzonken in de diepe sneeuw. Maar eindelijk was hij er toch!

‘Is mevrouw thuis?’ vroeg hij, de gang binnensnellend, aan het dienstmeisje, dat de deur opende.

De dienstbode antwoordde bevestigend. Zonder de besneeuwde overjas uit te trekken, vloog hij naar Anna's kamer. De jonge vrouw was juist bezig een prachtigen tulband te beschouwen, dien de banketbakker voor het souper van overmorgen gebracht had.

‘Kijk eens, Hendrik,’ sprak zij, geheel verzonken in bewondering van het gebak, ‘hoe fraai, hoe sierlijk van vorm, hoe natuurlijk!’

‘Anna, het geld, het geld, waar heb je het geld?’ vroeg Hendrik haastig.

‘Welk geld?’ klonk Anna's verbaasde wedervraag, nu zij haar mans vreemde opgewondenheid bemerkte.

‘De vierhonderd gulden, die ik meegegeven heb,’ bracht hij er met moeite uit.

‘O, daarover kunt ge zonder zorg wezen,’ glimlachte Anna. ‘Die heb ik in orde ontvangen. Maar het was ook noodig tijd. Ik heb alles betaald, den wijnkooper, den banketbakker, den poelier, er bleef nog maar vijftig gulden over. Ge kunt mij altijd nog wel wat geld er bij geven.’

Doch Hendrik luisterde reeds niet meer. Zonder verder een woord te spreken, stormde hij weg, terwijl Anna, die zich het zonderlinge gedrag van haar echtgenoot niet verklaren kon, hem verwonderd nazag.

Het liep tegen den middag. Volgens Hendriks berekening kon de post, die den door hem verwachten brief met geld bracht, aangekomen zijn. In waanzinnige haast liep hij naar het postkantoor. Het sneeuwde nog altijd.

Ondanks de stedelijke sneeuwopruimers, die den weg vrij trachtten te maken, was het zoowel voor voetgangers als voor rijtuigen hoogst moeilijk er door te komen. Hendrik sloeg geen acht op de hinderpalen. Eindelijk kwam hij bij het postkantoor aan.

Een menigte menschen stonden buiten voor de aanplakborden, die den volke kond deden, dat het geheele spoorwegverkeer sedert hedennacht gestremd was en alle treinen ten gevolge van den sneeuwstorm waren weggebleven.

In de sneeuw blijven steken! En met den trein ook het geld, dat hem uit den nood moest redden, waarin hij door zijn zwakheid en zijn toegeeflijkheid geraakt was.

Wat te beginnen? Over drie uren op z'n laatste was er inspectie van de kas, en hij kwam vierhonderd gulden te kort. Voor een man in zijn positie eigenlijk een bespottelijk kleine som!

Maar hij had ze niet, en wat het ergste was, hij had schulden, men wist dat hier en daar, en onder zulke omstandigheden vindt men zelfs geen crediet voor een paar honderd gulden.

Zich niet bekommerend om de sneeuwjacht, leunde hij tegen een der pilaren vóór het postkantoor. In gedachten doorliep hij in vliegende haast de rij zijner kennissen.... Hij vond er geen een, tot wien hij zijn toevlucht zou durven nemen. En toch moest hij het geld zien te krijgen, anders stonden zijn betrekking, zijn eer, zijn vrijheid op het spel!

En dat alles om een belachelijke som, die hij aan een gril, een vooroordeel van zijn vrouw ten offer bracht, opdat zij schitteren kon!

Opeens werd met forschen slag een krachtige hand op zijn schouder gelegd, de wanhopig peinzende en vóór zich uit starende man zag op, en een bekende stem zei lachend:

'De vrouw van Loth veranderde in een zoutpilaar, wilt gij hier in een sneeuwman veranderen, droomer?'

Het was mr. Wegman.

'Wat scheelt je, kerel?' vroeg hij, toen hij het verwrongen gezicht van den ontvanger aanschouwde, 'ben je ziek, Hendrik?'

Deze schudde het hoofd. 'Erger dan ziek, ellendig, allerellendigst.'

Wegman had inmiddels zijn arm door dien zijns vriends gestoken.

'Daar ziet ge ook net naar uit. Kom mee naar mijn kluis en vertel mij daar wat je drukt.'

(*Wordt vervolgd.*)

Bij de Platen.

Uit het huiselijk leven van keizer Frans Jozef. -

Behalve onze koningin is wel geen vorst in Europa zoo populair als de keizer van Oostenrijk, en geen wonder dat ook zijn kleinkinderen wegloopen met hun beminnenswaardigen grootvader, wiens goedheid en vriendelijkheid zelfs jegens den geringsten onderdaan spreekwoordelijk zijn.

De afbeelding op blz. 324 vergunt ons een aardig kijkje in het huiselijk leven van den zwaarbeproefden vorst, die zijn eenigen zoon en zijn gemalin op zoo tragische wijze heeft verloren, maar als een goed Christen met over geving de slagen heeft weten te dragen, die de Voorzienigheid hem overzond.

Wij bevinden ons in het park van Schönbrunn, het lievelingsverblijf van keizer Frans Jozef gedurende de eerste lentemaanden en een deel van den herfst. De monarch is omringd door zijn dochter Valerie, sedert 1890 gehuwd met aartshertog Frans Salvator, en haar vier kinderen, welke laatsten maar niet uitgekeken kunnen komen aan de kooien der olifanten, leeuwen en apen, maar vooral aan de volières met zeldzame uitheemsche vogels.

Met het jonge volkje aan de hand wandelt de keizer van de eene kooi naar de andere, slechts door een klein gevolg vergezeld, natuurlijk ook door een paar bedienden gevolgd, die het noodige voedingsmateriaal bij zich hebben, om de jonge aartshertogen en aartshertoginnen in de gelegenheid te stellen, hun twee- en vierbeenige kennissen zelf te voeren.

Als een gewoon burgerlijke grootvader gaat de keizer met zijn kleinkinderen om, en in hun gezelschap schept hij vermoedelijk heel wat meer behagen dan in dat van zijn ministers en andere hoogwaardigheidsbekleeders.

Een rijpartij in Polen. -

De Poolsche schilder Wierusz Kowalski laat ons hier zien, dat zijn landgenooten, al hebben ze 't onder het Russische juk nu juist niet heel prettig, toch niet allen levenslust en levensvreugd verloren hebben.

Wel bezien is dat het verstandigste wat ze doen kunnen. Al kniezen ze dag in, dag uit, de onaf hankelijkheid krijgen ze er niet mee terug; en als de ambtenaren van ‘vadertje’ hen niet al te erg uitzuigen, schikken zij zich in het bestuur, dat ze nu al een eeuw hebben.

Nu ons gezelschap uit is, neemt het er blijkbaar eens goed van, en vergeet de zorgen des levens, den czaar en de ambtenaren er bij. Men zou een menschenhater moeten zijn, om hun het onschuldige pretje, dat de rijpartij hun verschaft, te misgunnen.

De kwakzalver,
Naar Gerard Dou.

Er zal wel geen vriend der *Illustratie* gevonden worden die niet in ons tijdschrift - en wellicht ook elders - iets gelezen heeft van de groote meesters der zeventiende eeuw, en dientengevolge in zijn geheugen heeft hangen een aantal namen, van welke zeker die van *Rembrandt, Jan Steen* en *Gerard Dou* de meest bekende zijn. Wellicht weet hij er nòg eenige, als: *Ruysdaal, Hobbema, Van der Helst, Frans Hals, Ostade;* maar de drie eerstgenoemde zijn de populaire bij uitnemendheid. Wie nu meent, dat de oorzaak dezer meerdere bekendheid gelegen is in de gelijkwaardigheid hunner werken heeft het heelemaal mis: als men u de namen van grootmeesters vraagt, noem dan gerust Rembrandt allereerst; houd dien naam apart, hoog, héél hoog - en praat dan eens over Ruysdaal, Frans Hals, Jan Steen, om nu maar bij erg bekende namen te blijven en wacht u wel b.v. Rembrandt, Dou en Jan Steen in één adem te noemen op anderen grond dan den gemeen-zamen klank hunner namen: want Rembrandt was een genie, wonderbaar en niet te vergelijken, Steen een bloeiend talent, prachtig en fijn, Dou een geduldig werker, kalm en knap, met veel talent wel, maar lang niet van Rembrandt's beste leerlingen - wèl zijn vermaardste misschien.

Gij moet u dan ook vooral niet van kunstgevoel misdeeld achten, wanneer ge, het Rijksmuseum bezoekend, en de meest beroemde schilderstukken willende zien, voor Dou's veelgeprezen *Avondschool* een beetje beteuterd blijft staan kijken, niets bij uzelf bemerkend van de eerbiedige bewondering, waarmee ge voor Rembrandt's *Staalmeesters* langen tijd hebt stilgestaan of van den machtigen licht-, lucht- en ruimte-indruk, dien ge van Ruysdaal's Hollandsche landschappen ontvangen hebt; en als dan wellicht de deftig uitgedoste bewaker u wijst op het vierderlei licht, dat daar met weergalooze knapheid is weergegeven, dan knikt ge misschien even en zegt bij uzelf: ja, knap is 't wel, en fijn afgewerkt, en aardig om te zien, zoo'n miniatuurachtig stukje zeventiend' eeuwsch burgerleven - maar overweldigend groot of diep doordringend van werking is het niet.

Nu ligt er natuurlijk tusschen de bewondering voor Rembrandt's kunst en de waardeering voor Dou's werken een heele reeks van waardeeringen, welke wij anderen meesters wijden - maar dit is zeker, dat op titel van Dou's tot zielloosheid leidende uitvoerigheid en koele knapheid menigmaal tè hoog gestemde lofzangen gezongen zijn.

Het is toch verkeerd te meenen, dat de schoonheid eener schilderij afhankelijk is van de mate van uitvoerigheid, welke de schilder heeft betracht, van de meerdere of mindere fijnheid, waarmee de kleinste onderdeelen zijn uitgewerkt; zeker, een heel fijn, glad uitgestreken, tot in de kleinste kleinigheden zorgvuldiglijk verzorgd werk kan wonderschoon zijn, denk maar eens aan de Heiligen en Engelen op de schilderingen der heel oude meesters, die allen behandeld zijn met een niet verder te bereiken uitvoerigheid, zóó glad en gaaf, dat de penseelstreken nauwelijks te bemerken zijn; dergelijke schilderijen zullen velen onzer lezers wel eens in Rijksmuseum of Mauritshuis gezien hebben. Jan van Eyck, b. v., van wiens werken we menigmaal reproducties gaven, schilderde op deze manier. Fijnheid en gladheid is dus geen beletsel voor schoonheid, evenmin als het tegenovergestelde noodzakelijk een bewijs van slordigheid of on afheid zou zijn; wie wel eens een schilderij van Rembrandt of Frans Hals van dichtbij bekeken heeft weet, dat de vette vegen en dikke moppen verf er dikwijls bovenop liggen; de zaak is maar dat de *indruk*, welken de kunstenaar bij den aanschouwer wekken wilde, ook wezenlijk gewekt wordt, en wel zoo sterk mogelijk; dat de schilder zijn ziel gelegd heeft in het kunstwerk. Dit nu deden èn Van Eyck, èn Rembrandt, ieder op hùn manier. Dou schilderde óók fijn en ongeloofelijk gaaf, maar zijn netheid en fijnheid kwamen voort uit een min of meer kleinzielige zucht toch àlles te verantwoorden, niets, geen rimpeltje op 't gezicht, geen vouwtje in de kleeding zijner modellen, te vergeten; om vooral keurig en precies te zijn, om iets héél moeilijks en ingewikkelds eens héél nauwkeurig tot oplossing te brengen, zonder zich genoegzaam rekenschap te geven of de indruk zijner kunst er grooter, dieper door worden zou. Zoo deed hij bij zijn nachtstukken, zóó zagen zijn daglicht schilderingen er uit, dáárop staat alles in 't helle licht duidelijk zichtbaar, als op onze plaat.

De hoofdfiguur is een zoogenaamde kwakzalver, die met een knecht, een aap, een koffer vol zonderlinge zaken en een gemakkelijk opzetbare stellage de jaarmarkten afreist en ‘boeren, burgers en buitenlui’ door zijn onnavolgbare radheid van tong rond zijn ver-

hevenheid doet samenstroomen. Het voorkomen van den man op onze gravure is dan ook wel geschikt om de aandacht te trekken: zijn kleeding is fantastisch genoeg en zijn redevoering zal allicht zóó doorspekt zijn van Latijnsche woorden om op de boerenluitjes, die hem heel ernstig aanhooren, den indruk van onbegrijpelijke wijsheid te weeg te brengen.

Kijk eens naar dien forschen jager; 't is hem aan te zien, dat hij vol bewondering is voor den man, bij wiens oratorisch talent het ‘jagerslatijn,’ dat hij nu en dan in de herberg ten beste geeft, maar kinderpraat is; ook de boerenvrouw, die, op weg naar de stad, waar ze haar inkoopen doen gaat, is blijven stilstaan, weet geen weg met zooveel wijsheid en de groenteboer met zijn kort pijpje in den mond zet even zijn kruiwagen neer om den grooten man te hooren. Alleen de schilder, die over zijn raamkozijn hangt, schijnt er anders over te denken; wèl luistert hij aandachtig, maar de spottende trek op zijn jolig gezicht bewijst, dat hij 't met de kwakzalvers-kunsten allesbehalve ernstig neemt. De jonge meisjes echter schijnen niet te twijfelen aan 's mans wetenschap; die op den achtergrond is heelemaal overtuigd van de geneeskracht zijner potjes en fleschjes en steekt reeds een geldstuk omhoog, waarvan de aap zich wel gaarne zou meester maken.

Museum te Munchen.
DE KWAKZALVER, NAAR GERARD DOU.

De koekjesbakster op den voorgrond heeft blijkbaar reeds te dikwijls van deze welsprekendheid genoten om er nog naar te luisteren; haar aandacht is verdeeld tusschen de vóór haar te vuur staande pan en het kindje, dat ze een noodzakelijke reiniging doet ondergaan, zonder zich door de tegenwoordigheid van zóóveel omstanders bij de vervulling dezer moederplicht in 't minst gegeneerd te voelen. Niemand let er dan ook op, en, al had niet de kwakzalver alle aandacht op zich vereenigd, dan toch zou niemand dier eenvoudige lieden er iets onkiesch in vinden, dat een moeder, genoodzaakt haar bedrijf buitenshuis uit te oefenen en haar klein kindje bij zich te houden, aan dat kind de niet te verwaarloozen zorgen wijdt. Het heele tafreel wordt afgespeeld te Leiden, 's schilders woonplaats, even buiten de Blauwpoort, die op den achtergrond zichtbaar is.

M.V.

[Nummer 42]

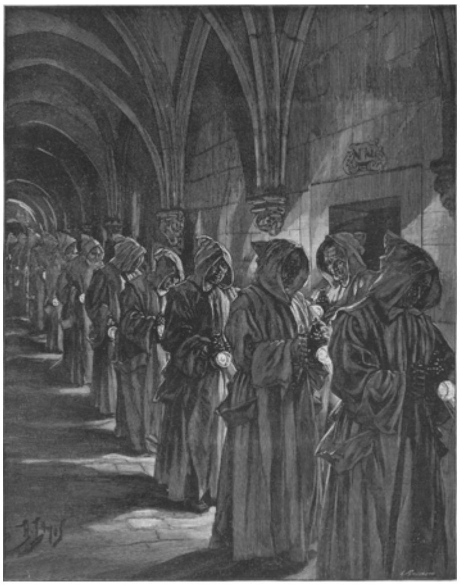

IN DE GRANDE CHARTREUSE. - Karthuizers op weg naar de kapel voor de Metten.

Gorm de Noorman, door J. Vesters Jr.

I.

Als een geweldige steenen reus verhief zich dreigend, ter plaatse ongeveer waar thans het dorp Minnertsga is gelegen, de state of stinze van Yge Galama, potestaat van Friesland. Hoog boven de omringende beukeboomen stak de vierkante massa van den burcht uit, aan de vier hoeken door geduchte ronde torens versterkt.

Nog dreigender aanzien had het kasteel, nu de schemering reeds was gevallen, de geheele omgeving tot een wazige massa vervloeide, waarvan de omtrekken wegdoezelden in de aanbrekende duisternis, en alleen de gekanteelde ringmuren van den burcht zich scherp afteekenden tegen de grijze lucht.

Hoog te paard gezeten naderde een ruiter, in volle wapenrusting, het hoofd gedekt door een helm, de borst beschut door een maliënkolder, waarvan de schubben zouden hebben geglinsterd, indien de maan door het wolkenfloers had kunnen breken, en het machtige tweehandszwaard aan den gordel. Naast hem schreed met vluggen stap een man in een eenvoudigen sorkoet van grove stof, met een knoestigen stok in de hand.

‘Er zal welhaast een einde komen aan de verdrukking, Hoige,’ zei de ruiter. ‘De zonen der *grimma herna* zullen niet lang meer heerschappij voeren over de vrije Friezen.’

‘Ik hoop het, heer ridder, want de nood is hoog gestegen, en ontelbaar zijn de knevelarijen, die het landvolk van Gorm den Noorman en diens woeste gezellen heeft te verduren.’

‘Onthoud mijn woorden, Hoige: binnen een paar dagen zullen de pektonnen opvlammen, die de Friezen te wapen roepen tegen den onderdrukker, en uit alle honschappen van Westergoo en Oostergoo zullen zij toesnellen met zwaard en strijdkolf, met boog en speer, om den vijand in zee te drijven.’

Eensklaps hield de ruiter zijn paard in. ‘Hoort gij niets, Hoige?’

De voetganger bleef eveneens staan en luisterde scherp. Niets werd gehoord dan het ritselen van de bladeren der beukeboomen. Het vorschend oog van den Fries spiedde rond, maar hij kon niets verdachts bemerken.

‘Het zal verbeelding geweest zijn, Hoige,’ hernam de ruiter verder rijdend. ‘En nu, keer naar uw hoeve terug. Een paar stappen nog, en ik ben in den burcht, waar Yge Galama mij gastvrij zal ontvangen.’

‘Dat zal hij, heer ridder, maar toch ware het wellicht raadzaam, dat ik u tot aan de valbrug vergezelde.’

‘Waarom, Hoige? Vreest gij, dat mij op dezen korten afstand iets mocht wedervaren?’

‘Dat niet, heer ridder,’ antwoordde de Fries, een blik slaande op het geduchte zwaard aan 's ruiters zijde. ‘Het ware niet geraden, u overlast te willen aandoen. Maar in deze onrustige tijden laat Wicbert de poortwachter des avonds geen onbekenden binnen, en het zou wellicht te lang duren voor uw geduld, eer u toegang verschaft werd.’

‘En u kent Wicbert zeker?’

‘Ik hoef maar even op mijn vingers te fluiten, heer ridder, om den ouden Wicbert uit zijn schuilhoek te doen komen.’

Men was nu tot de valbrug genaderd, en de daad bij het woord voegende, stiet Hoige op de toppen zijner vingers een langgerekt gefluit uit.

In de zware eikenhouten poort werd een deurtje geopend, en in de opening eerst een flambouw, daarna een grijs hoofd zichtbaar.

‘Zijt gij het, Hoige?’

‘Ja, Wicbert, maar ik ben niet alleen....’

De oude, die de laatste woorden blijkbaar niet meer verstaan had, viel hem in de rede:

‘Indien ge hedenavond nog Yge Galama wenscht te spreken, vrees ik, dat het niet zal gelukken.’

‘Is Yge Galama ziek?’ vroeg de ruiter, die reeds afgestegen was, gejaagd.

De poortwachter hief op den klank dier stem de walmende toorts hoogerop en antwoordde:

‘Godlof, hij is gezond, maar Ubbo Adelen is op den burcht, en....’

‘Zeg aan uw meester,’ viel de ruiter hem met eenig ongeduld en op een toon van gezag in de rede, ‘dat Diederik, de zoon van grave Gerolf, hem wenscht te spreken.’

‘Heer Diederik, de zoon van grave Gerolf,’ fluisterde de poortwachter, die zich nu repte om de valbrug neer te laten en met zijn flambouw in de hand op den ridder toetrad.

Bij den ruiter gekomen greep hij diens hand en bracht ze eerbiedig aan zijn lippen, tot groote verbazing van den ridder en niet minder tot die van Hoige.

‘Heer Diederik,’ stamelde de oude, ‘mijn vader heeft onder de bevelen van uw grootvader, den zaligen Gondebald, tegen de Saracenen gestreden. Ik zelf heb onder grave Gerolf aan menigen slag tegen de Noormannen deelgenomen, en nu op mijn ouden dag u te mogen zien....’

Tranen van aandoening verstikten de stem des poortwachters.

‘Brave oude,’ zei de ruiter geroerd, ‘ik ben gelukkig u de hand te mogen drukken. Maar geleid mij nu spoedig naar uw meester, want ik heb hem belangrijk en goed nieuws mede te deelen. - Vaarwel, Hoige,’ zei hij tot den Fries, met de hand wuivend, ‘wij zien elkander weldra weer.’

Zijn paard bij den teugel voerend, volgde hij den poortwachter over het voorplein, langs de vechthuizen, uit een waarvan op het getrappel van het ros een dienstman kwam toesnellen, die de zorg voor het edele dier op zich nam.

Eenige oogenblikken later bevond heer Diederik zich in de ruime burchtzaal, waarvan het middelgedeelte door in standaards geplaatste flambouwen werd verlicht, terwijl de hooge wanden, met fraaie tegels versierd en van diep instaande glasramen voorzien, in een spookachtig halfduister bleven gehuld.

Aan de eikenhouten tafel waren twee mannen gezeten, die bij het binnentreden van den ridder uit hun zetels oprezen. De oudste, Yge Galama, met reeds grijzenden knevel, maar uit wiens levendigen oogopslag jeugdig vuur sprak, was gekleed in een wollen lijfrok van donkere kleur; de jongeman naast hem, Ubbo Adelen, van rijzige gestalte, in een blauwen lijfrok met heldergroene hozen van baragan.

‘Welkom, heer Diederik, op Frieschen bodem,’ zei Yge Galama, op den ridder toetredend, die den helm van het hoofd had genomen, en hem de hand drukkend.

‘Ik kom de groetenis brengen van mijn heer vader, grave Gerolf, aan den potestaat van Friesland, en hem gastvrijheid vragen voor dezen nacht.’

‘Die wordt u van ganscher harte verleend; niet voor dezen nacht alleen, maar zoo lang gij hier wilt verblijven, staat mijn burcht tot uwe beschikking. Mijn dank voor de groetenis van uw heer vader; is mijn oude wapenmakker welvarend?’

Ubbo Adelen wilde zich uit een gevoel van kieschheid verwijderen, maar heer Diederik hield hem met een handbeweging tegen.

‘Gij zijt een wakker Friesch edelman, naar ik gisse, en een vriend van Yge Galama....’

‘Ubbo Adelen,’ stelde deze hem voor. ‘Gij zegt wel: een wakker edelman, en bovendien is hij de bruidegom van mijn dochter Mabelia.’

‘Het verheugt mij kennis met u te maken,’ zei heer Diederik, den ridder de hand reikend. ‘Al heb ik sedert jaren de Friesche gouwen verlaten, om in het gevolg des konings te dienen aan de zijde van mijn heer vader, toch ken ik het kloeke geslacht der Adelen's, dat aan de Kerk van Utrecht twee bisschoppen heeft geschonken[1)] en steeds even koen was in het veld als wijs in den raad.’

‘Te veel lof,’ weerde heer Ubbo, wien de loftuiting de wangen hooger had gekleurd, met een handbeweging af. ‘Welke verdiensten heeft ons geslacht vergeleken bij het uwe, gesproten uit onze Friesche koningen? Wiens roem kan halen bij dien van den edelen Gondebald, koning Karels trouwe paladijn en als een held met Roeland te Ronceval gesneuveld? En uw vader, grave Gerolf, voert hij niet reeds dertig jaren onverpoosd strijd tegen de Noormannen, die hier driester dan ooit optreden sedert rosse Gorm zich in den burcht bij Sexbierum heeft genesteld....’

‘Bij den degen van Gondebald! hij zal er niet lang meer huizen,’ riep heer Diederik met vuur uit. ‘Ik kom met goede tijding uit Picardië: Koning Lodewijk heeft de Noormannen bij Saucourt verslagen, en nu ben ik herwaarts gezonden, om de wakkere Friezen tot den laatsten strijd tegen de heidenen op te wekken.’

Er heerschte na deze woorden een oogenblik stilte. De laatste jaren waren zoo rampspoedig voor 's konings wapenen geweest, zoo voorspoedig voor die der Noormannen, dat het bericht der overwinning, door den koning behaald, hen met blijde verrassing sloeg en hun voor een oogenblik de spraak benam.

‘Welk een heuglijke tijding brengt gij ons,’ zei Yge Galama, die zich het eerst hersteld had. ‘De Noormannen door den koning verslagen! Nu zullen ook de Friezen hun moed voelen verlevendigen en naar de wapens grijpen, om de heidenen tot den laatsten man uit dit schoone gewest te verdrijven. - Maar ik verwaarloos op schromelijke wijze de wetten der gastvrijheid. Gij moet hongerig en dorstig zijn. Laaf u eerst met spijs en drank, en verhaal ons dan van 's konings overwinning, waaraan grave Gerolf en gij zelf ongetwijfeld een wakker aandeel hebt genomen.’

Heer Diederik ontdeed zich van zijn maliënkolder, legde het breede slagzwaard af en versterkte zich met een stuk sappig wildbraad en een beker meede met specerijen toebereid, onder den naam borgerase bekend.

De beide edellieden brandden van ongeduld om de bijzonderheden der onverwachte overwinning te vernemen, en Yge Galama overwoog reeds bij zich zelf, welke maatregelen hij zou hebben te nemen om den opstand der Friezen zoo algemeen mogelijk te doen zijn en welke dag daarvoor zou worden vastgesteld.

‘Gij hebt wellicht gehoord,’ zoo begon heer Diederik zijn verhaal, ‘dat de Noormannen onder hun hertogen Siegfried en Godfried in Hespengoo[1)] waren gevallen en heel de streek hadden gebrandschat en geplunderd. Toen daar voor hun onverzadelijke hebzucht geen buit meer te behalen viel, trokken zij brandend en

1) Fredericus † 838 en Ludger † 854.
1) Hesbain of Hasbania, de streek ten westen van Luik.

moordend naar het Zuiden, hun weg teekenend door een spoor van vuur en bloed. Parijs in te nemen was het doel van hun tocht. In dit uiterste gevaar deed koning Lodewijk een beroep op alle weerbare mannen van Frankenland en Duitschland en riep de hulp in van zijn broeder, koning Karel.[2)] Maar deze weigerde aan den strijd deel te nemen.'

'De lafaard!' klonk het gelijktijdig uit den mond der beide Friezen.

'Ja, wel de lafaard,' beaamde heer Diederik. 'Koning Karel bleef in vadsige rust te Worms, terwijl de Noormannen stroopend en moordend hun tocht naar het Zuiden voortzetten. Maar, Godlof, niet alle Duitsche vorsten volgden het voorbeeld van hun koning. Bisschop Wala van Metz en bisschop Bertolf van Trier kwamen met een uitgelezen schaar ruiters het leger van koning Lodewijk versterken, dat nu om ende bij twintig duizend man telde, vijftien duizend voetknechten, met boog en pijl, met strijdbijl en morgenster,[3)] en vijf duizend ruiters met speer en zwaard gewapend.'

'Wat een geduchte legermacht!' riep Yge Galama vol begeestering uit.

2) In de geschiedenis als de Dikke bekend.
3) Een soort van knots, een kogel met ijzeren punten voorzien.

'Toch overtroffen de Noormannen de onze nog in getalsterkte,' antwoordde de verhaler. 'Hun aantal werd op ongeveer dertig duizend geschat, en de aanblik dier woeste oorlogsmannen, wier geduchtheid door den roep van behaalde overwinningen en door de faam nog werd vergroot, was voor diegenen onzer krijgers, welke voor de eerste maal van aangezicht tot aangezicht met hen stonden, zoo beangstigend, dat zij wel van het slagveld hadden willen vlieden. Maar de aanvoerders wisten hun moed in te spreken, en boven alles klonk de metalen stem van bisschop Wala van Metz uit, die de krijgers herinnerde aan de gepleegde gruwelen, aan de kerken en kloosters, die verwoest, aan de dorpen, die in de asch gelegd waren, aan het lot, dat heel de Christenheid wachtte, indien de Noormannen zegevierden. Zijn stem klonk als een rollende donder, en zooals hij daar, van het hoofd tot de voeten in ijzer gehuld en hoog te paard gezeten, de wankelmoedigen aanvuurde, de dapperen bezielde, leek hij een Sint Joris of de aartsengel Michaël met het vlammende zwaard.'

'Bijlo, die bisschop Wala is een held!' kon Yge Galama niet nalaten met bewondering uit te roepen.

'De strijd begon,' vervolgde heer Diederik. 'Onder woest krijgsgeschreeuw en het aanheffen hunner oorlogsliederen stormden de Noormannen op ons los, hun geduchte strijdaksten zwaaiend, wier wisse slag menigen Frank en Duitscher den schedel kloofde. 's Konings voetvolk was tegen den onstuimigen aanval niet bestand en week achteruit. De Noormannen trokken aanstonds van dit voordeel partij en drongen onweerstaanbaar verder. Reeds drie veldteekenen hadden zij buit gemaakt en een deel van de legerplaats overmeesterd, waar zij onmiddellijk aan het plunderen sloegen. Daar kwam onze ruiterij aanzetten. De grond daverde onder den hoefslag der duizenden rossen. Bisschop Wala reed aan de spits der ruiters....'

'En grave Gerolf, en gij zelf?' vroeg Yge Galama. 'Gij beiden zult ook wel niet werkeloos gebleven zijn.'

'Mijn heer vader voerde de Frankische ruiters aan, en als een goed zoon streed ik aan zijn eene zijde, mijn broeder Walger aan zijn andere. De Noormannen werden verrast door den onstuimigen aanval der ruiterij en verstrooid; de aanvoerders Godfried en Siegfried trachtten wel hun troepen te hereenigen, maar nu drong ook ons voetvolk, met nieuwen moed bezield, naar voren, in edelen naijver ontstoken door de dapperheid en doodsverachting der ruiterij. De Noormannen vluchtten, onze overwinning was volkomen.'

'God zij daarvoor lof en dank gebracht,' zei Yge Galama plechtig. 'Moge die overwinning het sein zijn voor heel de Christenheid, om het juk der Noormannen af te schudden.'

Thans mengde ook Ubbo Adelen, die tot dusver uit bescheidenheid gezwegen, maar het verhaal met de meeste aandacht en belangstelling gevolgd had, zich in het gesprek.

'Uw wensch is de mijne, Yge Galama, en ik zou niets liever willen, dan reeds morgen aan den dag het roofnest van Gorm den Noorman te mogen berennen.'

'Gij zult uw ongeduld een weinig moeten intoomen,' antwoordde de potestaat van Friesland met de bedachtzaamheid, die vrucht is van ouderdom, ervaring en zelfbeheersching. 'Wij moeten met beleid te werk gaan.'

'Maar zonder verwijl,' vulde heer Diederik aan. 'Mijn broeder Walger heb ik in Teisterbant achtergelaten, waar hij de landzaten, die ook vreeselijk van den moedwil des Noormans hebben te lijden, tot verzet zal aansporen. Overal te gelijk moet de

strijd uitbreken. Geen vlek mag er zijn, waar niet de mare van de overwinning te Saucourt doordringt, die de voorbode is van den dag der vergelding en der verlossing.'

'Zoo zij het,' antwoordde Yge Galama. 'Reeds morgen zullen wij de ridders der omliggende burchten, de Liauckema's, de Folopta's, de Haytzama's, de Tjessinga's, de Juckema's, de Dekama's, de Fleringa's, van de heuglijke

gebeurtenis verwittigen, en over twee nachten zullen wij de pektonnen ontsteken, opdat heel Friesland te wapen snelle tegen den onderdrukker. Vóór deze week ten einde is, zullen wij met Gods hulp weer den eerenaam waardig zijn, ons door den grooten Karel geschonken, dien van vrije Friezen.'

'Leven de vrije Friezen! leve Yge Galama!' riepen de beide jeugdige ridders, uit hun zetels oprijzend.

'Ik dank u voor dien wensch,' zei de grijze potestaat met bewogen stem. 'En nu, mijn jonge vrienden, laten wij ons ter ruste begeven. Morgen wacht ons een dag van drukke werkzaamheid.'

Toen Yge Galama, nadat hij zijn gasten naar hun vertrekken had geleid, langs het slaapsalet zijner dochter kwam, deed deze de deur open en trad haar vader te gemoet.

'Nog niet te ruste, kind?' vroeg hij zacht beknorrend.

'Neen, vader, Wicbert had mij verteld, welken laten bezoeker gij hadt ontvangen, en nu wilde ik u vragen, of hij goed nieuws heeft gebracht.'

'Ja, Mabelia, goed nieuws. Koning Lodewijk heeft de Noormannen verslagen.'

'De Hemel zij geprezen!' juichte Mabelia. 'En zal nu ook Friesland?....'

'Het juk afschudden? Zeker, kind. Met Gods hulp zullen wij ons vrijvechten. Maar zijt gij niet bevreesd voor Ubbo?'

'Een Galama mag geen vrees kennen, vader. Zijn plaats is aan het hoofd onzer mannen, in het eerste gelid.'

'Dapper kind!' zei hij geroerd. 'Bid intusschen vurig om Gods zegen over onze wapenen af te smeeken.'

Toen Mabelia eenige oogenblikken later, voor haar bidstoel neergezegen, de Litanie van Alle Heiligen bad, klonk met bijzondere innigheid de smeekbede van haar lippen: *A furore Normannorum libera nos, Domine*,[1] sedert jaren reeds door de Kerk aan die Litanie toegevoegd.

(*Wordt vervolgd*.)

Voorbij!

Zoo mat,... zoo stervensmat was 't blauwend oog. -
En 't zonlicht vleiend langs haar peluw toog.

Met stillen lach zag zij 't mooi stralenspel.
Zij klaagde niet. - Toch giste ze alles wel.

Het spel verging. Haar strakken blik voorbij
Toog vlug de laatste straal.... Toen weende zij.

En toen de dag wéér wegzonk van den trans
Lag om 't blond haar een immortellen-krans.

H.J.M. DONDERS.

1) Van de woede der Noormannen verlos ons, Heer.

Zingende en spelende engelen.

Als het niet de lieve Patronesse der Godgewijde muziek zelve is, die hier op het orgel haar spelende gezellen begeleidt, dan zal het toch zeker een der vele hemelsche geesten zijn, die, onder aanvoering der muzikale maagd ‘met snaren- en orgelspel den Heer loven,’ naar luidt het inschrift dezer schildering. Liever dan een der meerendeels bekende beeltenissen der H. Caecilia - wier feest den 22sten dezer gevierd wordt - bieden we ditmaal den lezers der *Illustratie* een reproductie naar de oudste, maar heerlijkste tafreelen van zingende en spelende hemelingen die ooit op Nederlandschen bodem gepenseeld zijn.

Beide behooren ze tot het beroemde Genter altaarstuk, waarvan we in den loopenden jaargang reeds gewaagden en velen onzer lezers zullen zich herinneren dat de gebroeders Van Eyck - de beide grootmeesters onzer oudste schilderschool - de makers zijn van dit majestueuze werk, hun opgedragen door het vermogend echtpaar, Jodocus Vydt en Isabella Burluut geheeten. Het was in die dagen geen zeldzaamheid dat aanzienlijke burgers dergelijke kunstschatten schonken aan de kerk van hun vaderstad; in onzen tijd - nu het minder aan milde gevers dan wel aan dezulken ontbreekt, wier wèl onderscheidende liefde voor den luister van Gods huis alleen wezenlijk kunstschoon het heiligdom waardig acht - zou men daar eenigszins verwonderd van opzien. Maar in de middeleeuwen - het werd hier reeds meermalen vermeld - was zoowel bij kunstenaars als leeken het streven der zielen zóó feilloos zuiver gericht op het bovenzinlijke, dat van der kerk onwaardig werk geen sprake kon zijn. Het heerlijkst blonken uit de meesters Hubert en Jan; naar den laatste zijn in den loopenden jaargang meermalen reproducties opgenomen; de beide in déze aflevering leeren ons het talent van Jan's ouderen broeder Hubert kennen.

Ik zeide reeds, dat geen Nederlandsch meester na hen erin geslaagd is zóó heerlijk zingende en spelende Engelen te schilderen en als we dan ook onze kleurlooze platen - die natuurlijk van de pracht der schilderingen slechts een pooveren indruk vermogen te geven - met vromen eerbied beschouwen, verstilt weemoed om zóóveel verdwenen heerlijkheid de opgetogenheid onzer bewondering. Want slaat het niet met een vernietigend besef van eigener tijden kleinheid en kunstonmacht: het hoogst en heiligst bereikbare zóó volkomen, met niet verder te verdiepen innigheid, met niet hemelscher te vervoeren liefde, met niet vromer te betrachten godsvrucht, met niet te evenaren kunstkracht te zien verzinnelijkt door die wijze en deemoedige meesters, van wier levensdaden we weinig meer weten, maar wier wonder-harmonieuze zielebloei nog licht als een blanke vlam uit het duister van lang verleden eeuwen.

Sla een blik op deze platen; verdiep u nog niet in vermoedens omtrent de kleurenweelde van het brokaat der statiegewaden, de straling der edelsteenen aan borstsieraad en diadeem; let niet op den rijkdom van eiken houtsneewerk, zoo uitvoerig en liefdevol afgebeeld, op de glinstering der orgelpijpen en de zuivere teekening der mozaïekfiguren, waarmeê de vloeren zijn ingelegd - maar waardeer hoe hier op de heerlijkste en meest volkomen wijze is waar gemaakt de levens- en kunstleuze dezer echt-kerkelijke meesters: ‘Heer, ik heb lief den luister van Uw huis en de plaats waar de woontente is Uwer heerlijkheid.’

En zie dan nog even naar de zingende Engelen, hoe de beweging der gelaatstrekken, naarmate zij hooger of lager toon hebben voort te brengen, is weêrgegeven; zie die orgelspeelster, verslonden in harmonieën zóó heilig-rein, dat haar gezellen hun

snarenspel staakten om te luisteren met heel het hemelsch hof naar de klank-geworden weelden dezer gezaligde.

Zij hoort het niet, dat ze alle zwijgen: violen en harpen en hemelsche luiten; ze merkt het niet, dat rondom de zwijgende rijen staan met roerlooze vleugelen: haar oogen zien slechts de blanke toetsen van het klavier, heur lippen zijn even open in zalige extase - zóó zit ze vóór het orgel en vult met levend geluidengoud de hemelsche luchten.

Komt niet bij het aanschouwen dezer hemelsche en toch zoo prachtig-reëele maagdefiguur u Vondels verbeelding van heiligenluister voor den geest, waar hij spreekt van een verheerlijkte maagd: ‘gekroond met diamant en met robijne rozen?’

M.V.

De Karthuizers en de Grande Chartreuse.

Onder de kloosterorden, die door de nieuwe wet op de vereenigingen vaarwel hebben moeten zeggen aan Frankrijks ongastvrijen bodem, behooren ook de Karthuizers. Eén huis slechts van de tien, welke de orde in verschillende

bisdommen bezit, heeft zich ten slotte, mede door toedoen van een prelaat der Kerk, laten overhalen, aan de regeering der Republiek machtiging tot blijven te vragen. En dat ééne huis is het moederhuis, de bakermat der orde, de vermaarde Grande Chartreuse, waartoe de heilige ordestichter den grondslag heeft gelegd....

Over de Karthuizers sprekende, zegt de vrome en geleerde kardinaal Bona, een der grootste lichten niet enkel van de orde van Citeaux, maar van de geheele Kerk: 'Deze kloosterlingen zijn de wonderen der wereld; zij leven in het vleesch alsof zij daarvan verlost waren; het zijn engelen op aarde, die Joannes den Dooper in de woestijn voorstellen; zij zijn het voornaamste sieraad der Bruid van Christus; het zijn adelaars, die hun vlucht nemen naar den Hemel, en wier instelling terecht verkoren wordt boven die van alle andere kloosterorden.'

Museum te Berlijn.

Phot. Frans Hanfstaengl, München.
ZINGENDE EN SPELENDE ENGELEN, NAAR SCHILDERIJVAN HUBERT VAN EYCK, pl. m. 1370-1426.

De H. Bruno, uit een oude en adellijke familie gesproten, werd omstreeks het jaar 1035 te Keulen geboren, waar hij zijn eerste studiën deed op de St.-Cunibertusschool. Hij maakte er zulke snelle vorderingen, dat de H. Anno, toen aartsbisschop dier stad, hem tot kanunnik zijner kerk benoemde. Bruno verliet nu Keulen, om zijn studiën te Reims voort te zetten, van wier school een groote roep uitging en aan het hoofd waarvan hij later werd geplaatst door aartsbisschop Gervasius. Verscheidene groote mannen behoorden tot de leerlingen van den H. Bruno, onder anderen Eudes, die later kardinaal-bisschop van Ostia en vervolgens Paus werd onder den naam van Urbanus II. Kanunnik en kanselier van het bisdom Reims geworden,

voelde Bruno in zich een steeds krachtiger begeerte, om zich in de eenzaamheid geheel aan den dienst van God te wijden. Een heilig priester gaf hem den raad, zich tot Hugo, bisschop van Grenoble, te wenden, die een vurig dienaar Gods was. Bruno volgde dien raad op. Hij wist bovendien, dat er in het bisdom Grenoble eenzame bergen waren, passend bij de levenswijze, die hij zich voorstelde.

Met zes gezellen begaf Bruno zich op weg en kwam in den zomer van het jaar 1084 te Grenoble aan, waar hij zich aan de voeten des bisschops wierp en hem verzocht, hun in zijn diocees een plaats aan te wijzen, waar zij, ver van het gewoel der wereld, God konden dienen. De heilige bisschop ontving hen met goedheid en twijfelde niet, of deze vreemdelingen waren hem door God gezonden. Hij herinnerde zich aanstonds wat hem den vorigen nacht overkomen was. Het had hem toegeschenen, dat God zelf zich een tempel bouwde in een woeste streek van zijn diocees, Chartreuse geheeten, en dat zeven sterren, in een kring geschaard, hem voorafgingen, als om hem den weg te wijzen, die naar den tempel geleidde. De bisschop verhaalde dit visioen aan den H. Bruno en diens gezellen, wees hun de Chartreuse als woonplaats aan en beloofde hun alles wat zij noodig hadden om zich daar te vestigen. Maar hij hield hun voor, dat zij vóór alles de moeilijkheden moesten onderzoeken, die zij zouden hebben te overwinnen; dat de woestenij gelegen was te midden van dorre, steile rotsen, bijna het geheele jaar met sneeuw bedekt en in mist gehuld. Dit schrikte de dienaren Gods niet af, integendeel, zij waren verheugd een eenzame plek te hebben gevonden zooals zij die wenschten en waar zij van de menschelijke samenleving geheel afgezonderd zouden zijn.

IN DE GRANDE CHARTREUSE. - Het zingen der Metten door de Karthuizers.

Bruno en zijn metgezellen begonnen een bidplaats en kleine cellen te bouwen op eenigen afstand van elkaar. Dit was de oorsprong van de Karthuizer-orde. Een charter van den H. Hugo verbood den vrouwen, het terrein der kloosterlingen te betreden, en aan iedereen daar te visschen, te jagen of er zijn kudden te laten grazen.

Toen de nieuwe kloosterlingen zich in de woestenij gevestigd hadden, bouwden zij een kerk op een hoogte en cellen in de nabijheid. Zij bewoonden eerst met tweeën een cel, maar weldra had ieder de zijne. Zij begaven zich allen naar de kerk om de metten en de vespers te zingen, maar de overige oefeningen verrichtte ieder voor zich. Zij namen slechts één maaltijd daags, behalve op de voornaamste feestdagen, wanneer zij te zamen in den refter aten. Alles ademde een heilige armoede; er was goud noch zilver in hun kerk, uitgenomen de kelk, die van zilver was. Zij spraken bijna nooit tot elkaar dan met teekens; het altijddurend zwijgen, dat zij in acht namen, had ten doel, inniger met God te kunnen verkeeren. Een aanzienlijk deel van den dag besteedden zij aan het gebed, en hun arbeid bestond hoofdzakelijk in het afschrijven van boeken, waardoor zij in hun levensonderhoud voorzagen.

De schrijvers uit den tijd van den H. Bruno noemen hem den meester of prior der Chartreuse. Daar hij het voorbeeld en de leidsman der kluizenaars was, kan het niet verwonderen, dat zij hem als hun overste beschouwden. Overtrof hij de anderen in wetenschap, hij overtrof hen ook door de vurigheid zijner liefde, door zijn heldhaftige versterving en zijn groote nederigheid. De H. Hugo bewonderde zoozeer diens deugden, dat hij hem tot zijn geestelijken leidsman uitkoos, en ondanks de moeilijkheid der wegen dikwijls naar de Chartreuse ging, om zich met hem te onderhouden. Hij smaakte de grootste vreugde, wanneer hij vernam, dat het aantal ware volgelingen des kruises was toegenomen, en dit gebeurde dikwijls, want het voorbeeld der kluizenaars wekte velen op om alles te verlaten en in de woestijn hun versterving te deelen.

Zes jaren waren op deze wijze voorbijgegaan, toen Paus Urbanus II, die te Reims de leerling van den H. Bruno geweest was en diens deugden en kunde kende, hem naar Rome ontbood, in de hoop dat diens voorlichting het bestuur der Kerk nuttig zou zijn. De nederige kloosterling had nooit zijn nederigheid op zoo zware proef gesteld gezien, en zijn eenzaamheid te moeten verlaten was het zwaarste offer, dat hij kon brengen. Hij gehoorzaamde evenwel en vertrok in 1089 naar Italië, na Landuinus, een der zes metgezellen, die met hem de Chartreuse hadden gesticht, tot zijn opvolger te hebben benoemd. Zijn vertrek veroorzaakte zijn leerlingen een onuitsprekelijke smart; sommigen verklaarden dat zij hem nooit zouden verlaten, en hij was verplicht hen mee naar Rome te nemen.

De Paus ontving den H. Bruno met de meeste achting en genegenheid en wilde dat hij in zijn paleis zou wonen, ten einde hem gemakkelijker te kunnen raadplegen. Hij stelde ter beschikking van Bruno's gezellen een woning, waarin zij hun vroegere levenswijze konden voortzetten. Weldra beklaagden zij zich echter bij den H. Bruno, dat zij beroofd waren van de middelen tot heiliging, die zij in de Chartreuse vonden, en hun geestelijke vader zond hen naar Dauphiné terug.

De H. Bruno zelf verlangde ook weer vurig naar de eenzaamheid, en eindelijk na lang aandringen gaf de H. Vader, die hem tot aartsbisschop van Reggio had willen verheffen, hem verlof zich terug te trekken, niet in de Chartreuse, maar in een woestenij in Calabrië. Toen de heilige in het bisdom Squillace een eenzame plek had gevonden, die aan zijn wenschen beantwoordde, vestigde hij zich daar in het jaar 1090 met eenige nieuwe leerlingen, die zich in Italië aan hem gehecht hadden. Met grooter vreugde en vurigheid dan ooit legde hij zich weer op het kluizenaarsleven toe. Hoewel hij geen anderen wensch had dan onbekend aan de wereld te leven, kon hij niet beletten, dat de glans zijner deugden ver naar buiten uitstraalde. Roger, hertog

van Sicilië en Calabrië, leerde hem kennen en hoogachten en bood hem rijke geschenken aan als blijken zijner achting en vereering, maar de dienaar Gods had te veel liefde voor de armoede om ze aan te nemen. Alleen aanvaardde hij van den prins de woestenij della Torre, waar de heilige een klooster stichtte. Hoe ver verwijderd ook van de Grande Chartreuse, werd hij toch altijd nog als de vader dezer stichting beschouwd, en er gebeurde niets gewichtigs zonder zijn raad, zoodat de Karthuizers in Frankrijk en Italië met denzelfden geest bleven bezield.

Toen de tijd, dat Bruno in den Hemel de belooning moest gaan ontvangen voor zijn deugden en werken, gekomen was, bezocht God hem op het einde der maand September van het jaar 1101 met een ziekte. De heilige, die bemerkte dat zijn laatste oogenblikken naderden, verzamelde zijn medebroeders rondom zijn legerstede en legde een soort openbare biecht van zijn heele leven af en daarna een geloofsbelijdenis, die zijn leerlingen opschreven en welke voor het nageslacht is bewaard gebleven.

Den 6en October 1101, een Zondag, gaf de H. Bruno den geest. De Karthuizers della Torre deelden zijn dood in een omzendbrief aan de naburige kerken en kloosters mee. Op dit schrijven werden een groot aantal antwoorden ontvangen, vol loftuitingen over de deugden, de wijsheid en de kennis van den H. Bruno. Deze werd op het kerkhof der Lieve Vrouw della Torre begraven. Paus Leo X stond in 1514 toe, dat men een officie te zijner eer zou bidden, en in 1623 veroorloofde Gregorius XV, dit officie tot de heele wereld uit te strekken.

De H. Bruno had in het beheer over het klooster della Torre tot opvolger zijn leerling Lanuinus, niet te verwarren met Landuinus, den prior der Grande Chartreuse in Dauphiné. Deze had tot opvolger Petrus, geboren te Béthune in Vlaanderen, die een leerling van den H. Bruno was geweest, evenals Lambertus, die na den dood van Lanuinus prior van het klooster della Torre werd.

De leerlingen, die de H. Bruno naliet, bleven de regelen, hun door hun ordestichter gegeven, trouw in acht nemen. In 1228 stelde Guigo, de vijfde prior der Chartreuse, ze te boek. Verschillende algemeene kapittels voegden er nieuwe statuten aan toe, en in 1581 werd er een volledige regel uit samengesteld, die in 1688 door Paus Innocentius XI werd goedgekeurd.

Van alle oude kloosterorden is die der Karthuizers de eenige, die nooit hervormd is, omdat ze geen hervorming noodig had. Dit kwam, omdat zij, die in deze orde traden, in volledige afzondering van de wereld leefden, en de oversten en visitators er zorgvuldig voor waakten, dat geen misbruiken inslopen en de regel niet verslapte.

De Karthuizerorde breidde zich over Italië, Spanje, Zwitserland, Duitschland, Engeland en de Nederlanden uit. De geheele wereld kon hun deugden en hun wetenschap bewonderen, hun wetenschap ook, want de Karthuizers hebben hiervoor veel gedaan.

Gilbertus van Nogent, een schrijver uit de twaalfde eeuw, verhaalt ons, dat de graaf van Nevers, die uit godsvrucht een bezoek aan de Karthuizers had gebracht, medelijden had met hun armoede. Hij zond hun bij zijn thuiskomst zilverwerk van groote waarde, maar zij zonden het hem terug, en de graaf, door deze weigering gesticht, schonk hun leder en perkament, dat zij noodig hadden voor het overschrijven van boeken.

Het overschrijven van handschriften was in de middeleeuwen een gewichtig werk, en de eerbiedwaardige prior Guigo, een vriend van den H. Bernardus, heeft deze woorden in de constitutie der orde geschreven: ‘Door boeken over te schrijven worden wij de herauten der waarheid.’

De orde heeft negen heiligen, gelukzaligen en eerbiedwaardigen voortgebracht, onder wie de eerbiedwaardige Dionysius van Rijkel, te Luik geboren en in 1423 Karthuizer geworden te Roermond, waar hij in 1471 overleed, beroemd om zijn bewonderenswaardige ascetische werken.

(*Slot volgt.*)

Een fijn souper,
door Béha.
(*Vervolg.*)

Zwijgend schreden de twee vrienden gearmd door de ondergesneeuwde straten naar Wegman's woning, die in een andere buiten wijk gelegen was.

Het huis van den advocaat lag eenigszins van den weg af, in een tuin, welks boomen onder den last der sneeuw schier bezweken.

Toen de rechtsgeleerde het ijzeren hek vóór zijn huis opende, sprongen hem twee groote, langharige honden met vroolijk geblaf te gemoet.

'Mijn lijftrawanten,' glimlachte hij, 'en trouwe gezellen op mijn reizen en uitstapjes. Waakzame kameraden, die mij op mijn eenzame reizen vaak hebben opgevroolijkt. Niet waar, Cesar? Kom, Hector, een poot!' en de groote wit en bruin gevlekte hond legde zijn poot deftig in zijns meesters hand.

Op elken anderen tijd zou Hendrik, die ook een dierenvriend was, in dat alles belang hebben gesteld. Maar heden stond hij te zeer onder den druk, onder het gevoel van schaamte over zijn zwakheid, die hem in zoo'n pijnlijken toestand gebracht had. Hij lette bij het binnentreden van de vriendelijke woonkamer zijns vriends niet op het geschreeuw der verschillende vogels in hun kooien, die vóór de ramen hingen; zelfs de vroolijke sprongen en grimassen van een kleinen aap, die op Wegman's schouder sprong, konden geen glimlachje op zijn lippen brengen.

'Kalm nu, jong volkje,' riep de vrijgezel den dieren toe, 'mijn vriend en ik hebben met elkander te spreken.'

Zij hadden zeker verstaan, wat hun meester verlangde, want opeens werd alles stil en rustig.

'Daar ziet ge,' glimlachte Wegman, zich tot zijn vriend wendend, 'de resultaten van mijn opvoeding, en zonder stok of slagen bereikt. Doch ga nu zitten, mijn waarde, steek een sigaar aan en zeg mij, wat je drukt. Want ge ziet er uit als iemand, die de zorgen van een geheele wereld op zijn hart draagt....'

'Ge zult alles vernemen,' antwoordde Hendrik, 'mijn zwakheid, mijn dwaasheid en mijn schuld.'

'Schuld!' riep Wegman ernstig, zijn vriend bedenkelijk aanziende, terwijl tevens iets van den jurist bij hem bovenkwam, 'maar dat klinkt schier tragisch, als in een treurspel of een rechtsgeding.'

'Ja, mijn schuld,' herhaalde de ontvanger, met den blik vóór zich op den grond gericht.

En nu verhaalde hij den zwijgend luisterenden vriend, die slechts nu en dan door het haastig uitblazen van den sigarendamp zekere opgewondenheid verried, de geschiedenis van zijn driejarigen echt. Hoeveel hij van Anna hield, hoe zij eveneens van hem hield, hoeveel zij echter ook van de weelde en schitterende partijen hield, dat zij meer hadden uitgegeven dan zij verdienden, hoe zij in schulden waren geraakt en hij zich thans vergeten en het geld uit de landskas genomen had, die dezen

namiddag, binnen eenige uren geïnspecteerd zou worden, en dat de brief met geld, dien hij verwachtte, met den trein in de sneeuw was blijven steken.

Wegman luisterde opmerkzaam.

Toen zijn vriend eindelijk zweeg, stond hij op, ging naar zijn schrijfbureau en nam er vier bankbiljetten van honderd gulden uit, die hij den ontvanger in de hand stopte.

'Daar,' zei hij, 'daar hebt ge wat je noodig hebt. Maak er geen drukte over,' viel hij Hendrik in de rede, toen deze hem met hartstochtelijke woorden bedanken wilde; 'of de dingen daar liggen of ergens anders, is onverschillig. Doch veroorloof mij een paar woorden. Je oogenblikkelijke verlegenheid, hoe pijnlijk ze ook voor je is, hoe noodlottig ze u had kunnen worden, is uit een samenloop van omstandigheden voortgekomen, die ge evenmin kondt voorzien als afwenden. Ik bedoel den ongewonen tijd van inspectie en dat de post in de sneeuw is blijven steken.

Maar, mijn vriend, wat je mij daar verteld hebt van je vrouw en van je zwakheid, van de wenschen en eischen, die zij stelt, - dat vervult mij met veel grooter zorg. Want als het op die wijs met jelui voortgaat, dan is uw volslagen ondergang, het verlies van je betrekking nog slechts een kwestie van tijd. 'Ge geeft misschien dubbel zooveel uit als ge ontvangt. Waarde vriend, bij zoo'n huishouden moet men te gronde gaan en daarom gaan ook tegenwoordig zooveel menschen en gezinnen te gronde. En waarom geven zij meer uit? Omdat zij allen, evenals jouw Anna, op grooten voet willen leven. Omdat zij willen schitteren, omdat zij gelooven, dat ze daardoor in het oog der wereld meer beteekenen. Het is de meest bespottelijke ijdelheid, die de menschen ruïneert. Niet de genotzucht, doch de ijdelheid is de schuld van al die ellende. Men wil meer schijnen dan men is (vóór de oogen der wereld). En wat is dan die wereld, om welke men zich te gronde richt? Een kring van een dozijn menschen, die ons min of meer kennen, die men hier en daar aantreft. De wereld, de werkelijke, groote wereld heeft daarmee niets gemeen.

'Zeg aan je vrouw: Bemoei je met je huishouden, met het geluk van je echtgenoot en laat die domme, flauwe wereld, die den mensch naar zulke nietigheden beoordeelt, naar de maaltijden, die hij gebruikt, naar het geld, dat hij voor onnutte dingen uitgeeft, links liggen; veracht ze, gelijk alle verstandige menschen doen. Ieder verstandig mensch glimlacht over de lieden, die door weelde, verkwisting, door groot-doen van zich willen doen spreken. Zeg aan je vrouw, dat er slechts één weg is, om zich boven anderen te onderscheiden, namelijk door daden, die de wereld bevrijden van nood en ellende, haar opheffen uit het slijk van laagheid en gemeenheid, waarin zoowel het voorname als het mindere gepeupel waadt. Al het andere is ijdel en dwaas en verstuift uit het geheugen der menschen als dor gras op de heide, dat door den wind wordt opgenomen. Zeg dat aan je vrouw, en als zij niet naar je uitspraken wil luisteren, wees dan een man, Hendrik, en handel! Ge zijt het aan je zelven en aan je vrouw verschuldigd.'

Janson, die, zonder zijn vriend met een enkel woord of tusschenvoeging te onderbreken, naar hem geluisterd had, stond met een vlugge en wilskrachtige beweging op. Zijn verandering van kleur, het spel zijner gelaatstrekken verrieden den diepen indruk, dien de woorden zijns vriends op hem gemaakt hadden.

'Ge hebt gelijk, Maurits,' bracht hij er met beslistheid uit. 'Ik heb mij dat alles ook zoo dikwijls voorgehouden, maar ik hield zooveel van Anna. En zij, zij heeft mij een groot offer gebracht. Zij werd gevierd door vele rijke jongelieden, die haar als om strijd met hun hand een schitterend leven aanboden. Maar zij gaf aan mij boven allen de voorkeur. Daaraan dacht ik altijd, wanneer zij iets van mij verlangde. Doch nu zie ik het in, het was zwakheid van mij, en het zal anders worden.' Hij schudde zijn vriend nog eenmaal de hand en snelde toen weg, weer door den dwarrelenden sneeuwstorm.

Het was lang over twee uur; hij had juist nog zooveel tijd, om zijn kantoor op het bepaalde uur te heropenen.

Precies drie uur verscheen de inspecteur, een vriendelijk heer, doch met een eenigszins ziekelijk voorkomen. Hij zag Janson's boeken en registers na, vergeleek daarmee den inhoud der kas en vond alles in de beste orde.

'Bij u is men dat zoo gewoon, dat alles tot op een cent uitkomt; een inspectie - ik zie het in de agenda van mijn ambtsvoorganger - geschiedt bij u enkel voor den

vorm,’ sprak hij, van den ontvanger afscheid nemend en hem vriendschappelijk de hand drukkend.

De ontvanger werd rood in 't gezicht, rood van schaamte; want hoe zou hij voor dezen man gestaan hebben, als de behulpzame hand zijns vriends hem niet had bijgestaan? Hij gevoelde zich naar lichaam en ziel ellendig.

Langzaam, als iemand die de eerste teekenen van een zware ziekte in zijn ledematen voelt, ging hij na het sluitingsuur naar zijn woning. Anna, die zich het raadselachtig gedrag van haar man, zijn haastig vragen naar het geld, zijn wegsnellen, zijn niet-terugkomen om koffie te drinken, niet had kunnen verklaren, ontving hem met een hartelijk woord van welkom.

Zij had zich angstig gemaakt over de zonderlinge houding van haar echtvriend en over zijn uitblijven.

‘Maar wat scheelde je dan toch vandaag, Hendrik?’ vroeg zij, hem te gemoet snellend en haar arm in den zijnen leggend, toen de ontvanger de kamer binnentrad, waar reeds de lamp haar zacht vriendelijk licht over de tafel en een huiselijk werkje zijner vrouw uitstraalde; ‘je was o zoo opgewonden en je kwam ook niet terug om het tweede ontbijt te gebruiken.’

‘Ziek ben ik, Anna,’ antwoordde hij, zich met de hand over het voorhoofd strijkende, waarna hij zich als vermoeid op de canapé liet neervallen, ‘of liever, ik ben het geweest en heb nu rust, stilte noodig.’

(*Slot volgt.*)

Jhr. Mr. Leo van Nispen tot Sevenaer.

Dit is in ruim een kwart eeuw tijds het vierde portret van een lid uit het adellijke en edele geslacht der Van Nispen's tot Sevenaer, dat wij in ons tijdschrift geven. Eerst dat - in den 8en Jaargang - van Jhr. Mr. Jan Antoon Christiaan Arnold, den waardigen vader, wiens voetspoor door zijn zonen op waardige wijze werd gedrukt, - den veteraan der katholieke partij, die in zoo moeilijke tijdsomstandigheden meer dan vijf en twintig jaren de katholieken van Gelderland in de Tweede Kamer heeft vertegenwoordigd. Daarna - in den 17en Jaargang - dat van Jhr. Mr. Carel Jan Christiaan Hendrik, den onvergetelijken kampioen voor der katholieken rechten en vrijheden, staatsman en redenaar, man van het woord en van de daad. Vervolgens - in den 31en Jaargang - dat van Jhr. Hubertus Cornelis Maria, den edelen priester, den grooten Gezellenvader, den Nederlandschen Kolping. En thans dat van Jhr. Mr. Leo van Nispen tot Sevenaer, den stillen, bescheiden werker, wars van waardigheden en eereambten, om zijn onkreukbare eerlijkheid en den nobelen moed zijner overtuiging bij vriend en tegenstander geacht, om zijn edelmoedigheid en werkdadige naastenliefde in ruimen kring geëerd.

JHR. MR. LEO VAN NISPEN TOT SEVENAER, † 19 October.

Heeft de katholieke pers aan den ridderlijken overledene welverdiende hulde gebracht - de *Residentiebode* met de bescheidenheid, welke de familiebetrekking tusschen haar hoofdredacteur en jhr. Leo van Nispen haar oplegde; de *Post*, uit den aard der zaak het best bekend met de groote verdiensten van haar stadgenoot, met

minder terughoudendheid en groote warmte - het voegt ons, ons bij die hulde aan te sluiten, erkentelijk voor het vele goede, dat jhr. Van Nispen heeft tot stand gebracht, voor zijn ijver en toewijding in de behartiging van het algemeen belang, van zoo menig katholiek belang in het bijzonder.

Jhr. Mr. Leo van Nispen werd den 9en December 1839 op den Huize Sevenaer te Zevenaar geboren en was dus vijftien jaar jonger dan jhr. Hubertus. Na te Leiden zijn studiën in de rechtswetenschap te hebben voltooid, vestigde hij zich te Arnhem als advocaat en bleef lange jaren bij de balie aldaar ingeschreven. Eerlang werd hij tot rechterplaatsvervanger benoemd, maar hoewel onvermoeid en met energie werkzaam voor de openbare zaak en de katholieke beginselen, zocht hij geen betrekkingen of eereambten. Eerst in September 1887 liet hij zich een keuze tot lid der Eerste Kamer voor Utrecht, ter vervanging van den heer Huydecoper van Maarsseveen, welgevallen en bleef tot aan zijn dood het Sticht in onzen Senaat vertegenwoordigen.

Steeds, wanneer zijn gezondheid het hem maar even toeliet, was hij in de Eerste Kamer, zelfs voor de kleinste sectie-vergadering, op zijn post, en dat niettegenstaande omstandigheden hem in de laatste jaren er toe brachten, elken dag dat de Eerste Kamer bijeen was, van zijn woonplaats Arnhem naar Den Haag op en neer te reizen.

Jhr. Van Nispen was evenwel niet alleen, niet op de eerste plaats zelfs een politiek man. Zijn schoonste eeretitel is een bevorderaar te zijn geweest van alle edele en goede werken. Daartoe behoorde natuurlijk ook het katholiek onderwijs, en zoo kan het niet verwonderen, dat de overledene lid - en een ijverig lid - is geweest van het hoofdbestuur der St.-Ludgerus-vereeniging.

Om al deze redenen zal ook deze Van Nispen in dankbaar en gezegend aandenken blijven, en zal zijn naam met en naast die van zijn onvergetelijke vader en broeders geroemd worden als die van een volmaakt edelman, een vroom Christen en een hoogst verdienstelijk burger.

Hij ruste in vrede.

Bij de Platen.

Aartshertogin Elisabeth en prins Otto Windischgrätz. -

Voor de derde maal reeds in anderhalf jaar tijds zal een lid van het Oostenrijksche keizershuis in het huwelijk treden met iemand van den adel des lands. Eerst prinses Stephanie, de weduwe van kroonprins Rudolf, met graaf Lonyay; daarna de troonopvolger, aartshertog Frans Ferdinand, met gravin Chotek; en nu weer is de jonge aartshertogin Elisabeth verloofd met prins Otto zu Windischgrätz.

De achttienjarige aartshertogin Elisabeth is het eenige kind uit het huwelijk van den ongelukkigen kroonprins Rudolf met prinses Stephanie van België. Keizer Frans Jozef en koning Leopold van België zijn dus haar grootvaders.

Prins Otto Windischgrätz, 28 jaar oud en officier bij de lansiers, is de afstammeling van een oud adellijk geslacht, dat zijn stamboom opvoert tot hertog Ulrich van Karinthië, die in de elfde eeuw regeerde.

Het meest bekende lid van dit geslacht is de Oostenrijksche veldmaarschalk Alfred Windischgrätz, die in 1848 een opstand in Bohemen onderdrukte, daarna Weenen innam en vervolgens deelnam aan den veldtocht tegen de Hongaren, die eveneens in opstand waren gekomen.

Een kleinzoon van dezen veldmaarschalk is de tegenwoordige president van het Heerenhuis, de vader van den bruidegom. Het geslacht Windischgrätz heeft zich altijd onderscheiden door zijn trouw aan Kerk en godsdienst, en toen dezen zomer te Weenen een processie werd gehouden als protest tegen de Los-van-Rome-beweging, nam de voorzitter van het Heerenhuis daaraan deel.

De keizer moet lang geaarzeld hebben voordat hij zijn toestemming gaf tot het huwelijk zijner kleindochter met een zijner onderdanen, maar de aartshertogin heeft zoo lang aangedrongen, dat de goede keizer ten slotte niet langer kon weigeren. Moge haar huwelijk, niet uit diplomatieke en staatkundige overwegingen, maar enkel uit genegenheid gesloten, gelukkiger zijn dan dat harer ouders!

Het monument ter eere van den Goddelijken Verlosser op den Monte Catria in Umbrië. -

Zooals men weet, heeft zich indertijd te Rome een comité gevormd 'voor het plechtig eerbetoon aan den Goddelijken Verlosser der eeuwen en aan zijn doorluchtigen Plaatsbekleeder', met het doel, op de twintig hoogste toppen van Alpen en Apennijnen

een monument op te richten ter eere van den Verlosser, om de twintigste eeuw plechtig in te wijden.

Een dier twintig monumenten nu, op den berg Catria in Umbrië - eertijds een provincie der Kerkelijke Staten - verrezen, is den 22en Augustus in tegenwoordigheid van duizenden geloovigen onthuld. Het gedenkteeken bestaat uit een kruis ter hoogte van achttien meter, met een voetstuk van zes meter in het vierkant, van ijzer uit de hand gewerkt en met bloemen en knoppen versierd. De wanden van het voetstuk zijn voorzien van schilden van alluminium, waarop, behalve een toepasselijk opschrift, de namen zijn gegrift van hen, die minstens drie lire hebben bijgedragen. Het kruis zelf is een meesterstuk van smeêkunst; de ontwerper was de ingenieur Ceccarelli te Rome, de voornaamste uitvoerder de kundige smid Pietro Rotoli, die verscheidene dagen op de Catria heeft doorgebracht, om daar het gedenkteeken op te richten.

OTTO PRINS ZU WINDISCHGRÄTZ.

AARTSHERTOGIN ELISABETH VAN OOSTENRIJK.

Donderdag 22 Augustus had de onthulling plaats door Z. Em. kardinaal Boschi, aartsbisschop van Ferrara, in tegenwoordigheid van een drietal bisschoppen, een groot aantal prelaten, vertegenwoordigers van het comité te Rome, van aanzienlijke personen uit de drie en twintig diocesen van de Marken en Umbrië, die aan het monument hebben bijgedragen, en van een menigte volks uit alle streken, die de tien duizend ver te boven ging.

DE ONTHULLING VAN HET MONUMENT TER EERE VAN DEN GODDELIJKEN VERLOSSER OP DEN BERG CATRIA IN UMBRIË.

Een looden bus met de lijsten, waarop de namen van alle gevers stonden opgeteekend, werd gedurende de inwijdingsplechtigheid in een holte gesloten en gemetseld. Verscheidene prelaten en hooggeplaatste leeken voerden het woord, en van alle redevoeringen was de grondtoon de liefde van Umbrië jegens den Goddelijken Verlosser en de vereering voor Zijn Plaatsbekleeder op aarde, Paus Leo XIII.

[Nummer 43]

De Karthuizers en de Grande Chartreuse.
(*Slot.*)

In ons land hebben de Karthuizers een negental kloosters ge had, waarvan Hofdijk in zijn werk *De Kloosterorden in Nederland*, dat wij voor dit gedeelte van ons opstel op den voet volgen, getuigt, dat Raamsdonk het oudste, Arnhem het aanzienlijkste, Utrecht het meest geletterde, en Amsterdam het grootste bezat.

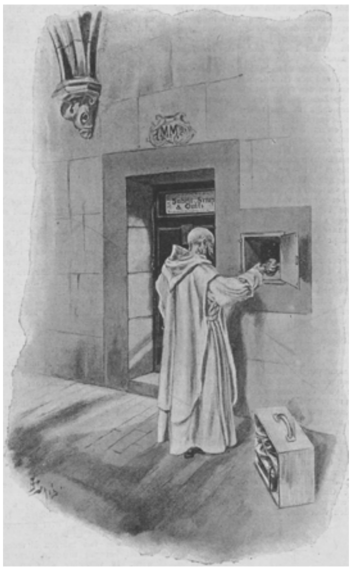

IN DE GRANDE CHARTREUSE. -
Een leekebroeder zet het maal in het daarvoor bestemde kastje in de cel.

Het Karthuizerklooster te Raamsdonk, op een heuvel bij Geertruidenberg, droeg den naam van het Hollandsche huis en werd in 1331 gesticht door Willem van Duivenvoorde, heer van Breda, Steenbergen, Rosendaal en Oosterhout. De monniken uit het Hollandsche huis verbreidden door vroomheid van wandel en degelijkheid van kennis den roem huns kloosters, en een hunner, Wilhelmus Bibantius, werd in 1521 tot generaal der orde gekozen. Na de Hervorming werd het klooster afgebroken, en de steenen dienden tot den bouw van het groot Prinsenhof te Geertruidenberg. De kloosterlingen vestigden zich te Breda, maar moesten ook van daar wijken, en hun prior, pater Vrome, werd pastoor te Etten.

In 1392 werd door graaf Albrecht het tweede Kartuizerklooster in Holland te Amsterdam gesticht, dat den naam droeg van ‘Convent van der Sartroiser Orde[1)] tot Sint Andries ter zaliger havene.’ In 1666 drong het Amsterdamsche gepeupel het klooster binnen en richtte er groote schade aan. De knechten van Brederode plunderden het, en Lumey's krijgsvolk stak het in brand.

Het derde huis der orde in de provincie Holland was dat buiten Delft, het St. Bartholomeusklooster te Jerusalem genoemd en in 1430 door Frank van Borssele gesticht. Ook dit klooster had in 1566 veel van den Beeldenstorm te lijden, en werd,

1) De Karthuizers werden in ons land gemeenlijk Sartroysen genoemd.

toen de opstand tegen Spanje was uitgebroken, op bevel der Delftsche regeering afgebroken.

Zeeland bezat slechts een enkele stichting dezer orde, de Berg Sion, aan den H. Hieronymus toegewijd en tusschen 1420 en 1436 te Noordgouwe bij Zierikzee gebouwd. Waarschijnlijk is dit klooster in 1575, toen de Spanjaarden Zierikzee belegerden, vernield.

Gelderland bezat twee Karthuizer kloosters, een te Horssen tusschen Maas en Waal, dat luttel herinneringen heeft nagelaten, en een ander, zooveel te meer bekend, Monnickhuizen op den Veluwezoom onder Arnhem. In 1328 stichtte Reinoud III dit klooster, dat door hem en zijn opvolgers, door Pausen en bisschoppen rijk werd begiftigd, zoodat Monnickhuizen tot een bloei steeg, als geen klooster dezer orde in ons land heeft bereikt. In 1572 moesten de kloosterlingen de wijk nemen naar Arnhem, van waar zij zich later naar Brabant en Duitschland verspreidden, terwijl het gebouw onder den voet gehaald werd.

Brabant zag zijn eenig Karthuizer convent in 1466 te Olland onder St. Oedenrode verrijzen door toedoen van Ludolf van de Water, kanunnik van St. Jan, die aan de orde zes hoeven schonk. De generaal der orde, Joannes van Roosendaal van Nijmegen, bevestigde de stichting en stelde den eerbiedwaardigen Dionysius van Rijkel, wiens naam wij reeds gelegenheid hadden te noemen, tot overste aan. In 1471 werd het klooster van het afgelegen Olland naar Eikendonk onder Dungen en in 1473 naar Vucht verplaatst, alwaar de stichting naar den wensch van Karel den Stoute, die het klooster wèl gezind was, den naam van St.-Sophiahuis kreeg. Ruim een halve eeuw leefden de Karthuizers zeer gelukkig te Vucht, toen de eene ramp na de andere de zoete rust kwam verstoren. De plundering door Maarten van Rossem's woeste bende in 1543 kon enkel voor zevenhonderd gulden worden afgekocht. Minder gelukkig nog was het klooster in 1566, toen de beeldstormers er groote verwoestingen aanrichtten, hetgeen in 1572 herhaald werd. In 1577 werd het convent door Staatsche troepen in brand gestoken. Nadat de paters zich eenigen tijd te Bokstel, vervolgens te St.-Michiels-Gestel hadden opgehouden, vestigden zij zich in 1591 binnen 's-Hertogenbosch. In 1628 namen zij de wijk naar Antwerpen, waar hun klooster in 1783 op last van Jozef II, den ‘keizerlijken koster,’ werd opgeheven.

Het belangrijkste der stichtingen van de Karthuizers hier te lande was het klooster in Utrechts voorstad, buiten de Waardpoort gelegen en Sint-Salvators klooster geheeten. Het

werd in 1343 door Zweder van Abcoude gesticht, waartoe de proost van Sint Jan den grond in erfpacht gaf. Met liefde en ijver werden hier de letteren beoefend, en de rijke boekerij, hier verzameld, legde met andere kloosterbibliotheken den grondslag tot de latere academische bibliotheek. In 1579 trokken de paters, ten gevolge van de plagerijen, hun door de Staatsche bezetting aangedaan, de stad binnen, en een jaar later werd het klooster afgebroken.

Keeren wij na deze korte uitweiding over de Karthuizerkloosters in ons land, weer naar de Grande Chartreuse terug. De Fransche revolutie spaarde ook dit klooster, hoe afgelegen ook, niet; maar in 1816 keerde de prior dom Moissonnier in het verwoeste huis van gebed en versterving terug.

Zoodra de reiziger aan het station Voiron uit den trein stapt, krijgt hij den indruk door te dringen in een oord, waar het oude leenstelsel nog bestaat. De uitgestrekte vlakten, die zich van het lage land van Dauphiné bijna onmerkbaar glooiend verheffen tot de naakte kruin van den Grand Som, en met loodrechte rotswanden afdalen in het schilderachtige dal van Savoye, worden wel van staatswege door rijksambtenaren beheerd; wel zijn er gemeentebesturen, ontvangers van belastingen en gendarmen, maar men voelt toch heel goed dat dit alles slechts voor den schijn is, dat de eenige macht, die deze streken beheerscht, de souvereiniteit is van den monnik. De Karthuizer is de vorst van het gebergte, die alles onder zijn vaderlijk koningschap heeft vereenigd, die over zijn land een overvloed van rijkdommen heeft verspreid en daar de oorzaak is geweest van een ongekende, bloeiende welvaart op stoffelijk gebied.

Het station zelf, waarbij uitgestrekte gebouwen zich verheffen, is slechts een voorpost van het klooster. Men zou het kunnen vergelijken met de algemeene verzamelplaats van het leger flesschen, dat van daar uit in groote afdeelingen de wereld gaat veroveren.

Daarachter verheft zich een kerk met twee hooge torens, op wier spitsen boven den symbolieken bol de twee gulden kruisen schitteren, aan de stad het gewicht van de abdij der Chartreuse verkondigend. De Karthuizers hebben deze kerk gebouwd, evenals alle kerken uit den omtrek, alle ziekeninrichtingen, de meeste openbare gebouwen en de vele kunststukken van architectuur, die het dal sieren.

De Morga, een beekje, dat voor het voorportaal der kerk in gebed schijnt, zwol in het jaar 1895 plotseling tot een grooten stroom, die, als in een duivelsche gril, verwoestend het kerkgebouw binnenbruiste en tot overmaat van ramp eenige dozijnen huizen meesleurde. De Karthuizers hebben den tempel weer opgebouwd.

Het kleine stadje Saint-Laurent-du Pont, dat eigenlijk slechts een uitlooper van het klooster is, werd door een vreesdijken brand totaal vernield. De Karthuizers hebben een heel nieuw stadje opgebouwd.

In die gelukkige streek kan men niet zóó geteisterd worden door overstrooming, brand of storm, dat men tot armoede vervalt: de Grande Chartreuse is een ideale, kostelooze levensverzekering maatschappij, die voorziet in alle nooden des volks.

Het klooster telt paters, die priester zijn, en leekebroeders, die de communauteit dienen. De algemeene overste, wiens zetel het moederhuis der Grande Chartreuse is, bestuurt de geheele orde. De overste eener kloostergemeente draagt den titel van prior; hij wordt bijgestaan door een vicaris, die geroepen is hem in voorkomende gevallen te vervangen, en door een procurator, belast met het beheer der tijdelijke zaken en met de leiding der broeders. Wanneer de Karthuizer het kloosterleven

omhelst, legt hij niet als veel andere kloosterlingen zijn persoonlijkheid en zijn vrijen wil af: hij behoudt zijn familienaam, voor de paters voorafgegaan door den titel Dom, en, ondanks zijn gelofte van gehoorzaamheid, beslist hij, na beraadslaging in het kapittel, met zijn stembiljet over alle belangrijke kwesties, die de gemeenschap aangaan. In de constitutie der orde is het gezagbeginsel op gelukkige wijze in overeenstemming gebracht met den democratischen geest.

Het grootste gedeelte van den dag brengt de Karthuizer in zijn cel, of liever in zijn woning door, die bestaat uit een vestibule, een slaapkamer, een bidkamer en een werkplaats. Het huisraad bevat niet meer dan een bed met een stroozak, een oorkussen, een deken en twee wollen lakens, een met boeken beladen tafel, een bidstoel en een zitstoel. Deze woning, waarbij een tuintje is gevoegd, verlaat de monnik maar driemaal daags: des nachts voor het officie, 's morgens voor de Mis, des avonds voor de Vespers. Den overigen tijd blijft hij alleen en wijdt zich aan drieërlei bezigheden: oefeningen van godsvrucht, geestelijken arbeid en handarbeid.

's Morgens om vijf uur bij het eerste kleppen der klok opgestaan, brengt hij den morgen met godsdienstige overwegingen en oefeningen door. Tegen elf uur wordt het loket bij de deur zijner cel geopend, om het ontbijt in ontvangst te nemen, dat een leekebroeder hem brengt. De maaltijden bestaan uit brood en wijn, groenten, eieren, melk, boter en kaas, soms visch, nooit vleesch. Omtrent deze strenge onthouding van vleesch verhalen de annalen der orde, door dom Le Masson geschreven, de volgende aardige anekdote.

‘Een der Pausen te Avignon wilde ons voorschrijven, in geval van ziekte vleesch te gebruiken. Verontrust over dit voornemen, zonden de Karthuizers een deputatie naar den H. Vader om hem te smeeken, de strengheid der oude discipline niet te verzachten. De deputatie bestond uit zeven en twintig religieuzen, van wie de jongste acht en tachtig, de oudste vijf en negentig jaar was. Bij het zien van dit levend bewijs drong de Paus niet langer aan.’

Met de meeste strengheid onderhouden de leerlingen van den H. Bruno de groote kloostervasten van den 14en September tot Paschen. Alleen op Zondagen en eenige feestdagen eten zij gezamenlijk in den refter, waar het stilzwijgen bewaard wordt, terwijl een der paters hardop en in het Latijn uit de Levens der Heiligen voorleest. Na nieuwe overweging, studie en handenarbeid begeven de religieuzen zich om kwart voor drieën naar de kerk om de Vespers te zingen. In hun cellen teruggekeerd, gebruiken zij het avondmaal, tenzij het een vastendag is, en geestelijke oefeningen vullen het verdere van den avond tot zij zich te ruste begeven. Om elf uur - en deze plotselinge onderbreking van den slaap is niet een hunner minste verstervingen - worden zij door het kleppen der klok voor de Metten gewekt. Zij staan op om eerst een uur lang in hun cel te bidden, en gaan daarna, op het tweede kleppen der klok, naar de kerk.

De stoet van witte schaduwen, het hoofd in de ruime kap verborgen, bij het spookachtig licht der lantarens voortschrijdend in de stilte en geheimzinnigheid van den nacht, is een fantastisch schouwspel, een droom visioen. De inwendige aanblik der kerk, in duister gehuld, en het vieren der nachtelijke oefening maken eveneens een aangrijpenden indruk op den vreemdeling, die op de tribune wordt toegelaten, maar van het koor is uitgesloten, waarvan het eene gedeelte voor de paters, het andere voor de broeders is bestemd. Tegen twee uur in den morgen keeren de kloosterlingen naar hun cellen terug, waar zij opnieuw bidden alvorens zich weer te ruste te begeven. Bij het aanbreken van den dag staan zij op, om hun dagelijksch leven van bidden, studeeren en handenarbeid weer op te vatten. Zoo blijft het tot hun laatsten snik.

Groote, bewonderenswaardige mannen, van wie de dichter Victor Hugo na een bezoek aan de Chartreuse getuigde, dat er wellicht geen verhevener werk is dan het hunne: altijd te bidden voor hen, die nooit bidden....

Gorm de Noorman, door J. Vesters Jr.

II.

In de geopende poort van zijn kasteel bij Sexbierum stond Gorm de Noorman, de armen over de breede borst gekruist. Hij was van groote, bijna reusachtige gestalte, en op den stierennek stond een ruwe, terugstootende kop. Zijn gezicht was van litteekens als doorkorven, borstelige wenkbrauwen beschaduwden de staalblauwe oogen, en een rossige knevel verborg de bovenlip.

Een zonderlinge tegenstelling met dit woeste uiterlijk vormde de rijke kleedij van den Noorman, afgekeken van de Frankische en Friesche edelen. Zijn lijfrok, van zijde en bont, was met strepen van Tyrisch purper geboord, en over dien lijfrok was een met gouddraad gezoomde Venetiaansche mantel geslagen, op den rechterschouder met een gouden gesp vastgehecht. De zeegroene hozen waren met gouden kniebanden omstrikt, en de voeten staken in puntige schoenen van Corduaansch leer, terwijl van het zwaard aan zijn zijde gevest en scheede van zuiver goud waren.

Maar al had de Noorman de pracht der overwonnen grooten overgenomen, en al was zijn woning - de geroofde stinze van een Friesch edelman - niet minder weelderig ingericht, met een overvloed van goud en zilver en ivoor, fluweel en zijde, toch had die weelde hem niet verweekelijkt, zijn hart en gemoed niet zachter gestemd. Hij was een echte zoon van het grimmige Noorden gebleven, en wanneer hij ten strijde trok verwisselde hij den Venetiaanschen mantel voor een maliënkolder, de muts van marterbont voor een ijzeren stormhoed, den degen met gouden gevest voor een strijdakst, het geliefkoosde wapen der Noormannen.

Terwijl Gorm voor zich uitstaarde, werd zijn aandacht getrokken door een man, die zich met moeite voortsleepte en wiens gezicht, door een vurig roode streep geteekend, met bloed en vuil was overdekt.

‘Bij Thor! zijt gij het, Rolfr?’ riep de Noorman uit. ‘Zijt ge bij geval in gevecht geweest met den helhond Garmer, dat ge er zoo toegetakeld uitziet?’

Het gezicht van den aangesprokene vlamde van woede en een schor geluid steeg uit zijn keel op.

‘Hebt ge de spraak ook al verloren?’ vroeg Gorm spottend; ‘en waar is uw strijdakst gebleven en uw paard, want indien ik mij niet vergis, zijt ge van morgen uitgereden.’

‘Die vervloekte Friesche hond!’ schreeuwde Rolfr, geprikkeld door den spottenden toon van zijn aanvoerder.

‘Het is dus een Fries geweest, die den dapperen Rolfr verslagen heeft!’ spotte Gorm opnieuw.

‘Ik zal hem aan den Noordschen boom ophangen!’ brulde de gewonde, dreigend de vuisten ballend.

‘Maar hadt ge dat al niet moeten doen?’ ging de onverbiddelijke Gorm voort. ‘Ik betwijfel, of hij zich daarvoor vrijwillig zal komen aanmelden.’

‘In mijn handen vallen zal hij, al moest ik hem uit Muspelheim[1] halen, en al zouden ook al de goden van Odin's raad hem beschermen.’

‘Flink gesproken, Rolfr,’ zei Gorm, die den Noorman niet verder door zijn onbarmhartige scherts wilde prikkelen, ‘maar vertel mij nu wat er gebeurd is, en welke vermetele Fries tegen een van mijn mannen de hand heeft durven opheffen.’

Deze woorden deden de woede van den Noorman eenigszins bedaren. Hij wreef met den rug zijner hand over de striemende streep op zijn gezicht en begon:

‘Ik was van morgen al vroeg uitgereden, omdat het mij tusschen deze muren te eng werd. Ik wenschte weer op zee te zwalken

1) De vlammenwereld in de Noorsche mythologie.

of mij met mijn trouwe akst in het strijdgewoel te werpen. Het leven, dat wij hier leiden, moge goed zijn voor Friesche hoevenaars en klerken, ik kan er mij niet aan wennen, onder een berookt dak den drinkhoorn te ledigen.'

'Ik weet het, Rolfr, maar het is hertog Godfrieds wil, dat wij dezen post blijven bezetten om de schatting der Friezen te innen.'

'Het zij zoo,' hernam Rolfr, 'maar mocht hij dan ten minste de bezetting van dezen burcht eens verwisselen en ons met hem laten trekken naar het rijke Frankenland, waar zoo overvloedige buit te behalen valt. Onze strijdaksten dreigen te roesten in ledigheid en wij mochten het oorlogshandwerk eens verleeren.'

Er zweefde Gorm bij die laatste woorden een spottende opmerking op de lippen, maar hij drong ze terug en antwoordde:

'Ik zal hertog Godfried uw wensch kenbaar maken, Rolfr, maar vervolg nu uw vertelling.'

'Ik was dan uitgereden,' begon Rolfr weer, 'het aan mijn paard overlatende, welken weg het mij voeren zou. Ik had reeds een heel eind weegs afgelegd en de dorst begon mijn droge keel te kwellen, toen ik in de nabijheid van Hoige's hoeve aankwam.'

'Is dat de Fries, wien gij eens twintig stokslagen hebt gegeven, omdat hij zijn schatting niet op tijd wilde betalen?'

'Dezelfde. Ik trad zijn hoeve binnen en eischte van hem een beker schuimend bier. De Fries deed of hij mijn bevel niet hoorde, zoodat ik dit moest herhalen. Toen voldeed hij daaraan, maar schoorvoetend, en hij mompelde in zijn tongslag woorden, die ik niet kon verstaan, maar die, naar de uitdrukking zijner oogen te oordeelen, een bedreiging moesten beteekenen. Nadat ik mijn dorst had gelescht, wilde ik de hoeve verlaten om weer mijn paard te bestijgen, toen mijn strijdakst uit mijn gordel gleed en op den grond viel. “Raap ze op, Friesche hond,” gebood ik. Nu greep Hoige een knoestigen stok en bracht mij daarmee een zoo geweldigen slag in het gezicht toe, dat het was of alle sterren voor mijn oogen begonnen te dansen en ik languit op den grond viel. “Vervloekte Fries!” brulde ik, naar mijn strijdakst tastend. Maar Hoige had ze al gegrepen, was op mijn paard gesprongen en reed spotlachend heen.'

'Die hoon eischt bloed, Rolfr,' zei Gorm, 'maar bij Thor, die Fries heeft kracht in zijn spieren.'

'Sterven zal hij!' brulde Rolfr, bij wien thans de ondergane smaad weer verlevendigd werd, 'maar geen gewonen dood. Ik zal hem geeselen, hem de tong uitrukken en zijn bloed aan den zwarten wolf te drinken geven.'

'Doe met hem wat ge wilt, Rolfr, naar oorlogsrecht is hij aan u vervallen. Zijn hoeve zal nog heden in vlammen opgaan, om de Friezen te leeren wat hun te wachten staat, indien ze de hand tegen een van mijn mannen durven opheffen. En wie Hoige een schuilplaats durft verleenen is een kind des doods.'

Door Rolfr gevolgd, schreed Gorm den nederhof over, om aanstonds aan zijn mannen, die met dobbelen en drinken den tijd doorbrachten, het bevel te geven, Hoige's hoeve in brand te steken. Op dit oogenblik kwamen uit den burcht twee jonge meisjes te voorschijn, die op het zien van den gewonden en voortstrompelenden Noorman verrast bleven staan.

De beide meisjes, die ongeveer van denzelfden leeftijd mochten zijn, leken overigens niets op elkaar. De eene, met blonde haren en lichtblauwe oogen, was kennelijk een dochter van het hooge Noorden; de andere, met zwarte lokken en

donkerbruine oogen, had zeker niet in het land der Noormannen het levenslicht aanschouwd.

Grooter tegenstelling nog dan het voorkomen bood de kleedij der beide meisjes. De blondine droeg een hemelsblauw kleed van fijne wol met gouden boordsels aan de wijd uitloopende mouwen, waardoor de engsluitende van het groen zijden onderkleed bij iedere opheffing tot aan den elleboog zichtbaar waren. Op het hoofd droeg zij een *cofia* of huive van witte wol, met gouddraad afgezet, en een gordelsjerp van kostbare zijde was van voren versierd met een gouden agraaf. Haar gezellin daarentegen was gekleed in een gewaad van grove grijze stof zonder eenig versiersel. Ook was ze blootshoofds en haar kleine voetjes staken in houten blokken, terwijl die harer meesteres gevat waren in fluweelen schoentjes met parelen versierd.

Het eene meisje was Thora, de eenige dochter van Gorm den Noorman, het andere haar slavin Rotrude. Slavin was ze evenwel slechts in naam, want Thora had een goed hart en behandelde haar als een vriendin en vertrouwelinge. Het eenige, wat ze van haar vader, op wien ze grooten invloed uitoefende, niet had kunnen verkrijgen, was, dat Rotrude de kostbare gewaden en versierselen, die de Noorman haar schonk, met haar mocht deelen. ‘Gij kunt met haar doen wat ge wilt, ze behandelen zooals het u goeddunkt,’ had heur vader haar gezegd, ‘maar voor ieder moet zichtbaar blijven, dat ze een slavin is. Ze is bovendien niet eens de dochter van een Noorman, ik heb haar voor tien gouden schellingen[1] gekocht. Ze behoort tol onze vijanden, Friezen of Franken, en ge moogt wel toezien, dat ge door uw te groote goedheid geen slang aan uw hart koestert.’

‘Wees daarover zonder zorg, vader,’ had Thora met vuur geantwoord, ‘Rotrude is mij inniger verknocht dan u een uwer mannen. Zij moge geen Noorman tot vader hebben gehad, voor de dochter van Gorm den Noorman zou ze door een vuur gaan. Bovendien heeft de oude skald Hancwin, die thans in Glansheim[2] den lof der helden zingt, die met Odin ten kampspel rijden, mij uit de runen voorspeld, dat Rotrude ons eenmaal voor een wissen dood zal bewaren.’

‘Ons?’ had Gorm met een schaterlach uitgeroepen. ‘Ik zou aan een slavin het leven te danken hebben? Bij Thor! Gorm de Noorman kent geen anderen beschermer dan zijn trouwe strijdakst, en die is hem genoeg.’

‘Het is den goden alleen bekend wat over ons beschikt is,’ had Thora geantwoord, waarop Gorm de schouders had opgehaald en was heengegaan.

Toen Rolfr de beide meisjes gewaar werd, wilde hij zich haastig uit de voeten maken, want hij kende en vreesde den plaagzieken aard van Thora; maar deze, die zijn bedoeling doorzien had, voorkwam hem, plaatste zich vóór hem en riep uit:

‘Heeft de booze Loke[3] u zoo mishandeld, dat ge ons den aanblik van uw aanminnig aanschijn wilt onthouden, Rolfr? Kom, Rotrude, en bewonder dezen grooten krijgsman.’

‘De eunjers[4] mogen u halen!’ bromde de Noorman, in zijn toorn den eerbied voor de dochter zijns meesters uit het oog verliezend.

‘Ho, ho!’ riep Gorm, die deze woorden verstaan had; ‘zulk een wensch kunt ge voor Hoige bewaren, maar hij past niet tegenover mijn dochter. En gij, kind, betoom uw plaagzieke tong.’

1) Een gouden schelling had de waarde van veertig denariën, waarvan één gelijk stond met ongeveer vijftien cent van onze tegenwoordige munt.
2) De schoonste der twaalf hallen van Walhalla, het verblijf der goden.
3) De geest des kwaads.
4) Heksen.

‘Nu weten wij het,’ riep Thora uit, zonder zich aan den wenk haars vaders te storen. ‘Het is Hoige geweest, die den dapperen Rolfr in dezen droevigen staat heeft gebracht. Wat zegt gij daarvan, Rotrude?’

De slavin had geen reden tot roemen over de houding der Noormannen te haren opzichte, en allerminst van den ruwen en onmeedoogenden Rolfr, maar op dit oogenblik voelde ze toch medelijden met hem, en ze begreep, dat de spottende woorden harer meesteres hem dieper schrijnden dan zijn wonden.

‘Wil ik zwachtels en pluksel voor u klaar maken, Rolfr?’ vroeg ze.

‘Doe dat,’ zei Gorm haastig, verheugd over deze afleiding, en voor de eerste maal was er een glimp van welwillendheid in den blik, waarmee Rolfr de slavin aankeek.

Thora, getroffen door het goede hart van Rotrude, wilde zich met haar verwijderen, toen een Noorman, die den dienst van poortwachter vervulde, naderde en zijn meester meldde, dat de Friesche edelman Okko Juckema hem verzocht te spreken.

‘Wat wenscht die Fries van mij?’ vroeg Gorm.

‘Ik heb hem die vraag gesteld,’ antwoordde de Noorman, ‘maar hij zei mij, dat de boodschap, die hij heeft over te brengen, alleen voor uw ooren bestemd is.’

‘Laat hem wachten,’ hernam Gorm hooghartig, ‘totdat ik bevel geef, hem voor mij te brengen.’

‘Hebt gij het gehoord, Rotrude?’ vroeg Thora, toen ze met haar slavin alleen was. ‘Okko Juckema wenscht mijn vader te spreken.’

‘Welnu, er komen meer Friesche edelen op dezen burcht, om zich te beklagen, wanneer de Noormannen hun of hun hoevenaars overlast hebben aangedaan. Misschien komt hij wel een goed woord spreken voor Hoige, die met Rolfr in gevecht is geweest en nu den toorn uws vaders zal duchten.’

‘Dat geloof ik niet, Rotrude. Ge hebt toch ook gehoord, dat Okko Juckema naar de hand van Mabelia Galama heeft gedongen, maar door haar is afgewezen. Ubbo Adelen is de gelukkige.’

Rotrude keek haar meesteres vragend aan.

‘Begrijpt ge het nog niet, Rotrude?’

Toen deze ontkennend het hoofd schudde, vervolgde Thora: ‘Hoe weinig scherpzinnig zijt ge toch, Rotrude. Okko Juckema komt hier niet met goede bedoelingen. Hij moet gezworen hebben zich te zullen wreken. Thans komt hij zijn wraak voldoen.’

‘Maar hoe dan?’ vroeg de slavin. ‘Mij dunkt zoo, dat het uw heer vader wel onverschillig zal zijn, of Mabelia Galama aan Ubbo Adelen of aan Okko Juckema de voorkeur geeft.’

‘Dat wel,’ hernam Thora levendig. ‘Toch voert Okko Juckema iets in het schild, des ben ik zeker. Ik wil weten wat, en spoed mij naar de zaal, waar mijn vader den Fries zal ontvangen.’

‘Maar uw heer vader zal uw tegenwoordigheid niet gedoogen,’ opperde Rotrude.

‘Hij hoeft die ook niet te weten. Ik ken een schuilhoek, waar ik, zonder opgemerkt te worden, alles kan zien en hooren. Zorg gij intusschen voor Rolfr, Rotrude. Straks deel ik u alles mee, en gij zult zien, dat mijn vermoeden waarheid bevat.’

Vlug als een hinde snelde zij heen en richtte haar schreden naar de groote zaal, waar de Friesche edelman zooeven in de tegenwoordigheid van den Noorman was gelaten.

De vloer der zaal was van glad gewreven hout, de wanden waren bekleed met verglaasd muziefwerk, waarop tafereelen uit de geschiedenis van Friesland waren

afgebeeld. In het midden van het ruime vertrek stond een zilveren tafel, omgeven door rustbanken, waarover Oostersche tapijten waren uitgespreid.

Op een dezer zitbanken had Gorm de Noorman plaats genomen, in strakke, onbeweeglijke houding, de hand aan het gevest van zijn degen. Den Frieschen edelman bood hij geen zetel, maar liet hem, of hij een hoevenaar of lijfeigene ware, staan.

Thora luisterde aandachtig toe, tot zij plotseling oprees, haar schuilhoek verliet en naar het vertrek snelde, waar Rotrude met haar werk van barmhartigheid bezig was.

De slavin schrok op van het gloeiend-roode aangezicht harer meesteres.

'Schande! schande!' riep deze. 'Een edelman, die zijn volk, zijn eigen landslieden komt verraden en overleveren.'

'Dus het is toch waar?' vroeg Rotrude, bleek en met trillende stem.

'O, ik moet de goden dankbaar zijn,' vervolgde Thora, 'dat nu het gevaar is afgewend, hetwelk mijn vader bedreigde; maar grooter nog dan mijn dankbaarheid is mijn afschuw voor den man, die, tot bevrediging van een persoonlijken wrok, zijn land aan den vijand verraadt. Vindt gij dat niet afschuwelijk, Rotrude; - maar wat vraag ik, gij moet het nog afschuwelijker vinden dan ik, want gij zijt

IN DE GRANDE CHARTREUSE. - De dankzegging der Karthuizers in den refter na het middagmaal.

IN DE GRANDE CHARTREUSE. - De Karthuizers nemen in het koor plaats voor de Vespers.

DE HERDENKING VAN HET WONDER DER SNEEUW IN DE BASILIEK VAN SANTA MARIA MAGGIORE TE ROME.
Naar een teekening van Dante Faolocci.

van hetzelfde geslacht, het zijn uw broeders, die door dien ellendeling worden verraden.'

'Maar ik begrijp niet,' zei Rotrude aarzelend, 'hoe hier van verraad sprake kan zijn.'

'Ik vergat het u te zeggen: de Friezen beramen een opstand. Onze landgenooten zijn in Frankenland verslagen.... ik geloof het niet.... ik kan het niet gelooven.... hertog Godfried verslagen.... het kan niet waar zijn.... En nu is een afstammeling der oude Friesche koningen herwaarts gekomen, om de Friezen in opstand te brengen. Morgennacht zouden ze dezen burcht verrast hebben.'

Rotrude had ademloos toegeluisterd. Bij het vernemen van de nederlaag der Noormannen had een hooger blosje haar wangen gekleurd en haar oog tintelde even van heller glans. Want al had ze voor Thora haar leven willen geven, de Noormannen verfoeide ze, en, zelf slavin, voelde ze deernis met het lot der verdrukten, die bovendien, naar de grijze Hancwin haar had verzekerd, heur landgenooten waren. Maar de gedachte dat de plannen der Friezen door toedoen van een ellendigen verrader zouden worden verijdeld, stemde haar tot treurigheid. Even had de hoop op verlossing en vrijheid in haar ziel gegloord, het volgend oogenblik was het vonkje van hoop weer uitgedoofd.

'Ik zal mijn vader vragen grootmoedig te zijn,' hernam Thora. 'O, ware ik niet de dochter van een Noorman, ik zou de Friezen willen waarschuwen, ik zou hun den verrader aanwijzen, opdat ze aan hem de gerechte straf voor zijn euvele daad voltrokken.'

'Is de ridder reeds heengegaan?' vroeg Rotrude.

'Ik weet het niet. Ik kon het in mijn schuilhoek niet langer uithouden. Ware ik daar gebleven, ik zou de zaal binnengevlogen zijn en den verrader zijn laagheid verweten hebben. Ik was mij zelf niet meer meester en kwam daarom hierheen. In ons land heeft nooit een Noorman zijn stamgenooten verraden, en hier is het een ridder, die zulk een laagheid begaat. Schande over hem! Nu begrijp ik ook,' vervolgde ze na een oogenblik, 'hoe een Fries het gewaagd heeft, zich met Rolfr te meten. De tijd der verdrukking was voorbij, dachten ze. Arme Friezen, hoe bitter zal de ontgoocheling zijn!'

(*Wordt vervolgd.*)

De Santa Maria Maggiore en het wonder der sneeuw.

Toen wij in No. 51 van den 33en jaargang de afbeeldingen gaven van de vier basilieken van het jubilé te Rome, hebben wij ook het wonder meegedeeld, waaraan de Santa Maria Maggiore of Liberiaansche basiliek haar ontstaan te danken heeft.

Ter verduidelijking van de afbeelding in dit nummer op blz. 341, herinneren wij nog even aan de wonderbare gebeurtenis.

In den nacht van den 4en op den 5en Augustus 364 verscheen aan Paus Liberius de H. Maagd, die hem beval, te harer eer een basiliek te bouwen op de plek, die hij den volgenden morgen met sneeuw zou bedekt vinden.

In denzelfden nacht kregen ook Joannes Patricius, een vroom en vermogend Romein, en zijn gemalin een visioen, waarin Maria hen uitnoodigde, Paus Liberius

bij te staan in den bouw eener kerk op de plaats, die den volgenden morgen met sneeuw bedekt zou zijn.

Toen Joannes Patricius bij de eerste morgenschemering de deur van zijn paleis opende, zag hij sneeuw liggen op den top van den Esquilijnschen heuvel, en spoedde zich naar den H. Vader in het paleis van Lateranen, om dezen zijn verschijning mee te deelen. Hoe verbaasd was hij van den Paus te vernemen, dat de H. Maagd ook hem verschenen was en welke opdracht zij hem had gegeven.

Het heele volk van Rome trok biddende en zingende naar den Esquilijnschen heuvel, waar aanstonds de fundamenten werden gelegd voor den bouw, dien Joannes en zijn gemalin uit hun vermogen bekostigden. In het eerst werd de kerk *Sancta Maria ad nives*, Onze Lieve Vrouw ter sneeuw, genoemd, ter herinnering aan het wonder, maar sedert de achtste eeuw was de naam *Santa Maria Maggiore*, H. Maria de Meerdere, in zwang gekomen, ten einde den voorrang aan te duiden, dien ze boven alle aan de H. Maagd toegewijde kerken in de Eeuwige Stad bezat.

Ieder jaar, op den 5en Augustus, wordt het wonder der sneeuw in de basiliek plechtig herdacht. Onder de solemneele H. Mis valt boven uit de apsis en uit den koepel der kapel Borghese een onophoudelijke regen van witte jasmijnen neer, die den wonderbaren val der sneeuw moet verbeelden. In weinig tijds is de vloer met een witte laag van deze geurige sneeuw bedekt, die de geloovigen oprapen zoodra de H. Dienst geëindigd is.

Dit jaar werd de H. Mis opgedragen door kardinaal Vincenzo Vannutelli, aartspriester der basiliek, die bij deze gelegenheid een prachtig kasuifel droeg van onschatbare waarde, een juweel van goudborduurwerk, dat hij daarna aan het kapittel der basiliek heeft ten geschenke gegeven. De Vespers werden gezongen door Mgr. Capulo, aartsbisschop van Nicomedia. Uitgezochte muziek van de Liberiaansche kapel luisterde de kerkelijke plechtigheden op.

Ook dit jaar bood een commissie uit de Romeinsche burgerij den traditioneelen kelk aan - vóór het jaar 1870 door den gemeenteraad van Rome aangeboden - die den geheelen dag, oprijzend uit een bed van blanke jasmijnen, op het altaar blijft uitgesteld, dat aan de Madonna der sneeuw is toegewijd.

Een fijn souper, door Béha. (*Slot.*)

Anna zag Hendrik met groote oogen aan. ‘Ik begrijp je niet,’ zei zij verwonderd.

‘Ik heb rust noodig,’ herhaalde hij, ‘en stilte; wij moeten de uitnoodigingen voor ons souper afbestellen.’

De jonge vrouw wierp een schuwen blik op haar man. Had zij hem goed verstaan, of zou hij de koorts hebben, ijlen?

‘Wat bedoel je, Hendrik?’ vroeg zij, hem onderzoekend aanstarende, terwijl hij ernstig vóór zich neerkeek. ‘Waarom moeten wij de uitnoodigingen afzeggen?’

‘Waarom?’ antwoordde hij. ‘Omdat het de aanvang moet zijn van ons nieuwe leven, dat wij beginnen moeten, als wij niet in nood en schande willen ondergaan.... Kijk mij niet zoo onderzoekend aan, Anna! Ik ben heel wel bij het hoofd, doch moe en afgemat naar den geest door de kwellingen, die ik vandaag doorstaan heb, ter wille van mijn lichtzinnigheid, mijn zwakheid.’

En hij verhaalde haar de gebeurtenissen van den dag. Anna luisterde met een ontsteld gelaat.

‘Hoe verschrikkelijk die uren ook voor mij waren,’ zoo besloot hij, ‘beschouw ik dit voorval toch als een wenk der Voorzienigheid. Zonder dien wenk zou ik niet tot het rechte besluit zijn gekomen, om aan deze in 't honderd voortdurende huishouding een einde te maken.’

‘Maar, beste man, daarom kunnen wij toch onze partij wel geven,’ meende Anna. ‘Alles is immers besteld. Wij zouden ons maar belachelijk maken.’

Hendrik schudde het hoofd. ‘Neen, het gebeurt niet. Er moet een begin gemaakt worden met ons nieuwe leven, en dat wij niet aan 't wankelen geraken, zal voor ons de proef op de som zijn.’

‘Maar dat is een gril van je, eigenzinnigheid. Wij zouden ons een onuitwischbare schande op den hals halen, als wij thans alles afbestellen. Wat zou de wereld wel zeggen?’ riep de jonge vrouw, gloeiend van opgewondenheid.

‘De wereld?’ antwoordde de ontvanger met een haar geheel ongewone scherpte in den toon. ‘De wereld bekommert zich om dergelijke kleinigheden niet, nl. de werkelijke wereld. Wat gij daaronder verstaat, is een kleine kring van personen, die tot de wereld in dezelfde verhouding staat als een zandkorrel tot den aardbol. Uw wereld zou kunnen verdwijnen, zonder dat de werkelijke wereld er iets van bemerkte. En om dit waanbeeld ruïneert men zich, gaat men te gronde aan eer en goed. Dan heeft Wegman gelijk, als hij zegt, dat men voor zich en zijn idealen moet leven, doch niet voor deze bedrieglijke wereld. En wat die bestellingen betreft, ik zal wel eens met de leveranciers spreken. Zij zullen het goed terugnemen, al zij het ook met een klein verlies voor ons.’

‘Ge houdt niet van mij,’ sprak Anna snibbig.

‘Juist omdat ik van je houd, handel ik zoo,’ antwoordde Hendrik. ‘Wees verstandig, Anna, ge moet toch zelf inzien, dat ik bankroet moet gaan, zoo wij meer uitgeven dan wij ontvangen, en dat alles, om in de oogen van babbelachtige lieden en enkele fatten en pronksters rijker te schijnen dan wij zijn. Wegman...’ Hij kon niet uitspreken.

Anna stond op. Haar oogen vlamden, haar wangen gloeiden. Zoo Hendrik gemeend had, een gemakkelijke overwinning op zijn vrouw te behalen, zag hij nu, dat hij zich vergist had. Het noemen van Wegmans naam, dien zij toch al niet mocht lijden en aan wiens invloed zij Hendriks handelwijze toeschreef, bracht haar geheel buiten zich zelven.

‘Goed,’ sprak zij met een stem, aan wier trillen men bemerkte, dat zij slechts met moeite haar tranen onderdrukte, ‘gij moogt voor mijn part leven naar de grondstellingen van je vriend, die zeker meer voor Indianen dan voor beschaafde menschen passen, gij moogt ons belachelijk maken voor de wereld, maar ik wil mij niet mede te schande laten maken. Ik ga... ik ga...,’ en zij barstte, haar zakdoek vóór de oogen drukkend, in een krampachtig snikken uit, ‘ik ga naar mijn mama.’

‘Anna!’ riep de ontvanger uit, van de canapé opspringend, maar de jonge vrouw strekte afwerend de hand naar hem uit en ging naar de belendende kamer, waarvan zij de deur achter zich sloot.

In het eerste oogenblik wilde Hendrik haar nasnellen, haar verzoeken de deur voor hem open te doen en weer goed op hem te zijn. Doch terstond daarop hield hij zich voor, dat, zoo hij nu toegaf, al zijn voornemens om een nieuw leven te beginnen, in duigen zouden vallen. Hij bedwong zich, hoe zwaar het hem ook viel.

En om hetgeen eenmaal begonnen was ten einde te brengen, zette hij zich aan zijn bureau en schreef aan alle genoodigden korte briefjes, met de mededeeling, dat de partij, wegens een plotselinge ongesteldheid, die hij opgedaan had, niet kon doorgaan.

Hij schreef geen onwaarheid. Hij was ziek naar de ziel, - en Anna immers ook. Toen liet hij de brieven door het dienstmeisje op de post brengen....

De nacht brengt raad, zegt een oud spreekwoord. Ook andere gedachten, andere plannen. De dingen zien er op helderlichten dag anders uit dan den vorigen avond of in het donker van den nacht, wanneer de juiste verlichting ontbreekt, en de verbeelding onder den mantel der duisternis vrije speelruimte heeft.

Anna reisde niet naar haar mama. Zij bleef bij haar man, maar zij sprak acht dagen lang geen woord tot hem. Zij pruilde, pruilde als een stout kind. Hendrik intusschen bleef op zijn stuk staan. Hij oordeelde, dat hij de kuur, dat hij begonnen was, ook moest volhouden, zoo de kwaal niet erger zou worden dan te voren.

En hij zette zijn besluit door. Het was hem onverschillig, dat de freule van Hartestein haar spottende opmerkingen over het afgezegde souper maakte en het met het gestoorde godenmaal vergeleek. Hij had zijn wil doorgezet, en Anna voelde, dat de tijd voorbij was, toen slechts datgene geschieden moest, wat zij wilde.

Dat pruilen en mokken echter begon haar eindelijk te vervelen, en bovendien hield zij te veel van haar echtgenoot, om lang in onmin met hem te leven.

En hij kwam haar halverwege te gemoet. Hij bewees haar allerlei kleine oplettendheden, was vriendelijk als altijd, doch - hij hield vast aan zijn eenmaal genomen besluit om eenvoudig te leven, overeenkomstig hun levensomstandigheden.

Thans is bijna een jaar verloopen sedert dien stormachtigen avond, toen Anna naar haar mama wilde gaan. De jonge vrouw heeft begrepen, dat zonder haar mans standvastigheid hun ondergang onvermijdelijk zou geweest zijn, en zij denkt er niet meer aan, weer eens haar wil door te zetten, noch om naar haar moeder te gaan. Want zij heeft voor een kleinen, blonden engel te zorgen, die sedert een paar maanden bij hen zijn intrek heeft genomen en in wiens glimlachjes zij beiden hun hoogste en zoetste vreugde vinden.

Een oud moedertje.

Het oude vrouwke op onze plaat - waarvan we in aflevering 39 spraken als van een waardig pendant voor den Frieschen boer - is geen Friesch boerinnetje; dat kunnen onze lezers dadelijk zien aan haar kostuum. Misschien weet hier of daar iemand ze wel thuis te brengen in het Amsterdamsch besjeshuis, waar ze dan ook behoort.

Ze heeft zeker niet gedacht, het moedertje, terwijl ze daar zoo rustigjes en bijna genoeglijk te poseeren zat, dat haar portret meer van de wijde wereld zien zou, dan zijzelve in haar lange leven ooit had aanschouwen mogen: de schilder zond het namelijk naar Londen, op een tentoonstelling van aquarellen, en daar was men met het prettige werk van den Hollander zóó ingenomen, dat het direct een kooper vond.

En geen wonder: 't is een knap, behagelijk stukje, en voor een buitenlander dubbel aantrekkelijk door het typisch Hollandsche van het sujet; buitendien is het wàt een aardig grootje, zooals ze daar zit in haar ruime jak met helderwitten halsdoek, een stijf gestreken, netjes geplooid neepjesmutsje op, waaruit het goedige oude gezicht zoo zachtzinnig uitkijken komt.

't Is haar aan te zien, dat ze 't lang niet onpleizierig vindt voor den schilder te poseeren; ze weet wel, dat ze er goed uitziet en best gezien mag worden. Heur haar heeft ze zorgvuldig glad gestreken onder de muts, den granaten ketting met blinkende boot, die anders slechts op Zondag en bij feestelijke gelegenheden haar toilet voltooien komt, omgedaan, en den schilder nadrukkelijk verzocht toch vooral niet te vergeten de glanzig bruine kralen en het gouden slot, die zoo mooi blinken tegen het hagelwit van den halsdoek. Maar nòg zou haar conterfeitsel niet compleet geweest zijn als de oude, veelgeliefde snuifdoos - kostbaar erfstuk eener gestorven peettante - er niet aan te pas gekomen was - en zoo heeft de schilder grootje haar zin gegeven, wel overtuigd, dat het bijbrengen van die oude dingen het typische van het portret nog verhoogen zou en haar het poseeren veraangenamen; zeker is, dat hij over zijn model niet te klagen heeft gehad: heel kalm is ze blijven zitten, wel aldoor genoegelijk babbelend, maar dat deerde den handigen teekenaar niet en hield de gelaatsuitdrukking van het model levendig, zoodat grootje zich gedurende de zitting niet verveeld en misschien wel een portretschetsje gekregen heeft tot dank en aandenken aan den gewichtigen dag, waarop een heusche schilder haar teekende met kleuren op wit papier.

M.V.

Vondeling en dievegge, door Christine.

Het was winter; koud, mistig, regenachtig weer. Hoewel acht uur in den morgen, was het nog schemerachtig; het was of het daglicht niet door de dikke, loodgrijze wolken kon dringen, die het uitspansel geheel bedekten. Overal lag sneeuw; niet dat reine, witte dons, dat bij vriezend weer de velden bedekt, de boomen met glinsterende diamanten versiert en de natuur als met een bruidskleed tooit, maar half ontdooide, vuile, natte sneeuw, die alles met een vochtige koude doordringt, zoodat de menschen zich genoodzaakt zien, zich in de gezellige huiskamer bij het knappende haardvuur of de snorrende kachel bezig te houden. Voor zijn genoegen zou niemand zich naar buiten wagen, en toch was daar ginds een levend wezen op dien doodschen landweg. Strompelend en soms struikelend ging die gestalte voort, geheel gehuld in een grauwen omslagdoek, die ook het hoofd bedekte. Het was een vrouw, die daar zoo moeilijk door de sneeuw waadde; soms gleed zij uit en richtte zich dan met moeite op, maar plotseling, juist toen zij den weg wilde oversteken om de boerenwoning aan de andere zijde te bereiken, struikelde zij over een boomstronk, die, half onder de sneeuw bedolven, niet zoo gemakkelijk kon gezien worden. Zij viel en kon niet meer opstaan; kreunend kroop zij voort tot onder de heg, daar kon zij niet verder.

Och arme, zij was zoo zwak en vermoeid; reeds verscheidene dagen had zij rondgezworven en al dien tijd geen warm voedsel over de lippen gehad. Een droog stuk brood, een kom melk of koffie, dat was alles, wat de boeren in deze armoedige streek de arme bedelares hadden toegereikt. En dan het kleine wicht, dat zij op den arm droeg! 't Was wonder, na zoovele ontberingen, dat het nog leefde, en bijna had de beklagenswaardige moeder gewenscht het maar te zien sterven. Nu lagen beiden daar aan den weg, en de vrouw, half bewusteloos door koude en pijn, kwamen allerlei beelden uit lang vervlogen dagen voor den geest. Weer zag zij zich als jong meisje in het ouderlijk huis; afgodisch bemind door haar ouders, was er geen wensch, die bij haar opkwam, onvervuld gebleven. En toch had zij den moed gehad, hen te verlaten, om hem te volgen, die haar liefde had weten te winnen. Door een innemend uiterlijk, door vleierijen had zij zich laten begoochelen; ach, en later, toen geen terugkeer meer mogelijk was, waren haar de schellen van de oogen gevallen. Zij zag in, dat haar echtgenoot een nietswaardige was, die zijn slecht karakter had weten te verbergen, zoolang hij nog niet zeker van haar was. Slechts geldzucht was zijn drijfveer geweest, en nu die bevredigd was, bleek hij geheel onverschillig te zijn voor de jonge vrouw, die haar levensgeluk aan hem had toevertrouwd. Die onverschilligheid werd zelfs tot afkeer, toen zij de kracht miste, te zwijgen en te verdragen, en hem verwijten naar het hoofd slingerde, die maar al te zeer verdiend waren. Eindelijk was hij er toe gekomen, haar te mishandelen en in haar verontwaardiging was haar liefde voor hem gestorven.

Zij was gevlucht uit het huis, door haar echtgenoot gemaakt tot een speelhol, waar zijn slechte vrienden hem gezelschap hielden en waar nacht aan nacht de zalen weergalmden van het dronkemansgezang. Slechts haar kind had zij meegenomen, en van alle schatten, die zij ten huwelijk had meegebracht, had zij het hoog noodige voor de reis zich slechts weten te verschaffen. In haar geboorteplaats aangekomen,

waar haar ouders gestorven waren, zonder hun lieveling weergezien te hebben, had zij vrienden opgezocht, in de hoop, dat dezen haar verdriet zouden trachten te lenigen. Maar zij vond ze niet meer; zij waren verhuisd, vertrokken uit de stad. Haar geld raakte op en niemand had medelijden met haar.

Ten einde raad ging zij naar het dorpje, waar haar ouders hun zomerverblijf hadden gehad; daar had men haar gekend, daar zou men zich harer herinneren en haar helpen, maar haar krachten waren uitgeput. Zij kon het dorpje niet meer bereiken; daar onder de heg lag zij met het kindje aan haar hart. Zacht kreunde de vrouw, maar wie zou dien klaagtoon kunnen hooren? De bewoners der boerderij, in welker nabijheid zij zich bevond, waren aan de achterzijde van het huis met het voederen der koeien bezig. Wat zou hen nopen in dit slechte weer den weg op te gaan? Zij konden immers niet weten, dat daar dicht bij hen een menschelijk wezen met den dood worstelde, van koude, honger en ellende omkwam; dat daar een stervende moeder haar kind aan haar hart trachtte te verwarmen, maar ach, zij was immers zelf verkleumd!

De klaagtonen werden zwakker en zwakker en hielden eindelijk geheel op; de vrouw had er de kracht niet meer toe en weldra vielen haar de oogleden dicht en voelde zij haar ledematen geheel verstijven. Zou dan niemand zich over haar ontfermen; zou zij dan zoo moeten omkomen, zij en haar arme kleine? Daar knarste evenwel het hek en een stevige boerenvrouw met een juk en twee volle melkemmers kwam naar buiten. Het was de eigenares der hoeve, vrouw De Vries, die de pas gemolken melk naar haar klanten ging brengen. Het was al iets lichter geworden en daardoor bemerkte zij, dat daar iets op den weg lag, maar wat het was, kon zij niet onderscheiden. Juist wilde zij er heen gaan, toen kindergeschrei haar oor trof. Snel zette zij haar emmers neer en liep zoo hard zij kon naar het donkere voorwerp, van waar het geluid kwam. Hoe verwonderd was zij, een vrouw te vinden geheel verstijfd en oogenschijnlijk levenloos, met een schreiend wichtje in haar armen. Zij zag, dat spoedige hulp hier noodig was, en de vrouw met het kind opbeurend, droeg zij beiden naar huis. Daar kwamen reeds een paar meiden aangeloopen; snel werd een bed gereed gemaakt en vrouw De Vries wikkelde zelf de arme in de wollen dekens, terwijl een der dienstboden het kindje wat warme melk gaf, het van de natte, armoedige kleertjes ontdeed en het in het wiegje legde, waarin zooeven nog kleine Dirk, het eenige zoontje van den boer en de boerin, sluimerde. Spoedig sloot de kleine de oogjes en de rustige ademhaling toonde, hoe goed het genoten voedsel en de koesterende warmte het arme wichtje deed.

In dien tijd had vrouw De Vries zich met de moeder bezig gehouden, maar zonder haar tot bewustzijn te kunnen brengen. Haar man, die zooeven van den stal terugkwam, trad verwonderd de kamer binnen; na vernomen te hebben, wat er voorgevallen was, meende hij, dat het beste was onverwijld den dokter te halen.

Ongelukkig woonde deze tamelijk ver van de hoeve verwijderd, en toen eindelijk geneeskundige hulp nabij was, had de arme vrouw ze niet meer noodig; de dokter kon slechts den dood constateeren.

De burgemeester van het dorpje, die van het voorval verwittigd werd, kwam spoedig ter plaatse; alles wat de doode bij zich had, het waren slechts eenige armoedige kledingstukken, in een bundeltje bijeengebonden, werd nagezien en onderzocht, maar geen enkele aanwijzing omtrent haar herkomst werd gevonden. Alleen was er in haar zak een oud kerkboekje, waarvan de band eens zeer fraai moest geweest zijn, maar er nu verkleurd en versleten uitzag. Op het eerste blad stond: ‘van Betsie, aan haar geliefde vriendin Anna.’ Onmiddellijk werden nasporingen in het werk gesteld, oproepingen in de voornaamste dagbladen van den omtrek gedaan,

maar alles tevergeefs. Niemand meldde zich aan, die kon zeggen, hoe de vrouw heette, waar zij vandaan kwam of waarheen zij ging.

Vrouw De Vries had zich in haar goedhartigheid met de zorg voor het weesje belast, en daar zij en haar man brave katholieken waren, was hun eerste zorg geweest het meisje voorwaardelijk te laten doopen, want hoewel het gevonden kerkboekje scheen aan te dui-

den, dat ook de moeder katholiek was geweest, wilden de pleegouders daaromtrent zeker zijn. De naam Anna, die in het boekje stond, werd de kleine gegeven, en in de registers van den burgerlijken stand werd zij ingeschreven als Anna Hegge, omdat zij bij de heg gevonden was.

Na verloop van weinige weken, toen nog altijd niets omtrent de doode bekend was geworden, was het weesje reeds geheel thuis in de woning van boer De Vries. Langzamerhand vergat men zelfs, dat zij maar een vondeling was, en eindelijk zouden haar pleegouders haar niet meer hebben willen missen. Ook de kleine Dirk, hun zoontje, hechtte zich aan het vreemde meisje, en wie de beide kinderen te zamen zag, meende, dat zij broertje en zusje waren, zoo hadden zij elkander lief. In uiterlijk geleken zij niets op elkander; beiden waren blond en hadden blauwe oogen, maar het haar van den kleinen boerenjongen had de kleur van vlas, terwijl dat van Anna als gesponnen goud schitterde, vooral wanneer de zonnestralen haar hoofdje omgaven. De oogen van Dirk waren waterachtig blauw, die van het weesje donker en diep, terwijl ook de vorm van haar gelaat scheen aan te duiden, dat haar moeder van meer beschaafden stand was geweest. Dirk daarentegen was een stevige, grof gebouwde boerenjongen, de echte zoon van zijn vader.

EEN WILDSTROOPER UIT BEIEREN, NAAR DE TEEKENING VAN HANS LAASNER.

Zoo groeiden de kleinen op, en meer en meer waren de pleegouders overtuigd, dat de vondeling zich uitstekend zou ontwikkelen, ook wat verstand en karakter betreft. Altijd was Anna vroolijk en opgeruimd; pruilen, zooals Dirk soms tot groot verdriet zijner moeder deed, kende zij niet, en toen zij grooter en sterker werd, was het een lust te zien, hoe handig en flink zij haar pleegmoeder in de huishouding terzijde stond. Op school was zij de beste en ijverigste leerling, zoodat meester haar soms tot voorbeeld stelde aan kleinen Dirk, wien het zitten op de schoolbanken maar niet wilde behagen, en in wiens hard hoofdje de wijsheid van den dorpsonderwijzer niet scheen te kunnen binnendringen. Het was bij den jongen het eene oor in, het andere uit. Dit verdroot zijn moeder zeer, vooral daar zij, toen de kinderen ongeveer acht jaar oud waren, haar braven man door den dood verloor. Zij moest nu alléén de boerderij bestieren en dit viel haar zeer zwaar, daar zij zich tot nu toe uitsluitend met de huishouding en den melkverkoop had beziggehouden. Al het andere had boer De Vries bezorgd en op waarlijk uitstekende wijze, zoodat de boerderij dan ook in bloeienden staat verkeerde. Nu moest zijn vrouw zich bemoeien met zaken, waarvan

zij niet het minste verstand had, maar door haar groote vlijt en ijzeren wilskracht sloeg zij zich door de moeilijkheden heen, en niemand, die de boerderij en den veestal zag, twijfelde of degene, die de hoeve bestuurde, was geheel en al op de hoogte van alles wat den landbouw betreft.

Vrouw De Vries hoopte eens in haar zoon een waardig opvolger te vinden, maar Dirk was niet alleen lui in het leeren, ook van den arbeid toonde hij een onoverwinbaren afkeer. Als de andere boerenkinderen op het veld meehielpen voor zooverre hunne krachten dit toelieten, was Dirk gewoonlijk nergens te vinden, en later eerst bemerkte men, dat hij zich in het bosch verscholen had en op het zachte mos een middagslaapje had gedaan. De vermaningen zijner moeder sloeg hij in den wind, en hoewel hij nooit brutale antwoorden gaf, kon men hem toch duidelijk aanzien, dat haar woorden niet den minsten indruk op hem maakten. Het was een groot verdriet voor vrouw De Vries: toch bleef zij hopen, dat met het klimmen der jaren Dirk verstandiger en vlijtiger zou worden, het voorbeeld van Anna zou daartoe zeker veel bijdragen.

Maar ook over haar maakte de pleegmoeder zich ongerust; de kleine had een groot gebrek, dat niettegenstaande vele ernstige vermaningen en zelfs straffen, steeds grooter werd. Er werd namelijk telkens iets vermist uit kast, keuken of kelder; het waren wel kleinigheden, voornamelijk lekkernijen, waar kinderen natuurlijk een begeerig oog op slaan. En deed vrouw De Vries dan onderzoek naar de schuldige, dan verraadde de hoogroode kleur van Anna's gelaat, evenals haar verlegen houding, dat zij de kleine snoepster was. Toch bekende zij nooit, en kreeg zij straf, dan droeg zij die gelaten, maar daarna was zij weer even vroolijk, alsof er niets gebeurd was, zoodat de boerin het ten laatste opgaf, te trachten wijs te worden uit het karakter van het weesje.

Nu kwam de tijd, dat beide kinderen zich voorbereidden voor de eerste H. Communie; vreemd, dat vrouw De Vries nu niets meer vermiste. Zij was dan ook overtuigd, dat de ernstige onderrichtingen en vermaningen van den waardigen pastoor het hart van Anna eindelijk hadden getroffen en zij nu haar gebrek voorgoed zou afleggen.

Het meisje bereidde zich op voorbeeldige wijze voor; zij was geheel doordrongen van den heiligen ernst van dien grooten dag, en toen zij na de plechtigheden van den morgen de kerk verliet, straalde haar gelaat van zoete vreugde; zij scheen een engel, zoo onschuldig, zoo kinderlijk rein zag zij er uit. Ook Dirk had zich ijverig voorbereid; hij scheen vast besloten zijn traagheid af te schudden; gedurende de weken, die den grooten dag voorafgingen, stond hij zelfs des morgens een uurtje vroeger op om ter kerke te kunnen gaan, iets, wat voor hem een groote versterving en overwinning op zich zelven kon genoemd worden.

Vrouw De Vries voelde zich dien morgen zeer gelukkig, toen zij haar beide lievelingen, zoo noemde zij Dirk en Anna, aan de tafel des Heeren zag aanzitten; bij haar vurig gebed voor het welzijn harer dierbaren verdween haar vrees voor de toekomst.

(*Wordt vervolgd.*)

Bij de Platen.

Een wildstrooper uit Beieren. -

Wat een kranige kop! is de eerste gedachte, die bij het zien dezer gravure opkomt; en ook al droeg ze geen onderschrift, dan nog zou men weten, een type uit het Beiersche of Tiroolsche Alpenland voor zich te hebben. Stoere, onverzettelijke kracht spreekt uit iedere lijn van het gezicht, - en de houtvester, die dezen geduchten gast moet zien te betrappen, heeft geen benijdenswaardig baantje.

Hans Laasner is een knap teekenaar, - daar over zullen wel allen het eens zijn, en zijn strooper is een niet minder dankbaar model geweest.

[Nummer 44]

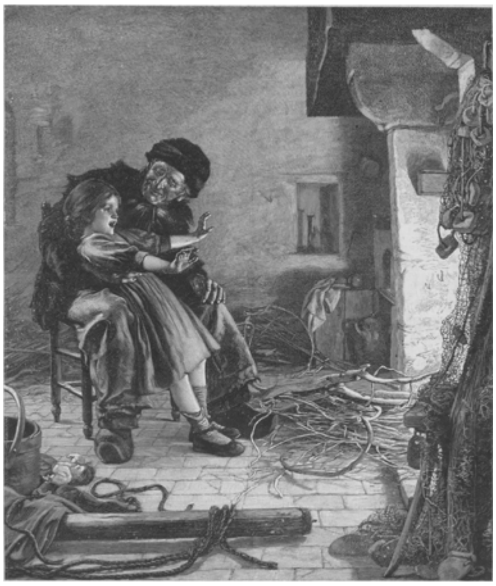

VOOR HET HAARDVUUR, NAAR DE SCHILDERIJ VAN L.A. TESSIER.

Gorm de Noorman, door J. Vesters Jr.

III.

Bevolgd door Ubbo Adelen, trad Yge Galama het vrouwentimmer binnen, waar Mabelia met hare dienstbaren den meesten tijd doorbracht met allerlei huishoudelijken arbeid, waarvoor veel kunstvaardig heid of bedrevenheid werd gevorderd. Spinrokken en weefstoel vond men in het ruime vertrek, maar nog andere vrouwelijke handwerken dan spinnen en weven werden er beoefend. Vooral de edele borduurkunst, het schilderen met de naald, was bij Mabelia als bij de meeste edelvrouwen in dien tijd in hooge eer, en menige kloosterkerk bezat albe of dalmatiek, waarvan de zoom door de fijne vingeren van Galama's dochter was bewerkt.

Op het oogenblik echter stonden al deze handwerken stil en hield men zich enkel onledig met het vervaardigen van pluksel, zwachtels en verbandmiddelen voor hen, die in den strijd met de Noormannen zouden worden gewond. Nog nooit had zoo groote, maar tevens zoo rustige bedrijvigheid geheerscht als nu. Niet een enkele maal behoefde Mabelia haar onderhoorigen tot grooter spoed aan te zetten, niet eens de jongste en meest praatzieke tot meer ingetogenheid te vermanen. Allen waren gelukkig, dat zij op deze wijze aan den strijd tegen de gehate onderdrukkers konden deelnemen, en de gedachte, dat weldra haar landgenooten en bloedverwanten behoefte konden hebben aan hetgeen zij in gereedheid brachten, verdubbelde haar ijver.

'Uw heer vader staat mij toe, oorlof van u te nemen, Mabelia,' zei Ubbo met zijn klankrijke stem, die thans toch een weinig trilde.

Mabelia, die er in haar eenvoudig huisgewaad met de lange huive van sneeuwwit Augsburgsch linnen bekoorlijk uitzag, was uit haar zetel opgerezen en wilde haar dienstbaren een wenk geven zich te verwijderen, want van dit laatste onderhoud wilde zij toch liever geen onbescheiden oogen getuige doen zijn.

Maar haar vader voorkwam haar. 'Roep niet zooveel nijvere handen van den arbeid,' zei Yge Galama, 'dien wij weldra zoozeer zullen noodig hebben. Liever ware het ons, indien gij ons een oogenblik wildet volgen. Ik geloof ook,' vervolgde hij met een poging tot scherts, 'dat gij uw ridder nog iets hebt te overhandigen, een talisman in den strijd.'

Ubbo Adelen keek vragend eerst den potestaat, daarna diens dochter aan, wie bij die toespeling de wangen hooger gekleurd werden.

'Komt mee,' zei de oude ridder, 'wij mogen niet marren. Ubbo's mannen zouden ongeduldig worden, indien zij nog lang op hun aanvoerder moesten wachten.'

Eenige oogenblikken later bevond het drietal zich in de ruime burchtzaal. 'Welnu, Mabelia,' zei Yge Galama, 'waar is de talisman, dien gij heer Ubbo hebt ter hand te stellen?'

Het jonge meisje bracht aarzelend een sjerp van hemelsblauwe zijde te voorschijn, waarop haar kunstvaardige vingeren een helm van zilverdraad, daaronder een kruis van zeegroene kleur hadden geborduurd, geflankeerd door de letters M en V in goud.

Met een blosje bood ze Ubbo het kostbare stuk aan. 'Het ware mij aangenaam, indien gij dit over uw maliënkolder wildet dragen. Ik heb het in de bange dagen, dat

de Noorman hier heerschappij voert, bewerkt, in de hoop dat eenmaal het uur mocht aanbreken, waarop mijn ridder zou ten strijde trekken, om het vrije Friesche land van den overweldiger te zuiveren. Dit uur is thans gekomen, Ubbo. Mijn gebeden zullen u vergezellen, en de H. Moedermaagd moge u in haar schutse nemen en u als overwinnaar terugvoeren.'

De jeugdige ridder nam met eerbiedigen schroom den sjerp tusschen zijn vingers. 'Heb dank, Mabelia, voor uw wensch en uw geschenk. Dit laatste is zoo fraai en kostbaar, dat ik het zonder uw verzoek niet zou durven dragen, maar het zorgvuldig zou wegsluiten uit vrees dat het mocht bederven. Eén verzoek heb ik nu nog, Mabelia: dat gij mij uitleg geeft van de letterteekens aan weerszijden van het kruis. Ik heb niet, zooals gij, het voorrecht gehad, van de eerwaarde vaders Benedictijnen onderricht te ontvangen in de lees- en schrijfkunst.'

'Ik ook niet,' zei Yge Galama, 'en ik ben toch zooveel ouder dan gij, maar de tijden zijn er ook niet naar geweest, om het zwaard voor veder en teekenstift te verwisselen. Bovendien geloof ik, dat mijn vingers er slecht toe zouden staan om de vreemde letterteekens te vormen, waarin de vrome monniken van Harliga[1)] zoo groote bedrevenheid bezitten en waarin ook Mabelia zoo vaardig is.'

'Dit letterteeken,' verklaarde de jonkvrouwe, op de M wijzend, 'is de eerste letter van mijn naam, dat' - de V aanduidend, - 'van uw naam, Ubbo. Ik heb ze geteekend naar een handschrift, dat de hoogwaardige prior mij heeft vereerd in dank voor een albe, die ik voor zijn klooster had geborduurd, maar de sierlijke krullen van het oorspronkelijke heb ik niet zoo fraai kunnen weergeven. Daartoe moet men hel geduld van een monnik bezitten, en dat heb ik niet.'

'Ook al ware het stuk minder kostbaar en fraai dan het is, dan nog zou het mij dierbaar zijn, omdat het mij door u is geschonken; maar ik ben overtuigd, dat niet één ridder van zijn dame een zoo fraai kunststuk heeft ontvangen als ik. Met meer moed en vertrouwen ga ik, nu ik dezen talisman heb, den strijd te gemoet. Alleen verdriet het mij, dat het mij niet vergund is, aan de verrassing der sterkte van Gorm den Noorman deel te nemen, en dat de eereplaats, waarop ik gehoopt had, aan Okko Juckema is afgestaan.'

'De teleurstelling mag u niet onbillijk doen zijn, Ubbo,' merkte Yge Galama op. 'Gij weet, dat ik, indien ik enkel naar de stem van het gevoel had geluisterd, niemand liever dan u aan mijne zijde had gezien. Maar mocht ik Okko Juckema, wien ik pas onlangs de hand van Mabelia heb geweigerd, ook dit verzoek afslaan? Zou het dan niet den schijn hebben gewekt, of ik een wrok tegen dien ridder had? Is het bovendien niet een bewijs van vertrouwen in uw moed en beleid, dat u en uw mannen de bestorming van den burcht te Almenum is opgedragen, een minstens even stoute onderneming als die, welke heer Diederik heeft op zich genomen, die de Noormannen te Esonstad[2)] moet aantasten?'

'Zeker, ik stel dat vertrouwen op hoogen prijs en hoop het mij waardig te toonen,' antwoordde Ubbo, 'maar de burcht te Sexbierum is de geduchtste, en daar zal de strijd het heetst zijn.'

'Gorm vermoedt niets,' hernam Yge Galama, 'op den burcht heerscht de grootste gerustheid, en wij hopen daarbinnen te zijn, voordat de Noormannen tijd hebben zich in staat van tegenweer te stellen. Zij zullen zich niet overgeven en hun leven duur verkoopen, maar de overwinning moet aan ons verblijven. Alle voordeelen zijn ditmaal aan onzen kant.'

1) Harlingen.
2) Deze stad, aan de Lauwers gelegen, is evenals Witlam aan de Maas door de Noormannen verwoest en niet meer opgebouwd.

‘Vertrouw Okko Juckema niet, vader,’ riep Mabel a nu hartstochtelijk uit.

‘Mabelia, uw bezorgdheid is onrechtvaardig,’ zei Yge Galama berispend. ‘Okko Juckema is een Friesch odelman en tot geen laagheid in staat. Hij moge door uwe en mijne weigering teleurgesteld en gegriefd zijn, tegenover de Noormannen zal hij als een dapper ridder, die hij is, zijn plicht doen. En hij zal dit te eerder, nu ik zijn dringend verzoek heb ingewilligd.’

‘Ook ik geloof, dat uw bezorgdheid ongegrond is, Mabelia,’ voegde Ubbo er bij. ‘Okko Juckema moge opvliegend en trotsch zijn, dapperheid zal niemand hem betwisten, en zijn trouw als Fries en als edelman mogen wij niet in twijfel trekken.’

‘Flink gesproken, Ubbo!’ zei Yge Galama. ‘En bovendien,’ vervolgde hij, zich tot Mabelia wendend, die door de woorden van haar vader en haar bruidegom nog niet geheel gerustgesteld scheen, ‘heb ik immers Hoige bij me, wien ge, naar ik hoor, reeds de uitdrukkelijke opdracht hebt gegeven, over mij te waken.’

‘Ik mis Hoige noode,’ zei Ubbo, ‘hij is een der wakkerste van mijn mannen.’

‘Dat is hij,’ beaamde de potestaat van Friesland, ‘zooals de Noorman Rolfr nog pas heeft ondervonden. En zijn verzoek om Gorm het in brand steken zijner hoeve betaald te zetten, was zóó billijk, dat ik meende het niet te mogen weigeren, te minder nu Gorm, die vernomen had of vermoedde, dat Hoige een toevlucht in mijn stinze had gezocht, zijn uitlevering liet eischen.’

‘En wat hebt gij den Noorman laten antwoorden?’ vroeg Ubbo.

‘Dat ik Gorm zelf morgen over die zaak zou komen onderhouden. Welnu, ik zal mijn woord gestand doen, al is het niet juist op de wijze als de Noorman verwacht. En nu, Mabelia, reik. Ubbo een beker wijn en drink hem toe op den goeden uitslag van onzen strijd. Als de zon morgen weer in het Oosten opgaat, beschijne zij Friesland vrij en onafhankelijk als weleer!’

Mabelia nam van het dressoor een drinkhoren van echt Germaanschen vorm en bewerking, rustende op een zilveren adelaarsklauw en aan de opening met een zilveren rand omboord. Zij bracht hem aan de lippen, die zij bevochtigde met de geurige klareit, uit fruit en honing vervaardigd, en reikte hem toen aan Ubbo, die met een paar forsche teugen den hoorn ledigde. Daarna drukte hij Mabelia de hand. ‘Ik reken op uw voorspraak bij de H. Maagd, opdat zij mijn wapenen zegene.’

Mabelia had al haar zelfbeheersching noodig om kalm en kloek te blijven en de tranen terug te dringen, die in haar oogen opwelden. Maar Ubbo en haar vader mochten geen tranen zien; ze zouden denken, dat haar moed, haar liefde voor Friesland minder was dan de hunne.

Yge Galama deed den jeugdigen ridder tot aan de valbrug uitgeleide, waar de oude Wicbert met warmte Ubbo's handen drukte. ‘O, dat mijn oude jaren mij niet meer toelaten, nu de dag der afrekening gekomen is, zwaard of speer te hanteeren.’

‘U is de hoede over den burcht en over mijn dochter toevertrouwd. Niemand is daartoe waardiger, omdat niemand over meer voorzichtigheid en beleid beschikt dan mijn oude Wicbert.’

Deze loftuiting verzachtte eenigermate de teleurstelling van den trouwen dienaar, dat hij ditmaal aan den strijd geen werkzaam aandeel meer kon nemen.

Nog een handdruk, nog een zegewensch van den ouden Wicbert, en Ubbo Adelen reed de valbrug over en verdween weldra te midden der hooge beukeboomen, die de stinze omgaven. De jeugdige ridder was welgemoed. Zoo lang had het zwaard in de scheede moeten rusten, terwijl het bloed hem in de aderen kookte bij de gedachte dat de Noorman heer en meester was waar de Friezen tot dusver geen anderen heer

boven zich hadden erkend dan den door edelen en vrijen gekozen potestaat, wiens verkiezing onveranderlijk door den koning was bekrachtigd.

Thans zou aan de verdrukking een einde komen. Hoige's hoeve was de laatste geweest, die de Noormannen in vlammen hadden doen opgaan. De gouden en zilveren schellingen, de opbrengst van ridders, kerken en hoevenaars, zouden niet langer als cijns aan den Noorman worden geofferd. Niet langer zouden de weerlooze landzaten, door de verdrukking ontzenuwd en ontmergd, blootstaan aan de willekeur en woestheid van vreemdelingen en heidenen.

Dien nacht zou over het lot van Friesland worden beslist. De pektonnen hadden hoog opgevlamd in den donkeren nacht daar waar het spiedend oog van den Noorman [ze niet]

kon bespeuren; elders hadden snelle boden de mare geboodschapt van 's konings overwinning, en ridders en hoorigen, vrijen en onvrijen waren toegeijld in den ratelenden maliënkolder, met het breede slagzwaard, de puntige speer, den taaien boog, al naar gelang het aantal mansen[1], dat men in eigendom of leen bezat. Heer Diederik, 's graven Gerolfs zoon, zou het Noorden van Noormannen zuiveren en het versterkte Esonstad aan de Lauwers overrompelen; ridder Onno Liauckema was Dockinga[2] aangewezen, ridder Hajo Haytzama Staverun[3]; Yge Galama, Okko Juckema en Liothar Folopta moesten den burcht van rossen Gorm bestormen; hij zelf en Marleif Fleringa zouden de Noorsche sterkte te Almenum vermeesteren.

De Noormannen vermoedden niets. Zij vertrouwden op de geduchtheid van hun naam, op de vrees der bevolking, die murw was geslagen. Zij wisten niet, dat in de wouden, achter schorren en gorzen de Friezen verscholen waren, hetoogenblik verbeidend, waarop zij wraak konden nemen voor den geleden smaad en hun onderdrukkers uit hun land verdrijven.

En al waren er honderden Friezen, die van den beraamden opstand wisten, niet één was er onder, die, door hoop op winst verlokt, zijn landgenooten tot verrader zou worden. Zelfs de armste zou zich liever de tong laten uitrukken, dan dat daarover één woord kwam, dat den Noorman op het spoor van het beraamd verzet kon brengen.

Dit overwegend zette Ubbo zijn paard tot sneller gang aan. Nog maar een korte poos rijdens, en hij zou bij zijn mannen zijn. Plotseling schrikte zijn ros voor een over den weg gelegden breeden boomstam en steigerde. Op hetzelfde oogenblik meende de ridder donkere schaduwen langs de beukeboomen te zien sluipen en het wit glanzen op te merken van oorlogswapenen. Waren het van zijn mannen, die, ongeduldig geworden over zijn uitblijven, hem te gemoet kwamen? Maar waartoe dat sluipen en wegschuilen? Hij greep zijn zwaard, en den kostbaren sjerp van Mabelia dichter tegen zich aandrukkend, verhief hij zich hoog in de stijgbeugels.

Maar vóór hij zich kon verweren hadden ijzeren vuisten hem van achteren omklemd en van het paard gesleurd. De ridder trachtte zich uit dien ijzeren greep los te wringen, doch zijn pogen was ijdel: hij was een gevangene der Noormannen. Daar hoorde hij een voetstap en herkende ondanks de duisternis het gelaat van Okko Juckema.

‘Okko, help mij!’ riep de gevangene, zich halverwege van den grond oprichtend en aan de touwen, waarmee men zijn handen gebonden had, rukkend, dat zijn polsen kraakten.

De ridder antwoordde met een schaterlach.

Nu was Ubbo Adelen in eens alles duidelijk. Dat, waartoe de minste dienstbare zich niet zou hebben verlaagd, had Okko Juckema gedaan om wraak te nemen over de weigering, waarmee Mabelia het aanzoek om haar hand had beantwoord.

‘Verrader! ellendeling!’ schreeuwde Ubbo, in machtelooze woede de handen wringend, ‘de vloek van heel Friesland kome op uw hoofd neer!’

‘Stopt hem den mond, zet hem op een paard en rijdt vlug met hem naar Gorms burcht. Gij kunt daar in gezelschap van ratten en hagedissen over uw geluk en de schoone Mabelia nadenken, dappere ridder.’

‘Ellendeling!’ schreeuwde Ubbo nog eens. Wat hij verder wilde zeggen bleef hem in de keel steken. Op het slagveld, in een eerlijken strijd, had hij gevaren noch dood

1) Hoeven.
2) Dokkum.
3) Stavoren.

gevreesd; maar op zoo roemlooze wijze, door verraad, in handen der Noormannen te vallen, brak zijn geestkracht. Maar meer nog dan dat het vooruitzicht der gevaren, die Mabelia, die Yge Galama, die heel het Friesche volk liepen, nu een ellendeling hen aan de woede en wraak der Noormannen overleverde. Snikken kwamen in zijn keel op....

'Wat een kostbaren sjerp hebt gij daar,' riep plotseling Okko Juckema uit, begeerig de hand daarnaar uitstekend, 'zeker een aandenken van de schoone Mabelia!'

Een dof gebrul, als van een gewonden stier, steeg uit Ubbo's keel op, nu de verrader zijn talisman durfde aanraken, en zoo dreigend hief hij de geknevelde handen omhoog, dat Okko verschrikt een stap achteruit week.

'Behoud het moois maar, het kan u misschien nog tot troost zijn in de eenzaamheid, indien althans Gorm het u niet afhandig maakt. En nu vaarwel, dappere kampioen, ik ga mij bij Yge Galama voegen, om met hem de bestorming van Gorms burcht te ondernemen.' Een spotlach vergezelde deze hoonende woorden.

Na nog enkele oogenblikken fluisterend met den aanvoerder der bende gesproken te hebben, reed de verrader heen. Ook de Noormannen, met den ridder in hun midden, braken nu op en reden spoorslags naar den burcht. Toen Ubbo de valbrug overreed en de zware eiken poort met ijzeren beslag achter hem dichtviel, was het hem of zijn levensdraad werd afgesneden. Zou hij ook niet een levend-doode zijn in het vunzige kerkerhol, dat voor hem bestemd was? En met weemoedigen blik bekeek hij Mabelia's geschenk. 'Heilige Maagd, red haar!' prevelden zijn lippen. 'Laat haar niet ter prooi vallen aan den ellendeling.'

Misschien dat, indien de ridder den medelijdenden blik had kunnen zien, dien twee paar meisjesoogen op hem wierpen, een gloor van hoop de diepe neerslachtigheid en moedeloosheid zou hebben verlicht, die zich van hem had meester gemaakt.

(*Wordt vervolgd*.)

Vondeling en dievegge,
door
Christine.
(*Vervolg*.)

Vol vertrouwen begon vrouw De Vries met hen een nieuw leven, want hun jeugd was voorbij en de school waren zij ontwassen. De onderwijzer evenwel, die in Anna zijn beste leerling verloor, wilde haar niet loslaten en stelde aan de boerin voor, de beide kinderen in de avonduren les te geven. Hij had reeds lang begrepen, dat Anna's moeder slechts door bijzondere omstandigheden gedwongen was geworden, als bedelares rond te zwerven en dat zij zeker van goede afkomst was geweest. Hij meende dus, dat de natuurlijke aanleg van haar kind met de meeste zorg moest ontwikkeld worden, opdat als men er eens in mocht slagen, haar familie op te sporen, zij in hun stand zich niet misplaatst zou gevoelen. Ook voor Dirk waren die lessen zeer nuttig, hij had nu gelegenheid in te halen, wat hij op school door luiheid en onoplettendheid verzuimd had.

Overdag waren de kinderen ijverig bezig op de hoeve of op het land, maar 's avonds zaten zij aan de blank geschuurde tafel; de boeken werden voor den dag gehaald, en opgewekt door den ijver van Anna, verdiepte ook Dirk zich in de studie. Vrouw De Vries, die er bij zat, liet vroolijk haar breinaalden tikken en scheen innig tevreden,

dat er nu voorgoed een einde was gekomen aan de luiheid van haar zoon. Zij stelde zich in den geest voor, hoe zij eens het toezicht op de boerderij geheel aan hem zou kunnen overlaten en gevoelde geen vrees meer bij die gedachte, want zij was overtuigd, dat de jonge boer zijn vader en moeder eer zou aandoen, door hun voetstappen te volgen. En als zij dan Dirk en Anna beschouwde, verbonden door de innigste broederlijke genegenheid, hoopte zij dat eens die genegenheid bekroond mocht worden door een huwelijk. Dit was haar dierbaarste wensch; maar beiden waren nog kinderen! Wie weet; wat er nog zou gebeuren; zij durfde alsnog niet aan die hoop toegeven. Zij deed goed, de arme vrouw, want weldra zou de slag vallen, die het luchtkasteel in elkander zou doen zinken.

Dirk en Anna waren nu hun zestiende jaar ingetreden; beiden waren flink gegroeid en ont[wikkeld]. De gezonde buitenlucht had hun gezicht gebruind en de werkzaamheden op het veld hun ledematen gespierd. Bij de dorpsjeugd waren zij zeer bemind en ook de onderwijzer was tevreden over hun vorderingen. Dirk stond zijn moeder trouw ter zijde en kon haar zelfs nu en dan vervangen, terwijl de zorg voor de huishouding bijna geheel op Anna rustte. Vrouw De Vries had reeds lang het plan gevormd, de melk niet meer alleen in het dorp en den omtrek te verkoopen, maar naar de niet ver verwijderde stad te brengen. De prijs, dien zij daar kon bedingen, was veel hooger, dan die zij nu ontving, zoodat het haar zelfs de reiskosten rijkelijk zou vergoeden. Mettertijd wilde zij zich een meikwagentje aanschaffen; het paard, dat bij den landbouw gebruikt werd, zou er voorgespannen worden en de reiskosten zoodoende vermeden.

Nu kon dan eindelijk dit plan verwezenlijkt worden, en vrouw De Vries bestelde een netten, lichten wagen, benevens de noodige emmers en maten. De eerste maal, dat zij er mee naar de stad toog, ging Dirk mee; hij was er nog nooit geweest en stond zijn oogen uit te kijken naar alles wat hij er zag. Voor elken winkel bleef hij staan en met begeerig oog sloeg hij de uitstallingen gade. Zijn moeder ging met hem een magazijn binnen en vroeg naar den prijs van verschillende artikelen, die zij zich voorstelde te koopen, zoodra de wagen betaald was. Er waren daar voorwerpen, die Dirk liefst onmiddellijk had gekocht, maar zijn moeder wilde er niet van hooren, en goedschiks, kwaadschiks moest hij er van afzien.

Gedurende verscheiden dagen was hij afgetrokken en slecht gehumeurd, zoodat vrouw De Vries hem voortaan thuis liet, ook omdat er toch iemand moest wezen, die haar kon vervangen. Hoe jong Dirk ook was, toch zagen de knechts en meiden in hem hun toekomstigen meester en gehoorzaamden hem. Zoo gingen een paar weken voorbij, en de jonge boer had zijn goeden luim teruggevonden; hij sprak niet meer over de stad en alles wat hij er gezien had, en tot loon voor zijn ijver beloofde zijn moeder, hem bij de eerstvolgende gelegenheid alleen naar de stad te laten gaan om hem er aan te gewennen, aldaar haar zaken te behartigen. Op zekeren morgen was vrouw De Vries gereed te vertrekken, het paard was reeds voor den wagen gespannen en een der knechts hield het vast in afwachting van de bestuurster. De boerin was nog even in de pronkkamer gegaan, waar zij uit een kastje geld wilde nemen om den wagenmaker te betalen.

Hoe ontstelde zij, toen zij het kastje geopend vond, hoewel zij het toch goed gesloten had en de sleutel als altijd aan haar sleutelring bevestigd was. Door een bang voorgevoel bevangen telde zij het aanwezige geld, en nu was het haar duidelijk, dat zij bestolen was: een bankbiljet van veertig gulden ontbrak. Van schrik gaf zij een gil, zoodat het geheele personeel, alsook Dirk en Anna kwamen toegeloopen. Over al haar leden bevend, stond vrouw De Vries voor het kastje en deelde hun mee,

wat er gebeurd was. De knechts en meiden, bevreesd, dat de verdenking op hen zou vallen, betuigden als om strijd hun onschuld en boden zelfs aan, hun kist of koffer te laten onderzoeken; alleen Dirk en Anna zwegen. Hij stond met afgewend gelaat bij het venster en scheen naar buiten te staren, terwijl Anna's gelaat met een hoogroode kleur overtogen werd en zij beschaamd en verlegen de oogen neersloeg. Dit ziende herinnerde zich vrouw De Vries onmiddellijk, dat zij vroeger ook aan die teekenen bemerkt had, als Anna aan haar snoeplust had toegegeven. Daarbij kwam het haar in de gedachte, dat het meisje den vorigen dag de sleutels had gebruikt om het goed in de linnenkast te bergen.

Was het wonder, dat zij Anna verdacht? Ook den anderen aanwezigen was het duidelijk, wie de dievegge was, en slechts noode verlieten zij op bevel hunner meesteres de kamer. Nu had er een tooneel plaats, dat door geen van drieën ooit vergeten zou worden. Nauwelijks was de deur gesloten, of de boerin barstte in toomelooze drift los: ‘Slang,’ siste zij, ‘heb ik je daarom van de straat op-

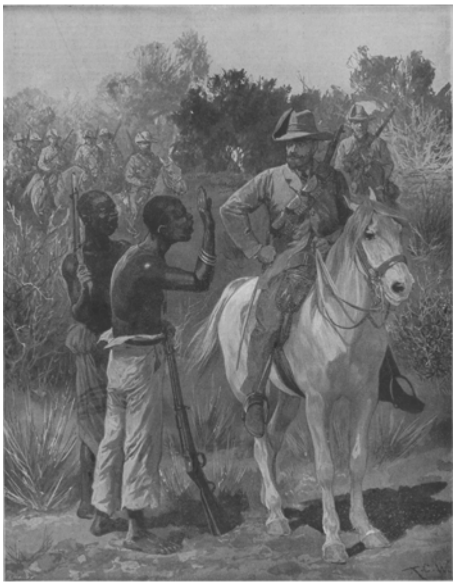

GENERAAL LOUIS BOTHA, DE OPPERBEVELHEBBER DER BOEREN, EN ZIJN RUITERS.

geraapt en als mijn eigen kind gekoesterd; is dit nu het loon voor mijn goedheid? Beken, of ik bega een ongeluk aan je!'

Anna was op de knieën gezonken en bedekte het gelaat met haar handen, terwijl zenuwachtige snikken haar lichaam schokten. Zooals zij daar lag, was het of zij haar schuld besefte, maar bekennen deed zij niet, geen woord kwam over haar lippen. Dit deed de woede der boerin ten top stijgen; bij de haren rukte zij het knielende meisje op, en haar naar de aangrenzende kamer sleepend, duwde zij haar naar binnen en sloot de deur achter haar, terwijl zij haar toevoegde: 'Daar zult ge blijven, totdat gij bekent.'

Toen vloog zij de trap op naar het kleine slaapvertrek, dat Anna in gebruik had, en begon met koortsachtige haast haar kleine bezittingen te doorzoeken. Zij vond evenwel niets, en haar drift eenigszins matigend zocht zij bedaarder. De kast, die de kledingstukken van Anna bevatte, werd leeggehaald, alles, tot zelfs de voering doorzocht, maar tevergeefs. Geen hoekje van de kamer werd vergeten, maar het bankbiljet was er niet. Wat nu? Anna was den vorigen dag niet van huis geweest en kon het dus nergens anders verborgen hebben. Vrouw De Vries was ten einde raad; daarbij stond de melkwagen nog steeds voor de deur, en het was hoog tijd om de melk weg te brengen, Snel ging zij naar de kamer, waar Dirk nog steeds uit het venster keek. Daar het haar in haar overspannen toestand niet mogelijk was, zelf naar de stad te gaan, belastte zij er haar zoon mee, en in weinige haastige woorden bracht zij hem op de hoogte van hetgeen hij er te doen had. Het was, alsof plotseling het verlegen gelaat van Dirk ophelderde, en na een korten groet ging hij zich verkleeden en weinige oogenblikken later was hij reeds op den wagen geklommen en deed het paard wegdraven.

IN DE ROMEINSCHE CAMPAGNA, NAAR DE SCHILDERIJ VAN MAX RÖDER.

Nu begon vrouw De Vries het geheele huis te doorzoeken, en toen alles tevergeefs bleek, voelde zij haar toorn weer opkomen, en naar

de kamer gaande, waar zij Anna had opgesloten, overlaadde zij het meisje met de heftigste verwijten. Het kind sprak geen woord tegen; bleek als een doode, met gesloten oogen, leunde zij zichtbaar afgemat tegen het vensterkozijn en scheen vast besloten haar schuld niet te bekennen. Die zwijgende tegenstand maakte vrouw De Vries woedend, en een zweep opnemend, die toevallig in een hoek stond, sloeg zij het meisje zoolang, tot zij bewusteloos ter aarde zonk. Toen ging de boerin uit de kamer en sloot weer de deur; geen medelijden bewoog haar gemoed, het scheen geheel verhard tegen de wees, die met zulke zwarte ondankbaarheid haar liefde vergolden had. Den geheelen dag en zelfs den nacht liet zij Anna alleen en zonder voedsel, niemand mocht de kamer binnengaan, niemand zelfs ook maar de deur naderen.

Dirk kwam eerst in den nacht thuis; hij verontschuldigde zich met mee te deelen, dat hij een paar jongens uit het dorp ontmoet had, die in de stad in garnizoen lagen. Zij hadden hem meegenomen naar den schouwburg en daarna hadden zij samen een paar koffiehuizen bezocht. Vrouw De Vries vroeg eenigszins verwonderd en wantrouwend, wie dat alles bekostigd had, en onmiddellijk antwoordde Dirk, dat zij vrijkaarten voor den schouwburg hadden gekregen; de vertering had ieder voor zijn eigen gedeelte betaald, en daar hij zijn spaarpenningen had meegenomen, had hij deze daarvoor gebruikt en ook eenige kleinigheden, als een tabakspijp, wat tabak en sigaren, een schel gekleurde zijden das en zelfs een wandelstok gekocht.

Dit alles zei hij op zulk een eenvoudigen toon, dat vrouw De Vries hem op zijn woord geloofde; zij wist, dat hij een spaarpot had, maar niet, wat deze inhield. Het ergerde haar wel een weinig, dat hij zijn geld aan zulke nuttelooze dingen had weggegooid, maar door het voorgevallene met haar pleegkind lette zij er niet zoo zeer op en leek haar die verkwisting zoo erg niet. Jongens op dien leeftijd willen voor volwassen doorgaan en meenen dat een gestopte pijp daarvoor noodzakelijk is, terwijl hun ijdelheid hen aanzet, zich te tooien met dingen, die in het oog vallen.

Tot aller verwondering sprak Dirk geen woord over Anna, noch met zijn moeder, noch met de andere huisgenooten, en den volgenden dag ging hij reeds vroeg naar het veld. Vrouw De Vries wachtte, tot iedereen eveneens daarheen was gegaan, en toen zij alleen was, ging zij naar Anna. Hoe vertoornd en verontwaardigd zij ook was, toch schrok zij, toen zij de kamer binnenkwam. Anna lag op den grond uitgestrekt, haar oogen waren wijd geopend en haar gelaat had eene uitdrukking van nameloozen angst; haar wangen gloeiden en over haar lippen kwamen vreemde, schorre geluiden.

Het was duidelijk, dat het meisje door een hevige zenuwkoorts was aangetast, en hoewel zij vrouw De Vries aankeek, scheen zij haar niet te herkennen en liet dan ook gewillig toe, dat haar pleegmoeder, wier drift geheel verdwenen was, haar opnam en naar haar kamertje droeg. Haastig ontkleedde zij het zieke kind en legde haar te bed, maar nu betreurde zij het, dat zij gezorgd had alleen thuis te zijn. Zij had dit gedaan om ongestoord Anna tot bekentenis te kunnen brengen, en was zelfs besloten geweest krachtige middelen daartoe aan te wenden. Haar toorn was evenwel geheel bedaard, en haar aangeboren goedhartigheid drong er haar toe, het lijden van de zieke zooveel mogelijk te verzachten.

Zij verkoelde het gloeiende gelaat met frisch water en bevochtigde de droge half geopende lippen.

Anna liet haar begaan; zij bewoog zich bijna niet, maar telkens kwam die angstige uitdrukking op haar gelaat en prevelde zij: ‘Neen, neen, doe het niet, och, doe het toch niet.’

Vrouw DeVries verbeeldde zich, dat de koorts het meisje weer het tooneel van den vorigen dag voor den geest bracht, toen haar pleegmoeder, met een zweep gewapend, haar dreigde. Maar wat Anna in ijlenden toestand ook zei of liever fluisterde, want weldra had zij de kracht niet meer om luide te spreken, nooit kwam er een woord van schuldbesef over haar lippen.

Vrouw De Vries bracht een verschrikkelijken morgen met haar door; de koorts werd steeds heviger en het was de krachtige boerin soms moeilijk, het ijlende meisje te beletten uit bed te springen. Het was de tijd van den oogst, en aan de maaiers moest het middagmaal gebracht worden; dit deed gewoonlijk Anna, die het eten ook bereidde. Nu zag vrouw De Vries zich genoodzaakt het zelf te doen en het zieke meisje alleen te laten. In vliegende haast ging zij naar het veld en keerde even vlug terug, nadat zij een der schovenbindsters had gelast, onverwijld den dokter te halen. Gelukkig was deze spoedig te plaatse, maar toen hij de zieke zag, schudde hij bedenkelijk het hoofd. Hij verheelde de boerin ook niet, dat Anna's leven in groot gevaar verkeerde; het mocht een wonder genoemd worden als zij genas. Daar hij de familie sinds jaren kende en met allen gemeenzaam omging, vroeg hij zonder omwegen naar de oorzaak van Anna's ziekte, want het was duidelijk, dat het meisje een grooten schok had ondergaan, die geheel haar zenuwstelsel in de war had gebracht. Vrouw De Vries was blijde, dat zij tegenover een belangstellend toehoorder haar hart kon lucht geven, en vertelde hem alles.

‘Heeft Anna bekend?’ was de eerste vraag van den dokter.

‘Neen, dat heeft zij niet; sedert het gebeurde heeft zij zelfs geen woord meer gesproken, hoewel ik alles heb gedaan om haar tot bekentenis te brengen. Zelfs heb ik haar in mijn drift mishandeld.’ En in tranen uitbarstend verhaalde zij, hoe zij het arme kind geslagen had, totdat Anna bewusteloos was neergezegen en hoe zij haar in dien toestand had opgesloten. Het berouw over haar hardheid kwam haar nu pijnigen, en zij smeekte den dokter haar pleegkind toch te redden. Nooit, nooit zou zij nog één woord over den diefstal reppen, alles zou vergeten en vergeven zijn.

De dokter dacht na; het kwam bij hem op, dat als Anna zou genezen, de verdenking toch op haar zou blijven rusten, en hij vroeg zich af, of het voor de arme vondelinge niet verkieslijker zou zijn te sterven, dan haar geheele leven voor een dievegge door te gaan. Maar hoe het zij, hij was besloten alles in het werk te stellen om de genezing te bevorderen en verder alles aan God over te laten. Als Anna schuldig was, zou deze harde les wel in staat zijn om haar voorgoed van haar ondeugd te genezen, en was zij het niet, dan zou de goede God haar onschuld wel aan het licht brengen.

‘Weet iemand anders dan gij van den diefstal?’ vroeg hij.

‘Ja,’ was het verlegen antwoord, ‘het geheele dienstpersoneel was er bij tegenwoordig, toen ik de misdaad ontdekte, en hoewel ik niemand beschuldigd heb, is het hun allen toch even duidelijk als mij, dat Anna de dievegge is.’

‘Dan zal het ook moeilijk zijn,’ meende de dokter, ‘om het geheim te houden. Natuurlijk hebben de meiden en knechts er over gesproken, zoo niet met vreemden, dan toch onder elkander. Zij zullen eischen, dat de zaak tot klaarheid worde gebracht om zelf niet onder verdenking te komen.’

‘Wat moet ik doen, dokter, ik ben bereid tot alles, maar geef mij raad; ik kan geen uitweg vinden.’

‘Me dunkt dat, als gij tegenover allen, die er gisteren bij tegenwoordig waren, de verklaring wildet afleggen, dat het bankbiljet teruggevonden is, dit voldoende zou wezen om het personeel gerust te stellen. Ik wenschte er ook wel bij te zijn, als gij dit doet, daar ik van mijn kant dan de ziekte van Anna kan verklaren door den schrik, dien zij plotseling ondervond en waardoor de ziekte, die zij reeds onder de leden had, zich geopenbaard heeft.’

Vrouw De Vries stemde toe, en de dokter beloofde tegen den avond terug te komen, als het werkvolk van het veld terugkwam; hij zou dan tevens kunnen nagaan, in hoeverre de ziekte vorderingen had gemaakt.

Den geheelen dag bleef Anna in den zelfden toestand; de geneesmiddelen, die de dokter zond, hadden nog geen uitwerking. Met door de koorts hoogrood gekleurde wangen lag zij op haar bed te woelen en voordurend prevelde zij onsamenhangende woorden, maar het was niet mogelijk ze te verstaan. Haar lange, blonde vlechten waren losgeraakt en hingen verward om haar gloeiend hoofd. Vrouw De Vries trachtte ze weer vast te maken, maar het bleek onmogelijk; bij elke poging, die zij daartoe deed, gilde Anna het uit. Het was duidelijk, dat zij hevige pijnen in het hoofd leed, zoodat eindelijk de boerin er toe overging heur haren kort af te knippen, hetgeen trouwens reeds door den dokter gelast was. Zij had gemeend, dat het niet noodig zou zijn, maar toen zij er mee gereed was, zag zij hoe het Anna verlichtte.

Zoo geheel opgaande in haar zorg voor de zieke, bemerkte zij niet, dat de avond viel, en zij ontstelde, toen zij het werkvolk hoorde thuiskomen. Nu viel het haar weer in, dat de dokter spoedig zou komen en zij haar verklaring zou afleggen. Maar ook de gedachte kwam in haar op, dat zij ter wille van Anna een leugen ging zeggen, van Anna, de vondeling, het van de straat opgenomen kind, dat al haar weldaden met zoo zwarten ondank had vergolden. De verontwaardiging kwam weer boven en bijna maakte zij het besluit, openlijk het meisje te beschuldigen, toen haar oog op Anna viel.

Wat was dat gelaat sinds den vorigen dag veranderd; vroeger was het zoo mooi, die oogopslag zoo rein, die uitdrukking zoo kinderlijk eenvoudig. Nu schenen die trekken door hevig zieleleed verwrongen, die oogen blikten zoo angstig alsof zij om hulp en bescherming smeekten, maar geen schuldbesef was er in te lezen. Vrouw De Vries aarzelde: was het meisje wel zoo schuldig, als zij meende? Kon het niet zijn, dat zij door een vreemden samenloop van omstandigheden tot de daad gekomen was, en mocht zij haar nu veroordeelen vóór haar gehoord te hebben? Mocht zij haar, nog zoo jong, voor haar geheele leven schandvlekken? Neen, dat kon, dat mocht zij niet; zij mocht Anna niet de gelegenheid benemen om te bekennen of zich te rechtvaardigen. En als het meisje openhartig bekentenis had gedaan, zou zij haar vergeven en zij zou haar lieve kind weer zijn; niemand zou haar meer verdenken. Maar mocht de zieke niet meer tot bewustzijn komen, zou zij haar geheim mede in het graf nemen, dan zou de pleegmoeder aan haar verdenking het zwijgen opleggen en bidden voor haar, opdat God haar genadig mocht zijn.

Daar ging de deur open en de dokter trad binnen. Hij richtte zich naar het bed, waarop de zieke lag en zag onmiddellijk, dat de koorts, in plaats van af te nemen, nog steeds toenam. Anna's leven verkeerde in het grootste gevaar. Maar hij wilde dat jonge leven redden, de vondeling boezemde hem belang in. Reeds dikwijls had hij gemeend in haar trekken een herinnering te vinden aan een gelaat, dat hem zoo dierbaar was geweest; maar hoe zou dat mogelijk kunnen zijn! Het meisje, eens door hem bemind, was de dochter van een rijken bankier uit de hoofdstad; zij had zijn zwijgende bewondering niet opgemerkt, en hij, de onbemiddelde student, had zich

niet durven verklaren. Toen was zij met een beeldhouwer gehuwd en met hem naar Italië vertrokken.

(*Wordt vervolgd.*)

De oude koorrok.
Naar Konrad Kümmel, door J.J.G.W.

Naast het blank geschuurde reukvat van koper met de glimmende schaal en het open gewerkte bovendak, waaruit de wierookwalmen als een dozijn fijne fonteintjes omhoog kringelden, hing aan een houten pen van de kastdeur in de sacristie een oude poetslap. Juister gezegd was hij de afwrijfdoek voor het wierookvat, als dit dienst had gedaan, hetzij aan 't altaar, of wel op het kerkhof; voorts werd hij gebruikt tot het afvegen van de offerschaal, van de doopvont, van het blaadje der ampullen, van de verzilverde kandelaars, als deze

uit hun bewaarplaats te voorschijn werden gehaald, en insgelijks tot het blankpoetsen van het slotbeslag aan de deur der sacristie, van binnen en van buiten. Het gebruik, waartoe die poetslap diende, was veelzijdig, en wat de koster en diens vrouw vooral aan hem wisten te roemen, was, dat de poetslap het zoo lang uithield bij den zwaren dienst en het afbeulen van zijn leven.

'Die kan wat verdragen, 't is trouwens nog een ouderwetsch stuk,' prees de koster; 'twintig van onze moderne poetslappen zijn versleten, tegen dat er bij hem één draadje kapot gaat.'

En de onderkoster, die zijn meerdere, den ouden koster, gaarne aan diens sterfelijkheid herinnerde, omdat hij hem hoopte op te volgen, voegde er bij: 'Die overleeft ons beiden nog, koster!'

De oude, eerbiedwaardige poetslap aan zijn houten nagel hoorde dat kalm en bedaard mede aan en vertrok geen rafeltje, als hij zijn lof vernam. Hij was een stil, bedaard en bescheiden lid van den sacristie-inventaris en als hij had willen vertellen - wat zou hij dan al niet zijn buurman, het wierookvat, kunnen zeggen van de witte alben en koorrokken, die achter zijn rug in de oude kast opgesloten hingen, gevrijwaard tegen stof en vuil!

Hij had kunnen verhalen van zijn jeugd en hoe de menschen er toen uitzagen: de vrouwen droegen hoeden met reusachtige groote luifels en de mannen gevlochten en gepoederde staartpruiken en kuitbroeken, benevens zijden kousen en lage schoenen met gespen, en het leven was veel rustiger, afgemetener en solider dan heden ten dage, waarin onbeleefdheid en schaamteloosheid als noodzakelijke eigenschappen van den omgang gelden. En zijn geboorteplaats - daarover zou hij niet uitgepraat raken, die oude poetslap!

Wanneer hij zich terugdacht in dien tijd - maar hij moest zich daartoe zeer inspannen, want het was al zoo'n heel langen tijd geleden - dan kon hij zich nauwkeurig herinneren een vriendelijk, gezellig kamertje, met ijselijk groote ramen, driemaal zoo groot als het getraliede venster der sacristie; daaraan bloeiden tulpen en anjelieren, en hij zelf lag in verblindend heldere schoonheid op een gewelfd raam als in een wieg, en een jonge vrouw met fijne, fraaie trekken en donkere oogen vol uitdrukking boog zich diep over hem henen, als over een lief kind, en reeg, weefde en knoopte met zorg aan hem en keuvelde onder dat bedrijf menigmaal met hem, alsof hij haar verstond, of zij zong halfluide een bekoorlijk lied van de lente of van de heilige Ursula en haar maagden, of van het verloren kind, dat in de moerassen als geest rondwaart. Wat waren dat schoone dagen! Geen koningskind kon gelukkiger zijn!

En hoe braaf en vroom was die jonge vrouw, aan wie hij in zijn prille jeugd was toevertrouwd! Hoe dikwijls hoorde hij, terwijl zij over hem al werkend zat neergebogen, wat niet eens haar arme, zieke moeder hoorde, hoe zij fluisterend bad en met den goeden God en Zijn allerzuiverste Moeder en de lieve heigen sprak; hoe vaak viel er een heete traan uit haar schoone oogen op hem neer, als haar moeder of een vrome buurman van de gruwelen verhaalde, welke in die dagen de afschuwelijke menschen in Parijs aan de H. Kerk en haar bedienaren bedreven! Eens gebeurde het, dat de jonge vrouw hem toevertrouwde, dat zij het allerliefste deze booze wereld zou willen verlaten om in een stil, vroom klooster te gaan, ten einde daar den goeden God zoo heel stil in alle getrouwheid te dienen, voor 't kwaad gevrijwaard, verre van

de menschen, die elkaar toch maar kwellen. Maar heur moeder had haar te zeer noodig, daarom moest Onze Lieve Heer den goeden wil maar voor lief nemen.

En toen, terwijl zij hem - den tegenwoordigen poetslap - al meer en meer uitdoste tot zijn huidige pracht van zuivere linnen kant, vertelde zij hem, dat hij ongetwijfeld eenmaal nog een schoone toekomst zou te gemoet gaan.

Wanneer hij gereed was, zou hij zeker het eigendom worden van rijke en voorname lieden. Het liefste wilde zij hem schenken aan den godvruchtigen Joannes, den zoon van buurman, die in 't volgende jaar zijn eerste heilige Mis zou opdragen, als sieraad voor diens koorrok of als kant aan de priesterlijke albe; maar dat was nu eenmaal niet mogelijk; zij kon niets weggeven, maar moest blijde zijn, wanneer de opbrengst van haar arbeid toereikend was tot het allernoodzakelijkste voor haar en haar moeder. En dan weer wenschte zij, dat de kanten strook een jonge bruid mocht tooien, maar de braafste, beste en godvruchtigste bruid van heel Brussel, en onder het werpen met de klossen en het naaien en weven, vlocht zij duizenden vrome wenschen voor haar mede in het kantwerk.

Eindelijk was hij gereed. Daar lag hij op zekeren dag, van raam en kussen afgenomen, op de tafel, en door de groote vensterruiten schouwde de zon vol en helder naar binnen en overgoot zijn luchtig wezen, zijn teeder weefsel met haar gulden stralen. Vroolijk en opgeruimd had de jonge vrouw hem aangekeken en in haar handen geklapt: het was immers heelemaal heur werk, en dat werk was haar in alle deelen gelukt; een waar kunststuk in zijn soort. Daarna had zij hem zorgvuldig opgevouwen en in fijn vloeipapier gepakt en weemoedig tegen hem gezegd: ‘Nu neme God u in Zijn hoede en brenge u op een goede plaats,’ en het was hem daarbij akelig en droef te moede geworden, gelijk een kind, dat voor de eerste maal zijn moeder verlaat om in den vreemde te gaan. En toen was hij - dat alles herinnerde de oude poetslap aan de kastdeur der sacristie zich nog nauwkeurig - werkelijk in handen eener bruid gekomen, nadat hij slechts korten tijd in de vervelende, geestdoodende magazijngevangenis van een koopman had gelegen. Maar de bruid was dan ook inderdaad het schoonste en godvruchtigste meisje van heel Brussel, en hij had de eer gehad, haar om voorhoofd, lokken en hals te golven bij haar gang naar de kerk van Sint Gudula, waar de oude aartspriester zelf het huwelijk inzegende.

Hierop volgde een kwarteeuw en meer van veelbewogen jaren vol van verschillende gebeurtenissen - o, als de oude poetslap had kunnen spreken op de wijze der menschen; hij had heele vergaderingen met zijn lotgevallen kunnen boeien.

Maar hij hield zich niet gaarne met politiek op, en daarom sloeg hij die tijden over, om des te meer aan den dag te denken, welke hem de hoogste eer in zijn bestaan had geschonken, toen namelijk de oudste zoon zijner meesteresse uit het seminarie van Luik naar huis kwam om zijn eerste plechtige heilige Mis op te dragen en als pas gewijd priester, bekleed met den zwaren ouden koormantel van gesponnen goud, zegenend door de Sint Gudula schreed. Onder de koorkap droeg hij zijn koorrok, en die koorrok of albe was grootendeels gemaakt van het kantenweefsel, dat het hoofd der moeder van den jongen priester had omgeven, toen zij bruid was. Toen de jeugdige leviet daarna den kansel besteeg en aller oogen op hem gevestigd waren, droeg hij weer den koorrok, en deze verheugde zich innig daarover. Hij dacht ook aan die tengere, jonge vrouw, welke hem dertig jaar geleden geweven had, en toen de jonge priestor wederom door de kerk schreed, voor bij alle mannelijke en vrouwelijke biddenden, toen was het den koorrok opeens, als voelde hij iets bekends. En zie, daar knielde vóór hem een bejaarde, bleeke vrouw, en naast haar twee bloeiende zonen en een dochter, en toen zij godvruchtig naar den zegenenden pas gewijden priester

opkeek, was het niemand anders dan die lieve, goede, vlijtige kantwerkster, aan wie hij zijn bestaan had te danken, en in wier kamertje hij de aangename dagen zijner kindsheid had doorleefd.

Of zij hem nog wel kende?

O ja! Hij zag het wel, hoe op eens haar oogen grooter werden en een seconde onderzoekend op hem rustten; daarna straalde uit het nog altijd fraaie en godvruchtige gelaat een heldere glans van geluk: zij had hem herkend; en hij dacht, hoe nu haar twee wenschen vervuld waren, dat hij namelijk eerst de vroomste bruid en vervolgens een jeugdig priester bij het opdragen Van diens eerste plechtige heilige Mis had getooid. Dat was het heerlijkste oogenblik geweest in het leven van den huidigen poetslap.

Weldra echter braken de droeve dagen aan; de koorrok begreep er het fijne niet van, hij hoorde enkel maar, dat men ze de Juni-revolutie noemde. Omstreeks dien tijd nam zijn geestelijke meester afscheid van zijn tot dusver bestuurde parochie, waar hij kort na zijn eerste heilige Mis geplaatst werd. Ten gevolge van overspanning was hij ziek geworden en moest een zeer gemakkelijke, arme standplaats aannemen, dicht bij de grenzen. Zijn trouw moedertje vergezelde hem daarheen in de kapelanie, en daar hadden die twee stille zielen gewoond en geleefd tot aan den dood. Eerst was *hij* gestorven, ternauwernood veertig jaar oud, en daarna zijn moeder. Zij had nog met aandoenlijke teederheid den koorrok van haar zoon aan de kerk vermaakt en dringend verzocht hem toch in waarde te houden.

De oude poetslap werd nu nog week om 't hart, als hij daaraan dacht.

Nu zou het eerst werkelijk slecht met hem gaan. Er was menige wisseling geweest in de pastoors- en kostersplaats; de koorrok verminderde langzamerhand al meer en meer in aanzien; van den dienst bij feestpredikaties werd hij uitgesloten en moest bij wind en weer naar buiten, mee bij begrafenissen en bedieningen.

Eindelijk gaf de koster hem nog maar enkel met slecht weer mee. Weldra kreeg het fijne linnen gleeën en scheuren, en nadat het hier en daar vrij ruw versteld was, ging het zeer snel. De kant hield natuurlijk stand, deze was van allerbeste linnendraden gemaakt; maar dat beteekende niets voor den koster. En zoo was dan op zekeren dag gebeurd, wat de arme, oude koorrok al zoo lang had voorzien en gevreesd. Met een nijdigen ruk scheurde een ruwe hand het linnen van de kant af; deze laatste werd in elkaar gefrommeld en tot het afvegen van het kerkelijk vaatwerk bestemd.

‘Het is zoo'n ijzersterke draad,’ zei de vrouw van den koster, ‘juist goed om er mee te vegen en te wrijven.’ En nog jaren nadien zei zij: ‘Die poetslap is onverslijtbaar en doet zijn dingetjes nog zoo keurig net, schier beter dan het beste zeemleer.’

De afgedankte koorrok hield dapper de tormenten van zijn tegenwoordige moeilijke en nederige bediening uit. Wel dacht hij er aan, dat men zijn waarde vergeten was, en dat hij, de oude linnen kant, zich nog vele jaren bij de godsdienstoefeningen met eere had kunnen vertoonen. Maar hij was er ook mee tevreden, dat men hem in de sacristie gebruikte en hem hier het verachte plaatsje aan de houten pen der kastdeur toewees, waar hij aan alle stof en ongemak hing blootgesteld. En hij was als een kind zoo blij, wanneer men nu nog zijn eigenschappen als poetslap prees, en wenschte nog slechts één ding, dat hij in de sacristie of kerk zijn bestaan mocht eindigen.

Hij maakte reeds plannen, wat hij zooal nog zou kunnen doen, als hij niet meer bruikbaar was tot het afwrijven van wierookvat en kandelaars. ‘In elk geval zou men mij tot het afdweilen van den vloer in de kerk kunnen bezigen,’ rekende hij, ‘of voor het afdrogen der stoelen en banken. Het zou ook heel mooi wezen,’ redeneerde hij op een anderen keer bij zich zelf, ‘als ik het plaatsje tusschen venster en tochtraam

in de sacristie kreeg, om de vochtigheid van sneeuw en regen op te zuigen; ik zou daar veel nut kunnen doen en had een helder, zonnig plekje met uitzicht naar buiten. Dat ik, goede God, toch maar niet uit Uw huis verwijderd worde!'

Dat waren de lotgevallen van den ouden koorrok, thans poetslap in de sacristie, tot op het tijdstip, waarop ons verhaal eigenlijk begint.

Op een mooien namiddag hoorde de poetslap in de sacristie buiten voor de gesloten deur een onderhandeling tusschen de kosteres en een hem tot nu toe onbekend persoon.

'Kom, kom - waarom dan niet?' zei een ietwat neuzelende stem, 'doe toch open, ontsluit de deur, opdat ik zelf kan zien, - ik ben immers geen dief of inbreker. En wie

weet, of wij samen niet een kleine massel maken, en dan heb jij er voordeel bij - ik zou 't doen ter wille van je man, een soliden, respectabelen man, den koster.'

Zoo hoorde de koorrok zeggen, en die stem beviel hem niet. En nog minder beviel hem de man, die nu binnentrad. 'Als dat geen jood is,' zei de voormalige koorrok bij zich zelf, 'dan ben ik er een. Goddank, dat mijn aanzien zoo zeer is verminderd,' voegde hij er bij, 'zóó althans ben ik veilig voor zijn klauwen.'

De handelaar ging van kast tot kast, bekeek en bevoelde dit en dat, terwijl de kosteres van tijd tot tijd met welbehagen het geldstuk bezag, dat hij haar gegeven had, om hem in te laten. Thans was hij bij het wierookvat gekomen, dat naast de deur hing. En nu werd hij den poetslap gewaar. Aanvankelijk keek hij er ternauwernood naar, maar daarna beschouwde hij hem met meer aandacht, en nu omklemden plotseling zijn vingers hem onderzoekend en tastend, en hield hij het zwarte, smerige weefsel tegen het licht. De poetslap werd bij dat onderzoek bang en angstig, en maakte allerlei goede voornemens en mooie beloften:

DE HERFSTBLOEM, NAAR DE SCHILDERIJ VAN E. ZIMMERMANN.

'O, hoe tevreden zal ik zijn en mij nimmer meer beklagen,' zuchtte hij heel stilletjes, 'als die akelige kerel mij maar hier laat!'

De handelaar en opkooper had middelerwijl een oud, waardeloos blikken bord met eenige houten kandelaars op een hoopje gelegd; daarbij voegde hij de oude ijzeren kolenpan van het wierookvat en daarin wierp hij met een gebaar van minachting den poetslap, dien hij vlug van de deur genomen had. De oude koorrok begreep zeer goed, dat hij eigenlijk de hoofdzaak was en de andere voorwerpen slechts het voorwendsel, om hem des te zekerder te bekomen.

'Ik geef u een daalder,' zei hij tot de kosteres, 'hier is het geld!'

Maar deze zei: 'Dat mag ik niet doen; ik moet het eerst aan mijnheer pastoor zeggen.'

Doch de jood lachte. 'Nah, doe dat maar niet, vooral niet! Mijnheer pastoor zal wat blij zijn; ik stuur hem een nieuwe kolenpan op den koop toe, de oude is toch al versleten, dan heeft hij er voordeel bij.'

En nu begon hij het geld te tellen. Op dit oogenblik kwam de koster binnen, en de poetslap hoorde hoe de jood halfluid vloekte.... en dat in de sacristie naast het koor met het Allerheiligste! Hij huiverde er van.

‘De koster is door God gezonden,’ zei de oude koorrok met blijdschap bij zich zelf, Wat knorde en schold hij op zijn vrouw, omdat zij den jood had binnengelaten! En toen keerde hij zich tot den handelaar; deze bood hem nu al een rijksdaalder voor het rommeltje, en toen de oude koster den ouden poetslap op zijn plaats hing, greep de jood er terstond weer naar en wilde hem in zijn zak steken, terwijl hij zei: ‘Nah, zeggen wij dan vijf gulden, maar dien stofdoek krijg ik ook; hij is goed om 't metaal te poetsen.’

Dat eerst was den koster bijzonder verdacht voorgekomen en hij zei: ‘Daar komt niets van, hier mijn poetslap en jij de sacristie uit! Ik mag niets verkoopen, ook geen afgedankte dingen, heeft mijnheer pastoor mij bevolen, en daar blijft het bij.’

En toen de jood het smerige vod met zijn hand vasthield en zes, acht en tien gulden bood, was de koster nog veel minder te vermurwen. ‘Zoo leep ben ik ook nog,’ zei hij, terwijl hij het zoo vurig begeerde stuk uit de handen van den schacheraar trok, ‘hij is niet voor twintig gulden te krijger.’

‘Nah, dan heb ik ook niks noodig,’ zei de jood en liep weg. De koster wierp eerst zijn vrouw alle mogelijke onparlementaire uitdrukkingen naar 't hoofd wegens haar domheid, hing vervolgens den ouden poetslap weer aan zijn gewone pen, ging naar buiten en sloot de deur der sacristie zorgvuldig af. (*Slot volgt.*)

Bij de Platen.

Voor het haardvuur. -

Hoog vlamt onder de breede schouw het vuur van takkebossen, dat kraakt en knappert en een rossen gloed door het vertrek werpt, den ouden man en het jonge meisje fantastisch belichtend, die zich aan de koesterende warmte te goed doen.

Het meisje strekt de handjes naar den vuurgloed uit, maar zelf wijkt zij toch achteruit, wegschuilend in de armen van grootvader, als ze in de roode vlammen kijkt, die als vurige tongen omhoogkronkelen en gretig aan de droge takkebossen lekken.

Er is een tikje angst in den blik, waarmee het kind het spel der vlammen gadeslaat, en in dien kinderlijken angst, sprekend uit het hel verlichte gezichtje, de starende oogen en het geopend mondje van zijn lieveling, heeft grootvader schik.

Generaal Louis Botha. -

Met het voortduren van den oorlog in Zuid-Afrika blijft ook de sympathie der geheele wereld voor het heldenvolk der Boeren onverzwakt. Was indertijd de belangstelling in den Turksch-Griekschen oorlog, in den oorlog der gezamenlijke mogendheden tegen China spoedig verflauwd, niet aldus met den heldenstrijd, die nu reeds meer dan twee jaar in Zuid-Afrika gestreden wordt. De belangstelling is onverminderd, het meeleven met dat kloeke ras van strijders voor recht en vrijheid nog even sterk als in het begin van den oorlog.

Daarom zullen alle lezers met warme belangstelling de fraaie afbeelding op de vierde bladzijde van dit nummer beschouwen, die generaal Louis Botha met zijn ruiters te zien geeft. Wat een kranige kop, welk een krachtig type is die jeugdige Boeren-generaal, wiens naam met die van de Wet, de la Rey, Kritzinger en zooveel anderen in de geschiedenis genoemd zullen worden in één adem met de grootste en beste legeraanvoerders uit vroeger tijden.

Een volk, dat zulke mannen, zulke helden bezit, kan niet ten onder gaan, al mogen ook de machthebbers in de wereldpolitiek door hun schuldig zwijgen en dulden de zijde van Engeland kiezen.

In de Romeinsche Campagna. -

In No. 21 van dezen jaargang gaven wij een geïllustreerd artikel over de Trappisten van *Tre Fontane* (Drie Fonteinen) in de Romeinsche Campagna, en wezen er op, hoe het hun gelukt was den ondankbaren bodem te ontginnen en de gevreesde malaria te verdrijven.

Hun stichting is evenwel niet meer dan een oase in de troostelooze vlakte, die den naam Campagna di Roma draagt, gedeelten omvat van het oude Etrurië, Sabinië en bijna geheel Latium en zich van Ronciglione over de Pontijnsche moerassen tot Terracina uitstrekt en Rome omsluit. Zij wordt aan de landzijde door de hellingen van de Apennijnen begrensd, in het westen door de golven der Tyrrheensche Zee bespoeld, en vormt in het midden een heuvelachtige vlakte, door beken doorsneden, welke in den Tiber en de Anio vallen. De bodem is van vulkanischen oorsprong en de meren zijn kraters van uitgebrande vulkanen. Enkele bergtoppen steken uit deze wijde vlakte van zwaarmoedige schoonheid uit, zooals de Monte Soracte, en in het zuiden de Monte Circeo, het prachtige voorgebergte bij Terracina.

De grootste lengte der Campagna, van Civita Vecchia tot Terracina gerekend, bedraagt 185, de grootste breedte 70 kilometer. De onvoldoende afwatering naar de zee, wier spiegel niet laag genoeg is, heeft de vorming van moerassen ten gevolge, waaruit zich de malaria ontwikkelt en gevaarlijke koortsen ontstaan. Hiermee gaat gepaard gebrek aan flinke ontginning en bebouwing, waardoor alleen deze doodende woestenijen in vruchtbare streken kunnen worden herschapen.

De Campagna, ofschoon reeds door Livius ongezond genoemd, is niet altijd zoo woest en onbevolkt geweest. In de oudheid stonden daar een aantal steden, die bijna spoorlops zijn verdwenen. Hier en daar ziet men nog overblijfselen van bouwwerken en waterleidingen, zooals men ook op de gravure in dit nummer vindt afgebeeld. Zij doen de verlatenheid en troosteloosheid der streek nog meer uitkomen en stemmen tot weemoed door de gedachte aan vergane grootheid, die zij opwekken.

De herfstbloem. -

Het tweetal op de gravure van deze pagina - grootmoeder en kleinkind - stemt tot ernst. De oude vrouw heeft een late bloem in de hand genomen en beschouwt met weemoed de bloemblaadjes, die op uitvallen staan, en onwillekeurig denkt ze aan het lampje haars levens, dat zachtjesaan bij gebrek aan brandstof uitgaat.

Het kleinkind, dat van het sterven in de natuur en in 't leven nog geen begrip heeft, vindt het wel vreemd, dat grootmoeder zoo lang die bloem beschouwt, waaraan eigenlijk niets bijzonders te zien is, maar ze durft toch de stille overpeinzingen der oude vrouw niet storen.

[Nummer 45]

Dordrecht.

Dordrecht, het mooie, oude, schilderachtige Dordt, heeft veel aantrekkelijks, niet alleen voor schilders en kenners van oude gebouwen, neen, ook voor den leek, die maar eenigszins gevoel voor 't poëtisch-mooie in zich heeft.

Veel is er echter veranderd, veel oude typische geveltjes en antieke poorten zijn verdwenen, eenige door verval, weer andere daar zij een beletsel voor de verfraaiing en uitbreiding der stad waren; grachten zijn gedempt, straten verbreed; toch blijft er nog genoeg over om Dordt met den naam van het oude, schilderachtige Dordt te bestempelen.

Doch een straat te vinden, die nog geheel gelijkt op die, welke de Berlijnsche schilder Hermann, naar wiens schilderij onze gravure genomen is, ons toont, een straat waar ieder geveltje op zich zelf een kunstwerk is, of althans het karakter van 't oud-Hollandsche draagt, zal moeilijk zijn; toch doen sommige oude gedeelten mij er aan denken.

Vermoedelijk heeft de schilder, weer te Berlijn teruggekeerd, den algemeenen indruk willen weergeven, dien sommige huizen, straten en figuren op hem gemaakt hebben en zoo van zijn herinneringen een mooi geheel gevormd.

Wat is 't eigenlijk, dat ons treft in die oude, deels zwart geworden gebouwen? Is 't eerbied voor den ouderdom dier gebouwen? Ook dat; maar meer nog het eigenaardige van die trapgeveltjes, de groote verscheidenheid van vorm, de kleine in lood gevatte ruitjes; het hoog en laag van ieder gebouw afzonderlijk is 't wat aan het geheel zoo'n eigenaardige bekoring geeft.

EEN STRAAT IN DORDRECHT, NAAR DE SCHILDERIJ VAN HANS HERMANN.

De schilder geeft ons de gezellige bedrijvigheid van den morgen weer en

zeker heeft hem van de vele figuren, die hij ons geeft, niet in 't minst getroffen het door hem op den voorgrond gestelde melkmeisje, met de mooi geschuurde koperen melkkannen en de houten klompen, een door en door Hollandsche figuur. Ook de boerin met haar mand groenten en haar breede Hollandsche heuvelmuts schijnt hem bijzonder aantrekkelijk, want ook op den achtergrond geeft hij er ons nog eenige te zien.

Is 't ook geen aardige type, het echte, gezonde Hollandsche kind, met de gladgestreken blonde haren onder 't hagelwitte mutsje, de blozende wangen en heldere blauwe oogen? Zijn ze ook niet mooi, die blank geschuurde klompen en de schitterende kannen van eigenaardig model? Het is waar, ik zie ze dagelijks, maar altijd en altijd weer valt mijn oog er op, als zijnde een bijzonderheid van Zuid-Holland.

Het is een mooi stukje oud wat de schilder ons te zien geeft, en zoo is er nog zoo veel in de oude Merwestad.

De havens, die de stad doorsnijden, zijn er zeker de grootste eigenaardigheid van, en doen des zomers massa's Amerikaansche en Engelsche schilders naar Dordrecht komen. Als we een van de vele bruggen passeeren, staan we onwillekeurig stil, en een eigenaardig gevoel overvalt ons bij 't zien van die aan weerskanten als uit het water oprijzende huizen, alle oude gebouwen, die ons terugvoeren naar vroegere jaren; alle verschillend, vormen zij een zacht golvende lijn, die wij droomerig volgen tot een kromming het verdere aan onze oogen onttrekt. Doch ook hier heeft de nieuwere tijd zich al een plaatsje veroverd, en een heldere, kleurige gevel steekt schril af en doet vreemd aan tusschen die donkere, rustige huizen.

Volg mij over de verschillende bruggen en zeker zult gij verwonderd staan over die verscheidenheid van gezichten; hier is het een breede haven met schepen en groote houtvlotten, waarop velen aan 't werk zijn; smal loopt zij uit en over twee bruggen heen zien we door een nauwe gleuf op de rivier; links op den achtergrond valt ons oog op het torentje van de mooie Groothoofdspoort, zeker een der fraaiste van de nog bestaande poorten. Mooi is ze met haar rijke ornamenten in Renaissance-stijl en het looze poortje in rococo stijl. De ronde toren is er eerst later bijgebouwd, doch zoo, dat alles bij elkander toch een mooi geheel uitmaakt. Het museum Oud-Dordrecht is er thans gevestigd; daar worden de vele oude overblijfselen van gebouwen bewaard en vindt men een interessante verzameling van herinneringen aan personen, zeden en gebruiken, o.a. vele schilderijen, betrekking hebbende op de geschiedenis van Dordt, en een eenige verzameling van munten en penningen. Weer anders is 't uitzicht van de Wijnbrug; daar ziet men over het water 't Scheffersplein, waar het standbeeld van Ary Scheffer, den te Dordrecht geboren schilder en beeldhouwer, een plaats heeft gekregen. Op 't museum trekt vooral de aandacht zijn schilderij: ‘Christus op den Olijfberg;’ en bij de beeldhouwwerken het liggende levensgroote beeld, voorstellende de moeder van den kunstenaar.

Op de Vischbrug stilstaande, zien we het stadhuis en valt ons oog 't eerst op de oude kruisgewelven met de gebeeldhouwde rosetten. Vroeger was 't stadhuis een koopmanshal, in Gothischen stijl gebouwd met fraaie trapgevels; het heeft echter verschillende veranderingen ondergaan zoowel van binnen als van buiten.

Steeds gaan wij verder tot wij ons op de Pelsebrug bevinden; mooi is 't hier aan weerskanten, helder weerspiegelen de huizen in het zacht kabbelende water, grootsch, massief ligt het trotsche gebouw der Groote- of O.-L.-Vrouwekerk voor ons, en op den achtergrond zien we weer de rivier met haar tallooze schepen. Het zou mij te

ver voeren, wilde ik u een beschrijving van alle havengezichten geven, want ook de buitenhavens zijn zeker een kijkje waard, vooral de Nieuwe haven en Knolhaven met het zware geboomte aan weerskanten en aan 't eind de boven alles uitstekende toren der Groote Kerk.

Al hebben deze havens ook recht om bij 't schilderachtige van Dordt genoemd te worden, toch missen ze 't eigenaardige van de in 't water staande huizen.

Moeilijk zou 't zijn van alle nog overgebleven interessante oude gebouwen een beschouwing te geven; liever verwijs ik u daarvoor naar 't belangrijke werk: *Oude gebouwen te Dordrecht*, dat verleden jaar hier het licht zag. Toch wil ik er enkele aanstippen, als: ‘De Gulden Os’ met zijn fraaie, breede, Gothische trapgevels; het huis ‘de Sleutel’, ‘de Crimpert Salm’ en ‘de Steur’, ‘het huis met de Hoofden’, een rijk overblijfsel uit den besten tijd der Renaissance, het huis ‘de Pauw,’ en zoo zijn er veel huizen, welker mooie antieke gevels nog bewaard zijn gebleven.

Eigenaardig zijn de opschriften, die in sommige gevelsteenen en boven de oude poorten zijn aangebracht.

Zoo bestaat nog 't zeer fraaie, streng Renaissance steenen poortje van het oude Begijnhof, waarboven een steen met het volgende inschrift:

> Siet hier werden onderhouwen
> Oude, koude, swacke vrouwen
> Trotse vrijsters fiere jeugt
> Siet hoe dat je werden meugt.

Aan weerskanten staan twee leeuwen, als schildhouders met de wapens van Holland en Dordrecht.

Ook het poortje van het Muntgebouw, waar eens de rijksmunt geslagen werd en de poort van 't Arend Maartenshof met de wapenschilden van de stichters, een paar schamele vrouwenfiguren en het inschrift:

> Dat de oude vrouwen haer draghen gelyck het
> den heyligen betaemt

zijn merkwaardige overblijfselen van oude kunst.

De volgende inschriften troffen mijn aandacht als zijnde de eigenaardigste:

> Al die my haetten
> Ten mach haer niet baten
> Voorwaer zy sneven
> Sy moeten my laeten
> In sulcken staeten
> Als my Gode wil geven.
> Anno 1618.

> Met Godes macht
> Heeft Jan Janse
> 8 Huysse volbracht.
> Distell en dornen steeke seer
> Qua Clapperstonge noch vhel meer
> Doch woude ik liever door distele en dornen gaen
> Als met qua clapperstongen sin belaen.

> Gehaet - wort - ick - seer - en
> Beloge - noch - veel - mer - beter
> Gehaet - belogen - en - benit - als
> Van - Godt - vermaledit - 1645.

In de vele groote heerenhuizen met fraaie gevels, meest in stijl Lodewijk XIV, sommige met smeedijzeren hekken of lantaarndragers, zijn nog mooie interieurs te vinden, beschilderde kamers en plafonds, antieke schoorsteenmantels en fraaie betimmeringen.

Met dit kleine overzicht van de interessantste dingen, die op 't gebied van oudheid in Dordrecht te vinden zijn, hoop ik veler belangstelling opgewekt te hebben. Moge er het gevolg van zijn, dat velen de stad op hun reizen eens bezoeken, want nogmaals beweer ik, dat niet alleen de schilder of oudheidkenner, maar ook de leek, als is 't op een andere manier, genieten kan van 't mooie en schoone dat de Merwestad ons biedt.

Zeker zullen er wezen, die het niet met mij eens zijn, toch ontraad ik hun een bezoek niet, want ook het nieuwere Dordt met zijn talrijke singels, mooie villa's en het zoo lief aangelegde park zijn zeker wel eenige aandacht waard. En vooral onze prachtige riviergezichten, waar toch niemand ongevoelig voor kan blijven. Dat mooie breede water is nu eens kalm en helder, en zacht glijden de schepen voort en stoombooten varen af en aan; dan wild en onstuimig en groenachtig van kleur, woest jagen de wolken en met moeite komen de hevig deinende booten aan wal.

Kom er eens als de winter regeert en tailooze ijsschotsen komen aandrijven; ijsbrekers doen vergeefsche moeite, ten laatste is 't één groote, witte vlakte, met hier en daar opeenhoopingen van schotsen, meeuwen vliegen krassend heen en weer, tevergeefs hun voedsel zoekend; geen schip is er meer te zien, alles is in veiligheid gebracht in de havens. Mannen met schoppen ziet men aan 't werk en eenige dagen later worden er tenten opgeslagen en een vroolijke menigte zwiert vlug over de prachtige ijsbanen, ijsfeesten worden er gegeven, en rustig zonder angst beweegt men zich op het soms zoo woelige water, als ware men op vasten wal.

Kom er eens op een zomeravond, als tallooze lichtjes dansen op het water en de aan den overkant liggende dorpen u de mooiste illuminatie te zien geven; een rollend geluid treft uw oor en snel glijdt een trein als een vurige slang over de spoorbrug, zacht klotst het water en duizenden sterren glinsteren boven de on metelijke ruimte, die ge voor u ziet. Mooi, innig mooi is 't er dan.

Komt ge met spoor of boot de stad in, de mooie riviergezichten zullen u verwelkomen, en als ge ze dan gezien hebt, veel mooier dan ik ze u ooit zou kunnen beschrijven, al mocht ook al 't andere u tegenvallen, toch zoudt gij nog tevreden en ingenomen zijn met uw bezoek aan de stad Dordrecht.

DINA BOERS.

Gorm de Noorman,
door
J. Vesters Jr.

IV.

De opper- en de nederhof van Yge Galama's state wemelden van krijgslieden, verschillend uitgedost en met het meest uiteenloopend wapentuig voorzien. Een afzonderlijk groepje vormden eenige ridders, wien borst en beenen beschut werden door ijzeren platen, glad gepolijst en glimmend als zilver. Anderen droegen een maliënkolder, bestaande uit kleine ijzeren ringen, in regelmatige rijen over elkander gelegd en met ossenpeezen stevig vastgenaaid aan den lijfrok van buigzaam

zwijnsleder. Het hoofd was gedekt door een helm of stormhoed, bij sommigen voorzien van een neusstuk in den vorm van een smalle, lange, afhangende klep, bij anderen van een verlengstuk van achteren tot bescherming van den nek, soms bovendien van een stormband, die, om wang en kin sluitend, diende tot steviger bevestiging op het hoofd. Daar het geen strijd in het open veld, maar in een beperkte ruimte gold, hadden de ridders hun schild thuis gelaten, maar niet één miste het breede slagzwaard, waarvan het gevest vaak van edel metaal was en welks sierlijke bewerking getuigde, op welk een hoogen trap toen ter tijd de wapenfabricatie reeds stond.

De wapenen der gewone Friezen waren minder sierlijk, maar niet minder geducht. Deze was met een kolfvlegel, gene met een knots, een derde met een sax of zwaardmes, weer een ander met een strijdbijl gewapend. Ook de boogschutters ontbraken niet, evenmin de speerdragers, wier met kracht en behendigheid gedrild wapen al evenzeer te vreezen was als zwaard of knots.

Ondanks de aanwezigheid van zooveel mannen heerschte geen luidruchtige opgewondenheid op het ruime burchtplein, maar veeleer zekere stille ingetogenheid. Ieder besefte, wat er, niet alleen voor hem zelf, doch voor heel Friesland van de volgende uren zou afhangen. En het vooruitzicht, dat men van de drukkende heerschappij des Noormans verlost zou raken, stemde de harten tot dank jegens God.

Plotseling werden aller blikken op de burchtpoort gericht. In de opening verscheen naast Mabelia, en gevolgd door de ridders Juckema en Folopta, die met hem het opperbevel zouden deelen, Yge Galama. Hij stond rechtop in het blinkend harnas, waarvan het wicht hem niet scheen te drukken, de beide handen rustend op het machtige slagzwaard.

Het werd doodstil. Men begreep, dat de grijze potestaat het woord wenschte te richten tot zijn landgenooten.

'Friezen,' begon hij met zijn volle, klankrijke stem, 'gij allen hebt gehooid van de groote overwinning des konings, waarvan ons de blijde mare is gebracht door heer Diederik,

's graven Gerolfs zoon. Thans is ook voor Friesland, evenals voor Teisterbant en Saksen, het oogenblik aangebroken, om het juk der Noormannen af te schudden.

'Het is nu zes jaar geleden - velen uwer waren daarbij tegenwoordig - dat wij aan het Vlie een luisterrijke overwinning behaalden op de Noorsche schuimers. Hessel Hermann was toen uw aanvoerder, en het eenige wat toen een schaduw wierp op ons geluk, was het sneuvelen van dien held. Op het slagveld zelf hebt gij toen mij als zijn opvolger tot potestaat van Friesland gekozen. Ik neem u allen tot getuigen, dat ik steeds alles gedaan heb wat in mijn vermogen was, om mijn ambt naar behooren te vervullen. Helaas, ten gevolge van de overwinningen der Noormannen heb ik niet veel kunnen doen.

'In de toekomst zal dat anders en beter worden. Wanneer het ons nu gelukt, de Noormannen uit het Friesche land te verdrijven, zal er weer voorspoed heerschen in onze gouwen, omdat dan niet langer het beste deel van de opbrengst des bodems als schatting aan den vreemdeling en heiden zal moeten worden gegeven.

'Ik behoef u niet tot moed en dapperheid op te wekken. Gij zult strijden als Friezen, uwe voorvaderen waardig. De Noorman vecht om buit, gij strijdt voor uwe haardsteden, uwe vrouw en kinderen, voor Friesland, dat morgen weer vrij zal zijn van het Vlie tot de Lauwers.'

Een luid geklikklak van oorlogswapenen begroette en bekrachtigde de woorden van Yge Galama, die, voor de laatste maal afscheid nemend van zijn dochter, zich aan het hoofd van zijn mannen plaatste.

Vooruit ging het in den donkeren avond, den weg op, die naar den burcht te Sexbierum geleidde. In het eerste lid Yge Galama en de andere ridders te paard, achter hen in gesloten gelederen de voetknechten, mee van de voorsten Hoige, met de geduchte strijdakst gewapend, die hij Rolfr den Noorman ontnomen had.

Mabelia had den wakkeren hoevenaar verzocht, over haar vader te waken en Okko Juckema niet uit het oog te verliezen. 'Koester geen vrees, edele jonkvrouw,' had Hoige geantwoord, 'zoolang mijn arm dit wapen kan zwaaien, zal uw heer vader geen leed overkomen. En wat ridder Okko betreft, ik vertrouw, dat zijn zwaard even goede diensten zal bewijzen als mijn akst.... hij is een Fries en een ridder.... maar mocht dat niet zijn, dan zij de H. Gondebald hem genadig.'

Stilzwijgend schreden de Friezen verder. Niets werd gehoord dan de vaste, regelmatige tred hunner voetstappen en, nu en dan, het gekrijsch van een grutto, uit zijn nachtrust opgeschrikt. Bij een omzwaai van den weg doemde de zware massa van Gorms burcht voor hun blikken op. Vaster omklemde de hand het wapen, als onwillekeurig werd de stap versneld. Ha! de verdrukking zou een einde nemen, en men zou thans voor al de opgekropte beleedigingen, voor den smaad, dien men met gebalde vuist en opeengeklemde tanden had verduurd, voor de schattingen met de woede in het hart opgebracht, zich kunnen wreken.

Men was nu den burcht genaderd, die in majestueus zwijgen vóór hen lag. Geen beweging werd bespeurd, geen licht gezien: de bezetting was blijkbaar in de diepste rust gedompeld. Met gedempte stem gaf Yge Galama bevel de vlotten te water te laten, die reeds vooraf in gereedheid waren gebracht en meegevoerd. Een aantal vastberaden mannen zouden de breede gracht oversteken en, aan den overkant gekomen, de valbrug neerlaten, waarna de poort zou worden gerammeid met zware boomen, en eer de Noormannen, wakker geschrikt, naar hun wapens hadden kunnen grijpen, zouden de Friezen meester zijn van den burcht.

Een paar plonsen werden gehoord: de vlotten waren te water en bemand. Ademloos werd een oogenblik geluisterd, of het gerucht leven zou hebben gewekt in den burcht. Alles bleef doodstil daarbinnen: de Noorman dacht aan geen overval en sliep in zorgelooze gerustheid.

De vlotten naderden den overkant, de Friezen verdrongen zich aan den rand der gracht, om, zoodra de valbrug zou zijn neergelaten, naar de poort te snellen. De ridders waren van hun paarden gestegen, Yge Galama gaf zijn laatste bevelen, Hoige hield zich, de strijdakst omklemd, naast den potestaat. Het zoo vurig verbeide oogenblik brak aan....

Daar werd plotseling als door onzichtbare hand de poort opengeworpen, de valbrug viel ratelend neer, en daarover heen stormde een schaar Noorsche ruiters, met Gorm aan het hoofd, op de Friezen los. Hun vervaarlijk krijgsgeschreeuw vervulde de lucht, hun strijdbijlen bliksemden neer in den dichten groep der verbijsterde Friezen, die nog een oogenblik te voren zich van de overwinning zeker hadden gewaand.

Te midden van deze vreeselijke verwarring, nog vergroot door de duisternis, die niets gedoogde te onderscheiden dan de blinkende stormhoeden en strijdaksten der Noormannen, verloor Yge Galama zijn tegenwoordigheid van geest niet. ‘Houdt stand, Friezen, en volgt mij!’ schreeuwde hij. Zijn woord herstelde den neergeslagen moed, de Friezen schaamden zich over hun oogenblik van wankelmoedigheid en schaarden zich om hun aanvoerder.

Maar de strijd was te ongelijk: tegen de Noorsche ruiterij waren de Friesche voetknechten niet bestand, wier gelederen steeds meer gedund werden. Yge Galama bleef doorstrijden, ook nadat zijn helm gespleten, zijn pantser gedeukt was en het bloed uit meer dan één wonde vloeide. Ridder Liothar Folopta was aan zijn zijde gevallen, zooals het een Friesch edelman betaamde. Yge Galama verwachtte op zijn beurt den dood. Slechts weinige getrouwen omgaven hem nog; de overigen hadden met hun bloed den Frieschen bodem gedrenkt, of waren van het slagveld gevloden, toen zij zagen dat verdere strijd hopeloos en roekeloos was.

Yge Galama wilde niet vluchten; zijn oud krijgsmanshart kwam tegen de gedachte daaraan in opstand. Zijn dochter aanbevelend in de schutse der H. Maagd, besloot hij zijn leven zoo duur mogelijk te verkoopen. Minder vast en zeker werden de slagen van zijn zwaard, schrijnender de pijn zijner wonden. Drie Noormannen drongen op hem in, en hun aksten bedreigden zijn hoofd.

Van twee zijden kwam hulp opdagen. Door de duisternis was Hoige van Yge Galama gescheiden geworden, en tijd tot zoeken werd hem niet gelaten, want hij had meer dan de handen vol, om zich de Noormannen van het lijf te houden. Thans was het hem eindelijk gelukt door te dringen tot de plek, waar de potestaat den laatsten strijd streed. Onmiddellijk zag Hoige het gevaar, waarin Yge Galama verkeerde. Zijn strijdbijl velde een der drie Noormannen neer, en hij hief zijn wapen opnieuw op, toen een andere Fries hem vóór was en een der beide overblijvende aanvallers buiten gevecht stelde. Die andere Fries was Okko Juckema.

Yge Galama wilde op zijn beurt weer zijn slagzwaard opheffen, maar het wapen viel hem uit de machtelooze vuist, en hij zonk bewusteloos op den grond neer. Hoige nam hem in zijn gespierde armen en droeg hem van het tooneel van den strijd, gevolgd door Okko Juckema, die zijn paard bij den teugel leidde.

Achter eenig hoog opgeschoten eikenhakhout was het drietal een oogenblik in veiligheid. ‘Hij leeft nog,’ zei Hoige, die zich overtuigd had, dat Yge Galama's hart nog klopte. En als om Hoige's woorden te bevestigen, sloeg de potestaat de oogen op.

‘Waarom mij niet een eerlijken krijgsmansdood laten sterven?’ vroeg Yge Galama. ‘Ik mag niet leven, waar zooveel van mijn mannen zijn gevallen.’

‘Gij moet leven voor jonkvrouwe Mabelia,’ zei Hoige. ‘Wij zullen u maar naar uw burcht vervoeren. Ik ken een binnenweg, waar de Noormannen ons in de duisternis niet zullen vinden.’

‘Beproef of gij mijn paard kunt bestijgen,’ zei Okko Juckema, ‘dan zullen wij u geleiden. Tegen de Noormannen zijn onze diensten helaas! niet meer noodig. Gij waart de laatste, die stand hieldt.’

‘Gij ook hier, Okko Juckema,’ riep Yge Galama uit. ‘Aan u en aan Hoige heb ik het leven te danken. O, voor mij is het thans zonder waarde,’ vervolgde hij, terwijl een traan in zijn grijzen knevel rolde, ‘maar ik moet leven voor mijn dochter.’

De beide Friezen hielpen Yge Galama te paard, en zonder verder een woord te spreken zette de kleine stoet zich in beweging langs een slecht begaanbaren weg, waarop men maar langzaam vooruitkwam, doch die althans de meeste kans bood, dat men aan de vervolging der Noormannen zou kunnen ontsnappen.

Mabelia stond naast den ouden Wicbert in de poortopening, toen haar vader en diens mannen uittogen. Zoo lang mogelijk oogde zij de breede, golvende streep op de heirbaan na, tot ten laatste de zwarte vlek der Friezen samensmolt met de ruige donkerte der boomen aan weerszijden van den weg.

‘Morgen keert uw heer vader als overwinnaar en bevrijder van Friesland terug, jonkvrouw Mabelia,’ zei de poortwachter.

‘God geve het, Wicbert,’ antwoordde de jonkvrouw. ‘Ik heb zoo naar dezen dag verlangd, ik heb er om gebeden als ik den moedwil des Noormans aanschouwde, en nu drukt een looden last mij het hart.’

De poortwachter keek haar verbaasd aan.

‘Is dat nu de dochter van Yge Galama, die zoo spreekt?’ vroeg hij, en er klonk een zacht verwijt in den loon zijner stem. ‘Alle Friesche vrouwen en meisjes juichen, dat dit uur gekomen is, en gij alleen zoudt versagen?’

‘Vergeef mij, Wicbert,’ hernam Mabelia. ‘Het is dwaas en kinderachtig van mij, maar ik vrees verraad, ik ducht de wraak van Okko Juckema.’

‘Jonkvrouw Mabelia,’ zei de poortwachter op een strengen toon, die alleen van een vergrijsd en verknocht dienaar als de oude Wicbert was, kon geduld worden; ‘Okko Juckema is een woeste gezel, die door drank en dobbelspel een goed deel van zijn vaderlijk goed verbrast heeft, maar van verraad moogt gij hem niet beschuldigen. De eerste Fries, die een verrader moet worden, moet nog worden geboren.’

‘Wees niet boos, Wicbert, het is de angst voor mijn goeden vader, voor Ubbo, die mij dat deed zeggen. Vergeet die woorden; ze zijn onrechtvaardig. Terwijl gij hier waakt, zal ik God en de H. Maagd voor de zegepraal onzer wapens bidden.’

‘Doe dat, jonkvrouw Mabelia, en houd goeden moed. Morgen zal de zon der vrijheid weer over een vrij land schijnen, en ik zal God danken, dat het mijn oude oogen nog vergund is die te begroeten.’

‘Vreemd,’ dacht Mabelia, toen zij haar schreden naar den burcht richtte, ‘dat alleen in mijn hart verdenking tegen Okko Juckema opwelt. Niemand wil daaraan geloof slaan, noch mijn vader, noch Ubbo, noch Hoige, noch, nu weer, de oude Wicbert. Ik moet mij vergissen, ik handel onrechtvaardig en onedel. En toch, al zou de geheele wereld voor hem getuigen, ik kan de bange stem, hier, in mijn binnenste, het zwijgen niet opleggen.’

Zij begaf zich naar de kapel, omdat zij hoopte, in het gebed rust te vinden voor haar geschokt gemoed, stilling van den twijfel, die haar folterde. Maar hoe vurig zij ook bad, met hoeveel innigheid ze de H. Maagd, den H. Gondebald, schutspatroon van Friesland, en den H. Bonifacius, den apostel der Friezen, aanriep, de obsessie van den angst wilde niet van haar wijken.

Van de kapel ging ze naar het vrouwentimmer, waar al de vrouwelijke dienstbaren van den burcht bijeen waren in druk gesprek over de groote gebeurtenis. Toen Mabelia binnentrad, was het of met haar een ijskoude stroom binnengolfde. Allen zwegen en keken met bekommernis naar het droef ernstig gelaat der jonkvrouw, anders zoo opgewekt in haar blijde, zonnige jeugd, nu strak en somber.

Mabelia trachtte het afgebroken gesprek weer aan te knoopen, maar het gelukte haar niet; zij stelde vragen, doch hoorde niet eens meer

DE VERWOESTING VAN HET KLOOSTER WALKENRIED IN DEN HARZ GEDURENDE DEN BOERENKRIJG, NAAR DE SCHILDERIJ VAN E. STURTEVANT.

het antwoord, dat men haar gaf. Haar geest was elders, nu eens bij haar vader, dan weer bij Ubbo, beiden door denzelfden man belaagd. En die man, wiens gelaat zij niet goed kon onderscheiden door het neusstuk van den helm, was Okko Juckema. Zij voelde het. Haar oogen hadden een starende uitdrukking, zoo vol angst, dat Gerswinde, evenals Wicbert vergrijsd in den dienst der Galama's, ten laatste zei: ‘Jonkvrouw Mabelia, zoudt ge u niet te ruste begeven? Gij zijt overspannen, en de slaap zal u verkwikken.’

Met een flauw glimlachje schudde Mabelia het hoofd. ‘Neen, goede Gerswinde, ik zou nu toch den slaap niet kunnen vatten. Ik ga even naar buiten, de vrije lucht zal mij goed doen.’

‘Gedoog dat wij u vergezellen, jonkvrouw Mabelia,’ zeiden verscheiden stemmen.

‘Ik wensch alleen te zijn,’ hernam Mabelia op een toon, die geen tegenspraak duldde.

AAN HET KANAAL, NAAR DE SCHILDERIJ VAN HANS HERMANN.

Met deze woorden verliet zij het vertrek, waar de dienstbaren hoofdschuddend achterbleven, en begaf zich, niet naar buiten, maar naar den trans van den gekanteelden ringmuur. Daar aangekomen moest ze een oogenblik uitrusten van de inspanning, die het bestijgen der hooge wenteltrap haar bezorgd had. Hierna schreed zij voort tot den uitersten rand der gaanderij, en daartegen leunend, keek zij in de diepte, die zich somber en dreigend, eindeloos ver voor haar uitstrekte.

De koude nachtwind woei om haar gelaat en deed haar lokken op en neer fladderen. Niets hoorde zij dan het zachte en geheimzinnige suizen der boomen beneden haar, tot opeens het klagend gekras van een nachtvogel haar deed opschrikken.

Onbeweeglijk, als een standbeeld, stond zij daar. Haar oogen, aan de duisternis gewoon, poogden deze te doorboren; haar ooren luisterden scherp naar ieder geritsel. Onder den

invloed der overspanning, waaraan ze leed, meende ze ten laatste gewapende reuzen te zien, die elkaar bevochten, het kreunen van gewonden en stervenden te hooren. Ze zag haar vader, ze zag Ubbo vallen, zij zag Okko Juckema - hij was het: ze kon zich niet vergissen - hun den genadeslag toebrengen....

Eensklaps hoorde ze een voetstap achter zich. Opschrikkend uit haar smart-visioen keerde zij zich om, angstig de handen wringend. Het was Gerswinde, die het ten laatste in het vrouwentimmer niet meer had kunnen uithouden, de jonkvrouw overal had gezocht, en haar nergens kunnende vinden, ten slotte den moeilijken tocht naar den hoogen trans had ondernomen.

'Jonkvrouw Mabelia, kom tot u zelve. Ge jaagt u noodeloos schrik aan....'

'Zijt gij het, goede Gerswinde,' viel Mabelia, als uit een droom ontwakend, haar in de rede. 'Ik dank u, dat ge gekomen zijt. In de eenzaamheid heb ik allerlei zonderlinge droombeelden gezien, maar dat is immers bedrog! Het kan niet waar zijn, dat mijn vader en Ubbo zijn gevallen.'

'Op het oogenblik hebben zij de overwinning reeds behaald,' zei Gerswinde op een toon van vaste overtuiging, 'en weldra zullen de boodschappers ons de goede maar komen bevestigen. Maar kom nu mee, de nachtlucht is veel te koel, en de eenzaamheid deugt niet voor u.'

Gewillig liet de jonkvrouw zich naar beneden voeren, maar ze verzocht toch, dat Gerswinde alleen bij haar zou blijven, en de overigen haar rust niet zouden storen. In het begin was zij kalm, doch weldra kreeg de oude angst weer de overhand. 'Wat kruipt de tijd toch langzaam voorbij,' zei ze nu eens, en dan weer: 'Wat blijft de bode lang uit; is dat geen slecht voorteeken, Gerswinde?'

Deze poogde haar gerust te stellen, in het begin uit volle overtuiging, daarna flauwer, en ten laatste maakte de vrees van Mabelia zich ook van haar meester en beklemde haar het hart. Niets toch is aanstekelijker dan angst, en zelfs de dapperste kan er niet geheel aan ontkomen, hoeveel te minder dan een oude vrouw, alleen met een jong meisje, wier houding en woorden de levendigste ontroering verrieden.

'Laten we eens naar Wicbert gaan om hem gezelschap te houden,' zei de jonkvrouw opstaande, 'maar vertel hem niet, dat ik mij zoo angstig gevoel.' Het was de wensch, naar buiten te kunnen staren, in de richting naar Sexbierum, die haar deze gedachte ingaf.

De oude Wicbert was op zijn post. Zijn valkenoog, door oefening nog gescherpt, doorboorde de duisternis, zijn luisterend oor ontging niet het minste geritsel of gesuis. Zijn geest en hart waren bij den strijd daarginds, en wel honderdmaal verwenschte hij zijn stramme leden, die hem niet meer vergunden, met Yge Galama in het veld te verschijnen.

'Wel, jonkvrouw Mabelia,' zei de poortwachter, 'het ongeduld drijft u zeker hierheen, maar de nacht begint reeds te korten, en weldra zal een boodschapper ons de goede maar komen brengen.'

'Ik hoor den hoefslag van een paard; spoedig, Wicbert, laat de valbrug neer,' zei Mabelia, den poortwachter bij den arm grijpend. 'Toef niet, Wicbert, zie, daar komt de ruiter al aangereden.'

'Maar hij is niet alleen,' mompelde de oude dienaar, 'en hij schijnt gewond.'

Mabelia luisterde niet. Zij snelde de valbrug op, nog voor deze geheel was neergelaten, en de aankomenden te gemoet. 'Heilige Maagd!' kreet ze, 'het is mijn vader.'

'Mabelia, mijn kind, wees sterk,' zei Yge Galama, die zijn gezellen een wenk had gegeven hem van het paard te helpen.

'Vader!' kreet de jonkvrouw weer, toen ze hem van nabij zag, zonder helm, het harnas doorkorven en met bloed bedekt, het gelaat bleek als een doode, - 'mijn arme vader!'

Ook Wicbert en Gerswinde waren thans nader gekomen. Zij begrepen alles: als Yge Galama in dezen toestand naar zijn burcht terugkeerde, moest alles verloren zijn.

'Arm Friesland!' zei de potestaat, leunend op den arm van Mabelia en van Hoige, 'welk een vreeselijke nacht! De meesten der onzen zijn gevallen onder de strijdbijlen der Noormannen, en indien ge mij nog levend terugziet, hebt ge zulks te danken aan deze twee wakkere mannen: ridder Okko en Hoige.'

Mabelia had Okko Juckema tot dusver niet eens opgemerkt; ze had alleen haar vader gezien, een schim van de fiere, krachtige gestalte, die weinige uren te voren aan het hoofd van zijn mannen was uitgetrokken. Okko Juckema de redder haars vaders.... O, wat had ze hem slecht beoordeeld, hem snood beschuldigd! 'Ik dank u, ridder Okko,' zei ze, zich tot hem wendend, met warmte, 'en u ook, trouwe Hoige.'

Weer klonk de hoefslag van een paard, ditmaal in razenden galop. Een oogenblik later reeds stond de ruiter voor de weer opgehaalde valbrug.

'Wie zijt gij?' riep Wicbert.

'Een bode van Marleif Fleringa. Wij zijn verraden. De aanval op den burcht te Almenum is afgeslagen. De onzen zijn dood of verstrooid.'

Ondanks zijn uitputting dwong Yge Galama, die den hoefslag gehoord had, zijn geleiders, hem naar de burchtpoort terug te voeren. 'Ik moet weten, wat die jobsbode meldt.'

Wicbert wilde de jonkvrouw terughouden, maar zij had den naam Almenum opgevangen. 'Waar is Ubbo Adelen?' vroeg zij.

'Ubbo Adelen is een verrader,' antwoordde de bode, 'hij heeft ons aan de Noormannen overgeleverd.'

'Gij liegt!' schreeuwde Mabelia. Dit waren haar laatste woorden. Bewusteloos zonk zij in de armen van Gerswinde neer.

(*Wordt vervolgd.*)

Op zusje's jaargetij.

O blanke Morgenroos,
Die bloeit in 't tijdeloos
En eeuwig heerlijk licht
Van Jezus' aangezicht, -
Wil met Uw geur verblijen
Wier harten heden schreien
Om de' eeuwenlangen duur
Van één jaar na het uur
Van Uw te vroeg verscheien!

C.R. de Klerk.

De oude koorrok.
Naar Konrad Kümmel, door J.J.G.W.

(*Slot.*)

Eenige weken nadien was er 's namiddags feest in de kerk. Er kwam een vreemde predikant, heel de groote gemeente was opgekomen, men bad voor den H. Vader in Rome, en de prediker zei daarna hoe de Eeuwige Stad door de Italiaansche revolutie en vrijmetselarij beroofd en in 't nauw gebracht was en schilderde den buitengewoon treurigen toestand aldaar. De oude koorrok aan de kastpen luisterde ook met aandacht, vernam door de openstaande sacristiedeur hoe de H. Vader ten eenenmale van zijn eigendom en alle inkomsten beroofd was, en hoe toch ontzaglijke eischen voor het bestuur, de uitbreiding en de instandhouding van Gods Kerk van hem gevergd werden. ‘Voor zich zelf heeft de Paus niets noodig, maar hij heeft zijn kardinalen, eerwaardige mannen, die zijn hoogen raad in de kerkelijke regeering uitmaken; hij heeft gezanten en legaten in alle deelen der wereld noodig, om voor de belangen der katholieken op te komen; de missies in alle werelddeelen roepen onophoudelijk zijn hulp in, hij zou onnoemelijk veel kunnen uitwerken, bevorderen, verdedigen, instandhouden, indien hij genoegzame middelen bezat; want niemand in de Christenheid weet beter dan hij, waar de hulp het noodzakelijkste is, waar de aalmoes de meeste vrucht en zegen aanbrengt. Daarom is het ook een buitengewoon groote verdienste, wanneer men zijn aalmoes aan den Sint-Pieterspenning geeft. Dan legt men haar rechtstreeks in de handen van Petrus' opvolger, het Opperhoofd onzer Kerk. En wanneer de Heer gezegd heeft, dat Hij het goede, wat men den geringste doet, rijkelijk zal beloonen, hoe zal Hij dan wel het goede vergelden, dat men Zijn eigen Plaatsbekleder bewijst! Geen Christen moet dan achterwege blijven; nu moet zich de eenheid en liefde der katholieken toonen. Elke penning, dien men aan Rome geeft voor de Kerk Gods, zal ons eenmaal duizendvoud vergoed en vergolden worden; opent daarom harten en handen met den kreet: ‘Voor God, voor Zijn Plaatsbekleeder op aarde, voor ons opperhoofd, voor onze H. Kerk, voor het hoogste en dierbaarste, wat er op de wereld bestaat!’ Zoo ongeveer had de geestdriftige predikant gesproken, en de menschen hadden geen woord verloren, en op menig aangezicht zal hij terstond het voornemen hebben gelezen: ‘Ik wil den H. Vader niet tevergeefs laten wachten; ik zal het mijne doen!’

En zelfs bij den ouden poetslap in de sacristie was de gedachte opgekomen: ‘Wanneer de jood mocht terugkomen, en mij voor tien gulden kocht, en dat geld voor den H. Vader zou wezen, dan ging ik gaarne in gevangenschap en slavernij met hem en onder vreemde menschen.’

Maar de jood kwam dezen keer niet terug. Daarentegen kwam drie dagen later een dame, met een gouden bril op haar neus, die alles in de sacristie doorsnuffelde, terwijl de pastoor en de koster de kasten openden. Wat dat te beteekenen had, was den afgedankten koorrok niet recht duidelijk, maar allengskens begon hij het te bespeuren. Hij hoorde de woorden: ‘Bazaar voor den Sint-Pieterspenning,’ en wist, wat dat was. Daarna zei de dame: ‘Een kleinigheid, welke gemist kan worden en ouderwetsch is of eenige kunstwaarde heeft, bezit elke kerk, en die zullen wij ook hier nog wel vinden.’

‘Richt toch haar oogen op mij, lieve beschermengel der sacristie!’ aldus smeekte de poetslap, ‘misschien ben ik toch nog tot iets nut!’

Op dat oogenblik hoorde hij zeggen: ‘Niets, inderdaad niets!’

Maar toen zei eensklaps de koster: ‘Mijnheer pastoor, ik heb er wel is waar geen verstand van, maar wellicht zou de oude poetsvod toch nog iets waard zijn. Hirschmann uit Grünbach heeft hem voor vijf gulden willen koopen.’

‘Wat? Waar is de vod?’ riepen de pastoor en de dame met den bril als het ware uit één mond.

‘Hier!’ zei de koster, en wierp den zwarten, smerigen linnen-kantenlap op de oude sacristietafel.

De dame keek hem eerst op drie passen afstand heel voorzichtig aan, alsof reeds het beschouwen besmette; vervolgens kwam zij al nader en nader, eindelijk nam zij den vod in haar tengere, blanke handen, wat een zonderling contrast vormde. Toen vroeg zij: ‘Weet gij ook, mijnheer pastoor, hoe dit stuk linnen kant hier kwam?’

En daarop vertelden de eerwaarde heer pastoor en de koster haar, wat beiden ten naastebij bekend was van den kapelaan en diens moeder en van de teedere zorg, waarmee dezen den koorrok hadden bewaard.

‘En kan het bewezen worden, dat die twee uit Brussel kwamen en den koorrok meebrachten?’

‘Dat kan men bewijzen,’ antwoordde de pastoor, ‘het testament ligt bij mijn akten.’

Toen zei de dame: ‘Daar moet ik bij gaan zitten,’ en zij viel ontroerd in den ouden vesperstoel, die daar stond. Nu sloeg zij haar oogen ten hemel en daarna nam zij weer den poetslap en spreidde hem zorgvuldig uiteen, alsof het teer bloemenpapier was en er niet het kleinste scheurtje in mocht komen. En nu zei zij tot den geestelijke, terwijl haar

oogen glinsterden en haar wangen gloeiden: 'Mijnheer pastoor, deze poetslap is zijn duizend gulden waard, zoo zeker als wij hier bij elkaar zijn - schenk hem aan den H. Vader!'

Toen zou de poetslap ook wel hebben willen uitroepen: 'Daar moet ik bij gaan zitten,' maar hij moest zwijgen. Toch verheugde hij zich uitbundig over hetgeen hij voor de Kerk Gods waard zou zijn, en zei: 'En al neemt men mij nu ook uit het stille, rustige plekje in de sacristie weg en al brengt men mij naar de heidenen en onchristelijke menschen in hun uitstallingen, of al krijg ik een slechten, strengen dienst en al wordt ik opgesloten, ik wil het met liefde verdragen; ik ben dan tot wat nut ter eere Gods en tot den dienst Zijner H. Kerk.'

Het besluit tusschen den pastoor en de vreemde dame luidde:

'De oude kanten koorrok wordt eerst gewasschen, en dan komt hij in den bazaar voor den Sint-Pieterspenning.' En dat gebeurde. In het middelpunt van den bazaar, op een sierlijke tafel, had men den armen, ouden poetslap op een donkerrooden ondergrond uitgespreid, en daarbij stond een briefje met de fiere woorden: 'Echte Brusselsche kant, waarde duizend gulden.' En daaronder stond voorts nog: 'Oud borduurwerk, de grond is ook met de hand gemaakt.' Toen kreeg de voormalige poetslap warempel haast ontzag voor zich zelf, en hij wachtte met groote nieuwsgierigheid op de dingen, die komen zouden.

En zij kwamen, en wel in de gedaante van twee jonge dames, die, wel is waar eenvoudig gekleed, maar toch naar allen schijn van rijken huize, den bazaar bezochten en nu het oude kantwerk met bewondering beschouwden. Het werd den kanten koorrok eigenaardig te moede bij den aanblik der jonge dames; want één harer had precies datzelfde lieve, vrome, minzame gezichtje, hetwelk zich vele, zeer vele jaren geleden over hem gebogen had, toen hij als kind nog op het kantwerksterkussen lag. En ook die stem was dezelfde, toen het juffertje vroeg, waar die kant van daan kwam. Daarna monsterden de twee jonge dames het weefsel nauwkeurig en plotseling riep de eene met blijde opgewondenheid: 'O, kijk eens! Dat is het teeken van overgrootmama, hier in den hoek; het is heel klein, maar duidelijk; de verkorte naamteekening der Moeder Gods met een kruisje er boven!'

'Nu, dat mag toch niemand anders koopen dan gij beiden!' liet zich op dat oogenblik een krachtige stem vernemen; het was de papa dier twee meisjes, blijkbaar een rijk man - de oude koorrokkant verheugde zich er niet weinig over, dat de kleinkinderen en achterkleinkinderen der arme, nederige kantwerkster zoo rijk en aanzienlijk waren geworden; dat hadden ongetwijfeld de zegen der overgrootmoeder en haar goede manier van christelijke opvoeding haar aangebracht.

Met verbazing zag hij, hoe de papa der beide jongejuffrouwtjes dezen een heelen hoop goudstukken gaf - als hij het goed gehoord had waren het twaalfhonderd gulden - en deze legden stralend van blijdschap de som in handen der jonge barones, die met den verkoop van deze dingen belast was, en het scheelde bedroefd weinig of de adellijke dame had met de jongejuffers een rondedans gemaakt, zoo blij was ze met den rijken oogst, dien zij voor den Sint-Pieterspenning had behaald. De koopsters trokken met de kant zegevierend huiswaarts. 'Welk een onderscheid,' zei de oude koorrok, de voormalige poetslap, bij zich zelven, 'tusschen de groote handen van den koster en diens vrouw, of het plukken en rukken en duwen en trekken der misdienaars, en deze fijne handjes, welke mij ternauwernood aanraken, alsof ik een reliquie ben!'

Den volgenden dag werd de kant nauwkeurig bezichtigd en onderzocht en daarna verzonden om de beschadigde plaatsen te laten herstellen. Wat deed het den armen koorrok goed, toen zijn wonden en scheuren zoo zorgvuldig geheeld en genaaid werden, en hoe verheugde hij zich in zijn herrezen schoonheid! En toen naaide men hier en daar van het fijnste linnen er aan, en ziedaar, hij was weer een koorrok, maar veel mooier, dan hij ooit geweest was!

'Dunkt je ook niet, dat Heeroom bijzonder in zijn schik zal zijn, als hij hem ziet?' hoorde hij de meisjes fluisteren en was nieuwsgierig dien oom te leeren kennen. Dat moest immers de kleinzoon zijn van die jonge, schoone en godsdienstige vrouw, welke hem eens geweven en geborduurd had, als hij de broeder van de moeder harer achterkleinkinderen was.

Hij zou niet al te lang behoeven te wachten. Op zekeren dag, kort voor het feest van Maria Boodschap, gingen de meisjes en haar mama gezamenlijk per spoor op reis; de koorrok was zorgvuldig ingewikkeld en in een met een prachtig wapen versierde doos gepakt. In de vreemde stad aangekomen, reden zij in een huurkoets naar een oud, hoog, eerbiedwaardig gebouw; en toen zij de breede trappen beklommen, stond boven een bediende te wachten, welke haar ontving met de woorden: 'Zijne Doorluchtige Hoogwaardigheid is op zijn kamer en verwacht u.' Dit zeggende opende hij de deur, de nichten traden binnen en knielden in 't volgend oogenblik neer om den zegen van haar oom te ontvangen - den bisschop van het diocees. En daarna begroetten zij hem hartelijk en gaven hem den koorrok. Den bisschop kwamen de tranen in de oogen, toen hij het werk der handen zijner grootmoeder voor zich zag; hij legde zijn hand op het weefsel en zei: 'Grooter genoegen hadt ge mij niet kunnen aandoen. Ik zal het kostbare stuk hoog in eere houden en dank er u hartelijk voor.'

De koorrok wist niet of hij waakte of droomde, zoo ontroerd en verheugd was hij. Wie had zóó iets gedacht van hem, die nog slechts weinige maanden geleden blij zou zijn geweest, indien hij als de minste poetsvod in de sacristie had mogen sterven! En toen dan de feestdag van Maria aanbrak en de bisschop zelf preekte, voor den eersten keer bekleed met den koorrok, het werk zijner grootmoeder, en hij van het Magnificat sprak en van de verheffing der nederigen, toen was het den voormaligen vaatdoek, poetslap en afveger der sacristie, alsof hij den geloovigen bij elken volzin van den bisschop moest toeroepen: 'Ja zóó is het, precies zóó - *et exaltavit humiles*, de nederigen heeft Hij verheven - ik heb 't immers aan mij zelven ondervonden en aan de heele familie van de eens zoo arme kantwerkster!'

En tot op den huidigen dag hangt de oude koorrok in het studeervertrek van den bisschop naast de violette toga, en daar dichtbij het portret der grootmoeder, die met haar fraai gevormde, reine trekken hem zoo vriendelijk en minzaam aankijkt als in de dagen, toen zij, als arme kantwerkster ijverig de garenklossen dooreenwerpend, zich over hem henen boog en hem het aanzijn schonk voor lange jaren.

Vondeling en dievegge,
door
Christine.
(*Vervolg*.)

Nooit was zij teruggekomen, nooit had hij weer iets van haar gehoord. Haar ouders waren spoedig na elkander gestorven, en zelfs bij hun dood was de dochter niet tegenwoordig. Alles wat hun toebehoorde was verkocht, en de notaris, die daarmee

belast was, zond de geheele opbrengst aan Signor Caroli te Florence. Hoe zou dus Anna, de vondeling, in betrekking kunnen staan tot de rijke bankiersdochter daarginds in Italië? Neen, hij was er van overtuigd, het was slechts een speling der natuur, het kon niet anders zijn; maar hoe dan ook, de arme wees had zijn belangstelling gewekt en hij was besloten alles te doen wat in zijn vermogen was om aan den dood zijn prooi te betwisten. Hij was dan ook bereid den geheelen nacht op de hoeve te blijven om hulp te kunnen bieden voor het geval die noodig zou zijn.

Nu evenwel was er een andere taak te verrichten, en na de zieke aan de hoede van een der melkmeisjes te hebben toevertrouvvd, ging de dokter met vrouw De Vries naar de keuken, waar op dit oogenblik het geheele personeel, met Dirk aan het hoofd, aan tafel zat. Allen schenen er een voorgevoel van te hebben, dat er iets ernstigs ging gebeuren, en lieten mes en vork rusten, om met nieuwsgierige blikken de binnenkomenden aan te zien. De dokter ging naar den haard als wilde hij zich warmen, daar de avonden reeds tamelijk koel waren, maar vrouw De Vries bleef midden in het vertrek staan. Allen zwegen, toen zij met van aandoening bevende stem begon te spreken:

‘Gisteren,’ zei zij, ‘waart ge allen tegenwoordig, toen een bankbiljet van veertig gulden vermist werd. Met woorden heb ik niemand beschuldigd, maar door mijn handelwijze heb ik zeker u tot de overtuiging gebracht, dat ik Anna voor de schuldige hield. Ik ben nu hier gekomen om u allen te zeggen dat deze verdenking ongegrond was, daar ik zoo gelukkig ben geweest het bankbiljet terug te vinden.’

Zij wilde er nog iets bij voegen, maar de stem begaf haar en zij barstte in tranen en snikken uit. Dirk, die zich gedurende de toespraak zijner moeder beurtelings had voelen bleek en rood worden, daar hij de oogen van den dokter onafgewend op zich gevestigd zag, als wilde deze zijn geheimste gedachten lezen, sprong nu op en naar zijn moeder gaande, omhelsde hij haar met een vertoon van teederheid, die bij hem ongewoon was. Hij deed haar nederzitten en troostend zei hij: ‘Moeder, wij allen zijn overtuigd, dat Anna onschuldig is en dat alleen door een toeval het bankbiljet vermist werd. Als zij nu maar spoedig weer beter wordt, is alles weer goed.’ Dit laatste sprak hij tot den dokter, die inmiddels naderbij was gekomen.

‘Neen, Dirk,’ antwoordde de geneesheer ernstig, ‘Anna zal wel niet meer genezen, haar leven is in groot gevaar. Zij was zoo bevreesd, dat zij van den diefstal zou beticht worden, dat deze angst een stoornis heeft teweeggebracht in haar geheele gestel en dien schok zal zij wel niet te boven komen.’

Alle aanwezigen zwegen vol ontzetting op dit bericht, eenige meisjes begonnen te schreien en iedereen was te zeer vervuld met de sombere gedachten, die de dood zelfs in de onverschilligste gemoederen opwekt, om te letten op Dirk, wiens gelaat aschgrauw was geworden. Met angstig starende oogen keek hij den dokter aan: ‘Is er geen hoop meer?’ stotterde hij.

‘Neen, Dirk, een wonder alleen kan haar redden,’ was het antwoord. Toen wankelde de stoere boerenknaap en viel als vernietigd op de keukenbank neer. 't Was nu de beurt der moeder om haar zoon te troosten en te bemoedigen en terwijl zij daarmee bezig was, ging de dokter ongemerkt de kamer uit; hij wist nu genoeg en keerde terug naar het ziekbed van de vondeling.

De ziekte van Anna was langdurig; de dokter had het wel gezegd: slechts een wonder kan haar genezen, en 't scheen, dat de Hemel voor haar dat wonder wilde verrichten. Juist toen men haar dood ieder oogenblik kon verwachten, trad plotseling beterschap in. Na een gerusten slaap van verscheiden uren ontwaakte Anna bij volle bewustzijn en herkende eindelijk vrouw De Vries, die voortdurend bij het ziekbed

was gebleven. Eerst langzamerhand herinnerde zich de zieke wat er was voorgevallen vóór zij het bewustzijn had verloren, en nu zag zij haar trouwe verpleegster met angstige blikken aan. Vrouw De Vries bemerkte het, en haar geruststellend omhelsde zij haar en zei zachtjes: 'Zoo, Anna, ben je eindelijk weer wakker geworden? Ja, kind, je bent ziek geweest en je hebt maar gedroomd; maar droomen zijn bedrog, niet waar?'

Dankbaar drukte het meisje de handen van haar pleegmoeder en met een zucht van verlichting zonk zij weer in haar kussens. Nu de crisis gelukkig voorbij was, kwam het herstel te langzaam voor Anna, die wenschte weer te kunnen meehelpen en meewerken zooals vroeger, maar zij was nog zoo zwak.

Zoo zat zij op zekeren middag alleen aan het venster, dat op den weg uitzag. Niemand was er in het huis behalve zij, en de stilte om haar heen maakte haar aan 't mijmeren. Hare oogen waren gesloten, maar ongemerkt waren onder de oogleden een paar tranen te voorschijn gekomen, die langzaam over haar ingevallen wangen rolden. Plotseling gevoelde het meisje, dat iemand haar strak aankeek, en opziende bemerkte zij den dokter, die buiten bij het venster stond. Snel wischte zij haar tranen af en ging om de deur voor hem te openen. Hij kwam binnen en zette zich naast haar neer; vol deelneming zag hij haar aan en zei: 'Anna, gij hebt geschreid. Wat scheelt er aan, kindlief? Kom, zeg het mij, misschien kan ik je helpen. Je moet je verdriet niet in je gemoed opsluiten; het zou aan je levensgeluk knagen en het voor altijd verwoesten. Wees openhartig, vertel me wat je zoo ter neer drukt.'

INKOOPEN GEDAAN, NAAR DE SCHILDERIJ VAN P. FELGENTREFF.

'Neen, dokter, ik kan het niet zeggen,' antwoordde Anna schreiend, 'ik moet mijn last alleen dragen, maar, o, het is zoo zwaar en het verplettert mij bijna. Waarom ben ik ook niet gestorven? Dat was voor mij het beste geweest.'

'Zoo moogt gij niet spreken, mijn kind. Wie weet, of alles zich niet ten beste zal keeren. Heb vertrouwen in mij; betreft je verdriet niet het bankbiljet, dat vermist was?'

Anna schrikte op die woorden; weer kleurde een hoogrood haar bleeke wangen, weer sloeg zij de handen voor het gelaat, maar de dokter nam ze in de zijne en dwong haar hem aan te zien: 'Neen, kind, je behoeft je niet te schamen, je moogt mij vrij en zonder vrees in de oogen zien. Niet Anna is de dievegge, maar....'

'Neen, neen, houd op, noem geen naam! Zou u denken, dat mijn hart geen dankbaarheid kende, dat ik vergeten kon, wat ik verschuldigd ben aan mijn pleegmoeder, die mij van den weg heeft opgenomen, mij opgevoed, verzorgd en gekoesterd heeft. Neen, nooit zal ik den naam noemen van den dief; ik zal den last der misdaad dragen.' Heete tranen overstroomden het gelaat van het meisje; de dokter zag met bewondering het heldhaftige kind aan, dat in een zwak lichaam zulk een edele ziel huisvestte, en troostend zei hij:

'Schep moed, lief kind, niemand vermoedt iets; vrouw De Vries heeft aan allen verklaard, dat zij het geld teruggevonden had. Niemand wordt verdacht.'

‘Maar mijn pleegmoeder verdenkt mij, al komt zij er niet openlijk voor uit. Zoo lang ik in stervensnood verkeerde, had zij alles vergeten en vergeven, maar nu ik beter word komt het haar steeds voor den geest, dat de vondeling dievegge is geworden. Aan alles bemerk ik, dat zij mij niet meer vertrouwt, en dat valt mij zoo zwaar, het breekt mij het hart.’

(*Wordt vervolgd.*)

Bij de Platen.

Verwoesting van het klooster Walkenried in den Boerenkrijg. -

De gravure op blz 356 verplaatst ons in den bangen tijd van den Boerenkrijg, ontketend door den opstand van Luther en diens volgelingen tegen de Kerk. Het opgezweepte gepeupel vergreep zich niet enkel aan kerken en kloosters, maar spaarde ook de kasteelen der edelen en de huizingen der gegoede burgers niet. Zóó onmenschelijk woedde de Boerenkrijg, dat Luther, die in den aanvang, toen de verdwaasden zich tot de kerken en kloosters bepaalden, dat snood bedrijf had toegejuicht, ten laatste uitriep, dat men de boeren als dolle honden moest doodslaan.

Het tooneel van verwoesting, dat onze afbeelding te zien geeft, speelt te Walkenried in den Harz. Het oude Cisterciënserklooster, welks bouwval ook thans nog met voorliefde door toeristen bezocht wordt, werd in het jaar 1127 als een afdeeling van het klooster te Oud-Kempen aan den Rijn, door gravin Adelheide von Klettenberg gesticht en in 1129 gewijd. De in de dertiende eeuw in Gothischen stijl opgetrokken prachtige kloosterkerk, die 78 meter lang, 33 breed en tot de spits van het dak 33 meter hoog was, werd in 1525 door de boeren verwoest. Van de op 36 zuilen rustende basiliek zijn schilderachtige bouwvallen over, die de mooiste kerkruïne van den Harz zijn.

De monniken namen, voor zoover zij aan de handen der boeren konden ontkomen, de wijk naar Nordhausen, hun have en goed overlatend aan de woeste muiters, die kerk, klooster en bibliotheek in een puinhoop veranderden.

Het is een pakkend gezicht; op den voorgrond de indrukwekkende bouwval van het verwoeste Godshuis, de geknevelde kloosterlingen en de door den duivel van haat en wraakzucht bezeten rotgezellen; op den achtergrond het in vlammen opgaande dorp. De schoen, dien men op de door een der mannen gedragen banier ziet, was het zinnebeeld, waaronder de boeren den strijd hadden aanvaard, in tegenstelling met den laars van den edelman.

Aan het kanaal. -

Men zal wel geen moeite hebben, in onze gravure de hand te herkennen van denzelfden schilder, die op onze eerste bladzijde het fraaie kijkje in het schilderachtige Dordt gaf. Er is een sprekende gelijkenis tusschen het melkmeisje met de groote eigenaardige kannen op deze en op de vorige afbeelding.

‘Aan het kanaal’ is een echt Hollandsch gezicht. De vaart, de menschen aan den kant, de huizen, die daar zoo vredig liggen, de molen, waarvan wij het bovenstuk boven de boomen zien uitsteken, het is alles Hollandsch, een vaderlandsch tooneeltje, dat wij allen met genoegen aanschouwen, vooral wanneer het zoo knap is weergegeven als door den Berlijnschen kunstenaar is gedaan.

Inkoopen gedaan. -

Een echt huismoedertje in den dop, die kleine meid, met moeders mand aan den eenen, moeders paraplu onder den anderen arm. Daar moeder door ziekte verhinderd was, is zij naar de markt geweest om inkoopen te doen, en ze heeft zich van de opgedragen taak zoo flink gekweten, zoo parmantig met de koopvrouwen onderhandeld en zoo ferm afgedongen, dat moeder ongetwijfeld tevreden zal zijn.

Maar ze heeft ook - en dat is het mooiste - voor moeder een versnapering meegebracht, een pond lekkere, rijpe kersen, in een krant gepakt. En al zal moeder tegen haar zeggen: ‘Dat had je niet moeten doen, Keetje,’ Keetje weet heel goed, dat moeder er heimelijk heel blij mee is. Maar de blijdschap van moeder geldt meer het goede hart van haar kind, dan de sappige vrucht.

[Nummer 46-47]

Museum te München.
Phot. van Frans Hanfstaengl, München.
DE BOODSCHAP DES ENGELS, NAAR ROGIER VAN DER WEYDEN.

Bij onze Kerstplaten.

In het Goedeweek-nummer van dezen jaargang der *Illustratie* trachtten we door platen en tekst den lezers eenig denkbeeld te geven van de wijze, waarop de Nederlandsche schilder Rogier van der Weyden - van wiens leven we daar meerdere bijzonderheden vermeldden - de geheimen van 's Heeren lijden en sterven heeft voorgesteld in velerlei fraaie tafreelen; het leek ons niet onbelangrijk ditmaal eens te doen zien hoe dezelfde meester de blijde Geboorte-mysteriën verheerlijkte in kunstwerken, van wier verheven schoonheid reeds onze reproducties een eerbiedwekkend getuigenis te geven vermogen.

De drie schilderingen, waaraan onze platen ontleend zijn, vormen te zamen een drievleugelig altaar, dat, oorspronkelijk een Keulsche kerk sierende, thans bewaard wordt op het Münchener Museum van oude kunst.

De aanbidding der Koningen (blz. 364) is het middendeel, de *Boodschap* en de *Opdracht* vormen het linker- en rechterluik. Wanneer we deze tafreelen met die van 's Heeren lijden vergelijken treft ons aanstonds het feit, dat de meester, wiens in stervensnood schier verstarde of van medelijden bezwijkende gestalten een diepen indruk van smartelijke verslagenheid teweeg brengen, aan zijn werk, waar de stof dit eischt, ook een milder karakter te verleenen weet. Duidelijkst kom dit uit op den linkervleugel en het middenpaneel.

Het eerste vooral verbeeldt een tafreel van zóó blijmoedige vroomheid, van zóó stichtende innigheid, dat we het ons niet anders denken kunnen dan onder de gewijde

welving van een Gothieken tempel, beschenen van schemerig licht, dat door een links-boven aangebracht kleurenvenster komt neergestreken.

Het is de overweging van het Mysterie, visioen geworden voor het zielsgezicht van den biddenden geloovige, die bovendien was een van God hoog-begenadigd kunstenaar en het verwezenlijkte in lijnen en kleuren om het godvruchtige volk - minder dan hij gezegend met de genade der schouwing - iets meê te deelen van zijn zaligheden, en het tevens de meditatie van het eerste der Rozenkrans-geheimen te vergemakkelijken.

Want getuigen niet van vurig-devote verzonkenheid in de onwereldsche wedden van het Maria-leven de kinderlijke bijzonderheden, welke de kunstenaar der vermelding noodzakelijk achtte, als wilde hij daarmede zeggen, dat in de innigheid der aanschouwing hij niet alleen de blijde gebeurtenis zich voltrekken zag voor zijn oogen, maar ook hóórde de zoete engelenstem? - Dit bedoelde hij aan te duiden door de woorden der groetenis: *Ave gratia plena Dominus tecum* - in zichtbare letterteekens als 't ware te laten ontspringen aan de lippen van den Godsgezant. Wel tracht hij hier iets weêr te geven, waarvan de verzinnelijking buiten het bereik der schilderkunst, op het gebied van poëzie en muziek gelegen is, maar deze naïve poging is te beminnelijker, wijl ze het onderrichtend vermogen van het werk te verhoogen bedoelt. Een dergelijke dubbele strekking heeft het duifje, dat op het woord van den Engel door het openstaand venster naar binnen gevlogen komt, recht naar de Maagd, als wilde het zijn vleugelen zegenend strekken

over haar gebogen hoofd, zoodra zij het woord zal spreken, dat haar maken zal tot moeder des Heeren.

Terwijl het geheele tafreel als een zichtbaar plaats-hebbende gebeurtenis wordt voorgesteld, komt het symbool van de onzichtbare, dus buiten de zinnelijke waarneming van den schilder vallende, maar toch even reëel gebeurende dingen getuigenis afleggen. De overschaduwing van Gods Geest op het moment van Maria's *fiat* was een feit, van welks wezenlijkheid de mediteerende kunstenaar zóó innig doordrongen was dat hij het verzichtbaarde op de hem eenig-mogelijke manier: door de aanwending van het symbool, 't welk in zijn algemeen gekende beteekenis tevens als leerend motief van schoonheid was. Symbolisch bedoeld is mede de leliestengel als beduidend Maria's maagdelijke reinheid. Het onderrichtend karakter der schildering, bestreefd in zoo eerbiedwaardigen eenvoud, doet allerminst afbreuk aan de dichterlijke waarde van het werk. Staren we er lang en aandachtig naar, dan lijkt ons dit heilig vrouwen-vertrek als doordrongen van den geur van Maria's deugden, dan zien wij in de stemmige soberheid dezer bescheiden ruimte de eenigmogelijke omlijsting van dit ingetogen maagdenleven. Daar staat de legerstede, die de jonkvrouwe zooeven verlaten heeft om neêr te knielen op de bidbank en haar morgengebeden te spreken uit het boek, dat haar linkerhand steunt; en als ze zoo te bidden lag, in de stilte van haar klein kamertje, is het gebeurd: het Wonder: langzaam, met zilverig geritsel van zijn slepend kleed, is hij binnengetreden, de statige Aartsengel, en Maria heeft het hoofd gewend, niet hevig verschrikt als eene die vreeze kent, maar kalm en rustig, wetend zich altoos veilig in Gods hooge hoede. En als zij den Engel zag, groot en blank in de rondomme schemering, heeft ze wel met een gebaar van eerbiedigen schroom de slanke rechter geheven en even neêrgenegen het hoofd ten deemoedigen groet, wijl het gebedenboek, aan haar hand ontgleden, op het kussen van de bidbank rusten bleef. Zoo heeft ze de hemelsche boodschap vernomen en is het Wonder aan haar voltrokken.

Toen heeft de Engel voor het nederig maagdeke van Nazareth eerbiedig de knie gebogen, en - hemelsch hoveling - zijn Heer gehuldigd in de verborgenheid van haar kuischen schoot, en, zijn breede vleugelen breidend, is hij weggewiekt van de aarde.

Op het middelpaneel zien wij de Morgenlandsche edelingen

> '..... knielen voor de kleene voeten
> Van 't Kind, waarvoor Herodes vreest.'

Zie, hoe de wijze, machtigen, deemoediglijk belijden de Kind-geworden Wijsheid Gods! En de moeder - zij is niet verwonderd nu haar Kindje deze eere geschiedt, ze ziet het rustig aan als zóó behoorend, dat de knielende vorst in zijn plechtgewaad, versierd met fluweel en hermelijn en glanzende parelsnoeren eerbiedig de handjes van den kleinen Jezus neemt op zijn rechter en ze kust; en daarna de voetjes, één voor één, wijl hij ze op zijn linker rusten laat. Achter hem knielt zijn vorstelijke gezel, de offergave voor zich uit dragend, den fulpen, met hermelijn omboorden en met edelsteenen omzetten hoed voor de borst; en ook de Moorenkoning ontdekt zich de donkere lokken, als hij, gevolgd van zijn geschenken-dragenden schildknaap, den armen stal binnentreedt; hij is eveneens schitterend uitgedoscht in kostbare stoffen. Rechts op den achtergrond tracht het gevolg mede een blik te werpen op de heilige Familie; links van de Moedermaagd staat Sint Jozef, haar nederige bruidegom, in

houding van eerbiedige verbazing het wondere schouwspel aan te staren. Ook de os en het ezeltje bij de kribbe zijn niet vergeten; in het verschiet een fijn uitgevoerd stadsgezicht.

De (onbekende) schenker van het altaar knielt met zijn Rozenkrans tusschen de vingeren achter Sint Jozef; hij neemt geen deel aan de heilige gebeurtenis; zijn oogen zijn geopend, maar zien niet: hij bidt zijn ‘tientje’ en overweegt daarbij het mysterie, dat de schilder heeft verbeeld. Deze gaf den knielenden koning de trekken van Philips van Bourgondië (den Goede), terwijl de laatst binnengetredene, die met den tulband in de hand en zijn hond aan zijn voeten, Karel den Stoute moet voorstellen.

Op den rechtervleugel zien we het inwendige eener kerk; naast een met wit lijnwaad bedekte auter-tafel staat Simeon, het Goddelijk Kind van de moeder overnemend. Behoedzaam vat hij Het aan met de doeken, waarin Maria Het gedragen heeft, als achtte hij zich onwaardig met zijn handen het heilig Kinderlijf te beroeren. Welk een angstvallige bezorgdheid teekent zijn gelaat, dat hij zoo aanstonds ten hemel zal opheffen, God lovende met de woorden, die de schilder op de kolom achter het Kindje heeft aangebracht: *Nunc dimittis servum tuum, Domine, secundum verbum tuum in pace*. ‘Laat nu, Heer, Uwen dienstknecht gaan in vrede, naar Uw woord; want mijne oogen hebben Uwe Zaligheid gezien, die Gij bereid hebt voor het aangezicht van alle volkeren: een Licht tot verlichting der heidenen en tot heerlijkheid van Uw volk Israël!’

En Maria en Jozef - het is der moeder aan te zien dat ze vol vertrouwen haar Goddelijk Kind geeft in de handen van den heiligen grijsaard; de vrome voedstervader, die de wassen kaars draagt - symbool van het Licht, dat de volkeren verlichten komt - hij leeft in durende verbazing over de vreemd-verheven gebeurtenissen, waaraan hij deemoedig deelnemer is, en zou wel aldoor knielen willen voor zijn Bruid, door God zóó hoog verkoren.

Simeon, als hij de vrome verbazing van den grijsaard en de teedre toewijding der Moeder ziet, zegent hen, zeggende: ‘Zie, Deze wordt gezet tot een val en een opstanding van velen in Israël, en tot een teeken dat wedersproken zal worden’; en - wijl een weemoedige lach over zijn oud gelaat glijdt - tot de moeder: ‘Ook door uw ziel zal een zwaard gaan, opdat de gedachten uit vele harten geopenbaard worden.’

Dan reikt de jonkvrouw, die in het gewaad der edelvrouwen uit des schilders tijd achter Maria staat, den vader het korfje met de twee tortels, die de Joodsche wet den ouders van iederen jongen zoon te offeren verplicht.

Aardig is het Bolognezer hondje, dat blijkbaar met zijn meesteres is medegeloopen, een diertje, dat we op oude schilderijen menigmaal de aanzienlijke middeleeuwsche vrouwen vergezellen zien; het was anders Rogier's gewoonte niet op zijn streng-kerkelijke schilderingen dergelijke aan het dagelijksch leven ontleende bijzonderheden aan te brengen, hier alweder een bewijs, hoe de zin voor de werkelijkheid, voor liefdevolle afbeelding van het gewone leven, later de roem der Nederlandsche meesters, reeds dien ouden schilders in het bloed zat.

Terzijde van den H. Simeon zien we de profetes Anna, van wie de H. Schrift zegt, dat ‘zij was een weduwe van omtrent vier en tachtig jaren, dewelke niet week uit den tempel, met vasten en bidden, God dienende dag en nacht’ Ook zij heeft de Godheid van Maria's Kind beleden en de vreugde Zijner geboorte gemeld aan allen, die in Jerusalem Messias' komst wachtende waren.

Meer op den achtergrond bevinden zich nog twee figuren, een man en een vrouw, waarschijnlijk behoorend tot Maria's maagschap.

Ons plaatje op pag. 368 stelt voor den linkervleugel van het Maria-altaar, dat op het Berlijnsch Museum berust; in het Lijdensnummer kunnen onze lezers het rechterluik - de verschijning van den verrezen Heiland aan Maria - vinden afgebeeld.

Zooals we daar reeds vermeldden, wordt ieder tafreel omlijst door een Gothieken boog, waarin weder ter versiering - en ter onderrichting tevens - eenige groepen, grauw in grauw, geschilderd zijn, zoodat ze den indruk maken van beeldhouwwerk. Van boven naar links afdalend vinden we: *de Boodschap des Engels, het Bezoek aan Elisabeth, de Aanbidding van het Goddelijk Kind*; rechts van onder af: *de Aanbidding der herders, de Aanbidding der Koningen, de Opdracht in den tempel*, daaronder het beeld van den Apostel Paulus, aan de linkerzijde den H. Petrus.

In het midden is Maria gezeten, het zacht lachend Kindje ligt op haar schoot; de moeder is gansch verzonken in zalige aanschouwing: haar gelaat teekent teedere vereering, de fijne vingertoppen zijn in aanbidding tegen elkander gelegd. Ze ziet niets dan haar Kind, haar God; het is het moment der heiligste moederweelde, der vurige aanbidding, der mysterievolle samenleving der Goddelijke ziel van het Kind met de menschelijke der Moedermaagd; der ziele-bevruchting met vreugden onvergankelijk, wier herinnering alleen haar onder het kruis voor bezwijken hoeden zal. Ze merkt niet hoe Sint Jozef, deemoedig oud manneke, biddend is ingesluimerd; hoe zijn hoofd neerzinkt op de handen, rustend op den reisstaf: ze heeft haar Kind, Het ligt te spelen op haar schoot, en ze wordt niet moede te waken en te bewonderen en zou wel zóó blijven willen, dagen en nachten, heel haar leven lang.

Wat onze oude schilders verheerlijkten met hun penseel, dat zongen onze oude zangers op even naïef-verheven wijze:

Ons ghenaket die avondstar
Die ons verlichtet alsoo claer,
Wel was haer doe,
Susa nina, susa noe,
Jesus minne sprac Mariën toe.

Si zette dat kint op haren schoot,
Si cussedet voor sijn mondekijn root;
Wel was haer doe.
Susa nina, susa noe,
Jesus minne sprac Mariën toe.

Si zette dat kint op haeren enien,
Si sprac: groot eer moet dy geschien...
Wel was haer doe,
Susa nina, susa noe,
Jesus minne sprac Mariën toe.

MARIA VIOLA.

Een Kerstherinnering, door J.E.H. Menten.

Rocca-Bruna.

Het land der palmen.

Het paradijs aan de oevers der Middellandsche Zee. Een blauwe kristalheldere zee, onpeilbaar diep, boven uw hoofden een heldere azuurblauwe hemel. Een zachte zoele lucht, die met onzichtbaar waaien u de slapen koelt, en die gij indrinkt als een lafenis.

Was het paradijs niet, vóór den zondenval, het Eden, iets hemelsch, iets dat 's menschen edelste behoeften en heiligste lusten verzadigde, vrede gevend en stillend alle verlangens van 's menschen hart, alle verzuchtingen nog zoo hoog, die opwellen konden uit de nog onschuldige borst van den thans onttroonden koning der Schepping? Hier schijnt het leven te heerschen in al zijn volheid, frischheid, overmoed, - een leven, dat den dood niet vreest, - een steeds triomfeerend leven.

Machtige bergreuzen worden gekroond met eeuwige sneeuw- en ijstoppen en weren ruwe winden en koude luchten. Zoele ademen stijgen uit de lauwe dalen, gaan langs de bloemige hellingen, ruischen zacht over de groote gevinde en getande palmtakken, en slapen op de azuren golven, spelen, lispelen door bonte, bloeiende heesters met de geuren der tallooze bloemen.

Dit is het land der bloemen. Zoo goed als Florence, de schoone bruid van de Arno, de kroon draagt van de bloemenkoningin, is dit land koning onder de landen der bloemen. Hier zoekt men een toevluchtsoord tegen het sterven. Hier waant men zich zeker tegen de duizendhoofdige krankheid.

Bloemen, velden van bloemen, bloemenakkers, bloemenwouden - bloemen overal in kwistigen overvloed. Alles één bloem. Zij golven in kransen en takken en ranken, in ruikers en slingers, als uit een overvolle vaas. Zij klimmen en vallen in trossen gebonden, in festoenen aan elkander geregen, een regen van bloemen, een waterval gelijk. Hier is een

voorraadkamer van bloemen voor de halve wereld.

Zoowel aan de ijsboorden der Newa en in de heilige keizerstad van het rijk der Tsaren, verloren in velden van sneeuw en ijs, als aan de mistige oevers van Theems en Amstel, ziet gij bloemen, kinderen dezer oorden.

En in zulk een hemel te zijn, te wandelen, te genieten door alle poriën!

O zaligheid! En daar te sterven? Ja, men sterft ook daar. Zeker, er zijn ook kerkhoven, reuzenboeken, waarin de macht des doods wordt opgeteekend, in gesloten, geheimzinnige hiëroglyphen des doods. - Akelig tuighuis van de tropeeën des doods.

En hier toch ook wuiven palmen met hun groene waaiers, ook hier geuren bloemen. Zij klouteren met hun kleine groene pootjes over de muren, sluipen onder de ijzeren hekken door, als dieven bij inbraak, zetten zich om strijd vast op graf en steen, schieten hun welige ranken om de kruisen en hangen hun trossen aan de armen te wiegelen in de koelte des avonds.

Wij zijn Nizza voorbij. Daar ligt Monaco. Van den weg uit groeten wij dat helsche paradijs, Monte Carlo geheeten, en het beruchte Casino, op zijn onwrikbare goudvesten troonend, vooruitspringend in de blauwe golven, als de Loreley der Middellandsche Zee.

Wee hem, die naar den verleidenden tooverroep luistert, die hem lokt van daar boven. Hoevele lijken spoelden ze aan den oever, de stoeiende golven, met zilver gekuifd?

Hoevelen vond men 's morgens, het bleeke gelaat, het verglaasde oog naar den lachenden heuvel gekeerd, in de koele dreven der lustwarande om het paleis der speelbank, tuin der Hesperiden met gouden vruchten, - voor hen akker des doods.

Vooruit!

De volgende plaats heet Rocca-Bruna. Hier moeten wij wezen.

Links klimt een tamelijk breede weg de bergen in. Wat een land! Geheel wouden van oranje- en citroenboomen! Olijven ook, met hun blauw-groen loover wonderlijk afstekend tusschen het glinsterend gebladerte, bedekken de flanken der bergen, waarheen uw oog zich wendt!

Wat een heerlijke lucht ademt men hier! eeuwig bloeiende boomen, bloesems, afwisselend met goud en vruchten, leven en dood, bloem en vrucht te gelijk!

En zoo naar boven, en steeds breeder wordt het uitzicht, steeds grootscher het tooneel. Ginds blauwen de golven der zee, daar blauwen de toppen der bergen. Hier schijnt alles in azuur gedoopt, en hangt een blauw, zilver waas over bosch en heg, over berg en dal.

Nooit zullen wij die wandeling vergeten!

Maar wij zijn boven aangeland.

Bruin is de aarde en de rots Rocca-Bruna, ook haar naam. Boven in de bergen en toch aan den voet der bergen, die zich amphitheatersgewijze opstapelen aan den horizon. Reuzenschreden voor Titanen!

Links gaat uw weg voorbij onder de ruïnen van een kasteel. Hij leidt u naar het schoonste gezichtspunt. Een klein dorpje draagt gindsche vlakte in haar schoot. Voorbij het kerkhof voert u het pad. Wat is dat? Zagen wij daar niet op den doodenakker een dennenboom staan? - niet een dier koepelvormige, die ge in heerlijke groepen opklimmen ziet aan uwe linkerzijde, op een punt der Riviera? Neen, neen! een Noordsche den, een zoon van het Noorden, een Kerstmisden. Op een graf voor een kruis, in een hoek van het kerkhof! Hoe komt die hier?

Arme balling, trotsche Noor, hoe treurt ge hier, zoo eenzaam?

Wij treden nader. De jaren en het mos hebben het opschrift uitgewischt. Wij lezen: 'Hier rust.... Harry....'

Dat is alles.

Een Hollandsch opschrift op een doodenakker aan de Middellandsche Zee! En nog zoo! Zoo! dat woord Harry. Eén Engelsch, geen Duitsch, geen Italiaansch. Welk een geheim sluimert onder dien steen, in de schaduw van dien den!

'Wie rust daar?' vroegen wij hem, dien wij dachten de koster te zijn. Want het was twaalf uur, en hij luidde het Angelus.

'De signore van de Casa Mosa en de Donna, zijn moeder.'

'Casa Masa! Het huis 'de Maas.'

'Waar ligt de Casa Mosa?'

Hij wees in de richting naar de zee en haalde de schouders op.

Wij gingen dien weg op en vonden een woning, die vroeger wel een villa mocht genoemd worden, groot en lang, van één verdieping. Galerijen moesten er rondom geloopen hebben, - dat zag men; prachtige tuinen moesten ze omgeven hebben, - nu waren zij verwilderd en verwoest; wij volgden een voetpad door het struikgewas en betraden een kleine vooruitspringende rots. Rotsblokken vormden een balustrade. En in den rotswand achter u denzelfden naam: 'Harry' uitgestoken of uitgesneden. Wij namen plaats op de rotsblokken en blikten droomend over de oneindige zee.

Onovertreffelijk gezicht!

Het uur der volle hitte, - als er vuurpijlen opschieten door het purpergouden waas, dat over de blauwe golven zweeft.

Harry, wie was die Harry?

Het is lang, zeer lang geleden, zoolang, dat wij het zonder schroom wel verhalen durven.

Neen, niemand zal ooit de namen uitvorschen van de personen, die optreden in deze herinnering. Hij en zij zijn reeds lang gestorven en rusten in vreemde aarde onder den blauwen hemel van het Zuiden.

Maastricht.

Het was daags voor Kerstmis, ongeveer vier uur. Bitter koud was het weer, een fijne, vinnige nevel, als een sluier van staalblauwe gaze, golfde als een doorschijnende stroom door de straten, en was als vlottende gordijnen opgehangen langs de huizen, waarvan de winkels, met ijsbloemen als met zilveren damast bekleede ruiten, een niet minder mat licht te zien gaven. Enkele lantaarns waren opgestoken en boorden als gele beweeglijke vlammetjes walmend door het grijze duister.

Het was stil op de Boschstraat. De platgetrapte sneeuw der vorige dagen verdoofde elk geluid. Op de stoepen der huizen, hier en daar klonk de haastige gang der voorbijgangers, die ineengedoken en ingehuld voorbijschoten.

Het bellengerinkel der winkeldeuren brak slechts de stilte af. Er hing sneeuw in de lucht. De daken der huizen verloren zich in de nevelenzee, waardoor enkele sterren schitterden.

De meeste voorbijgangers waren op weg naar de kerk, of kwamen er van daan.

De grijze St. Mathias had de poorten geopend en soms kruisten twee breede lichtvlakken zich op den drempel, wanneer de twee deuren te gelijk zich openden. Het was Kerstavond, en de drukte aan de biechtstoelen was groot.

Vrede moest er zijn in de ziel, wanneer de kleine Koning des vredes komen zou in den heiligen nacht. En vrede kon Hij alleen geven.

Opeens bleven de kerkgangers op straat, op de stoepgangen als vast genageld staan en aller hoofden waren naar de Markt of naar de Groote Gracht gekeerd. Een hoog rijtuig met vier paarden bespannen rolde daar aan. Bij het voorbijgaan langs de kerk zagen zij, die de kerk wilden binnengaan, even een bleek gelaat zich buigen aan het portier en een vluchtigen blik werpen in de geopende deuren. Men hoorde een gerinkel van bellen en een paardengetrappel, alsof meerdere arresleden in aantocht waren. Voor het 'Hotel de Lévrier' hield het stil.

Alle voorbijgangers waren naar dien kant gekeerd en hunne blikken naar de poort van het hotel gericht.

Het was een hoog rijtuig. Een van de zoogenaamde 'reisberlines' op veeren, hoog gedragen. De Engelsche mail coach heeft er tegenwoordig nog veel van weg. De koetsier sprong van den nog al hoogen bok, waarop hij tot nu toe getroond had, maar dien hij veel liever verliet dan een koning zijn troon, blies lange, grijze nevelwolken voor zich uit en spoedde zich aan het portier. Een lange, slanke gestalte daalde langs de drievoudige trede naar beneden, zonder een woord te spreken.

Een niet minder lange pelsjas, die tot op de voeten reikte en aan den hals en de armen de kostbare voering toonde, terwijl een breede, ruwe pelskraag tot over de armen neerkwam, liet nauwelijks het bleeke hoofd, eveneens met een pelsmuts bedekt, uitkomen.

Het was een bleek, fijn gesneden gelaat in het licht der twee poortlantaarns gezien, met witte krullen, die verward uit het bont op en uitstaken, en een lange, puntige snor. Maar uit de oogen lichtte iets, dat, maar eens gezien, voldoende was om ontzag in te boezemen. Er bliksemde iets, dat, gevoegd bij de gebiedende gestalte, u deed denken, dat die vreemdeling gewoon was te bevelen en zijn bevelen en wenken stiptelijk te doen opvolgen.

De bediende stormde hem te gemoet.

'Een kamer en vuur!' heet het, niet onbeleefd, maar kort, uit den hooge.

'Mijnheer! Zou mijnheer niet eerst binnenkomen?'

'Neen!....'

Men ging naar boven en naar een kamer met twee vensters, het meest naar de markt gelegen.

De lichten werden opgestoken. Een blik rondom en 'goed! gij kunt gaan. Zorg maar voor mijn bagage!'

Aan het raam stond links een kleine tafel en daarvoor een oude canapé. Hier ging hij zitten en zag onverschillig om zich heen naar de straat.

'Gordijnen aflaten, mijnheer?' luidde de vraag.

'Neen, zoo goed!'

Hij blikt het venster uit in de richting der straat en de markt of zijn oog bleef rusten op de oude kerk van Sint Mathias. Hij steunde het hoofd en zag voor zich uit als in een droom. Ondertusschen knapte en lichtte een vroolijk vuur in de kachel en het vertrek werd gezelliger. Hij stond op en wandelde in zijn reiskostuum heen en weer. De bediende, die niet ophield, den vreemden gast van ter zijde op te nemen, wanneer hij zulks onbemerkt kon doen, bracht zijn koffer, en aan de deur vroeg hij: 'Wenscht mijnheer te eten?'

'Om zes uur,' was het antwoord.

'Raar heerschap,' bromde hij in zich zelven, 'die zal zich ook niet verpraten. - De pelsbeer eet om zes uur,' zoo klonk zijn boodschap in de keuken.

‘Hoe ziet die pelsbeer er uit?’ Zoo regende het vragen van alle zijden.

‘Ik heb niets gezien dan een puntje van zijn neus en een paar oogen, die u bang zouden maken, en snor en haar, alles even wit. Zorg maar, dat er op zijn eten niets te zeggen valt, anders kunt ge 't zelf naar boven dragen. Maar één ding zou ik wel willen weten: wat hij toch den heelen tijd te kijken heeft naar de kerk en de Raamstraat in? De kerk is toch maar een hoop grijze steenen en de Raamstraat.... nu.... hum.... enfin, dat is de Raamstraat, - een heel respectabele straat, maar om er nu zoo erg naar te zitten kijken....’

Ondertusschen had de vreemdeling zijn pelskostuum afgelegd en zich verfrischt, had ook een oogenblik stil gestaan voor de alkoof en trad weer op het raam toe in zijn droomerige houding.

Het was een lange, slanke man, een gebiedende houding met bleeke, zeer fijn gesneden trekken, hoog voorhoofd, met een vracht van witte lokken, die het gelaat keurig omlijstten en zijn zwarte vurige oogen deden uitkomen, terwijl een lange, fijnwitte snor, erg puntig, de niet minder fijne bovenlip bedekte. Hij zag er niet oud en niet jong uit met dat witte haar. Meer dan veertig jaar zeker niet. Hij was gekleed volgens den toenmaligen tijd, iets zwieriger en losser. Men zag, dat hij niet uit Europa kwam, maar in de West of de Oost moest thuis hooren.

De geheele verschijning had iets buitengewoon beschaafds, iets, wat aan hooge kringen denken deed.

De bediende zag verwonderd op bij het opdisschen van den maaltijd.

Hij zag er nu in menschenkleeren, zoo

noemde hij het, veel fatsoenlijker uit, maar spreken deed hij toch niet, voegde hij er bij, al had hij het berenvel ook op een stoel gelegd, - het beerachtige stak hem niet in het vel, maar in den heer zelven.

De vreemdeling at en dronk bijna niet. Er ging iets droevigs over zijn gelaat, - de hoeken van zijn mond trokken zich soms krampachtig samen, en de handen lagen over elkander gevouwen op tafel. Steeds dat blikken naar die kerk en naar die straat.

‘Is dat een kerk? Een katholieke kerk?’ had hij gevraagd.

‘De St.-Mathiaskerk,’ klonk het antwoord.

Alleen gebleven glimlachte hij bitter en schudde het hoofd.

‘Huichelaar daar gij zijt, wat vraagt gij nog? Gij weet het beter,’ - en het klonk zoo droef, - ‘beter, veel beter, dan die arme bediende, waarschijnlijk een vreemde. Hoe dikwijls hebt gij dien weg gemaakt? Hoe dikwijls tegen alle verbod hier vlak over gespeeld met andere kinderen? En hebt gij niet de H. Mis gediend daarginds en weet ge niet meer, dat men u toen den Pruis noemde?’ Hij zweeg.

Museum te München.
Phot. van Frans Hanfstaengl, München
DE AANBIDDING DER KONINGEN, NAAR ROGIER VAN DER WEYDEN.

‘Den Pruis,’ herhaalde hij zacht.

Weer heerschte er stilte in het groote vertrek.

Men had een lamp gebracht. Maar lezen, werken, wilde niet vlotten. Steeds ging zijn geest met zijn blik, dan naar de kerk, dan naar de straat.

Op eens sprong hij op. ‘Zou zij,’ hij sprak het zoo zacht, zoo zoet uit - 'nog leven? Harry, Harry, wat hebt gij gedaan? - Wat zit gij hier te kijken? en vragen durft gij niet eens... Och! zij moest er eens niet meer zijn! hij sloeg zich met de hand tegen het blanke hoofd, - ‘neen! dat ware te erg, die straf zou te zwaar zijn.’

Weer zweeg hij stil. ‘En toch, dat hadt gij verdiend! verdiend! duizendmaal verdiend, verdiend voor uw harteloosheid, ondankbaarheid, uw snood vergeten!’

Museum te München.
Phot. van Frans Hanfstaengl, München.
DE OPDRACHT IN DEN TEMPEL, NAAR ROGIER VAN DER WEYDEN.

'Verdiend' het klonk luid door de kamer en bitter klonk het, 'zij was alles voor u en gij,' hij begroef zijn hoofd in zijn handen. 'Gij hebt niets gedaan voor haar, gij zijt weggeloopen als een ondankbare lafaard.'

Hij blikt wild in het rond. Hij had niet gesproken.

Op eens sprong hij op. 'Wie, wie durft mij een lafaard noemen? Wie? Wie?' en hij trad twee passen uitdagend vooruit, 'wie?' Neer viel hij in een stoel, het hoofd op zijn hand.

'Mijn God! mijn God! Wat ben ik dan anders?' Het vlijmt u door de ziel, die stem te hooren, als een dolk. Wat spreekt zij nog van God.

'Gij hebt uw God en uw moeder verraden, verlaten, vergeten!'

Het was zoo stil in de kamer, dat gij het lichte tikken eener kleine albasten en gouden pendule 'Louis XVI' klaar hoorde tikken.

Hij zuchtte diep. 'God en moeder, dat moet wel altijd samen gaan, dat kan niet anders.' Het klonk hardvochtig, hard. Weer staarde hij op de kerk. Daar begonnen de klokken het hoog Kerstfeest in te luiden. Het klonk zoo feestelijk door de stille avondlucht! Een voorspel van die nachtklokken, die als de stemmen der engelen door de wereld verkonden: 'Eere zij God in den hooge en vrede op aarde den menschen die van goeden wille zijn.'

'O, die klokken, wat snijden ze mij door het hart!' - en hij drukte de fijne witte handen tegen de borst. - 'O! die klokken, wat een lied van het verleden zingen zij mij voor! Wat verwijtingen dreunen mij in de ooren! Zwijgt! Zwijgt! boden des ongeluks! boden des verledens.'

Hij drukte zijn ooren dicht - en stampte met den voet - 'ik wil u niet hooren!'

Bom! Bom! Bom!...

'Ik wil u niet hooren, zeg ik u.'

Hij schreeuwde het uit, het was bijna krijschend: 'Ik wil niet, zooals gij wilt.' Hij viel weer neder op zijn zitplaats, somber voor zich uit starend.

Op eens klonk een schaterlachen door de kamer. - 'Het is al te dwaas. Wat doe ik eigenlijk hier? Wat dreef mij hierheen? Wat zoek ik? Rust? Rust? Die rijk is, die heeft ja, rust? Neen! Neen! Gij liegt! Gij liegt! - Schatten hebt gij, maar rust hebt gij niet gevonden, - leugenaar. Maak u niets wijs; gij hebt den vrede van uw hart verloren.'

Het klonk schamper - machteloos en moedeloos; zoo spreekt iemand, die hoop en moed heeft opgegeven. 'Ha! In die kerk heb ik rust gekend en vrede en geluk. Kind in het blanke koorkleed, - kind, - ja, ook toen klonken de klokken, toen ik in feestkleedij opging naar de kerk, om voor het eerst God te ontvangen.' Hij schrok.... 'Mijn God.... Wat spreek ik van God? - Ik heb immers geen God meer. Verraden, verkocht als een Judas. Verraden en verkocht als mijn moeder!'

Oneindig zoet klonk dat woord van zijn lippen.

'Mijn moeder!' - herhaalde hij, - 'op dien dag stak ze mij een klein wit takje bloemen op mijn borst vast. - Zooals thuis, fluisterde zij - en ik was er mee verlegen, ik was de eenige.'

En hij stond op, hij haalde een gouden doosje, keurig bewerkt, uit den openliggenden koffer - en een verflenst takje van kleine bloempjes, lelietjes der dalen, werd zichtbaar. De tranen sprongen hem uit de oogen; hij kuste het verflenste takje en schudde treurig: 'Niet om hem, maar om haar!' *Hem* was zijn God gemeend. - Arme, arme man!

‘Om Hem voor wien ik het droeg, maar om haar die het mij gaf.

‘O! ik moet het toch bekennen, toen was ik gelukkig, ten volle. Ik weet nog hoe ik bidden kon, bidden voor vader ook. Zij had immers gezegd: Harry, bid ook voor uw vader: uw goeden vader, die bij God is. - O! kon ik nog eens bidden! Bidden als toen. Bidden! bidden!’ stiet hij kwaadaardig uit, - ‘wat moet dat heeten! en toch, kon ik nog eens bidden als dat knaapje, dat ik nog zie intreden, spelend en huppelend, daar in die kerk... daar... daar gaat hij!...’ Hij wrong de handen voor zich heen.

‘Wat kom ik toch hier doen? Wat heeft mij toch met onweerstaanbare kracht hier naar toe gedreven?

‘Waarom van Marseille doorreizen, altijd door, alsof ik hier rust kon vinden! En toen ik dien toren zag, wat wilde die schok door mijn ziel?

‘Rust. Waar is rust?

‘En nu.... zit ik hier als een arme, een lafaard, en aarzel om mij zekerheid te verschaffen, of zij nog leeft, of ik haar nog mag wederzien?

‘Wat snoert mij de lippen dicht?

‘Wat belet mij te vragen: Leeft zij nog?

‘Woont zij nog waar zij vroeger woonde?’

Zijn stem werd week, in de verte klonken er tranen door.

‘Zij, altijd zij! Is zij die zoete, onweerstaanbare magneet, die mij aantrekt, hierheen trok met almachtig geweld? O! wat is toch een moeder!...’ Hij barstte in tranen en snikken uit, legde het voorhoofd neer op het bloementakje zijner eerste H. Communie en weende bitter en lang. Langzaam hief hij het bleeke gelaat omhoog en zonder den stroom zijner tranen tegen te gaan; zonder ze af te drogen, ging hij voort in zijn droevige alleenspraak, met trillende lippen en bevende stem: ‘Heb ik daarom al die jaren die harde ijskorst gelegd om mijn arm hart, om ze te voelen wegsmelten in één oogenblik? Heb ik daarom dat stalen pantser van gevoelloos zijn gesmeed in de stille, verborgen smidse van mijn hoogmoed en mijn stijfhoofdigen trots? - Om het te voelen springen als bij tooverslag? - O, zoete zon der moederliefde! O! machtige, verpletterende, onweerstaanbare macht!’ Hij sprong op en liep koortsig heen en weer. Toen stond hij stil voor het raam. ‘O! zij zijn gelukkig! die voorbijgangers, zij zijn arm misschien, maar’ - en hij riep het bijna luid, - ‘geef mij uw vrede, geef mij iets van uw geluk, en ik zal het met schatten gouds betalen. Maar zij, zij hebben ook hun moeder niet verlaten, haar hart niet vertrapt, haar liefde niet verstooten... en hun God niet van zich verworpen,’ - voegde hij er halfluid bij. ‘Komaan!’ - en zijn stem herkreeg haar vastheid, zoo wist hij zijn gevoel te bedwingen, als hij wilde, - ‘die comedie heeft nu lang genoeg geduurd, - dat moet ophouden! Daar moet een eind aan komen! - Ik ga, zoo als ik gekomen ben - en waarom niet? Ben ik vrij gekomen, ik ben ook vrij te gaan.’ En meteen wierp hij zijn koffer, vol met zijn kleederen, dicht, trok zijn pelskostuum aan en wilde naar beneden stormen om een rijtuig te vragen, - toen zijn oog viel op het verflenste bloementakje en het gouden doosje met edelsteenen bezet. ‘Neen! ik kan niet! ik wil ook niet! Neen! ik wil niet!’ Hij perste beide handen tegen de borst. - ‘O! hart! Arm menschenhart! Wat zijt gij een raadsel voor u zelven! - Ik moet zekerheid hebben! Ik moet, al kost het mij nog zooveel. - En hebt gij het niet verdiend?’ - Hij sloot de oogen en sloeg met de rechterhand tegen het hooge voorhoofd, - ‘dat is de boete, de boete.’

En hij zag, terwijl hij onbeweeglijk stond in het midden van het vertrek en voor zich uitstaarde naar den vloer, - een vreeslijk tooneel.

In een hoog en groot vertrek stond een jongeling. O! wat geleek hij op hem; al had hij gitzwarte haren en een blozend gelaat, nu door toorn en uitspattingen hoog

gegloeid. - Hij stampt onwillig op den vloer. Vóór hem was een bleeke tengere vrouw gezeten in een hoogen leuningstoel, - hoe diep had de smart dat edel gelaat gegroefd! - de bevende handen had zij gevouwen op haar schoot en blikte met leed en angst tot den jongen man op, met ontzetting in het betraande oog: 'Harry! Harry! Ach! doe dat niet. Het zou mijn dood zijn! Harry! mijn kind! mijn eenig kind! mijn zoon! mijn eenigst, mijn alles op aarde, - ga niet weg! ga niet van mij! ik kan niet leven zonder u, gij zijt het leven van mijn leven! Harry! Harry! Ach! blijt bij mij, blijf hier!'

'Dan doe ook, wat ik wil en eisch!' klonk het heesch en ruw.

'Ach! gij weet toch, dat ik het niet doen kan, niet doen mag, Harry! ik vergeef u alles.'

Zij was voor hem op de knieën gevallen, had zijn hand gegrepen en gekust.

'Harry,' snikte zij, 'ik vergeef u al het leed, mij tot nu toe aangedaan, maar spaar mij dit zielsverdriet.'

'Zult gij dan doen wat ik verlang?' Hij kreesch het uit, het wilde niet uit de keel.

'Onmogelijk!'

'Onmogelijk!' Het schalde als een kreet van moord, zoo ruw en als een halve schaterlach en hij stiet haar van zich af. Zij viel voorover op den vloer - en hij was de trappen af, had de oude dienstbode, Thecla, uit den weg gestooten in de gang, de deur vreeselijk achter zich dichtgeslagen en was verdwenen in de duisternis.

Niets meer had hij sinds van zijn moeder gezien. Leefde zij nog?

En ziet! Opeens werpt hij het hoofd omhoog. - 'Ik kan niet weerstaan. Ik moet, het is sterker dan ik zelve.' Hij ijlde de trappen af en stormde naar buiten in het duister van den nacht.

Hoorde men hem niet zeggen, halfluid: 'Moeder, ik k[om]! Moeder, Harry komt!'

Moeders huis.

Het was negen uur.

Op de Boschstraat loopen van de Maas uit drie straten, in dit gedeelte der stad, van gene zijde van het Refuge van het adellijk sticht van Hocht. In een dezer straten verdween de bleeke man; zou iemand hem herkennen? Onmogelijk! Hij toch was diep ineengedoken in een wijden donkerblauwen mantel, den pelskraag hoog opgeslagen, bijna tot aan zijn hoed.

Ach! hij hoefde zoo lang niet te zoeken. Hij kende elken steen, elken hoek, elken drempel. Als een vlucht leeuweriken, opgeschrikt door den pas van een naderenden wandelaar in het groene veld, - zoo gingen de herinneringen zijner jeugd voor hem op bij elke schrede, die hij deed. Ach! in den beginne had hij zoo'n vaart genomen, en nu, als met looden schoenen ging hij vooruit, langzamer, langzamer!

Wat hield dien laten reiziger terug? Het huis, dat hij zocht, had hij niet te zoeken. O! hij kende het zoo goed. Als kind had hij zoo menigmaal er voor gestaan om de wonderlijke teekenen te ontcijferen, die daar stonden op die meer uitspringende steenen! - Anno en een jaartal. - Dat is het huis, haar huis, eens zijn huis, het huis zijner moeder, van de jaren zijner jeugd, zijn zonnige jeugd. Toen scheen de zon van haar liefde in zijn jong leven. Toen.... En toen was het ook Kerstmis; en den avond, dat hij haar verstooten had, was het ook Kerstavond geweest. En dien vierden zij steeds te zamen. Een gelukkig drietal, zij, zijn lieve moeder, hij en de oude dienstmeid Thecla.

En dan werd er een kleine Kerstboom geplant, niet groot, maar een Kerstboom toch met lichten en geschenken. En hij weet nog, dat hij meezong, een Kerstlied, een Duitsch liedeken. Want zij waren vreemdelingen in dat huis, zij kwamen uit Duitschland en waren van Duitsche afkomst. Daarom brachten ze Duitsche gebruiken en zeden mee in de stad, daarvandaan die Kerstboom en dat bloemtakje bij de eerste H. Communie, toen nog niet in zwang.

En daarom dan ook dat men de stille, zoo deftige als eenvoudige vrouw, de Duitsche mevrouw noemde en haar zoon 'Harry de Pruis.' Maar dat was eerst gebeurd, toen de kleine naar school ging en de H. Mis diende in de Sint Mathias.

Omstandigheden, onafhankelijk van hun toedoen, hadden hen in dat huis gebracht. Zij had het lief gekregen, en verlaten wilde zij het niet meer.

En wat zou dat zijn? Ook dat verlaten? Harry was weg - dood misschien, - en wat gaf zij nog om het leven? En was zij niet als gebroken opgestaan van den vloer, waarop hij haar had neergestooten? Toen was zij nog bleeker geworden dan zij reeds was en had zij die vier muren niet meer verlaten.

Hier wachtte zij den dood.

Wachtte zij niet meer op Harry?

Arme vrouw!

Neen, arme moeder!

De vreemdeling was tot op de helft der straat gekomen, toen hij stilstond en opzag naar twee hooge ramen in een tamelijk groot huis. Hij schrok en kromp ineen. Er was licht in dat vertrek, de blinden waren dicht gedaan, - maar lieten boven een klein gedeelte vrij en dat was verlicht. Het overige van het huis was in duister gehuld. Het heen en weer waggelend licht der straatlantaarn kwam van links en rechts, maar niet tot daar.

Opeens zag hij licht op de gang, een helder licht, dat ook weer verdween.

Schuin tegenover de deur bleef hij staan; de oogen op de beide hooge ramen gevestigd. Een deur was er half open. Hij nam er in plaats; achter zich voelde hij een trap. En toen, - toen preste hij de hand krampachtig op het hart, op het voorhoofd, - toen viel hij op de knieën en nokte stil: ‘Moeder, moeder, als gij zijt neergezeten bij dat licht, heb medelijden met uw arm kind, uw Harry, - hij is zoo ongelukkig.’

En hij strekte de armen smeekend naar haar omhoog, en hij weende lang en stil, en het hoofd zonk voorover, tot bij zijn knieën. Gij zoudt medelijden gehad hebben, hadt gij die droeve gestalte gezien, ineengekrompen in den duisteren hoek.

Opeens hoorde hij stemmen boven op de trap. ‘Ik zeg u,’ klonk een stem, ‘daar is iemand beneden aan de trap in huis; - ik heb klaar hooren zuchten en spreken ook! het zal een inbreker zijn!’ - Het was een vrouwestem, die sprak. - ‘Kom,’ zei een zware stem, ‘gij droomt van inbraak en diefstal, - laat ze maar komen, hier, - veel te halen is er niet, - was het nog bij de Duitsche mevrouw geweest, - en is het niet Kerstnacht, - vrouw, gij zijt dwaas, wie steelt er in Kerstnacht?’ Maar hij was al lang weg, als een opgeschrikt hert.

Tot voor het hotel liep hij als een boosdoener. Hier bleef hij staan, hij wilde adem scheppen en hij belde.

Het hotel was gesloten.

‘De beer is er op uit,’ had de bediende in de keuken gezegd, - ‘maar die moet geld hebben. - Hij had maar zoo een doosje laten staan, van louter goud en diamant.’

‘Daar zat zeker een reliquie in,’ dacht de keukenmeid, die een brave meid was.

‘Ta! ta! reliquie, gij zijt zelf een reliquie,’ - zoo oud was ze in zijn oog - ‘een takje van gemaakte bloemen, vuil en oud, stak er in, - en dat was alles, - gij! met uw reliquie.’

‘Spot zoo niet, Willem! Gij moest u schamen, over heilige zaken zoo te doen. Het is zonde!’

‘Kom! kom! ik bid zoo goed als gij, en ben zoo braaf katholiek als gij! maar gij, gij overdrijft alles en dat is ook niet goed.’

Langzaam trad hij binnen. Hij verloochende zich niet, ook geen oogenblik. De verwonderde blikken van den bediende zag hij niet eens, en met opgeheven hoofd en afgemeten tred begaf hij zich naar zijn kamers.

En toch, had hij eens daar binnen mogen zien, achter die gesloten blinden. Hier was het Kerstmis, Kerstmis, zooals telken jare. In den leuningstoel, met hoogen rechten rug zat tusschen de kachel en den muur een oude dame. Misschien niet zoo oud van jaren: maar er was iets, dat die gestalte had gebogen, het haar zoo heel wit had gemaakt, die trekken, nog fijn, had verouderd en gegroefd, en de oogen zoo diep

had teruggestooten in het hoofd. Die oogen waren helder blauw en hoe zacht ook, toch nog vurig. In die oogen had zich het geheele leven als gevlucht. Zij was niet groot, en nu onder het licht der lamp, dat haar gezicht bestraalt, ziet gij dat kleine, witte gelaat. Al het bloed is er uitgeweken. - Het is zijn gezicht.

Een hagelwitte muts met fijne plooitjes omlijst die trekken, en komt wonder uit tegen het prachtige Corduaansche goudleer, dat den ouderwetschen stoel bekleedde, des te meer, daar ook de omslagdoek wit was, en haar iets kloosterachtigs gaf. Eenvoudige, doch sierlijke meubelen staan rond de kamer, overigens matig, eer slecht verlicht. Naast haar staat een tafel met een wit kleed bedekt, en een klein vloerkleed ligt onder stoel en tafel.

'Thecla, het is tijd, - de tijd om Kerstmis te vieren,' - sprak een droevige en welluidende stem.

'Ach, mevrouw!' - de oude meid stond op, - het was een gemoedelijke verschijning, echt Duitsch, - nog al gezet: een zwart mutsje dekte bijna alle haren en liet van voren eenige grijze strepen zien, terwijl een nog al wijde omslagdoek de punten liet afvallen achter haar voorschoot.

'Zoudt gij het niet liever laten? en....'

'Wij doen het reeds zoo menig jaar....'

'Harry komt toch niet.... wilt gij zeggen,' liet een droeve stem er op volgen.

'Ja, mevrouw, de jonge heer komt niet en voor u zijn het bittere herinneringen, en....'

'Kom, Thecla, het is negen uur, haal den Kerstboom en breng mij....' het wilde er niet uit, - 'gij weet wel wat ik meen....'

Zij kon niet meer. Het hoofd zonk op de borst. Eerst frommelde zij met de kanten van haar doek, toen bracht zij de doorschijnende handen, klein als kinderhanden, aan de oogen, en langzaam kwamen de tranen door haar vingers en vielen op haar schoot.

Geen van beiden sprak een woord.

Thecla was weg.

Zij weende stil door. Langzaam ging de deur open en de oude dienstmeid trad binnen. Een kleinen Kerstboom droeg ze in de hand. Eenige lichtjes schitterden op de nog natte takken; hij stak in een vierkant klein houten blok.

Zij zong zacht en het was als kwam het uit de verte: het Duitsche Kerstlied: Heilige Nacht! En zij weende meteen. Zij plaatste het boompje bij haar op tafel. Dat licht had hij gezien. En de trouwe meid legde bij dat licht een kerkboekje en een rozenkrans en het portret van een knaap. Het was een beeldschoon jongske, van twaalf jaar oud. 'Harry,' zuchtte de bleeke vrouw en kuste het portret, kuste het kerkboek en den rozenkrans.

'Harry!' snikte zij, 'zoo was hij toen, - is niet, Thecla?'

Zij wenkte ja!

'En hij was zoo goed.... zoo vroolijk.... zoo goed en zoo braaf....' Zij legde het witte hoofd op portret en boekje - en het werd zoo stil, het knetteren der lichtjes was het eenige geluid.

'Mevrouw! mevrouw!' suste de oude meid, 'ach, mevrouw.'

Met een schok voer zij in de hoogte, en de hand ten hemel opstekende, schalde het akelig door de kamer:

'Neen, neen! Harry is dood! Zij hebben mijn Harry vermoord.... Wee, wee! den moordenaar.'

O! gij rampzalige, die daar op uw knieën in die open deur zijt neergezegen, ineengekrompen van smart. O, hadt gij haar gezien. Gij zoudt de trappen zijn

opgevlogen, voor haar gevallen, haar handen hadt gij gegrepen en gekust, en gesmeekt: ‘Moeder, hier is Harry. Vergiffenis, vergiffenis voor uw kind!’

Zij zeeg neer in haren zetel, en na geruimen tijd hief zij het hoofd op.

‘Thecla,’ sprak zij zacht, ‘alweer een jaar voorbij. Nu zal ik wachten tot toekomende jaar. Thecla, wanneer zal Harry komen, Harry, mijn zoon?’

‘Morgen, mevrouw, brengt u mijnheer pastoor de H. Communie.’

De Kerstboom ging uit en langzaam werd het duister in het huis met het jaartal in den gevel.

In de kerk.

Op de kussens van zijn bed, in diepe alkoof, wendde zich de bleeke man heen en weer. Hij zocht de rust en vond geen rust. Een koortsige slaap van eenige oogenblikken, om dan op te schrikken uit een benauwden droom, met een nog benauwder kreet. Hij droomde, dat zijn moeder voor hem lag, op den grond, op zijn weg, en dat hij over haar heen moest, en den voet zette op haar hart, - en dan werd hij ijlings voortgestuwd, en stond hem het koude zweet op zijn voorhoofd. En dan gingen de onzichtbare geesten, als zwart gemaskerde spoken, met ijskouden adem om hem heen, en hij voelde ze en zag ze niet, en dan hoorde hij verwarde stemmen, en die stemmen riepen.... riepen, dat hij er van schrikte: ‘Wat hebt gij uw moeder gedaan?’ En dan richtte hij zich op en zag rond, en stak het licht aan en wilde niet voortslapen. Zoo lag hij daar met open oogen, wrevelig kwaad op zich zelven.

Op eens echter luisterde hij met ingespannen aandacht. Hij had stappen gehoord onder zijn vensters, altijd meer en meer.

Wat dat mag zijn? - Vier uur.

Waar al die menschen toch naar toe gingen in het holle van den nacht. Het werd een gegons van stemmen. Ook in het hotel kwam leven en beweging.

Bom! bom!.... Klokken? klokkengelui?... O ja, het is voor de Kerstmis. En hij bergt zijn hoofd in de kussens. En de klokken luiden door. Zij zingen het lied, het schoone lied van Kerstnacht. ‘Eere zij God in den hooge, en vrede op aarde den menschen, die van goeden wil zijn.’ Zoo zingen de klokken. Vrede! vrede! voor hem de zoetste gave, het zoetste lied. Hij kent geen vrede meer, - sinds jaren niet meer. En toch, die stem riep hem machtig. Hij staat op, in eenige oogenblikken was hij gekleed en stond hij, met licht in de hand, op de gang.

Beneden was ook licht. Men ging naar de Mis.

Willem geloofde zijn oogen niet, toen hij hem de trappen zag afkomen.

‘Het is nog geen halfvijf, mijnheer.’

Hij zag op zijn horloge: ‘Neen, nog vijf minuten,’ en ging verder en op de deur aan.

‘Mijnheer gaat uit, naar de Kerstmis?’

Geen antwoord, - maar hij stapte op de poort aan.

Willem meende, dat hij droomde. Hij had hem ten minste voor een halven heiden gehouden, zoo niet voor een heelen, voor een christenmensch zeker niet. ‘O, de kerk is zoo groot niet, in de kerk zal ik hem wel weten te vinden, als hij er is,’ dacht Willem.

Willem ging ook naar de kerk. Hier was het Kerstfeest. Een zee van licht, een zee van gezangen.

Nog kon hij er door. Aan de rechterzijde, o, hij kende alles nog zoo goed, aan den kant van den H. Antonius zocht hij een plaats.

Toen liep er om de kerk een soort van trap, waarop de biechtstoelen stonden en de geloovigen ook veel knielden. Hij ook viel op de knieën, rechts, tamelijk beneden in de kerk.

'Adeste fideles! Komt, o geloovigen!'

'Dat hebt gij ook gezongen, ook daarboven. Ook in dezen nacht,' klinkt het in zijn binnenste, klinkt het met de zilveren stem zijner kinderjaren: 'Wat waart gij toen gelukkig. Hoe dacht gij aan uw moeder, die in de kerk was, en wat een vreugde als gij dan thuis kwaamt en het heette:

'Kindlief, dat was een mooie zang, dien hoor ik steeds zoo gaarne.'

En het ontbijt was dan feestelijk, en het Kerstgerecht ontbrak niet op tafel. En hij zag dit alles voor zich, met gesloten oogen. Hij voelde de tranen komen en wilde geen tranen hebben - hij voelde zich verwonnen, en wilde niet, ten geenen prijze.

Nog altijd de strijd. En nog klonk het door de tanden, knarsend, gesloten:

'Ik wil niet, morgen ga ik heen.'

En dan weer ging het als een bliksem door zijn hart: 'Zoo zij nog leefde!'

En hij schudde met het hoofd treurig: 'Neen, dat kan toch niet.'

En de menschen om hem heen zagen op en op hem en elkander aan: 'wat dien vreemde toch weenen doet?' dat schenen zij te zeggen.

En dan zag hij in haar trouwe oogen. Zij stonden voor hem als twee gouden sterren in een duisteren nacht, - en die had hij zoo dikwijls met tranen gevuld, - en die hadden vergeefs hem gesmeekt, - en die had hij met geweld gesloten, toen hij haar van zich af-

stiet, - en die lieten hem nu geen rust. Zie! daar staat zij voor hem: ‘Kind, wat heb ik u toch gedaan? Kind, uw moeder heeft u toch zoo oneindig lief. Ach! wat hebt gij mijn hart doen bloeden, bloedige tranen.’ Zoo spraken die zachte oogen. Niets hoorde hij dan die taal. De H. Mis ging voorbij, - de eene heilige handeling na de andere - hij gaf er weinig acht op. Hij was alleen met haar en onder Gods oog.

Met haar! Daar bezijden de eerste kolom, daarboven, daar had zij een stoel, den derden in de rij.

Hoe gaarne was hij daar eens gaan knielen. Maar het kan, - de H. Dienst is uit. Velen verlaten de kerk, - de tweede H. Mis gaat beginnen. Hij gaat hooger de kerk in. Hij nadert. De stoel is vrij. - Hij heeft 't gezien. Met kloppend hart, gejaagd en uiterlijk kalm, knielt hij er op neer. Hij was open. Zou Thecla er op gezeten hebben? Zijn hoofd rust op het leeren kussentje, zoo diep heeft hij het hoofd gebogen en in zijn handen verborgen. Voor hem staan altijd de trouwe oogen. Hij ziet ze of hij wil of niet. Zijn hand tast in het open kastje... een kerkboek... hij sluit het open... Ja! moeders gebedenboek... lezen wil hij... Maar de tranen maken het hem onmogelijk, toch - door zijn tranen heen.... Ja, het valt van zelf open op die bladzijde... hij leest: ‘Gebed voor mijn eenig kind.’ Zijn hart dreigt te springen in zijn borst, - hij hijgt naar den adem, - door de zijdeur verlaat hij de kerk en snakt naar lucht. Ziet! een priester treedt uit de kerk, een mantel omhult zijn gestalte - allen vallen op de knieën en kloppen op de borst. De mannen ontblooten het hoofd. De priester draagt het H. Sacrament naar een zieke. Hij moet hem voorbij en ook hij ontbloot het hoofd, valt op de knieën... en klopt op de borst onder bittere tranen.. Het Kerstkindje had verwonnen... Hij geloofde, - hij had zijn God weer gevonden. Hij geloofde weer. Weer in den God zijner jeugd, zijner moeder. De zon was opgegaan in zijn binnenste.

Museum te Berlijn.
Phot. v. Frans Hanfstaengl, München.
DE AANBIDDING VAN HET GODDELIJK KIND,
naar Rogier van der Weyden.

Nog was het duister op straat, maar het kwam hem voor als wandelde hij in het licht. De vrede begon te komen. Nog was het wel de vrede niet, maar de blijde boodschap des engels was ook tot hem doorgedrongen. Weer luidden de klokken. Een zoeten weerklank vonden zij in zijn ziel. Een lied van geluk en vrede trilde er reeds op onzichtbare snaren. Onwillekeurig volgde hij den priester op zij.

Hij ging de Boschstraat af.

Wat is dat? Hij slaat die straat in, die straat, waar hij gisterenavond stond voor dat huis. Hij verhaastte zijn schreden. Onuitsprekelijk ging het in hem om, toen hij hem zag binnentreden in dat huis. De deur stond aangeleund. Was hij verwacht? Ging

daar iemand sterven? Zij misschien? Dat alles ging hem in een oogwenk door den geest.

Zij!... Zij!... O mijn God! Zoo hij binnentrad, den priester eens volgde, de deur was open... Er ging iemand met een licht den priester vooruit de trap op. Zou hij het wagen? Ja! Hij gaat de gang binnen, - de trap op.

In de groote kamer aan de straat gaat de priester binnen. Lichten branden en een groene tak siert de tafel. Hij was alleen op de gang. Het was sterker dan hij zelve. Op de knieën zonk hij neer. Hij was niet gezien, - maar kon ook zelf niet zien, wat er in het vertrek omging. De stem des priesters klonk ernstig en plechtig. Er was iets als van wierooklucht in de kamer. - De feestgeur van Kerstmis!

Hoort de priester spreekt: 'Het lichaam onzes Heeren Jesus Christus beware uw ziel tot in het eeuwige leven.' En het werd doodstil in het groote vertrek. Allen baden. Op eens barst op de gang bij de deur een luid snikken uit, een krampachtig weenen, als van lang teruggehouden tranen. O! Het was lang opgespaarde voorraad.

De bleeke vrouw in den hoogen leuningstoel gaat overeind. Er gaat iets onzeggelijks door haar geheele wezen. Zij strekte de armen smeekend uit naar de deur. Een kreet, - niet weer te geven: 'Harry!...' Een bleek man stormt binnen: 'moeder!' In dien kreet lag geheel een hart, - lange jaren levens van bittere smart. Hij lag aan haar voeten, de handen smeekend tot haar opgeheven, het bleeke gelaat met tranen overstroomd. Hij was tot zijn God teruggekeerd. God had hem tot zijn moeder gebracht. Haar handen vielen neer om den hals van haar zoon, - een zalige glimlach speelde om haar lippen. - Lang zag ze hem in de oogen, toen viel zij eensklaps neer, legde haar hoofd op zijn hoofd en fluisterde: 'Mijn kind, eindelijk heb ik u weer!' Meer kon zij niet uitbrengen.

De priester knielde voor het H. Sacrament, als in de schaduw van den Kerstboom geplaatst, en bad. Hij begreep alles, hij kende haar zieleleed. Hij had de hoop levendig gehouden in het hart der moeder, met de hoop het leven. Monica zou op Augustinus wachten. En hij was gekomen en met hem het geluk.

De priester bad en dankte met haar.

Thecla knielde achfer hem en bad met hem onder tranen en gesnik. De eerlijke ziel wist waarlijk niet wat in haar omging. Dat ze nu allen gelukkig zouden zijn, dat was alles. Maar dat begreep ze ook ten volle. De pastoor nam het H. Sacrament op, den God des vredes. - Vrede had hij gebracht in vele zielen. Hij zegende het gelukkig drietal en ook hem stonden de tranen in de oogen. Een priester deelt in alle vreugde. Aan de deur gekomen, voelde hij een hand, die zich legde op zijn arm.

'Mag ik een onderhoud met u hebben?' De bleeke man had gesproken.

'Ik wacht u, mijn zoon!' - De priester had geantwoord. Geen uur later verliet hij de kerk met opgeheven hoofde, stralend van geluk en vreugdegejuich in het hart. Alles zong in zijn ziel. Hij had den vrede teruggevonden. Uitjubelen had hij het gewild, op straal. Hij kon zijn geluk niet binnenhouden.

Met haastigen tred, - reeds was hij het hotel voorbij, - toen, opeens, hem iets scheen in te vallen. Hij bracht de hand aan het voorhoofd, ging de 'Lévrier' binnen en regelrecht naar zijn kamer. Hij stak iets bij zich, de zaak van een oogwenk, en toen ging het naar het huis met het opschrift.

Ook nu stond de deur op een kier. Men verwachtte hem.

Boven op de groote voorkamer was de bleeke vrouw neergezeten in den hoogen leuningstoel. Hare trekken straalden van geluk. Naar elken stap luisterde zij, dien zij hooren kon op straat.

Daar een haastige ijlende gang.... dat moet hij wezen. Thecla was reeds aan de deur. Hij trad binnen.

Iets plechtigs lag er over zijn gelukkig wezen. Voor zijn moeder knielde hij neder, nam uit zijn borstzak een doosje en bood haar een klein geel geworden bloemtakje aan. - 'Moeder, hecht mij dat heden op mijn borst, zooals weleer. - Ik heb mijn God weergevonden. - Hij is weergekeerd in mijn hart!'

'Harry, Harry! Van uwe eerste H. Communie;' en met bevende handen hechtte zij het op zijn hart, - tranen van geluk als diamanten vielen op de verflenste bloemen. - Toen sprak hij: 'Moeder, liefste moeder! Zegen nu uw kind, zooals op den dag zijner eerste H. Communie.' Zij legde haar handen op zijn hoofd. - Spreken kon zij niet, al bewogen zich haar lippen, - zij boog het hoofd voorover en kuste zijn witte lokken. Dat was haar wederzien.

Gelukkige uren!

Gelukkige moeder, gelukkige zoon! Den volgenden dag zagen de buren verwonderd op. Er stond een wagen voor de deur der Duitsche mevrouw. Wat dat te beduiden had? Zij was zoolang niet buitenshuis geweest. Koffers werden opgeladen. Op den arm steunend van haar zoon, kwam zij langzaam de trappen af. Wat zag zij er goed uit. De vreugde verjeugdigt. Geluk verjongt. Met welk een zorg plaatste hij haar in het rijtuig, en toen ging het voorwaarts, de Boschstraat op en de Tongersche poort uit.

Toen ze langs de Mathias reden, boog hij zijn hoofd tot haar, drukte haar aan zijn hart. 'Hier heb ik mijn God en mijn moeder teruggevonden. Wat ben ik gelukkig!'

En hij kuste haar witte haren.

Aan den ingang van de Boschstraat stond een man te midden van veel volk. Toen ze wegreden, sloeg hij zich eensklaps met de hand voor het hoofd. 'Ik geloof waarachtig, dat het de Pruis is, die toen eens weggeloopen was.'

En Willem uit de 'Lévrier' stond op den uitkijk en zag hem vertrekken. 'Leuk! met vier komen en met twee weggaan. Het moet slecht uitgevallen zijn met den pelsbeer. Larie, allemaal larie! Dat geloof ik, en met dat doosje, dat Trui in de keuken voor een reliquiekastje hield, - dat zal wel valsch spul geweest zijn, en dat geloof ik ook.'

Maar Willem keek onthutst op, toen hij van den koetsier vernam, dat aan het kerkhof het bekende vierspan stond te wachten. Dat ze daar uitstapten en op het kerkhof gebeden hadden, en dat de doodgraver veel geld gekregen had om een graf te onderhouden en met bloemen te beplanten. En de koetsier ook wreef zich in de handen: 'Deftig volk, hoor!' Willem stond een wijle stil aan de poort en toen hij binnenging, bromde hij iets tusschen de tanden. 'Dan was het doosje toch nog echt, alles goud en diamant.'

Dat doosje was voor Willem de maatstaf.

Casa Mosa.

Terug lieve lezers, naar het Paradijs der Riviera, het land der palmen en der bloemen, naar Rocca Bruna.

Daar was een huis gebouwd, hoog in de bergen, op Oost-Indische manier, lang en breed en toch maar één verdieping. Galerijen liepen er rondom, en niet minder heerlijke tuinen en ware lustwaranden sloten het in van alle zijden tot aan de rotsen, die bijna loodrecht in de diepte daalden.

In de verte de blauwe golven der Middellandsche Zee.

In de voorgalerij zit in een goudleeren leuningstoel een tengere vrouw, in het wit gekleed en in een langen Indischen shawl gehuld.

Wat ziet zij er gelukkig uit.

Twee kinderen spelen aan haar voet en strooien de bloemen, die zij plukken, op haar schoot. ‘Grootmoe! Mooi! niet?’ Het ging om strijd. En zij klauterden omhoog, langs haar op en zij stonden op de leuningen en staken de bloemen in trossen om grootma's hoofd, aan den stoel, overal waar zij plaats vonden. Het was heerlijk om te zien, die oude bleeke vrouw met die glinsterende oogen, die niet anders spraken dan van geluk, in bloemen gedoken. Verwelkt en stervend leven en geurende bloemen, - want kinderen zijn ook als bloemen.

En daar nadert een edel en hoog paar. Hij was het en aan zijn zij een majestueuze vrouw, in den bloei des levens, met een kind van een paar jaar op den arm, leunend aan zijn hart, in zijn arm.

‘Harry, Thilde, ge maakt het te bont. Grootmoe wordt ge lastig.’

‘Neen, neen!’ sprak de gelukkige moeder, ‘neen, Harry, laat de kinderen geworden, zij zijn braaf en goed. Ik houd van bloemen en kinderen, en het meest van die kinderen en die bloemen.’ En de kleine op moeders arm, de kleine Thecla, kraaide dat het zoo'n aard had, en stak de armpjes naar grootmoe uit en wilde met alle geweld op haar schoot.

Een schooner groep was niet te denken; de bleeke, schoone oude vrouw, in bloemen bedolven, met het kleinste op den schoot, de twee oudsten bij haar staand en leunend op haar stoel, en vader en moeder daarachter. Hij scheen wel een koning te zijn, de eens zoo bleeke man; een frissche blos was weer gekomen op zijn wangen, en zij met haar zwarte haarkroon kon voor een koningin doorgaan en deed aan het prachtige portret van Beatrice denken. Zijn koningin was zij.

‘Harry,’ sprak de bleeke vrouw, ‘bloemen heb ik zoo lief. Bloemen moogt ge planten op mijn graf, onder het kruis, maar zorg voor een Kerstboom op mijn rustplaats, zult ge?... Bij een Kerstboom heb ik u weergevonden... In de schaduw van een Kerstboom wil ik slapen den laatsten slaap.’

‘En ik naast u, moeder.’

Ernstig klonk die stem. Allen zwegen stil. Aan den horizon dook de zon naar de zee, in een stroom van purper en goud, waar de golven de wolken kusten, in schijn dan weer op en af en door elkander gaan in de heerlijkste mengelingen van groen en purper engoud

Allen stonden met verbazing dat heerlijke tooneel te aanschouwen. Langzaam daalde de zon tot aan den rand der wateren. Daar, als ten afscheid, - gaat als een breede gouden stroom over de hoogvlakte en overgoot de roerende groep, als ten groet. Alles flikkerde en vlamde, glinsterde en gloeide. De boomtoppen - gouden kegels, de galerijen als door gouden zuilen gedragen. De bleeke vrouw, in bloemen gestoken, vouwde de handen ten gebed en van het dorpskerkje zond het Angelusklokje zijn bevende, zacht schallende klanken!

‘Laat ons bidden,’ sprak hij en nederknielend voor de edele moeder, bad hij het Angelus voor.

‘Harry, wat ben ik gelukkig,’ zei ze diep geroerd en vatte zijn hand, die op den rug van den leuningstoel rustte, ‘nu mag ik sterven, maar denk dan aan den Kerstboom.’

Er zijn jaren verloopen, weer is het een heerlijke dag.

Twee graven zijn er gegraven op het kerkhof. Een denneboom, een zware Kerstboom, rijst er op en strekt zijn groene takken als ter bescherming uit over het wit marmeren kruis. Het heeft geregend. De zoele regendroppels bobbelden nog zwaar aan de palmtakken, die van tijd tot tijd hun bladeren schudden, als blanke zwanen haar gevederte in den kristallen vloed.

Een statige vrouw, in rouw gehuld, van vier kinderen gevolgd, verliet een rijtuig, dat voor het hek van het kerkhof stond. Zij trad langzaam binnen en knielde neer voor een graf, dat een kruis droeg en waarop een groene den prijkte. Zij baden lang in stilte. Het kleinste stond voor haar en zij hield het zoo in de armen. Toen stonden ze op. ‘Vaarwel, moeder, Harry, vaarwel,’ en langzaam verlieten zij den doodenakker.

TONNY. - ‘En toen, tante, en toen?’

Aan den ingang bleef zij staan en wenkte met de hand als ten afscheid. Toen volgden ze een voetpad naar een vooruitspringende rots, aan den wand van het gebergte. Hier stond zij lang stil, in gedachten verloren. Hier was zij zoo gelukkig geweest. Toen zij zich omkeerde om heen te gaan, zag zij haar zoon, die met een mesje een naam uitkrabde op den rotsmuur.

‘Harry,’ was die naam.

‘Wat doet gij, kind?’

‘Moeder, ik snij er mijn naam in.’

Zoo kwam die naam op de rots.

Nog lang zag men dien rouwenden stoet het kerkhof bezoeken.

En dan placht de oude koster te zeggen: ‘De signora van de Casa Mosa bezocht het graf van den signor.’

En nog groeit en groent de Kerstboom op de graven van het kerkhof bij Rocca-Bruna.

Nog draagt èn kruis èn rots den naam van ‘Harry.’

Tonny. Een kerstvertelling, door Albertine Smulders.

‘En toen, tante, en toen?’

Zoo'n recht, slank figuurtje in z'n witten hanssop; z'n ernstig gezichtje met wijd open oogen naar haar opgeheven, leek hij zóóveel op een der kleine engeltjes waarvan zij hem vertelde, dat de oude dame stilzweeg en hem bleef aankijken.

Was hij niet precies een weggeloopen broertje van de zingende engeltjes op de gravure, die boven de piano hing? Een beetje ‘meer aardsch’, zonder vleugels en slepend kleed, ook kon men zich moeilijk een der hemelsche jongskens in de houding denken waarin Tonny vóór haar stond; wijdbeens op 't haardkleedje en de vuistjes op den rug, maar 't zachte bruine kopje en de donkere starende oogen.....

Ze trok hem naar zich toe, maar hij kroop onder haar arm door en trappelde van ongeduld: ‘Nee, tante, nee, verder vertellen.’

De roode schijn van 't open haardvuur en 't gedempte lamplicht maakten de ouderwets gemeubelde kamer héél vertrouwelijk. 't Hoorde alles bij elkaar: de groote rustbank met verkleurde maar zachte kussens, de in crayon geteekende familieportretten, van heeren met breedomgeslagen jaskragen en toegeknoopte dassen, van dames in nauwe keursjes en rijkversierde mutsen, de zware gladgewrevene tafel vol boeken, plaatwerken en kinderspeelgoed. De gordijnen waren nog opengeschoven, want mevrouw Deelen meende, dat het den eenzame, die 's avonds den langen, stillen landweg afkwam, aangenaam moest zijn reeds uit de verte 't verlichte venster te zien. Nu zag men ook daarbinnen een glimp van de besneeuwde vlakte en, dat gaf bijna iets plechtigs aan de rustige kamer.

Mevrouw Deelen zat in een breeden armstoel voor het haardvuur, ze had een verstandig oude-vrouwen-gezicht met vermoeide oogen en vriendelijken mond; de jongen stond nu aan haar schoot, ze nam de kleine handen in de hare en vertelde:

‘En toen, op dien Kerstavond, ging het Christuskindje uit den hemel.

Zijn Moeder ging mede tot aan de gouden poort; daar kuste zij Het goeden dag en de twee groote Engelen met lichte, glinsterende wieken, bogen voor Haar en volgden het Kindje om Het naar de aarde te dragen, want 't was een lange, heel lange weg.

Zij daalden snel. 't Licht dat door de poorten en muren des hemels straalde, verbleekte en 't zoet geklank van harpen en engelenstemmen stierf weg in de verte. Nu kwamen zij bij de sterren; die vlamden hoog op als 't Christuskindje hen voorbijging, zoodat de menschen op aarde, die naar de lucht keken, tot elkaar zeiden: ‘Zie hoe helder de sterren fonkelen, wat prachtige Kerstnacht!’

Eindelijk kwamen zij bij de avondster, die je daar boven de boomen kunt zien schitteren, en toen daalden zij neer op aarde, ginds bij 't beukenbosch, waar de lucht den grond schijnt aan te raken, en al de boomen bogen ruischend hunne takken als groet voor 't Kindeke.

Toen vlogen de twee Engelen weer naar boven en 't Christuskindje ging alleen den landweg op. Nergens, nergens was er toen in den omtrek een kerk en dáárom kwam Het hier, omdat de menschen in den heiligen nacht niet naar Hèm toe konden komen. Nu wilde Het allen, die Hem ontmoetten alles geven wat zij verlangden.

De eerste, die Het ontmoette was de boer van een naburige hoeve, die verwonderd keek naar 't wonderschoone Kind in 't witblinkende kleedje. ‘Wie zijt ge?’ vroeg hij. ‘Ik ben 't Christuskindje,’ was het antwoord, ‘hebt gij mij niets te vragen?’ De boer knielde neer en zei, dat dit jaar zijn oogst mislukt was en hij veel schade had geleden. Kon de Heer hem voor een volgend jaar niet een bijzonder schoon gewas geven? 't Kindje beloofde het en ging verder vóór de boer Het kon bedanken. Toen ontmoette Het den landheer, die over een proces klaagde, en een daglooner, die zijn hand bezeerd had en nu niet werken kon, en een vrouw, die een zieke koe had, en een ouden man, die genezing vroeg voor zijne stervende dochter, en allen hielp Hij; ja, den armen landlooper, die Hem schreiend bekende dat hij uit stelen wilde gaan, omdat hij honger had, zond Hij naar den rijken boer en beloofde hem dat hij daar werk zou vinden.

Maar zijn liefelijk gezichtje stond droevig toen Hij terug ging naar de plek, waar de Engelen Hem zouden komen halen, alsof Hij niet gevonden had hetgeen Hij verlangde.

En vlak bij 't beukenbosch kwam hij een klein jongetje tegen, zoo groot als jij, Tonny, dat voor zijn moeder hout had gesprokkeld, zijn moeder die in een arm hutje woonde en weduwe was.

't Jongetje was een oogenblik verrast blijven staan, toen liep het snel op het Christuskindje toe en zag Het vertrouwelijk aan. ‘O, zijt Ge daar eindelijk,’ zei hij, ‘ik heb zoo lang verlangd U te zien, ik hoopte dat het van avond zou zijn! Zie eens wat ik gevonden heb.... Kerstrozen, die zijn voor U!’

Een zoete lach verhelderde 't gezichtje van het Goddelijk Kind. Dit klein jongetje had Hem dadelijk herkend en gaf 't liefste wat hij had uit blijdschap Hem te zien. Hij nam de Kerstrozen aan.

‘Maar wat zal Ik je nu geven?’

‘Ik weet niet wat ik U vragen zal. Moeder gaf me pas een warm buisje, we hebben bij de geit nog een varkentje kunnen koopen en 't hondje dat ik van den buurman kreeg, mag ik houden; ik weet niets.’

‘Weet ge niet wat moeder het liefst zou hebben?’

‘Neen!... Ja, ja, ik weet het! Ze laat mij iederen avond bidden dat ik een brave jongen mag blijven. Dat heeft ze zeker het liefste.’

‘Ik heb wel zin om je mede te nemen naar den hemel. Dan zou je nooit moeite hebben om braaf te blijven, nooit zonde, zorgen en verdriet leeren kennen. Maar hoe zou moeder schreien als ik haar lieveling meenam. En dat op Kerstavond! Zeg haar dat ik een engel van je wilde maken, maar haar ter wille zul je nog iets beters worden: een braaf man.’

Toen kuste het Christuskind 't jongske op zijn voorhoofd. En de Kerstrozen nam Het mede voor *Zijne* moeder in den Hemel.’ -

‘En nu moet Tonny naar bed.’

‘Tante, had het jongetje een vader?’

‘Neen, Tonny, zijn vader was dood.’

‘Dus hij kon niet terugkomen, hé?’ - ‘Neen, lieveling. - Kom ga mee,’ - en ze droeg het ventje naar boven.

‘Hoe kwam de jongen daaraan,’ - dacht zij later toen zij weer bij 't vuur zat, want onder 't vertellen van haar verhaaltje had zij opeens groot medelijden gevoeld met het onschuldige kind vóór haar, wien het waarschijnlijk óók zoo moeielijk zou zijn ‘een braaf man te worden.’

Tonny's vader had zijn moeder verlaten; dat was nu al vijf jaar geleden.

Hij had zijn jonge vrouw innig liefgehad, maar met een onstuimige, zelfzuchtige liefde. Zijn stil, huiselijk geluk voldeed hem niet en maakte hem prikkelbaar. Hij was kunstenaar en meende dat zijn kunst ten onder zou gaan in de kalme omgeving, bij de zorgende teederheid zijner vrouw. Hij verlangde terug naar zijn zwerftochten, zijn wild, ongeregeld leven. Zij, al zag zij hem somber, ongeduldig, wreed soms, zij bemerkte niet hoe 't geluk, dat zij zoo veilig dacht, haar handen ontglipte. Haar liefde was de liefde die alles hoopt, alles gelooft, alles vergeeft. Maar hun kind was nog geen jaar toen hij heenging, de zonneschijn van zijn huis verlatend, voor het dwaallicht daarbuiten. Zijn jonge vrouw hoorde niets meer van hem.

Stil had zij haar zwaar leed gedragen; troost zoekende bij God en bij haar kind. Zij weigerde de herhaalde beden van haar ouders om weer met hen te komen wonen en bleef in 't aardige wingerd-omrankte landhuis, dat haar vader voor hen had laten bouwen. Zij zei het niet, maar zij wilde blijven in de omgeving waar zij met *hem* had geleefd, wiens naam haar vader niet meer wilde hooren, altijd wachtend, vast vertrouwend dat hij terug zou keeren. Kort na elkaar stierven haar ouders: in dien tijd verwachtte zij hem dagelijks - hij moest komen, hij moest weten hoe eenzaam en verlaten ze was; 's nachts droomde zij dat hij terug was gekomen en schrikte wakker, zijn stem hoorende. Dit alles was lang geleden. Zij ging nu met niemand vertrouwelijk om dan met mevrouw Deelen, de zuster harer moeder, die het huis was komen bewonen, waar haar ouders hadden geleefd, maar ook deze durfde zij niet meer te spreken van hoop of verlangen.....

Mevrouw Deelen dacht over dit alles na terwijl zij voor het vuur zat. Morgen was 't Kerstmis; kleine Tonny was bij haar gekomen omdat zijn moeder en de dienstboden naar de nachtmis in 't dorp gingen en 't niet vertrouwd was hem alleen thuis te laten.

Kleine Tonny lag boven in zijn bedje.

't Was doodstil in huis; tante was al lang naar bed gegaan en een poosje geleden had hij de voordeur hooren dichttrekken: Klaartje de meid ging naar de kerk.

Hij kon niet slapen; 't nachtlichtje was uitgegaan, maar 't heldere maanlicht stroomde het kamertje binnen; heel den avond had hij aan tante's verhaal liggen denken en een plan gemaakt.

Zijn moeder liet hem óók 's avonds bidden, net als de moeder van het kleine jongetje. Altijd hetzelfde: ‘Lieve Heer, geef dat vader terug mag komen.’ Dàt had moeder dus het liefste. Maar hij bad al heel, heel lang en nog was vader niet teruggekomen..... 't Moest wel héél prettig zijn als een vader terugkwam..... 't Was Kerstavond, als nu de groote Engelen weer eens 't Christuskindje op aarde hadden gebracht? Waarom zou hij niet eens probeeren om Het tegen te komen? 't Was buiten zoo licht of het dag was, en de sneeuw - wat gaf hij om de sneeuw?

Stil stapte hij uit bed en trok zijn kousjes en schoentjes aan, verder kon hij zich nog niet aankleeden, maar hij nam de warme witte deken mee en sloop zachtjes, zachtjes de trap af. Voor de deur sloeg hij de deken om, die hem een heel eind achterna sleepte, de deur was door de meid niet meer op 't nachtslot gedaan en met een beetje moeite ging ze open.

Tonny stond buiten; bevende, half van koude en angst, half van jongensachtige blijdschap over zijn waagstuk, sloeg hij den weg in naar het beukenbosch, ‘waar de lucht den grond scheen aan te raken,’ en zag uit naar 't Christuskindje. Maar er was niemand op den langen, stillen weg; links kon hij de verlichte ramen van het kerkje zien, dáár was moeder en dat gaf een gerust gevoel, hij stapte weer een eindje voort. Nu was hij vlak bij zijn eigen huis en er viel een schaduw op den weg. Wat was dat?

Neen, dat kon het Christuskindje niet zijn. Een lange, donkere gestalte kwam uit het hek van den kleinen voortuin, een man, die omzag naar het huis alsof hij van dáár iets verwachtte. 't Huis lag donker en stil. Plotseling begon de kerkklok te luiden: de Mis was ten einde, 't was of de klok het juichend, plechtig lied van den heiligen nacht zong: ‘Een Kind is ons geboren, een Zoon is ons gegeven! Glorie aan God, vrede den menschen die van goeden wille zijn!’ De man luisterde even en opéén s leunde hij het hoofd tegen het tuinhek en snikte luid.

Tonny naderde vol angst; zocht die man ook het Christuskindje? Zou hij het hem vragen? 't Gedruisch, dat hij maakte deed den man opzien en vol verbazing staarde deze op het kleine, witte figuurtje. ‘Wie ben je, waar kom je vandaan?’ vroeg hij met ontroerde stem. ‘Ik ben Tonny,’ zei de jongen met z'n heldere kinderstem en z'n handje loswoelend uit de beschermende deken, wees hij op het huis en voegde er verklarend bij: ‘Ik woon hier.’

Waarom knielde de man plotseling in de sneeuw, zooals in tante's verhaaltje? Tonny voelde zich opgenomen in twee sterke armen, hij was niet bang toen de man hem tegen zich aandrukte en kuste; 't was zoo'n vriendelijk en bedroefd gezicht, dat zich over hem heen boog. Zijn handje streek liefkoozend langs den zwaren baard, hij voelde zich warm en veilig. Toen vroeg hij zachtjes: ‘Wie ben je?’ - ‘Ik ben je vader.’ - ‘*Mijn* vader? Mijn *eigen* vader? O....’

Er kwam een vrouw op het huis aan; zij zag alleen den man die met den rug naar haar toestond, ze bleef staan en strekte de handen uit:

‘Tonny!’

't Was de man, dien zij riep, maar de jongen antwoordde:

‘Moeder, moeder, ik heb mijn vader laten terugkomen!’

De kerkklok klepte langzamer en zweeg toen.

Kerstnacht! heilige, zalige Kerstnacht, met wat vreugde zullen ze U blijven gedenken.

De lucht in 't Oosten is reeds licht van den komenden dag, Tonny is in zijn vaders armen in slaap gevallen en voorzichtig op een rustbank neergelegd, maar voor hen zijn de uren minuten geworden en toch hebben zij elkaar nog zoo weinig gezegd. Neen, ze wil niet dat hij spreekt van berouw en vergiffenis, laat hij de armen om haar heen slaan en ze heeft alles, alles vergeten. Ze hebben samen naar Tonny's verhaal geluisterd, wat hij in den Kerstnacht zoeken ging, en nu wil zij niet meer, dat hij vertelt hoe hij haar geschreven had, dat hij op den Kerstavond zou komen en zien of zij hem *kon* vergeven; ze wil niet hooren hoe èn de brief èn hij zelf door de sneeuw werden vertraagd, maar ze zegt het Tonny na, dat het Kerstkindje vader heeft teruggebracht.

En als hij haar gezegd heeft wat goed man hij met Gods hulp belooft te worden en zich dan nederig verwondert over haar liefdevol vertrouwen in hem, die haar zoo diep heeft doen lijden, herhaalt zij met stralende oogen de woorden van het heerlijke Evangelie: ‘Zalig de menschen die van goeden wille zijn.’

Kerstvertelling,
door
A.P. van Haghe.

Klokgelui trilt hoog in helderen winternacht. Kerstklokken zenden bare vlugge boden uit, - die reppen zich naar alle zijden en schallen in hun bazuinen. Zij kloppen aan de arme stulp, zij kloppen aan de rijke woning en zeggen snel en luide, keer op keer hun geheimzinnige, blijde boodschap: daar is een kindeke geboren, zoo klein en teer, zoo arm en naakt; het ligt ginds in een kleinen stal, bij os en ezel, in een kribbe met wat stroo en wacht.

De arme opent zijn schamele stulp, - het teere maanlicht stroomt er binnen. Licht op licht wordt in de rijke woning opgestoken. En ieder wekt en roept zijn huisgenooten en zegt de blijde mare voort.

En weldra spoedt zich een dichte schaar langs steilen dorpsweg over hard bevroren sneeuw opwaarts ten tempel naar Hem, die op hen wacht.

Uit de nette molenaarswoning, een eind buiten den ingang van het dorp, aan den voet van de steile dorpsstraat, die naar het kerkje leidt, treedt een oude vrouw naar buiten.

Moeielijk strompelt zij voort, steunend op een kruk, die telkens dreigt uit te glijden; gebogen, geheel gehuld in zwaren zwarten rouwmantel, waarvan de kap haar hoofd bedekt.

Eenzaam gaat zij daarheen, haar eigen weg, tusschen de vele kerkgangers, die blijgemoed, elkander vriendelijk groeten. Vreugdeloos, ontroostbaar schijnt zij, gebroken door smart.

De ouderen gaan haar voorbij met meewarigen blik, de jongeren schuw. Men is er aan gewend, dat Lena van den Molen op niemand let, met niemand meer omgaat. Zij is zoo zonderling geworden nadat het groote leed haar nederboog. De welgemeende troost van hare hartelijke dorpsgenooten had zij toen vriendelijk maar beslist van zich gewezen. Voor haar leed was er geen troost.

Slechts in de hutten der armsten wist men, dat haar hart vol medelijden bleef als toen geluk nog in haar oogen glansde.

Zij strompelt voort.

De nacht is helder als een schoone winterdag. Wit zilver in het blanke maanlicht klimt de kerktoren rank omhoog; warm, kleurig licht schijnt lokkend door de kerkevensters; in sterrenluister op azuren veld straalt hoog de hemel; het sneeuwkleed, vlekkeloos blank als zwanendons, afschitterend in het kristallijnen licht, dekt dicht en warm het kerkedak en boom en huis en veld.

Maar voor de eenzame, oude vrouw in rouwe gaat die luister geheel verloren. Haar gang ter Kerstmis is een droeve lijdensgang.

De oogen strak starend naar den grond volgt zij werktuiglijk de schare. Weer trekt haar leven in lange rij van beelden haar geestesoog voorbij, - zoo zonnig eerst; dan, na diepe smart, tevreden, rijk nog in geluk, en daarna, bange, troostelooze nacht, zwart, zonder lichtschijn, zonder hoop.

Jong en gelukkig was zij geweest. De zonne lichtte in haar oogen, straalde warm naar buiten uit haar hart; als wildzang, welluidend en dartel, klonk toen haar lach.

Zij was getrouwd en een Kerstnacht, lang geleden, schonk haar moederweelde. Den hemel was zij te rijk.

Dan, spoedig, kwam een wilde smart. Haar man stierf. Zelfs haar kind kon haar niet troosten. Hij had haar gesmeekt nu voor hun jongen vader en moeder beide te zijn en zij had het hem beloofd, vast en innig. Hij was heengegaan in vrede, blijde in zijn gelooven dat die taak haar eens weder tevredenheid en geluk kon schenken.

Maar het viel haar te zwaar, geweld moest zij zich aandoen om den kleine zijn vaak luidruchtig spel niet te verbieden. Zij liefkoosde hem en glimlachte door haar tranen, maar hij verborg het kopje angstig in haar schoot, bang voor haar zwarte rouwgoed, voor haar droevig, bleek gezicht, en staakte zijn spelen.

Zij had diep medelijden met hem maar zij kòn niet met hem meedoen.

Zij werd zwaar ziek. Na een lang ziekbed eindelijk weer - lichamelijk - hersteld, kwam voor haar de Kerstnacht waarin zij, nu in rouw en smarte met haar kind neerknielde voor de kribbe.

Al de vorige gelukkige jaren was zij in vurige dankbaarheid op dezelfde plaats neergezonken, haar jongen tegen zich aangedrukt, geestdriftig schouwend naar het Jesus-kind, met liefdevolle kunstvaardige hand gevormd uit teeder hout.

De zoete naam was de eerste, dien zij hem stamelen leerde. Nu kende hij al zoo goed het aanminnig beeldje in de kribbe en de Moedermaagd en voedstervader, de wijzen uit het Oosten, de os en ezel.

Zij lag neer in droefenis, smeekend om kracht, de oogen verduisterd, zwart ziende in donkere toekomst. Dan opeens klonk een juichtoon aan haar zijde, van haar jongen die naast haar stond, en zij zag hem, met de armen uitgestoken, opgetogen starend naar de kribbe en zij hoorde hem juichend roepen: Jezeke lacht. Zij staarde naar het beeldje, staarde - tranen sprongen uit haar oogen en zij pakte haar jongen hartstochtelijk in haar armen en lachte en juichte met hem: ja, Jezeke lacht. Zij bad weder met vurige dankbaarheid tot Hem, naar wien in de behoefte zijner jonge ziel als naar een kameraadje, - haar kind de armen had uitgestrekt en die hem met een lach had doen juichen.

Thuis gekomen lachte zij tegen hem met blijden lach en het klonk haar als hemelmuziek ook nu zijn gejubel te hooren. - Nu werd zij zijn makker en speelde en stoeide met hem. Zij speelden paardje en hij kraaide van pret als moesje zoo hard kon draven, - hij kon dan niet zien hoe onder het wilde spel soms onbedwingbare tranen door haar werden afgewischt. Maar langzamerhand ging het beter. Zijn kinderlijke vroolijkheid sleepte haar mee. Haar oude opgewektheid en veerkracht keerden terug. Zij nam weer zelf het beheer over den molen op zich. De zonne klom opnieuw.

Elke Kerstnacht straalde hare oogen van dankbare liefde, als zij met haren, nu grooten, sterken jongen, neerknielde voor de kribbe. Als zij het Jezeke aanschouwde, altijd blijvend zoo klein en zoo teêr, benijdde zij wel de Moedermaagd, die haar kindje kon blijven troetelen. Maar Karel bleef toch haar jongen, haar kind, kinderlijk en aanhankelijk en daarbij al zoo verstandig en zorgend en beschermend.

Dan kwam de Kerstnacht, waarin hij twintig jaar werd. Sinds eenige dagen had het hard gevroren. De dorpsstraat was glad. Zij had bij het gaan naar de Kerstmis zijn arm genomen, had heel oud gedaan, zwaar op hem geleund, alleen om te voelen hoe stevig hij haar vasthield, hem te hooren zeggen: ‘steun maar, moedertje, 't is glad.’ Hoe heerlijk was hun gaan geweest. Zij had hem herinnerd aan vroeger, toen zij hèm steunen moest, - toen hij eens op Kerstnacht, terwijl het sneeuwde, had gevraagd of de engeltjes hun bedje opmaakten, - toen zij samen Kerstliedjes zongen. ‘Ken je het eerste, dat ik je geleerd heb, nog?’ en beiden hadden het zacht geneuried:

Ziet van verre
Alle die sterren,
Alle die schijn,
Kindeke moet geboren zijn.

Het was een gelukkige Kerstdag geweest. Maar 's avonds was het vreeselijke gebeurd. Hij was gaan schaatsenrijden, een toonbeeld van gezondheid en levenslust. Men bracht hem levenloos bij haar terug.

Sinds dien tijd ging zij nog wel immer naar de Kerstmis, maar knielde niet meer voor de kribbe. Schuw wendde zij het hoofd naar een andere zijde. De gelukkige moeder kon zij niet meer aanschouwen.

Zoo was zij nu reeds vele jaren, niet norsch of bitter maar eenzaam, troosteloos en moede. Vergeefs had haar herder haar gebeden, dat zij het liefdeplantje in haar hart, dat nu onder assche treurig kwijnde, opnieuw zou laten opleven en groeien door het te kweeken met vruchtbaar teeder zorgen voor jong bloeiend leven. Zij kon zelfs de gedachte niet verdragen, dat een nieuwe, volle lach van blijde jeugd de herinnering

aan dien anderen zou verdringen, die toch haar immer krimpen deed van schrijnend wee. - Lief had zij gekregen haar slapend leed.

Lena heeft de kerk bereikt, zij kwam het laatste. Eik jaar werd de gang haar zwaarder. De kerk is vol. Haar eigen stoei kan zij niet meer bereiken. Werktuiglijk gaat zij waar nog wat ruimte is en dringt langzaam door. Men maakt haar vriendelijk plaats. Daar slaat zij eindelijk de oogen op en ziet - na tien jaren voor het eerst - het stalleke met de kribbe en de aanminnige Moedermaagd.

Met wijde oogen staart zij, - de kap glijdt van haar hoofd, zij staat rechtop en kijkt slechts naar het kindje in de kribbe en naar de moeder. - Zij wil dichter naderen tot het heilige tafreel. De menschen zien haar aan, medelijdend en bezorgd, en laten haar ruim baan. Zij nadert heel dichtbij, àl starend naar het Jezeke, en als zij het nu duidelijk ziet in vollen lichtschijn, gaat een schok haar door de leden. Een snik van medelijden welt in haar op. Daar, in de kribbe, ligt niet meer het kindje, dat haar jongen had doen juichen. Men heeft ook deze moeder haar liefsten schat ontnomen. Ach, zij weet wat dit zeggen wil. Zij aanschouwt het Jezeke, - het is een liefelijk beeld, maar niet het eigen kindje. Hoe

DE AANBIDDING DER ENGELEN,
NAAR DE SCHILDERIJ VAN KARL MARR.

moest die arme moeder lijden. Hier was een smart, groot als de hare.

Zacht, weldoende balsem, druppelt medelijden op de wonden harer ziel. Door haar tranen ziet zij het beeld der Moedermaagd. Onweerstaanbaar welt het in haar de armen uit te strekken naar die begaafde vrouwe. En zie: dezelfde wondre macht, die haar zoontje jubelen deed als het in zielsverlangen naar het Jezeke de armen uitstak, komt over haar. Want de moeder weent niet maar lacht, lacht met stralend aangezicht haar nieuwe Kindje toe. - En als zij staart naar wat haar wonder lijkt, wat zij niet kan verstaan, dan is het of de blijde lach dier moederoogen zich uitbreidt over allen, die om haar heen in liefde en eerbied haar goddelijk kind aanschouwen.

Ook Lena treft die innig teedere lach. O, nu verstaat zij opeens de liefelijke taal der moeder, gezegend boven allen. Een helder licht straalt in de duisternis harer ziel. - Zie, die moeder heeft haar Zoon verloren, wreed gepijnigd,.... en zij geeft in hemelsch medelijden haar moederliefde aan allen, die bedrukt zijn en bedroefd.

Haar liefde is als een teedere lach.

En Lena zinkt, als vroeger, vroom en dankbaar neer en dankt God en Maria voor het licht dat in haar ziele straalt.

Dan gaat zij, na de Mis, terug naar haar woning, maar nu rechtop, 't gezicht vol blijden glans en met een groet voor ieder, die haar tegenkomt. Thuisgekomen legt zij haar rouwgoed af en opent kasten, waarin langvergeten kleeding uit haar jaren van geluk; en flink en vlug trekt ze het kleed aan dat zij, als trotsche moeder van een knappen, sterken zoon, op feestdag droeg.

Dan roept zij luid en zegt tot Christiaan, den knecht, dat hij vlug de sjees gereed zal maken. Als hij, verschrikt, haar antwoordt dat de wagen in tien jaren niet werd gebruikt, geeft zij hem order dat hij dadelijk op het dorp een rijtuig zal gaan halen. En aan Machteld, de trouwe meid, die meent een wonder Gods te aanschouwen, wijst zij de groote schilderij, die boven de wijde schouw tot aan den zolder reikt. Daar hing Christus aan het kruis en aan den voet van het kruishout stond Jesus' moeder, verteerd door smart, en bij haar stond Joannes, de Apostel; daaronder, in breede gouden letters: ‘Moeder, zie hier uw Zoon; Zoon, zie hier uw moeder.’

Dan zegt zij, diep ontroerd: ‘Nu versta ik. Ik ga dadelijk met het rijtuig naar kleinen Willem, den armen wees, en breng hem hier en houd hem bij me en zal voor hem een moeder zijn en zal God bidden iederen dag dat hij de zon laat blijven schijnen in mijn hart, opdat ik een liefderijke, goede moeder voor hem wezen mag.’

Gorm de Noorman,
door
J. Vesters Jr.

V.

Op luidruchtige wijze, nu reeds dagen lang, vierden de Noormannen onder drank en dobbelspel hun overwinning op de Friezen.

‘Mocht dat geraas en dat slempen nu toch eindelijk eens ophouden,’ zei Thora tot Rotrude. ‘Dat mijne landgenooten de zege hebben behaald, strekt mij tot verheugenis, maar de wreedheid, die zij jegens de overwonnenen aan den dag leggen, en hun ongebondenheid is mij een walg.’

‘Gij zegt wèl wreedheid,’ beaamde Rotrude, wier oog van verontwaardiging flikkerde. ‘Is het niet wreed, honderden hutten en hoeven in vlammen te doen opgaan, weerlooze grijsaards, vrouwen en kinderen in koelen bloede te vermoorden, omdat de Friezen het gewaagd hebben, voor de vrijheid en onafhankelijkheid van hun land naar de wapens te grijpen? En is het niet laf, de mannen te dwingen, met een strop om den hals te gaan[1], ten teeken van de diepste en vernederendste dienstbaarheid?’

‘Ik begrijp uw verontwaardiging, Rotrude, en billijk ze,’ hernam Thora. ‘Tevergeefs heb ik al mijn invloed bij mijn vader aangewend, om aan die wreedheid en vernedering paal en perk te stellen, maar op het oogenblik is het hart mijns vaders niet voor menschelijke gevoelens toegankelijk. En al zou hij willen, dan twijfel ik nog, of de Noormannen in den roes hunner overwinning naar zijn stem zouden luisteren.’

‘En die arme ridder, zal hij hier in zijn kerkerhol moeten verkwijnen totdat een ontijdige dood hem uit zijn lijden verlost?’ vroeg Rotrude weer. ‘O, als hij eens wist, de arme, dat zijn landgenooten hem van verraad beschuldigen, dat zijn naam door duizenden wordt vervloekt, dat honderden zijn gestorven met een verwensching aan Ubbo Adelen op de lippen.’

Thora stampte met den kleinen voet op den vloer. ‘De dochter van Gorm den Noorman te zijn, en machteloos te wezen om daar iets aan te veranderen! Geloof mij, Rotrude, dat dit een kwelling voor mij is, die mij geen oogenblik rust laat.’

‘En,’ hernam Rotrude, haar gedachtengang vervolgend, ‘hoe groot moet niet het lijden van Mabelia Galama zijn. Zij kan en zij zal geen geloof slaan aan de geruchten, die Ubbo Adelen als den verrader aanwijzen, maar welk een foltering voor haar, hem als zoodanig te zien brandmerken. Wat moet zij antwoorden, hoe hem verdedigen, hoe de beschuldigers tot zwijgen brengen? Spoorloos is hij verdwenen, door Noorsch goud omgekocht. Dit zegt men hardop, dit zeggen zijn beste vrienden.’

‘Houd op, Rotrude, gij martelt mij met mij dit alles voor oogen te houden, terwijl ik niet bij machte ben iets te doen.’

‘Dat is nog niet alles,’ vervolgde Rotrude met gloeiende wangen en trillende stem. ‘Gij weet, Thora, dat Okko Juckema de redder van Yge Galama heet. Aan een redder is men dankbaarheid verschuldigd. Nu Ubbo Adelen uit den weg geruimd en als verrader is geschandvlekt, zal Mabelia, hoe zij ook moge tegenstreven, de vrouw moeten worden van Okko Juckema.’

‘Bij Thor! dat zal ze niet!’ riep Thora uit, opnieuw driftig op den vloer stampend. ‘Ik ben de dochter van een Noorman, maar ik ben ook een vrouw, en zulk een gruwel zal ik niet gedoogen.’

‘Heb dank, Thora,’ hernam Rotrude; ‘ik wist wel, dat ik niet tevergeefs een beroep op u zou doen.’

‘Zeg mij geen dank, Rotrude, voordat mijn pogen met goeden uitslag is bekroond. Maar hoe komt gij er toe, het met zooveel warmte voor Mabelia op te nemen, of zij uw zuster ware?’

‘Hoe ik er toe kom? Al ken ik Mabelia niet, ik kan het niet aanzien, dat de lafaard en verrader, die Okko Juckema is, de vruchten zal plukken van zijn verraad, dat hij na Ubbo Adelen ook nog Mabelia ongelukkig zal maken.’

‘Gij hebt een goed hart, Rotrude, en ik beloof u, dat ik zal doen wat in mijn vermogen is. Ware het niet, dat mijn vader zich thans in den kring van zijn mannen bevond, zoo zou ik aanstonds naar hem toe gaan. Nu zal ik mijn bede tot een gunstiger oogenblik hebben te verschuiven. Zie eens, Rotrude.’ vervolgde ze, den sjerp te

1) Historisch.

voorschijn halend, dien ridder Ubbo van Mabelia als talisman had ontvangen, ‘wat een kostbaar stuk.’

Rotrude beschouwde hem met de meeste aandacht. ‘Hij is inderdaad zeer fraai,’ zei ze, met haar vingers zacht de zijde streelend. ‘Zijn er die helm en dat kruis en die letterteekens op geschilderd?’ vroeg ze.

‘Met de naald geschilderd,’ antwoordde Thora. ‘Een waar kunstwerk, vindt ge niet, Rotrude?’

Het jonge meisje was nog altijd in de beschouwing van den sjerp verdiept. Zij kon het zich niet verklaren, maar ze gevoelde een zonderlinge ontroering bij het zien van het kunstige borduurwerk.

‘Deze sjerp is ongetwijfeld van een Friesch ridder buit gemaakt?’ vroeg Rotrude. ‘Het is geen Noorsch werk, en dat kruis duidt op den christelijken godsdienst.’

‘Inderdaad,’ antwoordde Thora, ‘deze sjerp heeft aan Ubbo Adelen toebehoord, en naar ik verneem, is die hem door Mabelia Galama geschonken. Een van mijn vaders mannen had er zich mee getooid, doch ik heb hem voor een paar denariën van hem gekocht.’

‘En wat denkt gij er mee te doen?’ vroeg Rotrude, die een hevige begeerte in zich voelde opkomen om den sjerp te bezitten.

Thora haalde de schouders op. ‘Och, ik weet het niet,’ gaf ze ten antwoord. ‘Ik kon het alleen niet aanzien, dat de sjerp, dien men den ongelukkigen ridder met geweld heeft moeten ontnemen, door een Noorman zou worden gedragen.’

Rotrude wilde vragen, hem aan Ubbo Adelen terug te geven, toen plotseling een andere gedachte bij haar opkwam. ‘Indien het niet een te stoute bede is,’ zei ze, ‘zou ik hem graag eenigen tijd willen bezitten, om te trachten ook iets dergelijks te vervaardigen. Ik vrees wel, dat ik het niet zoo fraai zal kunnen, maar ik zou het althans kunnen leeren, indien ge mij de noodige zijde en fluweel wildet afstaan.’

‘Wel zeker, Rotrude, en ik twijfel niet, of uw vaardige vingers zullen weldra groote bedrevenheid hebben in het schilderen met de naald. Ik voor mij heb er het geduld niet toe, en de arbeid lijkt mij te eentonig. Maar daar zie ik mijn vader het burchtplein oversteken,’ vervolgde ze, uit het venster ziende. ‘Ik ga mij bij hem voegen, om hem mijn bede voor te dragen.’

Met deze woorden snelde ze heen, en weinige oogenblikken later was ze in tegenwoordigheid haars vaders, die zich in de burchtzaal in een gemakkelijken zetel had neergevlijd.

‘Vader,’ zei Thora, haar arm om zijn hals slaande en zich vleiend tegen hem aandringend, ‘ik heb u een verzoek te doen, dat gij, nu uw wapenen een zoo schitterende zege op de Friezen hebben behaald, uw dochter niet moogt weigeren.’

‘Laat hooren, Thora,’ zei Gorm. ‘Als uw wensch redelijk is, zal hij worden ingewilligd. Wilt gij een nieuw gouden sieraad, een gewaad van Tyrisch purper? De buit is overvloedig geweest, en het is billijk, dat mijn dochter daarvan haar deel ontvange.’

‘Neen, vader, ik begeer niets van hetgeen uw edelmoedigheid mij heeft toegedacht. Wat ik heb te vragen, betreft anderen.’

‘Hoe!’ riep Gorm uit, ‘achten sommigen van mijn mannen zich verongelijkt bij het verdeden van den buit, en hebben zij uw voorspraak ingeroepen? Welnu, hun zal recht geschieden.’

‘Ook dat niet, vader. Mijn bede betreft de Friezen.’

De Noorman rees halverwege uit zijn zetel op. ‘Bij Thor!’ riep hij uit, ‘is het Gorms dochter, die als pleitbezorgster voor mijn en dus ook haar vijanden optreedt? De

Friezen hebben zich zelf de straf te wijten, die op hun hoofden is neergekomen, en het is enkel goedertierenheid, wanneer zij niet allen, zooals ze verdiend hadden, worden om hals gebracht.'

'Maar wie zal u cijns en schatting opbrengen, vader, wanneer op de hoeven de roode haan kraait en de landzaten, om het lijf te bergen, de wijk nemen naar andere streken? De Noorman acht het landbouwbedrijf verlagend en goed voor slaven, maar zonder bewerking brengt de bodem geen vruchten voort. En meent gij, dat hertog Godfried het zal goedkeuren, indien Friesland tot een woestenij gemaakt en zoodoende de kip met de gouden eieren geslacht wordt?'

'Ei, ei,' zei Gorm spottend, 'ik wist niet, dat mijn dochter aan ernstiger zaken dan aan opschik en kleeding haar aandacht wijdde. Maar,' vervolgde hij nadenkend, 'gij hebt gelijk. Er moeten Friezen overblijven om den grond te bebouwen, en branden wij het dak boven hun hoofd af, dan dwingen wij ze, deze streek te verlaten. Welnu, ik zal bevelen geven, dat men met het branden en moorden ophoude. Zijt genu tevreden, Thora?' vroeg Gorm. 'Uw doorzicht verdient een zetel in mijn raad.'

'Ik dank u, vader.' antwoordde het jonge meisje, 'maar ik heb u nog meer te vragen.'

De Noorman fronste de wenkbrauwen. 'Spreek op, Thora,' zei hij kortaf.

'Vader, wat zoudt gij doen, wanneer een sperwer twee duiven achtervolgde?'

'Wat ik doen zou? Ik zou mijn boog spannen, eerst den sperwer en daarna de duiven doodschieten,' antwoordde Gorm.

'Dat zoudt ge niet doen, vader. Den roofvogel zoudt ge dooden, maar de duiven in het leven laten en haar de vrijheid hergeven.'

Bij deze laatste woorden ging den Noorman een licht op. Hij brak in een schaterlach uit. 'De sperwer is Okko Juckema en de duiven...'

'Juist, vader, de sperwer is Okko Juckema, de verrader....'

'Bij Thor!' borst Gorm uit. 'Hadt gij dan gewenscht, dat de Friesche honden mij hadden overvallen?'

'Daarvoor beware mij Balder. Ik heb de goden gedankt, dat zij u den toeleg der Friezen hebben kenbaar gemaakt, maar de daad van den Frieschen edelman blijft verachtelijk. En als ware die laagheid niet voldoende, heeft hij Ubbo Adelen in uw handen overgeleverd, heeft hij voor den schijn aan den strijd zijner landgenooten deelgenomen, heeft hij voor den redder van Yge Galama gespeeld, heeft hij Ubbo Adelen, die zich niet kan verdedigen, voor verrader uitgekreten....'

'Gij zijt zeer goed ingelicht,' viel Gorm haar in de rede.

'Maar het snoodste komt nog,' vervolgde Thora, zonder op de onderbreking haars vaders acht te slaan. 'Na Mabelia Galama haar verloofde ontroofd en diens naam voor alle Friezen geschandvlekt te hebben, legt hij het er op toe, haar hand te verwerven. De arme jonkvrouw zal in zijn netten worden verstrikt: Ubbo Adelen een verrader en verdwenen, Okko Juckema de redder haars vaders, - wat zal zij moeten doen?'

'Dat moge zij zelf uitmaken,' antwoordde Gorm. 'Maar ik begrijp niet, hoe mijn dochter plotseling zoo levendig belang stelt in Friezen.'

'Mag ik, omdat ik de dochter van een Noorman ben, geen hart hebben?' vroeg Thora. 'En zal mijn vader gedoogen, dat de ellendeling, die Okko Juckema is, zijn schandelijk opzet met het gewenschte gevolg bekroond ziet?'

De Noorman haalde de schouders op. 'Daar meng ik mij niet in, Thora, en het is u geraden, door geen woord of blik te laten merken wat gij weet.'

'Ik zal zwijgen, vader, ik weet wat mijn plicht als Gorms dochter mij voorschrijft. Maar niet één Noorman zou hebben gedaan waaraan Okko Juckema schuldig staat.'

'Dit bewijst, dat de Friezen van een minder ras zijn dan de Noormannen.'

'Zeg dat niet, vader, zij beminnen de vrijheid evenzeer als de Noormannen, ze zijn dapper en gehecht aan hun onafhankelijkheid. Dat kan wel het allerlaatst mijn onverschrokken vader hun misduiden.'

'Vleister,' zei Gorm, toch gestreeld door de lofspraak zijner dochter.

'Wees grootmoedig, vader. Hergeef Ubbo Adelen de vrijheid en verscheur zoo met één slag het weefsel van bedrog, dat de sluwe Okko Juckema heeft gesponnen.'

'Het kan niet, Thora. Ik heb het gezworen, en een Noorman breekt zijn woord nooit, ook niet tegenover een vijand of een meineedige.'

'Maar laat dan Mabelia Galama althans weten, dat haar bruidegom geen verrader is.'

Gorm stond op. ‘Hoor eens, Thora; ik weet, dat ik op uw stilzwijgendheid kan staat maken, maar bedenk wel, dat indien u over deze zaak ook maar een woord of gebaar mocht ontsnappen, de gevolgen vreeselijk zouden zijn.’

‘Vader, hoe kunt ge zoo hardvochtig wezen?’

‘Ik wil er nooit meer over hooren. Ubbo Adelen is dood, verstaat ge, en wat Okko Juckema en Mabelia Galama willen doen, gaat alleen hun aan.’

Terwijl Thora bij haar vader vergeefsche pogingen aanwendde om ter gunste van Ubbo en Mabelia tusschenbeide te komen, was Rotrude alleen achtergebleven in de beschouwing van den sjerp. Nog nooit was het haar zoo zonderling te moede geweest als thans. Bij het zien van het borduurwerk kwam krachtiger dan ooit de gedachte bij haar op aan heur afkomst, heur ouders, het land waar zij was geboren.

Die gedachte had haar vaak vervolgd, gefolterd, haar menigen slapeloozen nacht gekost; en zelfs de zusterlijke genegenheid, waarmee Thora haar behandelde, had haar verlangen niet kunnen onderdrukken om den sluier weggeschoven te zien, die haar geboorte bedekte.

Wie was haar vader, haar moeder, leefden ze nog, dachten zij nog ooit aan haar, waar had ze het levenslicht aanschouwd? Niemand had haar op die vragen antwoord kunnen geven, ook Thora wist het niet. Ten laatste had Rotrude het ijdele vragen en weeklagen gestaakt, maar op den bodem van haar hart bleef de wensch levendig, eenmaal iets betreffende haar afkomst te weten.

Maar hoe kwam het, dat het zien van dien sjerp plotseling de gedachte aan het haar onbekende verleden zoo had verlevendigd? Eerst meende ze, dat het ontroering was, mededoogen met het lot van jonkvrouw Mabelia en ridder Ubbo, maar dat was het niet alleen, dat kon haar niet zóó hebben aangegrepen. Wat kon het dan zijn?

Op die vraag moest zij het antwoord schuldig blijven. Ze kon zich zelf geen rekenschap geven van hetgeen zij gevoelde, maar ze verlangde den sjerp te bezitten om hem dikwijls te kunnen zien, ze wilde hem nateekenen, om er ten minste een afbeelding van te hebben voor het geval Thora hem haar zou terugvragen.

Weer bekeek zij het werk van Mabelia's kunstvaardige handen. Die helm en dat kruis waren het wapen van Yge Galama. Het kruis was het zinnebeeld der Christenen, ook van haar ouders. Een enkele maal slechts had zij van den godsdienst der Friezen hooren vertellen, maar dit wist zij, dat hun God een God van liefde en barmhartigheid was, wiens eenige Zoon voor het menschdom aan het kruishout was gestorven. O, hoe graag had ze dien God nader leeren kennen en beminnen. Hoeveel edeler en grooter scheen Hij haar toe dan de woeste goden der Noormannen. Zij had er wel eens met Thora over gesproken, maar deze voelde meer eerbied voor haar Noorsche goden, verzinnebeelding van woeste kracht en dapperheid, voor den machtigen Wodan, aan het hoofd zijner helden ten kampspel rijdend, voor Thor, zijn reuzenhamer zwaaiend, dan voor den machteloozen Kruisgod. Doch Rotrude trokken Zijn liefde en goedheid aan, en als zij er over peinsde, hoe God zelf den dood had willen verduren, om voor der menschen schuld te boeten, dan smeekte zij, dat eenmaal een betere kennis van dien God van goedheid en ontferming haar deel mocht zijn.

Het kruis beschouwend, vouwde zij de handen en stierde een gebed tot den haar onbekenden God der Friezen, dat Hij Ubbo en Mabelia uit de lagen van Okko Juckema mocht verlossen, en - voegde zij er bij - dat haar het geheim harer geboorte mocht worden ontsluierd. Na haar stil gebed drukte zij eerbiedig de lippen op het kruis, - haar eerste zichtbare acte van geloof.

Voorzichtig vouwde zij den sjerp op en verliet het vertrek van Thora, om zich naar de kleine ruimte te begeven, die haar als slaapplaats was aangewezen. Het burchtplein

overstekend, ontmoette zij Rolfr, weer geheel hersteld van den geweldigen slag, hem door Hoige toegebracht en enkel nog aan een breed litteeken zichtbaar.

In de houding van den Noorman tegenover de slavin was een merkwaardige verandering gekomen, sedert ze hem voor de verdere spotternijen van Thora had bewaard en hem met liefdevolle zorg had verbonden. Vroeger ruw en norsch, haar woord noch blik waardig keurend, behandelde hij haar thans met zekere vaderlijke bescherming. De woeste natuur van den Noorman was getroffen door de vriendelijkheid, waarmee het jonge meisje zijn barschheid had vergolden, en hij gevoelde er spijt over, dat hij vroeger zoo ruw tegenover haar had kunnen zijn.

'Hebt ge zooveel haast, Rotrude, dat ge mij niet ziet, en zonder groet voorbijgaat?' vroeg Rolfr.

'In het geheel geen haast, Rolfr,' antwoordde het jonge meisje, 'en al had ik haast, een groet voor u kan er toch altijd wel af.'

'Wat houdt ge daar zoo zorgvuldig onder den arm, Rotrude? Het moet vast iets kostbaars zijn, naar dat goud en zilver te oordeelen.'

'Dat is het ook, Rolfr,' zei Rotrude, den sjerp openspreiend. 'Zie maar wat pracht van kleuren en welk een rijkdom van zijde en fluweel.'

'Is het een geschenk van Thora?' vroeg de Noorman, die den sjerp te voren niet gezien had.

'Neen, het is een sjerp, dien Mabelia Galama voor haar bruidegom had geborduurd, en die....'

'Mabelia Galama,' zei Rolfr, het jonge meisje op zonderlinge wijze aanziende.

'Weet gij iets van haar?' vroeg Rotrude, verrast door den vreemden toon in Rolfr's stem.

'Wel neen,' antwoordde de Noorman, 'hoe zou ik?'

'Rolfr,' hernam Rotrude, dichter op hem toetredend, 'vindt ge niet, dat Okko Juckema een ellendige verrader is?'

'St, st, kind, dat Gorm het niet hoore.'

'Rolfr, gij zijt een echte oorlogsman en uw strijdakst is geducht, maar veracht gij den ellendeling niet, die zijn landgenooten heeft verraden, een onschuldige aan Gorm heeft overgeleverd, ridder Ubbo voor een verrader uitkrijt en als loon daarvoor de hand van Mabelia Galama tracht te verwerven?'

'Alweer Galama,' mompelde de Noorman, maar hij hield zich haastig in. 'Zeker, Rotrude, ik veracht den verrader, die eenmaal in de zwarte modderstroomen van Nevelheim zal worden geworpen.'

'Wat zeidet ge van Galama, Rolfr?' vroeg Rotrude, wier scherp oor dien klank had opgevangen.

'Heb ik dien naam genoemd?' vroeg de Noorman. En haastig liet hij er op volgen: 'Hoige vergeef ik nooit den slag, dien hij mij heeft toegebracht, en er voor boeten zal hij, maar Okko Juckema veracht ik.'

'Dat wist ik wel, Rolfr,' hernam Rotrude, 'maar zoudt ge nu niets kunnen doen, om Mabelia in kennis te stellen met het gesmede verraad en haar voor den huichelaar te waarschuwen?'

De Noorman had het jonge meisje met de uiterste verbazing aangehoord. 'Wees voorzichtig, Rotrude,' zei hij; 'indien een ander vian ik wat gij daar vraagt gehoord had, zou hij het aan Gorm oververtellen en was uw lot binnen weinige oogenblikken beslist. Ik zal zwijgen, kind, maar pas gij op uw tong en zet een wacht voor uw medelijdend hart.'

'O, Rolfr, kunt gij dan niets doen, niets?'

‘Ik mag niet en ik kan niet. De wraak van Gorm zou vreeselijk zijn. Bovendien, de draad, dien de Nomen gesponnen hebben, kan niet worden gebroken. Zelfs de goede Balder kan aan de beschikking van het noodlot niets veranderen.’

Rotrude verwijderde zich moedeloos. Was het dan waar, dat het noodlot de wereld regeerde, en niet een goede, liefhebbende God, zooals de Christenen dien aanbaden? Het blinde, wreede noodlot meester over alles en over allen? Scheen het zoo niet, daar de verrader zegevierde, Ubbo een gevangene was en Mabelia in de strikken van een ellendeling zou verward raken? En zij zelf, was ook zij niet een slachtoffer van het noodlot, dat haar reeds in heur prilste jeugd zoo zwaar had getroffen?

De Noorman oogde Rotrude met een zonderlingen blik na. ‘O, als zij wist,’ prevelde hij, ‘maar ik moet zwijgen, en het zwijgen tegenover dat goede kind valt mij zwaarder dan een kamp met tien Friezen.’

(*Wordt vervolgd.*)

Bij de Platen.

Zijn de afbeeldingen in het eerste nummer, naar schilderingen van den grooten meester Rogier van der Weyden, reeds op een andere plaats besproken en toegelicht, - hier volge nog een kort woord tot geleide van de platen in het tweede nummer.

De plaat op de eerste bladzijde, naar een penteekening van Johannes Linse, een jong en veelbelovend Nederlandsch artist, is een illustratie bij Albertine Smulders' mooie en aandoenlijke Kerstvertelling.

De groote plaat in dit nummer doet ons getuige zijn van de aanbidding der Engelen. Het treffende in de opvatting des schilders is, dat de Engelen, die het naast het Goddelijk Kind omringen, zijn voorgesteld als kinderen, schuldelooze, aanvallige kinderen, die den Pasgeborene den cijns brengen van hun eerbiedige hulde en bewondering. De ‘volwassen’ Engelen - indien wij dat woord hier bij wijze van tegenstelling mogen bezigen - houden zich bescheiden achteraf, den voorrang latend aan de kleinen, in wie onschuld en reinheid het zuiverst worden verbeeld en die dus het eerst en het dichtst den zuiveren Jesus mochten naderen. De H. Maagd beschouwt met den verheven deemoed, die haar tot den Engel deed zeggen: ‘Zie de dienstmaagd des Heeren, mij geschiede naar uw woord,’ de hulde, die haar Zoon wordt gebracht. En de H. Jozef bedekt met een afwerend gebaar de oogen voor het verblindende licht, dat hem tegenstraalt.

EEN KERSTMISBEELD, NAAR DE SCHILDERIJ VAN H. LOOSCHEN.

Een Kerstmisbeeld luidt het onderschrift der afbeelding op deze bladzijde. De sneeuw heeft wegen en boomen en takken, alles overdekt. De arme kleinen, rillend van kou, moeten er op uit om hout te sprokkelen, ten einde men zich thuis kunne beschermen tegen de felle koude. Op den achtergrond het Kerstkindje in smettelooze blankheid, den licht-aureool om de slapen, met vriendelijke oogen de kleine kleuters gadeslaand. Dien nacht zal dat Kindje hun in hun droomen verschijnen, en tot loon voor hun kinderlijke liefde zal Het hun rijker goederen geven dan de wereld kan bieden: deugd en braafheid, gezondheid en arbeidslust.

[Nummer 48]

Gorm de Noorman,
door
J. Vesters Jr.

VI.

Toen Mabelia uit haar bewusteloosheid ontwaakte, zag zij tot haar bevreemding, dat zij op haar legerstede lag uitgestrekt en dat Gerswinde aan het voeteneinde had plaats genomen. Eerst staarde zij verbaasd in het rond, maar niet zoodra was haar geheugen teruggekeerd en daarmee het tooneel van dien nacht weer voor haar geest opgerezen, of zij borst in jammerklachten uit. ‘Mijn arme vader! Ubbo! Ubbo!’ kreet zij, in radelooze wanhoop de handen wringend.

De oude Gerswinde was haar genaderd en trachtte haar tot kalmte te bewegen. ‘Uw heer vader zal wel genezen, heeft de medicijnmeester gezegd; en wat ridder Ubbo betreft, die zal, als de dag is aangebroken, wel hier komen, om zijn wegblijven op te helderend.’

VORST OP ZEE.

‘Wegblijven!’ riep Mabelia uit, baar oogen strak op die van Gerswinde vestigend; ‘heeft Ubbo dan niet aan den strijd deelgenomen?’

De oude vrouw wist niet wat te antwoorden en sloeg haar oogen neer voor den brandenden, doordringenden blik harer meesteres.

‘Spreek op, Gerswinde, ik gelast het u!’ zei het jonge meisje met trillende stem.

‘De bode....’ stamelde de oude vrouw, ‘zei, dat men tevergeefs op ridder Ubbo gewacht had....’

‘En verder?’

‘Dat hij dacht.... dat men fluisterde.... dat hij zijn landgenooten had verraden....’

Gerswinde keek op, om te zien, welken indruk die woorden op haar meesteres hadden gemaakt. Maar Mabelia's gelaat was strak, als uit marmer gehouwen, de oogen twee gitzwarte stippen in het wasbleeke gezicht.

‘Ik geloof het niet, het kan niet waar zijn,’ zei Gerswinde, die begreep, welk een zielsfoltering achter dat schijnbaar onaandoenlijk masker verborgen was.

Die woorden ontspanden de strakheid van Mabelia's trekken. Een schok doorvoer haar leden, een snik steeg uit haar keel op, toen barstte zij in tranen uit. ‘O, Gerswinde, het is vreeselijk, dat men dit van Ubbo heeft durven denken en zeggen. Hij, mijn ridder, een verrader! Dat kan in der eeuwigheid niet waar zijn. Maar vertel mij, wat heeft de bode verder gezegd?’

‘Een paar woorden maar, jonkvrouw Mabelia. In razende vaart reed hij verder, uit vrees voor een vervolging der Noormannen....’

Mabelia maakte een gebaar van ongeduld.

‘De Noormannen waren van den overval onderricht, zei hij, daar zij onverhoeds de onzen op het lijf vielen. En aangezien heer Ubbo niet was verschenen, werd zijn naam genoemd.... Maar hij zal zich komen rechtvaardigen,’ besloot Gerswinde. ‘Een zoo dapper ridder kan aan zoo snood een bedrijf niet schuldig staan.’

‘Ik dank u, Gerswinde,’ zei Mabelia, die haar kalmte had herwonnen. ‘Mijn kinderplicht roept mij aan de legerstede mijns vaders, dien ik reeds te lang heb vergeten.’

‘Maar gij zijt zelf te zwak, jonkvrouw Mabelia, en te zeer overspannen. Over uw heer vader wordt gewaakt. Tracht gij nu te slapen...’

‘Slapen!’ riep Mabelia uit. ‘Meent gij, dat ik dit zou kunnen? Slapen, terwijl mijn vader misschien den dood nabij is, en Ubbo... God, waar mag hij zijn?’ Dan, zich vermannend: ‘Ik mag daar nu niet aan denken, mijn vader heeft de eerste rechten op mij.’

Weinige oogenblikken later bevond zij zich aan het ziekbed haars vaders. Yge Galama, uitgeput door vermoeienis en bloedverlies, was ingesluimerd, maar zijn slaap was onrustig. Hij woelde heen en weer op zijn legerstede, maakte drukke gebaren en mompelde woorden, waaruit men kon opmaken, dat hij zijn Friezen tot den strijd aanvuurde.

De medicijnmeester, een oude dienaar der Galama's, poogde Mabelia gerust te stellen. ‘De wondkoorts begint zich reeds te openbaren,’ zei hij, ‘maar wij mogen hopen, dat het krachtig gestel van uw heer vader daarover zal zegevieren. Voor het oogenblik heeft hij dringend behoefte aan rust, en daarom zou ik u willen aanraden, hem niet te wekken.’

De jonkvrouw knikte, ten teeken dat zij met dien raad instemde, en nam bij het hoofdeinde der legerstede plaats. Met angstigen blik bestudeerde zij de bleeke,

afgematte trekken van dat geliefde gelaat, met kloppend hart luisterde zij naar de onsamenhangende woorden, die hij in zijn ijlenden toestand uitte.

Wat was er veel gebeurd in de weinige uren, verloopen sedert haar vader, opgewekt en hoopvol, aan het hoofd zijner mannen was uitgetrokken. Wat een blijde verwachtingen waren op wreede wijze verstoord, hoeveel jonge, krachtige levens verwoest, niet voor de vrijheid en onafhankelijkheid, maar voor een verloren zaak. Hoeveel rouw zou er in Friesland zijn, met hoe zwaarder gewicht nog de vuist van den Noorman op de landzaten drukken.

Daar noemde haar vader den naam van Ubbo. Zij luisterde. ‘Ubbo een verrader?... neen!.... neen!’ en een afwerende beweging met de hand bekrachtigde die uitspraak.

Deze woorden en de wil van haar eigen gedachtengang dwongen haar aan Ubbo te denken. Zij was weer in de burchtzaal, waar zij haar ridder blozend den sjerp overhandigde, dien hij met eerbiedigen schroom aanvaardde, als een onderpand van haar liefde en zijn trouw. De woorden, die hij toen sprak, zouden gehuicheld zijn geweest, het verraad toen reeds gepleegd? Mabelia schrok op, of ze op een slang had getrapt. Ze wist niet, wat er gebeurd was, een somber geheim spreidde dreigend zijn zwarte vleugels voor haar uit, maar dit eene stond onwrikbaar vast, dat haar Ubbo geen verraad kòn gepleegd hebben. Het zou verraad harerzijds zijn, indien ze aan die gedachte ook maar eenigermate durfde toegeven.

Van Ubbo Adelen gingen haar gedachten naar Okko Juckema. Dezen had ze verkeerd beoordeeld. Een verrader zou het leven haars vaders niet hebben gered, hem veeleer zelf het staal in de borst hebben gestooten.

Was dat nu de straf voor haar onrechtvaardige achterdocht, dat Okko zich op zoo schitterende wijze over haar onedelen argwaan had gewroken, terwijl Ubbo, haar ridder, van de snoode daad werd beticht?

De volgende dagen kwamen boden uit verschillende oorden van Friesland, maar ter sluiks, want de Noorman woedde met verdubbelde felheid en wreedheid tegen de arme landzaten, die geen tijd hadden gehad, zich achter de hechte muren van een kasteel in veiligheid te stellen, of hun vrouw en kroost niet weerloos aan de genade, of liever ongenade van den vijand wilden overlaten.

Tot Yge Galama, door ijlkoortsen aangetast en bijna onafgebroken buiten kennis, werd niemand teegelaten. Hoige, Wicbert, Gerswinde en de andere getrouwen hadden liefst ook verhinderd, dat de treurmaren tot Mabelia's oor doordrongen, maar de jonkvrouw eischte, dat iedere bode vóór haar zou worden gebracht, en tegen haar met de meeste beslistheid gegeven bevelen durfde men zich niet verzetten.

Het waren jammerlijke berichten, die zij vernam. De aanval op Dockinga was evenzeer afgeslagen en geëindigd met een ordelooze vlucht der Friezen, ondanks de heldhaftige pogingen van Onno Liauckema om zijn mannen, door een panischen schrik bevangen, tot staan te brengen.

Nog treuriger was het voor Staveren vergaan. De aanvoerder, Hajo Haytzama, behoorde onder de eersten, die sneuvelden. Zijn dood voltooide de verwarring in de gelederen der Friezen, van wie maar zeer weinigen aan de nooit falende slagen der Noormannen ontkwamen.

Al de boden spraken luidop het woord verraad, dat telkens een nieuwe dolksteek was voor Mabelia's gemoed, en wanneer zij aarzelend de vraag stelde, wie zij van zoo snoode daad verdachten, klonk het somber, onheilspellend, dat niemand anders dan Ubbo Adelen de schuldige kon zijn.

Mabelia antwoordde niets op die aanklacht; zij kon haar ridder niet rechtvaardigen, en zij achtte het beneden zich, daarover een twistgesprek te beginnen met de boden,

die aan al haar betuigingen toch geen geloof zouden slaan, misschien uit eerbied voor haar smart - àls zij die al begrepen - verder het zwijgen zouden bewaren.

Eén bode slechts bracht gunstiger tijding: het was de afgezant van heer Diederik, wien het na een verwoeden strijd gelukt was Esonstad in te nemen en de Noormannen daaruit te verdrijven. Maar nauwelijks was de stad in zijn macht en de bode met het bericht der zege afgezonden, of een vloot van dertig drakenschepen wierp het anker uit aan de kust der Lauwerzee en zette honderden woeste krijgers, tuk op buit, aan land. Tegen deze overmacht was heer Diederik niet bestand, en de Friezen, tot wie het gerucht van de nederlaag hunner landgenooten reeds was doorgedrongen, streden ditmaal met minder moed en overtuiging. Alle pogingen van heer Diederik om hun geestdrift weer te doen opvlammen, mislukten, en het eind was dat hij de wijk moest nemen naar het gebied van bisschop Rimbertus van Bremen.

Toen Mabelia dit vernam, verdween haar laatste hoop. De zaak van Friesland was verloren, honderden hadden daarvoor hun bloed vergoten, op duizenden drukte loodzwaar de vuist van den Noorman. Dat alles, hoe grievend ook, ware te dragen geweest, indien de Friezen in een eerlijken kamp waren overwonnen. Maar door verraad ten onder gebracht te worden, was voor een Friesch hart een onuitstaanbare gedachte, en voor haar was ze nog pijnigender, nu iedereen Ubbo van verraad betichtte.

Yge Galama genas langzamerhand dank zij zijn ijzersterk gestel en de zorgvuldige, liefdevolle verpleging, die hem van zijn dochter ten deel viel. Toen hij het bewustzijn had herkregen, moest hem alles worden meegedeeld. Mabelia aarzelde eerst, zij vroeg de mededeeling tot een lateren dag te mogen verschuiven, als wanneer hij sterker en beter tegen den schok bestand zou zijn. Maar haar vader wilde zonder verwijl alles weten. ‘Wees niet bezorgd voor mij, kind, ik voel dat ik alles kan dragen.’

Mabelia verhaalde hem het droevig relaas. Bewonderenswaardig was de kalmte, waarmee hij het aanhoorde, maar zijn mondhoeken trilden pijnlijk en een lang weerhouden traan gleed in zijn spierwit geworden knevel.

‘Indien ik u niet bezat, Mabelia, zou ik den dood boven het leven gewenscht hebben. Heb ik niet de Friezen ten strijde opgeroepen, hun een zekere overwinning voorgehouden? Zullen ze mij niet verwenschen als schuldig aan het nutteloos vergoten bloed, aan de ellende, die het deel is der overlevenden?’

‘Vader, spreek zoo niet,’ smeekte Mabelia, ‘gij hebt uw plicht gedaan, en men kan het u niet toeschrijven, dat een....’ - het woord wilde haar niet uit de keel - ‘een.... verrader....’

Zij kon niet verder en wendde het hoofd af, ten einde haar ontroering en tranen voor heur vader te verbergen.

‘Wees sterk, Mabelia,’ zei Yge Galama. ‘Ik begrijp uw verdriet, uw wanhoop. Wie had dat kunnen denken: een zoo dapper ridder, uw verloofde....’

‘Vader!’ riep het jonge meisje uit, wier tranen eensklaps waren opgedroogd; ‘hoe! ook gij verdenkt Ubbo?’

‘Maar waarom komt hij zich dan niet rechtvaardigen, zijn wegblijven, zijn onthouding van den strijd ophelderen? En hoe verklaart gij het, dat overal de Noormannen van onze plannen verwittigd waren, indien niet een verrader hen heeft ingelicht?’

‘Helaas, ja, er moet een verrader geweest zijn, maar Ubbo is het niet, vader, hij kan het niet zijn.’

‘Ik begrijp, kind, hoe smartelijk het u valt, aan Ubbo's verraad te gelooven. Ook ik had nooit kunnen denken...’

'Vader, geloof mij, Ubbo is geen verrader...'

Op dat oogenblik werd Marleif Fleringa aangediend, de jonge ridder, wien met Ubbo Adelen de bestorming der sterkte te Almenum was opgedragen geweest.

Mabelia wilde zich verwijderen, maar heur vader verzocht haar te blijven. 'Wellicht weet Marleif ons iets naders mede te deelen. Geloof mij, Mabelia, dat ik niets liever zou wenschen dan aan Ubbo's schuld te kunnen twijfelen.'

'Welk een droevig wederzien, Marleif,' zel de potestaat, den jeugdigen ridder de hand toestekend.

'Gelukkig dat wij u hebben mogen behouden, Yge Galama, waar Hajo Haytzama, Liothar Folopta en zooveel andere dapperen het leven hebben gelaten.'

'Zonder mijn dochter ware het leven mij een last, Marleif. Ik verwijt mij, aan de roepstem van heer Diederik te hebben gevolg gegeven.'

'U treft geen verwijt, Yge Galama, maar den verrader....'

Hij hield op en vestigde den blik op Mabelia, wier gelaat evenwel geen enkele aandoening verried.

'Verhaal mij alles, Marleif. Mijn dochter en ik zijn bereid alles te aanhooren.'

'Wij zouden aan de Witte Terp samenkomen,' begon de jeugdige ridder, 'om van daar naar Almenum op te rukken. Onze mannen waren bijeen, blakend van strijdlust en van begeerte om zich met de Noormannen te meten. Op slechts één man werd meer gewacht, op ridder Ubbo. Ik verbaasde mij over zijn wegblijven, daar ik wist hoe hij een der vurigsten was en niemand meer dan hij naar dit uur verlangd had. De tijd van oprukken was reeds verstreken. Mijn mannen werden ongeduldig en morden. Ik trachtte in het eerst hen tevreden te stellen, maar ten laatste begaf ook mij het geduld. Bovendien kon langer wachten het welslagen der onderneming in de waagschaal stellen. Ik gaf dus bevel op te breken.'

'Daar deedt gij wèl aan,' zei Yge Galama. 'Maar wat waren uw gedachten over Ubbo's wegblijven?'

'Ik kon er niets van denken,' hernam Marleif Fleringa. 'Ik wist niet, waaraan zijn achterblijven toe te schrijven. Vrees of lafheid kon het niet zijn....'

'Neen,' viel Mabelia hier den ridder in de rede. 'Van lafheid heeft nog nooit iemand Ubbo Adelen kunnen beschuldigen.'

'Toch ware zulk een beschuldiging verkieslijk boven die, welke wij thans tegen hem moeten inbrengen,' vervolgde Marleif, geprikkeld door de hoogheid, waarmee de jonkvrouw hem had onderbroken, 'Wij trokken verder, ik altijd nog met de hoop, dat ridder Ubbo, die een paard had, ons wel zou inhalen. Wij naderden de sterkte van Almenum, en nog steeds was de ridder niet komen opdagen. Het was zonderling, en uit den kring mijner mannen steeg meer dan één woord op, dat niet vleiend was voor Ubbo. Wij maakten ons gereed tot den aanval op den burcht, toen eensklaps een talrijke bende Noormannen op ons losstormde en verwarring bracht in onze gelederen. "Verraad! verraad!" gilden de Friezen, "Ubbo Adelen heeft ons verraden!" - Ik kan u zeggen, Yge Galama, dat ik gedaan heb wat in mijn vermogen was om mijn mannen te verzamelen, en dat het niet aan mij ligt, indien mij het lot van Hajo Haytzama niet is ten deel gevallen.'

'Ik ken uw dapperheid, Marleif,' antwoordde Yge Galama, 'maar voor het verraad hebben wij allen moeten zwichten.'

Nu deed Mabelia, wier gelaat witter was geworden dan haar blanke linnen huive, een stap nader tot den jeugdigen ridder.

'Gij zegt, dat Ubbo Adelen een verrader is; welke bewijzen hebt gij daarvoor, Marleif Fleringa?'

Deze was eerst verbluft door den toon, waarop zij sprak, door de kalme hoogheid, waarmee haar blik, hard en koud als staal, hem mat. Maar weldra had hij zich hersteld.

'Bewijzen? Gij vraagt bewijzen? Maar waarom heeft hij zich dan aan den strijd onttrokken, waar houdt hij zich schuil, hoe waren overal de Noormannen van onze plannen op de hoogte? Wie anders kan hun die verschaft hebben dan Ubbo Adelen, de verrader?'

'Gij liegt, Marleif Fleringa!'

Met een gebaar van diepe minachting wendde zij zich af.

Yge Galama was moeizaam uit zijn zetel opgerezen. 'Mabelia, gij zijt onrechtvaardig en hebt een onzer dapperste ridders gegriefd.'

'Ik duid haar dat harde woord niet euvel, Yge Galama. Ik begrijp, hoe zwaar het de jonkvrouw moet vallen, zóó te worden beproefd, en hoe haar hart er tegen in opstand komt, aan de werkelijkheid te gelooven. Ook ik ben te ver gegaan en had in haar bijzijn dat woord niet moeten uitspreken. En nu, Yge Galama, sta toe dat ik

oorlof van u neme. Ik heb nog een grooten weg af te leggen en moet zorg dragen de Noormannen te ontwijken, die stouter dan ooit hun strooptochten voortzetten.'

Toen Marleif Fleringa was vertrokken, bleef Yge Galama in gedachten verzonken. 'Kind,' zei hij na een poos, 'hoe kunt gij toch zoo verblind zijn, om tegen heel Friesland alleen de onschuld van Ubbo vol te houden? Wie anders dan hij kan het verraad hebben gepleegd! Wie?'

'Ik weet het niet,' antwoordde Mabelia, 'maar dit weet ik, dat Ubbo de schuldige niet zijn kan. Al sta ik alleen met mijn meening, prijsgeven zal ik ze niet.'

Yge Galama bewaarde het stilzwijgen, daar hij het leed zijner dochter niet wilde vergrooten en medelijden had met haar smart.

Den volgenden dag kwam Okko Juckema den potestaat een bezoek brengen. Hij was niet meer op den burcht geweest sedert hij met Hoige den gewonden ridder in veiligheid had gebracht, en Mabelia was hem daarvoor dankbaar. Hij had het leven haars vaders gered - Hoige had het haar bevestigd - maar toch waren soms in de eenzaamheid vreemde gedachten bij haar opgekomen, die zij aan niemand durfde toevertrouwen.

Toen Okko Juckema binnentrad, was Mabelia bij haar vader, wien zij een smeekenden blik toewierp, toch dat pijnlijke onderwerp niet aan te raken.

Het weerzien tusschen de beide ridders was hartelijk, en ook Mabelia voelde zich verplicht, Okko Juckema nogmaals haar dank te betuigen voor de redding haars vaders.

Okko weerde alle dankbetuigingen bescheiden af; niet hem, maar Hoige kwam de eer toe, die het eerst tot ontzet was aangesneld.

'Is het niet vreeselijk, Okko,' vroeg Galama, 'dat al onze moed, al het vergoten bloed niets heeft mogen baten door de schuld van een ellendeling, en is het niet dubbel zwaar voor ons, nu die ellendeling....'

'Vader!' fluisterde Mabelia, de handen vouwend.

'Yge Galama,' zei Okko, 'Ubbo Adelen is mijn mededinger geweest, maar dit moet ik zeggen, dat ik hem tot verraad niet in staat acht.'

Yge Galama keek den spreker verbaasd aan. Mabelia wierp hem een dankbaren blik toe.

'Gij zijt wel edelmoedig, Okko,' zei de potestaat op bitteren toon, 'maar wie anders dan hij kan het verraad hebben gepleegd? Zijn wegblijven uit den strijd, zijn raadselachtige verdwijning....'

'Ook mij is dat duister,' antwoordde Okko, 'maar toch, zulk een snoode daad, neen, hij kan ze niet begaan hebben. Niet één ridder zou zich daartoe leenen, en Ubbo Adelen was een braaf ridder, dapper, stoutmoedig, met een gelukkige toekomst. Wat kon hem tot verraad bewegen? Yge Galama, indien gij hem schuldig acht, dan vrees ik, dat gij hem onrechtvaardig beoordeelt.'

Wat deden deze woorden Mabelia's hart goed, maar ook, hoe bitter verweet zij zich zelf de slechte gedachten, die zij ten opzichte van Okko Juckema gekoesterd had. Terwijl zelfs haar vader in Ubbo een verrader zag, was het Okko, die ridderlijk zijn partij opnam.

Toen hij afscheid nam, zei zij met warmte: 'Ik dank u, Okko, voor uw edelmoedige houding ten opzichte van Ubbo. Mijn vader hebt gij gered, en mij geeft gij de hoop weer, die ik op het punt stond te verliezen.'

Buiten den burcht gekomen, barstte de ridder in een schaterlach uit. Dien schaterlach had Hoige gehoord, en des nachts werd hij er in zijn droomen door wakker

geschrikt. De trouwe hoevenaar dacht na, overlegde, tot ten laatste een plan bij hem was gerijpt, dat hij besloot zoo spoedig mogelijk ten uitvoer te brengen.

(*Wordt vervolgd.*)

Te laat,
door Daniella.

Makassar ....

Liefste goede moedertje!

Als u dezen ontvangt, ben ik al onderweg naar u toe. Ik verlang zoo naar het uur van vertrek, vooral na den treurigen brief, dien ik den 10en dezer ontving: ‘Als ik je nog maar terugzie, mijn zonnekind.’

Oudje-lief, ik werd bijna waanzinnig van verdriet, toen ik dat las. Dát kan, dát mag niet. Als je dezen brief leest, gaat het je al wat beter, niet waar? Ik kom, ik kom zoo gauw mogelijk èn - op mijn borst zul je de Willemsorde zien prijken! Trotsch ben ik op die onderscheiding, maar eerst als mijn oudje het kruis betasten kan, zal het de volle waarde voor me hebben. U hebt het natuurlijk in de courant het eerst gelezen en waarschijnlijk is een lieve brief vol hartelijke woorden onderweg; vertel het me maar mondeling, moeder, dat je tevreden bent over je jongen.

Moedertje, ik voel het, u zult, u moet beter, veel beter zijn als ik terugkom, en zus en ik zullen u dan zóó vertroetelen, kostbaar moedertje, we houden u vast, we kunnen u immers niet missen.

Wat zullen we met ons drietjes een heerlijk leven hebben! Jenny zal wei een erge teleurstelling ondervinden, dat broer Otto niet, zooals ze hem voorspelde, de zwarte vrouw meebrengt, die op haar klappen in de handen van één, twee, drie in onzen oude pereboom zou vliegen. Zij mag een vrouwtje voor me zoeken, moeder, of hebt u al wat voor me op het oog? een lief, eenvoudig kind, waar u veel van houdt en dat u lief heeft? We zouden dan met drieën zijn om u te verzorgen en lief te hebben. Hebt u er wel eens over gedacht? Ik stel me voor, dat u met zus complotten smeedt, terwijl ik hier argeloos kringetjes lig te blazen in mijn luien stoel.

De Indische meisjes, hoewel mooi in haar soort, hebben mij toch nooit zoo kunnen bekoren, dat ik mijn gulden vrijheid aan haar wilde opofferen. Wel verlang ik de blonde schoonen van onze duinen terug te zien. Is dat niet naar uw hart gesproken? Een eigen tehuis trekt me wel, maar zoolang mijn verlof duurt, is mijn liefste plekje bij mijn oudje.

Ik kan me niet voorstellen, dat ik over zes weken bij u kan zijn. Ik breng een heele massa prulletjes mee, alles heel zorgvuldig ingepakt; dat is een van mijn liefste bezigheden. Ik zie dan in gedachten mijn moedertje en mijn kleine Jenny al over die Indische schatten heengebogen en alles bewonderen.

Van middag begin ik aan mijn afscheidsvisites. Ditmaal nog een koude omhelzing op papier, en spoedig een verrukkelijk weerzien in ons oud lief huis.

Dag, moedertje, dag, zus, hartelijk gegroet door

Ot.

In haar ziekenstoel gezeten, de witte handen in den schoot gevouwen, staarde mevrouw Wennings met betraande oogen naar buiten.

Zij zag niets van hetgeen daar werkelijk te zien was, maar zocht in verbeelding den zoon, die nog verre was. Zijn juist ontvangen brief had ze hartstochtelijk aan de bleeke lippen gedrukt.

Een vreeselijke, ongeneeslijke kwaal sleepte de arme moeder langzaam maar zeker ten grave. In den laatsten tijd was de ziekte echter veel verergerd en zij voelde dat het niet lang meer zou duren. Zij vreesde den dood niet; o, neen, als een vriend, als een weldoener zou hij komen - indien slechts één wensch mocht worden vervuld: haar jongen, haar 'zonnekind,' zooals ze hem altijd noemde, terug te zien.

Veel leed was er over dat grijze hoofd heengegaan. Twee zoons hadden als helden op het slagveld in Indië den dood gevonden; een dochter van twintig jaar verloor zij; haar man stierf twee jaar geleden. Zoo bleef zij, zelf lijdende, met één dochter: Jenny over.

Het meisje had een treurige jeugd, dat wist zij. Arm nakomstertje, wat leerde ze vroeg het hoofd buigen en het lijdenspad bewandelen.

Op een leeftijd, waarop andere jonge meisjes volop van haar jeugd genieten, luchtkasteelen bouwen, liefhebben, - leerde zij hoe, met den dood in het hart, den bitteren lijdensbeker uiterlijk blijmoedig aan de lippen te brengen. Arm kind, lieve Jenny, nooit klaagde zij, altijd haar moeders steun, den laatsten tijd haar pleegzuster. Slag op slag had beiden getroffen, maar zij hadden, de een de ander opbeurend, haar bitter leed elkander helpen dragen.

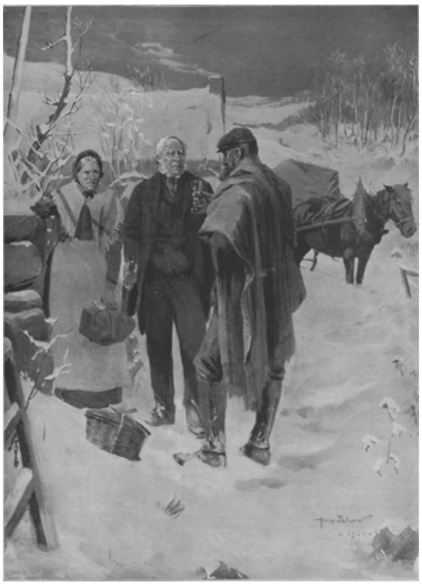

NIEUWJAARSDAG IN SCHOTLAND, NAAR EEN TEEKENING VAN ALLAN STEWART.

Hoe kon in weinige jaren alles zoo veranderen! Hoe vroolijk en gezellig was nu acht jaar geleden hun huishouden nog, hoe jubelden jonge stemmen toen door het huis! Zij was in dien tijd ook nog gezond en flink en verheugde zich met haar man in het lieve, levenslustige troepje.

De komst van den dokter, den trouwen huisvriend, onderbrak den gedachtenloop van de lijdende oude vrouw. Zij deelde hem met zwakke, vermoeide stem langzaam den inhoud van den brief mede en vroeg; 'Zeg me eerlijk, zal ik hem nog zien? O die jongen! Ik verlang zoo naar hem. Kunt ge me nog wat oplappen? Ik kan niet sterven vóór ik hem nog eens gezien heb.'

ENGELSCHE KRIJGSGEVANGENEN IN EEN BOERENKAMP.

Hij trachtte haar gerust te stellen, sprak haar moed in. 'Moed houden, mevrouwtje, dat is zooveel waard, soms meer dan de beste medicijn. Wij zullen mama nog wel opknappen, niet waar, Jenny!'

Maar Jenny, op een tabouretje aan haar moeders voeten zittende, had hem angstig vragend aangestaard. O, zij kende zijn gezicht zoo goed en zij zag in zijn oogen een medelijdende, droevige uitdrukking, zag dat hij niet alles meende, wat hij troostend zei....

Het lijden nam toe. De zieke verliet het bed niet meer. Een groot portret van haar zoon stond op een tafeltje bij haar. Nu kon hij alle dagen komen. Een koortsige gloed gleed over haar wangen, wanneer zij daaraan dacht. Werd er haastig aan de bel gerukt, dan trachtte zij zich op te richten en vroeg:

'Een telegram, kind?'

Eindelijk kwam het vurig afgebeden bericht, uit Marseille: 'Ik kom morgen, Otto.'

Liefkoozend teeder de hand van de zieke tusschen haar bevende vingers nemende, zei Jenny: 'Lieve moetje, ik heb zoo'n hoop, dat er een telegram komt vandaag.'

'Zeg het maar, kindje, is er bericht?'

'Ja, moedertje-lief, luister: "Ik kom morgen, Otto," uit Marseille.'

'Morgen,' fluisterde de zieke, 'morgen?'

Twee dikke tranen rolden langs de magere bleeke wangen.

'Morgen?'

Treurig schudde zij het hoofd.

'Jenny, kind, ik dank je voor al je trouwe liefde. God alleen kan je dat beloonen. Liefste, ik weet het, ik zal er morgen niet meer zijn.... Ik voel me zoo vreeselijk zwak worden en mijn oogen verduisteren; telkens slaap ik in; pijn heb ik niet meer, maar ik voel dat ik erg verminder.... Ik meende niet te kunnen heengaan zonder mijn jongen teruggezien te hebben, maar 't zal niet mogen wezen; Gods heilige wil geschiede! Troost Otto, en zeg hem dat ik hem bij mijn heengaan gezegend heb, mijn vroolijke, lieve jongen, mijn ridder.... Blijf zoo goed en zoo braaf als je nu bent; hebt elkander lief, en bid voor vader en mij opdat we elkaar hierboven terug mogen zien. Als de pastoor van middag komt en mij slapende zou vinden, wek me dan; ik wil zijn eerwaarde nogmaals danken voor de vertroostingen mij in mijn ziekte gebracht, en jelui beiden in zijn vaderlijke goedheid aanbevelen; dan zal ik rustig kunnen scheiden, mijn kind.'

De pastoor kwam en ook de trouwe huisvriend, de oude dokter; de laatste echter niet alleen, hij bracht een liefdezuster mee; hij maakte zich ongerust over Jenny.

Tegen den avond viel de zieke in een vasten slaap; Jenny's hand rustte in de hare. De pleegzuster zat stil te bidden aan het bed. Stiller en stiller werd het in de kamer; door overspanning was Jenny ingedommeld. Men hoorde bijna geen ademhaling van de zieke meer. De zuster stond voorzichtig op en boog zich over de stervende, - nog een zucht en de aarde telde een arme lijderes minder. Met zachte hand drukte zuster Julia haar de oogen dicht, - de oogen, die zooveel bittere tranen geschreid hadden - en wilde Jenny wekken toen deze wakker schrikte.

'Wat slaapt moeder rustig, zuster.'

'Ja, lief kind, zij heeft de welverdiende, heerlijke, eeuwige rust gevonden, na haar lang en bitter lijden.'

Geen uitbarsting in tranen; een stomme smart kwam over Jenny. Zij knielde naast de doode, het gelaat in de handen; werktuigelijk prevelde zij woorden van gebed; dan liet zij zich als een kind wegvoeren uit de kamer; 't was haar of ze sterven moest van hartepijn, maar huilen kon zij niet.

'Rust kan ik niet nemen,' antwoordde zij de zuster. 'Moeder heeft gezegd, dat ik dadelijk aan de naaste familie moest schrijven en voor alles zorgen; u weet, ik sta alleen, en als mijn broer komt, moet hem dat bespaard blijven.'

Zij schreef dien nacht brieven aan bloedverwanten en intieme vrienden, - helder wakker. Geen traan viel op het papier, toen ze meedeelde dat die lieve moeder haar ontvallen was.

Was zij het, Jenny, die daar zat, en schreef zij over haar eigen dierbaar moedertje? De letters begonnen te wazen voor haar oogen, die nu gloeiden en staken van pijn.

Zij schreef en redderde, klappertandend van kou in den warmen lentenacht. Toen werd het licht. Zij ging in den tuin, sneed alle witte en paarse seringen af, en met den schoot vol bloemen trad ze de sterfkamer binnen.

De zuster had met Hanna, de oude gedienstige, de laatste liefdediensten bewezen. Op het sneeuwwitte haar een wit tullen mutsje, dat het lieve gelaat omsloot.

Jenny kuste de koude, bleeke wang, zelf bijna een doode. Zij schikte met Hanna de seringen zoo, dat haar liefste moeder geheel in de bloemen lag. De rood cretonnen gordijnen waren neergelaten en het daglicht wierp een zacht schijnsel op het kalme gelaat, deed het jeugdiger lijken en gaf het een warme tint.

‘Zóó moet hij haar zien, Hanna. Niemand mag hem de eerste oogenblikken storen. Hij zal haar zooveel te zeggen hebben. Arm zonnekind!’

Dien morgen om elf uur hield er een rijtuig stil voor het huis van mevrouw Wennings. Een forschgebouwde, knappe jongeman sprong er uit nog vóór het geheel stilstond: Otto.

Om hem niet te veel te doen schrikken had Jenny niet alles laten sluiten.

‘Hanna, kom ik nog bijtijds?’ vroeg hij, terwijl hij de oude bij de handen greep, toen deze de deur opende.

Haar beschreide oogen zeiden hem genoeg.

Hij stormde de trappen op, stiet de deur der welbekende kamer open en zag zijn lieve moeder liggende rondom in de bloemen, het gezicht kalm, als tevreden in de eeuwige rust.

‘O, moeder, best moedertje, kon je heengaan zonder mij, wist ge dan niet dat ik kwam?’ En zich op de knieën werpende voor het bed, kuste hij hartstochtelijk haar koude hand, haar bleeke wang.

Zoo zag Jenny hem voor het eerst weder. Zij durfde hem niet storen. Toen zij na een wijl terugkwam, lag hij nog altijd geknield bij het sterfbed.

Zacht legde zij haar hand op zijn schouder en vertelde hem alles van hun lieve doode, haar verlangen naar hem en hoe ze hem gezegend had, haar ridder.

Te laat!

Toen in groot medelijden met haar armen broer, viel zij hem opeens snikkend om den hals.

‘O, Jenny, moest zóó ons weerzien zijn?’ en de sterke man barstte in tranen uit. Nu zag hij eerst hoe doodelijk vermoeid en afgetobd zij er uitzag.

Na nog een teederen kus op het vredige gelaat van de geliefde doode, leidde hij Jenny uit de kamer, haar steunend met zijn sterken arm en haar troostend.

Vondeling en dievegge,
door
Christine.
(*Vervolg*.)

‘Komaan, Anna, laat den moed niet zakken. Het hoofd omhoog! Maar wordt de last je te zwaar, kan je het kruis, dat God je op de schouders heeft gelegd, niet meer dragen, kom dan je nood klagen bij je vriend, den ouden dokter. Misschien vind ik

dan wel een uitweg. Maar nu kalm zijn en niet meer schreien; dat maakt je zwak en je moet sterk zijn, want, arm kind, moeilijke dagen kunnen er nog komen; je zult je krachten noodig hebben.'

De hand van het meisje drukkend, ging dokter Terhorst heen, en zij, hoewel nog bedroefd, gevoelde zich niet meer zoo hopeloos, want God had haar een vriend gezonden; hij wist wie de schuldige was en verdacht de arme vondeling niet.

De winter ging voorbij en met het aanbreken der lente waren de krachten van Anna geheel teruggekeerd. Niemand kon meer een spoor van de doorgestane ziekte aan haar bespeuren, behalve aan heur haren, die nu krullend van onder haar mutsje te voorschijn kwamen. Alleen haar oogen stonden zoo moedeloos, zoo innig bedroefd als drukte haar een groot verdriet, als was haar het leven te moeilijk, te zwaar.

Dat zou toch niemand vermoed hebben; zelfs beijverde ieder zich op het voorbeeld van vrouw De Vries om het meisje genoegen te doen. 't Was, als vreesde men, haar weer te zien instorten. Oogenschijnlijk was alles als vroeger, maar het fijngevoelige gemoed van Anna bemerkte wel dat het niet zoo was; het vertrouwen was verdwenen en daarmee ook genegenheid, vriendschap, liefde. Men wilde haar niet doen gevoelen, dat de verdenking steeds op haar rustte, maar kon haar toch ook niet meer behandelen als vroeger. Nooit evenwel sprak men tegenover haar over den diefstal; het was alsof allen het tooneel hadden vergeten, dat op dien morgen was afgespeeld.

Op de hoeve was een meisje van veertien jaar als ganzenhoedster aangesteld. Dit was het eenige, waartoe het kind in staat was, daar haar verstandelijke vermogens zeer slecht ontwikkeld waren; idioot of krankzinnig was zij evenwel niet. Dit kind, Kaatje geheeten, was sedert haar komst op de hoeve het mikpunt van aller spotzucht, en Anna had haar dikwijls in bescherming genomen en getroost, als het meisje, na een of andere plagerij, in tranen uitbarstte. Uit dankbaarheid had de kleine ganzenhoedster zich aan de weeze gehecht, en toen Anna ziek ter neder lag, was de kleine ontroostbaar geweest. Nu nam zij alle gelegenheden te baat, om bij haar te zijn en in haar eenvoud vertelde zij haar alles wat er gedurende haar ziekte in het dorp en den omtrek gebeurd was. Het geheugen van het kind, hoe weinig ontwikkeld haar overige vermogens ook waren, was voortreffelijk, zelden vergat zij hetgeen zij gehoord of gezien had.

Op zekeren avond was Anna nog eenige oogenblikken in den boomgaard gaan wandelen; het was er zoo heerlijk, de boomen, overdekt met bloesems, geleken reusachtige ruikers en balsemden de avondlucht met den zoetsten geur, in de takken tjilpten en kwetterden de vogels hun lentelied. Alles stemde tot vreugde en levenslust; alleen de arme weeze was geluk ontzegd, slechts weemoed vervulde haar gemoed en diepe zuchten welden daaruit op. Plotseling voelde zij zich bij de hand vatten, en uit haar droomerij opschrikkend zag zij Kaatje naast zich staan: 'Wat doet je nog zoo laat hier?' zei Anna; 'kind, je moest reeds lang in bed zijn, morgen moet je weer vroeg op om met je kudde naar de wei te gaan.'

'Mag ik maar één kwartiertje blijven,' vroeg de kleine smeekend; 'ge ziet er zoo bedroefd uit en ik zou u zoo graag troosten. Wat kan ik doen om u te zien lachen en vroolijk zijn? Zal ik de dieren nadoen of een liedje zingen?'

'Neen,' antwoordde Anna, onwillekeurig lachend, 'praat maar een beetje, je vroolijk gebabbel is voor mij de beste afleiding.'

'Wat zal ik u dan vertellen; wilt gij de sprookjes hooren, die de oude bedelares mij vertelt, als wij samen over de heide dwalen?'

‘Neen, Kaatje, daar ben ik niet nieuwsgierig naar, maar ik wil wel iets anders hooren. Vertel mij eens, was je er bij, toen verleden jaar op zekeren morgen vrouw De Vries een bankbiljet vermiste?’

Op die woorden keerde Kaatje zich plotseling om en wilde hard naar huis loopen, maar Anna greep haar bij de hand en dwong haar tot stilstaan. ‘Neen, kind,’ zei zij, ‘ik laat je niet los, je moet het mij zeggen.’

‘Maar ik mag er niet over spreken, heusch, ik mag niet! Als ik het doe, moet ik dadelijk weg, en wat zou moeder dan wel zeggen! Dan krijg ik slaag en daar ben ik bang voor.’

‘Ik zal het niet oververtellen; kom, kind, je doet er mij een genoegen mee, ik moet weten wat er toen is voorgevallen.’

‘Nu, als u mij wil beloven, er met niemand over te spreken, wil ik het doen; maar eerst uw hand er op.’

Anna sloeg toe, en nu vertelde de kleine ganzenhoedster, wat er dien morgen gebeurd was, toen het bankbiljet vermist werd. Alle meiden en knechts, die, op bevel der boerin, de pronkkamer verlaten hadden, waren in plaats van naar het veld te gaan, waar de arbeid hen wachtte, in de keuken samen gekomen. Daar hadden zij het geval besproken

en allen waren eenparig van oordeel, dat Anna de dievegge was. Alleen de kleine ganzenhoedster had haar partij opgenomen en beweerd, dat de wees onschuldig was; maar men had geen acht op haar woorden geslagen. Hoe zou men ook, men noemde haar immers de gekkin! Toch waren allen het eens, dat er over gesproken moest worden, want men kende vrouw De Vries. Haar drift, die, eenmaal opgewekt, door niets te stuiten was, haar rechtsgevoel, dat haar dwong, schuldigen zonder mededoogen te straffen, hadden haar algemeen doen vreezen.

Wel is waar hielden zij van Anna en betreurden het voorgevallene, maar toch waren zij overtuigd dat Anna de schuldige was. Toen Anna den dag na den diefstal ziek was geworden en vrouw De Vries de verklaring aflegde, dat zij het geld teruggevonden had, was er niemand, die haar woorden geloofde en schreven zij die toe aan zekeren angst om over de tong te gaan. Zou er niet gezegd worden: zie, dat heeft de boerin er nu van, dat zij een vondeling van de straat heeft opgeraapt! De appel valt niet ver van den boom; als de moeder als zwervende bedelares genoodzaakt was, haar onderhoud te zoeken, zal dit wel zijn reden gehad hebben en is de dochter klaarblijkelijk niet beter dan zij. Wat moest vrouw De Vries ook dat onbekende wicht als haar eigen kind opvoeden! Nu heeft zij haar loon, en daarbij zal het niet eens blijven, want eenmaal dief, blijft dief. Het was toch bekend, hoe Anna in haar jeugd haar snoeplust bevredigde, door heimelijk de provisiekast te doorsnuffelen!

Deze en soortgelijke woorden waren tusschen het werkvolk gewisseld, nadat vrouw De Vries haar zoon met zich had meegetroond om hem te troosten, daar hij zoo terneergeslagen was bij de mededeeling van den dokter, dat Anna's leven in groot gevaar verkeerde. Maar nauwelijks was, op zijn verzoek, de boerin aan het ziekbed van Anna teruggekeerd, of Dirk was weer in de keuken verschenen, en te midden van het personeel staande, had hij hun verklaard, dat hij Anna voor onschuldig hield en men geloof moest hechten aan de woorden zijner moeder. Die er anders over dacht of over de zaak met wie dan ook zou spreken, zou op zijn gezag onmiddellijk ontslagen worden. Zij hadden nu maar te kiezen of te deelen.

Hoe de meiden en knechts er ook over dachten, zij beloofden allen het voorval geheim te houden; niemand had er zin in weggejaagd te worden, daar men dan allicht in de plaats van Anna in verdenking zou komen, en het leven op de boerderij was aangenaam en voordeelig genoeg, om er wat voor over te hebben. Ondanks die belofte was de argwaan niet verdwenen en Anna gevoelde dit maar al te zeer; toch was zij dankbaar, dat zij nu wist, hoe er over haar gedacht werd, daar dit haar kracht gaf om een besluit te nemen, waarvan de uitvoering haar uiterst moeilijk voorkwam. Maar het moest; zij zag het nu duidelijk in, en nu haar besluit onherroepelijk vaststond, zou zij niet aarzelen, het ten uitvoer te brengen.

Den volgenden dag ging zij den goeden dokter, die haar zoo zorgvuldig had verpleegd en wien zij voor een groot gedeelte haar genezing had te danken, opzoeken. Hij begreep onmiddellijk, dat het iets buitengewoons was, dat het meisje tot hem voerde, en bracht haar in zijn studeervertrek, waar hij niet licht een vreemde toeliet. Anna was diep ontroerd en had eenige oogenblikken noodig om tot kalmte te komen. Zij zag in haar zenuwachtigheid de kamer rond, bijna zonder op de voorwerpen te letten, toen haar oog op een eenigszins verbleekte photographie viel. Het stelde een jong meisje voor, fraai gekleed en gekapt hoewel niet modern; maar wel vreemd was het: nu de dokter Anna zoo dicht bij het portret zag, kwam het hem voor, dat het meisje in haar boerinnekleeding en de jonge dame in haar elegant toilet zekere

overeenkomst hadden. Zij geleken op elkander, hoewel de trekken niet dezelfde waren en vooral de uitdrukking van beider gelaat verschillend was.

Anna zelve scheen door die beeltenis aangetrokken te worden; onwillekeurig stond zij op om ze dichterbij te beschouwen, en te gelijk kwam een vreemde gewaarwording, waaraan zij geen naam kon geven, in haar op. Het scheen haar toe, dat die oogen haar reeds hadden aangezien, niet vol overmoed en levenslust als op dit beeld, maar met weemoed en gevuld met tranen. Dat gelaat, het was haar, alsof zij het in haar droomen over zich gebogen had gezien, vol teederheid en liefde. Maar dat kon immers niet, dat was slechts een droom! Hoe kon die dame, een vriendin uit de jeugd van den reeds grijzen dokter, iets met haar te maken hebben gehad!

Anna wendde zich met een zucht af, en toen de dokter haar wilde toespreken, voorkwam zij hem en zei: ‘De last wordt te zwaar, dokter, ik kom u herinneren aan uw belofte.’

‘Ik verwachtte je reeds, Anna,’ was het ernstige antwoord, ‘ik zag het wel aankomen; dat is geen leven voor je, kind, je moet hier vandaan.’

‘Maar waarheen, dokter, waarheen? Wie zal de wees, op wie zulk een verdenking rust, tot zich nemen?’ En in tranen uitbarstend, bedekte zij zich het gelaat met de handen. Dokter Terhorst liet haar schreien; de tranen verlichtten haar gemoed, maar met meewarigheid liet hij zijn blikken rusten op het arme meisje, nog zoo jong en reeds zoo zwaar beproefd. Weldra deed Anna een poging om haar aandoening meester te worden, en haar oogen afwisschend, zei ze nogmaals: ‘Wat moet ik doen, dokter, waarheen moet ik gaan?’

‘Vertel mij eerst, kindlief, wat er voorgevallen is; heeft iemand je gekrenkt, beleedigd misschien?’

‘Niet met woorden, niet met opzet; maar de verdenking uit zich dagelijks in allerlei kleinigheden, die onmogelijk onder woorden te brengen zijn, doch mijn gemoed diep kwetsen. Gisteren evenwel is mij ter oore gekomen, hoe men thuis over mij denkt. Laat mij het u niet herhalen, ik zou het niet kunnen! Maar het heeft mijn besluit bevestigd, ik moet heen, ik moet een ander tehuis zoeken, want voor de dievegge is geen plaats meer in het hart en het huis mijner pleegmoeder.’

‘En Dirk, hoe gedraagt hij zich tegenover je?’ vroeg de dokter.

‘Hij ontwijkt mij en ik hem. Laten wij daarover zwijgen.’

‘Welnu, Anna, als je dus het besluit genomen hebt, van hier te gaan, is het, dunkt me, voor je het beste, een betrekking te zoeken, liefst niet te dicht bij; de verdenking zou je anders volgen en je het verblijf aldaar onmogelijk maken. Wat zou je denken van Den Haag?’

‘Ik heb geen voorkeur, dokter, 't is mij hetzelfde waarheen ik ga,’ was het moedelooze antwoord.

‘Welnu, mijn kind, dan heb ik je een voorslag te doen, en ik zou je dien reeds eerder gedaan hebben, maar ik wilde je besluit afwachten en je niet tot heengaan dwingen. Nu evenwel is het tijd, je in kennis te stellen met hetgeen ik zonder je te raadplegen, heb gedaan. In Den Haag woont mijn zuster met haar vriendin; beide dames zijn tamelijk bejaard en bovendien is mijn zuster gebrekkig en kan zich zonder hulp niet bewegen. Zij is weduwe en heeft een eenigen zoon, die te Leiden in de geneeskunde studeert. Voor eenigen tijd verzocht mijn zuster mij, haar een flink en handig jong meisje te bezorgen om haar en haar vriendin tot gezelschap en hulp te zijn en tevens voor de huishouding te zorgen. Ik dacht dadelijk aan u, Anna, en meende, dat je niet alleen zeer geschikt voor die betrekking zou zijn, maar ook, dat je bij de oude dames, die je als haar eigen kind zouden behandelen, zeer gelukkig

zou zijn en misschien het verleden zou kunnen vergeten. Zonder je meening daaromtrent te vragen, heb ik je bij mijn zuster aanbevolen en haar toezegging gekregen, dat, zoodra je besluiten zou, van hier te gaan, haar huis voor je open zou staan. Ik heb haar de verdenking, die op je rust, meegedeeld, maar ook, dat je onschuldig zijt en ik den dief ken. Niets is er dus, wat je kan beletten deze betrekking aan te nemen, en geloof mij, Anna, je zult daar gelukkig zijn.'

Vol dankbaarheid stak Anna hem haar beide handen toe; zij kon niet spreken, de snikken verstikten haar stem, maar haar oogen spraken voor haar en dokter Terhorst begreep haar. Innige voldoening gevoelde hij over zijn bemoeiingen, want hij hoopte, dat daardoor allengs de vrede en de rust in dit jonge gemoed zouden wederkeeren.

Toen haar aandoening eenigszins bedaard was, besprak de dokter nog alles wat haar vertrek moest voorafgaan. Het arme meisje gevoelde den moed niet, haar besluit aan haar pleegmoeder mee te deelen, maar dokter Terhorst belastte zich er mee. Hij koesterde nog een geheime hoop, dat de dief, ontsteld bij de gedachte, dat door zijn stilzwijgen Anna uit het huis, waarin zij tot nog toe als een eigen kind behandeld was, verdreven werd, tot bekentenis zou komen, maar die hoop bleek ijdel. Niemand, die de verdenking van de wees afnam, niemand, die de kroon haar weer op het hoofd plaatste, niemand!....

Toen dokter Terhorst bij vrouw De Vries kwam, om over het vertrek van Anna te spieken, wilde zij er eerst niet van hooren, maar door een enkel woord wist hij haar bedenkingen te verdrijven. Zij kon niet anders dan toegeven, dat zij Anna steeds verdacht; wel is waar had het meisje niet bekend en was het bankbiljet niet teruggevonden, maar toch kon zij haar pleegkind niet meer vertrouwen schenken, en onder deze omstandigheden zag zij zelf in, dat Anna in haar huis niet gelukkig kon wezen. Alles werd nu voor het vertrek gereed gemaakt. Het zou zeer spoedig plaats vinden, want de beide oude dames wilden vóór den zomer een villa aan het zeestrand, niet ver van Egmond betrekken, en Anna zou haar daarheen vergezellen.

De korte tijd, die haar nog overbleef, ging ras voorbij onder de verschillende toebereidselen, en toen eindelijk de dag van haar vertrek was aangebroken, scheen het haar een droom toe. En ook als in een droom zei ze vaarwel aan allen, aan vrouw De Vries, aan de dorps- en huisgenooten, aan klein Kaatje en eindelijk aan dokter Terhorst, die haar in zijn koetsje naar de naburige stad bracht, waar zij den trein zou vinden, die haar ver weg zou voeren in een onbekende toekomst.

(*Wordt vervolgd.*)

Bij de Platen.

Vorst op zee.

De vorige winter is, zooals men zich allicht herinnert, een heel zachte geweest, althans in Europa. In Noord-Amerika heeft hij zijn heerschappij met meer nadruk doen gevoelen, maar het merkwaardigste was wel, dat het een tijdlang op zee veel harder vroor dan te land, en dat de binnenloopende schepen er meer als drijvende ijsbergen dan als vaartuigen uitzagen.

Een duidelijke voorstelling daarvan geeft onze afbeelding van een stoomschip, dat in den vorigen winter de haven van New-York binnenliep. De heele romp was met een dikke ijskorst bekleed, al het touwwerk en de raas waren stijf bevroren en

het dek leek wel een glijbaan. De manschap had veel van de koude te lijden, hoewel men niet ver meer van de haven verwijderd was, toen de vorst intrad.

Toen het schip het anker uitwierp, was men verbaasd, dat op het land een zachtere weersgesteldheid heerschte, en het duurde niet lang, of het schip legde zijn schitterend wintergewaad af, terwijl de manschap eenigen tijd noodig had om van de doorgestane koude weer op hun verhaal to komen.

Nieuwjaarsdag in Schotland. -

Ook een echt wintertooneel deze afbeelding. Ze verplaatst ons in de Schotsche Hooglanden op den eersten dag van het nieuwe jaar. Troosteloos en doodsch ligt de golvende hoogvlakte voor ons, waarvan de eentonigheid enkel gebroken wordt door wat spichtige, ontbladerde boomen en hier en daar een woning.

Het is voor den man, die met zijn karretje zich een weg moet banen door de sneeuw, waarin het

paard tot aan de knieën wegzinkt, een heele corvee. En wij kunnen ons voorstellen, dat het glas whisky hem welkom is, dat de gulle en gastvrije Schot den vreemdeling op zijn doortocht reikt.

Engelsche krijgsgevangenen in een Boerenkamp. -

Indien de Boeren de krijgsgevangenen hadden kunnen vasthouden, die zij reeds meer dan twee jaar lang bij grooter en kleiner porties gemaakt hebben, dan zou er een repectabel cijfer van alle wapens en alle rangen bijeen zijn.

Nu moeten de Boeren zich er mee tevreden stellen, hun gevangenen van al het overtollige te ontlasten en hen dan weer los te laten: in den kost en in de kleeren is deze methode voordeeliger, maar ze is natuurlijk minder effectief.

Op onze afbeelding zien we een troepje gevangenen in het Boerenkamp 'aan tafel.' Hun geweren, patroontasschen enz. zijn ze al kwijt; wanneer ze het maal op hebben volgt de rest, en dan kunnen ze met hangende pootjes naar het garnizoen of den post, waar ze thuis hooren, terugkuieren, waar ze dan opnieuw in de kleeren worden gestoken en van nieuw schiettuig voorzien.

Kinderversjes.

II.

Een ruiter te paard,
met een helm en een zwaard,
voor geen kleintje vervaard,
rijdt in draf
Het heuveltjen op, -
en de man doet hop hop
van de bil tot den kop.....
en valt af!
Op zoo'n groot en wild dier
rij je niet voor pleizier
en het helpt je geen zier,
wat je praat!
Het gaat overend,

en al ben je een vent,
je tuimelt in 't end
op de straat.....

R'dam, Sept. '01.
W. ESTOR.

Allerlei.

Een handig goochelaar. -

Een vereeniging van goede Beiersche burgers, in een dorpje aan de oevers der Auwerzee, vermaakte zich met het kegelspel. Men speelde om eenige ganzen, en ieder deed zijn best.

Daar kwam een wielrijder voorbij, sprong van zijn ijzeren paard, sloeg het spel gade, verkocht wat grappen, die de spelers deden lachen, mengde zich ten slotte in het spel en won twee ganzen.

Hij gaf aan den kastelein bevel ze aanstonds te braden, daar hij ze met al de spelers gezamenlijk wilde oppeuzelen. Men vond dit mooi, aardig, men juichte den wielrijder toe en noemde hem een aardigen vent.

Toen hij op zijn fiets sprong en allerlei behendige toeren uitvoerde, had hij ieders sympathie gewonnen. Maar hij wilde het daar niet bij laten. Hij deelde mee, dat hij een goocheltoer zou ten beste geven. De toejuichingen verdubbelden.

Hij stelde zijn toehoorders voor de herberg op en vroeg een hoed. Daarna verzocht hij dat men daarin de horloges, de portemonnaies, de juweelen, gouden en zilveren ringen, pennemessen en sleutels zou leggen. Hij schudde dit alles zorgvuldig door elkaar en bracht den hoed tweehonderd meter van daar, op zijn rijwiel.

Men zag hem allerlei geheimzinnige gebaren en handelingen verrichten, 't was echt! Daarna meldde hij, dat de goocheltoer zou beginnen.

Inderdaad, hij besteeg zijn tweewieler, peddelde vooruit, kwam in volle vaart voorbij de toeschouwers, en schudde, zonder zijn vaart te verminderen, den tooverhoed over hen leeg.

De hoed was met zand gevuld, dat te midden der menigte viel, die luide toejuichte en lachte. Dat was een sterk stuk! Toen de toeschouwers een weinig bedaard waren, zochten zij naar den handigen goochelaar. Maar deze had zoo hard doorgetrapt, dat hij uit het gezicht was verdwenen. Hij had zich zelf weggegoocheld en de kostbaarheden met hem. Men liep naar de plaats, waar hij zijn goocheltoer voorbereid had. Men vond niets dan de sleutels en de pennemesjes, die hij versmaad had mee te nemen. Bovendien vond men een brief, waarin hij zijn medegasten lakonisch aanried, de ganzen zonder hem op te eten.

De Oostenrijksche Touring-Club vertelt deze anekdote, om de kegelspelers te waarschuwen, zich niet door wielrijders bij den neus te laten nemen.

Merkwaardige straten. -

Washington, de zetel der bondsregeering van de Vereenigde Staten, heeft de langste straat der geheele wereld; zij meet even acht en twintig kilometer! De kortste straat daarentegen is de rue Blé in Parijs met een lengte van.... zes meter. Als de breedste

straat geldt de Market Street in Philadelphia, als de smalste de Via Sel in Havanna, die slechts 106 centimeter breed is. De hoogst gelegen straat in een stad is de Main Street in Denver (Colorado); de laagste, zelfs onder de oppervlakte der zee loopende, de Main Street in Georgetown (Britsch-Guyana).

[Nummer 49]

Gorm de Noorman, door J. Vesters Jr.

VII.

Op het ruime burchtplein heerschte een luid gejoel. Een aantal Noormannen omgaven een ouden man, en voortdurend werd hun getal nog vergroot door anderen, die op de kreten hunner makkers kwamen toesnellen.

De oude man had het uiterlijk van een reizend koopman. Zijn sneeuwwitte baard gaf hem een eerbiedwaardig voorkomen, maar zijn knieën knikten van vermoeienis, want hij had blijkbaar een verren weg afgelegd. Hij leunde op een knoestigen esschenstok en deed alle moeite om den inhoud zijner mars, die hij behoedzaam op den grond had neergezet, tegen de opdringende Noormannen te beschermen.

DE H. VADER IN DE TUINEN VAN HET VATICAAN, NAAR DE JONGSTE PHOTOGRAPHIE.

'Edele heeren,' zei de marskramer met klaaglijke stem, 'eerbiedigt het eigendom van

een armen man, die van Dorestad[1] is gekomen, om hier een kleinen handel te drijven.'

'Zoo, komt gij van Dorestad,' zei er een uit den hoop; 'en welke nieuwsmaren brengt gij van daar mee?'

'Een eenvoudig man als ik ben, edele heer, verneemt niet wat in den raad der grooten wordt besloten. De veldmuis waagt zich niet in het gezelschap van den adelaar.'

'Maar gij hebt toch oogen om te zien en ooren om te hooren,' hernam de Noorman. 'Of hebt ge die bij geval onderweg in den zak gestoken?'

Luide kreten van instemming begroetten deze geestigheid.

'Vertel op, veldmuis, hoe ziet er Dorestad thans uit?'

'Ze levert een treurigen aanblik op, edele heer. De kerken en kapellen en het munthuis zijn in vlammen opgegaan en de grond is er zwart geblakerd van den vuurgloed.'

'Is er nog veel buit te behalen?' vroeg een andere Noorman.

'Neen, edele heer, al wat er kostbaars was is reeds geplunderd, en de landzaten hebben ternauwernood genoeg om zich het schamele lijf te bedekken en niet van honger om te komen.'

'En uw mars dan?' zei een ander uit den hoop. 'Die houdt toch vast kostbare zaken in?'

'Zeker, edele heer, en ik zal uwe mildheid danken, wanneer gijlieden mij een en ander wilt afkoopen.'

'Maar hoe komt het, dat men u daarvan te Dorestad niet ontlast heeft?' vroeg er een spottend.

De marskramer haalde een stuk perkament te voorschijn en hield het den Noorman voor. 'Ik heb den edelen en machtigen heere Roruk te Dorestad een kostbaar weefsel van zijde vereerd, en daarvoor heeft hij mij vergunning verleend, overal in zijn gebied handel te drijven. Dit perkament bevat de vergunning, door heer Roruk met zijn zegel bevestigd.'

'Wij zijn geen klerken, dat wij lezen en schrijven geleerd hebben, maar laat ons nu uw schatten zien.'

'Het ware mij wel zoo lief,' hernam de marskramer, 'indien ik tot de edele jonkvrouwe mocht worden toegelaten. Haar buidel zal allicht beter met gouden en zilveren schellingen gevuld zijn dan die van ulieden.'

Toch had hij middelerwijl zijn mars geopend en haalde er kleurige wollen en zijden stoffen en gouden sieraden uit te voorschijn, die niet weinig de begeerigheid der Noormannen opwekten.

De marskramer kon geen meester blijven van zijn eigendom, en al beriep hij zich met den meesten nadruk op den vrijbrief van den 'edelen en machtigen heer Roruk', de woeste gezellen hadden hem binnen weinige oogenblikken allerlei kostbaarheden ontfutseld.

Daar naderde, door al het rumoer gelokt, een jong meisje, en nu maakte de marskramer nog grooter misbaar, blijkbaar in de hoop, dat zij hem te hulp mocht komen.

Indien dit zijn wensch was geweest, zag hij dien vervuld. Rotrude begreep spoedig wat er aan de hand was, en den kring der Noormannen overziende, bemerkte zij Rolfr, wien zij eenige woorden toefluisterde.

1) Wijk bij Duurstede.

Den marskramer ontging dit niet. ‘Help mij, edele jonkvrouw,’ smeekte hij, ‘deze woeste gezellen eerbiedigen zelfs het bevel van den edelen en machtigen heer Roruk niet en willen mij, arme man, van mijn have, die ik zelf te Dorestad tegen klinkende en wichtige schellingen heb moeten koopen, berooven.’

Rotrude trachtte hem met een blik gerust te stellen.

‘Mannen,’ nam Rolfr het woord, ‘we hebben op de Friezen hier al zooveel buit behaald, dat we dezen armen koopman zijn eigendom niet mogen ontnemen. Bovendien zou Roruk, wiens arm ver reikt, het ons euvel kunnen duiden. Geeft dus terug wat gij genomen hebt, of haalt uit uw buidel zooveel schellingen te voorschijn, als de koopman zal vorderen.’

De Noormannen voldeden de een na den ander aan deze uitnoodiging. Rolfr was onder hen een man van invloed en gezag, en daar zij wisten, dat hij bij Gorm veel vermocht, oordeelden zij het raadzamer, van het genomene afstand te doen.

‘Heb dank, edele heer,’ zei de marskramer, verheugd dat hij weer in het bezit van zijn eigendom was gekomen, ‘en u niet minder, edele jonkvrouw...’

Rotrude lachte luidop. ‘Ik ben geen edele jonkvrouw, goede man, maar een der dienstbaren van jonkvrouw Thora.’

‘Geleid mij bij haar,’ hernam de koopman, ‘en een der fraaie sieraden, die mijn mars bergt, zal uw loon zijn.’ En hij liet een gouden gesp voor haar oogen schitteren.

Rotrude sloeg wel een begeerigen blik op het kostbare sieraad, maar zij wilde den ouden man, die blijkbaar hoopte een goed deel van zijn voorraad hier te zullen kwijt raken, een teleurstelling besparen.

‘Ik mag dat niet aannemen,’ zei zij, ‘want ik betwijfel zeer, of jonkvrouw Thora u veel zal afkoopen. Zij bezit een zoo groote hoeveelheid gouden sieraden, zijden en fluweelen stoffen, dat ge haar wel niets nieuws meer zult hebben aan te bieden.’

Een trek van teleurstelling teekende zich even af op het gezicht van den ouden man.

‘O, meen niet,’ hernam Rotrude, wier goed hart aanstonds medelijden kreeg, ‘dat ik u wil heenzenden. Dat ware onbarmhartig jegens een oud man, die een zoo verren tocht achter den rug heeft. Kom binnen en rust uit, want ge zijt vermoeid; middelerwijl zal ik jonkvrouw Thora vragen, of ze uw schatten wil komen bezichtigen.’

‘Heb dank,’ zei de marskramer: ‘ik ben inderdaad doodmoede, en een oogenblik rustens zal mijn oude beenen nieuwe kracht geven.’

Rotrude ging hem voor, de koopman volgde, maar zoo langzaam en blijkbaar met zooveel moeite, dat het jonge meisje haar stap moest matigen en ten slotte naast hem kwam loopen.

‘Gij zijt wel zeer moede, goede man,’ zei ze medelijdend. ‘De avond zal spoedig vallen, en hebt ge nu nog een verren weg af te leggen bij deze bittere koude?’

De marskramer haalde de schouders op. ‘Ik ben gewoon in de een of andere hoeve te overnachten, maar naar ik zie hebben uw landgenooten al de hoeven hier in den omtrek verbrand, zoodat....’

‘Landgenooten! De Noormannen mijn landgenooten! O neen,’ hernam Rotrude, ‘ik ben geen Noormans dochter.’

‘Niet?’ vroeg de marskramer, ‘wie zijn dan uw ouders?’

‘Wist ik dat maar! Kon ik maar antwoord krijgen op die vraag, welke ik mij zelve honderden malen gesteld heb. Maar de dochter van een Noorman ben ik in geen geval, dat is althans een troost.’

‘Een troost? Hoezoo?’

‘Wel, ik haat en verafschuw de Noormannen, omdat ze op zoo wreede wijze hebben gewoed tegen de weerlooze Friezen. Gij moet op uw weg verbrande hoeven en verwoeste velden gezien hebben, kinderen om hun ouders, ouders om hun kinderen hebben hooren roepen, mannen hebben ontmoet met een strop om den hals.’

‘Ja, het was een treurig gezicht,’ zei de marskramer, ‘en had ik, toen ik Dorestad verliet, geweten, dat hier pas de geesel van den oorlog had gewoed, ik ware naar Taxandria of naar Kinheim getrokken. Maar wat zijn de Friezen ook zoo dwaas geweest, tegen de Noormannen in opstand te komen.’

‘Noemt gij het dwaas, wanneer een volk naar de wapens grijpt, om zijn vrijheid en onafhankelijkheid te heroveren? Gij zijt toch geen vriend der Noormannen, wil ik hopen?’ vroeg Rotrude, door den uitroep van den koopman eenigszins achterdochtig geworden.

‘De hemel beware mij daarvoor! Maar waartoe in verzet te komen, wanneer men weet, dat daarna de vuist van den Noorman nog zwaarder zal drukken?’

‘Helaas! de Friezen zouden wellicht hebben gezegevierd, hadde niet een verrader de Noormannen het plan van den opstand meegedeeld.’

‘Een verrader, zegt ge? Ja, 't is waar, nu herinner ik me een naam te hebben hooren noemen.... hij is me ontschoten.... mijn geheugen wordt reeds zwak.... wacht, Ubbo Adelen geloof ik dat het was.... ja, Ubbo Adelen, dien men verwenschte en vervloekte.’

‘O,’ zei Rotrude, ‘dat is onrechtvaardig, hij is het niet.’

Dat woord was haar lippen ontvloden, eer zij het bedacht. Verward keek ze den ouden man aan, maar de onverschillige trek op zijn gezicht stelde haar gerust. Misschien had hij het niet eens gehoord, zeker niet begrepen. In ieder geval zou het hem, die een vreemdeling was, volkomen onverschillig zijn, of Ubbo Adelen dan wel een ander de verrader was geweest, en daar hij binnenkort den Frieschen bodem weer zou verlaten, kon haar onvoorzichtig woord geen verdere gevolgen hebben.

Rotrude en de marskramer traden binnen. ‘Ga zitten, goede man,’ zei het meisje tegen den vreemdeling, die moeizaam voortstrompelde. ‘Maar ge kunt van avond onmogelijk verder. Ik zal jonkvrouw Thora vragen, u hier te laten overnachten.’

‘Heb dank, goed kind, de H. Maagd moge u zegenen voor uw edele daad.’

‘De H. Maagd,’ herhaalde Rotrude peinzend. ‘Het is waar ook, gij zijt een Christen. Wilt gij mij, indien de jonkvrouw gedoogt dat ge hier den nacht doorbrengt, van den God der Christenen en Zijn Moeder verhalen?’

‘Ik ben maar een onkundig man,’ antwoordde de marskramer, ‘en de eerwaarde vaders Benedictijnen zouden u alles veel beter kunnen uitleggen, maar indien gij er genoegen mee neemt, wil ik u gaarne van den God der Friezen vertellen.’

‘Ja, doe dat, ik ben zoo verlangend dien God te leeren kennen, wiens kenmerk niet, als dat van de goden der Noormannen, woeste kracht en wreedheid, maar goedheid en liefde is. Zoo een God te kennen en lief te hebben is reeds lang mijn stil begeeren geweest, maar tot dusver bestond er geen mogelijkheid dat te verwezenlijken.’

‘Wat verheugt het mij, hier te zijn gekomen en u dien dienst te kunnen bewijzen. Maar deedt gij niet beter dezen burcht te ontvluchten, waar ge enkel door heidenen omringd zijt?’

‘Wie zou zich over mij, arme, ontfermen, wie mij opnemen en zoo de wraak van den geduchten Gorm over zich aftrekken? Bovendien ware het snoode ondankbaarheid tegenover jonkvrouw Thora, die mij den staat der dienstbaarheid niet doet gevoelen en mij met bijna zusterlijke genegenheid bejegent. Doch ik praat enkel over mij zelf

en vergeet u, die hongerig en dorstig moet zijn. Ik zal een beker mede en een bete broods voor u halen, opdat gij u kunt laven en verkwikken; daarna zal ik jonkvrouw Thora verwittigen.'

Toen Rotrude het vertrek had verlaten, stond de marskramer als met een ruk van zijn stoel op en begaf zich met vluggen tred, die vreemd afstak bij zijn moeizaam voortstrompelen van zooeven, naar een klein tafeltje, waarop een hemelsblauwe sjerp lag uitgespreid. Eén blik daarop was voldoende: hij had den sjerp herkend, het was die door Mabelia Galama aan Ubbo Adelen geschonken. Het volgende oogenblik had hij weer plaats genomen, uit vrees dat het jonge meisje hem daar mocht verrassen. Maar hij had moeite zijn ontroering te verbergen en zijn gelaat weer in de oude plooi te brengen.

'Wat ben ik u dankbaar, dat ge u zooveel moeite geeft voor een oud en u onbekend man. Neem deze gesp als een bewijs mijner dankbaarheid aan.'

Het gouden sieraad flonkerde haar verleidelijk tegen, maar toch maakte zij een afwerende handbeweging. 'Ik mag dat kostbare geschenk niet aannemen,' zei ze; 'het mocht anders den schijn hebben, of ik u dezen kleinen liefdedienst had bewezen, in de hoop daarvoor door u beloond te worden.'

'Dat gevoel eert uw hart, goed kind, maar neem dit kleine sieraad gerust aan, dat u een enkele maal aan den ouden marskramer moge doen terugdenken.'

Rotrude stribbelde nog tegen, maar ten laatste bezweek haar weerstand voor het aandringen van den ouden man.

Terwijl deze zich met spijs en drank verkwikte, viel Rotrudes blik op den sjerp, dien ze behoedzaam opnam en toevouwde.

'Wat een fraai stuk zijde is dat uit de verte gezien.' zei de marskramer; 'ik betwijfel of ik iets zoo kostbaars in mijn mars heb.'

Den ouden man, die immers een vreemdeling was, mocht ze gerust den sjerp van nabij laten zien. Hij wist niet, welke geschiedenis daaraan verbonden was.

'Heel fraai, zeer kostbaar,' zei de marskramer, 'en gaarne zou ik u vier zilveren schellingen, te Dorestad geslagen, willen geven, indien ge hem mij voor dien prijs wildet afstaan.'

'Neen, hij is niet te koop,' antwoordde Rotrude.

'En als ik u eens twee gouden schellingen gaf?' drong de oude man aan, de muntstukken uit zijn tasch te voorschijn halend. 'Voel eens hoe wichtig ze zijn. Neem ze gerust in uw handen en bekijk ze goed. Geen greintje goud is er afgesneden.'

'Neen, ik mag hem niet verkoopen, want de sjerp is het eigendom van jonkvrouw Thora; en zeg haar niet, dat ik hem u heb laten zien, want ze zou mij dat euvel dulden.'

'Het zij zoo, kind, maar als mijn oude oogen mij niet misleiden, zie ik daar nog een sjerp van dezelfde kleur.'

'O, ik ben bezig hem na te teekenen, maar de arbeid valt mij niet mee.'

'En wie heeft dezen sjerp zoo fraai met de naald geschilderd, de jonkvrouw misschien?' vroeg de marskramer achteloos. 'Ik moet zeggen, dat het met groote kunstvaardigheid gedaan is.'

'Neen, de jonkvrouw niet, die heeft voor zulk een arbeid geen geduld. Maar nu wordt het tijd haar te waarschuwen,' vervolgde Rotrude, die van dat onderwerp wenschte af te stappen, 'indien ge haar heden uw schatten nog wilt toonen en ik verlof voor u wil vragen, den nacht hier door te brengen.'

'Doe dat, goed kind, en vergeef me, dat mijn babbelzieke tong u zoolang ophoudt.'

Rotrude ging heen, maar nam ditmaal den sjerp mee, niet uit achterdocht jegens den marskramer, maar omdat ze beducht was voor een verwijt van Thora, indien deze zag, dat ze den sjerp aan de blikken van een vreemdeling had blootgesteld.

Spoedig daarop kwam Rotrude terug, vergezeld van Gorms dochter.

Ineengedoken in zijn stoel, maakte de marskramer den indruk van een uitgeput man.

'Ik verneem van Rotrude,' begon Thora, 'dat ge een langen weg hebt afgelegd; en daar er voor u geen gelegenheid bestaat, in den omtrek een onderkomen te vinden, de afstand naar de naaste woning groot, de koude vinnig is en gij vermoeid zijt, willig ik uw bede om een verblijf voor dezen nacht gaarne in.'

'Heb dank, edele jonkvrouw, de H. Maagd...'

Maar hij bedacht zich, dat de jonkvrouw de dochter van een Noorman was, en zweeg.

Thora lachte. 'Ik behoor niet tot de aanbidders van der Christenen God, maar uw wensch is goed gemeend. Doch laat mij nu eens uw schatten zien, waarvan Rotrude zoo hoog heeft opgegeven.'

De koopman pakte zijn mars uit, en meer omdat Rotrude haar verzocht had, den ouden man niet met zijn volle mars verder te zenden, dan omdat zij belang stelde in

de snuisterijen en kostbaarheden, die hij haar met veel aandrang aanprees, kocht zij hem verscheidene gouden sieraden en weefsels af.

'Indien ge niet al te moede zijt en niet te zeer naar uw legerstede verlangt, verhaal ons dan een en ander,' vroeg Thora, 'van Dorestad, Hreni,[1] Sutfene,[2] Daventre[3] en andere plaatsen, die ge op uw reizen moet hebben aangedaan en waarvan ik niet meer ken dan den naam, hoezeer ik vaak verlangd heb van dit land iets meer te zien dan de omgeving van dezen burcht.'

De marskramer voldeed bereidwillig aan dit verzoek, maar het was een treurig relaas, dat hij gaf, want overal had de Noorman met niets ontziende woestheid huis gehouden, gemoord, gebrand en geplunderd, niet enkel uit begeerte naar buit, doch vaak uit louter moedwil, uit haat tegen het Christendom.

'Maar hoe hebt gij, oude man, den tocht hierheen durven ondernemen? Waart gij niet bevreesd, dat men u uw kostbaarheden zou ontnemen, desnoods ten koste van uw leven?'

'Ik dacht Friesland in rust, edele jonkvrouw. Bovendien is de handel mijn eenig middel van bestaan en rekende ik op den eerbied, dien men zou hebben voor den vrijbrief, mij door den edelen en machtigen heere Roruk te Dorestad geschonken.'

'Vertrouw daarop niet te vast, goede man. Mijn landgenooten geven niet veel om een stuk perkament, al staan er nog zoo fraaie karakters op.'

'En het zegel van heer Roruk dan?' vroeg de marskramer beangst.

'Ook daarom niet. Ze zouden in staat zijn, u perkament en mars af te nemen en u aan den Noordschen boom op te knoopen.'

'Heilige Maagd, sta mij bij,' kreet de oude man, de handen vrouwend.

'Ge jaagt den armen man angst aan, jonkvrouw Thora,' merkte Rotrude op.

'Dat is toch allerminst mijn bedoelen geweest, maar wel is voorzichtigheid u geraden.'

'Indien hij ons nu eens iets van zijn godsdienst verhaalde,' vroeg Rotrude, die reeds begon te vreezen, dat haar wensch onvervuld zou blijven.

'Maar hij zal daartoe te vermoeid zijn.' antwoordde Thora.

Rotrude zweeg, zij durfde niet aandringen.

'Als ge mijn eenvoudige woorden voor lief wilt nemen, zal ik gaarne aan uw wensch voldoen.'

Thora gaf door een hoofdknik haar goedkeuring te kennen, en de marskramer verhaalde van het eerste menschenpaar, den zondeval, de belofte van den Verlosser, die Gods Zoon zou zijn, van de geboorte, het leven en den dood des Zaligmakers, van de prediking der christen leer, van de kerstening der Friezen en andere volken.

Thora luisterde eerst maar met een half oor, doch ten laatste werd ook zij getroffen door het ongekunstelde verhaal en geboeid door de tafereelen, die voor het oog haars geestes werden uitgespreid. Rotrude luisterde met de meeste aandacht: wat zij vernam was voor haar een openbaring, en sterker dan ooit werd haar begeerte, dien God van barmhartigheid en eindelooze goedheid lief te hebben en te dienen.

'Het wordt laat,' zei Thora opstaande, 'de oude man zal naar rust verlangen en wij hebben hem reeds te lang opgehouden.'

'Wil ik Rolfr vragen, hem een rustplaats te spreiden in den paardenstal?' zei Rotrude, in de stille hoop dat de jonkvrouw hem een andere legerstede zou toedenken.

Die hoop werd vervuld. 'Gorms burcht kan op betere wijze gastvrijheid bieden,' antwoordde Thora. 'Er is in den burcht zelf wel een vertrekje, waar hij een

1) Rhenen.
2) Zutphen.
3) Deventer.

gemakkelijker rust kan vinden. Kom mee, goede man,’ vervolgde ze, zich tot den marskramer wendend, ‘dat ik u uw slaapvertrek wijze, waar uw vermoeide ledematen weldra welverdiende rust mogen genieten.’

De jonkvrouw ging hem voor door een lange gang, door een enkele toorts spookachtig verlicht. Midden in de gang struikelde de oude man. Thora keerde zich om. ‘Voorzichtig dat ge niet van de trap valt, die naar de onderaardsche gewelven voert.’

De marskramer was met moeite opgestaan en strompelde voort. Weldra was het vertrekje bereikt. De jonkvrouw wenschte hem een goede nachtrust en ging heen, onder de warme dankbetuigingen van den ouden man.

Toen deze alleen was, bleef hij een poos stil zitten en naderde daarna de deur, scherp luisterend, en, na ze voorzichtig geopend te hebben, de gang in ziende. Hierna keerde hij naar de plaats terug, waar zijn legerstede stond, en ging op den rand van het bed zitten. ‘Het is nog veel te vroeg,’ mompelde hij. ‘Tot dusver is alles naar wensch gelukt, mogen God en de H. Maagd mij ook verder bijstaan.’

Urenlang bleef hij zoo bewegingloos, voor zich uitstarend in de diepe duisternis. Hoe traag kropen de minuten voorbij, hoe eindeloos lang viel hem de tijd, dien hij zoo werkeloos moest doorbrengen.

Eindelijk stond hij op, maakte een kruisteeken, prevelde een schietgebed, schreed naar de deur, opende ze weer en zag dat de toorts was uitgebrand of weggenomen. Behoedzaam ging hij de gang door, langs den muur tastend tot hij aan de trap was gekomen, die naar beneden leidde. Hij daalde ze af, en op de onderste trede gekomen, woei een koude windstroom hem tegen. Langs den wand tastend, bemerkte hij, dat hij zich in een onderaardsche gang bevond, aan weerszijden voorzien van een aantal deuren, die toegang gaven tot even zooveel kerkers.

De marskramer hield een oogenblik stil en luisterde. Een minder moedige natuur dan de zijne zou gehuiverd hebben bij deze doodsche stilte en tastbare duisternis. De oude man echter kende geen vrees en schreed gedruischloos verder, tegen iedere deur tikkend en luisterend of geen geluid van binnen antwoord gaf.

Altijd niets. Zou hij zich in zijn verwachting bedrogen hebben? Zou de dood het offer van dat jonge, trouwe leven hebben geëischt? Of zou hij alles hebben gewaagd voor een onwaardige?

Weer tikte hij op een deur, ditmaal luider, en hol klonk de stoot op het ijzer. Hoorde hij geen beweging, geen ritselen achter de deur? Nogmaals tikte hij met drie korte, scherpe slagen, en zich dicht tegen het ijzer dringend, riep hij met gedempte stem: ‘Heer Ubbo! Heer Ubbo!’

Er kwam iemand naar de deur toe. De marskramer hoorde het snelle kloppen van zijn hart, dat in zijn lichaam bonsde.

‘Wie zijt gij?’ vroeg een stem van binnen, half moedeloos, half angstig-hopend.

De marskramer werd op het hooren dier welbekende stem dermate door ontroering bevangen, dat het een oogenblik duurde, alvorens hij met blijden klank in zijn stem kon antwoorden:

‘Ik ben Hoige.’

(*Wordt vervolgd.*)

Kijkjes in Spanje.

Wellicht is er geen tweede land in Europa, dat in den loop der eeuwen aan zooveel lotswisseling is onderhevig geweest als Spanje. Iberiërs en Kelten waren de oudste bewoners van het Iberische schiereiland, onderworpen eerst door de Carthagers, daarna door de Romeinen. Ten tijde der groote volksverhuizing drongen Alanen, Sueven en Vandalen het land binnen, om spoedig door de West Gothen verdrongen te worden, die hier een koninkrijk stichtten. Op het einde der achtste eeuw staken de Arabieren naar Spanje over, versloegen bij Xeres de la Frontera de West-Gothen onder hun koning Roderik, en onderwierpen het geheele schiereiland tot aan het Cantabrisch-Asturisch gebergte, zoodat alleen Galicië en Asturië in de macht der Gothen, Vasconië in de macht der Baskiërs bleef.

De Gothen, die zich niet aan de Arabieren hadden onderworpen, stichtten in het noorden een christen koninkrijk, dat in het begin naar Oviedo, later naar Leon genoemd werd. Van dit rijk ging hoofdzakelijk de herovering van het schiereiland uit, waarop langzamerhand verschillende christen rijken ontstonden, als het graafschap Castilië, het graafschap Barcelona en het koninkrijk Navarra. Middelerwijl was het khalifaat Cordova in verscheidene kleine Moorsche koninkrijken opgelost, die in den loop der tijden door de christen koningen werden veroverd. Door den beslissenden slag bij Tolosa, aan den uitgang der Sierra Morena, in 1212 werd de kracht van den Islam in Spanje voorgoed gebroken, maar nog duurde het bijna drie eeuwen voordat Granada, het

laatste steunpunt der Mooren, in handen der katholieke koningen geraakte.

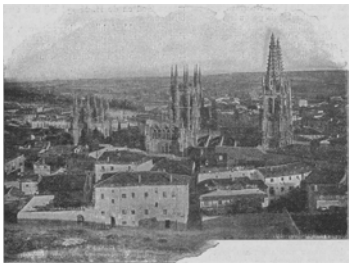

BURGOS, DE VROEGERE HOOFDSTAD VAN OUD CASTILIË.

Met den val van Granada viel samen het ontdekken der Nieuwe Wereld, waardoor ontzaglijke landstreken voor de Spaansche kroon werden gewonnen, terwijl in Europa Napels en Sicilië en de Nederlanden aan Spanje kwamen. Dit land stond nu op het toppunt zijner macht. Daarna kwam het verval. Eerst verloor het Portugal, dat onder Philips II was veroverd, de Noordelijke en Zuidelijke Nederlanden en Napels, in het begin der negentiende eeuw zijn onmetelijke bezittingen in Amerika, en op het einde dier eeuw, ten gevolge van den rampspoedigen oorlog met de Vereenigde Staten, het overige van zijn koloniaal bezit. Als men denkt aan het rijk van Karel V, waarin de zon niet onderging, kan hetgeen Spanje is overgebleven - de Presidios op de noordkust van Marokko, de Canarische eilanden en een paar kleine eilanden in de golf van Guinea - ternauwernood meer op den naam van koloniën aanspraak maken.

Evenzeer als door buitenlandsche oorlogen is Spanje door binnenlandsche woelingen, door pronunciamiento's (soldaten opstanden) en partij-strijden geteisterd geweest. In den laatsten tijd heerscht in het schoone land betrekkelijke rust; de koningin-regentes Maria Christina regeert met veel wijsheid en beleid, en het volk legt zich met vernieuwden ijver toe op het ontwikkelen der natuurlijke rijkdommen, die Spanje in zoo grooten overvloed bezit.

Spanje is een merkwaardig land, rijk aan bouwwerken en gedenkteekenen, getuigenis afleggend van een grootsch verleden, belangrijk uit het oogpunt van kunst en geschiedenis.

In het noorden ligt Burgos, in een vruchtbare vlakte, een vesting van den eersten rang en zetel van een aartsbisschop, de oude hoofdstad van Oud Castilië. Het ligt amphitheatersgewijze tegen een heuvel, aan den rechteroever der driemaal overbrugde Arlanzon, die het gedeeltelijk van de voorsteden La Vega, Las Huelgas en San Pedro scheidt, en aan de spoorlijn van Madrid naar Irun.

De stad heeft een aanzienlijken omvang, voor een gedeelte ouderwetsch, hoekig en nauw, maar zindelijk, en wordt door oude muren met negen poorten omgeven. Op den top van den heuvel ligt het vroegere alcazar (kasteel) der Castiliaansche koningen, door Jozef Bonaparte in een citadel herschapen en met nieuwe vestingwerken omgeven.

HET ESCURIAAL BIJ MADRID.

Onder de wandelplaatsen is El Espolon de mooiste, onder de openbare pleinen het fraaiste de door zuilengangen omgeven Plaza de Gobierno met het standbeeld van koning Karel III. Maar het kostbaarste sieraad, het pronkjuweel der stad, is de beroemde gothieke kathedraal, met den bouw waarvan in 1220 werd begonnen. Deze dom, op een terras gelegen, waarheen een breede trap van 38 treden voert, is een der fraaiste en indrukwekkendste kerken van Europa.

De gevel komt uit op een klein plein, van waar men met den blik een klein gedeelte van het gebouw kan omvatten; aan de andere zijden loopen er kromme en nauwe straten op uit, die het gezicht er op belemmeren. Van alle punten van het onmetelijk dak verheffen zich ranke en prachtige obelisken, overladen met ornamenten van een donkere kleur, die boven de hoogste gebouwen der stad uitsteken. Aan de voorzijde, rechts en links van den gevel, verrijzen twee spits toeloopende klokketorens, beide doorzichtig en uitgestoken en van onder tot boven met beeldhouwwerk bedekt.

DE KATHEDRAAL TE BURGOS.

De kathedraal wordt bekroond door een koepel met een buitengewonen rijkdom van basreliefs, lijsten en friezen. Overal, op alle vlakken, onder alle bogen, aan alle zijden ziet men een tallooze menigte beelden van engelen, martelaars, bisschoppen, vorsten en krijgslieden, door de vlugge vormen van het gebouw in zulk een heerlijk relief geplaatst, dat zij zich aan het oog voordoen of zij leven en als een hemelsch legioen tot wachters van dezen tempel zijn geplaatst.

Wanneer men binnentreedt, wordt men als overweldigd door de majesteit van dit wonder van stoutheid, genie en menschelijken arbeid, verblind door de schittering van zooveel schatten, hier bijeenvergaard. De kerk is in drie schepen verdeeld, waardoor in het midden een vierde loopt, dat het koor van het hoofdaltaar scheidt. Boven de ruimte tusschen koor en altaar verheft zich de reusachtige koepel, wemelend van basreliefs, beelden, zuiltjes, venstertjes en loofwerk. En slaat men van den koepel den blik in het rond, dan wordt men door een nog grootscher schouwspel getroffen.

De kapellen zijn, wat ruimte, verscheidenheid en rijkdom betreft, even zooveel kerken. In iedere kapel ligt een vorst, een bisschop, een grande begraven; de tombe staat in het midden, en daarop ligt het beeld, dat den begravene voorstelt, uitgestrekt, het hoofd op een kussen geleund en de handen op de borst gevouwen. Al de tomben zijn met een groot rouwlaken bedekt, dat aan de zijden neerhangt en de hoekige verhevenheden der beelden beter doet uitkomen, zoodat het schijnt, of zich werkelijk daaronder de verstijfde ledematen van

een menschelijk lichaam bevinden. Naar welken kant men zich ook wendt, overal ziet men in de verte, tusschen de reusachtige zuilen, achter het rijke traliewerk, bij het sche merlicht dat uit de hooge ramen neerdaalt, die praalgraven, die rouwlakens, die scherpe profiels van lijken.

Rijksmuseum, Amsterdam.
NALEZEN, NAAR DE SCHILDERIJ VAN PH. SADÉE.

Als men de kapellen nadert staat men ver stomd over den overvloed van beeldhouwwerk, marmer en goud, die er gewelven, wanden en altaren siert. Waar men ook staat, wordt de blik gedreven van basrelief tot basrelief, van nis tot nis, van loofwerk tot loofwerk, van schilderstuk tot schilderstuk tot aan het gewelf, en van het gewelf langs een anderen keten van beeldhouwwerk en schilderkunst terug naar beneden. 'Waarheen gij ook het oog richt, ontmoet gij oogen die u aanzien, handen die u wenken, hoofden van Cherubijnen die u toeknikken, gewaden die schijnen te fladderen, wolken die zich schijnen te ver-

heffen, kristallen zonnen die flonkeren, een eindelooze verscheidenheid van vormen, kleuren, weerkaatsingen, die de oogen verblinden en het hoofd doen duizelen.'[1)]

Wat een schatten en meesterstukken zijn door deze kathedraal verspreid. In de kapel van den connetable van Castilië is een Magdalena, toegeschreven aan Leonardo da Vinci; in de kapel der Presentatie een H. Maagd, toegeschreven aan Michel Angelo, en in een andere een H. Familie van Andrea del-Sarto. In de kapellen rondom het koor ziet men schilderijen van de grootste Spaansche meesters, beelden, zuilen en ornamenten. De gebeeldhouwde poort, die naar het aangrenzende klooster voert, heeft den naam, na die van het Battistero te Florence, de fraaiste ter wereld te zijn.

Andere gothieke bouwwerken zijn de St.-Pauluskerk en vooral de op korten afstand van Burgos gelegen abdij Santa Maria de las Huelgas, met koningsgraven, wier abdis eenmaal na de koningin de voornaamste dame van Spanje was. Een triomfboog vereeuwigt het aandenken van den in Burgos geboren held Fernando Gonzales.

Toen Alfons VI in 1087 zijn residentie van Burgos naar Toledo verlegde, daalde de macht en het aanzien der oude koningsstad, die in haar bloeitijd 80.000 inwoners moet hebben geteld.

In de nieuwere krijgsgeschiedenis is Burgos merkwaardig door den veldslag, waarin de Fransche maarschalk Soult den 10en November 1808 het Spaansche leger onder den markies de Belvedere versloeg, en door de herhaalde pogingen, in September en October 1812 door Wellington in het werk gesteld om de sterke vesting te nemen.

Een halve mijl van Burgos ligt het beroemde Karthuizerklooster Miraflores, met de grafmonnmenten van den stichter, koning Jan II, en diens gemalin Isabella van Portugal; twee mijlen van Burgos het plaatsje Vivar, vereeuwigd in den naam van Rodrigo Diaz di Vivar, door de Spanjaarden el Campeador (de voorvechter) genoemd, beter bekend als de Cid (heer), een titel, hem door de Mooren geschonken. De Cid is de nationale held van Spanje, de onoverwonnen bestrijder der Arabieren, het toonbeeld van ridderlijke dapperheid en edelmoedigheid. Een halve eeuw lang is hij de schrik der ongeloovigen geweest, en in heel het land was geen Spanjaard of Moor te vinden, die het tegen hem durfde opnemen. Met zijn gemalin Ximena, een dochter van koning Alfons VI, rust de Cid in het klooster van San Pedro de Cardena nabij de stad.

(*Wordt vervolgd.*)

Nalezen.
Naar Ph. Sadée.

Dit is nu wat men noemt: een bekoorlijk schilderij. Kijk die twee glundere Scheveningsche deerntjes maar eens aan, hoe de een zonder merkbare inspanning de schop hanteert om de op het gerooide duinveld achtergebleven aardappels uit het zand te steken en de ander ze zorgvuldig bijeenverzamelt in haar mand. Lijkt het niet of onze goede De Génestet een harer tot model gekozen heeft toen hij zong:

> Ik lig in Hollands dierbaar duin
> Zoo goed in 't lauwe zand,

1) Edmondo de Amicis: *Spanje*, uit het Italiaansch vertaald door H.j. Wansink.

En naast mij ligt een vroolijk kind,
Een aaidig kind van 't strand....

En als vader Van Alphen rijmelde van zijn wijsneuzig broekemannetje:

Mijn leeren is spelen
Mijn spelen is leeren;
Hoe zou dan 't leeren mij vervelen?

dan zeggen deze strandkinderen hem ongetwijfeld na: mijn werken is spelen; want van inspanning geen spoor, noch van nooddruft, die het achtergeblevene van den oogst zorgelijk verzamelen doet. 't Is alles licht en lach, glans en glunderheid: de bezige vrouwtjes in 't blonde duin, de zonnige zee en de lichte lucht erboven - een lief tafereeltje, dat te zien is op het Rijksmuseum te Amsterdam.

M.V.

Vondeling en dievegge, door Christine.

II.

Drie jaren waren voorbij. Voor Anna Hegge waren ze omgevlogen, en nu zij voorbij waren, leek het haar zulk een korte spanne tijds toe, dat zij zich soms niet kon voorstellen, hoe er eens een boerenmeisje in het stille dorpje Beekvliet was, dat, van diefstal beticht, zich die vlek op het voorhoofd voelde branden, 't Was als had zij dat alles vergeten in die jaren van geluk, die zij bij de oude dames doorbracht. Zij was zoo vriendelijk door haar ontvangen: mevrouw Van Hasselt, de zuster van dokter Terhorst, en haar vriendin, Betsie Langeveld, hadden haar, sedert zij haar huis had betreden, meer als een jeugdige vriendin dan als een dienstbode behandeld.

Mevrouw Van Hasselt was door een beroerte eenigszins verlamd, het viel haar uiterst moeilijk zich te bewegen; slechts met de grootste inspanning en steunende op een krachtigen arm, kon zij van de eene kamer naar de andere gaan. Toen de beroerte haar had getroffen, had aanstonds haar liefste en eenigste vriendin aan haar roepstem gehoor gegeven en was naar de zieke gesneld. 't Was evenwel geen voorbijgaande ongesteldheid: hoewel de toestand over het algemeen spoedig beter werd, en mevrouw Van Hasselt even gezond werd als vroeger, bleef de verlamming aanhouden, zoodat Betsie, die geen familie had en alleen op kamers woonde, deze nu verliet om zich voorgoed bij haar vriendin te vestigen. Met de meeste opoffering verpleegde zij de hulpbehoevende vrouw en verliet haar niet dan om ter kerke te gaan, waarheen uit den aard der zaak mevrouw Van Hasselt haar slechts enkele malen in het jaar kon vergezellen.

De echtgenoot van mevrouw was gestorven spoedig na de geboorte van hun kind, hun zoon, die nu de eenige troost van de jonge weduwe was. Henri was een allerliefste knaap, met open, eerlijk karakter, maar vol guitenstreken; had hij in jongensachtige onbesuisdheid het een of ander uitgehaald en zag hij de gevolgen er van in, dan was hij dadelijk bereid om schuld te bekennen en zooveel mogelijk goed te maken, wat hij verkorven had. Hoewel hij de meiden in zijns moeders huis geducht kon plagen, was hij toch aller lieveling en zou zeker een echt bedorven kindje zijn geweest, zoo de verstandige leiding zijner moeder dit niet belet had.

Toen de noodlottige beroerte mevrouw Van Hasselt trof, was Henri vijftien jaar en nog geheel onbesloten omtrent het beroep, dat hij kiezen zou. Het ongeluk, dat zijn moeder overkwam, scheen hem een vingerwijzing toe en hij verklaarde uitdrukkelijk, dat hij dokter wilde worden om zijn lieve moeder te kunnen genezen. Deze was er niet tegen; het besluit van haar zoon verblijdde haar zelfs, want zij wist door haar broeder, dokter Terhorst, welk een schoone taak een geneesheer te vervullen heeft.

Was mevrouw Van Hasselt lichamelijk ook te beklagen, zij voelde zich toch innig gelukkig in het bezit van haar zoon en zag de toekomst in met het vertrouwen, dat haar moedertrots niet zou beschaamd worden.

Toen Anna het huis harer meesteressen binnentrad, kwam Betsie haar vriendelijk te gemoet, maar eensklaps scheen zij te schrikken en staarde het meisje onbewust eenige oogen blikken aan. Wat daarvan ook de oorzaak was, zij was zich zelve spoedig weer meester en heette Anna hartelijk welkom, waarna zij haar in de huiskamer bracht, waar mevrouw, op een ruststoel uitgestrekt, haar wachtte.

Ook deze zag verwonderd op, toen het jonge meisje binnentrad, maar Anna was zoo vermoeid van de reis en zoozeer onder den indruk der ongewone omgeving, dat zij het niet opmerkte. Zij was hartelijk blijde, toen Betsie haar een eenvoudig kamertje aanwees, dat voortaan het hare zou zijn, en haar voor het verdere van den dag alleen liet. De dames bevalen haar aan, haar koffer uit te pakken, zich geheel op haar gemak te zetten en eens goed uit te rusten. De stilte en kalmte deden haar goed, en toen tegen den avond Betsie bij haar kwam, zag zij goedkeurend rond, want Anna had haar kamertje gezellig ingericht; allerlei snuisterijen, op zich zelve zonder waarde, maar voor haar als herinneringen onschatbaar, sierden de wanden en het kastje.

Anna was niet in boerinnekleeding gekomen; dokter Terhorst had haar aangeraden zich een eenvoudige zwarte japon te maken, en in die kleeding had zeker niemand vermoed, dat de draagster pas de boerinnedracht had afgelegd. Nu voltooide een wit kraagje met zwart zijden strikje en een wit schort met schouderbanden haar huiselijke kleeding.

Betsie zag met genoegen, dat het meisje er zoo goed uitzag; de dames hadden gemeend een echte boerenmeid, grof gebouwd, met lompe manieren, voor zich te zien, en nu kwam daar een tenger persoontje met beschaafde manieren, wel wat schuchter en zenuwachtig, maar dat zou wel spoedig verdwijnen. Daarop had dokter Terhorst haar niet voorbereid; het was een zeer aangename verrassing.

Weldra bleek, dat Anna voor haar taak ook zeer geschikt was. Hoe tenger ook, toch bezat zij kracht en kon mevrouw Van Hasselt verplegen en ondersteunen, zooals de zooveel zwakkere vriendin het nooit gekund had. Was het wonder, dat de twee dames met bijna moederlijke teederheid het jonge meisje liefhadden, dat als een zonnestraaltje haar huis was binnengekomen en door haar ongekunstelde vroolijkheid, gepaard met strenge plichtsbetrachting, aller harten won?

De zomermaanden, aan het strand doorgebracht, hadden de nog eenigszins bleeke wangen met een frisschen blos gesierd; haar blauwe oogen straalden van levenslust, zoodat het reeds aantrekkelijk gezichtje nog eens zoo lief en bekoorlijk scheen. Het was alsof Anna alles vergeten had. Had zij niet in mevrouw een moederlijke vriendin gevonden, behandelde Betsie Langeveld haar niet als een jongere zuster? Soms was het haar of Beekvliet nooit bestaan had, alsof al het gebeurde aldaar maar een droom was geweest. Slechts nu en dan schreef de goede dokter aan zijn beschermelinge en dan nog maar weinig over de bewoners der hoeve. Het ging vrouw De Vries niet goed sedert Anna's vertrek, haar zoon veroorzaakte haar veel zorg en verdriet. Had

hij zich eerst onverschillig getoond, later bleek het toch dat dit slechts geveinsd was. Thuis was hij stil en in zich zelven gekeerd en op het veld werkte hij alsof hij daardoor zich wilde dwingen tot vergeten. Naar de stad was hij niet meer gegaan, in de herberg zag men hem niet, en vrouw De Vries wenschte zich zelve reeds geluk met het goede gedrag van haar zoon, toen hij op zekeren dag zijn vrienden trof, die met groot verlof uit hun garnizoen kwamen. Sedert dien tijd zag men ze steeds samen en weldra was Driek verreweg de uitgelatenste van het drietal. Vermeed hij vroeger de herberg, nu was hij er 's morgens vroeg en 's avonds laat; zijn werklust verminderde en verdween geheel. De luiheid, zijn hoofdgebrek sedert zijn jeugd, had hem geheel overmeesterd. Vrouw De Vries was nu weer genoodzaakt de leiding der werkzaamheden op zich te nemen en smartelijk miste zij nu de hulp van Anna.

Maar hoe dankbaar het meisje zich ook gestemd voelde bij de gedachte aan de liefderijke zorgen van de pleegmoeder harer jeugd, toch was het haar niet mogelijk terug te gaan naar Beekvliet. Zij moest er met opgeheven hoofd, gezuiverd van elke smet, kunnen terug-

keeren; zoo niet, moest zij in den vreemde blijven en alleen in de herinnering met de dierbaren leven, die zij er achtergelaten had.

Hoeveel leed die korte mededeelingen van dokter Terhorst haar ook veroorzaakten, zij Het er tegenover de dames niets van merken en vervulde haar plichten met dezelfde opgewektheid. Toen de zomer voorbij was, keerde zij met de dames naar Den Haag terug, maar was zij vroeger nog eenigszins als dienstbode behandeld, nu was haar de taak van gezelschapsjuffrouw aangewezen.

Mevrouw Van Hasselt en haar vriendin hadden ingezien, dat Anna niet alleen door karakter, maar ook door opvoeding daarvoor als aangewezen was. De lessen van den dorpsonderwijzer droegen nu haar vrucht en door de boeken, die Anna aan de dames moest voorlezen en waarover dan van gedachten gewisseld werd, werd haar opvoeding meer en meer voltooid.

Henri van Hasselt had zijn moeder dikwijls in haar villa aan zee bezocht, en daar Anna zich uit bescheidenheid terugtrok, was hij weinig met haar in aanraking gekomen. Nu in de stad kon hij niet zoo dikwijls komen, daar het examen ophanden was, zelfs gingen verscheidene maanden zonder bezoek voorbij, maar eindelijk na een welgeslaagd examen als semi arts kon hij zijn lieve moeder weer gaan bezoeken. Met trots zag zij tot haar zoon op, en wel mocht zij fier op hem zijn. Haar stoutste verwachtingen werden verwezenlijkt: niet slechts, dat Henri zich met den grootsten ijver en nauwgezetheid voorbereidde tot het beroep, dat hij gekozen had, ook zijn karakter had zich gevormd en zijn edele hoedanigheden hadden zich op de schoonste wijze ontwikkeld.

Gedurende de vacantiën wilde zijn moeder in haar belanglooze liefde niet, dat hij zich uitsluitend aan haar zou wijden en werden er uitstapjes beraamd en ontspanningen genoten, waaraan Anna, ondanks haar bescheidenheid, deel moest nemen.

Vergezeld van Betsie Langeveld, die, evenals de beide jongelieden, veel van wandelen hield, doorkruisten zij het schoone Haagsche bosch in alle richtingen en genoten samen van het natuurschoon. De avonden werden in de gezellige huiskamer doorgebracht, en als dan een belangwekkend boek gelezen werd, maakte het gesprek tusschen den student en zijn toehoorsters het verhandelde dubbel interessant.

Zoo snelde de vacantie voorbij en was weldra de tijd weer daar, dat Henri tot zijn studiën terugkeerde.

Daar mevrouw door haar zwakte genoodzaakt was laat op te staan, had Anna de morgenuren tot haar vrije beschikking en gebruikte die, om aan haar godsvrucht te voldoen, en tegelijkertijd een flinke wandeling te maken. Iederen morgen ging zij de H. Mis bij wonen en had daartoe een kerk uitgekozen, die tamelijk ver van haar woning verwijderd was. Op zekeren dag scheen de zon zoo schoon, er was geen wolkje aan den hemel, zoodat het niet in Anna's gedachten opkwam, een regenscherm mee te nemen. Vroolijk gestemd ging zij ter kerke en woonde met de meeste godsvrucht het H. Misoffer bij. Zij bemerkte niet, dat het zonnestraaltje, hetwelk het altaar beschenen had en als een gloriekrans het tabernakel omzweefde, plotseling verdween. Het werd duister en kil in de ruime kerk, en toen het tijd werd van heengaan en Anna op den drempel stond, zag zij dat zwarte wolken de lucht bedekten. Groote regendruppels vielen neer, de wind stak op en deed de takken der boomen buigen, en daar stond Anna zonder eenige beschutting. Zij wist niet wat te doen; de weg naar huis was zoo lang, maar zij kon de dames toch niet op zich laten wachten. Besluiteloos stond zij nog aan de kerkdeur, toen zij zich plotseling haar arm voelde aanraken.

Zij keek op en zag een jong meisje van haar leeftijd voor zich staan. Deze was beter gewapend tegen het slechte weer; een ruime, lange regenmantel omhulde haar en een paraplu beschutte haar geheel. Vriendelijk bood zij Anna aan met haar mee te gaan, daar de paraplu groot genoeg was voor beiden. Anna nam haar aanbod dankbaar aan en te zamen verlieten de meisjes het kerkportaal. Onderweg spraken zij niet; daar de wind steeds heviger werd, was het moeilijk er tegen in te gaan en waren zij buiten adem, toen het vriendelijke jonge meisje aan de deur van een net winkelhuis bleef staan.

'Hier woon ik, juffrouw,' zei zij, 'ik ben hier in den winkel werkzaam en moet u nu verder alleen laten gaan, maar neem u mijn mantel en paraplu, dan komt u toch droog thuis.'

Anna wilde weigeren, maar reeds had het jonge meisje haar den mantel omgeslagen en het regenscherm in de hand gedrukt.

'Geef mij uw adres op,' voegde zij haar nog toe, 'dan laat ik het door onzen loopjongen terughalen, zóó heeft u er verder geen moeite mee.'

Anna voldeed aan haar verzoek en na een hartelijke dankbetuiging spoedde zij zich huiswaarts.

Dit voorval was oorzaak, dat de beide jonge meisjes elkander nader leerden kennen; iederen morgen woonden zij de H. Mis bij en gingen samen naar huis. Zij sloten vriendschap en weldra kon Anna in Maria Bergman degelijke grondbeginselen, lieftallig karakter en innige godsvrucht bewonderen. Maria, de openhartigheid zelve, bracht Anna spoedig op de hoogte van haar omstandigheden. Zij was een Belgische, geboortig uit Antwerpen, haar moeder leefde daar stil en teruggetrokken, verpleegd door haar jongste dochter, van een klein pensioen. De oudsten, Maria en haar broeder Albert, waren in den vreemde gegaan om hun brood te verdienen en hun moeder zooveel mogelijk te ondersteunen.

Anna benijdde haar vriendin: een moeder te bezitten, broeders en zusters, een familie te hebben, een eerlijken naam te voeren, welk een geluk! Voor Anna was dit niet weggelegd, en beschaamd over haar afkomst, vermeed zij het daarover te spreken. Maria was kiesch genoeg om er niet naar te vragen; zij vermoedde eenigszins een geheim, maar wilde de mededeeling er van niet uitlokken. Bezoeken wisselen konden zij niet, daar zij door haar werkzaamheden gebonden waren en uitgaan zonder voorkennis harer beschermsters wilde Anna in geen geval.

Weldra kwam nu de tijd aan dat de dames naar het strand zouden vertrekken en zag Anna haar nieuwe vriendin niet meer. Toch vergat zij haar niet, maar een onverklaarbare schroom hield haar terug om haar kennismaking aan mevrouw en Betsie mee te deelen. Zij kon zich er geen rekenschap van geven. Was het angst, dat de dames die vriendschap niet zouden goedkeuren? Zij wist het niet, maar bleef zwijgen.

Een groote gebeurtenis was nu op til, die door de oude dames met spanning werd te gemoet gezien. Henri zou als arts promoveeren en dan zich voorgoed bij zijn moeder vestigen. Geen wonder, dat haar hart in blijde verwachting klopte; haar innigste wenschen zouden nu gaan vervuld worden.

Maar vreemd, Betsie scheen die blijdschap niet te deelen; zij was zenuwachtig en soms meende haar vriendin, tranen in haar oogen te zien. Verwonderd over die stemming, vroeg zij haar naar de oorzaak en Betsie antwoordde, dat zij vreesde te veel te zijn tusschen moeder en zoon; ook begon zij sukkelend te worden en zou weldra slechts tot last zijn. Was het dus niet beter, dat zij zich in een gesticht terugtrok, waar zij goede verzorging zou vinden? Hoewel van haar liefste vriendin gescheiden,

zou zij toch van uit de verte deelnemen in haar geluk. Maar mevrouw wilde daar niet van hooren:

‘Neen, Betsie,’ zeide zij, ‘gij hebt mij zoo lange jaren trouw verpleegd en ter zijde gestaan; nu gij zelf hulp en steun noodig hebt, moogt gij niet van hier gaan. Henri is dokter geworden om zijn moeder te kunnen verplegen; welnu, hij zal twee patiënten hebben in plaats van één, en laten wij vertrouwen stellen in zijn jonge kunde, die, wie weet, ons beiden zal weten te genezen.’

Betsie liet zich overhalen; zij was zoo aan haar vriendin gehecht, dat het haar zeer moeilijk zou zijn gevallen haar te verlaten.

Nu werd tusschen de beide dames besloten, dat Anna meer in 't bijzonder voor de huishouding zou zorgen, die zooveel drukker zou worden en voor Betsie te bezwaarlijk zou zijn.

Eindelijk was de groote dag daar, dat Henri, als jeugdig arts, het huis zou binnentreden, waar zijn moeder met liefdevol ongeduld hem wachtte. In de gang, met planten en bloemen versierd, heetten de dienstboden hun jongen meester welkom en ook Anna had zich bij hen gevoegd. Hartelijk dankend reikte Henri allen de hand, maar toen de beurt aan Anna kwam, bleef hij verrast staan. Wat was zij in het afgeloopen jaar mooi geworden; wat was dat frissche gezichtje bekoorlijk; welke sprekende oogen, zoo diep en zoo blauw, alsof de hemel er zich in spiegelde, wat lieve, eenvoudige uitdrukking in die fijne trekken.

Anna bemerkte zijn bewonderenden blik en zacht trok zij haar hand uit de zijne. Daar nu Betsie uit den salon kwam om den jongen dokter naar zijn moeder te voeren, was het haar mogelijk zich ongemerkt te verwijderen. Gewoon zich zelf te beheerschen, duurde het niet lang, of Anna had de ontroering, door de ontmoeting met den jongen dokter gewekt, bedwongen en kon haar bezigheden hervatten, die heden voornamelijk bestonden in de toebereidselen voor het welkomstfeest, dat mevrouw Van Hasselt haar zoon ter eere zou geven. Vele gasten zouden komen en in al die drukte was het Anna mogelijk, die vreemde gewaarwording te vergeten.

Na dien voor Anna zoo merkwaardigen dag ging het leven in het huis zijn gewonen gang en had het jonge meisje geen tijd om aan iets anders dan haar plichten en werkzaamheden te denken.

De toestand van de oude mevrouw werd steeds beter; gelukkig haar zoon bij zich te hebben, door hem verzorgd te worden, voelde zij zich krachtiger dan ooit te voren, en zonder de verlamming, zou zij zich voor volkomen gezond hebben gehouden.

Anders was het met Betsie; zij begon te kwijnen, hoewel zich geen bepaalde ziekte openbaarde, ging haar gezondheid langzamerhand achteruit, en hoeveel zorg Henri ook aan haar besteedde, zijn kunde schoot hier te kort. Anna verpleegde nu haar beschermster met evenveel liefde en toewijding, als zij steeds aan mevrouw Van Hasselt betoond had, en toen de zieke bedlegerig werd, verliet zij haar niet meer, maar was dag en nacht er op uit om haar lijden te verzachten. Niets was haar te veel, en dikwijls als Henri des morgens reeds vroeg naar de zieke kwam zien, bemerkte hij, dat de jonge verpleegster dien nacht niet op haar legerstede had doorgebracht. Bevreesd, dat ook zij ziek zou worden van vermoeienis en overspanning, zond hij haar dan de ziekekamer uit om te rusten, terwijl hij bij Betsie bleef.

Maar Anna spoedde zich dan ter kerke; de frissche lucht en de wandeling deden haar goed. Daarbij vond zij troost en sterkte aan den voet van het altaar, waar de Goddelijke Trooster woont, die gezegd heeft: ‘Komt allen tot Mij, die belast en beladen zijt, en Ik zal u verkwikken,’ En wel had het jonge meisje dien troost noodig, want een zware last drukte haar. Het was haar langzamerhand duidelijk geworden,

dat haar hart meer dan gewone genegenheid koesterde voor den jongen dokter, die van zijn kant haar zoo broederlijk scheen lief te hebben. Moest zij die genegenheid niet onderdrukken? Zich haar plicht bewust, streed zij tegen haar hart, onderdrukte elke opwelling, en in dien strijd en angst zocht en vond zij alleen nog maar troost in het gebed.

Was Betsie gezond geweest, dan zou zij zijn heengegaan, om door de scheiding de opkomende genegenheid te dooden, maar nu was zij door dankbaarheid gebonden aan het ziekbed van haar, die haar steeds met zooveel goedheid had bejegend. Mocht zij heengaan, de zieke verlaten? Neen, dat nooit, dan maar liever lijden en strijden, haar plicht moest volbracht.

Zoo gingen de dagen voorbij en verbleekte

ook de blos op Anna's wangen, niemand, die de oorzaak vermoedde. Wel zwaar was de strijd, en Henri maakte dien onbewust nog moeilijker, door elk vrij oogenblik in de ziekekamer door te brengen. Hij wilde zoo gaarne genezing brengen, maar wat vermag menschelijke wetenschap!

(*Wordt vervolgd.*)

Bij de Platen.

De H. Vader in de tuinen van het Vaticaan. -

In een der laatste nummers van den 33n jaargang der *Illustratie* hebben wij in een geïllustreerd opstel een en ander meegedeeld over de tuinen van het Vaticaan, waar de H. Vader in de warme zomermaanden zoo gaarne eenige verkwikking zoekt of met belangstelling de sappige druiven en andere vruchten gaat bezichtigen, die er gekweekt worden.

De afbeelding in dit nummer stelt den doorluchtigen grijsaard voor, gezeten voor de deur van zijn tuinhuis, en slechts door een paar leden zijner lijfwacht, zijn kapelaan en zijn kamerdienaar vergezeld, terwijl aan een paar heeren de hooge en zeldzame eer te beurt valt, hier tot een audiëntie te worden toegelaten.

Wie kan zich eenvoudiger hofstoet denken dan die van dezen Vorst, koning over driehonderd millioen zielen, die allen in stil en vroom begeeren den dag te gemoet zien, waarop het den H. Vader gegeven zal zijn het vijfen-twintigste jaar van zijn roemrijk Pontificaat te beginnen.

Moge God den twee-en-negentigjarigen Paus, onverzwakt naar lichaam en geest, tot dan toe en nog vele jaren voor de Kerk en de wereld sparen!

KONINGIN WILHELMINA EN HERTOG HENDRIK.

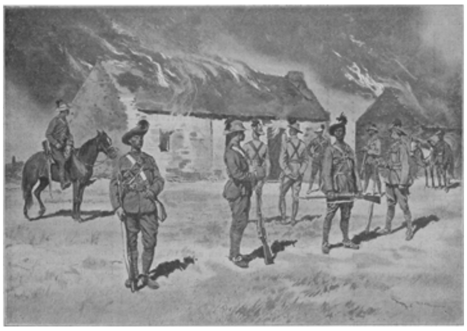

HET VERBRANDEN EENER BOEREN-HOEVE IN ZUID AFRIKA.

Koningin Wilhelmina en hertog Hendrik. -

Al onze lezers zullen ongetwijfeld met belangstelling deze afbeelding beschouwen, genomen naar een photographie, den prins-gemaal op de jacht voorstellend, vergezeld door H.M. de koningin.

De lage en tastbaar onware geruchten, door een gedeelte der buitenlandsche pers over de verhouding tusschen het vorstelijk paar verspreid, kunnen geen andere uitwerking hebben, dan dat alle loyale Nederlanders de koningin en haar gemaal met nog grooter eerbied, trouw en aanhankelijkheid omringen.

Tegen den achtergrond, gevormd door de boschrijke omgeving van het Loo, komt de krachtige gestalte van hertog Hendrik en de gracieuze, innemende verschijning der koningin goed uit.

Het verbranden eener Boerenhoeve in Zuid-Afrika. -

Oorlogen zijn altijd wreed en barbaarsch, maar de wijze, waarop Engelsche soldaten in de twintigste eeuw in Zuid-Afrika huishouden, doet terugdenken aan de gruwelen in den dertigjarigen oorlog gepleegd, indien zij die in verfijnde wreedheid niet nog overtreffen.

Heel de wereld is verontwaardigd over de uitmoording, stelselmatig en op groote schaal, van vrouwen en kinderen in de beruchte concentratiekampen; verontwaardigd ook over de tallooze brandstichtingen van Boeren-hoeven, waardoor de weerlooze bevolking aan een bijna wissen dood gewijd wordt.

Zulk een heldenstuk door Engelsche soldaten geeft onze afbeelding te aanschouwen; maar wat wij niet zien, dat zijn de vrouwen en kinderen, die met ruw geweld uit hun huizinge verdreven, in den omtrek rondwaren en met de wanhoop in het hart, ellende en dood in het verschiet, getuigen zijn van de barbaarsche wraakoefening in een oorlog, in naam der menschelijkheid ondernomen!

[Nummer 50]

Gorm de Noorman,
door
J. Vesters Jr.

VIII.

Hoige! Hoige! zijt gij het? Red mij!' klonk het in hartstochtelijke vervoering van de lippen des ridders.

'Met Gods hulp en met die der H. Maagd hoop ik het te doen, heer ridder.' En de trouwe hoevenaar haalde onder zijn kleed een werktuig te voorschijn, waarmee hij het zware slot poogde te doen springen.

Hij werkte met inspanning van al zijn krachten, maar tevens met de uiterste behoedzaamheid, telkens even poozend, als verschrikt door den klank van het ijzer, en scherp luisterend, of hij geen gerucht in den burcht hoorde.

'Hoige, leeft Mabelia nog, en Yge Galama, en hoe....'

'Heer Ubbo,' smeekte Hoige, zich dicht tegen de deur dringend, 'vraag nu niets. Heb nog eenige oogenblikken geduld.'

Weer hoorde men niets dan het krassen van het werktuig, en dit krassen klonk zoo onheilspellend in de doodsche stilte van den nacht, dat Hoige al zijn moed moest bijeenrapen om zijn werk voort te zetten. Indien men hem verraste was hij een kind des doods, en zou die dood nutteloos zijn voor Mabelia en voor Ubbo.

Eindelijk was hij gereed; hij voelde dat de deur begon te wijken. Nu moest het gewaagd worden. Hij maakte het teeken des kruises, riep in een schietgebed den bijstand der H. Maagd in, en drukte met de volle zwaarte van zijn lichaam tegen de ijzeren deur.

Met knarsend geluid vloog ze open, maar in het eerste oogenblik waren de ridder en de hoevenaar zoo beducht, dat het geraas de aandacht mocht hebben getrokken in den burcht, dat beiden, den adem inhoudend, op hun plaats bleven staan. Niets werd gehoord. Nu verliet ridder Ubbo den kerker, trad op Hoige toe, en diens beide handen omklemmend, fluisterde hij: 'Heb dank, brave borst, dat ge uw leven voor mij gewaagd hebt.'

OP WEG NAAR DE MARKT, NAAR DE SCHILDERIJ VAN E. MEISZNER.

'Ik bid u, spreek geen woord, heer ridder. Volg mij en vermijd alle gedruisch. Wij zijn nog niet alle gevaren te boven, en we zullen al onze koelbloedigheid noodig hebben, om daaraan het hoofd te bieden. Hier, neem dit wapen,' vervolgde hij, den ridder een kort

zwaardmes in de hand duwend; 'al is het geen ridderzwaard, het zal toch, indien de nood het vereischt, goede diensten kunnen bewijzen.'

De ridder omklemde het wapen met woeste vreugde. Hoe verzwakt hij ook was door zijn gevangenschap, op het oogenblik gevoelde hij geen zwakte, maar wel een onstuimige begeerte zich met de Noormannen te meten, die hem zoo verraderlijk hadden gevangen genomen, den onridderlijken en laffen Okko Juckema het vlijmend lemmet in het hart te stooten.

Het volgend oogenblik reeds verlangde hij niet naar strijd, althans nu niet. Voor zijn geest rees weer het beeld op van Mabelia, dat hem in den kerker geen oogenblik had verlaten, hem had bemoedigd en vertroost, maar ook gepijnigd, als hij zich afvroeg, wat zij van hem moest denken, waaraan zijn raadselachtig verdwijnen toeschrijven. Hij wenschte haar weer te zien; hij hoopte, dat nu geen hinderpaal zich meer zou stellen tusschen hem en haar; hij bad, dat de H. Maagd haar zou beschermen, hem veilig tot de uitverkorene zijns harten zou geleiden....

Zonder ongeval en zonder ontmoeting hadden de ridder en de hoevenaar den weg door den burcht afgelegd, voorzichtig als schaduwen voortsluipend. Ze waren thans in de open lucht, op den nederhof, gekomen, waar Hoige den vorigen dag als marskramer de Noormannen om den tuin had geleid. Ubbo Adelen haalde ruimer adem, nu hij de buitenlucht, die hij zoo langen tijd had moeten derven, weer kon insnuiven.

Het was een donkere nacht, geen ster was aan het inktzwarte uitspansel zichtbaar, maar juist die duisternis moest hun onderneming begunstigen.

De beide mannen wilden het plein oversteken, toen zij het geluid van voetstappen vernamen. Gelukkig kwamen die niet uit den burcht, maar van buiten, zoodat ze in ieder geval niet bevreesd hoefden te zijn, dat de ontsnapping reeds was opgemerkt.

Hoige trok den ridder mee naar een uitbouwsel, dat hij den vorigen dag, toen hij alles nauwkeurig had opgenomen, gezien had, en ze besloten daar te wachten tot de voetstappen zouden zijn weggestorven. Maar het scheen haast, of men hen achtervolgde, want de stappen richtten zich ook naar het uitbouwsel. Een oogenblik vreesden Ubbo en Hoige, dat de Noormannen het zouden binnentreden, en zij hielden reeds de hand aan het zwaardmes, ten einde zich in geval van nood te verweren, al vreesden zij ook, dat daardoor gevaar ontstond, dat de heele burcht in rep en roer zou worden gebracht.

De twee Noormannen traden evenwel niet binnen, maar bleven daarvoor staan, met den rug tegen het bouwwerk geleund.

'En ik zeg u,' zei een stem, waarin Hoige die van Rolfr herkende, 'dat ik het niet langer kan uithouden. Mijn hart is ruw als de schors van een eikeboom, maar het is niet van steen. En dat zou het moeten zijn, als het kon toelaten, dat dat goede kind heel haar leven de vrijheid moest missen.'

'Maar ze heeft hier niet te klagen,' zei de ander, 'de jonkvrouw behandelt haar bijna als een zuster, en sedert gij haar onder uw bescherming hebt genomen, Rolfr, is er niet één Noorman, die een onvertogen woord tegen haar durft zeggen.'

'Dat moge zoo zijn, Harold, maar het gemis der vrijheid weegt zwaar. En al zet ge den vogel in een gouden kooi, meent gij, dat hij boven zijn mooie gevangenis niet de voorkeur geeft aan het bosch en het veld, waar de gulden vrijheid hem lokt?'

Ondanks het hachelijke van den toestand, waarin zij zich bevonden, luisterde Hoige scherp toe. Het meisje, waarover de Noormannen spraken, kon geen ander

zijn dan Rotrude, wier gelijkenis met een Friesche jonkvrouw hem den avond te voren meer getroffen zou hebben, indien hij niet van andere gedachten ware vervuld geweest. Thans kwam de gedachte daaraan weer krachtiger bij hem op en deed hem in gespannen verwachting het oor leenen.

'En wat mij het zwaarst drukt, Harold,' hernam Rolfr, 'is niet, dat ik de laagheid heb begaan, dat kind voor enkele gouden schellingen te verkoopen, maar dat ik moet zwijgen, wanneer ze mij over haar onbekende ouders spreekt, naar wie ze niet heeft opgehouden te verlangen. Gij zult er om lachen, Harold, en ge hebt gelijk. Wij Noormannen doen niets dan dood en verderf brengen, moorden en plunderen is ons handwerk; en wat maakt op een zoo lange lijst van gruweldaden één verwoest leven meer of minder uit?'

De ander zweeg.

'O, zeg het maar, Harold, dat ge mij niet begrijpt. Ik zou het zelf kort geleden niet voor mogelijk gehouden hebben, dat hier, in mijn binnenste, een verwijtende stem zich zou doen hooren. Mijn strijdakst heeft, zonder onderscheid te maken, mannen, vrouwen en kinderen gedood, zonder dat ik daar verder ooit aan gedacht heb. Met Rotrude alleen heb ik medelijden....'

'Maar zeg het haar dan.'

'Wat zeggen? Dat zij de dochter van Yge Galama is?'

Ubbo Adelen slaakte een onderdrukten kreet, maar Hoige sloot hem met zijn hand den mond.

De Noormannen hadden niets gehoord, want Rolfr vervolgde:

'Wat zou het haar baten, of ik het haar zei, indien ik ze niet tevens de vrijheid kon hergeven? Zou het voor haar niet beter zijn niets te weten dan dat?'

'Maar zeg het dan aan jonkvrouw Thora.'

'Kan die haar de vrijheid geven zonder de toestemming haars vaders? En zal Gorm het mij ooit vergeven, dat ik hem heb misleid? Doch al zou ik Gorms ongenade willen dragen, denkt gij, dat hij Rotrude aan haar vader zou teruggeven, dat hij haar niet veeleer als een kostbare gijzelaar zou behouden? Nu ze geen naam draagt, kan ze de dienares van zijn dochter zijn; als het kind van Yge Galama zou ze van groote waardij voor hem worden voor het geval de Friezen nog ooit het hoofd mochten opsteken.'

'Rolfr, indien ik u een goeden raad mag geven, zet de gedachte aan Rotrude uit uw hoofd. Wat gaat u die Friezin aan, en zou het niet dwaas zijn, u ter wille van haar het ongenoegen van Gorm op den hals te halen?'

'Dat heb ik mij zelf ook dikwijls gezegd, Harold, maar telkens als ik haar zie, verwijt ik mij weer mijn hardvochtigheid. Ze is zoo goed, zoo medelijdend.... Gisteren kwam ze aanstonds dien stakker van een marskramer te hulp, en van jonkvrouw Thora heeft ze gedaan weten te krijgen, dat hij hier den nacht mocht overblijven.'

'Dien marskramer, hm,' zei Harold, die behoord had tot hen, welke het ijverigst hadden toegetast; 'ik had wel zoo lief gezien, dat Rotrude zich er niet mede bemoeld had. En als ik wist, waar die oude man een onderkomen heeft gevonden, zou ik wel lust gevoelen hem een bezoek te brengen en zijn mars wat te verlichten.'

Hoige beefde, toen hij dit voornemen vernam.

'Ik zou het u ontraden, Harold, want als jonkvrouw Thora iemand onder haar bescherming heeft genomen, is het gevaarlijk, hem in iets te deren.'

De laatste woorden verstonden de beide Friezen niet meer, want de Noormannen hadden zich verwijderd en weldra waren hun voetstappen weggestorven.

Ubbo klemde Hoiges handen vast in de zijne. 'Hebt gij het gehoord: Yge Galama's dochter hier in den burcht?'

‘Het is een wondere beschikking der Voorzienigheid,’ zei Hoige, ‘dat wij dit hier moeten vernemen. Dat kind de dochter van Yge Galama! Ik heb ze als kleine dreumes gekend vóór ze door de Noormannen geroofd werd. Yge Galama en wij allen dachten niet anders of ze was gedood.... O, ze lijkt op Mabelia, ze heeft het voorkomen van een jonkvrouw.’

‘Hoige, dat kind moet van hier. We mogen haar niet in handen van den Noorman achterlaten.’

De hoevenaar dacht een oogenblik na.

‘Heer Ubbo, er is nu geen mogelijkheid om de jonkvrouw te vinden en te spreken, en wij mogen hier niet langer blijven, zonder uw leven in gevaar te brengen. Die Noorman kan gevolg geven aan zijn voornemen en mij zoeken. Vindt hij het vertrek leeg en zijn wij nog hier, dan zijt gij verloren. Ga gij dus alleen: de gracht is toegevroren; ik keer naar den burcht terug en zal morgen wei gelegenheid vinden, Rotrude het geheim mee te deelen. Zij kan dan van de eerste de beste gelegenheid gebruik maken om te ontvluchten.’

‘En gij dan, Hoige? Gij zoudt u dus moedwillig opofferen!’

‘Ik heb vrouw noch kinderen; aan mijn leven is niet veel gelegen,’ zei de hoevenaar met de kalme vastberadenheid van een held.

‘Hoige, ik mag dat aanbod niet aannemen.’

‘Het moet, heer Ubbo, ieder oogenblik toevens brengt uw redding in gevaar. Denk aan Mabelia!’

‘En haar zuster dan? Is het niet ridderplicht, die te verlossen, en ware het geen lafheid, mijn leven te stellen boven dat van dat kind en van een zoo dapper en edelmoedig man als gij, Hoige?’

De hoevenaar was wanhopig. Hij hoorde weer een voetstap op het harde kiezelzand. ‘Heer Ubbo,’ fluisterde hij, zijn zwaardmes omklemmend, ‘moge uw aarzelen geen noodlottige gevolgen hebben.’

Rotrude kon dien nacht den slaap niet vatten. Haar gedachten bleven vervuld van hetgeen zij des avonds uit den mond van den marskramer gehoord had. Welk een onbekende wereld, welk een hoog zieleleven had dat eenvoudig verhaal voor haar geest ontsloten. Hoe lief had zij dien God, mensch geworden tot uitboeting van der menschen schuld; hoe vereerde zij de gebenedijde Jonkvrouw, wie het onwaardeerbaar voorrecht was ten deel gevallen, uitverkoren te zijn als de Moeder des Heeren.

Hoe verlangde zij er naar meer te weten van dien godsdienst, onderricht te worden in de waarheden, waarvan baar niet meer dan de grondtrekken waren geopenbaard, in een christelijke omgeving te zijn, in plaats van te moeten leven te midden van heidenen, voor wie het begrip van god was het bezit van grooter spierkracht dan die van den mensch.

Nog vuriger dan tot dusver kwam thans ook weer het verlangen naar haar ouders bij haar op, die het geluk hadden, God in Zijn goedheid en majesteit te kennen en te dienen, terwijl hun ongelukkig kind in de duisternis omdwaalde en van de waarheid niet meer gezien had dan een enkelen, armelijken straal.

‘God der Christenen!’ bad zij, de armen ten Hemel heffend, waar de Almachtige Zijn woonstee heeft, ‘doe mij U kennen in al Uw glans en heerlijkheid, neem den nevel weg, die Uw grootheid voor mij verbergt, en schenk mij de genade, niet enkel met mijn wil, maar ook met de daad Uw dienares en Uw kind te zijn.’ En daarna: ‘Vervul ook dien anderen wensch, mijn ouders te kennen en tot hen te mogen

terugkeeren. H. Maagd, ondersteun mijn smeekbede bij Uw lieven Zoon, op wiens hart Gij alles vermoogt.'

Zij poogde in te slapen, hetgeen haar na veel moeite gelukte, maar nu droomde ze, dat de marskramer haar den sjerp ontnam om hem aan Mabelia Galama te geven. Tevergeefs had zij getracht den sjerp te verdedigen; 'Thora, help!' gilde ze, maar de jonkvrouw liet haar alleen strijden, en de marskramer was nu niet meer een oude, machtelooze man, maar een reus, die spotlachte met haar zwakke en ijdele pogingen.

Met een gil schrok ze wakker. Wat had die droom te beteekenen? Het moest enkel een spel zijn harer verhitte verbeelding, maar door allerlei schrikbeelden beangstigde zij zich dermate, dat zij ten laatste opstond en haar vertrekje verliet om den sjerp te gaan halen. Eerst dan zou ze gerust zijn, wanneer ze het kostbare stuk in haar bezit had. Ze vreesde al half, dat hij weggenomen zou zijn, en ze herkreeg haar kalmte en lachte over haar eigen vrees, toen ze met den sjerp over haar arm,

den terugweg naar haar slaapvertrek aanvaardde.

Het was vinnig koud op het burchtplein, maar die koude was een verkoeling voor haar verhitte hoofd, en zij maakte een kleinen omweg, ten einde wat langer van de buitenlucht te kunnen genieten.

Haar stap was het, dien Hoige gehoord had, toen hij vreesde, dat men zijn ontvluchting ontdekt had en naar hem zocht.

Ondanks de duisternis bemerkte hij, dat het een vrouw was, en zijn scherpe blik herkende nu ook Rotrude. Snel liep hij haar na. Het jonge meisje, dat zijn stap hoorde, keerde zich om en trachtte te zien wie haar volgde.

'Rotrude,' fluisterde hij.

Zij bleef staan. Van wien was die stem? Was het de marskramer niet? 'Wie zijt gij en wat wenscht gij?' vroeg zij, en haar stem trilde even ondanks haar poging om zich te beheerschen.

'Rotrude, ik ben de marskramer, of liever ik ben de Fries Hoige.'

Zij slaakte een lichten kreet, nu zij een krachtig gebouwd man voor zich zag.

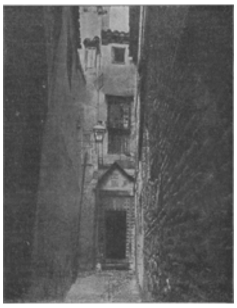

EEN STRAATJE IN TOLEDO.

'In naam der H. Maagd, luister naar mij, of wij zijn verloren. Ik weet wie uw vader is en ben gekomen om u te verlossen. Maar kom mee naar gindsch uitbouwsel - men mocht ons hier zien - daar is ridder Ubbo Adelen, die u de waarheid van mijn woorden zal beve tigen.'

Rotrude was sprakeloos van verbazing. Zij kon niet spreken, niet gaan, niet denken. Haar vader.... Ubbo Adelen.... Hoige.... wat beteekende dat alles? Was het geen nachtmerrie, waaraan zij leed, geen spel harer koortsige verbeelding?

'Kom mee,' drong Hoige aan, 'wij mogen geen oogenblik tijds verliezen. Wanneer men ons hier verrast, schieten wij allen het leven er bij in, en uw vader....'

'Mijn vader.... Hoige, bezweer mij, dat ge mij geen valstrik spant.'

'Ik zweer het bij de H. Maagd. Gelooft ge mij nu?'

'Ja, Hoige. Wie is mijn vader?' Haar stem klonk gejaagd en zij beefde over alle leden in angstige verwachting.

'Uw vader is Yge Galama.'

'Yge Galama!' riep ze uit, de handen vouwend. 'Is het mogelijk! Dan is Mabelia mijn zuster! O, nu begrijp ik het, waarom ik zoo levendig belang stelde in haar lot....'

'Jonkvrouw Rotrude,' hernam Hoige, 'we mogen geen oogenblik aarzelen. Daar is ridder Ubbo....'

'Maar ik begrijp niet,' zei Rotrude, 'ik weet niet wat gij wilt.'

'U redden, Rotrude,' zei Ubbo thans, 'u aan uw vader, aan uw zuster Mabelia hergeven.'

‘Mijn vader! mijn zuster! ik kan het nog niet gelooven.... een zoo groot geluk.... Maar hoe weet gij....’

‘Wij zullen u alles zeggen, Rotrude, maar hier is het noch de plaats, noch de tijd. Wij moeten dezen burcht verlaten. Vertrouw u aan onze hoede toe, en wij voeren u veilig bij uw vader en bij Mabelia.’

‘Maar jonkvrouw Thora,’ riep Rotrude uit.

‘Maar uw vader, maar Mabelia,’ zei Ubbo.

Dit woord besliste. ‘Ik vertrouw mij aan u toe. Mogen God en de H. Maagd, tot wie ik dezen nacht gebeden heb, ons beschermen.’

Als in een droom schreed Rotrude voort. Zij wist niet wat er met haar gebeurde, zij wist niet hoe Hoige en Ubbo achter het geheim harer geboorte waren gekomen; maar Hoige had bij de H. Maagd gezworen, dat hij waarheid sprak, en zij geloofde hem.

Honderd gedachten bestormden haar, en haar hart jubelde, dat zij thans het geluk zou smaken, haar vader te omhelzen, haar zuster in haar armen te drukken, - dat zij voortaan ook der Christenen God, haar God, die haar zoo wonderbaar beschermd, haar langs zoo vreemde wegen gevoerd had, zou mogen dienen en liefhebben in volle vrijheid.

Geen woord werd nu meer tusschen het drietal gewisseld, dat behoedzaam voortschreed tot het voor de groote, met ijzer beslagen poort was gekomen. Voorzichtig werd het kleine deurtje in de poort geopend, en men bevond zich nu voor de opgehaalde valbrug. Deze neerlaten was gevaarlijk: men zou daardoor zeker de bezetting van den burcht wekken en binnen weinige oogenblikken achterhaald zijn. Er zat dus niets anders op, dan zich te laten afglijden op de toegevroren slotgracht. Ubbo sprong het eerst op het ijs en ving Rotrude in zijn armen op. Nu volgde ook Hoige, en de drie vluchtelingen snelden over den ijsvloer. Hun schreden knersten, en ware men in den burcht waakzaam geweest, dan had men het moeten hooren.

Gelukkig bereikten zij den overkant. ‘Vrij!’ juichte de ridder; ‘Hoige, ik dank u, ook uit naam van Mabelia!’

‘Vooruit, vooruit!’ zei de hoevenaar, ‘we zijn nog niet in veiligheid. Op korten afstand van hier staan twee paarden gezadeld, want moesten wij den weg te voet afleggen, dan vrees ik, dat de Noormannen ons weldra zouden achterhaald hebben. Nu hebben wij een voorsprong op hen en kunnen dien behouden.’

‘Gij hebt aan alles gedacht, Hoige. Hoe zullen wij u ooit kunnen beloonen voor zooveel trouw, voor zooveel heldenmoed.’

Rotrude was thans geheel gerustgesteld. Een man, die ter wille van Mabelia en Ubbo zijn leven had gewaagd, die zooveel onverschrokkenheid ten toon spreidde, kòn haar niet hebben misleid. Zij mocht zich veilig aan zijn leiding toevertrouwen.

Na een kwartier loopens ontmoetten de vluchtelingen een jongen Fries, die twee paarden bij den teugel hield.

‘Is het gelukt, Hoige?’ vroeg de jonge man.

‘Volkomen, Hajo, en ik heb in Gorms burcht nog meer buit gevonden dan ik dacht. Deze jonkvrouw is de dochter van Yge Galama, die hem voor achttien jaar geroofd werd. Ge hebt er misschien van hooren vertellen, Hajo. En nu te paard, heer ridder,’ vervolgde hij, zich tot Ubbo wendend.

‘En dan in gestrekten draf naar Yge Galama's burcht,’ voegde deze er bij.

‘Ik had een ander plan, ridder Ubbo,’ zei de hoevenaar. ‘Ik geloof, dat het voor de jonkvrouw en u het veiligst ware, indien ge u niet naar Galama's burcht begaaft,

maar mijn jongen vriend wildet volgen, die u naar de state van Onno Tjessinga en vandaar naar Gruoninga[1] zal geleiden. Hij kent alle binnenwegen en paden, en ge kunt u op hem en op zijn strijdbijl even vast verlaten als op mij.'

'En gij, Hoige?'

'Ik rijd dan recht naar Galama's burcht en deel hem en de jonkvrouw alles mee. Daarna aanvaarden ook wij de reize naar Gruoninga, want het zal voor Yge Galama niet geraden zijn, langer hier te blijven. Keurt gij mijn voorstel goed, heer ridder?'

'Het kost mij veel, Hoige, het wederzien nog langer uit te stellen.'

'En mij dan,' zei Rotrude, 'die gehoopt had, reeds heden mijn vader te omhelzen.'

'Het is het veiligst,' zei Hoige; 'vooral de jonkvrouw mogen wij niet aan een ontmoeting met de Noormannen blootstellen.'

'Gij hebt gelijk, Hoige,' hernam Ubbo. 'Vaarwel dan, trouwe gezel, breng mijn groe tenissen aan Yge Galama en de jonkvrouw over, en mogen wij hen spoedig te Gruoninga weerzien.'

'Eén vraag nog, heer ridder. Is het Okko Juckema geweest, die u aan de Noormannen heeft overgeleverd?'

'Ja, hij is de verrader,' antwoordden Ubbo en Rotrude uit één mond.

Nu eerst voelde de laatste, dat zij den sjerp, die het middel was geweest tot haar redding, nog om haar arm geslagen hield. Ze gaf hem aan Ubbo, maar deze reikte hem Hoige toe. 'Overhandig dezen sjerp aan jonkvrouw Mabelia, en zeg haar, dat heur ridder haar geen oogenblik uit zijn gedachten heeft verloren.'

Men nam nu afscheid. Hoige reed naar het noorden, terwijl ridder Ubbo met Rotrude vóór zich op het paard, dat door Hajo bij den teugel gevoerd werd, den weg naar het oosten insloeg.

(*Wordt vervolgd.*)

Kijkjes in Spanje.
(*Vervolg*.)

Madrid, de hoofdstad van Spanje, is bekend om zijn wandelplaatsen en openbare pleinen - vermaard is de Plaza de Oriente met het standbeeld van Filips IV, in een wijden kring omgeven door vier en veertig standbeelden van Spaansche koningen, - bekend om zijn drie en negentig kerken en kapellen, waarvan sommige rijk aan meesterwerken van beroemde Spaansche, Italiaansche en Nederlandsche schilders.

Maar de grootste roem van Madrid maken zijn museums uit: het koninklijk schilderijen-museum, Museo del Prado, dat de rijkste en voortreffelijkste verzameling van geheel de wereld bevat; het museum der zeevaart, en de Armeria, een zeldzaam rijke collectie wapenen.

Wanneer men de wapenzaal van Madrid binnentreedt, staat men voor een leger schitterende en ontzaglijke ruiters, met staal omgord, degen of lans in de vuist. De wanden zijn bedekt met harnassen, helmen, bogen, geweren, degens, hellebaarden en reuzenlansen, die van den vloer tot het gewelf reiken, waaraan banieren hangen van alle legers der wereld, zegeteekenen van Lepanto, van St. Quentin, van den onafhankelijkheidsoorlog, van de oorlogen in Afrika, op Cuba en in Mexico.

In het midden der zaal zijn de wapenrustingen der ruiters; men ziet er die van Karel V, Filips II, Emmanuel Philibert van Savoye en Christophorus Columbus. Op

1) Groningen.

voetstukken staan helmen, borstschilden, stormhoeden, halskragen, knieschijven, die aan de koningen van Arragon, Castilië en Navarra hebben toebehoord. Verder ziet men er helmpjes en harnassen van jonge prinsen, degens en schilden door Pausen en monarchen geschonken. Langs de wanden andere wapenrustingen: die van den markies van Pescara, van den dichterkrijgsman Garcilasso de la Vega, van den markies de Santa Cruz; en van de eene wapenrusting tot de andere Arabische, Perzische en Moorsche banieren, die in stukken vallen. In de glazen kasten ziet men een lange rij degens van de grootste krijgshelden: van Condé, Fer-

nando Cortez, Pizarro, den Cid, don Juan van Oostenrijk, en wat verder den stormhoed van Boabdil, den laatsten Moorschen koning van Granada, het schild van Frans I, die te Madrid heeft gevangen gezeten, den veldstoel van Karel V.

In een hoek der zaal zijn de zegeteekenen gerangschikt, op de Turksche legers behaald: helmen met juweelen overladen, halsketenen van slaven, kromzwaarden met fluweelen scheeden, die, met goud omboord, rijk geborduurd en bepareld zijn; de buit van Ali Bascia, die in den slag bij Lepanto op het admiraalschip sneuvelde. Langs een andere zijde ziet men halssieraden en kruisen van de vorsten der Gothen: in een ander vertrek de voorwerpen, buitgemaakt op de Indianen van Marivales, de Mooren van Cagayan en van Mindanao, de wilden van de verst verwijderde eilanden in Oceanië, als halssnoeren van slakkenschelpen, pijpen van geel koper, houten afgodsbeelden, slavenkleederen van palmbladeren, vergiftigde pijlen enz.

En waar men zich ook wendt - zegt Edmondo de Amicis in zijn reeds aangehaald werk - overal ziet men rijzadels van koningen, maliënkolders, veldslangen, historische trommen, sjerpen, opschriften, herinneringen en beelden van alle tijden en landen, van de komst der Gothen af tot den slag bij Tetuan, van Mexico tot China.

Belangrijk ook is het Museum voor de Scheepvaart, waar een der zalen den naam draagt van kabinet der ontdekkers. De naam duidt reeds den inhoud aan. Men ziet er zegeteekenen, wapenen en voortbrengselen, afkomstig van de landen, in de 15e en 16e eeuw door Spanjaarden ontdekt, de portretten van Columbus, Pizarro en Cortez; een stuk van den boom, waaronder de veroveraar van Mexico in dien vermaarden *noche triste* (droevigen nacht) rustte, nadat hij zich met zijn handvol dapperen een doortocht had gebaand door het ontzaglijke leger, dat hem in de vallei van Otumba opwachtte; een vaas uit den stam van den boom gehouwen, waaronder de groote ontdekkingsreiziger Cook den laatsten adem uitblies; een reeks portretten van vermaarde zeevaarders, en in het midden een groot schilderij, dat de drie schepen van Columbus, de *Nina*, de *Pinta* en de *Santa Maria* voorstelt op het oogenblik dat zij de kust ontdekken, al de matrozen vreugdekreten aanheffen, de nieuwe wereld begroeten en God danken.

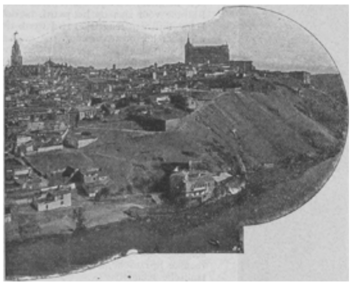

TOLEDO GEZIEN VAN DEN OEVER DER TAAG.

De andere zalen, tien in getal, zijn eveneens met kostbare voorwerpen gevuld. In die naast het kabinet der ontdekkers zijn de herinneringen aan den slag van Trafalgar verzameld: de schilderij der Allerheiligste Drievuldigheid, die in de achterkajuit van het schip *Real Trinidad* was en die weinige minuten vóór het vaartuig zonk den Engelschen ontnomen werd; de hoed en degen van Gravina, den admiraal der Spaansche vloot, die aan de gevolgen zijner wonden overleed; een model der *Sant' Anna*, een der weinige schepen, die behouden uit den strijd kwamen. Verder een kelk, gesneden uit het hout van den boom, onder welks lommer den 19en Maart 1519

te Havanna de eerste H. Mis werd opgedragen, en andere om afkomst, oudheid of vreemdsoortigheid merkwaardige zaken.

In een andere groote zaal vindt men een vloot van galjoenen, karveelen, brigantijnen, korvetten, fregatten, schepen van alle zeeën en alle eeuwen, gewapend, gevlagd, geproviandeerd, zoodat ze slechts een gunstigen wind schijnen af te wachten om zee te kiezen.

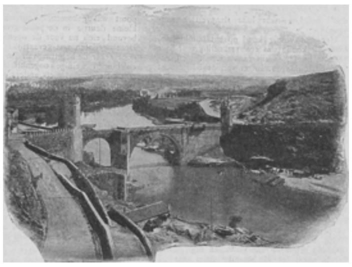

DE TAAG MET DE ALCANTARA-BRUG BIJ TOLEDO.

Madrid bezit nog een groot aantal andere musea, maar zijn grootste schat, het pronkjuweel, dat iedere andere stad der wereld het benijdt, is het Koninklijk Museum van Schilderijen, het vermaarde Museo del Prado.

In de eerste zaal zijn slechts enkele groote schilderijen van Luca Giordano, in de tweede de schilderijen van Goya, den laatsten grooten Spaanschen schilder, in de derde, ruim als een plein, de meesterstukken der eerste kunstenaars uit Spanje en Italië. Men vindt er de Maagden van Murillo, de Heiligen van Ribera, de portretten van Velasquez, verder Raphaël, Michel Angelo, del Sarto, Titiaan, Tintoretto, Paolo Veronese, Correggio, Domenichino en Guido Reni. In een andere zaal de Fransche school: Poussin, Duguet en Lorrain; in twee andere, zeer ruime zalen zijn de wanden bedekt met schilderijen van Nederlandsche, Vlaamsche en Duitsche meesters: Breughel en Teniers, Rubens en Rembrandt, Van Dijck en Jordaens, Dürer en Schön.

Van de Spaansche schilders zijn vier meesters hier rijk vertegenwoordigd: Goya, Ribera, Velasquez en Murillo. Goya is de jongste, de meest nationale schilder van de vier. Hij is de schilder der *toreros*, van smokkelaars en dieven, en van den onafhankelijkheids oorlog. Aangrijpend is zijn Worsteling der bewoners van Madrid tegen de Mamelukken van Napoleon I, met levensgroote figuren. Ribera is de schilder der heiligen figuren en zijn schilderijen zijn zoovele in getal, dat men er een museum mee zou kunnen vullen; beroemd is zijn Marteldood van den H. Bartholomeus. Schitterender is de groote Velasquez, van wien men het portret van den hertog d'Olivares, de Spinsters, de Drinkers, de Overgave van Breda en zooveel andere meesterstukken in dit museum kan bewonderen. Maar boven allen staat Murillo, die het realisme van Velasquez met het krachtig effect van Ribera, met de harmonieuze doorschijnendheid van Titiaan, met de schitterende levendigheid

DE KATHEDRAAL VAN TOLEDO.

BEDEELING, NAAR DE SCHILDERIJ VAN PH. SADÉE.

van Rubens vereenigt. Spanje schonk hem den naam van schilder der Ontvangenissen, omdat hij in deze voorstelling onovertroffen was. Er zijn vier Ontvangenissen van Murillo in het Museum del Prado te Madrid, benevens andere meesterwerken, die de bewondering der geheele wereld hebben opgewekt.

Naar een dorpje ten noordwesten van Madrid, Escorial, heet het vermaarde slot en Hiëronymietenklooster San Lorenzo el Real, door Filips II gebouwd ter vervulling eener gelofte, door dien koning in den slag bij Sint Quentin, 10 Augustus 1557, afgelegd. Daar de H. Laurentius, wiens gedachtenis de H. Kerk op dien dag viert en wiens bijstand de koning tot het behalen der zege had ingeroepen, op een gloeienden rooster werd gemarteld, wilde Filips II, dat het gebouw den vorm van een rooster zou hebben. De plattegrond is een rechthoekig parallelogram. Aan de vier hoeken verheffen zich vier groote vierkante torens met een spits toeloopend dak, die de vier voeten van den rooster voorstellen; de kerk en het paleis, die aan de eene zijde verrijzen, stellen het handvatsel voor; de inwendige gebouwen, die de twee langste zijden samenvoegen, bekleeden de plaats der dwarsstaven. Andere kleinere gebouwen verheffen zich buiten het parallellogram, op korten afstand van het klooster, langs een der korte en een der lange zijden, en vormen twee groote pleinen; aan de andere twee zijden zijn de tuinen, gevels, poorten en vestibulen. De lengte bedraagt 240, de breedte 190 meters, het aantal torens is zeven, dat der poorten vijftien, dat der vensters 1100. De bouwmeesters van dezen reuzenbouw, door de Spanjaarden het achtste wonder der wereld genoemd, waren Juan Bautista de Toledo en Juan de Herrera.

In de prachtige, naar het model der St.-Pieterskerk te Rome gebouwde basiliek, die, behalve het onder een indrukwekkenden, 107 meter hoogen koepel gelegen hoofdaltaar 48 altaren bevat en prachtige muurschilderingen van Giordano, Carduchi, Pellegrino en andere Italiaansche meesters, bevinden zich twee groote biddende groepen van verguld brons aan weerszijden van het hoogaltaar, Karel V en Filips II met gemalin en bloedverwanten voorstellend.

Onder het hoogaltaar is de begraafplaats der koningen, *el Panteon de los Reyes*, een achthoek van ongeveer tien meter middellijn, aan welks wanden de doodkisten in nissen boven elkander staan. Al de Spaansche koningen sedert Karel V liggen hier begraven, met uitzondering alleen van Filips V en Ferdinand VII, wier stoffelijk overschot te Madrid rust. Eén plaats is nog open, die, bestemd voor den jongen koning Alfons XIII. De begrafeniskapel wordt gesloten door een uit verguld brons zeer kundig bewerkte deur. Marmeren treden voeren naar omlaag; de vloer is van marmer en jaspis, en de koepel van brons.

Het merkwaardigste van het geheele paleis zijn de kamers, waarin Filips II bijna met den eenvoud van een monnik leefde, zijn bidstoel in den hoek van het koor naast de galerij, waar het beroemdste kunstwerk van het Escuriaal hangt, een levensgroote Christus aan het kruis, door Benvenuto Cellini uit marmer bewerkt, en eindelijk zijn werk- en sterfkamer. In den wand der kamer was een opening, zoodat de koning op zijn ziekbed den priester op het altaar kon zien. In het vertrek zijn nog eenige stoelen, die door Filips II gebruikt werden, twee bankjes, waarop zijn door de jicht gekweld been rustte, en een inktkoker.

(*Slot volgt.*)

Bedeeling.
Naar Ph. Sadée.

‘Hé, is dìt van Sadée?’ - hoor ik hier en daar een plaatjeskijker uitroepen - ‘en ik dacht dat die alleen strandtafreelen schilderde....’

Daar is veel van aan: Sadée schildert meestal zee- en visschersvolk, want de koopers van schilderijen - buitenlanders vooral - willen nu eenmaal van Sadée strand-metfiguren, zooals ze van Mauve heide-met-schapen wilden, van Klinkenberg stadsgezichten vragen, van Apol wintertjes, van Jozef Israëls - ja, van Israëls hadden ze wel graag àlles wat zijn vruchtbaar en veelzijdig talent oplevert.

Zoo is 't dan gekomen, dat Sadée, die be gon op het voorbeeld van Van den Berg, zijn weinig bekenden leermeester, met klassieke, historische en bijbelsche tafreelen, later voor namelijk populair werd als schilder van Scheveningsche strandtooneeltjes, schoon hij ook wel stadsgezichten en kerkinterieurs gemaakt heeft. Philip Sadée is nog een der ouderen die, onder klassieke leiding aangevangen en gevormd, duchtig ingewijd in de geheimen van techniek, van licht- en schaduwverdeeling, van compositie en kleurverhouding, eindelijk der systemen dorheid moede, volop te gast ging aan de geneugten eener goedmoedige romantiek, waarvan Ary Scheffer de geestelijke vader was.

En een romantieker in zijn hart is Sadée altoos gebleven: zijn doeken doen den aanschouwer een tragisch of vroolijk verhaal, wekken allereerst belangstelling om den droeven of komischen kant der voorstelling, geven niet de werkelijkheid *direct*, zoodat we, vóór zijn werk komend, plots overrompeld worden door haar jubel of haar klacht - gelijk we dit bij Israëls, bij Jaap Maris zoo heerlijk ondergaan - maar een tafreel, door den schilder met te waardeeren penseelvaardigheid en kleurgevoeligheid naar vaste regelen van compositie in elkaêr gezet, dat aanschouwelijk maakt eenig literair gegeven, waarop de beschouwer dan naar welgevallen kan voortborduren.

Zoo herinneren we ons van Sadée schreiende visschersvrouwen, en kalm verwachtende, en blij verwelkomende - en altijd is hij onderhoudend, vriendelijk, smaakvol, gevoelig. En het publiek ziet zijn schilderijen graag en koopt ze, en hangt ze, met prachtige vergulde lijsten eromheen, te pronk in zijn salons; en de schilder verwerft velerlei eeremetaal en somtijds ook een ridderorde - Sadée bezit die van St. Michaël - en geraakt tot welverdienden welstand.

Het tooneeltje op onze plaat zal zeker in den smaak van het meerendeel onzer lezers vallen; het onderscheidt zich door de Sadée eigene gemakkelijkheid van teekening en weloverwogen schikking der figuren, waarvan elk in 't bijzonder zich leent tot een vertelseltje, welke verhaaltjes te zamen dan den literairen inhoud van het geheel vormen.

M.V.

Vondeling en dievegge,
door
Christine.
(*Vervolg*.)

Toen Betsie geen geneesmiddelen meer schenen te baten en de toestand meer en meer bedenkelijk werd, stelde Anna op zekeren dag voor, gezamenlijk een novene

te houden ter eere van Onze Lieve Vrouw van Lourdes en haar het water uit de bron te drinken te geven. Maria heeft zoovelen reeds genezen, die met betrouwen tot Haar hun toevlucht namen, hun gebed zou zeker niet onverhoord blijven. Henri drukte bij dit voorstel vertrouwelijk de hand van het jonge meisje: 'Ja, Anna,' zei hij, 'laten wij samen bidden; uw gebed zal zeker verhoord worden.'

Verwonderd keek zij hem aan: 'Waarom het mijne meer dan het uwe?'

'Zou het gebed van een engel dan geen verhooring vinden?' was zijn antwoord, en daarbij zag hij haar zoo beteekenisvol aan, dat Anna haar gelaat voelde gloeien en zij zich afwendde om zijn blik te ontgaan en dien blos te verbergen. Wat moest dàt beteekenen? Zij vond er geen verklaring voor en kon ook niet weten dat de genegenheid, die zij in haar hart trachtte te smoren, reeds binnengeslopen was in het gemoed van den jongen man, dat ook daar een strijd, een hevige strijd gestreden werd tusschen liefde en familietrots.

Hij, de zoon eener achtenswaardige familie, die overal gerust zijn naam mocht noemen en aan elke deur kon aankloppen, zou de hand reiken aan een meisje uit een boerendorpje gekomen om de ondergeschikte, de dienstbode zijner moeder te zijn, een meisje, wel is waar lief, edel van karakter en rein van gemoed, maar wier naam onbekend was, wier ouders niet konden genoemd worden, en die alleen op aanbeveling van dokter Terhorst was opgenomen. Mocht hij, kon hij zijn familie die oneer aandoen; moest hij niet veeleer trachten, door een huwelijk in zijn stand zijn familienaam nog meer luister bij te zetten? Maar zou hij het geluk vinden in een rijk huwelijk, zou hij het beeld van Anna, dat in zijn hart gegrift stond, kunnen uitwisschen en een ander daarvoor plaatsen?

Geen wonder dat Henri leed, en ook hij kon geen scheiding teweegbrengen, hoewel dit het eenige middel scheen om zijn hart tot zwijgen te brengen; hij kon zijn hulpbehoevende moeder en de arme zieke niet verlaten.

In die stemming begonnen Henri en Anna de novene, die zij ook voor zich zelven baden, om uitkomst, om onderwerping aan Gods H. Wil; wie zal het hun euvel duiden? De novene werd in de ziekekamer gehouden, mevrouw Van Hasselt en ook de dienstboden baden mee, ja zelfs de zieke, voor zoover haar krachten dit toelieten. De dagen gingen voorbij zonder merkbare verandering, tot op den laatsten dag, toen een verhooging van koorts den toestand nog gevaarlijker maakte. Maar de koorts bedaarde plotseling en met een zucht van verlichting viel de zieke in slaap.

De jonge dokter, overtuigd dat dit een goed teeken was, beval iedereen die zoete rust niet te storen en gaf nu eenige hoop. En ja, herstel kwam, langzaam, uiterst langzaam, maar toch, elke dag bracht nieuwe krachten, en na verloop van een paar weken kon Betsie het bed verlaten. Wat waren allen gelukkig en dankbaar, dat Maria hun gebeden verhoord had en de geliefde vriendin hun weergegeven was. En toen eindelijk de dag kwam, dat de herstellende voor het eerst weer de huiskamer zou betreden, beijverden allen zich om dat gezellige vertrek te versieren; het welkom in gouden letters prijkte boven de deur met groen en bloemen om kranst, een gemakkelijke leunstoel met zachte kussens opgevuld, wachtte haar bij de tafel, en toen zij, ondersteund door Henri en Anna, binnentrad, strompelde mevrouw Van Hasselt, op haar stok geleund, de geliefde vriendin te gemoet, terwijl de dienstboden ook naderden om haar geluk te wenschen. Weder na zoo langen, bangen tijd, zou zij het middagmaal met haar dierbaren gebruiken; de tafel was versierd zooals Betsie het zoo gaarne zag, en toen allen gezeten waren, wilde Anna, volgens haar gewoonte, sedert Henri weer thuis was, zich stil verwijderen. Zij behoorde immers niet tot den

familiekring, al had zij met hen samen het leed gedragen, de vreugde mocht zij niet deelen, haar kieschheid verbood dit.

Maar mevrouw hield haar tegen: ‘Neen, mijn kind,’ zei zij, ‘gij moet hier blijven, voortaan is uw plaats bij ons aan tafel.’ Al sprekende, drong zij het meisje zich neer te zetten en Anna gehoorzaamde.

Het waren gelukkige menschen, die daar te zamen waren, allen straalde de blijdschap uit de oogen, zelfs het kamermeisje, dat de tafel diende, zag er vroolijk en opgewekt uit, alleen Anna bleef stil en als in zich zelve gekeerd. Ondanks al de hartelijke goedheid, haar bewezen, voelde zij zich niet op haar plaats en dit maakte haar verlegen.

Aan het dessert stond Henri op, en zijn glas in de hand nemend, stelde hij voor te drinken op de algeheele genezing van Betsie; dat zij spoedig weer in staat mocht wezen, haar gewone bezigheden, die, zooals hij wel wist, grootendeels de liefdadigheid tot doel hadden, weer ter hand te nemen. Allen klonken en wenschten Betsie voor de zooveelste maal geluk, gezondheid en volkomen herstel

toe, maar toen aan die gevoelsuitingen een einde was gekomen, zei Betsie op den haar eigen kalmen toon, dat zij nu ook wel een woordje wenschte te spreken.

'Welnu, ik, als president van de feesttafel, stel voor, het woord te geven aan de koningin van dit feest,' zei Henri lachend.

'Als ik de koningin ben,' hernam Betsie, 'moeten al mijn wenschen als zooveel bevelen gehoorzaamd worden. Gedurende mijn langdurige ziekte heb ik gelegenheid te over gehad, de belangelooze liefde en toewijding te bewonderen, waarmee Anna mij verzorgd en verpleegd heeft. Ik wist reeds, dat het lieve meisje aan ons gehecht was en dat haar niets te veel was, als het gold ons die genegenheid door daden te bewijzen; maar toen ik, nacht aan nacht, slapeloos op mijn legerstede lag en Anna's hand zoo zorgzaam en liefdevol als die eener dochter mijn gloeiend hoofd wist te verkoelen, mij een verkwikkenden dronk toereikte, mij met zachte woorden bemoedigde, heb ik het betreurd, dat zij niet mijn dochter is. Het huwelijk was mijn roeping niet en de beoefening der naastenliefde, na de liefde tot God, is het doel van mijn leven geweest en zal het nog zijn, maar ik wensch mij een gezellin en helpster te verschaffen: Niet langer zal Anna een ondergeschikte zijn; ik verlang haar de rechten en voordeelen van een eigen kind te geven. Reeds heb ik mijn testament veranderd en zal zij, behoudens eenige legaten, mijn eenige erfgename wezen, maar al tijdens mijn leven wil ik haar onafhankelijkheid verzekeren. Ik wil daarom een gedeelte van mijn fortuin vaststellen, zoodat aan niemand dan aan Anna de rente zal kunnen uitbetaald worden, en ik meen, daarmee slechts weinig gedaan te hebben in vergelijking met wat zij voor mij deed. En nu, lieve Anna, nog één vraag: wilt gij mijn aangenomen dochter zijn?'

Gedurende deze toespraak was het jonge meisje beurtelings bleek en rood geworden, zij durfde de oogen niet opslaan en haar ooren nauwelijks gelooven. En toen kwam de gedachte in haar op, of het nu niet de tijd was om haar levensgeschiedenis aan hare beschermsters te verhalen. Maar zou zij ze dan niet voor altijd van zich afstooten, zouden zij zich dan niet met verachting van haar afwenden? Toen Betsie nu bij haar laatste woorden de armen naar haar uitstrekte, wierp zich Anna suikkend aan haar borst, het was haar niet mogelijk te spreken, de ontroering sloot haar de lippen.

Henri had dit tafereel roerloos aangestaard, een vage hoop begon in zijn hart te ontkiemen; het scheen hem toe, dat zijn wenschen toch nog vervuld zouden kunnen worden. Nu nog niet, maar later, als de aangenomen dochter van Betsie Langeveld zou zijn opgenomen in de wereld, waarin hij gewoon was te verkeeren, zou hij de woorden spreken, die, naar hij hoopte, hem het geluk zouden brengen.

Voor het oogenblik kwam de natuur van den geneesheer boven; het scheen hem toe, dat de ontroering, die Betsie en Anna en ook mevrouw had aangegrepen, een noodlottigen invloed op de pas genezene kon hebben, en daarom haastte hij zich door een paar vroolijke kwinkslagen de gemoederen te bedaren: 'Zooeven,' zei hij, 'dronken wij op de gezondheid van de koningin van dit feest, en nu hebben wij er nog een prinsesje bij gekregen. Hoera, lang zullen zij leven in de gloria!'

Zingend en lachend stiet hij aan met het inmiddels gevulde glas en zag met voldoening dat Betsie haar ontroering meester werd. Niet zoo Anna, zij bleef zenuwachtig en gejaagd, voortdurend glinsterden tranen in haar oogen, en een sterken blos deed haar wangen gloeien. Mevrouw bemerkte het en ried haar aan zich te ruste te begeven:

‘Morgen komt er weer een dag, dan kunnen wij in kalmte en bedaardheid alles verder overleggen. Nu zult ge nog een kamertje bewonen, maar weldra zal er een andere in gereedheid gebracht worden naast de kamer van Betsie, want gij moet nu altijd bij ons zijn.’

Anna was blijde, zich terug te kunnen trekken en na een hartelijken avondgroet, ditmaal nog inniger dan vroeger, ging zij naar de bovenverdieping, waar haar kamertje was. Loom liet zij zich op een stoel neervallen; alles dwarrelde haar voor den geest, het was alsof een zware koorts haar het bloed door de aderen joeg, maar haar gedachten bleven helder en gedurig herhaalde zij bij zich zelve: ‘Ik, haar aangenomen kind! Ik, de vondeling, de dochter van een bedelares, een zwerfster, die op den weg bezweek van ellende en honger; ik, van wie gezegd wordt, dat ik mijn pleegmoeder bestal, en die het dorp moest verlaten, gebukt onder die schande! Neen, nooit, dat mag, dat zal niet gebeuren. Nu is het tijd, nu moet ik heengaan! Langer dralen zou mijn besluit doen wankelen!’

Anna zonk op de knieën voor het kruisbeeld, dat Betsie haar eens schonk en smeekte met gevouwen handen: ‘O, God, geef mij kracht het kruis te dragen, dat Gij mij op de schouders legt. Help mij, o Jesus, mijn plicht te doen, en doe Gij dan met mij volgens Uw Goddelijk welbehagen.’

Nog geruim en tijd bleef zij geknield liggen, langzamerhand bedaarde haar gejaagdheid, de blos op haar wangen verbleekte, haar oogen schitterden niet meer zoo koortsachtig; het scheen dat haar gebed verhoord was, want vol moed stond zij op, en een blad papier uit haar kastje nemende, schreef zij er eenige regels op. Zonder dat zij het bemerkte viel er een traan op. Daarna nam zij een klein gebedenboekje, hetzelfde, dat bij haar stervende moeder was gevonden, en legde dit met den brief op tafel. Nu pakte zij de meest noodzakelijke kleedingstukken in een handkoffer, en na dien gesloten te hebben, legde zij zich ter ruste.

Haar slaap was even kalm als die van een kind, alleen steeg nu en dan een zucht uit haar boezem op, maar toch gevoelde zij zich verkwikt, toen zij ontwaakte. De dag brak aan, een rozige gloed vulde haar kamertje, maar die glans weerkaatste niet in haar binnenste, daar was alles duister en grauw.

Snel stond zij op, kleedde zich, en na een kort gebed ging zij onhoorbaar de kamer uit, de trappen af en aan de huisdeur gekomen, scheen zij nog een oogenblik te aarzelen. Maar zij overwon haar zwakheid, moedig opende zij de deur en trad naar buiten; zij draaide daarna den sleutel om in het slot, en na zich vergewist te hebben, dat de huisdeur goed gesloten was, liet zij zachtkens den sleutel door de gleuf van de brievenbus glijden. En nu, met haar koffertje in de hand, spoedde zij zich naar de kerk, waar zij gewoon was Maria Bergman te ontmoeten. Ook wenschte zij de H. Mis bij te wonen alvorens de stad te verlaten, waar zij drie zulke gelukkige jaren had doorgebracht. Wat bad, wat smeekte zij roerend gedurende de H. Offerande, om de genade en de kracht, die zij zoo noodig had! Wat weende zij heete tranen bij de gedachte aan diegenen, die zij voor altijd had verlaten. Maar de Goddelijke Heiland troostte haar en maakte het lijden zoet en den last licht, zoodat zij bij het verlaten van de kerk kalm haar plannen met haar vriendin kon bespreken. Zij vertelde het meisje, dat het haar door onvoorziene omstandigheden, die zij niet kon meedeelen, onmogelijk was, in Den Haag te blijven en zij vertrekken wilde, zoover als het maar kon.

Ontsteld hoorde Marie haar aan: ‘Wat is er toch gebeurd, lieve Anna, vertrouw mij uw leed; ik zie het wel, gij zijt ongelukkig.’

Anna schudde het hoofd: ‘Ik heb geen tijd,’ fluisterde zij, ‘zoo spoedig mogelijk moet ik vertrekken; ach, help mij, beste Marie, waar moet ik heen, ik heb geen thuis.’

‘Maar ik wel, en ik ben zeker dat mijn lief moedertje zich over u zal ontfermen; ga gerust naar Antwerpen, hier is ons adres, en zeg haar, dat ik u stuur; zij zal u ontvangen, alsof ik het zelf was.’

‘Lieve Marie, trouwe vriendin, zóó wilt gij handelen, ook zonder de redenen te kennen, die mij voortdrijven in den vreemde?’

‘Ja, Annalief, want welke die redenen ook zijn, ik ben er zeker van, dat gij u niets te verwijten hebt.’

‘Nog een verzoek, Marie, beloof mij, dat gij aan niemand, wie dan ook, zult zeggen, waar ik ben.’

‘Ik beloof het u, mijn hand er op; en nu ga, vaarwel, lieve vriendin, mogen wij elkander spoedig weerzien. Goede reis en groet moedertje voor mij.’

‘Dank, dank, voor uw vriendschap,’ en met een hartelijken handdruk scheidden de beide meisjes.

Anna spoedde zich naar het station en weldra zat zij in den trein. Weer ging zij een onbekende toekomst te gemoet, maar nu zonder doel, zonder eenige hoop.

Een paar uur later was het huishouden van mevrouw Van Hasselt in groote opschudding; de meiden hadden de deur gesloten gevonden en den sleutel in de brievenbus. Dit gebeurde dikwijls, wanneer de dokter 's morgens vroeg naar een zieke ging, zoodat dit geen verwondering wekte. Een der dienstboden had als gewoonlijk aan de deur van Anna's kamertje getikt om haar te wekken en was daarna aan haar bezigheden gegaan. Maar een half uur, een uur verliep en Anna kwam niet te voorschijn. Verwonderd over dit lange slapen, ging het kamermeisje nog eens aan de deur kloppen, maar toen zij geen antwoord kreeg, ging zij naar binnen en zag dat Anna er niet meer was. Misschien was zij wel vroeg naar de kerk gegaan en zou zoo aanstonds terugkeeren. Zoo lang was zij nog nooit uitgebleven, 't was onbegrijpelijk!

Intusschen ging de tijd voorbij en nu klonk het schelletje van de kamer van Betsie, die verlangde haar lieveling bij zich te zien, zooals tot nu toe elke morgen geweest was. Het kamermeisje ging naar boven en meldde haar, dat Anna niet thuis en waarschijnlijk ter kerke was.

Betsie kleedde zich, in stilte verwonderd over het uitblijven van haar trouwe verpleegster, en ging daarna naar de kamer van mevrouw. Ook deze begreep niet waar Anna zijn kon en droeg Betsie op, aan haar zoon te vragen bij haar te komen, daar men dan kon overleggen wat te doen. Zij gevoelde zich zoo angstig te moede, alsof hun een ongeluk boven het hoofd hing. Juist deelde Betsy haar mee, dat Henri niet thuis was, daar de huissleutel in de brievenbus lag, toen tot beider verwondering de jonge man binnentrad en wel in gewoon huistoilet. Henri zag dadelijk aan de ontstelde gezichten der beide dames dat er iets gebeurd was, en hoorde nu, dat zij zich bezorgd maakten over het lange uitblijven van Anna. Dadelijk zond hij nu een der meiden naar de pastorie van de kerk, waar, zooals men wel wist, Anna gewoon was de H. Mis bij te wonen. Onderwijl gingen zij naar de huiskamer om te ontbijten, maar de angst belette hem iets te gebruiken; toch kwam het nog niet in hun gedachten op, dat het meisje de vlucht kon genomen hebben.

Eindelijk kwam de dienstbode terug en berichtte, dat Anna dien morgen in de eerste H. Mis was geweest en een handkoffertje bij zich had gehad. Stom van verbazing zaten de dames elkander en Henri aan te zien, maar hij sprong op en zei:

‘Als dat zoo is, moet zij ongetwijfeld gisteren of dezen morgen, de een of andere tijding hebben ontvangen, die haar dwong te vertrekken. Laten wij niet voorbarig oordeelen, alles komt nog wel terecht.’ En zich tot Betsie wendend, verzocht hij haar naar Anna's kamer te gaan en na te zien of er niet iets te vinden was, wat opheldering kon geven. Het was hem niet mogelijk te denken, dat Anna zou zijn heengegaan zonder één woord, zonder een afscheidsgroet. Maar Henri zei niet alles wat hij dacht; het kwam hem voor, dat Anna juist om hem gevlucht kon zijn. Wellicht had zij het bemerkt, dat hij haar liefhad en was haar dit onaangenaam!

Betsie ging en na weinige minuten kwam zij reeds weer met een pakje aan haar geadresseerd en dat zij op tafel had gevonden. In het bijzijn van moeder en zoon, opende zij het en haalde er een onooglijk, versleten kerkboekje uit, waaromheen een brief gewikkeld was. Het boekje legde zij op tafel, maar gretig opende zij den brief en las dien hardop voor:

Mijn dierbare vrienden!

Mag ik u zoo noemen, misschien voor het laatst? Ja, mijne vrienden zijt gij en toch moet ik u ontvluchten, na uw weldaden genoten te hebben. Er rust op mij een dubbele smet en alleen een wonder van Gods almacht kan die uitwisschen. Ik moet heengaan om u het leed te besparen, een onwaardige opgenomen te hebben in uw huiselijken kring. Waarheen ik gaan zal, ik weet het niet; Gods hand zal mij geleiden, maar waar ik ook ben, nooit zal ik u vergeten. Steeds zal mijn hart vervuld blijven van innige dankbaarheid, nooit zal ik ophouden aan u te denken, voor u te bidden.

Dit oude, versleten kerkboekje, het eenige wat mijn moeder mij naliet, zal u herinneren aan

Uw dankbare Anna.

Betsies stem was gedurende de lezing verscheidene malen onderbroken door snikken, ook mevrouw schreide en in de oogen van Henri blonken tranen. Betsie nam nu het kerkboekje in de hand, en nauwelijks had zij het geopend of een kreet van verbazing ontsnapte haar lippen. Verwonderd zag mevrouw haar aan: Betsie, anders zoo kalm, zoo bedaard onder alle omstandigheden, zat nu als wezenloos te turen op het kerkboekje; bleek als een doode, schenen haar gelaatstrekken als versteend, zoodat Henri verschrikt opsprong om haar te steunen. Het was noodig, want bewusteloos zonk zij neer. De jonge dokter, die het ergste vreesde, vooral daar Betsie nog zwak was, deed al het mogelijke om haar tot bewustzijn te brengen. Eindelijk gelukte het hem, maar toen zij de oogen opende en het boekje zag, dat zij nog in de hand geklemd hield, riep zij uit: ‘O, wondervolle wegen der Goddelijke voorzienigheid! Moest dit alles dan geschieden, opdat ik de dochter van de vriendin mijner jeugd herkennen zou? Niet Hegge is haar naam, maar Anna Caroli; zij is het kind van Anna van Meeteren!’

Verbaasd zag Henri haar aan, die namen waren hem vreemd, hij begreep den samenhang niet. Zijn moeder had het boekje uit de hand van Betsie genomen en toen zij de woorden las, op het eerste blad geschreven, riep zij nog meer verbaasd uit:

‘Maar, Betsie, dat is je eigen handschrift!’

‘Ja,’ was het antwoord, ‘dat is het. Ik gaf dit boekje zelf aan Anna van Meeteren, toen zij in het huwelijk trad met den beeldhouwer Caroli en met hem naar Florence trok. Nooit hoorden wij meer iets van haar, het was alsof zij verdwenen was. Maar hoe het zij, Anna is haar kind, dit boekje en de gelijkenis, die mij altijd is opgevallen, bewijzen het.’

GOEDE MAATJES, NAAR DE SCHILDERIJ VAN H. SPERLING.

‘Maar Anna is vertrokken,’ hernam Henri, met van aandoening bevende stem, ‘en waar zullen wij haar zoeken; zij schrijft zelf, dat zij niet weet, waarheen zij gaan zal?’

‘Waar anders, dan naar Beekvliet? Geen ander huis staat voor haar open, dan dat van haar pleegmoeder.’

‘Gij vergeet, Betsie,’ zei mevrouw, ‘wat daar geschied is. Geloof mij, gij zult Anna daar niet vinden.’

‘'t Is waar, ik vergat het, maar gij, Henri, weet van niets. Laat ik u alles meedeelen en help ons dan onze lieveling te zoeken.’

Nu verhaalde Betsie, hoe zij reeds op school vriendschap had gesloten met Anna van Meeteren, de dochter van een rijken bankier in Amsterdam. Ook mevrouw Van Hasselt leerde haar kennen en weldra waren de drie meisjes onafscheidelijke vriendinnen en bleven dat ook na de schooljaren. toen zij samen de genoegens van de groote wereld genoten. Anna was een echt bedorven kindje, en de veel ernstiger Betsie nam haar wel eens vriendschappelijk onderhanden over haar ijdelheid en lichtzinnigheid. Steeds waren die vermaningen in goede aarde gevallen, tot op zekeren dag Anna in kennis kwam met een jongen beeldhouwer van groot talent, zooals beweerd werd, en nog grootere schoonheid. De jonge Italiaan maakte zulk een indruk op het hart van de rijke bankiersdochter, dat zij het na slechts weinige weken samen eens waren en signor Caroli aan haar ouders heur hand kwam vragen. De bankier, die onwillekeurig wantrouwen koesterde, wilde geen toestemming tot de verloving geven, alvorens inlichtingen te hebben ingewonnen, maar Anna duldde dit uitstel niet. Zij was verblind door het uiterlijk van den jonkman en kon niet gelooven, dat iemand zoo knap, zoo galant en beminnelijk, ook niet edel van inborst zou zijn.

(*Wordt vervolgd.*)

Bij de Platen.

Op weg naar de markt. -

Een echt wintertafereel! Hier trekt niet het landschap, maar de stoffeering het eerst de aandacht: de krachtig gebouwde, breedschoftige runderen, die loeiend opworstelen tegen de fijne jachtsneeuw, in wilde vlagen over den weg en door de lucht gierend, het gaan bemoeilijkend, het uitzicht belemmerend, kop en schouders zwiepend en striemend.

Naar onze gravure te oordeelen moet ‘Op weg naar de markt’ een mooi schilderij zijn. Men ziet de fijne sneeuw door de lucht warrelen, als een zandhoos schurend over den weg, tusschen de boomen, in kringloop-beweging zich optorenend tot de hoogte van de kruin der boomen, en dan weer in wilde jacht recht aandrijvend, het gezicht geeselend en de oogen verblindend.

De schilder heeft dit gezien en gevoeld en zijn indrukken met de kracht en forschheid, die bij zulk een onderwerp passen, op doek gebracht.

Goede maatjes. -

De uitdrukking: ‘ze leven als kat en hond’ wijst nu niet precies op de beste harmonie, op een verstandhouding die niets te wenschen overlaat.

In de werkelijkheid wordt de zin, dien men aan dit spreekwoord geeft, door de betrokken huisdieren wel eens gelogenstraft. Zoo door de viervoeters op onze gravure.

De prachtige Kingcharleshond ligt gemakkelijk op de zachte diervacht uitgestrekt, en poesje heeft zich heel vertrouwelijk tegen hem aangevlijd.

Dit aardige genrestukje is van den Duitschen schilder Sperling, die in het schilderen van honden even groote en welverdiende vermaardheid heeft verworven, als onze vaderlandsche schilder Eerelman in het afbeelden van paarden en mevr. Rönner in het weergeven van katjes.

[Nummer 51]

WINTERGENOEGENS, NAAR DE SCHILDERIJ VAN TH. KLEEHAAS.

Gorm de Noorman, door J. Vesters Jr.

IX.

De oude Wicbert werd uit zijn slaap opgeschrikt door een langgerekt schril gefluit. ‘Heilige Maagd!’ riep hij uit, een kruisteeken makend, ‘dat moet Hoige zijn.’ In een oogenblik was hij klaar-wakker en spoedde zich, zoo snel zijn oude beenen hem dragen konden, naar de poort. Hij hoorde reeds den hoefslag van een paard aan de overzijde der ophaalbrug, en zijn hand beefde, toen hij het deurtje in de poort ontsloot.

Enkele dagen geleden was Hoige eensklaps uit den burcht verdwenen, niemand wist waarom of waarheen. Allerlei gissingen waren gemaakt; Yge Galama voelde zich over het verdwijnen van den trouwen dienaar niet gerust; Mabelia, aan een drenkeling gelijk, koesterde een hoop, die zij niemand, zelfs niet haar vader, durfde toevertrouwen. Wicbert had het hoofd geschud: Rolfr zal hem in een hinderlaag gelokt en zijn wraak aan hem gekoeld hebben, zoo dacht hij.

En nu, in het holst van den nacht, verscheen Hoige voor den burcht. Wat had dat te beteekenen? Werd hij misschien achtervolgd en kwam hij nu een schuilplaats zoeken achter de hechte muren? Of....

Maar Wicbert dacht niet langer, want nauwelijks was het deurtje geopend, of Hoiges stem riep met blijden klank: ‘Rep u, Wicbert, laat mij binnen en wek Yge Galama en jonkvrouw Mabelia, want ik breng blijde tijding.’

Mabelia had deze woorden gehoord. Het waren droevige, bange dagen voor haar geweest sedert Okko Juckema's eerste bezoek. Hij was iederen dag teruggekomen, en al had hij zelf tegenover haar met geen enkel woord tot dusver het teere punt aangeraakt, het werd haar duidelijk, dat hij bij haar vader om haar hand had aangehouden. Want deze drong er bij haar op aan, dat zij voortaan de gedachte aan den onwaardigen Ubbo Adelen uit haar geest zou verbannen en overwegen, op welke wijze zij haar dankbaarheid zou betuigen aan den ridder, die naars vaders leven had gered.

Welk een foltering waren die woorden voor haar arm hart. Ze was Okko Juckema dankbaar, ze had - en dit strekte haar tot een grievend verwijt - hem verkeerd beoordeeld, ze was hem ook erkentelijk, dat hij Ubbo Adelen's onschuld bij haar vader had bepleit; maar hem liefhebben kon ze niet. Zij vreesde zijn ruw, opvliegend karakter; zij wist dat hij een goed deel van zijn vaderlijk erfgoed had verbrast; maar toch zou ze wellicht uit liefde voor haar vader over dit alles zijn heengestapt, ware het niet, dat Ubbo Adelen's beeld zich geplaatst had tusschen Okko Juckema en haar. Het leek haar verraad aan Ubbo toe, aan ridder Okko zoo al niet haar hart, dan toch haar hand te schenken. Ubbo was niet schuldig, en eenmaal zou hij haar, stemde zij in haars vaders wensch toe, rekenschap komen vragen van haar woordbreuk. En behoorde Ubbo tot de dooden, dan was zij het aan zijn nagedachtenis verschuldigd, zich steeds als zijn bruid te blijven beschouwen en zijn plaats in haar hart aan geen ander af te staan.

Mabelia wist niet wat van het verdwijnen van Hoige te denken. Zij kende zijn trouw en aanhankelijkheid, waarvan hij zooveel bewijzen had gegeven; zij wist ook,

dat hij zich van Ubbo's onschuld overtuigd hield. Zou hij nu, haar geheimste gedachten geraden hebbend en geen gevaren achtend, zijn uitgetogen om een onderzoek naar den verdwenen ridder in te stellen? Maar was dit geen hopelooze en roekelooze onderneming, daar zelfs de geringste aanwijzing ontbrak en Hoige meer dan eenige andere Fries gevaar liep, aan den Noordschen boom te worden opgehangen? Indien hij haar zijn voornemen had meegedeeld, zou zij hem daarin niet hebben durven sterken uit vrees voor zijn leven, dat hij op het spel zette.

Maar kon het hem, die aan een vrij leven gewoon was, ook niet hebben verdroten, opgesloten te zijn binnen de muren van den burcht, en kon hij niet, ten einde allen aandrang om hem te weerhouden te voorkomen, stil zijn heengegaan?

Wat hier ook van ware, zij doorleefde droevige dagen en slapelooze nachten, en vurig bad zij tot God en de H. Maagd om uitkomst. Met schrik zag zij iederen nieuwen dag te gemoet. Okko Juckema zou weer komen, haar vader opnieuw aandringen, en weer zou zij moeten weigeren. Hoe lang zou zij dat nog kunnen, en wat zou het einde zijn?

Ook dezen nacht had zij voor een groot gedeelte wakende doorgebracht. Voor haar venster gezeten staarde zij in de diepe duisternis, die den burcht omgaf, luisterde zij of geen gerucht haar oor trof. Zij wachtte. Waarop? Zij wist het zelf niet, zij vond het dwaas, maar toch wachtte zij. En zij dacht weer aan Ubbo en Hoige, en zij betreurde het, dat ze werkeloos moest blijven en niets kon doen om het geheim te ontsluieren.

Daar hoorde zij den hoefslag van een paard, en zij dacht aan den nacht, toen in denzelfden razenden galop de bode van Marleif Fleringa was verschenen, om haar ridder van verraad te beschuldigen. Zou het weer een ongeluksbode zijn?

Zij stond op en trachtte naar buiten te zien, maar alles was in volslagen duisternis gehuld. Alleen hoorde zij, dat de ruiter voor de valbrug had stil gehouden en het paard van ongeduld trappelde. Wie zou het zijn? Ubbo misschien? Het was dwaas dat te denken. Hoige dan wellicht? Maar met welke tijding? Daar hoorde zij het deurtje opengaan en een oogenblik later Hoiges stem, die zei, dat hij de brenger was van een blijde tijding.

Blijde tijding! Die woorden klonken haar als hemelmuziek in de ooren. Dat kon enkel op Ubbo betrekking hebben. Hij leefde nog, hij was geen verrader! Een juichkreet ontvlood haar lippen en dankend strekte zij de handen ten Hemel. Daarna snelde zij naar beneden, om nog, voordat Wicbert hem bereikt had, haar vader te wekken en hem het heuglijk nieuws mee te deelen.

‘Kind, kind, gij zijt overspannen, ge vleit u met een ijdele hoop,’ zei Yge Galama. ‘Ge moet gedroomd hebben. Wees verstandig en keer naar uw slaapvertrek terug.’

Maar nu kwam ook Wicbert binnen om de blijde mare te bevestigen en Yge Galama mee te deelen, dat Hoige hem op staanden voet wenschte te spreken. Er mocht niet gemard worden, want bij het aanbreken van den dag was een vervolging door de Noormannen te wachten.

Weinige minuten later verschenen Yge Galama en Mabelia in de burchtzaal, waar Hoige hen wachtte, terwijl de geheele bevolking der stinze, door het ongewoon rumoer gewekt, reeds op de been was, maar voor het oogenblik zich met allerlei gissingen moest tevreden stellen, daar Wicbert niet meende te mogen spreken voordat zijn meester de toedracht der zaak had vernomen.

Toen Mabelia binnentrad, zag ze den sjerp, dien ze Ubbo Adelen had geschonken, in Hoiges handen. Ze snelde op den hoevenaar toe. ‘Ik moet u,’ zei deze, haar

beweging begrijpend, 'met de groetenis van ridder Ubbo dezen sjerp overhandigen en u zeggen, dat hij u geen oogenblik uit de gedachten heeft verloren.'

'Ik wist het wel,' zei Mabelia, zich met een gezicht stralend van blijdschap en bevend van ontroering tot haar vader wendend, 'Ubbo kon geen verrader zijn.' En ze bracht den sjerp, die thans nog meer dan vroeger haar een onderpand zijner riddertrouw was, aan de lippen.

Yge Galama wist niet wat er van te denken. Hij mocht aan Hoiges woorden niet twijfelen; het maakte hem gelukkig te weten dat Ubbo Adelen zijn naam en zijn eer niet had verspeeld; maar overigens was alles hem nog een raadsel.

'Uw woorden verheugen mij, Hoige, maar maak mij alles duidelijk, want ik sta voor geheimzinnigheden, die ik niet vermag te doorgronden. Verhaal mij uw wedervaren en zeg ons waar Ubbo Adelen zich ophoudt en waarom hij niet met u voor mij verschenen is.' De laatste woorden klonken eenigszins streng, als van een rechter die rekenschap vordert.

Jonkvrouw Mabelia had daar in de eerste vervoering harer blijdschap niet aan gedacht; het was haar voldoende te weten, dat Ubbo leefde en zijn riddereer onbevlekt had bewaard. Maar nu kwam ook de vraag bij haar op: waarom is hij niet meegekomen, en gejaagd zei ze: 'Ja, verhaal ons alles, trouwe Hoige, en zeg ons waar mijn ridder zich ophoudt.'

De hoevenaar vertelde, dat hij nooit aan ridder Ubbo's schuld had kunnen gelooven; dat hij, toen de ridder niet opdaagde, aan verraad van een andere zijde begon te denken; dat bij hem het vermoeden was opgekomen, dat Ubbo wellicht in een der burchten van de Noormannen werd gevangen gehouden; dat hij daarom, als marskramer vermomd, binnen Gorms kasteel was gekomen en daar huisvesting voor den nacht had ontvangen; dat hij het geluk had gehad, den ridder in een der onderaardsche kerkers aan te treffen en hem daaruit te verlossen.

'Gij zijt een held, Hoige,' zei Yge Galama, toen de hoevenaar ophield, en Mabelia, in tranen uitbarstend, greep de vereelte hand van den trouwen dienaar en drukte er een kus op.

'Het doet mij leed,' hernam de grijze po testaat, 'aan Ubbo's onschuld te hebben kunnen twijfelen. Maar gij hebt ons nog niet alles verhaald. Hoe is de ridder in handen der Noormannen gevallen, en wat belette hem, u naar deze stinze te vergezellen? Hij moet toch verlangend zijn, Mabelia weer te zien.'

'Zeker, maar op mijn verzoek heeft hij een anderen weg ingeslagen. Doch alvorens hierop door te gaan moet ik u op uw eerste vraag antwoord geven. Een Friesch edelman heeft Ubbo Adelen aan de Noormannen overgeleverd en hun de plannen der Friezen meegedeeld....'

'Okko Juckema,' zei, niet Mabelia, maar Yge Galama.

'Hij is de verrader,' hernam Hoige. 'De nadere bijzonderheden zal ridder Ubbo u meedeelen, want de tijd liet ons niet toe veel woorden te wisselen, te minder daar wij nog iemand uit Gorms burcht hebben verlost.'

'Nog iemand?' vroegen Yge Galama en Mabelia als uit één mond; 'was dan behalve Ubbo nog een Fries gevangen gemaakt?'

'Yge Galama,' zei Hoige, en zijn stem trilde, 'die andere gevangene was reeds jaren het eigendom van rossen Gorm; hij had haar voor eenige gouden schellingen gekocht, om een speelnoote en dienares voor zijn dochter te hebben.'

'Haar,' mompelde Yge Galama, met de hand door zijn grijze haren strijkend. 'Mijn God, kan het zijn? Hoige, misleid mij niet,' vervolgde hij, 'ik durf er niet aan denken, ik durf niet hopen.'

‘Hoop, hoop, Yge Galama,’ hernam Hoige, ‘God heeft u een groot geluk bereid: niet één, maar twee kinderen schenkt Hij u terug.’

‘Mijn kind, mijn Vastrade leeft?’ riep Yge Galama uit. ‘Hoige, zeg het mij zonder omwegen, is het waar?’

De grijze krijgsman, die heel zijn leven tegen de Noormannen had gestreden, die nooit angst of vrees had gekend, beefde als een blad, zijn knieën knikten, en hij zocht naar een steun om niet te vallen.

‘Uw dochter leeft, zij is vrij en onder de bescherming van Ubbo Adelen,’ zei Hoige, op Yge Galama toesnellend om hem te ondersteunen.

Mabelia, bewonderenswaardig van zelfbeheersching, en Hoige vingen den grijsaard in hun armen op en geleidden hem naar een zetel, waarin hij eenige oogenblikken, met gesloten oogen, als bewusteloos bleef zitten. Maar zijn krachtige natuur behield spoedig de overhand. Hij opende de oogen en zocht de hand van Hoige, die hij krachtig drukte. ‘Hoige, gij zijt waard een ridderzwaard te voeren. Er is geen dapperder man in al de Friesche gouwen dan gij.’ Nu viel zijn blik op Mabelia. ‘Kind,

welk een geluk! Wie had durven hopen, dat de dochter, die ik sinds zeventien jaar als dood beschouwde, mij zou worden hergeven?'

'God is wel goed, vader,' zei Mabelia. 'O, hoe ben ik verlangend Vastrade te zien, die ik mij nog maar heel even kan herinneren.'

'Maar vertel ons toch, Hoige,' hernam Yge Galama, 'hoe gij achter dat geheim zijt gekomen. Het is mij als een droom, en ik vrees soms, dat gij u moet vergissen.'

'Onmogelijk, Yge Galama; den Noorman, die Vastrade geroofd en aan Gorm verkocht heeft, heb ik het zelf hooren zeggen.' En nu verhaalde hij het gesprek der beide Noormannen, waarvan Ubbo en hij onvrijwillig oorgetuigen waren geweest.

'En waar is nu mijn dochter? Waarom hebt gij ze niet hierheen gebracht, opdat ik ze aanstonds aan mijn hart kon drukken en haar eenigermate schadeloos stellen voor al de liefde en teederheid, die ze heeft moeten derven?'

'Ook ik verlang er naar, mijn lieve zuster te begroeten,' voegde Mabelia er bij.

'Ik hoop, dat ge mijn besluit zult goedkeuren, dat enkel door bezorgdheid werd ingegeven,' hernam Hoige. 'Wanneer de Noormannen het verdwijnen van uw dochter en van ridder Ubbo bemerken, zal Rolfr vermoedelijk wel bekennen, wie Rotrude is, en zal Gorm een aanval op dezen burcht laten ondernemen. Voor het oogenblik zou ze hier veilig zijn....'

'Wij blijven hier niet,' viel Yge Galama den spreker in de rede, 'ik mag mijn kinderen niet aan een beleg blootstellen.'

'Ik vermoedde wel, dat u deze stinze zou verlaten, en daarom achtte ik het beter, uw dochter en ridder Ubbo een voorsprong op de Noormannen te bezorgen. Onder gelerde van een vertrouwd man zijn ze van Gorms burcht regelrecht naar de state van Onno Tjessinga gereden, die van mijn plan wist, en voor een veilige reis naar Gruoninga zal zorg dragen.'

'Gij hebt alles uitmuntend overlegd, Hoige, en ik moet u danken voor de schranderheid en verstandige zorg, waarmee gij alles hebt geregeld. En nu breken ook wij op, om den tocht naar Gruoninga te aanvaarden. Stond ik alleen, dan zou ik hier Gorms bende afwachten, maar het belang mijner kinderen eischt, dat ik tijdelijk den vaderlandschen grond verlaat. Doch ik hoop er terug te keeren en den tijd nog te beleven, dat de Noormannen uit de Friesche gouwen worden verdreven.'

'Die tijd zàl aanbreken, Yge Galama,' antwoordde de hoevenaar, 'de tijd der afrekening, waarnaar alle oprechte Friezen verlangen, en dan zal geen verrader meer onze plannen verijdelen.'

'Een verrader,' mompelde de potestaat en zijn oog vlamde; 'bij God! indien ik Okko Juckema ontmoet, vel ik hem neer. Kind,' vervolgde hij, zich tot Mabelia wendend, 'mijn oude oogen hebben zich laten misleiden, maar uw hart heeft zich niet op een dwaalspoor laten voeren. Doch laten wij voor het oogenblik enkel denken aan den tocht, dien wij hebben te ondernemen en ons daartoe zoo snel mogelijk voorbereiden. Ik voel mij thans tien jaren jonger.'

Onmiddellijk werden aan de burchtzaten de noodige bevelen gegeven en allen maakten zich voor de reis gereed. Met groote geestdrift en innige verheuging werd door allen de tijding vernomen, dat ridder Ubbo geen verrader en door Hoige uit zijn gevangenschap verlost was. Men had zoo diep medelijden gehad met de jonkvrouw, men had haar in stilte zoo beklaagd, dat zij de gemalin van Okko Juckema zou moeten worden, dat men zich thans van alle zijden om haar verdrong, ten einde haar oprechte deelneming in haar geluk te betuigen.

Maar niet minder blijdschap toonde men over het weervinden en verlossen van Yge Galama's jongste dochter. De oude dienaren als Wicbert en Gersewinde herinnerden zich het kleine kind nog goed, welks verdwijnen vóór zeventien jaar den potestaat en vooral de zalige burchtvrouwe zoozeer had aangegrepen. Dat kind was thans, naar Hoiges zeggen, een statige jonkvrouw geworden, en allen verlangden er naar, haar hulde en genegenheid te bewijzen.

Twee uren later, nog vóór het aanbreken van den dag, was alles in gereedheid gebracht. Mabelia en haar dienstbaren hadden plaats genomen in wagens, waarop eveneens de kostbaarheden waren geladen, welke men gemakkelijk kon vervoeren. Yge Galama en zijn mannen waren welgewapend te paard gestegen en omringden de voertuigen.

Hoige had inmiddels niet stilgezeten. Een tiental wakkere mannen in den omtrek, verkleefde onderhoorigen der Galama's, had hij van de gebeurtenissen van dien nacht op de hoogte gesteld, en vóór de burchtzaten opbraken kwam hij hen met deze welkome versterking verrassen.

Voor de laatste maal nam Yge Galama afscheid van den burcht, waaraan voor hem zooveel herinneringen waren verbonden. Het scheiden viel hem zwaar, zijn aftocht leek een vlucht, maar het moest ter wille zijner kinderen, die hij niet in de gevaren van een beleg mocht doen deelen.

DE PUERTA DEL SOL (ZONNEPOORT) TE TOLEDO.

Hoige vroeg oorlof om de vertrekkenden niet te vergezellen.

‘Hoe, Hoige,’ zei Yge Galama ten hoogste verrast, ‘zoudt ge ons thans willen verlaten, nu wij uw geleide zoozeer noodig hebben?’

‘Gij hebt thans mannen genoeg om u heen, om de kleine stroopende benden Noormannen niet te vreezen. Wellicht kan het meer nut hebben, dat ik in den omtrek blijf, om Gorm in het oog te houden en de gangen van diens krijgsknechten na te gaan.’

‘Moet ge u dan aan nog meer gevaren blootstellen, Hoige?’ vroeg Yge Galama.

‘Ik zal voorzichtig zijn, reken daarop, want ik wil er bij wezen, wanneer de dag der afrekening zal gekomen zijn,’ voegde hij er schertsend aan toe.

‘Het zij zoo,’ besloot de potestaat, ‘God en de H. Maagd mogen u als ons beschermen. En nu op weg!’

De kleine stoet, door de gewapenden te paard omgeven, zette zich in beweging, den weg naar het oosten inslaande.

Groot was de ontsteltenis in Gorms burcht, toen men den volgenden morgen de deur van ridder Ubbo's kerker open en den ridder verdwenen vond, en, achterdochtig geworden, tot de bevinding kwam, dat ook de marskramer zich uit de voeten had gemaakt. De Noormannen waren woedend, dat zij zich om den tuin hadden laten leiden, en al had ook jonkvrouw Thora aan den marskramer huisvesting bezorgd, zij

vreesden toch, dat de woede van Gorm op hun hoofden zou neerkomen, zoodra deze de ontsnapping vernam.

Nog grooter werd de onsteltenis, toen ook Rotrude vermist bleek. Rolfr en Harold, die een vermoeden hadden van de toedracht der zaak, wachtten zich wel daarvan iets te laten blijken. Thora was innig onthutst en bedroefd, meer nog omdat Rotrude haar misleid had en blijkbaar met den marskramer had samengespannen, dan omdat ze haar voortaan zou moeten missen.

Hoe zwaar het haar ook viel, zij moest haar vader het voorgevallene meedeelen. Gorm stoof op, en in het eerst verweet hij zijn dochter daarin de hand te hebben gehad, maar Thora's betuiging, dat zij van niets wist, klonk zoo oprecht, dat hij ten laatste aan haar verzekering geloof sloeg.

‘Wie kan die marskramer geweest zijn?’ vroeg Gorm, maar niemand wist op deze vraag antwoord te geven. En ook de vraag, waarheen de vluchtelingen waren vertrokken, was moeilijk te beantwoorden. Niet onmogelijk was het, dat zij zich naar den burcht van Yge Galama hadden begeven, maar ook Gorm verwachtte niet, dat zij daar zouden gebleven zijn. Toch gaf hij zijn mannen bevel op te zitten en naar alle richtingen te zoeken; maar aangezien sedert de ontvluchting reeds uren en uren verloopen waren, had hij weinig hoop, dat de vluchtelingen nog zouden worden achterhaald.

Rolfr reed met zijn mannen naar Galama's burcht, daar hij wel vermoedde, dat de vluchtelingen daar een schuilplaats zouden hebben gezocht, maar toen hij er aankwam vond hij de valbrug neergelaten en het kasteel leeg. ‘De vogels zijn gevlogen,’ zei Rolfr, ‘en daar wij niet weten welken weg zij zijn ingeslagen, doen wij het verstandigst, naar Gorms slot terug te keeren.’

De andere Noormannen, die weinig lust gevoelden in een nutteloze jacht, keurden dit voorstel goed, en zoo aanvaardde men den terugweg.

Hoige, die hiervan getuige was geweest, was thans gerustgesteld. Yge Galama had nu geen vervolging meer te duchten, en bovendien was de voorsprong, dien hij bezat, zoo groot, dat aan achterhalen niet meer te denken viel. Welgemoed besteeg hij zijn paard en draafde in vollen galop weg.

Bedrogen zijn oogen hem, of zag hij daar in de verte niet Okko Juckema, eveneens te paard, naderen? Ja, hij was het. Het bloed steeg hem naar het hoofd en hij voelde zijn vingers jeuken, om den ellendeling, die zooveel rampen over zijn land en zijn meester gebracht had, zijn verdiende loon te geven. Maar het was toch beter dit uit te stellen en de straf van den verrader door Yge Galama of Ubbo Adelen te laten voltrekken.

‘Goeden dag, ridder Okko,’ zei Hoige spottend, toen hij hem genaderd was, ‘ge gaat zeker jonkvrouw Mabelia weer bezoeken? Nu, zij zal u een hartelijke ontvangst bereiden.’

‘Onbeschaamde schelm!’ riep Okko Juckema uit, meer verbaasd dan verontwaardigd over deze woorden.

‘Er zijn wel onbeschaamder schelmen dan ik ben, Okko Juckema,’ hernam Hoige; ‘die een ridder aan de Noormannen overleveren en hun land verraden.’

Okko Juckema staarde den hoevenaar met groote oogen aan. ‘Ellendeling,’ riep hij uit, zijn zwaard trekkend, ‘ik zal u....’

‘Laat dat zwaard rusten, Okko Juckerna, en ga liever een bezoek brengen aan Gorm, die zijn gevangene kwijt is. En indien de Noorman mocht willen weten, wie de marskramer was, zeg hem dan dat het Hoige geweest is. Verzuim ook niet mijn eerbiedige groetenis te doen aan den braven Rolfr.’

Met deze woorden reed de hoevenaar heen, den ridder in zulk een toestand van onthutstheid achterlatend, dat deze in de eerste oogenblikken niet in staat was een woord te zeggen of een beweging te maken. Hij begreep alleen dat hij ontmaskerd en zijn toeleg verijdeld was.

(*Slot volgt*.)

Kijkjes in Spanje.
(*Slot.*)

Door sterke muren omringd, schilderachtig gelegen tegen de hellingen van een berg, aan den rechteroever der Taag, die haar aan drie zijden omsluit, verheft zich Toledo, de oude hoofdstad van Spanje en de beroemde zetel van een kardinaal aartsbisschop, die den titel van primaat des koninklijks voert.

Livius maakt voor het eerst gewag van de inneming van Toletum, *parva urbs sed locus munitus* (een kleine stad, maar versterkte plaats), door de Romeinen in het jaar 192 vóór Christus. Reeds in de eerste eeuw der christelijke jaartelling moet hier het Christendom door den H. Eugenius zijn gepredikt. In de vijfde eeuw was Toledo achtereenvolgens in handen der Alanen, Sueven en de West-Gothen, welke laatsten haar in 567 tot de hoofdstad van hun rijk verhieven. Te Toledo trad koning Recared van het Arianisme tot het Catholicisme over. In 712 begon de heerschappij der Mooren, die meer dan drie en een halve eeuw duurde, en gedurende welke Toledo tot hoogen bloei steeg. De stad werd in 1085 na een beleg van vier jaren door Alfons VI van Castilië en Leon met behulp van den Cid veroverd en door de Christenen tegen de in een eeuw tijds zesmaal herhaalde aanvallen der Mooren verdedigd en behouden. Alfons VI verhief Toledo aanstonds tot zijn residentie, en vijf eeuwen lang bleef het de hoofdstad des lands, tot Filips II den zetel der regeering naar Madrid verlegde.

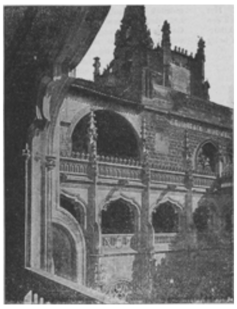

DE KLOOSTERHOF VAN SAN JUAN DE LOS REYES TE TOLEDO.

DE HERBERG TE TOLEDO, WAARIN CERVANTES GEWOOND HEEFT.

Van dien tijd dagteekent het verval van Toledo. Eenmaal een prachtige hoofdstad met tweemaal honderdduizend inwoners, is ze nu afgedaald tot den rang van een provinciestadje met nauwelijks het tiende deel dier bevolking. Al worden er nog de wereldberoemde klingen vervaardigd, die eeuwen geleden de Damascener klingen naar de kroon staken, de nijverheid heeft toch haar oude beteekenis verloren, de handel bestaat niet meer, en de landbouw kan op de schrale hoogvlakte niet gedijen.

HET INWENDIGE DER KERK SANTA MARIA LA BLANCA IN TOLEDO.

Toch is de stad en het landschap wonderschoon. Reeds uit de verte maakt Toledo op den reiziger, die met den spoortrein aankomt, een majestueuzen indruk, zooals het, met de machtig domineerende kathedraal, trorsch hoog boven op den berg ligt. Het fraaist is de aanblik der stad van de bedevaartskapel Santa Maria de la Cabeza, aan den linkeroever der Taag. Rondom steil afdalende bergen, waarop hier en daar kudden geiten en schapen rondklauteren. De hellingen zijn gedeeltelijk kaal, gedeeltelijk met olijf- en vruchtboomen begroeid. Het grijsgroen der bladeren harmonieert mooi met het geel en grijsbruin der rotsen. Maar ook het uitzicht op de vlakte in het noorden is mooi. Op den voorgrond slingert zich als een zilveren lint de Taag in breede kronkelingen, daartegenover ligt een oud fort op een steile rots, links roodbruine heuvels. Enkele zilverpopulieren zijn in de vlakte als verstrooid, hier en daar ook olijfboomen, maar verder wordt men slechts weinig plantengroei gewaar. Verblindend witte huisjes schitteren als ingezette edelsteenen. Het is de echte Castiliaansche hoogvlakte, zooals Velasquez ze geschilderd heeft, Velasquez de toovenaar, die de bladeren der zilverpopels maalde met een teerheid en lichtheid van penseelstreek, als na hem slechts Corot weer bereikt heeft.

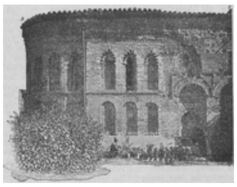

DE KAPEL SANTO CRISTO DE LA LUZ
TE TOLEDO.

Het inwendige der stad vertoont nog een echt Moorsch karakter. De straten zijn zoo eng, dat er geen rijtuig kan passeeren, ja, dat de overburen elkaar hier en daar door het raam de hand kunnen geven. De huizen hebben naar Moorschen trant een *patio*, dat wil zeggen een binnenplein waarop deuren en vensters uitkomen, met zuilen in de onderen een galerij in de bovenverdieping. In de huizen der voornamen klatert tusschen oleander struiken een vroolijke fontein met banken en stoelen er omheen. Zelfs de piano vindt er 's zomers dikwijls een plaats. Al is het buiten nog zoo zwoel, hier heerscht althans 's avonds een verkwikkende koelte. Maar ook in de armoediger huizen vindt men steeds eenige bloemen en potplanten, en het is een aardig gezicht, als de heele ruimte met wilden wingerd is overwoekerd.

Toledo is overrijk aan gedenkteekenen der architectuur, aan meesterwerken van Moorsche kunst, in Gothischen en Renaissance stijl. Het roemruchtigste monument der bouwkunst is de kathedraal, die terecht voor een der fraaiste ter wereld gehouden wordt. De bouw dezer kerk werd in 1272 onder de regeering van den H. Ferdinand begonnen en na een bijna onafgebroken arbeid van tweehonderd en vijftig jaar voltooid. De kathedraal is verdeeld in vijf groote schepen, door acht en tachtig

reusachtige pilaren gescheiden, die ieder uit zestien zuilenschachten, als een bundel lansen samengevat, bestaan. Wonderfraai zijn de geschilderde ramen, onvergelijkelijk rijk is het koorgestoelte, waarop door Juan de Borgona en Berruguete basreliefs gebeeldhouwd zijn, die geschiedkundige, allegorische en gewijde gebeurtenissen voorstellen en als een der uitstekendste monumenten der kunst beschouwd worden. In het midden van het koor verrijst in den vorm van een troon de zetel van den aartsbisschop, daaromheen een kring van enorme zuilen van jaspis, aan beide zijden ontzaglijke bronzen lezenaars met reusachtige missalen er op.

In de kapel der Virgen del Sagrario vindt

DE BRAND TE CHICAGO VAN 7 TOT 10 OCTOBER 1871, NAAR EEN SCHILDERIJ.

men altijd geloovigen geknield voor een ijzeren hek, waarachter op een troon van goud en zilver een Madonna beeld, dat door de vrome Spanjaarden op bijzondere wijze wordt vereerd. Achter het beeld is een *ochavo*, een achthoekige ruimte, wier nissen van marmer en goud een groot aantal kostbare reliquieën bevatten, waaronder een doorn uit de Doornenkroon en een nagel van het H. Kruis.

Dicht bij een der pilaren van het middelschip is een witte, in den muur gevatte steen, waarop de H. Maagd in het jaar 666 aan den H. Ildefonso verschenen is, die het leerstuk der Onbevlekte Ontvangenis met gloed had verdedigd. Voor dezen steen bevindt zich een ijzeren hek, waarop dit opschrift:

Quando la reina del cielo
Puso los pies en el scelo,
En estra piedra los puso,

wat wil zeggen: toen de Koningin des Hemels de voeten op dezen bodem zette, zette zij ze op dezen steen. De geloovigen steken door de staven van het hek hun vingers, om daarmee den heiligen steen aan te raken, en brengen ze dan naar de lippen.

Het belangrijkste Gothieke bouwwerk van Toledo na de kathedraal is de beroemde kerk van San Juan de los Reyes aan de Taag in het uiterste westen der stad. Aan de buitenmuren hangen lange ijzeren ketenen, die na de verovering van Granada den bevrijden christen gevangenen werden afgenomen. Prachtig is het dwarsschip met den koepel, die onder veel opzichten aan den dom te Burgos herinnert. Reusachtige, door adelaars gedragen wapens met de emblemen der *reyes catolicos*, den Gordiaanschen knoop en den pijlenbundel, versieren de wanden, evenals Latijnsche en Castiliaansche opschriften, die aan de stichters der kerk herinneren.

De kloosterhof van San Juan is misschien het fraaiste monument der Gothiek in Spanje. Ranke en lieve zuiltjes, die op boomstammen gelijken, ondersteunen de met beeldjes en ornamenten overladen kapiteelen, waaruit als kromme takken bogen spruiten, die met bloemen, vogels, wonderdieren enz. versierd zijn. Het is een weelderige tuin van beeldhouwkunst, een groote zaal rijk versierd met borduursels, goud- en zilverbloemen op marmer gewerkt, een groot monument verheven als een tempel, prachtig als een paleis, bekoorlijk als een bloemruiker.

Bij de kathedraal en San Juan sluit zich het best het Alcazar aan, welks naam een Moorsch paleis doet veronderstellen, maar dat in werkelijkheid het beste specimen van den Renaissance stijl te Toledo is, een kasteel, onder de regeering van Karel V gebouwd. Het is een reusachtig vierkant gebouw, aan welks hoeken vier groote torens oprijzen, die daaraan het geduchte voorkomen van een fort geven. Van de torens heeft men een onvergelijkelijk schoon panorama over de stad, die men aan zijn voeten ziet, straat voor straat, huis voor huis, alsof men den plattegrond op een tafel vóór zich had. Hier verheft zich de kathedraal als een reusachtig kasteel boven de stad en doet de omringende gebouwen even klein schijnen als huisjes uit een speelgoeddoos; daar ziet men het met standbeelden bekroonde plat van San Juan de los Reyes, op een ander punt de gekanteelde torens der nieuwe poort, den circus voor stierengevechten, de Taag, die tusschen rotsige oevers aan den voet der stad stroomt; aan gene zijde der rivier de ruïnen van het oude kasteel van San Servando; verder een groene vlakte, en daarachter rotsen en heuvels en bergen zoo ver het oog reikt, en daarboven een helderen hemel, de zon, die de daken der oude gebouwen verguldt en de rivier als een eindelooze zilverstreep doet schitteren.

Wil men een goed overzicht krijgen van de talrijke Moorsche gedenkteekenen, dan moet men met de bruggen en poorten beginnen. De belangrijkste brug is Alcantara, zooals men eigenlijk moest zeggen, daar al Khanthara in het Arabisch de brug beteekent. Onze afbeelding in het vorig nummer geeft een goed denkbeeld van het bewonderenswaardige massieve bouwwerk, dat zijn tegenwoordige gedaante evenwel eerst onder de christelijke koningen der dertiende en veertiende eeuw verkreeg. Gaat men, de brug over, den breeden weg op, die met groote kronkelingen naar den top van een berg voert, dan bereikt men in ongeveer tien minuten de beroemdste der oude poorten, de *Puerta del Sol*, de Zonnepoort, een juweel van Moorsche bouwkunst, bestaande uit twee gekanteelde torens, die zich boven een bevallig poortje met dubbelen boog verheffen, waar de oude weg onder door loopt.

Dicht in de nabijheid verheft zich de eerbiedwaardige kapel Santo Cristo de la Luz, een in- en uitwendig schilderachtig gebouw. Eenige zuilen wijzen nog op een West-Gothische herkomst, maar de tegenwoordige kerk werd eerst tegen het einde der elfde eeuw gebouwd. Bij de verovering van Toledo op de Mooren moet het paard van den Cid hier neergeknield en ondanks het aansporen van zijn berijder niet tot opstaan te bewegen geweest zijn. Toen heeft men gezocht en de oude kapel gevonden. Het gebouw met zijn negen koepels, zijn bogen in den vorm van hoefijzers en zijn arcaden heeft veel overeenkomst met de moskee te Cordova.

Niet ver van San Juan de los Reyes is een ander bezienswaardig monument, een zeldzaam gedenkteeken uit het Moorsch-Joodsche tijdperk, de Santa Maria la Blanca, in de dertiende eeuw als synagoge in Moorschen stijl gebouwd en in 1405 voor den katholieken godsdienst in gebruik genomen. Zij is verdeeld in vijf enge schepen, door vier lange rijen achthoekige kolommetjes gescheiden, die evenzooveel Turksche bogen ondersteunen, welke op gipsen kapiteelen van verschillenden vorm rusten. De cederhouten zoldering is in gelijke vakken verdeeld, het licht komt van boven, hier en daar vindt men arabesken en Arabische opschriften. Alles is wit, en het oog wordt als verblind door de smettelooze blankheid van pijlers en bogen.

Domineert in de Santa Maria de witte kleur, waarnaar ze haar naam draagt, de Nuestra Senora del Transito, eveneens een gewezen synagoge, verrast door den rijkdom der thans min of meer verbleekte kleuren. Een rabbijn bouwde ze op kosten van den vermaarden Samuel Levy, den schatmeester van Peter den Wreede, koning van Castilië, natuurlijk in Moorschen stijl. Toen op het einde der vijftiende eeuw de Joden verdreven werden, werd ze voor den katholieken eeredienst ingericht, en ze verkreeg haar tegenwoordigen naam van een beroemde schilderij, die den dood der H. Maagd voorstelt. Sprookjesachtig mooi is vooral de zoldering met haar rijk met ivoor ingelegde balken van cederhout.

Er is in Toledo nog veel bezienswaardigs: het kerkje Cristo de la Vega aan gene zijde van de Taag met een beroemd beeld der H. Leocadia van Berruguete, het aartsbisschoppelijk paleis, het raadhuis met zijn mooien gevel in Renaissance-stijl, de ruïnen van het door Samuel Levy gebouwde paleis van den markies van Villena, die het liet verwoesten, nadat hij op bevel van Karel V den hertog van Bourbon had moeten huisvesten; de herberg, waarin de beroemde Cervantes Saavedra een tijdlang gewoond heeft, - maar wij vreezen reeds te veel van de welwillende belangstelling der lezers te hebben gevergd en meenen hiermee onze kijkjes in Spanje te moeten sluiten.

Vondeling en dievegge, door

Christine.
(*Vervolg.*)

Gewoon al haar wenschen bevredigd te zien, dwong Anna van Meeteren haar vader zijn toestemming te geven tot de verloving en kort daarna had het huwelijk plaats en vertrok het jonge paar naar Florence. Ouders, bloedverwanten en vrienden hadden zich beijverd de bruid de ondubbelzinnigste bewijzen van liefde en toegenegenheid te schenken; maar nauw waren de echtgenooten vertrokken of het scheen, dat zij van de aarde verdwenen waren. Niemand ontving eenige tijding van hen. De ouders van Anna leden er zeer onder: dat hun dochter in haar huwelijk gelukkig was, dit hoopten en verwachtten zij; maar waarom dan nooit geschreven, waarom dan geen hunner brieven beantwoord?

Haar moeder begon te kwijnen; zij miste haar kind zoo zeer, en nog geen half jaar na het vertrek van Anna bezweek zij. Ook die doodstijding bleef onbeantwoord! Was de jonge vrouw dan geheel onverschillig geworden, zelfs voor zulk een verlies, of belette haar echtgenoot haar, aan haar kinderlijke gevoelens uiting te geven? Het scheen, dat zij in het huwelijk niet het geluk had gevonden, of wel, dat het geluk haar zoodanig had bedwelmd dat al het andere haar onverschillig was geworden.

Haar vader trok zich het verlies van echtgenoote en kind zoo aan, dat hij menschenschuw werd; steeds alleen deed hij niets dan mijmeren over het verleden, en zijn verstand, vroeger zoo helder en doordringend, leed er onder, zoodat hij naar een gesticht voor zenuwlijders moest worden overgebracht. Hij herstelde, maar niet lichamelijk: zijn kracht was gebroken en ook hij overleed zonder zijn dochter te hebben weergezien.

Op de doodstijding naar Florence kwam ditmaal antwoord. Een notaris, gevolmachtigde van den beeldhouwer en zijn vrouw, schreef om het geheele fortuin van den bankier te gelde te maken en aan hem over te zenden. Geen woord van Caroli of van Anna; slechts het geld verlangden zij, en nu gevoelden dan ook de familieleden en vrienden, dat de band tusschen de jonge vrouw en hen geheel verbroken was. Voortaan zou zij voor hen dood zijn!

Langzamerhand werd zij vergeten; haar naam werd niet meer genoemd. Toch leefde haar beeld in enkele trouwe harten: dat van de vriendin harer jeugd en ook in het gemoed van den dorpsgeneesheer, die het lieve meisje bemind had, maar haar liefde niet had mogen winnen.

Nu vertelde Betsie, hoe dokter Terhorst drie jaar geleden hun geschreven had om een jonge wees aan te bevelen, die hoewel onschuldig, onder verdenking lag, gestolen te hebben, en daarom in het dorp, waar men haar met den vinger nawees, niet kon blijven. Anna Hegge was toen gekomen, en dadelijk bij haar aankomst was het de dames opgevallen, dat het meisje zoozeer geleek op de bankiersdochter, maar gelijkenissen komen zoo dikwijls voor! Dit boekje evenwel was het bewijs. Hoe het mogelijk was, dat Anna Hegge de dochter kon zijn van signor Caroli en Anna van Meeteren, dit raadsel moest tot elken prijs worden opgelost.

Ademloos had Henri geluisterd; ja, Anna moest opgespoord worden, zij moest in haar rechten hersteld, de sluier, die haar afkomst bedekte, opgeheven worden. Zij overlegden nu wat te doen en besloten, dat Henri naar Beekvliet zou gaan om dokter Terhorst met het gebeurde in kennis te stellen. Daar zou hij verder met zijn oom bespreken wat te doen om het meisje terug te vinden.

Met den eerstvolgenden trein vertrok Henri en onderweg verwijlden steeds zijn gedachten bij de arme wees, die zoo jong reeds zooveel geleden had. Wie weet, waar

zij nu was! Aan het station had niemand haar opgemerkt; het was dien morgen bijzonder druk geweest, daar er een pleiziertrein vertrok, en in de menigte had niemand haar gezien.

In Beekvliet aangekomen, ging Henri onmiddellijk naar dokter Terhorst; hij trof hem niet thuis, daar hij, zooals het dienstmeisje zei, voor een ernstig ongeval op een hoeve, tamelijk ver van het dorp verwijderd, was geroepen. De jonge man, te ongeduldig om te wachten, vroeg of niemand er hem heen kon geleiden, en een kleine jongen bood zich aan.

Het was de hoeve van vrouw De Vries. Duidelijk was te zien, dat daar iets ongewoons voorviel, de huisdeur stond wagenwijd open, knechts en meiden stonden in groepjes in den

tuin te fluisteren en keken schuw naar het raam van de huiskamer, dat half geopend was. Juist toen Henri het erf betrad, werd het venster van binnen gesloten en de gordijnen neergelaten. Vragend keek hij de dienstboden aan: 'Wat is hier gebeurd?' vroeg hij.

Men antwoordde niet, maar luisterde naar het gesmoord snikken, dat in de huiskamer weerklonk. Huiverig om een huis binnen te treden, waar een ongeluk scheen gebeurd te zijn, bleef Henri staan, en nu naderde een der knechts, die hem naar zijn verlangen vroeg.

'Ik kom om dokter Terhorst te spreken; men zei mij, dat hij hier is.'

'Ja,' was het antwoord, 'hij is hier en zal wel gauw naar buiten komen, want het schijnt afgeloopen.'

'Maar wat dan, wat is afgeloopen?'

'Dirk, de eenige zoon van vrouw De Vries, is bij het vruchtenplukken uit den boom gevallen. Heel nuchter was hij niet, toen hij er in klom, en wij hebben hem nog gewaarschuwd, maar hij wilde niet hooren. Toen wij hem opnamen, was hij bewusteloos, en zoo hebben wij hem naar huis gedragen, maar hij is zeker al dood, want anders zouden de gordijnen niet omlaag zijn.'

De man sprak op onverschilligen toon, en ook bij de anderen was geen zweem van medelijden te bespeuren. Dirk scheen niet bemind; misschien was men wel blijde van een meester ontslagen te zijn, die zelf niet werkte, maar van zijn werkvolk het bovenmatige eischte.

Henri stond besluiteloos; hij wilde niet weggaan, zonder zijn oom gesproken te hebben, en durfde evenmin als vreemde dat huis van rouw binnentreden. De knecht maakte een einde aan zijn weifelen door hem te verzoeken in een zijkamertje op de komst van den dokter te wachten.

Eindelijk ging een deur open en klonk de stem van dokter Terhorst: 'Sterkte, vrouw De Vries, bedenk, het is Gods H. Wil; onderwerp je, al is het verlies zwaar. Dirk heeft toch een zalig sterfuur gehad; verzoend met God is hij rouwmoedig uit deze wereld gescheiden. Laat je dat tot troost zijn!'

Smartelijke snikken waren het eenige antwoord.

Henri stond op om zijn oom te gemoet te gaan, maar toen dokter Terhorst de kamer binnenkwam, was hij eenige oogenblikken als verstomd. Eindelijk riep hij uit: 'Gij hier, Henri! Wist gij dan wat hier gebeurde, of zie ik geesten, is het mijn verbeelding, die mij parten speelt!'

'Neen, oom,' zei Henri, en drukte hem hartelijk de hand, 'ik ben het en geen geest.'

'Nu, dan begrijp ik er niets van; 't is van morgen pas gebeurd, hoe kon je weten, dat ik je noodig heb?'

'Mij noodig, oom? Niemand kent mij immers hier. Kom tot bedaren, u is de kluts kwijt.'

'Wel, neen, jongen, maar het is zoo vreemd; wat kom je hier dan doen?'

'Oom,' en Henri's stem beefde, 'ik kom u vragen, waar Anna Hegge is?'

'Vraag je mij dat! En ik wilde je juist verzoeken, Anna onmiddellijk hierheen te zenden. Wat is er met haar gebeurd?'

'Anna is weg, sedert dezen morgen is zij ons ontvlucht, vertrokken zonder afscheid, zonder groet. Waarheen weten wij niet, maar wij hoopten dat zij hier was. Zij heeft geen vrienden, geen kennissen, waar zij een tehuis zou kunnen vinden. O God, wat is er van haar geworden?'

‘Anna weg, zegt gij? En dat nu, nu haar onschuld is bewezen, haar naam gezuiverd van de smet!’

‘Wat zegt gij, oom? Heeft de dief bekend, is het eindelijk aan het licht gekomen, wie de laaghartige was, die het arme meisje zoo deed lijden?’

‘Ja, Henri, en hier heb ik de geschreven bekentenis. Maar nu niets meer hier in het sterfhuis. Ga mee, thuis kunnen wij verder spreken.’

De beide heeren gingen zachtjes de deur uit. In den tuin was niemand meer; de dienstboden waren aan hun werk gegaan. Alleen bij het hek stond nog een jong meisje; zij was de eenige, die toonde niet onverschillig te zijn voor het leed, haar meesteres overkomen. Tot haar wendde zich nu dokter Terhorst en zei: ‘Kaatje, ga naar binnen, je kunt misschien vrouw De Vries troosten, ten minste je hebt medelijden met haar. Ze is zoo alleen, ga, mijn kind!’

Het meisje deed wat de dokter haar vroeg, en oom en neef zetten zwijgend hun weg voort. Thuis gekomen gingen zij in het studeervertrek en zetten zich neer; nog zwegen zij, maar Henri verbrak weldra de stilte, die drukkend werd.

‘Oom,’ zei hij, ‘vertel nu wat er gebeurd is; het betreft zeker Dirk, den zoon van vrouw De Vries. Ik weet reeds, dat hij een ongeluk heeft gekregen en, niet waar, oom, het is zijn dood geweest?’

‘Ja, Henri, hij is dood, maar op zijn sterfbed heeft hij een bekentenis afgelegd. Hij is het, die drie jaar geleden het bankbiljet wegnam; hij had bij zijn eerste reis naar de stad een onweerstaanbare begeerte gekregen naar verschillende voorwerpen, die hij daar had opgemerkt, en om zich die te verschaffen bestal hij zijn moeder. Hij zweeg, terwijl Anna verdacht werd; wel gevoelde hij wroeging en meermalen was hij op het punt te bekennen, maar valsche schaamte sloot hem de lippen, en zoo liet hij toe, dat de arme vondeling in den vreemde moest trekken.’

‘Geen vondeling, oom. Niet Hegge is haar naam, maar Anna Caroli heet zij. Haar moeder was Anna van Meeteren.’

‘Wat zegt gij? Is dat waar? Ja, dat moet zoo zijn; haar gelijkenis is te opvallend.’

Opstaande nam de dokter een verbleekte photographie, het was dezelfde, die eens zulk een indruk op Anna gemaakt had. Hij toonde ze aan Henri, en deze verwonderde zich, dat niet reeds voor lang een vermoeden van de waarheid in het hoofd van den dokter was opgekomen.

Nu moest hij vertellen wat er vóór de vlucht van Anna gebeurd was, en toen hij zweeg, zat dokter Terhorst in diepe gedachten verzonken. Zoo was dan de dubbele smaad, die op Anna rustte, terzelfder tijd weggenomen, maar wat baatte dit, zoo men het meisje niet kon wedervinden? En waar haar te zoeken? Men had niet de minste aanwijzing.

Na lange bespreking over hetgeen hun te doen stond, waarbij de dokter ook aan zijn neef de bijzonderheden meedeelde omtrent de komst van Anna's moeder in het dorp, besloot Henri, zoo spoedig als zijn plichten als arts hem dit veroorloofden, naar Florence te gaan en daar persoonlijk onderzoek te doen naar de ouders van Anna. Wat haar zelf betrof, haar te vinden moest men voorloopig aan Gods Voorzienigheid overlaten!

Henri kon niet lang in Beekvliet blijven, maar toch drong hem zijn goed hart, vrouw De Vries te bezoeken en haar een troostwoord toe te spreken. Haar zoon, die haar steun had moeten zijn, had haar slechts kommer en verdriet veroorzaakt. Nu was hij niet meer, maar het plotselinge van zijn dood, hoe berouwvol en stichtend ook, had zijn moeder geheel verpletterd. Het was haar aan te zien, dat niets haar meer aan het leven hechtte. Zij verlangde te sterven.

Toen Henri zich bekend maakte, vroeg zij dadelijk hoe Anna het maakte, en betuigde snikkend haar leedwezen, haar beticht te hebben van een misdaad, die zij nooit bedreven had. Ach, dat haar zoon de schuldige was geweest, pijnigde haar zoo! Henri trachtte haar te troosten, maar toen hij haar Anna's vlucht meedeelde, was zij geheel terneergeslagen. Nu zou zij het niet eens meer goed kunnen maken, niet meer den naam der weeze kunnen zuiveren van de smet! En toch, dit moest en zou gebeuren, hoe moeilijk het haar ook zou vallen, want dan moest zij tevens den naam van haar zoon schandvlekken.

Henri verzocht haar daarvan voorloopig af te zien; eerst als Anna weergevonden was, zou men daartoe overgaan, maar misschien was er dan wel een uitweg te vinden. Vrouw De Vries schudde treurig het hoofd en met medelijden drukte Henri haar de hand bij het afscheid.

Zoo vertrok hij, en met hoeveel verwachting de dames hem te gemoet kwamen, haar hoop werd teleurgesteld. Omtrent het verblijf van Anna kon Henri niets meedeelen, maar wat hij verhaalde, deed het verlangen naar haar toenemen; men moest, men zou haar vinden! Henri deelde zijn moeder het plan mee om naar Florence te gaan en zij keurde dit onverwijld goed, maar verraste haar zoon door haar besluit, hem te vergezellen. Nu bood Betsie, die haar krachten weer geheel had teruggewonnen, zich aan, om mevrouw op de reis behulpzaam te zijn, en dankbaar nam deze dit aanbod aan. Zoo werd dan besloten dat, zoodra Henri een plaatsvervanger had gevonden, het drietal vertrekken zou.

Spoedig mocht de jonge dokter de gewenschte hulp vinden en kon na weinige dagen reeds de reis aanvaard worden. Overhaast werd die afgelegd, slechts de noodzakelijkste rust gunden zij zich, en spoedig zagen zij de blauwe meren en lachende valleien van Italië. Maar om de natuur te bewonderen waren zij niet gekomen, en zoodra zij te Florence waren aangekomen, begonnen zij inlichtingen omtrent den beeldhouwer en zijn vrouw in te winnen.

Het zou te ver voeren, al de teleurstellingen te verhalen, die zij daarbij ondervonden; genoeg, het bleek weldra, dat Caroli nooit te Florence gewoond had, maar dat men hem veeleer in Milaan moest zoeken. De notaris, die het fortuin van den bankier in ontvangst had genomen, was overleden, en uit zijn nagelaten papieren bleek, dat hij van Caroli een volmacht had ontvangen. De beeldhouwer scheen persoonlijk met hem afgerekend te hebben, maar was waarschijnlijk enkel daarvoor te Florence gekomen.

Te Milaan was Caroli beter bekend: iedereen herinnerde zich, hoe hij met een jonge, schoone dame in die stad was aangekomen, hoe hij zich in een prachtig en weelderig ingericht huis had gevestigd, en hoe hij daar in uitspattingen en braspartijen met zijn vrienden had geleefd. Men herinnerde zich ook hoe bekommerd en bedrukt zijn jonge vrouw er steeds uitzag, en hoe zij zich na de geboorte van haar dochtertje geheel aan haar kind wijdde en weinig meer met haar man gezien werd. Toen was op zekeren dag Caroli plotseling met zijn vrouw en kind vertrokken, waarheen wist niemand, en toen hij na weinige weken terugkwam, was hij alleen. Naar zijn echtgenoote en kind gevraagd, had hij geantwoord, dat beiden op reis door een kwaadaardige ziekte waren weggerukt. Maar vreemd, na zijn tehuiskomst veranderde hij zijn leefwijze geheel en al; het weelderige paleis werd niet meer betrokken, en in een armoedige buurt huurde hij een klein huisje. Alleen woonde hij daar; geen zijner gewezen vrienden werd er toegelaten. Hij was een gierigaard geworden en leefde slechts om zijn bezit te vermeerderen en schatten opeen te hoopen.

Vijftien jaren lang betrad niemand zijn woning tot op zekeren dag de buren hem hoorden kermen; zij herinnerden zich, dat hij sedert verscheidene dagen niet meer op straat gezien was en vreesden, dat hem een ongeluk was overkomen. Het huis was gesloten, maar men verbrijzelde een raam en een jongen klom er door en opende de huisdeur. Men vond den gierigaard op een vunzig bed uitgestrekt; hij was slechts bedekt met eenige vodden en scheen bewusteloos. Een dokter werd gehaald en na onderzoek bevond deze, dat de zieke reeds geruimen tijd lijdende was; de kanker had hem aangetast, en daar hij nooit een geneesheer had geraadpleegd, was de kwaal, die misschien in het begin had kunnen worden gestuit, ongeneeslijk geworden. Slechts weinige dagen kon de zieke nog leven, en daar hij in het armoedige krot, dat zijn woning was, niet kon verpleegd worden, werd hij naar het gasthuis overgebracht. Hij kwam wel weer tot bewustzijn, maar er was geen hoop hem in het leven te houden.

De geestelijke, die het gasthuis bediende, kwam hem bezoeken en maande hem aan, zich tot den dood voor te bereiden; eerst wilde de gierigaard er niet van hooren, maar eindelijk trof de genade zijn hart en deed hij een rouwmoedige bekentenis van zijn zonden. Vóór

zijn sterven verhaalde hij den priester, hoe hij zijn jonge vrouw alleen getrouwd had om haar fortuin machtig te worden. Daarom had hij Florence als zijn woonplaats genoemd, terwijl het in werkelijkheid Milaan was. Alle brieven, aan zijn vrouw gericht door familie of vrienden, onderschepte hij; aan het opgegeven adres woonde namelijk een vriend, die de brieven ontving en aan hem opzond. Daardoor meende zijn vrouw, dat zij geheel vergeten was door die haar zoo dierbaar waren: vandaar haar toenemende treurigheid. Ook de doodstijding harer moeder bereikte haar niet, maar toen haar vader gestorven was, nam Caroli haar en haar kind mede op reis en in een afgelegen dorpje, ver van allen die haar kenden, slechts omgeven van vreemden, vernam zij den dood harer ouders.

't Was een zware slag, en dit te meer, nu de jonge vrouw tegelijkertijd moest hooren, hoe zij gestorven waren in de veronderstelling, dat hun dochter te hunnen opzichte geheel koud en onverschillig was geworden. Maar Caroli lette niet op de smart zijner echtgenoote; het scheen zelfs of hij trotsch was op zijn schuldige handelwijze, en nu dwong hij nog de diepbedroefde dochter, haar handteekening te stellen onder een volmacht, die hem het recht gaf de erfenis in ontvangst te nemen. Zoodra hij dit had gedaan gekregen, vertrok hij naar Florence en liet haar met haar kind alleen achter. Hij ontving het bedrag der erfenis, en toen hij naar het dorpje terugkeerde om haar te halen was zij verdwenen en het kind met haar. Hij bekommerde zich er niet over, deed zelfs niets om haar terug te vinden.

Wat ging het hem aan, zoo zij was weggevlucht van hem, dien zij eens zoo vol liefde en vertrouwen gevolgd was en die dat vertrouwen zoo schandelijk had misbruikt. Hij vermoedde wel dat zij naar Nederland was gegaan; haar kinderlijke liefde had haar zeker er toe gedreven, ten minste op het graf harer ouders te gaan nederknielen nu zij niet aan hun sterfbed had mogen vertoeven; maar het was hem om 't even, hij was zelfs blijde van vrouw en kind ontslagen te zijn. Nu was al dat geld het zijne, en toen hij het geheele bedrag in handen had, kwam de duivel der gierigheid en nam geheel bezit van hem. Waartoe zou hij dat geld verkwisten, het bezit er van was zoo zoet, zoo genotrijk! Zoo was het, dat hij in armoede en zelfs gebrek leefde om zijn goud maar te behouden en zijn schatten te vermeerderen. Nu was zijn dood nabij, en in de gevoelens van oprecht berouw, door Gods barmhartigheid in zijn hart opgewekt, wenschte hij te herstellen wat hij misdreven had.

Hij maakte zijn testament en bepaalde daarin, dat er naar zijn vrouw en kind onderzoek moest worden gedaan; zijn geheele nalatenschap moest belegd worden en de renten gedurende tien jaren gebruikt voor verschillende werken van liefdadigheid. Was na verloop van dien tijd zijn echtgenoote of zijn dochter niet weergevonden, dan kwam het geheele bedrag aan een gesticht voor vondelingen en verwaarloosde kinderen.

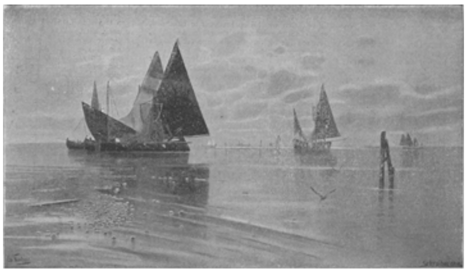

'S MORGENS IN DE LAGUNEN, NAAR DE SCHILDERIJ VAN ED. FISCHER.

Nog slechts weinige dagen leefde hij, en na zijn afsterven, dat waarlijk stichtend was, werd zijn laatste wil ten uitvoer gebracht. Het onderzoek naar signora Caroli en haar dochter was evenwel vergeefsch geweest; het was reeds zoo lang geleden en in het kleine dorpje was men het voorval reeds geheel vergeten.

(*Slot volgt.*)

Bij de Platen.

Wintergenoegens. -

Als de winter regeert met sneeuw en ijs, is het op de eerste plaats wel de jeugd, die er van profiteert. Een sledevaart bergaf - een genoegen, dat hier te lande maar weinigen zich kunnen verschaffen - is natuurlijk heerlijk, en wij gelooven, dat het genot, zij het dan niet voor alle partijen, nog verhoogd wordt door een botsing als op onze gravure als dreigend wordt voorgesteld.

De ‘ingezetenen’ van de tweede slee voorzien de botsing met de omgekantelde eerste, en al zetten ze nog zoo'n waarschuwende keel op, heimelijk hebben ze er pret in, dat ze hun concurrent, die vóór hen beneden wilde zijn, wat averij kunnen bezorgen.

Gelukkig is de mollige sneeuw zacht als dons en is een echte jongen niet al te kleinzeerig, als hij een schram of een buil oploopt.

De brand te Chicago. -

In October van het vorig jaar was het dertig jaar geleden, dat Chicago, een der grootste en bloeiendste steden der Vereenigde Staten, geteisterd werd door een ontzettenden brand.

In 1871 besloeg Chicago, dat in 1833 nog maar 150 houten huizen en een zeer kleine blanke bevolking bezat, reeds een oppervlakte van 92 vierkante kilometer en telde meer dan 300.000 inwoners.

Daar brak na een langdurige droogte in den avond van den 7n October 1871 in een korenpakhuis een brand uit, die spoedig ontzettende afmetingen had aangenomen. In de houten huizen en de ontzaglijke voorraden hout en graan vond het vernielend element rijkelijk voedsel, en binnen weinige uren waren duizenden menschen dakloos. Ook de talrijke schepen in het kanaal en op het meer werden bijna zonder uitzondering een prooi der vlammen.

In den nacht van den 8n October lag de geheele zuidelijke helft van Chicago in puin; maar den volgenden dag vernielde de brand ook de noordelijke helft der stad, zoodat Chicago feitelijk één reusachtige puinhoop was. Een blik op de vuurzee op den eersten dag der ramp vergunt onze afbeelding op blz. 405.

Bijna 20.000 huizen, waaronder 41 kerken en 32 hotels, werden verwoest; nagenoeg 100.000 personen waren zonder dak, 200 kwamen in de vlammen om, en de geheele schade aan huizen, koopwaren enz. bedroeg 190 millioen dollar.

Maar nog was de asch der puinen niet koud, of men begon de stad weer op te bouwen, en reeds na weinige jaren verrees zij prachtiger en grootscher dan te voren. Als bouwmateriaal dienden, in plaats van het vroeger meestal gebezigde hout, ijzer, staal en massieve steensoorten.

Thans is Chicago, waar in 1893 de bekende wereldtentoonstelling werd gehouden, de voornaamste stad van het Westen, en in heel de Unie zijn er maar een paar, die haar in zielental en belangrijkheid van handel en verkeer overtreffen.

's Morgens in de Lagunen. -

Een zacht windje strijkt over de wit-glanzende vlakte der Lagunen bij Venetië, stralend in de morgenzon, die haar golven met honderd kleuren tint, als zij de steenen en palen bespoelen, die uit het doorzichtige water oprijzen.

Stil glijden de visschersbooten over de effen watervlakte. Den bruinen visschers schenen de witte zeilen, niet bij de kleurenpracht van zee en hemel te passen, en daarom lieten zij ze met de bontste kleuren sieren. Deze zin voor het kleurrijke ontaardde te Venetië zoodanig, dat een wet voor de gondels de zwarte kleur voorschreef.

Ook de visschersbooten op onze gravure zijn donker. De visschers hebben hun dag- of liever nachtwerk reeds verricht, ze hebben hun netten al te drogen gehangen en zetten nu met hun buit koers naar de trotsche eilandenstad Venetië.

[Nummer 52]

DE DAME MET DE MOF, NAAR DE SCHILDERIJ VAN MEVROUW VIGÉE-LEBRUN.

Gorm de Noorman, door J. Vesters Jr.

X.

In een klein kasteel in Groningerland, door Yge Galama gekocht, zat deze met zijn beide dochters, Mabelia en Vastrade, bijeen, in druk gesprek.

'Ik hoop maar,' zei Mabelia, voor de zooveelste maal opstaande en door de kle ne ruitjes in het boograam naar buiten turend, 'dat Ubbo vóór het vallen van den nacht thuis is, want zijn lange afwezigheid maakt mij bang te moede.'

'Bedenk, Mabelia,' gal Yge Galama geruststellend ten antwoord, 'dat het een verre weg is naar Daventre, tot waar, naar de mare gaat, grave Gerolf met zijn Saksers en Teisterbanders moet doorgedrongen zijn.'

'Maar wat hoefde Ubbo ook op kondschap uit te gaan door een zoo onveilige landstreek en zijn eegade in spanning en angst achter te laten?'

'Wat gij daar zegt kan u geen ernst zijn, kind. Het was Ubbo's plicht, zich van de juistheid der geruchten te gaan vergewissen. Indien de mare waarheid behelst, dat hertog Godfried om het leven is gekomen, dan zal ook voor Friesland het uur der vergelding aanbreken. Of verlangt ook gij niet naar de stinze te Minnertsga, kinderen?'

'Zeker, vader,' antwoordden Mabelia en Vastrade uit één mond.

'En is uw ongerustheid niet ijdel,' vervolgde Yge Galama, 'daar immers de trouwe Hoige Ubbo vergezelt? En wie weet' - dit met een ondeugenden blik op Vastrade - 'of hij niet heer Diederik mee herwaarts brengt, dien ik niet geheel ten onrechte van het opzet verdenk, mijn lieve Vastrade mij te willen ontrooven.'

'Vader!' riep het jonge meisje uit, op den grijzen edelman toesnellend en haar blozend kopje tegen zijn schouder verbergend, 'ik heb mij nog eerst zoo korten tijd in uw bezit mogen verheugen, en nu reeds zou ik u moeten verlaten?'

'Niet zoo dadelijk, kindlief; en dan, indien heer Diederik het gedoogt, kom ik bij ulieden inwonen. Ik ben te oud geworden voor de eenzaamheid.'

Daar hoorde men hoefgetrappel, en weinige oogenblikken later werden een drietal ruiters verwelkomd: heer Diederik, Ubbo Adelen en Hoige. Yge Galama had goed geraden, en Rotrude bloosde, toen de zoon van grave Gerolf met bijzondere belangstelling naar haar welstand vroeg en haar meedeelde, dat zijn heer vader verlangend was met haar kennis te maken.

Nadat de begroeting was afgeloopen en Hoige op aller aandringen had plaats genomen in den huiselijken kring, verhaalde heer Diederik, dat de mare juist had bericht, dat hertog Godfried te Heerespyk aan den Rijn door graaf Everhard was vermoord, dat zijn krijgsvolk door de te hoop geloopen Teisterbanders was verslagen, dat ook de Saksers waren opgestaan en, door de krijgsknechten van markgraaf Hendrik gesteund, de Veluwe, Hameland[1)] en Salon[2)] van Noormannen hadden schoongeveegd en thans reeds Trianta[3)] waren binnengerukt.

'Mijn heer vader is op het oogenblik te Coevoorde,' besloot de verhaler, 'maar ik stelde er prijs op, u zelf het eerst de heuglijke tijding mede te deelen en u de aankomst

1) De achterhoek van Gelderland.
2) Het tegenwoordige Salland in Overijsel.
3) Drente.

van grave Gerolf te melden, die morgen hier hoopt te zijn, om dan met u de Noormannen ook uit de Friesche gouwen te gaan verdrijven.'

Yge Galama was uit zijn zetel opgerezen, welk voorbeeld door alle aanwezigen gevolgd werd. 'Ik heb jaren naar dit uur verlangd,' zei de grijze krijgsman met bewogen stem, 'en ik dank God, dat het mij vergund zal zijn, de bevrijding van Friesland te aanschouwen. Voor de laatste maal hoop ik den Noormannen de kracht van mijn arm te doen gevoelen. De nederlaag, ons door verraad toegebracht, zal worden uitgewischt, en eindelijk zal de zon der vrijheid weer over ons schoon Friesland opgaan.'

Geestdriftige toejuichingen en teekenen van instemming begroetten deze woorden en allen betuigden hun vreugde, weldra den dierbaren Frieschen bodem te zullen terugzien, door den moedwil des Noormans ontwijd en tot een woestenij gemaakt.

'En gij, wakkere Hoige,' zei Yge Galama, zich tot den hoevenaar wendend, die uit bescheidenheid tot dusver gezwegen had, maar wiens gezicht van voldoening straalde; 'verlangt ook gij niet naar het Friesche land terug?'

'Zeker; het is hier een goed land, maar het is toch Friesland niet. En indien gij mij oorlof wildet geven, zou ik gaarne het leger van grave Gerolf vooruitgaan, ten einde aan de Friezen zijn komst mede te deelen en hun te zeggen, dat Yge Galama nadert om hen allen onder zijn banier te verzamelen.'

'Daaraan herken ik mijn wakkeren Hoige,' hernam de potestaat. 'Ja, roep de Friezen op, zeg hun dat het uur der verlossing nabij is, en dat zij, met speer en boog, met strijdkolf en morgenster, zich aansluiten bij de wakkere Teisterbanders en Saksers, die grave Gerolf aanvoert. En wanneer zoudt gij willen vertrekken?'

'Liefst aanstonds,' zei Hoige opstaande, 'indien gij een ander paard tot mijne beschikking wilt stellen.'

'Niet aldus, Hoige. Gij hebt rust noodig na den verren rit van Coevoorde naar hier. Begeef u thans te ruste, en trek morgen uit bij het krieken van den dag. Mogen God en de H. Maagd u beschermen!'

Toen Hoige vertrokken was, zei Yge Galama tegen heer Diederik: 'Dapperder en trouwer man is er niet in heel Friesland. Ik zal met uw heer vader spreken over de belooning, die zijn moed en trouw verdienen.'

'Voeg u er een goed woord bij,' zel Vastrade tot den jeugdigen ridder, naast wien zij gezeten was, 'ik heb hem mijn vader, Mabelia haar gemaal, Ubbo de vrijheid en het leven te danken.'

'Ik heb uw wensch reeds voorkomen,' antwoordde heer Diederik; 'de belooning, die hem na de overwinning op de Noormannen zal ten deel vallen, zal vorstelijk zijn.' En fluisterend, opdat de anderen het niet zouden hooren, vervolgde hij: 'Ridder Hoige zal hij voortaan heeten, en een strijdakst en een ridderzwaard zal hij in zijn wapen voeren.'

Des anderen daags verschenen de Teisterbanders en Saksers, aangevoerd door grave Gerolf en diens zoon Walger. Het weerzien der beide oude wapenbroeders, die elkander in lange jaren niet gezien hadden, daar Yge Galama in Friesland was gebleven, grave Gerolf de banieren des konings had gevolgd, was zeer hartelijk. Voor beiden lagen droevige jaren, jaren van teleurstelling en nederlagen, achter den rug, want op den slag bij Saucourt was overwinning na overwinning voor den Noorman gevolgd, en de Christenheid was door de Noorsche schuimers, wier vermetelheid toenam naarmate de tegenstand zwakker werd, op het diepst vernederd.

De dood van den geduchten Godfried schudde Frankenland en Duitschland op uit hun dommel, en de landzaten, die voor Godfrieds ijzeren vuist ten laatste alle veerkracht hadden verloren, die als willoos het juk van den overweldiger droegen, stonden thans op en grepen naar de wapenen. En toen de Noormannen een eerste nederlaag hadden geleden en gebleken was, dat die woeste krijgers niet onoverwinnelijk waren, wierpen alom de landzaten het juk der dienstbaarheid af en zwoeren dat de Noormannen tot den laatste zouden worden uitgeroeid.

Hoe verder graaf Gerolfs leger naar het noorden trok, hoe meer het aangroeide, want onderhoorigen zoowel als ridders waren verlangend, zich op de woeste zeeschuimers te wreken, van wie zij zooveel smaad, vernedering en onderdrukking hadden moeten verduren, en bovendien werd hun begeerigheid opgewekt door de schatten en kostbaarheden, die de Noormannen hadden vergaderd en welke zij reeds als een welkome buit beschouwden.

Slechts kort duurde het oponthoud op Yge Galama's burcht, want den Noorman moest zoo weinig mogelijk tijd tot voorbereiding en verweer worden gegund. De potestaat wilde zijn dochters in Groningerland achterlaten, maar beiden verzochten het leger te mogen vergezellen. Mabelia wilde haar vader en echtgenoot niet verlaten en haar hart trok naar de stinze te Minnertsga; Vastrade van haar kant zag niet enkel tegen de scheiding van haar vader op, maar - al wilde zij dit aan niemand bekennen - zij wenschte in de nabijheid van den ridderlijken Diederik te zijn en van diens wapenfeiten getuige te wezen. Bovendien had zij aan Thora gedacht, die zij wilde weerzien, haar heur dank betuigen, ze zoo noodig beschermen tegen de woede harer landgenooten, die, nu eenmaal de hartstocht der wraakzucht in hen ontwaakt was, misschien even onverbiddelijk en onmeedoogend zouden zijn als de Noormannen het geweest waren.

Yge Galama aarzelde eerst uit vaderlijke bezorgdheid, aan het verzoek zijner dochters te voldoen; maar toen dit ondersteund werd door Ubbo Adelen en door grave Gerolf, die voor haar veiligheid instond, zwichtte hij, met vaderlijken trots. ‘Komaan, gij zijt van het geslacht der Galama's,’ zei hij, ‘en het mag mij dus niet verwonderen, dat gij geen vrees koestert voor het woeste oorlogsbedrijf.’

Zoo werd de tocht naar Friesland aangevangen, en het vervulde den potestaat met rechtmatige fierheid, dat voortdurend nieuwe scharen graaf Gerolfs leger kwamen versterken. Op Hoiges woord snelden de Friezen als één man toe, om zich weer onder de banier van Yge Galama te scharen en onder zijn bevel tegen de gehate Noormannen te strijden.

Een talrijke legermacht was op deze wijze bijeengekomen, toen door kondschappers de nadering van den vijand werd meegedeeld. Grave Gerolf sprak de Teisterbanders en Saksers toe, en spoorde hen aan, de overwinningen elders behaald, met een laatsten, schitterenden en beslissenden slag hier te bekronen. Yge Galama voerde het woord tot de saamgestroomde Friezen, wees hun op een zekere zege als allen hun plicht deden en wekte hen op tot den grooten strijd voor hun vrijheid en onafhankelijkheid, onder aanroeping van den H. Bonifacius, voor het geloof om het leven gebracht, en den H. Gondebald, als een held in den strijd tegen de Saracenen gevallen.

Zoodra Gorm het bericht van Godfrieds dood en van den opstand der landzaten was ter oore gekomen, besloot hij, niet de aanvallen op de sterkten der Noormannen af te wachten, maar alle strijdkrachten op één punt samen te trekken en een slag in het open veld te leveren. Indien hij gewild had, had hij het naderende leger gemakkelijk kunnen ontkomen en zich met zijn geheele macht te Esonstad kunnen

inschepen. Maar tegen een smadelijke vlucht voor een bende te hoop geloopen boeren kwam zijn onverschrokken natuur in verzet.

Gorm kende den moed, de geoefendheid zijner krijgers en de geduchtheid hunner wapenen, en hij wist, dat de Teisterbanders, Saksers en Friezen, die naderden, voor het meerendeel landlieden waren, die vaker den kouter hadden bestuurd dan het zwaard gevoerd, die niet als zijn mannen kinderen van den oorlog konden worden genoemd.

Wat beteekende het, of die ongeoefende, ordelooze hoop het overwicht van het cijfer bezat! Zijn woeste ruiters, die reeds lang naar nieuwen strijd hadden gehaakt, zouden die benden neerrijden en schrik en verwarring storten in hun gelederen. Hoe dichter de hoop vijanden, hoe wisser de Noorsche strijdbijlen zouden neerbliksemen en hoe grooter de oogst van lijken zijn zou.

Maar één zaak zag Gorm over het hoofd: de kracht, die vaderlandsliefde, die lang ge-

tergde wraakzucht schenkt; de hoogere bezieling, aan den strijd voor vrijheid en onafhankelijkheid ontleend; de onverwinbaarheid, waarmee die mannen zouden zijn ompantserd, welke streden niet enkel om winst en buit, maar voor hun haardsteden en altaren.

Grave Gerolf had het leger in drie afdeelingen gesplitst: de Teisterbanders werden aangevoerd door zijn zoon Walger, de Saksers door zijn zoon Diederik, de Friezen door Yge Galama, bijgestaan door Ubbo Adelen en de andere Friesche ridders, terwijl hij zelf zich aan het hoofd stelde van een schaar uitgelezen ruiters, wier taak het was, op de meest bedreigde punten hulp te bieden.

Onder een woest krijgsgeschreeuw begonnen de Noormannen den aanval en reden met hun oude onstuimigheid op het voetvolk in, in het eerste gelid Gorm, die, hoog te paard gezeten, de zijnen door woord en voorbeeld aanmoedigde. Geweldig was de schok, fel lichtten de bliksemende strijdaksten, maar onwrikbaar als de eiken der Germaansche wouden stonden Friezen, Saksers en Teisterbanders. Een nieuwe aanval werd gewaagd, nog onstuimiger dan de eerste; weer werd hij afgeslagen. Nu drongen op hun beurt de Saksers vooruit, aan wier hoofd heer Diederik. Zij waren het moede, een verdedigende houding aan te nemen, en wilden aanvallenderwijs optreden. Maar in hun ijver waagden zij zich te ver vooruit, en Gorm, die hun misslag inzag, maakte er van gebruik om hen te omsingelen.

Vastrade, die het gevaar zag, waarin de jeugdige ridder verkeerde, uitte een kreet. Ze had de witte pluim op den helm, waaraan zij hem herkende, zien verdwijnen. God, zoo hij gevallen was!.... Maar daar kwam hulp opdagen. Grave Gerolfs ruiters ontzetten de ingesloten Saksers, en onder die ruiters was er een, die zich boven allen door zijn doodsverachting en nooit falende slagen onderscheidde. Het eerst van allen had hij de ijzeren omsluiting der Noormannen verbroken en was nog juist tijdig gekomen, om heer Diederik, wiens paard onder hem was neergezegen, voor een doodelijken slag te behoeden. Grave Gerolf vroeg zich af, wie die ruiter mocht zijn, maar hij herinnerde zich niet, dien koenen krijgsman, van wiens gezicht, ten gevolge van het ijzeren neusstuk slechts weinig te bespeuren was, ooit gezien te hebben. In ieder geval behoorde hij niet tot de mannen, die met hem uit het zuiden waren gekomen. Maar waar had hij zich dan bij zijn ruiters geschaard?

Den graaf werd geen tijd tot nadenken gelaten, want de strijd woedde met verdubbelde verbittering voort. Gorm zag, dat hij de beteekenis en de kracht van den vijand onderschat had, en deze voelde zijn moed en zelfvertrouwen stijgen naarmate hij veld won. Langzaam maar onweerstaanbaar rukte hij vooruit, de Noormannen steeds verder terugdrijvend. Aan vluchten dachten dezen niet: indien ze niet konden overwinnen, dan wilden zij tot den laatsten man vallen, na eerst hun leven zoo duur mogelijk te hebben verkocht. Steeds hardnekkiger en verwoeder werd het gevecht: kwartier werd niet gevraagd en ook niet gegeven.

Het meest onderscheidden zich de Friezen, en van dezen was Hoige een der geduchtste strijders. De strijdakst van Rolfr, die hij als zegeteeken had bewaard, was een geweldig wapen in de gespierde hand van den hoevenaar, - iedere slag trof, en iedere getroffene was een man des doods.

Met den moed der vertwijfeling streed tegen de Friezen een afdeeling Noormannen, aangevoerd door Rolfr. Zij slonk voortdurend, tot ten slotte niemand meer over was dan Rolfr, die, te voet, den wanhopigen kamp tot het uiterste voortzette. Grimmig sloeg hij nog van zich af, maar hij bloedde reeds uit verscheidene wonden, en steeds

nauwer werd de kring om hem heen. Ten laatste ontzonk het wapen zijn vuist, en zwaarden, speren en knotsen werden opgeheven om hem den genadeslag toe te brengen. Nu drong Hoige naar voren en plaatste zich voor den Noorman. ‘Spaar zijn leven, vrienden,’ vroeg hij; ‘ik verzoek u dit uit naam van Yge Galama.’

Rolfr had den hoevenaar herkend. ‘Waarom doodt gij me niet?’ vroeg hij bitter. ‘Waart gij in mijn plaats geweest, dan hadt gij op geen genade kunnen rekenen,’

‘Het leven worde u geschonken ter wille van Rotrude,’ antwoordde Hoige.

‘Rotrude!’ fluisterde de Noorman; ‘zij haat en verafschuwt mij dus niet?’ Doch na een oogenblik vervolgde hij hartstochtelijk: ‘Dood mij, want ik kan en wil geen dienstman der Friezen worden.’

‘Gij zult een vrij man blijven, Rolfr, en u kunnen begeven werwaarts gij wilt. Yge Galama heeft u op Rotrudes voorspraak het leven en de vrijheid toegezegd.’

Gorm de Noorman streed nog, en het scheen wel, dat zijn krachten toenamen naarmate het aantal zijner volgelingen verminderde. Hij was een echte zoon van het Noorden, en als een everzwijn de honden die het bespringen, zoo schudde hij de vijanden van zich af, die hem te na kwamen. Verbitterd over den tegenstand, dien ze ontmoetten, drongen Friezen, Teisterbanders en Saksers met grooter woede vooruit. Gorm moest ten slotte onder hun slagen vallen, evenals het everzwijn ten laatste bezwijkt voor de overmacht.

Men eischte dat Gorm zich zou overgeven, maar hij antwoordde met een hoonlach, en zijn strijdakst suisde weer door de lucht. Doch ten laatste namen ook de krachten van dezen reus af en werden zijn slagen minder dicht en minder zeker.

Nu was zijn lot beslist, maar daar wierp zijn dochter zich tusschen hem en zijn vijanden en dekte haar vader met haar lichaam als met een schild. Door den hardnekkigen tegenstand en het bloed der wapenmakkers, dat hij vergoten had, verbitterd, eerbiedigden de Friezen noch de jeugd, noch de kinderlijke liefde van Thora, en met haar vader zou ze een wissen dood hebben gevonden, indien niet op dit oogenblik een ander jong meisje beschermend de handen had uitgebreid.

‘Rotrude!’ klonk het van Thora's lippen, en een straal van hoop verlevendigde haar oog.

‘Thora, vrees niets, uw vader en gij zult gered worden.’

Toen de Friezen de dochter van Yge Galama herkenden, lieten zij hun wapenen zinken. ‘Schenk mij het leven van Gorm en zijn dochter,’ vroeg zij. Daar naderden graaf Gerolf, Yge Galama, Ubbo Adelen, heer Diederik en de andere aanvoerders, die den laatsten tegenstand der Noormannen hadden gebroken.

‘Uw wensch zij ingewilligd,’ zei grave Gerolf, ‘er heeft heden bloed genoeg gevloeid, en Gorm is de dapperste onder de dapperen.’

Thora viel in de armen van Galama's dochter. ‘De voorspelling van Hancwin komt uit,’ mompelde zij. ‘Wij hebben u het leven te danken, maar ik vrees, dat mijn arme vader zijn wonden niet zal overleven.’

Vastrade wilde antwoorden, toen een ruiter naderde, van het paard steeg en voor Yge Galama op de knieën zonk.

‘De redder van mijn zoon Diederik,’ mompelde grave Gerolf ten hoogste verrast.

‘Yge Galama, ik heb heden mijn misdaad pogen uit te boeten; kunt gij mij thans vergeven?’

‘Sta op, Okko Juckema, gij hebt als een held gestreden en daardoor uw misdaad uitgewischt.’

De smeekeling wilde nu ook voor Ubbo Adelen neerknielen, maar deze voorkwam hem. ‘Niet aldus, Okko, het verleden is vergeten en vergeven. In de herinnering blijft

niets over dan de roemrijke dag van heden, waarin gij zoo wèl uw aandeel hebt gehad.'

'Zoo is het,' beaamde grave Gerolf. En daarna op vroolijker toon: 'En nu naar de stinze te Minnertsga, om van de vermoeienissen van dezen dag uit te rusten!'

XI.

Het was feest op Yge Galama's stinze. De verloving zou worden gevierd van de beminnenswaardige Vastrade met heer Diederik. Uit alle gouwen van Friesland waren, op uitnoodiging van den vader der bruid, edellieden en edelvrouwen saamgestroomd, om door hun tegenwoordigheid den luister van het feest te verhoogen.

Een schitterend gezelschap was in de ruime burchtzaal bijeen. Grave Gerolf was er met zijn beide kloeke zonen, Diederik en Walger, Yge Galama met zijn twee dochters, verder Ubbo Adelen, de gelukkige echtgenoot van Mabelia, de Liauckema's, de Tjessinga's, de Dekema's en vertegenwoordigers van andere roemruchte Friesche geslachten.

Okko Juckema was wel genood, maar niet verschenen. Hij had zich laten verontschuldigen, want, al had hij door zijn dapperheid zijn misdaad doen vergeten, toch meende hij, dat zijn verschijnen een wanklank zou mengen onder zooveel vroolijkheid en blijdschap, dat zijn bezoedeld blazoen niet meer mocht worden opgehangen naast de ongerepte wapenschilden der andere Friesche edellieden.

Op uitdrukkelijk verlangen van grave Gerolf was Hoige tegenwoordig, maar het had veel moeite gekost, eer men den braven hoevenaar had kunnen overhalen, het gezelschap van zooveel en zoo aanzienlijke ridders en edelvrouwen te deelen.

'Mijn plaats is bij de wapenknechten en dienstbaren,' zei Hoige, 'en het voegt mij niet, in zoo doorluchtig gezelschap te verkeeren.'

'Het is mijn wensch en ook die van Vastrade,' had Yge Galama geantwoord. 'Wij hebben u zooveel te danken, en mijn dochter verlangt dat gij getuige zult zijn van haar geluk.'

En toen Hoige nog tegenstribbelde sneed Yge Galama verder verzet af door te verklaren, dat grave Gerolf zijn tegenwoordigheid in de burchtzaal had verlangd, en dat den graaf, als vertegenwoordiger des keizers, gehoorzaamheid moest worden bewezen.

Maar hoe groot was de verbazing, neen, ontsteltenis van Hoige, toen hem aan den disch de eereplaats, aan de rechterhand van Vastrade, werd aangewezen. 'Dat moet een vergissing zijn,' stamelde de hoevenaar, beschroomd den kring van hooge gasten overziende. Doch de graaf zelf verzekerde hem, dat niemand meer dan hij waardig was, die plaats in te nemen.

Toen men aan het nagerecht was gekomen en in geschilderde korfjes het ooft werd binnengebracht, rees grave Gerolf op. Hij stelde het eerst een dronk in op de bevrijding van Friesland uit vreemde overheersching en op Yge Galama, door den keizer opnieuw in zijn waardigheid van potestaat bevestigd. Daarna dronk hij op de jongverloofden, die de gelukwenschen van alle aanwezigen hadden in ontvangst te nemen.

Nadat de stilte was weergekeerd, nam grave Gerolf opnieuw het woord. 'Hebben alle Friezen als trouwe en wakkere mannen hun plicht gedaan, één is er, die zich door moed en trouw, een ridder waardig, boven allen heeft onderscheiden. Indien de beminnelijke Vastrade en mijn zoon heden de gelukkigste der stervelingen zijn, indien wij ons thans in deze zaal feestelijk bijeen vinden, hebben wij dit aan Hoige te danken. Ik heb er met den keizer over gesproken, en deze heeft mij belast mede

te deelen, dat Hoige voortaan ridder Hoige van Andla zal heeten naar het riddergoed van dien naam, dat hem hierbij in vrijen en vollen eigendom wordt geschonken; dat hij een strijdakst en een zwaard in zijn wapen zal voeren - een strijdakst, omdat hij daarmee den Noormannen zoo geduchte slagen heeft toegebracht, een zwaard, omdat dit het wapen der ridders is; dat hij op den eerstvolgenden rijksdag te Paderborn is genoodigd, om daar uit de handen des keizers zelf den ridderslag te ontvangen. Leve ridder Hoige van Andla!'

Het was een geestdriftige betooging, die op deze woorden den nieuwen ridder ten deel viel. Yge Galama, Mabelia, Vastrade, Ubbo, Diederik en al de overigen kwamen Hoige de hand drukken, die nauwelijks begreep wat er rondom hem voorviel, zóó onthutst was hij door de buitengewone eer, die hem te beurt was gevallen. Hij had nooit hooger eerzucht gekend dan zijn land en zijn meester trouw te dienen; wat hij gedaan had deed hij niet uit hoop op belooning, maar enkel omdat zijn

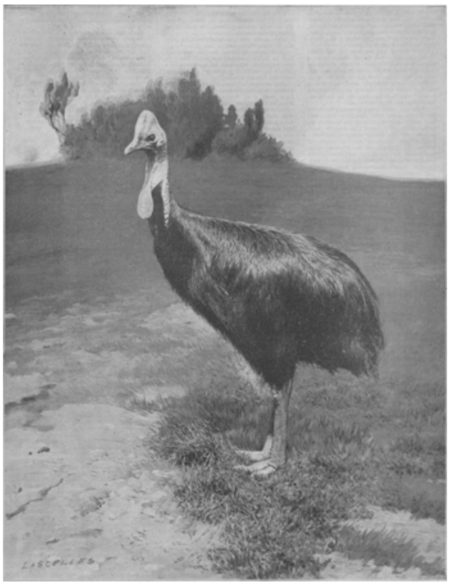

DE KASUARIS, NAAR EEN TEEKENING VAN LASCELLES.

rechtschapen gemoed, zijn nobel hart er hem toe dreef. Hij wist zelfs niet, dat hetgeen hij verricht had grootsch en heldhaftig was: ieder ander, dacht hij, zou in zijn plaats evenzoo gehandeld hebben.

Thans de gelijke te zijn van al die vrome en edele ridders, een riddergoed in vollen eigendom te bezitten, door 's keizers hand tot ridder te worden geslagen, - de gedachte aan dit alles deed hem duizelen. Maar de blijken van belangstelling, die men hem schonk, waren zoo welgemeend, zoo geheel vrij van ieder spoor van naijver of hoogheid, dat Hoige ten laatste zijn schuchterheid aflegde en met gepaste vrijmoedigheid op de talrijke gelukwenschen kon antwoorden.

Eenige oogenblikken later droegen dienstbaren een volledige wapenrusting binnen. Yge Galama schonk den nieuwen ridder een borstkuras van gepolijst staal, flonkerend van een dofblauwen glans; Ubbo Adelen een kostbaren helm met zilveren versierselen; Vastrade een machtig ridderzwaard met zilveren gevest. En toen Hoige zich in deze rusting had gestoken, keken allen met bewondering op tot de hooge, ridderlijke figuur, die voor geen afstammeling der oude geslachten in waardigheid en zwier van houding hoefde onder te doen.

VISCHMARKT TE AMSTERDAM, NAAR DE SCHILDERIJ VAN HANS HERRMANN.

En toen Hoige met grave Gerolf en Yge Galama aan zijn zijden, op het burchtplein verscheen, waar de dienstbaren en wapenknechten bijeen waren, wien de groote mare was meegedeeld, steeg uit aller borst een luid gejuich op ter eere van den nieuwen ridder. Niet één misgunde hem de hooge eer, allen achtten ze wèl verdiend en voelden zich gestreeld door de gedachte, dat een der hunnen om zijn moed en trouw in de edele ridderschap was opgenomen. De oude Wicbert schreide van aandoening, toen hij Hoiges handen in de zijne drukte. ‘Wat een gelukkige dag: de goede Vastrade de verloofde van heer Diederik, 's graven Gerolfs zoon, en de trouwe Hoige tot zoo hooge waardigheid verheven!’

Terwijl het feest nog werd voortgezet, begaven Mabelia en Vastrade zich naar een klein vertrekje in den burcht, waar Thora, de dochter van Gorm den Noorman, zich bevond.

Na den slag, die aan de heerschappij der Noormannen in Friesland een einde maakte,

waren Thora en haar vader gastvrij en liefdevol in de stinze van Yge Galama opgenomen. Ondanks de zorgvuldigste verpleging mocht het niet gelukken, Gorm in het leven te behouden. Maar vóór hij stierf beval hij, getroffen door de edelmoedigheid van zijn vijand, Thora in de hoede van Yge Galama aan, daar zij liever in het land der Friezen bleet dan met Rolfr naar haar vaderland terug te keeren. 'Het is misschien ook beter zoo,' zei Gorm. 'Hier zal thans vrede en rust heerschen en zult gij liefhebbende harten om u heen vinden, terwijl in ons land het woeste oorlogsbedrijf het hoogste wordt geacht.'

Yge Galama behandelde Thora met eerbied, zijn dochters haar met zusterlijke genegenheid en trachtten haar door allerlei oplettendheden schadeloos te stellen voor het verlies van den vader, dien ze, ondanks zijn ruwe natuur, toch zoozeer had liefgehad.

Op het aandringen van den potestaat en zijn dochters om het feest ter eere van Vastrades verloving bij te wonen, had ze geantwoord met de bede, in haar kamer te mogen blijven. Feestvreugde betaamde haar niet waar ze nog treurde over het groote verlies, dat haar had getroffen, en het aanschouwen van zooveel opgewektheid en vroolijkheid zou haar nog droeviger stemmen, de wonde, die haar was geslagen, nog meer doen schrijnen.

Men eerbiedigde haar wensch, maar zoodra Vastrade en Mabelia zich voegzaam uit den kring der feestgenooten konden verwijderen, begaven zij zich naar de dochter van den Noorman, die haar met een stillen glimlach ontving.

'Wat is ze mooi in haar stemmig rouwgewaad,' dacht Mabelia, en Vastrade liet de in de burchtzaal aanwezige jeugdige ridders haar geestesoog voorbijtrekken, om zich af te vragen, wie het waardigst zou zijn, deze blonde dochter van het hooge Noorden als zijn gemalin naar zijn burcht te voeren.

Thora was opgerezen, en Vastrade omhelzend, wenschte ze haar geluk met den blijden dag van heden. 'Vastrade, ik zie een gelukkige toekomst voor u in het verschiet.' Zij hield een oogenblik op, als staarde zij in de komende tijden, waarvan het geheim voor haar ontsluierd scheen, en vervolgde met het gelaat en het majestueuze gebaar van een profetes: 'Gij zult de moeder zijn van een groot en roemrijk geslacht, dat zal uitmunten in den raad en op het veld en dat vrij en onafhankelijk zal heerschen over de lage landen aan zee.'

Vastrade en Mabelia zwegen, getroffen door die woorden, die stem, dat gelaat stralend van begeestering. Eindelijk had Vastrade de spraak herkregen; onstuimig omhelsde ze de dochter van den Noorman en riep uit: 'Thora! mijn lieve Thora! Ook gij moet gelukkig zijn. In de burchtzaal is meer dan één ridder, hoog van afkomst en hoog van moed, die zich gelukkig zou achten, u als zijn eegade naar zijn stinze te geleiden.'

Thora maakte zich zachtjes uit de omhelzing los en zei ernstig: 'Vastrade, ik heb lang en ernstig nagedacht, maar nu ik Jesus heb leeren kennen, wil ik geen anderen bruidegom erkennen en toebehooren dan Hem. Naar een klooster wil ik mij begeven, en daar zal ik veel bidden voor u allen, maar vooral voor mijn arme landgenooten, opdat hun oogen geopend worden voor het licht van het ware geloof.'

'Mijn lieve zuster,' zei Vastrade, Thora omhelzend, maar ze kon er niet meer bijvoegen, want haar oogen waren vol tranen en snikkend verborg ze het hoofd tegen den schouder harer vriendin.

Vele jaren nog bestuurde Yge Galama de Friesche gouwen, waar na de bevrijding uit de Noorsche overheersching welvaart en bloei terugkeerden. En na zijn dood werd Ubbo Adelen als potestaat gehuldigd en, in het voetspoor van Yge Galama tredend, wist hij zich de hoogachting en aanhankelijkheid zijner onderhoorigen te verwerven, evenals Mabelia door haar minzaamheid en mildheid de genegenheid der Friezen had gewonnen.

Ridder Hoige van Andla toonde zich ook in het vervolg een dapper en vermetel krijgsman. Hij volgde de banieren des keizers, die hem tot ridder had geslagen, en nam deel aan den vermaarden veldslag bij Leuven, waar koning Arnulf den Noormannen, die opnieuw in de Duitsche landen waren gevallen, een beslissende en vernietigende nederlaag toebracht. In dezen slag sneuvelde Okko Juckema, wiens laatsten groet en bede om vergeving ridder Hoige aan Yge Galama en de zijnen overbracht.

Vastrade en heer Diederik werden een gelukkig paar. Thora's voorspelling ging in vervulling. Een hunner zonen, Diederik geheeten, werd de eerste graaf van Holland, en nadat hij met de grafelijke waardigheid was bekleed, bracht hij een bezoek aan het klooster der Kanonikessen te Stavoren, waarvan abdis was Thora, de dochter van Gorm den Noorman.

De Kasuaris.

Wel eenige gelijkenis, wat den bouw betreft, met den struisvogel heeft de kasuaris, die in de eilanden van den Indischen Archipel en in Australië wordt aangetroffen. Hij heeft, evenals de struisvogel, lange beenen, die hem uitmuntend geschikt maken om te loopen, maar bezit evenmin slagpennen, zoodat hij niet kan vliegen.

Van den struisvogel onderscheidt hij zich door een beenachtige, niet met vederen bedekte verhevenheid, die als een helm zijn schedel dekt, en door twee vleeschlappen aan den naakten hals. De dikke pooten zijn met drie teenen voorzien, die aan den binnenkant door nagels worden beschut.

De helmkasuaris - de meest bekende der negen soorten, waarin deze orde der vogels wordt verdeeld - is zwart, de voorkop groenblauw, de achterkop groen, de hals van voren paars, van bezijden blauw, van achteren rood, de oogen zijn roodbruin, de pooten grijsgeel en de snavel is zwart. Jonge vogels zien er bruinachtig uit.

Alle reizigers, die over het leven der kasuarissen in den vrijen toestand iets weten mee te deelen, stemmen hierin overeen, dat ze de dichtste wouden bewonen en hier een zeer verborgen leven leiden, bij het minste gevaar onmiddellijk wegijlen en zich aan de blikken der menschen trachten te onttrekken.

Van alle overige kortgevleugelde vogels onderscheiden zich de kasuarissen doordat ze niet loopen, maar draven, en daarbij het lichaam waterpas houden. Heel vlug zijn ze in hun gewonen doen niet, maar moeten ze vluchten, dan jagen ze met verbazingwekkende snelheid vooruit.

Wordt een kasuaris woedend gemaakt, dan valt hij zijn tegenstander, mensch of dier, met groote heftigheid aan en tracht hem met zijn snavel en de nagels zijner pooten letsel toe te brengen. De oppassers der diergaarden, waar men kasuarissen vindt, zijn voor deze banger dan voor leeuwen en tijgers, daar men de gemoedstemming dezer roofdieren aan hun gezicht kan zien, maar zich voor den

kasuaris niet kan in acht nemen en ieder oogenblik een valsche streek van hem kan verwachten.

Hoewel de kasuarissen dierlijk voedsel niet geheel versmaden, behooren ze toch tot de planteneters. De ontdekkingsreiziger Haacke bevond, dat ze in de bosschen van Nieuw-Guinea hoofdzakelijk van sappige vruchten leven. In de diergaarden geeft men hun een mengsel van brood, graankorrels, gesneden appelen en dergelijke ingrediënten, en zij bevinden zich daar opperbest bij.

De jongere kasuaris is een aardig diertje, zoowel wat kleur en teekening als wat zijn manier van doen betreft. Zijn huid is op geelbruinen grond donkerbruin gestreept, de helm wordt door een afplatting op den kop reeds aangeduid en de vleeschlappen aan de keel zijn al voorhanden.

De emoe, die tot dezelfde orde behoort, maar als een afzonderlijke familie wordt beschouwd, gelijkt in gestalte op den struisvogel, maar heeft een meer gedrongen romp en een korteren hals en staat lager op zijn pooten. De vleugels zijn zoo buitengewoon klein, dat men ze niet ziet, wanneer ze stijf tegen de romp zijn gedrukt, en de veeren zijn lang maar smal.

De emoe staat in lengte bij den Afrikaanschen struisvogel achter, maar overtreft daarin den Amerikaanschen struisvogel of nandoe. Zijn hoogte bedraagt ongeveer 1.70 meter, maar jagers (voor wier Latijn men altijd zekere beduchtheid moet koesteren) verzekeren, dat ze wel eens een mannetje van twee meter hoogte hebben neergelegd.

Uit de berichten van vroegere reizigers blijkt, dat men den emoe bij Botany Bay en Port Jackson in Nieuw-Zuid-Wales en ook aan de zuidkust van Nieuw-Holland in menigte aantrof, dat hij ook de omliggende eilanden bewoonde en iederen reiziger, die Australië aandeed, moest opvallen, daar hij in het geheel niet schuw was. Op Tasmanië is hij echter thans reeds zeer zeldzaam geworden, en op het vasteland is hij van de kust meer en meer naar het binnenland gedrongen, zoodat hij nu nog alleen op de uitgestrekte vlakten in het Zuiden wordt aangetroffen. Er worden nog wel ieder jaar een aantal emoes op de markt gebracht, maar de tijd schijnt niet veraf, dat de struisvogel van Australië even zeldzaam zal wezen, als het thans reeds de groote kangoeroes zijn.

Vondeling en dievegge,
door
Christine.
(*Slot.*)

Henri vernam dit alles van den priester, die bij den dood van Caroli tegenwoordig was geweest, en deze noemde hem ook den notaris, die met de uitvoering van het testament belast was geworden. Vergezeld van zijn moeder en Betsie bracht hij dien ambtenaar een bezoek en vergewiste zich, of er moeilijkheden zouden kunnen ontstaan omtrent het bewijzen van Anna's afkomst. De notaris, wien de geschiedenis van het meisje verhaald werd en ook het kerkboekje vertoond, verklaarde zich genegen de erfenis van Caroli aan haar uit te betalen, maar ook alleen aan haar persoonlijk, waarbij het hem dan eerst duidelijk moest zijn door vergelijking van haar persoon met het portret harer moeder, dat zij werkelijk de dochter was van Caroli en Anna van Meeteren.

Men had nu verder niets meer te doen te Milaan; het doel van de reis was bereikt, en nu besloot men zich eenige rust te gunnen en op de terugreis de voornaamste

steden aan te doen en haar merkwaardigheden te bezichtigen. Zoo bezochten de reizigers eenige steden in Italië, de Riviera, Frankrijk en België en hielden zich ook in Antwerpen op. Daar bezichtigden zij de schoone kathedraal en bewonderden de meesterstukken van Rubens en Van Dijck. Ook de haven en dokken werden bezocht, en na eenige rust in een der groote hotels te hebben genoten, wilden de reizigers naar het station terugkeeren. Op weg daarheen bemerkte Betsie, dat haar handschoen gescheurd was; nu, het kwaad was spoedig te verhelpen, handschoenenwinkels waren er genoeg, en den eerste den beste binnentredend, zag zij een jong meisje in een stemmig zwart kleedje, dat naar haar begeeren vroeg.

Verrast keek Betsie haar aan, plotseling liep zij op het meisje toe en sloot haar in de armen; snikkend riep zij uit: 'Anna, mijn lieveling, eindelijk heb ik je terug! Wat hebt gij ons verdriet aangedaan met ons te ontvluchten!'

Ja, het was Anna. De ontroering en de verrassing overmeesterden haar, en ook zij weende en vermengde haar tranen met die van Betsie, die zoo gelukkig was, dat zij het kind harer vriendin, haar dierbare Anna, weergevonden had.

Middelerwijl kwam Henri met zijn moeder aan den arm naar binnen om te zien waar Betsie zoo lang bleef. Hoe stonden zij verbaasd, in het bescheiden winkeljuffertje Anna te herkennen. Mevrouw Van Hasselt sloot het meisje vol liefde in haar armen: 'Nu zal

alles weer goed worden, mijn kind,' zei ze aangedaan, 'nu ben je weer bij ons en voor altijd, we laten je niet meer gaan.'

Ook Henri naderde Anna, hij was bleek en met innige ontroering staarde hij het jonge meisje aan en drukte haar de hand. Hij wilde spreken, haar verzekeren hoe gelukkig hij was haar terug te zien, maar de eigenares van den winkel, verbaasd en terecht begrijpend, dat hier iets voorviel, waarvoor een winkel, waar iedereen kan binnengaan, de rechte plaats niet was, noodde met een paar vriendelijke woorden het gezelschap in de huiskamer en liet hen daar alleen. Nu konden zij tot bedaren komen en het geluk, zoo plotseling vereenigd te zijn, kalm genieten.

Het leek Anna een droom toe: was zij het werkelijk, die daar zat tusschen mevrouw Van Hasselt en Betsie, door beiden met teekenen van de innigste vriendschap en liefde overladen? Was het werkelijk Henri, die haar aanzag met oogen, waaruit de teederste genegenheid straalde! Zij kon het niet gelooven, het was te veel geluk! Zij zou ontwaken uit dien droom en weer alleen zijn, verre van haar dierbare vrienden. Maar neen, zij hoorde toch hun stem, zij voelde toch hun handdruk. Zij wilde spreken, hun zeggen, hoe gelukkig zij was hen weer te zien, maar zij kon niet.

Betsie trachtte haar tot bedaren te brengen: 'Zeg niets, lieve Anna, word eerst kalm, straks zullen wij praten. Laat mij je nu slechts vertellen, dat er geen smet meer op je rust. Arm kind, veel heb je geleden, maar wij willen het je vergoeden. Voortaan scheiden wij niet meer.'

Anna zag haar met verwonderde oogen aan. Hoe, de dubbele smet was weggenomen; maar als dat waar was, dan had zij ook een familie, een naam, dan kon zij fier het hoofd opheffen en behoefde zich niet te verbergen.

'Ja, Anna,' zei mevrouw in antwoord op haar stomme vraag, 'je hebt een eerlijken naam en al heb je geen naaste familie meer, er zijn er zoovelen, die je goede moeder gekend hebben, zij zullen ook de dochter met open armen ontvangen.'

'Maar wat is er gebeurd, wie ben ik dan, hoe is mijn naam?' kon Anna eindelijk stamelen.

'Je moeder, kindlief, was onze beste vriendin; wij beiden hebben haar gekend en liefgehad van onze jeugd af. Anna van Meeteren was haar naam. Maar kom, nu niet verder meer gepraat, je gaat met ons mee, en als wij weer thuis zijn in ons gezellig salonnetje, zullen wij je alles vertellen. Laat het gehoorde je voorloopig genoeg zijn.'

De eigenares trad nu eenigszins beschroomd binnen; hoe kiesch zij ook was, de nieuwsgierigheid dreef haar er toe het onderhoud te storen. Zij kwam evenwel juist van pas. Anna stelde haar voor en kon daarbij niet nalaten te zeggen, dat, hoewel het heimwee haar dikwijls gekweld had, zij toch in dit huis niet ongelukkig was geweest, daar zij door haar meesteres met de meeste voorkomendheid was behandeld.

De goede dame was bedroefd toen zij vernam, dat het jonge meisje haar ging verlaten, maar mevrouw Van Hasselt wilde er niet van hooren, haar achter te laten. Daar Anna in Antwerpen geen kennissen of vrienden had, was zij, na haar kleine bezittingen te hebben ingepakt, gereed om te vertrekken. Zij bedankte haar gewezen meesteres met de meeste hartelijkheid en beloofde haar te schrijven. Een rijtuig kwam voor, en het gezelschap reed naar het station en stapte in den trein, die hen naar Den Haag zou voeren.

Onderweg hadden de reizigers een coupé voor zich alleen en was er gelegenheid het jonge meisje de gebeurtenissen te verhalen, die hadden plaats gegrepen. Anna weende, toen zij vernam wat haar moeder geleden had. Ach, wat zou zij gaarne haar

getroost, haar lijden verlicht hebben! Maar de arme was niet meer, haar kind mocht dien troost niet smaken. Doch nu was haar moeder toch zeker in den hemel, van daar zag zij vol teederheid op haar kind neen, dat nooit de koesterende moederliefde had mogen genieten, maar nu de liefde en teederheid ondervond van haar, die eens haar trouwe vriendinnen waren geweest.

Nu verhaalde ook Anna haar wedervaren sedert zij Den Haag verlaten had. Zij deelde haar kennismaking met Maria Bergmans mee, en hoe zij op den ochtend van haar vlucht van haar vriendin het adres van heur moeder had ontvangen. Zij was door deze met de meeste welwillendheid ontvangen, maar daar mevrouw Bergmans op het punt was naar Brussel te vertrekken om bij haar zoon, die daar was getrouwd, haar intrek te nemen, zag Anna in, dat zij daar niet lang kon blijven en zocht zij een betrekking. Spoedig vond zij die in den handschoenenwinkel en sedert was zij daar gebleven.

De tijd was onder die mededeelingen ras verstreken en men was de grenzen genaderd. Allen moesten uitstappen en na het onderzoek der bagage, gingen de reizigers in de wachtkamer. Terwijl zij daar gezeten waren, zei Anna schuchter: 'Mevrouw, mag ik u iets vragen?'

'Zeker, mijn kind,' antwoordde mevrouw, 'maar eerst mijn beurt. Noem mij niet meer mevrouw maar moeder, want dat wil ik voor je zijn.'

'Nu dan, lieve moeder,' zei Anna, terwijl een gelukkige glimlach haar gelaat verhelderde, 'sta mij toe, naar Beekvliet te gaan. Ik gevoel behoefte aan vrouw De Vries mijn deelneming te betuigen in het verlies, dat haar getroffen heeft en zou dat bezoek liever niet uitstellen. Wie weet hoe kort de arme vrouw nog te leven heeft!'

'Ga gerust, mijn kind,' was het antwoord, 'maar we zullen je vergezellen, ten minste, als je de reis niet liever alleen doet.'

'O, neen, ik ga veel liever met u samen,' zei Anna, en zoo kwam het, dat er andere kaartjes werden genomen en de reizigers den trein opzochten, die hen naar Gelderland zou voeren.

Het was het meisje vreemd te moede; alles was zoo plotseling gegaan, dat zij zich van het gebeurde nog geen rekenschap wist te geven. Gisteren was zij nog het meisje zonder naam, zonder familie, gebukt onder de op haar rustende schande, en nu ging zij terugkeeren naar het stille dorpje, van waar zij weggevlucht was; maar met opgeheven hoofd en fieren blik keerde zij weer.

In Beekvliet aangekomen, wilde zij onmiddellijk naar vrouw De Vries gaan, en haar vrienden, die haar verlangen begrepen, maar ook gevoelden, dat zij bij dat wederzien te veel zouden zijn, lieten haar alleen gaan. Henri ging zijn oom halen, die zeker met de meeste belangstelling hun wedervaren zou vernemen en Anna snelde naar de zoo welbekende hoeve. Onderweg ontmoette zij een jong meisje, dat haar bekend voorkwam; plotseling herkende zij Kaatje, de kleine ganzenhoedster. Het meisje bleef staan en staarde Anna aan, ook zij herinnerde zich, maar durfde niet naderen.

'Kaatje, kent gij mij niet meer?' vroeg Anna.

'Jawel, juffrouw, maar wat is u mooi geworden, en heelemaal een dame.'

'Maar toch deze fde als vroeger. Vertel mij eens, hoe gaat het vrouw De Vries?'

'Slecht, juffrouw Anna, zij is doodziek. Ik ga juist den pastoor waarschuwen, want het loopt op het eind.'

Anna schrok: 'Dan kom ik nog maar juist bij tijds,' zei zij, 'zou het haar genoegen doen mij te zien?'

‘O, juffrouw, zij spreekt voortdurend over u. Wat zal zij blijde zijn! Gaat u maar gerust naar de hoeve, iedereen, ook in het dorp, weet nu wie het is, die het bankbiljet wegnam. Niemand zal u meer met den vinger nawijzen. Maar ik moet voort, anders komt de pastoor te laat.’

Het meisje snelde weg en ook Anna verhaastte haar schreden. Haar onschuld was dus aan het licht gekomen, maar wat moest het de arme moeder niet zwaar zijn gevallen; haar zoon was de schuldige! Geen wonder, dat het lijden haar leven verkortte!

Anna vreesde te laat te komen; zij had haar pleegmoeder nog zooveel te zeggen, voor zooveel te danken. Daar zag zij de welbekende omtrekken van het gebouw, dáár was de weg, waar haar moeder den dood had gevonden, dáár de heg, waar zij in doodsstrijd had gelegen. Anna schoten de tranen in de oogen, zij had wel op die plek willen neerknielen en den grond kussen, waar haar moeder gestorven was, maar daar ginds in de ziekenkamer wachtte haar een andere moeder; haar moest zij heur liefde gaan betuigen, in haar laatste oogenblikken zou zij haar bijstaan en vertroosten. Dat was kinderplicht, en haar moeder in den hemel zou haar daarvoor zegenen.

Zachtjes deed het meisje het hek open en ging door den tuin naar het woonhuis. Wel wetend waar zij de zieke zou vinden, opende zij de deur van de huiskamer en zag dat vrouw De Vries geheel alleen was en sliep. Om haar niet te storen, naderde Anna behoedzaam en zette zich naast de legerstede neer. Plotseling bewoog zich de zieke, en opziende, trof haar blik het jonge meisje, dat op de knieën vóór het bed gleed en heur beide handen in de hare drukte.

‘Anna,’ stamelde vrouw De Vries, ‘zijt gij het werkelijk?’

‘Ja, moeder,’ was het antwoord, ‘ik ben gekomen om u niet meer te verlaten. Gij hebt mij opgenomen, toen ik ellendig daar op den weg lag, nu is het mijn beurt om u te verplegen en te verzorgen.’

‘Maar, kind, weet je dan niet, dat ik je onrechtvaardig beschuldigd, dat ik je mishandeld heb?’

‘Stil, moeder, zwijg daarover, dat is voorbij. God heeft alles zoo beschikt Laten wij ons slechts verheugen weer vereenigd te zijn!’

‘Ja, Anna, wij zijn hereenigd, maar niet voor lang. Mijn laatste uur is daar. Toch ben ik zoo gelukkig je weer te zien en daarom, alvorens mijn rekening met God te vereffenen, laat mij je vergiffenis vragen voor hetgeen ik je heb aangedaan.’

‘Ik heb niets te vergeven, lieve moeder. De schijn was tegen mij, iedereen moest mij wel verdenken.’

‘Maar zeg mij, wist je wie de schuldige was?’

‘Ja, moeder, maar ik wilde hem sparen en ook u.’

‘Goed kind, en ik mishandelde je, terwijl je onschuldig was en slechts uit liefde zweeg. Vergeef mij, lieve Anna, vergeef mij!’

Heete tranen overstroomden de wangen van de zieke en ook Anna weende: ‘Ik vergeef u, lieve moeder, en hoop, dat God ook hem vergeven heeft.’

‘Hij heeft rouwmoedig bekend, ook, dat hij van zijn jeugd af om zijn snoeplust te voldoen mij bestal. Arm kind, ik heb je daarvoor steeds gestraft en hij was de schuldige.’

Uitgeput zonk de zieke in haar kussens en geknield bleef Anna voor haar bed liggen. Zij spraken niet meer, maar haar ineengestrengelde handen en haar oogen, die elkander zochten, spraken duidelijker dan woorden hadden kunnen doen.

Zoo vond haar de pastoor, die vergezeld van Kaatje binnenkwam. Reeds had hij van de ganzenhoedster vernomen, dat Anna gekomen was, en hartelijk heette hij haar welkom.

Rouwmoedig bereidde nu de zieke zich voor, en toen de laatste H. Sacramenten haar werden toegediend, was het Anna, die haar ondersteunde. Nog weinige uren leefde zij, en haar laatste oogenblikken waren zoo zalig, de dood was haar niet bitter, want zij stierf in de armen van haar dierbaar pleegkind, met de hoop in het hart, eenmaal haar in den hemel weer te zien.

Anna was diep getroffen; wel dankte zij vurig den goeden God, die haar vergund had bij het sterfbed van vrouw De Vries tegenwoordig te zijn, maar ook stortte zij bittere tranen bij de gedachte aan hetgeen zij geleden had. De pastoor troostte en bemoedigde haar; nu was de arme moeder gelukkig, zeker zou zij in den hemel het loon voor haar menschlievendheid jegens de zwcrvelinge en vondelinge ontvangen, en ook haar zoon zou zij dààr terugzien. God is immers barmhartig en vergeeft den boetvaardigen zondaar!

De morgen was aangebroken, toen Anna vermoeid van het weenen in een lichte sluimering viel. Zoo vond haar Betsie, die, van dokter Terhorst vergezeld, op de hoeve kwam. Zij wekte het meisje en overreedde haar om naar het dorpslogement te gaan, waar mevrouw Van Hasselt haar wachtte. Dokter Terhorst begroette het jonge meisje hartelijk en wenschte haar geluk met het wedervinden van haar familienaam. Guitig voegde hij er aan toe, dat zij er wel niet lang genot van zou hebben, maar dien spoedig voor een anderen zou verwisselen.

Anna begreep hem niet, zij was te moede om na te denken en liet zich gewillig meevoeren. In het logement zorgde Betsie, dat zij zich onmiddellijk ter ruste begaf, en toen zij later op den dag aan tafel verscheen, toonde haar uiterlijk genoegzaam, dat hare krachten zich hersteld hadden en de zoo snel opeen gevolgde gebeurtenissen geen nadeeligen invloed op haar gezondheid zouden hebben.

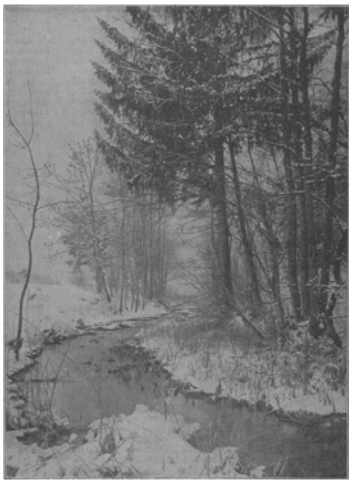

WINTERLANDSCHAP, NAAR EEN AMATEUR-PHOTOGRAPHIE.

De reizigers bleven te Beekvliet tot na de begrafenis; daarna werd het tes tament van vrouw De Vries geopend en bleek het, dat Anna eenige erfgename was Anna wilde er niet van hooren, maar dokter Terhorst toonde haar aan, dat zij niet mocht weigeren.

‘Maar wat moet ik er mee doen,’ zei zij, ‘ik wil mevrouw niet meer verlaten en kan de hoeve toch niet onbewoond laten.’

‘Wel neen,’ zei de dokter, ‘verpacht haar, er is wel een geschikt persoon daarvoor te vinden.’

Het bleek, dat hij reeds iemand op het oog had, namelijk een flinken, braven boerenzoon, wiens familie door allerlei omstandigheden was achteruitgegaan. Als Anna de hoeve voor een matigen huurprijs aan hem afstond, zou dit het geheele gezin er weer bovenop helpen. Ook verhaalde de dokter dat de jonge boer sinds eenigen tijd verloofd was met Kaatje, de gewezen ganzenhoedster, die zich lichamelijk en geestelijk ontwik keld had en niet meer het onnoozele meisje van vroeger was.

Anna gaf dadelijk haar toestemming, en daar zij minderjarig was, werd besloten dokter Terhorst als haar voogd te benoemen, zoodat hij gerechtigd was die aangelegenheid in orde te brengen.

Nu hield niets de reizigers in Beekvliet terug, en nog dienzelfden dag kwamen zij in Den Haag aan. Alle huisgenooten begroetten hen en waren blijde het lieve meisje weer te zien, dat steeds aller harten gewonnen had.

Na het middagmaal, toen mevrouw door haar zoon naar den salon was geleid, voegden zich daar ook Betsie en Anna bij hen. De oude dame wenkte Anna naast haar plaats te nemen, zij nam haar hand in de hare en zei: ‘Kindlief, laten wij nu eens over de toekomst praten; wij hebben je alles verhaald omtrent je afkomst, ons rest nog je te zeggen dat je rijk zijt, veel rijker dan wij, en dit geld kan je dadelijk overhandigd worden. Of je dan nog bij ons wilt blijven, laten wij aan je eigen oordeel over.’

Verwonderd zag Anna haar aan: ‘Maar, moeder, als dat geld mij van u zou scheiden, dan wil ik het niet hebben. Laat het dan zijn, zooals vader wenschte, laat het bestemd zijn voor de arme vondelingen en verwaarloosde kinderen.’

‘Maar Anna, bedenk wat je doet; rijkdom verzoet het leven en je hebt er nog niet veel van genoten.’

‘Ik ben rijk genoeg, nu ik u weergevonden heb. Laat het zijn als vroeger, laat mij weer u tot hulp en gezelschap dienen, meer verlang ik niet.’

‘Neen, niet aldus,’ zei nu Betsie, ‘al wil je afstand doen van dat fortuin, toch behoef je niet meer ondergeschikt te zijn. Ik heb nog altijd het voornemen je mijn fortuin na te laten, maar hoe klein ook in vergelijking met de erfenis van je ouders, toch is het voldoende om er van te leven.’

‘Maar, Anna,’ zei mevrouw, ‘zie Henri eens aan; hij heeft mij bekend, je reeds zoo lang lief te hebben, mag hij op wederliefde hopen?’

De jonge dokter was haar genaderd en vol teederheid zag hij haar in de oogen. Anna strekte hem beide handen toe, geen woorden uitte zij, maar in haar blik, beneveld door tranen van geluk, las hij dat zij de zijne wilde worden en zijn liefde beantwoordde. Innig omhelsde mevrouw het jonge meisje.

‘Nu zijt gij mijn dochter,’ fluisterde zij, ‘en ik wil een liefhebbende moeder voor je zijn.’

‘Mijne beide kinderen,’ zei ze zacht, en zag vol ontroering op het jonge paar neer, dat voor haar neergeknield, haar zegen over hun verloving vroeg. Nu omhelsde ook Betsie het bruidje, en wenschte haar geluk. en ja, gelukkig waren zij, vereend na zulk een harde scheiding, beproefd en gelouterd door het leed en de smart.

Drie maanden later traden Henri en Anna in het huwelijk, en toen zij de kerk als echtgenooten verlieten, omringd door belangstellende vrienden en familieleden, waarbij ook dokter Terhorst en Marie Bergmans, kwam als een droom de herinnering bij de jonge vrouw op aan haar jeugd te Beekvliet, hoe zij van daar vertrokken was, verpletterd onder de verdenking, en hoe ze juist daardoor het geluk had teruggevonden. Dankbaar richtte zij de oogen ten hemel, waar Hij wóont, die de onschuld beschermt en de Vader der weezen wil zijn.

Bij de Platen.

De dame met de mof. -

Een vriendelijk, innemend gezichtje en een rank figuurtje, dat is de eerste indruk, dien men van de jonge dame op onze eerste bladzijde krijgt. Glimlachend kijkt ze de wereld en de toekomst in, en men kan er zeker van zijn, dat ze van het leven enkel nog maar de zonnige zijde gezien heeft.

Wat vooral de aandacht onzer lezeressen zal trekken is, gelooven wij, de mof van zeer eerbiedwaardige afmetingen, waarin de jonge dame haar kleine handjes verbergt. Verder vermoeden we, dat ook de hoed, die het dametje lang niet onaardig kleedt,

den lezeressen zekerheid zal hebben gegeven, dat het door mevr. Vigée-Lebrun geschilderde portret, te vinden in het Musée du Louvre te Parijs, geen dame voorstelt, aan wier toilet men de jongste mode kan bestudeeren. Maar dit behoeft ook niet, en zooveel te minder, waar het werk van mevrouw Vigée tot hetgeen men superieure kunst noemt mag gerekend worden.

Vischmarkt te Amsterdam. -

Een eerste blik op deze gravure doet reeds den schilder van 'Een straat in Dordrecht' en 'Aan het kanaal' herkennen, waarmee de lezers in no. 45 van dezen jaargang hebben kennis gemaakt. De Berlijnsche schilder Hans Herrmann is een knap artist, die met voorliefde en groote zorg de schilderachtige hoekjes uit ons land behandelt en zich voelt aangetrokken tot het *volksthümliche*.

Zijn 'Vischmarkt te Amsterdam' is er een nieuw bewijs van, en die vischmarkt heeft hem te meer gefrappeerd, omdat ze met haar drukke bedrijvigheid een zoo karakteristieke tegenstelling vormt met de romantische St.-Anthonie-waag, die veel heeft van een oud kasteel, daar ze vóór de laatste vergrooting der stad tot poort diende. Het eerbiedwaardige oude en het drukke nieuwe vindt men hier bijeen.

Mooi is ook dat wazig vergezicht in de stad, maar het knapst gedaan zijn de typische figuren, waaronder de oude heer met zijn steile witte haren en steilen hoed het meest markant is, die leuk en gemoedelijk staan te luisteren naar de aanprijzing harer waar door de gewiekste koopvrouw.

Winterlandschap. -

Wat een ongemeene bekoorlijkheid bezit dit winterlandschap! Zijn het de hooge, statige boomen, wier kaal getakte zoo spichtig opsteekt en zooveel van de stammen zien laat; is het de beek, die in haar kronkelenden loop tal van kleine inhammen maakt in de lage oevers, met ijl riet begroeid; is het de witte vlakte, die daar zoo vreedzaam voor ons ligt, of de donkere, sneeuwige lucht, - of is het dit alles te zamen in stille harmonie, dat op den beschouwer een zoo aangenamen indruk maakt?

Een lentelandschap met uitbottend groen is verrukkelijk, een zomerlandschap in vollen rijkdom van bloemen- en vruchtenweelde grootsch, een herfstlandschap met donkerder tinten, doorademd reeds van den naderenden winter, aangrijpend; maar een winterlandschap als dit in zijn smettelooze blankheid van zuiver wit is bekoorlijk en wellicht mooier nog dan al het andere.